

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;

sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-5486-4

ISBN PDF: 978-973-46-5487-1

ISBN print: 978-973-46-5362-1

Coperta: Radu Răileanu

Pe copertă: Irina Procopiu (în stânga imaginii) alături de Regina Maria

penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

IRINA PROCOPIU (1873-1954), doamnă de onoare a Reginei Maria. Cu o remarcabilă cultură, a frecventat saloanele literare ale timpului şi a ţinut ea însăşi un salon dedicat artiştilor. A fost apropiată de personalităţi culturale, protejînd mai mulţi artişti, şi le-a avut ca prietene pe Cella Delavrancea şi Veturia Goga.

Notă asupra ediţiei

Paginile din *Jurnal* pe care le publicăm în traducere ne-au fost puse la dispoziţie de doamnele Ina Rişcuţia, nepoată de fiică a autoarei, şi Irina Iamandescu, strănepoată de fiică a autoarei, spre care se îndreaptă mulţumirile noastre. Au fost scrise în franceză, cu inserţii de română, engleză, germană şi italiană, semnalate în notele de subsol. *Jurnalul* acoperă răstimpul 1891-1950, cu întreruperi datorate, pe de o parte, pauzelor făcute de Irina Procopiu şi, pe de alta, dispariţiei unor caiete. Graba notării a dat naştere unor fraze eliptice, păstrate cel mai adesea în traducerea noastră. Tot aşa, am menţinut felul mereu schimbător al notării datelor calendaristice, precum şi erorile de datare, în cazul cărora am dat datele corecte între croşete. Am corectat tacit unele erori izvorâte din grabă (titluri incomplete de cărţi) ori din receptare eronată (de pildă, Hacea Turian pentru Haciaturian). Dar am lăsat ortografierea variabilă a unor nume: Şapira/Shapira, Atanasov/Athanasof, Filip/Philippe etc. Iconografia ne-a fost pusă la dispoziţie de doamna Ina Rişcuţia.

Georgeta Filitti

Vremurile s-au dus,
amintirile au rămas...

Imaginea trecutului e restituită de tratate de istorie, monografii savante, sinteze atotcuprinzătoare, unde autorii se străduiesc să condenseze cât mai multe fapte şi în special să tragă concluzii. Rigoarea şi, uneori, o anume crispare a textului provoacă o primire de sfielnică prudenţă, mai ales din partea marelui public.

Dar există şi materiale brute: corespondenţă, memorii, jurnale. Acestea din urmă, dacă autorul nu s-a aşezat la masa de lucru cu dorinţa mărturisită a publicării lor la un moment dat, dobândesc o valoare particulară neaşteptată. Căci este vorba de o cutie de rezonanţă ce captează stări de spirit, fapte, evenimente de diferite amplitudini dintr-o epocă dată. Prin îmbinarea de inocenţă şi subiectivism, adesea involuntar, patimă şi indiferenţă, judecăţi de valoare proprii ori asumate de la alţii, jurnalele oferă panorama unui răstimp istoric într-o formă colorată, atrăgătoare şi în acelaşi timp cu o virtute mereu prezentă în plan secund: aceea de a îndrepta cititorul curios spre alte producţii asemănătoare pentru confruntări, coroborări sau precizarea unei sumedenii de fapte.

Paginile de jurnal din răstimpul 1891-1950 rămase de la Irina Procopiu împlinesc un asemenea deziderat şi parcurgerea lor oferă o privire lucidă peste vremuri cu lumini şi umbre din istoria României: *la belle époque*, anii interbelici, al Doilea Război Mondial, cu dramatice răsturnări sociale ce aveau să provoace dispariţia unor categorii sociale, ca şi înmugurirea unei societăţi noi, în răspăr cu tradiţia promovată zeci de ani de reprezentanţii clasei căreia i-a aparţinut autoarea.

Are doar 19 ani când simte nevoia să înceapă a-şi consemna trăirile, spaimele că rămâne nemăritată ori părerile în legătură cu viaţa muzicală bucureşteană. Face, neîndoios, parte din acea generaţie europeană a „tinerelor fete în floare”, nemurite de Marcel Proust, frământate între rigorile educaţiei şi exuberanţa abia stăpânită a vârstei.

Irina este fiica generalului Anton Berindei şi a Mariei Brăiloiu. O înconjoară o familie onorabilă, nu poate păşi în afara casei neînsoţită, nici coresponda măcar cu mătuşile, până când mama nu-şi aruncă o privire peste rândurile ei. E „tristă”, „se plictiseşte de moarte”, „are caracter păcătos”, nu ştie cum îşi va achita micile datorii. În plus, doctorii o găsesc anemică şi o expediază pentru nouă luni la Beuca, moşia familiei din judeţul Teleorman. Peste cinci ani se declară „obosită de viaţă”, iar căsătoria îi pare o instituţie „caraghioasă” care „provoacă sclavia femeii”.

Dar sunt şi pagini senine, ba chiar şăgalnice. Are prietene „dulci”, „afectuoase” – între ele, Elisa Ştirbei (căsătorită prima dată cu Alexandru Marghiloman, apoi cu Ionel Brătianu). Vor rămâne apropiate toată viaţa.

Şi, deodată, se întâmplă minunea: apare cel poate hărăzit, se îndrăgosteşte nebuneşte, îşi pierde somnul, simte nevoia să se mărturisească cuiva. În patru zile reuşeşte să-l vadă de patru ori. Tot oraşul o mărită cu el. „E neplăcut”, scrie ea cu o undă de ipocrizie. În plus, tatăl nu e de acord cu acest proiect matrimonial, deşi, „dacă m-ar cere, n-aş zice nu”. E sătulă de atmosfera din casă, unde fratele Costică scandează versuri latineşti, încât „o împiedică să reflecteze”. În cele din urmă, Louis Blanc (1860-1903), arhitectul elveţian stabilit la Bucureşti, „deştept şi manierat”, după o aşteptare cuviincioasă, îi devine soţ. A fost un mariaj de doar câţiva ani, dar fericit, rememorat când şi când cu adâncă melancolie. De ziua ei, de pildă, îşi aminteşte că îi oferea flori de tijele cărora prindea monede de aur.

Prin căsătorie lasă în urmă atâţia oameni „nesăraţi”: domnul C., „soldăţoi cu purtări de crap

amorezat”, sau G.I., care îşi mărturiseşte focul inimii prin sora lui. Ba păleşte şi imaginea lui Dinu Brătianu, care „îi plăcuse o clipă”.

Ce rămâne din anii aceia de aşteptare de până la măritiş?

Lecţiile de desen, deşi nu are talent, ori cele de canto, dar îi lipseşte vocea („şi-ar da jumătate din viaţă s-o aibă!”). Apoi balurile şi şedinţele de boston din casa Cantacuzino; concertele şi spectacolele de la Operă, cu consideraţii critice asupra cutărei primadone ori asupra aranjamentului făcut de Grünfeld unei lucrări wagneriene. Pasiunea pentru muzică şi judecarea interpretărilor o vor însoţi toată viaţa.

Din păcate, există o fractură în cursivitatea *Jurnalului*. E reluat abia în 1923. După căsătoria cu Louis Blanc, în urma căreia apar două fete, Marie Louise şi Coletta, Irina se recăsătoreşte cu avocatul şi jurnalistul Jean Procopiu, mort în 1917. Din această a doua însoţire apare a treia fată, Elena (Lila). Tot în aceşti ani (1914) Irina Procopiu devine doamnă de onoare a Reginei Maria, postură în care a fost îndeobşte cunoscută în societatea românească. La prima vedere s-ar putea crede că *Jurnalul* e consacrat precumpănitor slujbei pe lângă Regina Maria, deoarece Irina Procopiu i-a fost alături până când aceasta a închis ochii (iulie 1938). Educată în cultul discreţiei, al măsurii şi al exteriorizării cumpănite a sentimentelor, doamna de onoare lasă arareori să răzbată informaţii din sfera Palatului, altele decât cele pozitive, optimiste, pline de graţie.

Astfel, începând din 1923, urmează un traseu convenţional pe coasta dalmată. Regina Maria se dusese în vizită la fiica ei, Mignon, regina Iugoslaviei, şi îşi consemnase impresiile în prea bine cunoscutele *Însemnări zilnice* (vol. V, Bucureşti, 2006). Citite în paralel, cele ale Reginei sunt indiscutabil mai expresive, mai dinamice, cu portretizări memorabile. La un moment dat, Regina notează amuzată că Irina nu obiectează niciodată să fie târâtă în tot felul de locuri. Obosită, trebuind să facă faţă îndatoririlor protocolare, ea abia mai are puterea să noteze că a vizitat „o catedrală interesantă”, un „palazzetto prăfuit” ori că a primit în dar un cuţit de argint de la o sârboaică. Regina Maria însă se bucură din plin de tot ce vede, trăieşte intens întâlnirea cu litoralul dalmat şi cumpără încântată vase de piatră din care croaţii dădeau apă la păsări şi pe care ea le va folosi ca ghivece la Bran.

Altă călătorie în afara hotarelor ţării în care Irina Procopiu a însoţit-o pe Regina Maria a fost cea din 1933, în Iugoslavia şi Maroc. De la început se plictiseşte gândindu-se că va sta patru zile la Belgrad, „unde nu e aproape nimic de văzut”. Se consolează însă cu vizita la reşedinţa suveranilor iugoslavi de la Dedigne, cu un parc splendid, amenajat după sfaturile de grădinărie ale Reginei Maria. Regele Alexandru, cunoscând temperamentul soacrei sale şi puţina preţuire pe care o avea pentru ministrul român la Belgrad, se dovedeşte a fi un diplomat subtil: la inevitabila audienţă, îi aşază în faţă Reginei o vază cu o floare splendidă, rugând-o să se uite doar la aceasta când omul ar fi enervat-o prea tare... Oaspeţii români asistă şi la spectacolele date în beneficiul Crucii Roşii ruse.

În drum spre Maroc, la Veneţia, Regina cumpără vase de Murano. Apoi, ca invitată a statului francez, ajunge în Maroc, aflat sub mandatul Hexagonului. Irina Procopiu e fascinată de exotismul locului: vechi construcţii arabe, muzică monotonă la instrumente rudimentare greu de descris, ceai de mentă („oribil”). Amestecul de bucătărie europeană şi arabă (produsele acesteia se consumă cu mâna), prezentarea femeilor din haremurile paşalelor – una mai urâtă decât alta –, peisajul lunar, drumurile excelente, spectacolele „diffa” în cinstea Reginei, cu „fantasia” şi dansuri din buric – toate sunt evocate cu uimirea europeanului tradiţionalist. Este un vălmăşag de imagini căruia îi face faţă cu sufletul la gură. În timp ce Regina se plimbă pe catâr sau alege covoare din puzderia ce i se oferă, Irina Procopiu urmăreşte fascinată, la Casablanca ori Marrakech,

îmblânzitorii de şerpi, înghiţitorii de flăcări, dansatoarele negre, vânzătorii de portocale, povestitorii de la colţ de stradă...

De-a lungul *Jurnalului*, până în 1938, imaginea marii Regine apare luminoasă, plină de forţă şi de solicitudine pentru cei din jur. Popasurile la Balcic mărturisesc aceeaşi preocupare statornică pentru flori, amenajări edilitare, croirea drumului spre Caliacra (promis de primarul George Fotino că va fi gata într-o lună!). Şedinţele de lectură, conversaţiile la ceai, care îi prilejuiesc Reginei rememorarea unor momente din primii ani de viaţă în România, micile dispute între doamnele de onoare şi ofiţerii aghiotanţi, toate recreează atmosfera inegalabilă a acelui „mic paradis" făurit de Regină.

Şi Branul este evocat adesea în paginile *Jurnalului,* legat mai ales de vizite primite de Regină. Aici pătrunde, abia simţită, unda de constrângere, de nefiresc, ce avea să meargă până la cruzime făţişă, în relaţia cu Regele Carol al II-lea. E vorba de restricţii de tot felul impuse mamei sale, ofense neaşteptate (nu vine s-o omagieze de ziua ei pentru că se duce la comemorarea lui Alexandru cel Bun; altă dată însă nu ratează această zi şi îi dăruieşte două vulpi argintii). Apoi interdicţia impusă arhiducesei Ileana, fiica mult iubită a Reginei, de a se stabili în România răzbate discret din notaţiile doamnei de onoare, care constată că Regina Maria a ajuns să ducă „o viaţă de contemplare". E un prilej să discute împreună „despre lucruri imposibil de scris". Harpa eoliană care învăluie cu sunetele sale bătrâna cetate nu poate însenina atmosfera.

Cotrocenii, reşedinţa mult iubită a Reginei, sunt frecvent evocaţi când descrie dejunuri, concerte (G. Cassadó, Casadesus, C. Arrau), primiri, pomul de Crăciun (la un asemenea eveniment primeşte de la Regină un set de linguriţe de argint).

Irina Procopiu o însoţeşte pe Regină la expoziţii de pictură, bazaruri, biserica anglicană, persoane aflate în spital. Cumpără în numele ei tablouri, covoare, broderii, măşti. E de asemenea în suita acesteia la Operă, la Ateneu (unde reţine vestimentaţia ei minunată, mereu alta), dar evocă şi prezenţa regală la concertele organizate marţea în casa ei din bulevardul Dacia de Asociaţia Muzicală.

Boala Reginei, declanşată în 1937, însoţită de comunicate medicale anodine, o îngrijorează peste măsură pe credincioasa doamnă de onoare. Silită să stea în pat şi să bea lapte (care nu-i plăcea), cea care învinsese gripa spaniolă în Primul Război Mondial asista neputincioasă la conduita reprobabilă a fiilor ei. Principele Nicolae renunţă la prerogativele de membru al familiei regale, preferând să circule în străinătate ca „domnul Brana". În plus, Ioana Dolete, femeia pentru care principele făcuse acest gest, refuza căsătoria cu un simplu civil. În fine, Martha Bibescu, altădată mare admiratoare a Reginei, acum publică în ziare articole lipsite de reverenţă la adresa ei. Pe Regină, scrie Irina Procopiu, asemenea gesturi „o rod".

În ciuda consultului medical internaţional şi a unei vremelnice remisiuni a bolii (între altele, creşte la 4 milioane numărul globulelor roşii, socotite în epocă semn categoric de sănătate), Regina Maria e tot mai împuţinată. Locuieşte la Meran – la cererea expresă a Regelui Carol al II-lea –, deşi în aceeaşi vilă murise fratele ei. De acolo, ca o gingaşă atenţie, îi trimite doamnei sale de onoare o geantă. Peste două luni închide ochii, la castelul Pelişor, vegheată, între alţii, de credincioasa Irina Procopiu.

Şi din nou se vede grija Reginei pentru cei din jur: îi lasă Irinei Procopiu un mantou, un platou de argint, o pendulă, un evantai şi un guler de blană. În acelaşi timp, îi şterge, prin testament, o datorie bănească pe care o contractase la ea cu ani în urmă. Cu infinită tandreţe aminteşte memorialista de indulgenţa Reginei, care repeta mereu în faţa unui om care îi greşise: „Dă-i o şansă!", dar şi de nările fremătânde şi de ochii albaştri ajunşi ca oţelul în faţa răutăţilor, a meschinăriei, a nedreptăţii...

Moartea Reginei o marchează profund pe autoare. O evocă la zilele aniversare, la parastase, încearcă – fără succes –, în iulie 1940, să publice un articol despre ea (ciorna se păstrează în *Jurnal*) în *Revista Fundaţiilor Regale*. Cine ştie de ce, spre deosebire de alte doamne de onoare, ea nu primeşte pensie de la Palatul regal. În 1940 încearcă o consolare amară: se bucură că Regina nu mai e în viaţă să asiste la sfâşierile teritoriale ale ţării sale din acel an tragic. „Moarte şi blestem!”, scrie ea copleşită de durere.

Nici după dispariţia Reginei mult iubite nu apar în paginile jurnalului comentarii cu privire la comportamentul Regelui Carol al II-lea. Doar câteva remarci: „La 6 septembrie 1940, Carol al II-lea pleacă din ţară”, iar „bietul Rege mic, Mihai I, plânge neîncetat”. Regina Mamă Elena e chemată imediat din străinătate de mareşalul Antonescu şi găzduită, culmea stângăciei, în casa Drossu, fosta locuinţă a Elenei Lupescu. Acolo se descoperă scrisori adresate acesteia; între altele, ale Marthei Bibescu, care folosea apelativul „Suverana mea”...

Relaţia cu mama Regelui e afectuoasă şi plină de încredere reciprocă. Pentru început, persoanele care solicită audienţe o consultă pe fosta doamnă de onoare asupra protocolului de urmat. Cu toate acestea, în aprilie 1941, alegerea noii doamne de onoare se va opri asupra Elisabethei Ghyka...

Vizite reciproce, condoleanţe din partea Reginei la moartea nepotului Peter, întrebări retorice de o parte şi de alta: „De ce femeile din lumea întreagă nu se ridică împotriva războiului?” sunt semne indelebile de bună comunicare. Regina îi mărturiseşte îngrijorarea pentru soarta surorii sale, ducesa de Aosta, lehuză la Florenţa, cu soţul plecat în America de Sud. Surprinzător, Regina Mamă nu are acces, în timpul dictaturii antonesciene, la telefon sau telegraf internaţional, primind veşti doar prin nunţiul papal.

Cu arhiducesa Ileana întreţine relaţii prieteneşti, amândouă fiind animate de dragostea profundă pentru Regina Maria. Irina Procopiu scrie emoţionată că în timpul Primului Război Mondial Ileana, încă puştoaică, refuză să stea la masă, la Bicaz, alături de Alexandru Marghiloman, despre care auzise că şi-a trădat ţara pactizând cu ocupantul german. Admiră opera arhiducesei la Bran, în primul rând organizarea spitalului „Inima Reginei”, căruia Nicolae Malaxa avea să-i doneze o sută de paturi.

În fine, Elisabeta, fosta Regină a Greciei şi fiica Reginei Maria, care făcea splendide desene de bijuterii, o pofteşte la Palatul din Bucureşti. Şi l-ar fi dorit de oaspete pe George Enescu, dar nu-l putea invita din cauza programului imprevizibil al suveranului şi al mamei sale (în 1944, Regele Mihai şi Mama sa locuiau la Palatul Elisabeta). Pe Irina Procopiu o amuză să istorisească un episod din copilăria acesteia şi a viitorului Rege Carol al II-lea: Zizi Cantacuzino, ofiţerul prea bine cunoscut, îi ţinea „în cârcă” pe cei doi copii, în gara Sinaia. A fost pedepsit pentru că n-a salutat, potrivit regulamentului, trecerea maşinii regale. „Nu puteam răsturna monarhia!”, s-a scuzat cărăuşul preţioasei poveri.

Obligaţiile protocolare se îmbină permanent cu grija familiei. Dacă cele două fete mai mari se căsătoresc fără comentarii, pentru mezină Irina Procopiu desfăşoară o întreagă strategie maternă, ajutată de prieteni şi mereu respinsă de năzuroasa odraslă. Se va mărita, în cele din urmă, „din dragoste”, dar legătura se destramă dureros, poate şi din cauza constrângerilor de tot felul din anii imediat postbelici.

Vizite aproape zilnice la cele trei fiice, lecţii cu nepoţii, căinarea unui ginere cu sănătatea şubrezită, aşteptarea cu sufletul la gură a veştilor de la nepotul „englez” (fiul Mariei Louise din căsătoria cu un ziarist englez) aflat pe front, reuniuni de familie, aniversări cu fraţi, surori, cumnate – toate imprimă un ritm alert de viaţă, care însă nu-i consumă tot timpul acestei bucureştence atât de dinamice, temătoare, de fapt, de singurătate.

Iată o mostră din programul unei zile: „*11 februarie 1931*. De serviciu. Vizita Reginei la diferite expoziţii: la Isachie, unde e portretul meu şi al lui Peter. Enea, foarte interesant. Sârbu, tare urât. Mützner, inegal, Nichita, personal. Schweitzer-Cumpăna, foarte viguros, talent real. După-amiază, înmormântarea bătrânei doamne Maican. Ceai la iugoslavi, în onoarea Reginei Mignon, cu Ştefănescu Goangă şi doamna Rădulescu. Apoi recepţie la soţii Puaux. La dejun, Goga. Neliniştit de situaţia politică".

Dacă ar fi să-i cronometrăm zilele, o parte semnificativă e consacrată muzicii. Melomană ea însăşi, pianistă (cântând foarte adesea la patru mâini cu Margareta Zissu sau cu Cella Delavrancea), spectatoare la producţiile de la Operă ori la concertele de la Ateneu şi de la sala Radio, organizatoare şi gazdă a concertelor Asociaţiei Muzicale, Irina Procopiu rămâne o prezenţă notabilă în lumea atât de melomană a Capitalei.

Asociaţia Muzicală, unde, după propria mărturisire, veneau adeseori până la 140 de auditori (în 1932), a fost o adevărată instituţie bucureşteană. Muzica interpretată acolo, dar mai ales interpreţii, dintre care unii şi-au făcut astfel debutul în carieră, au însemnat o pecete de cultură elitistă şi, la vremuri de război, apoi de răsturnări sociale dramatice, un refugiu bine-venit. Iată câteva personalităţi care au evoluat în casa Irinei Procopiu: Silvia Şerbescu („virtuozitate perfectă"), Lola Bobescu („uimitoare"), Valentin Gheorghiu („pianist şi compozitor simpatic"), Constantin Silvestri („mare talent"), Ion Voicu („tehnică naturală uimitoare, agilitate"), Gabriel Banat („s-a născut cu vioara în mână"). Apoi Arta Florescu, Ioana Nicola, Hilda Jerea. Dintre străini, Monique de la Bruchollerie („fenomen"), Fritz Kreisler, care a organizat mai multe concerte la Bucureşti în beneficiul muzicienilor români şomeri.

Irina Procopiu este o admiratoare necondiţionată a lui George Enescu şi prietenă intimă cu soţia acestuia. Urmăreşte toate concertele maestrului, repetiţiile lor, patronează mese aniversare în casa din Bucureşti ori în vila „Luminiş" de la Sinaia. Are şi privilegiul de a sta de vorbă cu el despre formaţia lui de muzician, rolul Elenei Bibescu în lansarea la Paris, contactul cu marile nume ale muzicii europene (Brahms, SaintSaëns). Odată îl întreabă de ce nu compune în maniera lui Bach sau Gluck, pe care îi admira nespus. Mucalit, Enescu îi răspunde că cei doi au luat toată smântâna muzicii, încât lui şi contemporanilor le-a rămas doar zerul. Uneori acesta se brânzeşte...

Din 1933, ea reţine fiecare concert al maestrului, încât după jurnal se poate reface agenda acestuia. Comentariile sunt totdeauna la superlativ: „simţ muzical genial", „adevărat fenomen", „suflet aprins şi sensibil", „dacă ar fi fost pianist, ar fi fost singurul", „cântă ca un Dumnezeu, e unic în toate privinţele". Momente memorabile în viaţa autoarei rămân, fără discuţie, interpretările alături de Enescu ale unor sonate de Beethoven şi Brahms. E de „o bunătate şi de o răbdare îngerească", observă ea, deoarece compune când are oaspeţi şi îşi cere tot timpul iertare. Interpretarea în exces îl obosea, ceea ce o face pe interlocutoare să comenteze: „O să moară la datorie" – şi îi înţelege emoţia lui Ciampi când a sărutat mâna lui Enescu.

Irina Procopiu (Dona Iri, pentru Enescu) aminteşte şi de donaţiile băneşti atât de frecvente ale compozitorului: pentru armată, boala lui Silvestri, concerte pentru refugiaţi, sinistraţi, prizonieri, Crucea Roşie, armata roşie. Preţuirea internaţională se exprimă, între altele, în concertul cu *Rapsodiile* sale, transmis pe 19 august 1940, ziua sa de naştere, de postul de radio BBC.

Prin toamna lui '44, un grup de douăzeci de ruşi cu baioneta scoasă pătrund în casa „burjuiului" Enescu şi, fireşte, Irina Procopiu se sperie cumplit. Iar când noile autorităţi comuniste trimit o delegaţie condusă de Beate Fredanov să-l felicite de ziua lui, ea zâmbeşte circumspect.

Concluzia autoarei: cei mai iubiţi bărbaţi din România sunt Regele Mihai şi George Enescu.

Admiraţia neţărmurită pentru compozitor şi interpret, bucuria de a-i asculta comentariile la *Oedip*, plimbările în pădurile de la Sinaia, mesele la Capşa au fost în parte subsumate prieteniei cu Maruka Cantacuzino Enescu.

Femeie fantastă, nădăjduind mereu să fie în primul rând egeria unor oameni de geniu ca George Enescu sau Nae Ionescu, Maria Rosetti Teţcanu, măritată cu Mihai Cantacuzino, a intrat în viaţa mondenă ca „perla Moldovei" şi a sfârşit „ca o ghiulea de picioarele lui George Enescu". Martoră la zbuciumul Marukăi şi deopotrivă la martiriul compozitorului, Irina Procopiu reţine, cu exemplară discreţie, momente dureroase din viaţa celebrului cuplu. Când cei doi s-au căsătorit, în 1937, Maruka şi-a întrebat prietena dacă nu-i va fi o povară ilustrului muzician. Doar în taina jurnalului cea chestionată face comparaţia cu ghiuleaua. Şi se pare că în parte a avut dreptate. Boli imaginare, bulimie, istericale privind purtarea servitorilor, ba chiar contestarea valorii unor opere muzicale franceze, observaţii inadecvate asupra ţinutei lui vestimentare – toate îl vor fi făcut pe George Enescu să îndure resemnat convieţuirea cu „prinţesa" lui.

Era Maruka îndreptăţită să se poarte astfel?

În anii 1939-1941, infidelităţile lui o scot din minţi. „Şarpele cu ochelari", fosta ei infirmieră poloneză şi obiectul unui interes trecător din partea maestrului, a declanşat un adevărat război conjugal. Soţia vrea să-şi anuleze căsătoria; scrie un întreg roman despre dragostea lor (pe care dorea să-l publice în America, să afle tot pământul de partea cui e dreptatea) şi în acelaşi timp îşi terorizează prietenii că nu intervin ca să-l despartă pe Enescu de iubita poloneză. Reproşul se îndreaptă şi către Irina Procopiu, scandalizată că e târâtă într-o intrigă care n-o priveşte. La masă la Capşa, musafiri inabili aduc în discuţie, la modul general, infidelitatea. Maruka se ridică furioasă de la masă, dar Pynx continuă să mănânce impasibil. Dincolo de aceste avataruri domestice, Maruka rămâne o gazdă exemplară pentru nenumăratele concerte organizate în casa mică de la palatul Cantacuzino ori în vila „Luminiş" de la Sinaia. Ajută băneşte în dreapta şi în stânga compozitori şi interpreţi aflaţi în nevoie şi nu ezită, când ruşii îi năvălesc în odaie, să se interpună între ei şi soţul adorat-detestat.

Paginile consacrate de Irina Procopiu acestui cuplu unic nu fac decât să întregească profilul lor fascinant, mereu retuşabil, mereu surprinzător.

Când nu e în atmosfera enesciană, Irina Procopiu continuă să se intereseze de muzică, cu acea frenezie proprie melomanului. Judecăţile ei de valoare rămân interesante pentru înţelegerea uimitoarei apetenţe spre muzică a bucureştenilor. Astfel, Suzy Djuvara, care dorise să fie ascultată de Regina Maria, avea o „voce metalică, fără suflu" şi mai avea de aşteptat zece ani, poate, ca să se impună. În schimb, Maria Cebotari îi pare „magnifică" în *Madame Butterfly.* Şaleapin ar trebui să se retragă, chiar dacă are „arta cântului", pentru că, evident, nu mai face faţă. W. Kempf este „un pianist excepţional, care îl interpretează pe Mozart ca nimeni altul". E. Fischer e „un mare virtuoz, cu o sonoritate splendidă". Se entuziasmează peste măsură de baletul *Cneazul Igor,* de Borodin: „minunea minunilor, o revărsare de viaţă sălbatică şi frenetică, cu o bogăţie neaşteptată de culori".

Aceeaşi participare emoţională se observă când parcurge săli de expoziţii, saloane oficiale, bazaruri cu vânzare, clădiri inaugurate ori asistă la spectacole de teatru: doamna Sterian „are mozaicuri superbe"; Olga Greceanu este „o artistă încântătoare". Salonul din 1939 i se pare foarte reuşit (cu pânze de E. Stoenescu, Dărăscu, Iser, Şt. Popescu, Steriadi). „Mircea" rămâne bazarul cel mai faimos, dar are mereu preţuri exorbitante. Încearcă, fără succes, să-şi vândă acolo o fotă. Fresca de la Ateneu e „înghesuită, cu coloritul greşit". În fine, *Gaiţele* şi *Lăcustele,* piesele lui Kiriţescu, i se par „vulgare", „oribile". La fel *Escu* a lui Tudor Muşatescu.

Notaţia zilnică, adeseori sincopată, văduveşte textul de forma literară întâlnită atât de cuceritor, de pildă, în cartea Zoei Cămărăşescu *Amintiri. Frumuseţe, graţie, armonie, nobleţe.*

Adică tot ce am pierdut! (Bucureşti, 2011). În schimb, ritmul, am zice drăcesc, al consumării timpului la Irina Procopiu conturează viaţa cotidiană a unei societăţi pentru care vizita ajunge o adevărată instituţie. I se adaugă croitoreasa, modista, coaforul, expoziţiile, concertele, recepţiile (în case particulare ori la reprezentanţele diplomatice), doctorii (cu bolile la ordinea zilei: cancerul şi tuberculoza şi, imediat după război, leacul universal pentru orice boală, penicilina) şi, aproape în fiecare seară, mersul la cinema.

Din fiecare loc autoarea reţine o bârfă, o vorbă de duh, desluşeşte o situaţie, îşi reproşează că a spus ceva neavenit. Puse laolaltă, aceste comentarii se constituie aproape într-un scenariu de film. Iată câteva personaje. O vreme este apropiată de Toutou Oroveanu şi de soţul acesteia, dirijorul Gogu Georgescu. Dar relaţia se frânge din cauza conflictului cu cumnatul ei, Nonna Otescu, îndepărtat de la conducerea Operei. După ce salută „şicul nebun” al toaletelor doamnei Toutou Georgescu, Irina Procopiu constată generozitatea nemăsurată a lui George Enescu şi observă sec: „Gogu n-ar fi dat nici un ban”. Până la urmă, după patru ani de ruptură, reia prietenia, de dragul Asociaţiei Muzicale.

De soţii Veturia şi Octavian Goga o leagă o prietenie de treizeci de ani şi e foarte afectată de moartea poetului. Dar pe măsură ce fosta cântăreaţă se apropie de mareşalul Antonescu şi de operele Patronajului – atotputernica organizaţie condusă de soţia acestuia – Irina Procopiu şi anturajul acesteia încep s-o evite. Veturia se apără: „Dacă n-am făcut bine, n-am făcut nici rău”, amintind de susţinerea unor muzicieni.

Măsurată în aprecieri, folosind arareori epitete depreciative, Irina Procopiu răbufneşte împotriva a două femei care în epocă au cunoscut o certă notorietate. Una a fost văduva lui Take Ionescu, măritată din 1928 cu un principe polonez, Jan Korybut Woroniecki. Bogată, curtată, cu casa deschisă şi orgolioasă peste măsură, Adina Woroniecka se dovedeşte „autoritară”, „odioasă” când trebuie să lucreze în echipă la cutare operă de binefacere (spitalul din Sinaia sau bazarul din Bucureşti). Ba şi soţul ei ar trebui evitat deoarece se zice că e spion. Exigenţele vieţii sociale o silesc însă să-i frecventeze, chiar dacă limitat, pe cei doi soţi.

Mai categorică este în privinţa Marthei Bibescu. Evoluând în societatea europeană ca principesă scriitoare, colaboratoare notorie a ocupantului german în Primul Război Mondial, Martha Bibescu mai avea un păcat de neiertat: o criticase infam în presă pe Regina Maria. Dar una este s-o încondeiezi în pagini de jurnal şi alta s-o bârfeşti în public. La un moment dat scrie despre trufaşa membră a Academiei belgiene de litere că la Mogoşoaia primeşte rece ca o împărătească, iar toaletele ei sunt ceva „între cea a unei dansatoare şi harnaşamentul unui cal de dârvală”. Până la urmă însă regretă a o fi criticat pe Martha Bibescu în faţa unor străini: „Era o compatrioată!”.

Oaspete permanent al legaţiilor străine, doamna de onoare ajunge să facă constatări desprinse parcă dintr-un Baedeker: la cutare ambasadă e mereu frig, la alta se mănâncă prost şi oaspeţii stau înghesuiţi. La greci totdeauna serviciul e splendid, cu argintărie din belşug şi feţe de masă minunat brodate. La un dineu este aşezată între doi diplomaţi, Seba (al Cehoslovaciei) şi Biering (al Danemarcei), care se critică reciproc, fiecare la câte o ureche a ei. Legaţia Franţei, indiferentă la sensibilităţile opiniei publice, o invită la o recepţie pe Elena Lupescu, amanta Regelui Carol al II-lea. Tot francezii organizează o seară muzicală George Enescu, unde adaugă şi muzică uşoară!

Iureşul vizitelor are, neîndoios, şi unele avantaje pentru posteritate. Dincolo de eticheta admirativă pusă pe interiorul vreunei locuinţe („superbă”, a familiei Tabacovici, la Nora Steriadi admiră „asortarea de culori”, undeva găseşte „un amestec de orori şi lucruri interesante”, „cea mai frumoasă grădină din România” i se pare a fi cea a familiei O'Kelly de la Predeal), ea captează şi o sumedenie de fapte devenite istorie. Astfel, cineva evocă preţuirea deosebită de care se bucura

Regele Carol I în ochii Reginei Victoria a Angliei. După ce l-a decorat cu Ordinul Jartierei, rezervat îndeobşte nobilimii britanice, i-a înmânat cheia mausoleului închinat soţului ei, prinţul Albert, îngăduindu-i să petreacă acolo în meditaţie o oră întreagă.

Curioasă şi dorind să fie mereu bine informată, nu poate scăpa de opacitatea cu care societatea românească antebelică a primit unele opere de artă ajunse capodopere universale. În august 1938, aflată în vizită la familia Tătărescu, la Târgu Jiu, are prilejul să vadă enigmatica „Coloană, pomenirea fără de sfârşit" a lui Brâncuşi. „Aberaţie mentală!", sună verdictul nestăpânit al priceputei femei. Şi ca să-l bagatelizeze şi mai mult pe sculptor, adaugă condescendent că Arethia Tătărescu se amuza pe seama lui şi îl punea să facă tot felul de lucruri domestice. În acelaşi registru, Picasso, considerat de critica de specialitate a se fi inspirat de la Brâncuşi, e socotit cu uşurătate „cap bolnav".

Cella Delavrancea îi istoriseşte o întâlnire din casa Elenei Morand (născută Chrissoveloni, măritată prima oară cu Dimitrie Suţu, de aici intitulându-se prinţesă). E vorba de Regina Maria şi Marcel Proust, deopotrivă emoţionaţi: ea avea să discute cu un mare scriitor, el să cunoască o Regină. Decepţia a fost reciprocă, dovedind o dată în plus că, deşi amândoi mânuiau condeiul, starea de spirit care îi anima în acele momente era cu totul diferită.

Atentă la scena politică românească şi internaţională, Irina Procopiu notează lapidar anumite evenimente şi interesul ei va spori pe măsură ce norii întunecaţi ai războiului se apropie, apoi învăluie ţara. Nu e vorba de revelaţii, ci de ilustrarea unei percepţii la nivelul omului obişnuit faţă de ce se întâmplă în jur. Moartea violentă a unor politicieni, părerile fanteziste ale altora despre români, înţelegerea singulară a unor răbufniri sociale, uimiri şi întrebări fără răspuns rămân presărate în jurnal, creionând o dată în plus portretul unui martor al timpului său.

Asasinarea lui Armand Călinescu, „românul de care aveam atâta nevoie, aşa de capabil, curajos, inteligent, bun şi viu", e „o crimă înfiorătoare". O întristează şi boala prelungită a lui Nicolae Titulescu, „un om de o atât de mare şi frumoasă inteligenţă".

Află ce crede W. Churchill despre români: Transilvania nu e locuită de ei, Basarabia au smuls-o de la ruşi, Dobrogea e bulgărească. „Halal!", exclamă ea sufocată.

E scandalizată de funeraliile naţionale făcute tatălui unei căpetenii legionare, în noiembrie 1940. Iar în timpul rebeliunii, neştiind, ca atâţia alţi bucureşteni, ce se întâmplă cu adevărat, îşi continuă întâlnirile muzicale, apoi constată îndurerată: „Trag unii în alţii, ţi se rupe inima!".

La un moment dat, în timpul războiului, întâlneşte un comunist francez convins, cinstit, inteligent, dar nefericit de ce se întâmplă. După terminarea ostilităţilor asemenea exemplare îi vor ieşi tot mai rar în cale.

Partea poate cea mai expresivă a jurnalului acoperă anii 1940-1950. E aproape o imagine filmică de la color la alb-negru, de la o viaţă în parametri normali la constrângerea până la exterminare a unor pături sociale. Primele semne de îngrijorare, cu tentă extrem de personală, apar în 1938, când Cehoslovacia declară mobilizarea: „Şi Lila (mezina), care nu e măritată!". Aude, în aceeaşi vreme, despre dereglarea sistemului european de căi ferate, din cauza concentrărilor, iar la aflarea veştii că Hitler a ocupat Cehoslovacia scrie că „lumea e consternată". Urmează o adevărată escaladare a îngrijorării: românii sunt prinşi între ameninţarea germană şi stihia comunismului. Dar nu-şi poate ascunde admiraţia pentru dictatorul nazist: „Ce mare om e Hitler! Sub nasul occidentalilor a încheiat acordul cu sovieticii din 23 august 1939!". Cât despre vecinii unguri, „ardem la foc mic", iar când află de ultimatumul rusesc, din iunie 1940, privind pierderea Basarabiei şi a Bucovinei de nord, se simte copleşită: „Ce nenorocire, să-ţi părăseşti fraţii!". Când pierdem şi Cadrilaterul în favoarea Bulgariei, are o sugestie inocent femeiască, gândindu-se desigur la minunatul Balcic, creaţia Reginei Maria: „Ar trebui să cerem despăgubiri ocupanţilor

pentru îmbunătăţirile făcute acolo”.

Zvonurile de război îi par „agasante”, „enervante”. Când Yvonne Stahl o asigură că nu va fi război – i-a spus-o un ghicitor –, are un moment de uşurare; urmează exaltarea, cu lacrimi de bucurie, când aude ordinul faimos: „Ostaşi, vă ordon: treceţi Prutul!”. La fel reacţionează George Enescu, „plângea ca un copil”. Se dezmeticeşte însă curând. Alarme nocturne, corespondenţa de pe front oprită (afară de cărţile poştale), pierderi cumplite la Odessa („Mareşalul a promis că ne oprim la Bug, şi acum?”), bombardamente ruseşti asupra Bucureştiului (cu avioane americane), zvonuri de abdicare a Regelui, de înţelegere ruso-engleză pe spinarea nemţilor încep să contureze dezastrul. Răul se adânceşte când se produc primele bombardamente americane (consolarea e slabă când, luaţi prizonieri, paraşutiştii americani îi cer iertare Reginei Elena pentru uciderea atâtor civili). Urmează rechiziţionarea vilelor de la Sinaia pentru adăpostirea celor 5.000 de funcţionari ministeriali evacuaţi acolo. Lumea vede pretutindeni paraşutişti ruşi travestiţi în hornari, imposibil de capturat.

Între spaimele de veşti cumplite (ruşii trec Prutul la 27 martie 1944) şi nevoia de autoapărare (nu mai ascultă radioul), istoria îşi urmează cursul: bombardamentul american de la 4 aprilie face 17.000 de victime. În cartierele rezidenţiale Filipescu şi Bonaparte ard 168 de case, iar mareşalul Antonescu ar vrea să încheie pace separată cu ruşii... Află din zvon public de slugărnicia românilor duşi în delegaţie la Moscova, după război. Când Stalin îi întreabă dacă armata roşie a făcut excese în România, proaspeţii bolşevizaţi se grăbesc să declare că totul a fost perfect. „Atunci sunteţi prost informaţi. Eu ştiu că s-au comis tâlhării, jafuri, violuri”, replică învingătorul Stalin dispreţuitor.

Când ocupaţia rusească e fapt împlinit, nu-i rămâne decât să consemneze sincopat, folosind tot mai des doar iniţialele numelor, fapte cotidiene ce vestesc, în avalanşă, prăbuşirea unei lumi: încep să lipsească alimentele, accesul în Bucureşti e îngăduit doar cu permise speciale, casele se rechiziţionează, combustibilul se raţionalizează sau începe să se vândă „la negru”. Telefoanele se reduc la trei convorbiri pe zi. „Mizeria comunistă” se regăseşte în propria casă, unde ruşii, proaspeţi locatari, chefuiesc şi dansează cu femei de pripas. Nici la Sinaia lucrurile nu stau mai bine; s-ar duce acolo să-şi apere vila „Căpriţa”, dar se teme să lase nesupravegheată casa din Bucureşti... Alt zvon acreditează ideea că România va găzdui două milioane de ruşi „pentru refacere”.

Se formează talciocuri, aceste pieţe de câteva ore unde lucruri acumulate de generaţii întregi se duc pe mai nimic. Multe ajung pe mâna parveniţilor. Peste aproape cincizeci de ani, parte din aceştia, la rândul lor, le vor vinde, nu ca să supravieţuiască, ci ca să nu fie întrebaţi despre provenienţă.

Irina Procopiu începe şi ea să vândă, direct, unor prietene care dispun încă de bani (Maruka Cantacuzino, Olga Greceanu) sau samsarilor, iţiţi, ca totdeauna, la vreme de criză. Aşa se duc un tablou olandez din secolul al XVII-lea şi dicţionarul de arhitectură al lui Viollet-le-Duc (şi constată cu melancolie că Louis Blanc, soţul mult iubit, o ajută şi dincolo de moarte, căci lucrarea îi aparţinuse). Ar vrea să afle unde este un tablou de Grigorescu, pe care îl ştia la Goodwin, cumnatul răposatului soţ. Află că acesta l-a vândut lui Nicolae Cantacuzino, „ca să fie la loc sigur”.

Mizeria se adânceşte penibil. Invitaţiile la masă devin o problemă, totuşi rămân parte dintr-un ceremonial pe care oamenii refuză să-l abandoneze. Doar că se serveşte, de pildă, carne de cal „camuflată” cu tarhon. E bucuroasă când duce undeva o oală de ciorbă, pregătită dintr-o găină primită de Nadia Duca de la ţară. Altă dată se bucură că poate duce un şniţel unei prietene suferinde. Zile întregi lipseşte pâinea; apar cartelele pe baza cărora se pot cumpăra doar 200 de grame de mălai pe zi. Peştele se vinde cu 9.400 de lei kilogramul. Oraşul e în ultimul hal de

murdărie. Disperată, începe să dea lecţii de franceză şi de pian. Primeşte opt lei pe oră, iar impozitul la casă se ridică la 152.000 de lei!

Copilăretul şcolit acasă de Irina Procopiu (între care şi nepoţii ei) îi este recunoscător şi între paginile jurnalului au rămas uitate foi stinghere cu mulţumiri versificate.

Disperarea găseşte remedii vremelnice; în primul rând sunt şedinţele de muzică ce se succedă ameţitor: la ea, la familiile Magheru, Enescu, Bediţeanu, Constanţa Cantacuzino. Să mai adăugăm şi refugiul din micul apartament al chelnerului Apostol, de la Continental, unde se asculta muzică de pe discuri. Lectura, schimbul de cărţi, unele dobândite de la diplomaţii străini, ocupă tot mai mult timp. Poate ca să-şi continue obiceiul notării, dar în acelaşi timp să nu-şi dezvăluie gândurile, Irina Procopiu rezumă, transcrie, comentează amplu din Guy de Pourtalès, Anatole France, André Maurois, Aldous Huxley ş.a. Lumea boierească, a burgheziei opulente îşi găseşte divertismente şi în frecventarea diferitelor organisme create ad-hoc, Prietenii Americii, Asociaţia prietenilor Naţiunilor Unite, sau a celor încă existente (ca Institutul Francez). Vor plăti amarnic această nesocotinţă.

Spaima începe să pună stăpânire pe oameni; jurnalul Irinei Procopiu devine pe alocuri criptic ori cu fraze camuflate: „Coletta n-are ştiri de la soţ” (avea să fie asasinat la Jilava), doamna Buşilă e îngrijorată (soţul e socotit criminal de război şi tratat ca atare), Savel Rădulescu e aşteptat în zadar la un dejun până la ora 15:30...

Apar şi opotuniştii, dornici să placă noului regim. Victor Eftimiu lansează ideea fantezistă că toţi europenii sunt slavi, iar etimologia toponimelor Berlin şi Bârlad e aceeaşi: cocină de porci. Ion Marin Sadoveanu, altădată râvnit pentru o posibilă căsătorie cu fata cea mică şi socotit ani de zile „conferenţiarul prin excelenţă”, publică *Sfârşit de veac în Bucureşti*, carte pe care Irina Procopiu o socoteşte „imorală” pentru că „şmecherii reuşesc totdeauna”. Când află de numirea ca ambasador la Paris a lui Simion Stoilov, se întreabă inocent: „E de ajuns, e doar matematician!?”. Pentru ce avea să urmeze în destructurarea totală a trufaşului nostru sistem diplomatic şi înlocuirea cu oameni de o singură virtute, aceea a „dosarului sănătos”, Irina Procopiu rămâne tăcută.

Temătoare de singurătate, sătulă de compania văduvelor (Veturia Goga, Nadia Duca, Georgeta Otescu), lipsită de mijloace materiale („sunt într-o mizerie neagră”), Irina Procopiu s-a stins la Bucureşti, în 1950, înconjurată de fetele ei, într-un anonimat ce a cuprins un şir nesfârşit de reprezentanţi ai elitei româneşti antebelice.

Georgeta Filitti

1891[1]

6/18 octombrie 1891

Ce plicticoasă şi monotonă mi s-a părut astăzi viaţa, şi cu toate astea am râs, am fost veselă tot timpul. Întorcându-mă acasă, mi-a căzut o mănuşă şi deodată mi-a venit să plâng, şi dacă m-ar fi întrebat cineva de ce, i-aş fi răspuns: parcă eu ştiu de ce plâng? Păcătos caracter mai am şi eu! O ştiu foare bine şi sunt foarte tristă şi fac tot ce pot ca să nu-mi las lacrimile să picure.

Să nu credeţi că sunt îndrăgostită, nici gând, asta n-o să mă ameţească, sunt sigură. Lili s-a întors aseară foarte mulţumită. Îl iubesc foarte mult, şi pe soţia lui deopotrivă.

Ah! De s-ar putea întoarce Elena, micuţa mea Elena, pe care o iubesc atât de mult.

1892

Duminică, 5/17 ianuarie 1892

N-am nimic de făcut şi mă plictisesc de moarte, duminica e idiot. Ar trebui totuşi să-mi fac lecţiile de engleză pentru mâine. Ei bine, n-am nici un chef. Ieri am fost la doamna Brătianu, e o familie în care fiecare membru mi-e simpatic, chiar şi Sabina Cantacuzino, pe care altădată o găseam insuportabilă.

Zozo e bolnavă, mi-a transmis prin deşteptul de Coco să mă duc s-o văd; numai să găsesc pe cineva care să mă însoţească până la ea. Astăzi ar fi trebuit să mă duc să le văd şi pe Elisa şi pe Elena, pe care n-am văzut-o de joi.

Ce fericită sunt că am o prietenă ca Elena, e distinsă, dulce, bună şi inteligentă; o ador. Am un cult pentru ea şi aş fi cea mai nefericită creatură dacă aş fi silită să n-o mai văd.

Oh! O iubesc mult pe Elisa, aproape cât pe Elena, doar că am senzaţia că după căsătoria ei nu mai suntem la fel de prietene ca înainte. Mai curând ea s-a depărtat de mine, cu toate astea sunt convinsă că mă iubeşte şi eu o iubesc, draga de ea, şi mă rog la Dumnezeu să-i dea fericire şi norocul de a avea copii.

Luni, 26 octombrie/7 noiembrie 1892, Bucureşti

Încep cam târziu să-mi scriu jurnalul, dar cum azi n-am nimic de făcut şi vremea e îngrozitoare, să-ţi dai soacra afară din casă, am zis că o să scriu ca să-mi treacă timpul. Azi le-am văzut pe Marie Mihaiu şi pe Lorica. Prima e drăguţă şi am multă afecţiune pentru ea, dar o cunosc puţin. Cealaltă e pretenţioasă, nu e proastă, dar destul de vanitoasă.

Azi-dimineaţă am primit o scrisoare de la Elena şi sunt cam frământată din cauza ei, mica mea prietenă, doar asta-i mai lipsea, să aibă frăţiorul bolnav. Doamne, dacă aş putea face ceva s-o scap de această amărăciune! Şi când te gândeşti că fiinţa aceasta aleasă, bună şi inteligentă are atâtea necazuri, zău, e nedrept. Zilele trecute, la Elisa, era atât de tristă, că-mi venea să plâng. Îl aud pe Grigore Logadi, de n-o fi prea nebunatic. Am să cobor să stau de vorbă cu el, dar o să mă şi plictisesc. Doamne, ce de oameni nesăraţi există şi ce stupidă e viaţa uneori, iar lumea e atât de mare!

N-aş zice că vreau să mă mărit, dar la noi nu vine nimeni şi pe urmă nu-s nici drăguţă, nici bogată, nici spirituală. Oh! Dacă aş fi fost de trei ori mai urâtă decât sunt şi aş fi avut o rentă de 50.000 de franci, pretendenţii nu mi-ar fi lipsit, dar mai bine să n-am aceşti bani, căci sunt destui interesaţi şi sper în continuare că într-o zi va veni unul care va găsi că fac mai mult decât una cu o zestre frumoasă.

29 octombrie/10 noiembrie 1892, vineri [joi] seara, Bucureşti

Am impresia că sunt pe cale să mă îndrăgostesc. Îmi place domnul Blanc[2], e deştept, foarte manierat, ceea ce-mi place totdeauna, şi pe urmă nu ştiu ce are, dar îmi place; nu mi-a făcut pic de curte, dar asta nu dovedeşte nimic. Şi zău, dacă vrea să se căsătorească cu mine, n-am să zic nu.

Azi am primit o scrisorică drăguţă de la Marioara.

Azi i-am scris Saşei – uite una căreia îi place să facă declaraţii, dar asta e contrar principiilor mele, ceea ce o plictiseşte pe frumoasa mea verişoară.

Ce repede a trecut serata de ieri, şi m-am şi distrat! Dacă ăsta ar putea fi un început ori măcar de-aş putea să-l întâlnesc pe domnul Blanc în societate, dar nu-l văd nicăieri. Poate o să vină

la căsătoria Viorichii, ar fi o şansă.

2/14 noiembrie 1892, Bucureşti

Dimineaţa am citit *Petit Bleu* de Gyp, la început am râs şi pe urmă am plâns.

Aseară am fost la căsătoria Viorichii, nici urmă de domnul Blanc, în schimb alt admirator, domnul C., un soldăţoi care-şi roteşte ochii de crap amorezat şi care nu se prezintă. E tâmpit? Cleo mi-a vorbit azi de asta, am spus în faţa mamei că n-aş vrea să-l cunosc, dar nu-i nimic dacă m-a plăcut; m-a plăcut imediat şi, sincer vorbind, am pretenţii mai mari.

M-am distrat ca o regină şi am dansat ca o nebună. Viorica era încântătoare, e genul logodnicei, e poetic de frumoasă.

Dacă domnul B. s-ar îndrăgosti de mine, e adevărat că nu m-aş supăra. Aseară am avut o conversaţie foarte amuzantă cu Maria Brăiloiu, totuşi nu-i pot spune că-mi place Blanc, asta îmi răneşte amorul propriu şi mândria, sunt extrem de mândră; încă un defect, am destule.

9/15 noiembrie

Marioara s-a căsătorit la Primărie; încă una care pleacă, o să-mi lipsească teribil, o iubesc mult, e aşa de drăguţă şi de afectuoasă.

Azi le-am văzut pe Brătience, sunt încântătoare, le iubesc mult, Sabina e pretenţioasă, iar fraţii ei au chipuri frumoase. Odinioară îmi plăceau; ce bine că îi văd acum, fiindcă vechea mea pasiune pentru Dinu s-ar putea trezi din nou.

10/22 noiembrie

Marioara s-a măritat. După biserică am fost la Maria Brăiloiu, unde l-am văzut pe domnul B., din păcate am rămas foarte puţin.

Tanti Zoe a venit aseară de la Viena, ce femeie drăguţă. M-am dus s-o văd pe Elena, scumpa de ea, ce zăpăceală, fratele ei pleacă duminică împreună cu tatăl lui la Viena, starea lui e destul de îngrijorătoare.

Sâmbătă am fost la Operă. Se juca *Africana*[3]. Primadona e urâtă ca o maimuţă, dar cânta destul de bine, nici baritonul nu-i rău. Domnul C. m-a urmărit continuu prin lornion, asta m-a deranjat puţin, dar admiraţia lui mă lasă total nepăsătoare. Am reuşit să atrag atenţia dr. C., atâta m-am uitat spre el, încât până la sfârşit m-a urmărit şi el – se înţelege că pe dată m-am uitat în altă parte.

Azi am avut lecţia de desen, e o mare pasiune de-a mea, din păcate fără mult talent şi încă şi mai puţină răbdare. Ieri i-am scris lui Tanţi, dar nu mă hotărăsc să-i trimit scrisoarea, mi-e frică să vandalizez [*sic*] această fată de treabă şi sunt tentată să fac la fel ca acea cucoană care avea de citit romane fetelor ei şi înlocuia cuvântul „dragoste” cu „tobă”. E o idee nouă şi aş fi vrut să văd mutrele acelor fete.

12/24 noiembrie 1892

L-am văzut şi sper să-l revăd. M-am distrat la Marie cum nu pot să spun.

17/29 noiembrie

A murit subit bătrânul Marghiloman, asta mă doare. N-am chef să scriu. Costică scandează versuri latineşti şi asta mă împiedică să reflectez convenabil, mă distrage. Vine Grünfeld, de-aş putea merge la concertul lui, mi-e teamă că nu. E de ajuns să-mi placă un lucru ca să nu-l am.

Duminică am făcut muzică cu domnişoara Borănescu, la Maria Brăiloiu, Desigur, l-am văzut pe domnul B., asta mi-a făcut plăcere şi aş da orice să-l văd îndrăgostit de mine. Dar mă tem că nu se va întâmpla aşa. Am impresia că nu m-am născut într-o zodie bună. Uneori viaţa mi se pare atât de neinteresantă. Şi mica mea Elena, pe care n-am văzut-o de duminică, mi se pare un veac!

Prefaţa lui Loti[4], ca precuvântare a *Exilului*, e aleasă. Dostoievski e admirabil, de altfel întreaga literatură rusă e frumoasă.

18/30 noiembrie

A venit în vizită, dar eu nu eram acasă. L-a primit mama.

1/13 decembrie

Am belele. G.I. bagă de seamă că e îndrăgostit de mine şi-mi spune prin sora lui că vrea să se însoare cu mine. L-am trimis drăguţ la plimbare. În acea zi am fost foarte elocventă. Bine că nu mi-a vorbit şi toată povestea asta tâmpită s-a oprit aici. Nu i-am spus mamei fiindcă nu vreau o ceartă în familie.

Doar Elena şi domnişoara R. cunosc secretul. Poate n-am făcut bine să le spun, dar simţeam nevoia să vorbesc, de altfel asta m-a indispus şi mă tem să nu mă îmbolnăvesc. Elena avea migrenă când m-am dus s-o văd. De cinci zile mă culc după miezul nopţii, niciodată înainte, şi mor de somn şi de oboseală. Astă-seară suntem invitaţi la tanti Olga, mă înnebuneşte gândul că trebuie să merg fiindcă sunt sigură că n-o să mă amuz.

Joia trecută am fost la concertul Grünfeld. M-a încântat talentul lui minunat şi cât de limpede şi de precis cântă, dar nu mi-a plăcut aranjamentul după *Lohengrin* şi *Tannhäuser*. Mi se pare că Wagner nu suportă aşa ceva. Cântecul lebedei în *Lohengrin* e simplu şi mişcător, încât te face să plângi, nu poate şi nu trebuie să fie aranjat ori făcute variaţiuni după el. Dacă l-aş cunoaşte pe domnul Grünfeld, nu m-aş jena să i-o spun. Asta mi-i aminteşte pe tinerii întâlniţi la Aix, care-mi spuneau mereu: „Ce hotărâtă sunteţi!”. Într-o zi am zis cam brusc: „Sunt aşa cum sunt, asta-i tot”. Şi vecinul meu de masă a spus: „Nu ştiu cum se numeşte asta în ţara voastră, dar la noi e o calitate”. Toţi tinerii aceia erau drăguţi şi mă admirau mult, mai ales domnul Berl. Ce n-am înţeles niciodată e că mă găseau aşa de drăguţă. Trebuie să mergi în străinătate ca să ai succes.

8/20 decembrie

Domnul B. a plecat, nu se întoarce decât la jumătatea lui ianuarie. Bicu şi soţia lui s-au întors, nu i-am văzut. Elena e iarăşi suferindă, Doamne, cât mă mâhneşte asta! Am terminat de citit *Werther*, ce trist e!

Ai zice că e parcă un făcut, trebuie să-l văd pe Griguţă în fiecare săptămână.

24 decembrie 1892/5 ianuarie 1893

Încă opt zile şi e 1893. Ce vreme mizerabilă! Ninsoare îngrozitoare şi cu asta o să vedem ce Crăciun o să mai fie! Mă distrează că sunt gata să fac nişte cadouri drăguţe şi ce mă amuză şi mai mult e să le şi ofer. Azi am luat masa la Elena; în ciuda vremii urâte, m-am dus şi m-am întors pe jos.

Duminică am fost la *boston* Cantacuzino, unde m-am distrat destul, nu cât Zoe, dar ea se amuză din orice, şi apoi e mult mai tânără decât mine. Doi ani diferenţă e mult. La mine în cameră e frig, am zăpadă între geamuri, ceea ce nu mă încântă, mă rog. Loti e un nemernic şi-mi pare rău că nu i-o pot spune. Articolele astea care apar în *Revista nouă* sunt oribile şi dacă Regina le-a

autorizat publicarea, ei bine, n-o să-mi îngădui să-i spun, dar voi socoti că nici o clipă nu l-a iubit pe Rege sau ţara. Cu ce drept o face Loti pe îngeraşul Reginei, infect personaj! Până acum îmi plăcea mult *Pescarul din Islanda*, şi o să-mi placă totdeauna felul lui de a scrie, dar *Exilata* nu-i face cinste.

1893

2/14 ianuarie 1893

O să mă uit în oglindă în noaptea de Bobotează, sunt foarte superstiţioasă şi poate o să văd bine. E teribil cum se duc banii, Doamne, am avut aproape 200 de franci şi mai am doar 40 şi încă o mică datorie pe care trebuie s-o achit.

6/18 februarie 1893

N-am scris de mai bine de o lună, dar am alergat pe la baluri şi nu m-am gândit la jurnal. Săptămâna asta l-am văzut de trei ori pe domnul B., cu care tot oraşul mă mărită. E foarte neplăcut.

E 9 seara, am cântat la pian; verişoarele mele s-au dus la balul Obolului din seara asta. Mâine fac muzică cu Olimpia, fratele ei e drăguţ şi începe să-mi facă puţină curte; toţi sunt bolnavi. Sunt mulţumită. Dineu mâine-seară la doamna Brătianu. Marie Assan vrea să-mi încerc vocea. O să mă duc marţi la ea, ce mulţumită aş fi să am voce, mi-aş da jumătate din viaţă.

Vineri [joi], 19 februarie/2 martie 1893

Floflo şi soţia lui au jucat aseară *Sărutul*, la Sander. Erau amândoi încântători. Era şi B. acolo, dar eu am rămas ţeapănă. Aseară m-am distrat desigur o groază.

16/28 martie, marţi

Sunt plictisită, deşi am râs toată ziua. Saşa se mărită, dar nu pare încântată.

30 martie/11 aprilie

Bine, asta e, mă iubeşte şi vrea să mă ia de nevastă, dar mi-e frică să nu facă părinţii mei greutăţi; eu l-aş lua din tot sufletul, ţine la mine, e o garanţie de fericire, şi apoi îmi place cum nu pot să spun. Poate am să-l văd sâmbătă seara la Sarah Bernhardt[5].

24 mai/5 iunie

Am prevăzut ce avea să se întâmple: mai întâi, acum o lună, refuzul categoric al tatei, sper că-şi va schimba gândul. Şi cu asta, ce belea pe capul meu! Doamne, ce n-aş da să-l pot lua imediat de bărbat! Şi apoi, aşa m-am săturat de casă şi de bârfe! Nu l-am văzut de trei săptămâni, acum opt zile am făcut 21 de ani. Ce bine mă simt să fiu majoră! Elisa a fost foarte stângace, iar eu prea încrezătoare. Totuşi se inventează mult în ţara asta, sunt dezgustată.

2/14 iunie

Am fost pentru câteva zile la Buftea. Am încercat să fiu veselă şi am reuşit să le distrez pe micuţe, deşi n-aveam prea mult chef. Şi când mă gândesc că n-o pot vedea pe tanti Iuca singură, măcar o dată. Pleacă sâmbătă la Urbeni, trebuie neapărat s-o văd înainte.

Astă-seară avem concert; numai de-ar veni şi el. Această nehotărâre mă exasperează, să ştiu o dată pentru totdeauna: da sau nu! Zozo e o brută. L-a refuzat pe un oarecare domn Brăescu, care are o avere frumoasă şi, după spusa multora, e un tip superb.

22 iunie/4 iulie

L-am văzut de patru ori, patru zile la rând, asta e! Bietul om a fost la Elisa şi Elisa i-a spus să aibă răbdare până în toamnă. De fapt, e adevărat că mă iubeşte sincer. E mai bine să începi căsătoria cu afecţiunea soţului decât cu indiferenţă de o parte şi de alta. N-o să mă uite în răstimp de trei luni. Sunt sigură că n-am nimic la inimă şi că sunt glumele lui Shachman. Duma m-a anunţat că sunt doar anemică.

Când mă gândesc la cele nouă luni pe care trebuie să le petrec la ţară, îmi vine să urlu, şi cu toate acestea ştiu foarte bine că vara trece, cum trec toate, şi că anul cel bun va reveni fără să aducă multe schimbări. Categoric, m-am săturat de viaţa acasă. Uf! Mă înăbuş! Pentru moment, doar Elisa e salvarea mea. Ce suflet bun şi ce drăguţă e! Când mă gândesc la Elena, care e bolnavă la Viena şi care poate va trebui să facă o operaţie, sunt atât de amărâtă, că aş putea plânge fără încetare.

20 iulie/1 august 93, Beoca

Iată-mă aici de zece zile; încă nu m-am plictisit, numai restul timpului să treacă la fel de repede.

Ieri Thimi mi-a trimis o scrisoare în care-mi spune puzderie de lucruri cu aerul că nu-mi transmite mai nimic. I-am răspuns, regret că am fost obligată să-i vorbesc de povestea mea, am fost obligată, ce să fac! Ca să vezi, de la Buftea i-am scris două scrisori lui tanti Iuca şi mi-a răspuns şi ea fără ca mama să bage de seamă! Nu-i bine, dar trebuia să-i spun că socotesc condiţiile domnului B. supărătoare. Doamne, Doamne, fă să treacă timpul mai repede!

Tatăl meu e-un păsăroi/ Mama mea, o păsăruică/ Trec apa fără luntrişoară/ Mama mea, o păsăruică/ Tata e un păsăroi...

(De citit *Notre Dame de Paris*[6])

7/19 august 93, Beoca

Azi-dimineaţă am terminat de citit *Notre Dame de Paris*. Ce capodoperă! Biata Esmeralda, nenorocitul de arhidiacon, blestemat să fie Ludovic al IX-lea. Acum îl detest şi mai mult.

Sunt aici deja de patru săptămâni. Nepotul Nicu Moscu a murit miercuri, pe 4; ce greutate s-o înştiinţăm pe biata mama mare! Thimi nu răspunde; poate sunt vinovată că m-am încrezut în ea. Ce n-aş da să am toamna în spate şi iarna în faţa mea. Vreau să mă mărit şi să-l iau pe el, nu pe altul. Iată că am spus-o!

1897

13/25 martie 1897, Bucureşti

Sunt obosită de viaţă, căsătoria e o instituţie caraghioasă, e sclavia veşnică a femeii. E plicticos ca o plesnitoare.

25 martie 1897, ora 3

Sunt tulburată şi dezamăgită, biata mea micuţă Elena e atât de suferindă. Doamne, ce tristă e viaţa! Drăguţa de ea, era aşa de fericită să aibă un bebeluş şi acum s-a terminat. Dumnezeu ştie dacă va mai putea avea vreodată copii. E dezolant.

25 martie 1897, ora 6:25

Vin de la Elisa. Elena e mai bine. Doamne, numai să ţină! Sunt atât de îngrijorată! Din fericire, febra a scăzut şi poate înghiţi medicamentele. Mi-e aşa teamă, dă, Doamne, să nu fie nimic.

26 martie 1897, miercuri, ora 7 seara

În dimineaţa asta Elena n-a avut febră, după-amiază a reînceput, are mâna şi piciorul umflate. Nu ştiu ce să spun şi sunt disperată. Cantacuzino pretinde că va dura foarte mult timp. Numai să scape, Doamne! Mi-e aşa de frică! Doamne, ai milă de ea!

27 martie 1897, joi, orele 12-1

Aceeaşi stare, noapte foarte proastă, febra n-a scăzut. Dimineaţa mi-a fost teribil de frică, bona Miţei a venit să-mi spună că i-a auzit vorbind pe domni şi că unul din ei spunea că Elena a murit, s-a speriat îngrozitor; am trimis îndată după veşti. Doamne, nu îngădui să se întâmple un lucru atât de oribil!

28 martie, vineri, ora 11

Noapte proastă, dureri foarte mari, starea generală înrăutăţită. E îngrozitor, sunt cu adevărat disperată şi îmi vine să plâng. E cu putinţă o asemenea nenorocire? Doamne, fie-ţi milă de tinereţea şi de fericirea ei!

30 martie, duminică

S-a sfârşit, s-a sfârşit, păsăruica mea dragă şi-a luat zborul şi nu se mai întoarce. Sunt atât de mâhnită, atât de mâhnită, nu vreau să mă mai rog fiindcă nu slujeşte la nimic. L-am implorat pe Dumnezeu să nu îngăduie o asemenea nenorocire şi nu m-a auzit.

1923[7]

Duminică, 15 aprilie

Plecarea din Bucureşti, la 6 seara. Timp noros şi apăsător. Regina e tristă din cauza morţii colonelului Boyle. La gară, regina Sofia cu principii moştenitori, Mişu, Stârcea, Nicoleanu, Boboc, Ocăşanu. Regina Sofia e îngrijorată la ideea că n-o să poată face să-i parvină principesei Irina scrisoarea ei; cu voce tărăgănată îl întreabă pe Rădescu dacă nu există poştă la Ragusa. În aceeaşi zi, la 9½, după ce am trecut cu mii de precauţii podurile peste Prahova, ne apropiem de Sinaia.

16 aprilie, luni la amiază

Străbatem grădinile înflorite ale Transilvaniei, toţi prunii şi gherghinele în floare. Pe vârful unei coline înalte, o cetate veche – pare în stare foarte bună; îl întreb pe şeful de gară din staţia Rodna, care îmi dă următoarele amănunte: veche fortăreaţă construită de turci (Cetatea Şoimoş), în ruine, zice el; servea turcilor ca punct de observaţie pentru prădăciunile lor.

La Arad, l-am văzut pe generalul Manu, ginerele domnului Mavrodi şi prefectul locului. Foarte bună masă, apoi Elvira Popescu, în drum spre America, pentru a pregăti o serată, e primită de Regină în audienţă. La Timişoara, doamna Cosma şi autorităţile locale aduc splendide buchete de lăcrămioare, narcise, zambile. Revine Elvira Popescu ca să-mi ceară o recomandare pentru Loïe Fuller, care i-ar putea fi utilă în opera de propagandă pe care o întreprinde. Vrea să ţină conferinţe şi să citeze fragmente din operele Reginei.

17 aprilie, dimineaţa

Am văzut-o pe Regina Mignon, încântătoare, cu părul despletit, proaspătă ca o copilă. Vagoanele noastre sunt ataşate la trenul ei. Acum depindem de ea. La 5 ajungem la Bakar, mic port de unde ne îmbarcăm pentru Ragusa. De acolo plecare cu automobilul pentru un tur, mai întâi portul Bakar, trecem prin faţa iahtului *Caragheorghevici*, drapelul, apoi Kraljevica, Portone, Crikvenica şi Novi Vinodolski. Revenire pe vas, dineu cu o mulţime de ofiţeri de marină. Bakar, în fundul golfului iluminat, pare o fantastică bijuterie dintr-o poveste cu zâne.

Miercuri, 18 aprilie

Plecare din încântătorul Bakar, dimineaţa la 8, în sunetele imnului sârbesc şi ale aclamaţiilor mulţimii. Facem cu vaporul ce n-am făcut ieri cu automobilul. Mare admirabilă, chiar când trecem pe la Senj, loc de întâlnire al curenţilor, unde şi pe vremea cea mai liniştită sunt totdeauna valuri. Înainte de a ajunge la Senj, pe o înălţime se vede satul Ledenice, părăsit din cauza unei groaznice epidemii de ciumă – azi total în ruină. Senj (Seigne), Nehaj XV (*Nehaz* – Nu te împiedica de nimic), castel al corsarilor (Ouskok), familii deposedate de turci, instalate pe coasta dalmată pentru jaf, veneţieni, turci, spanioli. La amiază coborâm la Arbe, orăşel interesant din evul mediu, de asemenea cu vestigii romane şi veneţiene. Vegetaţie meridională. Mulţime de flori. Revenim la 1½. Dejun. Timpul continuă să fie minunat. Ne îndreptăm spre Srebrenica, ca să fim acolo în seara asta. La Šibenik, unde se pătrunde printr-un canal foarte strâmt, primire caldă şi entuziastă. Regina e aclamată cu frenezie. Mignon surâde foarte drăguţ, salută, face semne cu mâna. După-masă mă duc cu Rădescu şi un domn din localitate la o plimbare prin oraş. E

încântător şi ciudat, cu o catedrală superbă pe care o vom vizita mâine-dimineaţă, înainte de a pleca la Ragusa. La întoarcere, întâlnim tinere fete din Zlatar, în costume ale locului. Una din ele îmi dă lanţul ei de argint de care atârnă un cuţit. Minunat lucru vechi în argint.

19 aprilie

La 8 debarcăm, ne urcăm în maşină ca să mergem să vizităm vechea catedrală din secolul al XV-lea, jumătate gotică, jumătate Renaştere. Extrem de interesantă. Cu o cupolă unică în genul ei. Apoi, pe jos, de-a lungul unor străduţe mici, biserica ortodoxă unde un preot impunător le primeşte pe suverane cu crucea în mână. Afară de câteva icoane frumoase de argint, nimic special de văzut. Ne îmbarcăm la ora 9, pe o vreme incomparabilă; la 12, Spoleto, mulţime uriaşă pe chei, mare entuziasm. Oprire de ½ de oră. Plecare spre Ragusa, unde trebuie să ajungem în această seară la ora 8.

Vineri, 20 aprilie

Sosiţi aseară la ora 8½ la Gravosa, apoi cu maşina la Ragusa; coborâm la un vechi palat veneţian, acum proprietatea Regelui Alexandru. Construcţie din secolul al XV-lea, cu o minunată curte interioară. În această dimineaţă, plimbare cu Regina pe străduţe, la fiecare colţ descoperi vestigii ale trecutului, de cel mai mare interes. Astă-seară ne ducem la teatru şi mâine plecăm la Cattaro.

21 aprilie

Am plecat azi-dimineaţă la 9½ din Ragusa, aproape toţi am fost bolnavi, mare proastă. Sosiţi la Cattaro la 12½. Masă, pe urmă plimbare minunată cu maşina pe un drum admirabil care urcă în zigzag. Întoarcere la ora 6, plimbare în oraş cu Regina şi prinţesa Irina, vestigii de arhitectură veneţiană. Am văzut meterezele de unde e o privelişte magnifică. Dineu, retragere cu torţe, muzică; în salon, până la ora 11. Coletta a dansat cu ofiţeri de marină.

22 aprilie

Plecare cu maşina, la 10 dimineaţa, de-a lungul coastei; drum magnific, coborâm la Perasto, orăşel încântător cu vechi palate veneţiene aparţinând unor familii de marinari – azi în parte dispărute. Case abandonate. Ni se spune că poţi cumpăra cel mai frumos palat pentru 15.000 de dinari. Vegetaţie luxuriantă. Un trandafir galben căţărător îşi întinde nebuneşte crengile pe deasupra balcoanelor, a grilajelor; trandafirii galbeni sunt încântători. Plecăm spre Castelnuovo, manifestaţie grandioasă, oameni ai locului călare, cu costumele lor splendide, escortează automobilul regal. Ne oprim să luăm masa la Ghenovici, după care urcăm pe torpilor ca să mergem la Civat, unde e o încântătoare grădină botanică făcută de marinari. De acolo, în insula San Giorgio şi ne întoarcem pe furtună, încât torpilorul încearcă de trei ori până să acosteze. Dineu; seara Mazuranici ne desenează pe toţi.

23 aprilie

Plecare la ora 10 spre Cetinje, urcăm până la Negro, patria regelui Nikita, unde ni se arată casa lui, sat amărât, femei frumoase, brunete, cu păr splendid împletit în cozi. Regina Mignon lasă aici bani. Continuăm să străbatem, pe un drum minunat, munţii de piatră. E dezolant. Locuitorii sunt foarte săraci, nu creşte nimic, ţin o bucăţică de pământ împrejmuită cu pietre. Ajungem la Cetinje, sat mare, îngrozitor, trei sau patru case aşa şi aşa – legaţii pe vremea bătrânului rege

Nikita. Chiar am luat masa în legaţia Austriei. Cetinje e un loc dezolant şi te întristează; ca să ajungi acolo nu e cale ferată, ci un drum frumos de la Cattaro şi un altul de la Antivari. După-masă ne ducem la Rijeka, reşedinţa de vară a regelui Nikita; ni se arată casa lui, mică şi incomodă. Într-adevăr, oamenii aceia nu ştiau ce e confortul. Întoarcere la Cetinje. Regina a invitat la ceai doamnele mai de seamă ale locului, între altele doamna Radovici, sora lui Petrovici, văr şi secretar al regelui. Frumoasă, plăcută şi fină, vorbind admirabil franţuzeşte. La 6½, întoarcere la bord.

24 aprilie

Am ieşit cu Regina la ora 10, plimbare agreabilă printre măslini, chiparoşi, cireşi. O grădină vastă, contrastând cu munţii arizi din faţă. După-amiază, plimbare, în maşină, cu Regina, care descoperă splendide vase negre de ulei în unghere ţărăneşti, le cumpără – erau patru mari şi unul mic.

25 aprilie

Plimbare cu maşina, ne ducem la Budar, loc splendid, cu o plajă minunată. Am vrea s-o determinăm pe Regina Mignon să construiască ceva aici. Dimineaţa am fost prin biserici şi la singurul anticariat al locului.

26 aprilie

Seara, pe cheiul din faţa vasului, au venit să danseze în cinstea celor două suverane ţărani în costume naţionale negre brodate cu aur, un dans vechi în pas de polcă. Erau 18 şi trei conducători care nu dansau. E un vechi obicei ca pe 12 februarie, ziua Sfântului Trofim, patronul oraşului, să se dedea la acest nevinovat exerciţiu. Obiceiul datează din secolul al IX-lea şi n-aveau dreptul să-l practice decât în piaţa bisericii; altă dată au dansat în cinstea lui Franz Josef, şi a altor monarhi, ca şi în onoarea suveranelor noastre, într-o piaţă care nu era a bisericii. După aceea, seară veneţiană, urale entuziaste, concert de chitară. Destul de prost. Constaţi cu tristeţe că, oricare ar fi evenimentele, poporul aclamă cu aceeaşi frenezie dezlănţuită pe suveranii momentului. Bietul rege Nikita, dacă ar fi văzut cu ce bucurie era aclamată Regina Mignon în Muntenegru!

Ieri [*sic*], plecare la 8 dimineaţa spre Cattaro, în sunetele imnurilor naţionale sârb şi român. Dansatorii din ajun, în aceleaşi costume de sărbătoare, prezentau armele (puşti splendide lucrate odinioară), iar cei trei şefi salutau cu sabia la şold şi drapele mari fluturânde. Ne-am urcat pe vas pe o vreme splendidă, cu o mare de safir, până la Antivari şi de acolo, cu maşina, la Dulcigno, orăşel pitoresc unde se află destui musulmani. Vlado Petrovici, vărul regelui, ar vrea să-l facă să cumpere o mică peninsulă cu vedere foarte frumoasă. Dar e aşa de departe de toate, că Regina Mignon nu se îndeamnă prea tare. De acolo ne întoarcem ca să vizităm vila prinţului Danilo de la B., lângă Antivari; casă oribilă pe malul mării, cu o grădină destul de frumoasă şi o câmpie splendidă, zâmbitoare şi luminoasă. Ne întoarcem şi petrecem noaptea la Zelenika.

27 aprilie

La ora 11 plecăm cu maşina la Ragusa. Ajungem acolo pe o ploaie torenţială. Am profitat de vremea rea ca să ne instalăm şi să facem băi prelungite – ceea ce ne-a lipsit pe vas. La culcare devreme. Coletta joacă cu Regina Mignon cărţi, împreună cu prinţesa Irina şi Vlado Petrovici, muntenegreanul, vărul regelui, tuberculos, sărmanul, şi eu tremur să nu fie la aceeaşi masă cu noi şi poate că am mâncat cu tacâmurile lui insuficient curăţate.

28 aprilie

Azi, vreme minunată. Aştept coafeza. Dimineaţa, la anticari; după-masă, cu barca cu motor, la Lakroma, insula fermecată. A fost cumpărată de guvernul sârbesc de la prinţul de Windisch-Graetz, soţul nepoatei lui Franz Josef. Se pare că insula poartă ghinion proprietarului, i-a aparţinut lui Maximilian, împăratul Braziliei [*sic*], care a fost asasinat acolo, arhiducelui Rudolf, unui negustor care s-a aruncat în mare la câteva zile după ce a cumpărat-o. Acum e sanatoriu pentru copiii rahitici. Seara, plimbare până la Belvedere; întâlnire cu ofiţerii de marină, ne-au dus cu ei la hotelul Imperial, unde au încercat să danseze.

29 aprilie

Dimineaţa, vizită la arhive; ar putea fi dintre cele mai interesante, sunt scrise într-o limbă occidentală. După-masă, cu maşina în *Ragusa vecchia*. Primire, muzică, aclamaţii, vizită la un atelier de broderii naţionale, frumoase, dar scumpe. Apoi vizită la atelierul lui Bukovatz, pictorul sârb, elev al lui Cabanel, care a murit de curând. Pictura mi se pare mediocră şi de un gust deplorabil. Seara, Georgevici le ţine Reginelor o mică conferinţă despre istoria Ragusei, la care sunt şi eu invitată.

30 aprilie

În dimineaţa aceasta Reginele pleacă devreme ca să petreacă ziua la Lakroma; cu doamna Hacici şi pictorul Murat vizităm catedrala şi mânăstirea dominicanilor. După-amiază, vizită la atelierul lui Murat, care, desigur, pictează într-o manieră interesantă; pe urmă am văzut parcul Gradaz, de unde se vede minunat marea. Reîntoarcere şi plecare la Gravosa, unde eram poftiţi să luăm ceaiul pe torpilor de către comandant, principe Radovici. La 7, cu barca cu motor, la Lakroma, invitaţi de Regină. Reîntorşi pe clar de lună. Am vizitat palatul din Lakroma, camerele locuite de Maximilian, unde mai sunt câteva mobile vechi, oglinzi veneţiene, un *secrétaire* din lemn de trandafir care a aparţinut Charlottei etc. Călugării care au fost alungaţi din Lakroma au aruncat anatema asupra acestei insule. Iată de ce poartă ghinion proprietarilor ei succesivi. Regina e dezolată pentru că realmente ar fi fost un loc de vis să trăieşti acolo.

1 mai

Dimineaţa, vizită la anticari. Regina cumpără o mulţime de lucruri. B[arbu Ştirbey] îi scrie că Lupu a fost la el şi i-a mărturisit că regretă că lucrurile au ajuns aşa de departe. În plus, i-a spus că *Lupta* şi *Aurora*[8] sunt subvenţionate de legaţia Franţei. Nu-mi vine să cred.

La 3 plecăm cu maşina la Canossa, la contele Gotze. Înainte de a intra în grădina lui, vedem în piaţa satului doi platani centenari, celebri în toată ţara, platani cum n-am mai văzut nicăieri, minunaţi. Pe urmă pătrundem în paradisul lui Gotze. Vegetaţia e de-a dreptul nebunească, totul creşte aici într-o abundenţă extraordinară: mandarini, lămâi, portocali, mirt, arborele de camfor, ale cărui frunze uscate pe care le culegem de pe jos miros foarte tare; arborele de pâine, ale cărui fructe, în ciuda climei, nu ajung la maturitate. O casă veche încântătoare, cu camere mari, unde mărunţişuri vechi şi ridicole se învecinează cu obiecte preţioase. Un amestec de prost gust şi lucruri frumoase. Din casă treci prin grădină şi ajungi într-un pavilion de unde descoperi o privelişte minunată asupra mării, care e calmă ca un lac. Un mic iaht, *Vila* (*zâna*, în sârbeşte), ne aşteaptă ca să ne întoarcem. Coborâm să vizităm vila baronului Kardely, un domn în vârstă care seamănă cu Theodor Rosetti şi care odinioară a fost guvernatorul Dalmaţiei. Azi, aproape paralizat. Ca să coboare se sprijină în cârje. Mobilier splendid, câteva borcane de farmacie

frumoase. Coborâm în port, însoţiţi de o mulţime imensă şi precedaţi, ca totdeauna în această ţară, de femei sau de copii care împrăştie petale de trandafiri la picioarele Reginelor. Urcăm pe iahtul splendid, oprindu-ne întâi în insula Lopud (înainte de marele cutremur, 14.000 de locuitori, acum, 300). Reginele şi întreaga suită coboară ca să viziteze biserica, unde se pare că sunt frumoase strane sculptate. Eu rămân afară, fiind obosită. Ne întoarcem şi ajungem pe la ora 8 la Ragusa.

2 mai

Dimineaţa am vizitat cu Reginele două şcoli şi atelierul lui Murat. După-amiază, am vizitat casa domnului Saracu (*peşte*, în sârbeşte), de altfel are un peşte pe blazon. Argintărie, mobile interesante, faianţă. Apoi vizită la vila Georgi, splendidă locuinţă, dar curtea şi grădina sunt cam mici. După asta, în atelierul lui Mestrovici. Statuia ecvestră a lui Petru I, regele Serbiei, foarte interesantă ca factură. Apoi plimbare de-a lungul Omblei, cu Regina, în maşină, în căutarea unei femei care are trandafiri frumoşi. Într-adevăr, am găsit o grădină splendidă unde Regina a fost fericită. După masa de seară, cinema cu toţi ofiţerii de marină ca invitaţi. Film stupid.

3 mai

Plecare la ora 10 dimineaţa cu vaporul până la insula Meleda. Ne-am întors la ora 8 seara. După dineu, aceiaşi invitaţi, film destul de bun.

4 mai

Reginele îşi petrec ziua pe insula Lakroma, aşa că eu sunt liberă şi profit ca să stau în pat – o odihnă binemeritată.

5 mai

Ieri-dimineaţă, nimic. După-amiază, am vizitat diferite case şi vile. La contele Pozza, splendidă grădină, coloane foare frumoase, fiecare deosebită. Apoi în valea Omblei, cu Regina, Mazuranici, Rădescu şi cu mine. Am vizitat vilele din Caboga, altă vilă în fundul golfului şi o mânăstire veche. Ne-am întors cu barca cu motor. Seara, mare petrecere, concert şi persoane din Ragusa. Ca români, familia Goldiş.

6 mai

Dimineaţa, nimic. După-amiază, plimbare frumoasă cu maşina. Seara, mare serbare nocturnă de Sf. Gheorghe. Mâncăm pe micul iaht. Ne întoarcem pentru film şi revenim pentru supeu pe iaht.

7 mai

Dimineaţa, nimic. După-amiază, la 5, în valea Omblei, pentru trandafirii Reginei. Plimbarea aceasta e una dintre cele mai frumoase şi toate vechile palate sunt locuinţe magnifice, cu grădini minunate. Seara, cinema, *Revoluţia franceză.*

8 mai

Dimineaţa, plimbare pe metereze cu Regina, prinţesa Irina, Rădescu şi Mazuranici, pe o căldură toridă. Ne întoarcem toţi într-o stare jalnică. Regina pleacă aproape imediat la Lakroma, eu mă odihnesc după-amiază. Am plecat cu vaporul pe o mare ca uleiul până la o insulă învecinată şi

apoi vizită la vila „Singurătate", cu o grădină superbă. Vila aparţine familiei Lobmayer din Viena; construcţia n-are nimic interesant. Seara, cinema, *Lucreţia Borgia.* Actorul care joacă rolul lui Cezar, un oarecare Conrad Veidt, e impresionant.

9 mai

Dimineaţa, vizită la biserica Sf. Blasius (Vlado), patronul oraşului. De remarcat o statuetă din aur din secolul al XI-lea; apoi vizită la mânăstirea franciscanilor, încântător cloaşter din secolul al XIV-lea, cu mulţime de trandafiri roşii care cresc în neorânduială. Apoi La Dogana, construcţie în stil veneţian, având aceleaşi caracteristici cu Palatul Rectorilor. Înăuntru, nimic deosebit. După-amiază ne facem bagajele. O vizitez pe doamna Tripkovici, soţia unuia dintre miniştri. Ultimele cumpărături, luăm masa. După masă, cor rusesc sub ferestrele Reginei; noi îl ascultăm din grădina ei suspendată. Corul e admirabil ca ansamblu, expresie, nostalgie. Apoi, un film american tâmpit din care nimeni n-a înţeles nimic şi ne îmbarcăm pentru Gravosa pentru plecarea ce are loc mâine-dimineaţă.

10 mai

Plecare, în mijlocul unor aclamaţii entuziaste, pe o mare excelentă. La 1, oprire la Curzola, unde se vizitează foarte frumoasa catedrală. Plecăm cu aceleaşi aclamaţii şi la 7 seara ajungem la Spoleto. Mică plimbare pe ţărm, cu maşina, înainte de masă. După masă plecăm pe jos, prinţesa Irina, domnul Hacici, Coletta, Rădescu, Mazuranici şi cu mine. Ne ducem să vedem ceea ce a fost odată palatul lui Diocleţian. Impresie de măreţie şi frumuseţe.

11 mai

La ora 10 plecăm cu maşina cu monseniorul Culici, arheologul locului, un bătrân de 77 de ani, extraordinar de vioi şi inteligent, care conduce săpăturile de la Salona. Întâi mergem la Miriam, plimbare frumoasă pe o înălţime de unde ai o vedere splendidă. Coborâm ca să ne ducem să vizităm catedrala, aflată pe locul unde se crede că a fost mausoleul lui Diocleţian. Impresia e unică. De acolo se vede baptisteriul din piaţă, înconjurat de coloane vechi ce par să sfideze veacurile. Un oraş întreg se regăseşte în acest palat care ocupă un patrulater imens. Mergem la muzeu, unde ni se arată lucrarea lui Adams, istoricul englez care a făcut cercetări acolo – lucrare remarcabilă. După-amiază vizităm săpăturile de la Salona, veche colonie romană, jefuită şi distrusă de avari. Arheologul ne arată vechiul cimitir, sarcofagele au fost devalizate de avari în secolul al VII-lea, dar au mai descoperit câteva neatinse. Săpăturile conduse de o societate daneză au scos la iveală un cimitir păgân şi un teatru de unde au scos mozaicuri minunate. De aici mergem la Trau, trecând prin cele şapte sate Castelli; pretutindeni, în trecere, flori, discursuri, muzică militară etc. La Trau, cea mai frumoasă catedrală pe care am văzut-o vreodată. Ne întoarcem pe vas. După cină, serată de gală la teatru.

12 mai

La 8 dimineaţa, plecarea de la Spoleto, mare perfectă. Petrecem ziua jucând diferite jocuri cu Regina, Mignon şi prinţesa Irina. Seara, după masă, sunt invitaţi toţi ofiţerii de marină şi oamenii de pe vas. Reginele vin să joace cu noi. Vivacitatea, buna dispoziţie şi drăgălăşenia Reginei îi fac pe toţi să se simtă bine şi jucăm diferite jocuri care înveselesc pe toată lumea.

13 mai

Despărţire de Marină, ne urcăm în maşini ca să mergem să luăm trenul la staţia Bakar. Plecarea la prânz. Frumoasă privelişte asupra mării, pe urmă traversăm o minunată regiune împădurită. În aceeaşi seară, jucăm cu Regina diferite jocuri.

14 mai

Trebuie să ajungem la Belgrad pe la prânz.

1930

16 decembrie

Ies cu Coletta şi Lili, probe la Gisèle. Îi aştept la masă pe soţii Condiescu, Paul şi Gogu. Seara, concert excelent al lui Dohnányi, elev al lui D'Albert, directorul Conservatorului din Budapesta. După-amiază, văzut pe Humphreys şi miss Palairet, cu doamna Randel. Vorbit de divorţul lui M.L.

17 decembrie

Dimineaţa, dentist. Grigri la dejun. Lila la Argetoieni, cu Chrissoveloni. După-masă, Ischie, ca să termine portretul drăguţului Peter. F. pentru impozite, apoi bazarul tuberculoşilor; dus icoana Reginei la Rodica Maniu. Asociaţia muzicală la Sabina, cu domnişoara Romaşcu, pianistă destul de bună, şi bietul Manolescu, pe care îl dau afară de la Operă. Masă cu Peter şi apoi toţi la gară pentru plecarea micuţului, foarte nervos şi emoţionat. Marie Louise se stăpânea cât putea să nu plângă. Lungă sporovăială cu Lila.

22 decembrie

Vintilă Brătianu a murit subit la Mihăeşti.

24 decembrie, ora 7 dimineaţa

Aseară, pom de Crăciun la Cotroceni. Toată familia [regală] prezentă, afară de Rege, plecat la Sinaia. Primesc splendide linguriţe de argint (*apostle spoons)* şi toate doamnele – cupe de argint. Cinăm acolo, după care o cântăreaţă nemţoaică, fără voce, dar cu tehnică multă, cântă ceva melodii, acompaniată de Alfred Alessandrescu. Reîntoarsă acasă, o găsesc pe Lila aranjându-şi toaletele, pleacă la Sinaia, trebuie să văd dacă îi pot aranja plecarea.

26 decembrie

Lila a plecat cu trenul regal la Sinaia, la familia Buşilă. Telefon încântat. Face schi şi săniuţă. Ieri, la dejun, soţii Prodan şi Ottescu, cu micuţul. După-masă, vizită la doamna Costinescu, unde sunt Gogu şi Jeana, care mă invită la cină, şi biata Ella Costinescu, mai acră ca niciodată. Apoi, la Nadia, adormită. Ion Duca se întoarce de la gară, unde l-a primit pe Dinu Brătianu, revenit de la Paris pentru înmormântarea fratelui său. Foarte mişcat, se pare. E mai mare cu doi ani decât acesta. Dineu de familie la Jeana, pe urmă un moment la familia Berceanu, unde era domnişoara Bogdanovici, grafoloaga. Azi, dejun la Mariş.

27 decembrie, seara

Aseară cinema cu familiile Paul, Gogu şi Davidoglu. Am văzut un film foarte drăguţ despre Napoli, oraşul cântecului. Azi, dejun la Otteşti, cu familiile Paul şi Condiescu şi Marie Louise. După-masă, ceai la doamna Ghica, s-o ascultăm cântând pe domnişoara Elinescu. Seara, cină la Condieşti, cu Ion Marin Sadoveanu, foarte cultivat, foarte plăcut, judecată sigură şi limpede. Îmi vorbeşte de *Contrapunct* a lui Huxley şi de *Cazul Maurizius* a lui Wassermann[9]. Trebuie să le cumpăr imediat.

30 decembrie

Vom reveiona la Mariş şi Paul, fără familia Goga, care nu se întoarce de la Ciucea. Se pare că la Cluj se joacă *Meşterul Manole*[10] în ungureşte şi el vrea să asiste. Ieri, dejun la Mariş, cu Gogu şi soţii Djuvara. Seara, la cinema, cu Gogu şi Paul. *Monte Carlo*, cu Buchanan şi Macdonald. Încântător.

1931

2 ianuarie 1931

Reveionat la Mariş, cu familiile Ottescu, Burileanu, Condiescu, Gogu şi Noemi. Foarte simpatic. Pe la ora 2 ne-am întors la noi, unde copiii au dansat până la 7 dimineaţa. Ieri-dimineaţă, felicitări la Palat. Dejun la Cotroceni. Am urcat-o pe Lila în trenul Reginei pentru Sinaia şi seara m-am culcat devreme. Ieri am văzut-o pe Regina Elisabeta, frumoasă şi încântătoare. Azi, târguieli cu Marie Louise.

5 ianuarie

La ora 1, rugăciuni de Bobotează[*1] la Palat, o înlocuiesc pe doamna Mavrodi, suferindă (plicticos), totdeauna am detestat aşa ceva. Dejun foarte cordial: Regele, Regina Maria, prinţul Nicolae, prinţesa Ileana, Patriarhul, eu şi Curtea regelui, toţi. Coletta pleacă două zile cu George la Sinaia. Astă-seară ne desluşim: ghicitoarea.

7 ianuarie

Vizita Reginei la expoziţia lui Nagy (mediocră, mai ales portretele Reginei şi prinţesei Ileana) şi apoi expoziţia celor patru tinere, între care Marioara Romalo – mult talent pentru sculptură. Mica Lucasievici, pentru peisaj. Biata Nini a fost jefuită, păcat de mantoul ei de blană. Conversaţie interesantă cu C.

13 ianuarie 1931

Ieri am luat masa la principesa E[lena], foarte vesel şi plăcut. Mi-a dăruit un scăunel frumos pe care îl admirasem. Ceai la baroana Guillaume. Azi, dejun la Miuţa cu soţii Ion Duca şi Irina Frumuşanu cu soţul. Repetiţie pentru joi: doamna Stern, doamna Viardot, Gic.

14 ianuarie

Citesc *Cazul Maurizius*, tradusă din nemţeşte, şi *Contrapunct*, tradusă din englezeşte, amândouă foarte interesante.

15 ianuarie 1931

Aseară, la teatrul Ventura, cu Gogu; am văzut *Roxy*, o comedioară americană încântătoare, foarte bine jucată de Timică şi Leny Caler; Bulfinsky şi el foarte bine în rolul tatălui. Maria Mohor, fată frumoasă, îngrozitor de vulgară.

16 ianuarie

Aseară, muzică la mine: în program, pianistul Ciolac, apoi 3 duouri cu doamnele Stern şi Viardot, acompaniate de Gic. Lume multă. Cei care pleacă ultimii, încântaţi să-l asculte pe Manu în monologurile lui. De-a dreptul comic[*2].

17 ianuarie

Aseară, concert Gugliametti, de la Scala din Milano, voce cristalină, şcoală excelentă, dar

din vreme în vreme cântă în falset.

Azi îl operează pe George de hemoroizi.

18 ianuarie

Ieri a fost operat George. La ora 5, când ne-am dus să-l vedem, suferea mult. După-amiază, la Liny, ceai dansant pentru copii. Seara, la cinema cu soţii Paul, Yvonne, Condiescu. *Simfonia albă*, film magnific, cu superbe curse de schi. Am cinat la Tivoli. Ni s-a alăturat Gogu. Lui George îi mergea dimineaţă destul de bine, n-are febră deloc. Telefon de la Coletta.

19 ianuarie

Ieri, dejun la familia Condiescu, apoi i-am văzut pe Coletta şi pe George la sanatoriu, cel din urmă, bine. La ora 5, concert al Asociaţiei muzicale[*3], cu Regina Elisabeta în lojă. M-am culcat devreme, am cinat cu Lila. Am citit *Evreul Süss*[11]. Regina soseşte în seara asta.

20 ianuarie

Aseară, cinema, cu soţii Davidoglu, nu grozav. Azi, ceai la Nini, apoi muzică cu Marguerite Zissu. Ieri, ceai la Nadia şi doamna Popovici, excelent, dar erau numai femei, înnebunitor. George şi Coletta sunt tot la sanatoriu. Scrie Silvia: dr. Hoenig e mai bine, a fost foarte bolnav la Viena.

24 ianuarie

Ne întoarcem de la concertul simfonic dat în onoarea prinţului şi a prinţesei Takamatsu (japonezi). Superb, dirijat de Georgescu. Prinţesa japoneză, încântătoare şi aproape albă la piele; el, urât peste fire şi degenerat.

27 ianuarie

Ieri, dejun la Cella şi Filip, cu domnişoara Arhip (autor dramatic). Au evocat într-un mod încântător amintirile lor de la Ierusalim. După dejun, dentist şi vizite. Seara, teatru: *Pescarii de umbre*, cu Sarment şi Valentine Valmond, restul trupei infect.

4 februarie

Mă întorc de la Operă, care şi-a deschis porţile cu o frumoasă reprezentaţie cu *Boris Godunov*, dirijată de Georgescu. Trebuia să asiste Regele şi Regina Maria; au renunţat din cauza morţii generalului Berthelot. În seara asta, *Gianni Schicchi*, dirijat de Nona [Otescu], şi *Paiaţele*, dirijat de Massini, cu Ştefănescu Goangă, care şi-a cântat rolul în franţuzeşte. Voce superbă, joc excelent, de altfel e copilul răsfăţat al teatrului La Monnaie. Am fost cu soţii Gogu. Astă-seară Coletta e mai bine. Azi la dejun soţii Paul, Gogu şi cu Mavrodi; acesta din urmă s-a împăcat cu Ion Duca – sunt încântată. Ieri, de serviciu la Cotroceni. La dejun, Elena Perticari şi Paul Teodorescu. Regina, delicioasă, plină de vervă şi de viaţă, povestind o mulţime de episoade din viaţa ei de tânără căsătorită, după ce a venit în ţară. Regele Carol era foarte sever şi nu îngăduia ca ea să aibă prieteni; admitea s-o lase să viziteze forturile, însoţită de ministrul de Război! Biata de ea, nu va fi fost tocmai vesel.

Peter i-a scris mamei sale prima lui scrisoare de la şcoală, în româneşte, foarte frumos scrisă, pesemne sub supravegherea unui profesor.

5 februarie

Dimineaţa, cumpărături cu Silvia. Am luat masa la ea, cu Gogu şi Zoe Simpson. I-am văzut pe V.C. şi Burileanu pentru Coletta. Din fericire, m-a liniştit în ceea ce priveşte starea ei, mă îngrijora puţin. E doar o problemă de digestie.

Astă-seară, dineu la Lividi. I-am scris Patriarhului o scrisoare de recomandare din partea Reginei pentru domnişoara Miller-Verghi. Ce nesuferit e să scrii unui patriarh!

7 februarie

Aseară, vineri, lectură făcută de Goga din *Momentele* lui Caragiale şi din ce a scris despre el în *Precursori*[12]. Foarte bine. Citeşte admirabil.

9 februarie

Citesc pasionantele *Memorii* ale lui von Bülow[13]; apropo de Rusia, îl aranjează pe împărat. La începutul anului 1880, Karl Marx a spus că elementele lui revoluţionare vor fi avangarda proletariatului internaţional. Despre împărat: era o natură hiperactivă şi productivă. Avea o ingeniozitate inepuizabilă, a inventat medalii, eghileţi şi alte brelocuri. Era un orator remarcabil. Vorbea cu tărie şi te cucerea fără să cadă vreodată în banalitate. Elocvenţa lui era plină de imagini, colorată, lipsită de emfază. Cuvintele se formau clare şi explicite în gura lui; nu risca niciodată să-şi piardă firul.

11 februarie

De serviciu. Vizita Reginei la diferite expoziţii: la Isachie, unde e portretul meu şi al lui Peter. Enea, foarte interesant. Sârbu, tare urât. Mützner, inegal, Nichita, personal. Schweitzer-Cumpăna, foarte viguros, talent real.

După-amiază, înmormântarea bătrânei doamne Maican. Ceai la iugoslavi, în onoarea Reginei Mignon, cu Ştefănescu Goangă şi doamna Rădulescu. Apoi recepţie la soţii Puaux. Aseară, dineu la cehoslovaci.

La dejun, Goga. Neliniştit de situaţia politică.

Luni seara am văzut *Aida* la Operă. Foarte bine. Doamna Cojocăreanu, o voce de foarte bună calitate.

13 februarie

Aseară, *Walkiria,* cu Journet de la Opera din Paris. Magnific şi emoţionant Wotan.

Ieri, la dejun, soţii Hoenig, Gogu şi G. Cruţescu.

14 februarie

Azi-dimineaţă Regina a venit cu doamna Mavrodi la Universitatea liberă prezidată de Sabina [Cantacuzino]. Regina e foarte îngrijorată pentru că Regina Mignon are pojar şi temperatură mare.

Astă-seară, dineu la legaţia Franţei. O să încerc să mă eschivez ca să mă duc apoi la Operă să-l ascult pe Journet în *Boris [Godunov]*.

Aflând de moartea lui Napoleon I, Talleyrand a strigat: „Nu-i un eveniment, abia dacă e o ştire!”. Ultimele cuvinte ale lui Napoleon I au fost: „Raţiunea de Stat”, ca şi ale lui Bismark.

Mormântul în care se odihneşte Bismarck e o reproducere a mausoleului lui Teodoric de la Ravenna.

15 februarie

Pojarul Reginei Mignon merge mai bine, deşi continuă să aibă 39 de grade. Dimineaţă, de serviciu. Cu Regina la concertul simfonic unde pianistrul englez Lamoud interpretează cu mult brio concertul de Ceaikovski. Dejun la Cotroceni. La ora 4 Regina îi face o vizită Liei Brătianu, apoi Regelui (în pat), pe urmă întoarcere la Cotroceni, unde Lamoud interpretează timp de o oră Bach, Schumann şi mai ales Liszt. Mă întorc şi mă vâr în pat.

16 februarie

La dejun, Adina, Pantazi şi soţii Polizu. Câteva cumpărături şi pe urmă ceai la Zanotti şi Soepkes.

Seara, *Tosca*, cu Journet şi Aca de Barbu. Reprezentaţie frumoasă.

Eduard al VII-lea, fiind prinţ de Galles, spunea că n-ar acorda femeii germane decât cei trei K: *Kirche, Kinder, Küche* (biserică, copii, bucătărie).

17 februarie

Extrase din *Memoriile* lui von Bülow: Regele Carol al României, în vizită la Windsor, a încântat-o pe regina Victoria prin inteligenţa lui deosebită, încât i-a dat două dovezi de favoare: i-a conferit Ordinul Jartierei, care în afara urmaşilor direcţi ai regelui Angliei nu poate fi dobândit decât de principi domnitori; apoi i-a înmânat cheiţa mausoleului prinţului Albert, cu permisiunea de a sta acolo o oră. Această ultimă distincţie i s-a părut Reginei cea mai flatantă.

18 februarie

Ieri-dimineaţă am ieşit cu Silvia, am văzut expoziţia Teleky, groaznică. Plimbare cu Goga la Şosea. Dejun cu copiii, acasă. Ceai la mine, doamna Sărăţeanu, doamna Condiescu, Nadia, doamna Căpităneanu (unguroaică de origine, frumoasă şi inteligentă), neînsemnata doamnă Kirchholtes. M-am dus să-mi iau rămas-bun de la Simky, plecată aseară la Paris. Seara, cinema, *Două inimi*. Film frumos, îngrozitor de deprimant. Continui să-l citesc pe von Bülow. E uimitor cât se poate admira, pare că nimic nu s-a întâmplat fără el.

24 martie

Regina (foarte tristă) a plecat întâi la Belgrad, pe 14, ieri a continuat spre Paris. Bietul Burileanu, bolnav şi cu febră mare de când a fost dat afară de la Banca Naţională[14]. Se pare că e foarte enervat şi intenţionează să-i dea în judecată. La Cameră s-au discutat cu violenţă condiţiile oneroase ale împrumutului. Ieri, mare agitaţie în jurul acordului vamal între Austria şi Germania, un *Anschluss*[*4] deghizat.

Alaltăieri, înmormântarea bietei Marie Boerescu. Ieri, dejun la soţii Goga, pe urmă am văzut modele la Gisèle. Seara, premieră la Teatrul Ventura, am plecat înainte de sfârşit, piesă neinteresantă, *Profesorul de engleză*. M.L. la Aristide pentru [...][*5]

2 aprilie 1931

Parcă se îndreaptă vremea, dar e încă foarte frig. Lila e foarte răcită. Marie Louise are, ca în

fiecare primăvară, o nouă idilă; sunt foarte îngrijorată din cauza asta. Alaltăieri-seară, filmul faimos al lui Charlie Chaplin, *Oraşul luminilor*, mai curând plicticos. Am ascultat-o la Operă pe domnişoara L, în *Manon* şi *Traviata*, multă graţie, joc de scenă excelent, aproape n-are voce şi calităţi deosebite, excelentă interpretare. Concertul Prokofiev, dintre cele mai interesante, are o vervă fabuloasă în executarea operelor proprii, pline de originalitate şi fantezie. Nevastă-sa cântă fals şi el o acompaniază fără să sufle. Ultimul concert simfonic, sub bagheta lui Gogu, cu concursul Bakhaus a fost magnific. Azi, la dejun, soţii Paul, Gogu şi Mavrodi. Astă-seară, la Operă, *Căsătoria secretă.* Gogu e impresionat de Toutou. Ea, cochetă. Nici un ban în casă. Trebuie să-i cer lui Anghelescu să trimită ceva. Aseară, la Operă, *Căsătoria secretă* de Cimarosa, capodoperă de graţie şi frivolitate, admirabil pusă la punct, lume puţină, dar succes mare. Am fost cu soţii Goga şi Toutou. Ieri, la dejun, soţii Paul, Gogu, Davidoglu şi Mavrodi.

12 aprilie

Paştele. Criză guvernamentală[15], cu Titulescu pentru un guvern de concentraţie, puţin probabil. Aseară, după biserică, cu soţii Goga, Condiescu, Gogu şi Otteştii. La Mariş şi Paul, foarte vesel şi amuzant.

Marţi, 14 aprilie

Criza de guvern continuă. Mavrodi optimist, în ciuda enormelor exigenţe ale lui Maniu. Ion Duca, foarte culant. Aseară, cină de familie, aici. Am dejunat magnific la Condieşti, cu icre negre şi becaţine. Astă-seară mergem împreună la cinema.

16 aprilie

Criza încă nerezolvată. Ieri, la dejun, soţii Lichtenstein, Hoening şi Aristide Blank, soţia lui e la Paris. Are o idee excelentă să facă banii necesari pentru binefaceri, mărind valoarea timbrului poştal pentru străinătate de la 10 la 13 lei, asta va produce 500 de milioane anual; pentru invalizi, un impozit neînsemnat pe tutun. O să se termine cu chetele pe stradă şi reprezentaţiile de binefacere.

17 aprilie

Guvernul de concentraţie a eşuat, se va constitui unul de funcţionari, cu Titulescu preşedinte. Mă întorc de la Operă: *Căsătoria secretă*, fermecător, am fost cu soţii Pasetti. M-am supărat că George n-a reparat lumina electrică în camera mea.

19 aprilie

După discuţii nesfârşite, Titulescu n-a izbutit, şi-a depus mandatul. Iorga formează Cabinetul cu Argetoianu la Finanţe. Ion Cantacuzino, la Muncă. Să sperăm că o să meargă. Ne ducem la Dobroeşti să luăm masa cu copiii.

3 mai

Regele cu Iorga, la Timişoara. Azi-dimineaţă văd că Argetoianu ia Internele ca interimar, din fericire; toată lumea e îngrijorată pentru alegeri. Joi seara am cinat la Witzleben, în cinstea lui Gutmann de la *Societatea Bancară*. Eram 24, între care soţii Argetoianu, Franasovici etc. Pe urmă, la recepţia Poenaru-Căplescu pentru căsătoria fiicei lor. Ieri, la dejun, Jovita Fuentes, cântăreaţa

hispano-japoneză venită pentru două reprezentaţii cu *Madame Butterfly*. Cella plecată la Paris la doamna Psycha. Regina, îngrijorată pentru prinţesa Ileana, care vrea să se căsătorească cu arhiducele Antonio, fiul verişoarei regelui Spaniei. Tânărul e bine în toate privinţele, dar fără avere, posedă un avion şi n-are dreptul să locuiască la Barcelona de când regele Spaniei a abdicat.

7 mai

Logodna prinţesei Ileana e oficială de alaltăieri, 5 mai. Regina e desigur foarte tristă că Regele nu vrea ca ea să se stabilească la Bucureşti, aşa că toate încercările făcute ca prinţesa să ia în căsătorie un prinţ fără relaţii dinastice serioase, ca în felul acesta să poată trăi în România, n-au dus la nimic. Scumpa Regină, mi se strânge inima când mă gândesc la ea, după o viaţă atât de frumoasă şi de împlinită, să fie redusă, cu temperamentul şi activitatea ei, să rămână în umbră. Nu ştiu defel cum se va obişnui cu noua ei existenţă, cu permanentele neînţelegeri cu fiul ei; nu vor duce la nimic bun. Biata şi draga, draga Regină.

9 mai

Alaltăieri-seară, serată muzicală strălucită, cu domnişoara Cocorăscu şi tânăra Bauman Rădulescu. Prima a fost extraordinară, s-a remarcat cu adevărat, juna Rădulescu şi-a cam pierdut din voce. Lume, dar nu prea multă, afară de legaţii, soţii Franasovici, Stelian Popescu, Hoenig, Catherina Ghika, Catargi, Niniche Fălcoianu, Marie Arion, soţii Buşilă, Lavrillier etc., etc. Aseară, concert Drăghici un sfert de oră, pe urmă la cinema cu soţii Buşilă să vedem *Crock*; muream de somn, dar a fost realmente amuzant.

Azi-dimineaţă am ieşit cu Silvia şi după-masă cu Costică, la Dobroeşti. Bine că ne-am dus pentru că acum plouă şi drumul e într-un hal fără hal. Toată lumea e emoţionată. Se zice că s-ar fi dat un comunicat prin care prinţesa Elena, plecată de două zile la Belgrad, ar fi fost rechemată de guvern. Ce să crezi?

Gogu, îndrăgostit de Toutou, ce necaz că diferenţa de vârstă e aşa de mare! Micuţa soţilor Nicu Butculescu a fost înmormântată în această după-amiază, operaţie de apendicită, biata copilă, ce lucru îngrozitor!

14 mai

Doumer a fost ales preşedinte al Republicii Franceze cu o majoritate largă.

Aseară, la Operă, *Tosca,* cu Zalesky, actor admirabil.

La dejun, soţii Goga. El, foarte nervos din cauza politicii.

Marţi am luat masa la legaţia Franţei, unde s-a vorbit de interviul dat de Martha Bibescu ziarului *Dimineaţa*, în care reproduce şi toate telegramele primite după accidentul de avion al bărbatului ei. Încă un gest jenant de vanitate pentru compatrioţii ei.

Luni am luat masa la soţii Vasiliu, care au o mulţime de lucruri drăguţe aduse din Japonia. Totul e aranjat cu mult gust. Marţi seara, bal încântător la legaţia Angliei, plin de antren; din păcate, cum se deschidea o uşă, venea un frig teribil. Gogu e iar foarte nefericit. Părinţii tinerei nici nu vor să audă de căsătorie, mâine pleacă la Barcelona. George Sand spune că viaţa seamănă mai mult cu un roman decât romanul cu viaţa.

15 mai

Ieri, la dejun, Irimeştii, Gogu, Adela şi Radu Djuvara. Foarte plăcut şi foarte vesel. Impozitul pe celibat, care s-a discutat în Cameră, a dat loc la glume despre o viitoare căsătorie între

Adela şi Djuvara. Irimescu susţine că eu ar trebui să mă mărit cu un american putred de bogat etc. După-amiază, ceai pe terasă la Mitza Filipescu, a cărei figură e complet răvăşită, şi la biata Irina Butculescu, a cărei casă a fost golită cu totul de creditori. Şi peste toate, moartea micuţei lui Nicu, fiul ei, e groaznic, groaznic.

Seara, la teatrul Ventura, *Balthazar*, o comedie amuzantă şi bine jucată, apoi supeu oferit de Gogu la Tivoli. S-a dat ceasul înapoi cu o oră. Orarul de vară. Prinţesa Ileana e absolut fericită. Ieri mi-a trimis fotografia ei împeună cu logodnicul. Regina soseşte luni.

Gogu a plecat ieri la Barcelona ca să dirijeze două concerte. Săracul, e trist şi fără noroc, nu reuşeşte să-şi găsească o nevastă. Doamna B[uşilă] e desigur foarte snoabă, dar diferenţa de vârstă între fiica ei şi el e totuşi prea mare, 24 de ani, i-ar putea fi tată. Azi-dimineaţă, parastas[*6] de un an pentru bietul Denise, ce mai hohotea nevastă-sa! Pe urmă, probe la Gisèle, coafor. Iau masa cu copiii, pe urmă altă probă. Ceai la soţii Leopold Stern, unde Marie Louise fremăta de nerăbdare. Mă întorc acasă pentru soţii Dembinsky. Marie Louise aleargă la Buşilă, unde era un ceai dansant. Acum, la culcare. Mâine, expoziţia Stoenescu la ora 11 şi pe urmă Dobroeşti. Georges Crutzescu e foarte bolnav.

16 mai, duminică [sâmbătă]

Plecăm dimineaţă la Dobroeşti ca să luăm masa acolo. Adela şi Romniceanu telefonează că întoarcerea Reginei se amână pentru iunie, probabil că R[egele] nu doreşte ca ea să se întoarcă încă. Numai să nu fie din cauza prinţesei Ileana, care face o cură pentru reumatismele ei. Nettuno, provincia di Roma, noua adresă a Reginei, pesemne la Tassini. Regele nu vrea ca ea să se întoarcă înainte de alegeri.

17 mai

Petrecut ziua la Dobroeşti, dejun cu soţii Dembinsky, Deruberg, Davidoglu, Toutou, Emile, Ion, Marie Louise, Lila şi cu mine. Foarte agreabil şi foarte cald.

19 mai

Ieri, la dejun, soţii Duca, Mavrodi, Paul şi Lala. Destul de plăcut. Seara, la cinema, *Roumanie, terre d'amour,* de Peytavi de Fougères[16], stupid, imagini frumoase. La Jurnal se dă 10 mai. Inima mea de fiică de militar vibrează de plăcere văzând defilarea acestor trupe magnifice. Ne ducem să luăm o îngheţată la familia Goga, cu Buşilă şi Georgel Mavrocordat. Ne întoarcem şi mergem la culcare. Seara, discuţie cu Lila despre Lido.

Duminică seara

Bravo, Gogu! Ce încântată sunt![*7]

În această după-amiază, Asociaţia muzicală cu plată, la C. Manu. S-a jucat interminabil la pian cu forţa lui herculeană. Bietul pian! Doamna Porumbaru, fără voce, a cântat şi ea la nesfârşit. Unele lucruri, treacă-meargă. Dar bravo pentru Theodorescu, ce autoritate, ce ardoare! Bravo, bravo!

26 mai

Ieri şi azi, Dembinsky şi Goga la dejun.

Ieri, şedinţă la Academie; l-au primit pe Rege[17], care a făcut o donaţie de 500.000 de lei, din care 100.000 pentru o nouă ediţie a *Letopiseţelor*[*8], iar restul de 400.000 vor fi folosiţi cum vor

crede academicienii.

Aseară, la Teatrul Regina Maria, trupa evreiască din Vilnius a jucat o piesă intitulată *Periferia*, cu un actor admirabil, Bülow; din păcate, era în idiş şi se înţelegea prost. Vreme frumoasă, dar vânt mult. Mă întorc de la cimitir, înmormântarea mătuşii Anicuţa Berindei, 84 de ani; e groaznic să trăieşti atâta! Dacă ar fi murit mai curând, ar fi fost scutită de multe chinuri. Se crede că s-a sinucis, că i se făcuse silă de viaţă. La întoarcere am văzut-o pe biata doamnă Ferechide, cu mâinile deformate de gută. E complet paralizată.

27 mai

Scrisoare de la Regină, *rather sad*[*9]. Căsătoria e fixată pentru 26 iulie, la Sinaia. La dejun, Pantazi, Donici bătrânul şi soţii Adrian Maniu. Acesta, foarte obosit. Discursul lui Iorga de la Academie e criticat fiindcă a băgat în el testamentul unui negustor bătrân prin care lasă bunul-simţ moştenire concetăţenilor săi. Într-o şedinţă de asemenea solemnitate, era ceva de interes minor. Donici nu obţine audienţa şi i se pare nepotrivită politica de izolare a suveranului.

1 iunie

La dejun, soţii Nicu, Ivonne, Didina şi Gogu. Jeana e bolnavă şi n-a venit. Ieri, copiii au fost la Snagov cu Darnberg, eu am luat dejunul la Marietta cu Elisa. Regina soseşte pe 8 sau 9.

5 iunie

Aseară, dineu la legaţia Angliei; fac cunoştinţă cu o pereche de italieni foarte agreabili, el e la Liga Naţiunilor, se numeşte Teodoli şi are de-a face ceva cu igiena.

Azi iau masa la Mariş, după ce i-am arătat grădina şi palatul Cotroceni doamnei italience. Azi Marie Louise e la prinţesa Elena. Coletta, la tenis, după ce ieri a avut oarecari discuţii cu drăguţul ei de bărbat. Ce ghinion a avut!

6 iunie

Ieri, la 6, am ieşit cu soţii Goga şi Teodoli ca să le arăt Patriarhia. Ce minune capela particulară (Brâncoveanu), iconostasul e o dantelă, sculptură ajurată şi aurită, o frumuseţe. Apoi la Arhive, biserica Mihai Vodă, refăcută şi repictată nefericit, şi pe urmă Stavropoleos (1724), bijuteria bijuteriilor, tâmpla[*10] asemănătoare, dar în lemn negru. Ne întoarcem, soţii Goga pleacă astă-seară la Ciucea. Cină cu familia Hoenig, Marie Louise, Lila şi Gogu, revenit de la Barcelona, la grădina Răcaru, intim, plăcut şi bun. Ne întoarcem acasă devreme, bietul Hoenig e amărât şi arată rău. E aşa de greu să-l faci să vorbească!

10 iunie

Regina s-a întors azi-dimineaţă, cu prinţesa Ileana, marea ducesă Kiril şi prinţesa Kira. Regina e tristă că nu-l vede pe Rege la gară; încolo, binedispusă, povesteşte întâlnirea cu Papa[18], care voia s-o facă pe prinţesa Ileana să iscălească o hârtie potrivit căreia nu va intra niciodată într-o biserică ortodoxă. Prinţesa n-a semnat, Regina susţinând că nu poate semna nimic fără consimţământul Regelui. Regina e furioasă pe Papă. I-a văzut pe Regele şi Regina Italiei la un dejun; a ajuns cu jumătate de oră întârziere fiindcă şoferul a încurcat casa. A lăsat-o la o casă de alături în loc să meargă la vila Savoya. Arhiducele soseşte mâine-dimineaţă, cu avionul.

Serata Marthei Bibescu în cinstea aviaţiei a fost foarte frumoasă, foarte bine aranjată în această magnifică Mogoşoaie. Dar ea, foarte rece şi distantă, o face pe împărăteasa. Bietul George,

pe targă, slăbit, îşi uită de dureri, închipuindu-şi că e un erou. Pe câmpul de aviaţie, prima zi a fost splendidă. A doua zi s-a stricat totul din cauza furtunii.

11 iunie

Azi-dimineaţă, la aerodrom. Regina Maria, Regina Elisabeta, marea ducesă Kiril cu prinţesa Kira, prinţesa Ileana, Manoilescu, Ilasievici, Lăzărescu, Zwiedeneck şi Râmniceanu pentru întâmpinarea arhiducelui venit cu avionul. Figură plăcută, simpatic şi deschis. Au dejunat la Rege şi în seara asta cinează toţi la Scroviştea.

28 iunie

11 zile la Balcic, întoarcere pe 25 prin Constanţa şi pe urmă cu rapidul. Copiii la gară.

Vineri, soţii Goga la dejun. Seara Coletta aranjează un bridge ca să-şi sărbătorească ziua de naştere cu prietenii. Ieri, dejun la Jeana, cu Florica, aflată în trecere. Aseară, la cină, soţii Prodan şi Gogu; după, familia Ottescu. Azi îl aştept la dejun pe Zingarelli, ziaristul italian, împreună cu Pantazi şi Goga.

11 iulie, Sinaia

Am sosit ieri cu maşina, cu Gogu, Marie Louise şi Lila. Marie Louise, angină, în pat. Vreme plăcută, nopţi reci. Coletta soseşte astă-seară.

Sinaia, 18 iulie

Azi, toţi la parastas[*11] la Curtea de Argeş. Regina soseşte în seara asta, ceilalţi la fel. Am primit deja toate invitaţiile pentru căsătorie.

26 iulie

La ora 11 a avut loc căsătoria prinţesei Ileana cu arhiducele Anton, în holul de la Peleş. Asistă corpul diplomatic, guvernul, Curtea şi invitaţii prinţesei Ileana. Ceremonie frumoasă, mişcătoare. Regina, teribil de emoţionată.

30 iulie

Alaltăieri, la Slănic (Prahova) cu maşina, ca să vizităm salinele; impresionante. Ne-am dus prin Bratocea, Cheia, Suzana ca să ne întoarcem prin Găgeni, Ţintea, Băicoi.

Ieri, de serviciu. Regina, în pat, dar mult mai bine, se scoală ca să ia masa cu familia. După dejun îl primeşte în audienţă pe generalul Butunoiu, şeful Serviciului sanitar, şi doi doctori americani, Simpson şi Hume. Zwiedeneck e furios pe Adela, care face remarci neconvenabile la adresa lui în timpul mesei. Zice că părăseşte serviciul Reginei, ceea ce ar fi păcat, fiindcă e un excelent administrator. Am lucrat toată ziua cu Păunule ca să răspundem şi să mulţumim pentru toate felicitările şi cadourile.

Bietul Vlahide a murit ieri. Azi, cu trei maşini, Coletta cu a ei, Lila şi Conţică, Marie Louise cu Nini, Gogu, Paul, Mariş şi cu mine în Chreysler, prânzim minunat la Câmpina, la Zidarowsky – de ţinut minte. Pe urmă ne ducem la Doftana, unde ni se fac ceva greutăţi ca să ne lase să intrăm fiindcă sunt mai mult de 100 de comunişti şi poimâine e 1 august. De acolo, pe un drum prost, ne ducem la Mislea, închisoarea de femei, ţinută admirabil de o directoare uimitoare şi foarte energică. La întoarcere trec pe la dr. Parhon; îmi dă câteva indicaţii pentru tratarea micuţei

Ana Berindei, care nu se simte foarte bine.

1 august

Ieri, cu doamna Cârtici, doamna de onoare a Reginei Mignon, ne-am dus la Breaza, la Brâncoveni. E cu adevărat foarte frumos. Coletta e încântătoare; aşteaptă un copil.

12 august

Alaltăieri, pe 10, doamna Rainer a operat-o pe Regină. Ceva fără importanţă, am văzut-o azi, din fericire e bine şi analizele sunt bune. Cantacuzino a venit s-o vadă astăzi. Nevasta lui Puiu Dumitrescu a dat naştere unui băiat, mare emoţie în cartier. Astă-seară Lila are câţiva prieteni la ea veniţi să danseze. Mamulea n-o lasă să se ducă la mare.

13 august

Regina e bine. Elisabeta a făcut o indigestie, are febră şi dureri de cap. La dejun, Condiescu şi noi ceilalţi, şampanie şi conversaţie dintre cele mai interesante despre literatură.

16 august

Regina e bine. Lungă conversaţie cu Regina Elisabeta, care aseară desena modele de bijuterii. Lucru rar la ea, care arareori îşi deschide sufletul. Ce o mai detestă pe soacră-sa! Îl citesc pe Fouché; ce personalitate extraordinară, amestec de viclenie, îndrăzneală şi ambiţie.[*12]

Cu Gretchen, ca să căutăm bulbi de stânjenei şi de alte plante. Străbatem satul coloniştilor macedoneni, femeile sunt aşa de interesante cu coafurile lor ciudate, susţinute cu monede de argint, şi cu coliere de aur! Ne întoarcem să luăm ceaiul împreună cu micul turc Mehmet pe care l-a adoptat Regina.

Marţi, 27 octombrie, Balcic

Ieri, la dejun, Regina a vorbit mult de Averescu; spunea că visul lui ar fi fost să fie prim-ministru cu ea ca regentă. Îşi amintea de o vizită pe care i-a făcut-o la Sovata, atunci când ea îşi tăiase părul. I-a mărturisit cât de supărat a fost Regele Ferdinand din cauza asta, iar Averescu i-ar fi spus: „Văd ce aţi pierdut, dar nu văd ce aţi câştigat”. Altă dată i-a reproşat că l-a ignorat, atunci când Regele Ferdinand era atât de bolnav la Scroviştea, cu câteva săptămâni înainte să moară. Atunci Regina i-a arătat, citindu-i pagini din jurnalul ei, că era cu totul străină de ce s-a întâmplat. „Poate nu m-aţi ignorat, dar nici n-aţi făcut nimic să mă susţineţi”. Ea i-a mai amintit de o scenă îngrozitoare pe care au avut-o la Iaşi, în momentul păcii separate cu nemţii, spunându-i că a păstrat-o în minte ca pe ceva cumplit. „Eu, deloc”, a răspuns calm generalul, „din ziua aceea nu-mi amintesc decât de cosiţele voastre blonde”. Înainte şi după masă, Regina n-a făcut decît să pună flori la Navidolya (casa mică) pentru arhiducesa Ileana, care trebuia să sosească azi; dar iată că primeşte o telegramă în care i se spune că zăpada i-a împiedicat să plece din München (trebuiau să vină cu avionul). Pe urmă, în timp ce luam ceaiul, baroana Raveu îi spune că are veşti proaste de la prinţesa Hohenlohe. Apoi baroana Raveu citeşte în camera de dormit a Reginei, plină de flori. Se citesc criticile la cartea lui von Bülow. Scrisorile acestuia către Eulenburg dovedesc o mare prietenie. Azi-dimineaţă am vizitat Navidolya, terasele sunt încă pline de flori. Acum Regina e la plimbare pe *Isprava* cu Gretchen. La dejun conversaţia s-a învârtit puţin în jurul bolşevicilor, dar n-a fost la fel de amuzant ca ieri.

Miercuri, 28 octombrie, Balcic

Regina, foarte îngrijorată din cauza prinţesei Hohenlohe, suferindă de otită. Ieri Regele i-a telefonat mamei sale ca să-i spună că starea lui e staţionară. Prinţesa Ileana e la Viena, trebuie să sosească azi, din păcate cerul e noros şi întunecat. Discuţie stupidă ieri cu Adela, până la urmă spune prostii, e obositor, mereu aceeaşi poveste, Zwiedeneck şi Păunule. Înnebunitor.

29 octombrie 1931, Balcic, ora 8 dimineaţa

Ziua de naştere a Reginei. Arhiducesa Ileana, la Pesta, n-a putut ajunge din cauza vremii proaste, azi e şi mai rău aici, ploaie şi ceaţă. Ieri, la dejun, Calvin Brown, un american, prieten cu Hoover, pare să aibă idei excelente despre situaţia financiară. Azi trebuie să-l vadă pe Rege.

Ieri, mare dejun, de 20 de persoane: Regele, Voievodul, Regina Elisabeta cu pletele ei strălucitoare, Friedl Hohenlohe, mama lui, din fericire, e mai bine cu otita ei, prinţul Nicolae ajunge la ora 2, Iorga, Argetoianu, Crăiniceanu, comandantul Regimentului 4 Roşiori (Regina îi dă cifrul). Dejun excelent. La 6 pleacă toţi, afară de Păunele. Eu rămân ca să mă întorc cu Regina, plecăm luni seara. Arhiducesa Ileana vine în dimineaţa asta de la Belgrad cu soţul ei, cu avionul lui minunat. Au avut momente foarte grele din cauza vremii proaste. Toată ziua răspund la telegrame.

31 octombrie 1931

Vreme admirabilă, dar bate vântul dinspre uscat; se zice că se strică vremea. Plecăm pe 2 seara. Până atunci scriu scrisori şi telegrame şi nu mai termin. Continui s-o citesc pe Claire de Chardonne. Mica Ana trebuie să fi fost operată miercuri, 28 octombrie, n-am nici o veste. Sunt nerăbdătoare să mă întorc, am atâtea de făcut.

*1 În limba română în original.

*2 Tăietură de ziar ataşată jurnalului cu articolul lui G. Valliany „Regele Ferdinand şi mareşalul Joffre. La un dejun oferit de d-ra Elena Văcărescu, pe terasa de la Trianon Palace” (după istorisirea Elenei Văcărescu, din foaia *L'Intransigent*, despre dejunul oferit Regelui Ferdinand în 1925, când acesta se întorcea de la o cură făcută la Vichy).

*3 Afişul celui de al 38-lea concert, din 18 ianuarie 1931, al „Asociaţiunii muzicale române, cu binevoitorul concurs al doamnei Vladimir Spătaru, al domnişoarelor Lia Romaşcu şi Eugenia Elinescu şi al d-lor profesori H. Hoerath, Al. Theodorescu, George Cocea, L. Feldmann, Th. Popovici şi I. Thaler. Program: Mozart, *Quintet cu clarinetă în la major*; Brahms, *Vergebliches Ständchen*; Schubert, *Wohin?*; Proch, *Variaţiuni*; Weckerlin, *La fougère* (pe o arie de Pergolese), *Menuet d'Exaudet*; Brediceanu, *Pe sub flori mă legănai*; Dima, *Ştii tu, mândro*...; Dvořák, *Trio în Si bemol major, pentru pian, vioară şi violoncel*. Biletele la Feder şi, în ziua concertului, la Fundaţia Carol a 120, 60 şi 20 lei”.

*4 Anexare (germ.).

*5 Text incomplet.

*6 În limba română în original.

*7 Decupaj de ziar ataşat jurnalului, cu articolul lui Ribera Rovira „Maestrul Gogu Georgescu la Barcelona. Triumful din Palatul Muzicii. Felicitările lui Pablo Casals”.

*8 În limba română în original.

*9 Mai curând tristă (engl.).

*10 În limba română în original.

*11 În limba română în original.

*12 Pagini lipsă din manuscris.

1932

Joi, 3 martie 1932

Am pierdut caietul, asta explică tăcerea.

Ieri, de serviciu; la dejun, domnişoara de Lentillou. Apoi cu Lila la Universitate, la cursul lui Oprescu. Foarte interesant. A vorbit de pictorul flamand Hieronymus Bosch. Tablouri la Lisabona şi la Escorial. Seara, cinema cu Lila. Azi, la dejun: Mohamed Sabid bey cu soţia, Mariş, Irimescu şi Marietta Văsescu. Vizită la biata doamnă Costinescu, mi-a frânt inima. Am văzut-o pe Marie, care ia deja proporţii. Pe urmă la Cella, fac cunoştinţă cu Mariana Cantacuzino, nora doctorului. Dineu la familia Catargi, cu Valentina, soţii Ion Cantacuzino, Haute Cloque, Boxhall, Gheorghe Creţeanu, Wilson, Gheorghe Cruţescu, Holines, Michette Montagliari, Julie. Într-un cuvânt, 21 de persoane. Excelent. Veştile despre Dinu Brătianu nu sunt grozave.

Duminică, 6 martie

Ieri, zi teribilă; plecarea Lilei la Sinaia. În tren, George Creţeanu şi Nicky Chrissoveloni, plus banda Auschnitt (Gong, Ella Manu etc). Dejun la Palasse, ataşatul militar al Franţei. Ceai la Cotroceni cu Arrau; pe urmă veşti despre Dinu, care, din fericire, a intrat în convalescenţă. Un moment la familia Goga, ruptură totală de Averescu. Seara, un moment la Jeana, gripată, în pat.

8 martie 1932

În oraş, gripă. Regina, la pat cu bronşită, să sperăm că nu e grav. Paul, Georgette, până şi eu sunt gripată. Ieri, muzică cu doamna Stern, Şapira şi Skeletti. Doamnele Cury şi Krendye au venit mai apoi. Aristide Briand a murit de inimă la Paris.

12 martie

Toată lumea e mai bine, chiar şi Coletta; vreme mizerabilă. Lila e încă la Sinaia. Sârbul a telefonat ieri după ea.

15 martie

E[lena, soţia lui Carol al II-lea] divorţează!

19 martie

Ieri, de serviciu. Am văzut-o pe Regină, slăbită, dar mai bine. În sfârşit, vine primăvara. Afacerea noastră cu ministerul înaintează greu. Am fost la legaţia Angliei la ceai cu soţii Palairet, foarte drăguţi. Am văzut-o pe doamna Poenaru, nu-i foarte bine. Nu transpiră nimic despre divorţul E. Cu atât mai bine, asta uşurează lucrurile.

Joi, 24 martie

Soseşte prinţesa Elena în gara Mogoşoaia, încântătoare sub vălurile de doliu. Voievodul a venit s-o întâmpine cu un buchet de garoafe roşii. Regele George, cu Lividi şi Scanavi, Adela şi eu, prefectul de Poliţie.

Aseară, cinema la Cotroceni (*Shanghai Express*), cu Marlene Dietrich şi Cooper.

Azi-dimineaţă, la biserica Popa Rusu, coruri de veche tradiţie bizantină, sub auspiciile Societăţii compozitorilor. Apoi concert simfonic dirijat de Monteux. Pe urmă dejun la Marguerite.

Duminică, 17 aprilie

Regina a plecat vineri seara la Belgrad pentru două săptămâni. E mereu tristă de când cu toate poveştile prinţului Nicolae.

Joi am avut o serată muzicală frumoasă cu surorile Tuschek. Sonată de Schumann, interpretată de Filip şi doamna Shapira. 140 de persoane, te întrebi unde au încăput. Regina, foarte frumoasă, toată lumea e fericită s-o vadă.

Vineri seara, dineu la legaţia Italiei, ministrul e drăguţ şi o complimentează amabil pe Lila. Ieri, un fel de cină dineu la Dobrovici, în cinstea financiarilor de la Banca comercială.

Azi ne ducem la concertul dirijat de Nona, muzică italiană modernă. Ieri s-a întors Ionel Ghyka din raidul Bucureşti – Saigon. A ars Foişorul.

Luni, 18 aprilie

Ieri, duminică, concert simfonic, muzică modernă italiană, dirijat de Nona. Dejun la d'Agostino. După-masă, acasă. Margareta Brătianu e într-o stare de surescitare îngrozitoare. Am încercat s-o potolesc, fără succes.

Vineri [Joi], 19 mai

Ieri, la ora 1, a sosit Regina cu domnişoara de Lentillou de la Viena; încă n-am vorbit cu ea. Azi dejunăm toate la Cotroceni şi eu plec în seara asta cu ea pentru 10 zile la Balcic. Şi aici am atâta treabă! Lila se oboseşte prea mult, trebuie s-o împiedic, mâine are serata şi pe urmă mai vedem. Ce de lucruri s-au întâmplat de când n-am mai scris! Moartea bietei Miuţa Ferechide, toţi ne-am dus la înmormântare. Asasinarea lui Doumergue, moartea lui Albert Thomas. Ieri Nicky Chrissoveloni a luat masa aici, păcat că Lila nu-l place. E adorabil. Singurul lucru de care te-ai putea teme e sănătatea. Şi când te gândeşti că ar fi putut să se căsătorească cu Marie Jeanne şi ea l-a preferat pe Pierre. Ce gust!

Balcic

Am sosit ieri cu Regina şi domnişoara de Lentillou. La plecare, la gară, Argetoianu i-a comunicat M.S. aprehensiunile lui. De altfel, în zadar. Aici vremea e minunată. Am vorbit deja de două ori cu copiii, Lila şi-a sărbătorit aseară ziua de naştere. Doamna Capkow pleacă astă-seară şi ia cu ea corespondenţa. Ieri, plimbare în maşină cu Regina ca să vadă traseul noului drum. Prefectul Stere (a nu se confunda cu Stere „Lumina") are multă iniţiativă şi susţine că drumul va fi gata într-o lună. Pentru după-masă Regina promite Caliacra. E încântător să ieşi cu o persoană care, în ciuda necazurilor care i-au copleşit viaţa, dovedeşte cu atâta putere dorinţa de a se bucura de ea. Aici a creat un adevărat paradis, e plin de flori şi continuă să răsădească.

Duminică

Dejun cu ofiţerii de pe canonieră şi cei doi ofiţeri de gardă. Colonelul Christescu, comandantul canonierei, vorbeşte bine franţuzeşte şi e la curent cu literatura română şi străină. Bravo! Surpriză agreabilă. Ne întoarcem de la Caliacra, a fost splendid, am luat ceaiul. La înapoiere am vizitat grădinile, stânjeneii sunt mâncaţi de păduchi.

Luni

La 11½, defilarea Tinerimii, cu bătrânul Dumitrescu în frunte; apoi plimbare pe *Isprava*, dejun cu Dumitrescu şi soţia lui şi doamna Frunzeanu, directoarea şcolii de sericicultură; promite Reginei trandafiri deosebiţi. La dejun, guvizi, tocană, sparanghel. Regina a vorbit mult de excursiile ei în Macedonia cu regina Mignon la volan, pe drumuri îngrozitoare, dar de un pitoresc desăvârşit. Regina Mignon şi-l doreşte primăvara viitoare pe pictorul Enea la ea. Regele Serbiei a căpătat gustul florilor, graţie Reginei noastre, ar dori mult să vină la Balcic, dar ideea recepţiilor oficiale nu-l atrage.

Citesc *Alexandru I al Rusiei*, de marele duce Nicolae Mihailovici, 1931, publicată de Payot. Împăratul Alexandru a ştiut totdeauna să-şi farmece interlocutorii. În 1819, două lucruri pe lumea asta îi puteau trezi interesul: problemele religioase şi coloniile militare. În vremea lui, serviciul militar era de 25 de ani. Luase obiceiul să citească Biblia, îi consacra tot timpul său liber. La un moment dat Arakceev a propus reducerea lui de la 25 la 8 ani. Alexandru era bănuitor faţă de toţi colaboratorii, contele Arakceev nu făcea excepţie. Împăratul a făcut o inspecţie amănunţită coloniilor militare din sudul Rusiei.

Marţi, 24 mai

Aseară, după cină, colonelul Christescu, comandantul canonierei, ne-a citit poezii marinăreşti de-ale lui; mult talent, citeşte prost. Original ca idei în poeziile *Cargoul* şi *Submarinul*; alta, *Torpilorul* şi aşa mai departe; una, impresionantă, adresată celor două copile ale sale.

M-am culcat devreme, noapte agitată, continui să citesc *Alexandru I*, aflat atât de mult sub influenţa faimosului Arakceev, a cărui epocă tristă a fost numită arakceiada – cel mai sumbru răstimp din domnia lui Alexandru. Ruşii au criticat din răsputeri preferinţa împăratului, ca şi a lui Arakceev, pentru nemţi, pe care îi puneau mereu în evidenţă; acelaşi lucru pentru gardă. În 1823 turcii şi-au retras trupele din Principatele dunărene. Alexandru ştia să recunoască valoarea oamenilor, le acorda încredere şi îi încuraja pe cei care o meritau. Şi-a neglijat mult timp soţia, dar la întoarcerea dintr-o călătorie, pe 3 noiembrie 1823, s-a produs o apropiere între cei doi soţi. Împărăteasa Elisabeta a fost foarte sensibilă la schimbarea bărbatului ei, pe care n-a încetat să-l adore ca pe un Dumnezeu. Trăsătura caracteristică a împăratului Alexandru a fost stăpânirea de sine, ştiinţa de a nu lăsa să răzbată nimic din sentimentele lui. Tarasov, medicul lui, observă în *Memoriile* sale că împăratul era cu desăvârşire evlavios, un adevărat creştin. Dimineaţa şi seara îşi făcea rugăciunile îngenuncheat. A murit la 47 de ani, 11 luni şi 7 zile; domnia lui a durat 24 de ani, 8 luni şi 7 zile. A murit la 19 noiembrie 1825 de febră tifoidă prost tratată.

Prânz prelungit cu Regina, Lentillou şi Romniceanu. Regina povesteşte scene din călătoria ei în Serbia care nu-l pun într-o lumină favorabilă pe G[urănescu], actualul nostru ministru la Belgrad. De altfel, nimeni nu şi-a făcut vreodată iluzii în privinţa lui. Dar oricum, se aştepta ceva mai mult de la el. Ca s-o împiedice pe Regină să vorbească prea mult, regele Alexandru a pus, în timpul audienţei cu faimosul G., o vază verde cu o floare albă, recomandându-i să se uite la floare ori de câte ori îi venea să vorbească. „Şi mai ales nu uita că-i vorbeşti unui neisprăvit!” Am vorbit iarăşi de prinţul Nicolae, acum la Paris.

Miercuri, 25 mai 1932

Am luat masa, ca şi ieri, Regina şi noi trei. Evocă amintiri din război şi cum odată, la Iaşi, când era bolnavă, Regele a venit să-i spună că îl degradează pe Socec şi ce impresie îngrozitoare i-a produs acest fapt. Îşi aminteşte de prânzul de la Bicaz, cu ministrul Marghiloman, Grigore Cantacuzino, Mitilineu, Garoflid etc., pentru ziua de naştere a Regelui şi cum prinţesa Ileana n-a

vrut să se aşeze la masă cu Marghiloman, foarte supărată şi uimită că părinţii ei au putut s-o facă.

La 4½, plimbare pe mare cu canoniera, dar marea era agitată şi nu m-am simţit bine. Am primit veşti bune de la copii. A doua înfăţişare a lui Emil, pe 30 mai. Stânjeneii au înflorit, sunt magnifici.

Joi, 26 mai

Dejun obişnuit cu Regina, Lentillou şi Romniceanu. Regina a povestit amintiri legate de Zizi Cantacuzino, povestea unui arici găsit de el, pe care l-a înfăşurat într-o batistă şi l-a pus sub un fotoliu în salonul de dans. Deodată, în plin bal, au văzut mişcându-se un arici, se poate imagina „bucuria” invitaţilor. Bietul Zizi. Pe Regină n-a mai văzut-o de la necazul lui, dar l-a revăzut pe Rege, căruia i-a povestit un episod din viaţa lui la Curte pe vremea când era mare favorit. Într-o zi, era în gara din Sinaia, cu prinţul Carol (actualul Rege) şi cu prinţesa Elisabeta (Regina Greciei) în cârcă; vine regele Carol şi, cum îi avea pe cei doi în spinare, n-a putut saluta cum se cuvine. La reproşurile aghiotantului, el a răspuns: „Oricum, nu puteam răsturna dinastia!”. S-a vorbit şi de o scrisoare pe care o americancă nebună i-a trimis-o prinţesei Ileana prin care o învăţa ce să facă să aibă băieţi. Scrisoarea, citită Reginei de arhiducele Anton, cu engleza lui incomparabilă, a stârnit hohote de râs. Patul trebuia orientat către nord. După-amiază, Regina a făcut călărie. A coborât din maşină, iar L. şi cu mine ne-am plimbat.

Vineri, 27 mai 1932

Sosesc regina Elisabeta şi regele George.[*13]

Dejun în patru. Se vorbeşte de Dimitrie Moruzi, bătrânul, tatăl generalului, odinioară prefect al Poliţiei, care la venirea în ţară a Reginei, pe atunci prinţesă moştenitoare, ar fi spus: „Numai să nu facă mare lucru, ca să avem de ce o ierta”. La moartea cneazului, una din vechile lui amante îi cere unuia din fiii lui o amintire de la tatăl său; i se trimite proteza dentară a acestuia. Ce oroare! Regina râdea cu poftă povestind această istorie.

Duminică

Sosirea regelui George şi a reginei Elisabeta.

Luni

Plecarea mea. La dejun aceiaşi, plus generalul Rusescu (vezi intrarea în Budapesta).

Sâmbătă, 4 iunie, Bucureşti

De marţi dimineaţă, la Bucureşti; bucurie, ieri, 3 iunie, am câştigat procesul cu Danielopol. A pledat Tenderber.

Aseară, dineu la Cella cu Ion şi Nadia Duca. Titulescu e la Bucureşti, refuză să participe la guvernul naţional. Azi, dejun la bătrânul Nanu, invitată de Lucienne Cardenas, venită să-şi vadă fiul şi familia. E delicioasă. Sper ca divorţul lui Emil să se termine la 15 iunie.

Duminică, 5 iunie

Aseară, cu soţii Paul şi Condiescu, tatăl şi fiul. Ne-am dus la revistă la Colos. Cuplete foarte amuzante, deşi cam violente la adresa oamenilor politici şi cu unele lungimi. Lila şi Coletta, la Tenis Club, *garden-party*. Mare scandal cu Fred din cauza tânărului Pleşia. Oricum, nu se poate

mărita nici cu unul, nici cu altul. Unul prea tânăr, altul prea urât.

Marţi

Ieri, dejun: soţii Goga, doamna Cardenas, Pantazi şi Oprescu. Plăcut şi agreabil, dar cald. După-masă, la Cotroceni, cu Lila, să culegem trandafiri, pe urmă la Ghizela la sanatoriu. Merge bine şi trebuie să iasă curând. Pe urmă dineu la Lala, cu soţii Şapira de la Astra, domnul Christescu de la Banca Naţională, care susţine că nu va fi inflaţie. Azi-dimineaţă, Seimeanu era supărat pe Madeleine.

23 iunie

La dejun, soţii Duca, Petrescu Comnen, Nicky Chrissoveloni şi George Assan. Foarte plăcut. Regina e încă la Balcic. Kapralik îmi telefonează că cererea de a-mi plăti datoria în bani româneşti mi-a fost acceptată. Mulţumită!

9 august, Sinaia

Marie Louise are temperatură şi cere să i se facă foc în cameră; nu-şi dă seama că rochia ei de mireasă e în cutie pe sobă şi curând mirosul de ars o scoate de la citit. Se repede la cutie şi găseşte frumoasa rochie pârlită în mai multe locuri şi de nefolosit. Îi telefonăm imediat Gisèlei, la Bucureşti. Ni se spune că ea şi Cécile sunt la Buşteni; fugim acolo, Marie Louise, Marioara şi cu mine, cu cutia buclucaşă. Gisèle e la Braşov, Cécile la plimbare. Lăsăm cutia acolo. La întoarcere, ea joacă bridge cu Paul, N. Văleanu şi Florica Romalo. Ceilalţi ne ducem la cinema.

Azi-dimineaţă am terminat *Insula Sf. Elena*, foarte emoţionantă. Paul se duce la Bucureşti să vorbească diseară la radio despre rolul lui C.A. Rosetti în teatru şi în general despre mişcarea artistică a ţării.

10 august

Îi telegrafiem lui Enescu şi îl rugăm să-l aducă pe Peter. La Cazino, pic de noroc, nici ieri, nici azi.

15 august

Prinţesa Ileana a născut un băiat la Mödling; a fost îngrijorată, se pare că a suferit mult. Biata Regină, trebuie să fi fost înspăimântată. Azi-dimineaţă am pierdut la Cazino! Trist. Aperitiv la Capşa. La dejun, Fred, George Miclescu, soţii Davidoglu şi noi. După-amiază, plimbare frumoasă pe Păduchiosu cu maşina lui Fred.

16 august

Dejun la Stână. Eu urc în maşina lui Fred Fulga cu Mariş şi Paul; Marie Louise cu Emil şi Tudor în Nash, ceilalţi în maşina Valentinei. Vreme splendidă; intru mai devreme ca s-o aştept pe Coletta care se întoarce de la vânătoare.

Joi, 18 august

Căsătoria Mariei Louise, sosirea lui Peter; pleacă toţi trei la Pucioasa, la I. Costinescu. Se întorc marţi, pe 23, şi pleacă din nou joi, pe 25, la Losma, luând-o şi pe Mariş, care se duce la Mamaia pentru nunta de argint a lui Didi.

Sâmbătă, 27

La dejun, soţii Künzl, Marguerite şi Maril. Fred aduce icre negre. La Braşov, campionat de tenis. Coletta şi George se duc acolo.

28 august

Ieri la 5 m-am dus la Elena Perticari, am depus cărţi de vizită la dr. Irimescu şi un buchet de flori ca să mă scuz că nu m-am dus data trecută. Am pierdut la Cazino. Seara, cinema, *Congresul de la Viena*, încântător. Azi Peter ia masa la doamna Costinescu. E un copil prost hrănit.

14 septembrie 1932

În sfârşit, Regina soseşte mâine cu arhiducii.

25 septembrie 1932

Regina şi arhiducii, cu Simky, sunt la Bran de pe 15. Prinţesa Ileana e la regim sever, fără sare.

1 octombrie 1932

Regina a sosit azi după-masă. Bine. Timp minunat, după atâta vreme. După atâtea suferinţe, generalul Coandă a murit, sărmanul! Roxy Filitti a murit de tuberculoză. Cumplit! Îmi petrec vremea scriind scrisori de condoleanţe. Copiii joacă bridge. Mâine iau masa la Vârful cu Dor. Eu, la Pelişor.

5 octombrie

Am sosit la Balcic, azi-dimineaţă la ora 10. Regina, prinţesa Ileana, bebeluşul, arhiducele vin o oră mai târziu cu avionul cu Romniceanu. Dejunăm toţi împreună.

9 octombrie 1932, Balcic, ora 9½ seara

Mă întorc de la Bazargic, unde am condus-o pe Cella. În ultimele două zile Regina ne-a citit, în ciuda prezenţei prinţesei Sophie (Albania), amintiri din viaţa ei, scrise într-un chip încântător, uşor, simplu. E delicios. După-amiază, în timp ce Regina face o plimbare la Ecrene cu Cella şi prinţesa Sophie, eu mă duc pe jos la Nelly Vlădoianu, prietena Silviei, care-mi dă ceai şi veşti politice proaste. Se zice că Madgearu şi Lugoşianu îşi dau demisia[19], de aici criză guvernamentală, după care o să urmeze dictatura cu Iunian.

10 octombrie 1932

Din nou la Bazargic, ca s-o însoţesc pe prinţesa Sophie. Sper să nu stau acolo până vineri, când trebuie să plec. Ce clar de lună minunat! Azi, la dejun, ofiţerii de la grăniceri[*14]. După-amiază, guvernanta mi-l dă de două ori pe fiul arhiducesei. E teribil de prost dispus, fiindcă n-a supt la vreme. Pe bună dreptate! L-am avut în braţe câteva minute. Un bebe frumos şi viguros.

10 octombrie 1932 [sic]

Până la masă, toaletă şi lectură. La dejun, soţii Sathmary, el e foarte bolnav. La 2½, Nelly

Vlădoianu în audienţă la Regină. De la 3 la 4½ le-am citit Reginei şi prinţesei Ileana din corespondenţa Catherinei Mansfield. Regina face călărie. Eu mă întorc şi iau ceaiul cu Nelly Vlădoianu. Cinez cu ofiţerii. Am primit scrisori drăguţe de la copii.

11 octombrie

Nimic interesant. Regina zboară cu arhiducii la Constanţa, în ciuda vântului şi a norilor; eu lucrez şi pălăvrăgesc cu Nelly Vlădoianu. În seara aceasta am terminat traducerea despre Donatello. Acum, la 10½, mă duc să mă culc. Scrisorile Catherinei Mansfield sunt adorabile prin sinceritate, profunzime şi firesc.

12 octombrie 1932

La dejun, prefectul cu soţia, colonelul Bolintineanu cu soţia, drăguţă şi civilizată. Apoi ceaiul la Sathmary; casă încântătoare, plină de lucruri frumoase. Biata doamnă Puaux era acolo cu fiica ei, ce trişti erau ochii ei! Sathmary se învârte cu un porumbel când pe umăr, când pe cap, fermecat de docilitatea drăgălaşei zburătoare. M-am întors cu maşina. Cină cu ofiţerii, discuţii politice. Plec vineri.

13 octombrie

Dejun aici cu Cantacuzino-Paşcanu, de la aviaţia civilă, şi colonelul Beroniade. La 5½, cu Regina la doamna Puaux, casa Stork. Micuţa e fermecătoare. Biata doamnă Puaux e aşa de tristă. Cină cu ofiţerii. Telefon cu Marie Louise, cam plictisită. Mâine-seară, plecarea.

30 octombrie 1932

Întoarsă în această dimineaţă de la Balcic, pentru ziua de naştere a Reginei. Regele n-a venit din cauza comemorării lui Alexandru cel Bun. Regina Elisabeta s-a certat cu prinţesa Elena. *No love lost*, cum zice Regina. Toată lumea condamnă articolele din *Daily Mail*, inspirate de prinţesa Elena care s-a întors cu un paşaport englezesc. La Balcic guvernul era reprezentat prin Mirto şi Crişan.

12 noiembrie, ora 6 dimineaţa

Imposibil să dorm, de ce? Mă simt foarte bine. Aseară, la familia Goga, el se neurastenizează, incapabil să schimbe ceva. Ieri după-masă, la Dalles, conferinţa lui Toto despre Beethoven, un rezumat bine făcut despre o viaţă remarcabilă. Cella interpretează trio nr. 3, cu Cocea şi Hocrath, pe urmă o sonată pentru pian, cred că a 18-a, şi *Sonata Kreutzer*. E foarte în formă şi în ajun a interpretat în simfonic un adorabil concert de Mozart. Regina a fost de faţă, ce frumoasă şi elegantă era! Tot ieri am dejunat la soţii Buşilă şi după aceea vizită la Zambaccian, priceputul colecţionar armean, posedând pânze de prima mână, între care un Renoir, pe care a plătit 800.000 de lei, un Utrillo (*Acoperişuri în verdeaţă*), un nud adorabil de Corot, care a fost în proprietatea Catargiilor din Basarabia, un magnific nud de Delacroix şi apoi un foarte frumos Andreescu, *Peisaj de iarnă*, Luchieni minunaţi, între care flori admirabile, o femeie spălându-şi copilul pe cap, portretul lui, un cap de femeie cu părul blond, trăsături extraordinare; un panou de Pătraşcu. De reţinut numele Eleutheriade şi Miracovici, două tinere talente care promit. Soţ şi soţie, foarte inteligenţi şi simpatici. Lila, la ceaiul regimentului. Paul Theodorescu, trist că pleacă în calitate de ataşat militar la Paris. Lila, rochie adorabilă şi pălărie roşie.

13 noiembrie 1932

Azi, salon oficial şi retrospectivă Paciurea, frământat şi cumplit de trist. Desenele, bune, de remarcat admirabilele caricaturi ale lui Steriadi, acuarelele lui Pătraşcu, desenele lui Tonitza, foarte apreciate de domnul Zambaccian.

La dejun, familia Gogu. La 5 cu Fred, întâi la Kludsky, unde îi întâlneşte pe Emil şi pe Lila, iar eu la Dobroeşti pentru treburi. La întoarcere, Nadia şi Titi Mitilineu în vizită, pe urmă cină cu Lila, discutăm puţin apoi ne culcăm.

14 noiembrie 1932

Mă întorc de la cinema cu soţii Hoenig, am văzut *Biletul galben*, nu-i grozav.

15 noiembrie 1932

Dimineaţa am ieşit cu Silvia. La dejun, soţii general Prodan (el părea foarte enervat, i-o iau înainte o mulţime de inşi) şi familia Condiescu. Lila e la Buşilă. Toutou pleacă azi la ţară, maică-sa o sâcâie iarăşi din cauza lui Gogu. După-amiază, la Regină, cu Andricu, Floria Capsali şi Cella pentru balet – arată foarte bine, strălucitor. Seara, cină la Stern, cu Prezziosi, Skeletti – care pleacă sâmbătă – şi soţii Mercoli. 10 persoane. Ea e încântătoare, el nu se simte bine.

24 noiembrie

Miercuri, serata prinţesei Ileana la Cotroceni, foarte animată. Biata Regină e supărată.

25 noiembrie, ora 9¾

Îl aştept pe Nicolau, controlor financiar, ca să merg la Dobroeşti pentru impozite.

20 decembrie, ora 10¼ dimineaţa

Îl aştept pe asistentul lui Berceanu pentru ultima injecţie cu iod. Aseară, cu Regina, *Niky şi Niky*, comedie muzicală, agreabilă, jucată şi cântată cu graţie de Leny Caler şi hazliul Timică. În foaier, excelentă expoziţie de pictură a fiicei lui Galaction. Dimineaţa ies cu fetele. Aseară, pentru cei 21 de ani ai Mioarei, m-am dus, după teatru, s-o iau pe Lila; a fost drăguţ şi vesel.

21 decembrie, ora 8:12 dimneaţa

Ieri, prânz la soţii Condiescu, cu Gogu, Paul şi Ion Marin Sadoveanu (celebrul conferenţiar). Interesant. S-a citit o descriere a iernii, de Paul, fragment dintr-un roman. După-masă, puţină muzică la mine şi seara dineu la legaţia Olandei, în onoarea lui Scheurbek, care pleacă săptămâna viitoare. Dineu reuşit. Cu Henri Carargi, soţii N. Mavrocordat, Totiţă şi Nelly Catargi, Boxhall, şi să n-o uităm pe Adina Woroniecka, a cărei conversaţie e ridicol de pretenţioasă. Vecinul ei, Savel Rădulescu, foarte atent la muzică, a lăsat-o să se înfunde până în gât.

Astăzi, de serviciu.

25 decembrie

Crăciunul, în vagonul Reginei ca s-o acompaniez până la graniţă; vine de la Sinaia, unde a participat la pomul de Crăciun al Regelui. După-amiază, la Marie Louise, un pom mititel de Crăciun.

27 decembrie, ora 7 dimineaţa

Mă întorc de la Timişoara, unde am însoţit-o pe Regină, dulce şi bună. La dejun, soţii Aurel Procopiu, Costică, Marie Louise şi Emil, Mariş şi Paul. Foarte plăcut şi vesel. După-masă, verişoarele Lilei cu bărbaţii lor, mai târziu doamna Stern şi contesa Szembeck, vizită de rămas-bun. Cină la Silvia, cu Goga, Gogu, Marie Louise şi Emil, Prodan, Lila şi cu mine. Foarte vesel. Dejun la Argetoieni, cu contesa Szembeck, soţii Barbu Catargi, Hiott, G. Cretzeanu şi Dupierro, ea născută Aurelian; mama ei e foarte bolnavă de un cancer la stomac. După aceea m-am dus s-o văd pe bătrâna doamnă Argetoianu; la cină, Coletta, George, Marie Louise şi Emil; am încercat să facem răvaşe[*15] pentru revelion.

*13 Pagini lipsă din manuscris.
*14 În limba română în original.
*15 În limba română în original.

1933

2 ianuarie, seara

Am avut un revelion plăcut, organizat de cele mici, eu cu soţii Paul, Ottescu, Irimescu, Marthe Mitilineu, Ion Marin Sadoveanu – la Condieşti, de la 11½ la 3½ dimineaţa. Foarte plăcut. Întorşi la noi, afară de Paul, stăm până la 6 dimineaţa. Ieri, dejun la Gogu. Dormit şi cinat la Marie Louise, cu ce-a rămas de la revelion. Astăzi, la dejun, Alecuţu, Coletta şi George, apoi George Miclescu; ieşire pentru vizite, m-am întors, Marietta, doamna Condiescu, m-am dus s-o văd pe Cella, îmi arată încântată noul ei aparat de radio. La întoarcere, cinez singură. Cu Silvia şi doctorul, la cinema. Lila, cocktail la Kobilansky şi Coletta trebuie să se ocupe de ea.

20 ianuarie

Dezgheţ şi ploaie, timp oribil. Copiii mei pleacă pentru câteva zile la Sinaia. Mă tem să nu aibă acolo aceeaşi vreme rea. Ieri, seară literară aici. Paul preferă să se ducă să joace poker la Martha. Ion Pillat îmi aduce noul lui volum de versuri, din care citeşte câteva piese foarte frumoase: *Toledo, Assisi, Schitul* etc. Ciurezu citeşte poezii ale doctorului Voiculescu, una foarte frumoasă. Ion Marin Sadoveanu, *Descântece şi farmece*[*16]. Victor Ion Popa pretinde că le-a citit prost, eu nu socot aşa! Goga le apreciază mult. În concluzie, atmosferă veselă, mai ales datorită scrisorii pe care a scris-o Lizica Odobescu directorului de la „Candide", pe tema decorării Marthei Bibescu. Arestarea profesorului Forţu agită şi preocupă toate spiritele. Ce probă de stângăcie şi ce răsunet poate avea aşa ceva! Lumea e indignată şi neliniştită.

22 ianuarie

În sfârşit, Forţu a fost eliberat ieri, ziarele sunt pline de comentarii. Din fericire, şi-au dat seama de enorma gafă făcută. Aseară, la cinema, cu Prodanii şi Hoenig. După-masă, cu toată zăpada, concert Wagner la fundaţia Dalles, conferinţă destul de bună a doamnei Minulescu, dar ce accent îngrozitor şi obositor are! Fetele au plecat la Sinaia, curse de bob.

29 ianuarie

Dimineaţa, la Elisa; o găsesc acolo pe Lidia Filipescu, mai prăpădită şi mai guralivă ca niciodată. Vorbim cu dispreţ despre Martha, despre articolul publicat de fraţii Tharaud în *Candide*, unde ea se laudă că a înlesnit evadarea colonelului Tătăranu în timpul războiului. Vorbim de cartea Mariei Louise[20], o găseşte talentată, dar crede că trebuia s-o scrie în româneşte pentru că nu ştie îndeajuns franţuzeşte.

La dejun, Gogu, în continuare supărat pentru că lui Toutou nu-i e bine. Apoi, mare ceai la mine, foarte plăcut, cele trei colege ale mele, doamna Buzdugan, doamna Nenciulescu, soţii Vâlcovici, Zambaccian, doamna Plenicianu.

Seara, la Costică. Vorbim de fetele noastre. Ei ar dori aşa de mult s-o mărite pe Anca, Lili mă sfătuieşte s-o mărit pe Lila. Ieşim de la *Frederike*, film încântător, amorurile lui Goethe (Goethe, 1749-1832, 83 de ani). Am luat masa la Condieşti, cu generalul Prodan, soţia lui şi Gogu.

Ieri-dimineaţă, conferinţa lui Sadoveanu la Teatrul Naţional, mai puţin strălucitor ca de obicei. O priveşte pe Lila cu plăcere, are capul ca un spărgător de nuci. Foarte inteligent şi cultivat. Am văzut expoziţia bătrânului Kaindl – nulă din punct de vedere artistic, interesantă ca document.

Regina scrie o lungă scrisoare colectivă. Simky e supărată din cauza ginerelui ei, Frumuşanu – fractură teribilă la cursele de bob. Ieri-dimineaţă, adunarea profesorilor contra reducerii salariilor – important. Aseară m-am culcat devreme, fetele la cină.

1 februarie 1933

Ieri, la dejun, Ion Duca, fără Nadia, fratele ei foarte rău, mort azi-dimineaţă, generalul Prodan cu soţia şi soţii Irimescu. După-amiază, comitet la Simky, pentru organizarea unei reprezentaţii în profitul refugiaţilor ruşi, şi pe urmă muzică la mine. Seara, cinema: Lila, doamna Condiescu, Matei şi cu mine. Chestiunea S[adoveanu] mă preocupă mult.

Ieri, la Cameră, discurs extrem de violent al lui Lupu. Mă întorc de la un mic concert de muzică germană la sala Dalles. Rogalsky ţine o conferinţă proastă, cu accent deplorabil, nu se înţelege nimic. Rose Baumann Rădulescu, cu o voce de Capela Sixtină, cântă fără urmă de temperament şase melodii, trei de Strauss şi trei de Hugo Wolff. Doamna Shapira, cu Fotino şi Feldmann, splendidul trio de Mendelsohn – nici sunet, nici personalitate, nici unul n-are aşa ceva. Doamna Shapira are degete frumoase şi mult gust, e cam demodată. Mama ei e încântată. Lume puţină, entuziasm şi mai puţin.

11 februarie 1933, sâmbătă

Regina trebuie să se întoarcă, e încă la Belgrad. Suntem în stare de asediu, sub pretext de comunism. Aseară, concert simfonic cu fenomenalul copil Lipatti, în concertul de Liszt, dirijat de Alfred Alessandrescu. Gogu Georgescu suferă de o eczemă îngrozitoare. După aceea, la Constanţa Cantacuzino, reuniune foarte mondenă şi foarte plicticoasă; ea interpretează cu Humphreys sonata pentru pian şi violoncel de Strauss. Masacrul inocenţilor. Alaltăieri-seară, la mine, muzică, Lupu şi Cella, *Elegia* de Fauré, Granados şi Albéniz. Doamna Stern şi Gic la pian. Doar italieni. După aceea, tinerii dansează puţin. I.M.S. îi face curte Lilei, cam bătrâior, dar un erudit.

17 februarie

Ieri-dimineaţă, sosirea Reginei, singură. A vrut s-o aducă pe arhiducesa Ileana, dar nu i s-a permis. Tulburări comuniste serioase la atelierele Căilor Ferate, s-a tras, evacuări. Aseară, la Operă, *Olandezul zburător.* Dirijor, Georgescu. Primii interpreţi, proşti; partea simfonică, foarte frumoasă.

23 februarie

Lila spune că nu vrea încă să se mărite. Bietul I.M.S. e tare îndrăgostit, e un om remarcabil de care orice femeie ar putea fi mândră. Ea e încă aşa de tânără, 21 de ani, şi el 39; diferenţa de vârstă e cam mare, păcat. Astă-seară, muzică.

27 februarie

Ieri, conferinţa lui Sadoveanu, admirabilă, omul ăsta într-adevăr e conferenţiarul prin excelenţă. Şi ce distincţie, ce eleganţă în felul de a se exprima, am fost entuziasmată. Ce bucuroasă aş fi ca cea mică să-şi dea seama că ar fi o fericire să trăiască alături de un asemenea om.

Aseară, cină la Condieşti, cu soţii Gatosky, foarte drăguţi. Ea inteligentă şi drăguţă, el înalt şi bărbat frumos. Vorbeşte puţin. Am jucat *maus* până la 4 dimineaţa. Aşa ceva mi se întâmplă pentru prima dată.

6 martie 1933

Ne întoarcem de la cina cu soţii Paul, Goga, Lila, I.M.S., după ce am văzut *Gaiţele* (Kiriţescu), oribil, de o trivialitate dintre cele mai vulgare. Amestec de dramă cu comedie, cu un anume spirit de observaţie şi sens teatral. Ziua, la cursurile lui Oprescu, foarte interesante, despre Giovanni Bellini şi Antonello da Messina. Lila doarme la Marie Louise fiindcă Emil a plecat în provincie. Bietul I.M.S., foarte prins, dar fata, nimic.

7 martie

Mă întorc de la teatrul englez, am fost acolo cu Regina, *While parents sleep*[*17]. Farsă uriaşă, cam riscantă, dar actorii foarte buni. După-amiază, muzică aici cu domnişoara Munteanu, domnul Schmidt, doamnele Stern, Şapira, Seligmann. Dineu la Cella. Ieri am fost împreună la teatru, *Gaiţele* de Kiriţescu, foarte trivială, vulgaritate, antipatică şi dezgustătoare.

29 martie

Aseară, lungă conversaţie cu Lila, după ce m-am întors de la un admirabil concert al Sofiei Munteanu, unde am fost cu Regina. I-am avut la dejun pe Gogu şi Toutou, Goga, Maril, Pantazi, Matei C., Sadoveanu, pe care categoric Lila nu-l vrea. Ce păcat! E tare nefericit. Azi sunt de serviciu.

3 aprilie

Ieri, de serviciu, întâi la ora 10, la biserica luterană; n-am văzut ceva mai plictisitor. M-am întors cu Regina la Cotroceni, scriu invitaţii pentru ceaiul de joi. La dejun, soţii Drossu; ea, foarte amuzantă. Apoi o însoţesc pe Regină la bazarul catolic; pe urmă o frumoasă plimbare la Snagov, am văzut proprietatea prinţului Nicolae, cu un catren dintr-o satiră de Eminescu pe frontonul casei. În continuare, ceai la Institutul surorilor de caritate, la Lili Fălcoianu. Iar invitaţii, vizită la Sanatoriu, la Marie Louise, 37,3, de ce?

[ante 5 aprilie 1933]

Ne întoarcem, Lila şi cu mine. După cină, şedinţă de grafologie cu toţi cei care vin la lectură. I.M.S. arată rău, e trist. Săracul, nu-i nimic de făcut. Şi eu mă înţeleg aşa de bine cu el! E inteligent şi agreabil.

5 aprilie

Serată muzicală briliantă. În program: Papagogea, violoncelist, Buchholz, pianist. Cântă doamna Stern şi Borneanu.

6 aprilie

De serviciu. Dejun la Cotroceni. Regina e gripată. Ceai de gală, cu muzică. Lipatti şi doi cântăreţi, elevi ai lui Aurel Eliad. Voci bune şi frumoase. Seara, *Tiefland*, interpretare magnifică, Aca de Barbu, Apostolescu şi Athanasiu. Lila e la Stelian Popescu, serată somptuoasă.

7 aprilie

Căsătoria Licuţei cu Lugoşianu.

11 aprilie

Ieri, de serviciu. Regina mă anunţă că plecăm pe 20 şi o voi însoţi la Belgrad. Mă bucur, dar călătoria va fi lungă, până la 1 iunie.

La spital, cu Regina, să-l vedem pe Diniţă, bolnav. Seara, cinema cu soţii Irimescu.

14 aprilie

Alaltăieri, masă la familia Bereanu. Eram 13 şi Lila acceptă să vină, în ciuda lui I.M.S. De ce se teme? N-o s-o ia cu sila de nevastă. Ieri am alergat prin magazine. Seara, la Teatrul Ventura, *Riri,* drăguţ, cu soţii Prodan şi doamna Condiescu; cea din urmă ne aduce acasă cu maşina. Ultima seară de lectură. Regina a promis că vine. De azi în opt zile, plecarea în Maroc cu Regina – oprire cinci zile la Belgrad.

16 aprilie 1933

Duminică, Paştele. Aseară, slujbă la Mitropolie. Regele, Regina Maria; foarte frumos ca ceremonie. Apoi supeu cu Jeanna, Gogu şi fratele Irinei, nesuferit şi catolic.

Ultima lectură. Cu Regina. A fost foarte interesant. Au citit: Voiculescu, doamna Lucreţia Petrescu (care citeşte prost), Victor Ion Popa, Minulescu şi, în încheiere, Goga, trei articole vechi, scrise de Regină în timpul războiului: *Bucureşti, Tăcere* şi încă unul al cărui titlu l-am uitat. Toţi am fost foarte emoţionaţi.

20 aprilie, seara

În vagon, în gara Cotroceni; ora 11½, plecarea la Belgrad şi în Maroc[21]. Mi-e puţin frică de traversarea de trei zile de la Marsilia la Casablanca. Sunt nerăbdătoare să văd Fez, despre care se spune că este o minune. Principesa Ileana, din nou însărcinată, renunţă la călătorie, spre marele regret al Reginei.

21 aprilie

Pe drum. Trebuie să ajungem astă-seară la Belgrad. Vreme minunată.

22 aprilie

Aseară, la Topčider, unde coborâm. Regele [Alexandru], regina Mignon, principele Paul cu soţia şi cele două principese de Grecia, Elisabeta şi Marina, şi o principesă de Meklenburg se duc la Dedigne, la vila Regelui. Zwiedeneck, doctorul Lascăr şi cu mine, la hotelul Kralj, unde am avut camera nr. 73, cu baie şi salon. Aseară m-am îmbăiat cu voluptate. Acum e 9 şi 20, vremea e închisă, dar din fericire nu mai plouă. Rămânem aici până la 26. Ce-o să facem cinci zile într-un oraş unde nu e aproape nimic de văzut?

22 aprilie, ora 6 seara

În timpul dejunului ni s-a spus să mergem imediat la Dedigne, reşedinţa suveranilor din afara oraşului. Un drum splendid, neted, mărginit de plopi plantaţi de curând. Acolo, o casă mare, foarte frumoasă, în stil bizantin, cu un parc minunat, unde, desigur, sfaturile de grădinărie date de Regina noastră au fost urmate cu sfinţenie. Forsitia, pruni, cireşi, zambile şi alte flori, arbuşti şi plante înflorite de tot felul. Splendid. Şi interiorul e foarte reuşit, iar holul de sus e extrem de intim. Astă-seară, ceremonie pentru Crucea Roşie rusească. Mergem cu toţii. Copiii Reginei Mignon sunt

nişte scumpi, cel mare şi cel mic seamănă foarte mult, dar mijlociul e diferit, brun, foarte brun, cu ochi negri şi foarte simpatic.

22 aprilie, miezul nopţii

Reprezentaţie de balet în beneficiul Crucii Roşii ruseşti. De faţă: Regina noastră, Regina Mignon, principesa Olga, cu cele două surori drăguţe ale ei, îmbrăcate la fel, şi arhiducesa Ileana. Spectacol foarte simpatic. Mă întorc să cinez cu Zwiedeneck şi foarte agreabilul doctor Lascăr. Mâine luăm masa la Gurănescu.

23 aprilie, miezul nopţii jumătate

Dejun la Gurănescu. Foarte amabili. Legaţie frumoasă, mobilată cu gust. Ea vorbeşte prea mult şi e aşa de vulgară! Dejun excelent; ne întoarcem la hotel ca să revenim apoi la ceai. De acolo, îi telefonez Lilei la Bucureşti; se aude bine. Sunt aşa de bucuroasă să aud vocea fetei mele! Apoi dineu la Dedigne. Regele Alexandru e bolnav, sunt doar femei şi principele Paul care m-a invitat mâine la dejun. După dineu, cinema, *Atlantida*, pe care îl ştiam, şi *Regele junglei*, splendid.

24 aprilie

Dejun la principele Paul şi la principesa Olga. Drăguţ, cu tinerele principese, ministrul Franţei şi domnul Dungersky. Vizita doamnei Arczizewska. Îmi aduce lăcrămioare. Brodez şi apoi ceai la soţii Romanescu. Doamne, ce urâtă şi neînsemnată poate ea să fie! El e remarcabil şi ştie atâtea lucruri. Telefon cu Emil, singur acasă la Bucureşti. Mă întorc să cinez cu domnii aceştia şi cu Papiniu. La cinema, cu dr. Lascăr. Anny Ondra era foarte drăguţă, dar eu picam de somn.

25 aprilie

Dimineaţa am văzut cu Papiniu şi Lucia Romanescu broderii sârbeşti. Pe urmă, dejun la Romaneşti. Conversaţie telefonică plăcută cu fetele la Bucureşti. Dejun la Romaneşti. Tânăra femeie începe să-mi fie simpatică. Ceai la doamna Hacici. Dineu la Regina Mignon, cu ducesa de Meklenburg, prinţul Paul, soţia lui şi cumnatele. După dineu, la cinema. După *Regele junglei*, pe care principesa Ileana nu-l văzuse, *Ciampi*, cu Jackie Coogan. Extraordinar. Toată lumea plângea. Regele, gripat, n-a fost nici la dineu, nici la cinema. Ne retragem la 11½.

26 aprilie

Plecare la 6, de la Topčider. Toată Curtea, afară de Rege, suferind. Dimineaţa, vizită, cu Lucia şi Papiniu, la muzeul de artă modernă, într-o veche casă sârbească ce a aparţinut strămoşilor Regelui. După-amiază, cu şarmanta doamnă Dungersky, vizită la catedrală (nimic) şi la noua biserică. În afară destul de bine, interiorul oribil. Două frumoase uşi de bronz, donate de Rege. Fiul doamnei Dungersky e drăguţ.

27 aprilie

Ne îndreptăm spre Triest. Vreme minunată, primăvara în toată splendoarea ei. Principesa Ileana s-a întors cu trenul la Viena, iar arhiducele cu avionul. Fiul cel mic al Reginei Mignon, Andrei, continuă să aibă temperatură.

La 6 suntem la Veneţia. Vreme admirabilă. La gară, idiotul de Bombardella, care n-are amuzant decât numele, cu fiica lui blondă şi plicticoasă, cu o barcă cu motor. Tragem la Danieli, ca

să comandăm un dineu, şi Regina face un tur al magazinelor din piaţa San Marco, unde cumpără [vase] de Murano, pantofi de piele, coliere ş.a. Îi întâlnim pe Lugoşieni, aflaţi în călătorie de nuntă. Dineu la Danieli. Regina telefonează la Mödling, unde principesa Ileana, întoarsă de la Belgrad, dormea deja. Plecăm. La gară, soţii Lugoşianu. Zwiedeneck e prost dispus, cred că din cauza lor.

28 aprilie

Ne îndreptăm spre Genova. Acolo, Tomellini, consulul României, şi soţia lui, fata Smarei, fiul ei şi alţii, cu maşini. Plimbare prin Righi şi apoi prin Nervi, pe malul mării. Vizităm minunatul parc comunal, apoi Primăria, aflată într-un vechi palat, lăsat moştenire de marchiza Ferrari Galliera oraşului Genova. Superb. Tapiserii, muzeu (conservator, d. Grosco). Ceai la Bristol, cu toată lumea, inclusiv *il sindaco*[*18]. Foarte bine.

Plecăm spre Marsilia. Sosim în dimineaţa de 29 aprilie şi ne îmbarcăm pe *Djeune*. Frumoasă primire a Reginei, o acoperă de flori. Dejun excelent. După-amiază dorm. Plimbare pe punte şi dineu cu soţii Philippe Berthelot. Agreabil. Ne culcăm la ora 9. Regina se vâră în pat la 7.

29-30 aprilie

Program încărcat, mulţumită coaforului care îmi ocupă aproape toată dimineaţa. La el întâlnesc două tinere care urmează să cânte la Opera din Casablanca. Din conversaţia lor aflu lucruri folositoare despre felul de a face cumpărături acolo. Se schimbă ora, aşa că luăm dejunul la 12, cu Regina şi soţii Philippe Berthelot. El mai ales e foarte plăcut. După-amiază, puţin somn şi lectură pe punte; vreme blândă, mare incredibilă, uneori ai senzaţia că apa e nemişcată.

La 7¼, cină cu Regina şi soţii Berthelot. El povesteşte o mulţime de anecdote despre Foch, Joffre, Clemenceau. Între altele, aceasta: Clemenceau îi reproşează lui Joffre: „Mi-ai dat asigurări că războiul se termină în februarie, suntem în august şi nu s-a terminat!". „Ah, aşa am zis? Ei bine, m-am înşelat!", zice Papa Joffre. Alta: Clemenceau locuia într-un apartament la parter; în faţa ferestrei, un copac îi lua vederea şi nu lăsa lumina să pătrundă în casă. Terenul pe care creştea copacul aparţinea iezuiţilor şi făcea parte din grădina lor. Clemenceau scrie o scrisoare cam nepoliticoasă superiorului, cerându-i să taie copacul. Părintele răspunde printr-o scrisoare extrem de amabilă că va tăia imediat pomul. La care Clemenceau răspunde: „Părinte, vă pot numi, în sfârşit, astfel pentru că mi-aţi redat viaţa!"[*19]. Nu-l iubea pe Ion Brătianu. I-a spus Reginei: „Nu-mi plac oamenii care se plâng".

Mâine-dimineaţă suntem la Tanger.

1 mai

Tanger. Primul contact cu Marocul. La ora 10, ministrul Franţei, Widasse, cu soţia, împreună cu paşa, vin în întâmpinarea Reginei. După prezentările de rigoare, urcăm într-o barcă mare cu motor, cu soţii Berthelot. Întâi, la legaţie, foarte frumoasă, cu o grădină minunată. Muşcatele se caţără în pomi şi formează adevărate garduri vii. Ne ducem să vizităm oraşul arab şi *kasbah*-ul (vechiul palat al sultanului), în interiorul căruia funcţionează, într-un colţ, o cafenea arabă. Opt muzicanţi stau faţă în faţă, patru şi patru, cântând la diferite instrumente, două viori, două chitare, o tobă şi alte instrumente rudimentare pe care nu ştiu să le numesc. Din vreme în vreme interpretează o melopee tristă şi monotonă. Vizităm restul palatului, unde există vestigii splendide, plafoane minunate lucrate în ipsos, ca acelea de la Alcázar, din Sevilla, şi din Córdoba, uşi sculptate.

Ne întoarcem să prânzim la legaţie, cu o parte din corpul diplomatic, între care principele şi

principesa de Croucy, ea e născută de Ligne, iar sora lui, care pare cam năucă, a jucat un rol interesant în timpul războiului, când a fost prizonieră în Germania. Seamănă cu Nadèje peste zece ani.

După dejun, plimbare pe un drum excelent ca să vedem grădini minunate. Ceai la Mendoub (paşa locului), înghiţim ceai de mentă, îngrozitor de dulce, dar bun, produse de patiserie, între care o prăjitură cu migdale numită *coarne de gazelă*, cu îngheţată şi lapte de migdale. Excelentă.

La 5½ ne întoarcem pe *Djeune* şi plecăm la Rabat. Atlanticul nu e binevoitor şi mie mi-e rău. Încerc să rezist la dineu, dar sunt silită să plec înainte de a se termina. Noapte proastă.

Azi-dimineaţă, la Rabat. La debarcader, primire magnifică. Domnul Lucien Saint, rezidentul general, cu tot personalul său. Înainte de prânz, vizitarea grădinii, dejun cu tot personalul civil şi militar al rezidenţei (foarte bun). Pe urmă, plimbare în oraş. Veche citadelă portugheză din secolul al XV-lea în care, în afară de o grădină uriaşă, a fost instalat un mic muzeu permanent de artă arabă. Splendid. Urcăm în vechiul turn Hassan. Se spune că toate coloanele aflate alături sunt ale unei vechi moschei scoase la iveală de domnul şi doamna Dieulafoy. La 6½ ne întoarcem pentru cină.

3 mai

Dineu de gală, cu decoraţii. Pe urmă muzică şi o adorabilă dansatoare rusoaică.

Dimineaţa vizităm Şelahul, necropola sultanilor. Vestigii romane importante. Domnul Borely se ocupă de săpături, ajutat de o principesă egipteană, urâtă, amabilă şi sulemenită.

Dejun la rezidenţă. La 4 vizităm Salé. Ceai la paşa, care îi prezintă Reginei pe cele două neveste, cea mai în vârstă – enormă. Interior cu divane joase. Grădina mică e adorabilă, cu trandafiri uriaşi. Ne întoarcem să cinăm la paşa şi apoi serată de gală la rezidenţă; parcul e superb iluminat, fanfara cântă vesel. Aşteptăm să ni se spună când coboară Regina. Mâine-dimineaţă plecăm la 9.

4 mai, seara. Meknes

Am plecat azi-dimineaţă de la Rabat. Serata trecută a fost foarte frumoasă, dar prea lungă. Soţii Widasse au venit de la Tanger. După cină, la paşa, unde mâncăm cu degetele oaie friptă, pui cu măsline, pui cu migdale, curcan cu cuscus, cuscus cu ceapă şi stafide, prăjituri cu susan, plăcintă[*20] delicioasă cu carne de pui, lapte de migdale şi suc de portocale. Paşa vorbeşte o franceză admirabilă, e fiul paşei din Rabat.

Azi-dimineaţă, după ce ne luăm rămas-bun, în prima maşină, Regina cu mine şi comandantul Rivaud. Salutul gărzii, superb, fanfară, călăreţi pe cai negri, şei roşii. La ieşirea din oraş, garda se întoarce înapoi. Drumul e magnific. Ajungem la Meknes, unde generalul Goudot o primeşte pe Regină alături de adjunctul paşei. Prânzim cu generalul, soţia lui, colonelul Richard, foarte bine, şi un locotenent. După o masă interminabilă, la 4 plecăm către Moulay Idriss, unde e îngropată căpetenia cu acelaşi nume. Oraş cu o poziţie minunată, nelocuit, spre a nu i se schimba caracterul. Apoi mergem la Volubilis, vechi oraş roman. În muzeu, sculpturi admirabile. Ne întoarcem şi ne îmbarcăm. Luăm cina cu necunoscuţi la generalul Goudot. Înnebunitor. Multă luminaţie.

Plecarea, mâine la ora 9.

5 mai

La 9, plecarea. Regina, cu doamna Goudot, generalul cu mine şi aghiotantul lui. Mergem

pe un drum admirabil, prin Ain-Leuze, către Kisaria; admirăm peisajul lunar acoperit de o negură albăstruie, e un spectacol extraordinar.

După dejun, stau într-un cort berber, lângă comandantul Hayard, de 12 ani în Maroc. Îmi povesteşte o mulţime de lucruri interesante despre berberi. E un om remarcabil.

Fantasia strălucitoare pe cai nervoşi, cu harnaşamente brodate în aur, argint şi mătase colorată. E magic. Apoi dansuri lente, acompaniate de cântece monotone şi bătăi de tobă. O femeie între doi bărbaţi, totdeauna alături de cel pe care îl place. Petrecerea durează toată ziua şi toată noaptea.

Ne întoarcem printr-o pădure frumoasă de cedri ca să dormim la Ifrane. Hotel la altitudinea de 1.600 de metri, peisaj alpin plin de frumuseţe. Festinul de azi se numeşte *diffa*. Mâine-dimineaţă ne întoarcem la Meknes.

6 mai

Ne-am întors la 12, pe un drum foarte bun. Iau prânzul la hotel cu generalul şi soţia lui. Foarte bun. Apoi vizită la staţia de montă şi la crescătoria de iepe şi pe urmă la ce a mai rămas din uriaşele construcţii ale sultanului Moulay Ismail – contemporan cu Ludovic al XIV-lea, cu a cărui fiică (făcută cu Louise de Lavallière), domnişoara de Conty, a vrut să se căsătorească. A construit hambare uriaşe, puşcării pentru creştini, palatul ambasadorilor, jocuri de ape imitând Versailles-ul. Ceai la şerif; casă drăguţă, cu o bibliotecă frumoasă. Pe urmă îşi prezintă personalul, nevasta (îngrozitoare) şi fata.

Vizităm *suk*-uri şi apoi cina (*diffa*) la Benani, un băştinaş foarte bogat. Mâncăm cu degetele nişte chestii negricioase şi oribile la vedere. Apoi cafea, ceai de mentă şi mici dansatoare cu dans din buric. La 11½ ne ducem la culcare. Mâine la 10 plecăm la Fez.

7 mai

Ieri-dimineaţă, pe o vreme splendidă şi un drum minunat, am ajuns, la ora 11, la Fez. Regina e primită la rezidenţa generală, locul unde trage Lucien Saint când vine la Fez. Vechi palat arab, europenizat de generalul Liautey, curţi interioare, ţâşnitori, grădini încântătoare. Generalul Marquès, foarte simpatic, 52-54 de ani, o întâmpină pe Regină cu tot fastul posibil. Dejun cu felurile locului la reşedinţa sa, unde soţia, care pare foarte tânără, ne primeşte extrem de amabil, dar e puţin înţepată. Pe urmă ne întoarcem ca să ne ducem în oraşul arab, la un paşă cu un palat minunat, plin de orori moderne, fotolii aurite Ludovic al XV-lea, scaune Empire ş.a. Multe pendule, de toate formele, Corane admirabil legate (manuscrise cu miniaturi). Apoi, cu maşina, la Mesinides, vechi cimitir al acestei dinastii, de unde ai o perspectivă unică asupra Fezului. Ne întoarcem ca să ne îmbrăcăm pentru cină, apoi cinema, un film mizerabil după o nuvelă de Maupassant, *Trandafirul doamnei Husson*. Mare bucurie să-l revăd pe Méalin, care a stat doi ani în Corsica şi şase aici în Fez; va ieşi curând la pensie. Îi cunoaşte pe toţi muzicienii de valoare, sau mai curând toată muzica bună.

8 mai

Dimineaţa, în *suk*, neaşteptat de pitoresc. Pe acoperişuri, femei, toate cu văl, o gardă de onoare, cu paşa în frunte, traversăm tot cartierul şi pieţele indigene. În cele din urmă, Regina se urcă pe un catâr uriaş. Vizităm o veche *medresa*, şcoală din secolul al XIV-lea, chiar al XI-lea.

Dejun la hotelul Transatlantic, cu generalul Marquès, soţia lui şi alte persoane de aici. Ne întoarcem. O mulţime de negustori aduc covoare, vase – totul pus pe jos. Regina e în mijlocul

mărfii. Adorabilă. La 5½ am vizitat o maternitate, primăria şi etajul 7 al unei clădiri ca să admirăm priveliştea.

Ne întoarcem să ne îmbrăcăm pentru cina de la paşa. Mâncăm cu mâna. Generalul Marquès e foarte amuzant; am râs pe cinste. Mâine-dimineaţă plecăm la Taza.

9 mai

Plecare la 9½ din Fez. Sosire la Taza la 12½. Copii, flori. Colţ uitat de lume. Generalul şi soţia, o fetiţă, Maiky, de 12 ani, născută în Finlanda, foarte drăguţă. Masă bună la general; la 4, plecare spre moscheile unde ni se îngăduie, pentru prima oară în Maroc, să intrăm. Încălţăm papuci. Lustră frumoasă de fier, lucrată foarte fin, aflată desupra *mihrab*[*21]-ului. Cafea la paşa. Ni se servesc iar îngrozitorul ceai de mentă şi biscuiţi cu migdale.

Ne întoarcem să ne îmbrăcăm pentru cină; persoane pe care nu le vom mai vedea vreodată, între care o poloneză exuberantă, nevasta colonelului. Mă întorc şi mă cufund în baie. Cei doi arabi, în dorinţa de a face bine, încing un foc de iad; crapă o ţeavă. În fine, ne culcăm la 11. Noapte destul de bună.

10 mai

Azi ne ducem la munte, încă o *diffa*, pe urmă ne întoarcem la Fez. Am urcat până la 1.900 de metri, petrecere berberă magnifică. Prânz berber, foarte frumos. Căldură înăbuşitoare. Regina e încântată de tot. La întoarcere, ne întâlnim cu generalul, care ne duce într-o oază unde luăm îngrozitorul ceai de mentă. Loc încântător. Cină la general, care la şampanie ridică paharul pentru sănătatea Reginei Maria şi pentru România (10 mai).

11 mai

Excursie şi masă într-un cort. Dansuri berbere. *Diffa*. Cald. Regina e de o bună dispoziţie încântătoare. Ieşim la ora 5. Seara, Regina se plimbă pe catâr în *suk*. E de un pitoresc uimitor. Intrăm să ne îmbrăcăm pentru cina de la general. Fotografii. Regina adorabilă. Alături de mine e Méalin, seară plăcută.

12 mai

La 8, plecarea spre Casablanca. Întâi, onoruri militare pentru Regina Maria, imnul românesc, Marseilleza, flori, rămas-bun. La 1, sosire la Murat, la Fedala. Ea, foarte sulemenită, mai ales ochii. Are capul acoperit cu o dantelă, e bolnavă. Ni se pare caraghioasă. El n-are rasă, e roşcat şi grăsan. Loc drăguţ, foarte izolat, se numeşte „Linişte”. La dejun, soţii Saint şi Berthelot. Cafeaua pe terasă. La 3 ne continuăm drumul; la 3½ suntem la Casablanca. Regina e primită de guvernatorul oraşului, domnul Orthlieb. La 5, tur al oraşului. La 8, dineu minunat, cu feluri ale locului. Ne întoarcem ca mâine să ne îndreptăm spre Marrakech.

13 mai

La 9, plecarea spre Marrakech; ajungem la amiază, cald. Intrare magnifică, primire admirabilă. Generalul Catroux, foarte simpatic, soţia lui (fostă Humière), delicioasă. Luăm masa la ei; locuinţă frumoasă. La 4½, tur al oraşului, vizită la spital, palat arab al bunicului sultanului actual. Apoi urcăm pe terasa Municipalităţii; perspectivă neaşteptată asupra locului unde se agită îmblânzitori de şerpi, înghiţitori de flăcări, dansatoare negrese, vânzători de portocale, povestitori ş.a. În fine, o mulţime care se distrează, adunând de ici, de colo câţiva bani. Ne întoarcem, ne

îmbrăcăm. Dineu la Catroux şi balul aviaţiei. Nu-mi vine să mă duc la culcare.

14 mai

Morminte saudiene, sfârşitul secolului al XVI-lea, 1580, comoară de preţ, descoperită de aviatorii mareşalului Liautey. O cameră decorată, unde se află trei sicrie lungi, foarte lungi, de marmură. Simplu şi armonios. Adorabil. Decoraţie murală bogată şi variată. Pe urmă, muzeul de artă locală, covoare frumoase. Muzică arabă şi un bufon foarte caraghios. Dejun la Catroux, cu Halifa, adică fratele sultanului, pe care îl reprezintă. Marele vizir nu ştie o boabă franţuzeşte, dar adoră bucătăria franceză şi se îndoapă la masă. Interpretul, şarmant, vioi şi vesel. Alături de mine, un ofiţer, Boyer, foarte drăguţ. Fac cunoştinţă cu soţii Fontaine, tineri şi simpatici. Luăm ceaiul la ei. Casa lor e adorabilă, stil arab, mare lux. Dineu la Geaoui, palatul splendid, el foarte ţanţoş.

15 şi 16 mai

Marţi, 15 mai, dimineaţa, plecăm cu maşina, Regina, generalul, doamna Catroux, eu cu acest original care se numeşte Méterie, directorul artelor locale. Îmi povesteşte lucruri interesante. Luăm masa la Caid Gundafa, o *diffa* infectă. Vizităm vechea moschee din Tininel, secolul al XII-lea, fără acoperiş, foarte frumoasă. Dansuri şi *fantasia*. Plecăm, eu cu generalul, pentru că Regina merge în maşina deschisă a soţiei lui. Ne urcăm pe Atlas până la 2.300 de metri altitudine. Generalul e foarte plăcut. Ajungem la Taroudant, mic hotel drăguţ al companiei Paquenti. Cinăm la colonelul Burnol, nevastă-sa o italiancă oarecare, casă arabă drăguţă. Masa destul de bună, nu schimbă tacâmurile, după obiceiul franţuzesc – detest aşa ceva. După cină ne ducem o clipă să-i mai vedem dansând pe neobosiţii băştinaşi. Apoi mergem la culcare.

Azi-dimineaţă, plecarea la 7½. Prima oprire, la 14 kilometri de fort. Pe tot parcursul, populaţia e entuziasmată. La ora 1, la Tiznit, mare paradă militară şi *fantasia*. Dejun la căpitanul Bellemare, soţia şarmantă. Vizităm spitalul. Plecare la Agadir, 95 de kilometri. Sosim la 6¼. Populaţia entuziasmată. Regina inaugurează noul hotel. Ceai la paşa, pe un promontoriu. Ne întoarcem să ne îmbrăcăm. Dineu la colonelul Lefèvre. Soţie drăguţă, din suburbie. Ne întoarcem la 11½. Plecare mâine, la 8. Regina e uimitoare, Zwiedeneck e bolnav.

17 mai

Plecare spre Agadir, vreme închisă. Mergem 50 de kilometri de-a lungul coastei. La 12½ ajungem la domnul Vignol, la Mogador. Casă drăguţă, soţia foarte amabilă, trei băieţi mici. Un frate pictor, Laurent, pânze excelente. Prânz gustos; vizitarea oraşului, a fortului portughez, vechi tunuri spaniole din 1743, 1771, 1783. Vizităm cimitirul plin de muşcate. Plecăm; în drum ne oprim la Chahuia. Ajungem la Marrakech. Vizită la haremul paşei, trei femei; cea mai tânără e şarmantă, are bijuterii magnifice. Grase şi împodobite ca nişte paparude. Ceai de mentă, prăjiturele. Plecare cu doamna doctor Léger – doar numele îi este lejer. Dineu la general, fără invitaţi. Ne întoarcem devreme.

18 mai

Ora 10, *suk*, lapte. Dejun la Catroux, cu soţii Majorelle şi Mélerie. La 4, spital, orfelinat, vizită la casa Taylor, cu grădină şi porţi arabe minunate. Ceai la Majorelle, şarmant. Îi arată Reginei tablourile lui şi atelierul – totul foarte frumos. Atlasul se lasă admirat. Apoi dineu la Catroux, cu *speeches*[*22]. Foarte emoţionant. Lume multă, muzică arăbească şi orchestră. Primesc două brăţări. Fac bagaje până la 2. Acum trebuie să încerc să dorm. Mâine, plecare la 8½ spre

Casablanca.

19 mai

Toate onorurile şi apoi plecarea. Regina cu generalul Catroux şi eu cu soţia lui. Escortaţi de spahii marocani. Plecarea aceasta, sub soarele Africii, e cu adevărat fabuloasă. La 20 de kilometri, marea despărţire de soţii Catroux care sunt drăguţi.

La Mazagan, recepţie magnifică făcută de controlorul civil şi soţia sa, domnul şi doamna Commenceaux. Dejun excelent, tur al oraşului, cisterna portugheză e uimitoare. Apoi plecarea spre Azenoum, unde paşa o aşteaptă pe Regină cu faimosul şi dezgustătorul ceai de mentă însoţit de migdale sărate şi dulciuri.

Sosim la Casablanca pe la 5. La poarta oraşului, domnul Orthlieb, controlor civil (adorabil şi extrem de modest), o primeşte pe Regină. Câteva minute la hotel ca să ne refacem ţinuta şi apoi vizită pe *Colbert* (crucişător) şi ceai. Comandantul Michellier, 46 de ani, om de mare valoare, va ajunge în curând amiral, energic, inteligent, şarmant. La ceai îi ţine Reginei un discurs bine simţit. Ne îmbarcăm pentru cina de la familia Orthlieb. Bun, dar obositor. După cină, vorbesc cu paşa care e fiul marelui vizir şi pe urmă cu Michellier, care e cultivat şi agreabil, dar eu mor de somn. Din fericire, Regina nu mai stă nici ea, ne întoarcem să ne culcăm, dormim adânc.

Dimineaţa, nimic în program. Regina îi trimite o telegramă preşedintelui Republicii: „În momentul părăsirii Marocului, ţin să vă mulţumesc, domnule preşedinte, şi prin dumneavoastră poporului francez, pentru frumoasa şi mişcătoarea primire al cărei obiect am fost în această frumoasă ţară. Călătoria aceasta rămâne pentru mine o minunată şi de neuitat amintire. MARIA”.

Apoi ne îmbarcăm pentru masa la rezidenţă. Soţii Saint au poftit tot ce e mai distins în Casablanca. Reginei i s-a oferit frumoasa carte a lui Majorelle cu reproduceri de *kasbah*-uri din Atlas. La 3½ ne întoarcem şi la 6 ne îmbarcăm, cu aceleaşi onoruri şi o lacrimă în colţul ochiului. Rezidenţa în totalitate, generalul Huret, Orthlieb, amiralul etc. etc. Trebuie să ajungem marţi dimineaţă la Marsilia. Atlanticul e foarte agitat. Iau zece [pastile] Siba şi mă culc. Noapte rea, vremea e frumoasă, dar vaporul face o pană şi se opreşte în Gibraltar.

23 mai, ora 9 seara

Ziua de 21 a fost calmă, în schimb cea de ieri a fost îngrozitoare, am petrecut-o în pat. Azi-dimineaţă am coborât la Marsilia. La debarcader, consulul, amabil, şi soţia lui. Ea, foarte elegantă – doamna Freycinet –, reprezintă foarte bine compania de navigaţie cu acelaşi nume. E fiica foarte bogatului armator Fabre. Întâi ni se arată Domul, neinteresant din punct de vedere arhitectural, dar are o poziţie frumoasă; pe urmă pe cornişă. Vreme superbă, apoi vizita domeniului domnului Fabre, foarte frumos.

Dejun excelent la Freycinet. Locuinţă superbă, mobile vechi, parc magnific, copii adorabili.

Apoi la Aix-en-Provence, unde vedem pavilionul lui Ludovic al XIV-lea, muzeul, biserica Mântuitorului. Ne întoarcem şi ne ducem la gară. Primarul şi prefectul, cu soţiile lor. Mâine, la ora 9, ajungem pentru trei zile la Paris.

24-27, seara

La Paris. Nebunie, mulţime de lume la gară. La dejun, la Ritz, soţii Cesianu, Paul Teodorescu, ataşatul Aerului, Simky. Seara, cu Ella şi Nona la teatru, *Fericirea* de Bernstein, cu Yvonne Printemps, [Charles] Boyer şi [Michel] Simon. Excelenţi toţi trei.

În ziua de 25, la dejun: soţii Castellane, St. Aulaire, G. Mavrodi, Georgiu de la legaţie. Seara, *Crimă şi pedeapsă*, după Dostoievski, suită de tablouri admirabile.

Pe 26, la dejun, la Paul Morand, cu Francis de Croisset, E. Văcărescu, Jean Tharaud, Emanuel Berl (socialist), Veiler de la Cidua, Abel Bonnard (Academia Franceză), Guy de Pourtalès cu soţia etc. La ora 8 Regina pleacă cu principesa Kira. Mai puţină lume ca la venire.

Astă-seară, pe 27, plec şi mă opresc la Viena. Am sosit la Viena, ieri, 28 mai, la 5 şi 20. La gară, Alice Lichtenstein, cu Frangi, ginerele ei, Raoul Bossy şi servitorul legaţiei. Alice ne ia pe toţi în maşina ei până la Hotel Imperial. Cameră fără baie.

Gogu şi Toutou mă duc la *Die Zauberflöte*[*23], cu Elisabeth Schumann, delicioasă. Dirijor Clemens Krauss. Supăm cu Alice şi domnul Buşilă la Sacher.

Azi-dimineaţă am ieşit un moment cu Toutou; apoi cu maşina domnului Bredinceanu, foarte amabil, la Mödling. Principesa Ileana este încă în pat, micuţul e superb. Vorbim de călătoria în Maroc; ne întoarcem la 4. Ies din nou cu Toutou şi Alice pentru comisioane. Apoi vizită la casa ei frumoasă, cu splendida grădină. Ceai la Senta Bossy. La Operă, pentru *Rienzi* – mai mult decât mediocră. După două acte, ne ducem să cinăm la Pakaty, renovat şi destul de bun.

Mâine-seară plec spre Bucureşti.

Marţi dimineaţă, cu Alice Lichtenstein, la arhiducesa Ileana, încă în pat, dar mult mai bine. Casa e şarmantă, deşi mică. Primesc o telegramă de la Regina Maria prin care îşi anunţă sosirea, pe 4 iunie, împreună cu marea ducesă Kiril. După o scurtă vizită, ne întoarcem la Viena. Alice, foarte necăjită, mă duce la palatul Metternich (legaţia Italiei), unde soţii Preziosi mă primesc încântător. Mă întorc la hotelul Imperial, câteva cumpărături cu Toutou şi plec la Bucureşti. Ajungem, în sfârşit, la miezul nopţii. La gară, fetele mele dragi, cu Georgeta, Marioara, Paul, Emil şi George.

Sfârşitul călătoriei în Maroc.

17 august 1933, Sinaia

Regina soseşte mâine, vineri, din Spitzberg, vin şi arhiducesa Ileana, micul Ştefan şi Simky. Aghiotantul cel mic mi-a spus că arhiducele vine dimineaţa cu avionul împreună cu Zwiedeneck. Şi Lila trebuie să sosească mâine; a plecat ieri de la Tuzla cu Elenuţa, trece prin Balcic şi apoi Bucureşti. Ieri, la Braşov, cu doamna Stelian Popescu, mama Deleanu şi fiica ei. Vorbim îndelung. Paul se întoarce de la Bucureşti, probabil a fost imposibil să aibă locul pe care şi-l dorea la radio, dar va avea unul la Fundaţiile Regale.[*24]

27 septembrie 1933

După două zile de festivităţi legate de cei 50 de ani ai castelului Peleş, dejun la Stână, paradă militară, două concerte: Enescu (muzică de cameră) şi celălalt, Filarmonica dirijată de Gogu Georgescu (supărat din cauza accidentului lui de maşină). Azi, linişte totală, vremea continuă să fie minunată. În seara asta, plecarea voievodului, cu Condiescu şi Grigorescu, la Zürich, unde trebuie să stea cu mama lui o lună de zile. Plecarea Regelui la vânătoare, cu suveranul iugoslav şi prinţul de Hohenzollern. Noi, la cinema: *Post restant 202,* cu Magda Schneider. Foarte drăguţ. La ieşire, ne întâlnim cu toţi tipii de la Mica Înţelegere: Ciolac, Antici, Petrovici etc., etc. I-au însoţit la gară pe Beneş, Titulescu, Şevcici. Plecăm poimâine-dimineaţă cu maşina. Regina, mâine-seară spre Balcic cu arhiducii.

30 septembrie 1933, Bucureşti

Sosire ieri la 12½ la Bucureşti, cu maşina, Mariş, Lila şi cu mine, timp splendid la Sinaia,

regret că plec. În ajun, Regina şi arhiducesa cu Ştefan, însoţiţi de Zwiedeneck şi domnişoara Grunici, au plecat la Balcic. Aceasta din urmă trebuie să-i aştepte acolo pe suveranii iugoslavi.

1 octombrie

Aseară, la cinema cu Mariş şi Paul ca să vedem festivităţile de la Sinaia şi episoade din viaţa Regelui Carol şi a Reginei Elisabeta, pe terasele de la Sinaia şi cu vasul *Ştefan cel Mare* pe Dunăre. Cum îmbătrânesc oamenii şi cum se demodează toate pălăriile astea uriaşe cu pene şi rochiile cu volane! Şi un 10 mai foarte interesant, bătrânul Rege călare, generalul Crăiniceanu, generalul Argetoianu şi alţi dispăruţi. Înduioşător şi emoţionant. Apoi un film drăguţ, *Un sezon la Cairo*. Dimineaţa Lila pleacă la Snagov cu Marie Louise şi Emil, se întorc seara. Aseară a jucat cărţi, tot la ei. Azi luăm masa la Gic.

3 octombrie

Aseară, la Teatrul Naţional, am văzut *Râpa*[*25], de fiul lui G.Dem. Teodorescu, după un roman rusesc. Unele lucruri excelente, ultimul act, un eşec.

Cină la noi, soţii Gogu, Ion Marin [Sadoveanu].

6 octombrie

Aseară, *Cum vă place*, de Shakespeare, la Teatrul *Ventura*, cu Lila şi doamna Condiescu. Punere în scenă perfectă şi splendidă, în rest puţin cam monoton şi plicticos. Muzică de Mozart. Alaltăieri-seară, cinema, *Dragoste peste mormânt*[*26], cu Norma Shearer şi Fredric March. Amândoi încântători, ea superioară în rolul ei.

Azi, la dejun, Goga, Vassiliu, I. Marin, Ottescu, Prodan. Plăcut şi vesel. După aceea la Gisèle, expoziţie de modele, ceai la Gic, cină cu soţii Paul şi apoi conversaţie agreabilă. Ne culcăm şi noi o dată devreme. Doamna Sărăţeanu, alături de mine la Gisèle, îmi cere noutăţi despre Regină şi-mi spune că „dacă Regina nu e aici, nu e nici Curte”. Vassiliu pleacă mâine la postul lui de la Roma.

9 octombrie, seara

Ieri-dimineaţă, conferinţa lui Sadoveanu despre *Teatrul în Evul Mediu*, la Teatrul Naţional; pe urmă un fragment din Jedermann, tradus de el. Conferinţă remarcabilă. Venim cu el şi cu doamna Condiescu să luăm un aperitiv la noi. Alaltăieri, sfeştanie[*27] la Toutou şi Gogu, apoi luăm masa acolo. Ieri după-masă, la Marguerite şi Didina. Seara ne culcăm devreme. Azi am ieşit cu Coletta. Lila pozează la Marie Pillat. Pe urmă, la dejun, Marie Louise şi Emil, Coletta şi George, Dinu Odobescu şi Nicky Chrissoveloni. După-amiază, la doamna Condiescu, ca să-i citesc o nuvelă de Somerset Maugham intitulată *Virtute*. Mă întorc după cină, mă culc.

10 octombrie

Dejun la familia Berceanu, cu soţii Hoenig şi Gogu. Am fost la Credit şi la Gisèle, croitoreasa, unde Lila a cumpărat o rochie neagră de lână şi poate şi una superbă de seară de tafta albastră. După-masă, cumpărături cu Coletta şi seara la cinema cu Mariş, doamna Condiescu şi Ion Marin. Îl considerăm un prieten încântător. După aceea am luat cina la Gambrinus. În dimineaţa asta ies cu Silvia, a cărei ultimă analiză e destul de proastă şi nu se ştie ce are.

11 octombrie

Coafor, cumpărături, vizită la vara Lilei, Nuni Zamfirescu. Astă-seară, la teatru.

12 octombrie

Aseară, *Sărutul în faţa oglinzii*, Gica, Mariş, Lila şi cu mine. Comedie de László, ai putea-o socoti dramă. Soţul care-şi ucide soţia în casa amantului. Avocatul care pledează e prietenul lui, aflat în aceeaşi situaţie. Bun şi bine jucat. Azi, ziua de naştere a Reginei Elisabeta, ne ducem s-o felicităm.

14 octombrie

Alatăieri am felicitat-o pe Regina Elisabeta, care ne-a arătat schimbările serioase din casa ei. Salonul a devenit imens, mărit cu salonul Regelui George, o dovadă în plus că totul s-a terminat între ei. Toate detaliile sunt încântătoare, infinit de îngrijite, mai ales o rampă de scară în lemn sculptat, lucrată splendid. După masă, la Teatrul Naţional, *Maria de Mangop*, a doua soţie a lui Ştefan cel Mare, care se sinucide ca să-i lase locul rivalei sale. Cam ţeapănă şi versurile de o factură cam prea neglijentă, dar piesele istorice se suportă mai bine chiar când sunt mai rele decât altele. Seara, la cinema, cu Gic. Am văzut *Rocambole*. Ea, foarte pornită împotriva lui Gogu pe chestia Operei. Aseară m-am culcat devreme. Azi, concert la Dalles, conferinţă amărâtă despre acest diavol de Haendel, ai cărui mani trebuie să se fi răscolit în mormânt. Doamna Pipoş Cionca a interpretat mai multe lucrări ale sale şi doamna Rose Baumann Rădulescu, cu vocea ei atât de limpede, ne-a regalat cu mai multe bucăţi, între care ultima, *Amor commanda*, a cântat-o foarte frumos. I-ar sta bine în corul Capelei Sixtine. M-am întors să cinez cu Marioara, care din păcate se mută la Marguerite. Lila a luat masa acolo şi încă nu s-a întors.

18 octombrie

Regina soseşte duminică dimineaţa ca să meargă luni la dejun la Sinaia, la aniversarea Regelui. Arhiducii, Regina Elisabeta, prinţul Nicolae – toţi s-au dus acolo. Luni seara la 7 s-au întors, arhiducesa s-a urcat în tren cu micul Ştefan şi au plecat la Belgrad. Arhiducele, plecat ieri-dimineaţă cu avionul, trebuia să ajungă în acelaşi timp. Seara, Regina a plecat din nou la Balcic.

Aici vremea s-a stricat, e frig şi caloriferul nu e încă gata. Nesuferiţi muncitori. Aseară, la cinema, cu Fred, Lila şi Mariş, apoi la Corso. Azi-dimineaţă am ieşit cu Marie Louise; după-amiază am supravegheat muncitorii. Seara, probabil cinema. Mâine-dimineaţă ies cu Silvia, care nu e prea bine, săraca de ea, nu se ştie ce are.

19 octombrie

Azi, la dejun, Ion Duca, Bercenii şi Sadoveanu. Vesel şi plăcut. În seara asta mergem la teatrul Ventura, *Intimităţi*. Încântător şi foarte caraghios. Apoi, cu Prodanii, Bercenii şi Sadoveanu la Cina, la un supeu, unde au venit şi toţi actorii, chiar şi Sadova, prima nevastă a lui I.M., cu prietenul ei. Duminică, remarcabilă conferinţă despre Renaştere, cu un fragment din *Mandragora* de Machiavelli. Seara, la Copăceni, la familia Schopkez.

23 octombrie

Ieri am luat masa cu Lila la doamna Condiescu, cu prietena ei, doamna Pascu, şi deliciosul I.M. Seara am vrut să ne ducem toţi la *Hamlet,* la Teatrul Naţional, dar spectacolul a fost schimbat,

aşa că ne-am dus să vedem *Împăratul chipeş*[*28], cu Iancovescu. Bun ca idee, prost jucat. După, cină la Gambrinus. La dejun, Goga, Pantazi, Fred Fulga şi Prodanii. Mâine luăm masa la familia Davidoglu. În seara asta mergem la cinema.

30 octombrie

M-am întors azi-dimineaţă de la Balcic, unde am petrecut ziua de ieri. Vreme de primăvară. Regina, încântătoare, în alb, Regele, Regina Elisabeta, prinţul Nicolae, ministrul Voicu Niţescu, Ilasievici, dr. Mamulea, Drossu, Baliff, Zwiedeneck, Păunule, Merişanu şi toţi ofiţerii locului şi cei de pe canonieră. Mai întâi autorităţile felicitând sub logie, defilarea şcolilor, apoi defilarea trupelor garnizoanei. Pe urmă felicitările noastre, în camera Reginei, unde se află masa cu cadouri. Regele îi oferă două vulpi argintii, celelalte cadouri sunt mai puţin importante. După, dejun suculent, foarte apreciat de Rege şi de Regina Elisabeta. Îl felicităm pe Edner. După dejun, familia regală se plimbă cu barca cu motor, cu Regele la cârmă. Regina a propus să ne ia pe toate, eu am preferat să rămân să privesc marea, în loc să fiu acolo. La 6 ne întoarcem cu maşina până la Bazargic, cu doamna Mavrodi şi dr. Mamulea. Luăm masa în tren, apoi lungă pălăvrăgeală filosofică cu Mamulea.

31 octombrie

Ajungem la Bucureşti în dimineaţa asta la ora 8. Ceai la doamna Assan şi seara la Teatrul Naţional, tragedia antică *Tebaida* de Eftimiu. Un reuşit act al III-lea, cu doamna Eftimiu în rolul Antigonei. Plec înainte de sfârşitul spectacolului, mă întâlnesc cu Madgearu şi nu-l mai găsesc pe Ionel, şoferul. În sfârşit, apare. Casa miroase a vopsea şi yala nu mai funcţionează.

3 noiembrie

Aseară, dineu la Marguerite, cu Lila, Nadia, Alex. Cretzeanu, Radu şi Maril; foarte vesel. După-amiază, ceai la baroana Guillaume, cu trei ministrese noi: ale Bulgariei, Elveţiei şi Americii. Pe urmă, ceai la Nadia. Astă-seară, concert simfonic. Am fost în loja lui Toutou, cu Lila, Mariş şi Paul. *Concerto grosso* de Vivaldi, concertul de Grieg pentru pian şi orchestră. La pian, Lipatti, 16 ani, mare succes. *Symphonia domestica* de Strauss. După aceea, la Toutou cu soţii Buşilă, Paul, Matei, Sadoveanu. Foarte simpatic, m-am întors la ora 2. Azi-dimineaţă Regina se întoarce de la Balcic, coboară din tren la ora 9. Mic dejun cu ea. La amiază, vizită la expoziţia de horticultură, discuţii multe. Dejun la Marie Louise. La întoarcerea acasă, îi plătesc 2.000 de lei lui Farago.

5 noiembrie 1933

Cu Regina la biserica anglicană (după ce am dus-o pe Lila la conferinţa lui S. de la Teatrul Naţional). Dejun la Cotroceni; la 3½, plimbare încântătoare cu Regina spre Căldăruşani, ne-am întors prin Otopeni. Dineu la soţii Nicu, după recepţia de la Floreşti pentru căsătoria fiului lor cu domnişoara Verona, adorabilă.

12 noiembrie 1933

Aseară, cinema, *Fatalitate*, cu March, drăguţ. Apoi la Gambrinus, multă lume cunoscută, noi suntem cu soţii Paul şi Sadoveanu care, foarte drăguţ, ne conduce acasă. După-amiază, mare ceai diplomatic la Cotroceni cu muzică: sonate de Brahms, Filip şi doamna Şapira, cântă domnişoara Creţoiu, voce admirabilă. Dejun la familia Paul, cu generalul Prodan, soţia lui şi S. Alaltăieri-seară, concert simfonic, simfonie de Mahler, cu domnişoara Creţoiu, şi concert pentru

cvartet de coarde cu acompaniament de orchestră, de un oarecare Vals, spaniol.

14 noiembrie 1933

Guvernul liberal condus de Ion Duca a depus ieri jurământul, Titulescu rămâne în afara lui, doar liberali ca V. Antonescu, Angelescu, Dinu Brătianu (la Finanţe), Cipăianu, Franasovici, Inculeţ (la Interne) etc. Ieri, dejun la Condieşti; seara, *Pasărea albastră*. În timpul spectacolului S. vine să ne anunţe că Mavrodi e subsecretar de Stat la Preşedinţie şi el director general al teatrelor, la cererea Regelui. Doamna Assan, încântată că fiul ei e secretar de Stat. Alaltăieri-seară, premiera *Napoleon* de Mussolini. Asistă şi Regina; după aceea, mic supeu la noi cu soţii Condiescu, Paul şi Sadoveanu.

20 noiembrie

Aseară, paranteză până la 1½. Azi, serviciu, conferinţă despre Niebelungi de I.M.S.

22 noiembrie

Ieri, dejun la familia Condiescu, cu Radu Djuvara şi I.M.S. După aceea, Paul Teodorescu, cu care ne ducem să-i vedem casa, încântătoare. După-amiază, ceai la Letiţia, ceai la Elenuţa şi apoi la biata Marguerite Brătianu, al cărei bărbat e aşa de rău bolnav. Seara, cinema la Cotroceni, *Un cântec străbate lumea*[*29], cu un cântăreţ, Schmidt, de origine română, din Cernăuţi (evreu probabil). Lila doarme. Alaltăieri-seară, singură la cinema ca să văd *Noaptea voluptăţii*, cu un actor admirabil, Iukijinov. Astă-seară, la teatrul german, *Liebelei,* de Schnitzler[22]. La dejun îi avem pe soţii Hoenig, Petrescu Comnen, Emil, Gogu şi Fred, care a trimis înainte superbe crengi de liliac alb.

23 noiembrie, seara

Cinăm cu doamna Condiescu, Mariş, Lila, Sadoveanu. După, la reprezentaţia trupei Reinhardt, neamţ, *Ist Geraldine ein Engel*, de Jaray. S. pretinde că e o comedie franţuzească. Wessely e delicioasă, dar mai cu seamă ieri, în *Liebelei* de Schnitzler, mi s-a părut a fi o minune de simplitate şi emoţie. Astă-seară vorbim de religie. Sunt uimită să aflu că S. e credincios.

25 noiembrie

Ieri, 24 noiembrie, de serviciu, 3 audienţe, Zulnia Sturdza, Alina Costinescu şi doamna Taşcă. Apoi Jeana Palady, dejun singură cu Regina. Eu mă întorc acasă, avându-i la masă pe soţii Condiescu, Paul, doamna Baffigi şi S. După-amiază, cu Coletta, cumpărăm stofe pentru mobila ei. Pe urmă ceai la Palasse, teatrul Ventura, *Fericirea,* de Bernstein. Piesă proastă, nu prea bine jucată. Mi se pare că Ventura ajunge tot mai convenţională, nici un pic de spontaneitate, lipsă completă de simplitate, afară poate de ultimul act, unde a fost bine. Cinăm la Condi. S. mă conduce acasă pe jos. Lila, la soţii Deleanu şi la Gic. Azi, zi mai calmă.

26 noiembrie

După-amiază, Ninette, tanti Olga şi cei doi copii, Valentine, Marie Louise şi Tudor, micuţele Berceanu – veniţi toţi pentru Ilie Kogălniceanu, care cântă frumos la vioară. Ceai la soţii Guvea; la Didina Cantacuzino, serată literară cu doamna Eftimiu, care recită versuri. Asistă Regina şi Regina Elisabeta. Ne întoarcem acasă la ora 1 noaptea.

29 noiembrie

Luni, Cella la dejun. Seara, cinema idiot, *King-Kong*, cu soţii Paul şi Sadoveanu. Pe urmă cinăm la Modern. Ieri, marţi, Mariş la dejun; seara, cu doamna Assan la cinema, *Cântecul Bosforului*[*30]. Drăguţ. Azi trebuie să mă scol devreme, sunt de serviciu. Regina pleacă duminică. Ninsoare şi mai cu seamă vânt puternic. Doctorul Brătianu e mai bine. Ion Duca are gripă.

3 decembrie

Plecarea Reginei la Viena. Ne ducem toate la gară la 1¼. Mă întorc, la dejun, dr. Hoenig, soţii Paul şi Coletta. Aseară, Coletta la serata familiei Lupu, s-a întors la 6 dimineaţa, stupid să se culce aşa de târziu. Alaltăieri-seară, concert polonez, plicticos. Supeu la familia Buşilă. M-am dus să-l văd pe Gogu, suferind.

4 decembrie

Dr. Brătianu nu e bine.

5 decembrie

Dejun la Argetoieni, cu soţii Haute Cloque, Paul, generalul Cantacuzino din Basarabia. După-amiază, la ceai, doamna Assan, doamna Stelian Popescu, doamna Popovici. Seara, premieră la Teatrul Naţional, 3 acte, unul românesc de Mardare, unul de Kleist, unul de Marivaux. În ansamblu, foarte bine. După, cinăm la noi cu Valentina şi ceilalţi.

13 decembrie 1933

Alaltăieri-seară, premieră la Teatrul Naţional, *...Escu*, de Muşatescu, destul de bună, dar vulgară. Cinăm apoi la soţii Condi, unde de altfel am dejunat[*31]. Ieri, dejun la Marie Louise; după-amiază, la biata Marguerite, dr. Brătianu îi merge rău. Ne culcăm la 10 seara.

14 decembrie

Ieri, dejun agreabil la mine, cu Chouche Ghyka, soţii Davidoglu, Emil, Kobilansky, G. Assan şi G. Crutzescu. Mai ales datorită celui din urmă a fost aşa de vesel. După-amiază, la Cella. Seara mă culc; Lila dansează la tânăra Sordoni.

16 decembrie

Ieri, dejun la Coletta, în noul ei apartament aşa de drăguţ. Înainte, la bazarul „Mircea", foarte puţină lume. Am cumpărat lucruri pentru Regină. Seara, dineu la legaţia Poloniei, 24 de persoane. În onoarea lui I. Duca. Bine, dar neamuzant. Azi, la Stelian Popescu, la dejun; dineu la legaţia Franţei.

18 decembrie

Am primit telegramă de la Regină prin care anunţă naşterea fiicei prinţesei Ileana. Ieri, la dejun, soţii Paul, Sadoveanu, doamna Condiescu şi Matei, Gic şi Coletta. Dimineaţa, conferinţă magnifică a lui Sadoveanu la Teatrul Naţional despre Nobel, viaţa şi opera lui, urmată de o scenă din *Iudita şi Olofern*. Foarte bine. La prânz, muzică la Sabina, concert de muzică veche cu clavecin, flaut, voce şi violoncel. Seara, concert pentru pian, cam obositor, am impresia că e vorba

de prof. Sohnermann din Berlin.

21 decembrie

Mă întorc de la concertul simfonic dirijat de A. Alessandrescu. Cam moale, program frumos. La dejun, Ella şi Zoe, Coletta şi George, Neagoe. Veronica se enervează după dejun, a plâns teribil, biata de ea. Ieri, concert al Amicilor muzicii, la Casa franceză. Destul de bun. La dejun, familia Condi, Mavrodi, familia Paul şi I.M. Alaltăieri-seară, piesă idioată la teatrul Ventura. După, cinăm la Gambrinus.

29 decembrie

Aseară, deschiderea stagiunii la Operă, cu *Aida*, ansamblul bun, bine cântat. După, mic supeu la Sadoveanu, foarte strâmt, dar drăguţ. Ne întoarcem acasă la 2; Lila răcită.

26 decembrie

Ajunul Crăciunului, serată dansantă la noi; eu, la familia Condiescu, cu soţii Paul, Nona şi Burileanu. Îl sărbătorim pentru că a fost făcut general. În ziua de Crăciun, Lila foarte răcită, rămânem acasă. Dr. Brătianu e mult mai bine. Azi, dejun la Mariş şi cină la Gic, foarte agreabil, mereu aceiaşi.

27 decembrie

La dejun, soţii Duca, soţii Filip Lahovary, Nelly Baffigi şi Victor Antonescu. Drăguţ şi vesel. După-amiază, Didina, micuţul Mariei Louise şi Ninette. Seara mă duc la Operă, *Faust,* cu Nona la pupitru. În lojă cu Sadoveanu. Mă întorc pe o vreme îngrozitoare.

30 decembrie 1933

Aseară a fost asasinat Ion Duca. Ce ticăloşie!

*16 În limba română în original.
*17 *Când părinţii dorm* (engl.).
*18 Primarul (it.).
*19 Joc de cuvinte: în franceză, expresia *donner le jour* înseamnă atât „a face lumină”, cât şi „a da viaţă”.
*20 În limba română în original.
*21 Nişă în zidul unei moschei care indică credincioşilor direcţia în care se află Mecca.
*22 Discursuri (engl.).
*23 *Flautul fermecat* (germ.).
*24 Pagini lipsă din manuscris.
*25 În limba română în original.
*26 În limba română în original.
*27 În limba română în original.
*28 În limba română în original.
*29 În limba română în original.
*30 În limba română în original.
*31 Notă marginală a Irinei Procopiu: „urâtă treabă”.

1934

2 ianuarie

Azi, marţi, 2 ianuarie, la ora 2, funeraliile bietului Ion Duca. La Ateneu, de acolo, provizoriu, într-un cavou la cimitir, până îl vor duce la Măldăreşti.

4 ianuarie

Biata Nadia, în ce hal e! Guvernul liberal se reformează sub preşedinţia lui Tătărescu. Şef de partid, Dinu Brătianu. Să vedem restul.

5 ianuarie

Aşteptăm lista noului guvern. Dinu a fost ales şef[*32], Tătărescu, pe care l-am văzut aseară, preşedintele Consiliului. Pare energic şi respiră hotărâre. Să dea Dumnezeu! Nadia e într-o stare îngrozitoare.

7 ianuarie

Mă întorc la 1½ noaptea de la căsătoria Callimaky, recepţie frumoasă, după biserică, unde a fost foarte puţină lume. În schimb, acasă, tot oraşul, bufet excepţional. Lila e încă acolo, dansează. Argetoianu crede că vor fi unele schimbări. Să vedem. Titulescu trebuie să le obţină. Azi n-am văzut-o pe Nadia. Cella stă un ceas cu mine.

8 ianuarie

Aseară, căsătoria Callimaky. Doi copii. Recepţie frumoasă. M-am întors la 1¼, Lila la 3. Dejun la Marie Louise, întoarsă de la Paris. După-amiază, la Nadia; azi mai calmă, dar foarte slăbită.[*33] După aceea, *Dinu Păturică,* de Ion Pillat şi Adrian Maniu. Nu-i rea. Cinăm la Mariş, cu soţii Brătianu şi Valentina. Ne întoarcem la 2¼ şi ne culcăm.

9 ianuarie

La Alhambra, cu soţii Paul şi Sadoveanu. Coletta, la legaţia Bulgariei, ceai dansant. Cinăm aici, după spectacol, destul de bun, dar cumplit de vulgar. Paul se enervează, discută foarte urât. Telefon la legaţie. Lila continuă să danseze, e de necrezut, a început la 5½.

10 ianuarie

La dejun, Coletta şi Marie Louise, cu bărbaţii lor, W. Polizu şi Vitea Mavrocordat. După masă, vizite la biata doamnă Ciocazan, atât de nenorocită că şi-a pierdut soţul, la familia Goga, el necăjit că Nadia s-a supărat pe el din cauza articolelor lui, apoi la Nadia. Titulescu a acceptat să intre în guvern pentru că Regele i-a sacrificat pe cei doi D[*34]. Acum să vedem. Astă-seară, fetele, cu bărbaţii lor, Bercenii şi familia Davidoglu la cină cu faimoasa langustă adusă de soţii Emil de la Paris. Excelent. După, un mic „cupis”, apoi la culcare. E miezul nopţii.

16 ianuarie, ora 7 dimineaţa

Duminică a murit Ion Cantacuzino, în urma unei răceli contractate la înmormântarea lui

Ion Duca (pe 2 ianuarie). Şi mergea aşa de bine, ce păcat că se duc cei mai buni! Să recapitulăm faptele şi gesturile săptămânii: joi, ultimul cinema, cu soţii Paul şi I.M.S., mic supeu la Gambrinus. Vineri seara, concert simfonic dirijat de Alessandrescu, cu Bernstein solist în concertul de Ceaikovski. Sâmbătă după-masă, concert Beethoven (cvartetul Teodorescu). Rămân puţin ca să mă duc s-o caut pe Simky, care până la urmă nu merge cu mine la micii belgieni. Renunţ şi eu şi mă duc la Ştefan Popescu, foarte pesimist în legătură cu epoca actuală; un moment la Coletta, mă întorc, Lila se duce la o serată la Callimaky, unde dansează până la 7 dimineaţa. Eu, la conferinţa lui Sadoveanu, *Paralelă între Caragiale şi Ibsen*. Uimitor. Îi iau pe toţi la un aperitiv la mine. După dejun mă duc la Operă (*Răpirea copiilor)* cu doamna d'Ormesson şi baroana Guillaume, cu copiii lor. Apoi mă duc la fata doamnei Baffigi să iau ceaiul şi pe urmă la Nadia. Seara, cinema cu Leonte, soţii Costinescu, Berceanu etc., *Strada 42*, american. Bun. Azi, dejun la elveţieni, apoi înmormântarea lui Ion Cantacuzino. Ce om magnific, ce minte! Asemenea oameni ar trebui să fie nemuritori. Aseară am rămas să cinez cu Nadia, e sâcâită de fiul ei. E într-o stare jalnică. Nu mănâncă şi nu doarme. Biata făptură! Lila a plecat ieri la Predeal să schieze. Trenul era la 1¼. La întoarcere, dejun, soţii Paul şi I.M.S.

17 ianuarie

Vânt şi frig. Ieri, dejun la legaţia elveţiană, înmormântarea lui I. Cantacuzino. Demetriad cântă la pian în faţa doamnelor Stoicescu, Seligman, Şapira. Cinema, cu soţii Gogu, mă întorc cu ei. Veşti bune de la copii de la Predeal. Dejun la Marie Louise; cel mic, adorabil.

18 ianuarie

Aseară, cină la Nadia, cu Mariş şi Radu Roşca. Nadia e într-o stare îngrozitoare. Biata făptură! Azi-dimineaţă, cu soţii Gogu şi Nadia la cimitir. Dejun acasă, soţii Goga, dr. Hoenig, Nelly Baffigi, soţii Emil şi Adela. După dejun, un moment I.M. Sadoveanu mă roagă ceva pentru un prieten al lui, apoi diferite vizite: Cella, doamna Assan, doamna Constantinescu etc. şi Operă, două acte din *Lohengrin*, cu Mimi Nestorescu şi un tenor din Cluj, care mi s-a părut slab. Mă întorc, mă culc.

19 ianuarie

În această dimineaţă, parastas[*35] de trei săptămâni pentru Ion Duca; în afară de Nadia, Gabriela şi Grigore, soţii Franasovici, Paul, Mariş şi cu mine. Trec pe la Dalles, unde pânzele tinerei Iorga sunt foarte interesante şi expresive. Coafor, masă bună la Coletta, trec pe la Goga, la dentist şi la Victor Antonescu, căruia aveam să-i spun o mulţime de lucruri. De acolo, la Nadia, unde se discută îndelung problema Gărzii de Fier. Mă întorc şi mă duc la concertul simfonic. Foarte bun. Perlea dirijează *Simfonia scoţiană* de Mendelssohn şi uvertura de la *Maeştrii cântăreţi*. Foarte bine. Mica Creţoiu cântă melodii de Strauss şi de Weingartner, la un moment dat cântă fals. Compoziţia lui Enacovici e tare slabă.

21 ianuarie

Ieri am ieşit un moment cu Marie Louise, apoi, la dejun, Buşilă, Gogu, Paul şi I.M.S. După dejun, conferinţa lui Ciomac, la Operă, despre Wagner şi creaţia lui. Jora ilustra la pian cu un tânăr bariton cu voce, dar fără habar de arta cântului. Pe urmă depun câteva cărţi de vizită, merg la Nadia, unde le găsesc pe doamna d'Ormesson şi pe Laurette Crutzescu. Mă întorc şi mă îmbrac să merg la *Cavalerul rozelor*, un încântător act al doilea, cu Guţianu, care are minunate note înalte.

Mă întorc la 11 noaptea. Azi, duminică, dejun la Mariş. Mă întreb ce va face Lila; sunt îngrijorată pentru ea. F. se ţine de capul ei şi, sub pretext că merge la Pesta, se opreşte şi la dus, şi la întors la Predeal.

21 ianuarie, seara

La dejun la Mariş, soţii Gotosky (încântători), Dinu Brătianu cu Dan (Didi e la Roma cu doctorul Tatuşescu, din cauza bolii lui Vasiliu), Noemi, soţii Nona şi cu mine. După botezul bebeluşului Bălăcescu, stau de vorbă cu Aurel, apoi la Nadia, unde rămân pentru cină. Mă întorc şi mă culc.

22 ianuarie

Dimineaţa ies cu Marie Louise, dejun la Gic cu Paul şi Ion Marin. Veşti bune de la Lila. După-amiază, vizite şi pe urmă la Cotroceni; vorbesc cu Zwiedeneck, apoi la teatru. *Lăcustele*[*36]. Mă duc la Sinaia cu doamna Mavrodi pentru suveranii bulgari. După *Lăcustele*, piesă de Kiriţescu, de o vulgaritate îngrozitoare, cinăm la mine, fără I.M.S., prea obosit.

25 ianuarie, joi

Ora 6¼ dimineaţa, trebuie să mă scol să mă duc la gară. Regina coboară din trenul ei la ora 8. Suveranii bulgari sosesc în Gara de Nord la ora 11. La 3½, concert la Teatrul Naţional. La 5, plecare la Sinaia. 2 zile. Ieri-dimineaţă, cu Marie Louise la Nadia, dejun la Liny, după-amiază concertul Asociaţiei, seara *Spioana,* la teatrul Ventura, cu Mariş, Mioara şi Tania. Piesă ciudată şi prost făcută. Alaltăieri i-am avut la dejun pe soţii Philippe Lahovary, Nona Ottescu, Pillat, Oprescu şi I.M. Sadoveanu. Destul de vesel şi plăcut. Mă bucur mult să le văd pe fete astăzi la Sinaia.

31 ianuarie

De joi până duminică, la Sinaia, pentru vizita suveranilor bulgari, drăguţi amândoi. Ea, modestă, simpatică, naturală, îşi dă multă osteneală să placă. El, inteligent, fin, foarte natural şi de o mare simplitate în felul de a fi. Vorbind de tatăl lui, Regele Ferdinand, spune *monarhul*. M-am întors duminică dimineaţă. Imediat la conferinţa lui Sadoveanu, *Tristan şi Isolda*. Dejun superb la Cotroceni pentru Regina Giovanna. Apoi acasă, pe urmă la Nadia. Seara la 8, plecarea suveranilor bulgari.

Luni, la dejun, Ella, soţii Paul şi Sadoveanu. Seara, concertul italienilor Zecchi şi Brunelli. Plicticos. Ieri, marţi, dejun la Toutou cu soţii Arczizewski, Popescu Necşeşti şi Gafencu. Apoi la Marietta, pe urmă [cânt] la patru mâini cu doamna Seligmann. Mă culc devreme. Lila la Marie Louise, se întoarce şi ea foarte devreme.

31 ianuarie [sic]

Dineu reuşit la legaţia Statelor Unite. 17 persoane, bulgarii, soţii Guillaume, Maria Arion, soţii Popescu Necşeşti, Zanotti, Rappart etc. Plictiseală. După-amiază, vizite la doamna Tătărescu, Lily, doamna Titulescu, Elena Văcărescu, Nadia. Şi expoziţie la sala Dalles. Conversaţie.

2 februarie

M-am culcat la ora 3, după o reprezentaţie magnifică la Operă cu *Tristan*; am fost la supeul

de la balul societăţii Materna; oribil, înghesuială. Am dejunat la Coletta, s-a întors bronzată de la Predeal; apoi o vizită la Nadia, unde se vorbeşte de comemorarea la Cameră a bietului Ion Duca. Săraca Nadia, de ce se mai agaţă?

4 februarie, duminică

Ieri, zi foarte încărcată, seara dineu la Colas. După-amiază, la sala Dalles, concert din muzica lui Fauré. Înainte, la Nadia şi la dejun soţii Paul, Nona, Condiescu, Matei şi I. Marin. Cumplit de frig. Alaltăieri-seară, concert dirijat de Gogu, apoi cină la noi. La dejun, Mavrodi şi I. Marin.

5 februarie, ora 3 dimineaţa

Ne întoarcem de la supeul de la Mariş, după o foarte frumoasă reprezentaţie *Richard al III-lea*, onorată cu prezenţa Regelui şi a Reginei Elisabeta. După-masă, la doamna Gigurtu, pe urmă soţii Goga. Nimic deosebit.

8 februarie

Regina s-a întors ieri-dimineaţă de la Belgrad, arată bine şi e mulţumită. Azi, la dejun, conversaţie îndelungată şi puţine explicaţii. Trist. Mâine o înmormântează pe biata Sonia Rioşanu. 31 de ani, ce nenorocire! Azi sunt 40 de zile de la moartea lui Ion Duca. Cu Regina, s-o vedem pe doamna Zwiedeneck la sanatoriu. Lila e la soţii Vâlcovici, Filotti şi în seara aceasta la familia Don. Eu, la concertul simfonic, concert de Liszt cu doamna Şerbescu, virtuozitate perfectă. Mă întâlnesc cu Cella. Vizită la doamna Stern, al cărei copil e bolnav.

10 februarie

Azi, la Elisa Brătianu, am văzut breviarul Grimani[23] (reproducere), dat de Didina Florescu. Am luat masa cu Lila, Marie Louise şi Emil; pe urmă, la înmormântarea Soniei Roşianu. Cumplit. O parte din după-amiază stau la Nadia. Ne culcăm devreme.

12 februarie

Mă întorc de la cinema, *Supremul sacrificiu*, la Select, drăguţ, pe urmă la Gambrinus, 12¾. E bine, nu-i târziu. Am dejunat acasă cu Lila; dimineaţa, la cimitir cu Nadia şi doamna Tătărescu.

13 februarie

Azi, de serviciu la Cotroceni. Se ia masa cu soţii Tătărescu, Paul Anghelescu, Pipilica şi Elena Perticari. Apoi la spital s-o văd pe domnişoara Dicescu, pe urmă pe Nadia. Mă întorc pentru muzică. După cină, concert Enescu. Aseară, la cinema, cu soţii Paul, I. Marin, *Supremul sacrificiu*, pe urmă cinăm la Gambrinus.

14 februarie

Ies cu Silvia, coafor, dejun cu Lila. La 4, la Cotroceni, diverse mărunţişuri la Regină, apoi comitetul Asociaţiei muzicale, la Miza Alimănişteanu; pe urmă la Nadia. Seara, tristă, în loja lui Sadoveanu, apoi cină la Nini.

15 februarie, joi

Astă-seară, muzică, aici, cu Regina.

18 februarie

Moartea accidentală a Regelui Belgiei. Regina pleacă de la concertul simfonic înainte de sfârşit. Enescu dirijează *Idila lui Siegfried,* o simfonie de Schumann şi *Capriccio spaniol* de Rimski-Korsakov. Luăm masa toţi la Silvia. Apoi, la Nadia.

Sâmbătă, 24 februarie

Dejun la Elena Perticari, cu soţii Paul, Popescu Necşeşti, Zamfireştii (la care am cinat aseară), Condiescu. Azi-dimineaţă, repetiţia concertului simfonic. Enescu (gârbovit) dirijează admirabil *Simfonia a V-a* de Beethoven, o simfonie a sa, compusă la 15 ani, şi 5 melodii de Jora (urâte), pe versuri de Adrian Maniu. După dejunul de la Elena, la Operă, conferinţă a lui Ciomac despre *Aurul Rinului,* interesantă.

Luni, 26 februarie

Ieri, serviciu cu dejun la Cotroceni. Profesorul Neumann, venit pentru Titulescu, ia masa cu Regina, generalul Condeescu şi soţia lui, Condiescu. După dejun, Regina se duce s-o vadă pe Pipilica, suferindă de pneumonie, şi cere veşti despre Titulescu. Mă întorc, mă duc la Gic, care suferă enorm din cauza reumatismului la picioare. Seara, cinema cu Coletta şi George, reveniţi de la Predeal. Cinăm la Enescu. Azi, lume la dejun.

Marţi

Ieri, la dejun, Mavrodi, soţii Paul, Sadoveanu şi Matei Condiescu. Drăguţ. Cu Regina, la expoziţia Biju şi Rodica Maniu. Seara, la Operă, *Cele trei fete*[*37] de Berthé, muzica de Schubert, cu decoruri şi costume încântătoare. După, cină la noi, soţii Hoenig, Paul, Nona, I. Marin şi fratele meu Nicu. M-am culcat la ora 2. Azi-dimineaţă m-a durut capul. Doliul la care suntem supuşi e destul de lung (trei luni). La Operă e uşor, datorită lui Sadoveanu, care mă invită în loja lui, unde e o perdea mare în spatele căreia poţi lesne să-ţi disimulezi prezenţa.

28 februarie

Vreme minunată. Aseară, cinema la Cotroceni, cu Regele şi Regina Elisabeta. După-amiază, ceai cu muzică, aşa cum se obişnuieşte. Dejun la Coletta. Drăguţ. Dimineaţa, cumpărături cu Silvia.

1 martie

Lila primeşte un mărţişor de la I.M.S., un scarabeu de aur. Ieri, la dejun, Ella. După-masă, la Gic, tot în pat, dar mai puţin suferindă, pe urmă la biata Nadia, atât de disperată!

9 martie

Ieri, dejun la Nadia, cu Lila, pe urmă ne ducem puţin să ne plimbăm la Şosea. Seara, cinema la Cotroceni, *La Maternelle*, cu Madeleine Renaud, film excelent. Asistă Regele şi Regina Elisabeta. Azi, de serviciu, Regina vrea să meargă s-o vadă pe bătrâna doamnă Argetoianu.

10 martie

Ieri, plimbare cu maşina cu Regina. Seara, premiera lui Jora, destul de plicticoasă, în care sunt, desigur, şi pasaje frumoase. Cină la Condieşti. Mă întorc la ora 2, Lila la 5 de la Filotti şi Marinică Butculescu. Azi-dimineaţă am ieşit cu fetele, Coletta la dejun. Pe la 7 la Nadia şi pe urmă la Operă, două acte din *Tristan*.

14 martie

Mă întorc de la un dineu la soţii Buşilă, foarte copios. Polonezii, Antoneştii, soţii Gogu, Teodorescu (ministrul Industriei) etc. După masă am fost la Şosea cu doamna Assan, e drăguţă şi amabilă. Îşi adoră băiatul încântător. Mâine-seară, muzică.

16 martie, seara

Aseară, mare serată muzicală; în program: sonată engleză, interpretată de Buchholz, pianist, şi Fotino, violoncelist; pe urmă domnişoara Humphreys cântă bine, dar puţin cam monoton lieduri englezeşti; apoi strălucitoarea interpretare pianistică a variaţiunilor de Szymanowski şi Brahms, plus *Marea poloneză* de Chopin cu Boleslav Cohn. În seara asta, spectacol simfonic cu concertul lui Rahmaninov, acelaşi pianist. Magnific. Asistă şi Regina. Cinăm la Gambrinus.

18 martie

La cinema cu doamna Assan. Azi-dimineaţă, conferinţa lui Zarifopol, bine, prea scurt. După-masă, vânzare catolică, pe urmă Gic şi Nadia. Aseară, concert Enescu, foarte frumos.

19 martie

Dejun la soţii Mitilineu, cu Buşilă, Alex. Cretzeanu, doamna Caranfil, Poklewsky şi Arczizewski. Foarte bun şi foarte plăcut. După-masă, la Marie Louise. Seara, concert englez la Dalles, patronează ministrul Angliei, Palurd, în prezenţa Reginei. Cinăm la Mariş cu Condieştii şi Prodanii.

20 martie

Astă-seară, la Teatrul Naţional, 50 de ani de la premiera *Fântânii Blanduziei* de Alecsandri, cu Nottara în rolul lui Horaţiu. Azi, acelaşi în rol. Paul spune câteva cuvinte bine simţite. Apoi cinăm la noi.

21 martie

Serviciu, vizite, Gic, Nadia, cinema cu Lila. Fredric March şi Colbert în *O dragoste însângerată*[*38], film american.

22 martie

Concert Enescu, ultimul, superb. Pleacă probabil duminică. Succes, ovaţii. Supeu la Cina, invitaţi de Pantazi şi Mitilineu.

24 martie

La dejun la Condieşti, cu Mavrodi, Gogu, Pantazi, I.M.S. Foarte plăcut. Apoi conferinţă despre Sf. Francisc din Assisi şi Cella la pian. Vizită la Nadia. Soţii d’Ormesson vin să-şi ia rămas-bun căci pleacă la Paris. Ne culcăm devreme.

30 martie

Aseară, muzică la mine, Regina. Tânăra violonistă Cogan foarte înzestrată, vioara proastă. Doamna Stern, excelentă în cântecele populare veneţiene. Sonata de Fauré, Cella şi Teodorescu. Destul de bine. Astă-seară, concert simfonic cu pianistul polonez Sztompka; bun. Cam sec. După mine, domnişoara Colette Franz a fost îngrozitoare în concertul de Szymanowski. A asistat şi Regina. Piesa simfonică a lui Mosolov, foarte interesantă. După-masă, la Nadia; azi sunt trei luni de când a fost asasinat bietul Ion. Se zice că Assan e numit ministru la Copenhaga. A fost aseară aici pentru câteva clipe.

1 aprilie

Aseară, la Elena Perticari; şi polonezii. Astăzi, conferinţa lui I.M.S., despre amintirile lui. Dejun la Condieşti cu I. Mitilineu. La ceai, Nini Davidoglu, doamna Antonescu şi doamna Dreyfus. Seara, acasă, doar cu Lila.

2 aprilie

Serviciu. Conversaţie îndelungată şi tristă cu Regina. Dejun la Coletta. Vizite, Nadia, ceai, doamna Assan. Seara, la Teatrul Naţional, *Cercul,* de Somerset Maugham, foarte drăguţ, şi *O prietenă*, de D. Zamfirescu, foarte slabă. Magnific supeu la Silvia. Radu Cretzeanu logodit cu Miza Cantacuzino.

4 aprilie

Aseară, splendidă reprezentaţie cu *Tristan şi Isolda,* se pot face unele rezerve asupra actorilor, dar orchestra a fost minunată. Apoi am cinat toţi la Gambrinus. Ne-am întors la 12.

10 aprilie

Singură la Bucureşti. Lila, cu Marie Louise şi Emil, de sâmbătă, la Sinaia. Noaptea de Înviere, cu Condieştii, Otteştii, Sadoveanu, Martha Mitilineu, Burilenii şi colonelul Dombrowsky. Foarte vesel; mai e şi ghicitoarea rusoaică. Duminică, dejun de gală la Cotroceni. Luni, familia la mine. Am uitat: duminică seara, magnifică reprezentaţie la Operă cu *Parsifal,* Gogu la pupitru. Cinăm la Condiescu. Aseară, dineu la Jeana, cu perechea Alexandru – Dina Balş şi Liny. Azi, la Silvia, doctorul e mai bine. Plouă. O clipă la Marie Louise ca să-l văd pe micuţ.

15 aprilie, duminică

Lila şi cu mine am luat masa la legaţia Italiei, cu violoncelistul Mainardi, care se pare că e foarte bun. Astă-seară, concert la două piane, Silvestri şi Rogalski. Foarte bine, foarte frumos, foarte muzical. Ieri am luat masa cu Coletta şi George; întoarcere de la Maxut, culcat devreme. Vineri seara, concert simfonic. Festival Strauss dirijat de Georgescu. *Don Juan,* foarte bine, melodii de Strauss interpretate de o foarte bună cântăreaţă de la opera din Hamburg şi la sfârşit *O viaţă de erou*, pe care o destest. După aceea, cină la noi, 15 persoane. Vineri la prânz am mâncat la Mariş. Joi seara, *Parsifal,* dirijat de Alfred [Alessandrescu].

Miercuri, 18 aprilie

Aseară, concertul violoncelistului italian Mainardi, excelent. În oraş nu se vorbeşte decât

de complot, toţi ofiţerii sunt ardeleni. Ucigaşii deputatului Popovici sunt trei liceeni de familie bună. Îngrozitor.

19 aprilie

Aseară, opera din Viena, *Rosenkavalier*[*39], dirijat de Clemens Krauss, cu Ursuleac, Adele Kern etc. Extraordinar. Asistă Regele şi Regina. Ovaţii. După-amiază, ceai la legaţia Austriei pentru ei, vine numai el. Apoi fac cunoştinţă cu adorabilul René Benjamin, la familia Van Saanen. Astă-seară, acelaşi ansamblu la Operă, *Liliacul.*

23 aprilie

Ieri, dejun la Dobroeşti cu familiile Condi, Hoenig, Paul, Maril şi I.M. Sadoveanu. Foarte agreabil. Seara, aproape aceiaşi, în plus soţii Goga şi cântăreaţa Audai. Alaltăieri, dejun la Cotroceni cu soţii Benjamin. Seara ne culcăm devreme. Dimineaţa, căsătoria lui Mihai cu Tania Lhoeff, drăguţă şi gravă. Recepţie la familia Grigore Duca. Nadia, plecată la Măldăreşti. Sâmbătă seara, *Carmen,* tot cu vienezii. Vineri, la dejun, Clemens Krauss şi Ursuleac, cu soţii Goga, Nona, Mariş şi I.M.S.

25 aprilie

Reprezentaţie magnifică *Aida*, tot cu opera din Viena, ultima. După, cină la Condieşti cu Hoenig, Paul cu soţiile, dr. Burileanu, Nona şi cu mine. Azi, dejun la Gic, cu Lila. După-masă, soţii Guvea, ca să-şi ia rămas-bun; pe urmă cu doamna Assan la Elisa Brătianu, ceai în onoarea lui René Benjamin. Astă-seară, la Adina Woroniecka.

28 aprilie

Ieri, la dejun, soţii René Benjamin, Paul, G. Assan, G. Crutzescu, Cella, Alexandra Fălcoianu. Drăguţ. După, la Leurdeni, la Dedy Romalo. Apoi Nadia, Gic şi concert simfonic. În program, un concert îngrozitor de Mihalovici, interpretat de Frenkel, violonist destul de bun. După, simfonie de Schumann, preludii de Liszt; dirijor, Perlea. Superb. Joi seara, supeu la legaţia Egiptului.

30 aprilie

Dejun la familia Nona, cu Wuillermaje. Astă-seară, la cinema, cu soţii Paul şi I. Marin. Am văzut *Ploaia* de Somerset Maugham, cu Joan Crawford. Film bun. Aseară, căsătoria Buzdugan. Puhoi de oameni. I-am avut la dejun pe soţii Aurel, Nona şi Coletta, George. George Duca s-a întors ieri-seară la 7 din Japonia; s-a dus s-o vadă pe Nadia abia la 9½. E foarte jignită. Am văzut *Mizerabilii,* cu Harry Baur, sâmbătă seara, cu doamna Assan. Splendid film.

3 mai

Zarifopol a murit pe 1 mai de o congestie cerbrală. Ieri, dejun la Slăvescu, ministrul de Finanţe, îmi reînnoieşte promisiunea de a ne plăti. La dejun, soţii Seba, Lyca Florescu, ministrul Austriei. După-masă, la bătrâna doamnă Argetoianu. Seara, concert italian, recepţie la Sola şi recepţie la polonezi. Lila, la Naţional, cu familia Davidoglu. Alaltăieri, dejun Haute Cloque cu Wuillermaje şi soţia, Nona Ottescu, Tota şi soţii Jora. Luni, dejun la Gic cu aceiaşi Wuillermaje.

4 mai

De serviciu, dar iau masa la Callimaky, cu soţii Pratt, Radu Crutzescu, Bebe Pet. Vizite. Conferinţă de neînţeles a lui Fujita, ministrul Japoniei, cu doamna Assan. Proiecţii splendide. Astă-seară, concert al Filarmonicii dirijat de Alfred Alessandrescu, cu trioul Caselli, italieni. Compoziţie proastă ultramodernă pentru trio, cu acompaniament de orchestră. Ieşim cu Condieştii. După, cinăm la „Enescu". Ne întoarcem acasă la ora 2.

9 mai

Mâine-dimineaţă, revistă militară pe platoul de la Cotroceni. Astă-seară, singură acasă. Lila cu Emil. Soţii Lupu şi Davidoglu, plus Fred şi Dinu, la Dobroeşti. Aseară, dineu la Rappart. Posac. Duminică, parastas[*40] pentru bietul I. Duca; fumoasă ceremonie, dar e aşa de cald!

17 mai

Aseară, dineu la legaţia Bulgariei, la soţii Robeff, pentru Tătărescu. Dejun la Nadia, cu George. Alaltăieri-seară, cinema, pe urmă cină la „Enescu", cu familia Condi, generalul Prodan cu nevasta, Sadoveanu, soţii Paul. Simpatic. Şampanie, lung.

20 mai, seara

Dejun la Buşilă, excelent: Condi, Paul, Gogu – cu soţiile, Roro, Stroescu, Marie Liliane şi Lila. După-masă, câteva vizite. Mariette, soţii Grig. Ferechide, plimbare în Cişmigiu ca să văd trandafirii, întâlnire cu Samsonovici. Astă-seară, expoziţia *Dansuri româneşti*, cu Cella şi surorile ei, Căluşarii[*41]. Primii sunt excelenţi. Lăutarii foarte buni. Plouă. Lila, la familia Lakeman, la Novaci. Ieri, dejun la Silvia; spre seară, la Nadia, iar la cină, concert Lydia Degen. Nu grozav. Vineri, dejun la noi: familiile Radu Crutzescu, Irimescu, Paul, G. Assan şi Grigri. După, am cântat împreună cu Humphreys. Garden party la Zăneşti. Astă-seară, cinema cu soţii Gogu şi Paul şi doamna Buşilă. Gustăm ceva la „Enescu".

Miercuri seara, 23 mai

Am fost cu doamna Assan la expoziţie. Vorbim de evenimentele bulgăreşti. Azi-dimineaţă, cu soţii Bentson pentru covoarele basarabene expuse pe chei. Aseară, dineu la legaţia iugoslavă.

Joi seara

Azi-dimineaţă am ieşit cu Coletta. La dejun, doamna Pelivan, Cella, Niky, Grigri, Pantazi, Stroescu. După-masă, vizite şi ceai plicticos la doamna Seligmann şi conferinţa Guillena, spaniolă. Cald şi destul de plictisitor. Seara, plimbare la Şosea cu Lili. Pe urmă veşti de la Maruka, din fericire mai bune. Enescu îşi lasă mustaţă. Însemn aici un pasaj din *Memoriile* Reginei pe care le citesc acum: *It is the blessed faculty of beautifying things, of rendering more interesting events and people, of drawing out light rather than shade. It is the optimist's attitude; a bit trying to the pessimist, or so I have been told. I see the good in people rather than the bad, the pity and pathos in wickedness and sin rather than the crime; far rather would I help with kind words than punch with a bat. Weakness some may declare, but I would rather call it strength*[*42].

Vineri seara, 25 mai 1934

Se vorbeşte de demisia guvernului şi de venirea la putere a lui Averescu, cu G. Brătianu şi

Argetoianu. Nu se mai înţelege nimic.

Sâmbătă seara

Ne întoarcem de la legaţia Franţei, recepţie pentru primarul Parisului. Ucigător. S-ar părea că situaţia politică se îndreaptă.

Joi, 31 mai

Astă-seară, dineu la legaţia Turciei. Aseară, recital de dans la Operă. Lila şi prietena ei Lilila Vianu dansează la Colonade.

1 iunie

Dineu antipatic la legaţia Turciei, cu pilaf şi sarailii. El, foarte simpatic, inteligent, poet, scriitor, om politic.

5 iunie

Regina a sosit sâmbătă seara şi a plecat din nou aseară cu Adela. Ar trebui să plec şi eu, dar mai întâi, mica operaţie.

6 iunie

Lila la Country Club, serată dansantă, eu cu soţii Paul şi Sadoveanu la cinema, pe urmă am mâncat pui la „Leul şi cârnatul”. Dejun la Marie Louise.

13 iunie

Mâine, plecare la Balcic, cu Cella, în maşina Silviei, la 6 dimineaţa. Aseară, cină la Silvia, cu soţii Paul, Sadoveanu şi George Duca. Minny Psycha e în oraş, trebuie să mă duc la ora 6 să iau ceaiul cu ea; bietul Ştefan Popescu părea disperat că şi-a pierdut soţia. Ieri am luat masa la Condieşti: Radu Djuvara, soţii Gogu, Sadoveanu. Alaltăieri-seară, la cinema. Film cu Mae West, stupid şi vulgar. Azi i-am avut la masă pe soţii Gogu, Irimescu, Paul, Goga şi Sadoveanu. Majoritatea subsecretarilor de Stat au fost daţi la o parte.

14 iunie

Sosire la Balcic, în maşină, cu Cella, Silvia şi vara ei. Mâncăm prost la Bazargic; e nemaipomenit ce necivilizaţi suntem. Provincia e într-un hal de murdărie de nedescris. Regina, adorabilă, luăm ceaiul cu ea. Se lasă fotografiată de doamna Guggenberg. Terasele acoperite de flori sunt o adevărată încântare. Dormitorul Reginei e transformat în seră. Trandafiri de toate soiurile se revarsă în cascade pe zidurile de piatră. E uimitor ce a făcut din acest colţ, un adevărat paradis.

16 iunie 1934. Balcic

Ieri, la dejun, soţii Franasovici, Manolescu Strunga cu fiica lui, care are o anume drăgălăşenie, dacă n-ar fi afectată şi n-ar avea părul platinat de parcă ar fi mort, fără strălucire şi moliciune. Fotino, prefectul, vrea un port pentru Balcic. Azi a sosit canoniera. Silvia stă aici până miercuri. Cella pleacă să participe la inaugurarea unui bust al tatălui ei la Oradea Mare. Revine marţi. Regina e exasperată de Adela.

Balcic, 17 iunie 1934

Azi-dimineată, la 10, plimbare cu Regina într-o barcă cu motor spre Ecrene. Se merge cu viteză extraordinară, iar dacă suntem contra valurilor ne stropim zdravăn. Ne întoarcem cu Regina prin grădini, mâncăm căpşuni, sporovăim agreabil. La dejun, ofiţerii canonierei. Nişte oarecare. Astă-seară Regina Elisabeta se întoarce la Bucureşti. Nu-i place să fie departe de casa ei. Îi telefonez Lilei. E bine. Cella trebuie să se întoarcă mâine-dimineaţă.

18 iunie, luni

Bâzu Cantacuzino a avut un accident de avion la Varşovia. Tânăra cu care era în avion a fost ucisă. El a avut o uşoară comoţie şi o rană la cap. Cella nu mai vine cu George Assan, ci singură, mâine-dimineaţă. El pleacă peste zece zile la Copenhaga. Şi el, şi mama lui sunt nemulţumiţi. Vila e bine amenajată, doar că e cam veche.

19 iunie, marţi

Ieri a murit Cin-Cin, micul pechinez al Reginei, în braţele lui Berr, care era cu el în tren spre Bucureşti. Cella a sosit azi-dimineaţă, n-a adus veşti prea bune. Bietul Bâzu. Nevastă-sa a plecat după el la Varşovia. Am luat masa cu Regina: Cella, Silvia, Merişanu şi cu mine. Cella, agitată. Marea e de un albastru de safir.

20 iunie 1934

Silvia a plecat azi-dimineaţă. Citesc *Amintirile*[*43] colonelului Lăcusteanu[24], 1813-1883. Prinţul Bibescu, ales în 1842, nu era foarte popular. Multă morgă, mai ales din partea celei de-a doua soţii. Renunţă la tron pe 13 iunie 1848.

La dejun: Regina, Cella, Merişanu şi cu mine. Regina, încântătoare, povesteşte istorioare de familie cu mult umor. Cella citeşte traducerea în româneşte a *Memoriilor*, făcută de domnişoara Miller-Verghy. Apoi Regina face călărie. Cella şi cu mine ieşim pe jos, eu mă duc la Zincuţa, ea la plimbare. Ne întoarcem. Cinez cu suitele şi ne culcăm.

21 iunie, joi seara

Dejun cu Regina. La 5, plimbare cu maşina la Ecrene; minunat, adunăm scoici. Cinăm, ne culcăm[*44].

26 iunie

Azi-dimineaţă m-am întors de la Balcic. La dejun, fetele şi soţii Paul; ziua de naştere a Colettei. Seara, dineu la Băneasa şi pe urmă un moment la Colonade ca s-o văd dansând pe Lila.

27 iunie

Cu soţii Paul şi Sadoveanu la cinema, film franţuzesc stupid şi vulgar. Cină la „Enescu".

28 iunie

Regina e toată ziua la Bucureşti. Eu n-o văd. După-amiază, căsătoria fiicei lui Manolescu Strunga cu domnul Comarnescu. Căldură îngrozitoare la Dominţa Bălaşa. Seara, cinema, film american, ne ducem cu doamna Assan.

29 iunie

Dejun, acasă, cu Gogu. Sf. Petru şi Pavel. Ieşim cu soţii Condiescu, Paul şi cu Sadoveanu, luăm masa la „Enescu" şi pe urmă ne uităm cum dansează diverşi nefericiţi, în fond destul de buni, într-o bombă de pe bulevardul Pache, îi zice Troica.

30 iunie

Ieri, la dejun, soţii Paul, Nona, Pantazi, Ion Marin şi Liny. Seara, cu soţii Paul, film stupid. Război civil în Germania. Generalul von Schleicher, asasinat. Hindenburg, grav bolnav.

1 iulie

Lila şi cu mine am fost surprinse de un adevărat potop la Dobroeşti, după distribuirea premiilor; ne-am uscat acasă. Continuă să plouă.

11 iulie. Măldăreşti

Am plecat azi-dimineaţă din Bucureşti cu Claire Mavrocordat şi Nadia; dejun la Elisa, la Florica, ceai la Râmnic, la coana Viţa, am vizitat splendida grădină a surorii ei, doamna Ştefănescu. Am ajuns pe la 6½ la Măldăreşti. Lila a plecat ieri cu Marie Louise şi Emil la Didi.

12 iulie, seara. Măldăreşti

Zi frumoasă, ne plimbăm cu maşina, mergem la o bisericuţă minunată. Seara sosesc soţii Manolescu Strunga. Aduc peşte şi fructe.

15 iulie, duminică

Doamna Manolescu Strunga a plecat ieri-dimineaţă, el a mai rămas. Ea e drăguţă, cam *Fasching*[*45]. Nadia e într-un hal fără de hal, ieri a tot recitit pasaje din scrisorile lui Ion; pe urmă, la mânăstirea Dintr-un lemn, unde şi-a amintit că a fost cu Ion. Paisia, *maica stareţă*[*46], frumoasă încă, de origine franceză, a avut o aventură cu mitropolitul Miron. Azi, vreme splendidă, dimineaţa ne-am dus la Urşani, la slujba pentru bietul Ion. Vine Filip de la Slăviteşti.

17 iulie

Ieri, la soţii Gaillac, la Brezoi, încântătoare familie. Plimbare agreabilă. Mâine plec la Bucureşti cu Claire.

21 iulie. Eforie. Tikir. Vila Aurora

Cu Silvia, venită la Eforie. Sadoveanu se însoară, dar nu mi-a spus încă. Stau două zile la Bucureşti ca să-mi pregătesc plecarea la Salzburg. Aici e foarte cald.

22 iulie, duminică

Ieri-dimineaţă, plajă plăcută. Furtună şi ploaie violentă. Mâncăm la cârciumă. La amiază, plimbare la Tuzla, seara mâncăm tot la cârciumă şi ne culcăm destul de devreme. Noapte mizerabilă. Plec astă-seară, după ce am vizitat Mamaia.

23 iulie, ora 6 dimineaţa

Zi agitată. Dimineaţa, plajă. Masa la Neptun, după aceea mă întorc, îi telefonez lui Sadoveanu, vine să mă vadă şi îmi explică logodna lui precipitată, hotărâtă de un accident care i-a dovedit că domnişoara Bilianu ţine la el. Ştie că e inteligentă, a călătorit mult, e bine-crescută. Într-un cuvânt, crede că e ce-i trebuie la bătrâneţe. Pe urmă ne duce, pe Silvia şi pe mine, la gară, unde ne întâlnim cu Gic şi Lila. Mergem la Mamaia, unde eu n-am mai fost, şi seara mă întorc la Eforie, unde îl văd pe Sadoveanu la o masă cu domnişoara Bilianu, pe care mi-o prezintă drept logodnica lui. E foarte negricioasă, urâtă, dar cu ochi şi dinţi frumoşi. Pare o persoană foarte, foarte drăguţă. Mă întorc cu Silvia, trimitem o telegramă Reginei. În dimineaţa asta plec cu dr. Hoenig la Bucureşti.

Salzburg

După o călătorie încântătoare de patru zile pe Dunăre, urcate pe vas la Giurgiu luni [marţi] 24 seara, coborâte pe 28 dimineaţa la Viena, Binica şi cu mine găsim oraşul în doliu din princina asasinării lui Dollfuss. Urmărim de la ferestrele hotelului Bristol funeraliile lui. La Koblenz, cu Alice şi bărbatul ei: luăm ceaiul. Privelişte admirabilă. Ieri-dimineaţă la 8 am luat trenul şi la 12½ am ajuns la Salzburg. Vreme frumoasă. Asistăm la o foarte interesantă reprezentaţie cu *Jedermann*, pusă în scenă de Reinhardt. Montare extraordinară, atât ca mişcare de ansamblu şi de detaliu, cât şi în ce priveşte costumele, culorile. Seara, cinema cu Liane Haid, *Kaiserliebchen,* drăguţ.

30 iulie, castelul Kareol

Admirabilă şi emoţionantă reprezentaţie cu *Tristan* la Festspielhaus. Isolda, Gertrude Rünger.

31 iulie, Salzburg

Concert simfonic dirijat de Mengelberg: simfonie de Bach, *Pastorala* de Beethoven şi *Simfonia a V-a* de Ceaikovski. Aceasta din urmă mai ales foarte bine interpretată.

1 august

Superbă reprezentaţie cu *Cavalerul rozelor*, cu Lothe Lehmann, Adele Kern, Mayer şi Clemens Krauss la pupitru. O lume nebună, lui Paul îi e frică de nazişti şi ar vrea să plece. Hadrabova, foarte bună în *Cavalerul rozelor*.

4 august

Aseară, adorabilă reprezentaţie cu *Nunta lui Figaro,* la pupitru Clemens Krauss, care a acompaniat şi recitativele la clavecin. Ursuleac, delicioasă în rolul contesei, Adele Kern adorabilă. Foarte buni Jerger în rolul contelui Almaviva, ca şi Hamines în rolul lui Figaro. Totul a fost perfect, costume, decoruri şi muzică. În ajun am fost la un concert simfonic dirijat de Gui, destul de plictisitor. În seara asta, *Don Juan*. Minunat spectacol cu Lotte Schöne, Müller, Pinza şi alţi italieni excepţionali. Un adevărat regal. Sunt necăjită fiindcă Lila mi-a scris că a căzut şi s-a lovit la noadă; urmarea: a trebuit să plece de la mare, nemaiputând să înoate, şi s-a întors la Bucureşti, apoi la Sinaia. De acolo încă n-am veşti. Am primit o carte poştală de la Sadoveanu şi logodnica lui.

6 august

În această dimineaţă, la Hellbrunn, reşedinţă construită de un episcop în secolul al XVII-lea. Grădină superbă şi jocuri de apă destul de reuşite. Multe lucruri de prost gust. Ne întoarcem ca să mergem cu autobuzul la Sankt Gilgen, splendidă plimbare; revenim ca să asistăm la concertul vocal dirijat de Clemens Krauss; Ursuleac a fost admirabilă în liedurile lui Strauss, corurile au fost foarte bune, dar noi am stat prea aproape.

7 august, seara

Sunt aşa de îngrijorată din cauza Lilei, uf! Astă-seară, *Faust,* destul de bun, dar prea lung – Paula Wessely, Aslan şi Balser (Faust).

15 august, Sinaia

Înapoiere de la Salzburg, îi găsesc pe toţi bine. M-am întors cu doamna Condiescu cu vaporul până la Orşova; de acolo, cu trenul, până la Bucureşti. Am ajuns la 7½ seara şi azi-dimineaţă am plecat la Sinaia.

20 august

Emil şi-a sucit piciorul şi nu poate pleca la Bucureşti[*47].

24 august

Ieri, la Bucureşti toată ziua, în cele din urmă am încasat banii de la minister. Uf! Dejun la Enescu, cu Sadoveanu, Nanu, Paul şi George. L-am văzut pe Goga. Am ajuns acasă la 9½. Clar de lună minunat. Am cunoscut o tânără doctoriţă, asistenta lui Danielopolu, doamna Vănescu; pleacă în Italia la un congres de radiobiologie.

28 august

La Bran cu Valentina, Jeannot şi Annie Zănescu. Regina arată nespus de tânără şi de frumoasă în costum românesc. Copiii arhiducesei sunt superbi. Grădina, magnifică. La 1 septembrie Regina pleacă la Balcic.

29 august

Dejun la Braşov, la soţii Popovici, şi apoi botezul micuţei Lugoşianu la Predeal. Întoarcere cu maşina lui Fred Fulga. Seara, cinema.

30 august

La dejun, Goga şi Ciurezu.

1 septembrie

Sosirea Reginei şi a arhiducilor cu copiii şi plecarea la Balcic. Cinăm la Hotel Parc cu soţii Paul, Condi şi Gogu. Prea mult zgomot.

19 septembrie

Regina a plecat ieri în Anglia cu doamna Mavrodi şi Zwiedeneck; arhiducesa şi copiii, cu acelaşi tren, până la Viena. Peter a plecat şi el cu acelaşi tren ca să reînceapă şcoala, trist că pleacă. Vreme splendidă. Două zile la Bucureşti, dus şi întors cu F[red] F[ulga], cu noua lui maşină.

20 septembrie

Timp frumos, îmi pare rău că plec săptămâna viitoare. Toate guvernantele sunt bolnave.

1 octombrie, Bucureşti

Ne întoarcem de la Teatrul Naţional, o premieră, *Moşnenii*[*48], de un oarecare Teleajen; nu-i rea, multă atmosferă. Sadoveanu cu logodnica lui, soţii Paul, Nona, Lila şi cu mine. Foarte vesel şi plăcut în antracte.

2 octombrie

Ieri, la expoziţia din Parcul Carol, foarte interesantă, dar şi foarte obositoare. Luăm masa la „Leul şi cârnatul". Soţii Goga ne conduc acasă. Imediat ce ajung la ei, aceştia ne telefonează că au remarcat o mişcare neobişnuită la bietul doctor Brătianu. Li s-a spus că a murit. Ce agonie lungă, biata Margarita!

3 octombrie

Ducem flori la Margarita, cu Simky şi Adela; de acolo, la nefericitul Callimaky, să-l consolăm pentru bietul Teddy, care, ce ghinion, a căzut de la etajul III la Atena. Lume la dejun: fetele, Irimescu şi Burton, americanul recomandat de doamna Breed (Stiles). Apoi aranjez florile şi pe urmă cumpărături şi vizite. Cinez cu Lila, după care mă duc la cinema cu soţii Hoenig.

4 octombrie 1934

Ieri, căsătoria lui Ion Marin Sadoveanu cu domnişoara Bilianu. Azi-dimineaţă au plecat la congresul teatrelor de la Roma. La cinema, *Mascarada*, cu Paula Wessely. Adorabilă. Azi, la dejun, soţii Paul, Gogu şi Condi.

6 octombrie 1934

Ieri, excursie cu soţii Goga şi Condi la Căldăruşani. Vreme blândă şi frumoasă. Dejun excelent oferit de domnul şi doamna Paraschivescu, pe o terasă cu vedere spre lac. Seara, cinema, *Cristina, regina Suediei*, cu Greta Garbo, adorabilă. Gustăm ceva la Gambrinus cu soţii Paul şi Soare, regizorul teatrului Naţional care vine la masa noastră. Tare caraghios şi inteligent. Azi mă scol târziu, Nadia e în trecere prin Bucureşti şi vine să dejuneze la noi. Seara, cinema cu Irimescu şi soţii Paul, *Fierarul*, cu încântătoarea Gaby Morlay. După-masă, inaugurarea lucrărilor edilitare la Dobroeşti.

9 octombrie, seara

Asasinarea Regelui Serbiei, în această după-amiază, la orele 4, la Marsilia. Ar fi mort şi Barthou. Oroare, oroare. Biata Mignon, biata Regină Maria!

11 octombrie, seara

Astăzi, înmormântarea micului Callimaky, bieţii părinţi! În oraş nu se vorbeşte decât de asasinarea Regelui Alexandru. Micuţa regină Mignon e la Paris, jurnalele pretind că e însărcinată şi că trebuie să facă o operaţie. Regina Maria (a noastră) a plecat de la Londra la Paris cu micul prinţ Petru. Astă-seară cinez la Marie Louise, cu Coletta şi George. Lila, la cinema cu soţii Gogu şi Paul.

13 octombrie

Azi, la dejun, soţii Nona, Paul şi Matei Condiescu. După-amiază, cumpărături. Uit de recviemul pentru Barthou, care durează o oră întreagă. Seara, la Gic. Nona, Paul şi Lila la cinema. Din cauza morţii lui Mitică Rosetti, Mariş şi Gic refuză să meargă. Cinăm la Gic.

15 octombrie

Lila cu Elly la cinema. Luăm masa la Mariş. Termin cartea despre Eleonora Duse de Edouard Schneider[25]. Ce persoană de elită! A murit la 21 aprilie 1924 la Pittsburgh (Pennsylvania). A debutat la patru ani în rolul Cosettei din *Mizerabilii*. Se odihneşte în cimitirul Sf. Anna din Asolo. Doamna bunătăţii şi a dragostei.

17 octombrie. 18 octombrie. Noaptea de miercuri spre joi, ora 2

E cu neputinţă să dorm. Afară plouă cu găleata. În această dimineaţă, la ora 10, primul parastas[*49] pentru Regele Alexandru, făcut de Consiliul de miniştri la Domniţa Bălaşa; al doilea, la ora 11, la biserica rusească (Regele şi legaţia iugoslavă). Regele pleacă la Belgrad. Din toată familia doar Regina Elisabeta nu s-a dus acolo. Doamna Mavrodi se întoarce sâmbătă, prin ea vom afla puzderie de lucruri. Zwiedeneck e tot bolnav, în pat.

19 octombrie, vineri

Ieri-dimineaţă, două recviemuri, unul organizat de preşedinţia Consiliului de miniştri la Domniţa Bălaşa, cu Marele Voievod, Regina Elisabeta, corpul diplomatic, guvern, ofiţerii superiori, al doilea la biserica rusească, la o oră diferenţă, cu aceleaşi persoane oficiale. Slujba de la radio a fost foarte frumoasă. Afară ploua. Seara am luat masa la Marie Louise, cu Marioara. În continuare, cu soţii Davidoglu şi Nona.

19, seara

Am vizitat expoziţia industrială din Parcul Carol, cu Florica Assan. Am luat masa la Adina Woroniecka. Am cinat la Finocchi cu Florica Assan, de unde îi trimitem o carte poştală la Copenhaga lui G[eorge] A[ssan].

22 octombrie

Ieri, conferinţa lui Sadoveanu despre congresul teatrelor de la Roma. Foarte interesant prin prezenţa a tot ce înseamnă intelectuali în Europa: Maeterlinck, Pirandello etc. Gic e bine. Seara, la cinema ca să vedem atentatul de la Marsilia, trucat îngrozitor. Dar îţi dai seama de zăpăceală.

28 octombrie

Ieri, ziua de naştere a Lilei; nu poate dansa, aşa că organizează un mic bridge. Eu mă duc la

cinema cu Florica Assan ca să văd un film drăguţ, *Nana* de Zola, cu Anna Stern, adorabilă. Gic a ieşit de la sanatoriu. Ieri am fost cu Binica şi Matei Condiescu să mâncăm la Snagov. A fost o vreme minunată. După-masă, cu barca, la biserica din secolul al XIV-lea. Seara, cinema, *Dezamăgire*[*50], cu Joan Crawford. Trist, bun. După aceea, mic supeu cu Binica, soţii Paul, Irimescu.

29 octombrie 1934

Ziua de naştere a Reginei. Telegrafiem. Seara, foarte frumos concert al lui Piatigorsky, violoncelist admirabil.

30 octombrie

Dentist; m-am dus la sanatoriu ca s-o văd pe Dina. Vizitez casa Mariei Louise. La spitalul Pantelimon, ca s-o văd pe fetiţa de la Dobroeşti rănită prin împuşcare de copilul lui Moser. La întoarcere, puţină muzică. După cină, la Gic.

2 noiembrie

Alaltăieri, mare emoţie din cauza lui Gic, hemoragie teribilă. Datorită lui Aronovici a fost transportată imediat la sanatoriu, unde Gerota a făcut ce trebuie. De atunci e bine. Plimbare la Copăceni. Dejun la iarbă verde cu Binica, băiatul ei, Paul şi soţii Davidoglu. Vreme splendidă de toamnă. Vizităm castelul Reginei. Ieri, conferinţă şi film despre Finlanda. Ţară frumoasă, cu nenumărate lacuri. Seara Lila cinează la legaţia Italiei. Florica Assan şi cu mine mergem la cinema; film foarte frumos, *Agonia vulturilor*[*51]. L-am văzut acolo pe Argetoianu.

4 noiembrie 1934

Cinăm la Gic. Dimneaţa, conferinţă admirabilă a lui Sadoveanu la teatrul Naţional despre *Furtuna* lui Shakespeare. După-amiază, la Margarita. În cartea lui Sizeranne despre Cesare Borgia şi ducele d'Urbino: se întâmplă rar ca zilele fericite să fie bogate în impresii şi să păstrezi despre ele o amintire la fel de îndelungată ca în cazul nenorocirilor.

5 noiembrie 1934

Am primit o scrisoare de la Regină. E îngrozitor de tristă. Dejun cu soţii Paul, Goga, Hoenig, doamna Condiescu şi Matei. Plimbare la Şosea cu Marie Louise şi Ion mic. La cinema cu soţii Hoenig, *Wonder Bar*.

7 noiembrie

La dejun, soţii Emil, Jeana, Mamulea, F. Fulga. După-amiază, la Gic. Seara, concert de muzică veche. Aseară, la cinema cu Florica Assan.

8 noiembrie

Luăm masa la Binica. Doar noi. După-masă, ordine. Vizite de Sf. Mihail, Irina Butculescu şi Lili cu Florica Assan. Seara Lila şi cu mine cinăm singure; câteva clipe la Marie Louise, în noua ei casă.

9 noiembrie

Concert simfonic, muzică franceză, domnişoara Odette Frantz. Gogu la pupitru. Supeu la familia Buşilă. Dejun la familia Franasovici, Kaufmann, Beldy Baffigi.

13 noiembrie

Ieri, mare dejun la mine: soţii Tătărescu, Romain Coolus (adevărată caricatură), Pantazi, soţii Paul şi Simky. Drăguţ. După dejun, Florica Assan îi vorbeşte lui Tătărescu de fiul ei.

27 noiembrie

Pirandello, Premiul Nobel. Aseară am cinat la Sadoveanu, foarte drăguţ. Alaltăieri-seară, cinema cu Florica Assan. Claudette Colbert şi Gable, încântător.

29 noiembrie

Aseară, cinema, *Chopin*, foarte drăguţ. Bietul Nona, după amigdalită, are o criză teribilă de reumatism infecţios. Azi, la dejun, soţii Philippe Lahovary, Florica Musicescu, Petrescu-Comnen, G. Fotino, Maril. O aştept pe doamna Bentson.

2 decembrie

Regina îmi scrie că se întoarce peste câteva zile. Aseară, la Minuleşti; el ne citeşte două poezii, una dedicată lui Goga, cealaltă lui Condiescu. Apoi o evreică a interpretat litanii orientale cu gesturi de o extraordinară expresivitate. Foarte interesant. Azi-dimineaţă, conferinţă a lui Sadoveanu, apoi vernisaj Brateş şi Iser (foarte interesant). Dejun la Buşilă, apoi o ajutăm pe Marie Louise să-şi aranjeze casa. Ceai la Tutuc. Sem a murit pe 26 noiembrie 1934.

3 decembrie 1934

La dejun, Sola şi mama lui, soţii Sadoveanu, Paul, Goga şi N. Condiescu. Foarte agreabil.

5 decembrie

Luăm masa la Davidoglu, cu soţii Paul şi Gogu. Coletta e destul de supărată. Nu i-a fost bine azi-noapte. Probabil că Regina se întoarce pe 14. Astă-seară, film drăguţ cu Renate Müller şi căsătoria prinţesei Marina.

6 decembrie

Dejunăm la M.L. cu Coletta; e ziua ei onomastică. Fred vine după dejun; dimineaţă i-a trimis Colettei liliac alb şi trandafiri galbeni. Pe urmă vizită la doamna Costinescu. Micuţul e un amor. Aperitiv la Liny. Apoi radio, *Maeştrii cântăreţi*. Supeu la Condieşti.

7 decembrie

Întoarcere de la concert; Gogu cu domnişoara Gauthier, violonista franţuzoaică, foarte bună, în *Poemul* lui Chausson şi concertul lui Stravinski, în care prima şi ultima parte sunt foarte interesante. După-masă am văzut-o pe Nadia, revenită de la Măldăreşti.

8 decembrie

Supeu încântător la Silvia, cu Silvio d'Amico şi tot grupul nostru. Ne-am dus s-o vedem şi

s-o auzim pe Sarah Halevy, dansatoare orientală, admirabilă.

9 decembrie

Două luni de la moartea Regelui Alexandru. Dimineaţa, conferinţa lui Silvio d'Amico la Operă despre teatrul italian şi Pirandello în special. Debit dezagreabil, dar conferinţa interesantă. La dejun, familia Bentson (ministrul Norvegiei şi soţia lui), Jeana şi Gogu, Coletta şi George. Ceai la Seligmann. Domnişoara Gauthier a cântat la vioară şi Stroescu din gură. Seara luăm masa la Marie Louise.

11 decembrie

Ieri m-am dus s-o văd pe biata Marietta; am găsit-o într-o stare jalnică. Pe urmă am fost la Margarita, Nona e mai bine. Cină la Marie Louise, cu Dinu Brătianu şi soţia, Gic, Nicu Costinescu şi eu. Azi, la dejun, Goga, soţii Paul, Fred Fulga, Pantazi. După plecarea lor, la mica Gisèle, unde Lila îşi găsesşte o rochie roz adorabilă. Apoi muzică la mine, Lola Bobescu cu doamna Seligmann care o acompaniază. La d'Ormesson, Greenway, Stroescu, mai târziu Ella şi Florica Assan. După aceea, cinema cu ultimele două, film încântător, *Vagaboanda*, cu Gary Cooper şi micuţa Temple, adorabilă. Lila se duce cu Coletta şi George la serata Mitei Andrews, îşi pune frumoasa rochie bleu.

18 decembrie

Regina s-a întors sâmbătă dimineaţa, foarte tristă. A doua zi asistă la târnosirea[*52] bisericii Sfânta Maria, pictată de Brăescu (foarte frumos), chiar după spusa bizantinologilor. În fiecare seară e câte un concert. Cvartetul Calvet e admirabil. Sâmbătă seara a fost o serată dansantă la Marie Louise, Lila s-a întors la 5½ dimineaţa, se pare că a fost încântător. În această după-amiază, muzică la mine, Stroescu interpretează minunat.

23 decembrie

Mă întorc de la Cotroceni, pomul de Crăciun, Regina e adorabilă, dar singură, săraca. Primeşte şi oferă cadouri. Cinăm acolo. Micuţa e la Didi cu Otteştii.

24 decembrie

Supeu, pom de Crăciun, copiii dansează până la 4 dimineaţa. Soţii Hoenig cu Suzi, soţii Paul, Ottescu, Sadoveanu, Irimescu, Ella, Maril, Condiescu (el nu ajunge decât la 1½ de la Sinaia, unde a fost la pomul de Crăciun al Regelui), Dinu Odobescu, Radu Roşca, mica Crăiniceanu şi Dan Brătianu. Foarte drăguţ.

25 decembrie

Ieri, în ziua de Crăciun [*sic*], dejunăm la soţii Paul cu Prodanii (generalul), după care ne întoarcem acasă. Lila se duce la familia Deleanu, unde află de logodna lui Kitty, prietena ei. Eu nu ies. Vin să mă vadă Vladimir Mavrocordat, Stroescu, soţii Berindei (Costică).

29 decembrie

Coletta s-a întors de la Iveşti (Moldova), unde a fost la vânătoare. Chiar acum, parastas[*53] de un an la biserica Visarion pentru bietul Ion Duca. La Urşani, Nadia cu Tătărescu şi diferiţi

membri ai guvernului. La dejun, fetele cu soţii lor, soţii Davidoglu şi G. Crutzescu. După dejun mă duc cu Nini să văd *Tovarăşi*[*54] de Jacques Deval. Pe urmă ceai la Irina Mavrocordat.

30 decembrie

Dejunăm la soţii Hoenig, cu soţii Paul, Alice Lichtenstein cu fata ei, Zoe Simpson, Lily Sadoveanu şi soţii Filip Lahovary. Masă bună. După-masă, acasă. Seara mă duc la cinema cu doctorul Hoenig şi nepoata lui.

*32 Al Partidului Liberal.

*33 Citate despre natura bărbaţilor.

*34 I.G. Duca, prim-ministru, şi C. Dimitriu, ministrul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirii sociale.

*35 În limba română în original.

*36 În limba română în original.

*37 În limba română în original.

*38 În limba română în original.

*39 În limba germană în original.

*40 În limba română în original.

*41 În limba română în original.

*42 „E binecuvântata însuşire de a înfrumuseţa lucrurile, de a face ca faptele şi oamenii să fie mai interesanţi, de a da la iveală părţile luminoase mai curând decât pe cele întunecate. E atitudinea optimistului; puţină înclinaţie spre pesimism, sau aşa mi s-a spus. Văd partea bună a oamenilor mai curând decât pe cea rea, milă şi simţire pentru ticăloşie şi păcat mai curând decât crimă; mai curând ajut cu vorbe bune decât dau cu băţul. Unii vor spune că e slăbiciune, dar eu aş numi-o mai degrabă tărie” (engl.).

*43 Cartea a apărut în 1935. Jurnalul aici pare cursiv. Pentru 1935, lipsesc pagini între 5 iunie şi 23 iulie (n. ed.).

*44 Citate în limba română din *Amintirile* colonelului Lăcusteanu despre Eteria grecească, faptele lui Tudor Vladimirescu, domnia lui Alexandru Dimitrie Ghica şi despre Anton Pann.

*45 Carnaval (germ.).

*46 În limba română în original.

*47 Citate dintr-o nuvelă, nenumită, a lui Somerset Maugham.

*48 În limba română în original.

*49 În limba română în original.

*50 În limba română în original.

*51 În limba română în original.

*52 În limba română în original.

*53 În limba română în original.

*54 În limba română în original.

1935

1 ianuarie

Sfeştanie*[55] la palatul regal, refăcut magnific, slujbă la Mitropolie. Regina, într-o rochie superbă de catifea violet. Pe urmă felicitări la palat, după care Regina se retrage. Dejunez la Cotroceni. Primirea nunţiului, a soţilor Guillaume şi a lui Ciolac Antici. Vizită la tanti Olga, Didina şi sora Cellei. La cină, fetele cu bărbaţii lor, soţii Davidoglu, Paul, Nona. Foarte vesel.

3 ianuarie

Astă-seară tânăra Bobescu cântă la Regină, e de-a dreptul uimitoare. La dejun, soţii Hoenig, Alice Lichtenstein cu fiica ei, R. Romanescu, Matei Condiescu, Dinu Odobescu şi Nini Davidoglu. Foarte simpatic. După-amiază, soţii Gogu, doamna Seligmann şi Chouche Ghyka. Aseară, cinema la Cotroceni, *Cleopatra,* cu Claudette Colbert.

12 ianuarie, ora 6 dimineaţa

Dorm tot mai prost şi mă enervează să iau seară de seară adalin. Evenimentul zilei e venirea la Bucureşti a lui Paul Morand şi a soţiei sale, simpatici amândoi. I-am avut la dejun împreună cu soţii Sadoveanu, Paul, Simky şi Marie Louise. Ieri am luat ceaiul la ei. Alaltăieri-seară, dineu la legaţia Italiei, 32 de tacâmuri, mâncarea bună, dar oaspeţii amestecaţi. Am avut norocul să fiu aşezată lângă d'Ormesson, care face o conversaţie agreabilă.

13 ianuarie

Dejun la doamna Pliniceanu, cam trist. Astă-seară, cinema la Cotroceni. Lila nu s-a întors încă de la Sola.

18 ianuarie

Aseară, muzică, Regina şi destulă lume; în program, Stroescu şi Rita Stern.

2 februarie

Lila pleacă iarăşi la Predeal, Coletta e acolo. Început de gripă.

7 februarie, seara

Mă întorc de la Cotroceni, unde am fost cu Anca, Mihai şi soţia lui. Film american, *Primul bal*, drăguţ. Foarte generoasă, Regina îmi dă 1.500 de lei pentru amărâta de la Suceava.

Dimineaţa, căsătoria civilă a Mioarei cu Radu Rosetti. Sunt adorabili. Lila se întoarce de la Predeal.

9 februarie

Ne întoarcem de la cinema. La dejun, Aurel, Lili şi soţii Ciulei. La 3, la Cotroceni, ca să fiu cu Petrică la Patriarh, care îl ia în cor.

10 februarie

Căsătoria Mioarei cu Radu Rosetti. Adorabili amândoi. Se dansează la Lili. Dejun la Cotroceni, de serviciu: soţii Nistor, Ilasievici şi Condiescu.

12 februarie, miezul nopţii

Cinema la Cotroceni, *Caravana*. Cu prinţesa Ileana, arhiducele, Regina Elisabeta şi câteva prietene ale prinţesei. Azi, dejun la familia Pillat, foarte agreabil. După-masă, muzică.

15 februarie

Răceală oribilă, care nu se mai termină. Dejun la Nini Davidoglu. Lila pleacă din nou la Predeal.

17 februarie

Dineu plăcut la Sadoveni, cu familia Condi. Lila se întoarce de la Sinaia, unde a avut loc căsătoria Cosettei. Ia masa la Florica. Azi a fost înmormântat bietul Bianu. Familiile Goga şi Ottescu dejunează la mine, soţii Goga se duc la funeralii, se pare că Goga a vorbit bine.

27 februarie

Arhiducesa a plecat ieri cu copiii. Vreme splendidă. Aseară, *Manon* cu Nektar de Flondor, prost. Dejun la Elena Perticari, cu soţii Valer Pop.

28 februarie

Ne întoarcem de la o serată la Mavrocordaţi, cu Sarah Halevy care dansează şi cântă melopei orientale, foarte interesant.

11 martie

Evenimentul zilei este Ventura în piesa lui Pirandello, un adevărat triumf; şi-a schimbat complet jocul: a devenit natural, simplu, uman. Familia Gogu s-a întors din străinătate.

12 martie

Cină la familia Goga cu soţii Paul, Sadoveanu, Ottescu, Condiescu, foare amuzant.

15 martie

Revolta grecilor s-a terminat. Venizelos e un bătrân nebun. Protectorat italian pe o insulă din Dodecanez. Aseară, *Bengali* la Cotroceni, film magnific care a făcut-o pe Regină să-şi declare mândria de a fi englezoaică[*56].

17 martie

Aseară, la Cercul militar, dineu oferit corpului diplomatic de Tătărescu. Am fost aşezată între Seba şi Biering, unul îmi vorbeşte de muzică, celălalt îşi exprimă antipatia faţă de S. Plec devreme. Azi, la dejun, soţii Paul, Burileanu, Condi, Sadoveanu. Drăguţ. La 6, la Cotroceni. Sandi Albu cântă pentru Regină, acompaniat de Ghita Shapira.

19 martie

Aseară, premieră la Teatrul Naţional, *Dridri*, după o nuvelă de Alecsandri, cu Maria Ventura. Foarte slab. Ultimul act destul de bun. Cină la Condieşti. Azi din nou masă mare la Condieşti, cu Ciolac Antici şi Seba. Excelent. După-masă, muzică, pe urmă, inopinat, la soţii Paul.

21 martie

Aseară, cinema la Cotroceni, *Bătrânul rege şi tânărul rege*, împăratul Prusiei şi fiul lui Frederic. Frumos film. Regina i-a invitat pe toţi ofiţerii regimentului ei.

23 martie

Cred că mi-am pierdut cifrul, sunt necăjită, ce să fac? Astă-seară, cinema la Cotroceni, *Furtuna*, film rusesc realist şi cumplit de deprimant. Era şi Nina Polizu acolo.

29 martie

Seara, concert simfonic la Ateneu, cu Cella în concertul de Schumann; cină la Toutou. Ieri, *Norma,* cu artişti italieni, cam lung, dar bun, mezzosoprana admirabilă.

30 martie

Dineu la Collas, destul de plăcut.

Dimineaţa, parastas[*57] la Domniţa Bălaşa pentru FIDAC[26]. La 5, concert cu Cella la Dalles. Masă foarte bine servită la Collas.

31 martie

La dejun, Aurel şi Lili, Coletta. Ceai la doamna Nistor. Seara, la Cotroceni cu Nektar de Flondor. Încântătoare în cântecele exotice.

7 aprilie

În fine, vreme frumoasă, încă nu mi-a trecut răceala. Elisabeth Schumann în *Boema,* încântătoare, dar cântăreţii noştri au nişte voci care o acoperă adesea pe a ei. Ieri am luat masa la familia Shapira. Azi va fi o zi teribilă. Trebuie să fiu la Cotroceni la 10 fără un sfert ca să merg cu Regina la bazarul catolic, pe urmă la biserica protestantă (plictisitor), apoi la dejun la Cotroceni. Seara se produce Cassadó acolo.

10 aprilie

Aseară, *Carmen*, cu Cristoforeanu, restul distribuţiei infect. Nevasta lui Sadoveanu, suferindă şi obosită. În seara asta, muzică.

13 aprilie

Muzică reuşită, program frumos, prea multă lume[*58].

Aseară, la C. Cantacuzino, sextetul de Chausson, îngrozitor.

15 aprilie

La dejun, familiile Condi, Sadoveanu, Paul, Georgeta Cancicov. Aseară, *Parsifal,* foarte vesel.

16 aprilie

Dejun la Coletta, ceai la lady Hoare, muzică la mine, domnişoara Doljeanu are voce frumoasă, n-are şcoală. Cinema cu Hoenig, luăm masa de seară la Cina. Regina a fost bolnavă, intoxicaţie alimentară de la o becaţină stricată. Acum e mai bine.

19 aprilie

Plec cu Regina la biserică. E Vinerea Mare pentru ea. Miercuri a fost o serată la Elena Perticari. Regina a venit târziu. În program, Nadia Chebap, Zalozna şi Goangă. Bine.

19, seara

Întoarcere de la concertul simfonic dirijat de Perlea, ultimul al stagiunii. *Simfonia I* de Beethoven şi simfonia *Cântecul pământului* de Mahler. Foarte melodioase, orchestraţie admirabilă. Lume puţină, aproape toate lojile goale. Dimineaţa, cu Regina, întâi la biserica luterană, pe urmă vizite la diferite expoziţii: Pallady, Mützner, Rodica Maniu etc. Foarte interesant. Regina cumpără un Troteanu, doi Mützner şi o mască de doamna Roiu. După-masă m-am întâlnit cu doamna Tătărescu, care ne invită pe Dunăre.

26 aprilie

Mâine, plecare în Anglia cu Regina. Mă bucur mult să ies din ţară. Lila se mută la Marioara.

5 iunie 1935

Intercalez notele făcute în Anglia[*59]. M-am întors pe 19 mai. Bietul Jeni, fratele lui Goga, a murit ieri-dimineaţă; lasă soţia şi două copile, de 11 şi 13 ani. Prietenul meu Goga e disperat. Îmi spune că între el şi fratele lui era o desăvârşită comunicare sufletească, se înţelegeau aşa de bine ş.a. Veturia a fost admirabilă. Expoziţia doamnei Sterian, un adevărat eveniment artistic, are mozaicuri superbe.

6 iunie 1935

Aseară, dineu la legaţia Angliei cu preoţii anglicani, episcopul de Gibraltar, episcopul de Lincoln, decanul de York şi trei preoţi români. Interesant. Le pare rău tuturor că Regina nu e la Bucureşti, îmi spun că ideea apropierii între cele două biserici a fost a ei şi că se înţeleg foarte bine cu preoţii noştri. Profesorul Mihălcescu e încântat de ei. Îi revăd sâmbătă la pastorul anglican[*60].

8 iunie 1935

Ziua Restauraţiei. Nu sunt invitată; eu, care detest să mă scol devreme, nu regret defel.

20 iunie

Aseară s-a întors Regina; mâine pleacă la Balcic. Lila e la Viena pentru două săptămâni. Mi-a scris ieri prin Merişanu. Anca s-a logodit cu Hillard.

22 iunie

Am plecat azi-dimineaţă cu Nadia şi Claire în maşină, pe ploaie, ca să ajungem la 3½ la Măldăreşti. Se derapează îngrozitor. Mâine, inaugurarea statuii lui I. Duca.

24 iunie

Ieri-dimineaţă la ora 9, inaugurarea la Râmnic a statuii lui I. Duca, prea mică, mâna prea mare, capul seamănă foarte bine. Biata Nadia în lacrimi. Astăzi, căsătoria civilă a fiului ei. Soţii Paul s-au întors aseară. Lila mai stă câteva zile. Sadoveanu divorţează. Hotărât lucru, omul ăsta nu-i făcut pentru căsătorie.

Sinaia, luni seara, 8 iulie 1935

Sosesc sâmbătă la ora 6, cu Emil în maşină, cu fetele; soţii Paul sunt deja acolo. Lila e cu Gic la Eforie. Frig, cer acoperit. La Bucureşti e cald.

15 iulie

Regina s-a întors azi-dimineaţă de la Balcic, supărată după ce a aflat, dintr-o scrisoare de la Rege, primită în gara Mogoşoaia, că prinţesa Ileana nu poate veni să-şi petreacă vara cu ea la Bran din cauza ultimelor evenimente politice din Austria, adică restituirea bunurilor familiei Habsburg. E dezolată, sărmana de ea.

18 iulie

Trebuie să merg trei zile cu Regina la Bran; şi Lila se întoarce luni, ce să fac? Ce accident oribil, soţia cancelarului austriac Schuschnigg, ucisă în urma unui accident de automobil. Mâine, parastas[*61] la mânăstirea de aici pentru Regele Ferdinand.

20 iulie, Bran

Am venit cu Regina şi Zwiedeneck, eu pentru trei zile, până la sosirea lui Simky, miercuri dimineaţa. Voievodul ajunge pe la ora 7, după ce Regina ne-a făcut turul proprietăţii. Daliile sunt superbe, în general toate florile arată magnific. Cinez cu Zwiedeneck, Pălăngeanu, Dobrescu şi Christescu. Mă duc la culcare la ora 9, sunt teribil de obosită. Muşcate minunate, de toate culorile; pe un turn, o harpă eoliană. Mâine-seară, cinema. Vreme superbă.

Duminică, 21 iulie

Am petrecut ziua cântând la pian, brodând şi citind. M-am plimbat puţin ca să-mi odihnesc piciorul, care aseară era realmente prea dureros. Cinema nu e, s-a stricat. Serile sunt lungi. Regina ia cina cu Voievodul, noi cu suitele; la ora 9 totul se termină. Am făcut pasienţe până la 10¾. Pălăngeanu e un om cultivat şi inteligent, ai ce vorbi cu el.

Luni seara, 22 iulie

Ziua Reginei; la dejun, Voievodul şi noi ceilalţi. După-masă, ne urcăm în două maşini, cu Regina şi Voievodul la volan, Pălăngeanu şi Virgil în spate în Rolls-ul Reginei; Merişanu şi cu mine îi urmăm în maşina Siguranţei[*62]. Din păcate, plouă cu găleata, dar drumul e atât de frumos spre Dâmbovicioara. Ne întoarcem, vine Regele s-o felicite pe Regină, stă la ceai, pleacă şi îl ia pe Voievod cu el. Atmosferă cordială. Stăm înăuntru şi nu mai ieşim, plouă din plin. Mâine vine Simky, eu plec miercuri dimineaţa. Marie Louise vine cu Peter joi şi Lila la fel, mâine sau joi. Sunt

mulţumită să-i văd pe toţi.

23 iulie, marţi seara

Am luat masa cu Regina, e adorabilă. La amiază am tradus puţin, am răspuns la telegrame, după care, la 5, am fost iar cu Regina. Plimbare încântătoare în grădină. Mă întorc ca să scriu din nou şi apoi masă frugală cu Merişanu. Telefonez la mine la Sinaia. Din cauza transbordărilor (podul de la Comarnic a fost luat de ape) Simky n-a ajuns încă. Lila trebuie să se întoarcă mâine, sper că nu cu trenul, cu bagaj, ar fi ceva imposibil.

1 august, Sinaia

Am uitat caietul acesta la Bran. Plouă fără întrerupere. La Cazino, lume nebună. Doctorul Aronovici şi soţia lui joacă nebuneşte.

3 august

Dejun la Braşov, invitaţi de Fred, cu Prodanii şi Lila. Mâncăm păstrăvi excelenţi la Coroana. Facem câteva cumpărături, ne întoarcem la 5½. Vine George de la Bucureşti.

4 august

Nimic important. Micuţul Mariei Louise, adorabil, şi-a petrecut ziua aici.

11 august

Excursie de două zile cu Regina, 7 şi 8 august, la Curtea de Argeş şi la Măldăreşti. Vreme frumoasă, foarte plăcut.

12 august

Stau toată ziua în pat, nu mă simt bine. Mic vine să-şi ia definitiv rămas-bun de la Lila.

15 august

Iau ceaiul cu soţii Gogu şi Silvia la Regină, la Bran. Florile sunt nemaipomenit de frumoase. Copiii pregătesc pentru sâmbătă o parodie după *Richard al III-lea*.

18 august 1935, duminică

Aseară fetele au dat o reprezentaţie cu parodia *Richard al III-lea*, nostimă, destulă lume.

19 august

Silvia a răcit la golf, a avut frisoane, n-a venit la masă. Mâine ne ducem la Bran, cu fetele şi doamna Shapira, eu iau masa cu Adina Woroniecka. Azi-dimineaţă Paul şi Emil au plecat la Bucureşti. Pe mine mă doare capul în fiecare dimineaţă. Fred, Valerianos şi Margot au cinat astă-seară la noi.

20 august

Iau masa la soţii Woroniecki, după ce am vizitat-o pe Silvia, gripată. Pe urmă, cu Marie Louise, Lila şi Ghita Shapira, la Bran, la Regină, fericită şi mândră să ne arate florile. Ne întoarcem

pentru cină.

22 august

La dejun, familia Gogu şi încântătorul Radu Romanescu. Celebrul bariton Nicolau, recomandat de Ullea, a venit să cânte; frumoasă voce, dar n-are şcoală, vrea să dea un concert la Bucureşti sub patronajul Reginei. Mi se pare imposibil. Soţii Woroniecki, Gogu, tânăra Copecci şi nepoţii lui Woroniecki, amândoi foarte drăguţi. La cină, soţii Grödel.

23 august

Dimineaţa, la Pelişor, lectură cu miss Fifield; după-masă de lucru şi scrisori. Cinema, *Bătrânul rege şi tânărul rege*, cu Jannings. Film nemţesc minunat. Revenim pentru masa de seară.

24 august

La dejun, micul Franasovici, foarte drăguţ. După-amiază vin George şi Emil. La cină, familia Davidoglu. Mâine, Predeal şi Braşov, cu Regina.

26 august, luni dimineaţa

Ieri, cu Regina, mai întâi la Predeal, ca să asiste la jocurile sportive organizate de colonelul Grigoriu. Nu grozav. După aceea, mare dejun cu ministrul Iugoslaviei, Perić, soţia şi fiica lui, Donescu, primarul cu soţia, cumnata Hârjeştilor şi soţul ei, Sabina Cantacuzino, Popescu Necşeşti etc. Ne întoarcem pentru o oră la Sinaia. Înmormântarea muncitorilor morţi în accidentul de la hangarul aviaţiei şi la 5½ fugim la Braşov pentru concursul hipic. Foarte interesant. Bătrânul doctor Fortunescu ia premiul I la săritura în înălţime, 1,80 m.

1 septembrie

La Bran, de marţi, pentru o săptămână. Regina e mulţumită cu viaţa contemplativă, se plimbă prin grădina ei cu foarfecele în mână şi admiră florile, care sunt minunate. E vremea daliilor, de toate culorile, de toate mărimile, o bucurie pentru ochi. Afacerea Institutului surorilor de caritate, cu toată ancheta favorabilă a lui Stârcea, s-a terminat prost. Regina vrea să se retragă. N-ar trebui. Îşi reciteşte amintirile şi ne vorbeşte la dejun, evocând figura lui Wilson, care, atunci când era la Paris, n-a vrut să se ducă el primul s-o salute. Până la urmă totuşi s-a dus. Perioada aceea e pasionantă.

Vineri [Miercuri], 4 septembrie. Bran

Dejun cu Regina, care vorbeşte mult de sora ei, marea ducesă, de nepoata ei Kyra, pe care a invitat-o în octombrie la Bran. Luăm ceaiul împreună şi vorbim despre o mulţime de lucruri imposibil de scris.

Kahrie Geami are un imens cap în mozaic al lui Christos. Multă maiestate şi o expresie de durere greu de exprimat. Singurul cu care ar putea fi comparat e cel al lui Piero della Francesca de la Borgo Santo Sepolcro, descris de Huxley ca fiind cel mai mare din lume.

24 septembrie, seara

Am ajuns ieri cu Fred cu maşina, luăm masa la Berbecu, cu fetele şi bărbaţii lor, fiecare cu propria maşină. Seara, la Teatrul Naţional, *Henric al IV-lea,* un spectacol foarte frumos. Apoi,

supeu la Continental cu soţii Paul, Gogu, Condi, Ion Marin Sadoveanu, redevenit liber. Azi Radu Cuţarida a luat masa cu fetele mele; apoi la Dobroeşti, Lila, Peter şi cu mine, un praf îngrozitor. Cinăm la Mariş.

1 octombrie

Aseară, la Teatrul Naţional, cu Regina (*Henric al IV-lea* de Shakespeare).

4 octombrie

Ieri, căsătoria lui Radu Cuţarida cu drăguţa nemţoaică. Seara, *Alhambra,* cu soţii Paul şi Binica, după ce am însoţit-o pe Regină la gară; pleacă cu sora ei, prinţesa Hohenlohe, şi Dolly (fiica acesteia) la Balcic. Nu poate fi ceva mai urât! E îngrozitor. Doamna Zwiedeneck şi fiica ei, invitate de Regină, pleacă cu acelaşi tren, ca şi Riri Gibory.

*55 În limba română în original.
*56 Un citat din Alfred de Vigny.
*57 În limba română în original.
*58 Un citat din Richelieu.
*59 Notele lipsesc din jurnal.
*60 Citate din Goethe.
*61 În limba română în original.
*62 În limba română în original.

1936

9 septembrie 1936, Sinaia

Dimineaţă mă întorc cu Regina de la Constanţa, unde a deschis Congresul femeilor române condus de doamna Baiulescu. Mult entuziasm şi aplauze. Enorm de multă lume. După-masă, promenadă cu şalupa şi ceai pe vasul amiral. Ne întoarcem la 6; la 8, cină cu Regina în micul salon al vagonului ei. Coborâm dimineaţă la 8½. Regina se duce direct la Bran, eu la Sinaia şi Simky mă înlocuieşte. În vagon conversaţia s-a învârtit în jurul poveştii cu Lili Fălcoianu – Institutul surorilor de caritate.

Duminică seara, ora 11. 20 septembrie 1936, Bucureşti

Vineri dimineaţa m-am întors de la Braşov cu Regina. Ea venea de la Bran. Ieri-dimineaţă a plecat la Miločer (Dalmaţia) cu Regina Mignon. Simky nu e bine; sunt singură aici; Lila e încă la Sinaia cu Coletta şi Marie Louise, probabil până miercuri.

Bietul Titulescu e atât de bolnav! Astă-seară, cu Gic şi Nona la cinema, un film destul de idiot, gen *Tosca*, după romanul lui Dekobra *Gondola cu himere*. Am primit o carte poştală de la F[red] F[ulga]. Aş vrea să înceteze cu avansurile pe care i le face Lilei. Îmi pare atât de rău!

22 septembrie, marţi dimineaţa

Titulescu e grav bolnav, ieri-dimineaţă se zicea că e în agonie. Aseară, la 10½, cumnata lui, doamna Pleniceanu, mi-a telefonat cu veşti mai bune: 37,5, binedispus, cu chef să vadă lume. De şi-ar reveni!

Ieri, dejun la Capşa, invitată de Gic şi Nona, în onoarea contelui de San Martino, din delegaţia interparlamentară, şi a soţiei sale. El este în Societatea compozitorilor de la Roma.

După-masă, la legaţia Angliei, ceai pentru delegaţii englezi, tot la conferinţa interparlamentară. Pe urmă m-am dus să-l văd pe B. Berceanu, care a făcut septicemie în urma unei mici răni la braţ şi era să moară. Seara, la cinema cu Binica, foarte îngrijorată din cauza soţului ei.

23 septembrie 1936

Titulescu e ceva mai bine, de s-ar menţine această ameliorare! Ieri, dejun la Ella Băicoianu, îngrijorată pentru ea şi copiii ei. Viaţă grea. După-masă am văzut-o pe doamna Franasovici, mi-a adus o geantă minunată. Am fost cu Ella la Georgeta Cancicov; am cinat la familia Paul. Azi vin copiii.

24 septembrie, ora 3½ dimineaţa

Ce rău dorm! Lila s-a întors ieri la 5 cu surorile ei de la Sinaia; aduce frunze minunate. Micuţa Colletei e o dulceaţă. Coletta spune că pe drum a fost de o cuminţenie exemplară.

5 octombrie 1936

Ieri, mare nuntă la Sinaia. Fiica lui Dinu Cesianu cu Tabacovici junior, sublocotenent în Garda regală. Regele îi cunună prin delegaţie. Naşi: Balif şi Marie Cesianu. Lila a fost acolo cu Valentina, invitată pentru weekend. Simky s-a operat dimineaţă la sanatoriu. Să sperăm că nu vor

fi complicaţii.

Astă-seară, premieră la Teatrul Naţional, *Troilus şi Cresida*, piesa lui Shakespeare tradusă de Ciomac.

6 octombrie, dimineaţa

Lila s-a întors ieri de la Sinaia. Seara am fost la Teatrul Naţional, spectacol frumos, bine montat.

13 decembrie 1936

E absolut idiot să-ţi pui din neatenţie mentol în ochi, ce poate să ardă! Aseară, ultimul concert Enescu, succes şi enorm de multă lume. Pleacă azi în America. Biata Simky moare de cancer; după operaţia asta nenorocită e pe zi ce trece tot mai slăbită.

Luni, 21 decembrie, ora 7 dimineaţa

Regina a plecat ieri la 1 la Viena, la prinţesa Ileana. Ultimele zile – o nebunie. Rubinstein şi Kempff au cântat la ea. Două ceaiuri. Biata Simky e din ce în ce mai rău, păcat de această inteligenţă extraordinară care se duce la 56 de ani, cu tot ce mai avea de făcut. Şi micuţa Ţuţi, cine se va ocupa de ea? Irina e fată bună, dar, zău, n-are multă minte.

Am vândut o parte din terenul de la Obor („la groapă"[*63]), am depus 120.000 de lei în contul datoriei mele la Societatea bancară.

26 decembrie

Biata Simky a închis ochii pentru totdeauna marţi seara, la ora 10, fără să-şi fi revenit. Fiica ei, Irina, e distrusă, a fost admirabilă pe toată durata bolii mamei sale şi aproape nu s-a dezlipit de lângă ea. Regina trebuie să fie tare mâhnită, e cu adevărat prea mult. Înmormântarea, sâmbătă, 26, la ora 3 d.a.

Urmare din 26 decembrie, ora 7 dimineaţa

Berlie Stârcea se chinuie şi el de atâta vreme. Ieri am prânzit în familie, la fiica mea: sora Jeana, soţii Paul, Nona, Vlad, soţia lui, Florica şi fetele ei. Foarte vesel şi mai ales foarte mulţi – 14 persoane. Grigore e uimitor pentru vârsta lui.

După-masă, pom de Crăciun la Marie Louise, Ion cel mic e superb, foarte impresionat de Moş Crăciun. Cât despre micuţa Colettei, îmi pare inteligentă, îşi acoperă urechile cu mânuţele ei mititele ca să nu audă zgomotul făcut de Ion cel mic cu fluierul său. Tocmai atunci vine Grigri ca să ne spună despre unul din cele mai mari necazuri din viaţa lui – moartea lui Simky. Lila îmi atrage atenţia, pe bună dreptate, că exprimarea e nepotrivită. O lasă pe micuţă în grija Irinei, sper s-o crească bine. În *Talleyrand* de St. Aulaire[27] sunt citate cuvintele lui Mirabeau: „Pentru bani şi-ar vinde sufletul şi ar avea dreptate, fiindcă ar da gunoiul lui pentru aur".

29 decembrie

Azi, la dejun, Radu Djuvara, care peste o zi-două se duce la Bruxelles. E încântat. Nini, soţii Emil, Dinu şi Niky. A fost plăcut şi vesel.

După-masă am văzut-o pe Lisette Antonescu, drăguţa prietenă. Cinez cu Lila. Vineri dimineaţa pleacă cu Gic la Predeal, la schi. Restul se duc de sărbători la Sinaia, unde fac şi Anul

Nou.

*63 În limba română în original.

1937

1 ianuarie

Aseară, supeu restrâns: Ella Băicoianu, familia Lupu, doamna Iliescu, Binica, Bebe Petr[escu], Pierrette. Intrau şi ieşeau. Lila a venit la miezul nopţii de la Toutou ca să ciocnească cu mine, apoi s-a întors ca să continue petrecerea. Azi pleacă pentru câteva zile la Predeal, la schi.

Ieri a fost incinerată sora Jeanei, moartă de cancer la ficat; a suferit mult.

3 ianuarie, ora 11½

Ieri, la dejun, Binica, Bebe Petr[escu], Sadoveanu, Nona. Lila telefonează de la Predeal. Gic are mai puţin aplomb. După-masă, vizite, un moment la Elisa Antonescu. Cinez la Florica. Azi iau masa la Costică, de unde telefonez la Predeal, la Burileni, pentru noutăţi de la Lila. Mă întorc şi le găsesc la mine pe Cleo şi Lucie; o văd o clipă pe micuţa Colettei. Cu Ella la cinema, film rusesc, *Circul,* destul de bun.

5 ianuarie

Ieri am luat masa la Silvia, cu soţii Paul şi Sadoveanu. Stau la sanatoriu deoarece casa lor nu e încă gata. După-masă, muzică cu Filip, eu cânt *Sonata I* de Beethoven şi prima parte din a VII-a. Seara, cu Binica, la Alhambra, spectacol foarte amuzant, montare măreaţă. Lila e încă la Predeal cu Gic, se pare că a nins în noaptea din urmă.

6 ianuarie, ora 11 seara

Cinez la Marie Louise şi Emil; foarte drăguţ. Dimineaţa, la cimitir. Dejun la Mariş şi Paul, cu soţii Gogu şi Noemi. Apoi teatru, *Institutorii*[*64], o piesă cam demodată, dar bună şi mai ales bine jucată. După aceea, vizite: Annie Zănescu, atât de rece şi de convenţională! Lila se mută pentru două zile la Yvonne.

8 ianuarie

Ieri, la Predeal, cu Nadia şi Mila Mitilineu. Nadia voia să ducă flori la locul unde a fost ucis bietul Jean, la gara din Sinaia. Săraca, era toată în lacrimi. Prânzim la Caraiman şi apoi mă duc la Predeal, la vila Burileanu, s-o văd pe Lila. Nu arăta prea bine, avea ochii obosiţi, se întoarce astă-seară.

11 ianuarie 1937

Ieri, *lunch* la Valentina, după căsătoria civilă a fiului ei, şi azi căsătoria religioasă, enorm de multă lume. Mireasa drăguţă, destul de bine îmbrăcată. Cinăm la Mariş. Paul are otită şi e pesimist ca întotdeauna.

13 ianuarie 1937. Miezul nopţii

Ne întoarcem de la concertul Şaliapin. Bietul de el, cu toată arta cântului pe care o are în cel mai înalt grad, ar trebui să se retragă. Sala copleşită, mare succes. Popovici a încercat să-i facă Lilei o puncţie, dar n-a ieşit nimic. Încă îşi trage piciorul. Aseară, la cinema, *Swing Time*, cu

Ginger Rogers şi Fred Astaire.

14 ianuarie 1937

Concert Wagner dirijat de un şef de orchestră de la Bayreuth, Höllfiss. Destul de bun, dar nu extraordinar. Multă lume şi mare succes. Georgeta Cancicov a avortat. A îngrijit-o Medeea Niculescu. Lila va avea nevoie de o puncţie în urma accidentului de la Predeal.

15 ianuarie 1937

Dineu uriaş la Collas. Masă impresionantă, piese mari de argintărie, lumânări roz în candelabre de argint, azalee roz ş.a. Soţii Tătărescu, Valer Pop, Della Porta, Negroponte cu fata, Guillaume, Urdăreanu etc. etc.

După-masă l-am văzut pe Donici. Cânt două sonate de Mozart cu Botez. Prânzim la Silvia.

19 ianuarie 1937

Ieri, dejun la Coletta, revenită de la Predeal. Micuţa e o scumpete. După-masă, comitet CTC la Marietta Balş pentru o loterie cu un tablou de Ştefan Popescu. Azi, la M.L. şi cină la Pockhammer.

20 ianuarie

Dejunez cu Lila la Della Porta; amândoi sunt încântători. După-masă, cu afaceri la Naţionala, la Emil. Apoi Georgeta Cancicov, mai bine, dar sâcâită de soră-sa Pierrette, care-şi pierde întreaga avere în procesul cu Marie Angèle. Pe urmă dentist, recepţie la soţii Dozzy, unde e şi Lila. Astă-seară ea merge la o tânără doamnă Eremia, iar eu la cinema cu Binica şi sora ei ca să vedem *Boccaccio*, opereta care se petrece la Ferrara, frumos montată.

22 ianuarie, ora 1½ noaptea

Nu pot dormi. Lila a răcit, tuşeşte, se încăpăţânează să nu meargă la spital. Aseară, concert Arrau, dirijat de Alfred Alessandrescu. Concert de Schumann. N-are temperament, dar e drăguţ şi limpede. Cella îl face praf, e dezlănţuită contra lui. *Simfonia I* a lui Enescu, atât de frumoasă şi de inspirată, plină de gingăşie şi tandreţe – andantele. Lume puţină, dar simfonia e bine dirijată. Mâine, zi tare încărcată.

23 ianuarie, sâmbătă seara

La ora 8 seara, întoarcerea Reginei. Încântătoare, are o mină bună. La gară, Franasovici, Iuca, Bentoiu, Papazoglu, Elisa Antonescu, doamna Mavrodi şi cu mine. Voievodul a fost operat de apendicită la Florenţa. Cred că Baliff i-a spus Reginei la gară. E un frig năprasnic. Lila şi cu mine suntem răcite. Azi-dimineaţă am ieşit cu Silvia, prânzim la Franasovici cu o mulţime de diplomaţi. Magnific. Pe urmă, piesa lui Gerhart Hauptmann *În amurg*[*65], unde Storin face o creaţie splendidă. Apoi la gară şi seara din nou la teatru, cu excelenta trupă de la Josefstadt.

26 ianuarie

Din fericire, Voievodul e bine. Am fost îngrijorată. Aseară, cu Regina, la Teatrul Naţional, *Victoria Regina*, de Housman. Bine jucată şi bine montată. Marioara Voiculescu e reuşită în rolul ei.

Azi, dejun la sârbi (Kassidolatz). Au lucruri splendide, frumos aranjate. Ministrul Angliei uită să vină şi se duce la Martha la Mogoşoaia, poate ca să nu fie 13 ori să-l ridice de la masă pe băiatul ministresei din prima căsătorie, tânărul Pasić. După-masă, muzică la mine.

27 seara – 28 dimineaţa, ora 2½

Seară începută cu o cină a Lilei; acum s-au dus la Melody bar. A. începe să se ocupe de ea.

28 seara

Mă întorc de la concertul simfonic dirijat de Nona. Foarte frumos, cântăreaţa sârboaică e încântătoare. Lila a luat un aperitiv la Sofia. La cinema cu Yvonne Christopol.

29 ianuarie

Mă reîntorc, cu Regina, de la cinema. Harry Baur în *Beethoven*. Muzica foarte bună, restul aşa şi aşa. Film franţuzesc, asta spune tot. Regina le-a invitat pe Alice Sturdza cu bărbatul ei şi pe Bizi, cumnată-sa. După-masă am avut o întâlnire a Asociaţiei la doamna Vâlcovici, unde doar Rădulescu era serios, restul râdeau – ca şi mine. Pe urmă, ceai la generăleasa Prodan, care e foarte amuzantă. Bietul Paul, nu-i merge bine cu urechea.

3 februarie, alaltăieri-seară

Kreisler a dat un concert magnific. Astă-seară mai are unul, în beneficiul muzicienilor şomeri din România. Toate biletele s-au vândut.

Ieri după-masă Regina a vizitat diferite expoziţii de pictură, între care de semnalat Chirovici, Theodorescu-Sion, Soroceanu etc. Seara, cinema cu celebrul tenor Nino Martini.

3 februarie 1937

Al doilea concert al lui Kreisler la Ateneu, în beneficiul muzicienilor şomeri din ţară. Gest drăguţ. A fost de faţă şi Regina, în rochie albă şi capă mare de catifea roşu rubiniu, cu guler mare de vulpe argintie. Are o ţinută surprinzătoare. E încă atât de frumoasă şi adorabil de bună. Lila îşi termină seara la Lia Florescu.

7 februarie

Ieri, mare serată la Palatul regal, cu orchestra simfonică din Belgrad. Muzica sârbească, inexistentă; dirijorul, la fel. Regina, superbă, în catifea violet. Lume destulă, toalete frumoase.

Într-o carte despre România Seba a făcut o gafă, unii pretind că a fost prost tradusă. Biata doamnă Mavrodi a făcut lumbago.

7 februarie

Tosca la Operă. Asistă Regina. Artista italiană Caniglia, bună, afară de notele acute, parcă le aruncă din gură. Prost fardată. Joc de scenă bun. Lila se duce la Operă cu Ugo Sola. După-masă, căsătoria Angelescu, tânăra Jeana cu un Ghica Budeşti. Totul se petrece în casa Catargi. Mă duc acolo târziu, după ce mă întorc de la concertul studenţilor catolici, care a fost foarte frumos.

9 februarie 1937

Se repară caloriferul. Loviturile de ciocan m-au trezit în zori. După-masă, muzică.

Silvestri, *Cântecele din Bihor*[*66] armonizate de el, iar Rita Stern cântă din Franck. Am prânzit la M[anolescu] Strunga, cu Nadia, Cella şi Filip, Fotino şi C. Brătianu. Masă excelentă. Seara, cinema la Cotroceni. Regina, strălucitoare, în roz. Erau acolo Elisa, Cella şi sora ei Riri, soţii Vladimir Mavrocordat, toată familia Zwiedeneck etc.

24 februarie 1937

Să sperăm că astă-seară se rezolvă conflictul[28] cu reprezentanţii Germaniei şi ai Italiei în ce priveşte participarea la funeraliile celor doi legionari. Ce poveste, Dumnezeule! Tătărescu la Interne şi Sassu la Justiţie, cu Bentoiu subsecretar de Stat. Iuca şi Djuvara, pentru moment, miniştri fără portofoliu[29]. Paul e mai bine, bietul băiat!

27 februarie

Mă întorc de la serata dată de Elena Perticari, după un frumos concert Casadesus. Totuşi cam monoton. Îl aştept cu nerăbdare pe Zecchi. Dejunăm la egipteni, era şi biata Mary acolo, părea îngrozitor de tristă. Comitetul Asociaţiei, la Dragomirescu. Ieri, Casadesus a cântat minunat la Cotroceni.

28 februarie, noaptea. 1 martie, dimineaţa

Azi-dimineaţă, festival pentru Nasta, cu Regina. Nenumărate discursuri. Trancu-Iaşi, plin de entuziasm, ca totdeauna, citând versurile poetului, spre marea bucurie a lui Ion Costinescu. Apoi dejun la Cotroceni, soţii Slăvescu, Samsonovici şi arhitectul Nenciulescu. Ceai la Aurel, din fericire nu durează. Mă întorc şi îl văd pe P[etrescu] Comnen, încă destul de necăjit. Collas, ca decan al corpului diplomatic, în absenţa nunţiului, bolnav, trebuie să găsească o soluţie. Seara, cu Regina, ceai la Crucea Roşie. Mă întorc cu Lila, care servea acolo, pe la 1½ noaptea.

1 martie

La dejun, soţii Goga, Pantazi, Noemi şi Lia Florescu, Sadoveanu şi Matei Condiescu. Toată lumea vorbeşte de conflictul diplomatic. După-masă, vizită la Mary şi la Nadia. Seara, concert Anghel. Viorica e foarte drăguţă şi graţioasă. Lume multă şi succes mare.

5 martie

Serată de gală cu Regina. Lume multă, muzică frumoasă, sonata de Fauré, cu Filip şi soţia lui. Doamna Altheim Feller, cântăreaţă excelentă, şi corul mixt al lui Rădulescu.

8 martie, ora 6 dimineaţa

De câteva zile, în fiecare dimineaţă mă doare capul. Ieri, sânul drept era puţin roşu. Sunt foarte necăjită. E dezgustător să nu poţi trăi sănătos, dar să mori brusc – ce vis! Şi Lila, care nu e măritată, ce-o să se întâmple cu ea? Ieri, cu Regina, care era gripată, la Teatrul Naţional, pentru matineul Miller-Verghy. După, la Elisa; fac cunoştinţă cu Mestrovici şi soţia lui. Amândoi simpatici şi drăguţi.

11 martie

Draga Regină e bolnavă, noaptea a leşinat. De curând a vomitat sânge, e posibil să aibă un ulcer la stomac. Ea, care nu e niciodată bolnavă! Mâine, între 4 şi 5, consultaţie. Am emoţii.

Marţi, 16 martie

Duminică a venit Regina Mignon ca să stea cu mama ei. E bucuroasă că se află la Bucureşti. Am ieşit împreună ieri-dimineaţă. Din fericire, Regina Maria e mai bine; a început să bea puţin lapte, care de altfel nu-i place. Îl amestecă cu apă de flori de portocal. Mănâncă şi puţină supă de zarzavat. Are o răbdare admirabilă. Ar trebui dat un comunicat pentru că oraşul e înnebunit şi inventează lucrurile cele mai rele[30].

18 martie

Regina e din ce în ce mai bine, dar trebuie să stea în pat cel puţin patru săptămâni. Imensă explozie de simpatie din toate colţurile ţării. Camera de dormit e o grădină de flori. Infanta vine mâine la ora 5.

27 martie 1937

Mă întorc de la cinema cu Radu Romanescu, Christoloveanu şi Maril. Un film destul de bun. Regina e bine, radiografia n-a relevat absolut nimic. Acum trebuie hrănită ceva mai substanţial ca să-şi refacă forţele.

Azi, la dejun, soţii Condiescu, Paul Teodorescu, Radu Romanescu, soţii Paul, Sadoveanu. Vesel şi foarte plăcut. Marţi seara cinăm la Condieşti, ca să-l sărbătorim pe Gogu Georgescu.

Marţi, 13 aprilie

Prinţul Nicolae a renunţat la toate prerogativele sale regale ca să-şi urmeze chemarea inimii; să nădăjduim că n-o să regrete. Asta s-a întâmplat vineri în Consiliul de Coroană prezidat de Rege. Arhiducesa Ileana e la Bucureşti, spre marea bucurie a Reginei; biata de ea trebuie să mai stea în pat 8-10 zile. Articolul Marthei Bibescu a provocat o reacţie extraordinară în toată ţara.

Astă-seară, film la Cotroceni, *Maria Stuart,* cu Katharine Hepburn. Din punct de vedere istoric e fals; încolo, e un film destul de frumos. Regina mi-a părut obosită, palidă şi deprimată. Conversaţia cu Filip Lahovary n-a fost de natură să mă facă optimistă. O roade povestea cu renunţarea fiului ei cel mic.

14 aprilie

Lila vrea să se ducă de sărbători la Roma cu Mustic, Lia şi Maril, numai să putem aranja pentru cazare. Dejun la soţii Pavlovici. Sunt instalaţi foarte frumos şi îngrijit. Soţii Guillaume, Barbu Catargi, Mocsony şi membri ai legaţiei iugoslave.

Astă-seară, operă, cu Krásová, începutul actului. Un act de Wassermann, la Teatrul „Regina Maria”, 70 de ani, mult firesc şi ţinută. Închei cu sfârşitul concertului religios la catedrala Sf. Iosif. După-masă, la conferinţa lui Charles Oulmont, *Ce gândesc femeile despre bărbaţi*. Destul de slabă.

28 aprilie

Lila a plecat vineri 23 aprilie în Italia, cu Maril, Liliana, Miţi şi Mustic – încântată să se ducă la Roma, unde trebuie să ajungă mâine. Azi e la Florenţa. În general, Regina e bine. Astă-seară, un film japonez. Mă duc cu Elisa, care nu încetează să-mi vorbească de F[otino] pentru Lila, cred că ar fi foarte bine.

29 aprilie

Aseară, la Cotroceni, film japonez drăguţ, *Mitsuko,* cu imagini splendide. Cu Elisa B[rătianu], care îmi vorbeşte tot timpul de Fotino pentru Lila. N-am nimic împotrivă, totul depinde doar de ea.

30 aprilie

Biata, draga Regină are un început de flebită. Ieri era tare deprimată, să sperăm că e ceva trecător. Lila a scris de la Veneţia; aseară a ajuns probabil la Roma, ce bucurie!

30 aprilie, ora 11 noaptea

Regina e mai bine, astă-seară avea 37,2. Să sperăm că nu e nimic grav. Azi a primit-o în audienţă pe Sabina [Cantacuzino]. O zi foarte încărcată: dimineaţa, expoziţie de ouă, i-am dus Reginei câteva ouă splendide. S-a bucurat. Am scris scrisori, apoi dejun la Nadia [Duca], am fost la cimitir cu surorile mele, la coafor, pe urmă la Cotroceni – ca s-o introduc pe Sabina. L-am văzut pe Goga, am trimis o scrisoare şi un pachet Lilei, apoi am fost cu soţii Paul la biserică, lume destulă. Masă la Paul. Iată, atâtea lucruri pentru Vinerea Mare. Micuţa Colletei e adorabilă, asist la baia ei.

1 mai

Am dormit tare rău. Am visat că Danielopolu a văzut-o pe Regină şi era îngrijorat. Mi-a spus: „La 2 noaptea a avut ameţeli şi dureri la picior”.

2 mai. Paştele, ora 9 dimineaţa

Ieri, de serviciu. Doamna Mavrodi nu şi-l reia pe al ei decât mâine. Mică sporovăială cu Regina, e deja mult mai bine, cred că a fost o falsă flebită datorată unei injecţii.

După-masă, la Dobroeşti. Grădina e minunată. Pe urmă am dus-o pe biata Elena Sturdza la Regină. Apoi la Nadia. Au venit Marie Arion (stupidă) şi Mila Mitilineu (inteligenţă, spirit critic foarte dezvoltat). A venit Cancicov, încântat de încasări (impozite), cu 480 de milioane mai mult decât anul trecut în aprilie. M-am întors la miezul nopţii, după ce am ascultat la radio Învierea de la Mitropolie; supeu la Mariş până la 2 dimineaţa. Azi, vorbesc la telefon cu Elisa, care cere fotografii ale Reginei în costum românesc pentru basorelieful pe care Mestrovici trebuie să-l pună pe soclul statuii ecvestre a Regelui Ferdinand. Mă scol să mă duc la Cotroceni.

3 mai

Ieri-dimineaţă, la Cotroceni. Regina, încântătoare, în pat, mult mai bine, piciorul aproape dezumflat şi temperatură mai deloc. Îi citesc cronica lui Henry Bidou la cartea Marthei *Images d'Epinal*, unde spune: „E de la sine înţeles că studiile ei, realizate cu fineţe, nu excelează prin intuiţie, sunt lucrate dintr-o pornire vie şi adesea elaborată, pline de subtilităţi, dar n-au nimic a face cu imaginarul popular”. E o artă franceză a cărei tradiţie s-a pierdut în Franţa.

Dejun la Nadia, cu Claire Mavrocordat, tatăl ei şi Marie Arion – aceasta din urmă obositoare.

O parte a după-amiezii la Coletta, ca să mă joc cu mititica, apoi corespondenţă, pe urmă doamna Iliescu îmi istoriseşte necazurile ei: soţul ei are o amantă, în ciuda vârstei (71 de ani), şi

deunăzi a avut un atac. S-a întors la nevasta cea bună, după patru zile de stat în pat, şi încă se află acolo. Azi am lume la masă.

5 mai, ora 4½ dimineaţa

În fiecare dimineaţă mă scol pe la 4½ sau 5½, apoi nu mai dorm. Mă apucă gândurile[*67], cum zicea biata mama. Ieri, de serviciu la Regină, e enervată, dezgustată, crispată pentru că nu i se îngăduie să părăsească patul din cauza începutului de flebită. Biata de ea spune: „Va trebui să mă resemnez să fiu o femeie bătrână, când o să mă dau jos din pat o să fiu grasă, n-o să mă mai încapă nici o rochie etc.”. Va veni un medic de la Viena, prieten cu principesa Ileana.

Seara cinez la Paul, discuţie pe seama lui Sadoveanu, care i-a făcut o scenă în stradă lui Paul, sub pretext că era cu buna lui prietenă Snejina şi Paul nu i-ar fi salutat. S-au despărţit fără să-şi dea mâna. N-a venit la cină. Erau acolo soţii Gogu, Condi[escu] cu Matei şi cu mine, iar pe la 10 i-a telefonat Marioarei să-i spună că îl doare capul.

Lila e la Roma de cinci zile; n-am primit nimic de la ea, afară de o telegramă.

10 mai 1937, ora 9 dimineaţa

În oraş e mare agitaţie pentru defilare. Lila se întoarce mâine-dimineaţă. Sunt aşa de bucuroasă s-o revăd, draga de ea. Regina nu se simte bine. Să vedem ce spune Fritch.

Ora 9½ seara

Am vorbit cu Fritch. Îi va face Reginei un aparat ca să se poată ridica. Tanti Olga e rău, biata de ea. La Dobroeşti, după atâta ploaie, grădina e superbă. Am văzut-o pe Nadia, am vorbit cu soţii Goga.

Mare bucurie, draga de Lila se întoarce mâine-dimineaţă.

12 mai, ora 7½ dimineaţa

Lila a sosit ieri-dimineaţă, încântată de călătorie, dar necăjită de povestea Marilei care a eşuat. Îmi pare tare rău. Şi Emil cu Marie Louise s-au întors aseară din călătoria plină de peripeţii cu maşina pe coasta dalmată.

Azi, încoronare la Londra[31].

22 mai seara, miezul nopţii

Mă întorc de la baletul indian *Manuka*, foarte frumos, foarte artistic, dar ca muzică tare monoton. Regina e mai curând bine, dar mai are puţină febră. Nădăjduieşte mult în consultul lui Abrami, care trebuie să vină joi. După asta vrea să se ducă la Viena, la Cottage şi apoi, poate, la Semmering. F[otino] e foarte ambalat, Lila – rezervată, găseşte că n-are şarm.

23 mai

Azi-dimineaţă, inaugurarea casei Simu. A fost deja inaugurată vineri şi, spre marele meu regret, nu am fost de faţă. Merită să fie văzută. Îl găsesc acolo pe Bunescu, pictorul, conservatorul muzeului, care îmi face onorurile de gazdă. Foarte, foarte bine.

La dejun, Marie Louise şi Emil. Restul zilei, acasă, vizita Mariei Franasovici. La Lila vin Marie Liliane şi Christoveanu pentru alegerea fotografiilor.

24 mai

Azi e de serviciu Elena Odobescu. Vin în audienţă soţii Guillaume. M-am întors, după dejun, cu dansatoarea americană. Nu-i rea. Cină cu Lila la Terasă şi o clipă la Operă.

25 mai

Dimineaţa, la dentist şi la croitoreasă. Dejun cu soţii Paul, Ottescu, I.M. Sadoveanu, Goga şi Gogu. Am fost din nou indignată de Toutou, care e tot mai de nefrecventat.

După-masă, la Costică Manu, adunare generală a Asociaţiei muzicale, despre program; între alţii, un tânăr tenor, Poenaru, care mi se pare excelent. Cinăm cu soţii Paul.

27 mai

Azi la 3 vine Abrami la Regină. Sunt îngrijorată, mai ales după conversaţia de ieri cu dr. Angelescu, şi mă tem că n-au curajul s-o lase să plece la Viena, aşa cum îşi dorea. Ieri-dimineaţă, de serviciu. Smara, Ana Lahovary, Pia Alimănişteanu şi Lisette Greceanu. Între timp, alerg la Universitate să-i duc Sabinei un cuvânt de regret al Reginei că nu poate asista la adunarea anuală a universităţii libere. La rându-le, au transmis mesaje Regele, gripat, şi Voievodul, care se întoarce de la Varşovia, unde s-a dus să-l invite pe preşedintele Republicii la festivităţile de 8 iunie. Aseară, cinema, apoi cină cu soţii Paul, soţii Vianu, Marie Liliane şi Fotino.

28 mai

Abrami, venit la Bucureşti ca să ţină o conferinţă, a văzut-o pe Regină. Nici ulcer, nici c[ancer], ci o ciroză a ficatului cu edeme la picior. Trebuie să meargă la Sinaia în loc să se ducă la Viena. O să fie disperată. N-am văzut-o de când s-a dat acest verdict. Săraca, atât de mult voia să evite să meargă la Sinaia! E foarte anemică, 2.500.000 de globule, iar numărul lor nu creşte.

29 mai

Ieri-dimineaţă Regina era foarte deprimată. Gândul că trebuie să stea în continuare în pat o demoralizează, în ciuda curajului ei. Ieri, ceai la Lidia Filipescu şi la N. Mavrocordat; grădina Lidiei e superbă.

2 iunie, ora 5 dimineaţa

Ieri a venit Regina Mignon. Regina noastră e fericită că o revede. Pleacă amândouă sâmbătă la Sinaia, numai să-şi revină Regina; biata de ea e exasperată. În fine, vremea e frumoasă. Lila e ocupată cu spitalul ei. Aş vrea să termine cu asta şi să se gândească odată la căsătorie. F[otino] s-a întors ieri şi i-a telefonat.

3 iunie

Aseară, cu soţii Nona, Marguerite, Maril, Dan Brătianu şi Fotino la cinema şi apoi la noi – cină. Foarte vesel şi plăcut. Fotino e în vervă. Azi, de serviciu. Elisa e dezolată din cauza Reginei. Aceasta pleacă sâmbătă la Sinaia, trag nădejde că aşa îi va creşte numărul de globule roşii.

După-masă, probe la croitoreasă, pe urmă la Dobroeşti, cu soţii Hoare. Ne-am întors pe la Fundenii Doamnei, cu minunata bisericuţă de la 1699 construită de un Cantacuzino. Decoraţiunea exterioară, de expresie persană, e încântătoare. La cină, soţii Paul, pe urmă Nona, cu noua lui maşină, ne plimbă la Şosea.

5 iunie 1937

Azi-dimineaţă Regina a plecat la Sinaia; ieri mi-am luat rămas-bun. Regina e mereu răbdătoare şi atât de bună! La Sinaia o aşteaptă prinţesa de Hohenlohe. Regina Mignon rămâne cu ea până pe 12 iunie. Sunt îngrijorată, biata făptură dragă, cât de nedrept e să stea ţintuită la pat şi cum nu s-a putut bucura de primăvară şi de florile ei!

Ieri am prânzit la Coletta. După-masă, ceai la Mimi Berceanu şi seara, cu Lili, acasă. Soţii Paul pleacă cu Simplonul la Paris pentru trei săptămâni.

5 iunie, miezul nopţii

Mă întorc de la cina lui Fabritius, la legaţia Germaniei. Cald şi plictisitor. Soţii Thierry, Irimescu, Urdăreanu, Vâlcovici, Sichitiu, Ottulescu, Leonte, Ugo Sola etc. Am dejunat la Marguerita, cu Fotino şi Slătinenii. Foarte plăcut. După-masă, ceai la Didina Cantacuzino – tot oraşul pentru logodna fiului ei cu domnişoara Milcoveanu.

6 iunie 1937

Azi-dimineaţă doamna Mavrodi telefonează şi spune că au călătorit bine, liliacul e înflorit, iar Regina a petrecut o noapte bună. Numai să-şi poată învinge anemia!

Prânz cu Lila, pe urmă lucrez puţin. Ies cu Nadia şi cinez la Dobroeşti cu soţii Grödel, Berceanu, Emil, Coletta şi George Manu. Foarte plăcut. Lila e la căsătoria Macovei. Sper să nu se întoarcă prea târziu.

8 iunie, seara

Ziua Restauraţiei. Mare concert de gală la Palat. Madeleine Cocorăscu interpretează concertul de Chopin, acompaniată de Filarmonică. Preşedintele Republicii Polone, un lungan slab, bătrân simpatic. Lume multă, fără Marthe. Voievodul, adorabil. Parada de ieri a fost foarte frumoasă. Mâine se duc toţi la Sinaia s-o vadă pe Regină, se pare că se simte mult mai bine.

9 iunie

Azi, la dentist, probe la croitoareasă. După-masă, la doamna Thierry şi la Nadia. Cinez acasă cu Lila. Îşi pregăteşte examenul. Mâine, celebrul Eppinger de la Viena, cu un medic elveţian şi un altul englez; urmează să se întâlnească la Pelişor. Sunt foarte îngrijorată de rezultat.

10 iunie

La prânz, Marguerite, Adina Skeletti, Maril, Sadoveanu. Adina e foarte tristă, fratele ei s-a însurat cu o italiancă, un soi de aventurieră interesată. Pe băiat îl trimite în Anglia, iar ea, Adina, se instalează într-un mic apartament la Bucureşti.

La 6, la Marguerite Zissu, unde îl ascult pe micul Gheorghiu, 12 ani, pianist şi compozitor, atât de simpatic. Un tenor, Vuia, voce foarte bună.

La 8 ne-am dus la cină la Elisa; era încântătoare şi binedispusă. Masa a fost excelentă. Ne întoarcem pe jos cu F[otino].

12 iunie

Lila a plecat la spital înainte de 8. Elisa oferă un etaj al casei ei de la Balcic, foarte drăguţ.

Aseară, film în culori despre încoronarea engleză, foarte frumos.

Ziua, probe la Gina, ceai la Kassidolatz, pe urmă la Silvia pentru veşti de la dr. Hoenig, care a făcut o pneumonie îngrozitoare în urma unei gripe. Acum a ieşit din criză, nu mai are febră. Apoi la tanti Olga, a scăpat şi ea de bronhopneumonie. E plină de viaţă şi de o uimitoare bună dispoziţie pentru cei 83 de ani pe care îi are. Ieri, toţi medicii faimoşi la Sinaia, la căpătâiul Reginei. Buletinul de mai jos nu spune nimic[*68].

14 iunie

Lila a plecat la 7¾ la Spitalul militar, pentru examenul scris. Sunt bucuroasă că se termină pentru că se face prea cald. Mă duc pentru două zile la Sinaia. Ieri am văzut-o pe Elisa.

17 iunie

Două zile la Sinaia, sunt foarte tristă şi îngrijorată pentru biata Regină. E cu adevărat cumplit. Această făptură magnifică se stinge de o boală îngrozitoare. Şi e aşa de nedrept ca tocmai ea să fie lovită!

18 iunie

Dimineaţă mă duc la coafor, apoi Coletta şi George vin la dejun. După-masă, cumpărături şi vizită la Silvia. Doctorul, deşi încă slăbit, e mai bine şi pleacă luni la Sinaia. Doctorul Eppinger ar fi zis că boala Reginei nu e de natură malignă.

Cină, soţii Ottescu, Didi, Irimescu şi Fotino – care rămâne ultimul.

19 iunie

Foarte simpatic dejun la Condieşti. După-masă, cu Nadia la Mazilich şi pe urmă la Şosea. Lila, cu toţi prietenii ei, la Dobroeşti. Apoi cinema, mergem şi noi, Nadia şi cu mine.

23 iunie

Aseară, dineu la Thierry pentru Pierre Coty, ministrul francez al Aerului, care n-a putut veni din cauza crizei guvernamentale. Eram 36, îngrozitor de înghesuiţi. Faţă de masă de dantelă superbă, avioane în miniatură din maci acopereau masa. Tătărescu, soţii Antonescu, Irimescu, Kassidolatz, Săveanu, trei tineri aviatori francezi, soţii Benune etc.

Lila e la Snagov cu Miţi.

4 iulie. Sinaia, 1937

După două zile la Dobroeşti, alte două zile la Florica, la Elisa, două la Bucureşti; aseară am petrecut noaptea la Florica şi la 8 fără un sfert Elisa, Lila, Fotino şi cu mine am plecat prin Câmpulung, Rucăr, Dâmbovicioara ş.a. ca să ajungem la Sinaia. Plimbare superbă. După-masă la 5, la Regină. O găsim mult mai bine. La 6½ Elisa se întoarce cu Fotino, Marie Louise cu Emil în maşina lor, George cu George Miclescu.

Miercuri, 7 iulie

Regina a ajuns, după zece zile, cred că datorită *Rohkost*[*69], să aibă 33 de milioane de globule roşii şi să ia 4 kilograme în greutate. În sfârşit, vremea se îmbunătăţeşte. Restul nu, spre marele meu regret.

Sâmbătă, 10 iulie

Regina a ieşit prima dată azi-dimineaţă, cu maşina, cu asistenta şi Zwiedeneck la volan. O urmau doctorii. Marietta Balş şi Catherina Ghica în audienţă. Apoi dejun, pe care îl iau, ca de obicei, cu prinţesa de Hohenlohe şi Fifield, colonelul Manolescu – factotum al principelui Nicolae. Acestuia din urmă îi e dor de ţară; nu repetă ceremonia căsătoriei căci dama nu vrea să se mărite cu domnul Brana. Dezinteresul ei e dovedit.

Alvaro, fiul cel mare al infantei Beatrice, se căsătoreşte cu o italiancă foarte bogată, fata unui industriaş. Părinţii nu sunt foarte mulţumiţi.

11 iulie, ora 11 noaptea

La Pelişor, doamna Farquare, soţia consilierului de la legaţia Angliei, cu delegaţii FIDAC, în audienţă la Regină. Mâine, Lili Fălcoianu şi Didina Cantacuzino. La noi, soţii Davidoglu în vizită şi apoi Hoenig.

13 iulie

Elisa vine vineri cu F[otino], care scrie ca să întrebe când o poate vedea. Azi, la Azuga cu soţii Emil. La dejun, cele trei fete şi Emil, la Pelişor, cu prinţesa Hohenlohe.

18 iulie

Elisa s-a întors azi-dimineaţă după ce a stat două zile la „Căpriţa”. Mi se pare că proiectul F[otino] merge mult mai bine. De-ar da Dumnezeu! Acum Miţa Andrews e pentru trei zile la noi. Regina Elisabeta, pentru cinci zile la Sinaia. Regina noastră e mult mai bine. Christine Galitzi a fost numită secretara particulară a Reginei. Persoană foarte agreabilă (influenţa Ilenei).

20 iulie 1937

Zece ani de la moartea Regelui Ferdinand. Dacă ar fi fost bine îngrijit, ar mai fi putut trăi[32]. Se pare că bietei Elena Perticari nu-i e bine. Azi, la Braşov, cu soţii Hoenig. Vorbim de căsătoria Ioanei Perticari cu C. Suţu. Are cel puţin zece ani mai puţin ca ea.

22 iulie, miezul nopţii jumătate

Aproape aş putea spune 23. Azi, ziua Reginei[33], sfânta Maria Magdalena. Nenumărate flori, vizite, delegaţii ale batalionului de vânători, ale străjerilor, cercetaşilor etc. Doamna Antonescu, Tătărescu, Fotino, Silvia. Destule scrisori de scris. Pe urmă coafor, apoi Silvia mă duce pe Drumu Codrului[*70]. La cină, Fotino (mereu nedecis, extraordinar). Pe la 10¾ la gară, pentru Regina Elisabeta. Mă întorc pentru o plimbare cu Lila şi Fotino la Azuga.

23 iulie

Elisa e supărată, foarte supărată pe Fotino, care pleacă mâinedimineaţă cu avionul la Paris pentru opt zile. A plecat aseară la 7. Nu s-a decis încă nimic, dar par să se înţeleagă.

27 iulie

Azi-dimineaţă, împreună cu Regina, cu maşina, spre Comarnic. Mi-a vorbit îndelung de prinţul Nicolae, care e la Napoli cu faimoasa lui Ioana, la baronul Fassini la Nettuno. Regina mi-a

spus că i-a scris mult şi foarte sincer, spunându-i că nu poate continua corespondenţa dacă el nu acceptă ca ea să-i scrie deschis, că pentru ea e o mare mâhnire să-l ştie un expatriat, când ar fi putut aduce atâtea servicii ţării sale etc. etc.

După dejun, două audienţe la Pelişor, apoi aici, bridge al fetelor; de la 6½ la 8 jucăm cu Regina un fel de rummy cu piese mici de os. F[otino] i-a scris Lilei de la Paris.

28 iulie

Dimineaţa, audienţe la Pelişor, doamnele Oromolu şi Glogoveanu. Dejun acolo, mă întorc, Didina şi Yvonne Aldea, pe urmă rummy cu Regina la Pelişor. Emil s-a întors la Bucureşti pentru Naţionala. Marie Louise s-a supărat din cauza asta. Lila pleacă luni dimineaţa la Balcic.

2 august, 10½ seara

Lila a plecat aseară, Bucureşti – Balcic. Astă-seară Fotino s-a întors de la Paris. Am fost toată ziua îngrijorată din cauza lui. Am stat de vorbă şi cu el, şi cu Lila. Părea mort de oboseală. Nu se duce decât poimâine la Balcic şi Lila pleacă mâine-dimineaţă la 7. El speră că aşa se va decide.

Astă-seară, la Pelişor, Suzy, nepoata Silviei, cu Rita, Ghita şi Silvia, ca s-o audă Regina cântând. Are o voce frumoasă, dar îi lipseşte suflul. În plus, vocea e cam metalică, cred că în zece ani va cânta foarte bine.

3 august

Soţii Paul au sosit la Hotelul Băilor. Aseară au luat masa cu Lila la Colonade. Fotino nu s-a dus. De ce? Poate era prea obosit. Soţii Paul istorisesc purtarea lui Toutou la Eforie. Femeia asta e surprinzătoare. Dejun la Pelişor. Mamulea evocă amintiri interesante despre Regina Elisabeta. Fetele, la Braşov, la familia Harrison, la dejun. Coletta pleacă mâine-seară la Ion Costinescu, la mare.

Sinaia, 7 august, 11 seara

Ieri s-a întors Peter; m-aş fi bucurat, dacă n-aş fi fost atât de necăjită din cauza poveştii F[otino] – Lila. Ce-o să iasă de aici? Vine mâine să mă vadă. Îmi pare rău că l-am lăsat să se ducă la Balcic, unde e atâta lume cunoscută, trebuia să-l îndemn să se ducă la Tuzla.

Bucureşti, 3 septembrie, seara

Totul a rămas baltă. Plecăm la Viena şi Paris pentru un consult, căci nu mă simt bine.

4 septembrie seara. Sinaia

Venim de la Bucureşti, cu Emil, cu maşina. F[otino], după ce s-a lăsat mult rugat, a venit să vorbească cu Lila, care îi datora nişte explicaţii. Ce păcat că ea a ratat toate astea!

6 septembrie 1937

Plecăm joi la Viena şi Paris, să consult un medic. Aici, vreme închisă şi umedă. Nu-mi pare rău că plec. Nopţile mele nu-s aşa de rele, dar nici prea bune. Copiii au fost foarte drăguţi cu mine. Biata Elisa e suferindă la Bucureşti.

12 septembrie 1937

La Viena de vineri; vreme îngrozitoare, abia mâine mi se fac analize, pe nemâncate, după aceea mă duc la medic. Regim sever. Astă-seară ne ducem la Operă să vedem *Siegfried*.
Azi-dimineaţă, cu maşina la Kahlenberg şi Josefsberg, pe ploaie, Dunărea abia se vedea. Apoi la Kunstgewerbemuseum ca să vedem covoarele şi faianţele persane şi turceşti. Totul e îngrozitor de scump.

25 septembrie 1937

La Paris de opt zile; viaţa e obositoare şi agitată, cumplit de scumpă. Aproape în fiecare seară la teatru, o seară cu Assanii, mama şi fiul, la o revistă încântătoare. Expoziţia e foarte frumoasă, pavilionul nostru foarte reuşit[34], seara e perfect luminat. La Luvru toate statuile sunt bine luminate, mai ales Victoria din Samotrace, superbă.

Ciucea, 4 octombrie, ora 8 dimineaţa

De ieri, la Ciucea, unde Veturia Goga ne-a întâmpinat la gară. Odihnă minunată după tumultul de la Paris. El e în propagandă electorală. Mâine plecăm la Cluj şi de acolo la Bucureşti. Ce greutăţi materiale m-aşteaptă acolo? Îi telefonez Mariei Louise, pleacă cu Emil la Viena să-şi vadă de sănătate, care e mai curând bună. Ferderber a murit de inimă.

Bucureşti, 10 octombrie

Timp răcoros şi ploios. Ne-am întors miercuri dimineaţa. Nimic deosebit de istorisit. Scrisoare de la Christine Galitzi care mă îngrijorează puţin. Regina pare obosită.

Bucureşti, 15 octombrie

Fritch de la Viena, Mamulea şi Iliescu, la Balcic pentru o analiză de sânge. Regina nu e bine, 37,8, a tuşit, i-au scăzut globulele roşii. Teribil. Piciorul îi merge bine. Elisa e mai bine, dar va trebui să rămână mult timp la pat. Aseară, concert simfonic dirijat de Gogu. Lipatti a fost admirabil în concertul de Liszt. *Le Sacre du Printemps* de Stravinski, îngrozitor.

20 octombrie

La Teatrul Naţional, să văd *Poveste de iarnă*, de Shakespeare. Foarte drăguţ montată, cam lungă. Cu Lila şi Florica Assan. După-amiază, Elena Văcărescu, Lisette Antonescu, doamna Thierry şi Florica Assan.

La dejun, Coletta şi George. Regina se întoarce duminică dimineaţa de la Balcic. Am fost cu soţii Guinness (Mignano) şi sora Titi; vreme urâtă, frig şi vânt. Regina mi s-a părut tare slăbită. Aerul de mare n-o ajută.

22 octombrie, miezul nopţii

La cinema cu Florica Assan: *Cavalerul fără armură*, cu Marlene Dietrich şi Donat; film foarte frumos. La dejun, soţii Guinness şi Skeletti. Apoi la Franasovici şi pe urmă ceai la Elena Văcărescu.

24 octombrie, ora 6:20 dimineaţa

Regina soseşte în această dimineaţă. Sunt îngrijorată pentru ea. Mâine, sărbătoare la Sinaia pentru Voievod. Nu sunt invitată. Urdăreanu e numit şambelan şi Flondor e acum mareşal.

Aseară, concert Enescu de sonate, cu Ghita Shapira interpretând Mozart, Pierné şi Franck. Nu e la înălţime să interpreteze cu el, mai ales Mozart.

25 octombrie

Mare sărbătoare la Sinaia în onoarea celor 16 ani ai Voievodului Mihai. Regina, venită ieri, nu asistă. Eu n-am fost invitată. Probabil încă o intrigă.

Aseară, film, *Marea iluzie*, magnific.

Aseară, 25 octombrie, la revista de la Alhambra, cu Lila şi soţii Ottescu, unele lucruri cu adevărat amuzante.

27 octombrie

Ziua de naştere a Lilei. Deja 26 de ani, Doamne!

La Cotroceni, cinema. Asistă şi Regina, pare aşa de fragilă!

28 octombrie, miezul nopţii

Azi-dimineaţă am văzut-o pe Regină, e încântătoare, dar pare obosită. Mâine e ziua ei de naştere. Astă-seară, concert simfonic, festival polonez cu Clara Haskil, pianista: degete frumoase, graţie şi şarm, dar ştearsă, fără forţă, de altfel a fost foarte bolnavă. Sora lui Szymanowski, compozitor, mort anul trecut, unele din lucrările sale sunt foarte frumoase.

3 noiembrie

Ieri-dimineaţă, parastas[*71] la Cotroceni pentru principele Mircea, apoi dejun cu Regina Suediei – încântător. În ajun, prinţul Charles al Belgiei, în vizită la Regină, aşa de drăguţ şi aşa de bine-crescut!

3 noiembrie, seara

După Teatrul Naţional, *Cavalcada* de Noel Coward, spectacol foarte frumos. Cinăm la Mariş. Dimineaţa, dentist şi apoi la Cotroceni. Ce mă disperă e că Regina a avut din nou hemoragie (după 7 luni). E cumplit. Biata făptură scumpă, atât de dulce şi de bună chiar şi când zace la pat!

10 noiembrie

Regina a petrecut o noapte bună, nu are febră, a început să bea lapte. Săraca! Aseară, concert Enescu, cu Lipatti, trei sonate Mozart, Beethoven, Enescu, în stil românesc. Orchestra din Salzburg a interpretat alaltăieri-seară lucrări de Mozart într-o manieră încântătoare.

14 noiembrie

A venit Cecilia. Azi-dimineaţă, concert magnific dirijat de Enescu, actul al III-lea din *Siegfried.* Regele îl decorează. Triumf pentru Enescu. După-amiază, la Elisa. Aseară, concert de sonate, Enescu şi Filionescu. Din fericire, Regina e mult mai bine, să sperăm că se menţine.

30 noiembrie, seara

E stupid, dar nu am scris fiindcă nu am avut un creion în caiet şi mi-a fost lene să mă dau jos din pat ca să caut unul. Azi, la dejun, soţii Brătescu-Voineşti, Nadia, Irimescu, Fotino, prima dată după ruptură, şi băiatul lui P[etrescu] Comnen. Mai puţin antren ca de obicei. Aseară, dineu la

Hoare pentru Myra Hess, pianista, pe care am ascultat-o interpretând astă-seară; foarte muzicală, degete frumoase, fără multă personalitate. Regina e nerăbdătoare, începe să se sature să stea în pat, săraca!

4 decembrie, sâmbătă

Aseară, concert al violoncelistului Bonucci. După-masă, cu Cecilia la Elisa Antonescu şi doamna Buşilă. Pe urmă la Maruka, a cărei căsătorie cu Enescu trebuie să aibă loc în dimineaţa aceasta. M-a întrebat: „Nu crezi că am să fiu o povară pentru Pynx?”. Se duc la New York şi pleacă în câteva zile. Alice se întorcea de la Regină şi părea nemulţumită. I-a spus mamei sale: „Faci lucruri pe la spatele meu!”. Dezamăgită, Maruka i-a spus lui Enescu: „Auzi ce zice, dar spune-i, Pynx, că nu-i adevărat!”. Enescu, cu care am rămas o clipă singură, mi-a spus: „Dar era prevenită, ştia foarte bine!”. Adevărul e că Mihail Sturdza ar fi vrut să amâne căsătoria, iar Enescu nu vrea. Bine că e aici s-o apere pe biata, pe draga de Maruka, dar şi bietul de Enescu, ce ghiulea îşi agaţă de picioare!

George Assan e în oraş, dar nu îndrăznesc să sper, ar fi prea frumos!

1937, 4-5 decembrie

Lila, la serata de la Davidoglu, eu, la concertul Enescu; s-a căsătorit azi cu Maruka, sărmanii, după atâta timp! Sturdzeştii s-au purtat urât, desigur.

Azi după-masă, ceai la Hoare şi la D. Sturdza-Doiciu. Casă splendidă.

15 decembrie

Marioara, săraca, se internează în spital. Aseară, *Fidelio*, cu marea cântăreaţă germană Rünger. Magnific.

19 decembrie

Azi după-masă, Piatigorsky a cântat la Regină, în faţa ei şi a celor două Regine, a Iugoslaviei şi fostă a Greciei. A acompaniat Cella. Plouă ca primăvara. Mâine, alegeri.

*64 În limba română în original.
*65 În limba română în original.
*66 În limba română în original.
*67 În limba română în original.
*68 Buletinul lipseşte din jurnal.
*69 Crudităţi (germ.).
*70 În limba română în original.
*71 În limba română în original.

1938

Duminică, 2 ianuarie

La 31 octombrie, cădere a Reginei, mai mică decât prima, dar oricum! Regina Mignon a sosit azi-dimineaţă pentru trei zile ca să-şi vadă mama. Voievodul se duce la căsătoria prinţului Paul, unchiul său. Marea ducesă Kyra s-a logodit cu fiul kronprinzului.

Azi, la dejun, soţii Comnen, Fotino, C. Gane (mi s-a spus că e gardist), Lala şi Bebe Petr[escu]. Foarte drăguţ şi foarte vesel. La amiază m-am dus să-i văd pe Ion mic şi pe Ina. Marie Louise se întoarce abia mâine de la Sinaia. Coletta e în Tatra.

13 ianuarie

Plictiseli gospodăreşti. George Assan, întors, cinează mâine-seară la mine, cu Nadia. Aşa vrea! Lila e la serata dansantă de la Reuterswärd. Eu am ascultat la radio concertul simfonic. Della Porta a avut acum opt zile un accident teribil de maşină pe drumul spre Sinaia. Acum e mai bine. Azi, la dejun, Victor Bădulescu, Ioana, Andrei, Mariş, Dinu Odobescu.

14 ianuarie, ora 1:10

După ce i-am avut pe Nadia şi pe G. Assan la cină, m-am dus la Elena Perticari, serată muzicală. Lila nu s-a întors încă de la Sanda Eremia. La Elena nu era atmosferă. Aca de Barbu cântă *Lorelei*. Bufet bun. Stau de vorbă cu englezul Bolide Hector. Am prânzit la Nini, cu familiile Gafencu, Leonte, Paul.

25 ianuarie

Biata tanti Olga a murit azi la 5, după ce s-a chinuit cinci săptămâni.

13 februarie

Lovitură de teatru, guvernul Goga a căzut[35]. Guvern naţional, din 10 seara. Cuziştii fac excese îngrozitoare. Nici o autoritate din partea guvernului.

Astă-seară, la cinema cu Binica, *Contesa Walewska*, cu Charles Boyer şi Greta Garbo. Foarte emoţionant. Citesc *Alexandru I al Rusiei,* de Paléologue.

Regina pleacă joi, dacă totul merge bine, cum sperăm. Urmează tratamentul lui Pende.

16 februarie, seara

De serviciu. Am văzut-o pe admirabila şi adorabila Regină, care pleacă mâine-dimineaţă, puţin speriată de ce se întâmplă aici. Pleacă cu Regina Elisabeta. Sper că va fi bine îngrijită. Am cinat la Capşa, invitaţi de Fred Fulga, soţii Prodan, Lila, Răutu şi cu mine. De acolo trecem la Buby Bas. Simpatică „boată”. Mă întorc cu Răutu; ceilalţi sunt tot acolo.

Mâine-dimineaţă, la 8:40, plecarea Reginei.

17 februarie 1938

Regina a plecat azi-dimineaţă cu Elisabeta. Regele şi Voievodul, la gară, ca şi toţi miniştrii cu soţiile lor. Plecare foarte emoţionantă. Iorga şi Argetoianu aveau lacrimi în ochi. De şi-ar putea

reveni! Regele a fost încântător, a condus-o la vagon.

La dejun, tineret, pe urmă la Franasovici, Fabritius şi Licuţa [Lugoşianu]. Seara, concert simfonic dirijat de Massini, cu un bun violoncelist italian, foarte tânăr.

18 februarie

Dejun la Marguerite, cu soţii Jean Costinescu, Radu Romanescu şi Dinu Odobescu. M-am întors pe jos. Lila vine obosită de la spital. Vizite; ea, la Arioni, care îi fac sumedenie de avansuri. Astă-seară se duce la Teatrul Regina Maria să vadă *Oameni în alb*[*72], cu prietenii ei de la spital. Eu, la Teatrul Naţional, cu Gic şi Sofia Berceanu, pentru piesa lui Beza. Plicticos. Frumoasă punere în scenă. Erau acolo şi soţii Petrovici.

20 februarie, ora 11¾

Veşti bune de la Regină. A ajuns ieri cu bine. A adăugat în telegrama către Zwiedeneck un cuvânt drăguţ pentru mine. Dejun la Gic, după ce am fost la Coletta, unde am găsit-o pe Ina puţin bolnăvioară, dar e aşa de drăguţă! A.M. îi scrie Reginei, pe urmă doamna Iliescu. Ceai de familie la Lili Berindei, pe urmă cu soţii Nona la cinema. Lila s-a dus la Anca.

22 februarie, miezul nopţii

Dineu la soţii Mihai Popovici. Excelent şi mai cu seamă tablouri minunate. Veşti bune de la Regină. Prin legaţia Italiei aflăm că Pende a văzut-o. Lila cu Arionii la teatru.

28 februarie

A fost adoptată Constituţia[36]. Succes mare. Cred că e foarte bine şi că spiritele s-au potolit. Ce răceală teribilă am! Micuţa Colettei e mai bine (infecţie intestinală).

5 martie, ora 6 dimineaţa

Am dormit prost. Aseară, cină la Alex, Romanescu, foarte simpatic. Lila e cu mine. Sanda şi Mica Polizu, Didi. Flondor şi Coty Gănescu au uitat să vină. Veşti bune de la Regină, dar e nerăbdătoare fiindcă se pare că merge greu şi oboseşte repede.

Ieri, la dejun, cei patru Condiescu, Sadoveanu, Păstorel şi soţii Nona. Nu prea am fost în formă.

Astă-seară, bal al Crucii Roşii.

8 martie

Aseară, mare serată muzicală, foarte reuşită: Filip, violonistul, interpretează cu soţia marea sonată de Schumann, iar Stroescu cântă Haydn, Schumann şi Reynaldo Hahn.

28 martie

Din fericire, plouă. Louise Arion Algiu Buzzesi a murit de un cancer generalizat, biata, fără suferinţe prea mari. La sfârşit, sincopă. Ieri, lungă plimbare la Şosea cu Mary Franasovici – îţi poţi imagina oameni fericiţi. Lila a plecat la spital. Anul acesta are mare succes. Azi, serată muzicală, penultima, apoi mi-am terminat îndatoririle. Ştirile de la Regină sunt bune. Urdăreanu a fost numit ministrul Palatului.

9 aprilie

După trei dejunuri consecutive la familia Avakumović (consilier la legaţia Serbiei), Vâlcovici, cu Elena Perticari, Slăveştii, soţii Manolescu-Strunga. La familia Gigurtu, cu soţii Tătărescu, Goga, Condiescu şi Marie Arion. Ieri, dejun la noi, soţii Goga, Paul, Fotino, Zoe Băicoianu şi Păstorel. Veşti foarte bune de la Regină, nejustificate[*73]. Doamna Mavrodi şi-a pierdut sora, pe doamna Lambrino, de 75 de ani.

9 aprilie, 12½

Mă întorc de la teatru cu soţii Paul. Lila, cu Arionii, la piesa lui Scorţescu. Mă întreb dacă s-a decis ceva astă-seară. Ce cârpă, băiatul ăsta, şi cât îl regret pe G[eorge] F[otino]![*74]

10 aprilie

Azi-dimineaţă, la Casa Femeii[*75], expoziţie de covoare. La dejun, Coletta, Zoe, Maril, Arapu, Alex. Romanescu, Coky Zarifopol şi V. Arion (tot nimic). Se duc la cinema, iar eu cu Fotino mergem la Băneasa şi pe urmă la Colonade, să vedem Salonul oficial. Îl aduc să bea aici un ceai. Apoi ceai cu Lila, ne culcăm devreme.

11 aprilie

La dejun, soţii Goga, trei Ottescu, I.M. Sadoveanu şi Ciuntu, acesta din urmă e într-adevăr foarte bine. Nu ies după-masă. Astă-seară, Lucienne Boyer, *diseuse* adorabilă, foarte bine acompaniată. Mare succes.

13 aprilie, dimineaţa

Aseară, piesă stupidă de Eftimiu, *Don Juan*, înnebunitoare. Paul are gripă şi nu poate veni. Sala, foarte rece. Am fost cu Fotino la Tinerimea artistică să văd expoziţia lui Teişanu, care ar trebui să ilustreze cărţi. Pe urmă la gară, pentru Franasovici, numit ambasador la Varşovia. Pentru moment se duc să-şi facă vacanţa la Paris.

19 aprilie

Ieri, dejun la Condieşti, cu Sadoveanu şi Roro Berindei, atât de agasantă, sărmana! După-masă, puţină muzică cu Vasileştii şi seara cinema cu Binica. Am uitat de conferinţa unui sculptor italian despre Michelangelo, unde n-am înţeles mare lucru, dar proiecţiile erau magnifice.

22 aprilie

Vinerea Mare. Uşor gripată, în pat de alaltăieri-seară. Regina îmi trimite o geantă foarte frumoasă de la Meran. Paul Prodan a făcut o gripă păcătoasă, cu 39,6. Lila a fost ieri la Dobroeşti cu prietenii ei, dar era frig. Marie Louise, Emil şi Peter pleacă azi la Doamna, Coletta şi George la Strejeşti.

2 mai

Bietul Paul a murit pe 29 aprilie, la miezul nopţii, în urma unei bronhopneumonii. A fost înmormântat ieri; biata Marioara se mută într-un apartament alături de Gic. Ce îngrozitor pentru el, care n-avea decât 48 de ani, şi pentru ea, încă aşa de tânără! Florica Assan s-a întors, înmărmurită

de moartea lui Paul.

4 mai, ora 8 dimineaţa

Aseară am ascultat la radio *Amurgul zeilor*, cu trupa germană din Frankfurt; ansamblu excelent, afară de Krimhilda, care n-avea voce nici aşa de proaspătă, nici suficient de puternică pentru a rezista unui asemenea rol. Deja în *Walkiria* şi-a ratat intrarea.

Plouă zdravăn. Lila vrea să se ducă în excursie pe Dunăre cu prietenii ei. Radu Arion pleacă luni la Atena, au venit azi dupămasă să-şi ia rămas-bun, celălalt n-a mişcat, ce nătărău! Bietul Van Saanen a murit în urma unei operaţii intestinale, şi el încă tânăr. Marioara se mută azi şi mâine într-un apartament aproape de Gic. Burilenii l-au închiriat avantajos pe cel pe care l-au ocupat ea cu Paul. Toată lumea a fost drăguţă şi a luat parte la nenorocire, bietul Gogu era tare abătut.

5 mai

Ziua mea. Copiii dejunează cu mine. Mi se trimit flori şi bomboane. Georgeta Cancicov îmi telefonează să-mi spună că a aflat că Goga se simte rău. Înnebunită, îi sun pe Barbu şi pe doamna Gigurtu. Congestie cerebrală, nu şi-a mai revenit; se vorbeşte totuşi de o uşoară ameliorare şi că începe să recunoască lumea. Ce lucru teribil, îngrozitor!

6 mai, 8¾

Doctorul Teodoreanu, întors de la Ciucea, îi telefonează lui Burileanu ca să-i spună că e pesimist în privinţa stării lui Goga, care aseară avea 38,7, ceea ce e rău ca pronostic. Yvonna e dezolată, şi eu la fel. Un prieten de 30 de ani! Şi ce inteligenţă frumoasă, şi ce inimă! E seria neagră!

6 mai, seara

Lui Goga îi e rău, sărmanul, ce nenorocire! Astă-seară, 39,5, bronhopneumonie. Nu şi-a revenit. Nona are ulcer la stomac. Marioara s-a mutat în noul apartament.

8 mai, dimineaţa

Bietul Goga a murit ieri, 7 mai, la ora 2 d.a., fără să-şi mai revină în simţiri. Sora lui, cu o gravă boală de inimă, e în pat, la Ciucea, unde va fi probabil înmormântat fratele ei. Încă un prieten adevărat care se duce. Am văzut-o ieri pe Elisa, ochi uscaţi, dar multă obidă. Fotino nu avea raţiuni speciale să-l iubească şi mi-a lăsat impresia unei uscăciuni sufleteşti care m-a impresionat.

Lila a plecat cu Didi Grecianu, V. Arion, Coky Zarifopol şi tânăra Balş, pentru o zi, la Cioceni. Sunt bucuroasă pentru ea că schimbă puţin atmosfera. Marie Liliane, în Creta, cu mica Rosetti. Biata Marioara, foarte dulce, dar foarte tristă. Ieri am avut parastas[*76] de nouă zile pentru Paul. Iar flori frumoase. Aseară am discutat îndelung cu Florica Assan. Mă înţeleg aşa bine cu ea.

11 mai

Ieri am prânzit la Dobroeşti, cu Marie Louise şi Emil, Ion cel mic, Didi Grecianu, Radu Romanescu, Vasilică Arion şi Coky Zarifopol. Mult vânt, mâncăm în casă. Ne întoarcem la 7. Lila e cu prietenii ei la cinema, eu cinez la Gic şi, la miezul nopţii, merg cu ea şi cu Burilenii, la

aducerea trupului lui Goga. Cumplit. O mulţime imensă, durere generală; ea, sărmana făptură, crucificată de disperare, mi-a spus: „În patru zile am pierdut tot ce însemna fericirea mea. Nu-ţi dai seama cât sunt de revoltată”. Am urmat cortegiul până la casa ei, apoi la Ateneu, unde a fost depus corpul. Îţi face rău să vezi disperarea acestei familii, cele două micuţe ale lui Jeni Goga plângeau ca apucatele, sora lui e într-o stare îngrozitoare şi, în plus, suferă de o boală de inimă. Omul acesta era atât de mare în concepţiile lui, în dragostea lui pentru ţară, avea atâta elan, atâta entuziasm, amestecate cu o asemenea simplitate, putere de înţelegere şi umanitate. Pierd pe unul din cei mai buni şi credincioşi prieteni[*77].

13 mai 1938. La ora 11

Ieri, funeralii naţionale pentru Goga, ceremonie emoţionantă şi frumoasă. Asistă Regele şi Voievodul.

Seara, la cină, Marguerite ne vorbeşte de Marie Liliane, care e încă în Grecia. Azi, la dejun, Zoe Băicoianu, Ciuntu şi Sadoveanu – agreabil. Ieri am primit de la Zwiedeneck o scrisoare, din fericire e mult mai mulţumit. Acum câtva timp Regina a avut o hemoragie puternică, şi-a revenit, dar ce triste sunt toate acestea, îngrozitor de triste!

15 mai

La 11 dimineaţa, expoziţie de gravuri şi stampe germane, Dürer, Kranach etc., la muzeul Toma Stelian, organizată de Oprescu. Lucruri foarte frumoase. Plimbare cu Silvia în pădurea Băneasa. Dejun la Marguerite, cu Marie Liliane. A revenit încântată de la Atena. Apoi la Veturia Goga, care nu se va putea consola niciodată după uriaşa pierdere pe care a suferit-o. La ora 6 ne ducem la doamna Lambrino, arheologa.

27 mai

Şi Marioara, şi Veturia, neconsolate, sărmanele. Pentru prima oară la cinema după mult timp: Coletta şi George, Boby Grecianu şi soţia lui, Dinu Odobescu, Didi Grecianu şi Coky, Lila. De la Vasilică, nici o veste, ce băiat caraghios, zău dacă îl înţeleg. I-a făcut curte toată iarna şi apoi, deodată, nimic. Bizar.

Azi Veturia a fost la Rege. A stat acolo două ore. Se pare că a fost drăguţ cu ea, biata fată, atât de crud încercată. Aseară, solemnitate la Ateneu, se dezveleşte fresca. Mie nu-mi place prea mult şi cu toate astea nu e chiar aşa de rea. E prea înghesuită şi coloritul e greşit. Poemul simfonic al lui Sabin Drăgoi, foarte wagnerian, are părţi frumoase.

28 mai

Din fericire, Cancicov, pe care l-am văzut azi-dimineaţă, e mai bine, are calculi (la rinichi). E mult mai mulţumit. I-am arătat Cotrocenii doamnei Whoary, prietenă a doamnei Bateman – încântată. După-masă, cu Ion cel mic şi Ina la Dobroeşti, aducem căpşuni minunate; le-am văzut pe doamna Stănescu, pe Letiţia şi pe biata Mariş. Ne culcăm devreme.

[Arhiducesa] Ileana i-a scris Silviei. Mama ei e foarte tristă, are încă încredere în doctor, dar tot timpul e cu ochii plânşi. Biata făptură scumpă, asemenea boală pentru ea, cea atât de plină de viaţă, de energie, de bucuria de a trăi, de curiozitate, de entuziasm, o fiinţă atât de nobilă şi de bună, atât de elevată, redusă la neputinţă, într-un pat unde e ţintuită de mai bine de un an. Îmi pare atât, atât de rău pentru ea şi nu pot face nimic s-o alin, cu toată dragostea mea şi imensa dorinţă de a-i veni în ajutor.

8 iunie

Lila, în deltă, a plecat sâmbătă seara, abia aştept să se întoarcă – trebuie să vină în seara asta sau mâine-dimineaţă. Ca întotdeauna, sunt îngrijorată, fără veşti şi cu vise urâte. Mereu, mereu această nelinişte, îndată ce mă despart de ea. Aş vrea atât de mult s-o văd măritată! Acum câteva zile am primit o scrisoare de la Regină, dar sunt atât de îngrijorată pentru ea, în ciuda acelui „mai bine" relativ de care îmi scrie.

8 iunie, ora 7 seara

Dejun la Gic, cu Mariş şi Sadoveanu. Dimineaţă, sărbătoarea copiilor a fost întreruptă de ploaie. Lili Berindei pleacă luni la Jugur, unde îşi petrece vara. A venit să-şi ia rămas-bun. Lila s-a întors din deltă, excursie frumoasă, foarte veselă. Tot nimic.

9 iunie, miezul nopţii

Mă întorc de la la plimbare cu soţii Nona, Mariş şi Barbu Berceanu. Am vorbit de V. Arion. Îmi pare rău pentru Lila, care începuse să se ataşeze de el, dar personal nu regret, prea e fără vlagă. Silvia a avut o lungă conversaţie cu F[otino], care pare încă s-o regrete pe fată. Ce păcat! Şi eu îl regret.

10 iunie, ora 11½ seara

Dimineaţa, coafor, apoi la Clubul tinerimii, unde îl întâlnesc pe Fotino, ca să văd tablouri de Grigorescu, foarte frumoase şi foarte variate ca temă. Prânzim singure, Lila şi cu mine.

4½, ambasadoarea Poloniei (încântătoare, cu contesa Poninska), apoi un pictor turc. Conferinţă Philadelphus despre Olimpia, plicticos, monoton, proiecţii destul de frumoase. Cinăm singure. Lila se duce la soţii Ion Costinescu şi eu la Şosea cu Florica Assan. Regina e mai bine.

11 iunie

Azi-dimineaţă, o scrisoare de la Zwiedeneck: spune că Regina e mai bine. Ce fericire! Doar să dureze acest „mai bine" [...][*78] şi dejun azi: Ella şi Zoe Băicoianu, Marie Liliane, Didi Grecianu, Ciuntu, Coletta şi George şi cei doi fraţi Romanescu. După-masă, cu doamna Rainer, am căutat şi am găsit o frumoasă ie românească pentru Mary Franasovici. La ora 6, la cimitir, cu biata Mariş, care e cu neputinţă de consolat. Cinăm la Dobroeşti.

14 iunie

Ce căldură îngrozitoare, sufocantă! De la Regină vin ştiri mai bune.

15 iunie, ora 3 dimineaţa

În sfârşit, plouă. Lila nu s-a întors din deltă cu prietenii pentru *Luna Bucureştilor*[*79]. N-apucă niciodată să se culce mai devreme. În fiecare seară are câte ceva.

16 iunie, ora 11½ noaptea

Cină la Gic, cu Mariş. La dejun, la noi, soţii Gogu, Marguerite şi Maril, Nicolae Mişu, Alex. Romanescu şi G. Fotino, care mi se pare aşa de drăguţ.

După-masă, Lila merge cu Maril la concursul hipic şi astă-seară e la Sanda Tătărescu. Eu,

azi-dimineaţă, la ora 11, la filmul suedez, foarte frumos, cu ocazia aniversării a 80 de ani de viaţă ai Regelui Gustav. Bufet excelent, cu şampanie. După-masă, tot cu Nadia, la contesa Tolstoi, spre a o întâlni pe prinţesa Six de Bourbon, venită pentru o conferinţă intitulată *Femeile şi politica*. Ştirile de la Regină continuă să fie bune – dacă o vrea Dumnezeu.

17 iunie

Prânzim la Marie Louise, excelent. La 5 le duc pe Lila şi Marie Liliane la Peggy Lahovary, iar eu mă duc la Didina Cantacuzino: ceai de gală în onoarea prinţesei Six; plec înainte de venirea ei, fiindcă trebuie să-i trimit înapoi maşina Christinei Galitzi, ca să se ducă la Constanţa. Apoi la Nadia. Seara o conduc pe Lila la Deleni şi trec o clipă pe la Gic şi Mariş. Mă întorc la 10½.

Marţi 21 iunie, ora 6¾ dimineaţa

Aseară, mesaj de la Zwiedeneck: Regina are din nou 4 milioane de globule roşii, medicul e mulţumit şi crede că se poate întoarce pe 10 iulie. De şi-ar putea reveni! Pentru prinţesa Six de Bourbon, care în acest moment e în trecere prin Bucureşti, cu familia Béarn, ceaiuri, dejunuri pretutindeni. Ieri, mare ceai la Colonade, oferit de Straja Ţării[*80]. A fost foarte frumos şi foarte interesant. Mika a dezvoltat asta într-un excelent discurs şi apoi a intervenit din nou. E o activitate interesantă şi pune în valoare toate posibilităţile noastre.

Cinez la Lido cu soţii Hoenig, pe urmă ne ducem la Otteşti. Gic şi Mariş s-au întors de la Mereni, de la Barbu, şi Nona de la Viena. În avion, doctorul nu-l sfătuieşte să se lase operat şi îi recomandă un regim asemănător celui dat aici de dr. Bălăceanu. Radiografiile de aici au fost foarte admirate la Viena.

22 iunie 1938

Ieri după-masă, ceai la legaţia Franţei, în onoarea prinţesei Six de Bourbon, care e drăguţă, foarte amabilă, bine îmbrăcată şi în plus are o mare calitate pentru o Alteţă Regală: memoria fizionomiilor. Lucrurile s-au petrecut în grădină, bufet excelent, atmosferă agreabilă. Doamna Thierry pleacă azi la Paris, însoţită de aceste cucoane. La fel familia Béarn.

Lila, mare dineu la Dobroeşti, eu, la cinema cu Florica Assan.

23 iunie 1938

Biata doamnă Marghiloman a murit alaltăieri; va fi îngropată azi la 3, pe o căldură îngrozitoare – se zice că a murit de cancer la plămâni. A fost lucidă aproape până la sfârşit.

Fotino, ales profesor universitar! Sunt atât de mulţumită pentru el. Ce păcat că nu s-a realizat proiectul de căsătorie. Sunt sigură că ar fi fost un soţ excelent. Veştile de la Regină continuă să fie foarte bune.

20 iulie

Regina mea, dulcea şi nobila Regină a murit alaltăieri[37]. Am vegheat-o în prima ei zi de eternitate. Continui s-o privesc cu tot sufletul meu ca să mă pătrund de imaginea ei dragă. Ce cumplit e să n-o mai vezi, nici s-o mai auzi, nici s-o priveşti surâzând. E cu putinţă? Dulcea mea Regină, pe care ani de zile am fost fericită s-o servesc – mai bine de 24 de ani. Ce melancolie îngrozitoare mă cuprinde! Mâine-dimineaţă, plecare spre Bucureşti, apoi la Curtea de Argeş.

Joi, 28 iulie, ora 11 seara

Zile cumplite la Cotroceni; apoi, duminică dimineaţa, ceremonie religioasă la Palatul regal, unde i-a fost depus corpul sâmbătă seara. Funeralii magnifice, Curtea de Argeş, totul e sfâşietor. Am rămas la Bucureşti pentru parastasul[*81] societăţilor de binefacere şi la Sinaia, obligată să mă întorc la Bucureşti mâine-dimineaţă pentru un parastas la Curtea de Argeş. Doamne, de ce toate astea?

30 iulie

Vin de la Bucureşti, în maşină, cu Burileanu. La Bucureşti, înnebunitor de cald. Parastas la Cotroceni, cu Elisabeta, Mignon şi Ileana – care a plecat astă-seară să-şi vadă copiii. Scumpa Regină mi-a lăsat un mantou de *breitschwanz*, cu guler de vulpe, un platou de argint, o pendulă, un evantai. Doamnei Mavrodi, un candelabru de argint.

31 iulie, ora 3½ dimineaţa

Mă gândesc că niciodată nu voi mai vedea chipul ei frumos, surâsul ei fin şi încântător, nu-i voi mai auzi vocea, acel *hu, hu* când se bătea la uşa ei! Ce fiinţă excepţională, mare şi frumoasă! Cât de bine înţelegea ea frumuseţea sub toate formele! Ce inimă miloasă avea şi cât detesta răutatea, nedreptatea, meschinăria, şi totuşi ce indulgentă şi ce bună era! De câte ori n-am auzit-o spunând: *Give him a chance!*[*82] Dar cum îi fremătau nările, ca ale unui cal de rasă, când cineva era nedrept, ticălos! Atunci când nu primea ce i se datora, tot sângele albastru i se învolbura, ochii albaştri deveneau cenuşii, duri, buzele se aspreau şi se putea spune că se auzea furtuna fremătând în întreaga ei fiinţă. Când ceva îi făcea plăcere – şi cel mai mic lucru o încânta, căci era departe de a fi blazată –, ce dulce „mulţumesc" rostea! Mi-ar plăcea să pot reda inflexiunile vocii ei, ce tristeţe că nu mai poate fi auzită vorbind de florile ei[38], fără a le numi! Cine ar putea uita vreodată încântarea de a o vedea cu foarfeca în mână tăind frumoasele dalii la Bran şi oferindu-le, pe rând, privindu-le cu dragoste, ca şi cum ar fi fost fiinţe vii cărora le era recunoscătoare pentru întreaga lor frumuseţe?

Regina Maria – când citesc aceste două cuvinte mi se strânge inima şi-mi vin lacrimi în ochi! Şi ca mamă, ce indulgenţă, ce înţelegere, ce bucurie şi ce mândrie simţea atunci când faptele lor o satisfăceau! O mamă, una adevărată. Nu-mi iert că nu m-am dus s-o întâlnesc la Weisskirchen[39], ca să mă mai bucur de scumpa ei prezenţă.

2 august 1938, ora 8 dimineaţa

E aşa de frumos şi minunata noastră Regină nu mai e aici să se bucure de vremea bună. Păcat! Nona a venit ieri cu Gic la Caraiman. Mult mai bine, deşi tare palid. A condus maşina de la Ploieşti la Sinaia.

18 august 1938, ora 3 dimineaţa

La Nadia. Astă-seară se împlineşte o lună de când a murit marea noastră Regină. Sunt cu Mariş la Nadia de marţi. Am plecat cu maşina, cu Emil. Într-un moment de neatenţie a intrat în altă maşină, cele două maşini au acroşat o a treia – nimic grav –, dar eu am fost lovită la sânul drept, am o vânătaie urâtă, sper să nu fac vreun abces. Aici e foarte agreabil.

21 august 1938, ora 11½ seara. Măldăreşti

Cu Nadia şi biata Mariş, la fel de copleşită de tristeţe. În fiecare zi facem excursii agreabile

cu maşina. Azi, la mânăstirea Surpatele[40], 9 maici[*83] şi 9 surori[*84], acestea din urmă toate frumoase. Biserica e o bijuterie, clasată monument istoric, cu un iconostas de toată frumuseţea. Biserica a fost construită de Maria Brâncoveanu, câteva candele de argint, fresce splendide.

După-amiază, vine în vizită Argetoianu cu secretarul lui, Filip. Ieri, la Poiana, singură la Tătăreşti. Foarte drăguţ, bine rânduit, au fost adorabili cu mine. La Târgu Jiu, mormântul Ecaterinei Teodoroiu, de Miliţa Pătraşcu, care era cu noi. În grădina publică, un arc în travertin de Brâncuşi; nu-i rău, jilţuri de piatră, bine, în schimb un soi de monument simbolizând rezistenţa eroică a civililor la podul de peste Jiu intitulat „pomenirea fără de sfârşit"[*85], o aberaţie mintală. Arethia Tătărescu a făcut haz de el, l-a pus să facă puzderie de lucruri.

Alaltăieri, la Vaideeni, sat umitor de ardeleni veniţi aici acum o sută de ani. Un bătrân care a făcut războiul vorbeşte de Regina Maria în termeni admirativi şi emoţionanţi. A făcut tifos exantematic la Galata, unde a fost îngrijit de dr. Clunet.

Am mai vizitat un sat încântător, Sinişte, cu minunate case ţărăneşti, majoritatea cu două etaje.

Nadia are ca vecin un tânăr, Pleşoianu, odinioară şeful de cabinet al lui Ionel Brătianu. Are o casă frumoasă, cu un parc mare; e cam plicticos.

23 august, luni [marţi] seara, Măldăreşti

Plecăm mâine-dimineaţă. Azi, la dejun, Pleşoianu cu cele două micuţe şi noi. După-masă, la minunata mânăstire Hurezi, unde atmosfera de misticism e atât de învăluitoare.

Marţi [Miercuri] seara, 24 august

Am plecat dimineaţă toate trei de la Măldăreşti, pe o vreme înnorată. La Râmnic ne despărţim de încântătoarea Nadia şi ajungem la Piteşti, unde soţii Nona aşteptau deja de un ceas. Marioara, draga de ea, care îl plânge atât pe Paul al ei!

Iau masa în gara Piteşti, de unde plec cu un personal de 2¼ şi ajung la 5 la Bucureşti.

Acasă aflu de la sergentul Ion că Lila a plecat ieri la mare. La 6½, tren de Sinaia. Marie Louise e bucuroasă să mă vadă. Mi-a făcut o mare surpriză punând cretoane în camera mea. Fetele mele sunt cu adevărat dulci. Mă înduioşează să le văd atât de afectuoase cu mine.

29 august 1938. Sinaia

Astă-seară vor fi 6 săptămâni de când dulcea şi nobila Regină a închis frumoşii ei ochi albaştri pentru totdeauna. Alaltăieri, rugăciuni în toate bisericile din ţară pentru odihna sufletului ei. Eu m-am dus aici la mânăstire, socotind inutil să merg până la Bucureşti, iar Curtea de Argeş fiind rezevată bărbaţilor, cred că într-adevăr e mai bine aşa. Coletta şi Lila sunt încă la Alina Costinescu, la Lazma, la mare. Emil a fost aici două zile, pleacă în dimineaţa asta. Marie Louise şi cu mine rămânem cu copiii. Citesc *Marea domnie a lui Ludovic al XI-lea,* de Joseph Calmette. Foarte interesantă.

Germania se agită în problema sudeţilor; suntem îngrijoraţi, ne temem de război.

1 septembrie 1938

Coletta şi George s-au întors aseară de la Lazma. Lila rămâne acolo până luni, când mă întâlnesc cu ea ca să mergem în excursie la Histria. Argetoienii au prânzit azi aici, cu Marguerite şi Maril. Argetoianu, foarte amuzant, ca totdeauna.

După-masă răspund la diferite scrisori, după care mă duc să mă plimb puţin prin pădure.

Mă întorc s-o hrănesc pe Ina, ce dulce e copilul ăsta! Nini Davidoglu vine să cineze cu noi.

4 septembrie

Mâine-dimineaţă plec cu maşina cu Veturia Goga la Bucureşti, apoi mă întâlnesc cu Lila la Constanţa ca să mergem la Histria, la Lambrino, care conduce săpăturile. Nădăjduiesc să nu fie prea cald.

6 septembrie. Miezul nopţii

Mă întorc de la Constanţa, cu Lila: Mamaia, Histria, vizitarea familiei Lambrino – de cel mai mare interes. Dejun la Rex, invitată de doamna Tătărescu, încântătoare. Mâine ne întoarcem la Sinaia.

15 septembrie 1838, Sinaia

Pe 12 am plecat cu doamna Buşilă cu maşina. Ne-am dus la Curtea de Argeş să depunem flori pe mormântul scumpei mele Regine. Timp frumos, ajungem pe la 12½, drumul prost, poduri în reparaţie. În grădină, un soldat îl anunţă pe călugărul însărcinat să deschidă; văzându-ne cu flori, rosteşte o rugăciune. Pe mormânt, o jerbă de gladiole roşii, pusă de scriitorii căminului de la Buşteni, şi coroana de argint de la „Principele Mircea”. În colţuri, ghivece cu margarete. De acolo ne ducem la biserica domnească, fără îndoială e tot ce avem mai frumos şi mai interesant ca monument istoric. De acolo, la Nadia, la Măldăreşti. Ajungem pe la 5. După ceai, ne ducem imediat la Urşani, la mormântul bietului Ion Duca, şi de acolo la mânăstirea Hurezi. Petrecem noaptea la Măldăreşti şi plecăm dimineaţa pe la 8 pe valea Oltului spre Sibiu – Făgăraş – Braşov. În drum spre Ciucea, îi întâlnim pe băieţii doamnei Barbul, în pană de benzină. Le dăm noi, în timp ce cumnaţii vin să ne spună ultimele evenimente: ieri Cehoslovacia a mobilizat, după discursurile incendiare ale lui Hitler. Ce grozăvie, Doamne, şi Lila care nu e măritată!

18 septembrie 1938

Azi sunt două luni de când a murit Regina Maria, toamna se anunţă aşa de frumoasă şi ea n-o s-o vadă. O scrisoare drăguţă şi foarte bine scrisă de la doamna Mavrodi. Urdăreanu îmi scrie ca să-mi spună că funcţia mea încetând prin moartea Reginei, M.S. Regele îmi exprimă mulţumirile sale pentru felul cum m-am achitat de ea. Mary Franasovici, în trecere prin Sinaia, a venit azi-dimineaţă să mă vadă. Silvia, întoarsă de la Karlsbad, ştie – ca totdeauna – o mulţime de lucruri.

Bucureşti, 27 septembrie 1938

Nu mai e de trăit de când cu zvonurile astea de război. Aseară, discursul lui Hitler, foarte violent. Astă-seară, Chamberlain. Cu toate acestea, ai sentimentul că nimeni nu vrea război.

Ne-am întors aseară, Lila cu trenul, eu cu Coletta şi cu Ina, care e un amoraş. Cină la Marie Louise, astă-seară la Gic, Lila a mai rămas; eu eram obosită, m-am dus acasă şi m-am culcat. Toată ziua m-am învârtit prin casă, în cele din urmă m-am dus la coafor.

2 octombrie 1938. Bucureşti, duminică dimineaţa

Lila e cu Emilii la Sinaia şi la vie pentru weekend. La 4, eu mă duc la Predeal cu Veturia Goga, Nadia şi Marioara. Vremea este închisă; mi-e tare greu să fiu mereu cu aceste femei

nefericite. Nadia şi-a revenit, lucrează, e curajoasă. Marioara şi Veturia sunt într-o stare lamentabilă şi nu pot fi ajutate. Mi-a luat o săptămână să aranjez casa, câte lucruri se pot strânge, de necrezut. Şi nu te poţi hotărî măcar scrisorile vechi să le arzi.

4 octombrie

Ziua petrecută la Predeal a fost plăcută. Ne-am oprit în gara din Sinaia, unde Nadia a pus flori pe locul unde a fost asasinat bietul Ion Duca. Prânzim în adorabila casă a Veturiei. Apoi, vizită la Antoneşti, cam descurajantă. Ne întoarcem pentru cină la Marie Louise. Ieri, la dejun, I.M. Sadoveanu. După-masă, la Leny Golescu, care a fost extrem de îngrijorată pentru fiica ei Dina. Cinăm la Silvia, cu Nadia, Mariş, Alice, sora ei şi Lila. Vorbim mult de Regină. A murit generalul Averescu. Funeralii naţionale.

5 octombrie

Ieri, la dejun, soţii Nona, Mariş, Sadoveanu şi Condiescu, a cărui întâlnire cu Marioara a fost destul de emoţioantă, nu-l revăzuse de la moartea lui Paul. După-masă, la Lisette Greceanu, pe urmă la Mariş ca să mă întâlnesc cu Aga. Cinăm acasă. Azi-dimineaţă am ieşit cu Marie Louise pentru câteva cumpărături. La dejun, Coletta şi George, Didi Grecianu, Radu Romanescu şi Coky Zarifopol. Tineri şi veseli.

7 octombrie, ora 8 dimineaţa

Ieri am dejunat la Mariş, pe urmă m-am dus la Dobroeşti cu Lila, Marie Louise şi Ion cel mic. Vreme înnorată, m-am ocupat de grădină. Ne întoarcem pentru cină. Lila, la cinema. Mariş îşi petrece seara cu mine. Încerc s-o fac să-şi uite necazul, dar nu reuşesc. Decupăm din ziare articolele care s-au scris la moartea Reginei.

10 octombrie, ora 8 dimineaţa

Am petrecut trei zile cu Lila la Dobroeşti. Foarte plăcut, calm şi linişte. Ordine în cărţi, grădinărit.

14 octombrie, ora 8 dimineaţa

Aseară, primul concert simfonic în memoria Reginei Maria, dirijat de Gogu: *Recviemul* de Fauré şi *Eroica* de Beethoven. Aplauzele interzise. Mariş şi cu mine îl ascultăm la radio. Ce tristă şi încremenită este biata făptură! Duminică, 16 octombrie, aniversarea Regelui şi pe 18 – trei luni de la dispariţia Reginei, suflet drag, ce gol a lăsat în inimile noastre!

15 octombrie

Aseară am ascultat la radio, de la Operă, *Tristan şi Isolda*, dirijată de Perlea. Foarte bună punere în scenă. Erau cu mine Mariş, Gic şi Florica Assan.

18 octombrie

Ieri, la dejun, Ciuntu, Cristoveanu şi copiii Condiescu. Azi sunt trei luni de când a murit Regina Maria. Asociaţia muzicală, la Costică Manu. Citeşte câteva rânduri în memoria ei. Emoţionant. Pe urmă la doamna Mavrodi. Cinez cu Lila. Aranjăm să plecăm vineri în Bucovina.

24 octombrie

M-am întors aseară din Moldova. Vreme îngrozitoare, ploi ca la potop şi zăpadă. Prima noapte, la Doamna, la Costineşti, a doua, la Agapia, de unde am plecat ieri-dimineaţă pe o zăpadă ca iarna. Azi luăm masa la Marie Louise, după-masă la Florica Assan, pe urmă mă întorc acasă să fac ordine. Cinez cu Lila.

27 octombrie

Lila se duce la cinema cu prietenii pentru ziua ei de naştere. E şi Niky printre ei. Reîncepe idila.

30 octombrie 1938. Bucureşti

Invitate de M.S. Regele, doamna Mavrodi şi cu mine plecăm pe 28 seara din gara Mogoşoaia ca să mergem la Balcic, la ceremonia de transportare a inimii scumpei Regine, care a fost pusă într-un mic sarcofag de marmură albă la intrarea din stânga a micuţei şi splendidei capele bizantine Stella Maris. Vremea a fost frumoasă şi blândă, ceremonia emoţionantă. Regele a venit pe mare, pe distrugătorul *Regina Maria,* cu principele Nicolae, principele de Hohenzollern şi Voievodul. Principesele şi arhiducele aşteptau la debarcader; marinarii purtau mica raclă care adăpostea inima cea mai bună care a bătut vreodată pentru ajutorarea săracilor şi a nenorociţilor. Zwiedeneck, foarte trist. Ne întoarcem la 11½ noaptea. În timpul dejunului, conversaţie amicală cu ministrul Curţii.

31 octombrie 1938

Singură la cinema să văd filmul în culori *Robin Hood;* încântător. Lila e la teatru cu familia Vianu. Premiul Nobel l-a luat un suedez.

4 noiembrie 1938

Ultimele zile frumoase de toamnă. Ieri, la Şosea, cu Marie Louise şi micuţul, a fost splendid. Lia Florescu se mărită cu baronul Capri din Bucovina. Lila primeşte maci de la Fărcăşanu.

8 noiembrie 1938

Ziua onomastică a Voievodului; 17 ani, e adorabil. Vreme superbă, dar destul de rece. Trupa de Operă din Frankfurt a dat două reprezentaţii, *Amurgul zeilor*, magnific (ascult la radio), şi *Nunta lui Figaro*. Bună, dar nu desăvârşită. În ziare, cronici excelente.

Papană a fost găsit îngropat în zăpadă în munţi. Speră totuşi să-l poată salva. Nădăjduiesc ca Lila să se hotărască în curând.

8 noiembrie 1938. Ora 10½ seara

Am avut un dejun foarte simpatic: familia Leonte, Gogu, Grigri (prea familiar), Vasilică Arion (azi foarte amabil), sora lui, foarte plăcută, Dinu Odobescu, vesel şi drăguţ. După-masă, la Veturia şi la Mariş. Seara, după o pasienţă, mă culc. Lila, la concertul Enescu. O groază de divorţuri: Mercalli, Gatosky, bătrânii Guranda (aceştia din urmă s-au împăcat), sora Mariei Pillat. Căsătorii – cea a Liei Florescu. Dragoste la prima vedere şi milioanele lui. Una din fetele Racoviţă ratează o căsătorie bogată din cauza geloziei soră-sii.

13 noiembrie

Ieri, la expoziţia Ancuţei Berza, inteligentă şi originală. La Nadia, gripată. Lungă vizită la doamna Buşilă, nemulţumită de căsătoria fiului ei Pierre. Toutou refuză să-i vadă. De ce? Lila, la concertul Enescu, cu soţii Mustic, Ancuţa şi soţul ei. Era şi Cristoveanu. Mă gândesc că se vor decide. Bieţii F.!

15 noiembrie

Lila s-a logodit alaltăieri-seară cu Cristoveanu, încă neoficial. E încântător.

17 noiembrie 1938. Miezul nopţii şi trei sferturi

Azi, cererea oficială, apoi o duce pe Lila la mama şi la unchiul lui. Se pare că au fost drăguţi. Eu îi văd mâine.

19 noiembrie, ora 11½ noaptea

Toată familia la cină. Cristoveanu, Capri, Coletta şi Marie Louise cu soţii lor şi Nona. Foarte simplu şi drăguţ.

21 noiembrie, ora 7½ dimineaţa

Lila e foarte fericită, îţi face plăcere să te uiţi la ea; eu însămi sunt foarte mulţumită. Căsătoria va avea loc probabil pe 12 ianuarie.

23 noiembrie

Cumpărături şi vizite, în special la Didina şi Yvonna. Vin să ne vadă Sonia şi Licuţa.

26 noiembrie, seara

Masă de gală. G. Cancicov dispare, văzând că ne-am aşezat la masă. Îmi pare rău. De fapt, Argetoianu m-a încurajat s-o fac.

27, seara

Gripă. Inaugurarea statuii lui Ion Brătianu. Frig, umezeală, discursuri interminabile, mai ales cel al lui Angelescu. A obţinut un mic succes strigând că nici o palmă din pământul dobândit nu trebuie cedată. Aplauze şi bravo. Mitropolitul Bălan a vorbit foarte bine. Era acolo George Brătianu, la braţ cu Bebe Brătianu.

28, seara

Azi-dimineaţă s-a întors Regele – oraşul e în sărbătoare (revenirea de la Londra)[41].

Comitet al Asociaţiei muzicale, la familia Vâlcovici. Lila şi logodnicul ei cinează la Ghiculeşti, eu la sărmana Mariş. E îngrijorată pentru Nona, i s-a redeschis rana. E foarte deprimat.

29 noiembrie, ora 9 dimineaţa

Azi s-a anunţat asasinarea lui Ştefănescu-Goangă, rectorul Universităţii din Cluj, crimă despre care se vorbeşte de zece zile. Regele s-a întors ieri, primire entuziastă.

30 noiembrie, ora 6 dimineaţa

Ieri, dejun în onoarea logodnicilor la Didi Brătianu, cu soţii Nona (el, sâcâit din cauza rănii care nu i se închide), Marguerite şi Marie Liliane. După-amiază, baroana Guillaume, cu trei franţuzoaice şi doamna Salenon (belgiancă). Seara, la Costineşti, diferite filme despre viaţa lor la ţară şi pe malul mării. Lila se duce azi cu doamna Capri şi cu logodnicul ei la Predeal, Braşov şi Sinaia. După ce am citit memoriile ducesei d'Aiguillon şi corespondenţa Mariei Antoaneta cu Maria Tereza (de cel mai mare interes), îl iau în mână pe *Goethe* al lui Ludwig[42] şi nu-mi pare la fel. Citez acest pasaj: „Opera nu i-a fost niciodată ţelul vieţii, ci doar o formă de disciplină; se întâmplă că azi aceasta înlesneşte munca biografului".

30 noiembrie

Lila şi Niky se întorc târziu de la Braşov, stupefiaţi să afle de execuţia a 14 gardişti, între care Zelea Codreanu. Lila e tare îndrăgostită de Niky al ei.

2 decembrie

Toată lumea e foarte impresionată de evenimente. Generalul Antonescu[43] – demis din funcţie. Grigorcea, de la Londra, disponibilizat.

7 decembrie

A venit să mă vadă lady Hoare; la fel Lucia Fălcoainu. Vorbim mult de Regină. Lila se căsătoreşte pe 12 ianuarie.

10 decembrie

La amiază, la prinţesa Elisabeta, cu Lila şi Niky, ca să i-l prezinte. Încântătoare. Prânzesc la Nadia, logodnicii la Manicatide; apoi din nou pe la anticari, pe urmă cu Silvia ca să căutăm ţesătura albă pentru rochia miresei. Luăm ceaiul la Mariş. Sărmana, se duce de sărbători cu Nadia la Măldăreşti. Logodnicii, cu Coletta, cinează la Alexandru Romanescu. Eu mănânc un măr.

11 decembrie

Luăm masa la Marie Louise, unde se discută despre căsătoria civilă şi numărul invitaţilor. După-masă, la Veturia Goga şi la Florica Assan. La cină, Coletta, George şi Nadia; desigur, Niky, întors de la vânătoare.

14 decembrie

Zilele trec repede, în curând Lila mă părăseşte. Rămân singură. Ce să fac? Mă resemnez cu bucurie dacă fata e fericită. Ce fericire pentru mine dacă Regina n-ar fi murit!

18 decembrie

Azi-dimineaţă, o veste îngrozitoare: Grigri Vulturescu s-a sinucis, la 7 dimineaţa, la el acasă, trăgându-şi un glonte în gură. Petrecuse noaptea în mai multe baruri cu nevasta lui Ion Lahovary. În ultimul (o speluncă sinistră), aceasta, vrând să-şi aprindă o ţigară, şi-a dat foc rochiei, care era din paiete. A murit la spital, cu dureri cumplite. Groaznic, groaznic, toţi suntem teribil de impresionaţi.

19 decembrie

În ziare, nimic despre această dramă înfiorătoare.

20 decembrie

Azi a fost îngropat nefericitul Grigri, care avea părul şi obrazul complet arse. Sărmana femeie va fi îngropată mâine la 2½ – ne ducem toţi. Toată ziua am agăţat gravuri pe pereţi în apartamentul Lilei. Când m-am întors, am găsit un homar uriaş trimis de Ciuntu. L-am savurat cu Lila şi cu Niky, după ce am chemat-o şi pe Marie Louise în ajutor. A fost încântată, îi place teribil homarul.

22 decembrie

Ieri, la 2½, înmormântarea bietei Peggy Lahovary; tatăl e disperat, mama nici măcar n-a venit. Se pare că e într-un hal fără de hal.

Începem să ne ocupăm de invitaţiile pentru 12 ianuarie. Citesc *Sparkenbroke*[44] de Charles Morgan, autorul volumului *Fântâna*.

24 decembrie

Peter a pierdut trenul – telegramă de la Ostende, ce necaz! Dimineaţa cumpăr mătase pentru rochia miresei. Cred că o să fie frumoasă. La dejun, soţii Capri (Lia Florescu), Didi Brătianu, Ciuntu, Mimi Berceanu, soţii Mustic, Coletta şi tânărul Cristoveanu, ex-logodnicul Tandei Caragea. După-masă îmi iau rămas-bun de la Florica Assan, care pleacă la Paris, pe urmă la Marie Louise, unde cinez. Lila şi Niky, la Capri.

Crăciun, 26 decembrie

[Citate din *Sparkenbroke*]

27 decembrie 1938

Dragul de Peter a venit cu două zile întârziere, din cauza proastei circulaţii a trenurilor. S-au înregistrat două accidente mari pe calea ferată, cu 93 de morţi şi 142 de răniţi. Telefoanele şi telegraful nu mai funcţionează.

Ieri, pom de Crăciun la Marie Louise, copiii adorabili. Dejunuri de familie.

30 decembrie

Cină la Florica, cu Lila şi Niky. Erau acolo soţii Mustic şi Berza. Dejun la Gic, cu soţii Nicu. Nona arăta rău.

*72 În limba română în original.

*73 În limba română în original.

*74 Citat din Charles Morgan, *Fântâna*.

*75 În limba română în original.

*76 În limba română în original.

*77 O tăietură de ziar cu fotografia lui Octavian Goga şi următorul text în limba română: „Octavian Goga, îmbolnăvit la 4 mai, mort la Ciucea la 7 mai 1938. În urma unei hemoragii

cerebrale. Înmormântat la 12 mai 1938 la cimitirul Bellu (depus în criptă), până la facerea monumentului de la Ciucea”.

*78 Text lipsă.

*79 În limba română în original.

*80 În limba română în original.

*81 În limba română în original.

*82 „Dă-i o şansă!” (engl.).

*83 În limba română în original.

*84 În limba română în original.

*85 În limba română în original.

1939

1 ianuarie 1939, ora 2 dimineaţa

Am petrecut revelionul cu Marguerite, Marie Liliane, soţii Cristoveanu şi Capri. A fost foarte drăguţ. Ar fi fost şi mai drăguţ dacă numitul Nonel s-ar însura cu... Ce seamănă cu Dodel, e extraordinar!

4 ianuarie

Mâine, la 11½, căsătoria civilă a Lilei. Deja? Cum trec zilele! Suntem întoarse pe dos, sunt atâtea de făcut, trebuie să te gândeşti la o grămadă de lucruri!

5 ianuarie

La 11½, căsătoria civilă a Lilei; mare emoţie. Aperitiv la mine, fraţii şi surorile, apoi dejun la Coletta, cu mama lui Niky. George pleacă la Sinaia. După-masă, câteva cumpărături, indispensabile. Pe urmă, până la miezul nopţii, facem ultimele invitaţii. Acum stau culcată, Marioara a plecat, iar Niky şi Lila gânguresc în salon. Sunt foarte fericiţi şi drăguţi.

7 ianuarie, Sf. Ion

Dejunăm la soţii Capri, pentru aniversarea doamnei Cristoveanu, unde o întâlnim pe sora ei, doamna Botez, care îl adoră pe Niky şi le-a făcut cadou un foarte frumos serviciu de argint.

La amiază l-am văzut pe Ion cel mic, pentru ziua lui, tot în casă. Apoi la Lila, de unde ne ducem să cinăm la familia Hoenig.

9 ianuarie

Mica Ina are bronşită. Suntem agasaţi şi îngrijoraţi. Are febră mare, dar e aşa de dulce şi de cuminte! Ce necaz! Tocmai acum când avem atâtea de făcut pentru nuntă. Apartamentul Lilei devine încântător; Marie Louise s-a întors ieri de la Sinaia, cu Peter şi Emil.

Şezătoarea firului de aur, cu tineri şi tinere, domni şi domnişoare de onoare. Multă veselie. Anca Odobescu s-a logodit cu Sandu Racotă, în sfârşit, povestea durează de trei ani.

13 ianuarie, seara

Nunta Lilei mi-a luat atâta timp şi am fost atât de obosită şi de îngrijorată din cauza Inei – care are febră mare de la otită –, încât n-am mai scris nimic.

Deci joi 12, la ora 5 după-amiază, Lila s-a căsătorit la Domniţa Bălaşa. Era încântătoare. La biserică şi acasă, lume multă. Au plecat cu trenul la ora 9. I-au însoţit la gară familiile Capri şi Cristoveanu, eu nu. După asta, ce vraişte în casă! Şi eu eram atât de obosită, încât toată noaptea am gemut. Azi Coletta a făcut otită. I-au străpuns timpanul drept, numai de n-ar fi siliţi să-i facă acelaşi lucru la urechea stângă.

Sâmbătă, 14 ianuarie

Prânzesc la Marguerite Brătianu, care peste câteva zile pleacă la Nisa şi Paris. Am fost acolo Olga Florescu (fiica ei s-a măritat cu un baron Capri din Bucovina, rudă cu Niky), cei doi

Cătuneanu şi cu mine. Seara cinez la Marie Louise cu Florica şi gemenele. Bebe şi Irina Berindei vin după cină. Ieri am luat masa la Gic; bietului Nona i s-a deschis din nou rana, dar era mai binedispus. Seara cinez, împreună cu George, la Coletta, care e în pat. Ina e mai bine.

Duminică seara, 15 ianuarie 1939

Mă întorc de la cina de la Gic. Nona e gripat. Coletta e în pat, fără febră. Ina e mai bine, azi a avut cel mult 38,2. Am luat masa cu soţii Costică, cu Mariş şi Dumitru Ferechide. Mariş şi cu mine ne întoarcem pe jos acasă. Lila sună de la Sinaia. Veşti bune.

Miercuri seara, 18 ianuarie 1939

Ina e mai bine. Coletta se chinuie în continuare cu sinuzita ei. A văzut-o doctorul Ţeţu. Azi sunt şase luni de la moartea dragei şi mult iubitei mele Regine. Sâmbătă, parastas[*86] la Curtea de Argeş, sunt poftită. Lila s-a întors aseară cu Niky de la Sinaia, pare foarte mulţumită. Unchiul şi soţia lui, mama cu cei doi fraţi prânzesc cu toţii aici.

19 ianuarie 1939

Azi-dimineaţă am văzut-o pe Lila, foarte ocupată cu gospodăria ei. După-masă, diferite treburi ale casei. Mai toate fotografiile de la nuntă sunt încântătoare. Prânz la Gic, cu Sadoveanu şi logodnica lui. Cină cu Mariş, tot la Gic. Coletta e ceva mai bine. Am ascultat la Mariş concertul simfonic de la Radio.

20 ianuarie

Dejun la Marie Louise, apoi am ieşit cu Silvia la cumpărături şi ca să văd marea pânză a Olgăi Greceanu care va fi trimisă la New York şi expoziţia Stoenescu, Steriadi, Ştefan Popescu, Iser, Dărăscu, de la sala Dalles, care e foarte frumoasă. Biata Coletta tot nu e bine din cauza sinuzitei. Ina s-a însănătoşit. Nadia, în pat, gripată. De la ea, la Lila, grijile ei sunt cu adevărat încântătoare. Cină la Coletta, ea s-a culcat devreme, iar George, desigur, s-a dus la Costineşti.

21 ianuarie 1939

Azi parastas[*87] la Curtea de Argeş pentru biata Regină. Vreme ploioasă şi neplăcută. Plecăm cu trenul regal la 8:50, ne întoarcem la 4. Prânz la masa regală. Doamna Mavrodi face stază biliară şi i se face rău când se ridică de la masă, biata de ea. Mariş şi cu mine cinăm la doamna Goga. Ce casă frumoasă are!

9 februarie

Aseară, cină de gală la Buşilă, cu soţii Gafencu, ministrul Italiei, Della Porta, Dombrovsky, pe care m-am bucurat să-l întâlnesc pentru afacerea noastră. Am prânzit la Grödel cu suedezii, doamna Gunther cu gigolo-ul ei, Martha Mitilineu, Marcela Catargi etc. etc. N-a fost prea grozav.

Mimi Berceanu şi Margot Fulga au plecat la Paris. A murit săracul Ţiţeica; duminică a fost îngropată şi Olimpia Bossy, care s-a dus, biata de ea, în patru zile. Lila şi Niky vor să vândă la Dobroeşti porcii, găinile şi calul. E adevărat că întreţinerea lor costă cât ochii din cap.

12 februarie

Azi-dimineaţă a murit baronul Guillaume, în urma unui stop cardiac, după o congestie

pulmonară. Biata femeie, cu patru copii mici. Numai să fi făcut un testament în favoarea ei.

Mare recepţie la Dučić, ridicat la rangul de ambasador.

Aseară, la Operă, *Traviata*, cu admirabila Novotna, ce artistă remarcabilă!

Astă-seară, de la 7 la 9, cocktail la Coletta. Cinez la Gic, mi-am petrecut seara la Mariş. Mâine am lume la masă.

23 februarie, joi, miezul nopţii

Mă întorc de la concertul simfonic dirijat de Perlea, cu admirabila violonistă Ginette Neveu în concertul de Beethoven. Pe urmă simfonia de Bruckner, cam lungă, admirabil orchestrată, cu pasagii foarte frumoase. Georgeta Cancicov ne conduce acasă pe Binica Condiescu şi pe mine. Ieri i-am avut la dejun pe Radu Crutzescu, Fotino, Grödel, Coletta şi George, Didi Grecianu. Alaltăieri am cinat la Collas, cu miniştrii Înţelegerii Balcanice. Prezidau Metaxa şi soţia lui. Masă splendidă. După cină toată lumea merge la serata muzicală de la Palat, unde Perlea dirijează *Simfonia a VII-a* de Beethoven, *Variaţiuni* de Perlea, *Rapsodia* de Enescu.

24 februarie, ora 1 noaptea

Dejun la Nini, foarte vesel, cu soţii I. Costinescu, Grödel, Pipicu, George Manu, Ana Cutzarida. M-am întors, muzică cu Fărcăşanu. Vizită la Didina, cină la Lila. Foarte plăcut. Radio, cu discuri, admirabil, *Parsifal,* de la Berlin.

26 februarie, ora 11½ noaptea

Ieri, lume la mine la masă: soţii Buşilă, Nicu Mavrocordat, Lia Brătianu, Dina Golescu, Dinu Odobescu, Fărcăşanu. După-masă, la Sabina, pe urmă cu Gic la partea a doua a Olimpiadei.

Dimineaţa, expoziţia Szathmary, dintre cele mai interesante. La Oficiul turismului, splendidă expoziţie de covoare a doamnelor Ghiaţă şi Neamţu, ca şi de mobilă – pentru New York. Dejun la Argetoieni: Crutzeştii (care pleacă la Berlin), Gogori, Carp, Al.Em. Lahovary, Collas şi cu mine. Drăguţ. Seara, cină la Gic.

28 februarie 1939

Dejun la Elisa, cu Fotino. După aceea ne ducem la cinema să vedem *Valsul,* de Johann Strauss, cu o cântăreaţă adorabilă. După-masă, muzică la mine. La cină, Lila cu Niky, Veturia; dr. Hoenig e îngrijorat din cauza Silviei, e anemică, nu-i merge bine, cu toată şederea în Elveţia. Marioara e aşa de tristă, de dezorientată. Mâine se împlinesc zece luni de la moartea lui, bietul om de doar 47 de ani care iubea viaţa atât de mult!

3 martie 1939

Aseară, concert simfonic dirijat de Alfred. *Symphonie sur un chant montagnard* de Vincent d’Indy, cu Filionescu la pian, frumos. Pe urmă magnificul *Poem* al lui Chausson, slab interpretat de Teodorescu, rămâne un şmecher. L-am avut la masă pe Dombrovsky, pentru afacerea de la Băneasa, cu Emil, Coletta şi George. Pe 2 martie am prânzit la Coletta. La ceai, colonelul Râmniceanu. Conferinţă despre Montesquiou a unui tânăr profesor, M. Antonescu, foarte interesantă. Pe urmă la doamna Prezan, apoi un dejun frugal la Lila, îngrijorată pentru Niky al ei, care nu se simţea foarte bine.

Dejun la Mariş. Ieri am fost în vizită la Eufrosina Ghica, 82 de ani, ce vivacitate pentru o femeie de vârsta ei!

16 martie

Concert simfonic dirijat de Weingartner, care, în ciuda celor 76 de ani, are o gestică de o uimitoare precizie. Multă eleganţă şi stil, oarecare uscăciune, din cauza vârstei înaintate.

După-masă le-am văzut pe Mioara şi pe fetiţa ei, care mi s-a părut urâtă, cu nasul mare al bunică-sii, biata Jeana. Doamna Antonescu s-a întors de la Paris, dulce şi bună ca totdeauna. Micuţa Ana, a Florichii, cu febră mare după operaţia de apendicită.

18 martie 1939

Hitler ocupă Cehoslovacia, după ce la München i-a garantat frontierele. Lumea e consternată. Anglia, Franţa, URSS, SUA vorbesc, se agită, dar nu fac nimic. Marile puteri se uită una la alta cu îngrijorare: care va fi următoarea lovitură de teatru a lui Hitler? La noi au fost mobilizate două corpuri de armată la frontieră. Noi, cei care am văzut Marele Război, îl vom vedea pe al doilea? Oroare! Mai bine să dispărem.

19 martie

Tot felul de zvonuri contradictorii. De fapt nu se ştie nimic. Au prânzit aici Mariş, dr. Hoenig, Lila, Niky şi cu Ion. Mâine, dejun de gală cu soţii Bujoi, Cioflec şi Dombrovsky.

21 martie

Comunicat foarte laconic al guvernului la radio. În oraş e nebunie generală, se mobilizează. Ungurii sunt la frontieră, se dau lupte. Oroare. De o parte, ameninţarea germană, de alta, comunismul.

22 martie

Nebunia continuă. Se discută de un guvern prezidat de George Brătianu, foarte bine văzut de nemţi pentru tratatul de comerţ. În aşteptare, s-au concentrat trupe la frontiera bulgară şi la cea maghiară. Ţările mici nu se pot lupta.

23 martie, miezul nopţii

Din fericire, a fost încheiat acordul cu Germania. Răsuflăm uşuraţi. S-au mobilizat trei corpuri de armată. Se pare că la frontiera ungurească au avut loc ceva confruntări. Au pârâit mitralierele. Se zice că la frontiera bulgară a fost treabă serioasă.

30 martie

Aseară, la Operă, premiera cu *Falstaff*. Ştefănescu Goangă, excelent în rol. Mare succes. Nona s-a întors foarte mulţumit de la Atena.

1 aprilie 1939

În discursul de aseară Chamberlain a declarat că dacă Germania atacă Polonia (Danzig), Franţa şi Anglia se vor uni s-o apere. Convenţia culturală şi economică între România şi Franţa a fost semnată ieri. S-au deşteptat[*88].

20 aprilie 1939, miezul nopţii

Mă întorc acasă pe jos cu Lila şi Niky, de la concertul simfonic dirijat de acest extraordinar Elmendorff, ce animator, ce viaţă insuflă orchestrei! Mi s-a părut magnific; publicul foarte entuziast, sala plină.

După-amiază, ceai la Lisette Greceanu şi la doamna Armand Călinescu. Nu se vorbeşte decât de război, Germania, saşi, Polonia, Danzig. Azi, cei 50 de ani ai Führerului sărbătoriţi în delir în toată Germania.

28 aprilie

Azi, la ora 1, Führerul deschide Reichstagul şi îşi va rosti discursul în care, se zice, va exprima dorinţe pacifiste, dar în acelaşi timp va cere Danzigul şi coloniile. Anglia a instituit serviciul militar obligatoriu, ceea ce îi va da un milion de soldaţi: Germania consideră măsura ca făcând parte din politica de încercuire.

Aseară, splendid concert simfonic cu Maria Müller, admirabila cântăreaţă pe care am mai auzit-o la Salzburg, în *Don Juan.*

Ieri, la dejun, doamna Tătărescu şi Sanda, soţii Della Porta, George Assan, Niky şi Lila, Păstorel şi Raymond Comnen. Foarte simpatic. Della Porta mi-a spus că ar vrea să aranjeze vizita Regelui la Roma.

30 aprilie

Serată la Van Hoorn. În program, Stroescu şi Filip. Cam lung.

După discursul lui Hitler polonezii par cam pleoştiţi. Contele de Béarn, pe care l-am văzut la Nadia, pretinde că războiul va începe cu siguranţă într-un an, un an şi jumătate, atunci când Anglia şi mai ales Franţa vor fi pregătite.

2 mai

Beck trebuie să-i răspundă lui Hitler. Să vedem. Lumea pretinde că va ceda în legătură cu Danzigul, oraş locuit exclusiv de germani.

Aseară, la cinema, cu Florica Assan, *Triunghiul*[*89], cu Sacha Guitry, Raimu şi Delubac. Foarte caraghios.

Alaltăieri-seară, Maria Müller a fost magnifică în *Aida*. Din păcate, prost secondată. Arbore, pe care îl credeam bun, categoric nu ştie să-şi valorifice vocea. Snejina a cântat bine. Lume multă. Un adevărat trimf pentru Maria Müller.

3 mai

M-am întors de la Florica Assan, prima oară când mă invită la cină; erau acolo Irina Butculescu şi fiul ei Mihai – pare inteligent. George Assan mă conduce acasă, ce băiat drăguţ! Vorbim lucruri de-ale noastre, mă înţeleg aşa de bine cu el!

4 mai

E doar 11¼ şi mă întorc de la De Weck; e de-ajuns, mai ales că sunt şi răcită. Azi am fost la Dobroeşti. Am văzut sosirea delegaţiei elveţiene (avionul e al generalului Weygand). La Dobroeşti era linişte şi plăcut.

5 mai

Dejun la Coletta. Ziua mea onomastică. Fetele uită de ea, eu însămi aş uita de ea dacă n-aş primi braţe întregi de flori. După-masă, muzică cu Fărăcăşanu şi Antropov. Primul mă anunţă că devine funcţionar la Telefoane. E foarte amărât, spune că aşa ajunge burghez. La Nadia comentăm discursul lui Beck. Doamna Tătărescu a plecat, supărată că soţul ei a fost rechemat. La Operă, la baletul românesc de Constantinescu, *Nuntă în Carpaţi*. Destul de interesant, frumos montat. Va fi reprezentat la New York. Apoi, un moment la ambasada Franţei, în onoarea lui Weygand; nici nu l-am văzut pentru că l-a acaparat Martha Bibescu, într-un salonaş.

9 mai

Astăzi, la ora 11, se dezveleşte statuia ecvestră a regelui Carol I, în Piaţa Palatului, operă a lui Meštrović. Se critică faptul că Regele e reprezentat fără chipiu. Statuia e de mare efect. Am fost să depun flori pe soclul ei, erau deja destule.

15 mai

M-am întors de la Teatrul Naţional, premiera *Maria Başkirţev*, cu Didi Teodorescu în rolul principal. E antipatică. Nu cred că piesa va rămâne mult timp pe afiş. Nici un cunoscut. Pe Coletta o doare spatele, azi i-am pus ventuze. Sper să nu fie nimic serios.

La dejun, soţii Brătianu, George Assan, Marguerite şi Maril, Didi Grecianu, Alex. Romanescu, Lila şi Niky. Foarte simpatic. Ieri, la ţară, la familia Lakeman. Vremea era bună. Cu Nadia, Leny şi Maria Arion. Bietului Nona i-a fost ieri destul de rău, dureri cumplite de stomac. Numai de n-ar începe din nou!

23 mai 1939

Mă întorc de la cina pe care am luat-o la Florica Assan: ea, fiul ei şi cu mine. Seară plăcută. Mă conduc acasă. După-masă am făcut muzică şi am avut lume la dejun: Sadovenii, Filip Lahovary, Hoenig şi Camil Petrescu. Mâine iau masa la Coletta. Ieri am fost la Marie Louise şi alaltăieri la Lila – a fost ziua ei şi a primit o mulţime de flori.

25 mai, miezul nopţii

Am văzut a doua oară *Acolo, departe*[*90], piesa lui Mircea Ştefănescu, cu Chouche şi Fotino, mi-a plăcut mult. Într-adevăr, e foarte bună, în ciuda unor lungimi, ar merita să fie tradusă în mai multe limbi.

După-masă, ceai Bárdossy şi ceai polonez. Dejun, Biering, 18 persoane, neplăcut. Nona continuă să aibă dureri câteodată.

Sâmbătă, 3 iunie 1939

Ieri, trei ceaiuri, Lidia Filipescu, soţii Hoare şi Thierry. La această din urmă recepţie era şi doamna L[upescu] şi ambasadorul i-a prezentat grădina lui...

Azi, lume la mine la dejun – doar tineret. Marie Louise pleacă pe 15 la Plombière.

Sâmbătă, 10 iunie 1939

Pentru serbările Restauraţiei, principele Paul al Greciei şi delegaţii străine. Serbarea tineretului, superbă. Serată de gală la Collas, onorată de prezenţa Regelui, a Voievodului şi a

prinţului Paul. Ce copil adorabil şi încântător, acest tânăr voievod, gropiţele lui din obraji sunt irezistibile, pare să se distreze cu tot roiul de fete tinere care se învârtesc în jurul lui.

I-am avut la dejun pe Chouche, Marguerite şi Maril, Păstorel, profesorul Lambrino, Fărcăşanu şi un tânăr, Petrescu. Dejun foarte interesant. S-a vorbit despre săpăturile de la Delphi, Histria, Abrittus.

După-amiază, muzică cu Antropov şi Fărcăşanu. Pe urmă Miţi Arion vine să-mi anunţe logodna fratelui ei Vasilică cu cea mai mare din fetele Dozy. Ce idee aiurită! Cred că ea l-a cerut în căsătorie, el e prea nehotărât. Luni mi-l aduce pe tânărul Galiţa, care o place pe Marie Liliane. Am vorbit şi cu Noni să-i invite împreună la masă.

Florica, 21 iunie

Ce de evenimente de când n-am mai scris! Bietul Condiescu s-a prăpădit acum opt zile. Nona e din ce în ce mai rău, mai cu seamă de când cu porcăria pe care i-a făcut-o Gogu de a-l înlocui la Operă. Dezgustător. Cred că Mariş renunţă la ideea de a-şi construi o casă la ţară, de teamă să nu cheltuiască prea mult. Sunt aici până mâine-seară, foarte bucuroasă să stau puţin cu Elisa, cu care mă înţeleg aşa de bine. N-am mai fost aici de doi ani, de când făuream proiecte matrimoniale. Am aceeaşi cameră, alături de cea pe care o ocupa Lila.

10 iunie 1939. Sinaia

Am sosit azi-dimineaţă cu maşina de la Bucureşti, unde era cumplit de cald. În sfârşit, am reuşit să mă întâlnesc cu Dombrovsky pentru chestiunea cu Băneasa. Îmi istoriseşte ce se zice în oraş – ceea ce deja ştiam –, că s-ar fi îndrăgostit de călăreaţa de la circul Bush, fiica lui Bush, că i-ar fi dezvăluit nişte secrete, după care s-ar fi sinucis. E nemaipomenit ce se poate bârfi şi curios cum lumea înghite orice fără să verifice. I-am văzut pe Gic, Nona şi Jeana. De când e la Sinaia, Nona e mai bine, săracul de el, doar să rămână aşa. Micuţa Colettei e adorabilă. Sinaia e foarte plăcută, Silvia s-a instalat la pensiunea Catargi cu nepoata ei cea puţin simpatică, pe care însă Ina o iubeşte tare mult.

11 iunie, ora 8 dimineaţa

Poimâine sunt patru săptămâni de când a murit bietul Condiescu. Goga şi el, prieteni atât de buni, la un an diferenţă! Cum se schimbă viaţa! Condiescu era un mare admirator al *Memoriilor* Reginei; zilele trecute soţia lui mi-a spus că i-a vorbit Regelui despre marele talent al Reginei şi că Regele a fost foarte încântat de această apreciere, declarând el însuşi că Regina avea un har deosebit de scriitoare.

A plouat toată noaptea şi la Bucureşti e aşa de cald! Pe 18, un an de la moartea Reginei noastre.

11 iulie, seara

Toată ziua fac ordine în casă. Plouă zdravăn. Micuţa e adorabilă. Mâine mă duc la Bran cu Silvia s-o văd pe principesa Ileana.

12 iulie 1939

Ieri, dejun la Jeana, cu Gic, Nona şi Coletta. Nona nu arată rău, se simte mai bine, dar aproape că nu vorbeşte şi când o face, abia şopteşte. Am plecat la Bran cu Silvia ca s-o văd pe principesa Ileana, e foarte frumoasă. Aşteaptă un copil în octombrie. A părut bucuroasă că ne vede.

N-a schimbat nimic la Bran, a impresionat-o grozav să n-o mai găsească acolo pe scumpa şi divina Regină. Cei patru copii, minunaţi.

16 iulie

Mâine-seară plec la Bucureşti cu George, fiind invitată să asist la parastasul[*91] de la Cotroceni pentru draga Regină. Poimâine – un an – ce durere! De la Lila nici o veste directă, dar Radu Florescu, pe care l-am văzut astăzi, mi-a spus că sunt la Bucureşti. Trebuie să fie îngrozitor de cald acolo.

Veştile din străinătate, mereu îngrijorătoare. Polonia şi Germania nu vor să se înţeleagă asupra Danzigului.

Soţii Davidoglu, aflaţi în trecere, spun că biata Cosetta e tare supărată că bărbatul ei n-a fost încă naturalizat, cum i s-a promis. Cumnatul ei de la Praga nu se poate mişca, doar dacă îşi lasă acolo toată averea.

17 iulie

Lila şi Niky au venit cu trenul, le-a fost cumplit de cald. Lila e cam palidă. Eu plec mâine-dimineaţă la Bucureşti pentru parastasul[*92] de un an al dragii şi de neuitat Regine.

18 iulie, Bucureşti

Căldură îngrozitoare. Parastas la Cotroceni, fără familia regală. La Curtea de Argeş, câteva prietene, suitele, câţiva ofiţeri de la 4 Roşiori, Trancu Iaşi, I. Mitilineu, Băicoianu, cu soţiile, H. Catargi cu soţia, generalul Athanasescu cu soţia, Cristina şi colonelul Brătescu, Adela etc. etc. Dejun la Florica Assan şi încântătorul ei fiu. După-amiază am văzut-o pe Veturia. La gară, căldură toridă.

21 iulie

Azi, la dejun, soţii Gogu şi Nona. Lui Nona nu-i e bine deloc; îngrozitor pentru că e conştient de asta. Seara a fost chemat doctorul Cârstea, ce o să-i poată face – nimic. Ieri a vomat, îi e greaţă tot timpul şi-i vine acreală. Jeana e foarte drăguţă cu el şi prin felul ei calm şi reţinut îi dă şi lui curaj – de care are mare nevoie, bietul băiat.

Sinaia, 22 iulie 1939

În *Gringoire* aflu o istorisire a lui René Benjamin despre Maria Antoaneta, cu unele aprecieri care ar putea-o privi şi pe Regina noastră: o inimă nobilă, o frumuseţe fără seamăn, lumină pretutindeni, lumină şi demnitate, vorbe limpezi, gesturi de suverană. Mândră până la dispreţ. Apropo de Versailles spune: „Versailles nu mai e Versailles deşi e mereu plin. E dezafectat. Versailles a murit odată cu Ludovic al XIV-lea. Creaţiile umane, mai ales cele grandioase, nu supravieţuiesc omului care le-a susţinut”.

Duminică, 23 iulie, ora 8½ dimineaţa

Vremea continuă să fie splendidă. Lila şi Niky se duc să ia masa la munte. Aseară s-au dus toţi la Valentina, s-au întors după 1 noaptea. Eu am rămas singură acasă. Corespondenţă şi lectură, *Musonul*, de Bromfield, tradusă de Berthe Vuillemin, fosta institutoare a Alicei Sturdza, persoană încântătoare pe care Regina o iubea mult.

24 iulie, ora 11 noaptea

După zece zile de vreme frumoasă, furtună cu ploaie torenţială.
Acord anglo-japonez. Situaţia pare să se limpezească.

25 iulie, ora 8½ dimineaţa

După furtuna de azi-noapte, soarele străluceşte şi se lucrează la drum. Sunt încă în pat; citesc ultima parte din remarcabila carte *Musonul.* Are o psihologie profundă, un spirit de observaţie rar, o analiză excepţională a caracterelor, cu fraze ca acestea: „O uncie de acţiune făcea cât o tonă de reflecţie" sau „filosofia era un lux pentru cei slabi şi detaşarea un viciu pentru cei leneşi".

10 august, Sinaia

Tot spaima războiului. Danzig e la ordinea zilei. Azi trebuie să se hotărască. Am citit *Pe aripile vântului* de Mitchell. După părerea mea, e remarcabilă, ca şi *Vin ploile*, tradusă de Berthe Vuillemin, fosta institutoare a Alicei Sturdza şi prietenă cu Maruka. Traducere excelentă. Sunt aici cu Ella, Marie Louise şi cei trei micuţi, Peter e de trei zile pe munte cu un căpitan. Coletta e la Alina, Lila la Bucureşti. Aş fi vrut să mă duc la Măldăreşti. Bebe s-a descurcat cu trenul, dar costă prea mult şi în momentul de faţă n-am atâţia bani. Apropo de singurătate, Scipio Africanul le spunea prietenilor săi, care se mirau de viaţa lui particulară retrasă, că nu e niciodată mai puţin singur ca atunci când nu are pe nimeni alături.

12 august, miezul nopţii

Azi-dimineaţă, Maria Costinescu îi telefonează înnebunită Mariei Louise ca să-i spună că bătrânul Capecci, venit din Italia, ar fi anunţat că azi sau mâine cade Danzigul. La radio se spune că Mussolini şi Ciano vor interveni în favoarea păcii.

La dejun, Gilda, Renato şi Marie Liliane. Apoi Cazino, iar am pierdut. Biata Ella. Veşti proaste de la Nona, aflat la Constanţa. Maruka telefonează zilnic, din fericire e bine. Astă-seară, cu Peter la cinema, film în culori, dar stupid. O maimuţă încântătoare, atât de caraghioasă şi de inteligentă!

14 august 1939, ora 3 noaptea

Aseară erau aşteptate cu mare nerăbdare veştile de la radio. Din conversaţiile lui Ciano cu Hitler, la Berchtesgaden, reiese că italienii nu vor să se bată pentru Danzig. Mussolini, a cărui situaţie e oarecum zdruncinată, se teme să nu se compromită definitiv. Se zice că, în cazul unui război contra Franţei, regele Italiei ar abdica.

15 august 1939

Se crede că războiul ar putea fi evitat, italienii nu vor să se implice. Se pare că japonezii vor să se retragă din Axă. Ce bine-ar fi! Vreme superbă. Multe flori de Sf. Maria, deşi ziua Mariei Louise e pe 8 septembrie. Astă-seară Emil, George, Niky şi Lila au plecat la Bucureşti, cu George la volan. Sper să n-adoarmă.

19 august 1939, seara

Cinema cu Peter. Am văzut *Zaza* cu Claudette Colbert, încântătoare. La ieşire, întâlnire cu soţii Buşilă şi domnişoara Bastaky. După-masă îi felicit pe Maruka şi pe Pynx pentru ziua lui de naştere – 58 de ani. Am pierdut la Cazino 560 de lei, sunt furioasă. Doamna Ottulescu, cu capul plin de zulufi. Ieri, la Veturia, ca să ascult un tânăr tenor, Sassu, voce foarte frumoasă. Ea l-a acompaniat la armoniu. O nemţoaică puţin simpatică, dintre prietenele ei, cu care Ella a avut o discuţie cam în răspăr despre situaţia internaţională, care în acest moment e foarte gravă.

22 august, ora 8 dimineaţa

Mă doare capul. Ieri, la Maruka, cu Ella şi Ninetta. Pynx mâzgălea hârtii, cred că l-am împiedicat să lucreze, deşi zicea tot timpul: „Vorbiţi, nu mă deranjează defel”. Mi-a spus că cel mai important lucru pentru el este să compună, restul, cariera, nu-l interesează. Cu toate acestea, va da concerte, primul la Bucureşti pe 16 octombrie. Apoi în Italia şi America. Ea era destul de nervoasă, o deprimă vremea umedă, închisă şi ploioasă. Trebuie să se ducă amândoi la Teţcani. E stupid să ai bani puţini sau deloc, iar oamenii care îţi datorează să nu se achite nicicum.

22 august 1939, ora 1 noaptea

Azi-dimineaţă, când Marie Louise şi cu mine ne-am întors de la plimbare, am citit în ziare despre pactul de neagresiune încheiat între Germania şi Rusia, sub nasul misiunii anglo-franceze, dusă la Moscova ca să încheie o alianţă. Ce lovitură de teatru şi ce mare om de stat e Hitler, uimitor!

25 august

Circulă zvonurile cele mai contradictorii: Japonia e nemulţumită, Italia n-are nici un chef să se lupte pentru Danzig, şi la fel lumea întreagă. Persoane venite de la Bucureşti susţin că acolo e linişte, că ieri, în Consiliul de Coroană, s-ar fi hotărât neutralitatea, ungurii au făcut la fel. Guvernul iugoslav a căzut. Azi le-am văzut pe Elena Perticari şi pe Irina Butculescu. Pe urmă ceai la Costineşti, bietul Nicu e încă cu obrazul bandajat, dar merge mai bine. Soso Stoianovici se mărită cu Dan Brătianu, George Lupu se împacă cu Zelly, Valentina câştigă 10.000 de lei la Cazino; eu pierd, dezgustător – şi aveam atâta nevoie de bani!

27 august 1939

Italienii încearcă prin toate mijloacele să salveze pacea. Mâine se va afla răspunsul Angliei. Ungaria refuză pactul de neagresiune cu România. Se zice că Germania i-l va impune. Emil, Lila şi cu Niky s-au întors după cină. Vreme închisă, dar plăcută.

30 august 1939

Continuăm să ardem la foc mic. Japonia abandonează Germania, Italia ezită, germanofilul Ciano nu mai e la Afacerile Externe, îl înlocuieşte Mussolini (nu îndrăzneşte să pornească războiul, ţara e contra Rusiei, n-a semnat pactul de neagresiune). Franţa şi Anglia sunt pe picior de război. Turcia îşi menţine angajamentele. Anglia propune ca toate chestiunile în litigiu să fie rezolvate în mod paşnic. Aseară a venit Fotino să ne vadă, avea cartea lui[45], legată, pe care i-o duce Elisei. La Cazino am văzut o groază de lume. Alaltăieri, la Tira Xenopol – în pat de trei ani şi jumătate, sărmana. Marie Louise e la Bucureşti, necăjită din cauza lui Peter. Şi Tudor Costinescu trebuie să se întoarcă din Germania, ce vor face, problemă greu de rezolvat. Peter se întoarce mâine-seară de pe munte. Vreme splendidă.

2 septembrie 1939

Foerster a proclamat ieri anexarea Danzigului la Reich, au început ostilităţile între Polonia şi Reich. Mobilizare generală în Anglia şi Franţa, dar vor putea interveni, şi în cel fel? Japonia părăseşte Axa. Italia nu ia măsuri militare. Bietul Peter a plecat la Bucureşti şi mâine-dimineaţă spre Anglia. Din fericire, întâi a telefonat Emil şi a avut timp să-şi vizeze paşaportul la Poliţie. I-am făcut bagajele. Doamne, Doamne, ce-o să iasă din toate astea? Oroare şi degradare!

3 septembrie 1939

Germania a fost somată, pentru ultima dată, să înceteze ostilităţile şi să-şi retragă trupele. Franţa şi Anglia aşteaptă răspunsul ca să intervină. Cum e posibil să renunţe la ce au cucerit? Ce greşeală îngrozitoare! Vremea e blândă, câmpul e frumos şi atât de nepăsător la gâlcevile absurde ale oamenilor. Maruka şi Enescu, pe care i-am văzut ieri, pleacă în dimineaţa asta la Teţcani; ea e foarte enervată, cred că n-a mai fost acolo de la moartea mamei ei.

3 septembrie, ora 11½ noaptea

Azi, la 11¼, Anglia a declarat război Germaniei, iar Franţa la ora 5 după-masă. Am ascultat discursul lui Daladier, foarte scurt şi foarte emoţionant.

Plouă cu găleata. Ninette pleacă poimâine. Fred a fost pe aici.

4 septembrie, ora 8 dimineaţa

Aseară am primit o scrisoare de la Lila în care îmi spune că Peter a plecat prin Italia (părăsise Sinaia alaltăieri-dimineaţă, chemat de Emil). Acum tremur de grija acestui copil şi cred că e o nebunie să-l trimită în vânzoleala asta în loc să-l ţină aici. Adevărată nebunie. Nu înţeleg cum de Marie Louise nu l-a oprit.

6 septembrie 1939

Azi, nici o veste de la Peter, speram o telegramă de la frontiera italiană. Bieţii polonezi o să fie zdrobiţi şi Aliaţii nu fac nimic pentru ei. Elisa e în trecere pentru câteva zile prin Sinaia. Vreme splendidă. Ne gândim să plecăm pe la 16 septembrie.

8 septembrie

Aseară, mare bucurie, Emil telefonează de la Bucureşti că a primit o telegramă de la Mrs. Bateman prin care îl anunţa că Peter a sosit la Londra. Răsuflăm uşuraţi. Azi după-amiază a venit George. Vreme foarte frumoasă. Seara se face frig. Nemţii înaintează în Polonia. Anglo-francezii nu prea par să înainteze. Cred că Varşovia o să cadă în două sau trei zile.

9 septembrie

Aseară, 8 septembrie, la ora 5, Varşovia a fost ocupată, în timp ce progresele Aliaţilor sunt inexistente.

Am pierdut 700 de lei la Cazino. Oribil. Citesc *Theodor Chindler: povestea unei familii germane* de Bernard von Brentano (războiul din 1914): „Trupele noastre sunt la 50 de kilometri de Paris, dar în toată armata noastră nu mai e un cal care să meargă altfel decât la pas. Nu trebuie să ne facem iluzii. Am avut succese, dar n-am învins. Victorie înseamnă zdrobirea rezistenţei

adversarului".

13 septembrie 1939

La Bucureşti, pentru două zile, încerc să încasez ceva bani: de la Dobroeşti – 3.000, de la motor – 1.000 şi 2.000 de la Gheorghiţă. Îmi mai datorează amândoi 21.000 de lei, plus Swan 6.000. Am făcut şi un împrumut de 40.000 de lei la Victoria Berlin (asigurare). Radu Roşca s-a întors de la Paris, Nadia e aşa de mulţumită, biata de ea. Niky a fost permutat la Bucureşti, spre bucuria Lilei. Bietul Emil fierbe de două zile în suc propriu, fără să ştie unde va fi repartizat.

Sinaia, 15 septembrie

Luni plec şi până joi mă opresc la Plopeni, la Marietta. Coletta o duce pe cea mică la Bucureşti şi de acolo pleacă cu socrul ei la Maxut. Ieri şi alaltăieri am câştigat 840 de lei la Cazino. Am mai câştigat încă 500 de lei pe 17 septembrie.

20 septembrie

De alaltăieri-dimineaţă sunt la Plopeni, la Marietta Balş; am venit cu Georgeta Lakeman până la Ploieşti şi de acolo cu Marietta. E linişte şi foarte plăcut; tovărăşia Mariettei mi-a foarte agreabilă, mă îngrijorează sănătatea ei, respiră greu, dar ce curajoasă şi activă poate să fie! Grădina e încântătoare şi priveliştea frumoasă. Ne plimbăm în fiecare zi.

22 septembrie 1939, Bucureşti

Ieri, la ora 2, asasinarea odioasă a lui Armand Călinescu, de o bandă de legionari. Crimă înfiorătoare! Ce monstruozitate! Criminalii sunt executaţi la locul faptei.

25 septembrie. Bucureşti, luni

Cu Fotino şi dr. Marius Georgescu la Elisa, la Florica. Ne-am întors pe o ploaie torenţială. Elisa e foarte impresionată, ca de altfel toată ţara, de asasinarea bietului Armand Călinescu, un român de care aveam atâta nevoie, aşa de capabil, de curajos, de inteligent, atât de bun şi de viu, de înţelegător. O mare nenorocire.

4 octombrie 1939

După o zi splendidă, seara s-a făcut frig. Bietul Nona e la sanatoriul Elias, se pune problema unei noi intervenţii. A slăbit îngrozitor. Sanatoriul e nemaipomenit. Aştept răspunsul lui Iamandi pentru o pensie de la Partidul Liberal.

7 octombrie 1939

Iamandi nu mi-a răspuns. Fotino şi Tătărescu au fost amândoi foarte drăguţi cu mine, dar nu cred că obţin ceva. Bietul Nona e din ce în ce mai slab, dacă e să se facă o intervenţie, trebuie făcută fără întârziere.

Hitler oferă pacea; Aliaţii, deşi într-o situaţie neconvenabilă, n-o pot accepta.

8 octombrie 1939

Ploaie torenţială. Dejun la Ella, cu Mimi Racotă, încântătoare ca totdeauna, dar mai ridată ca mine. Pleacă în după-amiaza asta cu Valentina la Sinaia. L-am văzut pe Nona, mai vioi şi parcă

mai bine, e foarte rezistent. Mâine trebuie să i se facă un lavaj stomacal – îi e tare frică. Cină la Lila, apoi cu soţii Nicu şi doamna Pliniceanu la *Molima*[*93], de Sadoveanu, reprezentaţie excelentă la Teatrul Regina Maria, cu trupa lui minunată şi Aura Buzescu. Aceasta e remarcabilă.

13 octombrie

Plecăm. Lecturi interesante. Fotino citeşte din cartea lui despre Goleşti, i-am sorbit pur şi simplu fiecare vorbă, totul e interesant, palpitant. Se mai găsesc oameni aşa de patrioţi, având sentimentul de familie atât de dezvoltat? Erau acolo Rebreanu, dr. Mamulea cu soţia, Manoliu cu soţia, Minuleştii (el te înnebuneşte), Fărcăşanu cu Pia, domnişoara Stahl, domnişoara Holban, Florica Musicescu. Cu adevărat plăcut.

14 octombrie, ora 9 dimineaţa

Încă sub impresia agreabilă a serii trecute, care te face să uiţi o clipă ameninţarea războiului.

Finlanda e hotărâtă să-şi apere drepturile. Saraçoğlu e încă la Moscova. Durata vizitei lui uimeşte şi îngrijorează.

15 octombrie 1939

Ieri, la dejun, la Gic. Bietul Nona, la sanatoriu, e mult mai bine; a luat un kilogram în greutate. Doamne, de şi-ar putea reveni! Gic e plină de speranţă şi de încredere. Am luat ceaiul şi cina la Lila, pe urmă m-am dus cu ei la cinema s-o văd pe Elvira Popescu în *Preot la cei bogaţi*. Foarte amuzant. Nebuna asta de Elvira are un joc extraordinar.

Ieri-dimineaţă, la Elisa, lungă conversaţie despre situaţia internaţională cu Ion Pillat.

17 octombrie

Aseară, primul concert de sonate: Enescu cu Dinu Lipatti. În program: Mozart, Beethoven şi Fauré. După părerea mea, în sonata de Mozart Enescu a fost fără vlagă, părea tare obosit, erau pasagii unde abia îl auzeai. În adagio de Beethoven, emoţionant şi minunat, iar în Fauré, strălucitor. L-am regăsit aşa cum îl cunoşteam, cu toate darurile lui de mare muzician. Lipatti e plin de înflăcărare şi de tinereţe, degete admirabile, mare artist, deşi foarte tânăr. Eram în lojă cu Maruka şi soţia lui Goe Odobescu. În partea a doua a venit şi Bizi cu Bâzu. Ce splendid e Bâzu ăsta! Aseară se zicea că Gafencu s-ar întâlni cu Saraçoğlu la Constanţa. În ziare, normal, nu e nimic.

18 octombrie

Aseară, spectacol superb cu *Flautul fermecat*, dirijat de G. Georgescu. Foarte frumoasă punere în scenă. Am plecat cu Zoe Băicoianu înainte de terminarea spectacolului ca să mă duc s-o ascult pe Mariţa, ţărancă descoperită de Toto. Cântă adorabil cântece populare.

21 octombrie 1939

Concert Enescu: 3 sonate cu Ghita Shapira. Brahms, Nottara şi *Sonata Kreutzer*. Foarte frumos. Lume nebună. M-am întors pe jos cu Fotino. Ce om drăguţ şi fermecător! Dejun la Gic, Nona e mai bine. Numai să dureze. Nuţi a plecat la ţară la Georgiadi. Mâine-dimineaţă, concert simfonic dirijat de Enescu. O să moară la datorie. Kohen îl istoveşte.

22 octombrie 1939

La dejun la Ella, după concertul magnific George Enescu de azi-dimineaţă, ce succes extraordinar! Mimi Racotă, tot în pat, foarte slăbită, dar mai bine. La ceai cu doamna Iliescu şi Cleo Krupenski. Lise Suţu divorţează. Angajez o bucătăreasă. O clipă la Nadia, unde aflu că sărmana Pierrette a fost foarte bolnavă. Pe urmă la Lila, unde am luat cina. Cu Zoe la cinema, film franţuzesc foarte amuzant, *Dialog*[*94], de Tristan Bernard.

25 octombrie 1939, ora 8½ dimineaţa

Vreme închisă, umedă. Ieri, dejun foarte plăcut: Lambrino, Fotino, Camil Petrescu, Munteanu (de la Paris), Zoe Băicoianu şi soţii Emil.

După-masă, muzică. Silvestri e cu adevărat un mare talent. Am cinat la Jeana. Azi e ziua de naştere a marelui Voievod. Copil încântător.

Realizările regimului lui Ludovic al XIV-lea: *Surorile cenuşii* sau *Fetele carităţii*, canalul Languedoc, Invalizii, Grădina botanică, Observatorul, Academia de inscripţii, Academia de ştiinţe, Academia de pictură, sculptură, arhitectură, goblenurile, St. Gobin i-au jalonat luminos domnia. Fără a mai vorbi de castelul de la Versailles, care rămâne cea mai impozantă mărturie de măreţie regală din lume. Parisul datorează Regelui Soare preţioase înfrumuseţări, admirabila colonadă a Luvrului şi nu mai puţin minunatul Dom al Invalizilor, piaţa Vendôme – desenată chiar de rege. Fără îndoială, a pus Franţa în fruntea civilizaţiei (după *Curtea Regelui Soare*, de Funck-Brentano).

30 octombrie 1939

Ieri-dimineaţă, la ora 9, a murit bietul Scarlat Mitilineu. Mimi Racotă, sărmana, se simte foarte rău după operaţie. Marietta Balş, la Lausanne, ceva mai bine. Constanţa Crutzescu e mai bine. Lala de Belloy nu mai poate scrie, după ce a avut un atac, se întoarce în câteva zile. Azi-dimineaţă, recviem pentru mama lui Woroniecki, doar morţi şi bolnavi, groaznic.

31 octombrie 1939, miezul nopţii

Biata Mimi Racotă a murit azi-noapte, Nicolae e zdrobit, fetele sunt disperate, Ella e sfârşită. La ora 3½, slujbă pentru Mitilineu, la 4½, pentru Mimi. Pe urmă ne-am dus la cimitir. Foarte trist.

Octombrie 1939

Scrisoarea Sabinei [Cantacuzino] către C. Manu: „Pentru moment Enescu a renunţat să vină la Bucureşti, se duce la Dorohoi şi la Mihăileni pentru slujbele de pomenire ale părinţilor lui. Poşta nu-l poate urmări şi noi nu ne vom putea înţelege cu el decât când va sosi la Bucureşti. Nu face turneul în provincie, aşa că ne va da o serată între două concerte. E păcat să dăm primul nostru concert cu programul propus şi cu preţ redus, ca să atragem lumea". Răspunsul lui C. [Manu] la fraza „Enescu ne va da o serată între două concerte": „Cum doamna S.C. a stat de vorbă în prealabil şi cu el, şi cu Kohen, am crezut că pot deduce din textul limpede al scrisorii că în principiu concursul său ne era asigurat şi că nu rămânea decât să stabilim data şi programul. Scrisoarea doamnei S.C. era din 3 octombrie şi concertul Rădulescu fusese fixat pentru 15. Trebuia luată o hotărâre rapidă şi această hotărâre am luat-o potrivit cu ceea ce stabilise comitetul care se pronunţase pentru un concert Enescu ca prim concert".

1 noiembrie 1939, miezul nopţii

Draga de Mimi Racotă a fost îngropată azi după-masă. Ce strângere de inimă să vezi că se duce această fiinţă încântătoare, acest suflet de elită! Suferinţele ei au fost îngrozitoare. Bietul ei soţ e prăbuşit, iar băieţii cei mari plâng ca nişte copii.

3 noiembrie

La Elisa, apoi după-masă la Zozo. Dimineaţa, expoziţie de pictură Angheluţă şi Ţuculescu. Buni amândoi, fiecare în felul său. Seara, reprezentaţie excelentă *Falstaff*, cu italianul Stabile. Nona merge cu mine, e mult mai bine, bietul de el. Doar de s-ar menţine.

4 noiembrie

Dejun la Silvia, cu nepoata ei Suzy şi Djuvara, bărbatul ei. Par foarte fericiţi. Silvia e necăjită din cauza mamei, silită să se opereze. După-masă, la Teatrul Naţional, piesa lui Andreev *Profesorul Storiţîn*. Foarte deprimant, dar puternic, atmosferă foarte rusească. Astă-seară, concert Enescu, cu doamna Atanasof la pian, excelentă, au cântat o splendidă sonată de Mozart.

5 noiembrie, miezul nopţii

Reprezentaţie excelentă *Bărbierul din Sevilia,* cu italianul Stabile în rolul bărbierului, bun mai cu seamă în jocul de scenă, vocea îi pare uneori obosită. Chicideanu – o catastrofă. Guţianu, excelentă, restul, foarte buni. Doamna Dombrowski, frumoasă şi amabilă. Alături, legaţia Germaniei, cu ministrul Italiei şi doamna Bárdossy, mai încolo sârbii. Nina Polizu Duca cu fiica lui Victor Iamandi şi Nadia Chebap. Toutou, ca directoare, aplauda de complezenţă.

8 noiembrie, seara

Enescu, concert cu Filionescu: Vivaldi, magnific, Schumann (Filionescu prost pregătit), dar prodigios în *Ciacona* de Bach şi *Tzigane* de Ravel. Triumf. L-am văzut pe Ciuntu, întors de la concentrare. Ce băiat drăguţ! Enescu s-a dus la Argetoianu şi i-a dat 100.000 de lei pentru armată, e minunat, Gogu n-ar fi făcut-o niciodată, cu toţi banii pe care i-a câştigat mereu.

9 noiembrie 1939

Aseară, cină la legaţia Portugaliei, la familia Bastos, în onoarea soţilor Gafencu, cu Bárdossy (Ungaria), Collas (Grecia), Reuterswärd (Suedia), Buşilă, Marcela Catargi, Dumitrescu – care a fost la Varşovia – şi Hillard. Foarte drăguţ şi foarte gustos. Lucruri deosebit de frumoase în casa lor.

I-am avut la mine la dejun pe soţii Dombrowski, Marie Louise şi Emil, Pantazi, Didi Grecianu, Radu Romanescu, Matei şi Marie Jeanne Condiescu. La fel de drăguţ şi de vesel.

După-amiază am lucrat cu Antropov şi Fărcăşanu la trioul nr. 7 de Beethoven; pe urmă cu Florica Assan la Mariş, care e din nou supărată.

10 noiembrie

Serată literară. Manoliu neputând veni, ne citeşte Fărcăşanu un fragment de roman. Interesant.

12 noiembrie, seara

Bietul Nona iar nu e bine. Azi-dimineaţă a avut dureri şi a vomitat.

Azi-dimineaţă, mare concert Enescu: a II-a de Schumann şi *Eroica*. Astă-seară, cu Gogu la Alhambra. Foarte vesel şi amuzant.

13 noiembrie

La dejun, Coletta şi George, Zoe Băicoianu, Drina Ciuntu, Păstorel şi Zozi. Toţi sunt binedispuşi. După-amiază depun c.v. la ambasada Franţei. Doamna Thierry e în străinătate. Pe urmă la Ella şi cinez la Lila, care pare cu adevărat mulţumită de soarta ei. Mariş mă aduce acasă. Nona e rău.

14 noiembrie

Dejun la Gic, Nona nu-i bine, uşoară ameliorare după diatermie.

Muzică la ora 6: Sandu Albu, Stroescu şi tânăra Stoicescu. Seara, cinema cu Florica Assan. Jurnal excelent, filmul – în culori – se petrece în Statele Unite în 1866, în momentul intrării în funcţiune a primei linii de cale ferată. Multe împuşcături şi zgomot.

18 noiembrie

Alaltăieri-seară, concert Kempff dirijat de Perlea, remarcabil. Cronica lui Romeo Alexandrescu exprimă perfect tot ce înseamnă acest concert admirabil. Ieri Kempff a cântat la legaţia Germaniei, într-o manieră excepţională: Mozart, Schubert, Händel. Seara, la Van Hoorn, cvartetul format din Bemfeld, Lupu, Coganof şi Wallfisch (viola a fost uimitoare).

20 noiembrie 1939

Câţiva prieteni la masă, între ei adorabilul Ciuntu, Yvonne, Didina, George Duca, Radu Roşca, Coletta, George. După-masă, la Gic. Nona a slăbit teribil. Seara, cu Fotino; trebuia să mergem la cinema, dar renunţăm din cauza ploii. Facem pasienţe şi stăm de vorbă.

26 noiembrie 1939

Astă-seară, a treia reprezentaţie wagneriană, Opera din Frankfurt. Miraculos, frumos. Puhoi de lume. Vineri seara s-a format guvernul Tătărescu. Să sperăm că va dura.

27 noiembrie 1939

Dejun prost şi destul de plictisitor la legaţia Angliei. Alături de mine, ataşatul naval, un îngâmfat, are impresia că războiul nu va dura mult timp. Seara, la Studio, *Divorţăm!* Amuzant.

28 noiembrie 1939

Dejun la legaţia Elveţiei, excelent, deşi cam convenţional. La 3½, Cleo Krupenski, la 4½, Săndulescu; la 5½, la Florica Assan, la 7 la Marie Louise, cocktail. Pe urmă *Amurgul zeilor* la Operă, trupa din Frankfurt. Brunhilda, magnifică.

29 noiembrie 1939, ora 8½ dimineaţa

Aseară, la Operă, Gic era tristă şi îngrijorată. Fotino o să primească Ministerul Propagandei, e foarte agitat.

2 decembrie, ora 11¾ noaptea

Fotino n-a acceptat, e foarte mulţumit. La dejun, familia Conţică, Ion Marin şi soţia lui, Coletta şi George. Nona e din nou la sanatoriul Elias, deşi injecţia cu ser gluconic i-a făcut bine. Mă duc cu Marguerita la Carlton, pentru *Cei trei muşchetari*. Aseară, noi două şi Fotino la *O noapte de pomină,* cu Timică şi Dina Cocea; destul de amuzant. Ieri am luat masa la Marguerite, cu Vasilică Arion, Fred şi Fotino.

4 decembrie

Se zice că guvernul a căzut. Tătărescu ar fi demisionat. Să aşteptăm până mâine-dimineaţă. L-am văzut azi pe Nona, e aşa de slăbit, şi cu toate acestea analizele sunt excelente.

Astă-seară, premieră la Naţional, o piesă mai curând slabă, *Nu te iubesc*; două roluri bine făcute, Mărculescu şi Atanasiu. Cu Sadovenii în loja direcţiei.

6 decembrie. Sf. Nicolae

Vreme închisă, dar fără zăpadă. Ieri l-am văzut pe Nona, destul de bine, dar pe seară a avut un frison, doctorii îl pun pe seama injecţiilor cu glucoză.

Liny şi Nicu la dejun. La 4, la Cella, concert al Asociaţiei, unde nu s-a hotărât nimic în legătură cu preşedinţia lui C. Manu, acesta pretinde scuze de la Rădulescu şi Mandrea pentru scrisorile primite. Sabina nu vrea să primească preşedinţia, eu nici atât, cu toate că aceste doamne insistă foarte mult. Mă întorc acasă, muzică excelentă cu Lupu, Lipatti şi Sandu Albu. Seara revăd, cu Zoe şi Ciuntu, *O noapte de pomină,* cu Timică, e cu adevărat perfect.

7 decembrie, miezul nopţii

Dimineaţa, cu Mariş la Nona, pe urmă aperitiv la Nicu, dejun la Nicolae Polizu, cu Coletta şi Lila. Apoi acasă. Pe la 7, Fotino. Teatru, *Două palme,* tradus din ungureşte, cu Timică şi Bulfinski. Am fost cu Lisette Grecianu şi Fotino. Drăguţ, amuzant.

10 decembrie, seara

Nadia e aici de vineri seara pentru încă două zile; e foarte agreabil de stat cu ea. Azi-dimineaţă i-am văzut apartamentul, camere mari şi frumoase. Bietul Nona e tot mai slăbit, cere în gura mare să fie operat, cred că doctorii nu îndrăznesc.

Conflictul ruso-finlandez continuă. Mare îngrijorare pretutindeni.

16 decembrie

Nona a fost operat ieri, desigur inutil. Bietul de el, cred că se duce, e aşa de slab şi de palid!

La dejun, I. Costinescu, Toto şi R. Rosetti, cu soţiile.

17 decembrie 1939

Ninge, George şi Niky se duc la vânătoare. Coletta e la pat – nimic serios. Prânzesc la Mariş cu Lila, dacă nu se duce cu soţul ei la vânătoare. Ce Crăciun trist pentru sărmanul Nona!

Aseară, concert magnific Lipatti, sala plină, triumf. E perfect. Mă aduce acasă doamna Drossu. Ştie o mulţime de lucruri, susţine că Sanda Cantacuzino vrea să divorţeze, el e cu sora lui Stern.

18 decembrie

Dejun la Olga Greceanu, artista încântătoare, cu Argetoienii, Ion, soţii Năcescu – ei mă aduc acasă –, soţii Pillat şi un comandant de marină. Masă excelentă. Argetoianu, foarte amuzant cu amintirile lui de pe vremea când era secretar de legaţie la Roma şi Fleva ministru.

19 decembrie, ora 11½ noaptea

Cu doamna Thierry la concertul Maréchal, violoncelist francez fără prea mult temperament, dar cu un stil frumos şi o virtuozitate desăvârşită.

Am dejunat la Silvia cu sora ei Alice şi Zoe Simpson. L-am văzut azi pe Nona, plin de speranţă, proaspăt bărbierit, răbdător, convins că în câteva zile va putea mânca din nou.

După-masă, muzică. Donna Mihăilescu, harpista adorabilă, ne-a cântat minunat, e într-adevăr remarcabilă, atâta muzicalitate, atâta căldură, o interpretare splendidă.

20 decembrie. Miercuri spre joi, ora 1 fără zece noaptea

Lectură agreabilă a lui Ionel Teodoreanu, portretul bătrânului Sadoveanu, excelent. Apoi mici fragmente din *Casa bunicii*[*95]. Încântător. Are un fel adorabil de a fi; e plin de viaţă şi de entuziasm. Erau de faţă soţii Rebreanu, Minulescu, Florica Musicescu, Manoliu, Ştefan Popescu, Zoe Băicoianu şi soţii Ionel Teodoreanu. Am fost foarte încântată de serata mea.

21 decembrie

Concert cu un excelent dirijor neamţ, Albert, şi un violonist slab cu acelaşi nume, care a nenorocit un concert splendid de Mozart. Cu Marguerita B[rătianu] şi Tudor. Mă aduce acasă Sabina. Azi am văzut-o pe doamna Bucşan, ce-o mai detestă pe Veturia; nici aceasta, la rândul ei, n-o înghite.

30 decembrie

Iată că s-a scurs încă un an, ce ne va aduce cel viitor? Mă întorc de la Gic, de trei zile Nona e ceva mai bine, dar e înspăimântător de slab. Azi am avut un dejun agreabil cu doamna Lambrino, Olga Greceanu (pictoriţa), Fotino, Oprescu, Pantazi, Jeana Georgiadi şi Marie Liliane. La 5, Virginia de la Rosa; la 6, la Mariana Viforeanu şi pe urmă cină la Gic, atât de obosită şi întrebându-se când o să se facă el bine.

31 decembrie

La prânz, Marie Louise şi George; mă conduc la Lambrino. Au piese din săpăturile de la Histria (remarcabile), pe urmă îmi petrec după-amiaza expediind cartoline şi cărţi poştale de mulţumire. Mă duc cu Rita Stern la biata Nelly Baffigi; e iarăşi în pat cu 38 de grade şi tuşeşte. Seara, Marie Louise, Nini, Fotino, pe urmă Emil, Dinu Odobescu şi C. Davidoglu vin să-mi ureze un An Nou fericit şi pleacă fiecare la revelion. Nini era foarte elegantă într-o rochie de catifea neagră care o avantaja. Marie Louise, încântătoare. Pleacă toţi, afară de Fotino, şi continuăm, iar şi iar, să reluăm vechile poveşti, până la miezul nopţii, ascultăm clopotele de la Mitropolie şi un mic discurs al Regelui, după care pleacă şi el.

*86 În limba română în original.

*87 În limba română în original.
*88 În limba română în original.
*89 *Faisons un rêve* (film din 1936).
*90 În limba română în original.
*91 În limba română în original.
*92 În limba română în original.
*93 În limba română în original.
*94 *Jeunes filles en détresse (dialogue)*.
*95 În limba română în original.

1940

1 ianuarie, ora 1 noaptea

Sunt în pat şi mă întreb ce ne va aduce anul acesta, bun sau rău. Nădăjduim toţi că după aventura din Finlanda ruşilor le-a trecut pofta să înceapă alta.

1 ianuarie, ora 11¼ noaptea

Mă întorc de la Marguerite, la care am cinat cu Vasiliu. Prânzesc la Gic, Nona e destul de bine. Pe urmă Dalles, expoziţie Mützner, Rodica Maniu, Constantinescu (lucruri drăguţe), soţul Marioarei Romalo, Artachino (desene reuşite) şi Iosif (talentat). Apoi, Olga Greceanu (pictoriţa), foarte plăcută şi inteligentă.

Bucuria zilei a fost magnifica victorie finlandeză anunţată azi-dimineaţă la radio Londra.

2 ianuarie, miezul nopţii

Am luat masa cu Marguerite la Liny, pe urmă m-am dus la Elise, apoi m-am întors acasă, muzică. Suzi Djuvara cântă, am impresia că şi-a stricat vocea, devine stridentă. Ghita interpretează Chopin. Nadine Thierry, cu doamna Offroy, Florica Assan, Lisette Greceanu, Van Hoorn, Tinca Djuvara, Alice Văitoianu (Lichtenstein) şi Răzvan Djuvara.

Seara, la Aro să văd filmul *Vin ploile*, inundaţia, admirabilă realizare. Coletta se întoarce singură, nici nu l-a văzut.

3 ianuarie, ora 12 noaptea fără un sfert

La prânz mă duc s-o văd pe principesa Elisabeta, într-un palat minunat, plin de lucruri rare. E tot frumoasă şi foarte puternică. Îmi arată desenele şi acuarelele ei cu flori; vorbim de regele Ferdinand şi de dragostea lui pentru flori. Îmi spune că îi plăcea o floare pentru ea însăşi, aşa cum iubeşti o fiinţă, în vreme ce Regina iubea toate florile laolaltă, aşa cum îţi place toată lumea. Drăguţă, îmi cere veşti despre Lila; discutăm despre cărţi. Mă întorc, prânz simpatic: Alice Văitoianu, Djuvara, Marguerite, Alex Romanescu, Georges Assan, Dinu Odobescu, Didi Greceanu, Păstorel. Foarte vesel.

La 6, la Nelly Baffigi, în pat cu febră, i-a revenit boala, sărăcuţa. Cinez la Florica, cu Gogu şi Yvonne, Bebe şi Irina. Bebe mă conduce acasă, drăguţ. Ninei i-a fost mai bine astăzi.

5 ianuarie, ora 9 dimineaţa

Ieri, dejun la Gic, Nona e mai bine, plin de nădejdie, îşi face planuri să plece la Predeal. M-am dus cu Mariş la Binica, căreia Societatea Scriitorilor i-a votat o pensie. Seara, la Teatrul Naţional cu Zoe Băicoianu, *Domnul şi doamna Do...*, premieră după romanul lui Lewis Sinclair[46]. Personajele principale: Manolescu şi doamna Macri Eftimiu, bine amândoi.

Mariana Viforeanu are o fetiţă, a născut prin cezariană. I-am văzut pe socrii ei aseară la Teatrul Naţional.

Finlandezii continuă să fie victorioşi – adevăraţi eroi.

12 ianuarie

Serată literară cu nou-veniţi. Doi tineri poeţi, Lesnea de la Iaşi şi Carianopol. Amândoi

foarte talentaţi, Lesnea e şi traducătorul lui Lermontov, magnific. Nu are doar talent poetic, ci şi suflet de poet. Celălalt, pesimist, trist, fin, modest, profund. Serată foarte plăcută. Lila şi Niky trebuiau să vină la mine, dar, fiindcă e aniversarea căsătoriei lor, au preferat să rămână acasă.

La doamna Lambrino; după dejun, la Sylvia şi pe urmă vizită la mica Arion-Dozy.

13 ianuarie 1940

Lala şi doamna Lambrino la dejun, cu Dina Petrescu, Coletta şi George. Lala e simpatică. La 5, la Elisa, încă în pat, dar mai bine. Pe urmă, cu Binica şi Veturia la Gic, unde rămân la cină. Nona chiar e mai bine.

14 ianuarie 1940, ora 11¾ noaptea

Bietul Fotino e aşa de îngrijorat pentru Elisa, care e gripată. M-a sunat de mai multe ori astă-seară. Din fericire, nu mai e aşa frig. Le-am văzut după-amiază pe doamna Văitoianu la ea şi pe Ştefania Rainer, care mâine-dimineaţă pleacă la Paris.

16 ianuarie 1940

Din fericire, Elisa e mai bine. Sunt enervată, s-a stricat caloriferul, cheltuieli şi supărare. Ieri Nona a avut dureri, azi e mai bine, bietul de el, Gic e în continuare optimistă.

17 ianuarie 1940

Mă întorc de la Operă, spectacol cu *Salomeea*, cu Franco Somiglia. Minunat din toate punctele de vedere. Azi, la dejun la Tătăreşti, încântător. După-masă, Casa femeii, ceai oferit de noua preşedintă, doamna Pantazi – o persoană foarte bine. Doamna Aida Vrioni ţine o mică cuvântare spre a solicita ca toate persoanele de faţă să devină membre, 100 de lei pe an, nu-i mult, dar felul de a le spune celor prezente că trebuie să lucreze pentru ceilalţi, să nu-i uităm pe concentraţi etc. a fost deplasat. I-am spus că lecţia pe care a vrut să ne-o dea nu era meritată. Nu a părut mulţumită.

26 ianuarie 1940

Splendidă conferinţă a lui Fotino despre Zinca Golescu. Apoi la Elisa, unde îl cunosc pe Zotta, care ar fi fratele lui Fărcăşanu, asist la cina lor. La dejun i-am avut pe soţii Polizu, Ciuntu şi pe Fred şi Marie Liliane. Foarte drăguţ. Ieri am prânzit la Gic, bietul Nona e ceva mai bine, doar să-l ţină aşa cât mai mult timp.

27 ianuarie 1940

Frumoasă reprezentaţie cu *Othello*, cu Pertile, bătrân tenor italian, tare cabotin, Dora Massini, excelentă în rolul Desdemonei, şi Tassian (în Iago). Lume multă necunoscută şi, bineînţeles, puhoi de italieni. Toutou trona cu soţii Sadoveanu, Marie Liliane şi o cucoană necunoscută.

Finlandezii au obţinut o nouă victorie. De necrezut. Nona nu e mai rău. Luăm masa, foarte simpatic, la col. Brătescu, cu Lala şi soţii Zwiedeneck. După-masă, Mila Mitilineu, Zoe Cuţarida (ce mai pereche!) şi Zoe Caribol – ceai de cucoane.

28 ianuarie 1940

Zi plină. La 1, Sabina, ca să-mi istorisească amănuntele de la scandalul Asociaţiei muzicale. Ce chestie! Dejun la Ella, pe urmă la Jalea ca să văd bustul bietului Condiescu – remarcabil. La Marie Louise şi de acolo la biserică să-i mărit bucătăreasa, Marie Louise fiind gripată şi neputând merge. Trec pe la Lila şi cinez la Elisa.

Nouă victorie a finlandezilor, dar vor putea oare rezista în continuare? Se zice că un regiment german motorizat s-ar fi îndreptat spre Odessa, după surse poloneze.

Londra şi Parisul văd cu un ochi binevoitor apropierea italo-maghiară şi sfaturile bune ale italienilor în legătură cu revendicările lor.

31 ianuarie 1940, seara

Seară literară. Cuplul Ionel Teodoreanu mi-l aduce pe Philippide, poet de mare talent. Citeşte lucruri foarte frumoase, la fel Carianopol, dar surpriza serii e dr. Voiculescu, ale cărui versuri sunt de mare anvergură, de un minunat avânt. Lume destulă: soţii Lambrino, Chouche, Fărcăşenii, Camil Petrescu; Basile Munteanu, mica Manoliu (cam agasantă), mica Rodica Elian, drăguţă, Zoe Băicoianu, delicioasă, etc. După-masă, la Rita Stern, tenorul Sassu, ca să-l asculte Pertile, care i-a dat sfaturi excelente. Întâi m-am dus la Lila cu Lisette Antonescu; de la Rita, la doamna Delhomme câteva minute, pe urmă la Liny, mare bridge, pe urmă acasă ca să-i primesc pe literaţi.

2 februarie 1940. Vineri spre sâmbătă, ora 12½ noaptea

M-am întors de la Teatrul Naţional, cu Marguerite şi Fred la primul act, *Femeia Cezarului*[*96], de un oarecare Lecca. Spectacol magnific, plin de misticism, de idei filosofice, de psihologie; e de cel mai mare interes. Lume multă, succes mare. Afară de soţii Petrovici, Stelian Popescu, Petrescu de la Ploieşti şi noi – încolo o lume necunoscută a urmărit spectacolul cu cel mai mare interes.

Ieri a murit Adina Ghica, nepotul ei cred că nici măcar n-o regretă. Lui Nona i-a fost iar rău ieri. La dejun, soţii Tutuc, Alice Nenciulescu, Petreştii de la Ploieşti cu băiatul şi Sanda Nenişor. Bietul Titulescu, ce de zvonuri circulă pe seama lui! Ieri l-am văzut pe Irimescu, în trecere prin Bucureşti.

7 februarie 1940

Dejun la Gic, Nona e mai bine datorită injecţiilor cu pantopon. O să ţină? Amândoi sunt atât de mulţumiţi. Aseară, un act din *Carmen*, cu o grecoaică, Nicolaide, bună, dar vocea cam pe nas, chiar guturală în unele momente de mezzo. Excelentă ca şcoală şi joc de scenă. De acolo, la Ateneu să-l ascult pe Sandu Albu, violonistul, în două concerte, Beethoven şi Brahms, mai ales acesta din urmă foarte bine executat. Azi, la Pantazi pe la 5½. A făcut un infarct, i-a fost foarte rău, acum e mai bine; pe urmă la Florica Assan.

La 9, concertul tinerilor compozitori, interesant, dar pe alocuri plictisitor.

8 februarie 1940. Joi seara, ora 11

Dimineaţa, la cumpărături cu Marie Louise, pe urmă la Institutul Cantacuzino să-i ia sânge pentru analize. Prânzesc la ea, Emil vine cu o criză de lumbago.

La 6 vine în vizită ministrul Italiei, pe urmă la Nelly Baffigi, cină la Elise. Fotino mă aduce acasă. Ministrul Italiei îşi aminteşte că m-a văzut la Tanger, cu ocazia vizitei Reginei[47]. Am vorbit de război, speră că partea asta a Europei va fi cruţată. Fotino prinde radio Moscova, unde speakerul

vorbeşte astfel de Finlanda: „ţara asta mică e aşa de lacomă, ţara asta mică râvneşte un oraş ca Leningradul, de 3 milioane de locuitori” etc. etc.

16 februarie

Aseară, dineu de 32 de persoane la Jockey Club, în onoarea lui Tătărescu; am fost invitată de ministrul Italiei. Foarte bun şi plăcut. Soţia noului secretar de legaţie, Aloisi, e încântătoare, n-are decât 22 de ani. Am dejunat la Gic, sărmanul Nona se prăpădeşte slăbind; din fericire, pantoponul îl linişteşte. Ieri mi-a spus: „Dacă apuc primăvara, multe evenimente se mai vor petrece”. Ruşii şi finlandezii se bat ca nebunii; după ştirile care ne parvin, trebuie să fie un adevărat măcel. Din nenorocire, finlandezii nu vor putea rezista la nesfârşit. Azi, la dejun, la biata Nelly Baffigi, destul de rău bolnavă. Săraca Zozo Brăescu, ce schimbată era pe patul de moarte.

16 februarie, ora 11 noaptea

Mă întorc de la Elise, unde am cinat; ruşii au străpuns prima linie Mannerheim, luptă încrâncenată, măcel cumplit. După-amiază îl ascult pe Dusanne la Studio, poezie romantică, Lamartine, Musset, Hugo, recită drăguţ, într-o franceză frumoasă, lume multă. Ceai la Liny. Prânzesc la Nelly Baffigi, foarte simpatic şi plăcut.

18 februarie, ora 11¾ noaptea

La 10½ dimineaţa, conferinţă remarcabilă a lui Ion Marin Sadoveanu despre Eschil, o plăcere să-l asculţi. Pe urmă la Nona, impresionant. Dejun la Marie Louise, pe urmă cinema, câteva vizite. Seara, *Rigoletto* la Operă, cu Chouche, Rita Stern şi Olga Seligman, pentru debutul lui Sassu (tenor), protejatul Veturiei: voce destul de drăguţă, dar îi tremură teribil. Aseară, *Olandezul zburător,* dirijat de Hoesslin de la Bayreuth, cu Grozea, care a cântat minunat, notele înalte au fost excepţionale. Marietta mi-a povestit toată istoria cu Titulescu. Ea s-a întors de la Lausanne. Într-adevăr e un sfârşit jalnic pentru un om de o atât de mare şi de frumoasă inteligenţă. Se pare că rinichii lui sunt într-un asemenea hal, că nu va rezista mai mult de 3-4 luni. Biata femeie e copleşită.

19 februarie, luni spre marţi, 12½ noaptea

M-am întors de la Van Hoorn, serată muzicală cu elevii lui Stroescu, foarte interesant, mai ales bărbaţii. La 7, cu Nadia la Marie Arion, unde era lume amestecată (cu excepţia lui Răutu). La dejun am avut tineret, Fred şi Dinu Odobescu, George Duca, Coletta şi George, mica Iorga, Ileana Sturdza şi Sanda Nenişor. Foarte plăcut şi vesel.

Miercuri dimineaţa, 21 februarie 1940, ora 5½

Sunt trează de la 4, categoric la vârsta mea nu ai nevoie de prea mult somn. Aseară, cu Rita Stern la *Boema*, cu doi cântăreţi italieni, Filippeschi, el, excelent tenor, foarte tânăr, fără prea mare experienţă; ea, greoaie, comună, joc sobru, notele înalte reuşite. La pupitru, George Georgescu acoperea teribil vocile, într-atât încât în cvartet nici nu s-a mai auzit Guţianu.

După-amiază, muzică la mine, fraţii Bernfeld, sonate de Debussy şi Paul Constantinescu, bine. Pe urmă au cântat trei elevi excelenţi ai lui Stroescu, mult stil. De altminteri, îi ascultasem în ajun la Van Hoorn, după strălucita recepţie a Mariei Arion în splendida ei casă, aşa de frumos aranjată. Ieri-dimineaţă, la Gic, m-am dus să-l văd pe Nona, căruia îi merge tot mai rău pe zi ce trece. Varsă zilnic şi Georgeta începe să fie îngrijorată; biata de ea. Totuşi, ce rezistent e! Se pare

că e foarte nervos. E un adevărat chin să te duci să-l vezi, a ajuns o cârpă amărâtă – omul acesta atât de inteligent şi cu o minte aşa de ascuţită.

21, seara, ora 11¾

Mă întorc de la concertul Bernfeld, nu-mi place prea mult interpretarea *Sonatei Kreutzer,* n-are stil de-ajuns şi cântă prea repede. Întâi am văzut un act din *Louise* la Operă, cu doamna Massini, Niculescu Basu şi doamna Moreanu. Muzica drăguţă, acţiunea lâncedă, am plecat la începutul actului II.

La dejun l-am avut pe dr. Hönig. La 6, cu Lola la doamna Sevin, soţia ataşatului aerului al Franţei, femeie drăguţă, timidă, distantă; 7 copii. I-am văzut pe ultimii 5. Apoi la Elisabeth Ghyka. Gabriela Danielopolu vine acolo ca să se întâlnească cu Sonia Zarifopol şi contesa Du Parc (belgiancă). Doamna Titulescu a trimis de la Berna un avocat elveţian să parlamenteze cu soţul ei la Paris – de atunci el s-a mai calmat. Tânăra Darwent, al cărei soţ a fost numit secretar la legaţia Angliei, o vede pe Nadèje; soţul ei o consideră şarmantă.

23 februarie, miezul nopţii

Mă întorc de la Operă, *Madame Butterfly*, cu doi italieni, el are voce frumoasă, zero ca actor, ea n-are note de mijloc, joacă bine, încântătoare la notele de sus – aceeaşi care a jucat marţi în *Boema*. Aseară l-am ascultat pe Gieseking, celebrul pianist, care mi-a lăsat o impresie profundă, te cucereşte de îndată, e ca un torent care bubuie, năvăleşte, inundă, mugeşte şi apoi deodată se potoleşte, glumeşte, râde, încântă. Adorabil, am rămas entuziasmată.

Dejun la Lila; după aceea, comitet al Asociaţiei, unde am fost aleasă preşedintă în locul lui Costică Manu, asta mă supără teribil. Sunt dezolată că Sabina n-a acceptat.

25 februarie, noaptea

După concertul lui Gieseking, pentru care nu voi găsi niciodată un calificativ destul de admirativ, mare şi strălucitoare serată la Elena Perticari, unde nu ajung decât pentru bufet. Azi-dimineaţă parastas[*97] pentru biata Iri Dicciola, finuţa mea, de 6 luni. Pe urmă la Marie Louise, pe care n-am văzut-o de mai multe zile şi pe urmă un dejun la mine dintre cele mai simpatice: soţii Sadoveanu, Condieştii cei mici, Ciuntu, Camil Petrescu, domnişoara Stahl, Munteanu. Pe urmă vizită la atelierul lui Zoe. Mă întorc, mă vizitează Georgeta Cancicov şi Pantazi. Mă îmbrac pentru serata Elenei Perticari, unde mă duc după minunatul concert al lui Gieseking.

26 februarie 1940. Duminică noaptea, ora 11¾

Mă întorc de la cinema, unde am fost cu Florica Assan şi am văzut un film încântător cu Charles Boyer şi Irène Dunne, *O noapte de dragoste*[*98].

Dimineaţa, la Gic; Nona e din ce în ce mai slăbit. Dejun la Elisa, cu Nadia şi Fotino, de unde ne ducem la cinema ca să vedem un film amuzant şi drăguţ, *Copilaşul domnişoarei*[*99], cu Ginger Rogers. Am râs destul, pe urmă botezul micului Mihai Berindei, din nou la Gic şi apoi la Nadia, de unde vine Florica să mă ia.

29 februarie, ora 9 dimineaţa

Bietul Nona e tot mai rău, nu mai reţine mâncarea. Ieri cu Margareta, cu bilete de la Sadoveanu, la Alhambra, mare distracţie cu Vasiliu şi Alimănişteanu, care erau acolo. Ieri am văzut-o pe Marietta Balş, mult mai bine, nici nu şi-a scos ochelarii. S-a întors şi doamna Buşilă.

La concertul simfonic dirijat de Philippe Gaubert de la Paris; doar muzică franţuzească. Am dejunat la legaţia Suediei, 28 de persoane, masă uriaşă, serviciu frumos. L-am cunoscut pe ministrul Finlandei, foarte simpatic, dar veştile de acolo nu sunt grozave.

1 martie, ora 10½ seara

Dimineaţa, soare, seara, umezeală. Azi-dimineaţă l-am văzut pe Nona, perfect lucid, ce mizerie să-l vezi cum se duce aşa! Biata, biata Gic, avea un chip atât de preocupat şi dimineaţă, şi după-amiază, când m-am dus la ea după comitetul de la Asociaţia muzicală! Cinez la Elisa, adorabilă. Drăguţul de Fotino mă conduce acasă, ca de obicei, atâta gentileţe şi atâta înzestrare. Mă înţeleg perfect cu el.

2 martie, ora 11 noaptea

Am cinat la Marie Louise; este iar în pat, cu gripă şi dureri în gât. A slăbit mult în ultimul timp, sunt îngrijorată fiindcă de fapt n-are nimic serios.

3 martie

Din fericire, Marie Louise e mai bine. Dejunez la Sylvia cu încântătorii soţi d'Agostino, Stern, Zoe Simpson, Michette Montagliari şi cu amărâtul de Arczizewski. După-amiază, devorez cărţi. La Marie Louise, pe urmă la biata Gic, care începe să înţeleagă ce e cu bietul Nona, e grav. Asist la căsătoria Veronicăi, căreia îi stătea bine ca mireasă, şi de acolo mă întorc la Gic, unde cinez. Bietul Nona, capul limpede, dar încolo nimic, e groaznic.

5 martie, ora 9½ dimineaţa

Serată la Van Hoorn. Două cvartete cu pian şi un cvintet (suita) Schubert. Lume multă. Toutou vine să mă salute, eu vorbeam cu drăguţa de maică-sa, care-mi povestea peripeţiile cu operaţia la ochi. Ieri, prânz prost la simpaticii Lambrino. Aperitivul bun. Sunt persoane aşa de interesante şi de plăcute. Aproape nu îndrăznesc să-i telefonez lui Mariş ca să aflu veşti despre Nona. Ce tristeţe!

5 martie, ora 11 noaptea

Dimineaţa, cumpărături cu Nadia, dejun la Ella Băicoianu. Marietta Balş, la care trebuia să mă duc, mi-a telefonat să nu vin deoarece nu se simţea bine. La 6, muzică, frumos program neprevăzut: Stroescu, cu doi elevi excelenţi, mai ales tenorul, un armean, Sakazian, o fătucă, drăguţă şi ea, numită Stroescu, soprană. Fotino, violoncelist, cântă agreabil câteva bucăţi, iar Sandu Albu, care pleacă în Italia, propagandă (apropo de asta: Radian a sărit şi Giurescu[48] i-a luat locul). Sandu Albu a cântat *Folies d'Espagne*, pe care le ador. Iau masa de seară la Gic, bietul Nona, înspăimântător de slab, nu mai poate reţine mâncarea. Gic e foarte frământată. Are o soră de noapte. Mâine am lume la dejun: soţii d'Agostino, în trecere, pentru tratatul cu Italia, ministrul Italiei, căruia îi datorez un gest de politeţe (fiindcă am fost invitata lui la Jockey Club – la dineul oferit în cinstea lui Tătărescu), Nadia, George Assan, Didi Grecianu şi Alex Romanescu. De-ar ieşi masa bună!

6 martie. Miezul nopţii şi trei sferturi

Serată literară dintre cele mai reuşite. Teodorenii vin cu Blaga şi Mihai Sadoveanu; acesta

din urmă citeşte *Lacu' roşu*[*100] şi o inscripţie [*sic*]. Citeşte cu o simplitate remarcabilă, toţi am rămas încântaţi. Nu ştiam că a fost prieten cu Stere şi i-am spus că l-am socotit pe acesta de o inteligenţă superioară, numai că îi lipsea simţul moral. M-a întrebat de ce spun asta. Eu: „Dar atitudinea lui în timpul războiului, articolele lui din *Lumina*?". El: „Dar i s-a cerut să rămână în ţara ocupată, tot ce a făcut a făcut în interesul ţării. De altfel, la Iaşi regele Ferdinand i-a arătat multă prietenie, el cunoştea dedesubturile problemei". În clipa aceea s-a deschis uşa şi conversaţia s-a întrerupt. Erau Adrian Maniu, soţia lui, dr. Voiculecu şi fiica sa, soţii Ionel Teodoreanu, Fotino şi nepoata, domnişoara Stahl, Zoe, Marie Liliane, Fărcăşenii, bătrânul Sadoveanu, Blaga, Florica, Ciuntu.

Azi i-am avut la dejun pe soţii d'Agostino, ministrul Italiei, Nadia, George Assan, Coletta şi George, Didi Grecianu. Foarte agreabil. D'Agostino seamănă mult cu D'Annunzio!

7 martie, ora 11 noaptea

Dejun la familia Popescu Necşeşti: amestec uluitor de orori şi obiecte interesante. Îi propun să ne îngăduie, Alinei şi mie, să facem o triere şi să punem toate astea într-o singură cameră. Natural, refuză. Masa excelentă. El, băiat frumos, trebuie să fie cu cel puţin zece ani mai tânăr ca ea. Soţii I. Costinescu, Hurmuzescu şi Rodica, apoi Poitevin, Skeletti şi un domn Văleanu. Costineştii mă aduc acasă pe un viscol cumplit. Toată după-amiaza clasez hârtii, în ideea ca la moartea mea copiii să le găsească în ordine. Pe urmă mă duc la Gic, unde iau masa de seară. Bietul Nona e ceva mai bine în seara asta, dar oare ar putea arăta altfel în sicriu? Gic e mai încrezătoare.

8 martie, ora 11½ noaptea

Piesă stupidă de Iorga, se termină devreme.

Au început tratativele ruso-finlandeze. Dezolant!

Bucureşti, sâmbătă seara, 23 martie 1940

Mă întorc de la Gic; bietul Nona nu reuşeşte să moară. De luni după-amiază, pe zi ce trece, îi e tot mai rău, marţi seara se credea că nu va trece noaptea. I se fac injecţii după injecţii cu luminal şi morfină ca să nu se chinuie. Nu şi-a exteriorizat niciodată, în ultimele săptămâni, boala, inteligenţa îi era şi mai ascuţită, intuia cea mai mică mişcare. Bietul de el, şi mai ales biata de Gic; noroc de cel mic, e drăguţ, pare foarte impresionat şi îi arată mamei lui multă afecţiune.

Luni seara am cinat la Viforeni, cu soţii Gafencu, celebrul Istrate Micescu şi nevasta lui, foarte, foarte tânără, şi cumnata sa, George Duca şi Radu Romanescu. Am avut norocul să stau lângă Micescu, pe care l-am găsit strălucitor.

26 martie 1940, marţi seara, 11½

Nona a murit ieri-dimineaţă la ora 5. Răpus de boală; părea un bătrân. Mulţi prieteni, o grămadă de flori, articole elogioase în gazete: Pynx, Jora, A. Alessandrescu etc. Biata Gic. Înmormântarea, mâine. E depus de ieri în capela cimitirului. Acum fetele trebuie să se mute; li se caută deja locuinţă.

Miercuri seara, 10¼

Azi după-amiază, funeraliile bietului Nona. La cimitir, o mulţime enormă. Frumoasă ceremonie. Gic e frântă. Stau cu ea după-amiază.

Joi seara

Dejun la Gic, nespus de tristă, dar calmă. Căutăm două apartamente mici, câte unul pentru fiecare dintre ele, sau unul mare pentru amândouă. N-am găsit încă nimic. Toată după-amiaza am răspuns la condoleanţe. Cină la Elise cu Puiu Angelescu, Fotino şi Roman. Pe urmă am deschis radioul: guvernul englez recheamă toţi miniştrii acreditaţi în Balcani. E de rău pentru noi. Am ascultat corul din *Simfonia a IX-a* în concertul simfonic de la Ateneu.

29 martie 1940. Bucureşti

Pe front, nimic de semnalat. Finlandezii pierd un teritoriu enorm, e păcat să faci atâtea sacrificii.

Dejunez acasă şi cinez la fete.

Ploaie de primăvară. Ninette mă aduce acasă.

31 martie 1940

Ieri, vizită interesantă a doamnei Prezan, care l-a cunoscut şi îl admira mult pe Nae Ionescu. „N-a fost legionar", susţine ea. Un om genial, spune, adorat de studenţi. Sentimentul lui pentru Maruka, de factură absolut spirituală, voia s-o purifice şi de aceea încerca s-o depărteze de Enescu.

Madame Pruncu a făcut tot ce a putut să-l aducă înapoi; el a plecat după ce s-a despărţit de Maruka. Aceasta nu credea că n-o să se mai întoarcă. N-a mai revenit niciodată, se ducea la vânătoare, se ascundea în dosul copacilor ca s-o vadă trecând cu madame Pruncu. Sentimentele lui pentru Cella au fost asemănătoare? Sora lui Nae ar fi dat-o pe Cella pe uşă afară după moartea lui şi ar fi înjurat-o vreme de trei sferturi de oră. Cella e disperată, după scrisoarea pe care mi-a scris-o.

1 aprilie, 11¼ seara

Iau masa acasă. Termin romanul poliţist al lui Rebreanu, *Amândoi*[*101], pe care mi l-a trimis cu o dedicaţie măgulitoare. După-amiază au venit să mă vadă doamna Iliescu, Binica şi Radu Mandrea. Am cinat la cele mici, care tot n-au găsit apartament. Radu Mandrea, pesimist, crede că războiul va dura 7 ani, dacă America nu intervine, şi asta în favoarea Rusiei şi a bolşevismului. Oricum, Europa o să iasă ruinată cu totul.

3 aprilie, ora 4 dimineaţa

Deşteptată de trei ceasuri. Ieri, vizita Victoriei Capecci, cu Gia della Porta şi soţia noului ataşat militar. Speriate de preţurile pe care le dau cucoanele românce pentru pălării – 8.000 şi 9.000 de lei.

Letiţia şi doamna Buşilă. Pe urmă cu Florica Assan la fete, care tot n-au găsit unde să se mute, bietele de ele. Gic arăta aşa de rău, era aşa palidă. Apoi cină la Elisa, cu Fotino, care a auzit la radio Londra că se consolidează tot mai mult blocada ca să-i împiedice pe nemţi să-şi procure minerale din ţările scandinave.

Ploaie fină, transformată în zăpadă. Fotino mă duce acasă. Pleacă în misiune în Italia, Franţa, Portugalia. Băiat inteligent şi de mare viitor, fermecător.

3 aprilie

La dejun, Marie Louise, Lila, Coletta şi George. La 6, la C. Cantacuzino, unde mă întâlnesc cu Elena Sturdza, care-mi povesteşte vizita pe care i-a făcut-o Reginei la Weisskirchen, cu opt zile

înainte să moară, cât era de drăguţă şi, cu toate că se simţea aşa de bolnavă, nu bănuia că avea să se stingă aşa de repede. Biata făptură scumpă. Îmi spun adesea că Dumnezeu a avut milă de ea, scutind-o de tot ce se întâmplă acum. Elena Sturdza şchioapătă de ambele picioare, amărâta. Mai era şi Aniţa Florescu.

Pe urmă am luat tramvaiul ca să mă duc să cinez cu fetele, care din fericire au mulţi prieteni. Tot n-au hotărât nimic pentru apartament. Soţii Barbu Berceanu mă conduc acasă, după ce au dus-o pe Noemi pe strada Romulus, la Zozo, unde locuieşte.

5 aprilie, 11½ seara

Dejunez la Marie Louise, după ce am fost la Dobroeşti cu Lila; se simţea primăvara. După dejun, micuţul Mariei Louise a trecut un mic examen – a fost delicios.

La 6, la Nelly Baffigi şi de acolo la cină cu fetele, la Valentina. Din fericire, au găsit un apartament de care sunt încântate. Aseară, după strălucita conferinţă a lui Fotino, am luat cina la Elisa, unde l-am reîntâlnit pe Zotta, pe care îl consider un băiat excepţional, ca inteligenţă şi cultură, combinate cu multă simplitate, fără urmă de pedanterie.

Ieri am luat masa la Mariş cu Veturia, ce teatrală poate fi, e nemaipomenit!

6 aprilie, 11½ seara

Dimineaţa, coafor şi uit de întâlnirea cu o doamnă Sturdza. Iau masa cu Coletta, câteva cumpărături cu ea, pe urmă la Gic şi Mariş. Era acolo sărmana Marie Brăiloiu, 78 de ani, foarte slabă şi foarte convinsă în credinţa ei pătimaşă. Biata Gic, nu vrea decât să aibă credinţă. Pe urmă la Maruka. Biata de ea, e aşa de obositoare, mereu nemulţumită de toate. El e de o seninătate adorabilă şi de o răbdare îngerească. Compunea o suită pentru vioară şi pian, după *Amintiri din copilărie*. Aproape a terminat-o.

M-am întors să mă schimb ca să mă duc la cină la Marie Louise, care avea două mese de bridge. Acum sunt în pat, mulţumită.

7 aprilie

Viscol cumplit, ca în miez de iarnă. Aşa ceva nu s-a mai văzut. Silvia îmi telefonează că mamei sale îi e rău, are cancer, a fost operată astă-iarnă şi acum boala i-a revenit. Săraca! Ce boală îngrozitoare!

8 aprilie, ora 11½ noaptea

Vântul s-a potolit şi zăpada aproape s-a topit. La Predeal zăpada e de un metru. Azi, la masă, Ella şi Zoe, Ciuntu, soţii Lambrino, Camil Petrescu şi Păstorel. Foarte drăguţ. Soţii Lambrino pleacă la Paris pentru câteva zile.

La 5 vine Mariana Viforeanu să ia ceaiul cu mine, o conduc acasă şi îmi închei după-amiaza la Gic şi Mariş, unde se vorbeşte mai ales de Maruka şi de Enescu şi de vizita lor de ieri. Toată lumea e de acord că ea e obositoare şi că îl tiranizează puţin pe bietul Pynx, care zice că e ca un prunc sub tutelă. Categoric are o răbdare de înger fiindcă e destul de greu să trăieşti cu ea.

10 aprilie 1940

Lovitură de trăsnet. Ieri-dimineaţă s-a anunţat la radio că Germania a intrat şi a ocupat Danemarca, aceasta n-a opus rezistenţă. Intenţionează să facă la fel cu Norvegia. Aceasta rezistă şi a declarat război Germaniei.

Ieri, la dejun la Nelly Baffigi, cu soţii Hönig: s-a discutat despre asta îndelung. Zoe Simpson îi critică pe italieni şi o doamnă Suliotti, care pare deşteaptă, urâtă, simpatică, vorbeşte foarte frumos franţuzeşte.

11 aprilie 1940, 11¼ seara

Mare bătălie navală în Marea Nordului. La Nadia, doamna Capetanide a informat că flota englezească a scufundat cinci bastimente, între care *Bremen*. Nadia telefonează seara că au scufundat 25. La radio nu se înţelege prea bine, dar era vorba doar de 15. Să vedem mâine. Mama Silviei, generăleasa Văitoianu, e foarte rău, are cancer uterin. Biata, biata femeie. Marioara Glogoveanu a murit de aceeaşi boală; nepoata ei, de 97 de ani, trăieşte încă. Ce lucru îngrozitor.

12 aprilie, ora 6 dimineaţa

Ieri, mare agitaţie în oraş, lumea îşi smulgea ziarele din mână. E vorba de o bătălie navală şi aeriană în apele norvegiene.

Aseară, la Marguerita, lectură în englezeşte, făcută de Georges Duca, a uneia din piesele lui care se va juca în America. Citeşte bine, dar cam repede, pare plin de vervă şi de fantezie. De remarcat un prolog încântător. Doar oameni de lume, afară de Comarnescu – om de meserie. Am fost la dejun la Mariş şi după-amiază la Marietta, unde am văzut-o pe Adina.

12 aprilie, miezul nopţii

Mă întorc de la Gic, unde am luat masa de seară. Are o migrenă îngrozitoare şi e în pat. Mariş i-a avut la dejun pe cumnatul ei Démètre, cu soţia, şi pe Jeana Georgiade, aproape logodită. I-am avut la dejun pe Mariana Viforeanu, Fotino, Zotta, soţii Fărcăşanu (ea cu temperatură 39), Marie Liliane şi Păstorel. Agreabil şi plăcut. Zotta e cu adevărat simpatic. După-masă mi-am făcut ordine în hârtii. Războiul naval continuă cu furie, trebuie să fie cumplit.

15 aprilie 1940

Continuă să plouă. Calamitate pentru câmp. Bătălia navală continuă în Marea Nordului, englezii anunţă 7-8 nave nemţeşti scufundate. Nemţii tac, dar pretind că ocupă în continuare Norvegia; se nădăjduieşte ca trupele lor să fie prinse în capcană, numai că sunt bine organizaţi.

15 aprilie, 11½ seara

În sfârşit, ploaia s-a oprit, dar luna e în descreştere. Englezii anunţă noi victorii, dezminţite de germani. Cinez la Elise, cu Fotino. Mă întorc cu plăcere pe jos.

17 aprilie, ora 9 dimineaţa

Englezii continuă să anunţe avantaje asupra flotei germane în Marea Nordului.

Ieri, la masă: Alice Văitoianu (cu o pălărie superbă), încântătorul şi inteligentul Ciuntu, blondul Raymond Comnen, care-mi propune să merg cu el la Roma cu avionul, la părinţii lui, şi simpaticul Georges Duca, a cărui piesă de teatru în engleză citită seara trecută la Marguerita mi s-a părut plină de viaţă şi de fantezie. Mai erau Lila, Coletta şi Niky.

Pe la 7, Fotino, stăm puţin de vorbă. Pleacă la Paris, dar din cauza situaţiei internaţionale pare puţin entuziasmat să călătorească. Inteligent şi agreabil.

17 aprilie ora 1¼ dimineaţa

Dejun la Tabacovici, casă frumoasă şi spaţioasă, grădină splendidă. Ce plăcut trebuie să fie să fii bogat, să semeni şi să plantezi! Erau de faţă gen. Samsonovici şi drăguţa lui soţie, soţii Vâlcovici, uriaşul Ata Constantinescu, mănâncă precum un găman, mă uitam la el speriată cum lua de două ori din fiecare fel – şi soţia lui, tânără şi subţirică. Interesantul Lăzeanu, Coletta, George şi cu mine. Masă foarte bună, mai ales îngheţata de ananas. Şi pe pereţi tablouri atât de frumoase! Bucuria ochilor. După aceea, Ştefania Rainer, revenită de la Paris – trei luni la ambasadă –, încântată de şederea acolo.

La 6, doamna Minulescu – conferinţă despre Regina Maria, frumos şi emoţionant pentru mine. O clipă, la Gic şi Mariş. Didi mă conduce acasă. Seara, la cinema cu Florica Assan, film cu Lombard, care joacă perfect, mai ales scene de mare emoţie. Lume multă.

18 aprilie, 11¾

Azi, zvonuri noi. Italia e pe cale să concentreze, ca să meargă, probabil, în ajutorul Germaniei. Ştiri contradictorii. Suntem agitaţi de radio.

Dejun la Marie Louise. M-am dus s-o felicit pe Despina Golescu, n-am găsit-o decât pe sora ei, Dina. Leni, la bazarul Maternei. I-am dus flori Giei della Porta, suferindă. Cină la Gic, ajunsă acolo – o lume nebună: Yvonne, Ella, Florica, Ninette, Zumpi, Liza, eu. Discuţie politică. Mihalache numit consilier regal, cu asentimentul lui Maniu. Încetează domiciliul forţat al lui Madgearu.

19 aprilie 1940. Vineri seara

Frumoasă seară literară, cu Ion Pillat, care ne citeşte splendidele sale sonete. Lume puţină, dar foarte plăcută.

22 aprilie 1940

Azi îi aştept la masă pe soţii Vâlcovici, Sibiceanu, Ciuntu, Dinu Lipatti, George, Coletta şi Zoe Băicoianu. Timp superb. Ieri, la Victoria şi la Nadia, care face stofe de mobilă minunate. Vineri seara, lectură foarte interesantă, Ion Pillat ne citeşte sonetele lui, de o foarte frumoasă ţinută literară, nobile ca inspiraţie. Pe urmă citeşte Philippide, Carianopol, doamna Minulescu. Seară foarte plăcută. Ieri am luat masa la Mariş.

23 aprilie 1940

Coafor, dejun la Ella, m-am întors şi am cântat, împreună cu domnişoara Cogan şi pe urmă cu Sandu Albu, sonate de Beethoven şi una de Händel. Încântată. La Fotino, ca să-l felicit, îmi oferă un buchet de garoafe şi câţiva trandafiri frumoşi. Îi însoţesc, pe el şi pe nepotul său, la sora lui, iar eu cinez la Mariş, cu Ella, Lisette şi Noemi.

Mâine, Sf. Elisa. De telefonat Elisabethei. Astă-seară Gic e foarte tristă. Ninette mă conduce acasă.

24 aprilie 1940

Nimic nou pe frontul de nord, să vedem mâine. Dejunez la Marie Louise. Ies cu Nadia pentru ceva cumpărături, la Gic şi Marioara, pe care nu le găsesc acasă. Pe urmă la Maruka, se plânge continuu. M-am întors pentru cină cu Coletta şi George, apoi la cinema cu Nadia. Am văzut un film franţuzesc încântător cu Raimu, Delubac.

25 aprilie 1940

Dejun la Gic şi Mariş. Am aranjat pentru mobile. Ion se duce cu unchiul său la Constanţa. Englezii anunţă victorii la radio, n-am înţeles prea bine, să vedem ziarele de mâine-dimineaţă.

După-masă, la Maruka – plecată. Pe urmă la familia Cioflec. El e singur, apoi vine şi ea. Vor să meargă la Sinaia şi nu găsesc locuri. Le ofer „Căpriţa" pentru câteva zile. Mă întorc acasă să mă duc cu Dina la cinema, dar e Săptămâna Patimilor, aşa că totul e închis. Ne ducem la Marie Louise să terminăm ziua.

28 aprilie 1940

Paştele. Rău, rău de tot la rinichi. Trebuie să-i telefonez mâinedimineaţă doctorului. Probabil regim complet fără sare, plicticos. Ieri am fost să le ajut pe Gic şi pe Mariş la mutare. Din neatenţie, tâmplarul sparge oglinda de la toaletă. Gic e supărată. Am cinat cu ea şi m-am întors devreme, n-am putere să ascult la radio slujba de la miezul nopţii. Îmi vine mai mult să mă culc ca să-mi odihnesc rinichii. Citesc *Berlioz* de Pourtalès. Foarte frumos[*102].

28 aprilie. Paşti

Într-o noapte totul a înverzit; liliacul a înflorit, totul se grăbeşte, e o cursă: cine ajunge mai repede. L-am văzut pe Marius Georgescu, care m-a consultat pentru rinichi. Pretinde că e doar un lumbago, să vedem.

Am dejunat la Jeana cu Gic, Mariş, Florica şi Nicu cu nevasta. Biata Gic e atât de tristă, dar aşa de demnă, rezervată şi normală.

După aceea ne-am dus cu toţii să vedem apartamentul. Deşi e destul de mare, nu e totuşi suficient, aşa că trebuie să trimită mobile în toate părţile.

29 aprilie

A doua zi de Paşti. La dejun, Jeana, Gogu, Coletta, Ion cel mic, Mariş şi Gic. După-amiază nu m-am mişcat, vântul bate cu furie, asta să fie pricina lumbagoului meu – care de altfel pare să se amelioreze, acum, spre seară?

M-a vizitat Margot Constantinescu. Mi-a istorisit o groază de bârfe. Amuzament de sărbători.

6 mai 1940

Drina Bellu telefonează ca să-şi anunţe logodna. Sunt aşa de bucuroasă pentru ea, aşteaptă de atâta vreme. Ieri, ziua mea, flori şi bomboane. Nadia s-a întors de la Măldăreşti. Dinu Brătianu e încă la pat – foarte uşoară congestie cerebrală. Lumbagoul e mai bine. Mă sună Marius Georgescu să-mi spună să iau centan.

7 mai

Am ieşit cu Nadia, am fost la cumpărături, o clipă la Veturia, în lacrimi. Azi-dimineaţă a avut loc parastasul[*103] bietului Goga, nu m-am putut duce, tot din pricina lumbagoului. Dejun la Silvia, foarte abătută din cauza mamei, atât de bolnavă; mă conduce acasă.

După-amiază, muzică cu domnişoara Cogan, încântată că e luată în orchestra Radio. Sandu Albu şi Silvestri interpretează o suită spaniolă de De Falla – admirabil. Sanda Tătărescu e

încântată. Domnişoara Kleine cântă *Berceuse* de Fauré, *Wiegenlied* de Max Reger şi *Ave Maria* de Bach – perfect.

O aştept pe Ella la cină până la 10½. Îmi telefonează camerista ei că e bolnavă.

George Polizu, concentrat, pleacă azi la Turnu Măgurele. Veştile de la Narvik nu par bune pentru Aliaţi. Discursul lui Lloyd George – foarte violent la adresa guvernului[*104].

8 mai 1940

Cinez cu Elisa. Fotino, îngrijorat, îşi face doar o scurtă apariţie. Se crede că Olanda va fi atacată de Germania, vizând Anglia. Războiul ăsta e un adevărat coşmar. Când se va sfârşi toată nebunia?

În 1845 Liszt organizează serbări internaţionale pentru inaugurarea la Bonn, oraşul natal al lui Beethoven, a unui monument ridicat în memoria lui. Şi-au dat acolo întâlnire muzicieni şi artişti din toată Europa: Meyerbeer şi Félicien David, Spohr şi Anton Schindler (confidentul maestrului), Mocheles şi Jules Janin, Pauline Viardot García (cântăreaţa), Chélard (dirijorul orchestrei din Weimar) şi Lindpaintner (cel din Stuttgart), Felis muzicograful şi Kreutzer violonistul, o mulţime uriaşă de virtuozi, de cântăreţi, de pianişti, între care Camille Moke (prima iubire a lui Berlioz, pe care n-o revăzuse de 13 ani). Regele şi regina Prusiei, regina Victoria a Angliei şi prinţul Albert, ca şi un arhiduce din Austria. De partea franceză, Conservatorul şi Societatea concertelor n-au desemnat pe nimeni, nici Auber, nici Halévy, nici Ambroise Thomas nu s-au deranjat. La fel de partea nemţească, Mendelssohn, Schumann sau Wagner. Berlioz a fost singurul mare compozitor francez care l-a omagiat pe maestru. Schumann s-a mărginit să scrie în noua lui revistă muzicală: „Cu 100 de stejari centenari scrieţi-i numele cu litere uriaşe pe o întindere uriaşă. Sau sculptaţi un uriaş, ca Sfântul Carlo Borromeo de pe lacul Maggiore, ca privirea lui, la fel ca atunci când trăia, să răzbată dincolo de munţi. Şi când vor trece vapoarele pe Rin şi călătorii vor întreba cine e acest titan, orice copil le va putea răspunde: «E Beethoven». Şi, fără îndoială, îşi vor imagina că a fost un împărat german”.

10 mai 1940

Zi frumoasă. *Royal weather*[*105] pentru parada de astăzi care va avea loc în Piaţa Palatului. Aseară, cinema cu Nadia, o comedioară uşoară.

După-amiază, la Cella, unde Jora a executat la pian partitura noului său balet, care pare plin de umor, de vervă şi de antren. Erau acolo şi Floria Capsali şi Mica Georgescu – păreau foarte încântate. Floria Capsali va monta baletul pentru Operă în stagiunea viitoare.

15 mai, seara

Invadarea Luxemburgului, Olandei şi Belgiei de trupele germane. Chamberlain îşi dă demisia. Vine Churchill la putere.

16 mai

Lupte crâncene pe Meuse. Armata olandeză a capitulat. Pierderi mari de o parte şi de alta. Cumplit pentru tot acest tineret care dispare şi ar fi putut însemna ceva pentru ţările respective. Aseară am fost la concert: un tânăr violoncelist francez, Michelin.

18 mai 1940

Serată literară. Citesc Manoliu, Lesnea şi Carianopol. Adrian Maniu aduce compunerea

încântătoare a unei fetiţe de 14 ani, baroana Irina Löwendal.

Tatăl e pictor. Radio Roma anunţă că nemţii ar fi intrat în Bruxelles, guvernul s-a retras la Ostende. Comunicatul german anunţă că Linia Maginot e străpunsă pe 100 de kilometri.

20 mai 1940

Bătălia continuă cu încrâncenare. Păcat de vieţile tinere sacrificate de o parte şi de alta. Ce de poeţi, muzicieni, pictori, creatori de tot felul ale căror opere nu vor fi niciodată date la iveală şi de care secolele viitoare vor fi lipsite, dând înapoi civilizaţia, vai!, cu cel puţin o sută de ani.

Tannhäuser, reprezentat la Paris pentru prima oară pe 13 mai 1861. Au asistat la spectacol împăratul Napoleon al III-lea şi împărăteasa. Manifestaţii pro şi contra. După a treia reprezentaţie, Wagner şi-a retras lucrarea. Baudelaire a asistat la aceste reprezentaţii scandaloase şi i-a scris lui Wagner o scrisoare superbă, plină de entuziasm. Deşi suferind, Berlioz a asistat la reprezentaţie. Baudelaire scrie în misiva lui: „Vă datorez cea mai mare bucurie muzicală pe care am încercat-o vreodată”. Cât despre Berlioz, nimic afară de ce avea să-i scrie doi ani mai târziu lui Auguste Morel: „Sunt lucruri frumoase, mai ales în actul al treilea, de o adâncă tristeţe, dar de mare profunzime. De ce trebuie etc. etc. Ar fi prea multe de spus”. Liszt se duce la Paris, Wagner plecase, dar Liszt îl vede pe Berlioz. Ia masa la el cu d’Ortigue, doamna Berlioz şi mama acesteia. Berlioz mărturiseşte timid că a scos din iubitul său Shakespeare o mică operă într-un act, *Beatrice şi Benedict* (din *Mult zgomot pentru nimic*). „Bietul nostru amic Berlioz e trist şi plin de amărăciune” – îi scrie Liszt principesei Wittgenstein. „Totul îl apasă ca un coşmar. E ursuz, trist şi dezamăgit. Vocea îi era stinsă. De obicei vorbeşte încet şi toată făptura pare că i se înclină spre mormânt. Nu ştiu ce a făcut să se izoleze aici în asemenea hal. De fapt, n-are nici prieteni, nici partizani, nici lumina publicului, nici umbra dulce a intimităţii.”

Pourtalès spune despre *Beatrice şi Benedict*: „Operă comică? Operă bufă? Ce nume să dai acestui *qui pro quo* amoros care e una din cele mai de seamă creaţii ale muzicii lirice în totalitatea ei? Poate fi aşezată între *Figaro*-ul lui Mozart şi *Falstaff*-ul lui Verdi şi se deosebeşte şi de una, şi de alta prin vivacitatea sentimentelor şi graţia absolut franţuzească. De pildă, sentimentul naturii se regăseşte aici în nocturnă, «noapte calmă şi senină cu o orchestraţie de o delicateţe neaşteptată». Siciliana, epitalamul grotesc, recitativul îmi reaminteşte marşul nupţial; sextetul şi corul sunt de o calitate, de o reuşită desăvârşită. Capodoperă”.

Beatrice şi Benedict a avut la Baden un succes total. Premiera *Troienilor,* la 4 noiembrie 1863, părea că nu se mai termină, deşi fusese trunchiată. 21 de reprezentaţii, ca apoi să dispară pentru totdeauna de pe scenă. A dedicat-o lui Virgiliu, Divo Virgilio, şi principesei Wittgenstein, căreia îi zicea „scumpa lui inteligenţă”.

Berlioz a murit la Paris, la 8 martie 1869. Fiul său a murit la Havana, la 5 mai l867, de friguri galbene. În ultima lui scrisoare către principesa Wittgenstein, Berlioz scrie: „Acum totul îmi este mai mult sau mai puţin egal, absurdul îmi pare elementul natural al omului, moartea – ţelul nobil al misiunii lui”.

21 mai

Sf. Elena, ziua Lilei. Dejunăm la Emil, la Snagov – foarte plăcut. Ne întoarcem devreme. Puţină muzică. Cântă Sassu, face progrese. Cinez la Lila, pe urmă merg la Operă s-o ascult pe Suzy în *Louise*. După părerea mea, n-are vocea destul de amplă pentru acest rol copleşitor. Şcoală bună, puţin stângace. Dar simpatică, modestă, drăguţă.

Nemţii au ocupat Amiens şi Abbeville. Francezii se retrag.

23 mai 1940

Nemţii continuă să înainteze; armatele franco-engleze îşi continuă retragerea. Bătălia e crâncenă.

23 mai. Miezul nopţii

Lupta continuă. Nemţii, mai bine pregătiţi decât franco-englezii, continuă să aibă un avantaj net.

După-masă, la doamna Urlăţeanu. I-am văzut sera, de care se ocupă şi se interesează mult. Am luat masa la Nadia. Cinez la Gic şi Mariş, mă aduce acasă Ninette.

5 iunie

Alaltăieri a fost bombardat Parisul. Mai bine de 200 de morţi şi 300 de răniţi. Ieri aliaţii au bombardat Münchenul şi Frankfurtul. Totul e îngrozitor. Dunkerque a fost cucerit de nemţi. Războiul din Flandra s-a încheiat prin evacuarea armatelor aliate.

11 iunie

Aseară Italia a declarat război Aliaţilor. Dimineaţă am aflat de capitularea Norvegiei; regele şi guvernul se îndreaptă spre Anglia. La ora 1, Parisul, bietul Paris, a fost bombardat. Ce păcat! Nemţii sunt la Clermont, la 35 de kilometri de Paris.

12 iunie, seara

Nemţii sunt la Compiègne, Parisul este evacuat. Guvernul – la Tours. Egiptul rupe relaţiile cu Italia. Trăim vremuri cumplite.

13 iunie, seara

Nemţii, la porţile Parisului, declarat, din fericire, oraş liber. Există teama de revoluţie în Franţa.

14 iunie

Azi-dimineaţă la ora 6 germanii au intrat în Paris. Oraşul pustiu, magazinele închise.

Ceai elegant în frumoasa casă Gigurtu. Cinez la Gic şi Mariş. Ninette ne conduce acasă pe mine şi pe Noémi.

17 iunie

Generalul Pétain a decis să capituleze. De altfel, nu era altceva de făcut, dată fiind superioritatea armatei germane din toate punctele de vedere. Condiţiile de pace sunt aşteptate cu îngrijorare.

Plouă cu găleata. După-amiază, cu Letiţia şi doamna Avakumović, soţia ambasadorului Iugoslaviei, la Satul românesc, unde sunt într-adevăr lucruri frumoase. Invitate de doamna Tătărescu. Ce capabilă şi activă e! De-a dreptul uimitor!

18 iunie

Iau masa la Lila, întoarsă de la Făgăraş. Foarte mulţumită, dar tare arsă de soare.

Ostilităţile n-au încetat. Armistiţiul nu se admite. Hitler vrea ca Franţa să ceară pace. E de

necrezut că o ţară de mărimea Franţei intră nepregătită în război. Ce uşurătate!

19 iunie 1940

Ostilităţile continuă. Condiţiile cred că vor fi atât de dure, încât nu vor fi acceptate cu nici un chip.

Dinu Odobescu se căsătoreşte cu tânăra Miclescu. Iau masa la Marguerite, cu soţii P. Carp, doamna Amin Fouad, soţii Leonte, George Valentin, G. Duca, Fred Fulga, Dinu Odobescu. Drăguţ. Biata Coletta, la care trebuia să mă duc, a fost foarte jignită. A pus să se cumpere zarzavaturi şi voia să-mi dea să gust ce pregătise bucătăreasa.

După-masă, la Nelly Baffigi, întoarsă din Italia. Pe urmă aici, la Nadia. Lume. L-am văzut pe Berkowitz. E cu adevărat deştept. Sibiceanu a avut bunăvoinţa să-i dea 5.000 de lei lui Carianopol. Bravo! Sunt mulţumită că am contribuit la ajutorarea acestui băiat.

20 iunie

Zi îngrozitor de încărcată. La 11½, căsătoria Ottescu. Mireasa, drăguţă, poate prea zâmbăreaţă. Multă lume necunoscută. La ei acasă pentru felicitări. La mine, lume la dejun: Nadia, Victor Bădulescu, Sanda Tătărescu, Zoe Băicoianu, Viky şi Lila, Dinu Odobescu cu logodnica lui, Georges Duca, Ionel Teodoreanu. Încântător. Apoi, la Dobroeşti, cu maşina Mariei Louise. Am cules căpşuni, am plătit o parte din impozit (3.000, până în septembrie).

Apoi recepţie la Şerban Ghica, lume nebună, plouă cu găleata.

Ştiri proaste de pe frontul francez. Astă-seară, concert la Ateneu, balet de Monteforte pe libretul Reginei şi 3 dansuri de Andricu. Lume foarte puţină.

21 iunie

Dimineaţa am ieşit cu Marie Louise. În Franţa luptele continuă. Condiţiile vor fi probabil foarte aspre. Toţi aşteaptă, dar sunt uimiţi că Franţa refuză să continue lupta.

La dejun: Gic şi Mariş, Binica, Ion Ottescu, Lila şi Niky. Pe urmă am lucrat, apoi am ieşit: la Nadia, doamna Simian, soţia rezidentului de Vâlcea, Maria Arion. Mai târziu, Ghica cei mici şi Radu Roşca.

23 iunie

Mă întorc de la căsătoria Bujoi-Ghica. Mireasa n-are nici 18 ani, e drăguţă şi aşa de serioasă! Lume multă, s-a dansat în grădină, ţinutele încântătoare.

S-a semnat armistiţiul între Germania şi Franţa; e aşteptat cel cu Italia. Armatele franceze din Alsacia şi Lorena s-au predat – 500.000 de oameni, să nu-ţi vină să crezi. Ravagiile comunismului.

La 6 iunie 1905 Pierre Curie vorbeşte în faţa Academiei de Ştiinţe din Stockholm. „Ne putem imagina", spune Pierre în încheiere, „că în mâini criminale radiumul poate deveni foarte periculos şi ne putem întreba dacă umanitatea este avantajată cunoscând secretele naturii, dacă e matură să profite de ele ori dacă asemenea cunoştinţe nu-i dăunează. Exemplul descoperirilor lui Nobel e caracteristic: explozivi puternici le-au îngăduit oamenilor să facă lucruri admirabile. Dar deopotrivă sunt un mijloc teribil de distrugere în mâinile marilor criminali care duc popoarele la război. Sunt dintre cei care, asemenea lui Nobel, socotesc că umanitatea va trage mai mult foloase decât pagube din noile descoperiri".

24 iunie 1940

Dejun la Elena Sturdza. După-amiază, doamna Mavrodin şi Constanţa Cantacuzino. Toată lumea e indignată că generalul Pétain a acceptat încheierea armistiţiului. Astă-seară cinez la Gic şi Mariş. Încep căldurile.

25, seara

În dimineaţa asta, parastas*[106] de 3 luni, la cimitir, pentru bietul Nona. O căldură teribilă şi un miros îngrozitor. Fusese deschisă o criptă. Drăguţă, Didina Florescu ne-a adus în oraş pe mine şi pe Lila. Ne-am întors ca să plecăm la Snagov cu Fred şi Coletta. Dejun la Marie Louise, în vila lor încântătoare. Ne-am întors la 4, cu Fred, fiindcă trebuia să-l văd pe Săndulescu; pe urmă am cântat, a fost foarte interesant.

27, dimineaţa

Se constituie Partidul Naţiunii, sub înaltul patronaj al Regelui nostru. Se fac înscrieri de la 1 iulie. Aseară, lectură. Fraţii Teodoreanu citesc ce au publicat în *Revista Fundaţiilor*: frumoasele articole despre Restauraţie. A. Maniu citeşte versurile dr. Voiculescu. Foarte frumoase, vor apărea curând. Minulescu, de-a dreptul ciudat, de o vitalitate extraordinară; se zice că e nebun.

27 iunie 1940

Am dejunat la Ella. Mă ia de acolo Marie Louise şi ne plimbăm liniştite, apoi, ducându-ne s-o vedem pe cea mică, aflăm de ultimatumul Rusiei, Consiliul de Coroană etc. Marie Louise e înnebunită; vrea să mă facă să plec odată cu micuţa Colettei – fireşte, refuz. Mă duc la Romaneşti, Marcel e foarte optimist. Îl aştept pe Grigorcea, care vine într-un târziu şi în cele din urmă ne spune că vom avea mobilizare generală.

Mă duce spre casă Valentina; cobor la ea, îl întreabă pe soţul ei ce crede. Îi spune că e convocat la Palat la ora 9 şi nu poate merge la cină la americani.

Întoarsă acasă, le găsesc pe Nadia şi Mila Mitilineu – toată lumea e înnebunită. Vine Niky, mă întrebă ce am de gând să fac. Din fericire, un telefon pentru Nadia ne linişteşte. E vorba să renunţăm la Basarabia şi la nordul Bucovinei. Ce nenorocire să-ţi părăseşti fraţii!

28 iunie 1940, târziu după miezul nopţii

Ruşii au ocupat Basarabia şi nordul Bucovinei, inclusiv Cernăuţi şi Storojineţ. Îngrozitor. Suntem cumplit de trişti. Ungurii şi bulgarii ridică şi ei pretenţii – Dobrogea şi Siebenbürgen –, se spune la nu ştiu ce post de radio.

2 iulie, miezul nopţii

Basarabia şi nordul Bucovinei au fost evacuate. Of! Tristeţe. Se zice că există o puternică mişcare comunistă în oraş – asta ne mai lipsea!

3 iulie, miezul nopţii

Dimineaţa, şedinţă la Parlament pentru anunţarea oficială a dureroasei pierderi a Basarabiei şi a nordului Bucovinei. Pretutindeni în oraş sunt arborate panglici negre. La radio, marşuri funebre.

Dejun la Ella. După-amiază, la doamna Mavrodi. A slăbit mult. Se discută, se critică din

toate părţile.

Cinez la fete. Mă întorc pe jos cu Noémi.

4 iulie, ora 11 noaptea

Schimbarea guvernului, cu gardiştii la putere. La dejun, soţii Pelivan, Ciuntu, Fotino şi Marie Louise.

6 iulie, ora 11½ noaptea

De ieri-dimineaţă, lupte navale între Franţa şi Anglia.

Ieri am luat masa cu Coletta. După-amiază, la Cleo. Seara, cină pe terasă cu Gic, Mariş, Nadia şi Valentina.

Azi-dimineaţă am ieşit cu Coletta şi Lila. La dejun, Arczizewski, Nadia, George Assan, Coletta şi Radu Roşca. Biata Dina Petrescu îl plânge pe englezul ei, petrolistul, care a plecat; şi săracul Epure s-a sinucis în Basarabia, fiind luat prizonier de bolşevici.

După-masă, la Licuţa şi la Constanţa Cantacuzino. Biata de ea, tot suferindă.

7 iulie 1940

Nadia a plecat azi-dimineaţă la Măldăreşti. Toată dimineaţa caut hârtii, acte.

După-amiază, la doamna Tătărescu, unde mă întâlnesc cu doamna Budişteanu, mama lui Radu Budişteanu (gardistul). A fost închis doi ani şi e destul de bolnav.

Seara, la Florica Assan; mergem la cinema şi ne întoarcem pe jos. Începe să fie cald.

8 iulie

La dejun, Pelivanii, Cela şi Filip, Niky cu Lila şi George Assan. Foarte interesant. Dimineaţă m-am dus să mă înscriu. După-masă, Donici în vizită, foarte îngrijorat să ştie dacă îl vor mai ţine sau nu la Fundaţie.

Pe urmă doamna Thielemann Pruncu mă roagă s-o iau pe fiica ei în pensiune la Sinaia. Mă duc cu autobuzul la încântătoarea Olga Greceanu, unde iau ceaiul. Mă întorc să cinez cu Binica. După aceea vin acolo Gic şi Mariş.

9 iulie, ora 11½ noaptea

Flotele britanică şi franceză se bat în Gibraltar. E neobişnuit. Dejun la Silvia, e într-adevăr deşteaptă, şi el, aşa de la locul lui şi atât de obiectiv.

Toată ziua aranjez cele două camere pe care le-am închiriat englezilor. Vizita Soniei Zarifopol, a Margaretei Zissu şi a lui Silvestri. Cinez la Constanţa Cantacuzino. Ce vioaie se menţine!

12 iulie, dimineaţa

Rămân peste noapte la Coletta, în garsoniera Inei, unde m-am mutat aseară, după ce le-am închiriat cele două camere domnului şi doamnei Pyman, fostul consul al Angliei la Cernăuţi, refugiat la Bucureşti. Toate bagajele le-au rămas la Piatra-Neamţ. Aseară am luat cina la Elisa; mi s-a părut ceva mai puţin tristă, biata de ea.

Sinaia, 13 iulie

Am venit pentru o zi. Aici e foarte răcoare, după căldurile înăbuşitoare de la Bucureşti. Am venit cu Silvia şi doctorul. Coletta şi Dina sunt şi ele la „Căpriţa” până mâine-seară.

Bucureşti, ora 10¾ seara

Ne-am întors la 8 seara, Silvia, Coletta şi cu mine. Coletta spera să-l găsească pe George, dar acesta i-a telefonat de la Tenis Club, rugând-o să vină acolo fiindcă avea chef de un bridge. Eu mă duc la Lila. Ce menaj încântător! Desigur, vorbim de situaţia politică, mai ales de cea internaţională.

17 iulie

Aseară am cinat la Snagov cu Coletta, Lila, Niky şi Dina. Marie Louise e încântată de casa ei; e într-adevăr minunată, dar sunt prea mulţi ţânţari. Mâine, parastas[*107] pentru Regină. Au trecut deja doi ani.

Jurnalul lui Titu Maiorescu din 1881-1886 mi se pare aşa de interesant. Cum se repetă istoria! Axa încearcă, încă o dată, sub formă de ultimatum, să facă pace cu Anglia.

18 iulie, miezul nopţii

Azi la amiază parastas[*108] de doi ani pentru biata, scumpa noastră Regină. E mai bine că a murit, ce disperată ar fi fost văzând ce se întâmplă acum!

La slujbă, Regele, Voievodul, Principesa Elisabeta, suitele, guvernul. Dintre doamne, Elena Perticari, Adela şi cu mine.

După-amiază, la Dobroeşti, cu Didina Florescu, Niky şi Lila. Nu e prea cald, căldura e suportabilă, dar pământul e crăpat de secetă. Bieţii mei trandafiri nu pot fi udaţi, e tare trist.

20 iulie, aproape de miezul nopţii

Ajungem cu Coletta la Sinaia, e o răcoare plăcută. La cină, socrii Colettei, pe urmă la Cazino, unde erau 2 sau 3 numere.

Hitler propune pace Angliei, care probabil refuză.

23 iulie

Ieri i-am văzut pe Maruka şi Enescu. Ea e foarte nervoasă şi nemulţumită. Fiul ei a divorţat şi a pus-o să promită că n-o va primi pe fosta lui soţie. Pe urmă, la Elisa, destul de tristă, dar parcă mai bine. Fotino e la Bucureşti, disperat din cauza accidentului îngrozitor de avion în care Evghenovici şi 4 femei pilot şi-au găsit moartea la decolare. Cumplită poveste!

George câştigă 7.000 de lei la Cazino, Coletta a pierdut 200. Azi Marie Louise şi Emil au venit pentru 2-3 ore să ia masa cu noi şi pleacă la 3.

După-amiază brodez pentru Lila; la 6, la Florica, iau ceaiul, pe urmă la Marie Costinescu, care îmi cere veşti de la Elisa.

25 iulie, ora 8½ dimineaţa

Am terminat *Jurnalul* lui Maiorescu din 1881-1886. Pentru mine, care l-am cunoscut atât de bine, e foarte interesant. Emoţionantă scrisoarea pe care i-a scris-o lui Eminescu, după îmbunătăţirea stării mintale a acestuia.

Ieri Coletta şi George au plecat la Bucureşti, eu am rămas toată ziua acasă să aranjez florile

şi diverse alte lucruri.

Seara, Silvia şi Nataşa Arczizewska la cină. Noutăţi de la Bucureşti. Guvernul ar fi demisionat, Garda de Fier ar consimţi la o nouă formulă cu Gheorghe Brătianu. Ieri-dimineaţă am văzut-o pe Clara, foarte pesimistă. Spune că nu suferă – a căzut pe scară şi şi-a rupt trei coaste. Se zice că generalul Antonescu ar fi închis la Bistriţa.

25, seara

Cumpărături la Braşov, cu doamna Arczizewska şi Silvia. Ne întoarcem la 2. Gilda la dejun. Mai târziu, la Maruka (obositoare). La întoarcere o găsesc pe Coletta acasă, întoarsă de la Bucureşti. Îmi spune că ieri a fost din nou spaimă mare. Gigurtu şi Manoilescu sunt la Roma şi Berlin.

Enescu e cu adevărat un om de o bunătate şi o răbdare supraomeneşti. E un sfânt. Compunea când am ajuns la ei şi a continuat în timpul vizitei mele, cerându-şi mereu iertare. S-a vorbit puţin de religie, apoi de poeţi. Mi-a spus că într-o conferinţă Fernand Gregh ar fi spus că azi lumea tinde să sacrifice frumuseţea, calitate esenţială, pentru originalitate, calitate secundară.

26 iulie

Plimbare singură prin pădure. Minunat. Dejunez la Silvia cu Coletta. Foarte bune discuţii politice. Evident, Gigurtu şi Manoilescu sunt tot la Berlin şi Roma; desigur, noi amputări, e cumplit.

După-amiază, la Elisa; e foarte tristă.

27 iulie

Dejun la Palace, cu Florica Assan; pe urmă discuţii politice cu Claire Mavrocordat şi Miouche Duca. Coletta vine să mă ia. Brodez şi mă joc cu copiii. Mai târziu, Fred Fulga şi George Polizu vin de la Bucureşti; cel din urmă, bolnav de cistită.

28 iulie, ora 11½ noaptea

Englezii, furioşi pe noi din cauza expulzării tuturor celor implicaţi în industria petrolieră; ca represalii reţin trei vase româneşti.

La dejun, Robert Bossy şi Silvia. George e suferind. Cu dr. Marius Georgescu la Maruka. Îi ia tensiunea lui Enescu.

„Şi timpul mă înghite, clipă de clipă.” (Baudelaire)

29 iulie, ora 11½ noaptea

La Maruka. Am ieşit cu ea şi cu Enescu. El i-a făcut morală îndestul. Astă-seară era mai bine, dar ce greu trebuie să fie să trăieşti tot timpul cu o persoană care nu face altceva decât să scâncească şi să geamă!

Englezii sunt supăraţi pe noi, reţin trei vase ca represalii.

Gigurtu şi Manoilescu s-au întors. Nu ştim încă amănunte despre amputările pe care le vom suferi. E ucigător să te gândeşti că fără sacrificii am fi pierduţi. Ce va ieşi de aici?

30 iulie

În *Viaţa dureroasă a lui Charles Baudelaire*, pe care o citesc acum: „Plictiseala lui

Baudelaire e un sentiment infinit; e o plictiseală absolută, eternă, încât, după spusa lui, ia proporţiile imoralităţii". „O, durere, o, durere! Timpul devorează viaţa." (Baudelaire)

În 1845 el a apărat cu ardoare şi inteligenţă geniul încă discutat al lui Eugène Delacroix. În 1859 – toamna – salută în persoana lui Richard Wagner pe inovatorul muzicii moderne. Asistă, pe 25 ianuarie, 1 şi 8 februarie 1860, la faimoasele concerte Pasdeloup, răscolitoare revelaţie pentru un mare număr de muzicieni. Baudelaire a fost fermecat. „Muzica aceasta", îi scria el lui Poulet-Malassis (editorul *Florilor răului*) la 16 februarie, „a fost una din marile satisfacţii ale vieţii mele; de mai bine de 15 ani n-am încercat asemenea trăiri". Adică din 1845, de la întâlnirea cu opera lui Delacroix.

Ieri Enescu a repetat o vorbă a lui Fernand Gregh: „Adesea se sacrifică frumuseţea, calitate esenţială, pentru originalitate, calitate secundară". Nu pot fi adesea confruntate? O operă nu e originală tocmai fiindcă e cu deosebire frumoasă? (Eu)

Baudelaire l-a cunoscut pe Wagner la Tortona, unde Wagner venise cu câinele Fips.

30 iulie, ora 11½ noaptea

Veştile aduse de Gigurtu şi Manoilescu de la Berlin şi Roma, deşi imprecise, nu par alarmante în ceea ce priveşte Ungaria. Bulgariei, după toate probabilităţile, va trebui să-i fie cedat Cadrilaterul. Şi inima bietei noastre Regine. Ce tristeţe! Dacă ea ar vedea toate astea!

Dimineaţă n-am ieşit.

După-amiază, cu Coletta şi Cosette la Cazino. Coletta joacă pentru noi două. Pierdem fiecare câte 400 de lei şi eu încă 100. Idiot. Am luat ceaiul la Florica, drăguţa soţie a dr. Cârstea, ce carnaţie minunată; Gladys, posacă, cum e de obicei. Ne întoarcem să cinăm. George vine mâine. Bolnav!

La 13 martie 1861 *Tannhäuser* a fost fluierat la Opera din Paris. Era şi Baudelaire de faţă. Catulle Mendès, pe atunci de 20 de ani, care a luat parte la scandal de partea fidelilor, a notat în al său *Richard Wagner* atitudinea neîncrezătoare a poetului faţă de parterul dezlănţuit. Indignarea care a copleşit sufletul lui Baudelaire l-a salvat de la sinucidere, abătându-l de la ideea lui fixă. „Wagner", articolul care a apărut în 1861 în *Revista europeană,* a fost scris în trei zile, într-o tipografie unde poetul lucra de la 10 dimineaţa la 10 seara.

Dintre toţi poeţii pe care s-a dus să-i vadă când s-a gândit să se prezinte la Academie, doar Alfred de Vigny l-a primit ca pe un egal, fiind singurul care a sesizat, cu minunata sa intuiţie, valoarea excepţională a acestui poet inocent, demn şi nefericit în acelaşi timp. Cei doi au stat de vorbă trei ore, Vigny încuind uşa ca să nu fie tulburaţi. Baudelaire a fost adânc emoţionat de această primire plină de bunătate, de înţelegere a celor mai subtile fibre ale sufletului.

Baudelaire nu-l plăcea pe Victor Hugo, dar i-a cerut o prefaţă la studiul despre Gautier şi i-a dedicat versuri. Hugo i-a scris: „Dumneata trezeşti un freamăt nou".

1 august

Sunt foarte supărată. Mi-l iau pe Ion sergentul – mâna mea dreaptă. Ce să fac? Cu cine să-l înlocuiesc? Calorifere, telefon, electricitate etc. etc. Va trebui să mă duc la Bucureşti.

Seara, la 11

Sper că Silvia va putea aranja ceva pentru Ion. Mi-ar părea aşa de rău să-l pierd. E frig, fac foc în toate camerele. Dimineaţa, plimbare prin pădure. După-amiază, ceai la madame Buşilă. Mă întorc acasă pe jos cu Florica Assan. Scrisoare drăguţă de la Lila, descriind ascensiunea ei pe Omu

şi la Mălăieşti.

3 august

Oh! Ploaia asta care continuă de atâtea zile! Streaşina, pe care o aud de ani de zile, răsună cuminte şi credincioasă la fiecare picătură care o atinge. Ieri am stat toată ziua în casă. La dejun, Păstorel, foarte spiritual, mai târziu Silvia şi Radu Rosetti, care-mi citeşte al său *Sinaia de altădată,* într-un stil facil, cu reminiscenţe sentimentale.

Epitalamul lui Jacques Chardonne, o inimă de femeie care-şi cercetează în asemenea măsură sentimentele, încât nu-şi mai află fericirea în viaţa conjugală, deşi s-a căsătorit din dragoste. Nu se potoleşte şi nu află adevărul decât după ce îşi dă seama că declaraţiile de dragoste ale altuia merg spre un singur ţel.

6 august 1940. Sinaia

Lila şi Niky au venit ieri pentru 24 de ore cu Emil şi Marie Louise, care s-a hotărât să rămână.

Azi, muzică cu tânărul Şerban Fotino, de 16 ani, foarte talentat: trei sonate de Mozart, pian şi vioară. Continuă să plouă. Maruka telefonează de două ori. Silvia e afonă. Au trecut pe aici Elisa şi Fotino.

8 august

Gigurtu vorbeşte la radio despre noile sacrificii la care trebuie să consimtă poporul român. Din nou! În acelaşi timp, radio Moscova anunţă că Basarabia şi nordul Bucovinei fac de aici înainte parte integrantă din Uniunea Sovietică. Dezgustător, forţa primează dreptul! Şi nu putem decât să ne supunem. E de-a dreptul disperant şi dezolant. E cumplit să trăieşti prea mult. Biata şi scumpa Regină, a murit într-adevăr la timp.

10 august

Plimbare pe Valea Timişului cu Maruka şi Enescu. La întoarcere, ne ducem la Buşteni să cumpărăm zarzavaturi din piaţă. Senzaţie neplăcută: cad, după ce abia am coborât, împinsă de portiera maşinii pe care şoferul a pornit-o fără să bage de seamă că eu am coborât. Mă răstorn, din fericire dau cu capul într-un coş cu spanac. Din când în când mă doare capul, putea să iasă foarte rău. Maruka a uitat de frământările ei.

Se zice că discuţiile cu Bulgaria se aranjează; cu Ungaria, care are mari pretenţii, defel. Totuşi mâine sau poimâine se va hotărî.

13 august 1940. Măldăreşti

Am plecat cu Ella şi Veturia, care a venit să ne ia de la Sinaia, prin Braşov, Codlea, Şercaia, Mândra, Vlădeni, Tânţar (Mihai Popovici), Făgăraş, unde vizităm o biserică foarte frumoasă – ajunsă unită – din secolul al XIV-lea, restaurată la 1697 de C. Brâncoveanu, cu fresce din trei epoci diferite, cele din altar şi naos foarte bine conservate şi interesante. De acolo, prin Avrig (sanatoriul Brukenthal, am văzut grădina splendidă) ajungem la orfelinatul de la Turnu Roşu, unde directorul Borcea şi soţia lui, foarte drăguţă, ne oferă un dejun excelent. Plecăm la 4 şi ajungem la 7 la Măldăreşti, unde îi găsim pe Gic, Marioara Pleşoianu şi fiul ei în vizită, ca şi pe dr. Vidraşcu cu soţia. După o noapte bună, luăm masa pe terasă, de unde priveliştea e aşa de frumoasă.

16 august 1940

Sunt la Ciucea, unde am ajuns aseară. Marţi dimineaţă, Veturia se duce întâi la mânăstirea Bistriţa, dar nu apucă să-l vadă pe generalul A[ntonescu]. La întoarcere, ea, Nadia şi Ella se duc la Urşani, la mormântul bietului Jean Duca. După-amiază vizităm frumoasa culă a Grecenilor (bine restaurată şi puţin mobilată) şi minunata bisericuţă.

Miercuri dimineaţă, la mânăstirea Dintr-un lemn, unde datorită generalului Paul Teodorescu s-au făcut reparaţiile necesare bisericii ridicate de Matei Basarab şi restaurate de Ştefan Cantacuzino. Vechi mobile Biedermeier restaurate şi adunate într-o cameră; mica bisericuţă de lemn mă încântă. Cât despre cei trei stejari minunaţi pe sub care treci ca să intri în biserică, depăşesc tot ce se poate imagina mai uriaş (patru persoane pot cu greu să-l cuprindă cu braţele pe cel mai bătrân). Sunt copaci magnifici, de o mare şi impresionantă frumuseţe.

De acolo, la mânăstirea Hurezi, pe care Ella n-o cunoştea şi pe care, din nenorocire, Monumentele Istorice o uită sau mai curând neglijează s-o repare – are mare nevoie. Ne întoarcem în grabă ca să mergem la masă la Pleşoieni. Splendidă şi frumoasă casă, cu minunate porţi sculptate după modelul celor de la vechile biserici.

După-amiază primim vizita familiei Negroponte, venită de la Govora.

Joi, la ora 8 dimineaţa, plecăm cu două maşini, Nadia cu Gic şi Mariş, Veturia, Ella şi cu mine. Prima oprire la Cozia, biserica frumoasă; de acolo la Cornetu, de-a lungul frumoasei văi a Oltului. Oprire de jumătate de oră la Turnu Roşu, unde le provocăm o adâncă dezamăgire soţilor Borcea (directorul orfelinatului), care credeau că vom sta la ei la masă. Ne oprim la Sibiu, ne plimbăm puţin pe stradă şi mâncăm la hotel Bulevard. Plecăm la 2½. Ne oprim la Sebeş Alba ca să vedem frumoasa catedrală romano-catolică, foarte veche, sculpturile sunt în stare destul de proastă. Apoi ne oprim la Alba Iulia, intrăm în biserica încoronării, care mă duce cu gândul cu atâţia ani în urmă, atunci când iubiţii noştri suverani au fost încoronaţi. Ajungem la 6 şi un sfert la Cluj, ne plimbăm pe străzi, vizităm impozanta catedrală gotică, plecăm, ca totdeauna, cu cea mai mare admiraţie pentru statuia ecvestră a lui Matei Corvin şi ne ducem la Ciucea (70 km), unde ajungem după ora 9. Cinăm şi ne culcăm târziu. Nadia, Ella şi Gic admiră totul; e cu adevărat frumos. Dimineaţă ne ducem la mormântul bietului Goga. Cu ce emoţie cobor cele câteva trepte ca să mă închin în faţa sicriului lui!

Veturia, biata de ea, hohoteşte. Marioara şi noi toate – foarte emoţionate. Ne arată mausoleul în stil roman în piatră de Deta, cu intrarea prin spate. Interiorul este în întregime din mozaic executat de Nora Steriadi, iar grundul, bordurile ş.a. de Veturia. Frumoasă operă de artă. Vizităm mica biserică de lemn pe care a adus-o din[*109], casa destinată călugărilor şi ne întoarcem încântate de activitatea şi de talentul artistic al Veturiei.

17 august 1940

Azi-dimineaţă la ora 11, pe ploaie, scurtă rugăciune şi coruri la mormântul „meşterului". Veturia ne citeşte plângând scrisori de-ale lui şi versuri din ultimul său volum, *Din larg*. Luăm masa. La radio se anunţă pentru luni dimineaţa încheierea convorbirilor cu ungurii. Tremurăm să nu se cedeze prea mult. Ceai şi lungă plimbare pe jos. Plecăm mâine.

19 august, ora 11½ noaptea

Ne-am întors aseară; scurtă oprire la Sibiu, unde ploua cu găleata, era frig şi umezeală. Luăm masa la hotel Bulevard şi hotărâm toate să plecăm. Ne despărţim de celelalte şi ne ducem la cofetăria „La bufniţă", de acolo la târgul de mostre, unde nu era nimic gata, şi plecăm.

19 august

Azi e ziua de naştere a lui Enescu şi ne ducem *in corpore* la el, Ninetta, Ella şi cu mine, fiecare ducându-i câte ceva. Valentina vine ceva mai târziu şi ne aduce în oraş.

Ella pierde la Cazino 600 de lei şi eu 400. Stupid. Din fericire, Coletta câştigă. În seara asta Marie Louise şi Coletta sunt la Valentina. Ella şi cu mine ascultăm radio Londra, care îl sărbătoreşte pe Enescu (59 de ani) transmiţând *Rapsodia* lui.

20 august 1940

Dimineaţă, la Braşov, cu Silvia şi soţii Atanasescu. După-amiază, la coafor. Elisa se întoarce. Toată lumea e agitată. Soţii Pillat pleacă, dezolaţi din cauza Balcicului, îşi împachetează lucrurile.

Convorbirile cu ungurii s-au întrerupt; se crede că e o ruptură. Nelly Baffigi are congestie pulmonară, săraca. Lila vine mâine.

21 august, ora 11½ noaptea

Astă-seară Niky şi Lila au venit din Moldova, tot încântaţi unul de altul.

25 august, aproape miezul nopţii

În pat. Ieri am petrecut o zi minunată la Bucureşti. Discuţiile cu ungurii – întrerupte. Probabil va fi război. Doamne! Dar poate e mai bine aşa. Cu bulgarii ne-am înţeles şi, din nenorocire, le-am cedat acest frumos şi magnific Balcic al Reginei Maria, care cu adevărat a murit la timp. Biata fiinţă iubită.

26 august

Am pierdut 500 de lei la Cazino.

Discuţiile cu ungurii reîncep miercuri. Azi, la Maruka. Zău, ar trebui să stea o vreme într-un sanatoriu.

28 august

Ieri am luat masa la Adela Popovici, la Braşov, cu Silvia. Am cumpărat fructe, flori, zarzavaturi. A fost şi Pantazi la dejun. Nu crede în război. Adela se teme să nu le cedăm prea mult ungurilor. Din nenorocire, cu bulgarii s-a terminat. A fost cedat întregul Cadrilater. Mi se pare că ar fi trebuit cel puţin să încercăm să primim despăgubiri pentru toate îmbunătăţirile făcute de noi, construcţii, administraţie, drumuri etc. etc.

29 august

Situaţia se înrăutăţeşte. Ruşii avansează în Moldova. Se zice că sunt înţeleşi cu ungurii; aceştia din urmă au făcut incursiuni până la Braşov. Două avioane ale lor au fost doborâte şi echipajele luate prizoniere. Se crede că Nicu Polizu ar fi doborât unul din avioane. Astă-seară, Consiliu de Coroană. Argetoianu a plecat la Bucureşti. Manoilescu şi Valer Pop sunt la Viena ca să se înţeleagă cu Ribbentrop şi Ciano în chestiunea Ardealului. Ce nenorocire!

30 august

Gata! O mare parte a Ardealului a fost cedată Ungariei. Moarte şi blestem! Fierb de indignare şi de revoltă. Biet Rege Ferdinand, scumpă Regină Maria, uriaşule Ionel Brătianu, minunatule Goga, poet al Oltului, ce bine că dormiţi fără să ştiţi ce i se întâmplă bietei voastre ţări pentru care aţi luptat atât!

31 august

Emil şi George vin în după-amiaza asta, disperaţi ca noi toţi. Iau ceaiul, cu mai multe persoane, la generăleasa Mihail.

1 septembrie

Maniu protestează la Roma şi Berlin. Bravo! Duminica viitoare, mare adunare la Alba Iulia, doar să n-o împiedice guvernul. L-am văzut pe Dinu Brătianu. Toată lumea e revoltată. Tulburări la Braşov şi Cluj.

5 septembrie, ora 11½ noaptea

Generalul Antonescu, preşedinte al Consiliului, cu depline puteri. Constituţia e suspendată, Camera şi Senatul sunt dizolvate, dispare Partidul Naţiunii. Prerogativele Regelui sunt sensibil diminuate. Evacuăm teritoriile cedate împuţiţilor de unguri. Moarte şi blestem. Voi mai trăi să revăd România Mare? Mă îndoiesc. Lui Antonescu îi vine greu să formeze noul guvern. Deja Urdăreanu şi-a dat demisia aseară.

6 septembrie

Zi plină de evenimente senzaţionale. La 9 dimineaţa auzim la radio abdicarea Regelui Carol în favoarea principelui Mihai. Pretutindeni mare emoţie; entuziasm la Bucureşti şi în toată ţara.

Antonescu îi trimite o telegramă principesei Elena ca să se întoarcă. E deja la frontieră, mâine va fi în ţară. Biata mamă, după atâtea suferinţe şi tristeţi!

7 septembrie

Mâine-dimineaţă, la ora 11, toată ţara, copii şi bătrâni se vor duce în bisericile ţării să îngenuncheze şi să se roage. Guvernul nu e încă format. Se zice că Regele a plecat pe iahtul său.

9 septembrie, dimineaţa

Ieri, la 1½, *Te Deum* emoţionant la biserică! Pentru tânărul Rege. O mulţime imensă îngenuncheată ca să asculte proclamaţia lui Antonescu. Să ne ajute Dumnezeu! Ziua Mariei Louise. Vreme splendidă. La masă, Fred şi Conţică. După-amiază, la Maruka. Bietul Enescu!

9 septembrie, 11 noaptea. Sinaia

Bietul Rege mic! Părea trist şi nu se oprea din plâns. A fost azi aici. Aseară generalul Antonescu i-a văzut pe soţii Buşilă şi le-a spus că îi pregăteşte o primire grandioasă Reginei Elena. Pe de altă parte, aud că ea ar prefera să vină la Sinaia să-şi vadă fiul, fără primire. Antonescu a blocat toate acţiunile Regelui Carol.

10 septembrie

Regele Carol a trecut în Elveţia cu doamna Lupescu şi Urdăreanu. Antonescu destituie destui generali şi recheamă ambasadorii.

12 septembrie

Dejun la Palace, la Nelly Baffigi. După aceea, la radio, tot istoricul abdicării Regelui Carol. Intervenţia neaşteptată a doamnei Lupescu ca regele Mihai să-şi urmeze tatăl în exil. Iau ceaiul la Maruka – o găsesc mult mai bine. La întoarcere, doamna Athanasescu. Alaltăieri, presupun fără acordul lui Antonescu sau al lui Sima, au fost scoase din gara Sinaia crucea de marmură neagră unde fusese ucis bietul Jean Duca, precum şi placa; în locul lor – un steag verde.

Micul Rege a plecat în întâmpinarea mamei sale cu Antonescu şi Mocsony. Soseşte mâine-seară, dar nu coboară din tren decât duminică dimineaţă, la 10½. *Te Deum* la Patriarhie şi întoarcere la Palatul regal.

Sinaia, 16 septembrie 1940, ora 8 dimineaţa

Ieri a sosit Regina-mamă Elena, la 11 dimineaţa, la Bucureşti; primire grandioasă. În fotografii pare atât de fericită! Regim legionar, cu George Cretzianu la Finanţe, ceea ce e foarte bine. Deplină încredere în generalul Antonescu pentru redresarea ţării.

17 septembrie, ora 11 noaptea

Marie Louise a avut veşti de la Peter sâmbătă prin Olga Breughel de la Atena – nu ştiu cum a făcut. America a votat serviciul obligatoriu. În Anglia, o furtună cumplită, cel puţin asta o să-i apere măcar o dată de bombardamente. La noi, guvern majoritar legionar.

18 septembrie, seara

Azi-dimineaţă, plimbare prin pădure la cules de ciuperci, Gic, Ella, Marie Louise şi cu mine. După-amiază, la Maruka; bietul Pynx, ea se văicăreşte tot timpul. Veşti de la Peter. E în Egipt – o scrisoare din 27 august –, foarte fericit, şi se bate contra italienilor.

Bucureşti, 19 septembrie, miezul nopţii

Marie Louise, Coletta şi cu mine am venit la Bucureşti pentru o audienţă la Regina-mamă – mare bucurie s-o revedem după atâţia ani. Am cinat la Continental, foarte bine.

21 septembrie, ora 11 noaptea

Ieri, la amiază, audienţă încântătoare la Regina Elena. A slăbit mult, ne-a arătat fotografii cu casa ei de la Florenţa, ne-a spus că micul Rege se ţine după ea peste tot şi îi cere sfatul pentru toate cele. N-a ezitat să rămână, în ciuda intervenţiei acestei oribile madame Lupescu, spunând: „N-aş fi putut face aşa ceva ţării mele”. Pe generalul Antonescu l-a văzut doar o dată. Vrea să-l ajute cât mai mult cu putinţă. Titlul de Regină o enervează, până acum fiind Principesa-mamă. Sora ei, Irina, regretă că nu are copii. Regina spune că în palatul uriaş nu-i posibil să amenajezi un apartament. Locuieşte tot în casa Drossu, chiar în camera doamnei Lupescu, alături de un papagal. Femeia de serviciu, la subsol. Încântătoare şi atât de firească. În seiful Regelui s-au găsit, după plecarea lui, 186 de milioane.

Duminică seara, 22 septembrie

Ororile continuă în Transilvania. Comisia italo-germană e la faţa locului ca să constate. Cazinoul a fost închis ieri din ordinul generalului Antonescu. Azi, la Maruka, mereu acelaşi lucru, se crede foarte bolnavă.

24 septembrie 1940. Sinaia

Vreme splendidă, cald. Continuăm să ascultăm radioul, să jucăm cărţi, să discutăm politică şi să ne scandalizăm de ororile din Transilvania. Citesc *Insanity Fair*[*110] de Douglas Reed, cartea remarcabilă a unui jurnalist britanic care a trăit şapte ani în Germania lui Hitler, a vizitat Rusia lui Stalin, Serbia principelui Paul, unde îşi aminteşte de moartea regelui Alexandru şi de Draga în palatul lor. Observă că nimeni nu se mai gândeşte la aşa ceva şi pentru asta citează o nuvelă de Anatole France. Doi guvernatori romani se întâlnesc şi discută despre vremurile de odinioară, iar unul din ei îl întreabă pe celălalt: „Apropo, Pontius, ce s-a întâmplat cu individul acela care ţi-a dat atâta bătaie de cap la Ierusalim, Iisus din Nazaret, cred că aşa îl chema?". Din palanchinul lui, Pontius îi răspunde: „Iisus, Iisus, nu-mi amintesc numele ăsta!".

30 septembrie 1940. Sinaia

Alaltăieri-seară, percheziţie la Argetoianu, făcută de o bandă de legionari, aici la Sinaia. Biata Valentina, foarte emoţionată. Argetoianu a plecat la Bucureşti. În cele din urmă s-au scuzat, spunând că a fost o eroare, dar unul din ei, un prost-crescut, a scuipat pe covor şi i-a spus Valentinei: „Eu sunt un mitocan", la care Valentina i-ar fi răspuns: „Şi eu ştiu să fiu când vreau"[*111] şi i-a întors spatele, în vreme ce cu restul a dat mâna.

Lila a stat o zi aici, în timp ce Niky şi Burghele s-au dus la Bran să vâneze. Am fost aşa de fericită s-o am cu mine, fiindcă o văd aşa de puţin. Marie Louise şi Emil pleacă mâine la „Căpriţa". S-a terminat vara. Îmi pare tare rău, la Bucureşti sunt singură. Şi când te gândeşti că Maruka îşi trece viaţa plângându-se şi frământându-se şi înnebunindu-l pe bietul Enescu.

2 octombrie 1940. Sinaia

De 5-6 zile Ion cel mic are temperatură şi nu se ştie de ce. Bietul Cârstea a trecut astă-seară pe la noi, necăjit din cauza soţiei, aflată încă în sanatoriu la Bucureşti după ce şi-a rupt piciorul într-un accident de automobil. Spune că micuţul n-are decât o infecţie intestinală. I-am văzut pe Enescu şi Maruka; ea e tot mai dificilă, amărâta.

Joi, 3 octombrie 1940. Sinaia

Astă-seară, Emil şi Sergiu au venit la cină ca s-o ia pe Ella. Se întorc tot în seara asta. Lui Ion nu-i e bine; cred că are rujeolă. Marie-Louise pleacă mâine cu el la Bucureşti şi Coletta vine cu mine – probabil duminică sau luni.

4 octombrie, ora 11 noaptea

Marie-Louise a plecat azi-dimineaţă cu micuţul la Bucureşti, cu maşina – Arghir la volan. Au ajuns cu bine, după câte a spus la telefon Marie Louise, care a trebuit să-i anunţe pe Burileni.

5 octombrie 1940. Sinaia

Mi-am trecut ziua împachetând. Marie Louise telefonează de la Bucureşti că micuţul e mai bine. A găsit o guvernantă belgiană. Am trecut pe la Cutzarida, i-am întâlnit pe Nicu şi Marie.

Plouă. Telefon de la Maruka, îmi dă veşti despre Gic, tot în pat.

8 octombrie. Bucureşti

Am ajuns ieri-dimineaţă, cu Arghir. În ajun, seara, Nelly Catargi a telefonat ca să ne ceară Colettei, Mariei Louise şi mie să mergem s-o vedem pe Regina Elena. Coletta şi-a întârziat plecarea cu câteva ore ca să meargă, eu, din păcate, nu m-am putut duce.

Aici e mare agitaţie, se zice că nemţii trimit trupe la noi – rămâne să vedem de ce. Am văzut-o pe Elisa – calmă. Maruka, tot complicată. Vine să mă vadă Petrescu Comnen, necăjit că a trebuit să-şi părăsească postul.

9 octombrie

Dejun la Ella Băicoianu, cu doamna Du Bard. Se duce să-şi întâlnească mama şi fata în Franţa.

La 4, vizită lungă a lui Fotino, acum politician. Pe urmă, un moment la Coletta. George se întoarce de la Maxut; apoi mergem la Veturia Goga, care ne istoriseşte toate vexaţiunile, umilinţele şi insultele suferite la Ciucea din partea ungurilor. Plec de acolo cu Florica Assan, trec pe la Marie Louise, care îmi spune că micuţul are o febră ganglionară gravă. Cu Florica Assan la cinema, un film francez prost, cu actori excelenţi. Toată lumea e îngrijorată din cauza trupelor nemţeşti care vin în ţară.

10 octombrie 1940. Bucureşti. Miezul nopţii

Cină la Maruka. La radio, istoricul convorbirilor cu ungurii care îşi continuă fărădelegile. Cred că lucrurile se strică definitiv. Cu atât mai bine. E peste poate de suportat.

Dejun la Mariş. După-amiază, Fred, Ştefania. O clipă la Coletta; Lila, cu planurile ei de casă. La doamna Iliescu – şi-a pierdut soţul. Pe urmă la Maruka.

12 octombrie. Sâmbătă dimineaţa

Ieri, la dejun, Binica şi Sadovenii, cel din urmă disperat că nu are de lucru. Vorbim îndelung despre crima comisă prin uciderea atâtor legionari, nimeni nu s-a îndoit de aceste lucruri doar fiindcă s-au făcut în taină. Sadoveanu spune că dacă ar fi ştiut (era pe atunci subsecretar de stat la Arte) şi-ar fi dat demisia. Am văzut-o deunăzi pe Veturia, care ne-a povestit toate necazurile pe care le-a avut cu ungurii la Ciucea. Bietul Goga, rămas în teritoriul ocupat!

13 octombrie, duminică seara

Trupe nemţeşti în ţară. De ce? Suntem cu adevărat ocupaţi? Nimeni nu poate dori asta. Toată lumea vizitează casa doamnei Lupescu; îmi pare rău că nu m-am dus, mi s-a spus că e de prost gust, că sunt scrisori de la diferite doamne din societate, Martha Bibescu, Martha Mitilineu, Elencuţa etc. Multe scrisori au dispărut. Care din doamnele astea nu vrea să i se vadă corespondenţa? Probabil Martha Bibescu. E o scrisoare, se pare, care începe cu aceste cuvinte: „Scumpo, scumpo, suverana mea!”. Bravo, Martha, nu-i rău! Şi de asemenea, cărţi cu dedicaţie. E dezgustător.

Am fost la Cleo, Didina şi Maruka.

14 octombrie, ora 11 noaptea

Am ieşit dimineaţă cu fetele, pe urmă am avut lume la masă, foarte interesant şi agreabil. După-masă, la Miţa Filipescu, unde îi întâlnesc pe Jeana Pallady şi pe părintele Vladimir Ghyka, care-mi povesteşte fuga Manolei din Belgia, însărcinată şi cu trei copii, cel mare de 6 ani, ultimul de 2 ani.

Cinez singură acasă.

15 octombrie 1940

Dimineaţă ies un moment cu Coletta, ca s-o văd pe micuţa Ina, adorabilă. Apoi dejun la Marie Louise. La Marie Brăiloiu, cu Didina şi Ninette. Mutre plouate la Sf. Vincent de Paul; de acolo, la drăguţa doamnă V. Antonescu, unde o întâlnesc pe doamna Petroff, soţia ministrului Bulgariei, englezoaică din naştere. Pe urmă vin doamnele Manolescu şi Ullea, care mă conduc la Veturia, unde găsesc o mulţime de refugiaţi, avocaţi şi profesori din Cluj, bieţii de ei. Mă întorc acasă, mănânc un iaurt şi mă duc cu Florica Assan la cinema ca să văd *Visul doamnei Butterfly*, cu magnifica interpretă româncă Cebotari, voce pură, expresivă, amplă, puternică. Film italian de cel mai prost gust.

16 octombrie, ora 11 noaptea

Am dejunat la Ella, pe urmă am văzut din tramvai magazinul care vinde faimoasele aparate ce înlocuiesc lemnele – par bune. Acasă, lecţie de pian cu Ina, pe urmă la Marie Louise, care pleacă mâine- dimineaţă la Sinaia. L-am văzut pe cel mic, apoi m-am dus la Maruka, imposibilă ca totdeauna. El, un înger.

17 octombrie, ora 10½ seara

M-am întors de la Elisa, unde am cinat. Se pare că ziarele noastre nu mai scriu ce se întâmplă în Ungaria pentru că există o comisie italo-germană care anchetează.

Ministerul Teleki n-o să reziste, spun ungurii de aici, care cred că şi-au pierdut capul ca să facă ce au făcut. Radio Londra a spus azi că au scufundat în Sicilia opt nave italiene.

Dejun la Mariş, cu Lila şi Niky; Gic arată prost, o doare capul rău de tot – de când a căzut. Îşi revine tare greu. La amiază le-am văzut pe Ghita şi pe biata Nelly, cu 39,8 – din nou a făcut o congestie.

19 octombrie, miezul nopţii

Mă întorc de la Maruka, unde am cinat. Ce nesuferită a putut fi, e de neînchipuit. Dimineaţa, dentist, diverse cumpărături. După-amiază am văzut-o pe Ella Băicoianu, lecţie de pian cu Ina, pe urmă am depus o carte de vizită la Irina Mavrocordat şi alta la Constantin Pleniceanu.

21 octombrie 1940

Am dejunat la Liny, pe urmă o parte a după-amiezii am petrecut-o la Adina, de unde fiica ei Maria m-a condus acasă. Vizita lui Fotino; în acest timp, un refugiat de la Cernăuţi vine să-mi ceară 180 de lei să-şi plătească odaia. Legionar care a stat un an şi jumătate în închisoare pentru că a incendiat fabrici evreieşti. Noi dispoziţii pentru exerciţiile de apărare pasivă: există temerea că va fi un bombardament englezesc îndată ce va pleca legaţia lor.

23 octombrie 1940

Ieri-dimineaţă, cutremur cumplit, spaimă generală. Ieşind la amiază, văd înghesuială pe străzi, mi se spune că la radio au anunţat un al doilea cutremur, şi mai puternic. Nimeni nu s-a gândit că e un lucru imposibil de prevăzut. Foarte calme, Coletta şi Marie Louise nu-şi întrerup treburile. Niky şi Lila, Enescu şi Maruka, soţii Burghele fug cu taxiul la Şosea. Mă întorc să iau masa cu Coletta şi la 5 sunt la Arethia, care îmi povesteşte în amănunt necazurile ei. Îmi pare rău de ea, e o femeie capabilă, de mare folos pentru ţară. Pe urmă la Maruka cu Veturia Goga, apoi la Lila şi revin la Maruka pentru cină. Azi-noapte sirenele au sunat timp de patru ore. De ce?

25 octombrie 1940, ora 3 după-amiază

Ieri am dejunat la Lila; la 4 m-am dus la Buftea cu Valentina, la Barbu şi Nadèje, pe care n-am mai văzut-o de mult – e neschimbată. El are mustaţa albită. Am fost foarte bucuroasă să-i văd pentru că ţin mult la ei. M-am întors şi am luat masa la Elisa, cu Fotino. Dimineaţă, la doamna Comşa, dentista, momente dezagreabile, e taciturnă.

27 octombrie, ora 11½ noaptea

Ieri am dejunat cu Lila la Gic, pe urmă am fost la dentist; m-am întors. După-masă liniştită. Seara, la Florica Assan, discuţii. Azi e ziua de naştere a Lilei, îi duc câteva flori. Pe urmă, la dejun, Binica şi Matei, bietul băiat se desparte de nevastă şi e foarte trist. Iau ceaiul cu Lila, merg o clipă la Olga Greceanu, care îmi istoriseşte toate ororile pe care au trebuit să le îndure nefericiţii legionari în ultimul an. E într-adevăr cumplit şi de o cruzime indescriptibilă.

Cinez cu Lila şi îi dau un carton de Aman. E încântată.

30 octombrie 1940, miercuri

Ieri am luat masa la Lila cu Gic, Mariş, Ion Ottescu, Marie Louise şi Emil. Simpatic şi bun. Plecăm pe o vreme mizerabilă; abia ajunsă acasă, Lila îmi telefonează că are o întârziere de 20 de zile şi că doctorul i-a spus că e însărcinată. Pentru mine, bucurie şi îngrijorare.

Mi-am petrecut ziua acasă, ascultând la radio informaţii despre războiul dintre italieni şi greci; rezistă, bieţii de ei. Mai târziu, Licuţa Lugoşianu cu mama ei şi cea mică. Vine să mă vadă Filip.

Azi, la dejun soţii Arczizewski, Ciuntu, Coletta şi George. Bieţii Arczizewski, trebuiau să plece şi acum sunt reţinuţi la Bucureşti, din cauza vaporului românesc *Basarabia* care nu mai pleacă.

31 octombrie

Dejun la soţii Capri cu Lila şi Niky; foarte simpatici, o adoră pe Lila. Mă întorc pe jos, condusă de domnul Buşilă. Ies cu Maruka şi Enescu, pe urmă ei iau ceaiul la mine. La 7½ la Coletta, la 8½ vin să mă vadă Silvia şi Fotino. Cinez singură, ca de obicei. Soţii Arczizewski tot n-au plecat, îşi aşteaptă vaporul. Cred că unul turcesc. Italienii continuă să avanseze în Grecia.

1 noiembrie 1940, Bucureşti

Dejun la Mariş (taxi 30 de lei) cu Ella şi Ion. M-am întors pe jos. La Ina, pe urmă la Lila, întinsă în pat, încântată că va avea un copil – la sfârşitul lui iunie. De acolo, la Marie Louise, răcită, în pat. Emil îngrijorat.

Radio Londra pretinde că grecii i-au respins pe italieni şi că se bat ca leii (?) Bieţii greci!

Maruka mă cheamă din nou şi îmi cere să cinez la ea. Mă hotărăsc cu o strângere de inimă,

fiindcă e absolut de nesuportat şi nu vorbeşte decât despre servitori, ciorbe şi gospodărie. Bietul Enescu. Ea îmi dă maşina să mă întorc acasă.

2 noiembrie

La dejun: Nicu, Florica, Mariş şi Ion Ottescu. Înainte, i-am dus dentistei, cu mare părere de rău, 7.300 de lei. După-amiază, la Florica Assan şi la doamna Iliescu, înnebunită de boala cumnatului ei şi a unei prietene de la Craiova – cred că e o prietenă care poate fi moştenită şi mâine trebuie să se ducă s-o vadă. Era acolo Tincuţa Deleanu; vorbea cu amărăciune şi părere de rău de Alice, fiindcă a pierdut-o. Vin acasă să cinez cu Mariş şi Ion. Fotino coboară de la soţii Arczizewski, care trebuie să plece mâine-seară sau poimâine-dimineaţă. Sunt disperaţi, nu ştiu unde să se ducă, bieţii de ei! La radio se anunţă victorii greceşti, dar asta desigur nu poate dura.

4 noiembrie, ora 7½ dimineaţa

Toţi polonezii au plecat azi-dimineaţă spre Istanbul şi de acolo Dumnezeu ştie unde, bieţii de ei! Mi-e milă de ei. Fără adăpost, fără loc[49]. Bătălia greco-italiană continuă. Mitropolitul (nostru) Nicodim şi-a dat demisia. Lala e foarte supărată că Aşezămintele brâncoveneşti şi-au schimbat direcţiunea[50]. Totuşi se pare că ginerele ei era un prost administrator – e de ajuns să vezi ce a făcut cu propria avere.

Ieri am dejunat la Ella Băicoianu, noi două, după aceea m-am întors, mi-am luat rămas-bun de la Nataşa, am trecut pe la Adina şi pe la Brăeşti, pe urmă la amărâta, nesuferita Maruka, îi face viaţa imposibilă lui Pynx. El dă două concerte, unul pentru refugiaţi, celălalt pentru Crucea Roşie. Azi e o vreme minunată.

Miercuri, 6 noiembrie

Ieri am luat masa cu Coletta; după-amiază am fost la ambasada Turciei, unde m-am întâlnit cu Julie, Gabi Dombrowski, Adela Popovici şi două doamne turcoaice pe care nu le cunoşteam şi care păreau foarte inteligente, mai ales cea tânără. Vorbim de război şi de alegerile din Statele Unite; azi-dimineaţă Coletta mi-a spus că a fost ales Roosevelt. La dejun, soţii Grigore Berindei, Emil, Lila şi Niky.

7 noiembrie, 4½ dimineaţa

Dejunul a fost foarte plăcut. Lila începe deja să fie cam palidă, sper să suporte bine sarcina. Ce de griji! Şi despre Peter – nimic. Sunt preocupată de soarta lui şi a Mariei Louise, care a răcit din nou şi se îngrijeşte aşa de prost. Am ieşit cu ea; strada e plină de tineret fascist, hitlerist şi de-ai noştri.

Silvia vine să mă vadă, pălăvrăgim puţin şi pe urmă mă duc la biata Maruka. Enescu se încăpăţânează şi nu vrea s-o interneze.

7 noiembrie, ora 11¾ noaptea

Dejun la surorile mele. Marie Louise încă răcită, mă conduce acolo. Masa bună, mă întorc pe jos. Vin să mă vadă Gabi şi Rita, politică; mă duc la Elisa, cu care cinez foarte plăcut. Consideraţii filosofice şi politice asupra situaţiei în general.

8 noiembrie 1940. Miezul nopţii. Bucureşti. Sf. Mihail

Azi-dimineaţă, expoziţie la Propagandă: Ion Mirea, mari calităţi de colorist, dar lipseşte desenul, eşec. Pe urmă m-am dus să mă înscriu la Palatul regal, mulţime de oameni. La Ateneu, frumoasă expoziţie a doamnei Ghiga, talent remarcabil, multe desene, înzestrată şi pentru flori. Ea însăşi încântătoare. De acolo, un moment la Lila, căreia îi e greaţă după masă din cauza stării ei. Dejun la Coletta, pe urmă cu Liny şi doamna Van Hoorn la faimoasa cabană a lui Liny, căsulie făcută de un ţigan. Mai nimic. Luăm ceaiul în pădure, pe o masă de lemn, dârdâim. Ne întoarcem pe ploaie. Fotino în vizită: îmi povesteşte că la Ploieşti au fost tulburări comuniste serioase, reprimate de armată, care a tras. Vine să mă ia Veturia ca să mergem la cină la Gic, cu Binica, biata de ea, atât de necăjită din pricina divorţului lui Matei. Veturia ne citeşte pasaje din *Jurnalul* lui Goga[51]: psiholog, fin observator al caracterului omenesc, excelente portrete ale lui Titulescu şi Miron Cristea, mai ales ca regent.

9 noiembrie 1940. Bucureşti

Am ieşit dimineaţă cu Lila ca să mergem la croitorul ei; nu s-a simţit bine şi a trebuit să se întindă puţin. Îi e rău din cauza stării ei, sunt îngrijorată, desigur. Pe urmă la dentistă, cu perspectiva de a scoate un dinte, mă rog, ce plăcere!

Iau masa acasă cu Coletta, facem două pasienţe, ea se retrage să-şi facă ceaiul, eu plec pe la 6 la Florica Assan, unde se vorbeşte de plecarea lui Antonescu în Italia, ceea ce nu ne place prea mult. De acolo, la Maruka: nu-i e bine deloc, se sufocă, are palpitaţii ş.a. Amărâta, e peste poate să-i uşurezi suferinţa. Pe la 9 vine Julie şi eu mă întorc să ascult radioul. De s-ar termina războiul ăsta; zău, durează de atâta vreme – mi se pare că n-o să mai putem fi niciodată fericiţi şi mulţumiţi.

10 noiembrie. Miezul nopţii. Bucureşti

Noaptea trecută, cutremur cumplit, blocul Carlton s-a prăbuşit în întregime. La mine acasă, pretutindeni crăpături destul de serioase, sobele stau gata să cadă, toată lumea e înspăimântată. În noaptea asta toată lumea telefonează, începând cu Gic, pare la fel de îngrijorată ca şi Marioara. Coşmar cumplit.

11 noiembrie 1940

Prăbuşirea blocului Carlton e un lucru îngrozitor, bieţii refugiaţi din adăpost nu pot fi salvaţi, cu toate strădaniile depuse în această privinţă.

Biata Coletta e de serviciu azi-dimineaţă la Crucea Roşie. A transportat cadavre la morgă, era teribil de impresionată.

Am dejunat agreabil la Lila, nu se vorbeşte decât de cutremur, uităm să ne mai gândim la alte lucruri, chiar dacă sunt grave. După-amiază am văzut pe doamna Spitzmuller, G. Assan şi Marie Louise Berindei. Vine la mine Florica Assan şi cinez la Marie Louise.

13 noiembrie 1940

Am dejunat la Marie Louise. Sunt preocupată de toate reparaţiile pe care trebuie să le fac în casă, o să coste cât ochii din cap – şi n-am bani. Ce să fac?

Aseară Binica a cinat cu mine, e supărată din cauza divorţului fiului ei. Azi, la dejun, Lila şi Niky, Marie Liliane, Matei, Păstorel şi Coletta. Agreabil – ca să-l distrăm pe bietul Matei. Pe urmă, comitetul Asociaţiei Muzicale. Intervenţie la Ateneu ca să acopere orga, care este expusă intemperiilor de când a căzut plafonul scenei Ateneului. Am fost la Maruka, apoi la fete, unde am cinat. Ion mă conduce acasă pe jos.

14 noiembrie, ora 11½ noaptea

I-am aşteptat zadarnic pe antreprenor şi pe arhitect pentru evaluarea pagubelor pricinuite de cutremur casei mele.

Iau masa singură. Pe urmă, la înmormântarea bietei Caty Niculescu, moartă în urma unei septicemii. A avut un soţ minunat, care e neconsolat. Sărmanul bătrân, părea tare nefericit. Enorm de multă lume, vreme splendidă. Assanii mă conduc acasă. Apoi la Nadia, pe care abia o văd, pe urmă la Constance Cantacuzino şi, în fine, o cafea cu lapte la Elisa.

15 noiembrie, dimineaţa

E aproape imposibil de găsit muncitori ca să repare stricăciunile serioase făcute de cutremur – şi la ce preţuri! Noroc că e vreme frumoasă şi se poate lucra pe acoperişuri.

16 noiembrie, dimineaţa

Timp excepţional. A murit tatăl lui Nelly Catargi. Bietul bătrân avea peste 80 de ani şi era de multă vreme paralizat. Catastrofa de la Carlton a fost îngrozitoare. Fraţii Schnol şi G. Cantacuzino au fost arestaţi[52]. Ce de cheltuieli cu toate reparaţiile astea!

17 noiembrie, ora 11 noaptea

Ieri la 6 am fost cu Regina Elena la Societatea de medicină, şedinţă destul de interesantă. Pe urmă am văzut-o pe Nadia. Azi dejunez cu Lila acasă şi pe urmă cu[*112] Coletta la Regina Elena. Încântătoare.

Am văzut-o pe Maruka. Nesuferită ca întotdeauna. Le e milă tuturor de ea. El exersează la vioară pentru concertul de mâine în beneficiul refugiaţilor. Am vorbit cu Mariana Viforeanu la telefon. Mă duc joi la 5 la ea.

23 noiembrie[*113]

Plecarea suveranilor, amânată pe mâine. Valentina o crede contramandată. *Why?*[*114] Dimineaţa, Mihai Antonescu se duce la expoziţia armatei: fotografii şi câteva acuarele excelente.

Dejun la soţii Capri, ea în pat, el adorabil. Prânz gustos, cu foitaj cu carne, friptură de viţel, călţunaşi[*115] cu dulceaţă şi cu nuci, pere minunate. Merg cu Lila, cam palidă; ne întoarcem în oraş cu tramvaiul. Mă opresc la Marietta Balş, înspăimântată că fiica ei ar putea pleca la Paris, unde soţul ei a fost numit la Fontenay-aux-Roses. Pe urmă, muzică minunată la Maruka. Mica Edmée Filip acompaniază într-un chip uimitor.

24 noiembrie

Ningea la geamurile Marukăi. Muzică, Mozart, cu tânăra Athanasof. Enescu este extraordinar la pian, sonate de Händel, *Sonata Kreutzer* şi andantele, unul de Mozart, celălalt de Beethoven. Lume destulă. Maruka e mult mai bine. Schimbată.

25 noiembrie. Sf. Ecaterina

Casa e de mai multe zile într-un hal de murdărie de nedescris. La asta se adaugă reparaţii neprevăzute, ca boilerul care trebuie sudat – foarte scump. Şi de unde să iei atâţia bani? Marie Louise îmi împrumută 25.000 de lei, 5.000 de la Angelescu, 10.000 de la Goldenthal, ceea ce

înseamnă 40.000 – şi îmi trebuie cel puţin 65-70.000. Îngrozitor.
Am aderat la Pactul tripartit. Grecii îşi continuă victoriile.
Socoteala reparaţiilor
Zidar 35.000
” 6.800
Acoperiş (sobe) 9.000
Zugrăveala 2.000
Scara şi camerele mele 3.400
Garsoniera de sus 2.400
Boiler 2.500
Transport moloz 300
Elena 420
Parchet 1.300
Tapiţer 150
63.270 total

Inculeţ e mort, ca şi popa Moţa, în urma unei congestii pulmonare. Celui din urmă i se fac funeralii naţionale pe un afet de tun. De ce? Unui popă?
Ieri, minunat concert Enescu, trei concerte Bach, Mozart, Beethoven – cel din urmă emoţionant. Acompaniament de orchestră, Gogu Georgescu.
Ieri, 13 ani de la moartea lui Ionel Brătianu, parastas[*116] la biserica Amzei, pe urmă discurs în faţa statuii, dr. Angelescu şi fiul lui Trancu-Iaşi.

29 noiembrie

Iorga şi Madgearu sunt găsiţi ucişi, unul la Snagov, celălalt într-o comună din judeţul Prahova.
La Ninetta, care e mai bine. Dejunez la Gic, cină improvizată la Lila, însărcinată, cu puţină febră, 37,2 mai ales dimineaţa, de ce?

30 noiembrie 1940

Vânt puternic. Funeraliile lui Codreanu. Mâine, la Alba Iulia, serbarea Unirii.

1 decembrie

Azi-dimineaţă, discurs magnific, plin de sinceritate, al lui Antonescu la Alba Iulia.
Astă-seară la 7, un nou cutremur. Vântul bate, dar pare mai slab. La Olga Greceanu, femeie cu adevărat inteligentă. Cinez la Elisa, n-am avut curajul să mă duc la Maruka. E greu să suporţi în aceste clipe oameni care se gândesc la ei şi doar la ei.

2 decembrie

La dejun: Veturia Goga, George şi Ella. La 4½, la doamna Avakumović, îmi dă noutăţi despre Regina Mignon, care suferă de flebită. Ileana a venit în ţară. La Didi, la Maruka şi îmi sfârşesc seara la Marie Louise.

3 decembrie

Sunt îngrijorată din cauza Lilei: are un pic de febră şi a slăbit 2 kilograme într-o lună. E

mult, şi de ce? Dejunez singură. După-amiază, Mihai Boerescu şi doamna Buşilă. La cină, Binica. Necăjită din cauza divorţului lui Matei.

4 decembrie. Miezul nopţii jumătate

Mi-am petrecut seara la Gic şi Mariş, cu Ella şi Veturia. La dejun la Lila, care mâine o să-l vadă pe Săvulescu. Nu înţeleg de ce are febră. Nu arată rău. La ceai, doamnele Lambrino, Mihail, Fotino. Expoziţia Ancuţa Tzigara. Excelentă, are mult talent. Desene cu pensula.

5 decembrie

Dejun agreabil la Buftea cu doamna Goga, vreme admirabilă. Au fost doar Barbu, Nadèje şi Elisa. La întoarcere, fac curat cu Veronica şi pun în ordine biblioteca. Pe urmă o sun pe Lila ca să aflu opinia doctorului; nu pare îngrijorat de temperatura pe care o are. Mă duc la Coletta, îi agăţ fotografiile, vin Marie Louise şi Dina, pe urmă mă duc la Maruka, pe care o găsesc destul de rău. Afară de Enescu, mai erau la ea Lisette Greceanu, Elisabeth şi Julie Ghica şi domnişoara dr. Popovici. Mă întorc la Coletta să cinez cu ei, Coletta îmi spune impresiile ei de la cutremur.

6 decembrie, seara

Dejun la Gic, pentru sărbătorirea lui Nicu. Masă bună. Mă întorc acasă. Pană de curent, ajung târziu la Elisabeth Ghyka, pe urmă la Maruka. Enescu cântă cu Cocea! Puah! Rămâi uimit şi jignit să vezi cum s-a ajuns această mică scârbă de Cocea!

7 decembrie, seara

Dimineaţă am ieşit puţin cu Coletta să căutăm unt. Dejunez la ea. Pe urmă îl supraveghez pe instalator. Vizita lui Fotino. Cinez melancolică în faţa radioului deschis. Îmi închei ziua tricotând şi făcând pasienţe. Italienii sunt în continuare înfrânţi de greci în Albania, Badoglio şi-a dat demisia, e înlocuit de un oarecare Caballero.

8 decembrie

Grecii anunţă cucerirea localităţii Arghirocastro; manifestaţii de bucurie în întreaga Grecie, se trag clopotele, Regele se arată la balcon etc. Mare entuziasm.

Dejunez acasă cu Coletta. Vine să mă vadă Alice Nenciulescu, pe urmă merg la dr. Popovici, care e mult mai bine. Mă întorc acasă; Ciurileanu îmi aduce ce a putut încasa azi-dimineaţă, pe urmă mă duc la cină la Elisa. În pat. Mare victorie grecească (Radio Atena).

9 decembrie

La dejun, Niky, Lila, copiii Odobescu, Ileana Sturdza, Raymond şi Goghi. Plăcut.

La 6 merg la Lila pentru „Principele Mircea”, pe urmă la Nelly Baffigi şi la Maruka.

10 decembrie 1940

La dejun, Gic, Mariş şi Lila. Ce bine e să le am la masă! La 5 la Marietta, la 6½ mă întorc s-o văd pe Lucienne Cardenas, încântătoare ca totdeauna, crede că se va duce la Washington, doar dacă bărbatul ei nu va fi numit la Paris. Locuieşte la Valentina. Cinez singură, tricotaj şi pasienţe.

Miezul nopţii jumătate

Noaptea trecută cutremur uşor, pe care de altfel nu l-am simţit.

11 decembrie, seara

Cinez la Elisa cu Fotino, care mă conduce acasă. După-amiază, conferinţă frumoasă a lui George Brătianu despre politica externă a bătrânului rege Carol. Lume în picioare, mare succes, aplauze.

La dejun: Fred, Ciuntu, Coletta şi George. După-masă, Adina cu tricotul ei.

După Douglas Reed, în 1939 Anglia avea 5.000 de avioane, Franţa 2.500, italienii între 5.000 şi 8.000 şi nemţii între 10.000 şi 12.000. La 15 martie 1939, 1.000-1.500 de avioane militare au trecut în Germania, între răsăritul şi apusul soarelui. Armata cehoslovacă avea 42 de divizii.

12 decembrie 1940

S-a deschis bazarul „Principele Mircea”; a asistat arhiducesa Ileana, pe care m-am dus s-o văd azi-dimineaţă. A slăbit mult, era frumos îmbrăcată şi arăta bine. Locuieşte la sora ei, principesa Elisabeta. Mă bucur de această apropiere.

Dejun la Marguerita, cu soţii Leonte şi tinerii Odobescu. Pe urmă mă întorc la „Mircea”, unde erau tare puţini cumpărători. În casă, 11.000 de lei fiindcă Romniceanu a cumpărat pentru Rege şi arhiducesa a luat şi ea două broderii, una pentru ea şi alta pentru sora ei; cred că mâine vânzările vor fi slabe fiindcă preţurile sunt foarte mari şi nimeni nu doreşte să cumpere obiecte de lux.

Mă duce acasă doamna Drossu; cinez în grabă şi mă duc să văd la Scala un film nemţesc, copilăros, dar foarte bine făcut.

14 decembrie 1940, ora 8 dimineaţa

Ieri am luat masa la Jeana, cu Gic şi Mariş. Am primit un răspuns adorabil de la generalul Antonescu. După-masă, la „Principele Mircea”; o văd pe doamna Pelivan, care îmi vorbeşte despre doamnele bolnave de tuberculoză (refugiate din Basarabia). Aranjez cu doamna Petrescu să trimitem un pachet bietei domnişoare Dicescu, pe care am cunoscut-o la Chişinău pe când era directoare a Conservatorului. La sfârşitul zilei mă duc s-o văd pe Lila şi revin acasă, unde cinez singură.

15 decembrie, dimineaţa

Ieri am dejunat la Coletta, pe urmă m-am dus la Maruka şi am luat cei 2.000 de lei pe care mi i-a dat pentru „Principele Mircea”. Mă duc să cumpăr diferite mărunţişuri şi rămân acolo până la 7½.

Mă întorc la Maruka, unde îl găsesc pe Luca Sturdza, îmbrăcat cu o minunată cămaşă verde. De altminteri e foarte frumos, deşi a îmbătrânit; are ţinută. Mă întorc acasă pentru cină şi pe urmă mă duc la conferinţa lui Toto despre „doină”[*117], cu demonstraţii. Foarte interesant. E absolut meritoriu că a colecţionat toate astea. Am o noapte grea din cauza musafirilor[*118] doamnei Odobescu, care fac zgomot pe scară.

15 decembrie, ora 11½ noaptea

Matineu la „Mircea”. Soţia lui Pierre Ghyka e foarte amabilă cu mine. Se vinde puţin. Generalul Hansen cumpără broderii de 650 de lei! Mă întorc să dejunez cu Lila şi mă duc iar la „Mircea”, unde vedem dansuri româneşti şi domnişoara Rădulescu de la Operă execută dansuri de

caracter. Cu doamnele Orezeanu, Drossu, Râmniceanu – toate foarte amabile. Letiţia mă duce la Maruka, de unde mă întorc acasă pe jos.

19 decembrie 1940, ora 7 dimineaţa

Frig, ninsoare. Ieri, dejun la Elenuţa, bună gospodină. G.V. Bibescu e foarte rău, cancer pulmonar, se zice că a făcut un testament în favoarea Elenuţei; legea îi îngăduie, cum n-are decât o fată, se spune că poate sustrage o parte din cotitatea disponibilă.

Dimineaţa suntem convocate, Elisa şi cu mine, de doamna Antonescu. Ne ducem la Preşedinţie, unde s-a strâns o cantitate uriaşă de alimente, haine de lână etc.

După-amiază, la ceai: doamna Bastos, doamna Delhomme, Claire şi Elisabeth Ghyka. Îi dau Mariei Louise cadou de Crăciun un batic de dantelă pe care îl am de la mama. Cinez la Elisa. Era singură şi făcea pasienţe. Mă întorc pe jos.

Alaltăieri i-am avut la masă pe Lucienne Cardenas, Suphi Tanrıöver, G. Assan, G. Duca, Marie Louise şi Emil, Mariana Viforeanu. Plăcut.

Alaltăieri am văzut-o pe A[rethia] T[ătărescu]; e cu nervii la pământ. Fiica ei s-a logodit (Sanda-Luli).

20 decembrie. Miezul nopţii jumătate

Azi, dejun mizerabil, dar plăcut, la familia Lambrino. După aceea fac cumpărături de Crăciun cu Marie Louise, pe urmă merg la cursurile lui Lassaigne despre pictura franceză contemporană. Mai ales Bonnard, după care ne arată reproduceri încântătoare. Trăieşte încă, trebuie să aibă cam 72 de ani.

21 decembrie

Toată lumea se pregăteşte de Crăciun, dar desigur mai puţin bucuroasă ca de obicei. Dejun la Bebe, cu Rita, Silvia şi bărbatul ei. Foarte bun. Se face, bineînţeles, politică.

După-amiază mă duc la doamna Teodorescu, mulţumită Mariei Louise, care îmi împrumută maşina – pleacă mâine la Sinaia. Acolo Ina o să fie încântată de jucăriile ei. Am fost la cursul lui Mouton despre muzică (Lalo), foarte interesant. Cu demonstraţie muzicală – gramofon electric. *Namouna,* opera lui Lalo din care dă fragmente, nu am auzit-o niciodată, nu se difuzează deloc.

22 decembrie, ora 10½ seara

La dejun, Skeletti, care a petrecut 8 ani în Italia ca ataşat militar, ne povesteşte lucruri interesante. Înfrângerea armatei italiene continuă, şi în Africa, şi în Albania, unde grecii au mari succese.

După-amiază merg la Lila şi pe urmă mă duc să cinez la Elisa cu Fotino, beteag fiindcă a căzut tare rău în baie, şi două tinere, Pop, refugiate din Transilvania, ai căror părinţi sunt închişi la Budapesta.

23 decembrie 1940

Peste câteva zile, Anul Nou. Ce ne va aduce? Vom avea, în sfârşit, pace? Churchill s-a adresat astă-seară Italiei, spunând că regretă să se afle în război cu ea, că Mussolini n-a consultat nici armata, nici poporul când a declarat războiul. Halifax a fost numit ambasador la Washington, Eden, la Afaceri Străine. Grecii îşi continuă succesele în Albania şi la fel englezii în Africa.

Azi-dimineaţă, comunicat în *Universul* al generalului Graziani despre mersul războiului. Admite că armata italiană a suferit o înfrângere, în ciuda vitejiei sale.

24 decembrie 1940

Ajunul Crăciunului. Pom la Coletta, e şi ziua de naştere a Inei – peste patru zile. Micuţa e încântătoare în rochia de catifea roşie dăruită de mine şi lucrată de Ani. Soţii Polizu, George Miclescu, Nicu Polizu, soţii Radu Florescu. Copiii au făcut o gălăgie teribilă şi s-au certat pentru trăsurica de păpuşi adusă de doamna Polizu.

25 decembrie. Crăciunul

Dejun la Didi Brătianu, foarte bun, copios şi simpatic, cu Gic, Mariş, soţii Barbu Berceanu, Vasiliu şi tânăra pereche (Dan Brătianu).

După-masă moţăi puţin; la cină, aici: soţii Nicu Cristoveanu, George şi Coletta, Gic, Mariş şi Ion. Bietele de ele erau atât de triste amintindu-şi de anii când bărbaţii lor trăiau. Le-am oferit mici cadouri, Coletta a făcut glume. Ne-am despărţit bucuroşi că am fost împreună.

26 decembrie 1940. A doua zi de Crăciun

Dejun la Lila, ei doi şi cumnatul ei, Nonel. Pe urmă la Cella, unde picam de somn, apoi la Aurel, unde n-am găsit-o pe soţia lui. El se încăpăţânează să nu primească pe nimeni după ce a avut congestia cerebrală. Când plec de acolo, mă lupt cu zăpada, străzile n-au fost curăţate – ajung la Didina Iliescu, care ştie dintr-o scrisoare a fiicei sale că Titulescu vrea să se împace cu soţia lui, asta ca să se poată duce la St. Moritz ori fiindcă vrea să-l adopte pe nepotul lui Nenişor, însurat cu o Iuca (şi care se străduie zdravăn în acest sens). Am văzut-o acolo pe Ana Cuţarida, care are veşti proaste despre George Bibescu. I-a povestit doamnei Iliescu că Elenuţa îl iubeşte de opt ani şi că e într-un hal fără de hal. De acolo, la Maruka, unde le întâlnesc pe Didina Cantacuzino şi pe Florica Musicescu, ca şi pe drăguţa Marie Florescu, cu totul altfel decât maică-sa.

Mă întorc, mănânc din titiriţoiul de ieri, nu pot prinde nimic la radio, fac pasienţe şi mă culc.

27 decembrie, sâmbătă [vineri] dimineaţa, ora 11½

Ieri am luat masa la Jeana, cu familia. Mai târziu, la A.T., unde era Frazy, trăncănind şi dând mereu din mâini. Mă întorc la 8½ şi mă culc.

În dimineaţa asta mă duc la expoziţia de la Dalles. Am văzut expoziţia Iordache, mult avânt, spontaneitate debordantă, de groază, e prea mult. În sală expune tineretul legionar: Andronic Cantacuzino, delicat, demodat, cam stins, în afară de excelentul portret. Vânătoru, flori zdravene, vii, colorit frumos. Zlotescu, tonuri frumoase de verde.

După-masă, ceai la Florica Musicescu, pe urmă cină restrânsă de 6 persoane la mine cu 2 Sadoveanu, Ciuntu, doamna Du Bard şi Păstorel. Foarte vesel şi mai ales foarte interesant datorită lui Sadoveanu, care întâi ne-a vorbit despre creştinism şi apoi despre Goethe, care la 74 de ani era încă îndrăgostit de o tânără de 18 ani.

29 decembrie 1940

La dejun: Valentina, Elisa, Ella, Lila, Gic şi Mariş. Plăcut. Elisa, epatantă. După-masă, Ştefania Rainer, soţii Donici. Cinez la Marguerita. Mă conduc acasă soţii Leonte.

30 decembrie 1940

Dejun acasă cu Gic, Mariş şi Ion. I-am dat Inei lecţia de pian. Vine la mine Adina, pe urmă mă duc la Florica Assan şi la Maruka, nesuferită, biata de ea, e bolnavă. Mă întorc şi cinez singură.

*96 În limba română în original.
*97 În limba română în original.
*98 *Love affair* (1939).
*99 În limba română în original.
*100 În limba română în original.
*101 În limba română în original.
*102 Citate despre Beethoven.
*103 În limba română în original.
*104 Citate despre Robert Schumann din cartea *Berlioz* a lui Guy de Pourtalès.
*105 Vreme regală (engl.).
*106 În limba română în original.
*107 În limba română în original.
*108 În limba română în original.
*109 Spaţiu liber în manuscris. [Veturia Goga a adus bisericuţa în 1939 din satul Gălpia, Sălaj. Fusese cioplită la 1575.]
*110 În limba engleză în original.
*111 În limba română în original.
*112 Este posibil ca din manuscris să lipsească o pagină, deşi textul pare continuu.
*113 Pagina corespunzătoare acestei zile este detașată.
*114 De ce? (engl.).
*115 În limba română în original.
*116 În limba română în original.
*117 În limba română în original.
*118 În limba română în original.

1941

2 ianuarie 1941

Fără revelion anul acesta. Coletta, George şi Dina Petrescu vin să ciocnească un pahar cu mine, înainte de a se duce la familia Negroponte.

Ieri, la 12½, la Regina Elisabeta. Încântătoare. Pe urmă, masă aici cu toată familia: Capri, Margareta şi Sanda Nenişor. George Capri e absolut fermecător. Seara, la cină, Gic, Mariş şi Ion. Dragele de ele, sunt aşa de triste! Azi iau masa la Coletta; îmi petrec după-amiaza să repictez o veche icoană pe sticlă pe care soţii Cioflec mi-au trimis-o de Anul Nou. Ce drăguţ din partea lor!

3 ianuarie 1941

Dejun la Lila, cu soacra ei, Zamfireştii şi părinţii lui Niky. M-am dus să le văd viitorul apartament la roşu[*119], pe urmă am pozat-o pe micuţa lui Alexandru Zamfirescu şi a Jeanetei Berindei. Apoi m-am dus cu Lucienne Cardenas la Mariana. Ce frumoasă inteligenţă a moştenit de la tatăl ei! M-am întors să cinez cu Ştefania Rainer. Florica Assan a asistat la cina noastră.

4 ianuarie 1941. Ora 11¾ noaptea

În afară de o vizită la Coletta azi-dimineaţă, n-am ieşit din casă. Am luat prânzul şi cina singură, cu tava în faţă. A venit să mă vadă Fotino, pe urmă o infirmieră pentru Maruka, trimisă de doctorul Marius Georgescu.

Imposibil de ascultat radio Londra, e bruiat în permanenţă. Vreme urâtă, vânt puternic deşi nu e foarte frig. Azi-dimineaţă, 6 grade, iar la ora 1, minus 3 grade.

5 ianuarie 1941, ora 11:20 noaptea

Iau prânzul la Silvia – bietele de ele. La 6½, la Maruka. Mă întorc acasă şi cinez singură. I-am văzut pe Jora şi pe A. Alessandrescu.

10 ianuarie, ora 8½ dimineaţa

Buba din nas mă necăjeşte de câteva zile, e supărător. Ieri, mare reuniune la Veturia pentru societatea „Patronajul”, cu Regina Elena, care era încântătoare; se întoarce la Sinaia în 2-3 zile.

Alaltăieri-seară, cină simpatică cu Lucienne Cardenas, Ciuntu, Bebe Pet[rescu], doamna Du Bard, Fred, Coletta şi George.

Aseară, Binica şi sora ei au rămas până târziu – mi-a fost somn. Azi dejunez la Coletta.

10 ianuarie, ora 11 noaptea

Englezii îşi continuă înaintarea în Libia şi chiar în Abisinia, fără să întâmpine mare rezistenţă.

Azi-dimineaţă am umblat să mobilez cele două camere ale doamnei Du Bard şi prietenei sale.

Nasul continuă să mă necăjească.

Renunţ să mă duc la doamna Catargi, căreia îi telefonez; îmi spune că a avut la dejun o persoană care i-a zis că la radio s-a anunţat că am fost numită pe lângă Regină. Ce nesuferiţi sunt oamenii!

13 ianuarie

Dejun la Lila, pe urmă m-am dus la doamna Henri Catargi, apoi la Elisabeth Ghyka – se întorcea de la un ceai la Regina Elena.

La 8½, pentru prima oară după un an de zile, am mers cu Marguerite şi Mariş la teatru, s-o vedem pe Marieta Anca în *Isabela, regina Castiliei*. E cu adevărat foarte bună.

Circulă diferite anecdote: Göbbels zicea că face un război fulger de cinci ani. Mediterana s-ar numi acum *Promenade des Anglais*. Negusul se pregăteşte să intre în Abisinia ca să se proclame împărat al Italiei şi rege al Etiopiei. Mussolini a invadat Grecia. Hitler îi oferă un ceai lui Pétain şi îl întreabă: *Cafea sau ceai*? Pétain răspunde: *Libertate, libertate!*[*120]

Astă-seară, la cină, Lucienne Cardenas, Viforenii, Victor Bădulescu, Raymond Comnen, Zoe, Lila şi Niky. După aceea Silvestri şi Sandu Albu cântă muzică interesantă. Silvestri a avut mare succes.

Am dejunat foarte plăcut la familia Spitzmüller, cu bătrânii Catargi (eu aşezată la dreapta, de ce?), Sevin, Arzur (noul ataşat naval, soţia lui e încântătoare, are ochi frumoşi şi dinţi la fel) şi Bebe Pet[rescu]. Apartament plăcut. După-amiază, cu Marie Louise la croitoreasă şi câteva cumpărături. Doamna Du Bard şi prietena ei se mută la mine.

16 ianuarie, ora 11½ noaptea

La ora 9, Fotino mă conduce acasă de la Elisa. Completez fişele celor două persoane care s-au mutat la mine.

Dejun la Gic şi Mariş, pe urmă soţii Djuvara – discut cu el. La Maruka, bolnavă, pe urmă la Marie Louise, la ceai.

Aseară, concert foarte interesant al domnişoarei Lupeanca: voce frumoasă, temperament dinamic; dacă împrejurările îi vor îngădui – viitor frumos.

17 ianuarie 1941

E. Ciuntu îşi anunţă vizita pentru duminică, dorind să-mi vorbească, bănuiesc, despre căsătoria lui cu Ena. Bravo, sunt încântată pentru acest băiat drăguţ, atât de inteligent şi agreabil. Sunt sigură că se vor înţelege foarte bine, fiindcă ea are multe calităţi şi e foarte serioasă. Dar de ce au aşteptat atât?

18 ianuarie 1941

Iau prânzul la Coletta. Ieri micuţa mi-a spus: „Tu ai părul alb, tu eşti un înger”[*121]. După-masă, doamna Arzur, soţia ataşatului naval francez – adorabilă. Doamna Amin Fouad, Alina Costinescu şi Elenuţa Leonte. Ies ca să le văd pe doamna Iliescu, pe Maruka, bolnavă, şi pe Florica Assan. Îmi mănânc iaurtul, melancolic de singură.

Dejun la Marie Louise, pe urmă merg cu ea la cinema, *La răscruce de vânturi,* într-o sală mică de cartier. Film destul de bun, dar plicticos. Mă întorc pentru Ciuntu, n-a fost deloc vorba despre ce îmi imaginam. La Maruka cu Ninette, pe urmă la Elisa, unde rămân la cină. Mă conduce acasă Fotino.

21 ianuarie

Noaptea trecută, mare manifestaţie legionară, totul se militarizează. Azi-dimineaţă, manifestaţie militară la Preşedinţie pentru A[ntonescu]. Strada închisă la Prefectură; se zice că

şeful Siguranţei, Al. Ghyka, şi o mulţime de legionari ar fi închişi la Prefectura Poliţiei.

În seara asta am invitat câţiva muzicieni la cină: Stroescu, Sandu Albu, Silvestri, Skeletti şi fiul său, Jeaneta Berindei şi cei doi Fotino, frate şi soră. Cei care trebuiau să vină după cină n-au venit pentru că s-a anunţat că localurile publice vor fi închise la ora 10, iar autobuzele şi tramvaiele nu vor mai circula de la aceeaşi oră. Am ascultat muzică până la ora 1 şi a fost cu adevărat foarte agreabil şi liniştitor.

23 ianuarie 1941

Continuă să tragă unii în alţii, ţi se rupe inima.

24 ianuarie 1941

Bombardamentul a încetat la ora 7. Generalul Antonescu a reuşit să restabilească ordinea pretutindeni, sper că de data asta îi ţine în mână şi se va dovedi aspru, ca lucrurile să nu se mai repete.

Am prânzit la Marguerite, cu Radu Cretzeanu şi drăguţa lui soţie. În faţa ferestrelor, motociclişti nemţi; mai încolo, soldaţi români manevrând o mitralieră, îndată ce se adună ceva lume. Am cinat acasă singură, după ce am fost să le văd pe Lila, Coletta şi Marie Louise.

24 ianuarie 1941

Dejun la Binica, unde am fost cu Veturia. Pentru moment, lucrurile s-au liniştit. La radio vorbesc diferiţi generali, între care Dragalina, Rujinski ş.a. – toţi în favoarea noii stări de lucruri.

25 ianuarie 1941

Ordinea şi calmul au fost restabilite. *Let us hope it will last, I am so very anxious*.[*122] Cele două doamne locatare de sus au plecat, prin urmare am o garsonieră de închiriat.

Dacă biata Regină Maria ar deschide ochii să vadă tot ce se întâmplă, cât ar suferi! Doamna Broc pleacă la Paris după fiica ei.

26 ianuarie 1941

M-am dus în parcul Bonaparte cu Marie Louise şi Emil, ca să vedem pagubele provocate de tulburările din zilele trecute. Casa Malaxa a suferit mult şi altele şi mai şi. La Cinema Aro, *Omul invizibil,* de Wells, destul de bine făcut. Am luat ceaiul acasă cu Ştefania Rainer şi apoi m-am dus la Didi, unde avea loc întâlnirea lor ca să-i sărbătorească pe cei salvaţi. Desigur, nu se vorbeşte decât despre ultimele evenimente atât de înfricoşătoare pentru biata noastră ţară, unde asemenea lucruri nu s-au întâmplat niciodată.

27 ianuarie 1941

Azi, funeralii naţionale pentru cei 2 ofiţeri şi 17 soldaţi morţi ca să apere ţara împotriva legionarilor. Am ascultat la Elisa, la radio, emoţionanta ceremonie, pe urmă am fost la Ella Băicoianu. Cu ea am luat ceaiul la Marie Louise, cu miss Hoare, apoi m-am oprit o clipă la Maruka. Mă întorc şi cinez – o bucată de brânză şi o lingură de şerbet.

28 ianuarie 1941. Miezul nopţii

Ordinea e restabilită, generalul primeşte telegrame de recunoştinţă din toată ţara. E foarte

frig. Opera şi-a redeschis porţile, la Teatrul „Regina Maria”, la ora 6. Toată lumea trebuie să fie acasă la ora 10 seara. Stroescu a venit azi după-amiază să cânte: erau cei doi Skeletti, Lucienne Cardenas, tânăra Fotino, Sanda Nenişor, Silvestri. Foarte plăcut. A cântat melodii minunate compuse de Silvestri la 14 ani.

Lucienne le duce la Washington; melodiile româneşti orchestrate de el vor fi executate acolo.

29 ianuarie 1941, Bucureşti. Miezul nopţii

Se continuă cercetările. S-a găsit o cantitate uriaşă de obiecte furate.

A murit generalul Metaxas. Trebuie să fie trist pentru Grecia.

Dejun la Gic şi Mariş. Gic e palidă, arată rău, o doare stomacul, sper să nu aibă nimic. Totdeauna ţi-e frică. După-amiază, cumpărături, o expoziţie Molda, proastă, în afară de câteva acuarele. Pe urmă m-am dus la Florica Assan, unde erau Catherine Catargi, doamna Cantemir şi apoi Miouche Duca. Discuţii şi conversaţii, evident politice. Mă întorc să termin pieptăraşul pentru viitorul pui al Lilei.

1 februarie. Miezul nopţii jumătate

Trebuie să fii acasă la ora 10. Sunt luate toate măsurile ca rebeliunea să nu reînceapă. Ieri am prânzit la Marie Louise şi alaltăieri la soţii Buşilă, cu soţii Avakumović, Zănescu şi Barbu Ştirbei – 8 cu toţii. Agreabil şi plăcut. Dejunul excelent, cafeaua incomparabilă. Azi iau masa cu Lila şi Niky; începe să se vadă puţin la Lila, îi creşte mai ales fundul.

La 5, concert Enescu. Lume enorm de multă, succes imens, sonata lui în stil românesc e uimitoare.

2 februarie 1941

A mai trecut o zi. Cum zboară timpul! Radio Londra spune că ieri au fost ucişi trei ofiţeri. Nu ştiu dacă e adevărat, jurnalele nu zic nimic. Dejun la Fotino, pe urmă merg la Veturia. Vorbesc cu Lila la telefon. Începe să se vadă că e însărcinată.

4 februarie, ora 23:35, 1941

Ieri, la dejun, Sadovenii, Ştefania Rainer cu fiul ei şi Jeaneta Berindei. Sadoveanu, interesant ca totdeauna.

După-amiază, ceai la familia Bastos, vizită la Constanţa Cantacuzino şi apoi la Elisa.

Necazuri şi cheltuieli uriaşe cu caloriferul.

Universul publică documente care dovedesc premeditarea evenimentelor de zilele trecute. Foarte îngrijorător.

Dejun la Mariş; am văzut-o pe Silvia, care pleacă la sfârşitul lunii în Brazilia cu soţul ei, dacă obţine viza turcească.

După-masă vine să mă vadă Lila. I s-a îngroşat talia, mititica. Nădăjduiesc că totul se va petrece cu bine. În continuare, muzică aici: Sandu Albu, Stroescu, Skeletti, domnişoara Florescu, dicţie excelentă, cântă cu mult gust.

5 februarie 1941. Bucureşti. Dimineaţa, ora 8½

Aseară mi-a telefonat Marioara să-mi spună că Liviu Rebreanu a fost numit la direcţia Teatrului Naţional. Aflase de la cumnatu-său şi era foarte mulţumită fiindcă Paul îl preţuieşte mult.

Ieri am luat prânzul la Binica cu soţii Sadoveanu – facem, desigur, politică, mai puţin Binica, ea îl apără încă puţin pe Regele Carol al II-lea. Toată lumea învinovăţea domnia lui de ce se întâmplă azi. Ce ne mai aşteaptă? Ieri l-am văzut pe Suphi Tanrıöver, un om cu adevărat realist, bine, inteligent şi agreabil.

6 februarie 1941. Bucureşti, ora 11½ noaptea

În fiecare seară sunt singură de când trebuie să fim acasă la ora 10.

Dejun la Marguerite cu Radu Djuvara, soţii Dinu Odobescu, Lia Capri cu soţul şi Georges Duca – ar face bine să se însoare cu Maril. Marie Louise e drăguţă ca întotdeauna – mă caută mai târziu la Lucia Fălcoianu şi la Maruka. Elisabeth Ghyka mă conduce acasă, îngrijorată, biata de ea, pentru fiica ei, aflată la Lausanne şi care în curând va fi la capătul puterilor cu bărbatul ei şi cei patru copii. Îngrozitor, ce va face?

7 februarie 1941, ora 8½ seara

Dureri de cap, aspirină şi algocratină. Prânzesc la Marie Louise; înainte de a mă duce acolo, sunt chemată de o bonă speriată la doamna Broc du Bard, căreia i s-a făcut rău şi a căzut ţeapănă în baie.

După-masă, la şcoala profesională şi pe urmă ceai la doamna Delhomme şi ceai la doamna Buşilă. Mă întorc acasă şi mă bag în pat.

Necker îi spunea medicului lui: „Dă-mi un leac împotriva oboselii – dar să nu fie odihna".

8 februarie 1941

Dejun la Lila, după ce le-am văzut pe Coletta şi pe Ina. Marie Louise s-a dus la Sinaia să-l vadă pe micul Ion.

După-masă, Elly Lupu îmi istoriseşte toate peripeţiile divorţului şi căsătoria cu Pierre Oroveanu, ca şi recăsătorirea ei cu George, susţinând că e mult mai fericită ca înainte cu George.

Ceai la Spitzmüller, tot oraşul. Mă conduce acasă doamna Mihai Popovici.

9 februarie 1941

Tot mă doare gâtul. Ieri am luat masa la Gic şi Mariş, apoi concert dirijat de Silvestri, atât de interesant! Skeletti ne-a oferit un aperitiv Luciennei Cardenas şi mie.

M-am dus cu surorile mele la Veturia, bolnavă, pe urmă aici, Areti şi Turcul. M-am dus să le văd pe Coletta, gripată, şi pe Nadèje, care pleacă în dimineaţa asta la Buftea.

Citesc o carte despre J.S. Bach, scrisă de a doua lui soţie, care spune: „Compunea deja, avea nevoie de o viaţă liniştită şi de o femeie care să se ocupe de mărunţişurile materiale de fiecare zi ca să-şi consacre timpul şi forţele geniului cu care Dumnezeu îl înzestrase din belşug. La 22 de ani a fost numit organist la Mühlhausen, Sf. Blasius; la 17 octombrie 1707 s-a căsătorit cu virtuoasa (spune actul) Maria Barbara Bach, fiica unui reputat artist şi organist din Gehren, domnul Johann Michael Bach[53].

Muzica lui cea mai desăvârşită a fost totdeauna inspirată de gândul morţii. Curios să asculte alţi compozitori din oraşul său sau de aiurea, i-a părut mereu rău că, în ciuda încercărilor, n-a putut să-l cunoască pe domnul Händel, ale cărui opere le admira. A dat la Leipzig o frumoasă interpretare a uneia din cantatele sale, *Mesia. Patimile lui Hristos.* Händel şi Bach erau amândoi născuţi în Saxonia, în acelaşi an. Din cei 7 copii cu prima soţie, au rămas doar 4".

10 februarie 1941. Bucureşti, după miezul nopţii

Oraşul e cufundat în întuneric, toate luminile trebuie camuflate. Anglia a rupt relaţiile cu România şi legaţia cu tot personalul ei pleacă sâmbătă. Se zice că şi Egiptul pleacă. Ce ne aşteaptă? Şi vremea se face frumoasă.

Povestea L[isettei] G[receanu][54] devine reală, ce trist şi ce urât!

12 februarie, ora 9:10 dimineaţa

Mă duc să vorbesc cu doamna Antonescu, să-i duc banii (3.000) de la Maruka şi Enescu pentru soldaţi.

Marie-Jeanne Carp a murit. Ce trist!

Vreme splendidă; lumea nu prea se bucură, asta înseamnă înteţirea războiului.

13 februarie 1941, ora 9:45 dimineaţa, joi

Ieri, la dejun, perechea agreabilă Ionel Teodoreanu, Lila şi Niky şi Georges Duca. Aşa de plăcut! Categoric, e o mare bucurie să primeşti oameni deştepţi.

Relaţiile diplomatice cu Marea Britanie au fost întrerupte de duminică seara. *Universul* anunţă abia azi.

Citesc cartea Annei Magdalena Bach, a doua soţie a marelui Sebastian, plină de o admiraţie nemărginită pentru geniul şi bunătatea bărbatului ei: „Le îngăduia elevilor săi, muzicieni adevăraţi, să-şi ia oarecare libertate în ceea ce priveşte regulile: «Două chinte şi două octave nu trebuie să urmeze unele după altele», spunea el, dar un surâs îi ilumina faţa severă: «Dar asta e o poveste şi sună rău şi ce sună rău nu e muzică»".

Ieri am luat ceaiul la doamna Odobescu şi am jucat pinacle cu Ella şi Elena Odobescu.

13 februarie 1941, ora 11½ noaptea, Bucureşti

Dejun la Zamfireşti (rudele lui Niky) cu Lila, Niky, mama acestuia, Galaction, Cazaban şi Minulescu. Foarte plăcut. Minulescu a fost foarte caraghios.

14 februarie 1941, ora 11½ noaptea, Bucureşti

Înmormântarea generalului Baliff. Nelly Baffigi mi-a telefonat că biata Zoe Simpson s-a sinucis astă-noapte luând veronal. Trebuia să părăsească România astă-seară, odată cu legaţia Angliei. Biata fată, în ce hal trebuie să fi fost ca să ajungă aici! Ne-am dus cu Alina să ne luăm rămas-bun de la Lady Hoare, pe urmă la Michette, frământată şi disperată de moartea Zoei. După aceea la Maruka: şi-a scos proteza şi se simte foarte bolnavă. A murit şi Marie-Jeanne Carp, de cancer, acum două zile. Biata Zoe Suţu!

15 februarie 1941

Prânzesc la Coletta, de acolo, la 3 şi un sfert, merg la biserica Albă, la înmormântarea nefericitei Zoe Simpson, a cărei sinucidere nimeni n-o poate înţelege. Mulţime imensă. La 5 depun o carte de vizită la Zamfireşti, de acolo mă duc la Nelly Baffigi, tulburată de moartea Zoei Simpson. Pe urmă la Marietta, pe care o găsesc cu generalul Rosetti, şi de acolo la A[rethia] Tăt[ărescu]. Zău, o fire minunată.

16 februarie 1941, ora 11½ noaptea

Dejun la Silvia, unde nu se vorbeşte decât de sinuciderea nefericitei Zoe Simpson, trebuie să se fi întâmplat ceva deosebit care a silit-o să-şi pună capăt zilelor.

La 5, căsătoria Dozy, soţul foarte bine, elegant, frumos, tânăr, bogat. Ce căsătorii frumoase fac tinerii ăştia! Se zice că ele sunt foarte bogate. Pe urmă la Coletta, o hrănesc pe cea mică – are puţină febră –, după care mă întorc acasă s-o primesc pe Florica Assan. Apoi ies cu Coletta, George şi Emil să cinăm la Mon Jardin, unde a fost foarte bine, dar cumplit de scump (aşa s-a zis). I-am întâlnit acolo pe Dan Berceanu cu fiica lui, pe Nicky Chrissoveloni şi perechea Peretz.

18 februarie 1941. Bucureşti, ora 9½ dimineaţa

Ieri am luat masa la Mariş şi Gic. După-masă, muzică cu domnişoara Lupancea. O voce foarte frumoasă. După părerea mea, ar trebui să ia lecţii serioase cu Stroescu. Silvestri ne cântă o sonată ultramodernă compusă de el. Nu sunt atât de evoluată ca s-o înţeleg, totuşi mi se pare că are unele pasaje frumoase pentru pian unde tuşeul lui e de o gingăşie unică.

Alaltăieri am dejunat la Marie Louise, întoarsă de la Sinaia, unde a văzut-o pe Regina Elena, *not pleased*[*123].

La 4½, Fotino, pe urmă la Lila, a cărei talie începe să se îngroaşe (pe bună dreptate), apoi la Elisa, unde cinez. Are o inteligenţă superioară. Vorbim mult de cazul Lisettei Greceanu, absolut neplăcut, şi de sinuciderea bietei Zoe Simpson. Nadia se întoarce gripată.

19 februarie 1941. Miezul nopţii

Dejun la Binica cu Radu Djuvara – politică externă. Pe urmă, la Nadia şi Veturia. Prima e nemulţumită că are o pensie de doar 30.000 de lei – dacă aş fi avut-o eu, aş fi fost foarte mulţumită.

20 februarie 1941

Pactul de amiciţie bulgaro-turc, de alaltăieri-seară. Nimic schimbat.

21 februarie 1941

Ieri, la dejun, soţii Ion Costinescu, Radu Djuvara, Lucienne Cardenas, George Assan, Coletta şi George. Un dejun intim şi plăcut. Meniu: ouă *à la russe*, găină cu orez, iaurt, compot.

După-masă, la Maruka, biata de ea e bolnavă. Mă întorc cu Elisabeth Ghyka. Seara, singură, ca de obicei. Fac pasienţe. Doamna Nicoleanu îmi telefonează ca să mă felicite. De ce, Doamne? A auzit că aş fi fost numită doamnă de onoare pe lângă Regina Elena. Mi se pare că ar fi trebuit să fiu prima care să afle. Romniceanu ar fi fost înlocuit cu Mardare. De ce?

Ieri, zi de primăvară. Azi se anunţă la fel. Oraşul e plin de ghiocei.

Termin mica cronică a Annei Magdalena Bach despre Johann Sebastian. E o carte fermecătoare, plină de seninătate şi de dragoste. Vorbind de *Arta fugii*, despre care contemporanii spuneau că e prea mare pentru această lume, ea afirmă că reprezintă culmea realizărilor lui în această formă muzicală. Tonul şi sentimentele sunt grave şi religioase. Adesea îl cita pe Luther: „Muzica înseamnă cea mai bună consolare, răcoreşte inima şi o potoleşte”. Nimeni n-a resimţit vreodată seninătatea ei mai adânc decât el.

22 februarie 1941

De azi-dimineaţă, doi ofiţeri germani au închiriat garsoniera; nu foarte avantajos – 8.400 de lei pe lună, altfel spus 280 lei pe zi, căci vor să închirieze cu ziua, neştiind cât vor sta.

Dejun la Lila cu soacra ei, care vorbeşte mult. Ceaiul la Marie Louise şi pe urmă câteva

vizite, la doamna Mavrodi, unde erau Laurette Crutzescu cu mama ei, Elena Manu cu fiica, drăguţa Magda. Biata doamnă Mavrodi a slăbit mult.

23 februarie 1941. Bucureşti, ora 11½ noaptea

După o partidă de pinacle cu doamna Odobescu, le văd pe Ella şi Binica. Mică schimbare. Prânzesc la Mariş. Gic nu e bine. M-am întors cu autobuzul. Groaznic. O clipă la Coletta, pe urmă aici, ca să-mi primesc musafirii la ora 6.

25 februarie 1941

Azi fetiţa Greceanu vine la ora de muzică, deşi i-am scris că nu mai primesc marţea. După aceasta, conversaţie penibilă, vrea să mă invite la dejun. O refuz şi îi spun de ce. Se face roşie la faţă şi încearcă să nege. Văzând că nu mă poate convinge de nevinovăţia ei, pleacă. Ce trist, mi-era aşa simpatică şi o iubeam mult. Sunt necăjită pentru ea.

26 februarie 1941

Dejun la Marie Louise. Vreme minunată. După-amiază, la Lia Brătianu, comitet pentru „Mircea”, diferite propuneri. Pe urmă la Marietta, vorbim iar de povestea Lisettei, apoi la Constanţa Cantacuzino, unde, desigur, îi găsesc pe Carp şi pe cei doi ruşi, baronul şi baroana Keller, care au o fermă la Băneasa. Mă întorc să mă culc. Mâine am lume la masă.

1 martie, ora 10½ seara

Dimineaţă, masă la Bebe Pet[rescu] cu soţii Spitzmüller, Démètre Ghyka, Vladimir Mavrocordat, Jeanne Filipescu, Georges Duca. Bun şi plăcut. Mâine, căsătoria Sandei Tătărescu. Ieri am dejunat la Ella Băicoianu, pe urmă am fost cu Marie Louise şi Lila la croitoreasă; după ceai, la Marguerite, scurtă vizită la Lila. Cină la Elisa, puţin gripată. Fotino mă conduce acasă. Pe scară mă întâlnesc cu Fred şi cele două franţuzoaice cu Şoneriu; nu pot pleca încă. Irène Broc nu are paşaport diplomatic şi va trebui să aştepte pe drum.

Joi i-am avut la dejun pe Zamfireşti, rudele lui Niky, soţii Ionel Teodoreanu – încântători, Păstorel, Dinu Lipatti, Niky şi Lila.

După-masă, Lipatti cântă finalul *Fanteziei* sale şi *Toccata* de Enescu. Apoi, căsătoria tinerei Samsonovici; pe urmă m-am dus la Maruka. Mă conduce acasă Valentina. Pretutindeni nu se vorbeşte decât de şantajul încercat de L[isette] G[receanu] asupra Tătăreştilor. Nemţii au plecat la Sofia. Bulgarii au intrat în pactul tripartit.

„Generozitatea, această bucurie costisitoare a sufletului nostru.” (Panait Istrati)

5 martie, ora 11 noaptea

Ieri George Polizu a fost operat de un calcul la vezică. Merge bine, de n-ar fi tusea provocată de fumat care îl sâcâie şi îi provoacă de fiecare dată dureri.

6 martie, ora 10 seara

Dejun la Gic şi Mariş. Ploaie de primăvară. L-am văzut pe Rădulescu, întors din Germania, încântat de succesul lor, al tuturor celor patru. Mai ales muzica românească, mare succes. Necazuri pentru Asociaţia muzicală, trebuie s-o excludem pe Zoe Sturdza Mavrocordat[55]. De altfel, e arestată.

Cinez la Elisa, după ce am descifrat liedurile lui Schubert aduse de Rădulescu. Elisa crede că trebuie să ne dăm demisia şi să ne retragem. Mă întorc cu taxiul. Plouă.

8 martie, dimineaţa

Ieri am luat dejunul la Silvia cu Georges Duca. Pe urmă Maricella, biata de ea, ce viaţă împuţinată! Ceai la Arethia Tătărescu, de la ea ne ducem la fiica ei, Sanda (în călătorie de nuntă la Sinaia), mobilă încântătoare, de mult bun gust. Mai ales covoarele româneşti sunt splendide. De acolo, la Lila (e bine), apoi cu Veturia şi Ella la Gic şi Mariş pentru un pinacle. Îl aştept pe Ion Marin [Sadoveanu] la dejun; divorţează din nou. Recitesc *Swann*[56] şi descrierea unei madlene: „mică cochilie de patiserie, atât de graţios senzuală, sub foile ei severe şi credincioase".

Despre un celibatar: „Părinţilor mei li se părea această bătrâneţe anormală, excesivă, ruşinoasă şi meritată a celibatarilor, a tuturor celor pentru care ziua nu-i mai lungă decât pentru alţii, fiindcă pentru ei e goală, iar momentele se adună de dimineaţă fără a le împărţi apoi între copii". Despre buna Françoise: „Citeai pe chipul ei dragostea dezinteresată pentru omenire, respect drăgăstos pentru clasele suprapuse ce făcea să răzbată în cele mai bune cute ale sufletului ei speranţa bacşisului".

Luni

Dejun la C[onstance] Cantacuzino, cu Michette Montagliari şi Adina Ştirbei; de acolo, la cumpărături cu Marie Louise şi ceai la doamna Slăvescu.

Ieri am prânzit la Capşa cu soţii Cioflec, mereu atât de drăguţi cu mine. După-amiază, muzică.

Azi primesc musafiri: Păstorel, Georges Duca, Mady Balş, Nonel Cristoveanu, Marie Louise şi Emil. La Nadia, istovită; pe urmă la Veturia, conversaţie îndelungată. Apoi la Maruka, de unde mă întorc pe jos.

Sâmbătă seara. Miezul nopţii

La dejun, Ion Marin Sadoveanu. Îmi istoriseşte toate necazurile lui, îmi spune că nevastă-sa e proastă, rea, mincinoasă, interesată. Pe scurt, divorţează. N-are un ban fiindcă e fără serviciu. Dar e hotărât să divorţeze. Mi-a spus că a adorat-o; cred că o iubeşte încă. Acum i se pare un monstru. De fapt, dacă această căsnicie n-a mers, asta s-a întâmplat fiindcă el a vrut să ştie ce a fost în trecutul ei, în afară de prima căsătorie cu Pop Marţian. Din cauza asta, doi ani de certuri, de calvar.

După-amiază, la doamna Pribegi şi pe urmă la concertul Teodorescu. Cu concursul lui Alfred Alessandrescu, Lipatti şi Enescu. Ultimii doi au cântat admirabil şi au fost aplaudaţi frenetic. Acompaniamentul lui Enescu a fost de o delicateţe şi de o sensibilitate care dezvăluie toată nobleţea sufletului său.

Duminică seara, ora 10½

Dejun la Ştefania Rainer, cu Adela Călinescu, Cantemir (mi se pare foarte deştept, pleacă mâine la Ankara cu Télémaque şi Didica Bindescu). După-amiază, Sanda Nenişor cu logodnicul ei, adorabili şi aşa de tineri! Pe urmă Pantazi, pare destul de obosit. Apoi la Didina, care nu mă primeşte, pe urmă cină la Elisa, plăcut ca întotdeauna.

11 martie, seara

Dejunez la Veturia, cu Gic şi Mariş – după ce am fost la spital să-l văd pe George, care a avut o noapte grea.

Se zvoneşte că englezii ar fi bombardat trupele germane la Calafat şi portul. Se zice că deja sunt răniţi.

Veturia îmi citeşte pasaje din *Jurnalul* lui Goga – discuţiile cu principele Carol, 1930, la Paris ca să-l determine să se întoarcă fără doamna Lupescu. A jurat pe onoarea lui de soldat că revine fără ea.

Ceai la doamna Catargi, apoi muzică la mine, cu Nicoară, tenorul Veturiei, Silvestri, care improvizează pe tema *Maeştrilor cântăreţi*, şi Sandu Albu, care interpretează *Concertul în Mi major*, tot cu Silvestri.

Pe urmă, la cinema cu Florica Assan, *Opereta*, la Capitol. Toate valsurile vechi ale lui Strauss. Foarte plăcut.

12 martie. Miezul nopţii

Declaraţiile lui Saraçoğlu sunt aşteptate cu nerăbdare. Le vom afla mâine-dimineaţă.

La Lia Brătianu, pentru „Principele Mircea”, pe urmă la C[onstanţa] Cantacuzino, unde vorbim mult despre trista poveste cu Lisette Greceanu.

Cină la Lila, plăcut şi bun. A devenit o excelentă gospodină. Niky a povestit cu mult umor întâlnirile lui la Paris, la Boskoff. Eu i-am întâlnit acolo pe Henri de Régnier şi Louis Vaudoyer.

14 martie, dimineaţa, ora 7½

În dimineaţa asta, soare după două zile de ploi repezi şi frig. Ieri, mare dejun la Nini Davidoglu cu Dinu Brătianu, soţii I. Costinescu, Vasiliu şi soţii Leonte. Un frumos Tonitza, cumpărat de Nini: turc bătrân, paznic de cimitir, în atitudinea căruia se văd oboseală, sfârşeală, lehamite de viaţă şi resemnare.

De acolo, la Veturia, ca s-o văd pe doamna Antonescu, căreia aveam să-i spun două-trei lucruri, între altele să intervină pe lângă soţul ei pentru un număr de fundaţii regale în memoria Reginei Maria. Am vorbit şi pentru bietul I.M. Sadoveanu, care n-are un chior şi pe care îl părăseşte nevasta.

L-am văzut pe George Polizu, e bine, tot în sanatoriu, apoi la Nelly Baffigi, cu care joc pinacle. E îngrijită de un doctor din Bucovina care o sfătuieşte să schimbe calciul cu un medicament compus din 5 ouă întregi cu coajă, 12 lămâi, un sfert de kilogram de zahăr şi coniac (la sfârşit, după ce cojile se vor fi dizolvat în sucul de lămâie). Invenţie nouă.

14 martie, ora 11 noaptea

Prânzesc la Buftea cu Marie Louise. Barbu şi Nadèje sunt singuri. Foarte plăcut. Se întruneşte comitetul Asociaţiei muzicale. La început Sabina e agresivă cu Rădulescu, pe urmă se potoleşte.

La 6½, Lucienne şi soţii Skeletti vin să mă ia; mergem la Operă, la *Alexandru Lăpuşneanu,* 4 acte. Surpriză plăcută. Operă bună, la fel orchestraţia, forţă dramatică, unele lungimi. Voci minunate. De reţinut domnişoara Bercescu, magnifică.

16 martie, seara

Simfonia a IX-a la Aro, dirijată de Gogu [Georgescu]. Magnific. Cu Lucienne Cardenas am luat masa la Gic, de acolo mă duc la Conservator, pentru elevii lui Stroescu, demni de reţinut. La

Lila, gripată, şi la Maruka. Mă culc la 10 jumătate.

Ieri am prânzit la Liny cu soţii Spitzmüller, Biering şi Harting. Destul de bine. Seara, dineu pentru tânăra Nenişor şi logodnicul ei, cu soţii Jalea, Marguerite, logodnicii, Jeanette Berindei, Sandu Zamfirescu, Matei Condiescu şi Vlad Skeletti.

În oraş toată lumea e uimită de publicarea unei scrisori trimise de Regină în 1925 principelui Carol, când n-a vrut să se mai întoarcă.

19 martie 1941. Bucureşti, ora 11 noaptea

Ieri, muzică. Stroescu cântă acompaniat de Silvestri. Sandu Albu, gavota de Bach. Silvestri improvizează pe o temă de Schubert.

La cină, soţii Sandu Albu, Stroescu, Silvestri şi Jeanette Berindei. După cină, Lipatti cântă fermecător. Minunat.

Azi, dejun la Ella; mă întorc cu Fred, care mă conduce; viitoarea lui soţie urcă la Ella şi aceasta, după câteva minute, îmi telefonează ca să-mi spună că logodnica lui Fred îmi cere permisiunea să încheie căsătoria la mine. Am încuviinţat, ce să fac? Nu înţeleg prea bine de ce nu la Fred.

21 martie 1941

Ieri, dejun la Florica. Bună, calmă şi inteligentă. Fetele ei se întorc la ora 3 de la Crucea Roşie spunând că în curând vor avea 33 de ani. Ce amărăciune pe mama lor că nu le-a măritat!

După-amiază, ceai la Gic, cu încântătoarea şi interesanta doamnă [Alice] Voinescu, pe care îţi face atâta plăcere să o asculţi vorbind; de acolo, la Florica Musicescu, unde dau peste spirituala nevastă a lui Ionel Teodoreanu, doamna Buescu, pictorul desenator Bâşcu, fratele lui Enescu, cu care de altminteri seamănă, şi Dumitru Ferechide.

Se discută despre pictură. La un moment dat, se vorbeşte de Pallady. Doamna Buescu, căreia i se spune că nu toate nudurile lui sunt de admirat, pretinde că toate, fără excepţie, sunt de o calitate incontestabilă. Se discută mult pe această temă. Eu sunt contra unora din picturile lui, iar tânăra Teodoreanu povesteşte, cu multă vervă, că un unchi al ei, prefect de Vaslui, i-a comandat odinioară pentru prefectură un portret mare al Reginei Maria. Această femeie atât de frumoasă, de proaspătă a fost reprezentată pe dos: urâtă, cenuşie – pe scurt: de nerecunoscut. Când a văzut profilul, prefectul a avut un şoc, dar n-a îndrăznit să nu-l pună la loc de cinste, ceea ce a declanşat un mare scandal şi dezaprobarea generală. Mai târziu, portretul a trecut într-un mic salon, iar apoi într-un birou mic.

Întâmplarea a făcut că Pallady a venit la Vaslui cu un prilej oarecare şi l-au culcat chiar în biroul unde era agăţat portretul. I s-a făcut probabil ruşine că a pictat atât de hidos o femeie care avea o frăgezime de floare şi l-a distrus cu o lovitură de cuţit. A doua zi dimineaţa, tânăra Teodoreanu, poznaşă, a luat, împreună cu o prietenă, tabloul; l-au dat jos de pe perete şi, vârându-şi capul în gaura făcută de cuţitul impulsivului Pallady, alergau prin toată casa şi strigau cât le ţinea gura: „Asasinarea Reginei Maria!". La strigătele fetelor, unchiul şi mătuşa ei au venit înnebuniţi şi, la vederea scenei, s-au înfuriat cumplit, certându-le pe cele două fete, care au încremenit, roşii în obraz, cu o mutră vinovată.

Când a apărut Pallady, le-a spus foarte liniştit: „Eu am făcut asta, portretul era oribil".

De la Florica, mă întorc acasă să mă îmbrac; mă duc să cinez cu Fred şi Irène Broc (cu care se însoară) la Mon Jardin. Masă somptuoasă cu crab *à l'américaine, poulet de grain* şi şampanie.

23 martie, sâmbătă [duminică]

Nevestica lui Fred (de azi) mi-a cerut prin Ella să-i îngădui să-şi facă primirea de căsătorie la mine şi, ca proasta, am zis da. Asta mă necăjeşte peste măsură şi mă simt idiot.

23, miezul nopţii

Ieri, după ce am văzut patru expoziţii de pictură destul de slabe, am luat masa la Gic şi Mariş, unde i-am întâlnit pe Liny şi Nicu. Mâncare excelentă, ca întotdeauna. M-am întors să mă îmbrac, „Principele Mircea", audiţie muzicală foarte bine organizată, partea a doua consacrată Ardealului, un actor tânăr de la Teatrul Naţional recită *Oltul* de Goga, bine, succes.

Mă întorc şi dau de recepţia lui Fred şi a soţiei lui. Lume multă şi mai ales fum mult. Ea pleacă azi la 9 cu Simplonul ca să-şi aducă mama şi fiica. Dumnezeu ştie când şi cum se va întoarce. Bietul Fred e îndrăgostit nebuneşte. La Lia îl cunosc pe Munteanu, soţul tinerei Corbescu, sora Elisei Antonescu, plăcut, urât, inteligent. Vorbim mult de boala tânărului Hiott, care se numeşte limfogranulomatoză, cu două forme, granulară şi vasculară. El o are pe cea din urmă şi se spune că nu e vindecabilă. Cu toate astea se pare că se simte mult mai bine şi speră să-l salveze. E o boală foarte rară, incubaţia durează un an şi nu se tratează decât cu radioterapie.

24 martie, seara, ora 10¾

Parastasul[*124] pentru bietul Nona. Gic e atât de emoţionată şi de tristă! Lume multă. Cu Yvona şi Didina la cimitir. Frig, mai ales la cimitir. Acolo, rugăciune scurtă, pe urmă iau câteva flori şi mă duc la mormintele mele. Mă întorc o clipă acasă şi apoi mă duc să prânzesc la Marie Louise – un pateu de gâscă excelent, de aseară. Mai târziu, câteva cumpărături cu Coletta, o las la Bujoi şi mă duc să iau ceaiul cu Gic şi Mariş. Vin şi Marguerite şi Mady, iar mai târziu, Lili Berindei. O conduc pe Marguerite şi mă întorc să fac târguieli cu Maria, bucătăreasa. Plouă, e frig, bate vântul.

25 martie 1941

La dejun, Coletta şi Lila. Dimineaţă, vizita amuzantă a lui Cioflec. Comitetul Asociaţiei muzicale, pe urmă un moment la Coletta, care avea un bridge, apoi la mine, muzică. Seara, la soţii Kedmer, seară muzicală, foarte reuşită. Piese frumoase. Omul acesta e foarte înzestrat. Uro Preto, ministrul Braziliei, mă conduce acasă; îmi povesteşte în cursul seratei că Killinger, ministrul Germaniei, ar fi închiriat casa lui Auschnitt şi că intervine să fie scăpat de puşcărie.

Ministrul Turciei îmi spune că Iugoslavia s-a simţit obligată să intre în pactul tripartit, dar că regretă. La întoarcere, în maşina lui Uro Preto (Brazilia), însărcinatul cu afaceri al Portugaliei insistă că Germania pierde războiul.

Dimineaţa, la coafor, o întâlnesc pe doamna Stoicescu, soţia actualului ministru al Justiţiei – grăsană, dar drăguţă, îmi vorbeşte de fetele ei. De acolo, pe jos, la Capşa, unde iau masa cu familia Cioflec, foarte drăguţi cu mine. Tânăra Ana, căsătorită cu magistratul Preoţescu, pare să aibă multă personalitate – vine la sfârşitul mesei.

Doamna Spitzmüller vine să mă vadă, e invitată mâine la dejun la Regina Elena, lucru care o preocupă mult, îmi pune tot felul de întrebări. După ceai, la doamna Lambrino. Casă prost ţinută, lux încântător. Pe urmă ceai la doamna Gavrilovici, plicticos, ce de femei străine – în afară de nebuna de Lucie Fratoştiţeanu şi tâmpita de Tiny Arion, elegantă şi inexistentă.

28 martie 1941

Ieri am aflat de la Stelian Popescu că eu şi soţia lui ne ducem la *Universul,* la o adunare generală a „Izolării tuberculozei"*125, prezidată de Sabina.

Lovitură de stat în Iugoslavia, tânărul rege Petru se proclamă rege, răstoarnă regenţa (de conivenţă cu el) şi e aclamat de popor. Bobârnac dat Germaniei. Să vedem ce-o să iasă.

Regina Elena vine la reuniunea de la Izolare, încântătoare ca întotdeauna, *Lady divine**126.

Iau masa la Lugoşianu, 14 persoane, între alţii Gunther, ministrul Statelor Unite, soţii Pillat, Vişoianu, Caranfil, tânăra Mareş, soţii Stelian Popescu. Gunther crede că nemţii n-au nici un interes să ocupe Iugoslavia.

După-amiază, la pictorul Stoenescu, care îmi oferă un tablou frumos; de acolo la Marietta Balş, destul de bolnavă, săraca, după părerea mea. Mă duc să iau cina la Elisa, şi ea foarte îngrijorată. Vreme superbă, adevărată primăvară. Plin de violete, narcise, albăstrele şi viorele.

29 martie 1941

Ieri, la dejun (post), Lucienne Cardenas, soţii Lambrino, George Assan (băiatul cel drăguţ), Ion Marin, Yvona şi Păstorel. Foarte simpatic. Am stat până la 4. Pe urmă la Ghita Shapira cu Silvia şi apoi la Nadia, de unde mă întorc acasă cu Florica Assan.

Azi, dejun somptuos la De Weck, foarte bun. Stau lângă Rallea. Se vorbeşte de război şi literatură. Pare inteligent şi foarte sigur de sine, mai ales în privinţa lui Chateaubriand.

După-masă, Chouche cea veselă şi pe urmă concert Cocea cu Enescu.

Ieri am luat masa cu Lila, care se rotunjeşte încet, încet. Soţul ei, pe care îl adoră, e la vânătoare.

Vreme minunată, toţi pomii în floare, au fost de-ajuns două zile ca să ţâşnească seva prea mult ţinută în frâu.

La ora 6, conferinţa lui Radu Rosetti *Bucureştiul de altădată.* Puhoi. Pe urmă la Veturia, cu Florica Assan; îl găsim acolo pe Nichifor Crainic, ministrul Propagandei, care îi urmează lui Goga la Academie şi trebuie să ţină, potrivit uzanţelor, discursul de recepţie. Mă întorc singură, după un moment petrecut la Nadia.

31 martie 1941

Dejunez cu Gic, Mariş şi Ion, acesta foarte interesant căci a citit enorm şi cu folos. La ora 4, la biata Olga, să vedem dacă se poate face ceva pentru ea. Pe urmă ceai la Suzana Miclescu, cu Lambrino, Lucienne Cardenas, Jeana Filipescu, Elisabeth Ghyka, Lilli Beller, care seamănă izbitor cu sora ei, şi doamna Vulcănescu, foarte simpatică. Ceai magnific, excelent.

1 aprilie

Dejun la Ella cu domnişoara d'Aumière. Drăguţ. La Elena Perticari la ora 5, pe urmă muzică aici până târziu. Tânăra doamnă Manu, născută Krupenski, îmi aduce un pianist rus, Romanov, care interpretează un trio foarte dramatic, cu Sawasy şi un violoncelist din Basarabia al cărui nume l-am uitat.

9 aprilie, seara

Evenimentele grave din Iugoslavia au determinat invadarea ei de armatele germane. Azi, reocuparea Salonicului; bieţii greci, atât de viteji cât se luptau doar cu italienii, treaba le-a mers foarte bine – împotriva puternicei armate germane e altceva.

Dejun la Capşa cu familia Cioflec; sunt foarte drăguţi cu mine. Ieri la Costineşti, pe terasă,

a fost superb. Mâine la 3, la familia Lambrino, înmormântarea bietului Hiott. Pe urmă la Miţa Filipescu.

10 aprilie, ora 11½ noaptea

În Iugoslavia continuă înaintarea germană. Ieri au luat deja Salonicul. Addis Abeba şi Massawa sunt luate de englezi, în Abisinia.

Vreme umedă şi frig.

Azi la amiază, reuniune generală a Universităţii libere.

Dejun Lambrino, cu simpaticul cuplu Sturdza, Al. Mouton şi Ion Marin. Foarte prost.

Doamna Nicoleanu vine să mă ia la înmormântarea bietului C. Hiott, slujba la Biserica Albă. Apoi, la Miţa Filipescu şi doamna Mavrodi. M-am întors cu maşina Mariei Louise şi apoi m-am dus la Gic şi Mariş, unde am rămas la cină cu Andricu.

11 aprilie, ora 11½ noaptea

Croaţia se declară stat independent. Nemţii continuă să înainteze în Serbia. Săracii! Vreme foarte rece.

Dejunez la Marie Louise, foarte deprimată, pe urmă, un moment la Florica Assan. Mai mult la Elisa, foarte calmă, consideră Anglia înfrântă. Puţin la Maruka. Mai bine.

13 aprilie

Ieri, dejun la Lila, aşa de plăcut, sunt atât de fericită! Lila avea un costum nou care îi ascundea puţin formele. Mă întorc pe o vreme oribilă, cu ninsoare puternică, mă duc la doamna Pliniceanu la ceai. Destul de plictisitor. Depun o carte de vizită la soţii Pavlovici, care trebuie să fie întristaţi de moarte, bieţii de ei. Mă întorc singură, ca de obicei, fac pasienţe şi mă culc.

Azi, conferinţa generalului Constandache despre Carmen Sylva, foarte bine. După aceea, doamna Prezan ne conduce, pe Ella şi pe mine, la noul atelier al lui Capanovici, inaugurat azi-dimineaţă. Slujbă religioasă lungă, prea lungă, un preot care a slujit bine, dar nu mai termina odată, în prezenţa bătrânului Gurie, vechiul bandit. După aceea, prânzesc la Mariş şi Gic şi la 6, partidă de pinacle cu doamna Odobescu, Binica şi Ella, care va pleca.

15 aprilie 1941, dimineaţa

Ieri sârbo-grecii au luat Durazzo (radio Londra), în revanşă germano-italienii au ocupat, se pare, în Egipt două puncte importante. Se bat cu încrâncenare şi floarea tineretului este ucisă (de ce?).

E vreme bună iarăşi, mulţumesc lui Dumnezeu!

Ieri am dejunat la Coletta. La 5 m-am dus cu maşina Mariei Louise (mereu drăguţă cu mine) s-o văd pe Nelly Baffigi, care a făcut un abces pulmonar – pe care, din fericire, l-a vomitat [*sic*]. Apoi la doamna Buşilă, care a fost puţin suferindă; de acolo, la Didi Brătianu, necăjită din cauza nurorii, tot cu un abces pulmonar; m-am întors acasă ca să mă îmbrac pentru ambasada Turciei: serată agreabilă, supeu admirabil (ca în vremurile bune), de altminteri toată lumea s-a aruncat pe el, după care simpaticul Suphi Tanrıöver ne-a citit câteva poezii din cei mai buni poeţi turci şi una încântătoare chiar a lui... Mă conduc acasă Viforenii. Ce deşteaptă e Mariana, ce minte originală!

16 aprilie, seara, ora 10½

Ieri, la dejun, Nadia, soţii Radu Ghyka, George, Coletta, Lila, Niky. Meniu: brânzoaice cu smântână, friptură cu orez, bezea, compot de fructe.

După-masă, Gia della Porta, cu doamna Parmentini şi doamna Aloisi. La 7, cocktail la Julie Ghyka – o mulţime de lume, între care Truelle, ministrul Franţei, Nadia, soţii Fred Nanu, Magda Sturdza, G. Assan etc. Mă întorc la 9.

Dimineaţa, coafor, pe urmă dejun la Gic şi Mariş. Scrisoare către Bălan pentru *Revista Fundaţiilor Regale*, pe iulie (despre Regina Maria), apoi cumpărături cu Marie Louise şi pe urmă vizită prelungită la Constanţa Cantacuzino. Vorbim câte-n lună şi-n stele.

18 aprilie 1941

La Coletta, s-o văd pe micuţă. Are puţină febră şi mici furuncule. Dejun la Florica. Aşa de bun! La 5½, Fotino cu tânăra lui soţie, pare inteligentă, bine făcută. N-are pic de ruj pe buze, nu mai fumează de când s-a căsătorit cu el. Nu-i frumoasă, dar are gropiţe simpatice în obraz. Mai târziu, Lucienne Cardenas vine să-şi ia rămas-bun; pleacă mâine-dimineaţă, dulce şi inteligentă, încântătoare.

Revin la Coletta să mă joc cu micuţa, care avea 39 de grade, şi mă întorc melancolică acasă, să cinez singură. Pregătesc plecarea de mâine la Sinaia, deşi plouă.

18 aprilie, ora 11½ noaptea. Vinerea mare

A plouat toată ziua. Ezit pentru Sinaia. Azi, la Ella Băicoianu, pe urmă la Marietta şi Lila.

19-20 aprilie 1941. Sinaia. Vila Gianni

Am sosit la 5½ cu Marie Louise şi Emil. Ion e minunat; mai face temperatură. Vreme închisă, oraşul e păzit din toate părţile. Am ciocnit ouă la miezul nopţii şi ne-a părut rău că nu ne-am putut duce la mânăstire. Elisabeth Ghyka a fost numită Mare Doamnă a Curţii.

20, ora 10½ seara

A doua zi la Sinaia. Ploaie, umezeală. Surpriză la „Căpriţa”, unde am rămas afară: n-am putut intra, fiindcă paznicul şi nevastă-sa erau la biserică. La Corpul de gardă, să mă înscriu. Un moment la biserică. După-amiază, acasă, mă joc cu Ion. Apoi Alice Nenciulescu. Cinez cu Lucette, Marie Louise, Emil şi invitaţii.

22 aprilie 1941. Sinaia

Ieri-dimineaţă, cu Emil şi Marie Louise la „Căpriţa” ca să vedem pagubele de pe urma cutremurului. Mare bucurie să constatăm că, până la urmă, sunt puţine lucruri de reparat.

Dejunăm la căpitanul Ungureanu, drăguţi amândoi, tânăra subţirică, naturală, drăguţă. Ne întoarcem. Seara, Lucette are 14 persoane la masă, ofiţerii locului cu neveste şi copii. Azi mergem la Braşov. Dejunăm cu Florica Assan şi cu adorabilul ei băiat. După dejun ne plimbăm pe străzi, Florica şi cu mine regretând că n-am fost eu cea numită pe lângă Regină. Dar ea voia o pereche, şi pe urmă înţeleg că mi-a fost preferată Elisabeth Ghyka, e o persoană şarmantă, distinsă, instruită. Pe scurt, are toate calităţile.

23 aprilie. Bucureşti, ora 11½ noaptea

La ora 7 ne-am întors de la Sinaia. Am văzut-o azi-dimineaţă pe Regina Elena, gentilă ca

întotdeauna, nu-mi vorbeşte de numirea Elisabethei Ghyka; eu, normal, mă jenez să-i cer ceva. Regina Elena îmi spune că regele Carol i-a telefonat de Paşti (de Crăciun la fel) şi că ea i-a scris, fiindu-i milă de el, i-a trimis ultimele fotografii ale fiului său, care refuză să-i scrie. Ploaie, umezeală la Sinaia. Lila se mută mâine şi vine cu soţul ei să prânzească la mine.

25 aprilie 1941. Bucureşti, ora 8 dimineaţa

Vreme minunată. Armata greacă a capitulat. Germania va ţine seama de eroismul cu care s-a apărat. Ieri am văzut-o pe arhiducesa Ileana. Îngrijită, coafată, bine îmbrăcată – îi venea foarte bine. Ieri, de Sf. Elisabeta, am fost s-o felicit pe fosta regină a Greciei, frumoasă, într-o rochie albastră; condamnă, ca toată lumea, prostia celor care au provocat lovitura de stat din Iugoslavia. Adevărată sinucidere, cu atât mai mult cu cât condiţiile erau minunate, mult mai bune decât cele pe care a trebuit să le suportăm noi. Dezolată pentru micul rege.

26 aprilie 1941. Dimineaţa, ora 8

Ieri, prânz la Marioara, pe urmă la Lila ca s-o ajut să se instaleze în noul ei apartament. De acolo, la Nelly Baffigi, tot în pat, trebuie să se ducă neapărat într-un sanatoriu. Am vorbit cu cumnatul ei despre crapii din Chantilly, care nu-s defel bătrâni, cum se susţine, căci au fost mâncaţi de cazaci în 1816.

În anumite momente te poţi îndepărta de actualitate, în loc să vorbeşti tot timpul de război, zdrobirea ţărilor mici, protectoratul lor etc. etc.

După plecarea surorii şi a cumnatului ei, Nelly mi-a spus că atunci când Regina a vorbit cu Elisabeth Ghyka pentru a-i cere să-i fie doamnă de onoare sau Mare Doamnă a Curţii sale, după ce a fost de acord, i-ar fi spus: „Ia-mă cum sunt, sunt distrată, uit”. La care Regina i-ar fi răspuns: „Toate suntem la fel, şi Nelly, şi eu”. Eu, care o cunosc pe Regină, ştiu că n-a spus asta decât din drăgălăşenie, căci nimeni nu e mai exact decât ea. De acolo m-am dus la doamna Mavrodi, pe care am găsit-o foarte slăbită, dar cu mintea întreagă. Nu-i place deloc de Zwiedeneck. Spune că în tot timpul cât a fost în serviciul Reginei Maria a tras spuza pe turta lui. Toate acestea ţin de trecut şi, în ciuda imensei mele mâhniri de a o fi văzut dispărând pe Regina Maria, mă gândesc că n-ar fi putut suporta tot ce s-a întâmplat de atunci. România Mare desfigurată, Regele Carol plecat – şi în ce condiţii lamentabile –, Serbia zdrobită, micul rege Petru fugit, rebeliunea legionară etc. etc.

27 aprilie 1941, seara. Bucureşti

Atena ocupată! Astă-seară vorbeşte Churchill. „A învinge sau a muri”, spune el. Au o ţinută extraordinară.

Aseară, concert Lipatti cu E. Ghyka (vine să mă ia). Pe urmă mă întâlnesc cu Lila şi soţii Capri la Capşa.

Azi-dimineaţă, căsătoria Sandei Nenişor. Avea aerul unei victime duse la sacrificiu, dar se pare că e aşa pentru că Sabina Jalea i-a zis să fie serioasă. Puştoaica asta e tare drăguţă!

Dejun la Silvia, pe urmă la Lila, unde desfac un cufăr, apoi la Gic. S-a întors Florica. Mă întorc. Nadia s-a instalat, sper că va fi mulţumită.

29 aprilie, ora 8 dimineaţa

Ieri-dimineaţă, coafor, dejunez acasă cu Nadia; ceai uriaş la Elisabeth Ghyka. Pe urmă la Constance Cantacuzino, unde compania era formată din obrăznicătura de Anita Carp, care arborează totdeauna un aer superior, Anicuţa Florescu, ştirba simpatică deşi legionară, inexistenta

doamnă Miclescu, născută Florescu (fiica indianului fermecător), şi, în fine, Adina Polizu, care vorbeşte mereu pe acelaşi ton, de îţi vine să dormi. Dintre toate, singura persoană interesantă era Constance Cantacuzino, uimitoare pentru vârsta ei, şi-a păstrat toată vioiciunea spiritului, judecata şi logica în privinţa lucrurilor şi a oamenilor.

29 aprilie, seara, ora 11

Azi, parastas[*127] pentru bietul Paul, au trecut deja trei ani de la moartea lui.

Întâi la biserică, pe urmă la cimitir. Săraca Marioara, tot tristă. Mormântul era splendid acoperit cu flori.

Dejun la Marie Louise; după ce cumpăr câteva petunii, mă întorc acasă să-i scriu lui Adrian Maniu pentru numărul dedicat Reginei Maria şi pe urmă primesc lume: Ella Băicoianu, doamna De Weck, tânăra Manu, Miţi Berindei, cei doi Skeletti, Jeaneta Berindei, Silvestri. Masă frugală. La culcare.

30 aprilie

La 1, la Marie Louise, care pleacă la Snagov, încântată de vila şi de grădina ei. Dejun la Coletta. După-amiază depun o carte de vizită la Della Porta, pe urmă mă duc să-i mulţumesc amabilei doamne De Weck pentru eledonul trimis Lilei. De acolo, la Valentina, în taxi ne povesteşte că l-a văzut pe Dinu Hiott, care i-ar fi spus că a dejunat la Larue, la Paris. Ca aperitiv, trei ridichi, pe urmă stridii la discreţie, fiindcă nemţilor nu le plac; dincolo de asta, se găseşte foarte puţină mâncare.

La Marietta Balş, pe urmă a venit Adina. Marietta se simte mult mai bine şi în special vede mai bine. Mă întorc cu autobuzul, în picioare, şi cinăm la Marioara şi Georgette, unde ducem o găină într-o oală. Nadia a primit-o de la ţară prin fiul ei Radu, întors de la Elisa de la Stoeneşti.

1 mai 1941

Azi-dimineaţă, la Miţa Filipescu, să-i duc flori tinerei O'Kelly, care şi-a rupt piciorul la Yvona Burileanu la ţară. Biata copilă, ieri i-au făcut o extensie, a avut dureri îngrozitoare şi azi tot aşa. Ce ghinion!

Dejun acasă, cu Nadia. La 5, la Liny, cu soţii Uro Preto, la cabana ei să luăm ceaiul. Simpatic, dar frig. Mă întorc pentru cină. Radio Londra, binevoitor pentru noi, comentând discursul lui Maniu dinainte de sărbători.

3 mai 1941

Timp minunat. Ieri-dimineaţă, puţină îngrijorare din cauza Lilei, care a avut ceva crampe. Prânzesc acasă cu Nadia. Lungă conversaţie cu Camil Petrescu, redactorul-şef al *Revistei Fundaţiilor Regale*, în legătură cu numărul pe iulie[57], dedicat memoriei Reginei Maria. Caracostea şi Petrescu însuşi nu-l vor pe Manoliu. Le spun că eu am avut iniţiativa sumarului şi i-am spus-o astfel încât acum sunt într-o situaţie delicată faţă de el. Azi trebuie să mă întâlnesc cu Camil. Păcat că un om aşa de valoros e surd (rănit în război). Tot azi trebuie să-l văd pe Iov (poet din Basarabia).

Ieri nemţii au cucerit Tobruk, era de prevăzut.

3 mai 1941, miezul nopţii

Mă întorc de la Operă. Excelent tenorul Spătaru de la Cluj, dar prost îmbrăcat. Niculescu Bassu, uimitor, cât despre domnişoara Bercescu, viitor mare, voce superbă, drăguţă, joc de scenă

sobru. În loja direcţiunii, Brediceanu, extrem de amabil. Nevastă-sa are un spirit critic corect şi mai dezvoltat decât al lui. Am dejunat la Marie Louise la Snagov, încântaţi să fim acolo. După-masă, la Silvia şi la biata doamnă Biering, destul de rău după hemoragia pe care a avut-o. Soţul ei e la Copenhaga.

Azi-dimineaţă am văzut-o pe Olga Greceanu. Pretinde că ruşii părăsesc Basarabia, iar nemţii ocupă Ucraina.

4 mai

Azi-dimineaţă, cu Elisabeth Ghyka la concertul simfonic dirijat de Gogu [Georgescu]. În program: simfonie de Mozart, concert de Bach pentru două piane (Madeleine Cantacuzino şi Lipatti, amândoi excelenţi). După asta, simfonia concertantă pentru două piane, aceeaşi cu acompaniament de orchestră, prea modern în prima parte, câteva pasaje bune, andantele scârţâie, deşi creează oarecare atmosferă, finalul foarte bine ritmat, ca un dans negro; prefer această mişcare celor două de la început. În ansamblu, personalitate şi mult elan. În încheiere, *Poemul românesc* de Negrea, un fals Enescu, banal, fără personalitate, bine orchestrat.

La dejun: Gic, Mariş, Radu Roşca, Nadia, Lila şi Niky. Curcan de la Măldăreşti.

La 5, la D. Ferechide, muzică. Domnişoara Şora cântă, întâi cu Dumitru Ilie, bun violonist, o sonată de Nardini (cred); apoi, o partită de Bach, foarte serios lucrată, sonoritate frumoasă, interpretare inteligentă, multă muzicalitate. Piesa de rezistenţă: trio de Buicliu, aceeaşi, iar la violoncel Antropov. Foarte bine. De acolo, la Operă, în loja direcţiunii, ca să văd *Coppélia* şi *Carnavalul* de Schumann, baletul pus în scenă de Floria Capsali. Fermecător din toate punctele de vedere.

5 mai 1941

Ziua mea, ce vesel era altădată! Dejunez la Coletta, de ziua Inei, care şi-a dorit un ceas adevărat, iar când i-am spus că n-am bani pentru aşa ceva, mi-a propus să-mi dea din puşculiţa ei. În fine, după ce am discutat îndelung, am căzut de acord pentru o stropitoare.

După-amiază, vizite, ceva flori, bomboane. Ceai la Gia della Porta, cu fetele ministrului Spaniei, Michette Montagliari, Mila Mitilineu şi Marie Jeanne Romani.

Seara, Binica la cină. Înainte, Jeanette Berindei, care mi-a comunicat hotărârea ei de a se căsători cu Matei, cu care s-a înţeles deja, se întoarce ca s-o cunoască pe viitoarea soacră, fără să pară că o face dinadins. Matei s-a resemnat[*128].

7 mai 1941. Bucureşti

Ieri, la dejun la Florica Berindei, cu copiii şi nepoţii ei. Emil, fiul cel mare, are o mină îngrijorătoare, are doar 3.500.000 de globule roşii.

După-masă, o clipă la Maruka, apoi muzică la mine. Silvestri interpretează transcripţia pentru pian a unui concert pentru coarde, foarte modern, cu final dramatic, prima parte interesantă, dar foarte abstractă. Doamna Spitzmüller, doamna de Villeléon, E. Ghyka, Catargi (Basarabia), Skeletti, soţii Sandu Albu, acesta din urmă interpretează un „gravo" de Friedemann Bach, gavotă de Bach.

Seara, la concertul orchestrei simfonice de la Viena, ansamblu excelent, instrumente minunate, *Simfonia a III-a* de Bruckner – o minune. Rapp, plictisitor. Fitzner, destul de bine.

7 mai 1941. Bucureşti, ora 11:40 noaptea

Azi la dejun: soţii Cruţescu, absolut adorabili, Tanţi Angheleanu, I.M. Sadoveanu, Camil Petrescu, Nadia cu fiul ei. Camil rămâne după aceea şi discutăm problema colaborărilor la numărul din *Revista Fundaţiilor* dedicat memoriei Reginei Maria. Georges Duca îşi aduce deja articolul. Mă duc la Elena Perticari, care nu-l are încă pe al ei. Îmi citeşte o scrisoare a Reginei Maria din 1907, cu ocazia răscoalei ţărăneşti, din care răzbate toată dragostea ei pentru ţară. Mă întorc acasă să mă îmbrac şi mă duc cu Démètre Ghyka şi Skeletti la Operă să ascult *Cu dragostea nu-i de glumit,* muzica de Nottara. Nu-i rău, nu-i original, lucrarea de examen a unui elev silitor; din păcate, vocile sunt acoperite de orchestră.

Matei Condiescu şi Jeanette sunt de azi logodiţi; sunt încântaţi. Au venit să mă vadă.

8 mai 1941. Dimineaţa

Am recunoscut guvernul croat care îl are în frunte pe asasinul regelui Alexandru al Serbiei! Ieri, parastas[*129] pentru Goga, trei ani de când frumoasa lui inteligenţă a trecut în odihna veşnică. Somn fără vise şi fără trezire. Aseară, la Operă, l-am văzut pe Brediceanu (eram în loja lui), am vorbit de folclorul românesc, ne-a spus că nu-l admiră pe Béla Bartók la fel de mult ca Toto Brăiloiu, că are unele rezerve fiindcă Béla Bartók pretinde că folclorul unguresc a influenţat folclorul românesc, în vreme ce e tocmai invers. Apoi ne-a spus că Liszt a afirmat că nu există folclor unguresc, că e pur şi simplu „muzică de lăutari”, ceea ce a făcut ca la moartea sa să nu aibă funeralii naţionale. Abia foarte târziu s-a dat numele lui Academiei de muzică.

9 mai 1941, ora 11 noaptea

Ieri, dejun la surorile mele; la 4, comitet al Asociaţiei muzicale, ultimul concert, *Matthäus-Passion*, aduce un deficit de 19.000 de lei. Sabina, înnebunitoare ca de obicei. Pe urmă doamna Stelian Popescu mă conduce acasă. Rita Stern şi Gic vin la mine la ceai. Seara, concertul compozitorilor. Asistă şi Regele, atât de drăguţ! Cu Elisabeth şi Démètre Ghyka. Azi vizitez cu Veturia sanatoriul „Elisabeta”, foarte bun, grădina încântătoare. Un moment la Marie Louise, întoarsă de la Sinaia. După aceea, dejunez la soţii Costică, mă conduc acasă cu maşina. Lucie Fratoştiţeanu îmi aduce un articol despre Regina Maria, destul de drăguţ, dar imposibil de publicat în *Revista Fundaţiilor*. Mă duc să iau ceaiul la doamna Haas, sunt uimită de frumuseţea casei ei şi de mobilierul de acolo. Fără a mai pune la socoteală fildeşurile şi jadurile splendide. Mă întorc cu Adela Popovici şi cinez cu Nadia.

10 mai 1941

Frig şi ploaie. Facem focul. De n-ar suferi fructele prea mult.

La dejun îi am pe Jean Berindei cu Jeanette, Binica, Matei şi gemenele; soţii Gogu, înţelegând greşit, vin abia după-masă. A fost vesel şi simpatic. Argetoianu, după ce l-a îmbrăţişat şi l-a felicitat pe Matei (Binica mi-a spus ieri, rugându-mă să nu mai zic altcuiva), l-ar fi întrebat: „Dar unde v-aţi întâlnit?”. „La doamna Procopiu”, răspunde Matei. „Dar de ce face d-astea?”[*130], zice Argetoianu. Ar fi vrut ca Matei să-şi petreacă viaţa plângând-o pe fiică-sa, căreia nu-i pasă şi care duce o viaţă de ruşine.

Nicolici, locatarul meu sârb, a venit ieri să mă prevină că legaţia Iugoslaviei părăseşte România, relaţiile diplomatice fiind rupte. Îmi spune că, în cazul în care reuşesc să închiriez înainte de plecarea lui, ar fi încântat dacă i-aş putea da diferenţa, căci acum pentru ei fiecare leu contează etc. etc. Bieţii oameni, e îngrozitor. Unde se vor duce? Îmi spune că probabil în Palestina, prin Turcia, să-l întâlnească pe micul rege, bietul copil.

Azi nu ies şi pun în ordine arhiva Asociaţiei muzicale.

Seara, Boxhall se adresează la radio României, de la Londra. Se cântă imnul.

11 mai, seara

Aseară mi-a telefonat Veturia să-mi ceară să primesc preşedinţia Societăţii gospodinelor în locul Valentinei, demisionară. Nu accept. A venit să mă vadă azi-dimineaţă cu Brediceanu, fostul nostru ministru la Viena. Azi, la Lila, cu Coletta şi George, prânz acasă; la 5 depun o carte de vizită la doamna de la Villeléon, soţia ataşatului militar, care pleacă, asemenea soţilor Sevin. După aceea, la drăguţa Elena Sturdza, toate legionarele, ea paralizată, sărmana. De acolo, la Cristina Brătescu. Povestim o mulţime de lucruri. Mă întorc acasă ca să merg cu Florica Assan la concertul Anghelopol.

12 mai 1941

Ieri, la dejun, Lila şi Niky. Toată după-amiaza lucrez ca să scot fragmente din scrisorile Reginei care ar putea figura în *Revista Fundaţiilor Regale*.

Seara, cu E. Ghyka la concertul Lipatti, Silvestri, Enescu. Mai ales partea a doua a fost încântătoare, cu *Variaţiunile pentru două piane* de Enescu şi *Dansurile* de Rogalski, transcrise de Silvestri.

13 mai 1941. Bucureşti

Dejun la Gic şi Mariş, unde se comentează mult fuga lui Rudolf Hess şi aterizarea lui în Scoţia. Moştenitorul prezumtiv al lui Hitler!

Înainte de dejun, Camil Petrescu, să alegem fragmente din scrisorile Reginei Maria pe care vrem să le publicăm în *Revista Fundaţiilor Regale* pentru numărul din iulie.

După-amiază, trio de Buicliu, nu-i rău şi e foarte bine interpretat. Domnişoara Anghelopol interpretează Monteverdi şi Brahms. Toată lumea e foarte mulţumită.

14 mai, ora 11½ noaptea

Dejun la legaţia Braziliei, foarte simpatic, cărţi frumoase, legate artistic, mai ales cele ale Marthei Bibescu. Douăzeci de persoane, masa destul de bună, în împrejurările actuale. Mă întorc să vorbesc cu bietul Nicolici, care îşi ia rămas-bun, pleacă la miezul nopţii, disperaţi, săracii. Mai ales Pavlovici, cu trei copii şi o bonă care a trebuit să-i părăsească. Pe urmă Elena Perticari şi Camil Petrescu, ca să citim articolul lui despre Regina Maria. Drăguţ. Cel al Cellei, superior. Pe seară, după ce i-am văzut pe doamna Lakemann, pe Letiţia cu copiii ei şi pe Marguerite, mă duc la Operă pentru o reprezentaţie proastă cu *Liliacul*[*131], oribilă şi vulgară Fea Pomponiu, doamna Blejeanu, care ar trebui să lucreze serios, şi excelentul Niculescu Bassu. Mă întorc cu E. Ghyka, încântătoare.

16 mai 1941. Bucureşti

Ieri, la dejun, soţii Argetoianu, Ion Pillat, G. Duca, Păstorel, Florica Musicescu, Nadia şi cu mine. Ca totdeauna când e de faţă Argetoianu, conversaţia ia un ton ironic, dar foarte amuzant. A evocat marea figură a lui Nicolae Iorga, pe care l-au comemorat ieri, întâi printr-un parastas[*132] la Biserica Albă, pe urmă la Academie – în sfârşit, după trei luni jumătate de tăcere totală.

La 4½, încântătoarea Regină Elena vine la mine, simplă, naturală şi drăguţă. Stă două ceasuri, îngrijorată pentru prinţesa Irina, sora ei, căci ducele de Spoleto e trimis în Croaţia cu titlul

de rege. Am vorbit despre toate. Ne-a povestit despre Rudolf Hess, în legătură cu a cărui fugă s-au făcut cele mai felurite interpretări, că acum doi ani, la Berlin, a întâlnit un doctor care încă pe atunci i-a vorbit de nebunia acestuia.

După plecarea ei, mă duc o clipă la Ştefania Rainer, unde le întâlnesc pe Arethia Tătărescu, Zoe Caribol, doamna Stoicescu şi sora ei, doamna Călinescu, doamna Bălănescu etc. Casa ei, splendidă, aparţine familiei Juraşcu.

Seara, dineu de logodnă la Ion Berindei, 12 persoane la masă. Nesuferitul George Zănescu perorează de te ameţeşte. Mă întorc la miezul nopţii, Nadia e deja acasă. A cinat la Radu Cruţescu cu Truelle, noul ministru al Franţei.

16 mai, seara târziu

După o seară la cinema, filme minunate, mă conduce acasă adorabila fiinţă care este Tania Nanu. Spania, Brazilia, Italia.

Am dejunat la Marie Louise; dimineaţă, cumpărături; am mers cu maşina ei. Toată lumea e teribil de agitată la ideea că Franţa le-ar permite nemţilor să meargă în Siria să lupte cu englezii.

17 mai 1941

Azi-dimineaţă, la biata doamnă Iliescu. Sărmana făptură şi-a pierdut fata, ce nenorocire! Nu mai are pe nimeni pe lume. O să aibă curaj să continue să trăiască? Azi după-amiază a plecat cu Elenuţa Leonte la Berna, unde Darwent e secretar de legaţie. M-am întors să prânzesc cu Nadia; la 4 m-am dus la Florica Assan, apoi la Nelly Baffigi şi, în continuare, la deschiderea Salonului oficial. O mulţime imensă, cu Regele şi Regina. Dacă aş fi ştiut că e atâta lume, nu m-aş fi dus. Îl aştept pe Camil Petrescu pentru articolul despre Regina Maria.

18 mai 1941, ora 11½ noaptea

Camil Petrescu a rămas aseară până la 9 şi un sfert. Am vorbit despre o mie de lucruri. Spunea: „Regele Carol a fost înainte de toate un om politic, dar n-a reuşit decât din punct de vedere cultural şi artistic. Regina Maria era înainte de toate artistă, dar avea viziune politică" şi alte lucruri extrem de interesante. Radio Londra anunţă că trupele italiene din Abisinia au capitulat sau vor capitula. Ducele de Spoleto, rege al Croaţiei (nu-i o ţară, e o provincie), soţul principesei Irina, asta nu-i prea amuzant pentru ei.

Am prânzit, Nadia şi cu mine, la Gic şi Mariş, masă foarte bună. La 5, la Lala de Belloy, care stă în pat după ce a căzut, nu-i grav. Ce tricou albastru oribil avea pe sub cămaşa de mătase!

Elena Manu, la ea acasă, anunţă logodna uneia dintre fiicele sale, Lila. Se căsătoreşte cu un baron d'Uxküll din teritoriile baltice, cu paşaport Nansen. După felicitările de rigoare, discutăm politică. Elena Manu pretinde că cei care blestemau numele Regelui au venit acum să-i spună: „Am fost idioţi, Regele era remarcabil" etc. etc.

19 mai 1941

Azi-dimineaţă, la Alice Voinescu, să-i citesc articolul despre Regină; e de acord cu el şi mi-l citeşte pe al ei, dar îl vor publica?

Dejunez la Coletta, pe urmă merg la coafor. La întoarcere mă întâlnesc cu Démètre Ghyka; are impresia că Germania se gândeşte la o Transilvanie autonomă. Aici americanii au primit ordin să plece. Ataşaţii militari francezi pleacă, au arătat prea multă simpatie pentru iugoslavii plecaţi. Se zice că Racinsky e numit ambasador la Ankara. La doamna Reutersward şi apoi din nou la

doamna Mavrodi. La Irina Sturdza; mă întorc cu E. Ghyka.

20 mai, seara

Azi-dimineaţă am ales o maramă veche frumoasă pentru Regina Elena, a cărei zi onomastică e mâine. După dejun, la Marguerite cu drăguţa pereche Sturdza, Nadia şi Marioara. M-am întors să aranjez diferite lucruri; apoi muzică. Silvestri interpretează un rondo de Mozart şi andante şi menuet dintr-o simfonie de Schubert pe care trebuia s-o dirijeze astă-seară la radio. Domnişoara Kleine şi Stroescu cântă, pe urmă tânăra Fotino, care acompaniază încântător, interpretează un Debussy, *Dansatoarea din Delphi.*

După cină, Ionel Teodoreanu vine să revadă cu mine articolul pentru *Revista Fundaţiilor Regale*, pe luna iulie, în memoria Reginei Maria.

22 mai, ora 11½ noaptea

Ieri am luat masa la Ella Băicoianu (a fost ziua ei), după ce am sărbătorit-o pe Lila. La 4 m-am dus cu doamna Biering, fiica ei şi doamna Reuterswärd cu maşina la Mihăileşti, la Magi Polizu, ceai aranjat de Liny cu o mulţime de jucători de bridge. Mă întorc cu o durere de cap îngrozitoare.

Azi, la expoziţia liceului industrial condus de doamna Minulescu, covoare frumoase, cămăşuţe drăguţe, broderii minunate.

Dejun la Marie Louise, pe urmă la Academie cu Veturia să ascult discursul de recepţie al lui Crainic pentru fotoliul lui Goga şi răspunsul lui Blaga – voce stinsă, discurs foarte abstract. Crainic a vorbit bine şi a fost foarte aplaudat. Ce cap urât are!

Mă întorc să mă îmbrac, apoi ne ducem la legaţia Franţei; mare recepţie pentru plecarea soţilor Sevin şi de la Villeléon.

Seara, la cină, Binica şi sora ei.

23, seara

Azi-dimineaţă la 11 vine doamna de la Villeléon să vadă apartamentul. Trebuie să dea răspunsul mâine. La amiază, mă duc cu Chivu la Primărie să-l văd pe domnul Davidescu pentru parcelarea Bănesei. Mai târziu, cu Gic şi Mariş la Snagov, dejun la soţii Ion Costinescu – minunat. Ne întoarcem târziu, fac socoteli; mă îmbrac pentru concertul Benda; merg cu E. Ghyka. Ce concert superb! De reţinut simfonia de Haydn, *Simfonia despărţirii*, în fa diez minor, cântată în 1772 la Eisenstadt, la contele Esterházy, protectorul lui, care avea orchestră proprie. Admirabil. La final, interpreţii ies unul câte unul, ceea ce abia se observă (aluzie la concediul pe care voiau să-l obţină de la contele Esterházy). La urmă rămân doar violoniştii ca să încheie simfonia. Mare succes, cu bis, un vals de Ceaikovski şi unul de Dvořák.

24 mai 1941, ora 11 noaptea

La Silvia la dejun, cu Michette Montagliari, Nadia şi fiul ei, mai târziu la Sabina – a avut zi de primire. Mihai Boerescu, ministrul Franţei, soţii Djuvara. Grădina înflorită, bujori frumoşi, gazon îngrijit. De acolo, la doamna Bastos, ceai de cucoane. Adina Woroniecka, Gabriela Danielopolu, Lucia Fratoştiţeanu, Tania Nanu (adorabilă), Nadia şi cu mine. Conversaţie plăcută, drăguţa doamnă Bastos ne arată toate lucrurile frumoase pe care le-a cumpărat la Bucureşti, mobile şi bijuterii.

Mă duc la cinema, film simpatic: *Irene,* cu Anna Neagle. Dansează minunat.

La radio se vorbeşte de două cuirasate, unul german, *Bismarck*, de 32.000 de tone, altul englezesc, de 42.000 de tone, amândouă grav avariate. În Creta bătălia continuă cu încrâncenare. Regele George şi curtea lui au plecat la Cairo.

25 mai 1941

Cuirasatul englez *Hood*, 42.000 de tone, a fost scufundat de nemţi în apropiere de Groenlanda. Grea pierdere pentru englezi. *Bismarck*, vasul german, ar fi avariat. Puţini supravieţuitori pe *Hood*.

La dejun cu Nicu, la Gic şi Mariş. După dejun, Mica Ottescu şi soţul ei vin în vizită, simpatici amândoi. Pe urmă, la Irina Mavrocordat, să aflu veşti despre fiul ei; în salon, de reţinut numele lui Horia Damian. Apoi la Uro Preto, ea e bolnavă. Mă întorc să mă îmbrac pentru ministrul Argentinei, sărbătoare naţională, recepţie strălucită. Iată bilanţul zilei.

26 mai 1941, ora 11½ noaptea

Zilele îşi urmează cursul, dar nu se aseamănă între ele. Fiinţa încântătoare care se numea Elisa Antonescu a murit azi, subit, la ora 2, în timpul mesei. Biata de ea, natură superioară, fină şi delicată.

Tânăra Sanda Ghyka a dat naştere aseară unei fetiţe. Amândouă sunt bine.

La dejun la Elena Sturdza, cu Annie Zănescu, soţii Keller, Bossy şi soţia lui Radu Miclescu – arată tare rău. La sfârşitul zilei, la Lila.

28 mai

Biata Elisa Atonescu a murit subit de angină pectorală. E trist să vezi dispărând o fiinţă atât de atrăgătoare, atât de perfectă. Azi-dimineaţă, la 9½ slujbă şi transportarea corpului la Vităneşti, unde va fi înmormântată în cavoul micii capele pe care a construit-o acolo, pictată de Bâşcu, fratele vitreg al lui Enescu.

Lambrino a fost numit director al Şcolii de la Roma. Cred că e mulţumit. A luat azi prânzul aici cu soţia lui, Paul Teodorescu, Yvonne, Coletta şi George.

După-amiază, Camil Petrescu. Discutăm diferite lucruri.

Seara, *Faust* la Teatrul Naţional, versiunea veche în versuri de Soricu. Tânăra actriţă Eugenia Voinescu, foarte înzestrată în rolul Margaretei. Cu Nadia, Marie Jeanne şi Matei. Nicky Chrissoveloni s-a logodit cu Georgeta Lakeman. Bravo pentru amândoi!

29 mai

Toată ziua e o căldură înăbuşitoare.

Dejun foarte plăcut la soţii Pillat, cu ministrul Franţei, George Brătianu, soţii Bujoi şi Dodi Romalo.

La amiază, veşti de la bietul Vladimir Mavrocordat (leziuni pe inimă), vorbeşte cu maică-sa, enormă şi pocită, săraca. Pe urmă la Miţa, pe care n-o găsesc acasă, ceai la Popovici (Mihai), ce grădină superbă, bufetul excelent.

30 mai 1941

Mare emoţie, şarpanta acoperişului a luat foc din cauza neglijenţei tinichigiului. Mâine-dimineaţă arhitectul va trebui să facă constatarea pentru reparaţiile necesare. Dezamăgitor.

Dejun la Coletta, vizita Sabinei, speriată de incendiu. Marie Louise, totdeauna prezentă

când ai nevoie de ea. Mai târziu la doamna Ullea şi doamna Manolescu. Pe urmă la Arethia Tătărescu, instalată adorabil în noul apartament pe care l-a închiriat.

Luni, 2 iunie, ora 11½ noaptea

Ieri-dimineaţă, concert simfonic dirijat de Silvestri, care a fost uimitor, mai ales în concertul de Händel, unde a interpretat minunat partea pentru pian. Am pierdut simfonia de Schubert, fiind obligată să mă duc la căsătoria Doinei Mihăilescu, care avea o rochie încântătoare şi al cărei soţ mi-a plăcut extrem de mult. Jeanette şi Matei mă conduc acasă.

Prânzesc singură.

După-amiază, la Elena Sturdza şi la Nelly Baffigi, pe care o găsesc în fotoliul ei.

Astă-seară, *Scrisoarea pierdută* la Teatrul Naţional, bine jucată, cu un comentariu de Ionel Teodoreanu. Lila şi Niky mă conduc acasă.

Azi, tot felul de supărări cu muncitorii care repară casa, pe urmă muzică cu Marguerite Zissu.

Dejun plăcut la soţii Lambrino, cu Basil Munteanu şi soţii Marinescu (Balş).

După-masă, la Binica, pe urmă la Emil, în pat, şi pe urmă un moment pe terasa Colettei. Mă întorc şi cinez cu Nadia şi fiul ei.

4 iunie, seara

Ieri, dejun la Coletta, apoi Bălan, Mitropolitul Ardealului, îmi aduce un articol foarte bun pentru volumul Reginei. După aceea închiriez apartamentul unui cuplu de italieni, ea englezoaică.

Muzică aici. Seara, cinema. Film american.

Azi, dejun acasă: Pantazi, Păstorel, doamna Stahl, Zoe Băicoianu. Păstorel îşi citeşte articolul pentru Regină. Mi se pare foarte bun. Îl citesc şi eu pe al meu, îl aprobă. Diferite probleme ale casei, pe urmă ceai la ministrul slovac. Mă întorc şi apoi cinez cu Fred la Pescăruş. Răcoare, dar vedere frumoasă spre lac.

5 iunie, ora 11½ noaptea

Am prânzit la Berceanu cu Marioara. Dan şi fiica ei par să aibă o căsătorie destul de proastă. După-amiază, îi duc întâi trandafiri Sandei Ghyka, uimitor de bine, abia la a unsprezecea zi de la naştere. Fetiţa e dulce. De acolo, ceai plicticos la doamna Pliniceanu, pe urmă la Lila, mă tem că începe să simtă greutatea puiului ei. Apoi la doamna Iliescu, pe care îţi face rău s-o vezi.

Mă întorc şi cinez cu Nadia şi fiul ei. Nimic interesant la radio, doar că nemţii bombardează Alexandria. Unde se află oare acum drăguţul de Peter? Îmi fac griji pentru el.

Într-o descriere a unei şedinţe a Camerei Comunelor, în 1934, Martha Bibescu spune între altele: „Colonelul Wedgwood, laburist, intervine. El afirmă cu tărie că singura primejdie vine din Germania şi e o primejdie aeriană. Alt laburist, domnul Attlee, se ridică să-l felicite pe sir Philip Sassoon pentru că a cerut măriri ale creditelor. În eventualitatea unui război, spune el, fiecare ştie că Anglia va pierde ori va câştiga în aer”. (Ce adevărat e!)

7 iunie 1941

Ieri am ieşit cu Silvia să cumpăr trandafiri – răsaduri: *Gloria Mundi, polyantha, corai*. La „Julieta”, pentru a reproduce o frumoasă fotografie a Reginei Maria şi a Regelui Ferdinand. Ca să încheiem, luăm un aperitiv la Arcadia, noua ceainărie deschisă de Mic Catargi, drăguţ, îngrijit. Îl întâlnim acolo pe Nino Cantacuzino, care a scris o broşură, *Vieux temps, vieilles figures*. Silvia şi

cu mine o cumpărăm. Ne dă dedicaţii.

Dejunez la Marioara şi Gic, care e tot în pat din cauza sciaticii. Mă întorc cu Marie Louise. Mă duc să-l văd pe Victor Antonescu, foarte amărât de la moartea dragii lui soţii, acea femeie de excepţie, dispărută subit. Pe urmă la Marguerite Zissu, în splendidul ei apartament, unde sunt destule lucruri urâte.

8 iunie 1941, sâmbătă [duminică]

Dejunez la Ella Băicoianu. Alaltăieri am plecat, pe la 5½, cu Miclescu, Cosette şi Mimi Berceanu să cinăm la Snagov. A fost minunat. Am înnoptat acolo şi m-am întors ieri-seară cu George Assan şi mama lui, amândoi încântaţi de vila Mariei Louise. Emil ne-a plimbat în barca cu motor până la biserica lui Vlad Ţepeş, care ar merita să fie restaurată. Clopotniţa stă să se prăbuşească. Şi mai zicem că e un monument istoric, dar nimănui nu-i pasă. Mă întorc încărcată de liliac, adus de Emil de la Sinaia, şi de trandafiri din grădina lor.

9 iunie 1941

Azi prânzesc la Jeana, sunt bucuroasă să-i revăd, mai ales pe Gogu, 74 de ani, încă verde. Se ocupă mult de ferma lui. Mă întorc şi mă duc la Buftea cu Veturia. Am văzut-o pe Nadèje, o dor picioarele. Micuţul Nadèjei Flondor e încântător. Ne întoarcem încărcate de flori.

10 iunie 1941

Azi-dimineaţă, la Yvonne Stahl. S-a dus la un ghicitor, zice că n-o să avem război. Să dea Dumnezeu[*133]!

Dejun la surorile mele, foarte gustos, mâncare de zile bune. După-amiază, muzică. L-am invitat pe ministrul Franţei, Truelle, care a venit pe la 7 trecute, cu domnişoara d'Arunières. Până au venit ei s-a cântat *Sonata* de Franck; domnişoara Cocorăscu şi Sandu Albu s-au întrecut pe sine interpretând-o cu multă căldură. După venirea lor am ascultat două eleve ale lui Stroescu, domnişoara Rovène şi domnişoara Diamantescu. Aceasta din urmă a cântat aria bijuteriilor din *Faust*, voce amplă şi frumoasă; amândouă au avut mare succes. Silvestri a interpretat ceva în maniera lui Debussy, foarte reuşit.

11 iunie 1941

Toate zvonurile despre război sunt agasante. Se zice că Germania va cere Rusiei (în arendă) Ucraina pe 90 de ani, toată Polonia, din care să facă un stat independent, statele baltice, partea din Finlanda ocupată anul trecut de ruşi şi, ca încheiere, Basarabia şi nordul Bucovinei (protectorat). După părerea mea, Basarabia va fi veşnic un obiect litigios între ruşi şi noi. Ar fi fost mult mai bine dacă ne-am fi străduit să recuperăm Transilvania, care ne-a fost furată.

Cu Fred, la el la vie, unde se află o mătuşă bătrână. Încântător. O mulţime de lucruri de prost gust, totuşi asta s-ar putea rezolva. La întoarcere, oprire la Ploieşti, unde cumpăr săpun de rufe cu 90 de lei kilogramul şi orez cu 150. Destul de scump.

Ne ducem la cină la Snagov, la Emil. Plimbare cu barca. Minunat.

12 iunie 1941

Zvonurile de război sunt enervante. Antonescu e la München. Întrevedere cu Führerul. Să vedem ce-o să iasă. Am dejunat la Lila, sunt îngrijorată pentru ea, numai să nu fie bombardamente. După-amiază, la doamna Negoescu la ceai şi pe urmă la Ştefania Rainer; apoi la Constanţa

Cantacuzino, la fel de plăcută. La cină: Veturia, Nadia şi surorile mele. Vorbeşte despre procesul cu familia soţului ei.

13 iunie, seara

Iau masa la Ella; toată lumea e foarte agitată, se zice că ruşii au acceptat pretenţiile nemţeşti. Sunt foarte îngrijorată din cauza Lilei, care în curând trebuie să nască şi pe care n-o putem duce la Sinaia din pricina lipsei de doctori. La liceul industrial „Tudosca Doamna", unde tânăra Filotti ne invită pe Nadia şi pe mine. Foarte interesant. Broderiile cu fir de aur sunt superbe. Am uitat să spun că azi-dimineaţă am fost la recviemul pentru tânăra Darwent. Biata doamna Iliescu, în ce hal era, îngrozitor!

Seara, la spectacol. Întoarsă acasă, o găsesc pe Nadia rău de tot. O frecţionez, îi pun o sticlă de apă caldă la picioare şi o învelesc. E mai bine acum şi mai liniştită.

15 iunie 1941. Duminică

Ieri am dejunat la Coletta. După-masă vine dr. Dumitriu pentru Nadia. Spune că n-are absolut nimic la inimă, fenomene de îmbătrânire. Maruka vine să-mi aducă 5.000 de lei pentru Silvestri, care e la Predeal să-şi îngrijească plămânii. Băiat cu un talent muzical atât de mare! La Lila, pe urmă la doamna Nicoleanu. Între timp, veşti abracadabrante şi contradictorii. De fapt, nimeni nu ştie nimic, în afară de Hitler.

17 iunie 1941, ora 11½ noaptea

Ieri am luat masa la Athanasescu cu Alina Vidraşcu, atât de bătrână (92 de ani). Îi apără pe soţii Lucă Sturdza şi pe fiul lor. Pe urmă la Marietta, Marguerite şi la nefericita doamnă Iliescu. Azi Veturia vine să-mi spună că sunt evacuaţi 30.000 de copii. Marie Louise se întoarce de la Snagov. I s-a luat casa pentru Statul-Major. Lila nu vrea să părăsească Bucureştiul[*134].

21 iunie 1941, Bucureşti, ora 11½ noaptea

După toate veştile contradictorii, Georges Duca ne anunţă că astă-seară intrăm în război. Telefonul Lilei nu funcţionează. Imposibil să-i prind pe Lică Racottă sau Emil Berindei. Surorile mele şi Brătienii au plecat azi după-masă. Soţii Grigore Duca pleacă mâine-dimineaţă, Nadia, duminică.

Azi după-amiază, ceremonie emoţionantă pentru bietul micuţ al lui Zoe Marinescu. Am vorbit în seara asta cu generalul Tătăranu pentru maşina Colettei, foarte amabil, sper s-o putem păstra.

Lila, căreia i se tăiase telefonul, a putut să-l recupereze graţie intervenţiei mele la Adrian Nanu şi Ionel Christopol, amândoi foarte drăguţi. Niky a plecat azi-dimineaţă şi Lila a luat o cameră la sanatoriul Gerota, o cameră cu două paturi unde doarme cu dădaca. Plouă iar. Nu e vorba decât de război, se crede că vom intra mâine în Basarabia!!!

Azi la dejun Lila, Coletta şi George. Gic şi Miţi au plecat la Florica.

23 iunie 1941, ora 7 dimineaţa

Marie Louise telefonează de la sanatoriu că Lila, draga de ea, a adus pe lume o fetiţă, brunetă ca taică-său, de 3,5 kilograme. Oh! Ce bucurie că s-a terminat! Mi-a fost aşa de frică, îmi făceam tot felul de idei. Acum trebuie să-l anunţăm pe Niky, care e în Moldova.

Ieri, nemţii şi noi ceilalţi, ca şi finlandezii am intrat în Basarabia şi în Rusia. Ce emoţie, am

plâns ca un copil!

La amiază a fost căsătoria Jeanettei Berindei cu Matei Condiescu. Ea era aşa de bine îmbrăcată! După, mare recepţie la familia Lakeman. Prânzesc cu Lila, pe urmă mă întorc acasă pentru plecarea Nadiei. Marie Louise vine disperată că nu-şi poate salva maşina. I-am telefonat lui Kozlinsky, speră să aranjeze ceva în dimineaţa asta.

24 iunie 1941, ora 11 noaptea

Dimineaţă, la Lila. La 1½ mă caută Georgeta Cancicov ca să mergem să mâncăm la restaurant. Îi aduce Lilei o splendidă tavă de argint. A venit şi el. Dejunăm la Continental, cu icre negre proaspete (oh!), cegă şi becaţine. E şi Pantazi.

Georgeta mă aduce acasă. Vin muzicienii: domnişoara Şova, soţii Sandu Albu, Antropov, Bojeni, dr. Ferekidi, Marguerite Zissu, Ella. Trio de Beethoven, apoi bombardament, deşi e înnorat. Toţi sunt foarte curajoşi. Pleacă toţi la 8 seara. Sonia Zarifopol vine şi ea, dar târziu. Toată lumea e agitată. Noutăţile de pe front par a fi bune, dar comunicatele nu precizează nimic.

25 iunie 1941

Dimineaţa, la Lila. Micuţa e foarte drăguţă, dar atâta a plâns după masă, încât cred că nu mănâncă destul. Dejun la Ella. Se vorbeşte, dar mă feresc să-mi dau cu părerea. Ella e prea pasionată, totuşi se pare că au doborât 400 de avioane ruseşti. Puţină muzică cu Antropov şi Marguerite, pe urmă la Nini Davidoglu, întoarsă de la Viena, mult mai bine, i-au scos cinci fibroame – acum e complet restabilită. Mă întorc la Lila şi mă duc acasă cu Domnica, atât de drăguţă.

26 iunie, ora 5¾ dimineaţa

Am fost trezită de sirene şi de o salvă de tun, care de altfel a precedat sunetul sirenei – obiceiul ruşilor de a bombarda dimineaţa, neputând s-o facă noaptea. Vreme minunată. Azi, ziua de naştere a Colettei şi căsătoria lui Dodoi [Lakeman] cu Nicky [Chrissoveloni]. Abia la ora 9 sunetul prelung al sirenei ne-a prevenit că bombardamentul s-a terminat. În *Manechinul de nuiele*, de Anatole France: „În fiecare epocă sunt obiceiuri de viaţă care determină un fel propriu de a gândi tuturor oamenilor”.

26 iunie 1941. Bucureşti, ora 11½ noaptea

La prânz, ies cu Marie Louise, suntem oprite când încep să sune sirenele. Ne refugiem în prăvălia unui cizmar. Se termină după un sfert de oră. Mă duc la Lila la sanatoriu, plec la 1½ şi cu greu găsesc la jumătatea drumului un taxi care mă duce acasă. La dejun, soţii Emil, Nicu şi Coletta – a cărei zi de naştere este astăzi. Abia am vreme să mă odihnesc puţin, că trebuie să mă pregătesc să merg la căsătoria Lakeman-Chrissoveloni. Dodoi e încântătoare, o rochie minunată, el e foarte serios – pare atât de pătruns de însemnătatea căsătoriei. Lume multă, foarte zgomotoasă. Bufetul, magnific. La 7 mă reîntorc la Lila pentru jumătate de oră, cu biata Marie Louise care mă aduce acasă. La radio se anunţă bombardamentul de azi-dimineaţă, morţi şi răniţi; se anunţă un nou atac pentru mâine-dimineaţă.

27 iunie 1941

Noaptea de 26-27 iunie, tulburată de sirene, n-au fost bombardamente, avioanele duşmane au fost puse pe fugă de avioanele germane. Azi se împlineşte un an de când am cedat Basarabia

fără luptă. Pe prima pagină din *Universul,* scrisoarea de anul trecut a generalului Antonescu adresată regelui Carol, încercând să-i deschidă ochii. Ieri, surpriză plăcută: Marioara şi Gic au venit de la Florica pe neaşteptate, pentru câteva ceasuri. Acolo e linişte, chiar prea multă, zice Marioara. I se pare că în aceste ceasuri grave nu trebuie să stai deoparte. Iau masa cu ele, mă întorc acasă şi pe la 5½ mă duc la Lila; mătuşa bărbatului ei, drăguţa doamnă Botez, îi aduce o mătase superbă pentru o cămaşă.

Mă întorc cu tramvaiul, o întâlnesc pe doamna Milliaressis, care îmi vorbeşte de mama ei, doamna Popovici, bolnavă de tuberculoză şi care se tratează la Braşov, unde i se face pneumotorax.

28 iunie 1941, miezul nopţii

Dimineaţa continui vizitele la sanatoriu să le văd pe Lila şi pe micuţa, pe urmă dr. Săvulescu mă duce la Marie Louise, unde iau prânzul.

Radio Bucureşti vorbeşte de mari succese pe frontul rusesc. Radio Londra spune prostii: Bucureştiul e bombardat în asemenea hal, că a rămas doar o amintire. Mă întorc acasă şi cânt puţin cu Marguerite Zissu şi Antropov trioul nr. 2 de Beethoven.

Pe urmă mă întorc la Lila şi la 7:20 sună alarma; a durat până după 8, pe urmă cu greu am găsit loc în tramvai.

29 iunie 1941. Bucureşti, miezul nopţii

Azi-dimineaţă, chiar când mă duceam s-o văd pe Lila, sirenele ne anunţă că dragii noştri prieteni bolşevici au intenţia să ne atace; stau mai bine de un ceas acasă, pe urmă o jumătate de ceas la Lila, care e bine, micuţa negricioasă e dulce; după asta mă duc să prânzesc la Cella. Filip e plin de vervă şi de entuziasm faţă de marile succese ale nemţilor contra ruşilor. Mă întorc pe jos. La 5½, după o furtună teribilă şi o ploaie torenţială, mă duc la Cleo Krupenski, apoi din nou la Lila şi mă întorc cu tramvaiul.

30 iunie 1941

Azi-dimineaţă, în tramvai; mă întorc singură şi melancolică să prânzesc. După-amiază, muzică cu Marguerite Zissu şi pe urmă cu taxiul la Lila. Vine acolo Licuţa Lugoşianu, vorbeşte mult, dar plăcut şi e femeie de treabă. Mă întorc cu tramvaiul, bucuroasă că am terminat cu sanatoriul. Lila se întoarce mâine acasă.

1 iulie 1941

La 10½, Marie Louise vine să mă ia, mă duce la Lila; eu aştept să se întoarcă de la sanatoriu, în vreme ce ea se duce s-o ia. Se întoarce bine sănătoasă cu micuţa ei negricioasă. Didi Greceanu vine cu un buchet uriaş de maci roşii. Dejunez la Silvia, de acolo, pe jos, la Marietta, atât de abătută, biata de ea, după moartea micuţului ei fin. Mă întorc şi facem puţină muzică. C. Cantacuzino, D. Ghyka, Skeletti, Lambrino, Bojeni, Marguerite Zissu şi domnişoara Anghelopol. Abia au plecat şi se dă o alarmă foarte serioasă; de data aceasta începe la 8 şi un sfert şi ţine până pe la 10½. Părea foarte aproape, îngrozitor.

Sâmbătă, 5 iulie

La dejun, Ion Marin şi Florica Musicescu; conversaţie foarte interesantă despre Marieta Anca. Ieri s-a aflat că bietul Aldea ar fi prizonier la ruşi. Biata Yvonne! Ieri, 4, dejun la Marie

Louise. Alaltăieri, 3 iulie, la Licuţa; miercuri, 2, Păstorel şi soţii Emil la dejun, aceştia din urmă voiau să plece azi la Sinaia cu maşina, dar nu e voie să lipseşti mai mult de 48 de ore şi, în orice caz, nu duminica, aşa că nu vor putea pleca decât luni pentru o zi.

7 iulie. Bucureşti, luni dimineaţă

Ieri, prânz la Marie Louise, necazuri gospodăreşti, din fericire găsesc o servitoare de treabă. Mai târziu, la Pelivan, aşteptând cu nerăbdare cucerirea Chişinăului; încă nu se ştie nimic de Aldea. Mă întorc la 8. Coletta a revenit de la Sinaia, vrea să plece din nou mâine, poate cu Lila.

7 iulie noaptea, ora 11¼

Dimineaţa, ordine prin casă, pregătiri pentru o eventuală plecare cu Veturia la Lila, apoi prânz la Ella Băicoianu. Câteva cumpărături cu Marie Louise, apoi mă întorc acasă şi plec din nou să aflu veşti despre Aldea la Burileni. Yvonne nu era acolo, am vorbit despre copil. Apoi i se telefonează de la Automobil Club şi de la Country Club, dar nu e nimic nou. Ies cu Irina Sturdza şi doamna Kretzulescu; cu prima vin acasă. Coletta pleacă mâine; tren de răniţi anunţat la Sinaia. Lila pleacă poimâine.

10 iulie 1941

Ieri, cu Lugoşianu şi Gunther (ministrul Americii) la Stelian Popescu la ţară, la Drajna; proprietate frumoasă, grădină mare şi îngrijită. Prânz gustos, gazdele foarte primitoare. Lugoşianu ne anunţă, spre marea noastră bucurie, că Basarabia e luată, ce fericire! şi pericolul bolşevic înlăturat pentru vreme îndelungată. Am pierdut 1.500 de oameni şi avem 3.000 de răniţi. Bietul Aldea, tot n-avem veşti de la el, mai ales săraca maică-sa. Aseară, scurtă alertă; o noapte înstelată, luminată de un clar de lună admirabil. După excursia mea, din nou la Lila, pleacă mâine la Sinaia. Caut şi eu o ocazie să plec, dar încă nu mi-am închiriat apartamentul.

12 iulie 1941

Vremea continuă să fie ploioasă în toată ţara. Niky a venit ieri în permisie pentru patru sau cinci zile. Lila a plecat ieri la Sinaia. Niky pleacă şi el azi la 5 cu maşina. Sper să fac la fel cu Mustic şi cu Mitzi, nu cu trenul.

Sinaia, miercuri, 16 iulie 1941

Sunt la Sinaia de sâmbătă seara, am venit pe o vreme oribilă. De a doua zi timpul se îndreaptă – trei zile splendide. Azi plouă. Niky a venit pentru o zi, spre marea bucurie a Lilei. Micuţa e tot mai dulce pe zi ce trece, dar plânge mult.

Zilele acestea am avut atâtea de făcut, că n-am putut ieşi. Am primit o invitaţie la căsătoria Bujoi, care are loc mâine la Bucureşti, unde bombardamentele continuă destul de serios.

17 iulie 1941, Sinaia

Micuţa Lilei plânge mult, dădaca e destul de nepăsătoare. La Maruka; ea dramatizează. Bietul Pynx cred că nu mai poate, răbdarea i-a ajuns la capăt.

Azi, generalul Antonescu, în fruntea trupelor române, şi-a făcut intrarea în Chişinău. Ce emoţie!

20 iulie

Azi, la 10:40, rugăciuni pentru Regina Maria la mânăstire, iar la 11 mulţumiri pentru luarea Basarabiei – nordul şi centrul; sudul încă nu. Vreme îngrozitoare, ploaie torenţială. Am o răceală cumplită. Maruka mi-a telefonat să-mi spună că fiul ei ar fi doborât cinci avioane ruseşti şi că Agarici ar fi vorbit ieri despre el la radio. Ieri au sosit primii răniţi. Coletta şi-a petrecut timpul transportându-i de la gară la deparazitare şi de acolo la spital. Întâi 110, apoi 60; mai sunt aşteptaţi şi alţii. Adina Woroniecka înnebuneşte pe toată lumea. De citit romanele lui Conrad, *Hanul lui Almayer, Pribeagul din arhipelag, Negrul de pe „Narcis”.* Era polonez şi se numea Korzeniowski.

22 iulie 1941

Ce răceală îngrozitoare, din cauza vremii oribile pe care am avut-o. De ieri după-masă s-a făcut frumos. Emil şi George pleacă în dimineaţa asta. Ieri-dimineaţă, parastas[*135] pentru Regele Ferdinand şi Regina Maria şi mulţumiri pentru luarea Bucovinei şi a Basarabiei (nord şi centru). Ieri a fost cucerită Tighina. Coletta lucrează, şi Marie Louise la fel, la spital; sunt transporturi de răniţi. Lila continuă s-o alăpteze pe micuţă, care plânge cam mult şi care nu ia în greutate îndeajuns.

24 iulie, seara. Sinaia

Vizita soţilor Gunther, după dejun. Veneau de la Foişor, doamna Rareş era cu ei. Fetele, la spital. Istericalele Adinei Woroniecka. Insuportabilă. Azi, vreme frumoasă. Cu răceala stau mai bine.

25 iulie, seara

Coletta şi Marie Louise sunt foarte prinse de spital. Aseară, bombardament la Bucureşti, azi după-amiază iar; nu ştim încă dacă au fost pagube. Aici noaptea trecută s-a dat alarma de patru ori.

Vreme urâtă; la aperitiv, dr. Borş şi unul din colegii săi radiologi şi tânăra Negruzzi. Lila s-a decis în sfârşit să-i dea eledon micuţei. Plânge mai puţin şi mănâncă mai bine.

Avioanele ruseşti au încercat să ne bombardeze noaptea trecută, au aruncat ceva bombe la Azuga. La Bucureşti, în împrejurimi, au rănit câţiva ţărani. George pretinde că sunt în derută în Basarabia. Fratele lui, Nicu, s-a acoperit de glorie; doar de bietul Aldea nu se mai vorbeşte nimic. Şi despre dragul nostru Peter – nici o veste, din februarie.

26 iulie, seara

Probabil mâine, la Crucea Roşie, soseşte Emil, iar George azi. Doar Lila nu-l are pe bărbatul ei lângă ea. Vreme tot incertă. Ion, cam răcit; supărător. Ne trecem timpul gospodărind. La Bucureşti, Adina Woroniecka a fost odioasă la spital; sperăm să nu se întoarcă. S-a vorbit că va fi numită la Bucureşti.

28 iulie

Ieri, pentru prima oară la „Caraiman”. Am ajutat la rufărie, am înfăşurat tifoane, am făcut paturi, am servit la masă. Emil vine să mă ia mult prea devreme.

29 iulie 1941

Ieri, a doua după-amiază la spital: apă în pahare, aranjarea paturilor, puţină ordine şi mai ales tifoane. Directoarea, doamna Iosif, e tare speriată că Adina ar putea reveni. Micuţa Lilei creşte de când îi dă eledon, adus din Elveţia prin amabilitatea doamnei De Weck, soţia ambasadorului Elveţiei. Coletta şi Marie Louise lucrează mult la spital. Marie Louise face cu stăruinţă pansamente, Coletta o face pe şoferiţa şi în acelaşi timp lucrează la radiologie. Lila se ocupă de bebeluşul ei. În momentele mele libere, citesc, dar puţin, fiindcă timpul trece cu adevărat foarte repede. În *Viaţa literară* a lui Anatole France, vol. 4, în articolul despre poveşti şi cântece populare, citează o afirmaţie a lui Andrew Lang despre *Odiseea*: „una dintre formulele cele mai cunoscute de tradiţionalism" şi mai departe spune că *Odiseea* e doar „o îngrămădire de poveşti populare înfăţişate artistic şi modelate într-un tot simetric". În disertaţia sa interesantă şi rapidă despre poveştile populare la Homer, se vede că epopeea homerică e formată din poveşti populare, la fel de naive ca acelea pe care tradiţia orală le-a păstrat la noi la ţară. Se vede şi aici cum elementele vulgare au fost îndulcite de marele culegător şi admiri mai mult ca niciodată frumuseţea sigură şi instinctivă a acestei poezii proaspete a grecilor. Shakespeare nu s-a desprins de orice legătură cu poezia orală a popoarelor. El căuta nestingherit atât în tradiţie, cât şi în istorie. În povestea *Reginei pedepsite*, tradusă de Blade, se regăseşte tema istoriei lui Hamlet, imortalizată de marele Will.

Ducându-se la Collège de France, apropo de murdara şi venerabila stradă St. Jacques, Anatole France vorbeşte despre rafturile anticarilor unde dobândeşti dispreţul lucrurilor contrafăcute, cu convingerea că singurele legături de dorit sunt cele ale inteligenţei. Collège de France a fost întemeiat de Francisc I.

29 iulie 1941, ora 11¼ noaptea

Pe jos, pe ploaie, la „Caraiman", invitată de doamna Iosif şi doamna Roşu la dejun; am luat cafeaua la o tânără adorabilă, nu foarte distinsă, dar inteligentă şi mai ales clarvăzătoare. Curioasă, interesantă.

După-amiază, la spital, nu mare lucru de făcut. Mă întorc să cinez, după ce am trecut pe la Strossman să cerşesc o pâine, fiindcă nu se găsea deloc în toată Sinaia.

31 iulie 1941

Azi am luat ceaiul la Regină, cu cele trei fiice ale mele. Simplu, delicios şi adorabil, ca totdeauna. Vorbim despre o mie de lucruri – natural, despre război, despre cutremurul de pământ din iarna trecută, despre Adina Woroniecka (înnebuneşte pe toată lumea cu pretenţiile ei), despre Antoneşti, cărora li s-a luat casa pentru a se amenaja în ea un spital etc. etc.

Mă întorc o clipă la spital, stau de vorbă cu dr. Constantinescu, pe care îl găsesc teribil de schimbat. Suferă de pleurezie, se plânge de toate greutăţile şi mizeriile care i se fac.

2 august, dimineaţa, ora 8

Timp frumos. Adina Woroniecka s-a întors ieri; era la lenjerie când am intrat acolo, s-a ridicat să mă îmbrăţişeze. A povestit despre emisiunile doamnei Antonescu la radio Bucureşti şi despre lucruri inofensive. Promite să-şi reia activitatea, mă întreb ce-o să se întâmple.

Biata Lila e tristă din cauza absenţei soţului ei, nu primeşte cărţi poştale (scrisorile sunt oprite). M-am sculat de la 5½ dimineaţa din cauza micuţei Lilei, care a fost adusă să sugă în camera de alături, şi a zgomotului făcut de servitori. Lăptăreasa ne aduce carne de viţel, încearcă să ne găsească partea dinainte, dar ne aduce spatele. Mă consolez pentru toate astea citindu-l pe

Anatole France, *Inelul de ametist*; culeg fraze care mă încântă: „D. Magure, liber cugetător, la ideea morţii a fost copleşit de dorinţa de a avea un suflet nemuritor"; „De ce n-ar fi în noi un principiu gânditor şi de ce acest principiu n-ar supravieţui acestei asocieri de elemente organice numite viaţă?".

3 august 1941

Azi-dimineaţă, vizită a Reginei Elena la spital. Comitetul Crucii Roşii s-a reunit pentru a discuta chestiunea Adinei Woroniecka. Trist rezultat: să i se dea o lecţie; pe scurt, după-masă îmi telefonează ea să mă invite la ceai cu doamna Iosif, doamna Ungarth, dr. Titi Constantinescu şi Marius Georgescu. Apoi Annie Zănescu, Letiţia cu fata, ginerele şi nepotul, bucăţică la fel de pretenţioasă ca mătuşa. Ceai copios, mâncare excelentă, ne întoarcem la spital şi Adina mă aduce acasă. Mâine-dimineaţă Emil pleacă la Bucureşti. Prinţesa Ileana s-a anunţat pentru 10½. Mă bucur s-o revăd.

4 august 1941

Prinţesa Ileana, încântătoare, cu minunaţii ei ochi albaştri şi tenul frumos, aşteaptă, biata de ea, al şaselea bebe. Era adorabilă la volanul unei maşini foarte frumoase, însoţită de doamna de onoare şi de un ofiţer.

La 5, la spital. Mă întorc târziu. Fetele vin la mine după 8 şi pe urmă se duc să cineze pe Zamora, la Zizi Negruzzi. Se întorc târziu, sunt îngrijorată.

6 august 1941. Sinaia

Toată dimineaţa am stat în casă. Sanda Paulescu Nenişor vine să mă vadă; bărbatul ei este de 15 zile pe front. Anatole France în *Inelul de ametist*: „Ştiaţi că natura arareori reuşeşte nasurile şi din cauza stângăciei ei de a le croi strică prea adesea chipurile frumoase?".

10 august

N-am bani. Veronica nu-mi trimite nimic de la apartamentul Odobescu; l-a închiriat la doi ofiţeri germani, iar aceştia au obiceiul să plătească doar la sfârşitul lunii.

Ieri, spre marea mea bucurie, am făcut muzică cu Filip, a II-a de Beethoven şi *Primăvara* (a V-a). Pe urmă, cu dr. Borş, venit să asculte, m-am dus puţin la spital. Coletta, întoarsă de la Braşov, unde a fost cu Yvonne, mă aduce acasă.

10 august, seara, ora 10:20

Coletta e de trei ore la spital; nu s-a întors, lucrează mult. Mă tem că se oboseşte prea tare. Dejun la Maruka. Îmi povesteşte lucruri de necrezut despre E[nescu], inimaginabil. Ar avea o amantă, simplă servitoare de categoria a treia, pe care ar fi instalat-o pe Cumpătu – peste drum de Luminiş.

Ne-a cântat la pian dumnezeieşte, *Simfonia a V-a*, *Preludiul* şi *Moartea Isoldei* şi finalul din actul III al *Amurgului* [*zeilor*], cu marşul funebru. Cârstea şi drăguţa lui nevastă mă aduc acasă împreună cu un italian, prieten cu Cârstea. Enescu îmi spune că cei mai buni violonişti sunt evreii, fiindcă au pielea degetelor mătăsoasă şi făcută pentru vioară, şi în general latinii. Ne vorbeşte de Toscanini, care dirijează pe de rost fiindcă e aproape orb şi nu poate citi notele în concert, dar ştie toată muzica pe dinafară, având o memorie formidabilă.

14 august, ora 11½ noaptea

De trei zile ştim, în urma unui telefon de la Bucureşti al lui Emil, că Peter e prizonier în Italia, vasul lui fiind torpilat de unul german, şi a fost recuperat de italieni, la care e bine îngrijit şi hrănit. Ce uşurare să-l ştiu la adăpost! Dacă săraca Yvonne ar putea avea certitudinea că fiul ei e bine îngrijit!

Azi a venit Radu Ghyka să ne ia şi am fost la ceai la Letiţia cu Lila şi cu micuţa, în braţele dădacei, şi cu Marguerite. Conversaţia s-a învârtit în jurul poveştilor nebunei de Adina W. Eu nu m-am mai dus la „Caraiman".

16 august, ora 5½ dimineaţa

Ieri, cu Valentina, Yvonne şi Dedi Romalo, la Maruka, unde Enescu ne-a cântat Wagner la pian. Minunat, ca totdeauna, dar pare destul de obosit. Maruka e foarte frumoasă şi mult mai bine din punct de vedere fizic, însă obsedată de ideea că el e îmbrobodit şi că i se dau droguri. Sub pecetea celei mai mari taine. Spitalul de la „Caraiman" a fost închis din motive de economie – se pare. N-am mai fost acolo de când cu noile poveşti ale Adinei W. Sunt aşa de bucuroasă că Peter e în Italia, unde sunt convinsă că va fi bine îngrijit, de altfel o şi spune în scrisoarea lui. Biata Yvonne, fiul ei e undeva la Odessa, despre care se spune că e încercuită. Se pretinde chiar că trupele germane ar fi intrat în oraş. Ieri, la Marietta Balş, atât de tristă, săraca – noroc că merge mai bine cu ochii. Frumoasă cartea lui Bucuţa, *Pietre de vad*, îngrijit editată la „Monitorul oficial".

17 august 1941

Azi, Regina, cu Nelly, la ceai. Eram toate acolo, la fel şi Emil şi Nini Davidoglu. E cu adevărat adorabilă, atât de naturală şi de drăguţă! Pe urmă, o scurtă plimbare în pădure şi seara, la cină, bem şampanie pentru Marie Louise şi Emil, căci mâine e aniversarea căsătoriei lor.

19 august

Dimineaţa, dus-întors pe jos, vizită la expoziţia miniaturistului Catargi: foarte inegal, ceva cromo, mare uşurinţă. După dejun, împreună cu Ninette, la Valentina şi de la ea, cu Elisabeth Ghyka şi monseniorul Ghyka, la Maruka, felicitări pentru cei 60 de ani ai lui Enescu. Părea aşa de trist dragul şi marele artist, pe care Maruka îl înnebuneşte aşa de rău.

Pe urmă la Marietta – nu-i acasă –, la doamna Fotino – e la Bucureşti –, la Marguerite, ieşită în oraş, apoi la coafor pentru manichiură, am plecat pe jos. M-au ajuns la Verbancu. L-am văzut şi pe Radu Cutzarida, care pleacă poimâine-dimineaţă la Viena – Lisabona – Argentina. Marie Louise îi dă scrisori pentru Peter şi soacra ei.

Vreme minunată, foarte cald; se spune că la Bucureşti e un infern. Odessa ar fi fost luată, zice Ninette.

21 august

Ieri, muzică cu tânărul Fotino, e uimitor pentru vârsta lui şi pasionat de muzică; în *Folies d'Espagne* m-a fermecat. Apoi la patru mâini cu Edmée Filip, *Dolly* de Fauré şi o încântătoare suită de Debussy. E frumos şi cald, la Bucureşti e înăbuşitor. Biata Lila are necazuri cu oroarea ei de dădacă, urâtă, impertinentă şi pretenţioasă, nu face decât după capul ei. Ţine copilul cu ochii şi capul în soare. Se pune problema deschiderii spitalelor din Sinaia pentru că la Bucureşti reîncepe şcoala.

21 august, seara

După o zi splendidă, seara plouă; Lila e încântată: Niky i-a telefonat de la Bălţi ca să-i spună că a fost chemat la Bucureşti. Am luat ceaiul cu Valentina la doamna Mihail, soţia generalului, împreună cu doamna Athanasescu şi încă două doamne. Silvestri a venit să mă vadă, după ce a prânzit la Enescu. Povestea acestuia din urmă e, aşa cum vorbeşte toată lumea, neaşteptată.

23, seara

Lila e fericită, soţul ei i-a telefonat de la Bălţi că a fost rechemat la Bucureşti. George l-a întâlnit azi-dimineaţă în tren, foarte slăbit, n-a putut să-şi vadă căpitanul şi a trebuit să renunţe să vină cu George.

La Marguerite la ceai, pe urmă la Marietta, i-am văzut pe cei doi băieţi, Ion, încântător. Luptele de la Odessa, îngrozitoare, se nădăjduieşte cucerirea oraşului în curând.

25 august 1941, luni dimineaţa, ora 8

Vremea frumoasă continuă. George şi Emil au petrecut ziua de ieri aici – au plecat azi la 6 dimineaţa. Biata Lila l-a aşteptat pe Niky, care e la Bucureşti şi n-a putut veni s-o vadă, căpitanul lui lipsind sâmbătă şi duminică. Nădăjduieşte pentru astă-seară. Micuţa are 4,50 kilograme, a crescut bine de când ia eledon.

Comunicatul rusesc pretinde că o divizie românească a fost distrusă la Odessa, poate nu e întru totul adevărat, dar se pare că sunt pierderi îngrozitoare în armata noastră. Ce cumplit e războiul!

26 august, marţi dimineaţa, ora 6

Niky a sosit aseară la 6, doar pentru câteva ore; pleacă azi cu trenul de 10. S-a săturat de ce face – reporter foto – şi e speriat să vadă că armata română, în loc să se oprească la Bug, cum s-a zis, continuă să înainteze în această Rusie nemărginită, spre răsărit. Se pare că nu mai e nici un entuziasm. Li s-a spus tuturor că ne vom opri la Bug şi uite că acum continuă.

Apropo de André Maurois, despre cărţile lui Wells[59]: „*Maşina timpului* sugerează responsabilitatea omului faţă de umanitate; *Minunata vizită,* orizontul totdeauna injust al majorităţii oamenilor, în opoziţie cu o fiinţă eliberată de toate restricţiile umanităţii; *Insula doctorului Moreau* arată aspectul bestial al vieţii omeneşti. *Omul invizibil*, pericolul puterii acolo unde lipseşte controlul moral; *Războiul lumilor*, pericolul dezvoltării inteligenţei în paguba simpatiei. Romanele umoristice şi autobiografice, precum *Kipps, Povestea domnului Polly, Dragostea şi domnul Lewisham*, le tratează cu oarecare lejeritate. A doua categorie o formează romanele cu teză, unde sunt puse în evidenţă ideile lui Wells despre politică, progres şi viitor. Din această a doua categorie, cele mai bune sunt: *Noul Machiavelli, Tono Bungay, Prieteni pasionaţi, Căutarea magnifică, Domnul Britling, Clissold*. Mai mulţi critici englezi consideră *Tono Bungay* cel mai bun roman al lui Wells – cele două elemente – idei şi caractere – fiind aproape egal tratate”.

28 august, ora 8 dimineaţa

Coletta a plecat cu doamna Ungarth la Braşov ca să facă cumpărături pentru spital. A sosit un număr mare de răniţi de pretutindeni. Coletta zice că se duce pentru 15 zile la Tiraspol, unde se cer voluntari pentru îngrijirea bolnavilor. Mie mi se pare că amândouă lucrează suficient aici. De la

Peter, nici o veste. Niky vine astă-seară, mare bucurie pentru Lila fiindcă pe moment rămâne la Bucureşti.

Am luat ceaiul la doamna Stoicescu, soţia ministrului Justiţiei. Locuieşte într-o vilă a ei, pe str. Vasile Boerescu, în care am locuit cu mama şi surorile mele în prima vară a văduviei mele, după moartea dragului Blanc. Ce departe sunt toate acestea – 38 de ani! Mi s-a strâns inima urcând scările; mi-am amintit de această mare şi cruntă durere şi de orele de disperare petrecute acolo.

După aceea, la Marguerite, apoi Letiţia şi copiii ei. Mă întorc acasă, a venit Niky. Ne povesteşte o sumedenie de lucruri interesante şi dezolante din Crimeea. Mâine reîncep să lucrez – de data aceasta la Palace.

30 august 1941

Am organizat la Cazino, în beneficiul Crucii Roşii, un concert cu pianul doamnei Lupescu, în vila în care a stat ea, locuită acum de un comisar, Paulescu. Concertul a strâns 26.000 de lei, ceea ce e foarte bine. Au luat parte doamna Nicolau, pianistă, violonistul Manoliu, Silvestri şi doamna Guţianu. Lume puţină.

1 septembrie, ora 11 noptea

Emil, George şi Niky s-au întors azi la Bucureşti, cu Lucian Greceanu. Lila e încântată pentru că pentru moment Niky nu se întoarce pe front. Finlandezii şi nemţii anunţă noi succese pe frontul rusesc.

Vreme oribilă, trenuri întrerupte. Mă duc pe jos la spital. Ieri-dimineaţă a murit bietul Alecu Rioşanu. Se pare că şi-a păstrat luciditatea până în ultimul moment.

André Maurois, în *Magicieni şi logicieni*[60], spune că dialogurile lui Shaw ar fi cu totul nefireşti în viaţa reală – dar teatrul nu înseamnă viaţa reală. La origine a fost o ceremonie religioasă şi oamenii găseau acolo cu încântare acea meditaţie asupra lucrurilor veşnice pe care le propunea ceremonia religioasă. Shaw are acelaşi gust pentru trompete, cortegii, personaje istorice ca rivalul său, Shakespeare, are simţul spectacolului.

2 septembrie, Sinaia, ora 11 noaptea

Coletta se întoarce de la Bucureşti. Eu am lucrat toată după-amiaza la spital. Valentina e la Bucureşti pentru înmormântarea bietului Alecu Rioşanu, care le-a făcut servicii atât de mari pe vremea legionarilor. În dimineaţa asta, sonate cu Şerban Fotino. Cântă într-adevăr bine pentru vârsta lui – 17 ani. Coletta vrea să se ducă la Tiraspol.

4 septembrie, ora 4½ dimineaţa

Coletta pleacă la 7 fără un sfert la Bucureşti cu ambulanţa, pentru medicamente; o ia şi pe Lila cu dădaca şi copilaşul, cu tot bagajul – ocazie unică.

Sunt îngrijorată din cauza Inei, a slăbit 3 kilograme, îmi spune Annie, de când s-a întors de la Pucioasa, din cauza intestinelor ei care nu sunt niciodată cum trebuie. O să mă ocup ceva mai serios de chestia asta. A fost cântărită la Verbancu, miercuri, 3 septembrie, înainte de masă, şi cântăreşte 20 de kilograme.

5 septembrie 1941. Sinaia

Ieri am vorbit cu Lila la telefon, a sosit bine şi repede la Bucureşti, cu tot bagajul ei uriaş.

M-am ocupat de micuţă, am hrănit-o bine, să vedem cum o să meargă cu toate

medicamentele care i s-au dat. La 5, la spital cu Marie Louise. Pregătesc pansamente la Palace cu Anna Bujoi, domnişoara Musicescu, încântătoare, doamna Ionescu Breaza, ghicitoarea, şi alte infirmiere, până la 8½, când vin să mă ia fetele. După masa de seară, scurtă explicaţie (amicală) cu Marie Louise despre micul incident de seara trecută cu cei doi doctori.

7 septembrie, ora 10 seara. Duminică

Ieri şi azi, repetiţie a sonatei de Franck, la Maruka. Admirabil. După sonată şi încă una de Bach, descoperită recent, şi o adorabilă bucată de Pierné (elev al lui Franck) ne cântă la pian *Ifigenia în Aulida*, cu un final de Wagner, să nu-ţi vină să crezi! Îi spun lui Enescu: „Voi, toţi muzicienii, admiraţi această muzică, Bach, Glück, Händel etc. Dar voi de ce nu compuneţi în acelaşi stil?”. Îmi răspunde: „Pentru că ar arunca în noi cu mere stricate. În acest sens, totul a fost spus, muzicienii au luat smântâna şi ne-au lăsat zerul şi uneori acesta se brânzeşte”.

Toată ziua la spital, fac bandaje şi pansamente.

9 septembrie 1941. Sinaia

Biata doamnă Mavrodi a murit ieri, trebuie să mă duc la Bucureşti pentru înmormântare. E o vreme oribilă. Ploaie şi umezeală.

13 septembrie

Am fost cu familia Mavrodi cu maşina la Bucureşti şi ne-am întors cu Letiţia. Doamna Mavrodi, liniştită în sicriul ei, părea la fel de indiferentă ca atunci când trăia. Fetele păreau tare îndurerate.

În munţi a nins şi acum s-a făcut în sfârşit frumos, dar nopţile sunt foarte reci. Ina e o bomboană, îmi place aşa de mult să fiu cu ea, mă topesc când spune cu o voce mângâietoare: „mumi dulce”[*136]. Deja vrea să înveţe tot, în vreme ce Ion, deşi înzestrat pentru muzică, e atât de leneş când trebuie să lucreze singur! Ieri am cântat cu Enescu *Sonata primăverii*. Ce emoţie! Continui să citesc remarcabila carte a lui Maurois *Magicieni şi logicieni* – analiză a unor autori englezi. Despre Lytton Strachey spune că ar fi total nepotrivit să fie comparat cu Voltaire. Batjocura lui e mai puţin directă. Voltaire are spirit, Strachey, umor. Pentru un popor puritan, timid şi pasionat, cum e poporul englez, umorul trebuie să fie o formă de comic mai sigură şi mai ascunsă. Cum să te superi dacă nimic contrariant n-a fost spus?

14 septembrie 1941. Sinaia

Reumatism la umărul stâng, foarte dureros. Aspirină şi frecţii; până acum nu-i mare lucru.

Ieri m-am dus la Predeal cu dr. Borş, la Silvestri, care stă în vila Kremer, o casă sinistră cu o bibliotecă dintre cele mai interesante, de mare valoare, cu ediţii princeps din autori francezi.

La 7, la Maruka, pentru repetiţia cu domnişoara Musicescu (nepoata Florichii), dr. Dinischiotu, soţia lui şi Silvestri. Acolo erau Beni Diamandi cu fiica lui, Madeleine Cantacuzino cu Kristeller, Bobescu şi fiica lui Iunian cu soţul ei. Enescu a cântat din tot sufletul, cum face totdeauna. Acest simţ muzical genial pe care îl are, inimitabil, te pătrunde şi te transportă.

15 septembrie. Seara

Ieri, de asemenea la concert.

Ieri, la Palace, Enescu a interpretat un lung program cu tânăra Chebap şi Silvestri, pentru răniţi. Mulţime uriaşă. Total: 21.000 de lei. Azi ne ducem la Luminiş, interpretează două sonate de

Beethoven, a VI-a şi a IX-a, cu Madeleine Cantacuzino. E ciudat că uneori ajunge să cânte fals.

17 septembrie 1941, dimineaţa

Ieri Marie Louise s-a dus să-şi petreacă ziua la Bucureşti, se întoarce în dimineaţa asta pentru pansamentele de la spital. Zi frumoasă, dar friguroasă. La 5, la spital, ca de obicei, pe urmă la Maruka, cu Anna Bujoi, tânăra Musicescu, Robeştii, Valentina, tânăra Vasilescu şi doamna Drăgulinescu. Mă întorc să cinez şi mă culc. Durerea de la umăr m-a mai lăsat, dar Coletta nu scapă de gripa şi de tusea ei.

17 septembrie, ora 11 noaptea

Toată ziua afară, vreme superbă, tuse zdravănă, coafor, dejun la Marguerite, pansamente la spital – ca de obicei. Marie Louise s-a întors de la Bucureşti.

18, seara, ora 10

În pat, cu o răceală oribilă. Coletta s-a dus la Bucureşti să-şi aranjeze maşina. Nu ies din casă. La dejun, Anna Bujoi şi tânăra Musicescu. Meniu vegetarian de care au fost încântate. Se zice că Adina Woroniecka şi bărbatul ei ar fi trecut frontiera – el făcea spionaj; asta ar fi culmea, după tot scandalul pe care l-a făcut pe oriunde a trecut.

20 septembrie, dimineaţa, ora 6¾. Sinaia

Ieri-dimineaţă am ieşit un moment ca s-o cântăresc pe Ina la Verbancu, a luat o jumătate de kilograme în ultimele opt zile, sunt aşa de mulţumită!

După-amiază stau acasă, vine să mă vadă Elisabeth Ghyka, apoi vine fiica ei, cu guvernanta şi copiii. A luat ceaiul la Regină cu ducele de Coburg, despre care spune că face parte din generaţia care sărută mâna doamnelor; îl socoate îmbătrânit deşi n-are decât 58 de ani, nu vorbeşte decât englezeşte, de altfel e englez, ca şi tatăl Reginei Maria, Preşedinte al Crucii Roşii germane [*sic*].

Cred că în zece zile plec la Bucureşti. Vreme oribilă, frig şi umezeală. Puţin soare spre Bucureşti.

21 septembrie, 1941. Sinaia, ora 8 dimineaţa

Ieri, venire masivă de răniţi grav. Coletta şi Marie Louise stau toată noaptea la spital, una transportând bolnavi de la gară la spital – camuflajul a fost anulat pentru această împrejurare –, cealaltă făcând pansamente. Toţi susţin că Odessa e imposibil de cucerit şi că sunt trimişi zadarnic. Ruşii îi vizează mai ales pe ofiţeri. Pe de altă parte, se pare că generalul Antonescu ar fi spus că, Odessa odată luată, armata română se întoarce şi nu merge mai departe.

Soare şi mai puţin frig.

23 septembrie, ora 10½ seara

Bietul Ioaniţiu a murit stupid, fiind înlocuit de Iacobici la Statul-Major. Antonescu la război. Taylor şi Papa s-au întâlnit. Se crede şi se speră în convorbiri de pace. Kievul a fost luat de duminică – mare succes al nemţilor. Ieri am lucrat la Palace. Azi m-am dus la Elisabeth Ghyka, n-am găsit-o decât pe fiica ei Manola, întoarsă din Elveţia. Vreme ameninţătoare, la sfârşitul zilei se îndreaptă. Mă duc s-o văd pe Marie Liliane. E în pat, singură. Marguerite s-a dus la Braşov să-şi

comande un costum taior de 22.000 de lei. O nebunie.

26 septembrie 1941. Sinaia, ora 6½ dimineaţa

Munţii sunt auriţi de soare. Cred că toamna va fi lungă şi frumoasă. Totuşi m-am hotărât să plec marţi sau miercuri. Maruka e bolnavă. Furuncule, operaţie. Marie Louise şi Coletta lucrează din răsputeri la spital. Citesc puţin. Apoi *Plante utile în medicină*[*137].

Sinaia, vineri seara, 26 septembrie, ora 10½

Dejunez cu Manola de Bree, inteligentă, delicată, dulce, patru copii, sufletul i-a rămas în Elveţia lângă bărbatul ei, speră să-şi găsească de lucru în Portugalia. La spital pregătesc pansamente cu Valentina, Anna Bujoi, domnişoara Musicescu şi celelalte. Maruka are diabet, trebuie să facă insulină. Vorbesc astă-seară cu Enescu. Emil, venit aici, stă până luni, nu ştie cu cine şi cu ce se va întoarce la Bucureşti. Ar vrea s-o ia pe Marie Louise, ar putea lucra la Sf. Sava. Eu probabil la [Notre Dame de] Sion.

Sâmbătă seara, 27 septembrie. Sinaia, ora 11 noaptea

Vreme mizerabilă, ploaie, întuneric complet din cauza camuflajului. Toată după-amiaza, la Maruka, neavând azi spital. E disperată din cauza legăturii lui Enescu; spune că poloneza asta e o creatură îngrozitoare, izgonită de pretutindeni, că el pleacă la 8 dimineaţa şi se întoarce la 11½ sau la amiază, că e în rahat până în gât. El e dulce, răbdător, resemnat. Ea moare de frică să nu-l piardă, scrie pagini întregi în care încearcă să...[*138]

25 noiembrie 1941

Doamna Odobescu se tocmeşte pentru chirie, rămâne pentru 4.500 pe lună, ceea ce e destul de puţin. Marie Louise e gripată, mania ei de a nu-şi pune şoşoni! Când e frig iese în pantofi. Prânzesc singură, apoi mă duc s-o văd, e drăguţă, întinsă pe canapea. Pe urmă muzică. Manoliu şi Marcovici interpretează *Sonata* de Franck. Bine. Doamna Magda Nicolau, o baladă de Chopin, un vals-studiu de Saint-Saëns şi un fragment dintr-un concert de Ceaikovski. Cântă domnişoara Anghelopol, are voce, dar nu şi ritm şi sensibilitate suficientă.

Astă-seară, concert Enescu, foarte frumos, mai ales sonata de Händel şi *Berceuse* de Fauré. Mă întorc pe jos cu Elisabeth Ghyka.

30 noiembrie

Ieri, la dejun, George Polizu şi Fred Fulga, cu un iepure adus de George de la Maxut.

După-amiază, ceai muzical la Maruka; Enescu, remarcabil. Cină la Marie Louise, cu George Crutzescu, perechea Chrissoveloni (încântători), Alexandru Băicoianu, Davidoglu, Cosette. Cină rece bună. Pe urmă jocuri de societate.

Azi, la 11, concert dirijat de Jora, splendidă *Simfonia* de Franck – mai ales prima parte. Enacovici, o oroare solo de vioară. Îl admir pe Sandu Albu că a putut interpreta asta pe dinafară; în încheiere, fragmente din baletul lui Jora *Demoazela Măriuţa*[*139], plin de haz şi bună dispoziţie. Pe urmă, pe frig, la Ella Băicoianu, la dejun, apoi cu Veturia la Buftea. Vizităm mai întâi spitalul, conflict între răniţi şi personalul medical – poveste stupidă. Pe urmă am luat ceaiul la Nadèje şi m-am întors la Maruka, iarăşi bolnavă (furunculoză şi diabet nervos), lume multă. Ajung la timp ca să-l ascult pe Enescu interpretând fragmente din *Amurgul zeilor* şi *Aurul Rinului*. Extraordinar. Mare noroc să mă întorc cu maşina.

1 decembrie

Dejun la Lambrino, după spital (unde sunt ploşniţe). La dejun, soţii Démètre Ghyka, Stoica, Skeletti; fiul acestuia, la cafea. Démètre Ghyka, neobosit, încântător, o grămadă de istorii interesante, între altele că englezii nu-i socotesc gentlemeni pe români pentru că împuşcă vulpile cu puşca. Pe urmă, la Miţa Filipescu, tare îmbătrânită, săraca, şi apoi Ina.

Maruka, în pat, mică intervenţie din cauza unui furuncul, şi concert Enescu. Ne ducem şi ne întoarcem cu el într-o maşină superbă şi misterioasă, cu Bălaşa [Cantacuzino] şi tânăra Holban.

2 decembrie

Dejun la Silvia, cu Ion Marin [Sadoveanu]. Pe urmă la spital; răniţii, atât de bucuroşi pentru cel mai mărunt lucru oferit. Mă întorc, puţină muzică cu Marguerite Zissu. Din nou muzică, Stroescu cântă minunat, Silvestri interpretează din operele sale, o fugă, toccata e uimitoare. La Coletta pentru cină; a venit azi-dimineaţă.

5 decembrie 1941

Frig. Alaltăieri, parastas[*140] pentru mama doamnei Nicoleanu, pe urmă la spital. Dejun, Marguerite.

Ieri, la dejun, soţii Berceanu, Păstorel, Edmée Filip, Coletta şi George, Fred. Masa mea n-a fost grozavă.

După-masă vine Rita să mă vadă. Pe urmă, la Maruka, muzică divină. Azi dejunez la soţii Mardare.

Ora 11 noaptea

Încântător. Am luat masa la soţii Mardare, plăcut şi interior frumos. Soţii Ralea şi Slăvescu (el, fratele lui Victor), conversaţie plăcută. Uit cu totul să mă duc la Liliana Nicolau – idiot – şi mă duc la 6 la Maruka. Muzică magnifică. Enescu interpretează mai bine ca niciodată sonata de Brahms, ce emoţie adâncă se degajă din interpretarea lui, secondat admirabil de tânăra Fotino. Într-adevăr, un artist remarcabil.

6 decembrie. Sf. Nicolae

Onomastica lui Niky, a Colettei şi a lui Nicu, fratele meu, la care luăm un aperitiv. La dejun, Lipatti şi Silvestri, foarte drăguţi.

La 5, la fiica lui Nelly Baffigi, care are un bebeluş, pe urmă cu tramvaiul la sala Dalles s-o ascult pe pianista Santa Sigundo, temperament excesiv, tuşeu catifelat, foarte bună în Scarlatti şi în *Poloneza* lui Liszt. Rea de tot în Beethoven şi Chopin.

Duminică 7 decembrie

Azi-dimineaţă, concert simfonic: dublu concert de Bach, cu Enescu şi Teodorescu, pe urmă cel din urmă în concertul de Brahms. Bun. În încheiere, *O viaţă de erou* de Strauss, care mi se pare aşa de banal!

Dejun la surorile mele, însoţită de simpatica doamnă Mardare. Mă întorc pe jos şi la 6 sunt cu soţii Mardare la Maruka, unde Enescu ne cântă o sonată de Mozart, una de Beethoven şi a II-a de Schumann, acea minune de adagio, unic interpretat de Enescu. Soţii Mardare mă conduc acasă.

Glumă amuzantă: De ce nu se poate sărbători Crăciunul anul acesta? Pentru că regii magi n-au obţinut paşapoarte, fiindcă Iisus e evreu, Fecioara Maria e ocupată cu Patronajul, păstorii au făcut afaceri cu brânza, lâna oilor a fost blocată, steaua a fost camuflată şi nu merita să faci Crăciunul doar pentru măgar. Cella adaugă: Iar noi toţi suntem pe paie[*141]! Amuzant.

8 decembrie 1941

Dimineaţa, la spital, pe urmă dejun la Marie Louise. Apoi la Elise ca să cârpim cuverturi. Mă întorc cu camioneta doamnei Kaprov. Bine că am găsit această ocazie; mai întâi mă opresc la Coletta, unde mă joc cu Ina cea drăgălaşă, şi mă întorc să cinez, cu melancolie, singură.

13 decembrie

Marţea trecută, strălucită după-amiază muzicală la mine, cu elevii lui Stroescu; Migry, excelentă, n-are cine ştie ce voce, dar e inteligentă şi are personalitate. Rodica Suţu, excelentă pianistă, clasa întâi. Evantia Costinescu, cu melodii de Paul Constantinescu, toate pline de originalitate. În încheiere, un trio cu Edmée Filip, doamna Ştefănescu şi Poireau, violoncelist fără temperament, dar bun într-un ansamblu. Doamna Ştefănescu, excelentă. Aseară, vineri, splendid concert Enescu şi Lipatti (Mozart). Ieri-dimineaţă am vizitat, cu Georgeta Cancicov, spitalul nr. 303 (Malmaison) al Patronajului. Construcţie magnifică, făcută pentru personalul Palatului, scos afară în cea mai mare parte.

18 decembrie 1941. Bucureşti, ora 5 dimineaţa

Luni, botezul fetiţei Lilei, adorabilă, cu obrăjori aşa de frumoşi!

Seara, deschiderea stagiunii la Operă, cu *Alexandru Lăpuşneanu*, de Zirra, sala foarte frumoasă; în loja direcţiunii, madam Antonescu, în spatele ei, Veturia, Georgeta Cancicov, doamna Rebreanu cu fiica şi ginerele ei şi Brediceanu. Goangă, foarte bine în rolul lui Lăpuşneanu. Ion Marin e convins că are vocea în scădere. Doamna Bercescu e magnifică, voce amplă, generoasă, notele de sus uneori prea ascuţite.

Spitalul închis. Azi, „Mircea”, trebuie să mă duc devreme, vânzare de broderii cu Letiţia.

18 decembrie 1941. Bucureşti

Am plecat la 10 dimineaţa, Coletta s-a întors de la spital cu Zlotescu – perfect. Din fericire. La „Mircea”, cu Letiţia, aranjăm standul nostru. Doamna Antonescu cumpără de 24.500 de lei, americanii la fel. Total, 82.500 de lei. Bravo! Apoi, la Maruka, pentru muzică. Superb. Vin şi doamna Antonescu şi Veturia. Enescu cântă cu Nadia Chebap. Ea interpretează splendid.

20 decembrie 1941. Bucureşti

Ieri, la 10 dimineaţa, eram deja la bazarul de la „Principele Mircea”, ca să aranjez standul. Vânzare slabă.

Prânzesc la Silvia, care vine să mă ia cu Ion Marin şi Georges Duca. Mă întorc. Poate reuşesc să-mi plasez fota. La ieşire, cu mare noroc, găsesc un taxi ca să mă duc la 6 la Maruka, să-l aud pe Enescu; deosebit, ca totdeauna, era binedispus, se întorcea de la Academie. Am norocul să mă întorc cu Kristeller.

21 decembrie, ora 11 noaptea

„Mircea”, ultima zi, speranţa de a-mi vinde fota se spulberă. Dejun la Binica, nu prea amuzant. La „Mircea”, înainte şi după. La 6, la Maruka, muzică divină, Bach, Mozart, Beethoven, sonate cu Smărăndiţa Athanasof, excelentă, pe urmă Pynx la pian, *Simfonia neterminată*. O minune.

Mă întorc pe jos la „Mircea”, ca să cinez cu Lia, mult zgomot, neplăcut. Secţia noastră a vândut broderii cam de 110.000 de lei.

22 decembrie 1941

Ce zi! Dimineaţă, cumpărături înainte de a merge la spital. După dejun, la Marie Louise; la 5 mă reîntorc la spital pentru pom. Doamna Antonescu şi doamna Dănulescu, discursuri, distribuire de cadouri. Aperitiv pentru noi, cu rectorul şi profesorii, pe urmă vin Bredicenii să mă ia la concertul Kempf, splendid, mai ales *Scene din copilărie* de Schumann, *Sonata* şi *Marşul funebru* de Chopin, un coral de Bach şi o suită de Bach, *Alla turca* de Mozart etc. etc. Îl interpretează pe Mozart ca nimeni altul.

24 decembrie. Ajunul Crăciunului

Dimineaţă, slujbă la biserica anglicană pentru bietul Gunther, ministrul Americii la Bucureşti, mort de leucemie. Văduva lui rămâne în ţară într-o situaţie tragică, mă întreb ce-o să facă. După spital, dejun la Ella Băicoianu, care judecă fals, fiind părtinitoare peste măsură. Dimpotrivă, copiii ei sunt foarte rezonabili.

Mă întorc, pun la punct micile mele cadouri pentru mâine, după care mă duc la Maruka. Pynx cânta cu Nadia Chebap, foarte muzicală, un mecanism splendid. Rămân acolo să cinez, Maruka se vaită veşnic că are atâtea de făcut, se plânge de nepoţii ei, de testamentul mamei etc. etc. Bietul Pynx, atât de răbdător sau aproape indiferent.

25 decembrie. Crăciunul

Azi-dimineaţă, pregătiri pentru dejun, pe urmă vizită la micuţa Lilei, apoi la dejun Coletta şi George, Lila şi Niky, Gic, Marioara şi Ion – fiecare cu micul său cadou. După dejun, vin în vizită Zizi Negruzzi şi Dina. După ora 5 citesc şi la 8 mă duc s-o văd pe Ina, palidă fiindcă n-a dormit noaptea. La Coletta, dr. Zlotescu, Dina şi Zizi; vorbim de război, evident ne întrebăm de ce a fost înlocuit Brauchitsch.

27 decembrie 1941. Bucureşti

La Maruka şi ieri, şi azi. Ore de neuitat.

Ieri, dejun la Gic şi Mariş, apoi la Jeana, pe urmă la Maruka. Azi, după spital, iau tramvaiul să merg la Lila. Cea mică e o bomboană. Niky ne fotografiază pe terasă. La Maruka, *Sonata a III-a* de Bach şi sonata de Fauré, Lipatti şi Enescu, echipa perfectă. Mă întorc foarte târziu. Enescu interpretează Wagner la pian.

31 decembrie 1941. Bucureşti

Pe 28, duminică, la dejun Fred, Ştefania Rainer, Coletta şi George. Vorbim despre soţii Franasovici, aflaţi la Cannes, unde se găseşte foarte puţină mâncare. Meniu: supă de legume cu găluşte, legume fierte fără unt, mere. Se pare că au siluete splendide.

După dejun, pe la 5, la Coletta, ziua de naştere a Inei, şase ani, pom şi tort. Marie Louise, întoarsă de la Sinaia. Marie Costinescu e tot în pat, dar mai bine. Pe urmă pălăvrăgeală zdravănă la

Elisa. Mă întorc pe ninsoare, bate vântul toată noaptea.

Luni dimineaţă, la spital, pentru ultima dată. Pe urmă prânzesc foarte plăcut la Marguerite, cu Olga Greceanu şi soţul ei, Letiţia, Lila şi Niky (Lila, slabă, deşi susţine că se simte foarte bine). Îşi face analiza globulelor roşii – 4.500.000, ceea ce e bine. Vorbesc despre răniţi şi despre faptul că unii din ei au nevoie de bastoane. Olga Greceanu îmi dă imediat 1.000 de lei şi mergem împreună pe strada Şelari să le cumpărăm. Avem noroc, găsim unele excelente, cu vârf de cauciuc, la 1.256 de lei; ne ducem să le dăm personal, pe urmă mergem să vedem filmul *Pinocchio,* adorabil, şi de acolo la Maruka, pentru muzică.

Ieri, marţi, 30 decembrie, dejun la Silvia, după ce am fost s-o văd pe Constance Crutzescu, atât de fină şi de drăguţă, în ciuda celor 84 de ani. La Silvia, care vine să mă ia. Acolo îi găsesc pe soţii Athanasescu şi Aristide Blank. Dejun excelent: clătite cu spanac gratinate, file de vită cu fasole şi cartofi, bezea cu frişcă. Vorbim despre Regina Maria, despre caracterul ciudat al lui Carol al II-lea. Citez vorbele Regelui Ferdinand, care îl compara cu şvaiţerul, în care sunt multe găuri. Pe urmă la Binica, unde o întâlnesc pe Jeanette, mult mai bine. Facem un pinacle cu doamna Pascu şi Marie Louise Berindei. Olga Greceanu vine să mă ia şi mergem la Maruka, unde muzica e minunată: sonate de Mozart, Beethoven şi Schumann (a doua), mai ales acesta din urmă se potriveşte aşa de bine cu temperamentul lui Enescu; pe urmă Wagner pentru pian (*Walkiria*). Mă întorc cu soţii Filip, frig şi clar de lună. Ieri, minus 14 grade.

Ana, mica guvernantă, bolnavă.

*119 În limba română în original.

*120 Joc de cuvinte: Hitler: *Wünschen Sie Kaffee oder liber thé?* Pétain: *Liber thé!*

*121 În limba română în original.

*122 Să sperăm că va fi bine, sunt foarte îngrijorată (engl.).

*123 Nemulţumită (engl.).

*124 În limba română în original.

*125 În limba română în original.

*126 Doamnă divină (engl.).

*127 În limba română în original.

*128 Citate din Anatole France.

*129 În limba română în original.

*130 În limba română în original.

*131 În limba română în original.

*132 În limba română în original.

*133 În limba română în original.

*134 Jurnalul se întrerupe – pagini lipsă şi, în loc, sunt ciorne de scrisori sau traduceri fragmentare din scrisori primite de la Regina Maria[58].

*135 În limba română în original.

*136 În limba română în original.

*137 În limba română în original.

*138 Paginile până la data de 25 noiembrie lipsesc.

*139 În limba română în original.

*140 În limba română în original.

*141 Joc de cuvinte: expresia franceză *être sur la paille* înseamnă „a fi la ananghie”.

1942

1 ianuarie 1942. Bucureşti

Ieri, ziua de naştere a Mariei Louise; am fost în oraş cu doamna Olga Greceanu, în primul rând la expoziţia de ceramică a Priscillei Bibescu, bună, forme noi, smălţuire frumoasă. Apoi la piaţă pentru crengi de brad şi la atelierul lui Comagiu, vărul lui Enescu; mă duc să prânzesc la Marie Louise; îi duc portretul meu făcut la Iaşi de Dodel Cerkez şi o mică miniatură.

După-amiază, la Maruka, cu Silvia. Muzică magnifică, deşi Andricu nu-i mulţumit de pianist. Două sonate de Brahms, *La folia* de Corelli, un adagio de Beethoven (Re major) şi pe urmă ce ne place tuturor: fragmente din *Tetralogie*, cu Enescu la pian. Mă întorc să mănânc ceva, fac nişte pasienţe, apoi Coletta şi Marie Louise, cu bărbaţii lor, vin să ciocnească cu mine şampania pe care o aduc ei. Sunt măgulită de atâta drăgălăşenie.

Enescu a povestit ieri că Ioachim i-a interpretat sonata pentru vioară şi el, Enescu, l-a acompaniat. Ioachim i-ar fi spus: „Cum puteţi dumneavoastră, un muzician atât de bun, să compuneţi o asemenea absurditate? E mai rea decât Franck!”.

1 ianuarie 1942, ora 9:20 seara

Singură acasă. Îi am la dejun pe soţii Capri, doamna Cristoveanu mama şi băieţii ei, plus Lila, se înţelege Florica Musicescu şi nepoata ei. Foarte vesel şi plăcut. Apoi vin să mă vadă Antropov şi soţii Mustic. Toate radiourile anunţă că nemţii au pierdut oraşul Kerci, ceea ce este destul de rău.

4 ianuarie 1942, ora 8 dimineaţa

Alaltăieri, dejun la surorile mele, cu biata domnişoară Popovici, în doliu după fratele ei, pare destul de deprimată; în plus, boala ei nu-i de natură s-o înveselească. Coletta m-a dus şi m-a adus de la ele. La 6, cu Florica Assan la Maruka: repetiţia concertului de aseară. Nu pot să spun că programul mi-a plăcut prea mult, afară de sonata de Bach pentru vioară solo.

Ieri, dejun de adio la spital, foarte bun şi foarte simpatic. La 6, muzică cu politicosul şi foarte muzicalul domn Bediţeanu, iar seara la concertul lui Pynx, sala plină, succes enorm.

4 ianuarie, miezul nopţii

Dejunez cu Lila la surorile mele, apoi mă duc s-o văd pe drăgălaşa Ileana. Pe urmă ceai la Sandu Albu, muzică. Madeleine Cocorăscu cântă, zău, prea tare, loveşte clapele îngrozitor. Mă întorc cu Silvestri; cu tramvaiul, la Maruka, unde rămân să cinez cu Florica, Marie Odobescu şi Alice Voinescu. Suntem foarte binedispuşi. Mă întorc cu Odobeştii.

5 ianuarie, ora 11 noaptea

Dejunez la Coletta; caloriferul este iar în reparaţie. Ce supărător!

La prânz, la Maruka, cu soţii Bediţeanu, drăguţi, care vin să mă ia. Nebuna de Nadia Chebap, care trebuia să vină să cânte, n-a apărut. Andricu a interpretat cu Enescu trei [piese de] Mozart şi o sonată de Beethoven, iar cu tânăra Filip sonata de Fauré; desigur, Ninette a criticat-o, spunând că a rasolit. Inexact. A greşit o singură dată, în rest a fost foarte bine. În încheiere, Enescu ne oferă *Neterminata* de Schubert, de o mare frumuseţe.

6 ianuarie 1942

În cartea *Pe marginea prăpastiei*, publicată de preşedintele Consiliului*[142], găsesc la pagina 114 următoarele: „Noi mergem 100% până la moarte alături de Axă. Ori triumfăm cu Axa, ori cădem cu Axa. Dacă vom cădea cu Axa, nu vom dispărea de pe hartă, după cum nici Italia, nici Germania nu vor putea să dispară, o naţiune constituind o realitate peste care nu se poate trece”.

Pag. 176: „N-am nimic care să mă unească cu domnul Iorga. Totul mă desparte, îl detest pentru că a dus o campanie oribilă în *Neamul românesc*, înainte, bineînţeles. Nu mă interesează, dar nu vreau ca oameni care au adus servicii neamului românesc să fie astăzi atacaţi; trebuie să avem o presă civilizată, nu suntem un stat de sălbateci, ca să se spună că domnul Iorga are o barbă de 4 metri, domnul Iorga e bătrân etc. Calificative de acestea la adresa unui om bătrân nu tolerez”*[143].

7 ianuarie, ziua de Sf. Ion

După-amiază am avut muzică la Maruka şi seara la drăguţii soţi Bediţeanu, supeu şi muzică. Casă drăguţă, ei – fermecători.

Ieri am dejunat la doamna Pleniceanu cu soţii Quaranta, care mă conduc acasă. Dimineaţă, la Coletta, m-am jucat puţin cu micuţa, pe urmă la Lila, care e în pat, cu durere în gât şi febră.

Azi dejunez la Silvia, care mă aduce acasă şi se întoarce să mă conducă la Maruka, unde Enescu îşi repeta concertul pentru mâine-seară. Toate zilele astea, multe necazuri cu caloriferul şi cu Ana, care e tare bolnavă, atât de bolnavă, că trebuie s-o concediez. Biata fată!

11 ianuarie 1942

Ana a plecat! Dezinfectez totul. Oribilă poveste. Ieri am dejunat la Coletta, de acolo m-am dus la doamna Gunther, pleacă la sfârşitul săptămânii. Mi-a spus că guvernul român a fost extrem de amabil lăsând-o să rămână până când vaporul va fi semnalat la Lisabona. Ena Brătianu pleacă cu ea. Sunt uimită că i se îngăduie să plece. Pe urmă, un moment la Binica şi apoi la Elisa, coasem cuverturi. Seara, la concertul Enescu, amabilii soţi Bediţeanu vin să mă ia.

Japonezii au succese aproape pretutindeni.

12 ianuarie 1942

Ieri-dimineaţă, vernisajul expoziţiei celor şase la sala Dalles: Steriadi, foarte bine, Stoenescu, magnific, pe atât de aristocratic în pictura lui pe cât de puţin e în ţinută, Ştefan Popescu, pictura lui e prea căutată, totuşi are flori foarte frumoase. La Lucian Grigorescu, în afară de o marină foarte drăguţă, restul mă depăşeşte. Dărăscu devine sumbru, păcat, deşi are unele lucruri simpatice. Togo [Catargi] a evoluat în bine, fără îndoială, dar pictura lui rămâne seacă, plată şi rece.

De acolo, la Emil, pentru dejun, dar Marie Louise e la gară pentru un tren cu răniţi. Iau masa doar cu Emil; pe urmă, la vecina lui, biata Olga, foarte curajoasă. De acolo, la Florica Assan; l-a văzut pe Nicuşor Miclescu, care a văzut un personaj interesant. Nu e nimic de făcut. Pe o ninsoare cumplită, cu Florica, la Maruka, până la 8½. Vrea să mă oprească la cină cu Gic şi Alice Voinescu, dar nu rămân fiindcă aştept un electrician care altminteri nu vine. Ne întoarcem cu greutate, în faţa casei era cât pe ce să cad.

Recitesc *Magicieni şi logicieni*, remarcabila carte a lui André Maurois despre autorii englezi contemporani. În articolul despre Bernard Shaw citează butada acestuia despre

Shakespeare: „Ibsen e mare şi Shaw e profetul lui. Jos cu Shakespeare!”. Nu că nu-l admira pe Shakespeare, dar socotea că acea adoraţie a Angliei pentru Shakespeare dăunase grav publicului.

Se pare că Shaw a crezut toată viaţa că interesul şi datoria lui sunt să le spună englezilor adevăruri crude şi amare – de-a lungul întregii lui opere şi-a bătut joc de ei!

Mai departe, vorbind de femei, Shaw spune: îl aşteaptă pe amorezul docil, aşa cum păianjenul aşteaptă musca. Ataşamentul femeii faţă de bărbat e ca ataşamentul poliţistului faţă de prizonierul lui. Când forţa vieţii îl împinge pe om să iubească, natural că el confundă această emoţie nouă cu cele pe care le-a mai încercat. Crede că va găsi în dragostea unei femei toată graţia latină. Crede că vocea celei pe care o iubeşte va însemna armonia tuturor cântecelor, chipul ei, frumuseţea tuturor stanţelor, sufletul ei, emoţia tuturor dramelor.

Don Juan continuă acest vis: încarnarea tuturor bucuriilor celeste într-o femeie frumoasă. În *Medicul în dilemă,* artistul muribund spune, între altele: „Cred în Michelangelo, în Velázquez şi în Rembrandt; cred în puterea desenului, în misterele culorii, în învierea tuturor lucrurilor prin frumuseţea eternă şi în mesajul artei care a binecuvântat acele mâini”.

15 ianuarie 1942, ora 10¼ seara

Dejunez la Coletta. Micuţa e la pat, s-a stricat la stomac şi a şi răcit plimbându-se cu sania.

Ieri am luat masa la Binica, cu Veturia şi Ion Marin [Sadoveanu]. Pe urmă, ceai la familia Lenguceanu, apoi bridge la Lila. Rămân să stau de vorbă cu cei care nu joacă. Frig zdravăn. Din fericire, soţii Dan Costinescu mă conduc acasă. Supărată că nu găsesc servitoare.

Azi după-masă, mici cumpărături, pe urmă merg la Maruka, unde Enescu repetă concertul de mâine. Are în program *Morceau de concert* de Saint-Saëns, pe care Maruka îl detestă, dar el venerează amintirea acestui muzician şi ne povesteşte cum, pe când avea 15 ani, a fost primit de el foarte amabil; Saint-Saëns i-a studiat compoziţiile şi l-a încurajat mult; chiar l-a îmbrăţişat.

18 ianuarie 1942. Duminică seara. Bucureşti

Ieri, emoţie. Lila a consultat trei medici, întâi pe Popovici, care i-a spus că are un chist cât o mandarină pe ovarul drept. Speriaţi amândoi, s-au dus la Pârvulescu, care spune că l-a observat acum doi ani, dar că nu trebuie operat, că se va micşora şi s-ar putea resorbi. S-au dus şi la Hortolomei, care le-a spus acelaşi lucru. Doar Popovici e de părere că ar fi mai bine să-l opereze. În fine, azi-dimineaţă lungă convorbire telefonică cu Niky, foarte speriat. Să sperăm, Doamne, că nu e ceva serios.

Afară e frig, ninge şi bate vântul, vreme oribilă. Ratez concertul de azi-dimineaţă cu Ciampi, pe care îl întâlnim astă-seară la Maruka. E drăguţ şi interpretarea lui mi-a plăcut. Sunet superb; când l-a văzut pe Enescu, a vrut să-i sărute mâna.

Aseară am cinat la Marie Louise, cu lume pentru bridge; şi azi dejunez la ei. Emil e cam obosit.

20 ianuarie 1942, ora 6½ dimineaţa

Ieri, dejun plăcut la familia Bastos, ne-am dus şi ne-am întors pe jos, pe zăpadă mare, vântul nu mai bate şi nu e rău. Ministrul Spaniei, turcul, soţii Juraşcu – întorşi din Portugalia –, soţii Spitzmüller, Letiţia şi Georges Duca.

La 5, cu tinerii Fărcăşanu la Maruka. Mă aduc acasă Oniceştii. Enescu, alături de alţi trei (Lupu, Rădulescu şi Bobescu), ne-a dat cvartetele 12, 2 şi 6. Ce mare bucurie! Era de faţă un principe Hohenzollern, compozitor, înalt, blond, extrem de curtenitor.

21 ianuarie, seara

Continuă să fie extrem de frig. Minus 14 grade dimineaţa, minus 8-10 grade mai târziu. E greu să încălzeşti casa; din cauza marii cantităţi de zăpadă căzute, cisternele circulă anevoie. Nu am gaz la bucătărie; capăt 20 de kilograme, datorită bunăvoinţei lui Bediţeanu, care l-a sunat pe Anghel, secretarul general de la Distribuţia. Mai mult, Veronica e singură în casă. Vreau s-o aştept pe Vasilica, la rândul ei e de serviciu la Marie Louise, aşteptând să nască Veta.

Ieri, la dejun la Ion Costinescu. Excelent. Apoi un moment la Lila, s-o văd pe cea mică, şi pe urmă m-am întors acasă cu tramvaiul pentru muzică. Lume puţină din cauza vremii urâte.

Azi am dejunat la Coletta cu Fred, care a adus unt, brânză şi vin excelent. Mâine-dimineaţă Marie Louise se duce cu Coletta la Mogoşoaia pentru un tren de răniţi. Feodosia a fost recucerită de trupele germano-române.

După-masă, conversaţie lungă şi apropiată cu Cella, după plecarea lui Radu Mandrea, Rădulescu şi Dragomirescu, veniţi pentru Asociaţia muzicală. Cella vorbeşte îndelung de Nae Ionescu; „profesorul", cum îi spune ea, a murit de embolie, a fost de faţă la ultimele lui momente. O adora, şi ea la fel. Credincios, mistic, obsedat de ideea purificării. A avut o mare admiraţie pentru Maruka şi s-a depărtat de ea în ziua când şi-a dat seama că ea nu trăia decât pentru orgoliul ei. A fost închis de mai multe ori, ceea ce i-a afectat mult sănătatea.

23 ianuarie 1942. Bucureşti, ora 7 dimineaţa

De ce să ne trezim mereu aşa devreme? Frigul continuă, pe stradă sunt nămeţi uriaşi.

Ieri am prânzit singură acasă, pe tavă. La 5, cu Florica Assan, la Maruka. Prea multă lume.

Cvartetul nr. 13, magnific. Maruka invită tot soiul de oameni şi refuză să-l invite pe Skeletti, ca pe un obişnuit, deşi e muzician şi compozitor. Ce ciudată e! Soţii Onicescu mă conduc acasă. Coletta îmi telefonează că toată lumea e acolo, în afară de Marie Louise şi Lila cu bărbaţii lor; foarte rar se adună cu toţii, aşa că m-am dus şi eu imediat.

24 ianuarie 1942. Bucureşti, sâmbătă seara

Dejun la Marie Louise; la 5, ceai la Capşa cu Letiţia, doamna De Weck şi Miuş; de acolo, la sala Dalles pentru conferinţa lui Ion Marin despre Sfântul Francisc din Assisi, foarte bună şi extrem de interesantă ca subiect, doar că vorbeşte prea încet. De acolo, cu Silvia, la *Aro* – să vedem un film drăguţ, pe urmă, un tramvai gol şi restul drumului pe jos. Frig cumplit, minus 24 grade.

25 ianuarie 1942. Duminică seara

A trecut încă o zi, încă o zi mai puţin de trăit! „Nu mă tem de moarte, ci de drumul spre ea", spune Legouvé în *Şaizeci de ani de amintiri*. Cât e de adevărat!

Bietul Vasiliu, imobilizat în pat de trei săptămâni, slab şi nervos, cel puţin aşa va ajunge. Frigul pare să se moaie, astă-seară a început din nou să ningă, dar din fericire nu bate vântul. Azi-dimineaţă, cu tot frigul (minus 14 grade), mă duc la concertul simfonic dirijat de un italian, Franco Ferraro. L-am văzut în ajun la Enescu, figură energică, nu foarte simpatic, gesturi seci, gesticulează mult, seamănă cu un drăcuşor dintr-o cutie cu surprize, cu pletele în vânt, picioare slabe, haina şi părul par, în momentele *prestissimo*, că n-ar fi ale lui.

Mă întorc pe jos, cu doamna Râmniceanu. Ce limbaj are! Bărbatul ei cred că e un ticălos şi că e foarte mulţumit de schimbările de la Statul-Major şi de la Ministerul Apărării. Pantazi a fost numit în locul lui Iacobici, a cărui retragere din Basarabia, acum un an şi jumătate, a fost

remarcabilă.

Prânzesc singură şi-mi petrec toată după-amiaza acasă croşetând. La 8 mă cheamă Coletta şi termin boneţica şi botoşeii pentru servitoarea Mariei Louise, care aşteaptă un bebeluş.

26 ianuarie 1942. Bucureşti, ora 11 noaptea

Când văd 26 în calendar, îmi amintesc totdeauna de 26 aprilie 1903, data când a murit bunul şi dragul meu Louis. Şi când te gândeşti că vor fi 39 de ani de când a închis frumoşii lui ochi mari şi iubitori. În ultimele lui clipe repeta: „Am uitat, am uitat!". Ce voia să spună cu asta?

„Învechindu-se, amintirile capătă o importanţă mult mai mare decât evenimentele recente." (Jean Barois)

Am prânzit la Nicu şi Liny. După ce fac puţină treabă, la 6 mă duc cu Mandrea şi Florica Assan la Maruka, audiţie de cvartete, magnific.

28 ianuarie 1942

Ieri am dejunat singură cu Cioflec la Capşa, soţia lui e bolnavă în pat.

După-amiază, muzică la mine. Azi am dejunat la Marie Louise. La 4 m-am dus pe jos la Cella pentru comitetul Asociaţiei. Plec de acolo cu doamna Buşilă – care venise să mă ia să mergem la Maruka. Trei cvartete: 4, 9 şi 14. Ce minune! Rămân să iau cina cu Cella şi Andricu. Mă întorc până la Aro cu tramvaiul, pe un frumos clar de lună.

30 ianuarie 1942

Am pierdut inelul Elenei Ştirbei. Sunt dezolată.

Azi-dimineaţă a fost un frig teribil – minus 19 grade. Ce iarnă cumplită, bieţii noştri soldaţi! Dejun la Mimi Berceanu; îl cunosc pe logodnic, băiat drăguţ, slab, ochi frumoşi, doar să fie sănătos.

După-amiază, la Maruka, cvartetul nr. 15, de o mare frumuseţe, mai ales andantele. Acţiune de binefacere pentru sănătatea unui cleric. Mă întorc pe jos, e greu.

1 februarie 1942. Bucureşti, ora 9½ dimineaţa. Duminică

Ieri am fost la coafor. Am dejunat singură; la 6, conferinţă remarcabilă a lui Sadoveanu despre Ioana d'Arc. 1429, încoronarea lui Carol al VII-lea la Reims.

Seara, concert Enescu, succes mare, superb. Alaltăieri, vineri, am dejunat la Berceni, unde l-am cunoscut pe logodnicul Anicăi, simpatic băiat, are ţinută, purtări frumoase, doar să fie sănătos, fiindcă e cam slab.

La 6, cvartete la Maruka. Mă întorc pe jos.

2 februarie 1942. Bucureşti, luni, amiază şi jumătate

Cantitatea de zăpadă căzută e enormă, noroc că frigul s-a mai muiat.

Ieri-dimineaţă, concert simfonic cu Silvestri, care îşi dirijează una din creaţii, şi Gogu, rămâne la concert cu Virgil Pop ca solist în *Simfonia spaniolă* de Lalo. Violonist bun, dar sunet slab.

Dejun la fratele meu Grigore, pentru sărbătorirea zilei lui de naştere, 75 de ani, nu-şi arată vârsta. De acolo iau două tramvaie ca să ajung la Marietta, pe urmă mă duc pe jos la Maruka: sonate cu Cella, un Bach, un Brahms şi *Kreutzer*. Rămân la cină. Se fac glume în timpul mesei şi după. El părea obosit şi preocupat. Ea, foarte bine şi veselă.

4 februarie 1942. Bucureşti, ora 12½ noaptea

Ieri am dejunat la Liny, după lecţia Inei; la 6, muzică la mine. Doamna Eftimiu recită versuri franţuzeşti, pe urmă cântă Stroescu, Silvestri improvizează pe „Hai, leliţo”*[144]; mai cântă o elevă a lui Stroescu şi domnişoara Anghelopol. Azi la dejun: Marie Louise, soacra Lilei şi Lila cu Niky. Mă ruinez cumpărând o gâscă; costă cât ochii din cap: 1.226 de lei. Nebunie. E adevărat, ies grăsime, supă, ficatul şi friptura.

La 5 mă duc cu Florica Assan la concertul pentru orgă, frumos, lume foarte puţină. De acolo, la Maruka, cvartete: nr. 15, o minune, nr. 17 şi 11. Mă opreşte la masă împreună cu Florica Musicescu şi cu dr. Bujorică de la Sinaia. Mă întorc pe jos, vânt, frig, dar zăpada se moaie.

5 februarie 1942. Ora 11½ noaptea

Mă întorc de la Maruka cu doamna Sturdza. Ninge frumos de nu se mai termină.

Azi dejunez la Coletta, singure. Pe urmă vine la mine Zorica Zamfirescu. Inteligentă.

La 5¾ la Maruka, cu Florica Assan. Repetiţia concertului de sâmbătă cu Cella: Bach, Brahms şi *Sonata Kreutzer*. Aceasta din urmă, mai ales, superbă. Rămân la cină la Maruka, cu Marietta Dabija şi doamna Sturdza.

8 februarie 1942. Bucureşti, miezul nopţii şi un sfert

Aseară, concert Enescu-Cella, mare succes. După mine, pianul se auzea prea tare. Apropo de asta, se pare că odată Averescu ar fi spus: „Dacă aş fi fost pian, nu prea mi-ar fi plăcut să fiu sub degetele acestor femei”. Îi spun asta lui Enescu, care îmi replică: „Nu când e do, do”!*[145]. Lume multă, triumf.

Bediţenii vin să mă ia şi mă conduc cu Elisabeth Ghyka.

În zilele din urmă am fost terorizată să mă întorc acasă din cauza lipsei de combustibil – bine că a venit la ora 2.

După-masă, la Liny. Prânzul şi cina la Maruka, Muzică magnifică. Soţii Uro Preto, Lugoşianu, Adela Popovici, soţii Assan, Andricu, Alice Voinescu – de fapt, lume mai puţină decât în celelalte zile. Enescu interpretează minunat *Poemul* lui Chausson şi la pian, *Tristan şi Isolda*, Preludiul şi Moartea. Toată lumea rămâne siderată. Marţi se duce la Braşov pentru un concert.

9 februarie 1942

Conferinţă remarcabilă a lui Sadoveanu (Universitatea liberă) despre spiritul gotic. De acolo, la Maruka, cvartete. Am dejunat la Marie Louise şi am rămas la cină la Maruka.

Acum scrie despre dragostea ei moartă, se întreabă cum e posibil ca el să se fi desprins de ea. E furioasă pe el, e revoltată contra fostei sale infirmiere, pe care o acuză de toate blestemăţiile, spunând că e o târfă etc.

10 februarie 1942. Bucureşti, miezul nopţii jumătate

Dejun la familia Mihai Popovici. Excelent. 6 persoane, 2 turci care mă căutau şi Alia Amin Fouad, soţia ministrului Egiptului, care pleacă mâine-dimineaţă. Nu e bucuroasă că pleacă. Turcii, desigur, foarte filoenglezi, egipteanca la fel.

La 6, muzică la mine. O elevă a lui Stroescu cântă foarte drăguţ *Pescuitorii de perle* şi aria Luciei de Lamermoor, care-mi place mult mai puţin. Pe urmă Rodica Soutzo interpretează două valsuri de Chopin şi două piese de Albeniz, *Castilia* şi...*[146]

La 9, la concertul Lipatti, cu Elisabeth Ghyka, remarcabil din toate punctele de vedere. Epatant. Mereu amabilul şi drăguţul Bediţeanu ne conduce acasă*[147].

12 februarie 1942. Bucureşti

Dejunez la Coletta, după ce i-am trimis flori tinerei Boxhall, care s-a căsătorit azi. Mare şi frumoasă căsătorie. Biata Nadèje, deşi are picioarele bolnave, i-a căsătorit, alături de Barbu. La 5½ plec cu Coletta şi Marie Louise s-o luăm pe Ina şi să mergem la căsătoria Berceanu, la biserica Amzei. Lume rămasă de la căsătoria Noica.

Anca e foarte drăguţă, cam palidă.

După, şampanie şi bufet la Berceni. Mă întorc pe jos cu Didi şi nora ei, care nădăjduiau să aibă maşina. Ninge iar foarte frumos.

13 februarie 1942. Bucureşti, miezul nopţii şi trei sferturi

Mă întorc de la Maruka, unde se cinează prea târziu. Azi, dejun la Lila, mă joc cu micuţa, e adorabilă. Mă duc şi mă întorc pe jos fiindcă maşinile sunt aproape de nefolosit.

La 5¾ vine Olga Greceanu cu doamna Mitilineu să mergem la Maruka, dar a fost o neînţelegere, iar Mila, nefiind invitată, s-a întors. Lume multă la Maruka. Cvartetele nr. 9 şi nr. 13, de toată frumuseţea, mai ales al 13-lea, în ansamblu. La masă: Odobeştii, doamna Sturdza şi cu mine. Maruka şi Enescu aveau nişte figuri... Se pare că azi-dimineaţă ea a urlat la el, mult şi bine.

14 februarie 1942. Bucureşti, miezul nopţii şi un sfert

La dejun, Ella Băicoianu şi cei doi Lupu, soţ şi soţie. La 6, conferinţa lui Sadoveanu despre poemul finlandez *Kalevala*. Interesant. Mă întorc pe jos, în drum depun o carte de vizită la familia De Weck.

Cinez uşor şi mă duc la concertul Enescu cu Edmée Filip: trei sonate, Schumann, Debussy şi Lekeu – pe acesta l-am preferat ca execuţie.

15 februarie 1942. Bucureşti, miezul nopţii şi un sfert

Ne întoarcem de la Maruka, aproape mereu la aceeaşi oră, cu doamna Sturdza şi Odobeştii.

Azi-dimineaţă, *Simfonia a IX-a* dirijată de Gogu. Foarte frumos, doar corul, după mine, cântă prea tare, soliştii sunt excelenţi, mai ales Goangă şi doamna Guţianu. De acolo, datorită soţilor Mardare, care mă duc cu maşina lor, ajung la vreme la Marguerite Brătianu, care ne dă o masă proastă. Apoi mă duc la Tincuţa Deleanu, a cărei stare de sănătate e foarte precară. Vin acasă şi pe urmă, la 5½, mă duc la Maruka, unde Pynx interpretează sonate de Mozart şi a X-a de Beethoven, cu Andricu. Pe urmă, cu Silvestri, repetiţia unei suite de Jora, pentru festivalul lui de 50 de ani (joi seara). Maruka ne opreşte la cină, mănâncă o cantitate enormă de găluşte şi, când îi atrag atenţia că asta o să se transforme în zahăr, îmi spune că are o chestie nervoasă, din cauza unui şoc moral. Bietul Pynx nu zice nimic.

16 februarie 1942

Azi reprezentanţii fiscului mă taxează cu 450.000, valoarea locativă a casei. Mi se pare enorm. Voi încerca să mă apăr. După-masă depun o carte de vizită la turci; mă duc un moment la Elisa şi pe urmă la Maruka. Cvartetul nr. 10, minune curată. Mă întorc cu maşina Colettei. E o vreme oribilă.

17 februarie 1942. Bucureşti, ora 11:20 noaptea

Azi-dimineaţă, cu Barbu la Veturia. Se duc la doamna Antonescu (aceasta a vizitat spitalul de la Buftea). Pe urmă prânzesc la Silvia, care îmi dă câteva amănunte despre căsătoria Ştirbei-Brâncoveanu de la Mogoşoaia. Se pare că Martha era cu toaleta ei undeva între o dansatoare şi un cal de dârvală. Pe cap avea trei pene, ca la curtea Angliei. Cât despre Lola, toaletă ca o lună aurită şi pene verzi, s-ar zice că seamănă cu Tănase deghizat în celebra Sonia Hienke. Mireasa foarte palidă, mirele plictisit. Pivniţa unde s-a desfăşurat ceremonia căsătoriei era luminată de sute de lumânări. Au fost aşezaţi oameni cu torţe ca să lumineze drumul curăţat în prealabil. Se pare că toate acestea au costat sute de mii de lei. Şeful de protocol de la Afacerile Externe primea lumea şi îi indica fiecăruia locul. Martha a venit ultima.

Întorcându-mă de la Silvia, mă ocup puţin de casă; Mihai Boerescu, „punctual" ca totdeauna, vine la 5¼ în loc de 6. Ca muzică, tânăra Şova cu o excelentă violoncelistă de la Odessa, apoi o elevă a lui Stroescu, pe urmă Stroescu însuşi. La 8½ pleacă toţi.

18 februarie 1942. Bucureşti, ora 1 noaptea

Dimineaţă, croitoreasa, pentru o jachetă de catifea. La dejun la Marie Louise, singure, pleacă mâine cu Coletta la Sinaia să-l vadă pe cel mic. La 4, comitetul Asociaţiei muzicale, apoi la Maruka. La 9 vine Veturia să mă ia la cină la Binica, unde erau doar ea şi Jeanette. Foarte plăcut. În încheiere jucăm pinacle. Câştig 175 de lei.

19 februarie 1942. Bucureşti

Mă întorc de la festivalul Jora, lume foarte simpatică. Îl văd pe Stoenescu, ministrul de Finanţe, îi cer 100.000 de lei pentru orgă şi îi obţin. Sunt încântată. După-amiază neplăcută, dentist, coafor. În încheiere, biata Cleo Krupenski, încântată să mă vadă. La festivalul Jora, Enescu interpretează una din suitele lui Jora, compusă la Iaşi când era în spital, patru mişcări încântătoare, limpezi. Enescu arăta ca în zilele lui proaste. Sunt sigură că Maruka i-a făcut iar o scenă, o să se termine rău.

20 februarie 1942. Bucureşti, vineri seara

Azi-dimineaţă, după ce am făcut cele două scrisori pentru Asociaţia muzicală, către Stoenescu (Ministerul de Finanţe) şi Ottulescu, la Banca Naţională (reparaţia orgii), mă duc la Lila. Răceala i-a mai trecut, o văd pe micuţă, care e dulce. Apoi dejun la Capşa cu soţii Cioflec (excelent), după care, pe jos, la Dalles, unde Vânătoru are acuarele foarte frumoase şi câteva pânze în ulei, în special anemone. Mă întorc, vine Olga Greceanu să mă ia ca să mergem la Maruka, cvartete remarcabile. E exasperată că Enescu s-a lăsat fermecat de infirmiera ei. O să se termine rău.

22 februarie 1942

Dejun la Maruka, aproape la ora 3, eu şi Lupu, violoncelistul, ca invitaţi. După asta ea îmi spune că Pynx n-are nimic omenesc în el, că niciodată n-o întreabă de sănătate, că e ca şi cum ea n-ar exista şi nu asta o indignează, pentru că i s-a spus că aşa ajungi la vârsta lui, dar felul în care etc. etc. Îmi citeşte un portret pe care i l-a făcut lui Nae Ionescu. Apoi vine nepoata ei cu Bizy. După ceai, mă întorc, ca apoi să mă duc la concertul Enescu – Lipatti, cu Elisabeth Ghyka în maşina Oniceştilor. Concert magnific.

25 februarie 1942. Bucureşti, ora 10¾ seara

Bietul G. Assan şi-a rupt piciorul. Mama lui e disperată. Ieri am dejunat la Marie Louise.

După-amiază, muzică la mine, trio de Beethoven, cu Sandu Albu, domnişoara Şova (pianistă) şi domnişoara Iarosevici, excelenta violoncelistă, doamna Zotta cântă cu timiditate.

Azi dejunez la Coletta, care o duce mâine pe micuţă la Sinaia pentru opt zile. După-masă, la Maruka, cu maşina Olgăi Greceanu, care mi-o trimite ca să mă duc acolo. Cvartete, al 16-lea, al 4-lea şi al 15-lea, pe care îl ador. Mă conduce acasă Adela Popovici.

26 februarie 1942. Bucureşti, miezul nopţii jumătate

Timp mizerabil, ploaie şi vânt. Dimineaţă, câteva cumpărături; iau ciorapi – care se zice că nu se vor mai găsi. Dejunez la Coletta şi la 6 mă duc la Maruka: trio de Schumann şi Brahms. Pynx cu cei doi Fotino, frate şi soră. E admirabil. Rămân să cinez cu Marietta Dabija, Odobeştii, Nadia Chebap şi Florica Musicescu; ne întoarcem acasă pe jos, pe ploaie şi noroi, cu Odobeştii.

27 februarie 1942. Bucureşti, miezul nopţii

Azi, mare dejun la legaţia Danemarcei. Stau alături de Davidescu, care a fost la Moscova înainte de Gafencu. Îmi vorbeşte de Cripps, pe care l-a cunoscut şi pe care îl consideră un imbecil. Despre relaţiile sovietelor cu corpul diplomatic îmi spune că, după acordul cu nemţii de la începutul războiului, restul n-a mai contat! Meniu: peşte cu maioneză verde (foarte verde), miel cu legume, sparanghel (conserve), îngheţată şi salată de fructe (fără sirop). Cafea foarte bună. După-masă, vorbesc îndelung cu ministrul Spaniei, care vrea să afle o mulţime de lucruri despre Regina Maria. Mă duc acasă soţii Bujoi. Stau un moment. Bediţeanu vine să mă ia la comitetul Asociaţiei muzicale, unde rămânem până la 6. De acolo, la Maruka, muzică şi apoi la concertul Silvestri – Lipatti pentru Crucea Roşie. Lume puţină. Lucrările lui Silvestri nu plac, în afară de melodii, pe care Valentina Creţoiu le cântă admirabil. În schimb, Lipatti are mare succes, mai ales cu sonatina pentru mâna stângă.

Duminică, sau mai curând luni, 2 martie 1942,
fiindcă e ora 2½ dimineaţa

Ieri am prânzit la Marguerite, cu soţii Spitzmüller, Argetoianu, Davidoglu, Georges Duca. Am fost uşor şocată de felul lui de a vorbi. Florica Assan vine să mă ia şi ne ducem să-l vedem pe fiul ei la sanatoriu. Din fericire e mai bine, dar se plictiseşte stând în pat. Florica mi-a povestit că Magda a venit într-o zi să-l vadă crezând că ea e în oraş. De acolo mă întorc cu maşina lor, iar seara mă duc la concertul Enescu (trio cu cei doi Fotino), superb, mare succes.

Azi-dimineaţă, la simfonicul dirijat de un dirijor vienez, Weissbach, foarte bun la Mozart, dar mai ales la *Simfonia a IV-a* de Bruckner. Mă întorc cu Elisabeth Ghyka. La mine, lume la dejun: cuplul Teodoreanu, Sandu Zamfirescu, Mini Dona, Lila cu Masi şi Bedu – fratele şi Vintilică Brătianu. Soţii Teodoreanu, foarte plăcuţi.

Apoi iau tramvaiul ca să mă duc la Florica Assan la sanatoriu. Stăm mai mult timp de vorbă, fiul ei e mai bine. Mă întorc ca să merg la 9 la familia Bediţeanu, unde fac cunoştinţă cu simpaticul prefect de Poliţie, Pălăngeanu. Se face muzică, e veselie, iar bufetul e minunat.

4 martie 1942. Bucureşti, amiază

Ieri, muzică la mine, cei doi fraţi Gheorghiu, cel mic de 13 ani, remarcabil ca talent de pianist. Violonistul are mai puţină personalitate, dar e închis în sine şi conştiincios. Sofia

Munteanu cântă remarcabil de bine, deşi vocea ei a pierdut puţin din amploare. Lume multă. Cinez la Maruka, dar mor de somn.

5 martie 1942, ora 10 dimineaţa, Bucureşti

Ieri, dejun la Marie Louise. Englezii bombardează Parisul, în jur de 600 de victime, zice-se că au bombardat uzinele Renault.

La 4 mă duc cu Letiţia la un film spaniol. Lume multă. Pe urmă ceai la doamna Henri Catargi, mă întorc acasă, neputându-mă duce la concert, în loja suitelor, din cauza doliului Curţii. Mă întorc şi lucrez la cuverturile Reginei. Ducele de Aosta a murit la Nairobi, în Africa, prizonier al englezilor, tuberculos. Era cumnatul prinţesei Irina (ducesă de Spoleto).

6 martie 1942. Bucureşti, ora 11½ dimineaţa

Ieri am dejunat la Constance Cantacuzino, cu doamna Stoenescu şi Mihai Boerescu. Toată lumea e indignată de bombardarea Parisului. La 6, cu soţii Bastos la Maruka, cvartete. Cântă până la 10½. Ne ridicăm de la masă la miezul nopţii. Mă întorc cu doamna Sturdza şi Andricu.

7 martie

Ieri, dejun improvizat la Lila, micuţa e o splendoare. Cumnatul e logodit cu fata colonelului Miclescu, drăguţă, dar cred că are o reputaţie îndoielnică.

Ceai la familia Kulliner, unde se face muzică. El compune. Un tânăr tenor grec cântă un *Pater noster* al său. Seara, cu Maruka la concertul Enescu, cvartete. Admirabil. Ne întoarcem să cinăm la ei, cu soţii Ion Cantacuzino, Bediţeanu, George Florescu, Lipatti, generalul Pălăngeanu, prefectul Poliţiei – simpatic, inteligent, pasionat de muzică. Pynx era prost dispus, făcea mutre. Maruka se distra. M-am întors după 2.

Azi iau masa cu Ella Băicoianu. Modul cum îi apără pe englezi e supărător. Coletta se întoarce de la Sinaia cu cea mică. A nins toată ziua şi astă-seară a început şi mai vârtos.

La 6, la Maruka. Întâi Enescu îi arată lui Lipatti cum trebuie interpretată *Toccata* lui, pe urmă cântă *Sonata în stil popular românesc* cu Filionescu, apoi *Sonata a II-a* de Schumann, admirabilă, şi *Sarabanda* şi *Pavana* pentru pian.

La 9, la sala Dalles pentru concertul Sandu Albu; Miliţa Pătraşcu ne duce cu maşina. Mă întorc cu tramvaiul. Sandu Albu a cântat foarte bine, orice ar zice Andricu şi Mady.

10 martie 1942. Bucureşti, ora 10 dimineaţa

Ieri, la dejun: Binica, Jeanette Condiescu, nora ei, Păstorel şi Dan Berindei, băiatul Dinei Balş. Păstorel, plin de spirit, ca de obicei.

La 6, la Maruka. Cvartete. Rămân la cină cu Cionca, Nadia Chebap, Edmée Filip şi Smărăndiţa Athanasof. O ascultăm cântând pe Filip la radio. Pynx e în dispoziţie excelentă, din fericire, face glume, îmi povesteşte că Emil Lahovari, după o conferinţă a lui Keyserling, se duce să-l felicite şi îi spune: „Maestre, am citit operele dumneavoastră!". Keyserling îl întrerupe: „Du-te încolo, eşti prea urât!".

Pynx mai povesteşte că în 1908 a fost trimis ca şef de orchestră şi violonist la Augusteo din Roma. L-au primit prost şi la un moment dat a oprit concertul (cu lucrările sale). În ziare s-a scris că era un şef de orchestră prost, compozitor inexistent, puţin interesant ca violonist şi prost crescut (fiindcă a întrerupt concertul). Între timp şi-au schimbat părerea.

Maruka, foarte prost dispusă, îmi spune că se simte ca o prizonieră, că lui nu-i pasă deloc

de ea, că n-are nici un viitor în faţă (are aproape 62 de ani), are impresia că s-a urcat pe o pasarelă pe care nici nu poate să dea înapoi, nici să avanseze. El nu se gândeşte decât la sine, la ce vrea să aibă, la lăcomia lui etc. etc. Cumplit.

11 martie 1942. Bucureşti

Ieri am fost mai întâi la dentist – un mic abces la un dinte din faţă, la o coroană de porţelan. Supărător.

Dejunez la Coletta. Pe urmă merg cu Florica Assan la sanatoriu, la fiul ei, sărmanul, încă o săptămână de stat pe spate.

Mă întorc să-mi primesc oaspeţii de marţi; muzică interesantă. Edmée Filip şi prietena ei, doamna Ştefănescu, tot franţuzoaică, interpretează diferite piese de Kreisler, Fauré etc. Tânăra Ştefănescu are un arcuş foarte sigur, foarte pur, dar îi lipsesc dulceaţa şi căldura. Pe urmă tenorul grec Manzunos, protejatul lui Kulliner, cântă *Pater noster* al acestuia, o melodie napolitană şi o arie din *Tosca*. Urmează domnişoara Anghelopol, bine, Suzy Djuvara, cu aplomb, siguranţă, dar timbrul e strident, nici o dulceaţă. În încheiere, Dumitrescu, bas excelent, elev de-al lui Stroescu, într-o arie din *Othello*.

Vreme frumoasă, primesc ziarele. Nimic nou[*148].

14 martie 1942. Bucureşti, miezul nopţii jumătate

M-am întors de la concertul lui Enescu. Cvartete. Admirabile.

Dejun la Ella Băicoianu; la 6, ceai la Mardare, mai târziu vin acolo soţii Ghyka şi Skeletti. Aseară, *Marşul nupţial*, cu tânăra Migry Nicolau în rolul principal. Mi s-a părut şarmantă. Sadoveanu nu-i de aceeaşi părere. Am dejunat la Marie Louise, pe urmă comitet al Asociaţiei şi ceai la Nini Davidoglu. Bufet excelent.

15 martie 1942. Bucureşti, miezul nopţii jumătate

Mă întorc de la Maruka, unde am cinat cu soţii Odobescu, Madeleine Beldiman, nebuna de Nadia Chebap şi un tânăr de la Teţcani care a fost legionar. Ieşire violentă a Marukăi împotriva lor.

Enescu a cântat divin toată după-amiaza Händel, Beethoven, Chausson şi *Sonata în stil popular românesc*. Remarcabilă, o adevărată capodoperă, în care nostalgia sufletului românesc îşi plânge toată durerea.

La masă povesteşte că a cântat cu Cortot şi că, având sânge oriental, l-a înţeles atât de bine. De altfel, Filionescu a fost perfect.

21 martie 1942

Am omis să scriu în ultimele zile. Marţi seara, după muzică, dineu admirabil la Viforeanu, cu soţii Uro Preto, care pleacă miercurea viitoare, Truelle (ministrul Franţei), foarte simpatic, soţii Leca şi Vulcănescu. Nimic deosebit. Amabil, Truelle mă conduce acasă.

Miercuri, 18, dejunez la Silvia cu Ion Marin – interesant ca întotdeauna. Seara, concert Enescu şi supeu la Maruka.

Joi, lume la mine: Marieta Dabija, Zizi Negruzzi, Ion Marin, Păstorel şi Georges Duca; acesta şi Marieta au vorbit tare mult. Păstorel aproape că n-a deschis gura, cât despre Ion Marin, după dejun ne-a spus extraordinara poveste a lui Sân-Giorgiu cu Statul-Major şi legaţia Germaniei – neaşteptat. De altfel, e condamnat la 6 ani închisoare.

Seara, la teatru, cu o simpatică lucrare a lui Petrovici, *O sărutare*, scrisă în tinereţe, foarte

plăcut montată şi jucată (rolul pajului) de o doamnă Petrăchescu, urâtă, dar excelentă. Mă întorc pe jos, pe o ploaie fină, până la Aro, de unde iau tramvaiul.

Ieri am prânzit la Coletta, pe urmă comitet al Asociaţiei, la mine. Mă duc să le văd pe Lila şi pe micuţa ei, cam miorlăită. Găsesc un taxi vechi să mă întorc şi cinez la Lugoşieni cu soţii Uro Preto, care vin să mă ia. Sunt aşezată între Lugoşianu şi Fred Nanu. Se comentează discursul lui Mihai Antonescu despre Ardeal, ei cred că nu va avea urmări şi că l-a ţinut doar ca să ne liniştească pe noi.

26 martie 1942, ora 6½ dimineaţa

Primăvara se lasă aşteptată, întârzie să vină; încă mai purtăm hainele de blană; începe să se vadă că le-am purtat neîntrerupt şase luni, în răstimpul acestei ierni lungi şi cumplite. Evreii au terminat de măturat zăpada pe strada noastră.

La prânz, la Academia Comercială, inaugurarea cantinei, frumos discurs al lui Petrovici. Ieri am dejunat la Capşa cu soţii Cioflec, mereu drăguţi cu mine şi atât de plăcuţi!

După-amiază, muzică, lume multă, între alţii Rita, care n-a mai venit de foarte mult timp. Tânăra Migry Nicolau cântă cu multă fineţe şi inteligenţă, pe urmă tânăra Stroescu, voce dulce, violonistul Vasilescu nu e rău – dă un concert luni seara. Pe urmă Suzy Djuvara, al cărei timbru nu-mi place, îmi pare strident. Mult aplomb, notele înalte bune.

Apoi la Maruka, unde cinez. Soţii Ion Cantacuzino mă aduc acasă. Familia Uro Preto a plecat azi-dimineaţă. Alaltăieri am dejunat la Gic cu Marie Brăescu. Vorbim despre Crucea Roşie de la Chişinău, despre dr. Lupan şi despre infirmierele voluntare, între care Zozi [Greceanu Cantacuzino], Didi [Greceanu Sculy-Logotheti] şi Ileana Sturdza.

Seara, premieră la Operă, *Ariadna în Naxos*, de Strauss, multe lungimi în actul II, dar bine lucrat şi cântat. Reprezentaţie foarte îngrijită.

Duminica trecută, diferite expoziţii. Pe urmă matineu la Studio, piesa unui general, Manolache, mereu cu tendinţa de a-i denigra pe boieri şi a evidenţia virtuţile ţăranilor. Am fost cu Binica; mă face s-o aştept la nesfârşit la uşa studioului. Pierd un act, fără prea mare pagubă pentru piesă. Joacă bine Eugenia Voinescu – ea mi-a trimis invitaţiile. De acolo, o gustare la „Angelescu”, pe urmă ne ducem la Maruka, unde Pynx interpretează *Sonata în Re major* de Händel, *Sonata Kreutzer* şi la pian *Simfonia neterminată* de Schubert. Erau de faţă, între alţii, ministrul belgian Jannsen şi fiica lui (aduşi de Didina); îl întreabă pe Enescu cine a fost Schubert.

Azi la amiază, parastas[*149] de doi ani pentru bietul Nona şi apoi dejun la Stelian Popescu.

27 martie 1942. Bucureşti. După miezul nopţii

Vreme superbă, zi încărcată. 10 grade la soare. Coafor, apoi expoziţie încântătoare Jiquidi, plin de spirit şi de umor. Merg la corsetieră, apoi dejun la Marie Louise. Mă întorc şi lucrez puţin, apoi mă duc la Ateneu să văd parada modei; manechine şi colecţii splendide. Plec înainte de încheiere. Doamna Ullea mă conduce la Maruka. Cvartete. Lume multă.

Rămân la cină cu doamna Odobescu, Nadia Chebap şi Marietta Dabija, care împreună cu Enescu îşi evocă amintirile comune despre d’Annunzio şi Duse. Enescu are chiar o carte cu dedicaţia lui d’Annunzio, „cu gloria în aripi....”. Pe Duse a văzut-o la bătrâna regină Elisabeta – de o simplitate rară şi aleasă. Mai povesteşte că d’Annunzio i-ar fi spus unei doamne grase: „Pântecele dumneavoastră e ca o liră”. „Şi al dumneavoastră ca o puşculiţă”, a replicat ea. O grămadă de alte amintiri. Mă întorc cu doamna Odobescu.

28 martie 1942. Miezul nopţii jumătate

Astă-seară, ultimul concert de cvartete. Enescu, magnific. Adagio-urile, redate cu o intensitate atât de emoţionantă şi expresivă! Sala, copleşită de entuziasm.

Clar de lună minunat. După-masă, ceai la Elisabeth Ghyka, multe doamne, între care doamna Bova Scopa, ministra Italiei, foarte frumoasă. La dejun i-am avut pe surorile mele, pe Marietta Dabija şi pe soţii Gogu – el, extraordinar pentru cei 75 de ani! Eu sunt răcită şi mă doare genunchiul după căderea de ieri.

Mâine-dimineaţă, concert dirijat de Enescu şi seara *Stabat Mater*.

29 martie 1942. Bucureşti. Miezul nopţii

Astă-seară, duminică, concertul Asociaţiei, *Stabat Mater,* de Clari, secolul al XVII-lea, frumos, mai ales părţile corale au fost bine executate. Perlea, uimitor. În partea a doua a concertului, *Parsifal* şi *Tannhäuser,* magnific, mult succes.

Azi-dimineaţă, concert simfonic dirijat de Enescu. În program: uvertura de la *Olandezul zburător, Simfonia a III-a* de Brahms şi suita lui ţărănească. Triumf. Dejunez la doamna Margot Constantinescu, foarte drăguţă, biata de ea. După-amiază, la Maruka, un moment la Asociaţia muzicală.

31 martie 1942. Bucureşti, ora 1 noaptea

M-am întors târziu de la Maruka. Am dejunat la Marie Louise, care acum e bine. Vreme oribilă, ninge de ieri, oraşul are din nou un aspect hibernal.

Ieri-dimineaţă, cu mare greutate o birjă a acceptat să mă ducă la circa financiară, unde nu mi-am putut lua banii fiindcă era închisă.

Dejunez singură şi la 7 sunt la Maruka. Enescu interpretează la pian *Farmecul Vinerii Mari*.

Cinăm la ea, foarte vesel: soţii Andricu, George Florescu, Ciomac, Odobescu, Smărăndiţa Athanasof şi cu mine. Maruka şi Enescu la *Katzentisch*[*150].

Înainte de cină vorbim de dadaişti; Enescu spune că Honegger are talent (evreu elveţian), Poulcino, un tip care stârneşte enervare. Darius Milhaud, mort, era cel mai înzestrat etc. Ieri Enescu spunea că Liszt a sacrificat compoziţia în favoarea virtuozităţii, cucoanele frumoase îl complimentau, îi sărutau mâinile. Cânta la pian şi compoziţiile lui sufereau. Cred că vorbea puţin şi pentru sine. Duminică dimineaţa a dirijat un concert magnific, cu *Simfonia a III-a* de Brahms, Suita lui câmpenească şi, în încheiere, uvertura de la *Olandezul zburător* – ceea ce a electrizat publicul, era formidabil, toţi eram cuprinşi de un entuziasm de nedescris.

1 aprilie 1942. Bucureşti, ora 10 seara

Răceală îngrozitoare. Vreme splendidă, soare, minus 10 grade. Azi-dimineaţă am încasat banii de la CEC. Prânzesc la Coletta, micuţa e mai bine.

La 4½ merg cu Bediţeanu la doamna Stelian Popescu, pentru comitetul Asociaţiei muzicale. Încasări slabe la concert. Saşa Miclescu vine să mă ia şi mergem împreună la Miţa Filipescu, părea bine, cam obosită. Mă întorc să mă culc.

4 aprilie 1942. Bucureşti, ora 8 dimineaţa

Alaltăieri-seară, muzică la Enescu, după o vizită la Ghita, făcută cu Silvia. Interpretează sonata de Liszt cu Edmée Filip şi două sonate de Beethoven cu Cella, a cărei interpretare e uneori

aşa de seacă, deşi foarte inteligentă. După asta Enescu se aşază la pian şi e o minune! Cântă *Farmecul Vinerii Mari,* de Wagner. Emoţionant, incomparabil. Maruka opreşte opt [*sic*] persoane la cină: Ciomac, Cella, Florica, Smărăndiţa Athanasof, cei doi Filip şi pe mine. Ciomac, foarte interesant, ne vorbeşte de Proust şi Huxley şi de impresia acestora despre cvartetele lui Beethoven (vezi *Contrapunct*, la sfârşitul volumului al doilea, şi Proust, *Swann*). Cella povesteşte şi ea întrevederea Reginei Maria cu Proust – pe care n-o ştiam – la Elena Morand şi decepţia lor reciprocă. El, destul de intimidat de întâlnirea cu o regină – şi-o imagina probabil pe un tron, cu o hlamidă de curte, purpură; în loc de aşa ceva, o femeie obişnuită, frumoasă, vorbind firesc. Îl întreabă dacă scrie cu uşurinţă; răspunde că nu, scrie cu mare greutate. „Oh, eu", i-a spus Regina, „mă scol dimineaţa, mă uit pe geam şi, dacă e frumos, dacă e un răsărit de soare încântător, o culoare care să mă inspire, mă aşez la scris şi totul curge ca un izvor, e ca şi cum aş deschide un robinet". După câteva momente, Proust, neputând concepe această manieră de a lucra, a plecat. Decepţie reciprocă.

5 aprilie. Miezul nopţii. Prima zi de Paşti

Ploaie şi frig.

Ella la dejun; mă duc cu ea la Cleo, pe urmă o clipă la Florica Assan, apoi la Saşa Durma, săraca, în ce hal e! Şi sora ei e la fel de rău. Mă duc şi mă întorc pe jos. Cinez la Maruka. Îi aranjez florile, repeta la nesfârşit discuţia cu Bâzu despre fotografia lui Bizy. Pe Pynx îl doare piciorul; se scoală de la masă, apoi revine. A interpretat *Beatitudinile* a 4-a şi a 8-a de César Franck. I se pare că e o muzică umană şi tandră. Mie îmi pare foarte wagneriană, de altfel şi Andricu crede la fel.

Ieri am fost cu ei amândoi la Biserica Albă, la slujba de la miezul nopţii; apoi ciocnim ouă cu soţii Odobescu, Andricu şi George Florescu. E complicat să mă întorc pe jos deşi nu e foarte departe.

7 aprilie 1942. Bucureşti

Plouă.

Ieri, la dejun: Lila, Coletta şi George, surorile mele şi Ion Ottescu. După dejun, Ina vine să cânte cu mine la patru mâini ca s-o audă Gic. Pe urmă merg la Florica Assan şi apoi cu Silvia şi nepoata ei la Maruka. Enescu vrea să-i încerce vocea, o găseşte o foarte bună muziciană şi cu un sunet foarte bun. Eu stărui să spun că are o voce spartă, el îi zice guturală. Florica Musicescu socoate că nu e totdeauna corect.

Rămân la cină, Andricu mă conduce acasă. Cine ar fi crezut? După schimbul nostru de scrisori de acum câţiva ani!

8 aprilie 1942

Marie Louise s-a întors de la Sinaia. Pare obosită; de fapt, de când a avut furunculul, nu şi-a revenit. Zice că se simte bine, dar are pleoapele umflate. Emil e perfect pentru ea – e cel mai bun soţ.

Expoziţia lui Pallady, superbă. La Elisa, conversaţie plăcută. Aseară, cină la Maruka, cu Florica Musicescu, soţii Odobescu şi Andricu. Enescu ne interpretează *Simfonia a III-a* înainte de cină.

Azi, la dejun, cei trei Condiescu, Stroescu, Silvestri şi Ion Marin. Foarte agreabil. Rămân până aproape de ora 5.

12 aprilie 1942

Ieri, la Lugoşieni, căsătoria fratelui Licuţei cu domnişoara Câmpeanu, figură înţepată, nu pare de treabă. De acolo, la Florica Assan cu doamna Buşilă. Ieri l-am văzut pe Iuliu Maniu în maşina doamnei Tanrıöver. Am dejunat la Marie Louise.

Sâmbătă am cinat la Maruka, sau mai curând am supat, pentru că Enescu ne-a cântat la pian *Simfonia a III-a*, ca să ne familiarizăm cu ea, fiindcă o prezintă joi seara la concertul simfonic.

Sâmbătă am dejunat la Marguerita Brătianu, pe urmă, comitet al Vetrei Luminoase la Preşedinţia Consiliului, sub conducerea doamnei Antonescu.

Vineri am vizitat Vatra Luminoasă cu doamna Athanasescu, după care am prânzit la surorile mele şi la 7 m-am dus la Maruka cu Florica Assan, apoi m-am dus la cină la soţii Reuterswärd (legaţia Suediei) – mare noroc să merg cu doamna Tanrıöver (soţia ministrului Turciei); am trecut să-i luăm pe soţii Mihai Popovici. Erau şi bulgarii. Ea nu cunoştea pe nimeni şi nu saluta pe nimeni.

13 aprilie 1942

Ploaia asta care nu se mai opreşte e o adevărată nenorocire. Dejunez la Coletta, pe urmă merg la coafor şi la cinema cu fetele mele mai mari (film simpatic italian, *Primii fiori*[*151]). Cam obosite fiindcă au transportat toată noaptea răniţi de la gara Mogoşoaia la spitale cu ambulanţele lor, pe o ploaie torenţială, fără nimeni care să le ajute dacă aveau vreo pană.

Mă întorc să mă schimb şi mă duc la Maruka, unde Ciomac ne citeşte *Satira I* a lui Eminescu, făcând o apropiere cu *Simfonia a III-a* de Enescu din punctul de vedere al inspiraţiei şi al atmosferei. Enescu protestează: optimismul lui nu concordă cu pesimismul lui Eminescu. Ne interpretează la pian simfonia lui, e o mare bucurie, e superbă. Mâncăm la miezul nopţii. E ora 2, mă vâr în pat.

14 aprilie

Aseară Enescu spunea că americanii pretind să dai tot ce poţi ca să te aprecieze. Era într-o dispoziţie încântătoare şi debita încontinuu calambururi.

16 aprilie

Mă întorc de la concertul Enescu, *Suita* lui, scrisă la 21 de ani. Splendidă. Azi am văzut-o pe Regină. Nu pare mulţumită, dar cât e de drăguţă! Comitetul Asociaţiei, la doamna Vâlcovici. Sofia Bragadiru mă conduce acasă. Dejunez la Marie Louise. Ieri am fost la Silvia cu Ion Marin, extrem de interesant.

18 aprilie 1942. Bucureşti

Am fost la doamna Raïs (Iran), e pe picior de plecare. Drăguţ. A urmat un supeu. Soţia ministrului bulgar are păreri de speriat despre muzică; ar face mai bine să le ţină pentru ea. Aflu de moartea dragului Pantazi, 73 de ani, a treia congestie cerebrală. Îl regret cu atât mai mult cu cât l-am văzut foarte rar iarna trecută.

Azi am prânzit la surorile mele – uimitoare amândouă.

Ieri, la Maruka, muzică, lume nebună. L-am văzut pe George Florescu; a dus scrisoarea noastră la Pălăngeanu. Să vedem ce-o să iasă. Să sperăm că îi va da o casă lui Enescu, o merită din plin.

19 aprilie 1942. Bucureşti

Bietul Pantazi a murit ieri-dimineaţă, congestie cerebrală, inimă etc. A fost un bun prieten. Mâine, înmormântarea. Azi-dimineaţă, splendid concert Enescu, dirijează *Simfonia renană* de Schumann şi *Simfonia a III-a*, a lui. Operă magnifică. Succes remarcabil. În încheiere, *Carnavalul roman* de Berlioz. Aş fi preferar să rămân sub impresia simfoniei sale. De acolo, cu tramvaiul la soţii Capri, la masă. Excelent şi drăguţ. Pe urmă dansurile româneşti, ca s-o văd pe Ina dansând. Adorabilă. Apoi la soţii Sandu Albu. Pe drum mă întâlnesc cu Alice Nenciulescu, afectată din cauza bolii prietenei sale, care e tot mai rău.

Ajung târziu la soţii Albu; încă puţină muzică, după care mă întorc acasă, tot cu tramvaiul, la ora 10. Sunt mulţumită. Bediţeanu acceptă să-l cunune pe Silvestri; sunt foarte mulţumită.

24 aprilie

Ieri, Sf. Gheorghe, ziua lui Enescu. E sărbătorit în o mie de feluri. Dejunez la surorile mele. Biata Gic, tot tristă, plânge când îşi aminteşte de grosolănia Regelui Carol, care l-a înlocuit pe Nona la Operă cu Gogu Georgescu.

În fine, azi e o vreme minunată. Am 10 persoane la dejun, între alţii Truelle, soţii D. Ghyka, soţii Toto, soţii Emil, Georgeta Cancicov şi Skeletti. 10 persoane; m-am secătuit. Doar să iasă masa bună. Cu căsătoria lui Silvestri, chestiunea Bediţeanu nu se rezolvă.

25 aprilie 1942

Dejunul meu a fost reuşit. După aceea, comitet al Asociaţiei muzicale la Cella şi cvartete la Maruka. Adela Popovici mă conduce acasă cu tânăra Tanrıöver, drăguţă.

26 aprilie 1942

Ieri, la IFCA, inaugurarea localului reparat. Foarte bine ţinut, dormitoare minunate. Cea mai emoţionantă e şcoala primară pentru orfanii de război; poartă numele Reginei Elena. Micuţa care i-a oferit flori doamnei Antonescu părea atât de precoce înţelepţită, atât de conştientă de gravitatea faptului de a fi rămas fără tată, că toţi aveam lacrimi în ochi.

M-am întors, am mâncat, am fost un moment la Elisa, pe urmă ceai la Elisabeth Ghyka, un moment la Nadia şi concert Sandu Albu. Bine, afară de transcripţia *Erlkönig.*

28 aprilie 1942

Ieri după-amiază, ploaie nesuferită. Dimineaţă, diferite cumpărături, pe urmă, la dejun, Ion Marin, Coletta cu George şi Zizi Negruzzi. La 6½ m-am dus la Institutul francez ca să-l ascult pe Enescu. O mulţime de lume. Rău plasată, acustică proastă. Filionescu izbeşte ca un idiot clapele unui pian prost.

30 aprilie 1942. Bucureşti

Ieri am dejunat la Capşa cu soţii Cioflec, mereu la fel de drăguţi cu mine. [Emil] Panaitescu vine să se aşeze la masa noastră. A fost prietenul şi confidentul Reginei Maria. A văzut-o la Meran în anul morţii ei, când a sosit acolo. Era indignat că legaţia României n-a trimis pe nimeni s-o întâmpine. Ea i-a spus: „Data viitoare veniţi cu soţia şi copiii”. Ceea ce el a şi făcut. La plecare, Regina i-a spus Nicuţei: „Panaitescu spune adesea lucruri neplăcute; din nenorocire, sunt adevărate”.

Doctorul de la Meran spunea că boala Reginei se numeşte *patema d’animo* (de inimă

rea[*152]).

Panaitescu a fost indignat şi de alegerea la Meran a casei unde a murit fratele Reginei. Stranie coincidenţă. Poate de asta, simţindu-se mai rău, ea a vrut să plece la Weisser Kirsch, insistând cu toate puterile care îi rămăseseră. Biata fiinţă iubită!

După-amiază, la Marietta Balş, a cărei vedere nu merge bine de fel. Fără ochelari, săraca de ea, abia dacă poate să deschidă ochii.

Mă întorc un moment la Coletta, unde Zizi şi domnişoara Prager sunt indignate din cauza Yvonnei, care le-a devenit nesuferită tuturor, fiindcă nu le spune niciodată vreun cuvânt de încurajare, ca şi cum ar fi fost plătite să lucreze.

Cinez la Maruka. Bediţenii mă duc şi mă aduc, împreună cu tânăra Filip şi Smărândiţa Athanasof.

1 mai 1942. Bucureşti

Ieri-dimineaţă, parastas[*153] de patru ani pentru bietul Paul Prodan. M-am dus şi la cimitir; mormântul lui Paul, splendid. Biata Marioara!

Dejun la Cella, Nadia uită să vină să mă ia, ajunge cu întârziere. Foarte agreabil. La 5, la domnişoara Sofia Bragadiru; are o casă superbă. Gustare minunată. Pe urmă la Maruka, merg cu ea pe jos la Constance Cantacuzino, după aceea iau tramvaiul ca să mă duc la concertul Manoliu – Nella Dimitriu. De acolo, după prima parte, am norocul să găsesc o birjă ca să merg la Maruka, cinez cu soţii Andricu, soţii Toto, Nadia Chebap, Smărândiţa Athanasof. Ne întoarcem pe un minunat clar de lună – eu, soţii Toto şi Smărândiţa, care cu multă greutate a găsit un taxi; pentru 200 de lei a acceptat s-o ducă lângă Arcul de Triumf, unde locuieşte.

2 mai 1942. Bucureşti

Ieri am dejunat la Ella Băicoianu, pe urmă am fost la Societatea Compozitorilor, unde Toto ne-a primit şi ne-a explicat îndelung cum a cules tot ce înseamnă folclorul ţării.

Seara, la concertul Cellei, cu Despina Ghidionescu, atât de bucuroasă să iasă puţin. O întâlnim pe Sonia Teodoreanu, cu nepotul ei.

6 mai, ora 11¾ noaptea

M-am întors de la Teatrul Naţional, am văzut *Lucreţia Borgia,* după drama lui Victor Hugo. Marioara Voiculescu, foarte bine în rolul ei. Interesant.

Sunt hotărâtă să închiriez vila soţilor Radu Florescu, ca Lila să-şi poată duce fetiţa acolo.

Azi-dimineaţă, o mică plimbare cu Ina.

Ieri, ziua mea onomastică, dejun la Marie Louise. După-masă, muzică la mine, Sandu Albu cu Smărândiţa Athanasof, *Sonata nr. 8* de Beethoven, un adagio şi apoi *Rapsodia bulgară* de Vladigherof. Stroescu ne cântă trei melodii de Duparc. Seara cinez la Maruka.

Alaltăieri, luni, excelent dejun la doamna Botez, mătuşa Lilei şi a lui Nicky, foarte amabilă. De acolo, am fost toate trei la Stoenescu, ca să-i vedem marele, admirabilul Christ. Impresionant şi emoţionant. Pe urmă cumpăr o jucărie pentru Ina şi seara cinez la Maruka.

Duminică, dejun la Lila.

Sâmbătă seara, concert Benda, cam monoton.

Vineri dimineaţa, concert Cillario, italianul uimitor, cu Despina Ghidionescu.

9 mai 1942

Carte poştală de la Dinu Lipatti, expediată la 8 aprilie, primită azi. Ieri, muzică la Maruka. Pynx se întoarce din turneu, ea se plânge mult de el. Ieri am dejunat cu Fred la Coletta. Azi prânzesc singură acasă.

10 mai 1942. Bucureşti

Vreme frumoasă; mari pregătiri, de mai multe zile, pentru parada militară. Fratele meu Grigore vrea să se ducă. Are 74 de ani. Zice că îl interesează. Ieri am fost un moment la Lila şi pe urmă am luat ceaiul la Florica Musicescu, unde Maruka trebuia să vină cu Pynx, Marietta Dabija şi Nadia Chebap. Mă culc devreme.

Ieri mi-am scris ultimele dorinţe şi lista obiectelor pe care vreau să le las celor dragi.

14 mai 1942. Bucureşti

Ieri, la Buftea. Biata Nadèje, paralizată. Enescu şi Nadia Chebap cântă pentru ea; e foarte impresionată. La întoarcere, Maruka le face servitoarelor ei o scenă de toată frumuseţea pentru că florile nu sunt aranjate ca lumea, pernele nu sunt la locul lor etc. etc. Era foarte furioasă după ce a văzut frumoasa casă şi armonia dintre Barbu şi Nadèje; pentru că au ce n-are ea. Nu face decât să se jeluiască de Pynx şi de aventurile lui. Cinez cu ei, ceea ce nu e prea plăcut; vorbeşte doar despre sine şi despre nepoata ei.

La dejun i-am avut pe Coletta, George, Marie Louise şi Fred. Alaltăieri am mâncat la Capşa, invitată de soţii Cioflec, pe urmă muzică la mine şi seara cină la Bediţeni, drăguţi şi amabili.

Luni seara a fost *Olandezul zburător*, cu Goangă şi Grozea – excelenţi amândoi. Ea, admirabilă ca voce. Am luat ceaiul la soţii Mardare şi dejunul la surorile mele.

Azi la prânz trebuie să mă duc la şedinţa Universităţii Libere. Îl continui pe *Talleyrand* al lui Saint-Aulaire.

17 mai 1942

Cald şi frumos.

Joi seara, splendidă reprezentaţie *Traviata*, cu Cebotari, romànca din Basarabia, care cântă ca o păsăruică şi încarnează personajul cu mare realism şi emoţie. Mă întorc cu soţii Ghyka, pe jos şi cu tramvaiul.

Vineri, întrunire a Asociaţiei; mă duc la Gic cu Jora. Hotărâm să dăm premii celor mai buni elevi ai Conservatorului şi să-i ajutăm cu mici burse lunare.

Sâmbătă dejunez la Silvia, pe urmă merg la deschiderea Salonului oficial. *Christul* lui Stoenescu. Foarte impresionant. Îmi atrag atenţia un portret de Adina Moscu, un Rodica Maniu, două Horia Damian, pânzele tinerei Nuni Dona etc.

Seara cinez la Maruka cu soţii Procopie Dumitrescu, Cella şi Nadia Chebap.

18 mai

Ieri, duminică, plimbare încântătoare cu maşina la Popeşti, proprietatea Saşei Miclescu, pe drumul spre Olteniţa. Multe flori, fără ţânţari, camere mari şi luminoase, înmiresmate de parfumul de liliac. Mă culc devreme. Am dejunat la Elisa, la fel de plăcută. Azi am lume la dejun.

24 mai. Duminică

Necazuri din cauza „Căpriţei”. Lila şi bărbatul ei au plecat în excursie. Micuţa e adorabilă. Vreme frumoasă şi caldă.

Dejun de gală, pe 21, de Sf. Elena, pentru sărbătorirea Lilei, cu soţii Capri, doamna Botez, Marguerita şi Marie Liliane, Coletta şi Lila cu soţii lor. Marie Louise e la Snagov.

Ieri, singură la cinema: film încântător, întreceri de schi. Valentina şi fiul ei se simt mai bine. Ea e într-adevăr drăguţă.

25 mai, luni, 1942. Bucureşti, ora 10 dimineaţa

Ieri, producţia elevilor lui Sandu Albu de la Conservator, foarte[*154]...

25 mai, miezul nopţii

Dejun la Coletta, pe urmă m-am dus s-o văd pe fetiţa Lilei, adorabilă. La 5 m-am dus cu Bediţeanu şi Cella la domnişoara Bragadiru; întâlnire a Asociaţiei muzicale. Hotărâm două burse pentru iarnă şi două premii pentru acest an, unul de 5.000 de lei, oferit de domnul Bediţeanu pentru canto, şi un premiu pentru instrumente de suflat, din cotizaţia membrilor comitetului. După, un ceai minunat şi turul casei ca să admirăm toate pânzele minunate pe care le are domnişoara Bragadiru.

Apoi am fost la Maruka. Un trio de Beethoven, opus 1, nr. 1, prima lui lucrare editată – ne spune Enescu. Cella, Lupu şi el. După asta, al şaselea trio, compus în plină maturitate. De acolo, la sala Dalles, excelenta producţie a elevilor lui Stroescu. Mă întorc cu bătrâna doamnă Baranga, mama mareşalului Antonescu. Foarte amabilă.

29 mai 1942

Cu cât îmbătrâneşti, cu atât fuge timpul – aşa îmi pare. Alaltăieri am prânzit la surorile mele. Vine să mă ia Lică Racottă, mă duce acasă şi îmi plăteşte chiria pentru „Căpriţa”. 60.000 de lei. E foarte puţin, dar eu îmi păstrez camera şi Lila va avea două pentru sine. După aceea la Maruka, să mergem la repetiţia cu *Damnaţiunea lui Faust*, la radio, dirijată de Pynx. Întârziem, pentru că Maruka s-a simţit tare rău.

Ieri am mâncat singură acasă şi am făcut ordine în cărţi. Caut *Călătoria în Egipt* a lui Argetoianu[61] şi nu reuşesc s-o găsesc. Pe urmă merg la Lila. Fetiţa are ochii roşii, e prost dispusă, mă tem să nu se îmbolnăvească, a plâns mult. Ies de acolo şi Maruka mă duce, cu Saşa Miclescu, la *Damnaţiunea lui Faust*, repetiţie la radio, care merge foarte bine.

Astă-seară am lectură.

31 mai 1942

Ieri-seară, execuţie magnifică a *Damnaţiunii lui Faust*, dirijată de Enescu. Orchestra Radio, corul Carmen. Solişti: doamna Costescu, Duca, Secăreanu şi Mircea Lazăr. Ca întotdeauna, sala plină, succes deplin.

Alaltăieri-seară, lectură foarte reuşită la mine, dar cald din cauza camuflajului. Citesc: Ionel Teodoreanu, despre relaţiile lui cu Topârceanu, dr. Voiculescu, splendide versuri patriotice. Cele referitoare la Ardeal, cenzurate. Doamna Minulescu, sub titlul *Cărţi poştale*, le-a versificat pe cele scrise de răniţii aflaţi în spitale familiilor lor. Încântător. Minulescu ne distrează şi ne face să râdem. Maricel Holban, traduceri: un sonet de Shakespeare şi din Mallarmé.

Ieri am împlinit 70 de ani. Melancolie.

1 iunie 1942. Bucureşti

De ieri plouă cu găleata, e bine pentru câmp, dar fetele, adică Marie Louise şi Coletta, sunt la Snagov. Cum or să se întoarcă, fiindcă au câţiva kilometri până la şosea, care se transformă într-o mare de noroi?

Ieri, la dejun, Séailles, de la Paris, comunist convins, om cinstit, inteligent, foarte nefericit din cauza a ceea ce se întâmplă acum. Marietta Dabija, care trăncăneşte şi nu ascultă niciodată ce zic alţii, are un fel inteligent şi plăcut de a se exprima. Edmée Filip, drăguţă, deşteaptă, spune ce are de spus la momentul potrivit. Păstorel şi Ion Marin. Rămân până la 4. Pe la 6½, Florica Assan şi pe urmă Maruka. Pynx vine cu maşina, o ducem pe Florica Assan, Maruka îi vizitează casa, după care facem un tur la Şosea. Apoi ne ducem după Nadia Chebap. Cinăm la Maruka. Suntem zece. Dinu Lipatti mă conduce acasă cu maşina lui.

2 iunie 1942. Bucureşti, ora 8½ dimineaţa

Ieri, dejun de gală la legaţia Portugaliei: soţii Petrovici (în cinstea lor), elveţienii, soţii Stoelzer (nemţi), soţii Montens (suedezi), ea, şarmantă, Oprescu etc. Se discută despre pictură. Stoenescu ia marele premiu pentru pictură – 300.000 de lei. Gala Galaction, premiul pentru literatură.

Marie Liliane, logodită cu Iuca. Raymond Comnen, cu tânăra Lalu. Ploaie bună.

După-amiază, vizită cu Olga Greceanu la bătrâna doamnă Baranga. Apoi la doamna Barcian, sora Olgăi. Mobile Biedermeier frumoase. Apoi plimbare la Şosea. Vin acasă.

3 iunie, miezul nopţii. Bucureşti, 1942

Azi-dimineaţă, la biserica Icoanei, parastas[*155] pentru mama doamnei Nicoleanu; ştiu că e impresionată dacă te duci. Pe urmă, mă duc în grădină s-o văd pe Ileana cu dădaca ei şi de acolo un moment la Cleo.

Iau masa la Ella Băicoianu. Mă întorc acasă, vine biata Lucia Fălcoianu, aproape oarbă. Pe urmă la Maruka, pentru cvintetul Enescu. Apoi la doamna Buşilă, ceai de gală; de acolo mă întorc să cinez la Maruka, cu Jora, Pica Dona şi fiica ei. Plăcut. Mă întorc pe jos.

7 iunie 1942. Bucureşti

Logodna Mariei Liliane cu tânărul Iuca. Ea, încântată, el pare foarte îndrăgostit. Matei Brâncoveanu cu Mutzi Arion, Ion Sturdza cu Ioana Soutzo, Vlad Stolojan cu Sanda Zamfirescu. Bietul Goghi va fi decepţionat.

Azi-dimineaţă, concert simfonic, Silvestri dirijează un frumos program inedit: Schubert, *Simfonia tragică*, Glück, balet, concertul de Grieg, uvertura la *Prometeu* de Beethoven.

Dejun la Capşa cu doamna Cioflec. Ieri am prânzit la Lila, am fost cam tristă de ieşirea Mariei Louise.

Alaltăieri, dejun la legaţia Spaniei. Ică, cu icre negre moi.

La 7, la Maruka, trei sonate, Pynx şi Andricu. Frumos. Cinez acolo şi mă întorc cu Odobeştii. Ieri, ceai la Bălănescu, seara la doamna dr. Nicolau, serată simpatică pentru „Principele Mircea”. Lia mă conduce acasă.

11 iunie 1942

La 3, tot comitetul Asociaţiei, la Conservator. Decernăm patru premii a 4.000 de lei fiecare, domnişoara Bragadiru, ca întotdeauna, e foarte generoasă. Dă 5.000 de lei. Bediţeanu la fel. Apoi

îmi fac cumpărăturile cu Sofia Bragadiru, pe urmă merg la doamna Petrescu, la Ateneu, tare slabă, săraca, şi apoi la Maria Brăiloiu, care locuieşte la Mihai Boerescu. O umbră. Ieri mi-am făcut permanent; bine că am scăpat. După-amiază, ceai la Ştefania Rainer şi apoi la doamna Pitişteanu. Seara, un moment la Florica Assan.

Marţi am avut o şedinţă muzicală foarte frumoasă. Stroescu şi elevii lui, mai multe scene din *Pelléas* [*şi Mélisande*] şi apoi fraţii Gheorghiu, deosebiţi.

Luni am dejunat la surorile mele, ceai la Caterina Catargi (cu Nina), pe urmă la Cella, apoi amândouă ne-am dus la tânăra Andronescu, care a vrut să se sinucidă. Dar nu se vorbeşte despre asta.

14 iunie 1942. Bucureşti. Duminică

Foarte cald.

Vineri am dejunat la Cella, foarte agreabil, ca întotdeauna. Toto Rosetti, mareşalul Palatului, cam îmbătrânit, era şi el acolo. A fost o alegere bună, e un bărbat bine.

La 6½ am fost la Marietta Balş, care ne-a uitat. Margareta Hiott şi cu mine ne-am dus să ne plimbăm puţin cu cumnata ei, Lisbeth, ceea ce ne-a făcut plăcere. De acolo, cu două tramvaie şi destul mers pe jos, ajung în sfârşit la Lili şi Costică, unde iau masa de seară. Servitoarea mă arde la mână, din fericire nu grav, şi Mihai mă aduce acasă cu maşina.

Ieri, sâmbătă, am dejunat la soţii Nolică Tătărescu, ea e sora lui Fotino, casa splendidă, masa excelentă. Amabilul domn Murgăşanu mă conduce, cu Nadia, la Teatrul Liric, unde mă duc să asist la o producţie a Conservatorului. Arta Florescu e uimitoare. Bietul Filip nu e în voce. De acolo, acasă cu două tramvaie. Într-o staţie mă întâlnesc cu soţia lui Alfred Alessandrescu, atât de tristă, biata de ea, pentru că n-a primit nici o recompensă în ziua concursului.

Iau masa de seară singură, pe terasă.

Azi, cu toată căldura, dejunez la surorile mele, care miercuri pleacă la Florica.

16 iunie 1942. Bucureşti

Ploaie. Puţin frig. Dejunez cu Emil şi Marie Louise la gară, pentru răniţi (transportaţi la spitale).

După-amiază muzicală interesantă. Lume multă. Madeleine Cocorăscu interpretează o sonată de Beethoven, *Aurora*. Sandu Albu, cu Smărăndiţa Athanasof, sonate de Nardini, mai târziu Mozart. Cântă domnişoara Anghelopol, mica Stroescu, domnişoara Savagian, fără voce, săraca, e gripată. Pe urmă Stroescu şi Madeleine Cantacuzino.

18 iunie 1942

Maruka s-a întors. Cinez la ea cu Andricu, George Florescu, tânăra Athanasof, Edmée Filip. Enescu vorbeşte puţin de sonata lui Pintzer, zice că a cântat odată sub bagheta lui. Pentru compozitor, nici un entuziasm. Maruka se plânge de Enescu; zice că nu mai este el, că e complet schimbat de când e ameţit de această femeie îngrozitoare. Şi dacă ea l-ar părăsi ar fi pierdut pentru prietenii lui. Pe bună dreptate, o cred.

Coletta a plecat s-o ducă pe Ina la Maxut, asta înseamnă să mă despart de draga de ea pentru trei luni cel puţin. Dacă vrea Dumnezeu, Coletta se întoarce luni.

Azi am dejunat la Constance Cantacuzino, cu Grigore Ferechide şi soţii Caragea (fostul consul). Inteligent. Din punct de vedere fizic ea seamănă cu nebuna de soră-sa.

Ieri am dejunat la Liny, cu Marietta Dabija şi Jeanne.

20 iunie 1942

Coletta s-a dus cu scumpa de Ina la Maxut. O să-mi lipsească teribil. Azi după-masă, ceai la Nadia, în noua ei garsonieră micuţă şi drăguţă.

Circulă zvonuri contradictorii despre lucrurile rele din Rusia, că în Elveţia ar fi emisari nemţi şi englezi pentru a discuta pacea, că Turcia e de partea Angliei. Tânărul rege al Serbiei s-ar fi logodit cu Alexandra, nepoata regelui Greciei.

24 iunie 1942

Ieri Ileana Lilei a împlinit un an. E aşa de dulce! Prânzesc acolo. După-amiază, muzică la mine. Program foarte frumos: trio de Beethoven, cu Smărăndiţa Athanasof, Sandu Albu şi Fotino. Excelentă execuţie. Cântă Arta Florescu şi Stroescu, spre marea bucurie a auditoriului.

Alaltăieri am luat cina la Maruka. S-a discutat mult despre căderea Tobrukului şi a Bardiei. Englezii, foarte acri la radio. 25.000 de prizonieri, între care gaullişti şi un important material de război.

25 iunie, ora 8½ dimineaţa

Vreme splendidă.

Ieri, căsătoria Mariei Liliane. Mă duc cu doamna Buşilă, amabilă şi drăguţă. Marie Liliane, aşa de frumoasă, de proaspătă, odihnitoare, senină! Marguerita, biata de ea, e tare emoţionată. De acolo, la Dodoi Chrissoveloni. I-am dus câteva flori. Bebeluşul e adorabil. Pe urmă merg singură la cinema, film italian, *De la lumină la întuneric.* Drăguţă realizare.

Recepţia de după căsătorie, la Alina Costinescu, pe terasă. Era minunat de răcoare.

Tuti Balş, soţia lui Matei, a născut ieri un băiat. Îi vor spune Ion.

28 iunie 1942. Bucureşti, ora 8½ dimineaţa

Ziua se anunţă fierbinte. Ieri, după o vizită la micuţa Lilei, dejunez la surorile mele, care miercuri pleacă la Florica, la Dinu Brătianu.

La 7 mă duc cu Nadia la Maruka, unde rămân la cină, cu soţii Jora şi Ciomac. Acesta mă conduce acasă şi îmi povesteşte cu indignare ce a spus Toutou [Georgescu] despre critica lui din *Timpul*.

28 iunie 1942. Bucureşti

Dejunez la Ella Băicoianu. Sergiu iese primul la examenul de medic primar. Coletta mă însoţeşte la Marietta, ca pe urmă să ne ducem la doamna Buşilă, unde aflu că în [*Monitorul*] *oficial* a fost anunţată donaţia unui teren întins făcută lui Ică, drept recompensă naţională pentru serviciile aduse Statului. Oricum, e cam mult. Toată lumea e indignată. Pe urmă merg la Constance Cantacuzino, lungă vizită plăcută. Vorbim de Alice, căreia i se năzare să divorţeze ca să se mărite cu un ofiţer de jandarmi. Maruka îşi foloseşte toate mijloacele de convingere ca s-o împiedice pe fiica ei să facă o asemenea prostie. O să reuşească?

După cină, la Maruka, soţii Goe Odobescu, soţii Filip, Nadia Chebap, Smărăndiţa Athanasof şi cu mine. Pynx e tăcut. Casa e plină de valize. Maruka pleacă miercuri la Sinaia. Pe urmă Edmée îi dă în cărţi Marukăi. Pynx se eschivează, eu mor de somn.

Nemţii înaintează rapid în Egipt.

29 iunie 1942

Plouă din belşug. Nemţii avansează rapid în Egipt. La Sevastopol merge mai încet. Suntem nerăbdători să vedem căderea acestei fortăreţe. Ieri am prânzit la familia Atanasescu, cu soţii Iuraşcu; au fost în post la Lisabona. El vorbeşte cu cea mai mare admiraţie de Salazar, e încă tânăr, trăieşte ca un anahoret, lucrează doar pentru ţara lui. Ieri a ţinut un discurs în favoarea Axei.

După-amiază, la Marioara Romalo şi apoi la Marguerita, cinez cu ea. Pe urmă, la cinema, film plicticos.

30 iunie 1942. Bucureşti, ora 11½ noaptea

Dejun la Binica, foarte bun, cu Mihai Boerescu, bătrânii Viforeanu, inteligenţi, el îşi spune părerile precis. Amândoi foarte politicoşi. Prietena Binicăi, doamna Pascu, vulgară şi stridentă, nu-i proastă. Mihai vorbeşte mult, fraze rostuite, banale, dar foarte corecte. Viforenii mă conduc acasă.

După, muzică. Ultima marţi a sezonului. Toţi încep să plece. Lila e însărcinată; evident, sunt îngrijorată. Ea e foarte mulţumită.

Maruka pleacă mâine la Sinaia, eu probabil peste două săptămâni. Acum plouă prea tare. Azi după-amiază, lume foarte multă. Muzică splendidă. Trio de Brahms, Nadia Chebap, Sandu Albu şi Fotino. Pe urmă trei cântăreţe: domnişoara Savagian, uimitoare, muzicalitate, stil, expresivitate. Suzy, voce aspră, dură, nici o inflexiune, nici o moliciune. Domnişoara Anghelopol, voce frumoasă, a făcut multe progrese. Micul Mihai Constantinescu, care a luat premiul II la concursul de la Weimar, interpretează sonata de Händel. Perfect.

5 iulie 1942

A murit biata Nelly Baffigi. Am condus-o la locul de veci joi, după slujba la biserica catolică. Serviciu scurt. La cimitir, cu Veturia. Îi povestesc istoria cu medalia Binicăi, nu crede în rezoluţia pusă pe scrisoarea acesteia. Dejunez la Binica cu Ion Marin şi Martha Mitilineu. Ion Marin pleacă împreună cu alţi scriitori la Bratislava şi Viena. E mulţumit.

I-am văzut pe P[etrescu] Comneni. El agreabil şi inteligent, ele drăguţe şi gentile.

6 iulie

Ploaie torenţială în timpul nopţii. De n-ar prăpădi grâul. Atâtea griji anul acesta! O să avem pâine la anul? Se zice că în Transilvania recolta este excelentă.

Ieri, la dejun, Nadia, Marie-Louise, Emil. Discuţii despre mersul războiului. Englezii, sub aşteptări din punct de vedere militar. Nemţii, la 80 de kilometri de Alexandria. În Rusia, după ce au luat Sevastopolul, continuă să înainteze.

13 iulie

Mă întorc de la Braşov cu ministrul Turciei şi soţii Mihai Popovici, la care am locuit, splendidă casă, grădină mare; el e surd, dar amândoi sunt aşa de drăguţi, ea are o naturaleţe plăcută. Ne-am dus să-i vedem pe Barbu [Ştirbey] în frumoasa lor locuinţă.

Circulă zvonul că Mareşalul ar fi foarte bolnav; se zice că îl va readuce pe principele Nicolae. (Doamne! Doamne![*156]) Se spune că nemţii ne cer noi sacrificii şi ungurilor nimic etc. etc.

15 iulie

Azi, la dejun, Marie Louise, Emil, Coletta, doamna Iliescu şi George Assan. Plecând de la masă, acesta află că i-a fost prădată casa. Fuge.

Ieri, mare dejun la soţii Lambrino, întorşi de la Roma, cu Alexandru Marcu. Apoi, muzică la mine. Mihai Constantinescu şi Arta Florescu – amândoi excelenţi. El are un viitor strălucit, doar să fie sănătos. Azi după-masă am discutat cu Skeletti o mulţime de lucruri foarte interesante.

16 iulie

Azi, căsătoria lui Raymond P[etrescu] Comnen cu domnişoara Lalu. Puţină lume cunoscută. Doamna Antonescu şi mirii. Ploaie.

Am dejunat la Silvia. Yvonne, care s-a întâlnit cu Marie Louise, i-a spus că a luat masa cu Antonescu, Veturia şi dr. Teodorescu. Nu se ştie ce are, poate malarie. Azi după-masă Veturia a venit să-l asculte pe micul Mihai Constantinescu, care e cu adevărat uimitor. Cred că ea va face ceva şi pentru tată.

17 iulie, seara, 1942

Am dejunat la soţii Lambrino cu familia Popovici, Truelle, Oprescu, marchiza Garofalo, părintele Ghyka, Elisabeth şi Păstorel.

Mâine, plecarea la Sinaia, cu Saşa Miclescu, care mă duce cu Lila. La Marietta, pe urmă la doamna De Weck, foarte drăguţă.

Mă întorc. George Assan şi Coletta, care rămâne să mănânce cu mine. Termin bagajele.

24 iulie Sinaia 1942. Dimineaţa

De sâmbătă, 18 iulie, sunt la Sinaia, am venit cu Saşa Miclescu şi Lila. Saşa a venit s-o vadă pe fiica ei, Nelly Catargi, cu care ia masa la Palat.

După-masă ne ducem la Maruka: *Sonata nr. 3* de Beethoven, la pian Enescu, la violoncel Lupu, pe urmă incomparabilul Enescu ne interpretează *Simfonia neterminată* de Schubert. Saşa rămâne peste noapte la noi, rămâne şi la masă a doua zi şi pleacă după aceea. Marie Louise şi Emil vin duminică şi-mi aduc restul de bagaje.

Mâine, parastas[*157] în toată ţara pentru Regele Ferdinand şi Regina Maria. Cel oficial e la Curtea de Argeş. Merge şi Regele. Regina vine aici în paraclisul mânăstirii, unde mă pofteşte prin Nelly. Pe urmă trec în biserica mare, unde, nefiind nimeni anunţat, lăcaşul e gol, câţiva oameni obişnuiţi şi cinci copii. La veşnica pomenire[*158] vine şi primarul cu patru de-ai săi, nefiind pe semne anunţat la timp. Vremea e neplăcută. Alaltăieri m-am dus pe jos pe Cumpătu, la Letiţia, unde am luat ceaiul.

Seara, guvernanta Lilei pleacă în concediu să-şi vadă bebeluşul bolnav de tuse măgărească.

Pe front, nemţii şi noi înaintăm în Rusia. Rostovul e în flăcări. În Egipt, *statu quo*. Englezii rezistă, ceea ce uimeşte pe toată lumea.

Astăzi marchiza Garofalo, prietena lui Skeletti, va fi primită în audienţă de Regină. Sunt invitată să iau ceaiul cu ea. O aştept la dejun.

24 iulie, seara

Cheltuieli cu electricitatea pentru iarnă. Flori. La dejun, marchiza Garofalo şi Vlad Skeletti. La 5, la Regină, adorabilă ca totdeauna. Ne spune despre cumnata ei că are al treilea copil şi e la Capetown.

Rostovul a fost cucerit.

Regina Elisabeta s-ar fi îngrăşat îngrozitor şi dinţii i s-ar fi înnegrit.
Regina Mignon, la fel de grasă, şi-ar fi scos toţi dinţii din cauza reumatismului.
Prinţesa Hohenlohe a murit de inimă. Fiul ei, principele Friedl, a fost rănit. A venit la timp ca s-o vadă.

26 iulie 1942. Sinaia

Ieri au venit de la Bucureşti, pe rând, Lică Racottă, cu o cutie de bomboane, Niky şi Floreştii, întorşi de la cununia Zamfirescu – Stolojan, a cărei strălucire ne-au lăudat-o; bufetul şi recepţia, la Dinu Stolojan. Radu Florescu ne-a povestit într-un stil amuzant şi într-o franceză excelentă, istorii hazlii: Cârlova a trebuit să participe la înmormântarea unui oarecare; cu o zi înainte să moară, acesta îşi dezmoştenise nepoţii, în afară de o nepoată; era singur în urma sicriului, pe care nepoata îl urma într-o trăsură închisă; în faţa fiecărei biserici, când se opreau, un individ venea să-i strângă mâna şi îi spunea: „Am tras clopotele"[*159], aşa că înmormântarea l-a costat 280 de lei.
În sfârşit, azi e vreme bună, sper că va ţine măcar opt zile. Bietul Garoflid a fost înmormântat ieri.
Rostovul a fost cucerit de nemţi.

27 iulie 1942

Mâine plec la Bucureşti; sunt îngrijorată pentru Coletta, care a fost azi aici şi mi-a spus foarte liniştită că n-are decât 2.600.000 de globule roşii. Nu se mai găseşte repatrat, nici campoton.

2 august. Sinaia 1942, ora 7¾ dimineaţa

M-am întors aseară de la Bucureşti cu soţii Buşilă, totdeauna atât de drăguţi şi de amabili cu mine. Oprire la Snagov, la Marie Louise şi Emil. Încântător. Din fericire, la Bucureşti, noile analize ale Colettei sunt foarte bune. Şi pleurita ei merge un pic mai bine. Plecarea asta mă enervează grozav, dar simţea o nevoie irezistibilă să plece. Ca şi bietul ei tată, care nu se gândea decât să călătorească, să vadă lucruri noi.
Aseară mi-a fost tare frig la culcare şi n-am putut adormi lesne. Azi-dimineaţă, vreme minunată.

5 august. Sinaia, ora 4 dimineaţa

Vremea continuă să fie splendidă, nici un nor pe cer – lucru rar la Sinaia. Ieri am prânzit la Jeana şi Gogu, bucuroasă să fiu cu ei, ne vedem aşa de puţin!
Nemţii înaintează bine în Rusia, spre Caucaz.
Mi-am plătit impozitele, după care m-am dus la vila Costinescu şi apoi la Florica. Alarma mă surprinde pe stradă, sunt apostrofată de un sergent, alerg şi ajung în cele din urmă la Florica.
Ajungând acasă, aflu cu bucurie de la Radu Florescu că Marie Louise a telefonat de la Bucureşti cu noutăţi de la Coletta. E în pană la Odessa, ambulanţele n-au sosit încă. Nu vorbeşte despre dinţi, să sperăm că pleurita îi merge mai bine.
Citesc cartea lui Schuré *Femei inspiratoare*, pagini foarte frumoase despre geniul lui Wagner.

7 august 1942. Sinaia, ora 6½ dimineaţa

Vremea e neschimbată, de duminică nu e nici un nor, lucru atât de rar aici. La Bucureşti,

căldură mare, îmi spune Letiţia, care s-a întors aseară. Îmi aduce o scrisoare de la Marie Louise. Sunt nerăbdătoare să am veşti de la Coletta. Lila pare obosită. De-ar veni mai curând guvernanta micuţei. E vorba să vină azi.

Am terminat *Femeile inspiratoare*. Partea consacrată Margheritei Albana Mignaty e de-a dreptul magnifică. La fel şi admiraţia pentru această femeie de esenţă superioară care îl face să creadă în lumea de dincolo cu o convingere atât de profundă.

Aseară Radu Florescu ne-a citit din versurile lui, are într-adevăr talent, vocabular excelent, imagini sugestive[*160].

7 august, ora 11¾ noaptea. Sinaia

Toată ziua mi-am petrecut-o cu micuţa Lilei, care plânge prea mult. Astă-seară m-a speriat cu hohotele ei. Nu i-am spus nimic Lilei, care s-a dus să-l ia de la gară pe Niky, venit de la Bucureşti.

Nemţii şi ai noştri înaintează repede în Caucaz. Dragalina a fost decorat cu Crucea de Fier.

Vreme superbă. Nini Davidoglu, venită pentru câteva zile, are pentru mine scrisori de la Bucureşti, de la Marie Louise şi Coletta.

9 august, ora 4 dimineaţa

E cu neputinţă să dormim. Guvernanta Ilenei tot n-a venit. Eu şi Lila avem pe rând grijă de ea. Azi mă duc cu soţii Buşilă să prânzesc la Braşov, la familia Mihai Popovici. E o schimbare. Niky a venit pentru weekend. Veşti bune de la Coletta, aflată la Nikolaev. Nemţii continuă să înainteze în Caucaz şi să scufunde vasele anglo-americane.

10 august 1942. Sinaia

Ieri am dejunat cu soţii Buşilă la Braşov, pe urmă m-am dus să-i văd pe soţii Ştirbei, în frumoasa lor locuinţă. Biata Nadèje, paralizată, atât de resemnată şi cu toate astea veselă; caracter plăcut. La întoarcere ne-am oprit la Predeal, la O'Kelly, cea mai frumoasă grădină din România, întreţinută minunat.

13 august 1942. Braşov

Am stat trei zile la Sinaia şi m-am întors să stau două-trei zile la soţii Popovici, atât de drăguţi cu mine. Vreme splendidă. Am venit cu trenul, oribil, am stat pe valiză, lume vulgară, nesuferită. Mihai Popovici vine să mă ia de la gară. Seara jucăm pinacle cu mama, cumnata Adelei şi o încântătoare tânără de 23 de ani, domnişoara Eliad.

Vreme minunată, se simte deja toamna.

Pe Lila am lăsat-o cu o uşoară durere în gât.

15 august. Sf. Maria. Braşov

Mă întorc în după-amiaza asta cu trenul, scurta mea şedere aici a fost foarte plăcută. Bietul Mihai Popovici e aşa de surd! A doua zi după ce am venit am dejunat toţi la Ştirbei, în superba lor reşedinţă. Nadèje era adorabilă în mov, dar îţi face rău s-o vezi; când se ridică, e îndoită în două şi abia se poate îndrepta. Cu toate că reumatismul deformant o chinuie, brodează cu bietele ei degete anchilozate. Ieri am fost la Brediceni, care au covoare frumoase şi câteva tablouri de valoare. Azi am tren la 4½.

17 august 1942. Sinaia

Mă întorc sâmbătă seara. Plouă. Urc panta pe jos. Am norocul s-o întâlnesc pe doamna Atanasescu la mânăstire. Îmi dă maşina să urc. Lila nu arată bine. Micuţa e încântătoare. Ieri, la dejun, Emil şi Ion cel mic. Marie Louise a plecat la Tiraspol pentru 15 zile. Îmi scrie că dacă n-ar fi necăjită că se desparte de Emil, ar fi mulţumită să vadă ceva nou. Ieri, ceai la soţii Buşilă. Mi-au trimis maşina să mă aducă şi să mă conducă înapoi acasă. Foarte amabili şi foarte simpatici.

Lucrez cuverturile Reginei, Marie Louise îmi trimite lână să tricotez pentru Crucea Roşie.

23 august 1942. Sinaia, ora 7¼ dimineaţa

Vreme superbă. Ieri m-am dus pe jos la Marguerita. Obositor. Deja plimbarea de alaltăieri în pădure, când am împins la dus căruciorul celei mici, m-a obosit. Azi, Lila şi cu mine suntem poftite la Maruka. Enescu o să ne cânte fragmente din *Oedip* la pian. Probabil o să ne ducem cu domnişoara Bragadiru.

Nemţii şi bravii noştri români continuă să-i înfrângă pe ruşi. Englezii au încercat, fără succes, o incursiune la Dieppe.

24 august 1942. Sinaia

Vremea continuă să fie frumoasă şi uscată. Ieri, la 6, am fost cu Lila la ceai la domnişoara Bragadiru şi pe urmă m-am dus cu ele şi Ninette la Maruka, să ascultăm două acte din *Oedip*. Mai întâi Enescu povesteşte subiectul în româneşte, apoi interpretează cum numai el ştie s-o facă, dând impresia unei orchestre complete, cântând, fluierând. Avem o imagine aproape completă a acestei opere grandioase care îl face să devină nemuritor.

Ne întoarcem pe la 9½, pentru că ni se spune că maşinile nu pot circula mai târziu.

25 august 1942. Sinaia

Lila a plecat ieri la Bucureşti pentru câteva zile, cu binevoitorul domn Buşilă. După-masă am primit o scrisoare de la Marie Louise, de la Tiraspol. De un entuziasm delirant; doar Emil îi lipseşte ca să fie absolut fericită. Într-o mânăstire a văzut icoane minunate, incrustate cu pietre preţioase.

Vremea continuă să fie frumoasă, e secetă în toată ţara. Sunt temeri pentru porumb. În Caucaz nemţii avansează – cu românii, bineînţeles. Până unde?[*161] Au mai scufundat 17 vase anglo-americane. Se pare că englezii şi americanii nu prea ştiu să se apere.

26 august, ora 10½ seara

Radioul german a anunţat moartea drăguţului duce de Kent, ce tristeţe îngrozitoare, cumplit război! Nemţii avansează în Caucaz. Curând va fi cucerit Stalingradul. Vreme superbă.

28 august 1942. Ora 8 dimineaţa

Prea frumos, secetă în toată ţara, porumbul compromis.

Ieri, la Maruka. Enescu continuă audiţiile cu *Oedip*, actele III şi IV, puhoi de lume. E foarte frumos. Păcat că nu se pot da şi fragmente orchestrale. După-amiază de neuitat în ce priveşte impresia muzicală, şi toate acestea datorită personalităţii lui Enescu, care nu este încă apreciat cum se cuvine.

30 august 1942

Annie Zănescu îi telefonează azi-dimineaţă lui Radu Florescu: [Regimentul] 9 Roşiori a fost prins într-o ambuscadă şi a suferit grave pierderi. Suntem tare speriaţi.

După furtuna de ieri, vreme bună.

Fetiţei Lilei i-a fost de două ori rău, alaltăieri şi azi; e curios, n-am mai auzit aşa ceva la un copil.

Azi mergem la Maruka. Enescu va cânta pentru ofiţerii grav răniţi care sunt găzduiţi la Palace – nemţi şi italieni.

31 august 1942

Aş fi vrut să plec la Bucureşti cu familia Kulliner, dar e complicat s-o laşi pe guvernantă singură cu fetiţa, mai ales că una dintre servitoare e bolnavă. Şi pe mine mă doare piciorul.

Nemţii sunt la 25 de kilometri de Stalingrad şi azi au scufundat iar o mulţime de vase.

1 septembrie 1942

Radu Florescu a plecat azi-dimineaţă. Cea mică are un ganglion inflamat. Am fost îngrozitor de speriată din cauza Ilenei, căreia azi iar i-a fost rău. Acum se repetă la două zile, e cumplit s-o vezi în timpul crizei.

7 septembrie. Miezul nopţii. Sinaia

Dejun excelent la soţii Buşilă, cu Argetoienii, tinerii Oroveanu – ea, născută Popp – şi mama ei. Mă conduc acasă.

Radu îmi citeşte un fragment din romanul lui. Limbă frumoasă.

Mâine, la Maruka, muzică. Sf. Maria. Ieri am văzut-o pe Marie Louise, perfect sănătoasă, încântată de călătoria ei la Tiraspol. S-a întors de câteva zile. Şi Coletta trebuie să vină curând. Lila e slabă şi arată rău, celei mici îi ies dinţii şi plânge tot timpul.

Românii au luat Novorossiisk, pe malul Mării Negre, ultimul port militar înainte de Batumi. „Magnific”, zice Argetoianu. Ruşii au cheltuit acolo mulţi bani.

14 septembrie, seara

Ieri-dimineaţă m-am întors la Bucureşti, cu maşina, cu soţii Buşilă. Cu ei am plecat miercurea trecută. Cheltuieli şi supărări. Deparazitări şi zugrăveli. Locuiesc la Marie Louise. Cu Florica Assan, la cinema. Vedem *Louise*, după romanul lui Fogazzaro. Mica lume de altădată. Dejunez la surorile mele. Am văzut-o pe prietena fetelor, Sonia Balaş, al cărei tată a fost comandantul portului Odessa, mort în atentat, alături de Dorel Davilla, bieţii de ei.

Ieri, dejun foarte vesel la Argetoieni, cu soţii Buşilă. Mă întorc cu ea prin pădure. Îmi povesteşte conversaţia lui Toutou [Georgescu] cu mareşalul.

Azi, la Bediţeni. Lila pleacă poimâine cu ei. Azi-noapte a fost bombardat Bucureştiul. Mult zgomot. Niky i-a telefonat Lilei. Mai ales apărarea antiaeriană.

Miercuri, 16 septembrie 1942. Sinaia, ora 5½ dimineaţa

Lila pleacă la 7 cu micuţa (care iar m-a speriat ieri). Sper că la Bucureşti va consulta şi alt doctor.

Vreme splendidă, dar frig. Ieri am găsit câteva ciuperci, nu prea multe. Am sosit duminică dimineaţa cu soţii Buşilă, după un dejun foarte agreabil la Argetoieni. Dan Berceanu a istorisit o mie de nebunii. Se aşteaptă cu nerăbdare cucerirea Stalingradului. Între timp ruşii bombardează Bucureştiul cu noile lor avioane americane.

17 septembrie. Sinaia 1942

Vreme închisă. Fractura mă face să-mi amintesc de ea cu stăruinţă.

Stalingradul n-a fost luat încă. Lupte crâncene pe străzi.

Lila a plecat ieri-dimineaţă cu scumpa de Ileana, care are o fire anevoie de ţinut în frâu. Ieri, petrecere de copii pentru mica Ioana a lui Lică şi a Marthei Racottă, copii de toate vârstele, toţi drăguţi.

Sper să plec luni sau marţi, dacă voi găsi o maşină.

20 septembrie 1942. Sinaia

Azi plec la Bucureşti. Coletta e drăguţă şi vine să mă ia cu maşina. Ieri, la Regină, să-mi iau rămas-bun. Adorabilă. Îmi cere scuze că nu mi-a răspuns la scrisoarea trimisă la moartea ducelui de Kent, fiind la Banloc. Îmi spune că a avut multe supărări în casă din cauza plecării lui Rosetti-Solescu. Acum îl au pe tânărul Stârcea, care are funcţia de mareşal. Îl vorbeşte numai de bine, deşi e cam tânăr pentru această slujbă. Îmi spune că prinţesa Elisabeta a ajuns enormă, că mai are doar patru dinţi în gură, că scoate din când în când câte unul, ceea ce e dezgustător, iar cei care i-au rămas s-au înnegrit.

Îmi mai spune că ultima dată când a văzut-o pe Regina Maria, la Meran, i-a cerut iertare pentru că i-a spus odinioară că era vinovată că Regele Carol o părăsise; acum înţelegea foarte bine că ea avea dreptate, după câte îi făcuse Carol ei înseşi. Vorbim mult timp. Îmi spune că Manolescu (generalul de la Domeniile Coroanei) era un hoţ; Cocea, la fel. Se pare că îl regretă pe Marinescu. Vorbim despre Adela, pe care o consideră rea şi intrigantă. Îmi arată [tablourile El] Greco, splendid curăţate de specialistul din Florenţa. El Greco era călugăr şi când îi reprezintă pe Fecioară şi pe Christ, copilul Iisus e totdeauna în cruce. Îmbrăcată cu atâta gust, dar foarte simplu: rochie de lână cenuşie, cu guler răsfrânt, tot de lână, şi cu nasturi în faţă. Îmi spune că pot să-i telefonez direct când vreau. E disperată de acest război care nu se mai termină, disperată la gândul că soldaţii români sunt târâţi în Finlanda şi Caucaz.... Nu înţelege de ce nu există în toate ţările manifestaţii ale femeilor care să pună capăt acestui măcel. Conversaţia mi-a făcut tare bine. Mi s-a părut adesea că, după ce am petrecut 24 de ani ca doamnă de onoare pe lângă Regina Maria, ar fi putut să mă ia ceva mai mult în seamă, în schimb am fost ignorată, în ciuda atâtor servicii făcute cu dragoste şi devotament; e adevărat că nu mai sunt tânără, dar sunt încă vioaie şi n-am fasonul unei caricaturi bătrâne. Alice Nenciulescu susţine chiar că e o plăcere să fiu văzută, dar ea mă vede astfel fiindcă mi-e prietenă.

22 septembrie. Bucureşti, ora 1 noaptea

M-am întors aseară cu Coletta, care a venit să mă ia de la Sinaia. Mă bucur s-o văd, e cam trasă la faţă, îmi povesteşte o sumedenie de lucruri despre şederea ei în Ucraina – de care e foarte mulţumită. Aici e cald, seceta se prelungeşte. La Lila, micuţa e adorabilă, dar ţâfnoasă. Un frumos clar de lună. Sunt disperată când văd cum se duc banii. Socoteli cu Veronica.

24 septembrie, ora 11 noaptea. Bucureşti, 1942

La Aro, cu Florica Assan, am văzut un film italian splendid, *Marco Visconti*.

Azi am dejunat la Lila cu Lică Racottă şi Goghi, fratele lui Niky. După-amiază am văzut-o pe doamna Mardare, drăguţă. Ieri am dejunat la surorile mele. După-amiază, la filmul românesc *Se aprind făcliile*. Imagini frumoase, Vraca e bun, restul e prost şi prea mahala[*162].

Stalingradul încă n-a căzut. Se duc lupte pe străzi. Tătăranu nu mai e la Statul-Major, ci în fruntea uneia din principalele divizii de la Stalingrad. Mardare, Şteflea – tot Statul-Major e pe front.

27 septembrie 1942

Dejun la soţii Lambrino, cu subsecretarul de stat Ghiolu şi soţia lui, plăcuţi amândoi, Dem. Ghyka, aşa de amuzant, rectorul Hulubei şi nevasta lui, care mă duc acasă, soţii Munteanu. Foarte agreabil.

Ieri i-am avut la masă pe Gic, Binica, Ion Ottescu şi fratele meu Gogu. Vremea continuă să fie secetoasă. Marie Louise, venită de la Snagov, îmi aduce păpădii.

Stalingradul tot n-a fost cucerit. Cineva a scris pe casa mea: PACE[*163]! Funk n-ar fi cerut decât petrol, dar nu i-au dat nimic.

28 septembrie. Ora 9¾ dimineaţa. Bucureşti, 1942

[Bârfe Lenôtre despre Paris şi Racine.]

30 septembrie 1942

Dejunez la Ella Băicoianu cu fiul ei Sergiu, soţii Radu Cesianu; ea nu arată rău, brună, surâs plăcut, dinţi frumoşi, pare inteligentă. El e şeful de cabinet al ministrului Neagu.

Pe urmă, la 4½ am aşteptat comitetul Asociaţiei muzicale. Dintre femei, doar Sofia Bragadiru şi Gic, dintre bărbaţi – Dragomirescu. Rădulescu îmi scrie că îşi dă demisia, sper să se răzgândească.

Astă-seară cinez la restaurantul Victoria al Patronajului. Nu e rău, mai ales în privinţa preţurilor.

1 octombrie 1942

Înspăimântată de costul vieţii. Mare emoţie în oraş. Turcia e pe cale de a intra în război cu englezii, asta va fi îngrozitor pentru noi[*164].

Mă întâlnesc cu doamna Haas. Îmi spune că nemţii i-au furat toate mobilele din apartamentul de pe Avenue Hoche. Tapiţerii etc. Mari valori. Nu m-aş mira, judecând după mobilele pe care le are aici.

Dejunez la Marie Louise cu doi tineri care au ajutat-o la Tiraspol. Apoi fac câteva cumpărături.

2 octombrie 1942

Azi, la dejun, soţii Lambrino, Dem. Ghyka, şarmant, Adela Popovici, George Assan, Marie Louise şi Coletta. Conversaţie agreabilă şi de actualitate. Meniu: budincă de brânză, crap cu legume[*165].

Mai târziu vine Gic şi ne ducem împreună să lucrăm la Palat la cuverturi. Mâine, concert Georgescu – Enescu, mă bucur.

4 octombrie 1942

Ieri am prânzit singură acasă. La 3 vine doamna Ullea să mă ia la concertul pentru sărbătorirea celor 20 de ani de activitate ai lui Gogu Georgescu, cu Enescu interpretând concertul de Beethoven cum numai el ştie s-o facă, cu aceeaşi emoţie profundă pe care o comunică publicului.

Erau de faţă Regele şi tânăra mamă; a fost o bucurie de nedescris, iar entuziasmul a durat cât s-a intonat imnul regal. Pe urmă, la Palat, ca să lucrăm la cuverturile Reginei cu doamnele. La intrare, o lampă chioară. Lucrăm până târziu.

6 octombrie 1942

Marioara s-a întors aseară din Moldova. Am dejunat la ea. Lila şi soţul ei pleacă pentru opt zile tot în Moldova, la familia lui Niky. Azi-dimineaţă, la coafor. Am văzut-o pe Sanda Stolojan, fostă Zamfirescu, arăta bine, părea mulţumită.

Stalingradul încă n-a fost cucerit. Ce luptă încrâncenată! Spitalele de campanie, în situaţie proastă. Vreme minunată, nu îndeajuns pentru grâul care a fost semănat. Cu arendaşul meu de la Dobroeşti nu-i nimic de făcut. Ne despărţim pentru 10.000 de lei. Sper că se va răzgândi. Soţii Lambrino au plecat la Roma. Ieri i-am condus la gară.

8 octombrie 1942

Lila şi Niky au plecat ieri în Moldova. Coletta a avut ceva mai puţine probleme cu dinţii, ce poveste supărătoare. Ieri, la Palat, am lucrat la cuverturi.

Stalingradul continuă să reziste; se presupune că datorită maşinilor de război trimise de americani. Trenurile cu răniţi grav continuă să sosească. Madeleine îmi spune că domnul Botez, consulul general al României la Cairo, i-a spus că l-a văzut pe Peter acolo, încântat să afle că e prizonier şi nu mai riscă să fie scufundat.

Dejun la surorile mele cu fratele meu Nicu, după ce am văzut-o pe mica Ileana în grădină. Mereu am fost convinsă că aceste guvernante sunt de import şi nu ştiu să se ocupe de copii.

După-amiază, la Palat, să-mi termin cuverturile.

10 octombrie, ora 7 dimineaţa. Bucureşti, 1942

Vreme minunată. Ţăranii sunt la capătul puterilor. Pământul e ca piatra. Ieri-dimineaţă am văzut-o pe micuţa Lilei în grădină, drăguţă, e un copil nervos.

La dejun: Skeletti, Marie Louise, Zizi Negruzzi, Lică Racottă şi Goghi Cristoveanu – foarte drăguţi. Pe urmă, un moment la Cleo Krupenski; la Palat, pentru cuverturi. Mă întorc cu tramvaiul, tricotez puţin şi mă bag în pat.

Stalingradul continuă să reziste şi vine iarna. În munţii Caucaz se pare că a venit deja.

10 octombrie, ora 10½ seara

Mi-am petrecut ziua rânduind scrisori vechi, mă uit prin amintirile mele din tinereţe, logodnele mele, prima căsătorie, de acum 48 de ani, e cu putinţă? Am ştiut să preţuiesc fericirea de a mă fi măritat cu un bărbat superior, aşa cum a fost dragul meu Blanc? Ce inimă, ce inteligenţă! Toate astea zac în pământ de 39 de ani, din 1903. Biet suflet drag, cât aş vrea să mă întorc înapoi şi ce rău îmi pare pentru tot ce ar fi putut realiza o fiinţă de asemenea valoare! Dragule, dragule, de ce nu ţi-am dovedit îndeajuns dragostea mea? Şi boala aceea îndelungată care ţi-a martirizat trupul! Ce tristeţe, ce nefericire!

Ieri i-am dat lui Angelescu 10.000 de lei, din vânzarea [de acţiuni] „Petrol românesc" şi „Banca Albina" de la Sibiu. Achit datoria la Societatea bancară, mă sâcâia de mai bine de un an. Uf! Sunt înspăimântată de cheltuieli, în fiecare zi e altceva. Am reparat cele două pendule mici, în total 3.000 de lei. Instalatorul îmi ia pentru o garnitură 200 de lei. Nebunie!

12 octombrie 1942. Bucureşti, ora 9 dimineaţa

După ploaia de alaltăieri, azi e vreme bună. Ieri, la dejun, Cella, George Polizu şi Zizi Negruzzi. George povesteşte o mulţime de lucruri interesante despre călătoria lui cu avionul la Stalingrad, nu chiar deasupra oraşului, ci mai departe, şi despre condiţiile grele în care stau aviatorii noştri. În găuri pline de păduchi şi de şoareci şi, de cum ies, plin de şerpi. Serviciul de aprovizionare e foarte bun, asigurat de nemţi; când un tren de provizii e bombardat, a doua zi raţia se înjumătăţeşte, în aşteptarea aprovizionării viitoare. N-are importanţă că începe campania de iarnă şi că luptă încă în Caucaz, înainte de a ocupa cantonamentele de iarnă. Chiar acum mi se telefonează din partea arhiducesei Ileana: mă primeşte în audienţă miercuri la 3½. E drăguţ că se gândeşte la mine.

13 octombrie 1942. Bucureşti, ora 8½ dimineaţa

Ieri am prânzit la Marie Louise, pe urmă, la 4, întrunire a Asociaţiei muzicale la Gic. Discuţie multă despre demisia lui Rădulescu. Mandrea îl apără, deşi consideră că a fost vina lui că n-a făcut programele şi mai ales că nu le-a impus numitului Bickerich, care a făcut din toate astea o manifestare nemţească. I-am scris o scrisoare lui Rădulescu, semnată de comitet, ca să-i cerem să revină asupra demisiei, scrisoare dictată de Mandrea în termeni foarte măgulitori; ne despărţim. Am uitat să spun că Adela Popovici, noua noastră membră, face Asociaţiei o donaţie de 10.000 de lei. După asta, încântătoarea Sofia Bragadiru ne conduce la Palat pe Elisabeth Ghyka şi pe mine, ca să lucrăm la cuverturi. Rămân acolo cu doamna Martinescu, pe urmă cu domnişoara Noirat. Nu merge prea repede.

14 octombrie. Bucureşti, ora 8 dimineaţa

Vremea frumoasă continuă, dar nopţile sunt reci. La Sinaia a nins, se pare că e splendid. Ieri-dimineaţă am ieşit cu Coletta; după-masă, muzică la mine, micul virtuoz Mihai Constantinescu interpretează o romanţă de Beethoven, partea I din *Simfonia* lui Lalo şi o gavotă de Bach. Domnişoara Bădescu, cu o voce foarte mică, dar bine lucrată, cântă diferite piese cu triluri şi rulade. Genul acesta îmi pare foarte demodat. Domnişoara Mărgăritescu, eleva lui Stroescu, frumoasă, cu o voce de soprană dramatică, interpretează Brahms. Sandu Albu, acompaniat de Silvestri, interpretează o foarte frumoasă sonată în stil românesc de Paul Constantinescu şi Silvestri improvizează cu mult spirit şi strălucire pe tema *Simfoniei spaniole* a lui Lalo.

Vineri seara, 16 octombrie 1942

Primele zile friguroase. Facem focul la calorifer. Azi, dejun la Ella. Ieri, la dejun, soţii Teodoreanu, Bediţeanu, George, Coletta şi Marie Louise. Foarte simpatic. Ionel Teodoreanu, causeur şarmant, vocabular strălucitor.

Lila vine să mă vadă, s-a întors din Moldova. Azi, vizită la doamna Verona, pe urmă la Palat, să termin cuvertura, apoi iau cina cu Veturia şi Florica Assan la restaurantul Victoria; ascultăm coruri din Transnistria, excelente, în româneşte, cu influenţă rusească.

Sâmbătă seara, 17 octombrie 1942

Azi-dimineaţă m-am dus o clipă s-o văd pe fetiţa Lilei, adorabilă. La dejun, Radu Rosetti îmi cere scrisori şi cărţi poştale de la Goga; intenţionează să scrie un articol despre „paranteză". Vrea să facă o lucrare despre testamentele principilor români, cel mai frumos e al regelui Carol[63].

La 5, la ceai, tinerele Iorga, şarmante, inteligente, sensibile. Alina e logodită cu consulul Argentinei, 33 de ani. Căsătoria, în decembrie.

Mi-am încheiat ziua făcând ordine şi aranjând hârtii vechi.

Luni dimineaţa, 19 octombrie 1942

În sfârşit, plouă. Ţăranii sunt disperaţi de atâta secetă. Bietul Ioji Capri a căzut pe front. Ce nenorocire, tot acest tineret care dispare, aşa de frumos, de tânăr, de vesel şi de plin de viaţă!

Ieri am prânzit la Silvia, e foarte prinsă cu Crucea Roşie. Azi se duce la Ileana, la Bran.

Am făcut câteva vizite: la George Capri, la Tutuc, Jeana Cretzianu, Victor Antonescu, la tânăra Filotti, care mă tratează cu cafea adevărată, la Florica Assan; pe urmă merg la cinema să văd filmul nemţesc *Rembrandt,* e bun, dar putea fi şi mai bun.

Marţi, 20 octombrie 1942, ora 9½ dimineaţa

Reumatism îngrozitor la genunchiul stâng; brusc mă întreb dacă azi voi putea merge. Ieri mi-am petrecut după-amiaza cu fetiţa Lilei, cam obositor, dar plăcut.

Am dejunat la Marie Louise. La Stalingrad continuă luptele încrâncenate – a 82-a zi.

Miercuri seara, ora 10

Mi-am trecut ziua stând în pat. Mă doare piciorul.

Vineri, 23 octombrie 1942, ora 9½ seara

De trei zile mă supără piciorul. Am început o cură cu Levansol, recomandată de Ana Bujoi, la care am prânzit ieri şi care a avut ceva asemănător.

La dejun: soţii Leonte, Mihai Popovici, Spitzmüller, George Assan şi Victor Bădulescu. Foarte bun şi frumos servit.

Seara, la 6½, la Coletta, cu Lila şi Marie Louise. Azi plouă. Dejunez la Ella Băicoianu, vine Silvia şi mă ia, îşi povesteşte şederea la Bran – e încântată de toată lumea. În sfârşit, astă-seară au putut să dea drumul la calorifer. Era o gheţărie în toată casa.

24 octombrie. Seara. Bucureşti, 1942

M-am băgat în pat deşi e numai 8¾, piciorul mi-e puţin obosit.

Dejunez la Maruka, la 3½. Îmi spune că Pynx dă un concert pentru Asociaţie. În fine, ce bucurie! Bâzu vine apoi să-şi vadă fata, o găseşte prea grasă – într-adevăr, aşa e. E prea admirată, dar e cu adevărat inteligentă.

Stalingradul n-a fost încă luat.

De la Maruka, la coafor şi pe urmă la Cleo Krupenski.

28 octombrie 1942

Am închiriat garsoniera unui italian pentru 23.000 de lei. Prea ieftin. Ieri, muzică: Aldulescu, excelent violoncelist. Doamna Lisette Georgescu cântă cu mult temperament şi gust.

Astă-seară, la cină: generalul Pălăngeanu, Bediţenii, soţii Silvestri, Păstorel şi Smărândiţa Athanasof. Pe urmă tânărul Mihai Constantinescu cu mama lui, George Assan, Démètre Ghyka şi soţii Spitzmüller. Constantinescu uimeşte pe toată lumea. Silvestri improvizează.

29 octombrie

Mă doare piciorul, e ora 4 după-masă şi eu stau tot în pat. Am închiriat garsoniera unui italian, domnul Profumo.

31 octombrie, miezul nopţii. Bucureşti

Aseară, concert deosebit al lui Silvstri. E genial felul în care improvizează.

Am luat ceaiul la Liny, cu Marie Nicole. Contesa Serrat a făcut 17 ore cu avionul de la Paris la Bucureşti. Soţii Lecca şi tânăra Gănescu – drăguţi, dar aşa o ratez pe Maruka, a venit să mă vadă la ora 9 şi de data asta a fost punctuală.

Azi, la dejun, Marie Louise, George şi Coletta, care se duce, din nou la Tiraspol pentru trei săptămâni. Genunchiul e mai bine.

2 noiembrie

Caloriferul tot nu merge, din cauza neglijenţei instalatorului. Noroc că nu e prea frig. Maruka a plecat ieri la Sinaia, se întoarce sâmbătă. Ieri, întrunire a Asociaţiei muzicale. A fost o şedinţă prelungită, dar am hotărât concertele şi eu am anunţat un concert promis de Enescu. Pentru adunarea generală Jora ne propune sala mare de la Conservator, ceea ce ne convine de minune.

3 noiembrie

Ieri am prânzit la Coletta; a plecat aseară la Tiraspol, spre marele meu regret. La vârsta mea nu-mi plac despărţirile; mereu mă întreb dacă n-am ajuns la sfârşitul zilelor.

Dragile mele copile, sunt totdeauna aşa de fericită să fiu cu ele. Lila a fost ieri la Săvulescu, nu are suficiente globule roşii, îi dă să facă nişte injecţii. Genunchiul meu e mai bine, dar nu s-a vindecat complet. Azi, muzică.

9 noiembrie

Ploaie şi vânt, vreme oribilă. Cu toate astea, aseară a fost concert Enescu. M-am dus cu Bastos, ministrul Portugaliei, şi Adela Popovici.

În Africa, mare succes anglo-american. Sunt îngrijorată pentru frontul rusesc.

Ora 1 noaptea: mă întorc de la *Othello*. Frumoasă reprezentaţie, cu o cântăreaţă croată, Lepe.

În Africa de Nord, armistiţiu; în Rusia, cam acelaşi lucru. Hiott, în trecere prin Bucureşti, se întreabă ce va găsi la Vichy, singurul loc din Franţa unde s-ar afla acum partidul comunist.

11 noiembrie 1942

Ieri, la 5, la Regină, cu Emil şi Lila. Adorabilă. Mă întorc la 6 pentru muzică. Cântă tânăra Stroescu, domnişoara Bădescu, Stroescu însuşi, tânăra Fotino (studiu de Chopin şi sonată de Paradisi) cu multă artă, iar Silvestri ne interpretează *Scene de copii,* compuse la 16 ani, adorabile, pe urmă *Dansuri din Bihor* şi un „în maniera lui Schubert".

Seara îi telefonez lui Bediţeanu, ca să aflu noutăţi despre soţia lui, care e în pat după ce

zilele trecute a făcut efortul să se întoarcă pe jos de la Operă. Cum n-am văzut-o, credeam că nici n-au venit. Ce proastă am fost!

Americanii continuă să debarce în Africa; drept urmare, nemţii ocupă restul Franţei, încălcând armistiţiul.

13 noiembrie

Ninge. Necazuri cu caloriferul. Ieri l-am reparat, în total 4.000 de lei. O nebunie.

Cină la Maruka, cu Cella, foarte agreabil. Maruka a fost la soţii Ciomac. Mama, în ciuda morţii ginerelui şi a fiului ei, e calmă, într-o stare de exaltare pe care numai religia catolică o poate da. E frumos.

14 noiembrie

Vreme infectă, genunchi infect. Drace!

Mă întorc de la concertul Artei Florescu, e o cântăreaţă adorabilă, voce frumoasă, gust, expresie, sensibilitate. Bravo!

Războiul: Africa de Nord, în afară de Tunisia, e în mâinile anglo-americanilor. Mi-e aşa de frică pentru frontul rusesc!

17 noiembrie. Duminică [Marţi] dimineaţa

Concert simfonic extraordinar dirijat de Enescu. În program: *Oberon, Simfonia a II-a* de Brahms şi *Simfonia fantastică* de Berlioz. A fost o realizare cu adevărat neaşteptată.

După aceea, dejun la mine: Gic, Marioara, Binica şi Ion Ottescu.

Luni, conferinţa profesorului Anghelescu, la Universitatea Liberă: *Începuturile chimiei în România*. Foarte interesantă, plăcut prezentată. Mă întorc cu domnişoara Bragadiru. Seara cinez la Maruka.

Ieri am luat masa la surorile mele, pe urmă la Lia Brătianu, ca să discutăm despre contribuţia bazarului „Principele Mircea”.

Mă întorc acasă pentru că, fiind marţi, aveam invitaţi ca să ascultăm muzică. A cântat Cella; a fost fantastică.

22 noiembrie 1942. Bucureşti

Mă doare spatele; se simte bătrâneţea. Vreme umedă şi închisă.

Anglo-americanii îşi continuă succesele în Africa de Nord. Frontul rusesc ne îngrijorează tare mult, de nu l-ar părăsi nemţii.

Aseară, concert Kempf. Am fost cu Elisabeth Ghyka. I-am găsit în loja suitelor pe soţii Ullea, care, foarte drăguţi, ne conduc acasă.

Concertul, foarte frumos. Kempf este un pianist prestigios, mai cu seamă la Mozart şi Chopin a fost remarcabil. Alaltăieri-seară, concert Enescu, cu concursul lui Filionescu. La fel de emoţionant. Cu o zi înainte, formidabilul Lipatti.

Coletta revine de la Tiraspol pe 25, probabil miercuri.

25 noiembrie 1942. Bucureşti

Azi e frumos, dar frig. Rinichii mă supără. Ieri am dejunat la Lila, care începe să se îngraşe, a intrat în luna a şaptea, dar arată rău.

După-masă, muzică, lume multă. Micul Constantinescu îi farmecă pe toţi şi Arta Florescu

ne cântă trei romanţe româneşti vechi ale bunicului ei, George Florescu, care o acompaniază la pian.

Frontul rusesc ne îngrijorează.

26 noiembrie 1942. Bucureşti

Ieri, veşti foarte proaste de pe frontul rusesc. Se spune că un întreg regiment românesc s-a predat, că Tătăranu şi Mazarini ar fi prizonieri, că doar generalul Lascăr ar fi reuşit să salveze un regiment românesc şi trei regimente germane. Aş fi preferat să fie invers. Bieţii noştri români! Se zice că nu vor să mai lupte. O fi adevărat? Toată lumea e îngrozită.

Coletta s-a întors de la Tiraspol. Şi-a pierdut permisul de conducere.

Aseară, frumos concert Enescu. Lume multă. Maruka pleacă de la concert. De ce? Când mă întorc, îi telefonez; mi se spune că nu e acasă. O fi din cauza femeii?

27 noiembrie 1942

Ieri, în timpul dejunului, s-a aprins caloriferul, din neglijenţa portarului, care se ocupa de el. Mare spaimă, pompieri etc. Azi-dimineaţă casa era îngheţată. Sper să fie reparate stricăciunile.

Ieri, căsătoria tinerei Barcian, nepoata Olgăi Greceanu; foarte drăguţ. Pe urmă merg la Maruka, totuşi primeşte, şi pe urmă film italian la Dalles, cu Florica Assan. Imagini frumoase, foarte frumoase.

Alaltăieri-seară am fost cu Elisabeth Ghyka la concertul Enescu. Vorbim de Kogălniceanu şi de marile servicii pe care le-a adus principelui Cuza în timpul domniei sale. Elisabeth nu pare să-i preţuiască prea mult caracterul şi îmi spune că tatăl ei l-a cunoscut şi că într-o zi Kogălniceanu i-ar fi zis: „Nu ştii ce noroc ai că eşti om cinstit!”.

Se repară caloriferul.

Maruka îmi telefonează, e hotărâtă să pună capăt căsătoriei cu Enescu din cauza amantei, care vine la toate concertele lui şi o urmăreşte cu privirea.

28 noiembrie 1942

Cred că am găsit un mecanic priceput şi conştiincios pentru calorifer. Uf! Ce mizerie! Ieri am dejunat la Marie Louise. Cel mic e gripat.

După-amiază merg la biata Cleo Krupenski; arată rău. Pe urmă, la Palat, pentru cuverturi. Doamna Martinescu povesteşte diverse istorii, cu o voce monotonă. Olga Greceanu vine să mă ia, mergem la Maruka, unde Enescu interpretează divin o sonată de Brahms, a V-a de Beethoven şi ceva Fauré. Mă întorc în casa îngheţată. Lui *Don Juan*, de Mozart, i se spune „il dissoluto punito”[*166] într-unul din rarele exemplare conservate în biblioteca Conservatorului din Paris.

Ora 1 noaptea

Cu Elisabeth Ghyka. Vine să mă ia pe la 7, ne ducem la recepţia Ritter, în casa Tătărescu. De acolo mă duc la Bediţeanu şi mă întorc acasă cu el, cu maşina. Îmi pomeneşte numele a patru generali care ar fi morţi, între care Tătăranu. Telefonez la doamna Mardare, care îmi spune că au scăpat toţi. Să-i apere Dumnezeu! Momentul emoţionant al zilei a fost comunicatul Londrei care a anunţat cum a fost sabordată flota franceză de la Toulon.

30 noiembrie 1942

Micuţa Lilei e puţin gripată. Cred că i-a fost frig în pardesiul ei subţire. Lila are voie să

iasă. Azi, dejun de gală la Alina, cu Truelle şi Tanrıöver. Foarte bun, dar prea săţios. Truelle era foarte trist, avea şi de ce, amărâtul. Cei doi fii ai Zincuţei sunt într-o situaţie nenorocită: probabil că George e mort, bietul băiat; pilota şi a primit un glonţ în plămâni. Al doilea, prins în încercuire.

Am fost la Maruka (nu era acasă); *Sonata* de Franck, cu Andricu şi admirabilul Pynx.

2 decembrie 1942

Fetiţa Lilei e ceva mai bine, dar are încă 38 de grade. Nu mai tuşeşte, drăguţa de ea.

Ieri, dejun la surorile mele; m-am dus şi m-am întors pe jos. Apoi muzică la mine, lume multă. Tânărul Negrescu, 19 ani, violonist, elev al doamnei Lupu, foarte înzestrat, tehnică bună, adună toate sufragiile. Pe urmă Cella, strălucitoare cu Chopin, şi domnişoara Kleine, care cântă Wagner şi Liszt cu multă artă. Pe urmă la concertul Gianbelli, soprană italiană; trebuie să fi fost frumoasă. Voce graţioasă şi frumoasă, puţin cam seacă. Bietul Skeletti a făcut congestie pulmonară. Ion cel mic e bine. Vreme splendidă.

8 decembrie 1942. Bucureşti

De pe front, veşti contradictorii; în ansamblu, situaţia din Rusia s-a ameliorat. Avem pierderi enorme, în oameni şi material de război. Se zice că tânărul Niky Căpităneanu ar fi murit, biata Elisabeth. Ar fi îngrozitor. Sper totuşi să nu fie adevărat.

Aseară, muzică la Maruka, cvartet pentru pian de Fauré, Mozart, *Sonata a III-a* de Brahms şi, în încheiere, Enescu la pian cu actul III din *Parsifal*. Ce splendid e felul cum redă aceste capodopere! Lucrurile stau prost între el şi Maruka. Maruka şi-a predat loja, nevrând să mai asiste la concertele lui. Toate astea sunt triste.

9 decembrie, seara

Lume la dejun: soţii Lică Racottă, Nicu, Fred, Zizi şi Păstorel. Conversaţii: evident, războiul. După aceea, Angelescu îmi aduce ce am câştigat la bursă: 40.000 de lei. Sunt încântată, dar se vor duce imediat: 10.000 la credit, 10.000 la impozite, 5.000 la datorii. Doamna Pantazi 5.000, datorie. Marie Louise 800, flori, domnişoara Iorga 857, săpunuri.

Mă duc la Palat şi pe urmă la Maruka. Enescu interpretează *Moartea lui Siegfried,* programul lui pentru sâmbătă şi pe urmă la pian. Prodigios.

11 decembrie 1942. Bucureşti

Ieri şi azi, toată ziua la „Mircea". Aseară, cinema italian, filme documentare foarte interesante. Dimineaţă la 11, cu soţii Bastos la biserica unită, pentru căsătoria tinerei Iorga cu un secretar al legaţiei Argentinei, La Plaza. Am stat numai până la venirea miresei, ca să mă vadă familia. Pe urmă la „Mircea"; dejunez cu Lia, soţii Bastos şi soţii Stelian Popescu.

Azi la 7¾ a venit domnişoara Negrescu; ne-am dus la „Mircea" să ascultăm un tenor italian în *Boema*: Aldo Sinnone. Ridicol ca gestică, cabotin de provincie, trebuie să fi avut voce frumoasă şi ştie să cânte. Evantia Costinescu, excelentă. Musette, foarte bine ca joc de scenă, voce insuficientă, dar în ansamblu mai bună decât credeam. Mergem cu fraţii Brediceanu, fiul şi ginerele lui Rebreanu. Domnişoara Bragadiru mă conduce acasă cu maşina ei frumoasă.

13 decembrie 1942

Ieri, bazar până la ora 6. Mă întorc cu Olga Greceanu şi Murgăşanu, flirtul ei. Seara, minunat concert Enescu. Maruka nu vine, îmi telefonează de la Bâzu, unde locuieşte acum, ca

să-mi ceară amănunte despre concert: dacă loja ei era ocupată, că dacă l-am întrebat pe el de ce n-a venit, îmi spune că îi e silă de apartament etc. etc. E pornită contra lui.

13 decembrie, ora 10½ seara

Bazarul „Mircea”, pe urmă conferinţa lui Bobescu la Ateneu despre Regina Maria, foarte impresionant, lume multă. Mă duc la Cleo, apoi acasă. Corespondenţă şi pasienţe. Maruka a telefonat pentru muzică, dar era prea târziu să ies din nou.

22 decembrie 1942. Bucureşti, marţi

Noutăţile de pe frontul rusesc, singurul care mă interesează în acest moment, nu sunt grozave. La Voronej lucrurile s-au încurcat, italieni şi unguri, nici nu-i de mirare, se zice chiar că o divizie ungurească a fost distrusă.

23 decembrie

Ieri, la 5½, m-au întrerupt persoanele venite la muzică; a fost foarte reuşit: Rodica Soutzo a interpretat Debussy, Chopin şi Liszt (*Vis de dragoste*), tânărul Negrescu a cântat (foarte bine) o sonată de Tartini, iar micuţa Stroescu a cântat într-un chip încântător rugăciunea şi marea arie din *Othello,* acompaniată de Silvestri, absolut unic.

Seara, la Bediţeni, multă lume necunoscută. Enescu şi Cillario, într-un cvartet de Schubert şi unul de Beethoven, pe urmă supeu. Mă conduc acasă generalul Pălăngeanu şi Adela Popovici.

25 decembrie. Crăciunul. Ora 11½ noaptea

Frig, începe să ningă. Mă întorc de la Maruka, nu rămân la cină fiindcă se face târziu. Mă conduce acasă Saşa Miclescu. Enescu a fost prodigios, trei sonate, Beethoven, Grieg şi Brahms. În încheiere, Wagner, fragmente din tetralogie, neaşteptat ca efect orchestral. Ea pare ceva mai binedispusă.

Pe frontul rusesc e rău pentru noi. Mi-e aşa de frică! Cred că ne paşte o mare primejdie. V[eturia] G[oga] a venit azi să mă vadă. C[onducătorul] e foarte amărât, spune ea. Am pierdut mulţi oameni. Şi ce ne mai aşteaptă! Şi Lila, care aşteaptă copilul în două luni. Îngrijorare.

27 decembrie

Frig. Ieri, cad şi mă ridic. Umflătură. Poveste tâmpită. La dejun: Toto, G. Assan, Coletta, Zizi Negruzzi, Păstorel.

De pe frontul rusesc, tot veşti proaste. Azi-noapte au arestat o mulţime de legionari. Aseară, muzică la Maruka. Pynx interpretează trei sonate, a X-a de Beethoven, a III-a de Bach în Mi major şi, cu Ghita, I-a de Brahms. Repetă Bach şi pe urmă preludiul din *Parsifal*. Magnific.

29 decembrie 1942

Ieri am dejunat cu copiii la Marie Louise. La 5, pom de Crăciun şi tort de ziua Inei, la Coletta; pe urmă la Institutul Francez pentru audiţia integrală *Pelléas şi Mélisande* pe disc. În antract, un ceai îmbelşugat oferit de domnul şi doamna Mouton. Mă întorc la 8. La cină: Veturia, surorile mele şi Ella. Jucăm pinacle. Nu vorbim decât despre război. Toată lumea e îngrijorată.

*142 Ion Antonescu.

*143 În continuare menţiunea: „Pag. 175, vezi despre Micescu”. Notaţia acestei zile este în limba română.

*144 În limba română în original.

*145 Joc de cuvinte: nota muzicală do, dar şi *faire dodo* (fr.), a face nani.

*146 Text lipsă.

*147 Citate cu comentarii la cartea lui Pourtalès *Affinités instinctives* – relaţiile Gobineau-Wagner.

*148 Citate şi conspecte din lucrările lui André Gide despre Rubinstein.

*149 În limba română în original.

*150 Masă mică (germ.).

*151 În limba română în original.

*152 În limba română în original.

*153 În limba română în original.

*154 Text lipsă.

*155 În limba română în original.

*156 În limba română în original.

*157 În limba română în original.

*158 În limba română în original.

*159 În limba română în original.

*160 Citate despre poetul polonez Krasinski din Schuré, *Femmes inspiratrices et poètes annonciateurs*.

*161 În limba română în original.

*162 În limba română în original.

*163 În limba română în original.

*164 Tăietură dintr-o pagină tipărită cu un poem de George Peteu[62].

*165 În limba română în original.

*166 „Desfrânatul pedepsit” (it.).

1943

1 ianuarie 1943. Ora 2 noaptea

Revelionul, la Marie Louise. Mai sunt Coletta cu George, Dina Petrescu, Zizi Negruzzi şi Pipicu. Partidă de bridge. Mâncăm, ciocnim. Înainte, la Maruka, muzică. Dejun la Elisa, foarte plăcut. Veronica e bolnavă.

Pe frontul rusesc nu-i grozav. Yvonne Burileanu şi Elisabeth Arifescu s-au întors azi de pe front. Yvonne n-a îndrăznit să-i spună adevărul Elisabethei, i-a zis doar că a fost dat dispărut. Biata, biata mamă! Mâine dejunez la surorile mele.

1 ianuarie 1943

Mă întorc de la Maruka cu Andricu; azi mi-a făcut o scenă teribilă la telefon, spunându-mi că toţi prietenii lui Pynx sunt laşi, că ea luptă singură şi că aşa ceva nu s-ar fi întâmplat în altă ţară etc. I-am spus că nu mă socotesc îndreptăţită să mă amestec în ce nu mă priveşte etc.

Azi am prânzit la surorile mele; pe urmă pomul pentru copii. Lila vine la 7.

2 ianuarie

La dejun, la Lila, cu Costică şi surorile mele. Ion Ottescu, Radu etc. Mihai Berindei cu soţia lui. Mă întorc pe jos. La 8 vin să mă ia soţii Onicescu să mergem la Maruka, unde Enescu interpretează o sonată de Mozart, I-a de Fauré şi concertul de Mendelssohn, cerându-şi iertare că nu-l stăpâneşte prea bine şi spunându-ne că l-a cântat pentru prima oară la Viena, cu acompaniament de orchestră, la 9 ani. Mă întorc cu Vulcăneştii.

5 ianuarie 1943. Bucureşti

Ieri a nins. Se alunecă.

Dejun de gală la familia Catargi. 18 persoane. Excelent. Stau lângă Truelle. Plăcut. Soţii Ullea mă aduc acasă.

La 8, la Maruka. Enescu ne interpretează *Poemul* de Chausson cu o inspiraţie uimitoare. Apoi *Preludiu la după-amiaza unui faun,* la pian. A II-a sonată de Fauré, pe care n-o înţeleg prea bine şi care îmi place mai puţin decât prima. Pia Fărcăşanu, total stupefiată. Soţii Costică sunt necăjiţi, bieţii de ei, din pricina lui Radu, care a fost mobilizat din nou.

7 ianuarie. Joi, Sf. Ion. Bucureşti, 1943

Alaltăieri, muzică. Lume multă: Veturia, soţii Vâlcovici, soţii Ghyka, soţia lui Stelian Popescu, Sofia Bragadiru, Mihai Boerescu, Mitru Chrissoveloni, Olga Greceanu, Ana Bujoi, Ella, Nineta, Saşa Miclescu, Yvonne Stahl etc. Sandu Albu interpretează cu Smărăndiţa Athanasof o sonată de Mozart, pe urmă cu Silvestri două părţi din concertul de Sibelius; andantele e foarte frumos, de mare efect violonistic. Apoi domnişoara Kleine cântă cântece de Crăciun (Cornelius). Tânărul Mihai Constantinescu interpretează *Preludiu* şi *Allegro* de Pugnani şi prima parte din concertul de Mozart. În încheiere, Silvestri improvizează pe o temă de Mozart (*Wiegenlied*[*167]). Pe urmă trecem pe la Maruka, unde Enescu ne încântă încă o dată.

Ieri am mâncat (prost) la Liny, cu încântătoarea Natalia Darvari.

La 8, la Maruka. Întârzie din cauza lui Alice, zice ea, care i-a luat maşina. Lume puţină. O

revăd pe sora lui Sabin Popp, pictorul mort de cancer în 1928 la Viena, care avea vedere dublă. Când să moară, credeau că şi-a pierdut cunoştinţa. „Sunteţi idioţi”, le-a spus doctorilor, „sunt perfect conştient, dar am trecut deja în altă lume. Pot să vă mai spun că o să primiţi o telegramă de la o domniţă” (se referea la Maruka). Gândire intensă. Puţin mai târziu au primit telegrama. Enescu ne interpretează o frumoasă sonată de Saint-Saëns; „În Canare, eu şi Chopin”, spunea el, „eram amândoi tuberculoşi”. Asta nu l-a împiedicat să moară foarte bătrân. Apoi o minunată sonată de Mozart, mi major, a II-a de Brahms, a II-a de Schumann şi la pian *Impresii din copilărie*, *Răsărit de soare*. Triumfal. Mă aduce acasă doamna Danielopolu.

8 ianuarie 1943. Bucureşti

Ieri am avut familia la masă, cu Ion cel mic. Părinţii lui sunt la Constanţa de sărbători.

La 8, dr. Magheru şi soţia lui vin să mă ia să mergem la Maruka. Enescu interpretează programul concertului pentru Brăila şi Galaţi cu Filionescu: Tartini, Vivaldi, Franck, Friedman, Bach, Francœur, Scărlătescu. Mă întorc cu soţii Magheru şi tânăra Vlădescu, foarte drăguţă, chimistă. Lucrează în piele cu mult gust. Maruka îi prinde pe Robeşti şi pe Mitzi Berindei, care vorbesc cu Enescu. Lui nu-i place să fie ţinut în picioare.

10 ianuarie 1943. Bucureşti

Ieri, dejun la Silvia. Se discută despre vocea lui Suzy Djuvara. Cella e prea directă, Silvia cam vexată; eu nu cred că Suzy va face mare lucru. Nu-mi place timbrul vocii ei, mi se pare strident şi forţat. Poate a avut un profesor prost. Pe urmă discutăm cazul Maruka-Enescu. Aceeaşi poveste. Nu vrea să mai meargă la concerte din cauza femeii. Seara mă duc cu Saşa Miclescu la concertul Enescu – Rodica Soutzo. Foarte bun. Ea cântă cam forte în sonate de Mozart, Grieg, splendid şi Beethoven la fel, orice ar zice Andricu.

Ninge abundent. Azi Enescu interpretează, la Filarmonică, concertul de Brahms pe care l-am ascultat ieri la repetiţie, unde am fost cu Maruka şi toate prietenele ei. A făcut asta ca o provocare, după ce i-a telefonat impresarului Ionescu să-i spună să aranjeze ca Lydia Rogalsky (fosta ei infirmieră) să nu fie acolo.

11 ianuarie 1943. Bucureşti, ora 2½ noaptea

M-am întors de la Maruka cu Smărăndiţa Athanasof, care doarme în noaptea asta la mine. E imposibil să găseşti un tramvai aşa de târziu. Noi reproşuri ale Marukăi făcute tuturor prietenilor ei, care, spune ea, par complici şi îl ajută pe Pynx să nu se prăbuşească. I-am spus că nu mă simt îndreptăţită să intervin. Prea multe amănunte ca să le înşir aici.

Azi, la dejun, George, Coletta, Zizi Negruzzi, Nadia Vlădescu, Ion Marin, Fred şi N. Dinischiotu. Conversaţie foarte agreabilă. Subiectul principal, evident, războiul.

Mâine dejunez la Truelle.

13 ianuarie 1943

Ieri, prânz plăcut la Truelle. M-am dus şi m-am întors pe jos, pe zăpadă. E imposibil de circulat altfel.

După-amiază, muzică la mine. Aldulescu interpretează o sonată de Beethoven, cu Smărăndiţa Athanasof, şi diverse alte bucăţi. Tânărul Negrescu interpretează foarte frumos o sonată de Locatelli şi o arie de Bach. Lume puţină din cauza zăpezii. Alătur reproşurile Marukăi[*168].

14 ianuarie 1943

Marie Louise s-a întors azi-noapte la 4½ de la Constanţa, după un drum de 11 ore. Din fericire, vagonul era încălzit. Mă duc s-o văd, după lecţia cu Ion. Pe urmă iau prânzul la Ella Băicoianu. Zoe, în urma unei amigdalite, are un ganglion inflamat. Mă întorc pe jos, în frig. Un italian vine să viziteze apartamentul. După ceai, la doamna Catargi, cu Madeleine Quaranta. Pe urmă vine Florica Assan să mă ia ca să mergem la Dalles, la expoziţia de pictură. Sala Stoenescu – epatantă. Togo, în progres. Ştefan Popescu, mai ales desene remarcabile. Lucian Grigorescu, în scădere.

La Maruka, pentru repetiţia triourilor. Magnific. Mă întorc, fără să fi rămas la cină. E prea frig să te întorci pe jos.

Mihai Boerescu povesteşte că în urma vizitei mai-marilor noştri la Führer s-au făcut promisiuni de tot felul. Teribil. Li se cer şi bulgarilor trupe.

20 ianuarie 1943

Ieri am dejunat la Liny, cu soţii Ion Berindei şi cu Marinescu, care ne spune că generalul Tătăranu s-a întors la Stalingrad. Priboianu îl conduce la aerodrom. Nadia s-a întors de la Măldăreşti, călătorie oribilă, zice ea. Lui Tătăranu i s-a spus că merge la moarte sigură, dar îşi putea părăsi trupele? Veştile de pe front sunt în continuare proaste. A[ntonescu] îmi scrie ca să-mi mulţumească pentru felicitările pe care i le-am trimis. Pare descurajat.

Continui să citesc magnificul *Beethoven* de Herriot.

Ieri, muzică aici: trio de Haydn, cu Rodica Soutzo, Negrescu şi Aldulescu. Au fost uimitori. La sfârşit cântă Stroescu, acompaniat de Silvestri.

22 ianuarie 1943. Ora 4 dimineaţa. Bucureşti

Ieri am prânzit cu Coletta. George s-a întors de la vânătoare din Bucovina, cu Regele şi Regina; bucovinenii, încântaţi.

La 4½, comitet al Asociaţiei. Lipsesc multe persoane.

Mare dineu la doamna Buşilă. 18 persoane, plus fiul ei Petre. Trimite maşina după mine, drăguţă ca întotdeauna. Sunt aşezată la stânga lui Buşilă, lângă George Brătianu, care îmi spune că am pierdut 10.000 de ofiţeri şi mai bine de 300.000 de oameni în acest război. Imens.

Se întoarce Pepi Balş, după o lună de concediu. De fratele lui George, nimic, de Aldea, nimic, iar pe bietul Căpităneanu toată lumea îl dă mort, doar săraca mama lui nu crede.

Acum grija mea e micuţa Lilei, a răcit. Au spălat-o pe cap, s-a făcut frig şi în timpul nopţii a început să strănute, are ochii roşii şi gâtul inflamat. Aseară, biata copilă avea încă 39 de grade.

Sunt necăjită din cauza capei mele de vulpe, pe care n-am mai găsit-o. Cred că am uitat-o în maşina lui De Weck, cu care m-am întors. Asta mă împiedică să adorm. Atâtea griji, aş vrea s-o văd pe Lila scăpată de povară.

25 ianuarie 1943. Bucureşti

Ieri, la prânz: Nadia, surorile mele, Ella şi Binica. Dejun de văduve. Dimineaţă, la concertul dirijat de Abendroth. Bine. A VII-a de Beethoven. După-masă, la Maruka. N-am închiriat încă apartamentul.

28 ianuarie 1943

Bietul general Tătăranu, ni se spune că a avut o congestie cerebrală. Pesemne că şi-a făcut mult sânge rău când a venit la Bucureşti pentru felul oribil cum a fost primit – ceea ce e cu putinţă. Iată distrusă încă o carieră frumoasă.

Alaltăieri, dejun la Capşa, cu soţii Cioflec, prieteni drăguţi şi agreabili. După-amiază, muzică la mine, cu drăguţa Fotino, domnişoara Anghelopol şi Mihai Constantinescu. Ieri, la 5, aperitiv la Liny. Amabila doamnă Magheru ne conduce la Maruka. Cvartete de Brahms, cu Madeleine Cantacuzino, foarte bună muziciană, pianistă excelentă, mai cu seamă foarte sigură pe ea. Apoi minunatul *Cvartet american* pentru coarde de Dvořák, cu motive negro. Lume puhoi. Concertul Sandu Albu – Silvestri, cu opere ale acestuia din urmă, a avut loc marţi seara. Erau şi Maruka şi Enescu acolo. Dintre cele trei sonate, cea mai interesantă a fost cea pentru pian. Sunt foarte mândră că Enescu e de părerea mea.

29 ianuarie 1943. Bucureşti, ora 1 noaptea

Am cinat la Maruka, cu Gic şi Andricu. Atmosferă încărcată, repetiţie magnifică. Cvintet de Schumann, cvartete de Brahms, Franck şi Mozart. Maruka e din nou furioasă pe prietenii lui Pynx, care nu-l împiedică să se ducă să-şi întâlnească fobleţea la 5 dimineaţa, pe frig, pe zăpadă, pe vânt.

Pe front e rău pentru noi. Bieţii noştri soldaţi sunt sacrificaţi. Biata Cristina Brătescu e disperată pentru bărbatul ei aflat acolo.

Dejunez la Marie Louise, căreia îi repet ce mi-a spus Angelescu.

30 ianuarie 1943. Bucureşti. Miezul nopţii şi un sfert

În zori, Coletta îmi telefonează, necăjită că li s-au furat din garaj patru roţi de maşină, cu tot cu cauciucuri, şi roata de rezervă. Îi telefonez lui Pălăngeanu. Foarte amabil, îmi trimite imediat doi agenţi şi un comisar superb. După toate aceste emoţii, alerg la Lila, care are nevoie de mine, căci îi vine lume la masă, iar guvernanta micuţei a plecat. Mă joc cu drăgălaşa fetiţă, dejunăm cu soţii Capri, Zamfirescu şi soacra Lilei. Am norocul să găsesc o maşină ca să mă întorc.

Lăcătuşul vine să pună zăvoare de siguranţă şi întâi mă duc s-o văd pe amabila doamnă Bediţeanu, încă bolnavă, dar mai bine, pe urmă pe Ina, cam fără chef, şi apoi mă întâlnesc cu Saşa Miclescu la concertul Enescu. Foarte frumos. Cu Madeleine Cantacuzino, Lupu, Rădulescu şi Bobescu. Cvartete de Beethoven, de Brahms şi cvintet de Schumann.

31 ianuarie 1943

A trecut deja o lună. Săraca Zoe Cutzarida a murit ieri după-masă, şoc operator. Era o făptură dulce, aşa de bună!

Pe front, tot rău.

Iau prânzul cu Ella Băicoianu.

Am fost dimineaţă la concert cu drăguţa şi buna doamnă Buşilă, care m-a dus şi m-a adus de acolo. Vioara întâi (Gerhard Taschner) a Filarmonicii din Berlin ca solist, Perlea la pupitru: concertul de Brahms, pe care Filarmonica îl dă a patra oară anul acesta. Exagerat.

Ieri au forţat garajul şi i-au furat Colettei cele patru roţi ale maşinii, cu tot cu cauciucuri, şi roata de schimb. Mă îndoiesc că vor recupera ceva.

La Maruka, muzică. Devine insuportabilă cu povestea asta cu Pynx, îşi acuză prietenii de complicitate.

2 februarie, marţi seara, miezul nopţii

Mă întorc de la concertul Enescu – Madeleine Cocorăscu. Bine, mai ales Franck. Azi-dimineaţă, la telefon, multe explicaţii cu Maruka. În ce mă priveşte, nu le accept. Cu toate acestea, mi se pare că şi el e întru câtva vinovat. Vrea să-şi anuleze căsătoria, zice că s-a măritat într-un moment în care n-avea suficientă voinţă.

Pe frontul rusesc, care e mult mai important, retragerea continuă. Unde se vor opri? Majoritatea trenurilor aduc oameni degeraţi. Îngrozitor. Churchill stă opt zile la Ankara cu Statul lui Major, fără să ştie cineva.

Azi, muzică la mine. Rodica Soutzo cu tânărul Negrescu şi domnişoara Kleine în *Träume*[*169] de Wagner.

Dejun la Liny cu surorile mele. Curcan excelent.

7 februarie 1943. Bucureşti

Ieri, prânz agreabil: soţii Buşilă, Ionel Teodoreanu, Marie Louise, Emil şi Ion Marin. Discuţii şi comentarii despre demisia guvernului italian. Domnul Buşilă crede că turcii vor sluji drept mediatori pentru pace şi e posibil ca englezii şi ruşii să facă pace pe spinarea nemţilor.

11 februarie 1943

Înaintarea ruşilor continuă. Mare îngrijorare. Vreme frumoasă, dar rece.

Aştept cu nerăbdare şi grijă ca Lila să nască. Se duce la „Filantropia”, Săvulescu nevrând să consulte la „Elisabeta”. Îmi pare tare rău, fiindcă era foarte curat şi îngrijit. Tânăra Negroponte Boxhall a născut un băieţel dolofan.

La Maruka. Drama continuă. O să se termine cu o ruptură, sunt sigură.

11 februarie 1943. Bucureşti, ora 11½ noaptea

Tot veşti proaste de pe front.

Azi [Cezar] Papacostea mi-a spus lucruri interesante despre trecut. A fost omul de încredere al generalului Averescu, prieten şi confident, ca director al Poştei şi amic cu Goga. A fost la Paris în timpul exilului principelui Carol; înainte de a pleca, l-a întrebat pe regele Ferdinand ce trebuie să facă în această privinţă. Răspunsul regelui Ferdinand: „Nici să-l cauţi, nici să-l eviţi – în legătură cu posibila lui întoarcere – acum sau niciodată”.

Apoi, despre ruptura Goga-Averescu, dezaprobată, cum de altfel nici Regina Maria n-a fost de acord cu ea şi i-a spus lui Goga. Acesta a procedat astfel ca să-i facă pe plac Regelui. Carol i-a cerut să aleagă între el şi Averescu.

Papacostea vrea să ţină o conferinţă despre Regele Ferdinand şi Regina Maria. Vrea să-i poftească pe suverani.

La dejun, la Ştefania Rainer, cu Ghita, Tabacovici şi un tânăr diplomat. Tabacovici ne relatează conversaţia cu nevasta lui Fred, care se pare că a fost foarte de treabă.

Pe urmă la Lila. A fost drăguţ. Cea mică, foarte nostimă. Am norocul să găsesc un taxi, să merg la ceai la familia Tutuc, unde bătrânul profesor a fost foarte interesant.

Mă întorc cu tramvaiul, ascult radioul, nu prea liniştitor.

12 februarie 1943. Bucureşti, ora 1 noaptea

Dejunez la surorile mele, pe urmă merg în vizite; mama lui Fred îmi istoriseşte îndelung tot ce se referă la căsătoria fiului ei cu această fiică a Irinei, venită alaltăieri pe ascuns la Bucureşti cu

speranţa împăcării. El e foarte hotărât s-o termine. Pe urmă la Pia Alimănişteanu, care are mâna ruptă şi o ţine într-un aparat. Aşezată pe o canapea, nu se poate mişca vreme de o lună, săraca de ea. A treia vizită, la Maria Odobescu, altă bolnavă, are de o lună icter. Pe urmă, Cleo Krupenski şi acasă. Mă îmbrac să merg la dineu la Cella, cu Gamillscheg, neamţ, profesor filoromân: acolo îi găsesc pe soţii Ionică Rosetti, Toto Rosetti şi un alt neamţ care îl înlocuieşte pe Witzleben. Foarte plăcut. Cella ne cântă Beethoven, Schumann şi Chopin.

13 februarie 1943. Miezul nopţii, Bucureşti

Zi încărcată. Concert pentru şcolile cu patru-cinci clase, organizat de Asociaţia noastră muzicală şi subvenţionat de Educaţia Naţională. Foarte reuşit. La sfârşit căluşarii au avut un succes imens.

De acolo Saşa Miclescu mă lasă la Ana Lahovary; îl văd pe bietul Alexandru Emanuel, în pat de două luni, cu piciorul rupt – plăcut bărbat. Merg pe jos, cu infinită grijă să nu cad, spre soţii Fotino. Ceai pretenţios. Vine să mă ia Saşa Miclescu ca să mergem la concertul Enescu: cvartete. Foarte bine, mai ales Franck; Maruka nu era. În schimb, era şarpele cu ochelari, cu maică-sa; am avut impresia că el o privea tot timpul.

De pe front, tot veşti rele. Există totuşi optimişti care cred că frontul ar putea fi consolidat.

Licuţa Lugoşianu are o fetiţă. Lila trebuie să nască curând. Mereu îngrijorată.

14 februarie 1943. Bucureşti, miezul nopţii

Dimineaţa, concert simfonic dirijat de Perlea. Program bun, *Orfeu*, Liszt, concert de Drăgoi, interpretat de Cionca, nu tocmai grozav. Construcţie cam dezlânată, dar bine cântat de pianistă, căreia îi e dedicat. Două melodii de Alfred Alessandrescu, una de Drăgoi, una de Rogalski (cea mai bună) – cântate de Guţianu-Alessandrescu. După pauză: *Studiu în stil bizantin* de Paul Constantinescu, aria Zerbinettei din *Ariadna la Naxos*, cântată de Guţianu-Alessandrescu, şi un vals foarte frumos, *Valsul imperial* de Strauss. Mă duc şi mă întorc cu doamna Buşilă. Iau masa la Marguerita. După-amiază, teatru, *Ultima noapte*, traducere din croată, foarte interesantă piesă. Pe urmă, la Maruka, cvartete; cinez acolo cu Andricu şi ea mă trimite acasă cu maşina.

15 februarie 1943. Bucureşti, ora 11½ noaptea

Azi-dimineaţă, Vlad Skeletti a venit să-mi spună o chestie foarte interesantă şi îngrijorătoare de care aflasem ceva încă de ieri.

Apoi Papacostea vrea să afle date despre Regina Maria. Vorbim îndelung. Vrea să facă o conferinţă despre ea şi Regele Ferdinand.

La dejun: soţii Pelivan, Gic, Mariş, Fred, Păstorel şi Vlad. Apoi coafor şi ceai la Bastos.

Rostovul a căzut. Mare îngrijorare. Marioara se duce mâine să-l vadă pe Tătăranu la Spitalul Militar.

16 februarie, ora 11¾ noaptea. Bucureşti

Nemţii continuă să se retragă. Se zice că Harkovul a căzut. Şi bietele noastre trupe!

Stârcea-Mocsony nu mai e mareşal [al Palatului]. A fost numit administrator al noii moşii pe care a cumpărat-o Regele. Circulă zvonuri de abdicare. Sper să nu fie adevărate.

Azi-dimineaţă i-am văzut pe Nadèje şi Barbu, ca şi pe Ioana Negroponte, întoarsă după şase zile de la sanatoriu.

Prânzesc la Marie Louise, fac lecţia cu Ina şi vin acasă să mă pregătesc să primesc lumea.

Muzica începe târziu. Nici Cella, nici doamna Şerbescu, doar bietul Bojini pentru acompaniere. Pe urmă concert simfonic dirijat de Mengellez, cu Lipatti ca solist, în concertul de Liszt, strălucit; la bis, un coral de Bach. Pe urmă *Simfonia a V-a* de Ceaikovski, destul de plictisitoare.

17 februarie 1943. Bucureşti, ora 11½ noaptea

Iau masa la doamna Botez, cu soţii Cancicov, Capri, soacra Lilei, Lila şi Niky şi o rudă bătrână a lor. Dejun excelent, făcut agreabil de prezenţa lui Cancicov; ne povesteşte cu multă vervă călătoria lui în avion de la Balcic la Bucureşti cu George Bibescu. Răul lui şi dorinţa de a coborî imediat avionul, furtuna care i-a surprins, urcarea la 3.500 de metri, în plus soare şi imposibilitatea, vreme de 20 de minute, de a ateriza la Bucureşti din cauza ploii şi a furtunii.

După dejun, un moment la Lucia Fălcoianu, pe urmă mă întorc acasă şi la 5½ sunt la Maruka: trei cvartete. Magnific: Schumann, delicios, Mozart şi teribilul Perlea, scrâşnind din dinţi şi miorlăind. Mă conduce Maruka acasă.

18 februarie 1943. Bucureşti, ora 11 noaptea

Dejunez la Coletta, lecţie cu adorabila Ina, seara la Operă, cu Florica Assan, să vedem baletul lui Jora, drăguţ şi plin de antren.

Veştile de pe frontul rusesc sunt tot proaste. Încep să evacueze copiii. Emil vrea să-l trimită pe Ion cel mic la Sinaia.

20 februarie 1943. Bucureşti

Lila a născut un băieţel de 3,6 kilograme. E foarte negricios. Se va numi Andrei. Mă bucur că a scăpat de povară. Vreme minunată, opt grade la umbră. Aseară, concert Lipatti-Janigro, foarte frumos.

21 februarie, ora 9 seara

Aseară la Bediţeni, la întâlnirea artiştilor: Janigro, Lipatti, Silvestri, Lupu, Madeleine Cantacuzino, Cillario etc. Cvintet de Schumann, trio de Brahms cu Filip, Silvestri şi Janigro. Din păcate, Filip a pierdut mult. Mă întorc acasă la 2 noaptea. Mă conduc soţii Vulcănescu.

Azi, la prânz: soţii Emil, Cancicov, Vulcănescu şi Niky. Se pare că Vulcănescu nu se are bine cu Cancicov; nu s-a observat nimic.

Apoi cu doamna Bastos la Adela Popovici. Pe urmă la Lila, merge bine, a început să-i dea să sugă bebeluşului; soacră-sa e cu ea. Mă întorc cu Nineta, mă duc la Coletta s-o văd pe cea mică. Mă culc – sunt deja în pat.

Cancicov, optimist în legătură cu situaţia din Rusia. Crede cu tărie că nemţii îi vor opri. Să dea Dumnezeu![*170]

22 februarie, ora 11½ noaptea, Bucureşti

Azi-dimineaţă am mers la tribunal ca să radiez ipoteca de la Societatea Bancară. L-am văzut pe bătrânul Kapralik, de 80 de ani, încă foarte bine; vorbim de vremurile de odinioară, de soţii Goodwin, sora şi cumnatul dragului, iubitului şi neuitatului meu Louis, la care mă gândesc aproape în fiecare zi, în ciuda celor 40 de ani care au trecut (mai ales pe 26 aprilie) pe stil vechi de la moartea lui aşa de crudă şi de neaşteptată.

Kapralik îmi vorbeşte de fiica lui Goodwin, măritată cu un amiral francez, şi de fiica lor, căsătorită cu un aghiotant al tatălui ei. Întreb ce s-a întâmplat cu frumoşii Grigoreşti de la

Goodwin. Îmi spune că i-a vândut lui Nicolas Cantacuzino, dorind să-i ştie la loc sigur. Pe urmă mă duc s-o văd o clipă pe Ileana; mă întorc să prânzesc cu Marietta Balş.

La 5½ vine Silvia să mă ia; un moment la Lila, pe urmă la Silvia, unde iau ceaiul cu sora ei Alice. Aflu unele lucruri legate de principesa Ileana: spital, Crucea Roşie etc. Lucruri mărunte. Mă întorc acasă şi pe urmă plec cu doamna Buşilă la Operă. Frumoasă reprezentaţie, *Aida,* cu magnifica Bercescu, Snejina, Bădescu şi Tassian.

23 februarie, ora 11½ noaptea, Bucureşti

Azi-dimineaţă, la 11½, la sanatoriu să stau cu Lila, cât soacra ei face baie. Ea şi copilul sunt bine, să bat în lemn.

Dejun la Marguerita, cu Nadia, Cavadia şi soţii Ionică Rosetti. După dejun, mor de somn!

Venim acasă pe jos, eu şi Nadia. Muzică: Balaban, tânăr tenor, voce frumoasă, şcoală bună, elev al lui Stroescu. Silvia Şerbescu încântă pe toată lumea cu interpretarea ei interesantă. Cântă Bach, Debussy, tocata de Enescu, Albeniz. Cântă domnişoara Anghelopol, acompaniată de Virgil Gheorghiu.

24 februarie, ora 10¾ seara. Bucureşti

Impresie fermă că ştirile de pe front sunt mai bune, datorită dezgheţului. Să nădăjduim, Doamne!

Azi-dimineaţă, m-am dus la sanatoriu s-o văd pe Lila. M-am întors să prânzesc acasă, pe urmă am făcut lecţia de franceză şi pian cu Ina; doamna Vulcănescu vine să mă ia să mergem la Maruka pentru muzică. Cvintet de Schubert (două violoncele), o minune. Cvartet de Haydn cu adagio *Răsărit de soare*, atât de frumos şi de patetic, *Cvartetul american* de Dvořák, cu motive negro, antrenant şi plin de culoare. În încheiere, cvartet de Debussy – încă nu l-am înţeles bine. Îmi plac scherzourile. Şi acum m-am culcat.

25 februarie 1943. Bucureşti, ora 9½ seara

Dejun la surorile mele, după ce l-am văzut pe Papacostea (pentru conferinţa despre Regina Maria şi Regele Ferdinand). După dejun, un moment la Costică şi Lili şi apoi la micuţa Lilei, unde îmi petrec după-amiaza, guvernanta trebuind să iasă. Micuţa a fost o bomboană. Lipicioasă şi dulce. Eram puţin obosită, dar am avut norocul să găsesc loc în al doilea tramvai. Mă culc bucuroasă.

Veştile de pe front, puţin mai bune. Se vorbeşte de mobilizare generală. Conflictul regal continuă?

26 februarie 1943. Bucureşti, ora 11½ noaptea

Azi-dimineaţă, la sanatoriu, la Lila. Micuţul e drăguţ, ea arată bine. Mă întorc acasă să mănânc cu Cristina Brătescu. Apoi corespondenţă şi la 6, cu Saşa Miclescu, muzică la Maruka. Desigur, nu era acasă. Patru cvartete: Haydn, cu magnificul adagio *Răsărit de soare*. Dvořák, *Cvartetul american*, cu motive negro. Debussy. Bis, adagio din cvartetul nr. 5 de Beethoven.

Conflictul regal a fost rezolvat. Mâine marele A. dejunează acolo. În sfârşit, Regele a consimţit să se pună sub sechestru averea părintelui lui, dar nu cedează în privinţa lui Stârcea.

27 februarie 1943. Bucureşti, ora 11¼ noaptea

Azi l-am văzut pe Papacostea pentru conferinţa lui despre Regina Maria; lecţie de franceză

cu Ion, pe urmă, cu maşina Marukăi, mă duc să repar cântarul Lilei pentru bebeluş.

Dejunez la Micleşti, cu soţii Ionică Rosetti şi Vulcănescu. Conversaţie despre război şi familia regală. Din fericire, lucrurile s-au potolit. De acolo, cu doamna Vulcănescu, Suzana şi Elisabeth Ghyka la concertul Asociaţiei muzicale (pentru şcoli), foarte drăguţ, urmat de dansuri româneşti; apoi la Lila, pe urmă cu tramvaiul (foarte aglomerat) la Nina Zamfirescu, mătuşa lui Niky, ceai cu doamne – în cea mai mare parte necunoscute. Saşa Miclescu vine să mă ia la 8 ca să mergem la concertul Enescu. Superb: trei cvartete – Haydn, Dvořák, Debussy. Bis: adagio din cvartetul nr. 5 de Beethoven. Revăd Peleşul, pe bătrâna Regină Elisabeta; cvartetul ei: Enescu, Dall'Orso, Dinicu şi fratele lui. Frumoasele vremuri apuse!

28 februarie 1943. Ora 11:20 noaptea

Azi-dimineaţă, concert finlandez dirijat de Schmekoip. Din tot programul am preferat *Finlandia,* poemul simfonic, patriotic şi militar. Concertul pentru vioară a fost foarte bine interpretat de Sandu Albu, e o teribilă bătaie de cap şi cred că la Bucureşti doar el îl poate susţine.

Soţii Buşilă mă conduc la Costică, unde prânzesc cu insuportabilul Démètre şi drăguţa de Mioara. La 4½ la Adela Popovici, comitet al Asociaţiei muzicale, şi îmi închei ziua cu doamna Stelian Popescu, la Licuţa, cu felicitări pentru nou-născută[*171].

1 martie 1943. Miezul nopţii

Lila s-a întors de la sanatoriu cu maşina Marukăi; iar a întârziat. Bag de seamă cu regret că Niky are un caracter urât, sunt dezamăgită, căci am suferit mult din cauza caracterului oribil al soţului meu.

Iau masa la Nicky Chrissoveloni, menaj plăcut, apartament frumos. Cu ministrul Finlandei, dirijorul Schmekoip, o pereche de finlandezi de la legaţie, Julie şi Elena Donici. Excelent dejun.

La 6, conferinţa lui Petrovici despre misiunea filosofiei. Mi s-a părut aspru şi grandilocvent, în ciuda reputaţiei lui de mare orator. De acolo, cu drăguţa Sofia Bragadiru, la Operă, *Lohengrin*, cu Bercescu. Admirabil. Marinescu, bun, mai ales în ultimul act, unde a măcăit mai puţin. Basarab şi-a pierdut vocea. Bassu, la fel. Goangă, excelent – rol foarte mic. O lume nebună, mare succes.

2 martie, ora 11 noaptea

La dejun, Spitzmüller. Apoi, muzică aici. Voicu, violonist, cu Smărăndiţa Athanasof, pe urmă aceasta singură, dansuri armonizate de Drăgoi, două mişcări dintr-o sonată de Andricu şi *Alunelul* de Negrea. Încântător. M. Savagian cântă Brahms, Dvořák şi cântece armeneşti.

Se pare că ruşii s-au oprit pe front. Se spune că Berlinul e în flăcări.

3 martie 1943. Ora 11 noaptea

La masă: Marie Louise, Coletta şi George. Coafor şi teatru. *Taina nunţii* de Bourdet, cu excelenta Pătrăşcanu şi Pupi Nicolau, simpatică, fină şi drăguţă. Pe urmă, cu Florica Assan şi soţii Dém. Ghyka.

Nemţii au înregistrat un succes în Rusia. Speră să păstreze Crimeea. Trupele noastre sunt tot în Caucaz.

4 martie 1943, ora 11

La Regină. L-am văzut, în trecere, şi pe Rege. Băiat frumos, prea timid. Regina e

încântătoare, dar nu vrea să meargă la conferinţa lui Papacostea despre Regele Ferdinand şi Regina Maria. Păcat. Ieşind de acolo, ningea cu fulgi mari.

Dejunez la legaţia Spaniei. Soţii Stelian Popescu mă conduc acasă.

La 5½ la Maruka şi la 8 concert Voicu. Cu Saşa Miclescu. Excelent.

5 martie 1943. Bucureşti, ora 10¼ seara

Am mai cumpărat combustibil de 13.400 de lei. Mă scol cu o durere teribilă în rinichiul stâng. În pat până la 4½. Pe urmă mă îmbrac şi mă duc cu Florica Assan la Maruka, pentru o admirabilă repetiţie a concertului de mâine-seară.

7 martie 1943, ora 2

Entuziasmată de *Simfonia I* a lui Enescu, pe care o dirijează la Ateneu. E de o mare frumuseţe, ne emoţionează pe toţi.

La 4, la prinţesa Elisabeta, încă frumoasă, prea trupeşă, a venit să-şi îngrijească dinţii cariaţi.

8 martie 1943

La dejun: G. Assan, soţii Nicky Chrissoveloni, Georgeta Cancicov, domnişoara Stahl şi Păstorel. Foarte plăcut.

Conferinţa mitropolitului Nifon al Olteniei despre rolul preotului. Foarte slabă.

Seara, la Studio, *O crimă celebră* de d'Ennery şi Cormon. Piesă demodată, dar interesantă prin jocul actorilor. Tânăra Corina Constantinescu, foarte drăguţă. Cu Florica Assan.

9 martie 1943. Ora 4 dimineaţa

Ieri am prânzit la Marie Louise, la fel de drăguţă cu mine, după ce am făcut lecţia cu Ion, încântat că mănânc cu ei. Pe urmă cu Coletta la Lila. Micuţul e cu burtica deranjată. M-am întors după o mică explicaţie cu ea. Poate am greşit şi de fapt cu el va trebui să vorbesc într-o zi.

La mine, muzică frumoasă cu Virgil Gheorghiu şi tânărul Negrescu (*Sonata nr. 2* de Schumann), pe urmă Gheorghiu cu un preludiu de Grieg (superb), o nocturnă de Chopin şi o sonată de Scarlatti. Barbu Dumitrescu şi Balaban cântă, primul o arie din *Bal mascat,* al doilea câteva romanţe, nu prea bine alese.

10 martie, ora 9½ seara

Prânzesc cu Gic, Mariş şi Ion Marin. Foarte plăcut. La 6, conferinţa lui Alice Voinescu despre *Tendinţele literaturii.* Mă culc devreme.

11 martie, ora 5 dimineaţa

Rinichii mei sunt leneşi. Ieri am mâncat la Coletta. Pe urmă am citit în franceză cu Ina. George Polizu mă conduce la Silvia. Un moment la Maruka – ieşise. Apoi, trec pe la Michette Montagliari, ceai-bridge. Mă întorc cu doamna Ritter. Drăguţă. Săraca Gaby Dombrowski vine cu faţa descompusă (ea, care e aşa de frumoasă) din cauza unei eczeme oribile, cu ochii şi urechile umflate. Doamna Ritter îi recomandă un medicament elveţian, Pourrénide, pastile.

13 martie

Ieri am dejunat la Ella Băicoianu; depun cărţi de vizită la bătrâna doamnă Coandă, care şi-a pierdut ginerele, pe Albert. Pe urmă acasă. Vine Silvia şi ne ducem la Lila, micuţa e dulce şi nostimă. De acolo Silvia mă duce la Nadèje. E într-o stare nenorocită, amărâtă cu noul tratament pe care i-l face un anume dr. Şerbescu, trebuie să fie un şarlatan, cu injecţiile lui de care nu vorbeşte nimănui. Mă întorc pe jos cu Ştefan Balş.

13 martie, ora 9½ seara

La prânz, la restaurantul Victoria, să ascultăm corurile din Banat, invitate de Veturia. La 12½, la masă la Marguerita, cu Gic, Mariş, Radu Djuvara şi Puiu Văsescu. Vorbim, desigur, despre război. De acolo, pe jos, acasă, cu tot genunchiul meu bolnav şi cu un furuncul. Domnişoara Bragadiru vine să mă ia la concert, foarte reuşit. Uimitori. Căluşarii au un succes deosebit la copii. Rămânem la conferinţa lui Lugoşianu, apoi, un moment, la Institutul Francez ca să văd desenele din colecţia Zambaccian. Ceai de gală şi lume puhoi.

22 martie 1943

De trei zile bate un vânt teribil. E rău pentru câmp, dar nu-i frig, sunt 15 grade.

Alaltăieri, concertul Asociaţiei, la Dalles. Mare succes la elevi. Pe urmă m-am dus la Adela Popovici, încă în pat, cu o complicaţie după operaţie. Doamna Ottulescu, foarte drăguţă, mă conduce acasă.

Seara, supeu-bridge la Marie Louise şi Emil. Ieri am mâncat resturile. Ceai la Marietta Balş, cu Saşa Miclescu, pe urmă muzică admirabilă la Maruka. Cvintet de Schubert, o minunăţie, cvartet de Mozart şi trio de Brahms, cu alto în locul corului.

Se pare că pe frontul rusesc nemţii au preluat definitiv iniţiativa.

25 martie 1943. Bucureşti

Vreme superbă. În fine, plus 9 grade. Ieri, dejun la Marie Louise, pe urmă, la 5, la Lila, biata de ea foarte ocupată cu ţâncii ei. La 6, conferinţa lui Ion Marin Sadoveanu. Pe urmă la Maruka. Muzică divină, mai ales cvintetul de Schubert, pe care l-au repetat. Maruka îl adoră, ca noi toţi. Rămân la cină. Maruka ne conduce acasă, pe Maria Odobescu şi pe mine. Ne înşiră toate amorurile cu servitoare ale lui Pynx şi-mi spune că nu se gândeşte decât la asta, că e omul care nu mai are altceva în cap decât pe această femeie. E cu adevărat îngrozitoare şi te întrebi ce a găsit la ea.

27 martie 1943. Bucureşti, ora 1 noaptea

Dimineaţa, la Primărie, să vorbesc cu generalul Skeletti. Dejun la Licuţa cu soţii Stelian Popescu, Radu Crutzescu, Gerota (Domnica), Savel Rădulescu, Barbu Ştirbey şi Caterina. Foarte bună masă. Mă întorc cu soţii Radu Crutzescu. Lecţie cu Ion.

La 6, conferinţa domnului Simionescu-Râmniceanu despre cronicarii ardeleni din secolul al XVIII-lea, Costin şi Neculce, din timpul domniei lui Cantemir şi N. Mavrocordat. Pe urmă la Maruka, muzică: cvintetul de Schubert, concertul de Beethoven. La pian, tânăra Fotino. Reducţie proastă pentru pian, spune Pynx. Cinăm la Maruka, soţii Andricu şi cu mine. Vorbim mai ales de Cella. De amorurile Smărândiţei, de Maria Angela etc. Maruka ne duce acasă. Zi splendidă, seara e frig.

28 martie 1943. Bucureşti, ora 8½ dimineaţa

Citesc cartea lui Virgil Gheorghiu, poet şi pianist, *Din muzica şi viaţa compozitorilor*[64], foarte bine făcută. Ceea ce spune despre Enescu este atât de frumos şi de adevărat! Ieri, sărbătorirea lui Enescu la „Munca" şi conferinţa lui Ciomac, care citează pagini din scrierile Marukăi. Sfârşeşte cu minunata apreciere a lui Iorga despre *Oedip*. Urmează fragmente din operele lui, executate cu mult farmec. Seara prânzesc la Coletta. Am dejunat la Cleo Krupenski. Alaltăieri, mare dejun la Licuţa Lugoşianu. 12 persoane. Dejun excelent şi foarte plăcut.[*172]

29 martie 1943. Bucureşti, ora 11¾ noaptea

Cu Florica Assan la sala Dalles ca să vedem un excelent film documentar italienesc. Ne-au arătat toată opera lui Bernini, în afară de busturile-portret, care sunt vii şi extrem de expresive. Continuă să nu-mi placă grupurile lui frământate, în stil baroc, cu care nu m-am putut obişnui niciodată.

După masă, ceai la Poss. Casă superbă, detalii de cel mai bun gust. Covoare de toată frumuseţea. Ea pare destul de tristă. Am fost cu simpaticii Bastos.

Am prânzit la Marie Louise şi speram să mă pot duce la Lila, dar n-a fost posibil. O văd puţin, are de altfel un bărbat incomod, numai de n-ar suferi.

1 aprilie 1943. Bucureşti, ora 9 dimineaţa, joi

Cer închis, cald, probabil o să plouă. Am dormit prost, m-a durut genunchiul.

Ieri am dejunat la Lila, soacra ei, cumnatul său şi cu mine. Fata arată rău, nu se poate odihni din cauza celui mic. După dejun discut cu soacra ei, e drăguţă, biata de ea.

După-masă l-am văzut pe Skeletti, însănătoşit, apoi pe Nadia. Azi am lume la masă. Ieri am prânzit la Marta Mitilineu. Vorbim, evident, despre război. Djuvara susţine că Germania nu poate fi învinsă. În clipa asta o înfrâng în Tunisia, dar, din fericire, rezistă în Rusia.

Conferinţa lui Papacostea despre Regele Ferdinand şi Regina Maria a avut un răsunet deosebit. A citit-o de patru ori. Şi e cerută iar.

1 aprilie 1943. Ora 11½ noaptea

La masă: soţii Nicuşor Miclescu, Papacostea, Henriette Stahl, doamna Andronescu, George Assan, Ion Balş, Marie Louise. Papacostea, foarte amuzant, are un dar formidabil de imitaţie şi o memorie extraordinară. Ne-am amuzat.

După-amiază conferinţa baronului Dar despre Mallarmé şi pe urmă concert Benda. Mulţime entuziastă. Lipatti interpretează una din compoziţiile lui cu orchestră, în maniera lui Bach – primele două părţi, celelalte două neavând nici o legătură cu primele. Strălucitoare, sonoritate modernă, dar neagresive. Ne aduc acasă soţii Vulcănescu, pe Elisabeth Ghyka şi pe mine, bucuroase că plouă; genunchiul m-a prevenit.

2 aprilie, ora 11 noaptea. Bucureşti

Mă întorc de la Operă cu soţii Bastos, trei balete, unul nemţesc, *Don Morte*, drăguţ ca tablouri. Actul al II-lea cam lung. *Invitaţia la vals*, splendid, şi frumosul balet al lui Jora, atât de plin de viaţă şi de antren.

Mihai Boerescu e cu noi şi ne povesteşte că germano-italienii au avut 37 de vase scufundate în Africa de Nord. Doamne, e mult! La Berlin, bombardamentele se repetă aproape în fiecare noapte. Câte 700 de avioane odată în ultima noapte. Ce sălbăticie să distrugi totul! Bombardează şi Sardinia şi frumoasa, minunata Sicilie, atât de plină de obiecte de artă. Câte

amintiri am păstrat de acolo!

Am prânzit la Coletta şi pe urmă am luat ceaiul la Mitru Chrissoveloni, unde mă întâlnesc cu doamna Crépin, logodnica baronului Dar, şi cu Viforenii. Ea îmi spune că s-a certat cu tatăl ei, scânteietorul Istrate Micescu.

3 aprilie

Dejun la Marie Louise, pe urmă lecţie cu Ina şi muzică cu excepţionala domnişoară Kleine. Apoi ceai uriaş la soţii Papacostea. Îşi dăduseră întâlnire acolo oameni politici din toate partidele. Doamna Crăiniceanu şi-a logodit fata şi o mărită în câteva zile. Discut problema Operei cu Neagu, titularul de la Finanţe.

4 aprilie, ora 11½ noaptea

Bietul Mocsony, azi-dimineaţă, la 10½, slujbă la domiciliul lui. Erau şi suveranii de faţă. N-am mai fost la concert. L-am ascultat pe Edwin Fischer la radio. Pare uimitor.

La masă, Cleo şi Ella. Cea din urmă e confidenta Irinei Fulga Broc, îi este milă de ea; eu cred că nu merită.

Cu Florica Assan la Dalles, la Tinerimea. Interesante desenele şi picturile foarte expresive ale fraţilor Moscu. Miracovici mi se pare că evoluează prodigios. Apoi, la Coletta. Mă întorc, tare dornică să merg la Roma şi Florenţa[*173].

6 aprilie

Ieri-dimineaţă, coafor şi dentist. Am mâncat singură. După-masă, comitetul Asociaţiei muzicale. Mandrea se operează mâine de hernie. Alerg cu Sofia Bragadiru la conferinţa foarte interesantă a lui George Brătianu (*Misiunea omului de stat*) în care aminteşte câteva trăsături de caracter şi atitudini ale tatălui său, ale lui Averescu, Bismarck etc. Lume multă. De acolo, la concertul Edwin Fischer, mare virtuoz al pianului, sonoritate splendidă; după mine nu e suficient de romantic, deşi în andantele sonatei de Chopin a avut accente emoţionante.

Azi prânzesc cu Gic, la Elisa[*174].

7 aprilie, ora 11 noaptea

Dejun la Gic şi Mariş, cu Lila, pe urmă mă întorc cu ea pentru o scrisoare; îmi face o scenă care n-are nici o noimă, zice că nu sunt destul de afectuoasă cu bărbatul ei. Mărturisesc că nu m-am gândit niciodată să fiu altfel; încerc cum pot să fiu drăguţă. Nu înţeleg. Vin acasă ca să ies apoi cu Sofia Bragadiru la conferinţa lui Basil Munteanu şi de acolo la Maruka: Bach, Beethoven, concertul de Mendelssohn şi, la pian, *Farmecul Vinerii Mari* (o adevărată încântare).

8 aprilie 1943

La masă: Truelle, Lugoşienii, G. Assan, Cosetta, Coletta şi George. Foarte drăguţ.

La 5, cu doamna Vulcănescu la concertul tânărului violonist Mihai Constantinescu, cu Virgil Gheorghiu. Bine, mai ales Händel şi Francœur. Seara, concert simfonic dirijat de Enescu, uvertura la *Fidelio*. Dublu concert de Bach, la vioara a doua Teodoru din orchestra Radio, dirijat de Rogalski. Enescu, vioara întâi. *Pelléas şi Mélisande* de Fauré, încântător. În încheiere, *Simfonia a V-a*. Totul de mare succes.

9 aprilie

La dejun: Lila cu drăguţa familie a bărbatului ei, tânăra cumnată a Lilei, simpatică şi chiar frumoasă. Plouă toată ziua.

La 6½, la Institutul Francez să ascult cvartetul de Fauré, cu Nadia Chebap la pian, Fotino, Ghiga şi Manoliu. Pe urmă sonata de Silviu Lazăr, pe care o găsesc plicticoasă, în afară de ultima parte. Elevul lui Franck. În încheiere, cvartet de Vincent d'Indy. Foarte bine. Mă întorc să mă culc.

10 aprilie 1943. Ora 11 noaptea. Bucureşti

Dejun la Liny, după ce am fost la recviemul pentru bietul Nicolae Hiott, unde părinţii lui şi tânăra văduvă păreau complet distruşi! Puţină lume, câţiva prieteni. De acolo la Bazarul Crucii Roşii, unde se cheltuieşte nebuneşte.

După-amiază, Veturia şi g. A. Pe urmă la „Brâuleţ", concurs de dansuri româneşti. Fermecător şi plin de antren.

12 aprilie 1943. Luni dimineaţa

Ieri, la 11, concert simfonic dirijat de un tânăr, Molinari (italian), multă energie, dar cam multă gesticulaţie. *I pini di Roma*, foarte bine. De acolo, la Crucea Roşie. Mă întorc şi mănânc singură.

La 4½, căsătoria Crainiceanu, tânăra şarmantă, drăguţă şi graţioasă se mărită cu un tip umflat, urât, taciturn, consilier de presă la Stockholm. Pleacă azi.

Seara, *Carmen,* la Operă, cu o cântăreaţă croată. Bună. Evantia Costinescu în rolul Micaëlei, Dinu Bădescu, Don José, slab, cântă din gât. Arnăutu, bun ca Escamillo.

15 aprilie

Ieri lume la dejun: soţii Ionel Teodoreanu, Victor Antonescu, Cella, Cristina Vlădescu, Vladimir Mavrocordat.

Seara, concert Negrescu (bun).

Azi, masă excelentă la Androneşti, cu soţii Viforeanu (bătrânii), Mardare, Saşa Miclescu şi cu mine, Davideştii şi soţii Procopie Dumitrescu. Toată lumea e îngrijorată.

Seara, concert Enescu, *Recviemul* de Fauré, magnific, *Mântuirea* de César Franck şi o suită de Andricu, încadrată prost în acest program. Îmi telefonează Maruka, crede că a fost bine că era lume puţină.

16 aprilie, ora 11 noaptea

Azi, mare dejun la Clubul milionarilor. Invitată de soţii Cancicov, 60 de persoane, la mese mici. Încântător.

După-amiază caldă şi frumoasă. Seara, la Operă, cu Suzy Djuvara în rolul Margaretei din *Faust*. Voce inegală, notele medii slabe, cele înalte frumoase. Rol bine lucrat.

18 aprilie 1943

Ieri şi în zilele trecute mare curăţenie în casă pentru sărbătorile de Paşti. Obositor. E foarte plăcut, 25 de grade, pomii sunt în floare. Aşa de mult aş vrea să merg la Dobroeşti să-mi văd stânjeneii! Ce s-a schimbat totul!

Mare bucurie: Aldea i-a scris mamei sale o carte poştală. Biata Yvonne, ce emoţie trebuie să fi încercat aflând fericita veste! Titi Vulturescu, logodită cu fiul lui Frozy Neniţescu. Drăguţă

căsătorie.

Ieri am ascultat a treia oară conferinţa lui Papacostea, la Fundaţia Carol. Mâine avem concertul Asociaţiei, la Ateneu.

19 aprilie, ora 5½ dimineaţa

Citesc *Ludovic al II-lea de Bavaria* de Pourtalès; mă gândesc la Maruka şi Enescu citind această frază: „Când între două fiinţe nu mai există frământările dragostei, nici voinţa, nici regretele nu le vor face să reînvie”.

Ieri, 26 de grade la umbră. Mănânc la surorile mele. Pe jos, la dus şi la întors. Mai târziu le văd pe tânăra Bediţeanu şi pe Constance Cantacuzino. Vorbesc îndelung cu amândouă despre Maruka.

21 aprilie 1943

Ieri am dejunat la Capşa cu doamna Cioflec, atât de drăguţă cu mine!

După-masă, muzică foarte frumoasă la mine: *Stabat Mater* de Pergolesi, cu două eleve ale lui Stroescu, acompaniate de tânăra Fotino. Un trio de Beethoven, al treilea, cu Silvestri, Sandu Aldea şi Iarosevici. Apoi Ion Fotino interpretează cu sora lui o sonată de Mozart, Schumann, într-un mod superior, şi alte bucăţi.

Azi mănânc la Elisa. Bate vântul, e frig. La 6, cu doamna Atanasescu la Nadia; Vladimir Mavrocordat îmi dă câteva sfaturi pentru călătoria mea în Italia, unde sper să plec în curând pentru trei săptămâni.

Bucureşti, 24 aprilie (sâmbătă). Săptămâna Mare

Ieri, la Braşov, cu Veturia. Am plecat la 7½ dimineaţa. Vreme splendidă. Acolo, cumpărături. Mâncăm cu familia Assan şi dr. Crăciun. Sf. Gheorghe, ziua onomastică a lui George Assan. După dejun ne ducem toţi, şi Bredicenii, să vizităm vila mareşalului Antonescu de la Predeal, pe care de altfel o cunoşteam oarecum, şi pe urmă pe cea a Veturiei. Totul e extrem de îngrijit şi de curat. În maşină vorbim despre o mulţime de lucruri. V[eturia] îmi spune că ştie că lumea o înjură, dar că îi e indiferent şi că poate n-a făcut mult bine, dar niciodată n-a făcut rău. I-am spus, ceea ce de altminteri e adevărat, că, ori de câte ori m-am adresat ei ca să ajute persoane care meritau, a făcut-o. Exemplu: Mihai Constantinescu şi Virgil Gheorghiu. Primul, tânăr violonist de 16 ani; al doilea, excelent muzician şi foarte bun poet. Trecem pe la Păuleşti, unde Patronajul a cumpărat de la nemţi barăcile din pădure, splendide, unde trebuie găzduiţi tineri studenţi şi tinere fete şi femei pentru munca de folos obştesc. Durează trei luni. Ne oprim la Ploieşti şi îi vizitez spitalul, care e admirabil.

26 aprilie 1943. Lunea Paştelui

Ieri, uşoară îngrijorare din cauza Inei, ai cărei părinţi sunt la Snagov. Probabil că în ajun s-a obosit acolo prea mult: 37,2 grade şi dureri de burtică, în partea dreaptă. Ne gândim îndată la o apendicită. Din fericire, nu e nimic. Azi-dimineaţă era bine şi avea doar 36,8 grade. Ieri, după ce am fost la cimitir să duc flori la mormintele mele, m-am întors să mănânc cu Ella Băicoianu. Cântăm *Şeherezada* la patru mâini. Pe urmă, joc de cărţi la Elisabeth Ghyka, a cărei zi onomastică a fost în ajun. Intru o clipă la Ina, pe urmă la Bediţeni, gramofon şi discuri frumoase. *Siegfried* cu Toscanini şi *Şeherezada* cu Stokowski. Doamna Bediţeanu e mult mai bine de când şi-a schimbat medicul. Pe urmă la Cleo Krupenski şi mă întorc acasă. E trist să fii seara mereu singură.

27 aprilie 1943

Ieri, a doua zi de Paşti, la 10½, la Studio, să văd un spectacol jucat de copii. A fost delicios. I-am luat pe Ina, pe micul Weber şi pe Anca cu micuţa ei, evident două guvernante. Rebrenii, care asistau la spectacol din loja alăturată, extrem de amabili. Vreme minunată.

La masă: familia şi Nadia. Apoi la Lucia Fălcoianu şi la biata Leni, care îmi vorbeşte îndelung de divorţul Despinei Hodoş, biata fată, se pare că ţinea...[*175]

Nadia îmi telefonează seara să-mi spună că Ică nu mai pleacă la Roma. Ce-o fi? M[areşalul] şi nevastă-sa, ca şi V[eturia] trebuiau să meargă la Odessa. Aceasta îmi telefonează să-mi spună că voiajul lor a fost amânat.

28 aprilie 1943. Bucureşti

Ieri Rusia a declarat război Poloniei. Pretext: chestiunea asasinării celor 10.000 de ofiţeri polonezi, pusă de Rusia pe seama nemţilor. Ică nu se mai duce la Roma. Italienii sunt înnebuniţi, după ce au făcut atâtea pregătiri! Se zice că Mussolini i-ar fi cerut lui Hitler, la conferinţa de la Salzburg, armament şi că acesta i-ar fi răspuns că nu-i poate da nimic. Atunci Italia îşi rezervă dreptul să-şi hotărască singură politica viitoare. Ungaria i s-ar alătura. *Vox populi!* Tratativele de pace iniţiate de Ică, cu consimţământul lui Ribbentrop, ar fi fost purtate neîndemânatic, atât la Lisabona, cât şi la Ankara. Nemţii, nemulţumiţi, se folosesc de acest pretext ca să împiedice călătoria lui Ică. Foarte supărător pentru noi.

Ieri, muzică la mine. Doamna Gmeiner din Braşov, pianistă, cântă Chopin, Brahms şi Schubert. Bine, puţin cam tare pentru un salon. Sandu Albu şi Iarosevici, cu Virgil Gheorghiu, interpretează unul o sonată de Händel, celălalt o foarte frumoasă sonată pentru violoncel. Tânărul Săulescu, sonatina de Dvořák. Talent frumos. Silvestri, prima parte a unei sonate pe care a compus-o. Foarte interesantă.

29 aprilie 1943. Bucureşti

Ieri-dimineaţă, aniversarea căsătoriei Colettei (15 ani). Mi se pare că a fost ieri. I-am cumpărat o bluză albastră ce pare să-i fi plăcut. Dejunez la ea. După-amiază, probe la croitoreasă, coafor. Mă întorc la Coletta şi rămân să cinez cu Zizi Negruzzi.

Conflictul ruso-polonez e departe de a se fi potolit.

1 mai

Alaltăieri am mâncat la Elisa. Crede că englezii îi vor abandona pe polonezi, ar fi îngrozitor, eu cred şi sper că nu.

În după-amiaza de joi, la 5, botezul micuţului Lilei şi al vărului lui, la familia Capri. Ileana e adorabilă şi independentă, deja coboară scara singură.

Ieri am dejunat la Marie Louise, pe urmă am mers la probe la croitoreasa Glad, foarte scumpă.

După-amiază, vizita lui George Assan şi a Anei Lahovary şi pe urmă la Operă cu soţii Bastos şi prinţul Thurn und Taxis, în loja lui Brediceanu. Întâi, *Săptămâna luminată* de Brânzeu, muzică interesantă, wagneriană, subiectul lung şi plicticos. Aca de Barbu, Snejina, Oprişan. Toţi buni. Sunt condusă acasă. Plouă cu găleata. Bucuria ţăranilor.

Azi la 11½, parastas[*176] de cinci ani pentru Paul. George Assan mi-a confirmat ieri tot ce mi-a spus D.G. marţi. E foarte rău pentru noi că Ică nu se mai duce în Italia, unde avea fixată

audienţa la Papă pentru 29.

2 mai 1943, ora 10 seara

Azi-dimineaţă, ultimul concert, dirijat magistral de Enescu, *Euryanthe*, cu un dinamism excepţional. Concert de Mozart pentru flaut (Jianu), admirabil, şi *Simfonia a IV-a* de Brahms; mai ales primele două părţi m-au încântat. Mă întorc cu doamna Buşilă, amabilă şi drăguţă ca întotdeauna, care mă întreabă din partea lui Toutou dacă sunt supărată pe ei ori dacă le voi purta ranchiună toată viaţa. I-am răspuns cu toată sinceritatea că şi mie mi s-a părut că trebuie să se termine, dar, ca să n-o supăr pe Georgeta, nu-i mai frecventam. Dejunez singură şi-mi petrec după-amiaza la Popeşti, la Saşa Miclescu, unde grădina e plină de o mulţime de flori, garoafe, liliac, lăcrămioare. Mă întorc pe la 8½ cu Androneştii, Cella şi nepoata ei.

4 mai

Ieri, pe când luam masa cu Coletta, George, Zizi Negruzzi, Lila şi Niky, George Assan şi Victor Bădulescu, George a fost chemat la telefon ca să i se anunţe moartea fratelui lui, Nicu, pe front. Consternare. Bieţii părinţi! George e disperat, îşi adora fratele şi se întreabă cum va putea suporta tatăl lui această teribilă lovitură.

După-amiază, muzică. Domnişoara Folé, eleva Madelenei Cocorăscu, sonoritate frumoasă, muzicalitate. Iarosevici şi Silvestri interpretează o sonată veche. Bine. Pe urmă, cei doi tineri violonişti, Săulescu şi Mihai Constantinescu, cu Silvestri la pian, cântă dublul concert de Bach. Primele două părţi merg foarte bine, în ultima o poticneală, pe care Silvestri o reia cu multă răbdare. În încheiere, doamna Georgescu cântă trei melodii de Brahms, cu mult gust, dar cam fără voce. Domnişoara Bragadiru, mereu drăguţă şi binevoitoare, mă duce la Ateneu pentru concertul Váša Příhoda, care cântă foarte bine, dar cu un sunet stins.

4 mai, miezul nopţii, 1943

Azi dejunez la Marie Louise, cu Jeana şi Gogu. Pe urmă cu Coletta la bieţii Polizu. Adina plânge. Mă întorc cu George, trist, mă joc mai mult timp cu fetiţa, ce pare să aibă febră mare. Seara, reprezentaţie magnifică *Madame Butterfly*, cu Cebotari. Minunată şi ca voce, şi ca joc de scenă.

6 mai 1943

Ieri, ziua mea de naştere. Foarte emoţionată, am fost copleşită de flori, iar fetele mele cele mari mi-au dăruit un serviciu de ceai pentru Sinaia. Micuţa Colettei e bolnavă, biata puştoaică, nu ştiu ce are, s-ar putea să fie pojar.

Veştile de pe front nu sunt bune.

Bietul Nicu Polizu! Se încearcă să se aducă la Bucureşti ce a mai rămas din trupul lui carbonizat. Îmi telefonează Maruka. L-a ajutat pe fiul ei să plece pe front. De aceea, a avut o discuţie violentă cu Alice, care a fost obraznică cu ea – aşa spune.

7 mai 1943. Bucureşti, ora 4 dimineaţa

Ieri am dejunat cu Maruka şi Pynx la Capşa; ce jonglerii trebuie făcute pentru a evita subiectele spinoase! La un moment dat a venit la masa noastră doamna Cioflec. S-a vorbit despre fidelitate şi infidelitate. Maruka s-a ridicat de la masă, iar Pynx ne-a spus doamnei Cioflec şi mie: „Ca să-i judeci pe oameni, ar trebui să cunoşti împrejurările care i-au determinat să acţioneze în

anumite momente şi să le dai posibilitatea să se disculpe".

Pe urmă, la Coletta, micuţa Ina are un pojar urât, cu 40 de grade. Acolo, Elenuţa, Cochi Zarifopol, Sonia Manu. Agitaţie, fiindcă se pare că nu e permisă aducerea trupului tânărului Nicu. Elenuţa se oferă să se ducă la doamna Antonescu, a fost foarte amabilă, dar se pare că acela care se împotriveşte e generalul Pantazi, ca să nu se creeze un precedent.

Ministerul a pus la dispoziţia familiei un avion IAR. Coletta, George şi Baby Greceanu pleacă în dimineaţa asta la Tiraspol ca să asiste la înmormântare. Bietul de el, o moarte glorioasă, dar îngrozitoare[*177].

8 mai 1943. Bucureşti, ora 11¾ noaptea

Micuţa Colettei are un pojar urât, cu 40 de grade. Stau cu ea aproape tot timpul. Coletta şi George s-au întors de la Tiraspol ieri, vineri, la 7 seara, cu avionul, după o călătorie lipsită de probleme. Se pare că ceremonia a fost frumoasă şi emoţionantă.

Azi după-amiază, la 4½, rugăciune la Biserica Albă. Mulţime imensă. Toţi plângeau.

De acolo mă duc la familia Magheru, unde sâmbăta se cântă. Lipatti interpretează sonata a III-a de Beethoven (cu Lupu la violoncel), *Sonata a II-a* de Beethoven, Andricu şi Lupu. Apoi, la două piane, Andricu şi Lipatti, *Pelléas şi Mélisande* de Fauré. După o gustare copioasă şi delicioasă, Lipatti şi Andricu la două piane, Darius Milhaud şi apoi singur, Bach.

Doamna Magheru mă duce la Marie Louise; sunt adunaţi toţi şi comentează căderea Bizertei şi a Tunisului. Grav pentru nemţi şi italieni.

9 mai 1943. Bucureşti

Fetele mele cele mari şi bărbaţii lor, la Snagov. Eu, dimineaţa, la Ina, care, din fericire, n-are decât 37,6 grade.

Azi după-amiază, cu soţii Magheru şi tinerii Condiescu, la Studio să vedem piesa *Mioara* a lui Camil Petrescu; are mari calităţi şi e foarte bine jucată de Maria Botta, încântătoare. Un nume de reţinut, va avea o carieră strălucită.

12 mai 1943

Sunt în încurcătură în ceea ce priveşte plecarea mea în Italia, unde se pare că se tem de o revoluţie şi mai ales de bombardamente, după cucerirea Bizertei şi a Tunisului. Circulă zvonul că englezii le-ar fi făcut propuneri de pace. Ar putea să accepte şi să se despartă de aliaţii lor. Li s-ar da totul înapoi, în afară de Libia. Atâtea sacrificii inutile!

13 mai 1943. Bucureşti

Mâine plec în Italia, o să încerc să-l văd pe Peter, dacă va fi posibil – ce fericită aş fi! De aş putea avea vagon de dormit ca să mă duc de la Pesta la Florenţa! Astă-seară am văzut a doua oară *Mioara*, cu excelenta Maria Botta. Micuţa Lilei e o dulceaţă, am văzut-o azi. Cel mic creşte frumos.

La Florenţa, unde ajung duminică, 16 mai, la ora 1, locuiesc la Comneni (Petrescu).

Vineri, 18 iunie, ora 6:35 dimineaţa

Plecarea spre România. Sâmbătă la prânz ajung la Budapesta. Mă aşteaptă flori la gară. Iau masa la legaţie şi mă grăbesc să prind trenul de 3½ pentru Bucureşti. Noapte mizerabilă. Ploşniţe. Ajung la Bucureşti duminică la 4½. Călătoresc cu Suzy şi Nicolae Mişu, morocănos. La gară:

Marie Louise, Emil, Niky. Coletta e la Tiraspol şi Lila la ţară, la soacra ei.

Azi, emoţii din cauza micuţei Ileana. Doctorii sunt de acord că trebuie să i se facă încălţări speciale. Niky a fost uimitor.

După-amiază, ceai la Suzana, pe urmă la Florica Assan, care mă conduce acasă.

22 iunie 1943. Bucureşti

M-am întors alaltăieri-seară, duminică, de la Roma, unde am stat trei săptămâni. După speranţe şi dezamăgiri, alternate, am reuşit să-l văd pe dragul de Peter al Mariei Louise în Liguria, într-un loc foarte frumos numit Gavi (l-am vizitat pe 16 iunie). E o veche cetate din Evul Mediu, în formă de închisoare militară. Băiatul nu ştia că sunt în Italia. Când comandantul l-a chemat în biroul lui şi m-a văzut, a rămas foarte surprins. Am început să plâng ca proasta, încât comandantul a ţinut seama şi mi-a mai dat două-trei minute pe lângă cele zece îngăduite. Cred că şi ei erau foarte emoţionaţi. Am vrut să-mi iau rămas-bun de la comandant, care m-a condus până la maşină.

Întoarcere melancolică, în ciuda frumuseţii peisajului. Eu şi căpitanul Timoc luăm masa într-o *trattoria* oribilă, unde ni se servesc un risotto excelent şi o brânză de ţară minunată. Patronul, foarte familiar, îi povesteşte anecdote căpitanului. Când ne întoarcem să luăm bagajele: „Ştiţi ce-i trebuie Italiei ca să aibă pace? *Pane, farina, olio, Graziani, Badoglio, il Re in pensione, Mussolini in prigione!*[*178]”. Ne întoarcem la Roma prin Genova, unde bombardamentele au distrus 6.000 de case şi toate cele patru teatre. De la Genova la Roma mergi pe coastă, clar de lună feeric, pe o mare ca uleiul. Nu există vagoane de dormit, noapte proastă, ajungem la 8 dimineaţa. Căpitanul Timoc mă duce cu maşina lui Corbuleanu.

La Academie, soţii Lambrino nu se sculaseră. Aştept în biroul lui să se deschidă uşile comunicante. La dejun, soţii Gallasi, ea născută Foucard, şi Anna Garofalo, prietena lui Skeletti.

La Roma am stat la bunii mei amici, soţii Lambrino, la Accademia di Romania.

23 iunie 1943. Bucureşti

Dimineaţa, la fetiţa Lilei, taică-său îi aduce încălţări potrivite şi imediat merge mai bine. O ducem la coafor; la început e cuminte, pe urmă e obraznică şi agitată. O părăsesc ca să mă duc la „Asigurarea românească”. Formalităţi idioate ca să iau câţiva lei. Mănânc la Ella, cu copiii ei. Mă întorc, o văd pe doamna Necşeşti, pe urmă, cu Veturia, la Herăstrău pentru inaugurarea „Casei Copilului”. Mareşalul, soţia lui, vicepreşedintele Consiliului. O încântătoare serbare cu copii. Mă întorc cu greutate, mă doare piciorul. Vine să mă ia Maruka şi merg să cinăm cu Pynx. La masă, aluzii continue. Ea mănâncă cu o poftă extraordinară. Mă întorc târziu: 1 fără un sfert.

Ieri-dimineaţă, joi, 24, m-am dus s-o văd pe Ileana, care trebuia să plece la Roman, la bunica ei. După ce i s-au dat încălţări potrivite, nu mai şchioapătă.

Dejunez la Marie Louise. După-amiază mă duc la ceai la Adela Popovici, care are o grădină minunată şi unde întâlnesc persoane cunoscute, dar şi o mulţime de cucoane pe al căror chip n-aş şti să pun vreodată un nume. Mă întorc cu drăguţul de Bastos, ministrul Portugaliei, a cărui soţie e adorabilă, iar copiii tot bolnavi.

Marţi, 29 iunie 1943. Bucureşti

Skeletti se mută de la „Căpriţa”!

Ieri am dejunat la Liny. La amiază îi povestesc lui George Assan despre călătoria în Italia. Alaltăieri, duminică, am dejunat la Jeana. Apoi Rita şi Ghita şi bătrânul Donici, cam mocăit.

Sâmbătă am mâncat la Lugoşieni. Mă conduce acasă Fred. Acolo, la dejun, ministrul Spaniei, radios, după logodna fiicei sale cu Mihai Brâncoveanu. Din nenorocire pentru el, e mutat la Ankara, ceea ce nu-i face nici o plăcere. Se pare că Lila şi Coletta sunt dezamăgite de căsătorie.

Vineri i-am avut la masă pe Silvia, pe surorile mele şi pe Ion Marin. Marie Louise, la Snagov de sâmbătă, se întoarce în dimineaţa asta. Coletta e tot la Tiraspol şi Lila în Moldova.

30 iunie 1943

Ieri, marţi, muzică la mine. Lumea se înghesuie, ceea ce îmi face plăcere. Tânărul Mihai Constantinescu şi domnişoara Folé interpretează a V-a de Beethoven. Domnişoara Piliuţă cântă rugăciunea lui Lakmé şi din *Don Pasquale*. Doamna Şotropa, Granados şi temă cu variaţiuni de Paderewski. Domnişoara Iarosevici interpretează trei piese de Fauré – foarte frumos.

La 8 îl ascultăm la radio pe Stroescu, Clément Marot orchestrat de Rogalski. Toată lumea plecase când a venit Lipatti şi a făcut o foarte amuzantă improvizaţie în faţa a patru persoane.

30 iunie 1943

Dimineaţa, câteva cumpărături. La 1½, dejun la familia Negulescu (14 persoane). Masa foarte bună. La 5, la Buftea. Biata Nadèje ţinută în *chaise longue*-ul ei. Ne întoarcem să cinăm: Gic, Mitz, Binica, Ella şi Veturia. Pinacle.

1 iulie 1943. Bucureşti

Marie Louise mă anunţă că pleacă în dimineaţa asta la Nikolaev – ceea ce face ca toate cele trei fete ale mele să fie plecate. Eu, singură la Bucureşti; rămân aici până spre 17 şi pe urmă trebuie să mă duc la Sinaia să văd ce se întâmplă la vilă.

Azi iau masa la AMA, Asociaţia Magistraţilor şi Avocaţilor. Loc încântător – invitată de soţii Andronescu. Mă întorc repede, cu soţii Viforeanu, având comitetul Asociaţiei muzicale. La 6 alerg la Marie Louise, care ia trenul pentru Odessa. Toată seara completez chitanţe pentru încasarea cotizaţiei membrilor. Mâine am câteva persoane la masă.

3 iulie 1943, ora 1 noaptea

Ieri, la dejun, Binica, tânăra Dona, Yvonne Stahl, Fred Fulga, Dinischiotu, Vlad Skeletti şi Dinu Lipatti. Plăcut şi drăguţ. Apoi principele de Hohenlohe, care rămâne de la 4½ la 7½. Vorbim despre o mulţime de lucruri. Îmi spune că a fost însărcinat cu diferite misiuni de regele Carol al II-lea, în momentul când a vrut s-o îndepărteze pe Regina Elena, după revenirea lui în ţară. Cum voia să i se spună Majestatea Sa Elena, fiindcă nu voia să se intituleze prinţesă de România. Cum, mai târziu, Regina Maria l-a însărcinat să vorbească cu principele Nicolae, după ce s-a căsătorit cu faimoasa Ioana şi acesta nu voia să-i mărturisească nimic mamei sale. Pe scurt, o mie de lucruri de acest fel. A fost rănit în Rusia şi a avut norocul să scape.

4 iulie 1943. Bucureşti, ora 10¾ noaptea

Două zile la rând îl am la masă pe principele Friedl de Hohenlohe. În prima zi, cu Ion Marin şi soţii Andronescu. A doua zi, cu Cella şi Păstorel. Am vorbit despre trecut şi mai ales despre război. Admite că Mussolini e vinovat că i-a atacat pe greci, că nemţii nu l-au putut împiedica.

Ieri am văzut-o pe Elisa, puţin suferindă; are picioarele umflate. Am văzut-o şi pe Adina. Maruka vine să mă ia să mergem la Country Club să luăm ceaiul. E mai mulţumită acum în

privinţa lui Pynx.

Azi, după dejun, pe la 5¾, la Ella Băicoianu, pe urmă cu Margarita Vulcănescu la soţii Magheru, muzică şi cină.

5 iulie 1943. Bucureşti, ora 11 noaptea

Dimineaţă am ieşit cu Silvia. La masă: Bediţeanu, Emil şi Niky. Cel dintâi a fost tovarăş de vânătoare al lui Hess, căruia i-a trimis astă-iarnă, înainte de fuga în Anglia, o icoană. După dejun, la Marietta Balş, care mă întreabă o mie de lucruri despre călătoria în Italia. Mă tem că n-am satisfăcut-o.

Generalul Sikorski (preşedintele Consiliului de Miniştri polonez) şi-a aflat moartea, ca şi fiica lui, într-un accident de avion, în drum spre Gibraltar. Cumplită moarte, mai ales dacă au văzut-o venind. Săracii!

6 iulie, ora 11¾ noaptea

Azi, strălucită după-amiază muzicală: doi elevi ai lui Stroescu, excelenta mezzosoprană, domnişoara Gavrilescu, figură foarte interesantă; el, foarte bun bariton, Bădulescu – sunt logodiţi. Pe urmă, Madeleine Cantacuzino şi doamna Iarosevici interpretează o sonată de Bach, a doua cam aridă, dar foarte bine. Apoi o elevă a doamnei Schileru, domnişoara Irina Frăţilă, cântăreaţă cu o voce plină şi strălucire. Punctul central a fost Dinu Lipatti, care ne-a cântat Bach, Scarlatti, Liszt, Chopin, Debussy, Ravel. De o uimitoare vervă. Toată lumea încântată.

Scurtă convorbire cu Volsini (ataşatul aeronautic italian) despre evrei. Îmi spune că au făcut atâta rău în toate ţările, încât răul ce li se face e incomparabil cu cel săvârşit de ei etc. Sunt, fireşte, de acord, totuşi nu pot accepta măsurile crude, găsesc că nu sunt demne de un popor civilizat.

7 iulie 1943. Bucureşti, ora 21:40

Am ieşit azi-dimineaţă, pe căldură mare, să fac nişte cumpărături. Pe urmă la masă la Ella Băicoianu, de acolo la Lucia Fălcoianu, foarte afectată de moartea surorii ei. Apoi, pe jos până la tramvai, ca să vin să mă odihnesc puţin acasă.

La 7, un moment la Leni Golescu, unde le văd pe cele două fete care seamănă între ele. Îmi vorbeşte de divorţul Despinei, e foarte supărată. Din fericire, Regina o pofteşte la Sinaia. Mă întorc şi mănânc gânditoare şi singură pe terasă. Două pasienţe şi mă culc, apoi reiau foarte interesanta carte a lui Zarifopol *Pentru arta literară*[65].

8 iulie

Dimineaţa, cumpărături cu Silvia; la masă la surorile mele. La 5 la tânăra Filotti şi seara cu soţii Ghyka şi Florica Assan la Studio să vedem o piesă tradusă din finlandeză, *Evadare*[66]. Autor: Artturi Järviluoma. Piesă jucată în Finlanda de 1.000 de ori. Foarte bine, punere în scenă excelentă, interpretare[*179]...

9 iulie 1943

La masă: soţii Démètre Ghyka, Mihai Popovici, Henriette Stahl, Savel Rădulescu şi Vinea. Foarte plăcut. D. Ghyka, uimitor ca întotdeauna. Ne povesteşte cu o vervă neobosită de diferitele conferinţe la care a luat parte. Apoi conversaţia actualului Rege al Italiei cu Ion Brătianu, la contesa Rudisci. Regele întrebându-l pe Ion Brătianu dacă după atentatul asupra sa a luat măsuri

speciale contra individului, acesta a răspuns că a fost pur şi simplu condamnat la zece ani de puşcărie. Regele i-a zis că în Romagna fuseseră multe atentate – era în 1910 – şi în orice caz familia regală nu se putea compara cu un preşedinte de Consiliu. Apoi, „când voi pleca cu valiza, sper că voi găsi 100 de persoane dornice să-mi strângă mâna”.

Astă-seară, la Studio, tot cu soţii Ghyka şi Florica Assan. *Scrisori de dragoste*[*180], traducere din italiană de Gerhard, care a scris deja altă piesă, *Măşti şi chipuri.* Minunat jucată de Lili Carandino şi Critico, Marietta Sadova şi tânăra Constantinescu, sora lui Mihai.

13 iulie 1943. Bucureşti, ora 10 seara

M-am întors azi-dimineaţă, la 10:50, de la Odessa, cu avionul. Călătorie magnifică, vreme superbă (două ore şi zece minute). Linişte totală.

Ieri la Operă, în afară de *Boema*, bine interpretată de cântăreţi ruşi şi de Sasu Nicoară (tenor român), s-a jucat *Cneazul Igor* de Borodin, o minunăţie, o dezlănţuire, o revărsare de viaţă sălbatică şi frenetică, într-un ritm îndrăcit, cu costume de o bogăţie neaşteptată, mai ales culorile, numai asta şi ar fi meritat.

Veturia foarte drăguţă, guvernatorul foarte generos.

Aseară, supeu rece cu artiştii de la Operă, care au cântat toţi câte ceva. Ruşii, minunaţi ca voci.

14 iulie

Dimineaţa, cumpărături în oraş. La masă, simpaticul şi inteligentul Toto, cu frumoasa lui nevastă, Dina, Niky şi Emil. Subiect de conversaţie: războiul, mereu războiul. Toto consideră că nemţii au pierdut războiul. Sicilia e pierdută. Pe urmă cu Fichonette la târgul de vechituri şi apoi un film italian tâmpit cu Alida Valli.

17 iulie 1943. Bucureşti

Biata Sicilie şi biata Italie, bombardate îngrozitor. Roosevelt îi trimite Papei un mesaj în care îl informează că cetatea Vaticanului va fi cruţată, ca şi bisericile din Roma – în măsura posibilului.

Lambrino, în trecere prin Bucureşti, se grăbeşte să se întoarcă acolo cât mai curând.

Marţi, recviem la Curtea de Argeş pentru Regele Ferdinand şi Regina Maria; suntem poftite, deşi Regina nu merge. Ni se dă o maşină – la 6 dimineaţa. Ieri convorbire destul de lungă cu Ullea. Foarte înţelegător.

Nu mă simt bine. Maruka vine la mine (la 8) să mergem la Country Club la ceai. Socot că nu e o oră pentru aşa ceva şi o las să se ducă singură. Se plânge de Pynx şi spune că nu mai suportă viaţa pe care i-o face.

18 iulie 1943

Cinci ani de când draga noastră Regină Maria a murit. Marţi, parastas[*181] la Curtea de Argeş pentru ea şi Regele Ferdinand, găsesc invitaţia întorcându-mă de la familia Magheru, unde s-a cântat superb: cvintetul de Schumann, cu Madeleine Cantacuzino, care a fost uimitoare, două cvartete de Beethoven, două de Schubert, fragment dintr-un concert Enescu şi pe urmă muzică pentru două piane, Andricu şi Smărăndiţa Athanasof, între altele splendidul *Pelléas şi Mélisande* de Fauré, nemaipomenit.

Ieri, 17 iulie, coafor şi dejun la Lila, pe care n-o mai văzusem de două luni. Am fost nebună

de bucurie s-o revăd, îmi pare fericită şi mulţumită. Sper din suflet. De altfel, bărbatul ei e un tip serios şi o iubeşte, dar are un caracter dificil.

M-am întors acasă, pe urmă am alergat, la 6, pentru pălăria mea la doamna Pantazi, apoi gustare la „Nestor” cu doamna Pribegi. Mă culc devreme, întristată de bombardarea Romei.

20 iulie 1943

Mă scol la 4 dimineaţa şi pornesc să-l caut, la 5, pe generalul Atanasescu, pe urmă la gară ca să merg la parastasul[*182] Regelui Ferdinand şi al Reginei Maria la Curtea de Argeş. Acolo mai sunt Elena Perticari, Zwiedeneck şi Mamulea. Ceremonie foarte tristă şi foarte emoţionantă. Pe urmă Regele decorează opt ofiţeri şi 20 de drapele. Apoi se merge pe jos până la tribuna regală, unde drăguţul nostru Rege tânăr primeşte defilarea ofiţerilor şi a drapelelor decorate. Primul drapel decorat era cel al Regimentului 4 Roşiori al Reginei Maria. Ce emoţie!

23 iulie 1943. Vineri dimineaţa, ora 11

Am cinat la Maruka, la ora 11, întârziere sporită de o pană de maşină. Pynx e puţin bolnav, are ceva la prostată şi nu renunţă la muierea lui. Căldură îngrozitoare. La Lido, să ne răcorim. Azi-dimineaţă am văzut-o pe Lila. Marie Louise nu s-a întors. De ce? Sunt îngrijorată. Plec mâine (adică azi) la Sinaia. Marie Louise s-a întors de la Odessa cu avionul. Încântată.

24 iulie, sâmbătă, miezul nopţii

Am venit aseară la Sinaia cu drăguţa de Maria Brăescu. Aici, Skeletti, frate şi soră, şi, astă-seară, Vlad. Drăguţi. Cântă cu Emil, foarte agreabil şi atât de muzical! Vreme schimbătoare. Voluptatea de a te înveli noaptea – la Bucureşti era de nerespirat.

26 iulie 1943. Sinaia, ora 4 dimineaţa

Hotărât lucru, e a treia noapte proastă, de ce nu pot să dorm? Să fie genunchiul acesta nenorocit? Ieri m-am dus puţin în pădure. Vreme minunată. Maria Brăescu şi surorile mele vin la ceai, destul de târziu de altfel. Ion cel mic e încântător, a crescut şi e aşa de frumos!

Ieri a fost bombardată Bologna. Radio Bucureşti spune că majoritatea bisericilor au fost distruse. Ce porcărie războiul ăsta! Bietul Lambrino, mă întreb dacă a ajuns în Italia şi dacă trenurile circulă încă regulat. O să lase să fie distrusă întreaga Italie!

26 iulie, ora 11¾ noaptea

Marea noutate a zilei: Mussolini şi-a dat demisia. Regele a anunţat asta aseară şi i-a dat puteri depline lui Badoglio. Mussolini s-a hotărât, după manifestaţiile ostile de la Palermo de duminica trecută; ar fi plecat cu avionul într-o direcţie necunoscută. La Sinaia, mare emoţie. Valentina îmi telefonează în acest sens azi-dimineaţă. După-amiază iau ceaiul la ea, cu doamna Scanavi şi încântătoarea ei fiică, doamna Atanasescu, Sofia Bragadiru, Lili Vlasopol, Zoe Cămărăşescu. Toată lumea e tulburată; se crede că e începutul sfârşitului. Să vedem ce se va întâmpla în Rusia.

28 iulie 1943

Ce vreme minunată! În Italia, uşor bombardament la Napoli. Am impresia că încep discuţii cu Badoglio, deşi ziarele anunţă continuarea războiului. Deocamdată Germania se abţine să facă

comentarii şi trupele continuă să reziste la nord de Sicilia.

Marie Louise îmi scrie de la Bucureşti, prin Margot Fulga: a fost la Snagov şi s-a întors plină de flori, mai ales cu splendide muşcate.

29 iulie 1943. Sinaia

Mănânc la Jeana, cu Nineta şi copiii ei şi Dan, băiatul Dinei, hemofilic. Îmi scot un dinte şi curge sânge.

Ceai la Florica. Vorbim despre termenii de pace pe care Anglia vrea să-i impună Italiei: capitulare necondiţionată.

30 iulie 1943. Sinaia

Ploaie, frig. În audienţă la Regină. Adorabilă. Biata fiinţă! Ce viaţă tristă!

1 august 1943

Azi radioul nu funcţionează. Alarmă aici şi la Bucureşti. Fetele mele sunt acolo, mereu am emoţii pentru ele. Azi n-am avut ziare. Aseară mi-a telefonat Regina, rugându-mă să mă duc să iau masa cu ea marţi, în loc de azi. O face cu gingăşia ce o caracterizează. Robert Bossy a fost numit aghiotant al Regelui.

2 august, ora 2 noaptea

Anglo-americanii au bombardat Craiova, Piteşti, Găeşti, Ploieşti, Câmpina, Băicoi. Au incendiat diferite rafinării de petrol. Au doborât şapte avioane la Ploieşti şi trei la Câmpina. Multe pagube.

3 august 1943

Pagube foarte însemnate la Ploieşti şi Câmpina în urma bombardamentului anglo-american. Au doborât destule avioane. Ar fi fost 125; 60 de piloţi şi paraşutaţi sunt în spitalele din Ploieşti. Ieri i-au cerut iertare Reginei, când s-a dus să-i vadă, mai ales că populaţia a fost atât de bună cu ei când au fost prinşi.

Am dejunat la Foişor. Încântător. Regele, frumos şi simpatic. Regina, adorabilă.

5 august 1943

Azi am mâncat la Valentina. Se anunţă căderea Oriolului şi a Cataniei. Londra spune că Badoglio prezidează un important Consiliu de Miniştri. Să vedem rezultatul.

După-masă, la ceai: Valentina, Marietta Atanasescu, Lili Vlasopol şi drăguţa ei fiică. Cântă Skeletti. Foarte plăcut. Lili şi bărbatul ei vin cu motocicleta. Vreme minunată.

7 august 1943. Sinaia

Lila a fost cu soţul ei aici pentru două zile, a plecat azi după-masă. La 5 ne ducem la Djuvara, casă splendidă, vine să ne ia cu maşina. Papacostea îşi citeşte conferinţa – o ascult a patra oară, cu aceeaşi emoţie. Djuvara îmi spune ce i-a zis Clemenceau Reginei când s-a dus să pledeze cauza României: „Între un tigru şi o leoaică n-a ieşit niciodată ceva bun”.

8 august

Vreme ploioasă; e o nebunie, iar recolta de porumb e compromisă, căci a fost secetă grozavă.

Veşti proaste de pe frontul rusesc. Nici în Italia nu merge mai bine. Badoglio nu poate accepta condiţiile care i se impun, adică o capitulare fără condiţii. Ce ne aşteaptă?

Dejun la doamna Fotino. Biata de ea face muzică cu fiul ei Şerban. Apoi ceai la Sofia Bragadiru, pe urmă la soţii Buşilă, care îmi dau maşina să mă întorc.

9 august. Ora 11 noaptea, Braşov

Am venit azi-dimineaţă cu soţii Buşilă la Mihai Popovici. Foarte agitaţi – Maniu s-a îmbolnăvit subit la ei. Stază digestivă, spun ei. De n-ar fi ceva mai serios; sunt îngrijorată.

Mănânc cu soţii Buşilă la Ştirbei. Nadéjè merge cu două bastoane. Barbu anunţă că englezii au debarcat în Sicilia, la Sant'Agata. În Rusia, nemţii se retrag – ca să scurteze frontul, spun ei. În Italia e rău, guvernul le cere iarăşi întăriri nemţilor, care refuză. Prin urmare, vor fi siliţi la pace.

Braşov, 11 august 1943

Din fericire, Maniu e mai bine. Aseară au venit de la Mihalache profesorul Lupu şi fratele lui. Profesorul îl examinează pe Maniu şi declară sus şi tare că a avut un acces de malarie. Toţi prietenii sunt încântaţi. Rezultat: azi-dimineaţă s-a ridicat şi s-a îmbrăcat.

Ieri am fost la Florica Assan. În ultimul timp a slăbit foarte mult, fiul ei e în Elveţia, Mareşalul i-ar fi oferit orice post de ministru în străinătate; pentru moment n-a acceptat nimic.

Mihalache explică situaţia: în Germania s-au format două grupări, una pentru pace cu Rusia (Hitler), alta pentru pace cu Anglia.

Nitti, omul de stat italian, se întoarce în Italia de la Paris, unde îl exilase Mussolini[*183].

N-am mai avea decât 100.000 de oameni pe front.

Elisa Boxhall a venit ieri aici cu tatăl ei (nu eram acasă) şi a anunţat moartea bietului Mihai Brâncoveanu, accident de avion. Tocmai se însurase cu tânăra Casa Rojas, fiica ministrului Spaniei mutat la Ankara.

12 august, joi, Braşov, 1943

Moartea tânărului Mihai Brâncoveanu e confirmată; săracul, 22 de ani – şi bieţii părinţi, sărmana Lala trebuie să fie disperată.

Se pare că trupele germane sunt ameninţate la Harkov cu încercuirea. La ce a servit tot acest război? În Sicilia, italo-germanii evacuează unele localităţi din nord.

Nu am veşti de la Coletta; telefonez la Bucureşti ca să vorbesc cu Marie Louise, dar ea e la Snagov. Maniu e mai bine, a mâncat cu noi şi chiar a băut şampanie. Aflu despre Veturia lucruri pe care nu le cunoşteam, că ar fi fost amanta unui ungur, Horváth, în timpul celuilalt război, când nu era încă nevasta lui Goga; că Garda Naţională Română ar fi închis-o la Sibiu, unde a rămas două sau trei zile.

13 august 1943. Braşov, ora 8 dimineaţa

Ieri, după dejun, mică partidă de rummy cu Adela, mama ei şi Leucuţia. Înainte de masă, Maniu îmi povesteşte lucruri interesante despre viaţa Veturiei, care nu-i fac cinste. Păcat pentru o femeie inteligentă şi capabilă ca ea.

Iau ceaiul cu Nadèje, biata de ea, îţi face milă s-o vezi cum se ridică să stea în picioare. Zice

că numai tratamentul cu hormoni al unui oarecare doctor Lacœur i-a făcut bine. Mă duc şi mă întorc pe jos. Seara, la cină, Maniu şi Leucuţia. Cu primul vorbesc despre război; nu mai crede că nemţii îi pot respinge pe ruşi. Dar, dacă ajung la o înţelegere între ei, noi stăm prost.

13 august, vineri seara, ora 10½. Braşov

La prânz şi la cină, partizanii lui Maniu: Ilie Lazăr, foarte nostim, s-a dus să-l viziteze pe Mureşanu la puşcărie. Maniu e foarte simpatic şi binedispus. Se simte bine. După dejun, puţin rummy; pierd, ca de obicei. A plouat toată ziua.

15 august, Sf. Maria. Braşov, duminică, ora 8 dimineaţa

Ieri deja vremea era superbă, asta în momentul plecării lui Maniu, care se simţea bine şi nu mai avea răbdare; a plecat la Sibiu cu doi apropiaţi.

La dejun, contesa Lagarde, prietena ei, domnişoara de la Fourmière şi colonelul Lafaille, ataşatul militar francez; contele Lagarde, secretarul legaţiei franceze, n-a putut veni. Soţia lui, care a fost foarte bolnavă anul trecut, în timpul sarcinii, a adus pe lume două gemene blonde, superbe – se pare. Mama are ochii imenşi, puţin speriaţi; dă impresia unei ţinute foarte puţin îngrijite. Prietena ei la fel. Colonelul Lafaille arată bine, distins, mai curând băiat drăguţ, pare inteligent. Eu şi Ecaterina am bârfit-o pe Martha Bibescu. Am avut dreptate să facem praf o compatrioată?

Mai apoi intru un moment la cumnata Adelei, soţia unuia din fraţii Popovici, o femeie frumoasă, de 30 de ani, mai tânără decât morocănosul ei de bărbat. Pianistă cu oarecare pretenţii, trebuie s-o ascult azi.

Soţii Barbu îmi trimit maşina şi după câteva cumpărături mă duc să iau ceaiul cu biata Nadèje – ieri era mult mai bine. Făcea dantele cu igliţa, cu bietele ei mâini obosite. Barbu, atât de subtil şi de plăcut!

Mă întorc ca să mă întâlnesc cu Florica Assan şi pe urmă cu turcul, ambasadorul la Bucureşti, Suphi Tanrıöver. Sunt îngrijorată de înaintarea ruşilor; el îmi spune că anglo-americanii vor şti să-i pună stavilă la momentul potrivit. Între timp, au bombardat Roma, Milano – într-un mod îngrozitor –, Torino, Berlin – de unde populaţia fuge înspăimântată, cu orice mijloace. În Sicilia, nemţii fug, doar un colţişor a rămas neocupat.

16 august 1943. Sinaia, ora 6 dimineaţa

M-am întors aseară de la Braşov cu soţii Buşilă şi Skeletti, care au dejunat acolo (la Popovici). Eclipsă aproape totală de lună, arăta ciudat. La ora ceaiului, la Popovici, Radu Crutzescu, Tabacovici şi Savel Rădulescu. Acesta din urmă îmi dă veşti despre Ciuntu, se pare că ar vrea să se întoarcă (e la Tokyo), dar n-are cu ce. Au vrut chiar să-l numească acolo, dar a refuzat. Caracter.

În Rusia, ruşii continuă să înainteze. Se crede că nemţii se consolidează pe Nipru, ceea ce e stupid, fiindcă au la Harkov mari depozite de muniţii pe care nu le vor putea arunca în aer. Artileria rusă e formidabilă.

17 august 1943

Lila vine azi cu micuţii ei, mare bucurie. Din fericire, vremea e frumoasă. Ieri mi-am pierdut toată ziua aranjând camera copiilor. Adina Skeletti e suferindă, trebuie s-o mut sus.

Ieri, ceai la doamna Buşilă, lume multă, între care doamna general Lascăr, soţia generalului prizonier în Rusia, multă vreme socotit mort. A scris şi Mazarini. Spun că sunt bine trataţi. Să

sperăm. Cere tuturor hârtie de ţigări şi ciocolată; soţia lui le-a găsit.
La întoarcere, muzică cu Skeletti.

19 august 1943. Sinaia

Lila şi bebeluşii ei sunt instalaţi. Cel mic e cam palid, frumos, cuminte, liniştit. Fetiţa, capricioasă, nervoasă. În aerul de la Sinaia trag nădejde să-şi recapete bujorii în obraji şi să-şi rotunjească pulpiţele frumoase. Din fericire, vremea e minunată.

20 august 1943. Sinaia

Azi-dimineaţă am fost la Ivănceni, ca să aflu informaţii proaspete. Nimic nou. Sicilia e pierdută deja de câteva zile. Anglo-americanii bombardează coasta Calabriei. Bombardamente violente asupra oraşului Milano, bomba aruncată asupra domului a distrus porticul, scara şi mai multe loji, distrugeri la Santa Maria delle Grazie, doar *Cina* lui Leonardo a rămas în picioare. Oribil război!
La 5½, câteva persoane au făcut puţină muzică, după care mica Scanavi cea drăguţă execută dansuri de caracter pe muzică de Chopin.

23 august 1943. Sinaia

Marie Louise îmi scrie că toţi prizonierii englezi au fost transportaţi în Germania. Bietul Peter!
Ieri am prânzit la doamna Buşilă.

25 august. Sinaia, ora 11½ noaptea

Am mâncat la Jeana. Pe Gogu l-am găsit obosit şi somnolent, poate din pricina căldurii.
După-amiază, muzică aici. Vin cei doi fraţi Fotino, Silvestri cu soţia, soţii Atanasescu, Lili Vlasopol cu fiica ei, doamna Scanavi cu a ei, Edmée, doamna Gheorghiu şi doamna Ioanovici cu băiatul ei. Silvestri improvizează, Fotino interpretează *Les Folies d'Espagne*.
Harkovul a căzut!

26 august, ora 11¾ noaptea. Sinaia

Nimic deosebit. Nici măcar n-am citit ziarele de azi. Câteva cumpărături în oraş cu maşina lui Bediţeanu, pe urmă am luat o gustare la ei, biata femeie e tare palidă. Doamna Rarincescu pretinde că pentru iarnă avem combustibilul asigurat dacă n-o să mai fie alte bombardamente. Ricci Hillard ar fi venit ieri ca traducător la spital, unde sunt internaţi americanii, ar fi vorbit cu ei şi a ieşit foarte optimist, ca şi cum ei ar fi factorii de decizie.
D'Annunzio lucra numai de la ora 8 seara până a doua zi la prânz. „Am observat" – scria el – „că pagina cea mai frumoasă e cea pe care o aşterni la ora viselor, a cocoşului şi a zorilor".

26 august. Sinaia, ora 3 noaptea

Nu pot dormi. Mi-am petrecut toată ziua cu micuţa Lilei, pentru că guvernanta e plecată, iar Lila are atâtea de făcut cu mezinul. Ce vârstă complicată, micuţa asta bagă în gură tot ce găseşte – o grijă permanentă. Cumnata Adelei Popovici vine să mă vadă; fizic agreabil, simpatică. Citesc în continuare *D'Annunzio,* scris de secretarul său, Antongini, care spune că marele poet era complet indiferent la orice problemă religioasă şi că sclipirile mistice care strălucesc ici şi colo în opera sa

nu se datorează unei convingeri religioase adevărate, ci exclusiv unor raţiuni artistice.

27 august, ora 11½ noaptea. Sinaia

Regele Bulgariei e foarte bolnav, se zice că are angină pectorală – medicii sunt foarte îngrijoraţi.

La Nora Steriadi, interior încântător, broderii frumoase, splendidă asortare de culori. Mozaicuri interesante, un vas frumos pentru trandafiri. Soţul ei a plecat în străinătate, la expoziţia de la Stockholm.

28 august, ora 11½ noaptea. Sinaia

Regele Bulgariei a murit, ucis de agentul lui de pază, care era însărcinat să-l apere. Ce va ieşi de-aici? Gandhi e la Lisabona să discute pacea.

29 august, seara

În Bulgaria şi Danemarca toate comunicaţiile au fost întrerupte. Stare de asediu. E rău acolo.

30 august, seara, 1943. Sinaia

Micuţa Lilei a făcut amigdalită. Are febră mare. Vine în vizită prinţesa Ileana cu trei din copiii ei. Cei mari sunt frumoşi. Casa e întoarsă pe dos din cauza micii Ileana, dar şi pentru că arhiducesa a pierdut un frumos safir de la unul din inelele ei.

La masă, cuplul Papacostea; el e aşa de amuzant şi de inteligent! Ne citeşte conferinţa pe care a ţinut-o despre Marghiloman.

După-amiază stau cu cea mică. Seara, muzică cu Skeletti.

31 august 1943

Din fericire, mica Ileana nu mai are azi temperatură. Plouă cu găleata. Iau ceaiul la doamna Scanavi. Casă adorabilă, grădină splendidă, plantată cu mult gust şi cu grijă. Micuţa Scanavi, şarmantă, dansează foarte frumos. Imposibil să ascultăm la radio discursul lui Churchill. Prea mulţi paraziţi.

4 septembrie 1943, ora 8½ dimineaţa. Sinaia

Englezii au debarcat ieri în Calabria. După trei zile urâte, azi a ieşit soarele. Micuţa Lilei şi-a revenit, din fericire. Capricioasă şi greu de crescut. Ieri, puţină muzică cu tânărul Fotino. Vine să mă vadă Sofia Bragadiru, drăguţă, îmi aduce flori şi unt.

5 septembrie 1943. Sinaia

Ruşii înaintează. Lupte sângeroase la Smolensk. Englezii înaintează în Calabria.

Ieri, ceai la Sofia Bragadiru, cu familia Skeletti.

Udrea vine pentru două zile să-şi ia soţia. Se întoarce probabil marţi.

6 septembrie 1943

Trei ani de când a abdicat regele Carol al II-lea. Circulă multe zvonuri despre Ardeal. Se vorbeşte despre o remaniere guvernamentală iminentă.

Citesc *Papirusurile din Lesbos*[67] de Arthur Weigall, fost inspector general al antichităţilor al guvernului egiptean, carte care îi aparţine lui Djuvara. Unii spun că sunt nouă muze, dar se înşală, pentru că, atenţie, există şi Sappho din Lesbos, care este a zecea (Platon)[*184].

7 septembrie, seara. Sinaia

Ceai de gală la familia Buşilă. Toată Sinaia. Nimic nou, doar că Valentina povesteşte vizita ei la Papă, care pe atunci era doar cardinal şi care i-a vorbit aşa de frumos, că ea a început să plângă. În momentul de faţă se pune problema ca el să lanseze un al doilea apel pentru pace. Din nenorocire, primul n-a fost difuzat, dar se zice că Papacostea îl are şi i-l voi cere. Se pare că e de o mare frumuseţe.

Lila e la Bucureşti. În momentul acesta copiii sunt bine, dar micuţa e capricioasă şi nu mănâncă aproape nimic.

8 septembrie. Sf. Maria Mică

Italia a capitulat azi fără condiţii. Ruşii au cucerit Stalino[*185].

10 septembrie, vineri seara, 1943

Lila se întoarce astă-seară cu Papacostea şi Marie Louise, care doarme la Lucette.

Capitularea Italiei e numită trădarea lui Badoglio.

14 septembrie. Sinaia

Nemţii au reuşit să-l răpească pe Mussolini. Lovitură de maestru. Ruşii înaintează, au luat Brianskul. Marie Louise a fost aici de sâmbătă până luni.

Duminică am văzut-o pe Regină. Îngrijorată.

Papacostea ne-a citit conferinţa lui despre Regele Carol şi Ion Brătianu. Foarte interesantă. Mare putere de evocare.

17 septembrie

Ruşii continuă să înainteze. Mă gândesc să mă întorc acasă peste zece zile.

18 septembrie. Sinaia, miezul nopţii

La dejun, Coletta şi Marie Louise, care au venit să mă vadă. Pe urmă, la Braşov cu Papacostea şi Lila, Adina Skeletti şi Ella. Mă duc să le văd pe Florica Assan, încă slăbită, şi pe Nadèje, cu o eczemă, peste toate ale ei, săraca.

Ruşii continuă să înainteze. Încep să se certe cu englezii şi americanii – cine va ocupa Balcanii. Am văzut-o pe Gaby Dombrowski, îngrijorată din cauza fratelui ei Mircea, care a slăbit mult şi face tot timpul febră. Poate se vor duce la Viena, la Cottage.

Trecând prin Predeal, te întristezi cu adevărat când vezi că au dărâmat gara şi o să facă cheltuieli enorme pentru una nouă.

Roosevelt şi Churchill îi trimit o telegramă foarte amabilă regelui Italiei.

20 septembrie 1943. Sinaia

Înaintarea ruşilor continuă. Ieri soţii Papacostea au prânzit la mine; el e foarte plăcut, inteligent, memorie excelentă, darul imitaţiei. Pe urmă, cinema; întorcându-mă de la Cazino pe

jos, la confiseur, colonelul Skeletti îmi povesteşte, între altele, cum dresa caii Regina Maria şi cum într-o zi calul a răsturnat-o, iar când colonelul a întrebat-o dacă s-a lovit, ea a răspuns: „Nu, dar am fost teribil de umilită”.

21 septembrie 1943. Sinaia

Ruşii au patriarh. Înaintarea lor continuă. Să vedem ce vor face nemţii pe Nipru.

22 [septembrie 1943. Sinaia]

Vreme splendidă. Ieri, muzică la doamna Gheorghiu. Fiul ei şi Edmée interpretează o sonată de Mozart şi pe cea de Fauré.

23 septembrie 1943. Sinaia

Corsica, ocupată de francezii liberi. Ieri, la masă, drăguţa de Sofia Bragadiru. Ne aduce flori. La ceai, doamna Mihail, generalul Bălănescu şi soţia lui. Marguerita e foarte necăjită din cauza Mariei Liliane, căreia trebuie să i se facă o a doua intervenţie la sân. Săraca!

23 septembrie, seara. Sinaia

Frig. Somn. Lila pleacă la Bucureşti cu Sofia. Micuţa, răcită, e în pat. E aşa de afectuoasă, draga de ea!

Francezii ocupă Corsica. Ruşii înaintează.

24 septembrie 1943. Sinaia

Ileana e în pat, nu mai are febră. Îmi petrec cea mai mare parte a zilei cu ea. E adorabilă, în ciuda felului repezit şi a capriciilor. Uneori e potolită.

Ceai la Jeana, cu Florica şi Letiţia.

La radio: continuă înaintarea ruşilor – la 15 kilometri de Kiev. Panică la Bucureşti. Ungurii ameninţă că vor transporta trupe în Transilvania.

27 septembrie 1943. Bucureşti

Am venit la înmormântarea bietului Costică, fratele meu mai tânăr (trei ani diferenţă). Mort în urma unei angine difterice, luată nu se ştie cum. Nu i-a rezistat inima. Bietul Tică, atât de bun, de dulce şi de drăguţ! Mi-e greu, mi-e foarte greu, şi ne vedeam aşa de rar, în ciuda afecţiunii care ne lega! A avut o viaţă de familie minunată, înconjurat de o soţie excelentă şi de copii buni.

Mă întorc azi la Sinaia. Am impresia că voi fi mai bine acolo decât aici.

28 septembrie 1943. Sinaia

M-am întors aseară cu Florica şi Gogu. Lila e atât de afectuoasă, Skeletti aşa de drăguţ! Bucuroasă că mi-am regăsit fetele. Ileana e încântată de păpuşa ei.

Vreme frumoasă. Nu mă pot obişnui cu ideea că bietul Costică nu mai e. N-am profitat de-ajuns de el, ne vedeam prea puţin – o spunea mereu. Dragul băiat, un prieten excelent care dispare. Toţi cei care l-au cunoscut l-au iubit. Atâta blândeţe, atâta bunătate, îmbinate cu delicateţe şi sensibilitate.

2 octombrie 1943

Ieri, opt zile de când dragul nostru Costică a închis ochii. Nu pot realiza că a dispărut – să nu-i mai aud vocea la telefon, să nu-l mai zăresc în uşa biroului lui când mă duceam să-i văd pe toţi. Ce tristă e viaţa, cu moartea la tot pasul, şi n-ai ce face! Am hotărât să ne prelungim şederea aici din cauza ameninţării bombardamentelor. Încolo, vremea e minunată.

Joi [Marţi], 5 octombrie, ora 3½ noaptea

Ieri, la masă, Dan Berceanu, invitat de familia Skeletti, care pleacă mâine. Plăcut de frecventat, fiind atât de optimist. Ne spune că se vorbeşte insistent de o pace ruso-germană.

Lila şi cu mine ne ocupăm mult de cei doi micuţi, guvernanta fiind la Bucureşti pentru câteva zile. Cea mică refuză iar să mănânce. E de-a dreptul descurajant, în schimb bagă în gură lucrurile cele mai scârboase, degetele murdare ş.a. Aseară a venit să ne vadă Robert Bossy şi ne-a spus că ducesa de Aosta, sora Reginei noastre, are un băieţel. Îi telefonez Reginei, care îmi spune că bebeluşul a venit pe lume cu 18 zile mai devreme, că a aflat vestea datorită Papei, care l-a însărcinat pe cardinalul Maglione să-i transmită vestea nunţiului la Bucureşti. Acesta a transmis îndată că mama şi pruncul sunt bine, sănătoşi. Regina e necăjită că n-a putut fi acolo, n-a putut să telefoneze, să telegrafieze sau să scrie. E în faţa unui zid chinezesc. Cât o să dureze? Ducesa a născut la Florenţa, n-are nici o veste despre soţul ei. Singură acolo, păzită de patru ofiţeri ai soţului ei, fără nimeni din familie lângă ea.

Vremea continuă să fie minunată. Lila vrea iar să se ducă la Bucureşti, pe 15 ale lunii, ca să-şi schimbe bucătăreasa. Rămân aici singură cu cei mici două-trei zile. Familia Skeletti pleacă în după-amiaza asta.

7 octombrie, 11½ noaptea. Sinaia

Cei doi Skeletti au plecat azi cu Dobrescu. Imediat după plecarea lor soseşte un delegat de la Ministerul Economiei Naţionale, însoţit de un sergent, pentru o eventuală rechiziţionare a vilei. Protestez şi îi reclam lui Robert, iar astă-seară îi telefonez maiorului ca să-l rog să intervină. Să vedem ce se întâmplă. Am rămas singuri, Lila, eu şi cei doi micuţi.

8 octombrie, ora 11 noaptea. Sinaia, 1943

Azi-dimineaţă, vizita lui Rădulescu în legătură cu concertele Asociaţiei muzicale. Primul concert, de orgă, cu un celebru organist din Germania, Batman, al doilea concert, cu orchestră, dirijat de Enescu. Plec de la Sinaia sâmbătă. Lila rămâne aici cu cei doi micuţi.

Mare agitaţie pentru rechiziţionarea vilelor, trei ministere care se mută la Sinaia, 5.000 de funcţionari greu de cazat.

Marie Louise telefonează de la Bucureşti că biata Coletta a pornit încet, încet spre Maxut, cu un doctor, Ani a făcut angină difterică. Ina e bine, dar trebuie să i se facă preventiv o injecţie. Ce grijă şi ce necazuri!

Duminică, 10 octombrie 1943

Vreme oribilă. Plecăm marţi cu copiii, cu maşina. Papacostea, politicos, ne trimite o maşină. Despre Coletta ştiu că se întoarce mâine cu Ani şi cu Ina, amândouă sănătoase, numai de n-ar duce Ani microbii cu ea încă o vreme.

Luni, 11 octombrie, seara. Sinaia, 1943

Plecarea e fixată pentru mâine după-amiază, drăguţul Papacostea îmi trimite o maşină. E

groaznic de frig. Şederea aici a fost dintre cele mai agreabile, datorită Lilei şi familiei Skeletti, drăguţi cu toţii. Tristă că mă despart de copii; aici vedeam în fiecare zi cum creşte Andrei şi drăgălăşenia Ilenei, care are un surâs irezistibil!

12 octombrie 1943. Bucureşti

M-am întors aseară de la Sinaia. Frig îngrozitor, ninge, să fi venit iarna, cu toate asprimile şi cheltuielile ei?

Pe frontul de Răsărit nemţii rezistă cu greu şi continuă să se retragă.

14 octombrie 1943. Bucureşti

Criză urâtă de reumatism la genunchi, supărător şi dureros.

Pe front ruşii continuă să înainteze. Kievul, în flăcări.

15 octombrie 1943. Bucureşti

A doua zi în pat. Titi Leonte vine să mă vadă şi să mă consulte la genunchi. Îmi recomandă injecţii cu iod şi diprosal. Ar fi bine să mă îngrijesc, deşi mă enervează, dar e şi mai enervant să nu te poţi ţine pe picioare. Vine să mă vadă Adina Skeletti, conversaţie foarte plăcută.

23 octombrie 1943. Bucureşti

[*186]Se pare că nemţii rezistă ceva mai bine în Rusia. Dă, Doamne! O să ocupe Transnistria, fiindcă au cedat o bucată mare din Ucraina.

24 octombrie, seara

Speranţe zadarnice: ruşii au ocupat Melitopolul şi îşi continuă înaintarea. E cumplit.

Ella a dejunat cu mine. [Am cântat la] patru mâini. Pe urmă vin să mă vadă Matei şi Jeanette. Foarte drăguţi.

Lui Malaxa i se dau fabricile înapoi.

25 octombrie 1943. Bucureşti, ora 11 seara

Prânzesc la Marie Louise cu Lila. Îi plătesc Mariei Louise dobânda pe doi ani. Îi mai dau pentru alţi trei.

Ruşii continuă să avanseze, nu se ştie nimic sigur despre conferinţa de la Moscova.

28 octombrie 1943

Plouă. Ieri, zi proastă pentru bietul meu genunchi. Fetele vin să ia ceaiul la mine, chiar şi copiii Lilei, pe care Marie Louise îi duce acasă cu maşina.

Alice Nenciulescu, cu o pălărie extraordinară, îmi aduce bomboane şi jurnale de modă.

Frontul de Est continuă să se retragă.

Vineri, 29 octombrie, ora 2 noaptea

Ieri la masă: soţii Ghyka, Papacostea, Skeletti, Marie Louise, Niky şi Lila. Plăcut. D. Ghyka şi Papacostea, inteligenţi, memorie bună. Acesta din urmă ţine în toată ţara conferinţe despre Regele Ferdinand şi Regina Maria. Mare succes. Mai târziu vine să mă vadă sora mea Marioara, mă caută soţii Bediţeanu şi iau ceaiul cu această tânără care a suferit o operaţie

importantă. Câmpeanu i-a scos două pietre din vezica biliară. Una e enormă, de mărimea unei nuci mici, şi cealaltă cât o alună mare. Le păstrează cu grijă în vată, într-o cutie. Când mă întorc acasă, o găsesc pe Veturia, care venise de la cununia lui Baby Greceanu.

Ina, o frumuseţe, s-a întors ieri din Moldova, a crescut şi e aşa de drăguţă!

30 octombrie, ora 11 noaptea

Mănânc la Silvia. Îl văd pe Heilpern, îngrijorat pentru fiul lui, cu ochii roşii – dar cred că lucrurile se vor aranja. Silvia mă conduce acasă.

Apoi, cu Sofia Bragadiru şi Elisabeth Ghyka la întâlnirea Asociaţiei, la Adela Popovici – ceai somptuos. Decidem diferite lucruri şi ne grăbim să le lăsăm pe cucoanele astea să se ducă la ceaiul turcesc, recepţie. La întrunire, tânărul Andronescu îmi spune că e posibil ca nemţii să fi ieşit victorioşi la Kremenciug. Radioul nu zice nimic.

Dimpotrivă, Radio L[ondra] anunţă înaintarea ruşilor şi 80 de localităţi cucerite. Am impresia că nemţii nu mai luptă cum trebuie. Le e de-ajuns.

Ieri mica Krupenski şi Ina au venit să se joace la mine, foarte drăgălaşe, ne-am jucat împreună.

Duminică, 31 octombrie 1943

La masă: Lila şi Ella. Pe urmă vin Ina şi Ion şi copiii soţilor Krupenski, ceea ce deranjează puţin [cântatul nostru la] patru mâini. După ce pleacă, vin soţii Nicky Chrissoveloni, atât de drăguţi, el adorabil, Florica Assan, Elisabeth şi Ninette Ghyka.

Coletta e foarte afectată de injecţia cu anatoxină. O doare braţul şi are febră. Îmi povesteşte că azi-dimineaţă a asistat, la cazarma Regimentului 4 Roşiori, la inaugurarea unui bust al Reginei Maria. Sunt indignată că nu m-au invitat. Evident, nu m-aş fi putut duce din cauza piciorului, dar ei trebuiau să facă gestul. După asta vorbim despre război. Se pare că nemţii rezistă totuşi puţin spre Kremenciug. Mă întreb dacă e adevărat.

1 noiembrie 1943

Am făcut o nebunie: 40.000 de lei pentru un „Red star”, numai de ar funcţiona.

Nemţii rezistă într-un punct al frontului, încolo e rău.

Cele trei mari puteri iau o mulţime de măsuri pentru după război. Ce-o să iasă?

2 noiembrie 1943. Bucureşti

Astă-seară vin la cină surorile mele, Ella şi Veturia, apoi facem un pinacle. După masă, soţii Buşilă şi Stephans. Fiecare spune fără jenă ce gândeşte.

La masă, Coletta. Ina, la 4, pentru lecţia ei de pian.

Nemţii rezistă la Kremenciug.

La masă la Marie Louise. Lecţie cu copiii. La 5, la Lila, cu Coletta şi Ina. Andrei are puţină febră. Ileana, drăguţă. Erau acolo surorile mele şi frumoasa Ileana Balş. Îmi dă fotografii excelente cu scumpul Costică. Ne întoarcem. Vânt şi frig.

Nemţii anunţă câteva succese şi luare de prizonieri. Ruşii, din contră, susţin că avansează foarte repede. Frig şi vânt. Bieţii soldaţi!

5 noiembrie 1943

Azi prânzesc cu fratele meu Grigore. La 3¼, Ion Costinescu pentru lecţia lui de pian. La 4½, cu E. Ghyka şi doamna Andronescu la încântătoarea Sofia Bragadiru, pentru şedinţa Asociaţiei muzicale. Adela Popovici s-a dus azi-dimineaţă la Petrovici, care a acordat o subvenţie de 40.000 de lei de concert pentru cinci concerte destinate tineretului şcolar. Aflând de asta, Cocea s-a grăbit să ceară şi el la fel. Adunarea generală, pe 14 noiembrie.

6 noiembrie, seara. Bucureşti, 1943

Kievul, evacuat.

La masă: soţii Krupenski, Păstorel, George Assan, soţii Emil, Coletta. George Assan nu e pesimist. Marie Louise e îngrijorată. Închiriez garsoniera. Necazuri din cauza caloriferului.

Le-am văzut pe Nineta şi pe Florica Assan. Îmi povestesc lucruri extraordinare despre Maruka: cât lipseşte ea, îl culcă pe şofer în camera ei ca să-l spioneze pe Pynx. Neobişnuit.

8 noiembrie 1943. Bucureşti

Vreme închisă, ploaie. Toată noaptea m-a durut genunchiul. Diferite probleme mărunte, dar toate astea nu mai contează faţă de ce ne aşteaptă. Toţi se tem de o revoltă internă. A fost descoperit portarul unui bloc care îi învăţa pe servitorii de la diferite apartamente ce trebuie să facă pentru a-şi ucide stăpânii.

9 noiembrie 1943. Bucureşti

Noi necazuri cu caloriferul. Individul însărcinat cu întreţinerea lui e de o rară neglijenţă, dublată de o indiferenţă totală.

Mănânc singură.

După-amiază, Ina, Marie Louise şi doamna Stoenescu. Conversaţie: războiul. Îngrijorare generală.

10 noiembrie, miercuri, ora 7¾ dimineaţa

Ploaia a încetat. Genunchiul tot mă doare. Ieri am dejunat la Lila, cu cei trei Skeletti şi cuplul Condiescu. Comentăm cu îngrijorare discursul lui Stalin, care pretinde să anexeze Polonia, ţările baltice şi Moldova (românească), fiindcă Basarabia o consideră ca făcând fără discuţie parte integrantă din Rusia.

Bietul Rege Ferdinand şi draga Regină Maria şi Ion Brătianu, dacă ar vedea săraca Românie în ce greutăţi se zbate!

11 noiembrie 1943. Bucureşti, ora 8 dimineaţa

Caloriferul reparat, mai mult sau mai puţin. Bun articol în *Le mois de Genève* intitulat „Războiul nervilor”. Vreme umedă. Genunchiul meu o simte. Micuţul Mariei Louise are de ieri pete pe corp, probabil varicelă. Fetiţa a făcut ieri lecţia de pian şi de franceză cu mine.

15 noiembrie 1943. Ora 7 dimineaţa, Bucureşti

Ieri am prânzit la Coletta, cu Ina. Apoi adunarea generală a Asociaţiei muzicale, la Conservator. O prezidez, destul de intimidată.

A căzut Jîtomîrul.

Recitesc *Educaţia sentimentală* de Flaubert.

19 noiembrie 1943

Vreme umedă. Azi, diferite cumpărături.

Ieri, la dejun: Binica, Coletta, George, Fred, Papacostea şi Păstorel. Se pare că nemţii au preluat iniţiativa în Rusia – în unele locuri. Aici ne temem de bombardamente. Sofia a fost bombardată. Se zice că ar fi 3.000 de morţi.

22 noiembrie, ora 11 noaptea. Bucureşti

Nemţii au recucerit deja vineri Jîtomîrul. Azi l-am văzut pe Démètre, îmi spune că nu se mai poate vorbi de un front pentru că nemţii trebuie să-şi ducă rezervele dintr-un loc într-altul; ar vrea să-şi scoată trupele de ocupaţie din diferitele ţări dacă ar putea constitui guverne absolut sigure.

La dejun: Marioara şi Sanda Paulescu. La 12 fără 10 noaptea, alarmă aeriană. E 12:27 şi încă nimic. Mi s-a părut că aud bombardamente îndepărtate, acum nu mai e nimic. Mare linişte pe străzi. Se pare că avioanele dinspre Zimnicea n-au putut lansa bombe din cauza ceţii, spune doamna Buşilă. Démètre Ghyka a venit ieri să mă vadă. E la curent cu tot. Zuca Brătianu şi soţia medicului ei au cerut s-o vadă pe Regină, care le-a invitat la dejun la Sinaia; soţia doctorului voia să dea noutăţi despre ducesa de Aosta.

23 noiembrie 1943. Bucureşti

Ieri am prânzit singură. După-amiază, soţii Chrissoveloni, Mihai Boerescu şi Adina Skeletti. Seara mă duc şi fac muzică la Bediţeanu: trioul nr. 3 de Beethoven, cu Filip şi un violoncelist destul de bun, sunet slab.

Azi-dimineaţă e frumos. Azi la 8 fix îmi telefonează Maruka, cu veşnicele ei plângeri legate de Pynx, pe care l-a găsit într-o stare îngrijorătoare, jigărit şi nemaiştiind ce să facă de bucurie. În dimineaţa asta se va duce la repetiţie; vrea să mă ia cu ea, dar nu sunt aşa de sigură pe piciorul meu ca să merg. Ieri, cu Chrissoveloni. Am vorbit de Morand. Ea îmi spune: „A venit soacră-mea (87 de ani), care e certată cu Paul Morand, pe care îl socoate neghiob”. Nepotul are 15 ani şi voiau să-l plaseze la Dim. Soutzo, dar acesta e bolnav, are cancer. Bătrâna e mulţumită că băiatul nu poate fi dus la el.

25 noiembrie. Sf. Ecaterina

Vreme minunat de caldă. Mă doare genunchiul. Ieri, la Lila, cu drăguţa doamnă Buşilă. Lala vorbeşte tot timpul, ia masa zilnic în oraş. Mica spaniolă se mută, şi Marina la fel, cu nepoatele. Lumea susţine că mica spaniolă îl acaparează pe fratele mai tânăr. Lala vorbeşte de bine Casa Rojas, care îi scrie de la Ankara că postul e important, dar cumplit de trist şi că viaţa e mai scumpă ca la Bucureşti. Se vorbeşte de Martha, care ar fi fost foarte drăguţă cu familia când cu necazul lor, dar ea o consideră stângace.

Pe urmă ne ducem la conferinţa lui Papacostea despre conflictul ruso-turc (Marea Neagră), la Universitatea liberă.

27 noiembrie 1943. Bucureşti

Piciorul mă doare mai rău ca niciodată. Sofia Bragadiru vine să mă ia ca să mergem la concertul Asociaţiei pentru elevi de la sala Dalles. Chiar Petrovici şi nevastă-sa vin acolo şi binevoiesc să aplaude. Mica Pally, excelentă, magnifică, voce de contralto. Mă târâi şi la Salon ca

să văd desenele, ale lui Jiquidi, foarte bune. Acolo ne întâlnim cu Lila şi bărbatul ei. Mă conduc acasă. Mă întind cu o sticlă de apă caldă pe genunchi şi durerea mă lasă.

Vin să mă vadă Nineta şi Elenuţa.

29 noiembrie 1943. Ora 8 dimineaţa

Ieri m-a durut rău piciorul. Cu toate acestea, datorită bunăvoinţei Alinei Costinescu m-am putut duce la botezul adorabilei micuţe a lui Mitzi Berindei, unde ea adunase familia şi prietenii. Am stat de vorbă îndelung cu Vasiliu despre Papă, pe care l-am văzut la Roma şi pe care el, Vasiliu, l-a cunoscut bine cât a fost în post la Vatican. Socoate că Papa a pierdut momentul de a intra în istorie, neprotestând la momentul potrivit contra bombardamentelor care ar fi putut avea mari repercusiuni. Acum e prea târziu şi, de ar vorbi azi, ura sa contra neamţului l-a împiedicat, poate, să salveze patrimoniul preţios al umanităţii şi să salveze atâtea vieţi omeneşti, căci cuvântul său ar fi dat roade. Pe urmă vorbesc cu grasul de Radu Florescu, care încă îşi face iluzii cu privire la forţa militară a nemţilor şi crede încă în victoria lor. Doamna Ghyka, fosta soacră a Sandei Ghyka, îmi vorbeşte de fosta ei noră cu mult dispreţ. Îmi spune că n-ar fi crezut-o niciodată capabilă de atâta duplicitate şi viclenie.

Mulţi copii, mult zgomot, multe prăjituri. Mă întorc în acelaşi mod. Azi-dimineaţă piciorul meu era mai bine.

30 noiembrie 1943

Pentru prima oară, termometrul a coborât sub zero. Genunchiul meu a fost de neîndurat. Plămada cu mămăliguţă[*187] a fost într-adevăr miraculoasă.

Ieri, la dejun, cele două surori ale mele şi Binica. În fond, o fire bună, nu se plânge deloc de nora ei, care nu e prea drăguţă cu ea.

La 6, cu Sofia Bragadiru la conferinţa profesorului Motaş despre zoologie. Azi, muzică la Maruka.

1 decembrie 1943. Bucureşti, ora 10 seara

Aseară nu m-am dus la Maruka, fiindcă Alice Magheru a uitat să vină să mă ia. Îmi pare rău. Azi continui tratamentul cu mămăligă. O oarecare uşurare. La 12½ mă duc cu soţii Buşilă să prânzim la Buftea. Nadèje e mult mai bine. Merge cu două bastoane. Vorbim despre Martha şi despre misiunea ce i s-ar fi încredinţat. Lui Alex. Cretzianu nu i s-a părut nici inteligentă, nici interesantă. I-a spus să nu se întoarcă pentru că ar putea amândoi să se compromită. Ministrul Franţei la Ankara e jignit că Martha nu i-a dat nici un semn, sub pretextul că are o misiune.

Plouă!

6 decembrie 1943. Sf. Nicolae

Aseară, la 11, alarmă. Clar de lună magnific. Din fericire, aici n-a fost nimic, dar probabil că au bombardat în altă parte.

Conferinţa anglo-americano-rusă a avut loc în Persia. N-a transpirat încă nimic precis, se zice că Aliaţii au avertizat Germania că, dacă schimbă politica, nu mai bombardează şi ar putea începe tratativele de pace. Apoi se crede că pretenţiile Rusiei s-ar îndrepta mai ales spre Asia, că anglo-americanii au hotărât distrugerea completă a Japoniei. Turcii ar vorbi insistent în favoarea României, încercând s-o scoată de pe lista beligeranţilor, sub pretextul că noi am fost târâţi în război. Oricum, vom pierde Basarabia. Biata Basarabie!

Ieri, la dejun, Ella şi Coletta. Spre seară, Florica Assan mă duce la biata Lily Berindei.

Ieri-dimineaţă, la radio, *Simfonia* de Saint-Saëns, cu orgă, *Mântuirea* de César Franck şi *Carnavalul roman* de Berlioz – trei compozitori francezi dirijaţi de Enescu.

Alaltăieri-seară, bridge la Marie Louise, cină excelentă. După-amiază, concertul organizat de Asociaţia muzicală pentru tineret. În ajun, seara, cu doamna Brediceanu la expoziţia de chihlimbar, foarte frumoasă, şi pe urmă la Maruka, unde Pynx ne-a cântat frumos, mai ales concertul pentru violă, vioară şi acompaniament de orchestră de Mozart.

8 decembrie, ora 8 dimineaţa

Ce vreme minunată!

Ieri, un tânăr compozitor polonez. Foarte interesant. Prânzesc la Marguerita cu soţii Leonte şi Mustic. Vorbim despre logodna lui Sandu Ghyka cu tânăra Manu, de care s-a îndrăgostit pe dată. Aici se zice că ea ar fi logodită cu unul din fiii lui Radu Brătianu, cumnatul Margueritei. Tânăra Stoicescu s-a logodit şi ea cu un domn care a mai fost căsătorit de două ori.

8 decembrie, ora 11 noaptea

Gaură în buget: 22.850 de lei combustibilul.

La masă: soţii Jalea şi Démètre Ferechide. Dimineaţă, un moment la Marie Louise – nu se simte foarte bine; şi muzică la Marguerita Zissu. După-masă răsfoiesc hârtii vechi, apoi vine Licuţa să mă ia la conferinţa bărbatului ei: *Războaiele ruso-turce*. De acolo, soţii Buşilă mă conduc la Maruka. Lume puţină. Cvintetul de Fl. Schmitt, primele două părţi remarcabile, a treia încurcată. Pe urmă *Marea Sonată* de Schumann, cum numai Pynx ştie să interpreteze. Nemernicul de Andricu îl acompaniază într-adevăr foarte bine – e singura lui calitate. Mica Scufiţă Roşie încearcă să-i facă portretul lui Enescu. Nu iese nimic.

9 decembrie 1943. Bucureşti, ora 9 seara

Azi, toată ziua, „Tibişoi". Prânzesc la Silvia. Discut cu ea despre vocea lui Suzy. Vrea să-l oblige pe Brediceanu s-o angajeze la Operă deoarece o consideră mult mai bună decât toate cele care cântă acolo.

Mă întorc la „Tibişoi", unde n-avem ce face. Mă duc cu Alina la Marie Louise ca să fac lecţia cu drăguţul de Ion. Am văzut-o pe Mady la „Tibişoi"; sunt profund impresionată de cât s-a schimbat şi mai ales de această tristeţe îngrozitoare care îi dă un aer tragic şi absent. Biata fată – şi ce monstru acest Andricu; i-a smuls o procură generală şi, se pare, chiar un testament în favoarea lui[*188].

10 decembrie 1943. Ora 11 noaptea

Până la 3, la „Tibişoi". Mă întorc acasă pentru lecţia cu Ion şi apoi merg la Institutul Francez, discuri remarcabile: *Jocul de cărţi* şi un cvartet de Stravinski, mişcarea a III-a e excelentă, pe urmă cvartetul de Fauré în sol. Foarte frumos. Mă întorc şi Marioara mă anunţă astă-seară că am câştigat la „Tibişoi" o vulpe. Sunt încântată.

12 decembrie 1943, ora 5½ dimineaţa

Ieri am mâncat singură, după concertul Asociaţiei muzicale pentru elevi, cu Saşa Miclescu, pe o vreme mizerabilă, cu ploaie şi vânt. Ieşind de acolo, am mers la Galeriile Kretzulescu, să văd expoziţia cu Ciucurencu, Pătraşcu, Iser – mai ales acesta din urmă cu un colorit foarte seducător.

Pe urmă expoziţia Constantinescu, soţul Marioarei Romalo, ternă şi monotonă, Georges Grant, cărţi poştale ilustrate şi două tinere foarte interesante: Ileana Rădulescu şi Maria Bănică, în special florile acesteia din urmă. Mă duc la Frozy Neniţescu, unde am cântat, a fost foarte bine. Întorcându-mă acasă, mi se spune că Maruka mă pofteşte azi la 5½ s-o ascult pe cântăreaţa franţuzoaică Micheau, la legaţia Franţei. Silvestri mă invită şi el la repetiţia concertului lui, la aceeaşi oră. Fără maşină, cu piciorul bolnav, mă voi putea duce? Nicu Ghyka, tatăl Alei Bossy, s-a sinucis acum trei zile, boală incurabilă.

14 decembrie 1943, ora 11 noaptea

La masă: soţii Mouton, Leonte, George Assan, soţii Emil, Cella, Dona, Goghi şi tânăra Scanavi. Titi îmi pare cu totul inferior ca intelect. Soţii Mouton sunt încântători, el e cultivat şi distins. După lecţia cu Ion, o vizită; Liny, îmi spune că s-a decis să se despartă de Nicu. Desigur, nu erau făcuţi să se înţeleagă. Un moment la Coletta, care-mi povesteşte o istorie extraordinară descoperită la Telefoane. Ar fi amestecaţi acolo şi evrei. Altă istorie cu un avion cumpărat de la Bob Vârnav de un individ care într-o bună zi ar fi şters-o cu pilotul lui la Ankara. Ciudată treabă!

Mouton e îngrijorat: fratele lui, general, care a luptat contra nemţilor la începutul războiului, a fost făcut prizonier şi dus de aceştia în Germania. N-are nici o veste de la el. Mama lui, foarte bătrână, locuieşte în Franţa şi îi scrie adeseori; spune că situaţia alimentară s-a îmbunătăţit mult – la ţară se lucrează fiecare petic de pământ. Despre Peter nu mai ştim nimic. Ultima scrisoare de la el e din 14 august.

15 decembrie 1943

Zi agitată: dimineaţă, coafor, modistă, expoziţia mediocră a lui Severin. El e încântat de ce face, pictură şi sculptură – mai ales asta e teribilă.

După-amiază, Asociaţia muzicală la Dragomirescu, pe urmă la Institutul Francez, frumoasă audiţie cu Janine Micheau, Stroescu, Enescu la pian pentru *Pelléas*. Micheau e foarte sigură, foarte precisă, voce frumoasă, lipsită de căldură. Foarte multă lume. Drăguţii soţi Mouton sunt gazde admirabile. Erau acolo soţii Morand, ca şi Petrovici!

Azi, bazar organizat de „Principele Mircea”. Se vinde destul de bine, dar nu e lume prea multă. Neînţelegere cu Saşa Miclescu: îngheţ pe trotuarul de la Cercul Militar mai bine de jumătate de oră. În cele din urmă, mă duce maşina Lilei până la Fundaţie, unde n-a fost chip să intru, atâta puhoi de lume era. De acolo, pe jos, la Maruka, muzică splendidă, Mozart, Brahms, Beethoven. Krueger, Pynx şi Cella. Destulă lume. Saşa vine să se explice: s-a dus să mă ia de acasă în loc să vină la „Mircea”. De la Maruka ne ducem, tot cu Saşa şi Frozy, la concertul lui Silvestri, melodii încântătoare – 18 – formând un ciclu, cântate de Arax Savagian – adorabilă. Pe urmă el îşi interpretează sonata, destul de obscură şi ermetică.

17 decembrie 1943. Ora 11 noaptea

Toată ziua, la „Mircea”. S-a vândut bine. Am dejunat acolo, destul de prost.

19 decembrie, ora 6½ dimineaţa

Ieri, la 6½, la „Mircea”. Doamna Romanescu, soţia comandorului, îmi împrumută maşina ca să ajung acolo. Vindem până la ora 1 de 10.000 de lei. În celelalte două zile am vândut de 125.000 de lei, ceea ce e foarte bine pentru obiectele de lux. Mă întorc acasă şi prânzesc cu Bredicenii şi fratele meu Grigore, care e singur la Bucureşti. Şi-a vândut ferma cu 2,5 milioane

(acum patru ani a cumpărat-o cu 250.000 de lei). Frumoasă afacere. Veturia îmi trimite o mulţime de lucruri. La concertul Asociaţiei, foarte agreabil. Numai Rădulescu mă supără fiindcă s-a pus rău cu oamenii de la minister. Sofia Bragadiru ne ia pe toate, eu o iau pe doamna Brediceanu la mine şi la 6 ne ducem la ceai la Elisabeth Ghyka, unde îi întâlnesc pe logodnicii Mavrocordat-Florescu, doamna Rozenta, tânăra portugheză al cărei soţ îi ţine locul lui Bastos (care nu se întoarce decât la sfârşitul lui februarie). Prinţesa de Schönburg, tânăra văduvă, foarte blondă, tot mai sigură pe ea. Valentina, cu o pălărie enormă, se îndoapă cu prăjituri.

Azi, ultima zi a bazarului; mă duc la 10½.

20 decembrie, ora 5 dimineaţa

Ieri, toată ziua, la bazarul „Mircea”; am încasat pentru broderiile noastre, în prima zi, 70; în a doua 55, în a treia 10, ieri 20. În total cam 155.000.

De la bazar vine Saşa să mă ia şi mergem la Maruka. Lia îşi face sânge rău că Regina n-a venit la bazar. Încurcătură de date. Scuze stupide. Impresie proastă.

Amiralul Bălănescu e de părere că, până la primăvară, pe frontul de Est lucrurile vor rămâne cam cum sunt.

Au murit Jeana Pallady şi Ghyka-Budeşti.

21 decembrie, seara

A murit şi Dim. Soutzo.

Azi mănânc la Marie Louise, cu Nicu, Gogu şi Marguerita – masă foarte bună. Pe urmă mă duc la cinema cu tânăra Filotti. Ploaie, umezeală. Mă întorc acasă, deşi la Maruka se cântă, de teamă că nu o să am cu ce veni.

Azi-dimineaţă, parastas[*189] de trei luni pentru bietul Costică, ne-a părăsit discret, cum a trăit, dragul de el.

24 decembrie, ora 11½ noaptea

La dejun, Maruka. Tot preocupată de aventura lui Pynx (zău dacă merită!). Apoi Démètre Ghyka, mereu atât de interesant. Apoi pom şi ceai la Coletta. Micuţa Lilei e nostimă, râde în hohote.

27 decembrie. Crăciun

Ploaie, umezeală. În ziua de Crăciun, dejun de familie. Fiecare cu micul lui cadou.

După-amiază, pom de Crăciun la Coletta – bucuria copiilor. Ileana e adorabilă. Săraca Ina e palidă, a avut un furuncul mare, rău plasat, pe care i l-a scos dr. Burghele.

Rămân la Coletta la cină.

Ieri, a doua zi [de Crăciun], dejunez la doamna Botez. Patru persoane, excelent. Bătrâna doamnă e adorabilă. George Capri îmi vorbeşte de amintirile lui Alexandru Davila, pe care se pregăteşte să le citească.

Azi, a treia zi [de Crăciun], sunt invitată la dejun de familia Capri. E numai 6 dimineaţa, afară plouă. Florica Assan mi-a telefonat aseară ca să-mi spună, voalat, că se vorbeşte serios de pace şi că Tanrıöver e mai optimist ca niciodată. De s-ar termina odată coşmarul ăsta! Maruka îmi telefonează şi îmi spune cu o voce leşinată că are un început de congestie şi azi nu se face muzică la ea. A rămas în apartamentul din Alexandru Lahovari.

28 decembrie, seara

Dejun la Argetoieni, cu Cecropide (inteligent), Em. Moscu, doamna Mirea şi Filip August. Drăguţ, dar cu el ai impresia întotdeauna că are de făcut o corvoadă şi în sinea lui protestează. Mai ales după dejun, îmi face cafeaua şi se foieşte tot timpul pe scaun.

Zloată, vânt.

Argetoianu susţine că ruşii sunt plini de bunăvoinţă în ceea ce ne priveşte, ca şi cum nu ne-ar fi înşelat întotdeauna.

Mă întorc devreme, trec s-o văd pe Lulu, îmbătrânită, dar încântată de nora ei, care e într-adevăr drăguţă. Pe urmă merg cu Saşa Miclescu la Maruka, unde o întâlnim pe Alina Magheru. Maruka spune lucruri drăguţe despre Pynx.

31 decembrie

Ultima zi a anului. Ce ne va aduce anul următor? Comunicatele de pe frontul rusesc sunt proaste pentru nemţi. Anglo-americanii continuă să bombardeze Berlinul, din care 70% e complet distrus. Se zice că acum nemţii au o nouă armă ce descompune aerul, luându-i tot oxigenul, după care se produce o explozie imensă ce distruge tot ce întâlneşte în cale pe o rază de 50 de kilometri. În aşteptare, facultăţile de medicină continuă să lucreze. Se spune că în Elveţia şi Anglia au găsit remediul pentru cancer şi că Elena Morand l-a adus pentru Dim. Soutzo, dar se simţea foarte rău şi nu l-a mai putut încerca.

Ieri, dejun la Marie Louise, care a fost gripată zdravăn. Alaltăieri, la Silvia, de acolo o lungă vizită la soţia profesorului Tutuc, vecina mea. Mi-a arătat cartea lui de matematică[68]; se vinde, se pare, ca pâinea caldă. Silvia vine să mă ia şi mă duc la Rita, care a fost aşa de bolnavă. Aflu despre mai multe divorţuri: Marin Butculescu, Sandu Racottă, Furnaraki. Biata Simky, ce dreptate avea să fie îngrijorată pentru viitorul fiicei ei! Casa şi pământul au fost vândute ca să-i întreţină Frumuşanii şi pe Furnaraki.

*167 *Cântec de leagăn* (germ.).
*168 Lipsă din jurnal.
*169 *Vise* (germ.).
*170 În limba română în original.
*171 Citate din Anatole France.
*172 Notaţia zilei este în limba română în original.
*173 Citate din memoriile prinţesei de Pless.
*174 Citat din Anatole France despre Dostoievski.
*175 În continuare, text şters.
*176 În limba română în original.
*177 Citate din Anatole France.
*178 Pâine, făină, ulei, Graziani, Badoglio, regele la pensie, Mussolini la închisoare!” (it.).
*179 Spaţiu liber.
*180 În limba română în original.
*181 În limba română în original.
*182 În limba română în original.
*183 Citate din cartea lui Toni Antongini *D’Annunzio necunoscut*. (Vezi şi ediţia românească, *Viaţa intimă a lui d’Annunzio*, traducere de Al. Iacobescu, Craiova, f.a.)
*184 Citate din volumul *Studies of the Greek Poets* de John Addington Symonds.
*185 Citate despre Sappho.

*186 Citate din Maurice Barrès despre Eleonora Duse. Citat din Alfred de Vigny.
*187 În limba română în original.
*188 Citate din Joseph Wittlin, *Salt of the Earth*, 1941.
*189 În limba română în original.

1944

1 ianuarie, seara

Aseară, la Marie Louise; am ciocnit cu ei, căci n-au reveionat. Sunt îngrijorată din cauza Mariei Louise, a slăbit 2 kilograme în patru zile din cauza gripei. Apoi m-am dus la soţii Silvestri. Revelion plăcut, cu oameni necunoscuţi. Mă conduc acasă.

Azi, prânz de gală al tineretului, Matei şi Jeanette, soţii Mustic, soţii Niky, Goghi, Vlad şi Cella Dona. Drăguţ, vesel, nimic strident. Coletta şi Nineta cu copiii ei vin să mă vadă.

Pe frontul rusesc se încurcă treaba din nou.

3 ianuarie 1944

Ieri am plătit „dobânda” la combustibil; a urcat la 9,72. Anul trecut era aproximativ 3,70, spre primăvară peste 7, acum peste 9 şi totul e la fel.

Afară e frig. În Rusia ninge mult, ceea ce este o piedică pentru aviaţie. Încolo, pe frontul rusesc e de rău pentru nemţi, prin urmare şi pentru noi.

Ieri am dejunat la surorile mele cu Marguerita şi doamna Guriţă. Biata Gic a vândut o tabacheră de argint cu 6.000 de lei, ceea ce n-are cum să-i ajungă.

3 ianuarie, seara

Iau masa la Marie Louise. Nu mănâncă nimic. De acolo, pe jos, la dr. Danielopolu, interior încântător, vechi covoare din Basarabia, ceramică şi mobile pictate din Transilvania, în genul celor pe care le am la „Căpriţa”, dar mult mai alese. Oale şi străchini[*190] albastre, una mai frumoasă decât alta. Mobilele au o patină splendidă. Pe scurt, e plăcut şi de foarte bun gust. Foarte amabil, după ce m-a consultat, îmi oferă maşina să mă ducă la „Filantropia” să-mi fac o radiografie.

La 6 vine Alice Magheru să mă ia ca să mergem la Maruka; tuşeşte de să-şi dea sufletul. Continuă să aibă febră.

5 ianuarie 1944

Ieri ruşii au trecut frontiera poloneză, îndreptându-se spre Varşovia.

La Maruka; tuşeşte rău, dar e mai bine. Enescu repetă adorabil concertul lui de sâmbăta viitoare.

6 ianuarie. Boboteaza[*191]

Viscoleşte. Ieri, dejun la soţii Atanasescu, cu Mamulea şi Rădescu. Mamulea e contra evreilor şi Rădescu mai curând în favoarea lor, zicând că a cunoscut câţiva în lagăr[*192] şi că toţi dăduseră dovadă de sentimente frumoase. Mamulea ne sfătuieşte să citim *Evreul Süss*, scrisă de un evreu, Feuchtwanger, ca să ne schimbăm părerea. Se vorbeşte de cartea Marthei Bibescu *Izvor. Ţara sălciilor,* pe care într-un glas o declarăm bine făcută şi interesantă, mai ales pentru că descrie acolo toate vechile tradiţii păstrate de ţărani până în zilele noastre – şi care nu sunt tradiţii creştine, spune Mamulea. Vorbeşte mult despre cancer, susţine că e o boală cauzată de alimentaţie; el crede că sălămăria e foarte proastă.

7 ianuarie 1944. Sf. Ion

Telefoane în tot oraşul pentru a-i felicita pe Ioni. În *Universul* veştile sunt în asemenea măsură camuflate, că nu-ţi mai dai seama de adevăr dacă n-ai alte surse.

Azi, lume la dejun: Cella şi Filip, Papacostea şi soţia, Ion Marin, Marguerita, Zizi Negruzzi.

8 ianuarie 1944. Bucureşti, ora 11 noaptea

Excelent concert Enescu, mare succes, primul pe care îl ascult anul acesta. Lume multă, doar câteva loje goale. D. Ghyka îmi povesteşte, ca întotdeauna, lucruri interesante. Alex. Cretzianu e din nou aici. Šeba i-ar fi povestit că von Papen, ducându-se la Berlin, a trecut prin Bucureşti şi l-ar fi sfătuit pe Ică să facă o înţelegere cu Bulgaria şi Ungaria. Asta ar fi o modalitate de a salva România şi Germania, fiindcă, spune el, am pierdut partida. Neîncrezător, Ică ar fi spus: „E foarte bine, dar noi suntem fideli, suntem aliaţii voştri" etc.

Paraşutiştii căzuţi recent sunt englezi care aveau o misiune importantă pe lângă Statul-Major şi mareşal.

10 ianuarie 1944. Bucureşti

Nemţii continuă să se retragă.

Maruka e mai bine, am văzut-o ieri. Febra a scăzut, tuşeşte mai puţin. Cu Florica Assan la două expoziţii: Ţuculescu, înspăimântătoare. A luat-o razna. Pe urmă, la Lili Berindei.

13 ianuarie. Bucureşti, ora 7½ dimineaţa

Ieri, înmormântarea lui Henri Catargi. Tot oraşul. Frumoasă vârstă – 85 de ani. Figură mare, senorială, simplu, educat, agreabil.

Seara, la Maruka. E mult mai bine. Cvartetele lui Grieg şi Smetana.

13 ianuarie 1944, aceeaşi zi, ora 10½ seara

Dejun la Binica, cu doamna Pascu, V[eturia], Ion Marin, Gic şi Mariş. Maria Brăescu ne duce acasă. La dejun discutăm fel de fel de lucruri. Lui V[eturia] nu-i vine să creadă că Bagdasar şi ministrul Sănătăţii nu se înţeleg. Mare admiraţie pentru nemţi din partea lui Ion Marin. Eu admir o mulţime de lucruri la ei – de pildă, că îşi continuă reprezentaţiile de operă la Berlin; doar ora spectacolului s-a schimbat: 1½ în loc de 7 seara.

V[eturia] povesteşte că s-au distribuit 4.100 de pachete cu haine şi alimente pentru săraci.

Ieri am dejunat la Marie Louise. Toată lumea e impresionată de îngrozitoarea execuţie de la Roma. Îl revăd pe Ciano, astă-vară, la golf, în toată splendoarea şi puterea lui. Moartea asta[69] e cumplită – şi pentru el, şi pentru alţii; unii au reuşit să se salveze. Cei care se află în acest moment la Roma trebuie să trăiască într-o atmosferă oribilă. Mă gândesc la bietul Lambrino. Şi Papa[70], care nu poate împiedica nimic, acest om sfânt ar trebui să aibă un cuvânt de spus.

15 ianuarie 1944. Bucureşti, ora 8¼

Aseară, la 8, concert Enescu, loja suitelor. D. Ghyka îmi spune că bătălia finală ruso-germană va avea probabil loc pe teritoriul nostru, adică în Basarabia. Că probabil nu acolo vor pune nemţii în joc faimoasele 200 de avioane despre care se vorbeşte atâta.

Enescu e perfect. Eu pierd părţile pianissimo, prea slabe (poate din cauza salicilatului). Apoi vin la mine; trebuia să-l ascultăm pe Taschnes, violonistul de la Berlin, care nu mai ajunge. Rădulescu vine cu Zenaida Pally şi tânăra Mărculescu, iar Silvestri ne improvizează pe [tema]

tabloului lui Stoenescu *Pasăre în colivie* şi în fundal Montmartre.

16 ianuarie 1944

Ieri, reclamaţie că nu este căldură suficientă. Din nou reparaţia caloriferului, care o să mă coste 14.000 de lei.

Nemţii îşi refac frontul – se zice.

La tânăra Nicolau, jucăm pinacle, mai curând plicticos.

Nemţii vor să ne ia căile ferate şi telefoanele, încet, încet suntem complet sufocaţi de ei. Şi războiul ăsta care nu se mai termină!

Mănânc la Gic şi Mariş.

17 ianuarie 1944. Sf. Anton

Pe când trăia tata, îi serbam ziua onomastică montând mici spectacole.

Ruşii le răspund polonezilor printr-un refuz total, aceştia li se adresează englezilor şi americanilor pentru soluţionarea litigiului – şi când te gândeşti că pentru ei au intrat englezii în război!

Am văzut-o pe doamna Ştefan Popescu, al cărei fiu s-a întors de la Berlin. Politehnica unde urma să-şi dea examenele nu mai există.

Pe urmă la Mariella Brătianu, apartament drăguţ. La 8, la concertul Jora – Lisette Georgescu. Mare succes. Eu consider că ea are mult talent, personalitate, şarm, dar îi lipseşte ceva pentru ca totul să fie desăvârşit. Să fie calitatea vocii? Lume multă. Toutou e de o eleganţă nebună.

19 ianuarie 1944. Bucureşti

Ieri, muzică. Mai puţină lume ca de obicei. Drăguţa doamnă Crespin şi Dar, atât de inteligent. Cântă: Aldulescu, violoncelist, şi Mihai Constantinescu, violonist, într-o formă extraordinară; simpatica Mărculescu face vocalize. Voce bună şi proaspătă.

22 ianuarie 1944

Caloriferul e defect. Tâmpită poveste. Cogacu propune un automat de ocazie, ar costa doar 370.000 de lei. Mecanicul care s-a oferit să-l repare pe cel vechi trebuie să-l aducă în seara asta. În aşteptare, îngheţăm în toată casa.

Ieri am mâncat la Silvia, mereu dispusă să-ţi facă un serviciu. De acolo, la Lelia Tutuc; şi-a pierdut soţul, un om excelent, minunat. Apoi la soţii Capri, ceai şi pinacle.

Alaltăieri, dejun la Binica, cu Radu Djuvara şi doamna Dona. Fusesem invitată la Papacostea cu Argetoianu în aceeaşi zi, dar n-am îndrăznit să anulez vizita la Binica. Îmi pare rău, a fost o încurcătură. Foarte drăguţ, Matei mă duce şi mă aduce. Soţia lui e dezolată fiindcă el a fost numit la Roman.

Azi prânzesc la Ella Băicoianu.

Sunt îngrijorată din cauza lui Peter. Dumnezeu ştie unde-o fi!

Recitesc *Crinul roşu*[71] – ce carte magică!

24 ianuarie 1944. Bucureşti, ora 9½ dimineaţa

După dejunul de la Ella, la Adina Ştirbey, care şi-a rupt braţul urcându-se pe o scară; acolo, copiii băiatului ei, Alexandru, nora ei, Valentina, şi drăguţa ei fiică, Maria, care mă duce la Saşa Miclescu, convalescentă pe un *chaise longue,* atât de dulce, de scumpă, o minte aşa de limpede!

Mă întorc pe jos.

Uf, în sfârşit, caloriferul funcţionează.

Seara, concert Enescu, cu doamna Vulcănescu şi soţul ei – amândoi foarte simpatici. Sonata lui Silvestri este iritantă prin modernismul ei. Suita lui Enescu *Impresii din copilărie*, foarte plăcută şi foarte evocatoare.

Mare emoţie muzicală, surprinzătoare. Concertul dirijat ieri-dimineaţă de von Karajan, armean [*sic*], elev al lui Schalk. De un extraordinar dinamism, e rar ca un şef de orchestră să te impresioneze într-atât; eu am fost răvăşită.

Iau masa la Marie Louise, care nu pare îngrijorată pentru Peter – în schimb eu sunt teribil de preocupată. La 5, Silvia mă duce la Atanasescu, unde iau ceaiul cu principesa Ileana, frumoasă, dar din nou s-a îngrăşat prea mult. Nu vorbim decât de război.

26 ianuarie 1944. Miercuri seara

Nu-mi place singurătatea. Ieri, muzică la mine: pianistul Christescu; încă nu e pus la punct. Suzy Djuvara, cu Cella ca acompaniatoare, un mare progres, multă siguranţă, totul pe de rost. Timbrul nu mi se pare plăcut. Punctul central: sonata de Franck, Cella şi Sandu Albu. Într-adevăr foarte bine.

Azi, la masă, Ştefania Rainer, soţii Emil, Ion Marin, Gic şi Mariş.

La 6, muzică la Maruka. Facem cunoştinţă cu von Karajan, şeful de orchestră armean, excepţional de înzestrat, care a ridicat publicul în picioare într-un mare elan de entuziasm duminică dimineaţa la concertul care a avut ca punct culminant, la sfârşit, *I pini di Roma*[*193].

29 ianuarie 1944. Bucureşti, ora 10 dimineaţa

Noaptea trecută, la 2¾, alarmă, trei avioane au lansat manifeste – poate şi paraşutişti, nu se ştie.

Ieri, mare şi excelent dejun la familia Papacostea, cu Neagu şi soţia (el, ministru de Finanţe), Barbu Ştirbey şi fetele lui.

Bulgaria primeşte un ultimatum de la Aliaţi.

Ruşii înaintează! Vor rezista nemţii? Elisa are veşti bune de la fiul ei. Marie Louise, niciuna de la Peter.

Vreme splendidă, dar asta nu ne potoleşte neliniştile. Scrisoare de la Mary Franasovici.

Trecerea lui von Karajan prin Bucureşti a fost un eveniment excepţional.

31 ianuarie 1944. Bucureşti

Ce scumpă e viaţa şi cum te exploatează unii! Credeam că o să scap cu 14.000 de lei pentru reparaţia caloriferului şi uite că mă costă 34.000 de lei, ba chiar 35.000 de lei, ceruţi pentru curentul electric ce nu se potriveşte cu noul automat.

Ieri am prânzit acasă singură, pe urmă am fost un moment la familia Krupenski şi seara la concertul Enescu, mulţumită maşinii bunei şi drăguţei Saşa Miclescu.

Radio Londra susţine că ruşii trimit paraşutişti în chip de hornari şi că datorită acestei deghizări n-au fost observaţi până acum. Îi povestesc chestia asta Anei Ghyka şi ea spune: „Ah! De aceea nu găsesc hornari pentru sobele mele – societatea hornarilor îmi răspunde că în acest moment nu are oameni disponibili”.

1 februarie. Bucureşti, dimineaţa

Ieri, coafor, vizită la Constanţa Crutzescu, unde mă întâlnesc cu Radu şi Laurette, atât de plăcuţi, el mai ales. Mă conduc cu maşina, se duceau la dejun la bătrânul Sadoveanu şi îmi dau maşina să merg la dejun la drăguţa de Saşa Miclescu, cu soţii Filip Lahovary, Andronescu. Nelly, în trecere pentru câteva ore (s-a îngrăşat), Yuri Laptev şi soţii Paul Emil Miclescu. De acolo, la şarmanta C. Cantacuzino, unde îi văd pe Marcela Cantacuzino şi Johnny Carp, evident.

Mă întorc să fac lecţia cu Ina şi ziua se încheie cu nimicuri.

2 februarie

Ieri, marţi, strălucită după-amiază muzicală cu Silvia Şerbescu, care a interpretat magnific Bach şi muzică modernă franceză. Domnişoara Kleine şi domnişoara Năstăsescu au cântat şi au plăcut mult. Lume destulă. Bietul Nicolae Mişu a acompaniat-o pe domnişoara Kleine pe nepregătite, destul de bine, afară de *Serenada* de Strauss. Asta în timp ce domnul Bungeanu, care e şef de orchestră şi compozitor, a acompaniat-o admirabil pe tânăra Năstăsescu, o fermecătoare voce de soprană, care a cântat cu mult gust lieduri şi o arie de Mauby.

3 februarie 1944. Joi dimineaţa, ora 9

Vremea continuă să fie caldă şi splendidă. Azi am un dejun de gală de zece persoane: soţii Argetoianu, Ionel Teodoreanu, Emil Costinescu, Fred, Ion Lahovary, tânăra Dona. Să sperăm că va fi bine. În sfârşit, caloriferul merge bine, dar am încă problema curentului electric.

4 februarie

Dejunul meu de ieri a fost plăcut şi interesant. Argetoianu vorbeşte despre profesorul Nae Ionescu, pe care l-a cunoscut bine; ne spune că era un om de o mare inteligenţă, fin, agreabil – opusul lui Pamfil Şeicaru. Argetoianu zice că nu puteau fi comparaţi, Nae Ionescu fiind superior din toate punctele de vedere. Ionel Teodoreanu ne spune că l-a avut o dată la el, pentru o zi sau două, că mirosea urât şi citează cunoscuta frază a lui Anatole France din *Thaïs* despre Paphnuce: „Mirosul lui de sfinţenie urca până la Cer...”. Înainte de venirea lui Argetoianu, Lili Teodoreanu vorbeşte despre Victor Eftimiu, pe care l-a întâlnit la un dejun unde pretindea că toţi suntem slavi, chiar şi francezii, nemţii, românii etc., şi că *Bârlad* şi *Berlin* sunt cuvinte care vin din slavă şi înseamnă „cocină de porci”. Mulţumesc, foarte amabil. Lui Ionel Teodoreanu i-a părut rău că n-a fost acolo ca să-i închidă pliscul. S-a revoltat împotriva lui. Argetoianu ne mai povesteşte cum, după moartea lui Goga, soţia lui a venit să-l implore ca guvernul să-i facă o pensie, spunând cu gesturi mari sub vălurile de doliu: „Mor de foame!”[*194]. Că el i-ar fi spus Regelui (Carol al II-lea), care ar fi zis: „Las-o în pace, e o hoaţă!”[*195]. De altfel, Argetoianu are o părere foarte proastă despre ea. Vorbim despre Enescu şi fratele lui vitreg, Bâşcu, pe care acesta îl ignoră cu totul.

6 februarie, seara

În sfârşit, caloriferul funcţionează foarte bine. Prânzesc la Gic; îmi povesteşte o istorie hazlie despre o ghicitoare din Botoşani care i-ar fi prezis generalului Racoviţă o mulţime de lucruri care s-au întâmplat întocmai pe front, chiar şi prinderea a cinci cămile (dar unde?). Pe urmă la Saşa Miclescu şi la Marguerita Brătianu, unde o întâlnesc pe doamna Krupenski, mama Taniei Manu, încă frumoasă. Pleacă la Stockholm, să se întâlnească cu fiica ei, care o cheamă insistent, neplăcându-i s-o ştie aici.

Aseară am avut muzică aici: Zenaida Pally şi Savagian, cu fermecătoare lieduri de Silvestri, compuse la 15 ani. Soţii Vulcănescu, Gogu (după patru ani de absenţă), D. Ghyka,

Androneştii, generalul Pălăngeanu, Lila şi Niky, George, Silvia şi nepoata, Bediţeanu, Georgeştii, Cella. O seară plăcută. Tânăra Pally are o voce magnifică de contralto.

8 februarie 1944. Bucureşti, ora 6½ dimineaţa

Ieri, la repetiţia dansatorului din Odessa, l-am întâlnit pe Vinea, la teatrul Comedia. Confirmă veştile proaste de pe front: zece divizii nemţeşti încercuite, aceeaşi eroare ca la Stalingrad – n-au plecat la vreme. Alte două ameninţate, număr mare de prizonieri, moral scăzut. Vorbim cu Gic despre prezicerea amuzantă a ghicitoarei din Botoşani făcută generalului R[acoviţă].

10 februarie, dimineaţa

Ieri am prânzit la soţii Popovici; sunt necăjită că am ajuns cu întârziere din cauza Silviei, care poartă la Crucea Roşie o discuţie cu Dina Balş despre o decoraţie pe care vor să i-o dea doar ei, ca şi cum celelalte n-ar fi lucrat la fel de mult! Dejun de gală de 16 persoane. Bietul Popovici, mai surd ca niciodată, doar la munte îi mai trece surzenia. E trist că i s-au furat doi câini pe care îi iubea mult. Spitzmüller e în vervă, ca întotdeauna. Diferite aluzii politice. Mă aduc acasă Neguleştii. În timpul dejunului, generalul Nicolaescu a povestit că nemţii au o mitralieră care lansează 5.000 de cartuşe pe minut. Când o vor pune în funcţiune? A căzut Nicopole.

După-amiază, cu tânăra Scanavi la recitalul dansatorului Bodeuţ, e bun, dar îşi pierde răsuflarea repede. Nadia interpretează drăguţ piese amuzante de Poulenc şi Darius Milhaud. Are tuşeu şi mâini minunate – îi lipseşte forţa. Mai apoi, la tânăra Bediţeanu, căreia îi cade părul, biata de ea, atâta suferinţă! Azi, la Teatrul Naţional, căsătoria tinerei Constantinescu (sora violonistului), ea însăşi actriţă.

12 februarie 1944. Bucureşti, dimineaţa

Ieri, două sonate de Mozart, cu drăguţa Marguerita Zissu. După-amiază, şedinţă la „Principele Mircea". La 5, Lia Brătianu ne face darea de seamă detaliată a bazarului: 3.700.000. E un rezultat frumos. Mai sunt câteva cifre de aranjat. Pentru că are atâta tact şi bunătate, toate cucoanele acelea îi sunt în întregime devotate şi lucrează pentru ea cu plăcere. Seducătoarea doamnă Buşilă vine să mă ia; mergem împreună la Elena Perticari, pe care n-o găsim, şi apoi la Lala de Belloy, pe care o găsim cu frumoasa şi simpatica Lisbeth Ştirbei. Îmi spune că fiica ei e foarte fericită, că Costi e un soţ excelent, că e bun, drăguţ etc. De acolo, la Maruka, muzică de ansamblu: Enescu, Andricu, Fotino şi Rădulescu interpretează un cvartet de Mozart, apoi cu Bobescu cvintetul magnific de Brahms care a fost cântat la Paris (ne spune Enescu) în formaţiunea următoare: Kreisler vioara întâi, Jacques Thibaud vioara a doua, Casals violoncel, Ysaÿe violă „şi servitorul vostru umil la pian", adaugă el.

14 februarie 1944, seara

Vreme umedă, ploaie, mă doare genunchiul. La 5 merg cu soţii Ghyka la Sofia Bragadiru, unde continuăm să admirăm splendizii Grigoreşti, Steriadi, Pallady, Popea etc. Ceai şi feţe de masă de cea mai bună calitate.

La 8, la concertul Voicu, Aldulescu. Primul, tehnică naturală uimitoare, nu are stil, sunet foarte frumos, vioară proastă. Al doilea, sunet amplu, stil, profunzime, tehnică frumoasă, succes colosal. Lume cu totul necunoscută.

Ieri, la Enescu, trei sonate: Mozart, Grieg şi de Castillon, cel din urmă căpitan în armata

franceză, mort în ’70, la vârsta de 30 de ani, foarte preţuit de Saint-Saëns, rudă cu Cantacuzinii. Sonata destul de banală, dar bine făcută. La Maruka, o lume nebună şi necunoscută.

16 februarie 1944. Bucureşti, ora 11 noaptea

Azi-dimineaţă la 10, recviem la catedrala catolică pentru biata doamnă De Weck, pe o vreme mizerabilă, viscol, lume foarte multă. Biata femeie a dat tot ce a putut. Soţul ei pare distrus, asta pentru că circulă zvonul că s-ar fi sinucis. Gelozie, nervi, insomnii. Mult luminal, se zice.

Astă-seară, concert Christescu, mediocru, fără stil, rasoleală. În schimb, concertul lui Aldulescu şi Voicu a reuşit foarte bine. Mai ales Aldulescu a depăşit toate aşteptările. Voicu, prea nedisciplinat, dar de o agilitate naturală surprinzătoare.

18 februarie 1944. Bucureşti

Regina Elena mi-a trimis ieri fotografia ei cu un câine, foarte drăguţă.

La dejun, soţii Ghyka, Rebreanu, Nadia Skeletti, Păstorel şi Lila cu Niky.

La 6, recepţie grandisimă la Costică Manu, în frumoasa lui casă, pentru căsătoria Mariei Florescu cu Georges Mavrocordat. Frumoasele portrete de familie păreau să privească cu îngăduinţă toată această agitaţie, zicându-şi: „În curând veţi fi ca noi”.

Seara, magnific concert Enescu, cu trei bucăţi de Haydn, Spohr şi Brahms – mai ales cea din urmă admirabil interpretată. La bis, Bach. Lume puhoi, ca de obicei.

21 februarie

Abia acum a început să se facă frig cu adevărat. Factura mea de la electricitate creşte de la 5.000 la 11.000 de când s-a reparat caloriferul. Disperare. Îmi pierd capul cu cheltuielile astea!

Pe front, nemţii spun că au degajat şase divizii, ruşii pretind că au ucis 52.000 de oameni şi au făcut 11.000 de prizonieri. Pe cine să crezi? Eroicii finlandezi vor fi obligaţi să facă pace.

Alaltăieri, o lectură dintre cele mai interesante la Cella. Sandra Cocorăscu ne citeşte o piesă de teatru minunată, *Loreley,* scrisă într-o franceză excelentă. E foarte bine construită, viguroasă, cu o tuşă dramatică şi lirică în acelaşi timp, care denotă un simţ deosebit al teatrului şi o personalitate înzestrată şi sensibilă sub aparenţa de fire repezită. Pe urmă o mică gustare la Marie Louise. Vorbim cu Valentina despre felul cum îşi invită musafirii soţii Morand.

Ieri, concert simfonic cu Cillario, excelent violonist argentiniano-italian.

Mănânc la Liny, seara merg la Operă cu soţii Ghyka şi Florica Assan, ca s-o ascultăm pe Bercescu în *Der Freischütz*. Are o voce foarte frumoasă şi de o mare puritate, fata are şarm, din nenorocire s-a îngrăşat prea mult. Excelentă reprezentaţie.

Azi prânzesc la Toutou, după patru ani de relaţii întrerupte. Ce să fac? Există iertare pentru orice păcat. Trebuie să colaborăm cu muzicienii pentru Asociaţia muzicală.

22 februarie

Ieri am dejunat la Gogu şi Toutou cu soţii Buşilă, Râmniceanu de la Banca Naţională şi soţia lui, Cillario, violonistul, Jerger, compozitorul, preşedinte al Filarmonicii din Viena, soţii Dragoş, fost ministru. Râmniceanu îmi spune că toate tablourile de la Bancă sunt în loc sigur, în pivniţe betonate.

La 5½ merg la soţii Ullea, apoi la Djuvara. El e ca o umbră. Mă întreabă îngrijorat despre ciroza bietei Regine Maria, cred că are aceeaşi boală, sub alt nume – e doar o umbră. Şi-a păstrat mintea întreagă şi ne vorbeşte despre cele patru volume de *Memorii* ale lui Churchill, care pretinde

că Transilvania aproape nu are români, că Basarabia le-a fost smulsă ruşilor de români şi că toată Dobrogea e a bulgarilor. Bravo! Pentru un om de stat e magnific să fie aşa de bine informat! Neobişnuit.

Trecem la alt subiect: comunicatul Primăriei după care, dacă mormintele din cimitir nu sunt bine îngrijite, ajung în proprietatea statului. Termen: 15 martie. Într-adevăr e vreme de pus flori. Lumea a înnebunit.

24 februarie 1944. Bucureşti

Ieri, ceai de cucoane la Liny, erau şi cele două fiice ale ei, Ştefana şi Despina Hodoş, cea dintâi s-a făcut tare frumoasă şi n-are un aer bolnăvicios, cu tot reumatismul pe care îl duce în spate, săraca.

La 7 vin tinerele cântăreţe Pally şi Stroescu, acompaniate de Rădulescu şi doamna Zaharia, să cânte în faţa Veturiei şi a doamnei Brediceanu, cu speranţa de a fi angajate la Operă. Tânăra Stroescu e foarte descurajată, e săracă şi părinţii ei sunt la Râmnicu Vâlcea, unde n-ar vrea să se întoarcă.

26 februarie 1944

Frig, dar frumos. Supărări din cauza instalaţiei electrice, care consumă enorm de când a fost reparat caloriferul.

Ieri, dejun mare la soţii Andronescu cu soţii Miclescu, Catargi, Caius Brediceanu.

După cinema, la spital, invitată de Veturia. Apoi cu Florica Assan la Maruka, cvartet de Fauré, cu Andricu la pian. Interpretare mai puţin seacă decât de obicei şi o sonată de Mozart în care Enescu este interpretul incomparabil. Lume foarte multă.

Duminică, 27 februarie 1944, seara. Bucureşti

Azi-dimineaţă, în loja familiei Brediceanu, cu Saşa Miclescu, să-l vedem dansând pe japonez. Nu e extraordinar, în afară de o uimitoare supleţe a mâinilor. După aceea, dejun copios la Paul Morand. Am fost aşezată între nunţiu şi Morand. Acesta promite să-mi trimită cartea lui despre Maupassant. Cassulo îmi cere amănunte despre boala Reginei Maria. Îmi promite o medalie a Papei. Mai târziu, la doamna Tătărescu, doamna Nicoleanu şi doamna Bediţeanu. Întâlnesc o doamnă Niculescu, ce va fi trimisă la legaţia din Berna, în calitate de consilieră. Ne dă veşti despre Lipatti şi Madeleine Cantacuzino.

28 februarie

Ieri, preţioasa Adina Woroniecka, aşezată alături de Paul Morand, îi spunea: „Vecinul meu din stânga vituperează contra celor de la putere". Morand zice: „Se vituperează cei de la putere", fără contra. Corijez greşelile ori de câte ori le întâlnesc. Vituperezi pe cineva sau ceva. Îi spun că i-am citit cartea *Un om grăbit*[72] şi mi-a plăcut mult. „Sunt foarte bucuros", spune el, „fiindcă e cea mai bună carte a mea". Mă întreabă dacă îmi place Maupassant şi la răspunsul meu afirmativ şi admirativ îmi zice că mi-o va trimite. Mai târziu, vorbind de prăjitură, una cu cremă de zahăr ars, îmi povesteşte cum se face şi adaugă: „Sunt bucătar, când mă vor da afară din serviciu, mă fac bucătar". Îmi vorbeşte de evadaţii francezi[*196]...

Pia Fărcăşanu îmi spune că a avut durerea să piardă o prietenă, pe doamna Eliade Rădulescu, 45 de ani, moartă din vina doctorului Tanaşoca, un nume de ţinut minte, aşa-zis specialist în sciatică ce i-a provocat (din cauza dozelor uriaşe de medicament – cred că atophan) o

intoxicaţie a sângelui. Îngrozitor. Lasă în urmă două fete, de 23 şi 18 ani, şi un soţ, fratele doamnei Caranfil şi al doamnei Gheorghiu.

29 februarie 1944. Bucureşti

Ieri-dimineaţă, cumplit de impresionată de veştile primite de Démètre Ghyka de la Geneva, în legătură cu evadarea lui Peter: s-ar fi urcat pe acoperişul unui tren, cu doi camarazi, între Alexandria şi Cremona, santinelele ar fi tras, cei trei ar fi sărit din trenul care gonea cu 60 de kilometri la oră. Pe scurt, asta e tot ce se dă ca amănunt; în scrisoarea doamnei Lambrino de la Roma se spune că nu există motive de disperare, departe de aşa ceva. Atunci ce s-a întâmplat? Dumnezeu ştie! Bietul băiat, de-ar fi scăpat cu viaţă! Emil a venit azi-dimineaţă să mă vadă şi i-am arătat scrisorile. A vorbit azi cu Marie Louise pe când făceam lecţii cu Ion. Coborând, ea mi-a strigat: „Ce bine a făcut[*197] fiul meu, nu putea proceda altminteri!”.

Azi, dejun la Marie Louise cu Didi şi Dinu, pe urmă lecţii cu Ion. Mai târziu, muzică la mine. Violoncelistul Cagana, cu Virgil Gheorghiu, care a interpretat admirabil. Mai apoi Madeleine Cocorăscu ne cântă variaţiunile lui Brahms pe o temă de[*198] şi Lisette Georgescu interpretează cu mult succes melodii de Schumann. Tânărul polonez Wislowski, cu compoziţiile lui foarte interesante.

2 martie 1944

Slavă Domnului, a venit primăvara, nu mai e nevoie să facem atâta foc. Ieri am luat masa cu fratele meu Grigore; întâi îmi vorbeşte de Mady Andricu, pe care a văzut-o în ajun, a condus-o la cimitir, la înmormântarea bietei Miţilica Moscu, apoi la „Nestor”, i-a oferit o ciocolată şi a făcut-o să vorbească; se vaită tot timpul că nu poate împlini dorinţele bietei Maria Brăiloiu în legătură cu orfelinatul de la Săruleşti, din cauză că se împotriveşte oribilul ei soţ. Dar n-are puterea să-l părăsească, de altfel e la mâna lui pentru că i-a dat o procură generală şi chiar a făcut testament în favoarea lui. Ce individ sinistru! Pe urmă Grigore îmi vorbeşte de trecutul lui militar, de bătrânul rege Carol, care l-a felicitat la Sinaia pe când comanda [Regimentul] 4 Vânători. Are o memorie uimitoare pentru cei 76 de ani ai lui. Apoi, la 5, un pinacle la Lila; mă întorc cu Zizi în maşina Colettei, pe o ploaie grozavă.

3 martie, seara

Vreme plăcută, 13 grade cu plus, mare bucurie, se dă mai puţin drumul la calorifer.

N-am văzut-o pe Marie Louise de alaltăieri, ştiu doar că n-a fost la serata dansantă a Colettei – o înţeleg, cu îngrijorarea pe care o poartă în suflet. Ieri, dejun la soţii Jean Costinescu, mult tineret şi soţii Popescu-Necşeşti. Veşti din Florenţa despre soţii Petrescu-Comnen, probabil via Elveţia – scrisoare din 3 februarie. E ciudat.

Azi, la Maruka. Enescu interpretează cu doamna Schmidinger trei sonate: Mozart, Paderewski (foarte frumoasă) şi *Sonata Kreutzer*. Mai târziu, concertul de Beethoven cu Smărăndiţa Athanasof. Extraordinar acest Enescu, o fiinţă excepţională, un adevărat fenomen. Saşa Miclescu mă conduce acasă.

5 martie, ora 3½ dimineaţa

Insomnie din cauza urechii, a gâtului şi a capului – nu e bine. Ieri-dimineaţă, după picăturile de la Marie Louise, nu era mai bine. Dejun la Binica. Se discută despre cartea[73] lui Ion Marin Sadoveanu. Mărturisesc că mă aşteptam la altceva; stilul îmi pare greoi, iar subiectul, alături

cu titlul. Să vedem urmarea.

Henriette Stahl îmi recomandă călduros *Prinţul* de [Teodorescu-]Branişte (evreu, cred). A fost drăguţă, s-a ocupat mult de concertul Asociaţiei pentru Pally şi Aldulescu. Matei şi Jeanette mă duc la Dalles pentru un concert din seria pentru şcoli. A fost drăguţ. Cele trei perechi care dansează menuetul, rondoul şi gavota sunt adorabile şi au avut cel mai mare succes.

Sofia Bragadiru mă duce la 6½ la soţii Basdevant. La 8, concert Enescu-Schmidinger: ansamblu perfect. În program, trei sonate: Mozart, Paderewski, *Kreutzer.* Sala e copleşită, succesul imens.

7 martie 1944. Bucureşti, ora 8 dimineaţa

Ieri-dimineaţă Danielopolu mi-a trimis maşina ca să mă duc la el la spital să-mi fac radiografie la genunchi. A mers repede şi toată lumea a fost extrem de amabilă. Mi s-a spus că nu sunt modificări la genunchi. Mă întorc şi pun ordine în nişte hârtii, pe urmă dejunez la Marie Louise, care îmi dă să citesc romanul ei. Foarte viu, alert şi de actualitate: spitale, Rusia – totul bine scris şi foarte prietenos.

La 6, la Institutul Francez: cursul lui Mouton despre pictorul David, cu proiecţii foarte frumoase şi bine făcute. Direct la Dalles, cu Saşa Miclescu; vine să ne ia pe Elisabeth Ghyka şi pe mine.

Mare succes pentru tânăra Pally, a cucerit auditoriul cu vocea ei frumoasă de contralto. Aldulescu, bun violoncelist, nu trebuie încă să abordeze bucăţi prea grele. Din punctul de vedere al corectitudinii interpretării, păcătuieşte oleacă. Ne întoarcem împreună cu Démètre Ghyka. Discuţie amuzantă între el şi nevastă-sa în legătură cu biletele plasate.

Joi seara

Dejun excelent la soţii Juraşcu, casă superbă, obiecte de excepţie, tablouri, argintărie. 14 persoane. Vreme mizerabilă. Marie Negulescu vine să mă ia şi la sfârşit mă conduce acasă.

După-masă, lecţii cu Ion şi muzică aici. Lume multă. Coletta şi George vor prânzi miercuri aici.

Ceai de cucoane la Nadia, apoi *Aida* la Operă, cu doamna Nikolaidi de la Opera din Viena, grecoaică, drăguţă, bună cântăreaţă, deprinsă perfect cu scena; după părerea mea, vocea ei e lipsită de graţie. Grozea, în schimb, este excelent. Aida mai puţin, zău, prea prost îmbrăcată. Mă conduce acasă doamna Brediceanu.

Azi, dejun la Ella Băicoianu, cu soţii Cămărăşescu şi Gerota. Se vorbeşte mult de comuniştii judecaţi şi în parte condamnaţi. Copiii Magheru condamnaţi, unul la 15 ani şi fata la 10 ani, biata de ea. Îi plâng din tot sufletul.

Dragul de Pălăngeanu şi-ar fi dat demisia. Păcat! E înlocuit de un anume colonel Elefterescu.

După-amiază, comitet la doamna Andronescu, ceai copios şi excelent. Apoi drăguţa de Sofia Bragadiru ne duce, pe Elisabeth Ghyka şi pe mine, la Institutul Francez pentru muzică. Cuplul Filip interpretează o sonată a lui Honegger de neînţeles, cu un scherzo amuzant, şi câteva măsuri dintr-un andante. O sonată de Fauré necunoscută, dar plăcută, agreabilă de ascultat. Apoi sonata lui Lekeu, andantele foarte bine interpretat.

De acolo, la Ateneu cu Saşa Miclescu, să-l auzim pe violonistul Geantă, sunet magnific, mare virtuozitate, nici un stil, probabil e ţigan şi a cântat prin localurile de noapte. Mi se spune că e profesor de filosofie şi că are un asemenea trac, încât, după ce se hotărăşte să dea un concert, îl amână şi programul trebuie schimbat în ultima clipă.

12 martie. Duminică dimineaţa

Vreme frumoasă. În fine, vine primăvara. Alaltăieri, vineri, am dejunat la surorile mele cu Ion Marin Sadoveanu. Se discută despre romanul lui *Sfârşit de veac în Bucureşti*. Mi se pare că nu e nici o legătură între titlu şi conţinutul cărţii; apoi, cartea e imorală, fiindcă şmecherii reuşesc în toate.

La Maruka, la repetiţia celor trei triouri, cu Elisabeth Ghyka şi Florica Assan, care ne duce acolo. E îngrozitor de afectată de moartea lui Antipa, a cărui soţie a luat un somnifer puternic şi i se aşteaptă moartea ca să fie îngropaţi împreună. Ce bine!

Ieri, dejun magnific de 14 persoane la soţii Popescu-Necşeşti: soţii I. Costinescu, Raymond Comnen cu mama-soacră, doamna Lalu, soţii Sassu, Lăzărică Munteanu şi Atanaseştii.

La 4 alerg la Dalles pentru concert; ajung doar să ascult *Moto perpetuo* de Paganini, cu Voicu şi Aldulescu. Mai târziu, la Casa milionarilor, ceai de gală oferit de Anni Zănescu întregului Bucureşti cunoscut. De acolo, la soţii Fotino, văd cu totul altă lume: profesori universitari şi avocaţi. Discuţii despre incidentul de la Cluj, unde ungurii l-au defăimat pe episcop şi au bătut doi profesori, din care unul e grav rănit – asta în urma unei manifestaţii la care românii l-au bătut bine pe consulul maghiar.

Azi, la Teatrul Naţional, mare manifestaţie a studenţilor. Seara, concert Enescu, cu fratele şi sora Fotino: trio de Saint-Saëns, Dvořák (*Dumky*) şi Schubert, a II-a, cu *Marşul funebru,* cântat la moartea reginei Elisabeta (Carmen Sylva).

Enescu l-a orchestrat atunci, bolnav fiind, în hotelul Metropol, aflat în faţa Palatului Regal, de unde putea doar să audă, dar nu şi să participe la funeraliile aceleia care, cu instinctul ei muzical, a descoperit, de la cea mai fragedă vârstă a acestui artist excepţional, tot ce se ascundea în sufletul lui aprins şi sensibil. Mă întorc cu Saşa Miclescu şi soţii Ghyka.

13 martie 1944. Luni dimineaţa

Vreme splendidă, e primăvară. Vreau să sădesc un liliac.

Ieri am prânzit la Marie Louise. Emil îi traduce romanul în româneşte. Pe urmă merg cu Marguerite la cinema, film poliţist foarte amuzant, *Asasinul locuieşte la nr. 21.* Apoi mă duc la Lucia Fălcoianu, singură, sărmana, cu *Universu*[*199] şi ochii ei bolnavi. De acolo la Leni Golescu, cu un picior scrântit, sora ei şi-a luxat umărul, iar fiica ei Ştefana are reumatism la spate. Îi dau un tub de Panflavine, recomandat de pictorul Ştefan Popescu. Expoziţia lor de la Arta e foarte frumoasă, mai ales sala Stoenescu. Lucian Grigorescu mâzgăleşte, dar culoarea e frumoasă. Togo a făcut mari progrese, are peisagii foarte atrăgătoare. Printre portretele lui Ressu sunt două admirabile, cu desenul perfect. Desenele lui Steriadi şi cele ale lui Ştefan Popescu, de mâna întâi. Portretul în creion al lui Pallady făcut de Steriadi e nepreţuit ca asemănare.

14 martie 1944

Am primit o scrisoare de la Louis Reboul, cu prospecte de la Geneva pentru un eventual transport de copii. Face de asemenea cercetări pentru bietul Peter; Dumnezeu ştie unde e acum, după nebunia evadării. Va fi reuşit oare să scape teafăr? În afară de cele câteva cuvinte din scrisoarea doamnei L[ambrino], ai de ce să fii disperat. Mă gândesc la asta zi şi noapte. Ieri, dejun la Silvia, după ce am fost la cimitir cu sora ei Alice şi cu Lila. Mi-au povestit în amănunt istoria cu Ari, descurajant – şi ce părere bună avea despre ea însăşi. Mai târziu, ceai idiot. Pierd două conferinţe care m-ar fi interesat mult: Taşcă şi Mouton.

16 martie, foarte târziu

După concertul Enescu, trei concerte cu acompaniament de orchestră, dirijate de Gogu Georgescu. Enescu a cântat cu o profunzime, o emoţie, o nobleţe excepţionale, toată sala, în picioare, aplauda frenetic.

I-am avut la dejun pe Vulcăneşti, pe Danielopoli, D. Ghyka, Păstorel, Marie Louise şi Emil. Foarte plăcut. Ieri, dejun la Capşa, invitată de Cancicov, masă excelentă; cu Nadia, doamna Călinescu, Gogu Georgescu, Hulubei, soţii Burileanu. Hulubei ne spune că au fost două alarme la Iaşi şi că Botoşanii ar fi fost bombardaţi, oricum veştile de pe frontul german sunt foarte proaste. Nemţii cedează pretutindeni. Oraşul vorbeşte de plecarea lui Barbu Ştirbey; a părăsit Ankara ca să se ducă la Cairo. Se zice că radioul comentează această plecare. Pe mine mă enervează toate aceste veşti contradictorii. Nu mai deschid radioul.

17, seara, 1944. Bucureşti

Nemţii abandonează frontul. Ruşii se apropie de Nistru. Ce-o să se întâmple? Panică în oraş.

Aseară, mare concert Enescu, cu orchestra dirijată de Georgescu. Trei concerte – Bach, Brahms şi, în încheiere, Beethoven. Minunat. Entuziasm enorm. Astă-seară la 7 facem, ca de obicei, muzică la ei pentru concertul de mâine-seară. Cvintetul de Brahms, cu Cella la pian, şi concertul de Chausson, cu acompaniament de cvartete. Cam arid. Plec mai devreme, de altminteri era o lume nebună, ca să merg cu Sofia Bragadiru la concertul A[sociaţiei] C[ompozitorilor] T[ineri], dirijat magistral de Silvestri. Îl felicit la telefon; soţia lui era cam supărată că Gogu n-a asistat la concert. Dacă m-aş fi gândit că nu se duce, i-aş fi zis. Prânzesc la Nini, unde era masă mare – 12 persoane: soţii I. Costinescu, Gogu, George Assan, Bebe Petrescu, Soficel. Toată lumea e speriată de înaintarea ruşilor, pe care nemţii nu par s-o poată stăvili.

18 martie, seara, ora 11½, 1944. Bucureşti

Spaimă în oraş. La dejun la Fred. Papacostea şi Fred, foarte pesimişti, spun că ruşii au ocupat Soroca. Tabacovici, care a ascultat Radio Londra, spune că aceştia nu vorbesc; că, dimpotrivă, ruşii erau foarte obosiţi, că erau cu apa la brâu.

După asta, masă excelentă, soţii Papacostea mă lasă la Dalles – concertul nostru pentru tineret. Acolo Vladimir Streinu îmi spune că Soroca şi Bălţi ar fi ocupate. Mă întorc acasă. Veronica spune că avocatul Ştefănescu, pe care l-a văzut sus, la doamna Munteanu, ar fi zis că ruşii au fost respinşi. Mergem, cu Adina, Skeletti şi Marietta Atanasescu, la tinerii Skeletti, foarte drăguţ instalaţi, ceai excelent. Mic pinacle, pe urmă maşina generalului mă duce la Ateneu, concert Enescu: cvintet de Brahms şi sextet de Chausson, cu Cella la pian. Mă întorc cu Bediţenii.

19 martie 1944. Seara

Azi-dimineaţă, concert simfonic frumos cu *Lumea Nouă* de Dvořák, *Don Juan* de Strauss, *Rapsodia* de Enescu şi *Carnavalul roman* de Berlioz. Totul foarte bine dirijat de Albert, şef de orchestră din Wrocław. De acolo ne-am dus la Cella Dona şi eu la dr. Dona, unde am dejunat. Domnul Argintescu m-a distrat pe cinste; e inteligent şi, cum spune Cella, învârte ideile.

La 5, la soţii Brăiloiu, părinţi nefericiţi care şi-au pierdut un fiu, ofiţer, în urma unui accident îngrozitor: în timp ce punea mine la Constanţa, una a explodat. De acolo, la soţii Buşilă. Mă întorc cu tramvaiul. Neplăcut. Veştile – mereu proaste. Panică mare. Barbu ar fi plecat la

Londra.

20 martie. Miezul nopţii

Armatele germane ocupă Budapesta şi căile ferate ca să-şi poată retrage trupele. Noi ocupăm Clujul – multă lume zice că e o mare greşeală (ştire falsă). Soroca e ocupată de ruşi, care înaintează vertiginos. Iată care vor fi propunerile ruşilor: să reia Basarabia şi nordul Bucovinei, să ne ajute să luăm înapoi Ardealul; nu vor ocupa ţara, ci vor trimite o comisie interaliată anglo-ruso-americană.

22 martie 1944

Vestea că trupele române ar fi intrat în Cluj este, din fericire, falsă; nemţii au ocupat Ungaria şi le-ar fi dezarmat armata. Horthy ar fi fost arestat.

Deocamdată nu se ştie nimic de Barbu Ş[tirbey], se crede că e la Cairo. La Soroca s-ar fi întâmplat lucruri îngrozitoare: partizanii şi plebea ar fi intrat în tribunal şi i-ar fi împuşcat pe toţi magistraţii; au scăpat doar trei, care şi-au smuls robele de pe ei şi s-au aruncat pe fereastră. Gândul meu e tot timpul la Peter. P. a venit azi-dimineaţă să mă vadă; ieri s-a dus s-o vadă pe [principesa] Ileana, care era furioasă şi indignată că s-a putut crede, pentru o clipă, că ar fi avut intenţia să-i ia locul nepotului ei. A taxat aşa ceva drept infamie. E, de altminteri, ce le-a răspuns lui B. şi lui P. anul trecut, pe 25 ianuarie. Cred că e sinceră. *Bad, very bad news*[*200].

23 martie 1944. Bucureşti

Veşti rele: Moldova se refugiază, trenurile sunt pline, pe peroane – un spectacol lamentabil. Antonescu, Mihail şi Pantazi au plecat la Führer. Ce-o să mai iasă din asta? Radio Londra, plin de ameninţări la adresa noastră. Nadia pleacă mâine cu maşina la Timişoara, la prieteni.

25 martie

Mareşalul s-a întors; s-a lăsat din nou dus de nas de Führer, care promite armament. În aşteptare, Bălţi a căzut. E din ce în ce mai rău. Azi-dimineaţă, parastas[*201] pentru bietul Nona, pe urmă prânzesc la surorile mele şi la 3½ merg la Dalles pentru concertul de sâmbătă. Mă întorc şi mă aşteaptă un filatelist care îmi oferă 5.000 de lei pentru câte timbre au mai rămas în clasor. Refuz.

Astă-seară, la Ateneu, concert Enescu: cvintet de Florent Schmitt, foarte puţin original, Franck şi Debussy. De fapt, foarte plictisitor. În schimb, Fauré a fost magnific. Lume puţină.

27 martie

Ruşii au trecut Prutul! Lila pleacă joi la Sinaia, cu copiii. Coletta aşteaptă s-o consulte medicul pe Ina înainte s-o ducă acolo. Poliţia din Sinaia vrea să bage la „Căpriţa" doi detectivi. Spaimă generală.

28 martie 1944

Cernăuţii şi Iaşii au căzut. Evreii şi nemţii se ucid reciproc. Situaţie îngrozitoare. Lila pleacă mâine cu copiii, cu maşina, la Sinaia.

30 martie 1944

Zvonuri false: Iaşii n-au căzut şi azi-dimineaţă încă se dădeau lupte în mahalalele Cernăuţilor. Ruşii ne-ar fi dat un ultimatum, ca şi Bulgariei şi Finlandei.

Se vorbeşte despre o schimbare de guvern. Azi după-masă, la 5, căsătoria lui Radu Berindei cu foarte drăguţa Martinescu. Totul s-a desfăşurat la mine acasă, cu cele două familii reunite.

Astă-seară mă simt foarte obosită. N-am vrut să mă culc până n-am pus totul la loc împreună cu Vasilica, prost dispusă, susţinând că alţii au luat bacşişuri mai mari ca ea.

1 aprilie, sâmbătă

Ieri, la Maruka. Ascultăm repetiţia unui cvartet de Smetana şi un minunat cvartet de Haydn. După aceea, cu Cella, Edmée şi doamna Andronescu, ne ducem la Ateneu la concertul A.C.T., dirijat de Jora, două, trei şi patru piane.

Doamna Cionca, tânăra Schmidingen, Miron Şoarec şi doamna Streitfeld la pian. A fost cu adevărat foarte bine, mai ales ultimul concert în la minor, pentru patru piane.

La Maruka, Elena Morand îmi spune că ruşii ar fi lăsat manifeste prin care îi informau pe români că, după ce ajung în punctele care-i interesează, nu vor merge mai departe. În acest moment – alarmă.

2 aprilie 1944

Azi-dimineaţă, mare surpriză: dând perdelele la o parte, am văzut că ningea ca iarna. Ce vreme oribilă pentru acest anotimp!

Aseară, concert Enescu, trei cvartete, un Haydn splendid, tânăr, primăvăratic, vesel, de o dispoziţie încântătoare. Un cvartet de Jora scârţâie, are unele momente bune, pe care se grăbeşte însă să le uite ca să reînceapă scrâşnetul dinţilor.

În partea a treia, cvartetul de Smetana (*Din viaţa mea*[*202]), foarte frumos.

3 aprilie 1944

Ieri, vreme infectă, ninsoare, umezeală, frig. Situaţie îngrijorătoare. La gară, mii de refugiaţi. Spectacol lamentabil şi tragic.

Pentru a uita puţin, ieri-dimineaţă, concert magnific dirijat de Enescu. În încheiere, *Poema română,* dirijată cu o dispoziţie tinerească, toată sala era electrizată, emoţionată, toţi cu lacrimi în ochi, ca şi cum ar fi vrut să-i scuture de lâncezeală pe cei care ar fi trebuit să acţioneze în chip mai eficient pentru ţară. A fost un *Deşteaptă-te, române!*[*203] în formă folclorică. Toţi am fost profund răscoliţi.

3 aprilie, seara

Molotov spune la Radio Moscova, confirmat de Radio Londra, că Rusia nu se bate pe teritoriul nostru decât ca să-i urmărească pe nemţi, că nu are de gând să anexeze părţi din România, nici să se amestece în politica ei. Dă, Doamne!

Emil nu e bine, sunt îngrijorată. Seamănă mult cu o angină pectorală.

4 aprilie

Azi, primul bombardament cumplit, cartierul nostru a suferit în mod special. Mulţi morţi şi răniţi. Athénée Palace arde, Splendid, restaurantul Transnistriei, din paiantă, Gara de Nord, Chitila

– în flăcări.

Au fost doborâte 62 de avioane. Emil e obosit, abătut şi plictisit, bietul de el. Mâine îl vede dr. Tantinel Iliescu.

7 aprilie 1944. Bucureşti

Cartierul nostru – într-o stare deplorabilă. Soţii Ralea, morţi într-un adăpost. Chira Xenopol s-a sinucis, Mica Florescu, moartă (18 ani) – bieţii părinţi! La Ploieşti, bombardamentul de alaltăieri a fost îngrozitor. Coletta şi cea mică erau acolo. Au avut norocul să întâlnească la restaurant un colonel care le-a dus într-un adăpost. Din fericire, nu li s-a întâmplat nimic. Radio Londra susţine că au bombardat zdravăn obiective militare şi gara. Ar trebui să le fie ruşine că lovesc cu asemenea sălbăticie populaţia civilă paşnică. Ziarele sunt pline cu liste de morţi, câte patru-cinci din aceeaşi familie. Cumplit. Săracul Emil, la pat, înnebunit de faptul că este inutil.

8 aprilie

Ieri, zi cu furtună şi cu ploaie, motiv pentru care n-a fost alarmă. Doctorul îi spune Mariei Louise că bombardamentul a făcut 10.000 de morţi, e enorm.

Emil e ceva mai bine – azi e a şaptea zi. Nu e apă, nu e lumină, nu-i foc.

Coletta pleacă azi la Sinaia, repartizată la Crucea Roşie de acolo. Sunt foarte mulţumită.

9 aprilie

Cer acoperit, ca ieri – cu atât mai bine. Asta ne va scăpa (sper) de un nou bombardament. Trăim sub teroare. Ar fi 17.000 de morţi. E enorm. Aviatorii americani, prizonierii din vara trecută, sunt indignaţi de felul cum a fost lovită populaţia civilă, când ei s-au străduit atât să evite asemenea lucru, zburând cât mai jos.

Emil e mai bine, dar e plictisit şi descurajat căci doctorul i-a spus că, atunci când va fi transportabil (se pare că poate merge la Sinaia), va trebui să mai stea în pat cinci-şase săptămâni. Spune că va fi invalid pe viaţă, bietul băiat! Marie Louise, cu faţa umflată, iritată că două din servitoarele ei au plecat, de frică.

Se pare că pe front lucrurile merg ceva mai bine.

10 aprilie, seara

Ploaie şi nori, datorită cărora poate n-am avut bombardamente de câteva zile.

Armata rusă avansează rapid. Calea ferată Iaşi – Paşcani, tăiată. Ce vom face?

Emil e mai bine. E vorba să plecăm la Sinaia. Toată lumea e foarte îngrijorată.

12 aprilie

Azi-noapte, alarmă. Cobor din pat ca să mă îmbrac, apoi rămân întinsă, aşteptând. După o oră, sirenele anunţă încetarea. Un avion rusesc de recunoaştere.

13 aprilie

S-a spus că ieri Constanţa a fost bombardată de ruşi. Mai toate bombele au căzut în mare, pagube minore. Aviaţia anglo-americană a bombardat Viena şi Budapesta. Pe frontul nostru, lupte încrâncenate.

15 aprilie. Sâmbăta Mare

Trebuia să plecăm azi-dimineaţă la Sinaia, dar noaptea Emil a avut frisoane, cu temperatură de 38,9. Biata Marie Louise e foarte amărâtă. Toţi doctorii pleacă, ea se teme de o congestie pulmonară.

Ieri, zi caldă, 20 de grade, azi vânt şi frig. Şi eu am avut noaptea dureri teribile.

15 aprilie, seara

Nou bombardament îngrozitor: Cartea Românească, Universitatea, hotelul Union, strada Frumoasă, b-dul Cuza. Se pare că şi Ploieştii.

Toată ziua, Emil cu 39 şi 39,5 grade. Pe la 8 a scăzut puţin, 38,8. Bietul de el, aşa de bun şi de drăguţ! Evident, am amânat plecarea din nou. Coletta telefonează de la Sinaia.

Sinaia, 25 aprilie

Am sosit la Sinaia în lunea Paştelui cu o ambulanţă a Crucii Roşii, care l-a transportat pe Emil; a suportat bine călătoria. De atunci stă în pat; acum două zile a avut un mic incident. Sunt aici Lila şi copiii ei şi din vreme în vreme vin soţul ei, Coletta şi Ina, Skeletti şi Zizi Negruzzi.

Ieri eu şi Marie Louise ne-am dus la Bucureşti, după al patrulea bombardament. Dacă va continua în acest ritm, oraşul o să fie ras de pe faţa pământului.

Ce răceală! Vreme splendidă. Argetoianu, singur. Şoneriu, cu nevasta, copilul şi soacra, a plecat la Geneva (delegat al Crucii Roşii). George Assan pleacă şi el în Elveţia, cu Magda, care spune că se duce doar la Predeal, ca să nu afle Florica.

26 aprilie, seara

Ruşii au reînceput ofensiva spre Tighina. Îngrijorare generală. Noaptea trecută, un avion românesc ar fi zburat deasupra oraşelor Sinaia, Predeal, Ploieşti şi Bucureşti ca să controleze camuflajul. Se pare că e foarte relativ.

Azi, nimic deosebit.

27 aprilie, seara

La radio se anunţă că Budapesta e bombardată. Îngrozitor. Azi, frig şi umezeală, ninge. Nu ieşim din casă. Spre seară, muzică cu Skeletti.

Radio Bucureşti susţine că nemţii au succes pe front.

28 aprilie, seara

Aniversarea căsătoriei Colettei. Marie Louise vine la dejun – atât de încântaţi şi ea, şi noi că suntem împreună. George vine după dejun. Micuţa Lilei plânge de să-şi dea sufletul.

Ruşii atacă la nord de Iaşi, cu trupe motorizate. Ce teamă ne e tuturor! Pe la 5 vin prietenii fetelor şi rămân până la 9. Problemă: trebuie să găsesc mobilă ca s-o restitui pe cea de la Profumo. Caut o ocazie pentru Bucureşti.

1 mai

Ieri a nins toată ziua, ce vreme ciudată! E frig. Azi mă duc la Bucureşti cu Dina Balş, încântată că am găsit ocazia asta. Mă întorc mâine sau poimâine cu soţii Davidoglu.

Niky a plecat azi-dimineaţă. Caracter dificil. Totuşi, Lila s-a obişnuit; e foarte dulce cu el,

fără umbră de nerăbdare.

Din fericire, Emil e mai bine, mai trebuie să stea în pat cel puţin 15 zile.

5 mai. Sinaia

Scurtă şedere la Bucureşti. Imposibil de închiriat apartamentul din cauza ruinelor din vecinătate, urmare a bombardamentelor. Mă întorc cu o teribilă criză de ficat, fetele mele se agită, ca de obicei, mai ales Marie Louise. Mă consultă Manicatide şi Cârstea. După două zile la pat, azi mă simt mai bine.

Noaptea trecută, la Bucureşti, bombardament al englezilor: gările şi Şcoala de război. Măcar au menajat centrul.

Azi, Sf. Irina. Îmi aminteşte cum mi-am început viaţa de tânără măritată, cum dragul de Louis mă trezea cu flori şi monede de aur prinse de ele.

Am uitat să povestesc prânzul nostru la Pelişor. Desigur, se vorbeşte doar de bombardamente. Sunt aşezată la stânga Regelui şi alături de Negel (Domeniile Coroanei), foarte simpatic şi ironic. Regina, foarte sceptică în legătură cu ce i-am scris referitor la arhiducesa Ileana. Ea, care ştie, poate are dreptate. E adevărat că arhiducesa s-a purtat iar ciudat la Braşov, faţă de cum a fost la Crucea Roşie şi apelul pe care l-a lansat.

Coletta, chemată la 6 dimineaţa la spital, a plecat la 7 să care răniţi.

Azi, mare bombardament american la Ploieşti. Se pare că toate rafinăriile ard, spune Zizi, care a trecut pe variantă. A văzut nori negri uriaşi. Barbar. I-am văzut trecând. Săraca Ina şi guvernanta ei tremurau de frică. Vreme splendidă, am văzut perfect avioanele, unele erau mari şi argintii, altele mici şi negre – aşa erau aceşti ultimi vestitori ai morţii.

Doamna Djuvara vine să mă vadă şi, drăguţă, aduce portocale pentru copiii Lilei.

6 mai 1944

Azi, alarmă. O mulţime de bombardiere continuă să semene moartea la Ploieşti şi Câmpina.

Duminică

Ce vreme frumoasă! Lila şi soţul ei sunt pe munte. Aseară am discutat cu Skeletti şi cu ei doi toate greşelile făcute de mareşal. Ţara noastră va fi complet distrusă. În manifestul lansat ieri de bombardiere se repeta declaraţia lui Molotov, care susţine chiar că nu ne vor cere să schimbăm forma de organizare socială şi că se va ţine seama de frontierele din 1940. Atunci, cum România Mare? Dar în cazul ăsta ce aşteptăm şi de ce n-am profitat, acum o lună, de faptul că nemţii au lăsat Bugul, Nistrul şi Prutul – pe care le garantaseră – ca să facă pace cu ceilalţi?

8 mai 1944. Sinaia

Ieri, mare emoţie: anglo-americanii au bombardat Bucureştiul zi şi noapte. Brezoianu, Câmpineanu, Ştefan cel Mare, Jandarmeria, Telefoanele de pe Dacia, Telefoanele de pe Calea Victoriei, atinse parţial; e doar un singur fir care mai leagă Bucureştiul de Sinaia. Aşteptăm azi ca dr. Manicatide să ne telefoneze de la Bucureşti – a plecat la 4 dimineaţa. Cu ce turbare ne distrug, şi totuşi nu e în interesul englezilor!

8 mai, seara

Nu se vorbeşte decât despre bombardamentele de la Bucureşti: 900 de avioane au incendiat

bietul nostru oraş. Parcurile Filipescu şi Bonaparte, în flăcări. Oroare. Spitalele Brâncovenesc, Filantropia, Spitalul de Copii, Spitalul Militar, Depozitul de medicamente al Statului şi cel al Crucii Roşii – pe scurt, totul e doar ruine şi incendii.

Săracul Papacostea îmi spune că locuinţa fiicei sale şi cea a fratelui său din Parcul Filipescu au ars. Mă gândesc la Adina Ştirbey, la Maria Brăescu, care locuiau pe strada Londra. Biata Veronica, mă întreb ce se întâmplă cu ea în iadul ăsta.

10 mai 1944

Sărbătoarea noastră naţională. Ce tristeţe! Nepoatele mele, gemenele, şi-au pierdut casa, care a ars până în temelii în urma unui bombardament. Am scris un articol intitulat „In memoriam" şi mă ridic, în numele Reginei Maria, împotriva ororilor bombardamentelor care, sub pretextul distrugerii obiectivelor militare, lovesc fără discernământ instituţii de cultură, proprietăţile celor mici şi ale celor mari. E atroce. Djuvara declară că articolul meu e bun.

11 mai 1944

Ieri, la Florica Assan, la Emil, pe care l-am găsit foarte slăbit, la Valentina, unde le-am văzut pe Julie şi pe Annie Zănescu. Toţi au fost de acord cu articolul meu; l-am trimis miniştrilor neutri – poate vor face ceva. Toată lumea se îndoieşte. Să stăruim în continuare. Nu fac decât să restabilesc pur şi simplu adevărul, doar că de data asta nu-i plăcut de auzit.

Trebuie s-o văd pe Regină azi la 11½. Am să încerc s-o fac să se implice.

11 mai 1944, seara

Am văzut-o pe M.S. Încântătoare. Îi citesc articolul meu. Îl găseşte bun şi vrea să-l păstreze. Îi cer să intervină. „Unde?", întreabă ea. Eu: „Ducesa de Kent?". Ea: „În Anglia nu contează, e chiar antipatizată. Regele este inexistent. Soţia lui, drăguţă. Nu sunt deloc drăguţi cu familia lor. Sunt invitaţi o dată la dejun şi pe urmă gata. La fel şi marea ducesă Xenia, care era vară cu răposatul Rege. I-a permis să locuiască la Frogmore, mi se pare, şi asta a fost tot. Nu e ca pe vremea lui Eduard, care era adorabil cu toţi ai săi. Când fraţii Reginei noastre se duceau în Anglia, punea să fie însoţiţi pretutindeni, le arăta o mulţime de lucruri şi îi trimitea până şi la croitorul lui. Dacă aş cunoaşte pe cineva în America ar fi mai uşor, pentru că americanii adoră tot ce e regal, sunt snobi şi poate am influenţa în vreun fel".

Îmi spune că l-a prevenit pe A[ntonescu] să nu declare război Americii şi că el n-a avut cum s-o contrazică. Ea i-a spus: „Veţi suporta consecinţele!". „Oh, nu, n-o să ne facă nimic, o să ne menajeze!" Iată rezultatul. Von Killinger ar fi insistat, ei bine, pe urmă, uite, Finlanda n-a făcut-o.

Trebuie să mă întorc în trei zile.

Ieri, Citta Davila n-a făcut decât să-l injurieze la Radio pe Regele Mihai. Toată lumea e indignată. Azi, la vremea dejunului, se anunţă la radio articolul meu din *Timpul*. Sperăm să-l primim mâine. Lila era emoţionată, s-a sculat să mă îmbrăţişeze. Sunt foarte mulţumită că l-am publicat, dar aş fi mai bucuroasă dacă ar putea să fie publicat într-un ziar străin şi să ajungă la Washington.

16 mai 1944

Aliaţii au întreprins o mare ofensivă în Italia. Ieri, vizita unui domn Kaufmann de la legaţia Elveţiei, consilier tehnic. Ministrul a primit articolul meu. O să vadă ce poate face. A apărut în *Timpul*, tipărit de bine, de rău. L-am trimis legaţiilor neutre: Elveţia, Suedia, Turcia. I-am trimis o

scrisoare lui Loulou Cardenas şi alta lui Harrison. De Weck propune ca toţi cei care au avut vreo legătură cu America să facă un protest, cu multe iscălituri. Erau din America, restul prieteni.

17 mai 1944

Articol excelent într-un ziar elveţian, *L'Express de Neuchâtel*, contra bombardamentelor la care e supusă România. Eu mă felicit pentru al meu, aş fi vrut atât de mult să fie publicat în străinătate! De Weck a refuzat. E stupid, n-ar fi dăunat nimănui.

20 mai 1944

Alaltăieri, cu Sofia Bragadiru, la soţii Enescu. Îmi cer articolul, pe care îl găsesc bun. Doar Nineta consideră că nu e destul de energic. Îi spun că fiecare scrie după temperamentul lui şi să facă ea unul mai tare. Apoi Maruka mă duce pe terasă ca să-mi arate hârtii care dovedesc în ce hal au escrocat-o fiica şi ginerele ei. Pynx ni se alătură pe terasă, stau puţin de vorbă cu el. Vorbim despre biografia pe care i-a făcut-o Virgil Gheorghiu. Îmi spune că, dacă acesta i-ar fi cerut amănunte, i le-ar fi dat; e nemulţumit că n-a pomenit de prinţesa Bibescu[74], care îl răsfăţa ca pe propriul copil, lua tot timpul masa la ea. Abia mai târziu s-a ocupat de el Regina Carmen Sylva. Îi păstrează lui Anton Bibescu o caldă prietenie. Îmi spune că acesta s-a purtat întotdeauna ireproşabil cu el şi că, pe vremea când era ministru în America, l-a pus în legătură cu toate personalităţile care îi puteau fi utile. Enescu adaugă: „Ştiu că are duşmani, dar eu nu pot decât să mă mândresc de relaţia cu el".

Ieri, la Bucureşti, mi-am petrecut ziua punând la punct o mulţime de lucruri. M-am dus cu doamna Papacostea şi cu mărunţelul dr. Manicatide, care are un pas pe măsură, dar zboară ca o pasăre.

20 mai 1944

Dejun la Jeanna. Le citesc articolul meu. Îl aprobă. Mă duc s-o văd pe Florica Berindei. Deplângem împreună incendierea casei ei şi tot ce a ars, tablouri, covoare, mobile. N-a salvat decât două căzi de baie.

Cartierele Filipescu şi Bonaparte sunt într-o stare lamentabilă. 168 de case arse. Mă duc la Florica Assan, apoi să-l văd pe Emil, care azi s-a ridicat pentru prima oară după şapte săptămâni de stat în pat. Bietul băiat!

21 mai 1944

În dialogurile filosofice ale lui Voltaire, conversaţie între Lucien şi Erasme: „*Lucien*: Care era de fapt meseria dumitale în ţara oribilă în care trăiai? *Erasme:* Eram călugăr olandez. *L.*: Călugăr! Ce meserie e asta? *E.*: E aceea de a nu avea nici una, de a te angaja printr-un jurământ inviolabil să fii inutil speciei umane, să fii stupid şi sclav şi să trăieşti pe spinarea altora. *L.*: Iată o meserie păcătoasă. Având atâta spirit, cum ai putut accepta această condiţie care dezonorează natura omenească? Nemaivorbind că trăieşti pe spezele altora, dar să mai şi juri să nu fii ca ceilalţi şi să-ţi pierzi libertatea?".

22 mai 1944

Ieri, Sf. Elena. Ziua onomastică a Lilei şi a Ilenei. Cuplul Polizu prânzeşte la noi; foarte politicoşi şi drăguţi. Soţii Manicatide îi aduc Lilei flori. Mai târziu, Coletta îi duce acasă. Vărs pe mine cerneală, pe rochie, pe ciorapi, pe covor ş.a. Sunt furioasă şi indignată de stângăcia mea.

Mitzi, Mustic şi Ana vin să ne vadă şi el îmi spune că a auzit discutându-se la cenzură despre articolul meu – ceea ce l-a amuzat foarte tare.

Azi-noapte, furtună îngrozitoare. Dimineaţă, vreme splendidă. Bucureştiul n-a mai fost bombardat de 15 zile. Să fi avut articolele elveţiene vreun efect? Poate cel al lui Payot din *Journal de Genève*; deşi e un anglofil declarat, e net favorabil cauzei noastre.

23 mai 1944

Foarte frig, ploaie şi vânt, 8 grade. Tremurăm de frig şi lemnele costă cât ochii din cap. Bucureştiul n-a mai fost bombardat de 17 zile. Azi au venit în vizită, de la Piteşti, soacra Lilei, cumnatul ei şi soţia lui, drăguţă. Coletta, Marie Louise, Nini Davidoglu şi Poulet Ghyka au făcut un bridge. Coletta a câştigat 4.000 de lei. Bravo!

26 mai 1944. Ora 5 dimineaţa

În munţi a nins. Frig teribil. Ieri am dejunat la Maruka cu Sofia Bragadiru, care pe urmă m-a adus acasă. Pynx interpretează cvartetul său, pian şi instrumente de coarde – pare foarte frumos. Cântă toate părţile, fluieră sau fredonează – prodigios. Discuţii cu Maruka despre Andricu şi cu doamna Onicescu despre război. Are un fiu care nu mi-e foarte simpatic şi care pare frustrat. Stau la masă lângă Pynx. Îl întreb dacă e impresionat de frumuseţile naturii. Îmi spune că da, foarte mult, dar că nu-i place să facă muzică descriptivă, deşi majoritatea marilor săi predecesori au făcut.

26 mai 1944, seara

Azi după-amiază, cinema; film italienesc destul de drăguţ. Marie Louise cinează cu noi, pe urmă mutăm tablourile din loc. Regina telefonează ca să mulţumească pentru flori. E aşa de drăguţă! Poate vine duminică la noi la ceai.

27 mai 1944, seara

Toată ziua, ploaie torenţială. Vizite: doamna Andronescu şi Kaufmann de la legaţia Elveţiei. El susţine că Regina ar trebui să-l vadă pe De Weck şi e împotriva bombardamentelor aeriene.

29 mai 1944. Sinaia

Ce neplăcut e să fie aşa de frig! Ieri a fost Regina la ceai. Îi dau articolul lui Payot din *Journal de Genève*, foarte favorabil României. Spune că englezii şi americanii sunt vinovaţi că au bombardat Bucureştiul, de care românii sunt atât de mândri – pe bună dreptate – şi unde erau biblioteci, Institutul Pasteur, instituţii culturale care făceau din el un centru important de civilizaţie. Îi cer Reginei să vorbească cu De Weck, ca să încerce o intervenţie oficială pe lângă guvernul lui. Ezită, apoi îmi spune că îl va invita, poate, într-o zi; e contra bombardamentelor, socotindu-le un lucru teribil. Dar îi e frică să vorbească şi îmi spune că trebuie să fie prudentă. I s-a sugerat să-i scrie Regelui Angliei ca să ceară să nu fie bombardată Sinaia. După asta află că Sinaia trebuia să devină un centru german. „Uite”, spune ea, „dacă aş fi scris şi s-ar fi ajuns la asta, s-ar fi spus că am făcut-o ca să-i apăr”.

Acum s-a hotărât ca şi Palace să fie transformat în spital (Patronajul), iar Caraiman în spital de copii.

După plecarea ei, mă duc cu maşina Mariei Louise la Maruka, unde Pynx ne interpretează tot programul său pentru concertul Crucii Roşii. Magnific, deşi spune că n-a mai cântat la vioară de

şase săptămâni. Mă întorc să cinez, toţi ceilalţi se culcă devreme. Eu rămân şi stau de vorbă cu maiorul până la 11½ despre trecutul Regelui Ferdinand, despre Condiescu, despre cinismul acestuia, dar şi despre inima lui bună, despre afecţiunea pentru soţia şi băiatul lui, despre modul plăcut în care vorbea de literatură, despre felul cum şi-a scurtat viaţa bând în fiecare seară şampanie etc. Apoi părerea R[egelui] F[erdinand] despre A[dina Woroniecka], pe care o socotea, pe bună dreptate, prea ambiţioasă.

31 mai 1944

Vreme minunată. Ieri ruşii au bombardat Romanul şi Huşii, distrugând o mulţime de avioane aflate la sol. Anglo-americanii avansează în Italia. Se speră că Roma va fi cruţată, dar nu se ştie dacă nu se va instala foametea. Mă gândesc la soţii Lambrino şi la ceilalţi prieteni care se află acolo.

Pe frontul nostru, o linişte care nu prevesteşte nimic bun. În *Journal de Genève,* articole extrem de interesante despre bombardamentele asupra României şi un articol al lui Gafencu despre declaraţia lui Molotov.

1 iunie 1944

Ziarele au anunţat data de 31 mai ca termen ultim pentru noul împrumut de război. Mă întreb cine a plătit. Eu, în orice caz, nu pot. Cum o să ieşim din toate astea? Ieri-dimineaţă, cam 400 de avioane au trecut deasupra oraşului Sinaia. Se spune că au bombardat Ploieştiul şi diferite alte localităţi. Apoi spatele frontului, unde nemţii ar fi declanşat o ofensivă şi se spune că ar fi străpuns frontul rusesc. Nu cred încă nimic.

2 iunie 1944

Vreme superbă. Ce bucurie! Ieri am dejunat la Maruka. Pynx, atât de interesant, îmi vorbeşte de muzică: e o artă care nu poate fi comparată cu artele plastice, fiind o artă a autosugestiei. Doamna Psycha i-a spus într-o zi că, ducându-se la Delphi, a resimţit frumuseţea muzicii lui. Pynx n-a fost niciodată în Grecia, dar e ca şi cum ar fi fost.

5 iunie 1944. Sinaia

Ieri, muzică la Maruka, lume destulă. Sofia Bragadiru vine să ne ia cu maşina pe Lila, Niky, Skeletti şi pe mine. Pynx interpretează o sonată de Turina, spaniol modern, pe urmă trei sonate de Mozart, prima de Brahms şi Beethoven, *Alexander March*. Nesuferitul de Henry Ghyka, om cultivat, îmi povesteşte lucruri interesante despre Stravinski, Chopin, Georges Sand etc.

Roma e în mâinile Aliaţilor, nemţii se retrag.

8 iunie 1944

Am fost două zile la Bucureşti, ca să aranjez unele treburi. Am plecat marţi la ora 6 cu dr. Atanasiu şi Emil (de la Naţionala); la kilometrul 22 înainte de Bucureşti, alarmă. Oprim maşinile şi fugim spre pădure. Urmărim o luptă aeriană, un bombardier american ia foc, coboară zece paraşutişti, zece baloane albe cad încetişor din cerul albastru. După aceea Bediţeanu îmi povesteşte că era la Gerota, la ţară, şi l-a văzut pe unul tremurând din toate încheieturile şi cerând să nu fie predat nemţilor. Văzând că îl iau românii, s-a liniştit. Nicu Costinescu a văzut alţi doi pe care i-au luat nemţii. Florina Romalo, care a asistat şi ea la un asemenea spectacol, mi-a spus că paraşuta unuia nu s-a deschis şi el s-a agăţat de piciorul unui camarad şi au coborât împreună. Ieri m-am

întors cu Nicu Costinescu, ocolind pe la Periş, ca să ajungem la Tătărăi. Splendidă casă, într-un parc magnific, cu stejari seculari minunaţi. Ne întoarcem la ora 10, după ce am luat-o pe Lisetta Arion de la Breaza, unde se dusese să-şi vadă surorile.

Nicu mă reţine la cină. Marie Louise e aşa de drăguţă cu mine! Emil arată bine. În cele din urmă, îmi dau maşina şi mă întorc.

Alaltăieri a început invadarea Franţei; 4.000 de vase, 11.000 de avioane, 30.000 de paraşutişti. Ce iad trebuie să fie între Le Havre şi Cherbourg!

9 iunie 1944. Sinaia

Veşti contradictorii despre invazie, Aliaţii au cucerit Bayeux, 5.000 de locuitori, catedrală frumoasă, nod feroviar important. Pe frontul nostru, nici o noutate.

Ieri, ceai la Manicatide; azi la Emil, pe urmă la Florica Assan. Vine Niky cu vărul său.

12 iunie 1944

Ieri, muzică la Maruka. Silvestri cântă superb cu Enescu, două sonate de Mozart, una de Dvořák, una de Bach şi pe urmă Enescu la pian, *Feuerzauber*[*204] şi *Tristan*. Lume multă. Azi-dimineaţă Niky a plecat la Bucureşti.

Se pare că invazia Aliaţilor merge bine, dar sunt pierderi mari.

Azi am prânzit la Jeanna. Le-am citit articolul lui Payot din 10 mai împotriva bombardamentelor. Dacă ar şti că alaltăieri avioanele de vânătoare au mitraliat populaţia civilă! E cumplit. Coletta se duce mâine la Bucureşti cu Marie Louise.

14 iunie 1944, seara

Englezii înşişi spun că nemţii opun o puternică rezistenţă în Normandia. Nemţii se retrag din Italia. Ruşii avansează în Carelia. Pe frontul nostru, nimic nou. Din fericire, Lila e bine. Coletta şi Marie Louise se întorc mâine de la Bucureşti.

17 iunie 1944

Nemţii se retrag din Italia. În Normandia, lupte înverşunate; asta nu pare să meargă foarte repede pentru Aliaţi. Nemţii au lansat avioane fără pilot în Anglia, în sud şi în regiunea Londrei. Multe pagube şi victime în rândul populaţiei civile.

21 iunie 1944

Jurnalele – pline cu articole despre arma secretă germană. Regele Angliei şi Parlamentul părăsesc Londra.

Maruka a primit o scrisoare anonimă. Trece iar prin toate stările; n-a fost la concertul de alaltăieri. El, săracul, arăta rău, a fost bolnav; ea pretinde că femeia îl droghează. Ceilalţi spun că pur şi simplu a avut o criză de ficat. Asta nu mă miră, mănâncă prea mult şi prea gras. Marie Louise şi Emil o să se mute probabil aici. E prea mult zgomot pe bulevard pentru Emil.

23 iunie 1944, seara

Ziua de naştere a Ilenei. Ieri, trei ani de când am intrat în război. Ieri, ceai la Mircea Djuvara, pe Cumpătu. M-am speriat de chipul şi slăbiciunea lui. Probabil suferă de boala lui Addison, un sfârşit fatal. Ce păcat, o inteligenţă aşa de frumoasă! De acolo, la Maruka, muzică. Iar

sunt drame, nici unul nu vrea să cedeze.

Dina Petrescu a fost operată ieri de fibrom. E foarte agitată şi are 38 de grade. Niky soseşte astă-seară. Marea veste senzaţională e fuga lui Matei Ghica cu Auschnitt, Sandu Racotă şi Radu Hurmuzescu, cu un avion militar. Toată lumea e indignată.

Duminică, 21 iunie, la Maruka, muzică. Enescu şi Andricu au cântat Bach, Mozart, o sonatină a unui tânăr francez, încântătoare şi originală, mai ales un andante superb, pe urmă a III-a de Schumann, să-ţi vină să plângi, şi *Neterminata* de Schubert, la pian. Ceasuri unice. Menajul lor, tot rău.

Invazia din Normandia continuă. Cherbourgul, evacuat de nemţi. În Italia, Perugia a fost evacuată. Ruşii avansează în Finlanda. Pretutindeni nemţii bat în retragere. Cherbourgul a căzut ieri. Era de aşteptat.

Ieri, ziua de naştere a Colettei. La dejun, soţii Udrea, pentru aperitiv, şi ultimul dintre prietenii Colettei, vine chiar şi Emil, care rămâne peste noapte aici. Vremea pare că se îndreaptă.

În ce priveşte frontul nostru, Udrea îmi spune că a vorbit cu Mardare, care pare foarte optimist. Vorbeşte despre grenada antitanc nemţească pe care soldaţii noştri se pare că o mânuiesc foarte bine. Au 10.000 de lei pentru fiecare tanc distrus; un soldat a distrus, el singur, 17; a primit 170.000 de lei şi două luni de concediu. În acest moment ruşii se îndreaptă spre Germania şi Finlanda, care în curând va fi obligată să capituleze.

27 iunie 1944, seara

Am ieşit cu Coletta s-o vedem pe Dina, pe urmă am luat ceaiul la Florica Berindei; fetiţa lui Mitzi e adorabilă. La soţii Scanavi, ca să le luăm pe Coletta şi pe Marie Louise. Coborâm să luăm un aperitiv în această casă superbă.

La radio, Vitebskul cucerit. Categoric, nemţii se bat pe toată linia.

29 iunie 1944

Ieri, miercuri, muzică la Maruka. Silvestri îl acompaniază pe Enescu; deşi interpretarea lui e mult mai catifelată decât a lui Andricu, are mai puţină obişnuinţă, prea se ţine deoparte şi nu cunoaşte piesele la fel de bine ca celălalt. Enescu, admirabil ca de obicei. La sfârşit ne cântă preludiul la *Parsifal* cu laitmotive din întreaga operă, pe care o orchestrează la pian în chip magnific. Henry Ghyka are dreptate: nu numai că e de neegalat, dar uiţi cu totul interpretul. Dacă ar fi fost pianist, ar fi fost singurul. Menajul lor merge tot prost. Doamna Onicescu mi-a şoptit la ureche că e o nebunie. Poveste ridicolă, de care n-ar fi trebuit să-i pese.

Skeletti l-a văzut ieri pe Mircea Djuvara, se pare că nu se simte bine. Ce păcat de această frumoasă inteligenţă! A vorbit cu Skeletti despre secretul fericirii. I-a recomandat să nu se obosească, să nu citească mai mult de două ore pe zi. Zice că se plictiseşte şi atunci îl năpădesc grijile, pe când, dacă lucrează, e mulţumit, uită puţin de neliniştile sale.

În clipa de faţă, pe frontul nostru nu se dau lupte; fiul lui Onicescu, venit în permisie, susţine că la Dângeni ruşii execută tot ce reprezintă autoritate; cei care pot fug. Ceilalţi sunt deportaţi.

3 iulie 1944. Sinaia

Ieri, Niky şi Lila, înspăimântaţi brusc de ideea unei invazii ruseşti. Îmi oferă bani (*merci!*) ca să plec cu Lila şi copiii, fără bonă. Oh. Fugă, cum? Cu mine, în necunoscut? Ar fi trebuit să ne gândim mai demult. Eu, la vârsta mea, nu mai pot să fug. Cu atât mai rău!

Ieri, la Maruka, muzică frumoasă. Greu de ţinut un concert, nu-i pian. Trebuie să trimită la Măgurele, la 10 kilometri de Ploieşti, pentru hârtia de bilete. O întreagă poveste, trebuie trimisă din nou înapoi, pentru viză. Doamna Onicescu nu era la Maruka, nici prietena ei, doamna Ivaşcu, şi nici Nineta.

6 iulie 1944. Sinaia

Ieri, la ora 2, cu Nicu Costinescu la Bucureşti, unde aveam treabă. Ploaie multă tot drumul.

Pe fronturi nu-s mari schimbări.

7 iulie 1944. Sinaia

Azi, muzică aici. Trei triouri de Beethoven, cu Silvestri, doamna Niculescu şi Nicolau (violoncel). Cucoana, foarte pretenţioasă, are o interpretare căreia îi lipseşte şarmul, e autoritară şi puţin simpatică. Nicolau are un sunet foarte frumos, cântă plăcut.

Se spune că ruşii masează trupe la Tarnopol, asta pare o ameninţare pentru noi. Unde ajungem?

Von Rundstedt, general german, a fost demis de pe frontul din Normandia. Englezii au găsit o metodă de a distruge prin electricitate roboţii germani – câte şase deodată. Eden a spus în Camera Comunelor că nu vede necesitatea evacuării Londrei, dar cei care doresc să plece o pot face, le pune trenuri la dispoziţie. Admite că au fost 2.000 de morţi şi 8.000 de răniţi – din cauza roboţilor. El spune că această nouă armă n-a dus, desigur, la demoralizarea englezilor; a pus însă accent pe moralul nemţilor, care e la pământ. Se zice că mareşalul ar fi spus că vrea o pace separată, în cazul în care ruşii ar intra prin Focşani-Nămoloasa.

9 iulie 1944. Sinaia

Nemţii se retrag sau se predau pretutindeni. Generalul Rundstedt, de pe frontul normand, a fost înlocuit.

Azi, muzică la Maruka. Întâi ceai la Lili Vlassopol. La Maruka, Enescu interpretează patru acte din *Oedip*, o operă uriaşă.

Coletta a plecat la Bucureşti cu ambulanţa ca să aducă cearşafuri pentru spital.

11 iulie 1944, seara

Enescu e la pat. Mâine o să am un răspuns în legătură cu concertul. Coletta s-a întors de la Bucureşti. Din fericire, n-au fost bombardamente. Pe frontul nostru, un calm pe care ruşii îl consideră doar de moment – ne ameninţă cu soarta Finlandei dacă nu ieşim din alianţa nemţească. Prusia Orientală, declarată zonă militară.

18 iulie 1944. Sinaia, ora 7 seara

Azi sunt şase ani de la moartea Reginei Maria. Principesa Ileana mi-a telefonat ieri-dimineaţă ca să mă duc la Bran pentru parastas[*205]. Cu ce? Îmi spune să-i telefonez lui Nelly [Catargi], dar aseară Regina nu se întorsese şi cred că va fi greu să aranjeze ceva. De altfel, plouă cu găleata şi nimeni n-are maşină.

Ruşii avansează pe toată linia. Se vorbeşte mult despre pace şi se spune că reprezentanţii ţărilor aflate în război s-au întâlnit în Spania. Se mai spune că Ribbentrop e la Ankara şi că ar fi trecut pe aici într-un tren blindat[*206].

19 iulie 1944

Ieri a plouat torenţial, imposibil de mers la Bran. De altfel, cu ce? Azi, soare. Ieri, ceai la doamna Procopie Dumitrescu. Fiica ei, drăguţă, infirmieră la Crucea Roşie, o îngrijeşte pe doamna Pacioagă, care locuieşte la Foişor. Coletta şi Ivona Burileanu au văzut-o în absenţa Reginei, care se întoarce abia azi de la Săvârşin. Doamna Pacioagă se operează luni; nu se mai opreşte din laude la adresa Reginei, spunând cât a îngrijit-o, cu câtă delicateţe şi atenţii de tot felul, chiar făcându-i lecturi.

La doamna Procopie Dumitrescu, sora Mariei Pillat. Erau: Nora Steriadi, Ivona Stoicescu, doamna Fotino. Fireşte, se vorbeşte despre război şi despre tot ce se poate ivi în momentul păcii – uniune monetară etc. Se spune că discuţiile dintre Turcia şi Germania sunt foarte avansate, dar că Turcia cere garantarea frontierelor României. Iată măcar o informaţie care ne-a parvenit prin vocea lui Mihai Popovici, a cărui soţie e la Constantinopol, foarte bună amică cu Tanrıöver.

21 iulie 1944. Sinaia

Ieri, atentat ratat împotriva lui Hitler. Membrii complotului – toţi militari – au fost executaţi, douăzeci de generali. Skeletti vorbeşte cu primarul, care îi spune că i s-a telefonat că la un post de radio s-ar fi zis că Hitler ar fi murit în urma unei intervenţii chirurgicale. Rămâne de văzut dacă e adevărat. Ar fi revolte locale în Germania.

23 iulie 1944

Ieri, Dan Berceanu şi cu mine am fost invitaţi de principesa Ileana la Bran, unde se inaugurează un spital de 100 de paturi, cu bani daţi de Malaxa. Totul a fost construit într-o lună, nu e terminat, dar ea a vrut să-l inaugureze ieri pentru că era ziua onomastică a Reginei Maria, Sf. Maria Magdalena. După inaugurare, ni se arată toate instrumentele şi mobilierul pentru sala de operaţii. Pe urmă, o mică slujbă la locul unde odihneşte inima Reginei Maria, micul sanctuar în stâncă la care se ajunge pe dale de piatră mărginite de flori galbene şi albastre. E de un efect încântător, după ce ai traversat o pajişte plină de petunii roşii. După aceea, urcăm la castel. Arhiducesa mă ia în maşina ei, condusă de arhiduce, cu mitropolitul Bălan, care mă întreabă ce se întâmplă cu articolul lui. Îi spun că nădăjduim să-l publicăm în curând. Luăm ceaiul şi ne întoarcem prin magnifica scurtătură Râşnov – Predeal, cu Dan la volan. La întoarcere îl găsesc pe Emil, revenit cu Marie Louise la „Căpriţa”. Suntem mai liniştite în ceea ce îl priveşte.

În Germania Hitler încearcă să reprime revoluţia. Cred că e serios.

24 iulie 1944

Toată lumea, foarte îngrijorată de situaţia din Germania. Foarte grav.

Ieri, la dejun, Cosetta. După-amiază, Saşa Miclescu şi Maruka; aceasta se întoarce de la Posada, unde a văzut-o pe Martha; a încercat să-i explice că articolul ei despre Regină este inofensiv. Maruka, desigur, e întoarsă pe dos.

25 iulie 1944

Jurnalele spun că autorii complotului contra Führerului au fost executaţi. Şi că erau doar o mână de sabotori şi nemulţumiţi care au fost cu toţii pedepsiţi sau executaţi. Ce carnaj trebuie să fi fost!

Marie Louise se duce la Bucureşti ca să încerce să-şi salveze maşina.

26 iulie 1944, miercuri; ora 12:40

Alarmă aeriană.

29 iulie 1944

Noaptea trecută, teribilă. Bombardarea Bucureştiului. Peste tot nu se vorbeşte decât de pace şi armistiţiu. Ruşii înaintează spre Prusia Orientală. În Normandia rezistă.

Papacostea vine cu tot felul de ştiri abracadabrante, pe care toţi suntem fericiţi să le credem.

30 iulie 1944. Sinaia

Pe 15 august, concert Enescu pentru operele Reginei. Vom ajunge?

31 iulie 1944, seara

Întoarcerea de la Bucureşti, bombardamente la Ploieşti şi Bucureşti. Asistăm la cel asupra Ploieştiului, la 12 kilometri distanţă. Nu-i plăcut. Ne vârâm într-o groapă uriaşă şi sub un camion. De data aceasta la Bucureşti au atins doar obiective militare. La Ploieşti, spectacol lamentabil. La Preoţeşti (Bujoi) au ucis o mulţime de oameni. Ne întoarcem târziu fiindcă a trebuit să ne oprim mai bine de o oră ca să luăm medicamente la Baloteşti (sera Lahovăreştilor, biserică interesantă).

3 august 1944

Ieri, 2 august, ruperea relaţiilor diplomatice dintre Turcia şi Germania. Churchill face elogiul ruşilor în Camera Comunelor şi, vorbind de România, care ar fi atacat Rusia într-un mod revoltător, spune că n-avem decât un lucru de făcut: să ne înţelegem direct cu ea.

Aici, câteva zile de ploi torenţiale. Ieri, ceai la Sofia Bragadiru cu o mulţime de cucoane: fiecare are altă veste şi altă versiune. Una a zis că o să avem ocupaţie turcească sub control aliat, asta ne-ar conveni de minune. Acasă, dramă între Ileana şi bonă, dezamăgită că micuţa n-o iubeşte şi că plânge fiindcă vrea ca Lila sau eu să ne ocupăm de ea.

Emil a stat ieri în pat, pentru că alaltăieri l-a durut inima. Am impresia că se şi sperie destul de repede.

4 august 1944. Sinaia

Papacostea vine azi să ne citească răspunsul lui către Citta Davila. Foarte bun.

Americanii avansează în Bretania, ruşii în Prusia Orientală, dar A[ntonescu] e la H[itler]. Ce-o să mai accepte? Tremurăm toţi, cu atât mai mult cu cât a plecat cu ministrul Aprovizionării.

5 august 1944, sâmbătă seara

La Maruka. Papacostea îşi citeşte conferinţa despre Regele Ferdinand şi Regina Maria. O ascult a cincea oară şi mă emoţionează de fiecare dată.

Pynx la pian, pe urmă interpretează din *Parsifal* şi *Feuerzauber*. Divin.

Antonescu, la Hitler. Ce-o să mai iasă din asta?

În Bretania americanii înaintează cu paşi repezi, fără să întâmpine o rezistenţă serioasă. În Italia, Florenţa e ocupată. Pe frontul de Răsărit ruşii înaintează foarte repede. Se vorbeşte de armistiţiu. Bulgarii, ungurii şi noi nu ne rupem de Turcia.

6 august 1944. Miezul nopţii

Muzică la Maruka. Divinul Enescu interpretează *Moartea Isoldei* la pian. Fără egal de frumos. Enorm de multă lume. Siegfried, decoratorul, îi face un portret oribil Marukăi. Adevărată caricatură. Mareşalul Antonescu s-a întors de la Führer. Cu ce rezultat?

10 august 1944. Sinaia

Aseară, la 11½, alarmă. Avioane venind din Rusia bombardează spre Buzău-Ploieşti, după cum spune la radio. N-o să se termine niciodată. Pretutindeni lumea e nerăbdătoare să se pună odată capăt acestei stări de lucruri. Ieri Emil l-a consultat pe dr. Ghiulamila. Marie Louise e foarte mulţumită de felul cum a decurs consultaţia. El are grijă mai ales de ficat. Emil, sceptic.

La Jeana la ceai. Concertul Enescu e marţea viitoare. Doamna Pulief îi împrumută pianul. Eu aduc un acordeon de la Braşov. Maruka mi-a telefonat ieri-seară că va asista la concert. Se pare că s-a certat cu Alice, fiica ei, din cauza lui Ivaşcu, pe care Alice refuză să-l salute.

10 august 1944. Miezul nopţii

Aseară Ploieştiul a fost bombardat; azi-dimineaţă rafinăria Vega a fost atinsă. Astă-seară, iar alarmă. După-masă, la Braşov, tot cartierul gării distrus de bombe[*207].

11 august 1944. Sinaia. Ora 11 noaptea

Azi, muzică la mine. Tânărul Papacostea interpretează prima parte din *Sonata lunii,* foarte muzical, şi apoi o sonată a sa în trei mişcări. Deşi foarte inspirată din Wagner, Beethoven etc., vădeşte totuşi un mare simţ muzical. Pe urmă Silvestri cântă două dintre ultimele lui compoziţii, nu foarte agreabile de ascultat. Domnişoara Ivănceanu ne arată lucrări pe piele în relief, care dovedesc gust şi talent.

Luni, 14 august 1944. Sinaia

Dimineaţa, coafor, pe urmă Cazino; diverse pentru concertul de mâine. După-masă, la Florica Assan, apoi muzică la soţii Fotino. Inginerul Epure cântă foarte bine la vioară, îndrăgostit de instrumentul lui, are mai bine de două sute de ani (1736).

Diferite păreri despre sfârşitul războiului. Oricum, nemţii sunt înfrânţi. Unul dintre generalii lor, capturat la Stalingrad, Paulus, ar fi trimis un mesaj poporului german să nu continue lupta pentru că războiul e pierdut. (Radio Londra).

16 august 1944. Sinaia

Ieri, marele şi frumosul concert Enescu, cu Andricu, pentru operele Reginei. Succes complet, deplin. Doamna Pulief şi-a împrumutat pianul, puţin cam aspru, dar foarte bun (Bösendorfer). Regina e reprezentată prin Nelly Catargi şi Robert Bossy. Enescu cântă dumnezeieşte. Mai ales în *Les Folies d'Espagne* a fost miraculos. Noi, românii, ne dăm oare seama ce fericire e să avem pe pământul nostru un artist de valoarea şi de măreţia lui? Un om unic, din toate punctele de vedere.

Seara, aici, lume multă pentru Sf. Maria, pe care Marie Louise o serbează în general pe 8 septembrie, dar din cauza evenimentelor a sărbătorit-o ieri. Au rămas până după ora 2 noaptea. Kirculescu a cântat toată noaptea, pianist, compozitor, lejeritate remarcabilă pentru muzica uşoară.

Anglo-americanii debarcă la Nisa, bombardează Marsilia. Din nenorocire, au bombardat Veneţia şi au atins San Marco.

17 august 1944, ora 5 dimineaţa

Ieri, la Cazino pentru încasările concertului, beneficiu net: 162.800 de lei. Drăguţ. Bietul Pynx, ce bun şi drăguţ e!

Mica Ileana e mai bine.

Invazie în sud, pe un front de 180 de kilometri, nici o rezistenţă. Au avansat 6 kilometri.

18 august 1944, ora 6 dimineaţa. Sinaia

Ieri am văzut-o pe M.S., biata de ea a avut un *breakdown*[*208] din cauza surorii ei, care a fost prinsă de Gestapoul din Florenţa şi dusă la Bologna, în cele mai rele condiţii, cu bebeluşul. Îmi spune că H[itler] i-ar fi cerut lui A[ntonescu] să scurteze frontul din Moldova, să rupă cu Turcia. Refuz.

La dejun, primarul cu soţia şi Tabacovici. Acesta din urmă, care a fost marele prieten al lui Titulescu, ne povesteşte lucruri foarte interesante despre Litvinov şi greşeala demiterii lui Titulescu din funcţiile lui. Din cauza asta România se găseşte astăzi într-o situaţie îngrozitoare.

Ieri, bombardament la Ploieşti. Nini Davidoglu, care a trecut pe-acolo, ne spune că unul dintre marile rezervoare de benzină ardea îngrozitor.

20 august 1944, a.m.

Azi, fără avioane. Miracol mare. Se pare că oraşul Câmpina e făcut praf. Radioul elveţian anunţă că Rusia ar intenţiona să atace pe frontul nostru ca să facă joncţiunea cu Bulgaria, care vrea să încheie pacea. Finlanda n-a încheiat-o. În Franţa nemţii sunt învinşi pretutindeni. Valentina îl întreabă pe Ralea dacă o sfătuieşte să plece; el i-a spus că e mai bine să rămână în Sinaia.

Ieri, ziua de naştere a lui Enescu, am fost invitaţi toţi; Maruka, în rochie mov, îşi face intrarea, urmată de Pynx, şi ne cere tuturor să nu vorbim înainte, în timpul [concertului] şi după. Pynx interpretează cele patru acte din *Oedip*. Prodigios. Eu şi maiorul ne întoarcem la 11. Ne aduce Sofia.

22 august 1944

Ieri au căzut Iaşiul şi Tighina. Nelinişte mare. Cu ce nerăbdare se aşteaptă un armistiţiu, care nu mai vine! Regele a plecat la Bucureşti. Mare nelinişte. În Franţa, nemţilor le merge tot mai rău. La noi au căzut atâţia tineri aviatori[*209]!

23 august 1944. Sinaia

Am scris-o în celălalt caiet[*210] şi o repet aici: mare emoţie să auzim la radio proclamaţia tânărului nostru Rege. Uf! Ce uşurare! Toată ziua am fost extrem de îngrijoraţi.

24 august 1944. Sinaia

Azi-dimineaţă, la Bucureşti, bombardament cu avioane Stuka asupra Palatului Regal, Ministerului de Război, Athénée Palace etc., dar nu cu bombe de mare calibru. S-a mitraliat pe străzi. Niky telefonează spre seară ca să spună că s-a mai liniştit treaba, dar nu de tot. La Ploieşti e mai rău. După-amiază, alarmă. Ne ducem cu două maşini în pădure. Totul durează doar o oră. Se zice că Antonescu e la Berlin şi că în Germania e război civil.

25 august 1944. Sinaia, ora 11½ noaptea

România declară război Germaniei, pentru că, în ciuda aranjamentului făcut cu şefii armatei aflaţi încă în România, care se angajaseră să plece paşnic, au bombardat Bucureştiul şi au mitraliat populaţia în oraş şi la ţară.

La Galaţi, ruşii ne ajută contra nemţilor. Stalin a repetat declaraţiile de pe 4 aprilie, angajându-se să respecte independenţa şi forma noastră politică şi să ne ajute cu material de război şi trupe împotriva armatelor germane. Se zice că trupele germane rămase vor fi dezarmate mâine. Drumurile sunt blocate.

Azi, de la Niky nici o veste, de la George nimic.

26 august 1944, seara. Sinaia

Bulgaria rupe relaţiile cu Germania. Ungaria ameninţă dacă România încearcă să ia Transilvania. Moscova dă lista condiţiilor impuse şi acceptate de România. Furioşi, legionarii lansează invective contra Regelui, a Reginei şi a ţării întregi.

Se pare că la Bucureşti a fost un infern. Palatul Regal, Fundaţia Carol, Ateneul, Athénée Palace, Calea Victoriei, Preşedinţia etc. Avioane americane vin la Otopeni în ajutorul nostru.

27 august 1944, duminică

Vreme minunată, dar noi încă n-am scăpat de griji. Ungurii, înţeleşi cu nemţii, au încercat să ocupe Bodul – au fost respinşi. Generalul Hansen, care îşi dăduse cuvântul de onoare Regelui că nu va întreprinde nici un act ostil contra ţării, a fost cel dintâi care şi-a călcat cuvântul. I-a închis pe aviatorii noştri, le-a luat aparatele şi ne-a bombardat cu ele. Au încercat să treacă la Giurgiu şi au fost respinşi. Sunt detestaţi pretutindeni.

27 august 1944, seara. Sinaia

Vine Niky de la Bucureşti; ne povesteşte o sumedenie de lucruri interesante. Bombardarea Bucureştiului a fost îngrozitoare, Teatrul Naţional a ars complet. Sunt dezolată, era un teatru aşa de frumos, construit de principele Ştirbey, bunicul lui Barbu. Vin trupele ruseşti, populaţia e sfătuită să le primească prieteneşte.

28 august 1944. Sinaia

Vremea continuă să fie minunată. Nemţii care se mai află în ţară sfârşesc prin a se preda. Bombardează mai puţin Bucureştiul – care se pare că e un morman de ruine. Au distrus în numai câteva zile, cu avioanele luate de la români (arestându-i pe aviatorii noştri), mai mult decât americanii, cu sutele lor de avioane, în câteva luni de zile.

Ieri, delegaţii noştri şi cei ai anglo-americanilor au plecat la Moscova ca să semneze armistiţiul şi un altul s-a dus pe front, ca să-l aplice pe teren.

29 august, miezul nopţii. Sinaia

Azi-dimineaţă, pe la 11, ruşii au intrat în Bucureşti pe Şoseaua Ştefan cel Mare şi au plecat pe Şoseaua Kiseleff.

Am văzut-o pe Maruka. Zice că Barbu e la Moscova. Nemţii şi ungurii au încercat să pătrundă în România, dar au fost respinşi. Se crede că Ploieştiul a fost degajat. Dar încă nu se poate trece pe acolo din cauza dărâmăturilor şi a molozului.

30 august 1944. Sinaia

Vremea continuă să fie minunată, o furtună zdravănă de vară – în fine, ne răcorim. Aseară am ieşit şi m-am dus la Maruka. O întâlnesc pe doamna Pop, care locuieşte la ea şi care îmi spune că l-a văzut pe Rege trecând cu maşina, dar n-o cred. S-ar fi întors şi Regina. Se spune că telefonul şi trenurile vor fi repuse în funcţiune în curând. Pentru moment, totul e încă în haos.

31 august 1944. Sinaia

Ieri ruşii au ajuns la Bucureşti, azi – la Ploieşti şi Băicoi. Se duc în Transilvania. Drumul Târgoviştei e barat.

George pleacă în dimineaţa asta, Niky şi Mustic au plecat ieri. Tânărul Bogdan, 22 de ani, după un marş de patru zile, ajunge la noi în picioarele goale. Îi dăm ce-i trebuie să se schimbe, să se spele. Din păcate, avea păduchi. S-a spălat cu benzină, dar asta face să miroasă în toată casa. Mâine pleacă la Bran, să-şi întâlnească părinţii.

1 septembrie 1944

Ieri s-au împlinit cinci ani de când Germania a intrat în război. Pornise pentru *Blitzkrieg*. Azi-dimineaţă am văzut-o pe generăleasa Nicolaescu, foarte pesimistă în ce ne priveşte. Mâine prânzeşte aici. Atanaseştii, care au venit azi să mă vadă, îmi spun că era foarte prietenă cu Antoneştii. Oricum, toată lumea e foarte îngrijorată. Încerc să scriu cu cerneală pe hârtia asta şi văd că merge.

Azi sau ieri a fost semnat armistiţiul la Moscova. Delegaţii – Barbu Ştirbey şi Vişoianu, apoi Pătrăşcanu, Christu, Pop – se vor întoarce probabil mâine. Convorbirile cu bulgarii au fost suspendate din cauza demisiei guvernului lor.

2 septembrie, seara, 1944. Sinaia

Bucureştiul, ocupat de trupele ruseşti. Ca să intri ori să ieşi îţi trebuie un permis rusesc. Azi au fost trei la Sinaia, au cumpărat ceasuri. Armistiţiul n-a fost încă semnat.

3 septembrie, ora 1 ziua. Sinaia, 1944

Azi-noapte ruşii au intrat la Florica Berindei. Spaimă mare. Mitzi se mută la noi cu fetiţa. Au cerut de mâncare şi au şterpelit un ceas.

Doamna Nicolaescu îmi împrumută testamentul lui Petru cel Mare, pe care îl copiez mai jos[*211].

3 septembrie 1944

Ieri, la 5½ dimineaţa, nişte soldaţi ruşi beţi au forţat uşile la vila Floricăi Berindei. S-a telefonat să vină patrulele. Pe scurt, n-au făcut nici un rău. Li s-a dat să mănânce, pe urmă au plecat. Mitzi e înspăimântată; s-a mutat cu bebeluşul ei la noi.

4 septembrie 1944, seara. Sinaia

Aseară Aliaţii au ocupat Bruxellesul, azi au intrat în Olanda. Armistiţiul n-a fost semnat încă; în ţară sunt multe trupe ruseşti. Trenurile încep să circule din nou. Drumul spre Ploieşti a fost deblocat – Onicescu a venit ieri pe acolo.

6 septembrie 1944

Regele şi Regina nu s-au întors încă. Îi dau lui Ciucă beneficiul concertului Enescu, 262.680 de lei, ca să i-l dea Reginei.

Biata Mitzi, i-au luat toate hainele şi încălţămintea lui Mustic.

Rusia a declarat război Bulgariei.

Armistiţiul nostru n-a fost încă semnat. Aliaţii, în Belgia şi Olanda.

7 septembrie 1944

Bulgaria cere pace.

Comunicatul românesc spune că ne-am retras din câteva localităţi din Transilvania. Asta nu-mi place. Armistiţiul n-a fost încă semnat. De ce întârzie atâta?

La mine, la Bucureşti, supărări din cauza locatarului, Milian, evreu, care încearcă acum să profite de situaţie. Iată de ce nu sunt iubiţi.

8 septembrie 1944

Supărări pe toată linia, din cauza locatarilor de la Bucureşti, pe care Veronica a avut ideea să-i găsească la un preţ de nimic. Se pare că se rechiziţionează casele la Bucureşti. Toată noaptea au trecut trupe ruseşti spre Transilvania.

10 septembrie 1944. Sinaia

Mi-am reţinut loc ca să plec miercuri la Bucureşti. Veronica mă cheamă şi bănuiesc că apartamentul meu e rechiziţionat.

Se înaintează în Transilvania.

Vreme minunată, dar lumea e îngrijorată pentru că semnarea se lasă aşteptată.

12 septembrie 1944. Sinaia, ora 6 dimineaţa

Ezit să plec la Bucureşti, deşi mă voi duce mâine-dimineaţă ca să încerc să scap de dr. Milian, beleaua de locatar pe care Veronica l-a dibuit astă-vară. Evreu necinstit.

17 septembrie 1944

De miercuri, la Bucureşti, cu treburi. Aliaţii avansează în Franţa şi în Prusia Orientală. Am venit cu Atanaseştii. Din nenorocire, am părăsit Ardealul. Am aranjat plecarea Lilei de la Sinaia pentru vineri. Sunt mulţumită.

20 septembrie 1944

M-am întors de la Bucureşti cu autobuzul şi mulţumită lui Dombrowski. Am călătorit foarte bine.

23 septembrie 1944

Lila a plecat ieri cu copiii; au plecat, probabil, luni cu trenul lui Orezeanu. Aradul, recucerit. Ungurii comit atrocităţi, de comun acord cu boşii.

26 septembrie 1944

Ce greu e să te întorci la Bucureşti, trenurile sunt arhipline! Ca să pot pleca, trebuie să expediez toate bagajele.

Înaintăm în Transilvania. Ungurii se răzbună pe bieţii noştri români într-un mod atroce. Maiorul vrea să plece azi cu un camion. Ne-a făcut multe servicii, bietul de el, şi a fost foarte drăguţ cu noi toţi.

26 septembrie 1944, seara

Bulgaria declară război Ungariei. Aliaţii înaintează încetişor în Olanda. Varşovia n-a fost cucerită încă. Generalul român Macici a fost decorat de Stalin.

Habsburg e o prescurtare de la *Habichtsburg* – „castelul uliului" –, denumirea casei natale a familiei arhiducale. Castelul se află în Suabia, nu departe de frontiera elveţiană. Rudolf I de Habsburg, ales împărat al Germaniei în 1273, şi-a înzestrat fiii cu această proprietate, creând de aici înainte o legătură de nezdruncinat între ţările dunărene şi orgoliosul fiu al Uliului (*Viaţa lui Metternich* de Constantin de Grünwald).

29 septembrie 1944. Bucureşti

Am sosit ieri de la Sinaia, pe şosea. Am avut noroc şi mi-am adus toate bagajele. Aici sunt multe de făcut. Am vândut [acţiunile la] Creditul Minier ca să plătesc impozitele, datoriile etc.

1 octombrie 1944. Bucureşti

Marie Louise, Coletta, Ina şi Ani au venit ieri cu trenul. A fost greu de urcat fiindcă au fost vândute mai multe rânduri de bilete. Bietul maior, rămas să-şi expedieze bagajele, a trebuit să-şi petreacă noaptea la „Căpriţa" şi a plecat abia azi-dimineaţă la ora 6. Cu toate promisiunile lui Negulescu, n-a avut decât două camioane, deja aproape pline cu lemne şi altele. Trebuie să sosească în curând cu o mulţime de lucruri, dar probabil că n-o să poată aduce tot.

La cinema, conferinţa de la Teheran; publicul îl aplaudă mult pe Churchill şi în general toate personajele importante. Pe urmă, film rusesc: câteva imagini frumoase şi coruri minunate de femei.

3 octombrie 1944

Din fericire, e o vreme foarte blândă.

Azi la 11, parastas[*212] pentru Sabina.

Se zice că pe front lucrurile nu merg bine. Doamna Andronescu susţine că sunt zvonuri lansate de germanofili. Foarte posibil. Nu se găseşte nimic. Preţurile s-au triplat în magazine, mai ales la ciorapi. Nici la Varşovia nu e bine deloc. Mi se spune că jurnalul cel mai bun e *Semnalul*. Guvernul ar fi demisionar. Se vorbeşte de un altul, prezidat de Barbu Ştirbey. Ar fi bine. Comuniştii cer trei locuri în acest guvern, se zice că nu vor să le dea decât două. Şi-au publicat programul. Ceilalţi de ce n-au făcut-o[*213]?

4 octombrie 1944

Ieri trupele ruso-române au luat Seghedinul. Ziarele pretind că la Budapesta domneşte panica. Generalul Eisenhower înaintează pe frontul din Ruhr cu trei milioane de oameni.

Dejun la Gic, îmi povesteşte lucruri interesante. Mă întorc acasă pentru lecţia Inei, scriu două scrisori, Nadiei şi lui Pynx, şi cinez la Marie Louise, bucuroasă că a primit bagajele de la

Sebeş.

8 octombrie, seara

Prânzesc acasă cu tânăra Filotti, pe urmă merg la Saşa Miclescu; mi-l prezintă pe un oarecare Raicu, se pare că ar avea voce frumoasă. Mă întorc acasă să mă văd cu Nineta. Mă roagă să încerc să intervin pentru fiul ei. Încerc, cu speranţa că am să reuşesc.

Saşa îmi vorbeşte despre S., care se orientează spre stânga. De ce nu le dă bani săracilor, cu averea uriaşă pe care o are? Mă face să mă gândesc la Dall'Orso.

Regele Carol l-ar fi felicitat pe fiul său şi l-ar fi asigurat că nu va încerca niciodată să se întoarcă pentru a-i lua locul. S. îmi spune: ăsta nu e guvernul lui Stârcea, e al Regelui. Îi spun că D.B. e marele prieten al lui S. Deplânge situaţia şi are o părere proastă despre noul mareşal, care ne va împinge spre comunism.

10 octombrie 1944

Ieri l-am văzut pe Papacostea. Am vorbit îndelung. Se zice că Barbu soseşte ca preşedinte de Consiliu, sunt încântată, are autoritate şi ştie să lucreze. Păcat că are deja 72 de ani, ca şi mine de altfel.

10 octombrie 1944, ora 8½ seara

Clujul a fost cucerit. Mare bucurie.

12 octombrie 1944

Ieri, la Regină. Ne povesteşte cum s-a desfăşurat totul. Cum a plecat la 3 dimineaţa în grabă de la Sinaia, cu Nelly, camerista ei şi Robert Bossy, au trecut Păduchiosu spre Târgovişte. Arestarea lui Antonescu şi a acoliţilor lui. Îmi pare rău de Ică, era inteligent şi ar fi putut să fie folosit.

Oraşul e pavoazat. Toată lumea e încântată că am recăpătat Clujul. Biata Didina Cantacuzino a murit de septicemie, în urma unei furunculoze.

Gigurtu, Valer Pop, Manoilescu, Marinescu – arestaţi. Veturia Goga – arestată şi ea la Sibiu; gurile rele spun că ea, doamna Antonescu, doamna Barbu şi doamna Şteflea şi-au împărţit mobilele de la legaţia rusă.

Rădescu, numit şef al Statului-Major.

Duminică dimineaţa Enescu dirijează la Aro un concert pentru Armata Roşie.

15 octombrie 1944

Foarte frumos concert la Aro. Enescu a dirijat *Şeherezada* cu brio. Loja centrală, ocupată de un general rus cu soţia şi câţiva ofiţeri ruşi şi români. Ungurii cer armistiţiu.

Scrisoare deschisă a unui oarecare Branişte într-un ziar, adresată doamnei Goga.

22 octombrie 1944. Bucureşti

Duminică dimineaţa mă duc cu Maruka la concert.

Ungaria n-a cerut armistiţiu, Horthy e deportat în Germania. Îl înlocuieşte Szálasi. Luptele continuă, în avantajul nostru. Pătrăşcanu şi Titel par să-şi fi dat demisia, restul au rămas. Maniu a fost cât pe ce să şi-o dea, după ce adunarea lui a fost interzisă, dar i s-a cerut să rămână.

Se pare că Regele e admirabil de calm şi de hotărât. Ieri am fost la Studio, cu Florica Assan şi cei doi Ghyka. O comedie melodramatică a unui tânăr avocat, Dinu Bondi, cu tânăra Migry Nicolau într-un rol principal. Promite mult. Démètre îmi spune că reuniunea lui Maniu de duminica trecută a fost amânată în urma intrigilor comuniştilor, care le-au spus ruşilor că a vrut să saboteze concertul de la Aro dat pentru armatele ruseşti.

Azi, la teatru cu Florica Assan şi soţii Ghyka, să vedem piesa lui Soare; foarte bine construită, dialoguri interesante, spectacol îngrijit.

Dejunez la fetele mele. A trecut legea chiriilor. Sporire minimă.

Ieri, muzică la mine. Agreabil şi reuşit. Cântă domnişoara Anghelopol, doamna Saghin, Stroescu cântă sonate, Wilkowski cu Bruteanu (vioară) compoziţia lui şi Sandu Albu cu Smărăndiţa Athanasof: Ravel, *Estrellita* de Ponce şi o compoziţie a lui în stil românesc. Doamna Buşilă e încântată, Marie Odobescu la fel.

28 octombrie 1944

Vreme oribilă, ploaie, vânt. Cu toate astea, dejunez iar la Lila. Pe urmă la doamna Mardare, plecăm la 4, avem norocul să găsim un taxi – 250 de lei ca să ne ducă. E mai bine, aşteaptă copilul peste 15 zile. Micuţa, care are doi ani şi jumătate, e adorabilă, vorbeşte trei limbi. Ne întoarcem cu tramvaiul, o adevărată odisee.

Azi caloriferul îmi face o figură. Toată păcura s-a scurs din rezervor.

Guvernul e tot în criză.

29 octombrie

Ziua de naştere a Reginei Maria. A şasea aniversare fără dulcea ei prezenţă. Mare tristeţe.

Azi, manifestaţie ţărănistă.

31 octombrie 1944

Caloriferul merge. Păcura la 20 de lei 40. Zilele trecute am dat 61.000 de lei. Să vedem ce fac cu chiriaşii oribili pe care îi am. În *Semnalul* de ieri Papacostea a scris câteva rânduri despre Regina Maria, pline de simţire şi cu tâlc[*214], însoţite de o fotografie pe care i-am dat-o eu. Nu-mi place să fie uitată.

2 noiembrie 1944

Ceai, coafor, caloriferul curge. George vrea să angajez pe altcineva. Ar fi putut să mi-o spună mai devreme.

URSS ne înjură la radio, spunând că nu respectăm clauzele armistiţiului: am dat doar 2.000 de tractoare în loc de 3.000.

Azi-dimineaţă a venit să mă vadă Virgil Gheorghiu. Băiat de treabă, angajat la Operă şi la Conservatorul evreiesc. Îmi vorbeşte despre Cella Dona. Nu i-am povestit că din cauza ei divorţează Vulcăneştii.

5 noiembrie 1944

Pynx refuză să facă parte dintre Prietenii Americii. Eu accept. Maruka mă înnebuneşte cu prostii, zice că sunt oportunistă etc. Mă duc cu ea la Lala, toată în lacrimi, săraca, din cauza nepotului ei. În dimineaţa asta se întâlnesc, o să încerc să mă duc; de fapt, sunt singurii care ne pot ajuta.

Vorbesc cu Mandrea despre Asociaţia muzicală, vrea să adunăm comitetul.

6 noiembrie 1944

Ieri-dimineaţă, reuniunea Prietenilor Americii; Martha Bibescu, desigur, cu o brasardă reprezentând steagul american. Vine spre mine cu un tupeu extraordinar ca să mă salute: „Irina, ce mai faci?”. Un „*merci*” sec a fost singurul răspuns. Trece repede. E aleasă vicepreşedintă. Ciudat. O societate unde Regina Maria era preşedintă de onoare! Martha n-avea ce căuta acolo după ceea ce a scris când Regina era bolnavă.

După-amiază, concert Sandu Albu, cu Smărăndiţa Athanasof. Bun.

Soţii Buşilă mă duc cu trăsura la Athénée Palace, mare ceai de adio oferit de soţii Spitzmüller, care pleacă mâine-dimineaţă cu ceilalţi francezi. Cred că regretă România. Laurette Crutzescu mă conduce acasă.

Marţi, 7 noiembrie 1944

Azi, muzică. Am dejunat la Silvia. Bietul Mircea Djuvara a murit de ciroză. Ce păcat! Un om eminent. Numai asta ne lipsea!

10 noiembrie 1944

Ieri am dejunat la Buftea cu Mihai Popovici, Maniu, Buzeşti, fostul ministru, fratele lui şi alţii – tineri de la Afacerile Străine.

Mă întorc cu M[ihai] P[opovici] şi Maniu, mă lasă la Studio ca să văd piesa *Sylvette* de Victor Eftimiu. Antipatic. Te calcă pe nervi.

12 noiembrie 1944

Ieri, vizită matinală a lui P. Papacostea. Îmi citeşte articolul pe care l-a scris despre Barbu, foarte frumos. Nadèje era supărată că nu i-a trecut nimănui prin cap să-i mulţumească pentru cele şapte luni petrecute la Cairo, de unde a condus tratativele de armistiţiu. Are dreptate. Mihai Popovici a vorbit despre el la reuniunea de la Sibiu. Păcat că nu păstrează relaţiile cu Curtea. Nu vrea să ceară audienţă şi de aceea nu e chemat. Ieri, dejun la fetele Condiescu, pe urmă merg cu ele la Operă. Mă duc şi mă întorc cu tramvaiul; ploaie şi noroi. Dezgustător. *Boema,* cu doamna Saghin. Prea bătrână şi prea grasă pentru acest rol. Trebuie să fi avut o voce frumoasă, i-a mai rămas ceva, dar uneori cântă pe de lături.

13 noiembrie 1944. Bucureşti, 10½

Ieri, cu soţii Ghyka, *Lakmé* la Operă, şi azi *Nunta lui Figaro,* ansamblu perfect, cu cuplul Tassian, doamna Bercescu, soţia lui Alfred, Niculescu-Basu. Foarte drăguţ. Lume multă. Mă întorc pe o ploaie straşnică.

Întâi m-am dus la biata doamnă Djuvara, care şi-a pierdut soţul. Marie Louise are ceva veşti de la Peter.

14 noiembrie 1944. Bucureşti

Azi, muzică aici: trio de Mendelssohn, Ghita Şapira cu Sandu Albu şi Iarosevici. A mers foarte bine. Lisette Georgescu cântă Musorgski. Silvestri interpretează o compoziţie haotică, dar nu agresivă, cum e ceea ce scrie el în general.

Se pare că ruşii regretă că au făcut o linie de cale ferată cu ecartamentul lărgit fiindcă asta încetineşte transporturile. Puteam avea 33 de trenuri militare de pe vremea nemţilor şi acum avem doar cinci. O să încerce să refacă linia normală, dar o să dureze.

15 noiembrie 1944, seara, 10½

La dejun, la Lila, se comentează discursul lui Vişoianu şi răspunsul favorabil al lui Vîşinski. Maniu a desfiinţat gărzile printr-o scrisoare apărută azi în *Universul*. Toate partidele trebuie să facă la fel.

Marietta Balş e foarte drăguţ instalată într-o singură cameră.

17 noiembrie 1944. Bucureşti, ora 4 dimineaţa

Ieri am prânzit la Marie Louise, după ce am vizitat la St. Georges expoziţia de icoane pe sticlă din Transilvania; soţia lui e în pat, gripată. Câteva portrete de Aman foarte interesante. După, comitet al Asociaţiei muzicale. Cella se întoarce de la ţară şi povesteşte că nu i-au luat absolut nimic la Slăviteşti şi că vreme de cinci săptămâni a făcut muzică pentru ruşi, care veneau şi o ascultau cum cânta.

Pe urmă, la Gaby Dombrowski, mulţime de cucoane, între altele Paulette Sturdza, care se poartă cu răceală. De ce? E proprietara casei din Iaşi unde am locuit? Atunci a fost ceva cu o mică reparaţie la o uşă pe care trebuia s-o fac eu. Îmi amintesc vag aşa ceva. Asta ar explica de ce soţii Ghyka nu m-au invitat la căsătoria fiicei lor, după ce au venit în fiecare marţi la mine pentru muzică.

Mă întorc pe jos[*215].

Sâmbătă, 18 noiembrie 1944. Dimineaţa

Marietta Balş a dejunat ieri la mine. Lala vine să ne vadă; discutăm chestiunea Martha. Recunoaşte că toată viaţa a făcut gafe, dar zice că întotdeauna a fost aşa de bună cu nepoţii ei, desigur, fiindcă erau Brâncoveni şi ea a dorit să fie de-a lor. Pe urmă ne-am dus la Constance Cantacuzino, atât de vioaie, în ciuda vârstei înaintate; apoi am condus-o pe Marietta acasă şi m-am întors cu tramvaiul. Mă opresc la Florica Assan, care începe s-o bănuiască pe Magda că e cu fiul ei în Elveţia, eu o fac pe neştiutoarea. Vine s-o viziteze fiul lui Gong, 18 ani, simpatic, seamănă extraordinar cu tatăl lui. Mă întorc, necazuri cu muncitorii care cer preţuri exorbitante.

20 noiembrie 1944. Ora 10 seara

Prinţesa de Schönburg trebuia să vină azi-dimineaţă la 10 ca să se mute la mine şi uite că s-a îmbolnăvit de rujeolă. E obligată să se ducă să se interneze la Colentina.

Iau masa la surorile mele, apoi mă duc un moment la Lily şi pe urmă la conferinţa lui Mouton, la Institut, despre Géricault, pictorul de cai, cu proiecţii frumoase.

21 noiembrie 1944. Seara

Prânzesc la Marie Louise cu soţii Polizu, el e interesant, ea îi taie vorba. Ziua de naştere a lui George.

Mă întorc, muzică, trioul nr. 1 de Beethoven, doamnele Şotropa, Iarosevici şi Maltopol. Bine. Pally cântă aşa de frumos! Silvestri interpretează o suită pe care a compus-o, foarte interesantă, o bacanală îndrăcită. Succes. Colonelul Masterson, adus de doamna Andronescu, simpatic, mulţumit.

23 noiembrie 1944

Ieri am văzut-o pe Cleo Krupenski, întoarsă de la Sibiu. Vreme umedă, mizerabilă. Se anunţă întoarcerea de la Constantinopol a lui Alice Miclescu. Cred că au venit cu acelaşi tren şi Elise Boxhall, Alex. Cretzianu şi Adela Popovici.

25 noiembrie 1944

Alaltăieri, comitetul Asociaţiei muzicale. Bietul Rădulescu, negru de supărare. Cu doamna Andronescu la Maruka; continuă să fie furioasă pe mine din cauza Prietenilor Americii. Pe urmă cu Pynx, în acelaşi sens. Apoi la doamna Buşilă: ministreasa Spaniei mă înspăimântă. Mă conduc acasă soţii Ullea-Manolescu.

Ieri, repetiţie la Ateneu a concertului simfonic: uvertura *Eleonora* şi *Simfonia a III-a* de Beethoven.

Dejunez la Marie Louise; pe urmă concert Enescu-Teodorescu, foarte drăguţ, apoi vizită la C. Cantacuzino, biata bătrână.

Mă întorc cu Maruka. Wilsowsky îmi aduce o invitaţie pentru concertul pe care îl organizează pe 6 decembrie pentru polonezi.

26 noiembrie 1944. Bucureşti, ora 5 dimineaţa

Ieri am luat dejunul la Elenuţa, cu Ana Ghyka, soţii Dozzy – el întors din Palestina – şi fiul lui Dumitrescu (Afacerile Externe), urât, dar pare inteligent. Vorbim de război, de armistiţiu, de greutăţile şi neliniştile pe care le avem – şi asta încă nu-i cel mai rău. Să ne ferească Dumnezeu! Pe urmă, la doamna Djuvara, unde stau foarte puţin, doamna Pogoneanu a venit s-o scoată puţin la plimbare. De acolo, la Marietta Atanasescu, unde locuieşte pentru moment Adina Skeletti, şi apoi la Adela Popovici, întoarsă de la Istanbul, care ne povesteşte o mulţime de lucruri interesante despre şederea ei acolo; a plecat duminică seara şi a ajuns miercuri dimineaţa, odată cu soţii Solacolu şi Alina Miclescu.

27 noiembrie 1944

[*216]Mi se spune că litrul de combustibil va ajunge la 50 de lei. Ce bucurie! Se rechiziţionează casele. Altă bucurie!

30 noiembrie 1944

Criză guvernamentală. Mare îngrijorare. Concert de Crăciun la Aro, dirijat de Enescu, în beneficiul soldaţilor. Program frumos. Lume puţină.

2 decembrie 1944

Guvernul a demisionat; se aşteaptă un guvern de tehnicieni.

Soţii Popovici au prânzit azi aici, cu Eleonora de Wied şi Démètre Ghyka. Pe urmă, conferinţa lui Ciomac. Foarte interesantă. Miliţa Petraşcu mă aduce acasă cu maşina. Azi au venit mulţi soldaţi ruşi.

3 decembrie 1944. Duminică

Azi, schimbarea guvernului: Rădescu, preşedinte de Consiliu. Să-i vedem pe ceilalţi.

Prânzesc la surorile mele. Pe urmă, la Jeana, Alina, Cleo.

Luni, 4 decembrie 1944

Îngrozitor de suferindă toată noaptea, mi-am pierdut chiar cunoştinţa. M-am lovit la cap. Acum sunt mai bine, dar foarte slăbită.

Marţi, 5 decembrie 1944

Ieri am stat toată ziua în pat. Azi mi-a fost îngrozitor de rău la rinichi. Nu pot să mă întorc. Cele două fiice mai mari ale mele, tandre, drăguţe şi bune, vin să mă vadă, îngrijorate să mă ştie bolnavă. Lila îmi telefonează de la sanatoriu, avertizată de Marie Louise.

Miercuri [Joi], 7 decembrie 1944

Cu lumbago e mai bine. Dar încă stăruie. Idiot.

Rădescu, preşedinte de Consiliu, aceeaşi formaţiune, cu excepţia lui Pennescu. Să vedem ce-o să iasă. Îngrijorare generală pentru tot ce se întâmplă. Manina de Wied a plecat marţi dimineaţă cu maşina, cu doi ofiţeri englezi.

Doamna Manoliu, venită aseară de la Nadia pentru două zile, mă întreabă la telefon dacă poate veni să doarmă la mine. O primesc, desigur; de altfel, e foarte drăguţă.

9 decembrie 1944

Ieri am prânzit la Androneşti, cu un ofiţer scoţian drăguţ şi alte persoane plăcute. Pe urmă, muzică la soţii Bediţeanu, repetiţia concertului Cillario, el excelent, ea foarte bună, dar mai trebuie să se rafineze. Lume destulă.

12 decembrie 1944

Presa de stânga parcă s-a mai potolit după declaraţiile lui Rădescu. Vîşinski a plecat alaltăieri, duminică.

La masă, soţii Emil, Zizi, maiorul şi Constantinescu, de la Londra. Afectat, se înţelege, dar inteligent şi plăcut.

La 4, la Maruka, pentru o repetiţie. Casa mică a ajuns încântătoare, deşi cam plină de lucruri, după gustul meu.

Azi dejunez la Ambasada Suediei.

13 decembrie 1944

Dejun uriaş, de 26 de persoane, la soţii Reutersward. Soţii Bova Scoppa, Bujoi, care mă conduce acasă, Biering, Istinielli, Stevenson, Palin, nunţiul, Romnicenii etc., soţii Radu Crutzescu. Excelent.

Mă aduc acasă soţii Bujoi; pe urmă, muzică. Domnişoara Pally, Mihai Constantinescu, Wislowski şi o pianistă nouă au fost oaspeţii după-amiezii.

Ruşii ne-au restituit căile ferate din Moldova, linia normală va fi restabilită într-o lună. În schimb am cedat Focşanii, Urzicenii, via Chişinău. Vîşinski i-a spus Regelui Mihai, când a sosit, că îl felicită pentru recucerirea Ardealului.

14 decembrie 1944. Ora 2½ noaptea

Nu mai dorm, toate nopţile sunt la fel. Vântul bate cu furie. Ieri, reparaţia caloriferului. Asta o să mă coste încă 20.000 de lei, din cauza neglijenţei lui Davidovici. Să vedem cum o să se poarte Brăescu, recomandat de doamna Beşa.

Ieri am prânzit la Ana Ghyka, interior încântător, masă minunată. Soţii Jean Mitilineu, Vlădescu, Camil Demetrescu cu fiul. Se discută chestiunile zilei. Jean Mitilineu a îmbătrânit mult după fuga băiatului lui, sărmanul. De altminteri, e foarte pesimist.

16 decembrie 1944

Trei zile vântoase. La bazar s-a vândut de 600.000 de lei. Destui străini şi hoţomani, doi au fost prinşi, făceau parte din Uniunea patrihoţilor.

18 decembrie 1944

Băiatul lui Mircea Costinescu se însoară. Vor să închirieze o cameră la mine. El e drăguţ, bine-crescut, ea mi se pare un pic mofturoasă[*217].

19 decembrie 1944

De aseară, caloriferul refuză să funcţioneze, degeaba l-am schimbat pe individ. E mereu aceeaşi poveste, lipsa de probitate. Încolo, combustibil puţin sau deloc, nici gaz pentru bucătărie. O plăcere. Cum o să ieşim din iarnă? Bine că nu e prea frig.

21 decembrie 1944

Am dormit două nopţi la Marie Louise. Azi-noapte a fost rece. Aici caloriferul merge, în sfârşit, dar, dacă până mâine sau până sâmbătă nu ajunge combustibilul, rămânem fără foc.

26 decembrie 1944. Crăciunul

Marie Louise e gripată. Ieri am dejunat la ea. Nu se îngrijeşte îndeajuns. Biata Ica, îngropată alaltăieri la Sinaia, logodită cu un tânăr profesor pe care îl îngrijise la spital. Ce nenorocire!

29 decembrie 1944

Ieri şi alaltăieri am ajutat la pomul de Crăciun al sărbătorii tineretului liberal. N-am fost acolo, dar Sandu Albu, care a cântat, mi-a zis că a fost prost organizat. La Marie Louise, pom de Crăciun şi turta[*218] pentru cei 9 ani ai Inei; erau cei mici ai Lilei, micul Miclescu şi fata Anei Hillard.

Se zice că au oprit ofensiva lui Rundstedt. Churchill şi Eden sunt la Atena ca să potolească lucrurile. Vor să instituie acolo o regenţă. La noi treburile par mai liniştite.

La dejun: Filotti, Ciuntu, Ion Marin, Coletta şi George. Ciuntu ne povesteşte călătoria lui în China şi Japonia. Foarte interesant. Dar luna mai în India e cumplită în ce priveşte căldura. Asta l-a îmbolnăvit. Zice că din această cauză la Shanghai şi Pekin a fost bolnav mai mult de un an şi jumătate. Ne povesteşte conflictul dintre colonelul Rădulescu, ataşatul nostru militar la Tokyo, şi ministrul Băgulescu; se pare că suferă de mania persecuţiei.

*190 În limba română în original.

*191 În limba română în original.

*192 În limba română în original.
*193 De Ottorino Respighi.
*194 În limba română în original.
*195 În limba română în original.
*196 Text lipsă.
*197 În limba română în original.
*198 Lacună în text.
*199 În limba română în original.
*200 Veşti proaste, foarte proaste (engl.).
*201 În limba română în original.
*202 În limba română în original.
*203 În limba română în original.
*204 *Focul fermecat* (germ.).
*205 În limba română în original.
*206 Citate din *This above all*, de Eric Knight, 2 vol., 1942. (Versiunea în limba română, *Mai presus de orice*, de Marina Cerna, Bucureşti, 1944.)
*207 Citate din Gafencu.
*208 Cădere psihică (engl.).
*209 Citate din André Maurois, *Edouard VII et son temps.*
*210 Caietul respectiv lipseşte.
*211 Text tăiat cu foarfeca.
*212 În limba română în original.
*213 Citate din Grünwald.
*214 În limba română în original.
*215 Citate din Blasco Ibánez, *Cei patru cavaleri ai Apocalipsei*.
*216 Citate despre nemurirea sufletului.
*217 În limba română în original.
*218 În limba română în original.

1945

1 ianuarie 1945, ora 4½ dimineaţa

Am dormit de la 11 până la miezul nopţii. După aceea, o noapte îngrozitoare, muierea de sus a reveionat cu nişte ruşi care au dansat de se cutremura casa. Au încercat de mai multe ori să forţeze uşa la mine. Acum e un moment de linişte. Telefonez la Missir ca să vorbesc cu George Polizu, care îmi spune să sun la circumscripţie; am telefonat deja, dar în zadar. Acum aştept. Imposibil de dormit.

2 ianuarie 1945

Ieri, după acea noapte îngrozitoare, am dejunat la Marie Louise; a fost ziua ei de naştere. Apoi am fost la Florica Assan şi Cleo Krupenski. O caut pe faimoasa Valerica, dar nici ea, nici Roman nu vor să-mi vorbească. În cele din urmă, azi-dimineaţă, şi ea, şi doamna au venit la ore diferite, prima ca să se plângă de cealaltă şi a doua ca să se dezvinovăţească pentru ce s-a întâmplat în noaptea de revelion. Le cer să-şi caute altă locuinţă. Mă întreb dacă o să le pot da afară. Mă gândesc doar dacă o să mă ajute poliţia. Mâine-dimineaţă îl aştept pe Dobrescu.

4 ianuarie 1945

Imposibil să pun mâna pe Dobrescu.

Klein, micul evreu, vine să-şi ceară scuze, foarte jenat de ceea ce s-a întâmplat, spunând că totul a fost din cauza femeilor care i-au împiedicat pe ruşi să plece şi le-au şterpelit banii.

Ieri, miercuri, am prânzit la Androneşti cu Saşa Miclescu, Nelly cu bărbatul ei şi soţii Paul Emil. Foarte bun şi foarte simpatic. Mă duc şi mă aduc acasă. Mă doare cumplit piciorul – n-am putut dormi toată noaptea.

6 ianuarie 1945. Boboteaza[*219]*, ora 5 dimineaţa*

Imposibil de dormit din cauza piciorului care mă doare îngrozitor. Trebuie să aştept până la 8 ca să iau algocratine. Ieri am stat toată ziua în pat. Vin să mă vadă Marie Louise şi Cici Nowasky; aceasta încearcă să mă convingă să pun la loc becul pe scară. Încă rezist.

7 ianuarie 1945

Continui să fiu bleagă; mă doare piciorul, înghit algocratine şi kerocal. Prânzesc la doamna Botez, pe urmă la Maruka, găsesc mijloace să fiu transportată. Pynx cântă un program de sonate cu Filionescu şi apoi la pian – *Preludiul* şi *Moartea Isoldei*. Emoţionant. Ciuntu a sugerat că la orizont plutesc veşti rele, dar că speră să nu fie adevărate – în orice caz, nu vrea să le răspândească.

8 ianuarie 1945

Dejunez la Marie Louise; pe urmă, comitet al Asociaţiei muzicale. Apoi mă culc fiindcă mă doare piciorul în continuare. Gic şi Marguerita stau cu mine.

11 ianuarie 1945

Două zile, în pat. Din nou din pricina piciorului meu drept.

Portrete de femei

Regina Carmen Sylva

Alţii înaintea mea au început seria acestor portrete. Pe drept cuvânt, prioritatea îi revine Reginei Maria, regină între regine şi femeie între femei. Nobleţea obârşiei ei şi simplitatea educaţiei, aliate ca două surori gemene şi mergând alături, erau caracteristicile înaltei ei personalităţi. Puţine fiinţe omeneşti ştiau să se adapteze atât de bine oricărei situaţii.

La Buckingham Palace, în vizită oficială, ca şi la Fez, ca invitată de seamă, a mâncat cu două degete oaia pe care o serveau întreagă la paşa din partea locului; aceeaşi demnitate şi acelaşi surâs îi însoţeau fiecare gest şi fiecare privire. Simţul umorului, mereu treaz, îi făcea povestirile vioaie şi totuşi amuzante, fără nici o nuanţă de răutate. Dejunurile luate la Cotroceni, în jurul frumoasei mese rotunde, acoperită de o faţă de masă catifelată, ca un patrafir, animate de conversaţia ei, rămân în amintire şi ecoul râsului nostru se prelungeşte peste ani. Cine n-a văzut-o intrând pentru dejun, traversând în fugă salonul roz, precedată de cei doi pekinezi, între care domnul Woo, care avea, desigur, sentimentul de importanţă ce îi acorda această intrare regală? Pot spune că inima ei, care bătea dureros, se emoţiona la vederea sau istorisirea nenumăratelor nenorociri. Era întotdeauna gata să-şi deschidă larg punga, a cărei cheiţă minusculă de aur atârna tot timpul la încheietura ei. În ziua când s-a stins la Sinaia, cheia de aur i-a fost luată. Cei cărora le-a fost dat să trăiască în intimitatea acestei femei neobişnuite atât prin suflet, cât şi prin inteligenţă îşi amintesc cu ce viu interes urmăreau conversaţia ei strălucitoare, plină de umor, de vioiciune şi de bunătate.

Elisa [Brătianu]

Fiinţă fantastă, repezită şi cu gesturi de o mare generozitate. Nimeni nu suferă ca ea din cauza umilinţelor şi nenorocirilor care se abat asupra ţării ei. Nici o femeie pe lumea asta n-a ridicat mai sus ca ea simţămintele patriotice.

Elisabeta [principesă de România, regină a Greciei]

Toate posibilităţile, dar eşecuri multe. În domeniul poeziei, al picturii şi al artei în general ar fi putut da imagini cu o armonie de culori inedită, de un rafinament dintre cele mai seducătoare. Lenea, mai puternică decât dragostea de frumos[*220]...

27 ianuarie 1945, seara

Dimineaţa, şedinţă a Asociaţiei muzicale. La prânz cumpărăm pianul pentru tânăra Fotino. Refuzăm propunerea Comitetului Naţional al Femeilor Române.

Prânzesc singură. La 5, cu cuplul Nottara la Niculcea, unde excelentul violonist Virgil Pop e acompaniat ca vai de lume de bietul Nottara. Doamna Ottulescu, foarte amabilă, mă duce acasă.

28 ianuarie 1945

Dimineaţă ascult la radio concertul simfonic dirijat de Enescu: *Concertul brandenburgic* (Bach), *Simfonia concertantă* de Mozart, partea a II-a, cu doamna Capeleanu (vioară) şi Rădulescu (violă). Încântător. Glazunov, mare succes, şi, în încheiere, *Ucenicul vrăjitor* de Dukas. Mare succes.

Iau masa la Marie Louise, apoi merg la Florica Assan – până la 7.

O baie bună şi adorm cu *Doamna Récamier* de Herriot[75]. Lumea e neliniştită.

31 ianuarie 1945

Foarte frig, minus 10 grade. Ieri, muzică bună la mine. Domnişoara Lăzărescu interpretează *Sonata* de Jora, a cărei primă parte e foarte romantică. A plăcut mult. Pe urmă, două preludii de Scriabin, *Cusătoreasa* de Musorgski şi o gavotă de Prokofiev. Violoncelistul Boniş, excelent, întârzie, dar cântă foarte frumos. L-am uitat pe judecătorul Radovici, care interpretează un preludiu şi prima parte dintr-o sonată – din compoziţiile proprii. Domnişoara Anghelopol cântă diferite romanţe. Voce tot frumoasă, dar lipsită de siguranţă şi căldură. Lume multă. A fost o manifestaţie la sfârşitul congresului sindicatelor. Mulţi vorbeau despre căderea guvernului.

Azi, *2 februarie*, la ora 5, am fost cu Alice Voinescu la Asociaţia Prietenilor Naţiunilor Unite. Enescu a acceptat, datorită lui Jora, vicepreşedinţia şi a cântat *Preludiu la după-amiaza unui faun*. Apoi Stroescu a cântat două melodii de Fauré, acompaniat de Enescu – amândoi pe de rost. Domnişoara Mărculescu, eleva lui Stroescu, cântă drăguţ din Musorgski şi o melodie românească. Conversaţie dintre cele mai plăcute despre Maiorescu cu Barbu Constantinescu, fostul ministru în Suedia.

Am prânzit la soţii Bujoi, unde s-a anunţat capitularea Germaniei – din nenorocire, veste care nu s-a confirmat.

4 februarie 1945

Locatarii de sus încă nu şi-au plătit combustibilul. Mâine vor primi o citaţie pe care sper că a făcut-o Goghi. Azi-dimineaţă i-am văzut pe copiii Lilei, o iubesc aşa de mult pe mica Ileana, mi-e milă de ea, e un copil trist, îmi pare tare rău.

Apoi dejun la Jeana, excelent, şi pe urmă am mers cu soţii Magheru la Maruka. Repetiţia lui Pynx – concertul de mâine. Ieri, recepţie cu plată la doamna Haas, pentru legaţia Franţei: 1.500 de lei intrarea, 500 de lei o prăjitură. Enescu, trei sonate, Leclair, Debussy şi Lekeu. Executate impecabil. Apoi doamna Roman recită versuri de Musset, o cucoană încearcă să cânte din Pynx. În încheiere, domnişoara Anghel cântă muzică uşoară, ceea ce nu se potrivea cu Enescu. Mă întorc la ora 8 cu maşina, cu Yvonne Stoicescu şi soţii Thévenin. Alţii au rămas acolo până la ora 2-3 dimineaţa. A fost un supeu la mese mici în subsol[*221].

5 februarie 1945, seara

Continui să citesc *Doamna Récamier*, sunt la capitolul Chateaubriand, geniul egoist.

Dimineaţa am înşirat perlele; lecţia Inei, pe urmă am fost la Marietta Balş; mă întorc pe jos, mă duc să văd ce face Constance Cantacuzino, destul de suferindă. La Marietta, Elisabeth Ştirbey, tot frumoasă, şi Gabriela Duca; binevoieşte să-mi dea bună ziua.

Doamna Mihail, revenită de la Sinaia, îmi telefonează în legătură cu lucrurile care se iau de prin vile. Mi-e tare frică pentru tot ce am adunat acolo de-a lungul anilor. Azi o saltea de lână face 40-50.000 de lei. Nu-i o glumă. Când le vom putea face din nou?

Nemţii, în loc să capituleze, se bat ca disperaţii.

8 februarie 1945, ora 2 noaptea

Marţi am avut muzică foarte frumoasă la mine. Întâi, încântătoarea doamnă Jerea (divorţată), pianistă, compozitoare extrem de interesantă, interpretează o cantată, o baladă (foarte frumoasă) şi o suită în stil românesc. Are un tuşeu splendid. Apoi, punctul de rezistenţă e Cillario, cu tânăra Milicescu, logodnica lui, fiica generalului cu acelaşi nume; cântă *Sonata Kreutzer* într-un mod de-a dreptul emoţionant, prima parte dintr-a X-a, apoi el singur un andante şi gavota rondou

de Bach. Toată lumea e încântată.

Miercuri, la dejun: Lila şi Niky, Manina de Wied, Cancicov, Ciuntu şi Păstorel. Foarte agreabil. Rămân până la 5.

Ieri-dimineaţă, la Elisa, foarte deprimată, taxând, ca toată lumea de altfel, drept nebunie încăpăţânarea nemţilor de a nu capitula.

Mă duc întâi la Marie Louise, care pleacă cu Arghir la Sinaia să vadă ce se întâmplă cu mobila cerută de ruşi pentru un spital din Sinaia sau Ploieşti.

Prânzesc singură cu tava în faţă; pe urmă vine Ion la lecţie şi, la 5, la Institutul Francez, unde baronul Dard vorbeşte despre Revoluţia Franceză. Apoi cu Androneştii la Maruka, unde Enescu, foarte în formă, cântă o sonată de Tartini (autorul celebrului *Tril al diavolului,* pe care l-a auzit în vis), o sonată minunată; apoi concertul de Nardini, absolut încântător, o partită de Bach în şapte părţi: andante, gavotă, rondou, două menuete adorabile, o bourrée, o gigă şi o loure – nu ştiu dacă aşa se scrie.

Piesele de rezistenţă, *Poemul* lui Chausson, pe care îl repeta, şi *Rondo Capriccioso* de Saint-Saëns, a cărui reducţie pentru pian a fost făcută de Bizet, autorul lui *Carmen*. Pynx, foarte binedispus, ne istoriseşte o mulţime de anecdote. Îl imită pe Saint-Saëns în felul de a vorbi. Davidescu îl întreabă dacă Saint-Saëns era un om bun. Organist şi pianist, spune Enescu, dar cu o interpretare foarte seacă în comparaţie cu Diémer, cel deja cu reputaţia de uscăciune în interpretare. Acela era aproape catifelat în comparaţie cu Saint-Saëns. Ne povesteşte că Gadowski i-ar fi spus lui Rosenthal: „Dragul meu, interpretarea dumitale e ca şampania – foarte seacă".

Mă întorc cu Androneştii şi mă culc imediat, pentru că mă dor rinichii.

Azi dejunez la Mihai Popovici.

Azi-dimineaţă, *9 februarie*, la 7, continuă să mă doară rinichii[*222].

10 februarie 1945

Locatarii de sus tot nu şi-au plătit combustibilul. E vorba să le fac proces. Necazuri cu duiumul. Marie Louise e la Sinaia ca să încerce să facă ceva. Dan Berceanu ar fi spus că lucrurile s-au potolit şi că nu se mai ia nimic.

Ieri am dejunat la Elisa, noi două, foarte drăguţ. Pe urmă mă întorc acasă să stau de vorbă cu avocatul Angelescu, apoi la Dina Balş, ceai de gală pentru căsătoria fiului ei cu drăguţa de Hudiţă. Toată familia adunată. Emil Berindei şi soţia lui mă conduc acasă. Ea îmi povesteşte lucruri interesante despre o întrevedere pe care a avut-o cu unul dintre compatrioţii ei.

11 februarie 1945

Azi-dimineaţă îi telefonez lui Ciuntu ca să-i spun că mă duc la manifestaţie. Îmi spune că el nu avea de gând să se ducă, dar, dacă eu o fac, vine să mă ia ca să mergem împreună.

Pornim la 11. La Scala, lume multă, imposibil de intrat, ne ducem la Cadoro, magazinul de antichităţi al lumii bune, şi de acolo mă întorc cu Ciuntu ca să-l ascultăm pe Rădescu la radio. A fost epatant, a vorbit cu convingere, simplitate şi hotărâre. A făcut o puternică impresie în oraş. Au fost încăierări pe stradă între oameni din diferite partide.

La dejun: soţii George, Emil şi Ion (Marie Louise e la Sinaia), Lila şi Niky.

Pe urmă Coletta mă duce la Dalles, unde speram să-l ascult pe Corneliu Gheorghiu. L-am auzit cu *Sonata lunii*, de Beethoven. Ciomac, imposibil, a vorbit o oră întreagă, iar la 5:20 veneau Androneştii să mă ia ca să mergem la Enescu. A fost minunat, ca de obicei. *Sonata nr. 3* de Beethoven, *Sonata* de Huré – un amic al lui Enescu –, *Sonata nr. 1* de Schumann şi sonata de

Brahms – cea numită *Carmen Sonate* pentru că are un motiv asemănător. Androneştii mă duc acasă.

12 februarie 1945, ora 4 dimineaţa

Ieri, lecţie cu Ina, pian şi franceză. Prânzesc rapid cu tava pe genunchi; apoi, comitet al Asociaţiei muzicale: Radu Mandrea, Rădulescu, Dragomirescu, Cella, Niky Andronescu şi cu mine. Citim scrisoarea tinerei Fotino, cu mulţumiri pentru pianul pe care i l-a oferit Asociaţia. Mandrea îşi râde de epuraţi, Cella şi Rădulescu, ceea ce nu pare să le facă plăcere. Margareta Vulcănescu vine cu întârziere. Stăm de vorbă. Îmi vorbeşte, biata de ea, despre bărbatul ei, atât de îndurerată de ce se întâmplă. După 14 ani de fericire perfectă să te vezi trădată pentru această prostuţă de Cella Dona e cu adevărat îngrozitor. A slăbit 15 kilograme. O sfătuiesc să fie dulce şi bună, să nu-i facă scene. Neroada asta oribilă a încercat să-i despartă de ea pe copii, insinuând că mama lor cocheta cu un muzician. Le-a spus: „Păcat că mama voastră face aşa ceva, tatăl vostru e atât de bun!”.

La 6 vine Niky Andronescu să mă ia şi ne ducem la concertul tânărului Banat, care a avut un succes strălucit. Categoric s-a născut cu vioara în mână.

Mă întorc, fac baie, mă spăl pe cap, pe urmă discuţie cu bietul Skeletti, atât de răguşit şi de atâta vreme. Vorbim mult de Rădescu, de discursurile lui, căci ieri-dimineaţă a refăcut unul dintre ele, ca să explice de ce n-a vorbit la Scala: Frontul Popular invadase sala mică din ajun. N-ar fi vorbit decât pentru ei. Au fost încăierări în stradă.

13 februarie 1945. Miezul nopţii jumătate

Ieri, luni, muzică. Lume multă; în program: Banat, tânărul violonist-minune de 17 ani. Din nenorocire, are o rană la gât, din cauza viorii. Cântă doar două bucăţi şi pleacă. În continuare, tânăra Carmen Lalu interpretează, foarte drăguţ, *Baladă, Studiu, Scherzo* şi *Nocturnă* de Chopin. Destul de graţios şi corect executate. Stroescu cu două melodii de Duparc şi domnişoara Anghelopol, alte trei. Drăguţ.

Deşi a fost multă lume, manifestaţia s-a desfăşurat în linişte. Marie Louise, întoarsă de la Sinaia, îmi spune că Regina a fost o încântare şi o să-mi povestească azi cum a fost. Cu toate astea, i-am telefonat Saşei ca să-i mulţumească fiicei ei pentru amabilitate.

14 februarie 1945, miercuri seara

Prânzesc la Marie Louise. Îmi povesteşte tot ce a făcut la Sinaia. A văzut-o pe Regină, care a fost, spune ea, adorabilă.

I-a spus că trebuie să fim optimişti pentru ţară, că Vînogradov e foarte bine. Aşteaptă cu inima strânsă fiindcă sora ei e prizonieră în Germania, împreună cu bebeluşul, nu ştie unde, săraca. După dejun, vizită scurtă la Cleo Krupenski şi pe urmă cu drăguţii de Androneşti la Maruka, pentru muzică. Mai ales *Sonata* de Brahms a fost superbă.

15 februarie 1945, joi seara

Dejunez cu doamna Mircea Djuvara, după ce am fost să-i văd pe copilaşii Lilei, atât de drăguţi. Apoi lecţie cu Ion şi pe urmă cu Maruka la draga de Sofia Bragadiru, înconjurată de lucruri atât de frumoase. E atât de împăcată cu moartea surorii ei, mulţumită că suferinţa acesteia a luat sfârşit. De acolo, un moment la concertul Wallfisch şi pe urmă la Florica Assan.

16 februarie 1945, ora 9½ seara

La ora 4, la domnişoara Erbiceanu, încântată să mă vadă, apoi pe jos la Naţiunile Unite. Ceai bun şi film. Jurnal şi documentar, *Pelicanii*. Foarte frumos. Rodica Ghica mă conduce la Bediţeni, unde se făcea muzică de cameră. Cvintet de Rimski-Korsakov şi apoi cvintet de Schumann, cu Andricu. Mă întorc cu Ghiul şi încă un domn, al cărui nume l-am uitat. Cvintetul lui Rimski e foarte frumos.

17 februarie 1945, sâmbătă seara

Azi la dejun i-am avut pe Ricci şi Anca Hillard, Gic, Skeletti şi Ghykuleşti. Démètre a fost într-o dispoziţie extraordinară, povestindu-ne o mulţime de lucruri interesante, ca întrevederea lui cu Clemenceau la Conferinţa de Pace. Era cu Ion Cantacuzino şi Caius Brediceanu. Clemenceau le întinde mâna şi le spune: „Sunteţi oameni de ispravă, vă cunosc. Vă voi da ce cereţi". Şi apoi, iritat: „Cât despre Ion Brătianu, care unelteşte împotriva guvernului francez, nu vreau să-l văd". Era din cauza generalului Iliescu; acesta îi ceruse lui I.B. ceva bani ca să-şi ajute o cunoştinţă şi Clemenceau a aflat de chestia asta. Cred că era vorba de Banat.

Pe urmă vorbim de Regele nostru că s-ar putea căsători cu o prinţesă suedeză, dacă există aşa ceva, ori cu fata cea mică a Regelui Angliei. Desigur, ar fi nemaipomenit. Conversaţia se învârte pe mii de subiecte, cele mai multe amuzante.

După-masă, la Fichonette, unde iau ceaiul. Acolo întâlnesc două italience şi o doamnă Suţu, simpatică, soră vitregă cu Georgeta Lakeman. Mă întorc pe jos. Mizerie şi umezeală.

21 februarie 1945

Ieri, marţi, după-amiază, muzică la mine. Cam dezlânat, din cauza muzicienilor care au venit târziu. Tânăra Pally a reuşit să se facă ascultată de G. Popp, ministrul Artelor, venit mai târziu cu soţia. Cred că le-a plăcut, fiindcă are o voce minunată. Dimineaţă am fost să-i văd pe copiii Lilei.

23 februarie 1945. Vineri dimineaţa, ora 9

Miercuri, muzică la Maruka. Săracul Enescu s-a complicat cu Theo Dumitrescu; acesta ne-a exasperat pe toţi prin lipsa de ritm şi de sensibilitate; un robot, nimic altceva. Mă apropii de Enescu şi într-o pauză îi strecor: „Pynx, tipul ăsta cântă îngrozitor de prost". Îmi răspunde: „Nu aşa de prost cum credeam". „Pynx, eşti prea bun." Îmi spune: „El mi-a cerut. Se pare că a ridicat şi problema banilor; un amărât, e adevărat". În program: trio de Brahms, trio de Mendelssohn şi cvartet de Schumann. Lupu s-a remarcat în acest din urmă cvartet prin sunetul lui expresiv şi grav.

Ieri, nimic deosebit. Ieri după-masă, la Lila, să-i văd pe copii. Aşa de drăguţi şi de afectuoşi cu mine! Am trecut un moment pe la Florica Assan.

24 februarie 1945, ora 3½ dimineaţa

Am dormit rău, probabil din cauza minunatei cafele pe care drăguţa doamnă Botez mi-a oferit-o, alături de prăjituri şi vin. Mi-a mai dat zahăr şi marmeladă – sunt de-a dreptul încurcată. Jucăm pinacle, câştig 75 de lei.

Am dejunat la Marie Louise. Emil nu se simte prea grozav, îl doare un dinte, are un ganglion umflat, îl supără braţul. Nu ştie ce dentist să cheme.

Apoi la Marioara, coafeza, care îmi ia 700 de lei, dar mă ondulează perfect. Situaţia politică e supărătoare şi complicată. Azi, mare manifestaţie comunistă. Suntem sfătuiţi să nu ieşim din

casă. Conferinţa de la Casa Femeii*[223], amânată. Mouton, Dard şi Singevin trebuiau să vorbească despre *Franţa şi Rezistenţa*. Termin *Fouché* de Zweig. Remarcabil şi de actualitate. Prădătorul de biserici, hulitorul de Dumnezeu sfârşeşte prin a primi miruirea.

26 februarie 1945. Bucureşti, ora 9 seara

Mă întorc de la Maruka. Pynx interpretează o sonată încântătoare, în stil românesc, de Andricu, pe care acesta i-a dedicat-o. Pe urmă, o sonată aridă de Florent Schmitt. Prima parte merge, partea a doua – complet haotică, dezechilibrată, prost construită. Nu place defel. E intitulată *Sonată liberă în două părţi*. *Sonata nr. 3* de Enescu, tot în stil românesc, adorabilă, cu accente de tandreţe, de poezie, cu totul superioară din punct de vedere compoziţional.

Pe urmă ne cântă la pian *Preludiu la după-amiaza unui faun* (Ravel).

Ieri, mare manifestaţie comunistă. Încăierări şi în provincie. Comuniştii trag asupra Palatului Regal (Regele era în biroul lui), precum şi asupra Ministerului de Interne. Rădescu era acolo. La Craiova, Caracal şi Braşov, încăierări serioase.

Seara vorbeşte Rădescu la radio – la 7 şi la 10 –, acuzându-i pe Ana Pauker şi pe ungurul Luca. Desigur, lucrurile acestea nu sunt povestite în ziarele de dimineaţă. Comuniştii şi socialiştii îi trimit o telegramă Regelui, acuzându-l pe Rădescu că e un asasin.

27 februarie 1945, ora 5¾ dimineaţa

Din nou o noapte proastă. Sunt enervată de tot ce se întâmplă, ca şi de blestemaţii mei de chiriaşi; fac mizerii la plata cotei de combustibil. Ce nenorocire că nu pot să-i dau afară şi să fiu stăpână la mine acasă!

Ieri, la Constance Cantacuzino; în ciuda vârstei înaintate, păstrează o inteligenţă aşa de vie şi un interes pentru tot ce se întâmplă.

De acolo, la Bediţeanu, unde aflu de căsătoria tinerei Milicescu cu Cillario, violonistul. Ea este o excelentă pianistă – vor face o pereche frumoasă. Speră să plece cu trenul lui Bova Scoppa, care e rechemat. Vor să se ducă la Bologna, la părinţii lui, şi mai târziu în Argentina. Cred că vor avea o carieră frumoasă şi se va vorbi despre ei.

Mă întorc să mă culc. În fine, chiriaşa îmi aduce banii pentru lumină şi îmi spune că Roman nu vine să-şi plătească cota la combustibil.

Azi o să introduc o acţiune în justiţie.

27 februarie 1945, seara

Azi după-amiază, muzică. Didia Saint-Georges interpretează două dintre compoziţiile ei: o sonată (menţiune Enescu), o suită încântătoare în stil românesc, Premiul Enescu, pe urmă doamna Jerea o acompaniază pe Lisette Georgescu, care îşi cântă melodiile ei. Apoi o sonată de Franck, Sandu Albu şi Rodica Suţu – aceasta interpretează cam dur. Gic susţine că a lovit îngrozitor pianul, mie nu mi se pare, iar Albu a fost foarte bun.

Pe urmă, o domnişoară Russu, cu o voce de soprană lejeră, cântă Mozart, o arie din *Rigoletto* şi un vals. În încheiere, trio de Brahms, Ghita cu fraţii Boniş. Foarte bine. Lume multă.

Criza ministerială continuă. Se vorbeşte mult despre Barbu.

28 februarie 1945, Bucureşti, seara

Rădescu şi-a dat demisia. P.C. îmi spune că Barbu a fost însărcinat cu formarea noului guvern. Aseară a venit Vîşniski. A cerut imediat o audienţă la Rege.

2 martie 1945

Azi Maruka îmi telefonează că ruşii au intrat la ei, vreo douăzeci, şi l-au ameninţat pe Pynx cu baionetele. Ea a sărit să-l apere şi a reuşit să-i dea afară. De altfel, au venit să le ceară scuze, foarte politicoşi.

Iau ceaiul la Prietenii Naţiunilor Unite, pe urmă la Christina, unde îl întâlnesc, între alţii, pe generalul Greer. Conversaţie banală şi anodină. Găsesc un român gentil care îmi dă maşina să mă duc la Dalles, să ascult ultima parte a concertului lui Wislowski. Niky Andronescu mă aduce acasă cu maşina. Astă-seară doamna Djuvara îmi spune că guvernul se formează cu Groza, ca preşedinte de Consiliu, şi cu generali, dintre cei care s-au desolidarizat de Rădescu.

3 martie 1945, ora 3¾ dimineaţa

Florica Assan îmi telefonează ca să-mi spună că M.S. Regele a însărcinat partidele democrate cu formarea guvernului.

În *Fouché* de Zweig, p. 178, citesc această frază profetică rostită de Fouché, într-o întrevedere cu Metternich, cu cinci ani înainte de [bătălia] Moscovei: „După ce veţi fi atacaţi, mai rămân Rusia şi apoi China”.

3 martie 1945, seara

La dejun au venit cele două fete mai mari ale mele, cu Emil, I[on] M[arin], Edmond [Ciuntu] şi Zizi. Foarte plăcut. Mai târziu, la Constance Cantacuzino. Apoi la Ion, pentru reînceperea lecţiilor. La Florica Assan, unde le văd pe C. Catargi şi Miouche Duca, şi cinez la Marie Louise cu prietenii ei.

Bietul maior, destul de rău, hemoptizie.

Încă fără guvern.

6 martie 1945

Tot fără guvern. Aseară, la Palat, Dinu [Brătianu] şi Maniu. Maiorul are ceva la duoden, nu ştiu dacă ortografia e corectă (ulceraţie). Ieri am luat masa la Lila, unde, înainte de dejun, copiii, micuţa mai ales, au fost extrem de afectuoşi cu mine, spunându-mi *mumilica drăgălica*[*224]. Foarte impresionată.

Apoi la Marie Liliane, micuţa ei, de un an şi jumătate, e o dulceaţă şi de o veselie delicioasă. Mă joc de-a v-aţi ascunselea cu ea. Pe urmă la Ina, tot mai are febră. După aceea, soţii Andronescu vin să mă ia de la Marie Louise; mergem la Maruka: repetiţia concertului de sâmbăta viitoare. Cvartet de Beethoven – al 13-lea – şi *Rugăciunea*, andante din al 15-lea. Cvintetul de Fauré mă supără pentru că seamănă cu cvartetul în sol şi pe urmă cvartetul de Chausson. Andantele e foarte frumos.

7 martie 1945. Bucureşti, ora 8 dimineaţa

Mica Ina e bolnavă. O uşoară intoxicaţie alimentară. Mă joc tric-trac cu ea şi rămân apoi la dejun.

Mă întorc acasă pentru lecţia lui Ion. La 5 vine Zozo Cămărăşescu; îmi anunţă formarea guvernului Groza, cu liberalii disidenţi, Tătărescu, Alimănişteanu (la Finanţe).

Apoi muzică. O încântătoare mică pianistă, n-are 9 ani, Alice Hechter, eleva Hildei Jerea; de reţinut numele uimitoarei micuţe, ritm, muzicalitate, înţelegere, dexteritate, graţie.

Pe urmă, un tenor, Tanea. Nu-i cine ştie ce de capul lui. Apoi trioul nr. 3 de Mozart, cu Margareta Vulcănescu, biata de ea, avea un trac nebun, Mihai Constantinescu, cu sunetul său magnific. Am uitat numele violoncelistului. Destul de bun.

În încheiere, *Cvartetul în Do* de Fauré, cu Sarvasi, Bădulescu (violă) şi Iarosevici la pian. Maria Botez, foarte criticată de Gic şi Ghita. Şi mie mi se pare că are o interpretare cam molâie, nu se afirmă. Cântă ca acompaniatoare, nu în formaţii de seamă. Lume destulă. Toţi îngrijoraţi de ce se întâmplă.

7 martie 1945, Bucureşti, ora 9½ seara

Noul guvern a depus azi jurământul. Se crede, sau măcar se spune, că Tătărescu se va duce la Moscova şi va aduce, odată cu prizonierii români din Rusia, calitatea de cobeligerantă pentru România şi nordul Ardealului. Ce lucruri frumoase, să sperăm că se vor împlini! Ajungi sceptic dacă de ani de zile totul merge aşa de rău din toate punctele de vedere. Îmi telefonează bietul Angelescu, avocatul, atât de speriat.

La dejun, Androneştii, soţii Emil şi Bediţeanu. Agreabil, deşi toată lumea e îngrijorată.

După-masă, la bietul Skeletti, atât de palid; are prea puţine globule fiindcă a pierdut mult sânge. Se discută să-i facă o transfuzie. De acolo, la Nini Davidoglu. Excelent ceai de cucoane. Valentina, enormă, înghite cu convingere prăjituri cu cremă. Biata Nita Cosăcescu a murit în câteva ore de congestie cerebrală. Se zice că era despărţită în fapt de soţul ei. *Avea o prietenă*.

La Nini se discută despre o mulţime de lucruri, mai ales despre prezent şi viitor.

8 martie 1945, Bucureşti, seara

Discurs al lui Groza, foarte moderat. Exproprierea se anunţă cu 50 de hectare pentru proprietar şi fiecare copil. Nu se vor lua nici pădurile, nici păşunile sau terenurile inundabile.

Azi-dimineaţă am fost cu Olga Greceanu la Dalles, să vedem lucrările Edithei Mayer, care are, desigur, calităţi. De acolo, la doamna Chepneu, cu farfuria de cristal fasonat dată de Regină, ca s-o vândă – dacă e cu putinţă.

Apoi o vizită; mă întorc să prânzesc, pe urmă mă duc s-o văd pe Ina, tot cu febră, 38-38,2. De duminică. Nu are poftă de mâncare şi arată rău. Nici o durere, e binedispusă.

Pe urmă vin Androneştii să mă ia; ne ducem la Maruka să ascultăm repetiţia concertului de sâmbătă: trio de Brahms, cvintet de Fauré, care nu-mi prea place, şi foarte frumosul cvartet de Chausson.

Adela mă conduce acasă.

11 martie 1945. Bucureşti, dimineaţa

Frig, sub zero grade. Micuţei i-a scăzut, din fericire, temperatura. Le scriu Arethiei şi Reginei. Iau masa cu Marie Louise, mă joc cu Ina şi pe urmă cumpăr jumătate de kilogram de brânză (1.000 de lei), un kilogram de pui (1.800 de lei), dar cel mai fantastic ca preţ e kilogramul de peşte mare. Zilele trecute l-am văzut la 9.400. Nebunie.

La Saşa Miclescu, pe care n-o găsesc acasă. Depun o carte de vizită la Bica, o scrisoare la Nelly, pe urmă stau un moment cu sora Saşei, cu care sporovăiesc despre ce se întâmplă. E necăjită, săraca, din cauza reparaţiilor pe care e obligată să le facă la casă. Costă tot mai mult pe zi ce trece. Mă întorc acasă; în drum mă opresc la Florica Assan. Cu piciorul merge bine. Vine acolo şi doamna Catargi. O admir, biata de ea. Îşi poartă nenorocirea vitejeşte. Azi e parastasul[*225] pentru fata ei, moartă în chip atât de neaşteptat şi de tragic acum şase luni. O susţine mult spiritul de om de

afaceri. A transformat pensiunea de la Sinaia în clinică chirurgicală. Cu vremea, va ajunge un sanatoriu; are intenţia să-i adauge o aripă. Fiica ei, Lili, băiatul şi ea însăşi contribuie acolo cu capital. Dan Berceanu i-a cointeresat pe mulţi şi a găsit 15 milioane să bage în afacere. O parte din camere – gratuite; cealaltă parte – 7.000 de lei pe zi, cu îngrijiri medicale incluse.

11 martie 1945, Bucureşti

Ieri, la căsătoria Burcă-Negulescu, mireasa drăguţă, cu trăsături fine, tânărul foarte bine. Pe urmă, în casa Balş, la familia Burcă. Şampanie, felicitări, discuţie îndelungată cu doamna Ralea, plăcută. Micuţa ei, adorabilă. Îmi vorbeşte de exproprierea rurală, care va fi urmată, zice ea, de cea urbană. *Merci!* Din ce-o să trăim? Azi, la dejun la Lila, pe urmă consfătuire cu Niky şi Goghi, cei doi fraţi. De acolo mă întorc o clipă acasă să mă schimb şi pe urmă merg la Maruka: cvartete de Beethoven şi *Parsifal* la pian.

14 martie 1945. Bucureşti, seara

Ieri, la Cluj – era acolo şi Regele –, mari manifestaţii patriotice. Iau masa la doamna Catargi, cu Bebe Petrescu, Corina Gheorghiu şi soţul ei. Ea a fost foarte amuzantă. Cu Alina şi doamna Buşilă, la Lala de Belloy, unde luăm ceaiul. A slăbit mult. Pe urmă la Ina, care are din nou febră, 37,8, şi apoi la Florica Assan, foarte emoţionată pentru că în fine a primit o scrisoare de la băiatul ei.

În *Variété*[76] de Paul Valéry: marile virtuţi ale popoarelor germanice au atras după sine mai multe rele decât viciile pe care le-a creat vreodată lâncezeala. A trebuit, fără îndoială, multă învăţătură ca să ucizi atâţia oameni, să risipeşti atâtea bunuri, să distrugi atâtea oraşe într-un răstimp aşa de scurt. Dar, fără îndoială, au fost necesare şi calităţi morale. A şti şi a trebui este prin urmare suspect.

Europa va deveni ce e în realitate? Adică o mică prelungire a continentului asiatic? Ori va rămâne ceea ce pare a fi, adică partea însemnată a universului terestru, perla sferei, creierul unui corp masiv?

15 martie 1945, ora 9½ seara

La dejun: Emil, Coletta, Zizi, Dinischiotu (încântător), dr. Mamulea, Ciuntu, Valentina. Foarte simpatic.

Lila, o mică intervenţie; se simte bine. La 4½, la Maruka, cvartete. Pe urmă, concert Banat. Lume puhoi, solidaritate de neam.

16 martie 1945. Vineri seara

Răceală cumplită. Micuţa Colettei are iar 38,2 astă-seară. E într-adevăr îngrozitor, nu se mai termină odată!

După-amiază, lecţie cu Ion cel mic[*226], pe urmă, la teatrul mic şi cochet de la Ateneu, *Adrienne Lecouvreur*, cu Puia Ionescu, Marioara Zimniceanu, Lili Popovici, Bălţăţeanu în rolul lui Maurice de Saxe, foarte prost. Cea mai bună, Marioara Zimniceanu; Puia Ionescu a pierdut mult, ca fizic şi ca joc.

Jana Filipescu i-a telefonat azi-dimineaţă lui D. Ghyka pentru o ştire senzaţională de la Radio Washington. Ne întrebăm ce e adevărat în toate astea.

20 martie 1945. Bucureşti. Dimineaţa

Ion cel mic e tare bolnav, i se dau sulfamide de aseară. Avea 40 de grade, dar nu aiura, era binedispus. Cred că face o congestie pulmonară. Ce necaz! L-am văzut ieri pe maior (Skeletti), e încă palid, sărmanul. Acum stă în pat. De acolo, cu tramvaiul, ca să depun cărţi de vizită la familia Burcă – am fost deja la cununie –, îmi dau seama că am doar o carte de vizită, şi aceea cam uzată, cu chestii scrise pe ea. Noroc să găsesc chiar în faţă o mică librărie, cumpăr lipici, aţă de cusut, agrafe. E amuzantă varietatea de lucruri care se vând acolo. Mă întorc, sun la poarta cu lacăt şi pun cartea de vizită în cutia de scrisori. Mă întorc pe aceeaşi cale la Ion – tot cu febră mare. Să vedem astăzi.

21 martie 1945. Bucureşti, ora 4½ dimineaţa

Peste putinţă să dorm, scriu de la 3. Ion Costinescu, mai bine aseară, 38,6. Să sperăm că boala îi va fi stopată. Puştiul e aşa de drăguţ! Peste cinci zile face 12 ani. Ieri am petrecut o mare parte a dimineţii şi după-amiaza la ei.

Pe urmă, muzică aici: Elvira Loebe-Lieblich, pianistă excelentă, cântă Bach, Debussy (ciacona, sarabanda) şi trei piese de Negrea. Apoi Sandu Albu şi Smărăndiţa Atanasof interpretează o sonată de Honegger din care îmi place doar andantele, mai ales finalul, şi o sonată de Bréville (francez), mai accesibilă, dar nu foarte interesantă. În încheiere, doamna Iarosevici şi Ornstein interpretează o sonată de Mendelssohn. Unele părţi, foarte frumoase, mai ales adagioul, finalul mult prea lung.

Mai puţină lume ca de obicei, toţi sunt îngrijoraţi, pesimişti. Mâncarea lipseşte. Preţurile, exorbitante.

22 martie 1945. Bucureşti. Dimineaţa

Ion cel mic e mai bine, datorită sulfamidelor. Ieri am fost cu Marie Louise şi Coletta la M.S. Adorabilă, ca întotdeauna, tristă şi îngrijorată.

Rusia denunţă tratatul de prietenie şi neutralitate cu Turcia, care nu mai corespunde cu situaţia actuală.

Americanii înaintează în Germania. Beneš se întoarce în partea eliberată a ţării sale.

Franţa vrea o Austrie puternică şi independentă.

23 martie, seara, 1945

Dejun la surorile mele, apoi vizită la mama lui Fred şi concert Boniş. Înainte de a mă duce, intru într-o cofetărie şi rămân indignată de preţuri: 220 de lei o amărâtă de prăjitură, plus 46 de lei timbrul şi servirea.

Concertul e destul de bun. Mă întorc cu Ghita, foarte surescitată de excelenta interpretare a celor doi mari artişti ruşi, Oistrah şi Oborin, violonist şi pianist. Din păcate, nu l-am ascultat decât pe pianist, în concertul de Chopin – mi s-a părut remarcabil.

Legea de expropriere a fost citită la radio – spoliere în toată oroarea ei. Să ne aşteptăm şi la altele. Săraca Elisa B[rătianu] şi-a rupt piciorul (colul femural). Trebuie să rămână două luni la pat. Exact când s-ar fi putut ocupa de grădină. Biata Nadèje îmi scrie o scrisoare foarte tristă despre căsătoria fiicei ei Catherina.

Nu sunt în stare să scap de chiriaşa asta nenorocită care îmi face atâtea necazuri.

Aflată la sfârşitul vieţii, desigur că nu mai sper mare lucru, doar puţin calm şi linişte, exact ceea ce îmi va lipsi, dar copiii şi nepoţii, mai ales bieţii micuţi, ce au avut de la viaţă până azi?

24 martie 1945

Biata doamnă Cicinowska, foarte înspăimântată pentru că au venit să facă o percheziţie la ei: nu ştie de ce. Soţul ei, bolnav, e profesor de matematică (în ţara lui), fetele ei, foarte la locul lor, lucrează la Crucea Roşie. Oameni foarte cumsecade. Ieri, vizită la Didina, era acolo şi Yvonne. Nu întreb nimic de Aldea, îmi cere veşti despre Peter. Îi spun că de un an şi jumătate nu mai ştim nimic de el.

De acolo, la Prietenii Naţiunilor Unite. Îl cunosc pe Le Roujdel, era aici de pe vremea lui Hoare; şi-a adus soţia. Nu pare prea atrăgătoare. Mă conduc acasă soţii Jovin. Toată lumea e cumplit de deprimată.

25 martie 1945. Bucureşti, seara

Dimineaţa, muzică cu Săulescu. Înainte, manichiură şi doamna Cserny. Pe urmă, dejun la doamna Djuvara. Excelent, frumos servit, cu gen. Atanasescu şi soţia lui. Toată lumea e disperată de legea agrară. Doar Marietta e ceva mai optimistă. Mă întorc cu tramvaiul. Pe urmă, puţină ordine în cărţi, apoi la Ion cel mic şi la Florica Assan, care îmi spune că lui George i s-a propus postul de ministru al Palatului. Foarte bine, doar să se grăbească să se întoarcă.

26 martie 1945. Bucureşti, dimineaţa

Ieri, dejun la fetele mele. Plătesc o dobândă de 34.600 pentru lumină, în care intră 10.700, diferenţa pe februarie pe care guvernul precedent a refuzat s-o accepte. Nu mai e de trăit. Vând o mulţime de lucruri ca să pot rezista cu chiriile caraghioase pe care le încasez. Nu-mi ajung nici ca să plătesc reparaţiile şi impozitele pe casă.

Iau masa la Marie Louise. Apoi mă întorc acasă pentru o lecţie de pian cu micul Romanescu. După aceea mă duc pe jos la Maruka, unde Enescu ne farmecă cu un studiu din cvartetul nr. 7 de Beethoven. Îl întreb dacă ştie cartea lui Herriot[77] despre Beethoven. Şi îmi spune că e şi el acolo cu cvartetele. Herriot e un poet, l-a cunoscut, n-ar fi trebuit să facă niciodată politică. Era cât pe ce să fie pus la index. Mâine dirijează un concert cu Filarmonica şi o artistă rusoaică. Azi cântă pentru Institutul Francez sonata lui în stil românesc, pe cea a lui Andricu – amândouă foarte frumoase – şi pe a lui Florent Schmitt, din care partea întâi e bună, a doua greu de înghiţit, în afară de final.

28 martie 1945. Bucureşti. Dimineaţa

Ieri, mai întâi alergătură idioată la Casa de Depuneri, să scot chiria pe care nenorocita de chiriaşă a depus-o acolo, nevrând să plătească totodată şi lumina. Şi când te gândeşti că nu pot să scap nici de ea, nici de alţii! După ce i-am văzut pe Ion şi pe fetele mele, mă întorc acasă destul de obosită. Mănânc. La 5, muzică. Întâi pianistul Christescu, pe urmă Irina Lăzărescu, excelent, apoi trioul de Ceaikovski, admirabil pus la punct, cu Miron Constantinescu; excelentul pianist Sarvasi şi Iarosevici. Am început târziu pentru că Vasilescu şi Bruker m-au încurcat. Toată lumea e mulţumită. Recitesc cu acelaşi interes *Beethoven* de Herriot; la p. 128 spune că unul dintre profesorii de muzică ai epocii socotea, glumind, că *Simfonia a III-a* (*Eroica*) era de o imoralitate primejdioasă.

29 martie 1945. Bucureşti, seara

Dejun la soţii Nicu. El, consternat, ca atâţia alţii, din cauza legii agrare. Mă întorc ca să merg cu Maruka la Aro, concert cu muzică şi artişti ruşi, dirijat de Enescu. Pianistul bun şi

violonista bună, deşi cu sunetul puţin înăbuşit, cu toată vioara Stradivarius pe care o avea.

Revenim la 7 ca să vedem şi să auzim alte piese excelente cu cântăreaţa Barsova, un tenor minunat şi doi dansatori, ea mai ales splendidă în *Lacul lebedelor*.

Doamna Andronescu mă conduce acasă. Luni soţul ei pleacă din nou pe front.

31 martie 1945. Bucureşti. Dimineaţa

Ieri am dejunat la Marie Louise. La 5½, cu doamna Andronescu la Maruka. Cvartetele nr. 2 şi nr. 7. Enescu părea foarte obosit. I-am spus că lucrează prea mult; mi-a răspuns: „Se pare că a observat şi directorul, mi-a zis să nu mai lucrez atât". M-am întors cu Margareta Vulcănescu şi soţii Odobescu.

Durere la şold. Lila vine să mă vadă. Toată lumea e tare necăjită din cauza exproprierii – o spoliere aşa de nedrept făcută!

31 martie, seara, ora 10

Germania, aproape în întregime invadată. Mannheimul capitulează prin telefon, alt oraş arborează steaguri albe, cearşafuri la balcoane, bucuria armatei americane să intre într-un oraş unde nu miroase a hoit.

Azi-dimineaţă o văd puţin pe Lila. Drăguţă ca întotdeauna, dar aşa de tristă pentru moşia ei şi cea a lui Niky, care n-a ieşit din indiviziunea cu fraţii lui.

După-amiază mă întâlnesc cu Nadia şi Cleo. Mă întorc acasă; doamna Jerea vine să-mi aducă o invitaţie la concertul ei de duminică.

1 aprilie 1945, dimineaţa

Am avut o noapte proastă din cauza răcelii, combinată cu tuse groaznică şi fierbinţeli. Cred că a plouat puţin. În dimineaţa asta e din nou frumos. Aşteptăm evenimentele din Germania cu imensă nerăbdare.

La p. 164 din cartea lui Herriot e fraza următoare, care îi priveşte în special pe români: „Tot pe atunci (adică la vremea lui *Fidelio* şi a *Simfoniei a IV*-a) Beethoven scria, îi dedica lui Stefan von Breuning şi tipărea *Concertul pentru vioară şi orchestră* (opus 61), care a fost interpretat prima oară de Klement şi pe care azi domnul George Enescu îl interpretează cu atâta autoritate".

1 aprilie 1945, seara

După concertul simfonic dirijat de Enescu, cu concertul pentru pian de Ceaikovski (Magda Nicolau la pian, foarte bună, succes), *Simfonia a VII-a* de Şostakovici, unde sunt multe lucruri bune, dar şi destule lungimi.

Spre marea mea indignare, publicul a început să plece înainte de sfârşitul concertului. Mă întorc să iau masa la fetele mele, pe urmă mă duc la sala Dalles să văd expoziţia de pictură şi acuarelă a Annei Marie Ghyka. Nu e rea deloc. De reţinut naturile moarte şi un buchet de flori de câmp.

Intru în sala de concert ca s-o ascult pe Lydia Cristian, admirabilă pianistă, eleva doamnei Erbiceanu, ca şi Magda Nicolau.

4 aprilie 1945. Bucureşti

Ieri, muzică la mine. Lydia Degen-Cristian cântă admirabil *Marea sonată nr. 110* de Beethoven. După aceea, Vasilescu şi Bruker, *Sonatina* de Dvořák. Iarosevici şi Ornstein (fost

dirijor al orchestrei din Cernăuţi), *Sonata* de Rahmaninov, foarte frumoasă, finalul cam lung.

N-a fost prea multă lume pentru că se făcea muzică şi la Maruka.

Veşti bune (de pe front). Americanii sunt la 225 de kilometri de Berlin.

Joi, 5 aprilie 1945

Totul a înverzit în două-trei zile, extraordinar; toţi pomii au înflorit, e vreme caldă şi uscată; din păcate, nu plouă. Englezii şi americanii sunt la 200 de kilometri de Berlin. Merge repede şi totuşi încet. Ne dorim aşa de mult să se termine!

7 aprilie 1945. Sâmbătă seara

Ieri ruşii au denunţat Tratatul de neutralitate cu Japonia.

La Casa Prietenilor Naţiunilor Unite am văzut multă lume, străini puţini. Unii sunt destul de optimişti în legătură cu soarta ţării noastre – alţii mai puţin.

10 aprilie 1945

Ruşii, la Viena. Englezii şi americanii au ocupat Essenul, sunt la porţile oraşului Bremen, ameninţă Hanovra.

Olandezii se hrănesc doar cu bulbi de lalele şi de zambile. Primele conţin o otravă puternică, ce afectează rinichii.

Bietul George Săulescu s-a sinucis, disperat, se spune, din cauza exproprierii. Îngrijorător, un om atât de tânăr! Lila e foarte impresionată, l-a avut la bridge de curând. Săracul Dinicu Condiescu pierde aproape tot, nu-i rămân decât 20 de pogoane.

10 aprilie 1945. Seara

Azi după-masă, muzică interesantă la mine. Întâi, un violoncelist excelent, Orlov, cu un violoncel minunat, un sunet admirabil. Pe urmă, Zenaida Pally, cu vocea ei caldă şi emoţionantă, *Samson şi Dalila*, *Gioconda*. Pe urmă trioul nr. 1 de Beethoven, Bruker, Geantă şi Antropov – foarte bine. În încheiere, Hilda Jerea cu Arta Florescu, care îşi interpretează melodiile, şi, la sfârşit, suită la patru mâini, Hilda şi Silvestri. Uimitor. Toată lumea e încântată. Mai mult, doamna Răutu spune că veştile referitoare la noi sunt mai bune şi că la Cairo se ţine o conferinţă preliminară celei de la San Francisco.

11 aprilie, seara, 1945. Bucureşti

La Maruka. Muzică. Cvartetele nr. 5 şi nr. 15, nişte minuni, mai ales ultimul. Ea are migrenă şi nu mai asistă, se duce să se plimbe. Mă întorc cu Margareta Vulcănescu şi Niky Andronescu. Şi aceasta din urmă îmi spune că veştile sunt mai bune pentru noi, că la conferinţa de la Cairo sunt rezultate bune; în curând armatele ruseşti vor părăsi ţara şi sovietele nu se vor amesteca în politica noastră internă. Să vedem.

12 aprilie 1945

Moartea lui Roosevelt. Ce nenorocire pentru toată lumea şi ce necaz că n-a putut vedea sfârşitul! Americanii sunt la 90 de kilometri de Berlin.

15 aprilie 1945

Doliu naţional pentru moartea lui Roosevelt. Nici teatru, nici concerte, nici filme.

Ieri, la Elisa, la fel de plăcută şi de interesantă, în general destul de pesimistă. Mai stă 15 zile în pat din cauza fracturii. Tuşeşte puţin, ceea ce e enervant, fiindcă această lungă şedere în pat i-ar putea afecta plămânii. E aşa de slabă! Face sandale pentru copii.

Se zice că s[ovieticii?] părăsesc Ploieştii, Braşovul şi Bucureştii. Regimentul T[udor] V[ladimirescu] s-a întors de pe front (!). Reforma agrară împinge mulţi oameni la acte disperate.

16 aprilie 1945. Dimineaţa

Frig, tremurăm. Ieri-dimineaţă, la Ateneu, comemorarea lui Roosevelt, destul de prost organizată. La început se intonează imnul american, pe urmă *Trăiască Regele!*[*227], pe urmă două coruri religioase. Vorbesc Lupu şi Gusti, abia se aud, au vocea stinsă, discursul lui Gusti, nespus de lung. Pe urmă *Marşul funebru* din *Simfonia a III-a* de Beethoven, mediocru dirijat de Massini. Lume multă.

Apoi la expoziţia Iser-Jalea. Primul, cu unele pânze foarte frumoase, mai ales în ce priveşte culoarea. Jalea, nişte mărunţişuri, două sau trei foarte tari. Pe urmă, pe jos, la dejun la Necşeşti. Masă excelentă.

După-masă m-am dus să le văd pe Irina şi pe Miţa Filipescu şi apoi pe buna şi drăguţa doamnă Botez, care-mi dă brânză şi două sticle de vin. E ceva foarte de preţ la vremurile astea.

18 aprilie 1945, Bucureşti, dimineaţa

Ieri, muzică la mine. I-am audiat pe Elvira Loebe-Lieblich, excelentă pianistă, domnişoara Piliuţă, eleva lui Stroescu, şi Geantă, violonist şi în acelaşi timp profesor de filosofie. Lume destulă.

Doamna B. îmi povesteşte aventurile lui Marie Jeanne şi că Ralea i-a cerut lui Gogu să-şi dea demisia. 25 de ani de activitate. Desigur, asta o să-l coste.

Aliaţii continuă să înainteze în inima Germaniei. Aşteptăm, cu inima plină de speranţă, sfârşitul acestei lupte cumplite. O descriere amănunţită a ororilor comise de nemţi asupra prizonierilor în lagărele de concentrare îţi face părul măciucă. Au făptuit crime îngrozitoare.

La Maruka, trei cvartete.

Necazuri cu nenorociţii de chiriaşi. Strică şi nu vor să repare nimic.

21 aprilie, seara

Cvartetele Enescu, la Dalles, al 5-lea, al 12-lea, al 9-lea; mai ales acesta din urmă a mers foarte bine. La bis, cavatina din al 13-lea. Succes enorm.

Înainte, la cimitirul protestant, pentru principele De Wied, mort de inimă la Predeal; fiica lui, săraca, rămâne singură, noroc că are mulţi prieteni. Ne-am dus cu colonelul State Ionescu, soţia şi fiica lui, drăguţă; mama lui e încântătoare.

Mă întorc de la concert cu Cella, e aşa de plăcut!

Conferinţa de la San Francisco, pe 25; se zice că se va schimba guvernul nostru. Se mai zice că armata rusă va pleca. Azi-dimineaţă au venit Gheorghiţă şi fratele lui ca să-mi cumpere pogoanele de la Dobroeşti. Ne înţelegem. Trebuie să dea arvuna sâmbăta viitoare. Emil crede că greşesc, e un plasament excelent – eu am altă părere.

23 aprilie, Sf. Gheorghe, luni dimineaţa

Am la mine o fătucă evreică, foarte drăguţă, domnişoara Eidinger, tatăl proprietar de

cabană. De când Hitler e la Viena, el e la Bucureşti. Ieri, la Manina de Wied, am văzut-o pe biata doamnă Raţiu, uriaşă, proastă funcţionare a glandelor, i-au făcut raze care au îngrăşat-o cu 100 de kilograme.

Azi, concert de compozitori români, dirijat de Enescu.

25 aprilie 1945

Deschiderea conferinţei de la San Francisco. Ruşii – la Berlin. Nemţii acceptă ca americanii să arunce alimente din avion pentru olandezi.

Am fost la teatru cu soţii Ghyka, am văzut *Anna Christie* de O'Neill. Neplăcută şi prost jucată.

Supărări diverse cu locatarii de care nu pot să scap.

26 aprilie, joi, 1945. Bucureşti/27 aprilie, vineri

Ieri, ceai la familia Jovin şi teatru cu Florica Assan: *Fanny*. Am văzut-o puţin supărată că n-am felicitat-o de ziua fiului ei, de Sf. Gheorghe. Piesa, foarte amuzantă.

Ieri ruşii au cucerit Szczecin şi Brno. Încă nu ştiu nimic despre Conferinţa de la San Francisco.

Se pare că Ciomac a fost numit la Direcţia Muzicală a Filarmonicii. Ion a luat o lecţie de desen cu domnişoara Lukasiewicz. Încântat.

Marie Louise, Coletta şi Emil (acesta din urmă nu stă prea bine cu sănătatea şi e foarte descurajat), aseară, la familia Bujoi.

28 aprilie 1945, sâmbătă dimineaţa

Ieri am dejunat la Liny, pe urmă m-am întors pentru lecţia micului Romanescu, apoi am fost cu Magda Nicolau la domnişoara Erbiceanu; la Prietenii Naţiunilor Unite, frumoasă expoziţie de icoane, majoritatea pe sticlă (Ioanid). Străini puţini. Alina mă conduce acasă.

30 aprilie 1945. Bucureşti, dimineaţa

Ieri-dimineaţă, concert simfonic dirijat de Enescu. Solist în concertul de Beethoven, Sarvasi, foarte slab. *Simfonia italiană* de Mendelssohn, dirijată de Enescu în partea a doua a concertului, cu o vervă, o sprinteneală, un suflu neaşteptat.

După dejun, la draga de Saşa Miclescu, pe urmă o felicit pe Florica Assan pentru ziua ei onomastică, apoi ceai la soţii Iuraşcu, eu şi Elisabeth ne întoarcem cu maşina familiei Rochetten.

Sâmbătă am luat masa la Liny şi pe urmă am mers la concertul Ancăi Ionescu; deşi gripată, a cântat într-o manieră foarte interesantă. M-am întors cu Maruka şi Pynx.

2 mai 1945

Ieri, mare manifestaţie comunistă pentru sărbătoarea muncii. Argentina a aderat la Conferinţa de la San Francisco cu 31 de voturi pentru şi 4 împotrivă, adică Rusia, Cehoslovacia, Iugoslavia şi Grecia. Printre cei 31 pentru, Ucraina şi Rusia albă.

Ieri, muzică la mine, frumoasă întâlnire. Două cântăreţe, Pally şi Bădulescu – amândouă excelente. Mihai Constantinescu interpretează Bach şi Mariana Iarosevici – Respighi şi Sammartini. Toată lumea mulţumită. Am uitat-o pe mica Ciuciu, eleva doamnei Saghin, voce drăguţă de soprană, modestă, în prima clasă de muzică.

4 mai 1945

D. Ghyka îmi telefonează că Radio Londra anunţă întâlnirea amiralului Dönitz cu Montgomery, ca şi cu cei doi comandanţi ai trupelor germane din Danemarca şi Norvegia şi cu şeful Gestapoului. Ar fi ajuns la un acord complet în ceea ce priveşte capitularea fără condiţii. În fine!

Ieri, la Ghita, un excelent violoncelist refugiat de la Budapesta, cu părinţi ruşi, se numeşte Starkiz. Cântă admirabil. Generalul Greer ne conduce pe Rica, Olga şi pe mine.

Iar răceală îngrozitoare.

8 mai 1945

Capitularea fără condiţii a Germaniei a fost semnată alaltăieri-noapte la Reims, armistiţiul următor va fi ratificat în această noapte. La ora 12 şi un minut ostilităţile trebuie să înceteze. Regele Angliei a vorbit astă-seară la radio, Churchill azi-dimineaţă: războiul s-a sfârşit în Europa, *God save the King*[*228].

Regele a spus că victoria va fi completă atunci când Japonia va fi unde e Germania. Se spune că Goebbels s-a sinucis, împreună cu soţia şi copiii.

10 mai 1945

Piaţa Palatului, mare manifestaţie entuziastă pentru Rege şi Regină. Mulţimea a cântat *Trăiască Regele!*[*229]. Delegaţiile engleză şi americană au asistat la schimbarea gărzii.

După-amiază, căsătoria tânărului Ion Vlad Neniţescu, frumos băiat, cu domnişoara Sichitiu – nu-i frumoasă. De acolo, la legaţia Angliei, semnez împreună cu Cella pentru Churchill. La Ion cel mic, care era singur, pe urmă, o clipă, la Nadia.

13 mai 1945

Prânzesc la familia Atanasescu, foarte drăguţ, cu doamna Djuvara şi tânărul căpitan Beştelei, însurat cu tânăra Balş.

Întâi, dimineaţă, concert simfonic dirijat de Massini, care dă cele cinci imnuri naţionale, al nostru, cel rusesc, cel englezesc, cel american şi cel francez – toate au fost aplaudate, mai ales ultimul, îndată ce a fost atacată prima măsură.

George mă conduce cu maşinuţa lui la Atanaseşti. Pe urmă la Elisa, unde erau perechea Pop-Sturdza şi Ioana, născută Rosetti. Povesteau aventurile lor de la Bratislava, unde au stat zece zile într-un grajd.

Apoi, pe ploaie, la Enescu, patru sonate de Beethoven, cu Andricu. Doamna Sarret, Skeletti şi doamna Bediţeanu mă conduc acasă.

Ieri i-am avut pe Savel [Rădulescu] şi Edmond [Ciuntu] la dejun, Skeletti, soţii Emil [Costinescu] şi tânăra Roman. Foarte agreabil şi drăguţ.

15 mai 1945. Dimineaţa

Primesc o confirmare de la soţii Le Roujdel, de la misiunea engleză, fiindcă am iscălit în registrul lor pentru Churchill. Maruka şi-a recuperat maşina. Niky şi Lila s-au temut îngrozitor pentru blocul lor, pe care au vrut ieri să-l rechiziţioneze ruşii, ce îşi au comandamentul acolo, dar, din fericire, s-a aranjat totul.

În ce priveşte legea chiriilor, nimeni nu înţelege o iotă. E limpede că e în dezavantajul locatarilor. E adevărat că sunt proprietari care-şi exploatează teribil chiriaşii. Ar trebui judecat

aproape fiecare caz în parte.

Tatăl tinerei Eidinger a murit subit ieri. Ea îmi spunea mereu că are tensiune mare. M-am dus s-o felicit pe doamna Mouton, care are o nepoată, Lucie, de 2,5 kilograme. Cunosc o doamnă Cancicov, pe fiica acesteia şi un francez, Lebel, cu soţia. El îmi spune că la Strasbourg au murit de foame cel puţin 2.000 de prizonieri români în războiul trecut. A fost de faţă cu ocazia vizitei oficiale a Regelui Ferdinand şi a Reginei Maria în Franţa, când au vizitat cimitirul acelor nefericiţi, victime ale cruzimii germane.

17 mai 1945. Bucureşti

Nimic nou de bine; probabil că la anul va fi foamete. Nu mai sunt zahăr, nici untură.

22 mai 1945

Ieri, Sf. Elena. Fetele mele şi Goghi [Cristoveanu] la dejun. Biata Măriuţa Pillat a murit ieri. Doamna Buşilă, foarte îngrijorată. Tânăra Bujoi-Ghica divorţează. El ar fi violent şi fustangiu.

26 mai 1945

Nimic interesant de notat. Greutăţi şi întârzieri personale.

Mă întorc de la Maruka; şi-a sucit piciorul. La ea era o lume nebună, ca să-i asculte pe Enescu şi Andricu, repetiţia concertului de lunea viitoare: a VI-a, a X-a şi a IX-a de Beethoven. *Sonata Kreutzer* mai cu seamă, interpretată magnific. Ciuntu îşi aduce prietenii italieni – familia Relly –, par drăguţi. Cald şi lume prea multă.

29 mai 1945

Mai întâi la prietena mea, ca s-o conving pe Gisela să n-o părăsească până când nu-i găseşte o înlocuitoare. Nici un succes, zice că e obosită şi vrea să se odihnească, de altminteri arăta foarte rău. Prietena mea e o fiinţă complicată. De acolo, o clipă, la Marie Louise şi Coletta, pe urmă la dejun la Liny. Lecţie cu micul Romanescu, distrat. Pe urmă cu încântătoarea Sofia Bragadiru la Marietta Balş, cu ochii şi picioarele ei suferinde. Apoi la Maruka; e tot în pat din cauza entorsei. Ne citeşte ce a scris; are darul evocării, combinat cu un vocabular foarte bogat, stăpâneşte admirabil limba franceză şi în plus are mult spirit de observaţie. Sofia mă duce la soţii Beşa, unde era un ceai în onoarea mitropolitului Colan de la Cluj. Se întorseseră toţi de la Academie, unde a fost o şedinţă magnifică, iar tânărul nostru Rege a fost aclamat cu entuziasm. Nu rămân la ceai. Soţii Mihail îmi dau maşina şi mă duc la Ateneu pentru partea a doua a concertului Enescu de sonate. Ultimul concert.

Azi, muzică aici.

Toată lumea e îngrijorată să constate că, deşi ostilităţile au încetat, limbajul diplomatic între Marile Puteri e destul de agresiv şi noi, ţările mici, aşa de prost aşezate din punct de vedere geografic, unde o să ajungem?

30 mai 1945. Bucureşti, dimineaţa

Sunt trează de la 5; cu cât înaintez în vârstă, cu atât dorm mai puţin. De fapt, e normal.

Ieri, muzică. 1) Alice Hechter, pianistă, 9 ani, eleva Hildei Jerea, drăguţă, uimitoare ca memorie şi interpretare. 2) Domnişoara Taru, 17 ani, eleva domnişoarei Erbiceanu, atât de matură pentru vârsta ei, tehnică fantastică, muziciană desăvârşită. 3) Sonata pentru pian şi violoncel de Grieg, doamna Şotropa şi Mariana Iarosevici – calităţi frumoase. 4) Duo pentru violoncel de un

oarecare Lengyel, interpretat de cuplul Iarosevici. Sonoritate frumoasă. Lume extrem de multă: tânăra Mioara Julea, logodită cu Oroveanu, ea de 20 de ani, el de 23 de ani.

Biata doamna Răutu a avut un accident îngrozitor, a fost răsturnată de o motocicletă. E la Saint Vincent de Paul; o să mă duc s-o văd astăzi după-amiază. Apoi la soţii N. Polizu.

31 mai 1945. Dimineaţa

Ieri am cumpărat un divan-studio, 185.000 de lei. Acont, 20.000. Trebuie să vând *Marea Enciclopedie*.

După prânz, la soţii Polizu. Excelent, cu soţii C. Ghyka, el stupid, ea pictoriţă şi mare gospodină. De acolo, cu tramvaiul, mă duc s-o văd pe doamna Răutu la Saint Vincent. Biata de ea, e tot la pat, cu obrazul învineţit. O întâlnesc acolo pe doamna Andronescu. Mihai Popovici mă conduce la tramvai. Aflu, înnebunită, că bulevardul Dacia urmează să fie evacuat.

Vine să mă ia tânăra Ionescu. Mergem la Operă, să urmărim debutul lui Pally acolo, în *Rigoletto*. Un rol amărât pentru o voce ca a ei. I s-a refuzat Amneris, după ce i-l făgăduiseră.

1 iunie 1945. Seara

Ceai la Elisabeth Ghyka, unde îi întâlnesc pe domnul şi doamna Skugis, refugiaţi de la Budapesta. El, diplomat grec, ne povesteşte cele două luni şi jumătate de coşmar la Budapesta în timpul bombardamentelor din iarna asta. De acolo, la Prietenii Naţiunilor Unite, excelentă trataţie şi film la fel.

Mă întorc cu maşina, datorită doamnei Gusti, care i-o ceruse unui prieten al ei.

Mi se aduce un buchet minunat de liliac de la Sinaia. Duminică, comitet al Asociaţiei şi prânz la Lila.

5 iunie 1945. Marţi. Bucureşti, dimineaţa

Lucrurile se strică între Franţa şi Anglia. Levantul. Şi se vorbeşte de pace generală. De Gaulle ar fi ţinut un discurs violent.

În fine, ieri a plouat, dar nu îndeajuns. Alaltăieri, duminică, la Dobroeşti, la căsătoria Lucichii, fata lui Moser. Mi s-a strâns sufletul când am văzut grădina părăginită. Eu am îngrijit-o atât de mult! În afară de asta, mireasa simplă, timidă şi drăguţă. Ginerele, simpatic, cu nişte dinţi care arată o mare poftă de viaţă. Părinţii, foarte emoţionaţi. Naşii foarte şic, el avocat din Bucureşti, pomădat, amabil; ea înţepată, cu o mutră puţin dispreţuitoare în faţa acestei căsătorii la sat, unde cea mai mare parte a musafirilor erau ţărani.

Trei englezi tineri, curăţei, proaspăt bărbieriţi, cuviincios îmbrăcaţi, stăteau de vorbă cu domnişoarele de onoare, foarte stăruitoare, bâzâind ca albinele în jurul lor. Şi dans: horă[*230], dansuri de la oraş, în mijloc cu orăşeni şi într-un colţ un bărbat şi o femeie, într-o dispoziţie îndrăcită şi în sunet de muzică ţigănească, dansau mai mult pentru plăcerea lor decât ca să-i încânte pe privitori. L-au întrebat pe unul dintre englezi dacă a mai văzut asemenea dans. A răspuns da, în Africa. Trebuie văzut în acest răspuns dispreţul pe care îl au faţă de neamurile din Orientul Apropiat?

Ieri am prânzit la Gic; pe urmă la Marietta Balş, la doamna Buşilă – săraca de ea, e atât de frământată!

6 iunie 1945, ora 2 noaptea

Ieri, marţi, muzică: Irina Lăzărescu şi Antropov au interpretat o sonată de Buicliu, mai ales

andantele, foarte frumos şi inspirat. Pe urmă ea a cântat o sonată pentru pian de Brediceanu cel tânăr – multe calităţi – şi apoi alte trei bucăţi ale unui compozitor tânăr, Nadler, *Carnaval, Cortegiu de înmormântare* şi *Manifestaţie*. Primele două foarte interesante, ultima neplăcută şi stridentă. Domnişoara Anghelopol, în formă foarte bună, cântă câteva piese şi, în încheiere, Silvestri cu suita lui pentru copii, plină de vervă şi de strălucire. Lume multă.

9 iunie 1945. Bucureşti

Cald, dar ploile din urmă au făcut totuşi bine câmpului. De patru zile săracul Emil iar nu e bine. Lila şi Niky, foarte îngrijoraţi pentru Dobroeşti, se consumă, bieţii de ei. Ieri, la Saşa Miclescu. S-a luptat din răsputeri pentru Popeştii ei, sărmana bătrână inteligentă – e uimitoare.

Alaltăieri, cu Maruka şi Pynx la Country Club. Ea îmi citeşte ce a scris despre sora ei Nelly, care a murit nebună, biata de ea, şi pe care o compară mai mult sau mai puţin cu o vrăjitoare. De altfel, pe bună dreptate. Conversaţie interesantă cu Pynx despre muzică şi compoziţie în general. Respinge uşurătatea, dar îngăduie spontaneitatea. A scris *Şapte cântece pe versuri de Clément Marot* într-o clipită, unul dintre ele într-o dimineaţă. Preferă simfonia lui Buicliu sonatei acestuia. Cea dintâi are mai multă substanţă, în ciuda lungimilor.

10 iunie

Ieri, 9 iunie, comemorarea lui Ion Pillat, la mine. I.M. Sadoveanu evocă în câteva cuvinte bine simţite personalitatea şi lirismul lui poetic. Pe urmă T. Vianu ne citeşte trei poezii. Una, *De o fi ploaie,* foarte frumoasă şi emoţionantă. Dr. Voiculescu ne vorbeşte despre bunătatea lui, despre nedreptatea făcută de alţii, îi găseau toate defectele, considerându-l zgârcit, pe el, care nu era decât căldură şi generozitate. Dr. Voiculescu citeşte două catrene scrise la moartea lui. I. Teodoreanu citeşte şi el unul.

12 iunie 1945, seara

Azi, muzică: trioul nr. 1 de Beethoven, cu Şoarec, Geantă şi Antropov. Zenaida Pally cântă splendid şi tânăra Mărculescu adorabil. În încheiere, Silvestri ne încântă cu Debussy şi Schubert. Destulă lume, deşi la Prietenii Naţiunilor Unite erau dansuri româneşti. Am prânzit la Marie Louise, Veronica fiind în concediu pentru două săptămâni. Emil iar nu e bine, e palid şi are frisoane. Marie Louise mi-a spus că se stăpâneşte şi nu se hotărăşte să se trateze serios – adică fără osteneală.

America şi-ar fi reluat legăturile telefonice cu Europa, în afară de România, bineînţeles.

14 iunie 1945. Dimineaţa, Bucureşti, ora 7½

E deja foarte cald. Am lume la dejun, ceea ce nu prea mai e posibil. Se zice că ruşii le-ar fi promis francezilor că vor avea în curând curierul lor. Dacă lucrurile ar putea reveni la normal!

Ieri, prânz la Marie Louise. După-masă, la biata Pia Alimănişteanu, dărâmată după moartea lui Ion Pillat, plânge tot timpul. De acolo, la Mimi Berceanu, ceai de cucoane, surorile mele, Nadia, Margareta şi doamna Lahovary, nora lui Al.Em. Lahovary. Micuţa Ancăi are tuse măgărească, biata copilă, atât de delicată şi de nostimă cu pletele ei roşcate! Anca pare foarte energică, ne povesteşte întrevederea ei cu Hagiu de la minister, foarte amabil, ceea ce până la urmă nu i-a slujit la nimic. Totuşi, în „ediţia” de ieri, câteva rânduri ce par să le dea speranţă agricultorilor; mă gândesc şi la Lila şi la Marioara, sora mea.

Chestiunea poloneză pare să ia o turnură favorabilă, cu un guvern de concentrare, la fel

s-au aranjat lucrurile la Triest. În Siria, trupele franceze sunt pe cale să fie evacuate. Să vedem ce se va întâmpla la noi. Se aşteaptă, în curând, conferinţa celor trei mari. Unde?

15 iunie 1945

Niky se ocupă de vânzarea pogoanelor mele de la Dobroeşti. Tare aş vrea să termin şi să nu mai aud de asta. Uf! Ieri au venit să mă vadă Magherii, gentili şi plăcuţi. Îmi spun nişte lucruri care mă înspăimântă din punct de vedere financiar. Ar fi cu putinţă să se facă la fel ca în Franţa, adică să se reducă costul vieţii şi în acelaşi timp capitalurile particularilor. Altă inovaţie.

15 iunie 1945, seara

Am discutat cu grădinarii, sper să se termine mâine-dimineaţă. Ina a trecut strălucit examenele. Trebuie să merg cu Coletta la tribunal. Sărmana, frumoasă şi bună, tot fără soţul ei, e disperată. Necazuri de tot felul.

16 iunie 1945

Azi-dimineaţă, la tribunal, cu Coletta. Amândouă am încheiat toate vânzările. Sunt foarte mulţumită. Dejun la Lila, cu soacra ei, mătuşa şi Goghi. Copiii, adorabili, dar Ileana n-are poftă de mâncare. Micuţul e adorabil. Mă întorc cu tramvaiul, lecţie cu Ion. Pe urmă se duce cu Ina şi cu Ani la o îngheţată, oferită cu generozitate de Ina. Apoi la „Nestor”, să trimit bomboane. La draga doamnă Buşilă, care n-are nici o veste de la soţul ei. Iau cina la Marie Louise cu Lila şi Niky. Lila e frumoasă în rochia ei albastră.

18 iunie 1945. Bucureşti. Ora 1 noaptea

Ieri, dejun la Lorica, aşa de caraghioasă cu felul ei de a se îndopa. Ani Zănescu, cu cei trei fraţi Zănescu, soţul ei şi Alex. Zamfirescu. Masă excelentă. George Zănescu perorează şi vrea să aibă întotdeauna dreptate. Alex., liniştit, pare şi el foarte mulţumit de sine. Cel mai inteligent e Coty şi, cred, în acelaşi timp, cel mai modest.

Alex. Zamfirescu, mereu grav, dar simpatic. I se zice pe bună dreptate Catafalc. Cea mai amuzantă, discuţia dintre Alex. şi Ani despre Pétain şi politica acestuia în timpul armistiţiului. Cred că Ani are dreptate când spune că Pétain a avut mai curând un rol de sacrificiu. Alex. pretinde că e un ambiţios, că nu trebuia să facă politica pe care a făcut-o etc. La 82 de ani, când viaţa e pe sfârşite şi nu mai ai ce aştepta de la ea? Laval, da, cu siguranţă.

Lorica ne citeşte articolul pe care l-a scris şi care i s-a refuzat la publicare, zice ea, după articolul Marthei Bibescu despre Regina Maria intitulat „Norocul şi necazul unei Regine”. Lorica spune că au taxat-o de machiavelică în acest articol, că nu e defel aşa de tare cum se zice şi insistă pe următorul pasaj: „Coşul gol a căzut într-un coş găurit pe care l-a luat vântul, ca şi cum n-ar fi existat” (sau cam aşa ceva). Încolo, apă de ploaie. Plec, uitându-mi haina de ploaie. Mă întâlnesc cu Gic. Şi ea, şi Marioara, atât de mulţumite de ce le-am dat. I-am dus lui Gic 300.000 de lei şi, când am priceput că şi Marioara stă prost cu banii, i-am cerut lui Gic să-i spună că îi dau aceeaşi sumă.

Îmi telefonează seara ca să-mi mulţumească.

Citesc cartea despre India a căpitanului Claude-Lafontaine, din 1913, bine scrisă şi foarte interesantă. Cu acest prilej o revăd şi pe cea a bietului Condiescu, aşa de frumos ilustrată de Mützner[78].

22 iunie 1945

Se pare că două milioane de ruşi se vor instala o vreme în România. Armatele care se întorc de pe fronturile de luptă vin să se refacă la noi. Sunt convinsă că iarna viitoare va fi o foamete cumplită.

Ieri, la Buşilă. S-a întors, săracul, după 34 de zile de recluziune, cu alţi trei: Mareş, Sichitiu, Stoenescu. Gic şi Mariş, aşa de fericite de puţinul pe care l-am putut da, mi-am achitat datoria la Marie Louise şi i-am dat două clipsuri de aur. Sper, dar nu sunt chiar sigură că asta i-a făcut plăcere. Dimineaţa mă duc la Crucea Roşie să fac fişe. N-am curajul să plec din Bucureşti, dar ideea de a rămâne toată vara aici nu-mi surâde defel. Pe de altă parte, dacă nu ocup vila de la Sinaia, mă tem că o vor ocupa alţii.

24 iunie 1945

Ieri, la Crucea Roşie, ca să termin fişele, pe urmă Seimeanu, Anghelescu şi Emil, ca să discutăm măsurile de luat pentru ultimele trei terenuri în dificultate, schimbate cu Berindei. Pe urmă, aperitiv la Suzana Miclescu, pentru întoarcerea băiatului ei. Mulţime de lume, bufet excelent, oameni foarte drăguţi. După-masă, lecţie cu Ion. Îi dau 2.000 de lei fiindcă a trecut clasa şi apoi mă duc la Elisa, cu care stau de vorbă, mereu la fel de plăcut. De acolo, un moment la Nadia, pasienţe şi la culcare.

25 iunie 1945

Azi mă duc să prânzesc la Maruka. Lungă conversaţie cu Silvia, atât de bucuroasă că a primit în sfârşit veşti de la sora ei de la Viena, unde locuieşte în casa proprie, după ce a stat cu fiica sa într-un lagăr. N-are nici o ştire despre aceasta din urmă, a fost dusă împreună cu altele la Montecatini, se spune. S-a format noul guvern polonez. America şi Anglia l-ar fi recunoscut.

Ieri, la Maruka. Dejun consistent cu Florica Mus[icescu] şi soţii Silvestri. El ne cântă la sfârşit piese pentru pian, compoziţii proprii; mai târziu, la Marietta Balş. Mă întorc la 9.

26 iunie 1945. Bucureşti

Ziua de naştere a Colettei. Îi dau mici clipsuri de aur care par să-i facă plăcere. Iau masa acolo, pe urmă lecţie cu Ina, apoi cu Ion. Mă întorc acasă, muzică la mine, ultima întâlnire a sezonului – strălucită. Mai întâi domnişoara Macovei interpretează cu Mihai Constantinescu prima parte din *Sonata Kreutzer*, pe urmă ea, cu prima parte dintr-o sonată de Beethoven. El, un concert de Bach, acompaniat puţin cam dur de Olga Seligmann. Pe urmă cântă drăguţ domnişoara Gaspard (coloratură), al doilea trio de Mendelssohn, apoi mica Simina Solacolu şi doamna Bădulescu cântă, pe rând, cu voci frumoase. Mai ales ultima, remarcabilă.

Ina şi Ion sunt de faţă la întâlnire şi pare că le face plăcere.

28 iunie 1945. Bucureşti, joi

Aseară, fratele meu Gogu a avut un spasm muscular care i-a afectat braţul şi piciorul drept. Ieri, dejun la Marie Louise.

După-masă, la Lila ca să sărbătorim cei 4 ani ai Ilenei – pe care i-a împlinit pe 23 iunie. Copiii, adorabili. Azi iau masa la drăguţa de Constance Cantacuzino, extraordinară ca inteligenţă şi memorie. Ne povesteşte că doamna Arion, mama Ittei Filodor, şi-a îmbălsămat bărbatul şi l-a ţinut un an la moşia ei de la Fierbinţi în pat, iar gurile rele ziceau că îi făcea scene în fiecare dimineaţă.

30 iunie 1945. Bucureşti

Averse binefăcătoare împrospătează atmosfera. Ieri am luat masa la Silvia, doctorul a slăbit mult, cu regim sever, pentru rinichi şi inimă.

Maruka îmi trimite maşina, trec o clipă pe la doamna Djuvara ca să las cei 20.000 de lei pentru cooperativa de la Sinaia. Mă întorc, fac lecţia cu Ion şi pe urmă mă duc singură la cinema. Maruka îmi spune la telefon că scrie întregul ei roman de dragoste cu Enescu. Asta va fi biografia ei cea mai veridică şi mai interesantă – scrie toate astea spre amintire.

1 iulie 1945

Critică foarte frumoasă a lui Vianu despre Iorga ca scriitor în *Revista Fundaţiilor Regale*. Ieri am dejunat la Marie Louise. După-masă m-am dus să-mi cumpăr pantofi ortopedici, cu care de altfel era să cad pe stradă şi m-am lovit la o unghie. Pe urmă la Jeana, l-am văzut pe bietul Gogu în pat, vorbeşte limpede, dar cu greutate. Braţul şi piciorul drept sunt ţepene. Piciorul îşi revine, braţul încă nu. Doctorii speră să se recupereze. Cam descurajat. Am văzut-o acolo pe Elisabeta Arifeanu, care-mi spune că are veşti despre fiul ei, adică i-a văzut numele pe lista supravieţuitorilor. Dar Marieta Văsescu îmi spune că erau patru liste şi el figura doar pe una dintre ele, însă Elisabeta nu ştie. De altfel, ea n-a crezut niciodată că fiul ei e mort.

2 iulie 1945

Dejunez la Marie Louise. La 6 sunt la Saşa Miclescu, aşa de deşteaptă şi de plăcută! Mă întorc încet pe jos, cu Florica Assan. Adela Popovici îmi spune că mama Licuţei e moartă de patru zile şi ea a aflat abia azi.

3 iulie, ora 1¾ noaptea

Dejun la Adela Popovici cu Turcul şi încă trei bărbaţi. Ghiveci[*231] excelent şi mititei[*232] (foarte bun şi plăcut). Turcul e la regim. La 6 vin să ia ceaiul la mine tânăra Eidinger, Silvia, Mihai Boerescu, Argintescu, Hopkins (englez) şi Mărculescu, prietenul domnişoarei Eidinger. Plăcut.

4 iulie 1945, Bucureşti. Dimineaţa

Ieri, la cimitir, ca să aranjez mormântul dragului Blanc, fiindcă iedera s-a uscat de tot şi părăluţele pe care le-am semănat au dispărut, smulse de hoaţele de femei care îngrijesc, dragă Doamne, mormintele. Bacşiş de 3.000 de lei grădinarului care-mi spune despre ce e vorba. Restul mă costă alţi 9.000 de lei, plus florile cumpărate pentru cele trei morminte. Mă întorc cu tramvaiul, pe urmă merg la Crucea Roşie să fac fişe.

Iau masa la Marie Louise, pe urmă lecţii cu cei doi copii. Apoi la biserica luterană, unde Manina de Wied mi-a cerut să vin pentru rugăciunile făcute în amintirea tatălui ei. Lume destulă. Bătrânul principe a fost înmormântat în partea stângă, unde draga noastră Regină Maria obişnuia să stea duminică dimineaţa, dacă nu se ducea la biserica anglicană. De acolo, pe jos, cu soţii State Ionescu; colonelul îmi povesteşte că [Vasiliu] Răşcanu, la Moscova, exprimând recunoștința României pentru ajutorul dat de Armata Roşie, a fost oprit de Stalin cu un gest al mâinii, spunând că şi România şi-a adus contribuţia la victorie. Că speră la întărirea alianţei noastre şi că, aşa cum ţările mici au nevoie de cele mari, tot aşa şi acestea din urmă au nevoie de cele mici. Pe scurt, cuvinte amabile, să sperăm că vor da roade.

După aceea, ceai la Vera Lecca, o englezoaică foarte gentilă şi plăcută, fiica unui lord şi a

unei săsoaice. Soţul, politicos şi distins. Locuiesc într-un mic apartament la etajul şapte. Le întâlnesc acolo pe Touchquette, doamna de Visnes, Sybille Pantazzi, Marioara Golescu şi Elisabeth Ghyka, venită mai târziu, cu care apoi mă întorc acasă. Din fericire, vremea s-a răcorit mult.

Azi-dimineaţă, concert la Ateneu, organizat de Prietenii Americii pentru Ziua Independenţei.

6 iulie 1945, seara

Guvernul polonez a fost recunoscut de Aliaţi. Să vedem ce-o să iasă, se vorbeşte de alegeri libere.

La noi, faimoasa reformă agrară a avut rezultate dezastruoase, care vor duce la o teribilă criză economică.

L-am văzut pe săracul Gogu, are mintea limpede, dar vorba împiedicată. Piciorul e mult mai bine.

Dimineaţa, coafor; prânzesc la soţii Emil. A murit biata Lisetta Lascăr, ca şi doamna Stelian Popescu – cea din urmă la Geneva. Ieri, slujbă de pomenire pentru ele, la Biserica Batiştei.

8 iulie 1945

Ieri a venit Cella să citească una dintre nuvelele ei, intitulată *Semnul* sau mai curând *Reîncarnare*[*233]. Era de faţă doar Margot Hiott. Amândouă am socotit-o excelentă, atât ca stil, limbă, imaginaţie, cât şi ca interes în sine. E scrisă la persoana întâi, ceea ce în general nu-i place, spune ea, celelalte nuvele le scrie la persoana a treia.

9 iulie 1945. Bucureşti

Prânzesc la Ella Băicoianu cu tânăra Puşcaru Roman, actriţa cea drăguţă. După-masă, un pinacle ce Margareta, Binica, Ella, Gic şi Marioara. Binica îmi spune că a văzut-o pe V[eturia], care a slăbit mult şi plânge continuu când o vede. O să mă duc şi eu, îmi face rău. Guvernul austriac, recunoscut de Aliaţi. Francezii cedează în problema Siriei.

10 iulie 1945

Dimineaţă, la cimitir, mormântul aranjat, duc margarete. Mă întorc cu tramvaiul. La Aro ploua. La coborâre, uşa defectă mă sileşte să cobor o staţie mai departe, ploaie torenţială; mă adăpostesc întâi sub o streaşină, apoi într-o tutungerie. Conversaţie politică, eu ascult. Continuă să plouă, iau un scaun, cu îngăduinţa patroanei, posibil văduvă de război (în mare doliu), mă uit în stradă şi o zăresc pe doamna Buşilă urcându-se într-un taxi. Ca împinsă de un arc, ies în grabă afară, rugând-o să mă ia, ceea ce şi face, cu graţia ei obişnuită. Îmi povesteşte că a fost bolnavă şi e din nou foarte supărată pentru că le-a fost totul sigilat, că li s-a făcut inventarul întregului avut şi că soţul ei va fi judecat odată cu Horia Sima. Nu înţeleg nimic. Era cu nora ei; am crezut că e camerista ei. Mă conduce acasă, prânzesc singură cu tava în faţă.

La 7, cu soţii Ghyka la o piesă de teatru, *Cad lanţurile*[*234], tradusă din franceză de Durand. Uşor comunizantă, cu un foarte bun interpret în rolul hoţului, Botta, iar în rolul cameristei Speranţa Voinescu, bine şi naturală.

11 iulie 1945. Bucureşti

E bine şi răcoare. Nu îndrăznesc să plec la Sinaia, de frică să nu-mi ocupe casa de aici. Ieri

am luat masa la Niky Andronescu, cu soţii Davidescu, Cella şi Philippe şi soţii Procopie Dumitrescu. Excelent, ca întotdeauna, cu chifle delicioase. Şi conversaţia foarte agreabilă, datorită spontaneităţii şi entuziasmului celor două surori. M-am întors pe jos, m-am schimbat ca să mă duc la înmormântarea bietei Constanţa Crutzescu. Au lăsat sicriul deschis, era oribilă la vedere, cu faţa strâmbă; mă gândeam la scheletele găsite în ruinele de la Pompei, cu chipuri suferinde şi înspăimântate. Enorm de multă lume, Radu are mulţi prieteni.

Suzana Miclescu, având maşina de la Telefoane, mă conduce la Marietta Balş, unde îi întâlnesc pe Barbu Ştirbei cu fiica lui Nadèje Flondor, Zoe Marinescu. Marcela Cantacuzino. Plecau toţi la Buftea, în afară de Zoe, care face sandale. Mai târziu rămân singură cu Marietta, e destul de tristă că Elisa s-a îndepărtat de ea. Pe jos, de la ea până la Nadia, unde erau soţii Duca şi Mila Mitilineu. Conversaţia se învârteşte în jurul dificultăţilor de aprovizionare şi de a limpezi legea agrară ori, mai curând, de a ne putea valorifica drepturile.

12 iulie 1945, seara

Am văzut un film american superb, cu oribilul Hitler, acest sinistru energumen, gesticulând şi urlând.

Azi după-amiază, comitet la Asociaţia muzicală. Se hotărăşte un concert la jumătatea lui octombrie, dacă vom mai trăi şi dacă va fi cu putinţă. Sofia Bragadiru a luat masa azi cu mine, prietenă adorabilă şi drăguţă.

Ieri am dejunat la Gic; seara, singură la cinema, ca să văd un film destul de drăguţ, *As You Like*[*235], după Shakespeare, cu E. Bergner.

15 iulie 1945

Ieri, dejun interesant, cu Ciuntu, Ion Marin [Sadoveanu], Ionel Teodoreanu, Marioara, Zizi, Marie Louise şi Coletta; Emil era cam obosit după cheful[*236] din seara trecută de la Goghi Cristoveanu.

După-amiază, la Olga Seligmann. Pe terasa ei frumoasă, multă lume plăcută, discuţii, pe urmă un mic pinacle. Înainte de a mă întoarce acasă, mă opresc o clipă la Emil ca să aflu ce e cu el; din fericire, nimic grav. De când a fost bolnav, mi-e teamă mereu pentru el.

Vineri am luat masa la fetele mele; pe urmă la Leny Golescu şi la bieţii Buşilă. Gogu se duce la ţară să-şi vadă nevasta, iar eu am uitat de tot de domnişoara Erbiceanu, care, biata de ea, mă aştepta să facem un program de concert pentru Asociaţia muzicală la Ateneu, în octombrie.

17 iulie 1945

Ieri, dejun prost la Liny (de altfel e mereu aşa), bucuroasă să-l văd pe fratele meu Nicu, aşa de bun, de răbdător şi de drăguţ. Am uitat de vizita lui Radu Crutzescu; mi-a făcut o reală plăcere, în legătură cu scrisoarea pe care i-am scris-o la moartea mamei lui. Credincios, optimist, asta face bine. Pe urmă cumpăr o baretă pentru Lila, din aur alb cu un mic diamant.

Vine să mă vadă, din prietenie, doamna Mârzescu. După-masă, Ştefania Rainer îmi spune de sosirea lui Dinu Franasovici, care va locui la Ştefăneşti. Tatăl, numit ministru la Berna. Mai târziu, cu Binica, cu tramvaiul, ne ducem s-o vedem pe Veturia, slăbită. Recunoaşte că M[areşalul] era de o încăpăţânare nemaiîntâlnită. Ne povesteşte cum l-a văzut la dejun pe 23 [august], că s-a vorbit doar despre lucruri banale, că soţia lui nu bănuia nimic etc. Că ea ştia că frontul s-a rupt. Pe scurt, lucruri interesante.

17 iulie 1945, seara, Bucureşti

Cald, bietul Gogu e tot în pat, a început să mişte două degete de la mâna dreaptă. Destul de deprimat. Poimâine Lila pleacă cu ultimul tren la Sinaia, cu cei doi copii şi guvernanta. De ce?

Se discută despre căderea guvernului, unii vorbesc de un guvern de tehnicieni, alţii de unul prezidat de Tătărescu. Stalin n-a ajuns încă la Berlin.

22 iulie 1945. Dimineaţa

Ieri, parastas[*237] de şapte ani la Curtea de Argeş pentru scumpa şi neuitata noastră Regină Maria. Regele şi Curtea sa. Cavalerii „Mihai Viteazul” erau de gardă la mormântul Reginei Maria şi al Regelui Ferdinand. Şi Curtea Reginei Maria, Elena Perticari, eu, Cristina (Adela, bolnavă, n-a venit), generalii Atanasescu şi Râmniceanu. Tren ministerial cu Tătărescu şi generalul Vasiliu Răşcanu (simpatic), un general rus, Davidov, cred (cavaler „Mihai Viteazul”). Slujbă frumoasă, scurtă. După ceremonie, lângă cristelniţă, Regele dă mâna, amabil, cu toţi invitaţii.

Mare milă pentru doi ofiţeri tineri, unul Bădulescu, din Regimentul 4 Roşiori, amândoi fără mâna dreaptă; palizi, au făcut şi ei de gardă.

La întoarcere, în tren, căldură mare. Dejun copios. Mircescu, fiul generalului, amabil, vorbăreţ, inteligent, şeful Protocolului. Atanasescu mă conduce acasă. Din tren am văzut ruinele cartierului Griviţa.

Mă odihnesc; pe urmă, la Binica, câteva cucoane. În ajun, la soţii Buşilă, pe la 9, cu Eneştii. Nadia îl aduce pe Radu, cu drăguţa lui logodnică. Înainte, la scumpa mea vecină, Lili Bălănescu; mă conduce până acasă.

23 iulie 1945

Americanii le dau un ultimatum japonezilor. Capitulare fără condiţii sau distrugere completă. Truman pleacă la Washington, Churchill e miercuri la Londra, pentru rezultatul alegerilor – altfel spus, se întrerupe Conferinţa de la Potsdam. Nu-i prea limpede. De ce? Cehii sunt intransigenţi în problema Teschen. Englezii se angajează să hrănească cele 900.000 de persoane care le revin în zona Berlinului ocupată de ei.

24 iulie 1945. Bucureşti

Ieri şi alaltăieri, cumplit de cald. Mă hotărăsc să mă duc opt zile la Sinaia, să văd ce se întâmplă acolo.

De la Potsdam, încă nimic precis. Se zice că Truman şi Stalin au puncte de vedere diferite în ceea ce priveşte democraţia. Se speră că Churchill va găsi o soluţie să-i pună de acord. Radio Londra spune că e inadmisibil ca Ungaria, România şi Bulgaria să rămână în izolarea actuală (în zona rusească de influenţă). Iugoslavii (Tito) ridică pretenţii asupra Banatului.

Biata Lala de Belloy a murit ieri-dimineaţă, congestie cerebrală, paralizie pe partea dreaptă. Mă duc cu soţii Buşilă s-o văd; zace liniştită pe patul ei şi pare că doarme. 76 de ani. E de-ajuns. A avut atâtea necazuri în ultimii doi ani, cu moartea celor doi nepoţi!

25 iulie 1945

Churchill se duce la Londra pentru rezultatul alegerilor.

Înmormântarea bietei Lala de Belloy. Tot oraşul. De la catedrală, pe jos, la Marietta, pe urmă la Elisa. Mă întorc să împachetez diferite lucruri care pleacă astăzi la Sinaia cu Marie Louise şi Coletta. Lila e acolo de opt zile. Cel mic a fost bolnav. Am fost îngrijorată; e mai bine. Sâmbătă

mă duc şi eu. Ieri Angelescu mi-a adus conturile.

26 iulie 1945

Churchill a pierdut alegerile. Mare emoţie. Eden, ales cu o majoritate puternică.

28 iulie 1945

Ieri am sosit la Sinaia cu soţii State Ionescu şi Niky. Teribil de cald, chiar şi aici. Treburi gospodăreşti.

Azi, vreme splendidă. Niky se întoarce cu maşina, cu soţii State Ionescu. Suntem noi patru, eu şi cele trei fiice ale mele – lucru rar şi încântător.

30 iulie 1945. Sinaia. Dimineaţa

Vreme splendidă, îi plâng pe cei de la Bucureşti, siliţi să îndure călduri mari. Ieri-dimineaţă a venit Ion Ottescu (băiat inteligent şi frumos) ca să urce pe munte.

Chinezii şi australienii, se spune la radio, jigniţi că n-au fost puşi la curent de Aliaţi cu ultimatumul dat japonezilor. Conferinţa de la Potsdam s-a reluat fără Churchill. Truman şi Stalin fac muzică împreună. Primul, pianist, interpretează Beethoven.

Azi-dimineaţă am văzut-o pe doamna Djuvara, foarte drăguţă. De acolo, la vila Costinescu, săraca Florica Berindei arată tare rău. Soţii Nicu Costinescu, veniţi de la Bucureşti, îmi oferă maşina ca să mă întorc. Sunt foarte bucuroasă.

1 august 1945. Sinaia

Fetele sunt emoţionant de drăguţe cu mine. Ce fericire să ai copii buni!

Azi după-amiază, la generalul Mihail; se vorbeşte despre Conferinţa de la Potsdam, care se încheie mâine şi care aproape a eşuat. Sunt plângeri legate de cruzimea slavilor, în special de cea a bulgarilor în Macedonia. Problema Dardanelelor a fost reluată, dar comunicatele vor apărea probabil mâine în ziare. Apoi la dr. Gheorghiu, soţia lui a fost foarte bolnavă. Vorbim despre Carol al II-lea, care pare sigur că nu va mai domni. Totuşi, asta depinde doar de el.

9 august 1945. Sinaia

Opt zile la Bucureşti. Vin cu maşina generalului Dombrowski. Armata română se întoarce de pe front. Maşinile sunt acoperite de crengi şi de flori. Aici îmi revăd copiii mari şi mici, dar ce durere cumplită să aflu de moartea dragului Peter, când a evadat, la 14 septembrie 1942, fiind îngropat la Pavia, potrivit unei scrisori de la Lady Hoare. Cât e de crud şi de nedrept, continui s-o spun. Groaznic, groaznic.

10 august 1945. Sinaia

Nu pot să uit această cumplită nenorocire, dragul de Peter, să nu-i mai văd ochii frumoşi, să nu mă mai bucur de drăgălăşenia, umorul, caracterul lui plăcut! Mătuşa lui de la Londra îi scrie Mariei Louise cât era de preţuit de superiorii lui pentru inteligenţa, curajul şi buna lui dispoziţie. Biata Marie Louise! I-am spus şi lui Ion, care a plâns mult.

11 august 1945

Noutăţile de la radio sunt liniştitoare pentru ţara noastră. Japonezii acceptă capitularea, dar

cer să-şi păstreze împăratul. Cele trei Mari Puteri discută pe această temă.

Bietul Peter, nu pot realiza că n-am să-l mai văd. Acum doi ani era atât de vioi!

După-amiază, la Sofia Bragadiru. Dulce, firească, compătimitoare. Mă duc şi mă întorc pe jos. Îmi spune că Truman ar fi trimis doi emisari în România, se află deja la Bucureşti şi mâine se duc la M.S. Regele.

12 august 1945, seara

Japonezii n-au răspuns încă, împăratul e în conciliabule cu ministrul lui de Externe. Ostilităţile continuă. Fetele mele nu se înţeleg, sunt foarte necăjită. Marie Louise a fost foarte împăciuitoare şi foarte drăguţă. La fel şi Lila.

16 august 1945

Ieri, la adorabila Regină Elena. A coborât ca să ne primească, pe Marie Louise şi pe mine, cu lacrimi în ochi, vorbind despre Peter, despre jocurile lui cu Regele când era copil. Am fost toate trei foarte emoţionate. Aşa de înţelegătoare, de bună şi de compătimitoare! Sora ei Irina e la Napoli, dar n-are veşti direct de la ea. Copilul ar fi suferit un adevărat calvar, spune ea. Rămânem mult timp, aproape două ore; vorbim de Crucea Roşie, doctori etc. Azi sosesc opt camioane mari, albe ale Crucii Roşii elveţiene cu medicamente pentru Crucea Roşie română. Uimitor.

19 august 1945

Ieri, 13 ani de căsătorie ai Mariei Louise cu Emil, tristă aniversare din cauza durerii noastre, a tuturor, după aflarea veştii că micuţul nostru drag Peter e mort. Am închinat totuşi în sănătatea Mariei Louise şi a lui Emil. George Polizu vine vineri ca să joace golf! Azi-dimineaţă s-a anunţat că guvernul a căzut, pe urmă că generalul Niculescu, şeful Casei Militare a Regelui, va forma guvernul. Se zice că ministrul de Interne, Teohari Georgescu, ca şi Gheorghiu-Dej, refuză să demisioneze şi că numai armata i-ar putea face să plece. Mâine îl aştept pe Papacostea, nu l-am văzut de mult. Nu mai are maşină.

20 august 1945. Sinaia, seara

Bolnav, Papacostea nu vine. Se zice că noii miniştri şi-au dat demisia din guvern, ceilalţi nu vor. Miniştrii de Externe ai Marii Britanii şi Statelor Unite consideră că am schimbat un regim totalitar cu un altul; nu-l recunosc, aşa că nu-şi trimit reprezentanţi.

21 august 1945. Sinaia

Guvernul nu vrea să se retragă şi vrea să profite de 23 august. Englezii şi americanii refuză să participe la festivităţi.

Azi l-am văzut pe bietul Sandu Albu, la spitalul de la Palace, şi-a rupt piciorul. Pe 30 trebuia să dea un concert, cu concursul lui Enescu, şi să plece pe 23 septembrie la Bagdad, de unde a primit o ofertă foarte avantajoasă. Dumnezeu ştie când o să mai poată pleca!

23 august 1945

Parada militară a avut loc la Bucureşti fără Rege, care a refuzat să ia parte pentru că guvernul nu s-a retras. Intervenţii la Londra pe lângă cele trei Mari Puteri pentru un guvern care să aibă asentimentul ţării. Încă se discută. Nici un rezultat.

Dejunez la Maruka, cu Sofia. Acolo îi găsesc pe Maria Odobescu şi dr. Angelescu cu soţia. Masă excelentă.

24 august 1945

Mare discurs al lui Tătărescu, în franceză (fără comentarii!). Aşteptăm. Regele e la Bucureşti. Vine să mă vadă Florica Berindei, e aşa de tristă, săraca!

Nadèje e singură la Braşov. Marie C[ostinescu] doarme cu ea. Ar fi trebuit să se întoarcă mâine, dar, tatăl ei fiind la Bucureşti, a trebuit să-şi prelungească şederea.

25 august 1945. Seara

Ceai la Deşu, interesant. Îmi împrumută cărţi. Ieri am luat masa la Maruka, cu Ghita şi maiorul. Dejun excelent. Mică scenă conjugală în legătură cu hainele lui Pynx, care protestează spunând că el lucrează şi n-are timp să se ocupe de toaleta lui.

31 august 1945. Sinaia, vineri dimineaţa

Vreme minunată. Situaţia guvernului e aceeaşi, în afară de Mircea Durma, care şi-a dat demisia miercuri. E cu soţia la Sinaia şi locuieşte la doamna Fotino, căreia i-ar fi spus că în Bulgaria nu vor fi alegeri atâta vreme cât va fi o armată străină de ocupaţie. Pe de altă parte, Tătărescu ar fi spus că se străduieşte să-l aducă înapoi pe Carol al II-lea.

Mare secetă în toată ţara. Cred că vom avea o iarnă foarte grea. Soţii Buşilă, în trecere prin Sinaia, se oferă să mă ducă la Bucureşti, trebuie să mă duc acolo, unul dintre apartamentele mele e liber.

Bucureşti, 2 septembrie 1945, 10½ seara

Am venit de la Sinaia cu Emil şi soţii Buşilă, doamna Orezeanu şi fata ei. Aici e înăbuşitor şi plin de praf. Vorbesc cu Ella, Jeana şi Marioara. Din punct de vedere politic încă nu s-a schimbat nimic. Se zice că Tătărescu şi Groza pleacă mâine la Moscova. Se pare că o mulţime de oameni se înscriu la Palat. Se stă la coadă.

Sinaia, 7 septembrie 1945

Sosesc la 7, cu Bediţeanu şi prietenul lui, dr. Demetrescu. Plouă de la Câmpina. Toată lumea e agitată; se aşteaptă conferinţa de la Londra.

Luni, la dejun, i-am văzut pe Jeana şi pe Gogu. Pe Florica Assan şi pe surorile mele – după-amiază. Marţi, dejun la Ella Băicoianu, cu ruda ei Aristia. Ella e aşa de inimoasă! Am plâns amândouă. Am văzut-o pe Elisa, pesimistă. Miercuri am dejunat la surorile mele, apoi am fost la coafor (Corso) şi pe urmă la Cleo Krupenski. Joi am mâncat acasă.

După-amiază, la Marietta, în pat, a fost bolnavă.

Ieri am plecat la 2¾ cu domnul Demetrescu, director la Finanţe, şi cu Bediţeanu.

Groza şi Tătărescu, la Moscova.

8 septembrie. Sf. Maria. 1945. Sinaia

Dejun la doamna Mironescu, dus-întors pe jos. Mă întorc să mă odihnesc. Sofia îmi aduce salată, drojdie şi castraveţi, ce drăguţă! Pe urmă, la Maruka, cu doamna Mihail. Enescu interpretează, cu Bobescu la vioară, *Sonata a 5-a* de Beethoven, *Primăvara*, şi *Sonata* de Franck,

în plus un andante de Beethoven. Apoi, la pian, *Idila lui Siegfried în pădurea fermecată*[*238] şi *Tristan şi Isolda*. Minunat!

Teohari Georgescu (evreu) a dat un interviu, spunând că nu poate face parte dintr-un guvern nerecunoscut de englezi şi americani şi nici de Rege. În aşteptare, Groza se întoarce luni, se pare, foarte încântat de vizita la Moscova.

10 septembrie 1945. Luni seara

Cei trei gineri ai mei au plecat la Bucureşti cu maşinuţa lui George. Îmi pare rău de Emil, aşa de bun, de drăguţ şi de simpatic!

Ceai la doamna Deşu, multe cucoane, se discută politică, mai ales conferinţa de mâine de la Londra agită toate spiritele.

Mihai Constantinescu speram să cânte cu Enescu; a venit degeaba. E reţinut la cină şi culcat în salon. Le place şi fetelor mele. Fac muzică cu el, deşi nu-s pregătită defel. Vremea s-a îmbunătăţit. Barometrul urcă.

11 septembrie 1945, ora 11 noaptea. Sinaia

Lila pleacă mâine la Bucureşti. Niky se operează joi de amigdalită. Zi plină. Emil telefonează de la Bucureşti că şi acolo a plouat şi temperatura a coborât serios. Se gândesc deja să facă foc în calorifere.

Radio Londra nu vorbeşte încă despre conferinţa miniştrilor Afacerilor Externe. Aşteptăm cu nerăbdare. Ne gândim la plecare de când s-a stricat vremea.

12 septembrie 1945. Seara

Cu Mihai Constantinescu, la doamna Mironescu. Le cântă *Sonata nr. 5* de Beethoven şi *Aria* de Bach. Au fost foarte încântate. A venit şi Ion cu noi. Se spune că 70 de soldaţi şi 10 ofiţeri americani îl păzesc pe Rege.

Ieri s-a deschis la Londra conferinţa miniştrilor Afacerilor Externe. Azi e prezidată de Molotov.

13 septembrie 1945. Seara. Sinaia

Azi după-amiază am văzut-o pe Yvonne Stoicescu. Îmi spune că America păstrează tonul categoric. Prizonieri români întorşi din Rusia, între ei Aldea Cerchez. Biata Yvonne, ce fericită trebuie să fie! Şi când te gândeşti că Peter putea fi printre noi. Săracul micuţ!

Groza se întoarce de la Moscova. Ruşii ne-ar fi făcut ceva concesii faţă de clauzele Armistiţiului.

14 septembrie 1945. Sinaia

La dejun, soţii Buşilă şi Sofia Bragadiru. La Bucureşti ar fi fost încăierări între muncitori. La Londra continuă conferinţa miniştrilor Afacerilor Externe. Se întoarce din Rusia Aldea Cerchez, într-o stare morală destul de proastă.

15 septembrie 1945. Sinaia

Vreme splendidă. Citesc *Laurenţiu Magnificul* de Marcel Brion, carte dintre cele mai interesante, ale cărei pagini de început sunt consacrate regimurilor democratice de la Florenţa,

unde sunt pasaje ca acesta, scris în 1907[*239].

16 septembrie 1945

Glorious weather[*240].

Ieri, la Alice Nenciulescu. Fac drumul cu Coletta, care îmi povesteşte cum o terorizează Niky pe Lila, la fel pe copii, e un tiran îngrozitor, încep să-l detest.

Alice îmi povesteşte o istorie cu nora soţilor Stelian Popescu, care ar fi încercat să otrăvească toată familia. Ion Costinescu ar fi zis că a citit povestea într-un ziar din Geneva.

Pamfil Şeicaru ar fi în Portugalia, ar fi trecut de partea ruşilor ca să încerce să-l aducă înapoi pe Carol al II-lea. Asta ne mai lipsea! Groza se întoarce de la Moscova. Mare primire la aeroport, magazinele închise. Ar fi obţinut concesii din partea Rusiei în privinţa armistiţiului. Declară că vom avea alegeri libere, cu vot secret. Nu cred deloc.

16 septembrie 1945, seara. Sinaia

Şedinţă de muzică magnifică la Maruka. Enescu şi tânăra Fotino interpretează I-a de Brahms şi Sonata de Lekeu, *precious Lekeu*[*241], spunea Regina Maria, sonată compusă la 22 de ani. A murit la 24. După aceea Enescu interpretează o combinaţie de fragmente din *Amurgul zeilor* şi actul IV din *Parsifal*. Lume puhoi, mulţi necunoscuţi.

Bietul Pynx părea destul de obosit. Lieschen Băicoianu a luat masa la Valentina, cu doamna Ralea, care i-a spus că Enescu avea tensiunea 25. Medicii i-au interzis să concerteze fiindcă i-ar putea fi fatal.

17 septembrie 1945. Sinaia

Azi-dimineaţă Regina Elisabeta îmi transmite, prin doamna Scanavi, că o să vină să mă ia, între 3 şi 4, ca să mergem la ea, unde vom lua ceaiul. Era abia ora 3 când a venit, m-a dus la soţii Scanavi, unde locuieşte. A fost foarte drăguţă cu mine; mi-a arătat toate albumele cu desene în creion colorat. Simţ artistic profund, dublat de o imaginaţie bogată. Album cu diferite troiţe[*242] din ţară. Album cu toate florile sălbatice, în amintirea tatălui ei. Album cu diferite capete de expresie, unele mai interesante decât altele.

Mă întorc acasă cu maşina ei. Mai târziu mă duc să-l văd pe Lică Racottă.

Un pasaj din *Laurenţiu Magnificul* de Marcel Brion [despre absenţă: familia Medici n-a mai fost detestată când membrii ei au încetat să iasă în public].

18 septembrie 1945, seara. Sinaia

Ni se telefonează de la Bucureşti. Multe cazuri de paralizie infantilă. Trebuie să ne prelungim şederea la Sinaia.

Azi Cuca Fotino şi vărul ei Şerban vin să facă muzică la mine; vin să asculte soţii Mihail, tânăra Beşa, doamna Fotino cu fiul ei Mircea şi Sofia Bragadiru. Mai târziu ajunge şi Maruka. În program, două sonate, Brahms şi Schumann, şi o reverie de Fauré. Cuca e uimitoare.

19 septembrie 1945. Sinaia

Încă o zi petrecută aici, e secetă cumplită. La Bucureşti, paralizia infantilă se întinde, dar se zice că e în scădere şi că ar fi fost adusă de trupele întoarse din Cehoslovacia.

La radio continuă discuţia despre frontierele italo-iugoslave – se pare că treaba nu e tocmai uşoară. Despre pacea noastră nu se discută încă. Molotov pretinde că guvernul nostru actual

corespunde voinţei poporului. URSS ridică pretenţii asupra Tripolitaniei şi Eritreei, ceea ce nu convine deloc Angliei.

20 septembrie 1945, seara

În fine, azi după-masă a plouat. Mă întreb dacă o fi plouat şi la Bucureşti, unde era nevoie.

Radio Londra se ocupă de situaţia din România şi cere alt guvern. Lumea venită de la Bucureşti susţine că Tătărescu e gata să-şi dea demisia.

21 septembrie 1945, seara

Londra se ocupă de pacea noastră şi nu recunoaşte guvernul Groza. Azi, la o bătrână doamnă Botez, care face broderii superbe. Mâine la dejun la soţii Mihail, pe urmă o vizită la doamna Rarincescu.

23 septembrie 1945. Sinaia

În ţară continuă seceta. Însămânţările de toamnă, compromise. Continui lectura frumoasei cărţi *Laurenţiu Magnificul* a lui Marcel Brion. Întâlnesc numele unui poet pe care nu-l cunoşteam: Agnolo Poliziano, născut la Montepulciano, tinereţe melancolică, singuratică, tatăl ucis într-una din acele vendete de familie care sfâşie municipiile italiene. Apare la Curtea Medicilor.

23 septembrie 1945, seara

La 6, cu soţii Mihail, la Maruka. Enescu cântă admirabil cu Cuca Fotino o sonată de Mozart (a 4-a) şi din nou sonata lui Lekeu. Magnific. În încheiere, fragmente din *Tetralogie*. Îmi spune că ar vrea să dea actul III la Filarmonică, de ar fi cu putinţă.

Maruka îmi telefonează că vrea să vină la 3 să-mi citească ceva. Nu vrea nici admiraţie, nici critica mea. O aştept.

Maruka a venit şi mi-a citit istoria vieţii ei. E într-adevăr pasionant. Trecem pe la Sofia Bragadiru, interesată, ca şi mine, de acest roman trăit.

Emil pleacă mâine. Eu, probabil joi sau vineri – depind de vreo ocazie.

La radio se anunţă că miniştrii de Externe s-au despărţit fără a fi rezolvat diferendele existente.

26 septembrie 1945, Sinaia

În fine, plouă aici şi la Bucureşti – îmi telefonează Lila. Să sperăm că asta va atenua epidemia. Se pare că unele trenuri ruseşti părăsesc ţara. Ieri, la Regina Elisabeta (Scanavi); am luat ceaiul acolo, servit minunat. Tânărul Scanavi vine să mă ia cu maşina şi mă şi aduce înapoi, ca şi pe Vermeir, care restaurează tablourile de la Peleş (perfect).

Pynx interpretează sonata lui Lekeu, cu tânăra Fotino, şi pe urmă, la pian, fragmente din *Tristan* – cum numai el le poate cânta[*243].

27 septembrie 1945, seara

Ceai la Sofia, cu Maruka; continuă lectura amintirilor, atât de palpitante, interesante, sincere şi frumos scrise.

George vine de la Bucureşti. Aseară a plouat acolo.

28 septembrie 1945

Coafor. Foarte frig. Ninge pe Caraiman. Scrisoare duioasă de la Alina Costinescu, condoleanţe pentru dragul de Peter.

După-amiază, puţină muzică la doamna Fotino. Înainte, coafor. Mă aduce acasă doamna Mihail.

29 septembrie 1945. Seara

Ultima mea noapte la Sinaia. Mâine plec cu George la Bucureşti. S-a terminat cu liniştea. Ceai la Sofia, cu drăguţa doamnă Mironescu şi doamna Bragadiru, cealaltă soră, pe urmă la Costineşti, să-mi iau rămas-bun, la Florica şi la Marie. La întoarcere, îi găsesc aici pe Floreşti, la bridge. Seara, Radio America. Interesant.

30 septembrie 1945. Sinaia, ora 5 dimineaţa

Să văd la Vatican, dacă mă voi mai duce vreodată acolo, fresca lui Melozzo da Forlì, capodopera sa, reprezentându-l pe elenistul Plotin oferindu-şi operele papei Sixt al IV-lea, duşmanul lui Lorenzo Magnificul.

30 septembrie 1945. Bucureşti. 10½ seara

M-am întors de la Sinaia cu George Polizu. Mulţumită. Aici sunt multe de făcut.

1 octombrie 1945

Ploaie şi vânt. Treburi gospodăreşti. Dejun la Emil, pe urmă Florica Assan şi radio. Se anunţă eşecul conferinţei miniştrilor Afacerilor Externe, care s-a încheiat – spune Elveţia. Truman nu va dezvălui secretul bombei atomice decât la pacea generală – spune America. Mai curând niciodată. Molotov ar fi spus că puterea ţărilor-satelit depinde de cei care le-au ocupat primii. Îmbucurător. Se desfiinţează lagărele, dar se deschid puşcăriile. Controlul rusesc pe drumurile principale din ţară se desfiinţează. Rămâne controlul românesc pe drumul Bucureşti-Braşov.

3 octombrie 1945. Bucureşti

Ieri, la fratele meu Grigore, mare reuniune de familie, pentru cei 2 ani ai micuţului Vlad. Grigore e mai bine, dar ţi se face rău să-l vezi că merge anevoie, sprijinit, el, atât de sprinten şi de tânăr, cu toţi cei 78 de ani pe care îi are.

Reuniunea miniştrilor Afacerilor Străine de la Londra, prelungită cu patru zile – îmi spune Vasiliu, pe care l-am întâlnit ieri. Ioana, fata lui Hudiţă (membru important al Partidului Ţărănist), ne spune că dr. Lupu i-a zis tatălui ei că are acordul ruşilor să formeze guvernul.

4 octombrie 1945. Dimineaţa

Ar fi nins la munte, până la Bran. Şi fetele mele, care sunt încă acolo! Camioneta pe care trebuie să le-o trimită George e în stare proastă. Ieri, masă la Lila, care trebuie să plece azi să-şi ia copiii. Doamna Krupenski, care locuieşte la mine, îmi arată fotografii ale proprietăţii ei din B[asarabia], trebuie să fi fost[*244]...

4 octombrie 1945, seara. Bucureşti

Ploaie şi vânt puternic. Prânzesc la surorile mele. Drăguţ, George mă duce şi mă aduce de

acolo. După toată agitaţia, acasă. Veronica face bulion. Fratele Didinei, obraznic, îmi pune condiţii pentru sora lui, ca şi cum eu aş fi stăruit s-o păstrez. Neaşteptat. Ce obrăznicie!

S-a încheiat conferinţa miniştrilor Afacerilor Străine de la Londra. Elveţia o consideră un eşec. E adevărat că nu s-au înţeles, dar poate asta s-ar aranja.

E foarte frig. Lila pleacă mâine-dimineaţă la Sinaia să-şi ia copiii. Marie Louise şi Coletta trebuie să se întoarcă, dar nu ştiu cum.

5 octombrie 1945. Bucureşti, seara

Prânzesc şi cinez singură. Pe urmă, meşterul de la Wolff, pentru revizia caloriferului. Apoi la fratele meu Grigore, unde le întâlnesc pe Alina Costinescu şi pe Liny, întoarsă de la căsătoria civilă Nicolaescu. Mireasa e drăguţă, se pare. Fratele meu e destul de bine.

Comunicatul Molotov în ziare. Azi-dimineaţă, la blănar; la întoarcere, doamna Cserny, care încearcă să-l evacueze pe Kleim, nu cred să reuşească.

La Cleo, Suzana Miclescu, politică şi costul vieţii, ca şi greutăţile de aprovizionare – iată subiectul conversaţiilor noastre[*245].

7 octombrie 1945. Bucureşti

Vreme minunată.

Ieri, dejun la soţii Nicu, după o dimineaţă înnebunitoare, ocupată cu electricieni, instalatori etc. La ei, apartament deranjat, frig, foc într-o amărâtă de sobă de fontă. Masă bună, dar ce trebuia să fie cald e rece.

După ce mă întorc acasă, vine să mă vadă Radu Mandrea, care-mi povesteşte nefericirile lui conjugale – săracul. Pe urmă la Marietta Balş şi la Emil, în pat. Vorbim politică.

7 octombrie 1945, seara. Bucureşti

Mă bucur, toţi copiii şi nepoţii mei se întorc mâine, unii cu trenul, alţii cu camionul. Dejun la Emil şi George, cu comandorul Romanescu şi soţia lui. Ea se duce să mai vadă o dată *Din jale se întrupează Electra* de O'Neill. Înţeleg să te duci o dată, dar a doua oară categoric n-aş mai îndura.

Mai târziu, la doamna Nicoleanu, foarte bine instalată, cu sora ei. Îi întâlnesc acolo pe doamna Răuţoiu şi pe tânărul şi inteligentul Andronescu, băiatul doctorului, care ştie să istorisească o mulţime de lucruri.

Mă întorc acasă devreme. Baie bună, ca să mă încălzesc.

9 octombrie 1945

Şase grade şi încă nu-s calde caloriferele. Frig ca dracu' – azi la ora 4[*246].

Fetele mele s-au întors ieri cu camionul lui Lică Racottă, mulţumită bunăvoinţei lui. Lila, cu cei mici, cu trenul. În fine, iată-ne adunaţi toţi.

Ieri, cinema cu tânăra Filotti, pe urmă cumpăr ciorapi Adesgo, 6671, pe Str. Regală nr. 6. Caut pantofi; nu acceptă să-i facă decât cu materialul clientului. Pe urmă le-am văzut pe fete, printre bagaje şi valize. Apoi la doamna Buşilă, până la 8. Conversaţie interesantă cu bărbatul ei. Gogu Georgescu s-a îngrăşat mult. A pierdut-o pe mama lui, 82 de ani. Asta e de-ajuns, mai cu seamă dată fiind infirmitatea lui.

10 octombrie 1945. Bucureşti. 11 grade

Ieri am dat căldură pentru a doua oară. Prânz la fetele mele. Mai târziu, Mihai Boerescu,

Vera Lecca şi Florica Assan vin să mă vadă. Conversaţia se învârte în jurul aprovizionării şi al politicii. Seara îi telefonez Elisabethei Ghyka. Bărbatul ei e tot în pat, cu 38 de grade, are ceva la rinichi.

Bietul Miky Andronescu, fratele lui a fost ucis într-un accident cumplit, lovit de un camion rusesc.

11 octombrie 1945. Bucureşti

Ieri, vreme bună; pe seară, caloriferele calde; i-am văzut pe micuţii Lilei, arată bine amândoi.

Mă întorc acasă pentru dejun.

La 5, la Démètre Ghyka, tare slab în patul lui. Profită de ieşirea soţiei ca să-mi spună că se simte grav bolnav şi că e fericit că a putut pune pe numele ei cele două milioane pe care le avea la bancă. Conversaţie interesantă şi scânteietoare. De acolo, la biata Annie Zănescu, unde îi întâlnesc pe soţii George Crutzescu. Annie îmi povesteşte amănuntele morţii fiului ei, înecat la Trouville, dus de curent. Nora ei era cât pe-aci să se înece în acelaşi timp; i-a strigat să se întoarcă din cauza curentului; pesemne că el n-a putut să facă la fel. Corpul lui întreg a fost azvârlit la 3 kilometri de acolo.

11 octombrie 1945, joi seara

Prânz la soţii Buşilă, cu familia Orezeanu, el, săracul, ţeapăn din cauza unei infecţii la amigdale, neoperată la timp. Masă bună şi atmosferă agreabilă. După aceea la Dalles, expoziţie de pictură, retrospectivă Vermont. Foarte interesantă. Era şi fiica lui acolo, m-a recunoscut şi a venit să vorbească cu mine, spunându-mi că îi pare rău că mama ei nu m-a văzut. Gravuri interesante ale doamnei Tania Baillayre, pe urmă la Ateneu, domnişoara Matei, talentată, celelalte două săli hidoase. Apoi la Didina; am văzut-o pe Yvonne, am fost foarte impresionată, vorbim de Aldea. Îmi închei ziua la Elisa, a slăbit serios. Spiritul la fel de limpede şi de vioi, cu o viziune exaltată asupra lucrurilor. O vizită la ea e întotdeauna instructivă. Mă întorc pe jos la 9½; la 11, Radio America anunţă sosirea unui trimis special să studieze chestiunea politică. Recunosc Finlanda şi probabil Ungaria şi Austria, cu unele condiţii.

13 octombrie 1945. Bucureşti, dimineaţa, ora 6

Ieri am făcut lecţia cu Ion. Am prânzit la fetele mele. După-amiază, muzică la familia Bediţeanu, mai ales sextetul de Brahms, superb. Un avocat, Baron, vioara întâi, excelent.

Generalul Pălăngeanu, mai pasionat ca niciodată de muzica de cameră. Lume destul de amestecată, puţină: printre ei, familia Fotino. Situaţia politică, la fel; trebuie să sosească un trimis american.

14 octombrie 1945. Bucureşti, dimineaţa

Ieri am luat masa acasă, pe urmă lecţia cu micuţa şi scumpa Ina, care e atât de talentată la muzică, apoi la Démètre Ghyka. E aşa de slab, în fundul patului, parcă mai puţin deprimat decât ultima dată. Are mereu febră noaptea. Ce minte limpede, ce fel încântător de a se exprima, ce inteligenţă luminoasă! Am o mare admiraţie pentru el; de acolo, la fratele meu Grigore, care a căzut; din fericire, nu e ceva grav. Nimic altceva interesant de relatat.

15 octombrie 1945. Bucureşti

Ieri am ascultat concertul simfonic dirijat de Silvestri. Sper să nu mă înşel dacă îi prevestesc cel mai frumos viitor acestui mare muzician. Dacă, aşa cum nădăjduiesc, Dumnezeu îl ţine în viaţă şi dacă renunţă în compoziţiile sale la atâta modernism care le face adesea de neînţeles. Violoncelistul maghiar care a interpretat concertul de Dvořák mi s-a părut că avea un sunet nepotrivit, aspru, dar cu abilităţi tehnice şi vigoare. După prânz cu Ella, apoi adorabila Sofia Bragadiru vine ca un Moş Crăciun şi îmi aduce zahăr şi conserve. Ce prietenă adorabilă – şi face toate astea cu simplitate şi drăgălăşenie. O femeie frumoasă şi o comoară incomparabilă pentru un bărbat care ar fi apreciat-o, dar nu vrea să se mărite şi se declară foarte fericită aşa cum e. Apoi vine Binica, îi găseşte pe Krupenski la mine – stau în cele două camere de sus. Binica povesteşte cum s-a luptat şi cum s-a apărat ca să-şi păstreze cele 50 de hectare ce i se cuvin. După asta ar fi trebuit să mă duc la doamna Niculescu, chilianca, dar mă dureau dinţii şi n-aveam deloc chef să ies pe întuneric.

16 octombrie 1945. Bucureşti, ora 5 dimineaţa

Ieri i-am avut la dejun pe cele două drăguţe surori ale mele, pe Ciuntu, pe Ion Marin [Sadoveanu] şi pe Skeletti. Foarte plăcut. După mine, Ciuntu e foarte plăcut, occidental, inteligent, ponderat, optimist. Pe scurt, o persoană de frecventat, reconfortantă, cu un optimism sănătos şi rezonabil.

Ion Marin, a cărui cultură e vastă, e, fără îndoială, interesant, doar că, de când umblă pe la biserici şi se ţine cu preoţii, a dobândit o stare de spirit care uimeşte prin partizanat. Pare puţin deconcertat; Skeletti, elegant şi estetic, cum zice Maruka, dă impresia cuiva pe care poţi conta întotdeauna, cu o moralitate exigentă în privinţa problemelor serioase.

După-amiază am fost ocupată în casă cu diferite lucruri mărunte, apoi un moment la fetele mele, unde sunt întotdeauna încântată să mă aflu.

18 octombrie 1945, dimineaţa, Bucureşti

Ieri am prânzit singură la mine. Mă grăbesc să citesc *Stella Dallas*[79], a Sofiei, pe care trebuie să i-o restitui. La Florica Assan, se plânge de absenţa fiului ei, nu l-a văzut de un an şi jumătate, biata de ea. E greu, dar ea şi-a făurit o asemenea viaţă. Vine şi Mila Mitilineu, conversaţie plăcută, e deşteaptă. Îmi spune că cumnatul ei n-are nici o veste de la fiul lui, îl crede reţinut undeva, dar în general e dat dispărut. Tânăra Bălăceanu s-a întors de mult, dar n-a văzut-o. Am plecat împreună. Mă întorc; mă spăl pe cap. Emil, săracul, e din nou în pat. N-are voie să se obosească deloc.

18, seara. Bucureşti

Mâine-dimineaţă Lila face o mică intervenţie la sanatoriul Gerota. O să mă duc acolo la 9½. Azi după-masă, la doamna Niculescu, chilianca, cu soţul dintâi, Fabre, mort, fratele celui căsătorit în timpul războiului cu americanca.

S-a măritat cu un domn Niculescu de la Ministerul de Externe, aflat acum la [tratativele de] armistiţiu. Are o bibliotecă bogată şi splendidă. Mă duc şi mă întorc pe jos. Am avut-o la dejun pe Binica, îmi povesteşte visele ei, interesante.

19 octombrie 1945. Bucureşti, ora 5 dimineaţa

Sanatoriul Gerota. Lucru supărător, dar necesar pentru Lila. A dormit toată ziua.

20 octombrie 1945. Bucureşti

A doua zi de sanatoriu cu Lila, care e tare încurcată, sărăcuţa, cu toate chestiile astea pe care trebuie să le îndure. Să sperăm că în curând se va termina.

Am fost la dejun la Marie Louise, unde erau şi surorile mele şi Ion Ottescu. Biata Marie Louise, cum a închis ochii gândindu-se la săracul Peter când s-a băut în sănătatea lui Ion, era ziua lui de naştere.

Pe urmă m-am întors aici. Lila e suferindă şi agitată – 37,6 grade.

22 octombrie 1945. Sanatoriul Gerota

Ieri am prânzit la Marioara, după ce am încurcat tramvaiul şi l-am luat pe 7 în loc de 24, care m-a dus pe strada Mecet. A trebuit să mă întorc şi din cauza întârzierii nu m-am putut duce să-i văd pe copiii Lilei. Ion mă conduce acasă după dejun şi toată după-masa stăm de vorbă, ne amintim, evocăm versuri de Goga şi Eminescu.

23 octombrie 1945, dimineaţa. Sanatoriu

Lila e bine. Astă-seară mă întorc acasă.

Ieri am luat masa la Marie Louise cu comandorul Romanescu şi soţia lui, aflăm ce a spus Vocea Americii despre România, după comunicatul corespondentului lor la noi şi raportul lui D.B.

Fetele mele mă conduc cu maşina lui George şi îmi petrec după-amiaza şi noaptea în patul ăsta nenorocit.

24 octombrie 1945. Bucureşti

M-am întors aseară de la sanatoriu cu dr. Burghele. Din fericire, Lila e bine.

Săracul Vladimir Mavrocordat a murit de inimă (luni, subit); suferea de foarte mult timp. Îl îngroapă în dimineaţa asta.

Radioul elveţian pretinde că Stalin e foarte bolnav şi că mareşalul Jukov îi va lua locul.

27 octombrie 1945. Bucureşti

E uimitor ce cald şi frumos poate fi! Lila e încă la sanatoriu.

Bietul Démètre Ghyka a fost operat ieri de un abces la rinichi. I-a scăzut temperatura. L-a operat Burghele.

Am uitat [să scriu] că am plecat de la prânzul din 25 oct. cu soţii Niculescu, ea chiliancă, adorabili amândoi. Savel [Rădulescu] n-a venit, l-au aşteptat până la 2½.

28 octombrie 1945

Ieri am prânzit singură. După-amiază, la Lila (e bine), pe urmă la Jeana, nimic nou sau interesant. Jeana ne spune că fiica ei, Aza, a plecat la Londra cu avionul cu fata ei s-o înscrie la şcoală. Dar nu i-a scris nimic mamei ei şi nu i-a transmis nimic nici prin Babeş, care s-a întors[*247].

29 octombrie 1945. Bucureşti

Azi Lila se întoarce acasă, bărbatul ei se duce s-o ia. Dém. Ghyka a scăpat; sunt foarte bucuroasă.

Ieri, dejun luxos la State Ionescu, apartamentul drăguţ, o terasă minunată, acoperită cu glicină – se pare că primăvara e extraordinară. Totul înconjurat de pomi. Îl cunosc pe generalul

Stănescu. Îmi face o impresie excelentă. Colonelul mă aduce în oraş, vreau să văd expoziţia lui Siegfried; din păcate, e închisă. De afară pare bine. Pe urmă mă duc pe jos la Irina Mavrocordat, biata de ea; am văzut-o şi pe Mitzi. Rămân puţin fiindcă vine Lisette Greceanu. De acolo, la doamna Botez şi pe urmă mă întorc, pe jos, cu Mia Gaspar şi mama ei (încântătoare), un moment la Cleo Krupenski; mi-a părut a fi destul de rău şi mă întorc. Continui să citesc *Camarazii* de Remarque, e o carte inteligentă.

31 octombrie 1945. Bucureşti

Ieri am prânzit la fetele mele. Emil e destul de bine. Alaltăieri, la Binica, cu surorile mele: simpaticul Păstorel, Matei şi Jeanette. Apoi la Claire Mavrocordat, nervoasă, dar curajoasă, slabă, îmi povesteşte amănuntele morţii bărbatului ei – frumoasă moarte. Pe urmă încerc să mă urc într-un tramvai, lume nebună, mă întorc pe jos acasă. Iau apoi un taxi ca să mă duc s-o văd pe Lila, e mai bine, dar trebuie să mai stea în pat. A slăbit în urma operaţiei. Copiii sunt răciţi.

31 octombrie 1945, ora 11 noaptea

Azi-dimineaţă, la Lila, mă conduce acolo doamna Cioflec, după ce mi-a adus un splendid buchet de violete parfumate. Mă întorc pe jos, Lila e bine, tot în pat.

Prânzesc singură, lecţii cu Ina şi apoi la Prietenii Statelor Unite, unde cunosc o jurnalistă americană, doamna Thayre, interesantă. A fost o lună în Iugoslavia, o lună în Bulgaria, acum vrea să se ducă pentru alegeri la Budapesta, dar r[uşii] nu-i dau viza.

1 noiembrie 1945. Bucureşti, seara

La dejun, doamna Djuvara, Coletta, E. Ciuntu, Păstorel, I.M. Sadoveanu. Foarte simpatic. Apoi lecţie cu Ion şi, la 6, la doamna Argeşanu Botez, care a interpretat un trio de Rahmaninov, compus la moartea lui Ceaikovski. Foarte frumos. Cu acest prilej am cunoscut trei ofiţeri englezi, dintre care unul, maiorul Miller, e logodit cu fiica doamnei Argeşanu. Ea se numeşte Ada Botez. Frumoasă fată, zveltă, brunetă, cu stil. Apoi colonelul Burland şi căpitanul[*248], brun, pare român ca înfăţişare. Mă întorc cu maşina colonelului.

3 noiembrie 1945. Bucureşti

Ieri, felurite treburi plictisitoare, apoi comitet la Lia Brătianu, pentru bazar, şi pe urmă muzică la Bediţeanu. Am fost poftită la tânăra Lalu Comnen ca să întâlnesc o ziaristă americană, dar nu m-am dus. E greu să renunţi la muzica de la soţii Bediţeanu: trei cvartete, Glazunov, Beethoven şi Mozart. Gen. Pălăngeanu, Bediţeanu, Baron (violonist) şi Schorr (violoncelist). Mă întorc acasă cu generalul Sahini şi soţia lui, cu maşina.

Pretutindeni, atmosferă grea. La radio, comunicatul lui Iuliu Maniu, dur.

4 noiembrie 1945. Bucureşti

Ieri, dejun la fetele mele. După-amiază, comitet al Asociaţiei muzicale, aproape complet. Silvestri e cooptat în comitet şi se hotărăşte un concert cu orchestra A.C. Apoi, ceai la Suzana Miclescu, cu Margareta Vulcănescu, doamna Negruţi, mama lui Zizi şi Alexandra Mavrocordat. Pe urmă, cu Suzana să-i ascultăm pe Pally, Arnăutu şi domnişoara Nicolau. Aceasta din urmă, voce frumoasă de soprană dramatică.

Azi, lungă conversaţie cu Silvestri pe tema concertului. Dejunez la Atanaseşti; ajung cu greutate, lipsesc taxiurile şi în tramvaie nu sunt locuri.

6 noiembrie 1945

Ieri am luat masa acasă, pe urmă am fost la Margareta Zissu. Pe drum mă întâlnesc cu Olga Greceanu. Cam alarmistă; apoi la Marietta Balş, unde iau ceaiul. Conversaţie inteligentă. Dimineaţa, coafor. Avocatul Costiniu pleacă de aici, a reuşit să obţină un mic spor de la domnul Klein.

7 noiembrie 1945

Ieri după-amiază, câţiva obişnuiţi de marţi au venit să mă vadă, între alţii Saşa Miclescu, doamna Titi Pitişteanu, nora doamnei Tătărescu, inteligentă. Conversaţie agreabilă. Mihai Boerescu, P. Ferechide, Negrescu, doamna Nicodim şi pictorul Năsturel.

Azi, dejun excelent la Elenuţa [Leonte] cu soţii M. Popovici, Buşilă şi Gogu Georgescu. Frumos servit. Pe urmă m-am dus să văd ce face Elisa, apoi acasă ca să-l primesc pe Niky Andronescu cu încântătoarea lui prietenă americană, doamna Walker. Îi arăt acesteia toate fotografiile Reginei Maria, care par s-o intereseze mult.

8 noiembrie 1945. Sf. Mihail

Mare manifestaţie pentru Rege, morţi şi răniţi.

Prânzesc la fiicele mele, după ce am alergat la Lila, îngrozită de moartea micului Ionuţ, fiul lui Nonel Christoveanu şi al lui Lulu. Lecţie cu Ion şi apoi ceai la N. Chrissoveloni, pe urmă la Alice Nenciulescu, mare agitaţie în toată această lume.

9 noiembrie 1945, seara

La dejun, Atanaseştii, principesa de Wied şi Skeletti cu sora lui. Drăguţ. După-masă la Lia [Brătianu], pentru „Mircea”, apoi la Prietenii Naţiunior Unite. Ceai şi film documentar.

Duminică, 11 noiembrie 1945

Ieri, prânz la fratele meu Nicu; seara, mare supeu la Deşa cu tipi din Transilvania (Cluj). Azi iau masa la surorile mele. După-amiază, doamna Botez, care dă amănunte despre nenorocirea bieţilor Christoveanu la Bacău. Săracul băieţel, care n-avea aproape nimic, a murit din cauza măştii cu eter pe care i-au aplicat-o pe faţă. E cumplit. Un copil atât de inteligent şi de frumos! Şi amărâţii de părinţi! De acolo, la Florica Assan, unde rămân mai mult de un ceas. Sunt răcită bocnă. E tristă că nu şi-a văzut fiul de mai bine de un an.

12 noiembrie, seara, 1945. Bucureşti

Alerg, pe jos, ca să-mi iau acţiunile „Tramvai”, dus-întors obositor. Iau masa la Marie Louise, lecţie cu Ina, pe urmă Cleo Krupenski şi doamna Catargi. Mereu aceleaşi conversaţii.

16, seara, 1945

Ieri, ceai la Adela P[opovici]. Multe cucoane, un singur drum, mă duc cu maşina (oh, ce noroc!) şi mă întorc cu doamna Romniceanu.

Nu se vorbeşte decât despre ziua de 8 noiembrie. Regele ar fi plâns aflând de morţi şi de răniţi. Azi, la dejun, la Alla [Ghica], cu principesa Ileana şi un ziarist american de la *Christian Science* care asculta cu atenţie tot ce spunea doamna Codreanu (Crucea Roşie, se ocupă de cantina

din gara Braşov), cu destule amănunte. Mai târziu, ceai la Davideşti în onoarea lui Bernadotte şi a lui Mouton, care pleacă în Franţa. Mă întorc cu soţii Magheru.

Ieri, *15 noiembrie 1945*, vreme oribilă, cu toate acestea mă duc la vernisajul expoziţiei pictorilor români de la Muzeul Toma Stelian.

17 noiembrie 1945, ora 5½ dimineaţa

Vântul bate cu furie, de te-ai crede într-o piesă de Strindberg; şi caloriferul s-a stricat. Ieri, la dejun la Mihai Popovici, soţii Emil [Costinescu], Edmond [Ciuntu], Savel [Rădulescu] şi o simpatică ziaristă americană, Miss Thayre, care trebuia să se ducă să-l vadă pe ministrul de Interne Teohari Georgescu. Foarte directă, foarte bine informată. Înţelege greşit şi vine cu întârziere – eram deja la masă. Se scuză.

După-amiază, la Prietenii Naţiunilor Unite, cu Mrs. Walker, doamna Pantazi şi alte două americance foarte drăguţe – dar dintre ele cea mai simpatică e Walker. Film franţuzesc, o ascensiune în Alpi şi jurnal englezesc.

Apoi sunt dusă la Bediţeni pentru muzică şi doamna Demetrescu mă aduce acasă. Au interpretat Ghita Şapira şi Meitani, amândoi muzicieni excelenţi.

Sâmbătă, ceai la doamna Djuvara. Mă întorc cu maşina Marukăi.

Duminică, concert simfonic dirijat de Enescu: simfonie de Haydn, concert de Brahms, interpretat de pianistul Demetriad, şi *Poemul simfonic* de Balakirev. Lume multă; eu, în loja suitelor. Un ofiţer rus vine pentru Balakirev şi se aşază în lojă. Apoi dejun la Margareta şi în continuare cu tânăra Filotti la Teatrul Mic, să vedem *Încătuşarea*[*249], o piesă americană. O singură actriţă bună, Bertola, restul – prost. Mă întorc cu doamna Petrescu, pe care o întâlnesc la familia G. – locuieşte acolo.

Azi prânzesc la Marie Louise şi, după Marietta, la Elisa, pe care o găsesc foarte rău. La urmă, la Florica Assan. Azi a sosit Etheridge.

20 noiembrie 1945, seara, marţi, Bucureşti

Păcura s-a raţionalizat. Mare bucurie!

Astă-seară, concert Mozart dirijat de Silvestri. Minunat. *Serenada pentru 13 instrumente de suflat* (puţin cam lungă). Concertul pentru vioară cu acompaniament de orchestră. Geantă interpretează cu o rafinată şi adorabilă muzicalitate. În încheiere, o glumă muzicală, delicioasă. Soţii Demetrescu mă aduc acasă; sunt încântată, ideea de a mă întoarce pe jos nu mă tenta.

22 noiembrie 1945

Azi, la Buftea, dejun cu soţii Buşilă. Săraca Nadèje, aproape nu mai poate să meargă, îi înţepenesc şi fălcile – e cumplit. Ne oferă crizanteme superbe. Etheridge, trimisul lui Byrnes, e la Bucureşti.

24 noiembrie 1945. Bucureşti

Ieri, dejun la Marie Louise, apoi comitet la Lia, pe urmă, la sfârşitul zilei, la Naţiunile Unite, unde s-a dat un film rusesc grandios, impresionant, îngrijit, decorativ, ritm splendid. Cu un simţ admirabil al culorii.

25 noiembrie 1945. Duminică seara

Ieri, comitet la Miky Andronescu (se hotărăşte concertul), apoi la doamna Crăiniceanu,

unde le găsesc pe surorile mele şi pe Irina Sturdza. Azi prânzesc la surorile mele, pe urmă mă întorc pentru un pinacle cu Adina Skeletti şi Margareta.

29 noiembrie 1945. Joi

În sfârşit, blana mea e gata. Ieri, cinema, *Eterna Eva.* Ieri, mare recepţie la Prietenii Naţiunilor Unite, film românesc, dansuri româneşti, un moment Etheridge.

Marţi, câteva persoane la ceai; cer bilete pentru concertul din 7 decembrie.

Azi-dimineaţă, la Saşa Duma, e într-o stare mizerabilă.

30 noiembrie 1945

Ieri, la Florica Assan. Apoi lecţie cu Ion, cu totul distrat; la Rita Stern pentru un pinacle, cu doamna A. Catargi şi Mila Mitilineu. Bebe ne dă câteva sfaturi bune. Mă întorc cu el şi cu doamna Catargi.

Azi, la dejun, soţii Mouton, care în curând pleacă la Paris şi mai târziu în Suedia. Victor Antonescu, încărunţit, a fost jefuit la ţară, Edmond, mereu atât de plăcut, Margareta, Lila şi Niky.

La 6, la Prietenii Naţiunilor Unite. Lume destulă, dar străini puţini. Film american, jazz, dans şi jurnal sovietic.

2 decembrie 1945. Bucureşti, duminică

Ieri am prânzit la fetele mele, după o lungă vizită la Démètre Ghyka, la [sanatoriul] Saint Vincent [de Paul]. Din fericire, e mai bine, are poftă de mâncare. Spune că va face traduceri după ce se va însănătoşi, fiindcă boala asta l-a făcut să-şi cheltuie şi ultimul ban. Am văzut-o pe frumoasa doamnă Oroveanu. Înainte de a pleca, îmi anunţă anularea căsătoriei şi viitorul mariaj cu Gerbore, în acest moment reprezentant al Italiei la noi. Démètre îmi spune că nu e un om foarte cultivat şi alte lucruri despre caracterul şi opiniile lui. Încântată că doamna Oroveanu îşi reface viaţa, e frumoasă şi simpatică. Vorbim amândouă de Martha [Bibescu] şi de Cella [Delavrancea Lahovary]. Pe cea din urmă o consider superioară celei dintâi, fără a mai pune la socoteală că are suflet, ceea ce celeilalte îi lipseşte cu totul.

După-amiază, lecţie cu Ion, pe urmă la fratele meu Gogu, cu o oprire la tânăra Lili Bălănescu, dulce şi bună.

3 decembrie 1945. Bucureşti. Ora 4 dimineaţa

Ieri, la dejun la Liny, nu s-a vorbit decât de politică şi aprovizionare. Apoi, cu Florica Assan la teatru, *Femeia şi păcatul*[*250] de italianul Bertolazzi. Nu e rău interpretată. Rămân doar două acte, ca să alerg apoi pe jos la Maruka, unde Pynx interpretează *Sonata a III-a* de Brahms şi *Sonata Kreutzer*.

Soţii Roujdel mă conduc acasă, cu Manina de Wied. Erau acolo soţii Matei Brâncoveanu, care îmi spun că au auzit de moartea Reginei Mignon[80], biata fată, atât de tânără încă! Probabil a suferit de ficat, ca şi Regina, era anormal de grasă. Mă întorc pentru a asculta la radio *Recviemul* de Verdi. Magnific.

3 decembrie 1945. Bucureşti

Azi, dejun la Margot Constantinescu. Pe urmă, la cinema Luxor, *Conflict conjugal,* comedie amuzantă. Apoi la Cleo Krupenski.

4 decembrie 1945, seara

Dimineaţa, la coafor, pe urmă prânz la Marie Louise, lecţie cu Ion, mă întorc acasă cu Ina, muzică la mine: a III-a de Brahms, Şoarec şi Negrescu. Bruker, pianist. Variaţiuni de Haydn şi Mozart. Stroescu cântă Guy Ropartz, pe versuri de Heine. Seara, concert Silvestri.

6 decembrie 1945, Sf. Nicolae

Întâi ploaie, pe urmă ceva zăpadă. Rezultat – lunecuş.

Ieri-dimineaţă, la Elisa, aşezată, în fine începe să meargă puţin. A văzut-o pe Martha B[ibescu] de mai multe ori înainte de plecarea la Paris. M. i-ar fi spus: „Să fii convinsă că am să apăr interesele ţării”. Elisa îmi spune că i-a zis: „Le cunoşti?”. Mă roagă să nu repet aceste vorbe. Elisa e foarte pesimistă şi mai ales îngrijorată.

După-amiază mă întorc acasă.

Azi, aperitiv la fratele meu Nicolae pentru ziua lui onomastică şi ceai la Nadia, unde Adela îmi spune lucruri interesante despre Etheridge, rugându-mă şi ea să nu le repet decât după sosirea lui la Washington. În momentul acesta e în Italia. Le-a trimis o scrisoare foarte drăguţă soţilor Popovici, pe care Adela a promis să mi-o arate. Mă întorc cu doamna Râmniceanu. Pe urmă la Coletta, unde era mare bridge, cu bufet suedez. Un tânăr, Calavrezo, se oferă să mă conducă acasă. Primesc. E frumos, vorbeşte drăguţ franţuzeşte, e foarte bine, are o mentalitate ce pare interesantă.

7 decembrie 1945, vineri seara

Pe un viscol cumplit, la concertul Asociaţiei muzicale, cu orchestra W.H.C.A.

La pupitru, Silvestri. Mihai Constantinescu şi Corneliu Gheorghiu au fost excelenţi în concertul de Bach. Domnişoara Bădulescu a încântat publicul.

Ieri, sâmbătă [*sic*], furtuna a continuat. Eu m-am dus cu noaptea în cap la bazarul „Tibişoiului”, la casă. După-amiază nu m-am mişcat.

Azi, duminică [*sic*], bazarul a fost suspendat. Aflându-mă aici, am primit un telefon ciudat de la un american, vrea să mă vadă. N-am ieşit toată ziua.

Miercuri seara

Dejun la Alina Costinescu, cu Nadia, sora ei, soţii Reineck şi Ana Berindei. Apoi la D. Ghyka, întors în fine acasă, e mult mai bine, arată bine. Cele cinci conferinţe ale lui [Hagi] Moscu. Să vedem ce-o să iasă.

Ieri, muzică la mine, sonată de César Franck, cu Mihai Constantinescu şi domnişoara Macovei, apoi doamna Nicolau interpretează *Mephisto Waltz*, Liszt, şi *La Campanella*, a aceluiaşi. Stroescu cântă *Invitaţie la călătorie* şi *Cântec trist* de Duparc.

Principesa de Wied îl aduce pe căpitanul Bird, un englez simpatic, iubitor de muzică.

Luni, la un excelent ceai la doamna Beşa; m-am întors cu doamna Walker, americanca, drăguţă.

16 decembrie 1945. Bucureşti

Azi-dimineaţă, concert simfonic dirijat de Lindenberg. Enescu interpretează un concert de Bach; mare succes. La bis, partita de Bach.

Ieri, sâmbătă, la Institutul Francez, ceai de rămas-bun al soţilor Mouton, pleacă în Suedia. Două filme, unul despre viaţa şi opera lui Rodin, altul, *Prietenia neagră,* despre moravurile negrilor. Imagini superbe.

Alaltăieri, vineri, la ceaiul Naţiunilor Unite, pentru Crăciun. Destui străini. Vicleimul*[251], destul de bun.

Joi seara am fost la concertul dirijat de Enescu. Succes răsunător cu simfonia de Brahms. Îl felicit, îmi spune: „N-am nici un merit, tot ce fac acolo e după indicaţiile şi intenţiile lui Brahms însuşi, pe care am avut fericirea să-l cunosc când aveam 12 ani şi cântam în orchestră la Viena”.

19 decembrie 1945, seara. Bucureşti

Răceală păcătoasă. La „Mircea” (Cercul Militar), bazarul neîncălzit.

Ieri, şedinţă de muzică foarte reuşită aici: sonata de Schumann, cu Ghita Şapira şi Maghiari. Cântă domnişoara Mărculescu, încântătoare, pe urmă Smărăndiţa Atanasoff, *Variaţiuni* de Jora după o temă din *Frauenliebe und -leben**[252] de Schumann şi apoi motive româneşti, armonizate foarte frumos de Didia Saint-Georges. Splendid. Nu prea multă lume.

Azi-dimineaţă l-am văzut o clipă pe Radu Crutzescu; mă conduce la Cercul Militar. Conversaţia cu el e întotdeauna plăcută.

Mă duc să vând un tablou olandez de secol XVII.

21 decembrie 1945

Azi prânzesc la soţii Mihail, cu familia Reutersward, generalul şi doamna Negrescu, Racovenii şi un văr, domnul [George] Boskoff. Trimit după mine şi ne dau maşina să ne întoarcem mie şi Negreştilor.

Mă duc s-o văd o clipă pe Marietta, apoi, pe noroi, la Naţiunile Unite: ceai şi film românesc. Mă întorc şi îl găsesc pe Dory foarte frământat din cauza iubitei lui.

Mă tem că această conferinţă de la Moscova nu va aduce cine ştie ce mari schimbări pentru noi. Rusia are noi pretenţii teritoriale faţă de Turcia: o parte din Georgia, cu Batumi, luată de turci în celălalt război.

23 decembrie 1945, ora 3 noaptea

Frig, murdărie. Străzile, într-o stare neobişnuită. Dombrowski, bolnav în pat, congestie pulmonară. Saşa Miclescu, supărată pentru că i s-au rechiziţionat mai multe camere.

Ieri-dimineaţă, la Elisa. Îmi dictează *Memoriile.* Am început cu 1914. Ezitările bietului rege Carol I.

24 decembrie 1945. Bucureşti

Ieri, cu Florica Assan, la Teatrul Ateneului. Maria Tănase. Interesant; apoi la Suzana Miclescu. Fiica ei a venit de la Braşov; i-au trebuit 12 ore să ajungă, după ce a stat toată noaptea acolo în aşteptarea trenului.

Continuă conferinţa de la Moscova. Republica Iugoslavia e recunoscută oficial la Londra!!!

Rafael a făcut planurile pentru construcţia [Catedralei] Sf. Petru la Roma. Acum lumea regretă că nu s-a urmat planul lui. Dar a construit la Florenţa Palazzo Uguccioni şi Palazzo Pandolfini; vila Papei, grajdurile lui Agostino Chigi pe Longara, palatul Caffarelli, lângă Sant'Andrea della Valle. 1483 – 6 aprilie 1520, 37 de ani. Michelangelo, 1475-1564, 89 de ani. Albrecht Dürer, 1471-1528, 57 de ani.

25 decembrie 1945. Crăciun. Bucureşti

9 grade cu plus, toată zăpada se topeşte. Oraşul e într-un hal fără de hal; cum nu sunt camioane, curăţenia e lăsată pe seama lui Dumnezeu; o face încet.

Ieri, la Lila, pom de Crăciun. Copiii sunt încântaţi. Multe jucării de lemn, singurele accesibile, şi câteva cărţi. Ziarele scriu că la Moscova conferinţa continuă, într-o atmosferă prietenească.

26 decembrie. A doua zi de Crăciun, 1945, ora 5½ dimineaţa

Vreme caldă şi neguroasă; până la 9-10 grade peste zero. Ieri, prima zi de Crăciun, mare masă de familie, cele trei fete ale mele cu bărbaţii lor, Georgeta cu fiul ei şi Marioara. Sunt aşa de fericită să-i am în jurul meu!

După-amiază nu ies. Margareta Brătianu şi Florica Assan vin să mă vadă. Toată lumea vine cu veşti de pace; unii spun că va fi în februarie, alţii pretind că în mai. Cu tot optimismul meu, această dată din urmă îmi pare mai sigură. Am uitat să vorbesc despre pomul de Crăciun de la Lila. M-am ramolit. Am scris ieri, uitând să precizez preţurile pe care le-au atins jucăriile la Galeriile [Lafayette]: 800.000 şi un milion. La fel, 300.000 la Librăria italiană.

27 decembrie 1945. A treia zi de Crăciun

Ieri, acasă. Vin să mă vadă Ella Băicoianu şi Lili Berindei. Seara sunt poftită la familia Bediţeanu; vin să mă ia cu maşina. Supeu magnific, rămânem până noaptea la 2½. Generalul Sahini mă conduce acasă, cu Rarinceştii. S-au dansat, între altele, hora şi sârba[*253]. Dansez şi eu jocurile româneşti. Generalul Pălăngeanu, foarte binedispus. Silvestri şi Filip cântă a VI-a de Beethoven.

28 decembrie 1945. Ora 4½ dimineaţa

Azi e ziua de naştere a Inei, 10 ani, mama ei îi pregăteşte un mic pom la ora 5.

Am terminat *Nici înger, nici fiară* de André Maurois, în genul lui Anatole France. Moravuri politice franceze, se potrivesc perfect cu cele de azi.

Ieri, nimic. Doar la ora ceaiului: Nadia, Binica, Nini Davidoglu şi Ciuntu, o clipă, înainte de a merge la Legaţia Franţei să vadă nişte filme. Discutăm politică. Sperăm să se încheie pacea până la 1 mai. Nadia l-a văzut pe Tătărescu. Ciuntu crede că înainte de octombrie nu va fi nimic. Şi până atunci? Probabil foamete, date fiind tot ce ni se ia şi toate familiile „prietene” care continuă să se instaleze la noi.

30 decembrie 1945. Bucureşti

Ieri, la Maruka, să audiez cvartetul rus emerit, perfect, cu instrumente de mâna întâi, un Stradivarius, un Amati, un Guarneri şi violoncelul la fel de uimitor ca şi celelalte. Foarte frumos. Interpretează cvintetul de Schumann, cu Enescu la pian. Încântător. Apoi *Noveletele* lui Andricu, el la pian, şi cvartetul.

Enescu se duce la primăvară la Moscova şi toamna viitoare în America. Maruka ne dă, Saşei Miclescu şi mie, maşina la dus şi la întors.

Azi dejunez la fiicele mele. La 5, cu Florica Assan la fratele meu Gogu. Discutăm politică.

*219 În limba română în original.

*220 Text întrerupt.

*221 Citate din James Herriot.

*222 Citate din Chateaubriand, *Geniul creştisimului*.
*223 În limba română în original.
*224 În limba română în original.
*225 În limba română în original.
*226 În limba română în original.
*227 În limba română în original.
*228 Dumnezeu să-l apere pe rege (engl.).
*229 În limba română în original.
*230 În limba română în original.
*231 În limba română în original.
*232 În limba română în original.
*233 În limba română în original.
*234 În limba română în original.
*235 În limba engleză în original.
*236 În limba română în original.
*237 În limba română în original.
*238 În limba română în original.
*239 Citate despre ura democraţilor florentini faţă de nobili şi admiraţia faţă de burghezi.
*240 Vreme splendidă (engl.).
*241 Preţiosul Lekeu (engl.).
*242 În limba română în original.
*243 Citate din Marcel Brion, *Laurenţiu Magnificul.*
*244 Text întrerupt.
*245 Citat despre Savonarola din Marcel Brion, *Laurenţiu Magnificul*.
Carlyle: „Geniul înseamnă doar o putere de muncă nelimitată”.
*246 Citat din Lamartine despre bun-simţ.
*247 Citat din E.M. Remarque, *Les camarades*, Paris, 1938 (*Camarazii*, traducere de R. Cioflec, Bucureşti, 1946).
*248 Numele nu apare în manuscris.
*249 În limba română în original.
*250 În limba română în original.
*251 În limba română în original.
*252 *Dragoste şi viaţă de femeie* (germ.).
*253 În limba română în original.

1946

1 ianuarie 1946

Azi am fost să văd expoziţia tinerei Davidoglu. Încurc ziua, se deschide abia sâmbăta viitoare. De acolo, mă târăsc până la surorile mele, unde prânzesc.

La 5, cu maşina lui Didi, la Adina Ştirbei, aşa de îmbătrânită; pe urmă la Leni Golescu, unde sora ei, după ce a căzut pe casa scării, vine şchiopătând şi împingând un scaun în faţa ei ca să se poată deplasa. Leni e aşa de gentilă, cu toate necazurile ei nenumărate, şi-a păstrat atâta veselie naturală şi prospeţime în felul de a fi! Pe urmă la Marie Louise; îmi pare mai tristă ca de obicei. Săracul Emil e iar în pat, suferind, nerăbdător şi deprimat. Cinez acolo.

Mă întorc. La miezul nopţii vorbesc Regele, Groza, Vîşinski, Harriman şi Kerr. Am fost aşa de emoţionată să-l aud pe Rege!

Reveionez cu tânăra Dory Eidinger. Ne culcăm la 5½.

2 ianuarie 1946

Ieri, dejun la Lila. Cei mici, adorabili. După-masă, vizita membrilor familiei. Pinacle cu Ella, Adina Skeletti şi Alice Nenciulescu, care îmi aduce o sticlă de şampanie.

Azi prânzesc singură, pe urmă la Elisa. Recitim *Memoriile*[81] ei. Foarte interesante. Pe urmă la Constance Cantacuzino. O găsesc în pat. I s-a rechiziţionat aproape tot din casă. Vorbim de trecut, de Suţu, de Oteteleşanu, care-şi avea casele lângă Teatrul Naţional. El îşi câştigase marea avere la cărţi. La Măgurele îşi pusese deasupra uşii de la intrare, ca emblemă, un as de pică[82].

4 ianuarie 1946. Bucureşti

Ieri, la dejun, soţii D. Ghyka, Filotti, Păstorel şi Lila cu Niky. Foarte plăcut.

După-amiază, la Cleo Krupenski.

Azi Bebe Brătianu şi Pennescu intră în guvern.

Ieri, dejun de gală la Tătăreşti, cu principesa Elisabeta, care prezidează cu el. Harriman, Kerr, Vîşinski şi membrii guvernului.

Comuniştii nu-i admit pe Bebe Brătianu, Mihalache şi nici pe Pennescu. Vor trebui să decidă mâine.

5 ianuarie 1946

Azi, avocatul Angelescu, pentru acele faimoase declaraţii. Nu găsesc hârtiile trebuitoare.

Prânzesc la soţii Popovici. Mă întâlnesc în tramvai spre ei cu Maria Arion. Dejun gustos şi agreabil, cu soţii Buşilă, Răutu şi un domn Costache. Plec pe jos spre Elisa, care mă aştepta. Îmi dictează amintirile despre Averescu. De acolo, pe jos, pe Calea Victoriei; Enescu interpretează cu Andricu *Sonata în Mi bemol* de Mozart, apoi *Sonata prieteniei* de Brahms şi una a unui muzician francez, Chiron, mi se pare modernă, confuză, dar voioasă.

6 ianuarie 1946. Duminică seara

Convorbirile politice încă nu s-au încheiat, nu ajung la o înţelegere.

Dejun la doamna Botez, după ce am vizitat expoziţia tinerilor Slătineanu şi Davidoglu. Amândouă interesante, mai ales a doua. La Dalles, un sculptor, Ciucă, un pic nebun, restul

pictorilor neinteresanţi. Dejun excelent. Apoi pinacle.

9 ianuarie 1946

Râmniceanu şi Haţieganu intră în guvern.

Luni, Sf. Ion. Dejun la Marie Louise pentru ziua lui Ion. După-amiază, la Jeana Mavrocordat, muzică: [fraţii] Fotino şi doamna Capelleanu.

Ieri-dimineaţă, la Elisa. Continuă să-mi dicteze despre Averescu.

După-amiază, muzică aici. Doamna Bădulescu, [fraţii] Fotino şi Geantă: Schumann, Mozart. Foarte reuşit. Toţi excelenţi.

Vineri

Ieri, pinacle, pentru a întoarce un gest de politeţe.

Azi, probabil la Naţiunile Unite.

Ieri ONU s-a întrunit la Londra. Ministrul de Externe al Belgiei a fost ales preşedinte cu 28 de voturi, contra celui al Norvegiei, cu 23 (acesta din urmă propus de Uniunea Sovietică). Vot secret.

Sâmbătă dimineaţa

Ieri, dejun la fiicele mele, pe urmă cinema: *Serenada de Schubert,* cu Lilian Harvey. Apoi la Naţiunile Unite. Lume multă şi trei filme documentare, dintre care unul franţuzesc despre arta şi arhitectura franceză. Ni l-au arătat pe Picasso, cu oribilele lui picturi şi sculpturi moderne, unele ale unui oarecare de Barck. Comparăm toate astea cu Rodin, cu pictorii şi alţi artişti care ne plac – pot fi numite artă aceste elucubraţii ale unor capete bolnave? Mă întorc cu soţii Ghyka. Ceai la Nadia.

Duminică, 13 ianuarie 1946

Ceai de gală la Dinu Brătianu, pentru cei 80 de ani ai săi. Lucrătorii de la Monetărie bat o monedă de argint, cu efigia Regelui pe o parte şi a lui Brătianu pe alta. Pe masă, 80 de garoafe roşii într-un coş, la mijloc un vas de argint cu semnături gravate în interior. Fotino îi aduce un document cu formarea Partidului Liberal în 1875, urmat de numeroase semnături, între care cele ale fraţilor Goleşti.

Dimineaţă am fost la concertul simfonic dirijat admirabil de Enescu, *Ifigenia în Aulida,* fragmente din *Romeo şi Julieta* de Berlioz şi, piesa de rezistenţă, a V-a de Beethoven.

Azi, la fratele meu Grigore, care din nou nu se simte bine. Biata Jeana e istovită. La 6, cu soţii State Ionescu. Concert.

Duminică, 20 ianuarie 1946

Ceva mai puţin frig: ieri minus 16, azi minus 10.

Ieri, la Regina Elena, care are bunăvoinţa să mă poftească la ea, în două cămăruţe drăguţe pe care şi le-a rezervat. În cămin arde focul; Drac, frumosul ei pointer alb cu reflexe albăstrii, în afară de urechi şi de ochi, care sunt negri. L-a desenat în albumul ei în toate ipostazele şi atitudinile. Suflet mare, fire de artistă, mult gust, foarte rafinată. Vorbim intim, cu sinceritate de Ileana, Carol, Mignon, Nicolae ş.a.

N-o place pe Ileana, o crede intrigantă, ambiţioasă, oportunistă, mai ales interesată, cerând unuia şi altuia tot felul de lucruri pentru copiii ei. Lui R[ichard] F[ranasovici], costume de schi.

A. i-a dat ciorapi, s-a împrietenit cu el. Acum cu P. şi mai ales cu B[odnăraş], pe care chiar şi oamenii lui G[heorghiu-Dej] îl dispreţuiesc.

Spune că Ileana şi Carol au aceleaşi defecte. M-a mirat să zică aşa ceva, credeam că fratele cel mare e favoritul ei.

25 ianuarie 1946

Toată lumea e furioasă fiindcă se reduc conversaţiile telefonice la trei pe zi, restul se vor plăti cu 90 de lei convorbirea. La Paris sunt cinci. Stupid.

Ieri, la Naţiunile Unite, trei filme documentare, două ruseşti, între care meciul de fotbal dintre ruşi şi englezi, unde ruşii au câştigat la scor.

Dr. Jovin ne conduce acasă pe doamna Houston şi pe mine.

Sâmbătă, 26 ianuarie 1946. Bucureşti

Prânz delicios şi copios la Saşa Miclescu, cu Radu Rosetti, Michel Catargi, profesorul Stătescu şi cei ai casei. Bineînţeles, discutăm politică.

Ceai la doamna Walker, simpatica americancă; pleacă în curând.

Miercuri, 30 ianuarie 1946

Duminică, prânz la surorile mele, apoi concert simfonic dirijat de Enescu; în program: *Simfonia a IV-a*, remarcabil dirijată. Violoncelistul Lupu, în concertul de Lalo, mi s-a părut şters, în sensul că sunetul era slab. Interpreta de parcă s-ar fi aflat într-un salon. Dincolo de asta, drăguţ, corect, dar prefer interpretarea lui Fotino, mult mai muzical, după părerea mea.

La surorile mele: biata Nineta Kogălniceanu, atât de nenorocită din cauza bărbatului ei, care o chinuie. Stă acum într-o singură cameră la Andricu, cu fiica ei, n-are guvernantă şi face tot menajul singură.

La 5½, la Bediţeanu, muzică. Cu Jianu, flautistul.

Luni, dejun de gală la mine. Soţii Emil, Walker, Manina de Wied, Androneştii şi căpitanul englez Bird. Foarte prietenos şi plăcut.

După-amiază, ceai la Buşilă, cu nişte brioşe proaspete minunate. O văd acolo pe Toutou, foarte amabilă, insistă să vin la ei pentru muzică – dar rămâne mereu problema lui Gic. Doamna Oroveanu (Aurélie) mă conduce acasă cu maşina lui Gerbore, cu care e logodită; de altfel, el era în maşină (însărcinat cu afaceri al Italiei).

Marţi (ieri) amân muzica de la mine ca să asist la concertul Enescu-Jianu. Splendid.

Azi, muzică la mine.

Prânzesc la Lila, cu drăguţa doamnă Zamfirescu. Andrei[*254] a devenit foarte vorbăreţ.

31 ianuarie 1946. Joi dimineaţa, ora 6

Ieri, muzică la mine, lume destulă. Interpretează Mihai Constantinescu şi Orenski: o sonată de Mozart şi a IV-a de Beethoven, aceasta din urmă mai ales foarte bine, după părerea mea. Apoi trei cântăreţi şi două cântăreţe aduşi de Lorica Zamfirescu. Îmi pare rău să ascult voci bune prost îndrumate. Doar ultima îşi cunoştea meseria, elevă a doamnei Zotti, prietena doamnei Krupenski, o doamnă cam de 45 de ani, cu temperament şi destul glas.

Dar punctul de greutate l-a constituit tânărul Şebec, refugiat de la Budapesta, pianist admirabil, 23 de ani, elev al lui Weingartner şi al lui Goday. Cânta Bach-Liszt, *Fantezia* de Chopin şi *Grădini în ploaie*; ultima interpretare nu m-a satisfăcut pe deplin, încolo, splendid, din toate

punctele de vedere. Toată lumea a fost entuziasmată.

Joi, 31 ianuarie 1946. Seara

Dejunez la fratele meu Nicu, apoi mă întorc pentru lecţia lui Ion şi micul Romanescu.

La 3¾, cu tânăra Demetrescu, la concertul simfonic dirijat de Jora. În program: *Concertul brandenburgic,* obligatoriu cu pian, apoi simfonia de Haydn (*Ursul), Balada* de Fauré, partea pentru pian asigurată, ca întotdeauna, de Smărăndiţa Athanasoff, admirabil, şi în încheiere *Suita românească* de Dumitrescu; cam lungă, multă umplutură, dar până la urmă bine orchestrată şi destul de reuşită.

Vineri, 1 februarie

La Maruka, muzică. Pynx şi Ghita Şapira interpretează la început a VI-a de Beethoven, pe urmă sonata de Franck, apoi suita de Bach, cu alemandă şi gigă, încheiată cu ciacona. Admirabil. Pe urmă stau de vorbă cu el. Îl întreb dacă e mulţumit de Lydia Degen, cu care cântă mâine; îmi spune că e o pianistă foarte bună, dar că a dojenit-o pentru anumite lucruri. I-a arătat că în muzica clasică trebuie respectate cu stricteţe indicaţiile compozitorului. Desigur, în muzica modernă poţi să faci ce vrei. Pe urmă ne-a spus că Toscanini dirija *Boleroul* lui Ravel mult prea repede şi că acesta i-ar fi spus-o, ceea ce pe Toscanini l-a supărat grozav şi a vrut să pună totul pe seama congestiei cerebrale suferite de Ravel.

Duminică, 3 februarie 1946

Ieri, sâmbătă, nimic interesant; dimineaţă mă întâlnesc cu fratele meu, pe urmă un pinacle cu Alice Nenciulescu, aduce cornuri sărate delicioase. Doamna Zamfirescu, mătuşa lui Niky, şi Adina Skeletti.

Azi, duminică, zi încărcată: dimineaţă, concert simfonic dirijat de Enescu. La început, simfonia de Andricu, interminabilă şi ucigătoare. D. Ghyka o defineşte: „apoteoza zgomotului în vid”.

Prânz la Marie Louise, pe urmă botez la familia Zissu, un copil de un an şi două luni, care a plâns tot timpul, neînţelegând ce se întâmplă.

De acolo, ceai la Prietenii Statelor Unite pentru doamnele americane, era acolo şi drăguţa doamnă Walker; din păcate, deja pleacă mâine-dimineaţă.

Luni, 4 februarie 1946

Dejun la Silvia, cu Richard Franasovici, ministrul nostru la Berna, aflat în trecere prin Bucureşti, mare prieten al lui Tătărescu. Vorbim îndelung. Oaspeţi: soţii Săvescu, Ştefănescu, Nadia, un englez şi cu mine.

La 6, la Florica Assan vine să mă ia Davidescu, împreună cu bătrâna lui mamă, ca să mergem la concertul Enescu. În program: sonata de Händel, suita de Bach, studiu de Paganini (care nu-mi place) şi trei piese frumoase de Bloch. La bis, pavană şi aubadă provensală de Kreisler. Lume, succes.

Marţi, 5 februarie 1946

Dimineaţă, pe jos la Marietta Balş. Mă întorc şi prânzesc singură cu tava în faţă. Apoi lecţie cu Ion Costinescu şi muzică la mine: întâi, micuţa Hechter, de 10 ani, cu *Variaţiunile* lui Mozart: precizie, ritm, muzicalitate. Pe urmă, domnişoara Shinding – aşa cred –, cu cântece negro:

interpretare interesantă, după părerea mea, voce spartă. Tânărul Banat interpretează *Trilul Diavolului* şi lucrări de De Falla, foarte bine. În încheiere, Sheinbeck, cu o ciaconă de Händel, aranjament de d'Albert, un studiu de Chopin şi o gavotă de Corelli. Toate dovedesc un pianist de anvergură. Lumea e încântată.

La Radio Bucureşti ni se spune că guvernul englez ar fi recunoscut guvernul de la Bucureşti.

6 februarie

Astă-seară, America a recunoscut guvernul român, anunţând condiţiile pentru această recunoaştere.

Doamna Walker pleacă mâine-dimineaţă la 6 la New York. Niky Andronescu îmi spune că vaporul se opreşte zece zile la Batumi; îi vor trebui mai bine de trei săptămâni ca să ajungă la destinaţie.

La 5, la Maggi Polizu, apoi, cu Sofia Bragadiru, la Maruka. Lume puhoi; era acolo şi ambasadoarea Rusiei, foarte distinsă. Două triouri de Beethoven şi *Dumky* de Dvořák.

8 februarie 1946. Vineri

Ieri, joi, am luat ceaiul la doamna comandor Nicolau, al cărei soţ a fost ataşat militar la Paris. M-am dus acolo la rugămintea lui Démètre Pherekyde ca să văd portretul pe care i l-a făcut prietenul lui, Năsturel. Doamna, scundă, brunetă, firească, plăcută, fără să fie frumoasă, e inteligentă. Mi s-a părut încântătoare. Casa are doar lucruri frumoase: un covor mare, chinezesc, de toată frumuseţea, tapiserii magnifice, mobile splendide. Vrea să vândă, fără părere de rău, spune ea, mare parte din lucruri, pentru că viaţa nu va mai fi niciodată ca înainte – asta o ştim cu toţii –, căci vor fi mari schimbări sociale. Sporovăim destul timp, mă întorc acasă cu Démètre, pe jos şi cu tramvaiul. Unele locuri sunt încă îngrozitor de murdare. Incidentul cu Grecia s-a închis. Acum se discută Indonezia. Pe când rândul României?

11 februarie, luni dimineaţa

Vineri, la Naţiunile Unite, pe urmă la Maruka, cu Elisabeth Ghyka. Am luat ceaiul acolo. Enescu îl interpretează pe Bach într-un fel superior, cum numai el ştie s-o facă. Mă întorc cu tânăra Demetrescu.

Sâmbătă, pinacle la Marguerita, cu Annie Zănescu, săraca de ea mereu cam pedantă, dar mi-e milă de ea: şi-a pierdut singurul fiu. Drăguţa şi grăsana de Valentina, care înfloreşte în obezitatea ei, continuă să se îndoape cu felii enorme de cozonac şi simpatica Marie Flo, căsătorită de curând cu George Mavrocordat, cu care nu împarte apartamentul; îmi spune că soacra ei şi-a alungit mâinile şi picioarele cu penicilină!

Duminică dimineaţa, concert simfonic. Discuţie plăcută cu generalul Niculescu, şeful Casei militare a Regelui.

Dejunez la fetele mele; le duc cafea adevărată, oferită de doamna Walker, apoi conferinţa despre Ion Pillat a profesorului Zamfirescu, care are un defect de pronunţie, dar vorbeşte agreabil. Am mers cu Sofia Bragadiru şi soţii Procopie Dumitrescu. Ea se întoarce cu mine, maşina fiind reţinută pentru ora 6½. Vin s-o ia. Făptură încântătoare, fină, dulce, bună şi înţelegătoare, inteligentă.

12 februarie 1946

Ieri, ceai la Vera Lecca, unde o întâlnesc pe soţia generalului Greer (englez). Noaptea trecută au tras asupra maşinii lor. Doi ofiţeri ruşi, spune ea. De acolo, cu Elisabeth Ghyka, la concertul Enescu. Cântă dumnezeieşte. Ne întoarcem pe jos. Seara îmi telefonează Niky Andronescu şi mă roagă să intervin pe lângă Jalea, sculptorul, să obţină pentru Anghel (sculptor) piatră de Vraţa, care se află la Ministerul de Interne pentru bustul lui Enescu. Să vedem dacă intervenţia reuşeşte.

Azi după-masă, muzică la mine. Doi pianişti, Irina Lăzărescu şi Antal. Cea dintâi cântă chestii ruseşti, al doilea *Berceuse* de Chopin, un studiu de Chopin şi prima parte din *Appassionata* de Beethoven. Serios, dar fără căldură. Pe urmă Zenaida Pally, cu vocea ei magnifică, puţin obosită, cântă marea arie a reginei din Saba şi *Werther*. În încheiere, adorabila Arax Savagian ne cântă *Vioreaua* de Mozart, o arie din *Nunta lui Figaro* şi melodii armeneşti minunate. Lume destulă.

Vineri, 15 februarie 1946

Miercuri am dejunat la Marie Louise, pe urmă, pe jos, la Maruka, cu Maria Odobescu – după ce am depus cărţi de vizită la doamna Buşilă, care şi-a pierdut sora, doamna Balaban.

La Maruka, puhoi de lume. Ghita cântă cu Enescu a VI-a de Beethoven, sonata de Franck şi sonata lui nr. 2. Referitor la asta, ne povesteşte că la 18 ani l-a întâlnit pe celebrul Joachim şi i-a cântat sonata, el, Enescu, la pian şi Joachim la vioară. Acesta i-a spus: *Wie kann ein so guter Musiker wie Sie so einen Unsin schreiben, das ist ärger als Franck!*[*255] Pe urmă Enescu îl întreabă ce crede despre el. Joachim îi răspunde: „Sunteţi foarte bun, dar prea sentimental”.

Mă întorc cu maşina cu doamna Râmniceanu; ninge, o luăm pe Lila şi le lăsăm pe Maria Odobescu şi pe Ghita.

Ieri, joi, dejun simpatic la mine, mulţumită doamnei Vişoianu, foarte drăguţă, care îmi trimite carne şi ouă aduse de la Piteşti. Soţii Ghyka, Coletta şi George, generalul Mihail cu soţia şi Radu Mandrea. Foarte plăcut. Pe urmă, comitet al Asociaţiei muzicale la Mandrea. Gustare excelentă. Pe urmă drăguţa de Sofia mă conduce la Mimi Berceanu, unde micuţa Ancăi e foarte amuzantă. Trec şi pe la Florica Assan, gripată, în pat. O întâlnesc acolo pe Marie-Jeanne Băicoianu, drăguţă, povesteşte o groază de lucruri legate de telefon, scumpirea lui şi limitarea conversaţiilor. Azi, patru lecţii, Ina, Ion, micul Vlădescu şi Romanescu cel mic.

La 5, la Nadia: ceai pentru Franasovici, Laurette, Marguerita, Marie Arion, doamna Catargi, Maggi Polizu, soţii Lugoşianu ş.a. De acolo la Naţiunile Unite, lume puţină fiindcă era mare recepţie la Roujdel, pentru plecarea lor. Mă întorc cu Miliţa Petraşcu, Hurmuzescu şi Bubi Ghyka. Acesta din urmă îmi spune că Rădescu e liber şi chiar a dejunat la el.

Duminică, 17 februarie 1946. Ora 3 dimineaţa

Ieri, emoţii din cauza combustibilului. Prostul care face focul nu m-a prevenit că nu mai este. Noroc că datorită doamnei Olschewski am primit o cantitate mică – 2.000 de litri. E aproape nimic, o să mă ţină cam 15 zile; păcura fiind amestecată cu motorină, arde mult mai repede.

Prânzesc la surorile mele. Gic, la regim, nu trebuie să mănânce decât fructe şi legume. De acolo, la drăguţa doamnă Zamfirescu pentru un pinacle. O văd pe Lila, pe care o întâlnesc aşa de puţin; mă bucur, e atât de diafană şi de drăguţă. Zilele trecute, la Maruka, Annie Săulescu şi Frosi Boerescu îmi spuneau că are aerul unui mic Greuze.

Mă urc în maşină cu amabilii Capri. O baie bună şi mă culc devreme, fără să mai dau drumul la radio, neavând ceva interesant de auzit. Consiliul de securitate şi-a suspendat şedinţele.

Luni, 18 februarie 1946

Ieri, duminică, dimineaţă, concert simfonic, festival Ravel, dirijat de Silvestri. La început *Mama mea, gâsca*, pe urmă concertul pentru pian interpretat de Magda Nicolau. Mie mi se pare că e bine, Elisabeth Ghyka socoate că nu e suficient de fluid. Oricum, concertul nu e foarte seducător. Părţile I şi a III-a merg, andantele e ucigător – nu spune nimic. Nu e rea *Simfonia spaniolă*, admirabil dirijată.

Mă duc la Căminul artelor*[256] să văd expoziţia Iosif şi găsesc tablourile lui Sorin Ionescu, culoare multă, dar până la urmă totul îmi pare înţepenit.

Dejunez la Marie Louise, Coletta e la socrii ei. Rămân să mai stăm de vorbă şi să lucrez cu Marie Louise. Apoi la concertul Bruker-Jianu, splendid; cu maşina, cu doamna Demetrescu şi fiica ei.

Azi, după lecţia cu cei mici, la Marietta. Vânt puternic şi rece. Amândouă suntem îngrijorate din cauza Elisei Brătianu, care are dureri puternice de când a căzut, în plus o eczemă care o chinuie rău.

Miercuri, 20 februarie 1946

Ieri, muzică aici. Şedinţă frumoasă: Jianu, Bruker – două sonate de Mozart. Melodii originale ale domnului Gheţu, compozitor român, secretar la Finanţe, cu doamna Bădulescu, pe urmă un tânăr pianist, Mîndru Katz, elev al Floricăi Musicescu, excelent, deşi are doar 20 de ani, sonoritate, muzicalitate, înţelegere. În încheiere, domnişoara Solacolu, succes triumfal, frumoasă voce de contralto, caldă, vibrantă, persoană magnifică. Printre bârfe, Ella îmi spune că e îndrăgostită de Sandu Racottă, care vrea să divorţeze pentru ea, dar că Anca, soţia lui, nu vrea să-l părăsească cu nici un preţ, deşi i-a dat mai multe lovituri de cuţit.

Azi după-amiază, la Maruka: trei triouri, Schumann, Schubert, Brahms – magnific. Şi când te gândeşti că Schubert a murit la 31 de ani, ce ar mai fi putut compune cu inspiraţia lui caracteristică!

Azi-dimineaţă, lungă conversaţie telefonică cu doamna Oroveanu, logodită cu Gerbore, însărcinatul cu afaceri al Italiei, unde dejunez mâine cu soţii Roujdel.

Astă-seară, la Radio Londra, mi s-a părut că e de rău, noi tensiuni între Rusia şi America.

21 februarie 1946. Joi seara

Am dejunat la legaţia Italiei cu soţii Roujdel, Ghyka, Clara Mavrocordat, soţii Donici, Gogu Constantinescu. Masă foarte bună. Aurelia Oroveanu, logodnica, vine să mă ia cu maşina legaţiei şi mă aduce înapoi la familia Raţiu, unde fac un pinacle. Pierdere de timp şi de ceva bani – inutile şi una, şi alta. Scurtă conversaţie intimă cu soţii Roujdel despre bietul Peter – par înţelegători. Au vorbit cu delicateţe despre el.

Vineri, 22 februarie 1946

Azi, mare dejun de 27 de persoane la legaţia Suediei, aproape numai români. Mă duc şi mă întorc cu soţii Ghyka. Stau alături de Démètre Ghyka şi de Caragea. Destul de drăguţ. Mă întorc la 5½ cu Androneştii pentru *Washington Day,* concert dirijat de Silvestri. Pentru început, *Din Lumea Nouă*, de Dvořák, apoi concert de Bach, cu orchestră, interpretat de Enescu – andantele superb –, după care *Rapsodia română*, dirijată de Silvestri cu o vervă scânteietoare.

Duminică dimineaţa, 24 februarie 1946

Ieri, sâmbătă, am prânzit la fiicele mele, i-am dus Mariei Louise toate hârtiile privitoare la bietul Peter, despre care nu vorbim încă; m-a rugat la telefon să reproduc fotografia Crucii Roşii pentru Lady Hoare.

Aseară, la domnul Anjou, secretar la legaţia Suediei, o girează pe cea a Spaniei. Tânăr, fin şi distins. Serată muzicală unde încântătoarea Edmée Filip o făcea în mare parte pe gazda. La început, sonata de Franck, cu tânărul Săulescu, în mare progres; apoi acesta singur, *Preludiu pe o temă de Bach*. Pe urmă ea, Chopin, Debussy, preludiul nr. l de Liszt şi, în încheiere, un cvartet cu pian de Schumann. Totul foarte bine pus la punct.

La 11½ vine să mă ia Cancicov şi mergem la Georgeşti, unde el trebuia s-o boteze pe fetiţă. Lume multă, gustare excelentă. După botez, Gogu, foarte mândru şi foarte fericit, plimba copila într-o frumoasă rochie de botez. Micuţei, care a fost foarte cuminte până a scufundat-o în apă – nu i-a plăcut şi a început să plângă. Cancicov e drăguţ şi mă conduce acasă. Pe urmă cobor la Gic pentru a fi de faţă la o repetiţie cu frumoasa domnişoară Solacolu, care arată ca un idol hindus, cu un surâs enigmatic pe buze. De acolo, la Lila ca s-o îmbrăţişez înainte să plece la Predeal. Apoi la fratele meu Grigore – totul pe jos. Mă întorc cu Liny la Gogu. Mai întâi discuţie politică, pe urmă vorbim despre fata lui Andricu, pe care acesta a abandonat-o singură la ţară. Atunci I. Costinescu profită ca să-mi spună: „Bine a făcut fiica dumitale că l-a dat afară pe Tudor, nu putea purta o conversaţie”. A continuat spunând că era simpatic, inteligent şi cu un extraordinar simţ al afacerilor. Alina adaugă că îşi adora tatăl şi n-a zis niciodată nimic rău de Marie Louise.

Miercuri, 27 februarie, ora 4 dimineaţa

Imposibil să dorm. Luni, dejun de gală la soţii Filotti, noroc că familia Reutersward vine să mă ia, fiindcă stau foarte departe. Mai erau acolo soţii Constantinidi, Ciuntu, Buzeşti (pare tare bolnav) şi Hillard. Foarte plăcut. Mi se spune că unul dintre membrii delegaţiei române ARLUS, întors de la Moscova, ar fi zis că, atunci când Stalin l-a întrebat pe Parhon dacă armata rusă s-a purtat bine în România, acesta, aproape în genunchi, ar fi răspuns că s-a purtat admirabil. La care Stalin ar fi spus: „Cred că sunteţi prost informat”. Atunci, ieşind în faţă, un oarecare Petrovici ar fi zis: „Nu, nu s-a purtat bine”. Stalin i-ar fi spus lui Parhon: „Vedeţi că eu şi delegatul dumneavoastră suntem mai bine informaţi”.

Ruşii s-ar fi supărat din cauza platitudinii generale a românilor – nu mă mir.

După-amiază, la Florica Assan, care îmi povesteşte accidentul de maşină al lui Dinu Brătianu, în drum spre Câmpulung. S-ar fi simţit apoi rău, dar a pus totul pe seama unei indigestii. S-a întors alaltăieri-seară.

Bridge la Marie Louise, urmat de supeu. Laurette mă conduce acasă.

Ieri, marţi, am dejunat plăcut cu Marietta Balş.

Mă întorc să fac lecţii cu Ion, pe urmă muzică aici, cu doamna Andreescu, născută Gannia, una dintre elevele bune ale lui Stroescu. Începe ea fiindcă Ghita Şapira, grăbită, nu poate sta decât o jumătate de oră. Pe urmă drăguţa de Edmée Filip, care a primit s-o înlocuiască pe Şoarec, şi Geantă (acesta şi-a tăiat degetul) interpretează sonata de Franck, cu tânărul Săulescu, şi apoi trei preludii de Chopin şi *Catedrala scufundată* de Debussy. Mai puţină lume ca de obicei pentru că era recepţia pentru Roujdel la Naţiunile Unite, unde trebuia să cânte domnişoara Solacolu, care are o voce superbă şi, în plus, e tare frumoasă. Niky îmi telefonează seara să-mi spună că Lila a ajuns bine la Predeal şi a început imediat să schieze. Mă bucur pentru ea.

Joi dimineaţa

Ieri am fost zece la dejun: Nadia, Clara, soţii Leonte, Franasovici, D. Ghyka, Marioara

(sora mea), Niky şi Gogu Constantinescu. Plăcut. Politica şi Titulescu învârteau conversaţia.

După-amiază, ceai de cucoane la doamna Manolescu Ullea; de acolo, cu Androneştii, care vin să mă ia, la Maruka. Pynx cântă trei sonate, Beethoven, Florent Schmitt, mai ales partea a doua insuportabilă, şi Lekeu, admirabilă, scrisă la 22 de ani – moare la 24 de ani de febră tifoidă. „Iar plicticoşii trăiesc până la 80 de ani", zice Enescu, „şi voi reproşaţi că muzica lor nu se cântă!".

Joi seara

Dejun la Marguerita Brătianu, cu bătrâna doamnă Iuca, Marie Liliane şi soţul ei. M-am dus şi m-am întors pe jos. Vreme de primăvară. Lecţie cu Ion, pe urmă Ella, Binica şi Margarita pentru un pinacle.

Seara, la radio, spre deosebire de alte posturi, Yehudi Menuhin interpretează concertul de Mendelssohn – din păcate, am deschis prea târziu.

Vineri seara, miezul nopţii jumătate, 1946

Începe să mă doară gâtul, afară plouă – a plouat toată ziua.

Dejun la Marie Louise, Emil e iar în pat, săracul de el. Ea mă conduce la Elisa, care, din fericire, e mult mai bine, nu mai ia nici un medicament, eczema i-a dispărut. E aşa de inteligentă şi de seducătoare! Îi arăt fotografii din Maroc, care îi plac mult. Mă întorc, din fericire, tot cu maşina. Pe urmă croşetez pentru Crucea Roşie.

La radio se spune că trupe anglo-ruseşti ocupă Persia, mai curând unele regiuni din Persia. Radio America spune că toate trupele trebuie să se retragă acasă şi vorbeşte despre marea înţelegere ce trebuie să domnească între aliaţi.

Duminică seara, 3 martie 1946

Ieri, la repetiţia generală, şi azi, la execuţia *Oratoriului bizantin* de Paul Constantinescu, operă românească ortodoxă magnifică. Mare entuziasm. Eveniment muzical care marchează o dată în istoria evoluţiei muzicale în România. Secăreanu, excelent, dicţie admirabilă. Părintele Petrescu, voce slabă, dar atât de potrivită stilului lucrării. Nella Dumitrescu, la fel de bună. Corurile, perfecte. Orchestra, excelentă. Pynx, magnific.

Dimineaţă, la Institutul Francez, unde Jean Mouton ne-a vorbit despre un roman franţuzesc, *Drumurile libertăţii*, al unui filosof, Sartre. Mărturisesc că nu prea gust asemenea gen de literatură.

Marţi, 5 martie 1946. Ora 4 dimineaţa

Vreme oribilă, ploaie, noroi.

Dimineaţă mă duc s-o văd pe Coletta; Ina e gripată, în pat, cred că nu e ceva serios. Mănânc în grabă la Liny cu surorile mele ca să mergem la cinema, să vedem un film minunat cu Fred Astaire, în beneficiul societăţii Prietenilor Statelor Unite, pentru publicarea unei reviste româno-americane. Pe urmă, ceai la Maria Pillat, cu Cella şi Lili Bălănescu.

Maria Pillat ar fi vrut să publice un volum[83] în amintirea soţului ei; a apelat la 40 dintre prietenii bărbatului ei, dar până acum a adunat doar 12 articole – ar fi trebuit să apară în aprilie, pentru începutul anului.

Mă întorc cu tânăra Bălănescu, care mă însoţeşte. Cella, amuzantă şi interesantă ca întotdeauna. Ileana şi Gogu iar nu sunt bine, ea se oboseşte mult şi el a devenit foarte dificil de când s-a îmbolnăvit.

6 martie 1946, seara

Am predat articolul cerut pentru *Liberalul,* despre rolul femeii.

Ieri, muzică aici. Doamna Altendiu-Pitiş cântă tocata domnului Gheţu, secretar la Finanţe (foarte bună), şi o sonată de Prokofiev, cam neplăcută.

Tânărul Alexandrovici, foarte bine, un studiu de Liszt, mai puţin bine în *Marea poloneză* de Chopin şi două compoziţii interesante. Pe urmă Lisette Georgescu, cu o voce mică, dar lucrată şi acompaniindu-se admirabil în *Dragoste şi viaţă de femeie* de Schumann. În încheiere, un cvartet de amatori, cu Kugler în frunte.

Azi, ploaie rapidă de martie, vreme dezgustătoare. La Maruka: trei triouri, Beethoven, Schumann şi Brahms. Splendid. Cu drăguţa de Sofia Bragadiru.

Sâmbătă, 9 martie 1946. Bucureşti

Ieri şi miercuri, muzică la Enescu; miercuri: trei triouri cu Andricu şi Fotino: Beethoven, Brahms şi Schumann. Brahms, mai ales, splendid.

Ieri, dejun cu Radu Rosetti şi cuplul Atanasescu, la profesorul Stătescu. Bun şi simpatic – şi el, şi prânzul lui.

Alaltăieri, dejun la Gica Ghica; face adorabile portrete în acuarelă, foarte mare asemănare.

La Enescu, trei sonate cu Lydia Degen-Cristian: Bach (asta mi-a amintit de tinereţea mea), Brahms şi divinul Schumann, scrisă înainte de a înnebuni, foarte dureroasă şi melancolică din punct de vedere sentimental, plină de tandreţe.

I-am dus acolo pe Aurelia Oroveanu şi pe Gerbore, logodnicul ei. De data asta va fi fericită? Mă întreb, pare să fie un caracter dificil.

Joi, ora 6

Am fost la concertul de la Radio, dirijat de un oarecare Alfred Mendelsohn, ar fi compozitor. N-a fost rău. În program: *Parsifal*; începutul ar fi trebuit să fie mai lent şi mai misterios. Aldulescu interpretează concertul de Saint-Saëns, instrument prost, aproape fără sunet, deşi el cântă bine şi e atât de înzestrat! În încheiere, o simfonie insuportabilă de Mahler, *Mama,* lungă, banală, plicticoasă. În ultima parte, Zenaida Pally, cu vocea ei magnifică.

9 martie 1946, seara

Azi-dimineaţă am văzut-o pe Elisa, slabă şi obosită; de acolo, la Marie Louise, unde dejunez. Apoi la Constance Cantacuzino, încântătoare în fotoliul ei, cu piciorul rupt. E acolo Marcela Cantacuzino, care îmi spune că Barbu Ştirbei nu e bine, continuă să aibă febră. Constance povesteşte foarte amuzant cum a ajuns Radu Văcărescu să se însoare cu fata lui Cazzotti (văr al Mariei Văcărescu). Cum ea era extrem de bogată, Maria Văcărescu voia neapărat ca fiul ei s-o ia de nevastă, dar el făcea nazuri, neavând nici un chef să se însoare. Văzând aceasta, Maria Văcărescu îi încuie cu cheia pe cei doi tineri în salon. Se întoarce după trei-patru ore şi îi declară fiului ei că trebuie s-o ia de soţie fiindcă a compromis-o. Radu Văcărescu protestează, spunând că nici n-a atins-o. Asta nu slujeşte la nimic şi maică-sa spune că toţi servitorii ştiu că au rămas încuiaţi în salon ore întregi, aşa că e obligat s-o ia de soţie.

De acolo, la Didi Brătianu, pe care n-o găsesc acasă, apoi un moment la Lili Bălănescu şi pe urmă la doamna Bediţeanu. Mă întorc pe ploaie.

13 martie 1946 (miercuri dimineaţa, ora 4½)

Reiau de duminică: atunci am fost la dejun la Lorica Zamfirescu, excelent, de altfel, ea e o gospodină desăvârşită. Îşi recită poeziile la masă. De faţă: Alexandru Zamfirescu cu soţia lui şi Lengucenii.

La ora 4, cu Sofia Bragadiru şi Elisabeth Ghyka la Dragomirescu, pentru comitetul Asociaţiei. Decernăm un premiu I, de 500.000, lui Paul Constantinescu, autorul *Oratoriului*, şi II, de 200.000, părintelui Petrescu, în calitate de colaborator.

De acolo, la Gogu Georgescu, unde mă duc cu Maruka şi Pynx – el a avut crampe intestinale şi nu se simţea bine. I-am povestit despre premiile noastre şi a fost foarte mulţumit.

Luni, 11 martie, i-am avut la mine pe Cella şi pe Filip, Silvestri, Ciuntu, Edmée Filip şi Ion Marin [Sadoveanu]. După lecţia cu micul Romanescu, concert Enescu cu Lydia Degen: trei sonate pe care le-am auzit la repetiţia de la el, Bach, Schumann şi Brahms. Magnific. La ieşire ne spune că abia se ţinea pe picioare. Mă întorc cu soţii State Ionescu.

Ieri, marţi, prânz la Marie Louise, apoi muzică la mine. Mult prea multă lume, ce să fac?

Întâi, doamna Poboran, pianistă, eleva domnişoarei Erbiceanu, cântă o sonată modernă de Alban Berg, care nu-mi place deloc. Doamna Christofovici cântă melodii franţuzeşti, Şoarec şi Geantă o sonată de Mozart, *Trilul Diavolului* de Tartini şi ceva Pugnani. În încheiere, lucrări de Manzatti.

14 martie 1946. Bucureşti, ora 4½ dimineaţa

Ieri, vizită de condoleanţe la doamna Davidescu, şi-a pierdut mama. Apoi la Dinu Brătianu, are angină şi nu poate înghiţi nimic. Didi părea foarte îngrijorată, abia îşi revenise după necazul de la Câmpulung. Pe urmă la Florica Assan, la fetele mele, s-o văd pe Ina, tot în pat, drăguţa de ea, cu puţină temperatură. La Davideşti, unde se vorbeşte de Stoilow ca ambasador la Paris, profesor de matematică, om inteligent. Astea sunt de ajuns ca să faci din el un diplomat? Va merge cu soţii Theodor Solacolu, amândoi oameni foarte bine, pricepuţi în meserie, iar ea frumoasă, încântătoare, cu voce splendidă. În plus, la legaţie se zice că Elena Văcărescu e tare şi mare[*257].

15 martie 1946, vineri

Vreme splendidă, soare strălucitor. Ieri am luat ceaiul la Marioara Lecca, are o casă drăguţă, bine mobilată, argintărie multă. Doamna Alexandrini ne dă maşina să ne întoarcem, Elisabethei Ghyka şi mie. Barbu Ştirbei se întoarce de la Buftea ca să intre la clinica dr. Lupu. Icterul se menţine, dar, din fericire, nu mai are febră.

Se pare că în discursul său Stalin a vorbit favorabil despre el. De ce?

Azi după-masă mă duc cu Maruka la Elena Perticari; iar o să ne vorbească de Liszt şi de contesa d'Agoult, marota ei[84].

Sâmbătă, 16 martie 1946. Seara

La dejun, E. Ciuntu, Marie Louise, Emil, Lila, Niky şi maiorul. După, ceai şi muzică la Saşa Miclescu. Fuchs, cu opera lui care începe cu o doină, cântată destul de bine de o cucoană pe care a adus-o cu el. După ceai, un tânăr violoncelist, Niculescu, execută o *berceuse* de Fauré şi melodii spaniole. Toate, foarte bine. Filionescu interpretează *Sarabanda* şi *Pavana* de Enescu, pe care ador să le ascult, am întotdeauna impresia că mânuiesc un şir de mătănii din pietre preţioase. Au o strălucire, o sonoritate uimitoare.

20 martie 1946. Miercuri

Reiau de duminică: dimineaţă, concert simfonic dirijat de Enescu. Tânăra Fotino interpretează ca o adevărată artistă concertul pentru pian şi orchestră de Brahms. Admirabil. Apoi *Simfonia a II-a* de Schumann, foarte frumos.

Iau masa la fetele mele şi, la 6, ceai interesant la Androneşti; mă conduce generalul Zlotescu. Acolo, soţii Mihăieşti, de la Institutul Cantacuzino, Oprescu şi alţi intelectuali.

Luni, concert Enescu: trei concerte, dublu concert de Brahms, Enescu şi Fotino, concertul de Haciaturian, Enescu (folclor) şi pe urmă cel de Mendelssohn, în care, zău, Socor, ca dirijor, n-a fost la înălţime. Maruka pleacă înainte de sfârşit, fiind chemată de fată pentru drăguţul ei – poveste plicticoasă. De acolo, la Vişoieni, cocktail excelent.

Ieri am dejunat la fetele mele şi pe urmă, după lecţia cu Ion, muzică la mine. Perechea Wallfisch, amândoi excepţionali, muzicalitate, sunet, ritm – nimic nu lipsea. Violoncelistul Niculescu, de la Radio, cântă cu bietul bătrân Fuchs, care e slab la execuţie. Tânăra Mărculescu, deşi răguşită, e adorabilă şi a făcut mari progrese.

Azi prânzesc la Ottuleşti.

Vineri seara, 22 martie 1946

Miercuri, dejun excelent şi foarte plăcut la Ottuleşti, umbrit de vestea morţii bietei Gaby Dombrowski şi a şarmantului Mihail Antoniade, mort la tribunal în urma unei sincope (boală de inimă).

La Ottuleşti, soţii Horia Grigorescu. Plecau a doua zi la Praga. Ministrul Turciei, maiorul Vlasopol (frate cu Jean), soţii Lugoşianu, Stoica şi fratele soţiei acestuia.

După-amiază, pinacle la familia Raţiu.

Ieri, joi, masă la surorile mele, cu Marie Brăescu, pe urmă la Lily, de unde sunt luată de Margot Constantinescu să mă întâlnesc cu Lucie Fălcoianu, aproape oarbă, alungată de băieţii ei. Datorită Caterinei Catargi reuşesc s-o plasez la Azilul „Elisabeta”. Pe urmă, la Grigore, fratele meu, unde vine dinadins Nina Duca Polizu, şi apoi cu Mitzi la Maia, soţia lui Radu Berindei, căreia i s-a scos ghipsul.

Azi dejunez singură acasă, pe urmă merg cu Florica Assan la înmormântarea bietei Gaby Dombrowski. Lume puhoi, profuziune de flori. Apoi la Elisa, indignată de literatura Marukăi şi de tot ce spune despre copiii ei.

Apoi la Naţiunile Unite, toată lumea comentează discursul Lillenau. Film documentar american. Mă întorc acasă pe jos, singură.

Sâmbătă seara, 23 martie 1946. Bucureşti

Azi după-amiază, ceai la Elisabeth Ghyka. Silvia îmi spune că a vorbit cu Catherine Buzeşti Ştirbei, care i-ar fi spus că tatălui ei îi este foarte rău. Mai târziu îmi telefonează Adela Popovici; a aflat de la N. Polizu că dragul de Barbu e în comă. Nenorocita de injecţie cu glucoză l-a terminat pe bietul meu prieten! Şi Nadèje, la Buftea, incapabilă să se mişte! Ce trist e să te desparţi de fiinţe pe care le iubeşti şi pe care sperai să le păstrezi pentru totdeauna lângă tine! Sunt sfâşiată.

Luni dimineaţa, 25 martie 1946. Bucureşti

Bietul Barbu a murit în noaptea de sâmbătă spre duminică; şi-a păstrat mintea limpede până la sfârşit, dând diferite instrucţiuni pentru funeraliile lui, cerând în special ca nepotul lui să nu fie de faţă. Săraca Nadèje a fost chemată şi a venit să stea lângă el în ultimele ceasuri.

Mâine, marţi, la 3, ceremonie la Domniţa Bălaşa, apoi la Buftea. Drag prieten din copilărie, cât te regret pentru vederile tale înalte, pentru dezinteresul cu care te-ai dus, acum doi ani, să scoţi ţara din impasul în care se afla! Fără nimeni să-i mulţumească, fără nimeni să-i strige bravo! Şi-a expus sănătatea, fără să ţină socoteală de lunile petrecute departe de ai săi, totul pe cheltuiala lui. Ingraţii!

Ieri, duminică, am luat masa la Constance Cantacuzino; biata bătrână nu se poate mişca din fotoliu de când şi-a rupt piciorul. Se scuză la fiecare fel că n-are ceva mai bun de mâncare.

Apoi, la Nadia, unde o revăd pe Florica Pop, soacra Ancăi Berceanu; a avut trei băieţi şi nu mai e nici unul lângă ea: unul e mort, al doilea prizonier, al treilea se află la Paris cu tânăra lui soţie, fiica Elenuţei Leonte.

26 martie 1946. Bucureşti

Mă întorc de la înmormântarea dragului de Barbu, slujba la Domniţa Bălaşa, patru discursuri; episcopul, banal peste fire. Brâncoveanu, lung şi de neînţeles. Grasul de Sadoveanu, bine. Mihai Popovici, foarte bine, bravo! Lume puhoi. Era şi Rădescu, îl iubea pe Barbu, ca toţi cei care l-au cunoscut. Maruka a plecat înainte de terminarea slujbei, întâlniri de afaceri, zice ea.

Mă conduce acasă Adela Popovici[*258].

27 martie 1946, seara

Florica Assan a venit aseară să mă vadă, ne-am dus împreună la doamna Henri Catargi, care se întorcea de la Buftea; a văzut-o pe săraca Nadèje, disperată, în lacrimi, acuzându-l pe dr. Lupu.

Lucia Fălcoianu renunţă pe moment să intre la azil, pleacă la ţară, e oricum mai bine pentru copiii ei, care nu vor mai fi învinuiţi că şi-au părăsit mama, ceea ce, de altminteri, e adevărat.

Azi, la Prietenii Statelor Unite, unde o cunosc pe doamna Schuyler, soţia generalului, simpatică şi drăguţă, foarte vioaie. De acolo, la Lili Bălănescu, unde le întâlnesc pe doamnele Djuvara, Noica, Ştefania Rainer, Miouche Duca şi doamna Ştefan Popescu, soţia pictorului.

Prăjituri excelente. Doamna Stoenescu a sosit târziu de la Institutul Francez, unde Singevin a vorbit despre Proust.

Întoarsă acasă, mă spăl pe cap.

29 martie 1946. Bucureşti, vineri

Ieri, joi, dejun la Lila, de acolo cu tramvaiul la Adina Ştirbei, vorbim de vârstă; ea n-are încă 69 de ani, eu am cu cinci ani şi jumătate mai mult ca ea şi, fără să mă laud, cred că arăt mai tânără. Vorbim de bietul Barbu, cancer la pancreas cu o evoluţie foarte rapidă, tot corpul îi era gălbejit. Şi-a luat adio de la ai săi spunându-i fiecăruia ceva drăguţ. Şi-a păstrat mintea limpede până la sfârşit. Se pare că era tare supărat de căsătoria Catherinei, Adina îmi spunea că mai ales micuţa îl detesta – era aşa de stângaci cu ei!

De acolo, la Ateneu, pentru concertul Şafran, ajung prea devreme, aşa că intru la cinema să văd un film despre Mozart. Apoi un concert nu foarte frumos al violoncelistului rus Şafran. Plec după prima parte ca să nu mă întorc singură la ora 10 şi deschid radioul pe Radio Bucureşti: ascult sfârşitul concertului, o sonată de Beethoven, cu Enescu la pian.

Azi-dimineaţă i-am scris din nou lui Nadèje, săraca, îmi pare aşa de rău pentru ea! Trebuia să merg s-o văd pe Elisa, dar îmi transmite să nu mă duc fiindcă nu se simte bine.

Dejunez la fiicele mele.

Primesc o scrisoare sfâşietoare de la Nadèje.

Sâmbătă, 30 martie 1946

Prânzesc la soţii Constantinidi cu Gerbore, soţii Ghyka, Durma, Lucia Zamfirescu, Ciuntu şi Bossy. Bun şi plăcut. Mă duc pe jos.

La 5, la Prietenii Statelor Unite; îi întâlnesc pe ministrul Berry, pe domnul Key, responsabilul cu presa, şi pe domnul MacDonald. Se zice că se însoară cu campioana la înot. Apoi, la Vlădeşti, ca s-o cunosc pe doamna Holman, noua ministreasă a Angliei. Îmi dă veşti despre Regina Mignon, a cărei sănătate s-a ameliorat, ar fi făcut un *breakdown*[*259]. Are relaţii foarte proaste cu fiul ei cel mare pentru că s-a împotrivit căsătoriei lui cu tânăra Manos.

Ieri am fost la un ceai uriaş al principesei Ileana, care locuieşte la Cella. Urma să fie şi muzică, dar am plecat înainte.

Luni dimineaţa, 1 aprilie 1946

Ieri, duminică, magnific concert simfonic dirijat de Enescu. În program: suita de Bach, orchestrată de Mendelssohn, descoperită de acesta din urmă la 90 de ani după moartea lui Bach. Adagioul conţine faimoasa arie pe care o cântă toţi violoniştii. Apoi concert de Beethoven, cu un excelent pianist din Cluj, ungur, tehnică de o sonoritate minunată, cântă cu autoritate şi se impune de la prima măsură. Inteligent, înţelegere muzicală. În încheiere, *Preludiile* de Liszt, dirijate magistral, ca întotdeauna. Succes imens.

Androneştii mă conduc la surorile mele, unde dejunez. La 4½ se întorc să mă ia ca să mergem la sala Dalles, unde Ciomac ţine o conferinţă frumoasă despre Enescu, urmată de *Sonata I* a acestuia pentru pian şi vioară, interpretată de Ghita Șapira şi Boniş; melodiile pe versuri de Clément Marot, cântate de Stroescu, acompaniate divin de însuşi Enescu; de altfel, încontinuă acompaniindu-l pe Jianu – cu flautul – într-o adorabilă compoziţie a sa, în două părţi. Apoi un fragment din *Oedip*: Enescu la pian, Stroescu, Popescu şi Jianu ca interpreţi. Lume puhoi, îl aclamă pe Enescu la nesfârşit, o adevărată apoteoză.

Florica Assan spune, pe bună dreptate, că cei mai iubiţi doi bărbaţi în România sunt Regele şi Enescu.

Trebuie să adaug că la concertul Crucii Roşii de vinerea trecută, la care n-am fost, la sfârşit, când orchestra a cântat Imnul regal, publicul a aplaudat frenetic, de la prima până la ultima măsură.

La 11½ mă duc la Elisa.

2 aprilie, marţi 1946. Bucureşti

Ieri am văzut-o pe Elisa, am fost impresionată de cât a slăbit şi cât poate fi de tristă; îmi spune că nu poate sta aşezată din cauza vertebrelor care se încalecă. Totuşi, înainte de moartea lui Barbu îi mergea bine; nu poate sta decât culcată sau puţin în picioare. Stau puţin şi apoi mă duc la Banca Românească, să fac un transfer de acţiuni; merge repede şi uşor mulţumită drăguţei de Lili Bălănescu. Mă ajută deoarece fratele ei lucrează la bancă. Ne întoarcem împreună cu taxiul, după o discuţie cu biata doamnă Pleniceanu, căreia nu i-a fost încă restituită casa; stă într-o singură cameră.

După-masă, concert simfonic cu Enescu, trei concerte dirijate de Silvestri în mod remarcabil. Enescu s-a întrecut pe sine.

Ieri, marţi [*sic*], muzică la mine. Program frumos: doamna Popovici, cumnata Adelei, interpretează *Sarabanda* de Debussy, pe urmă *Polichinelle*, de Villa-Lobos, compozitor brazilian.

Apoi doamna Cionca, Chopin – cu mult brio şi autoritate.

Kugler, împreună cu cvartetul lui, interpretează foarte muzical un cvartet de Schubert. Negrescu, *Poemul* de Chausson, cu adorabila Fotino – el în vădit progres. Lisette Georgescu, *Cântecele lui Bilitis* şi două melodii de Jora: din punct de vedere muzical, perfect, dar vocea lipseşte cu desăvârşire. Lume multă.

Miercuri seara, 3 aprilie 1946

E primăvară, înmuguresc liliacul şi toţi arbuştii, gata să înflorească; e trezirea naturii. De-am putea fi veseli şi mulţumiţi! Prânzesc la fiicele mele, pe urmă lecţii de franceză şi de pian cu Ina şi micuţul Vlădescu. La Marie Louise, Sonia cu bărbatul ei. După-masă, lecţie cu Ion, apoi la Marietta Balş, pe jos; e aşa de întristată, săraca de ea, de moartea lui Barbu. Acum, alte îngrijorări pentru biata Catherine, pe care au chinuit-o azi ca s-o consulte la sanatoriul Gerota. De la Marietta, la Constance Cantacuzino; le găsesc acolo pe Jeana Mavrocordat, pe Elsa Miclescu şi, la plecare, vine Maruka cu trandafiri; îmi dă maşina ca să mă întorc.

La radio: Consiliul de securitate s-ar fi întrunit fără delegatul sovietic. Iranienii se apără bine, buni patrioţi.

În Grecia, regaliştii sunt majoritari.

În Italia, regele încredinţează puterea principelui Umberto.

Joi, la 6, concert la radio, foarte drăguţ dirijat de Jora; solist, tânărul Gheorghiu, fratele pianistului Valentin (protejaţi amândoi de Malaxa), în concertul de Mendelssohn – foarte frumos interpretat, fără prea mult temperament. Ce ne-a încântat pe toţi a fost execuţia *Simfoniei I* de Enescu, atât de frumoasă şi de duioasă, dirijată admirabil.

Vineri dimineaţa

Lecţii cu copiii; după-amiază coafor, seara muzică la Gerbore (legaţia Italiei), unde gazdă era Aurelia Oroveanu, tare frumoasă şi bine îmbrăcată.

Cella cântă Scarlatti ca nimeni alta, pe urmă Valentina Creţoiu, cu vechi cântece italieneşti şi *Dragoste şi viaţă de femeie* de Schumann. Din nou Cella, cu *Baladă* de Chopin şi *Carnavalul* de Schumann. Foarte bine. Supeu magic – *O mie şi una de nopţi*. Gerbore ne trimite maşina, Ghiculeştilor şi mie, la dus şi la întors.

Ieri, sâmbătă

Dejun la mine: soţii Andronescu, Silvia, Coletta, Ciuntu şi I. Marin [Sadoveanu].

După-amiază, cânt sonate de Mozart cu Margareta Zissu; pe urmă, o clipă la Cleo.

Duminică, 7 aprilie 1946

Problema Iranului pare rezolvată.

Acţiunile au crescut puţin.

Marţi, 9 aprilie, ora 6½ dimineaţa, 1946

Duminică dimineaţa, concert dirijat de Enescu: *Uvertura* de Beethoven, scrisă pentru o aniversare; nu e prea interesantă, cam banală, ca orice lucru comandat. Concertul de Schumann, interpretat de Dinu Mihail, care e un pianist foarte bun, dar de această dată execuţia a fost cam uniformă, nu-şi vădea calităţile interioare. În încheiere, *Simfonia a VII-a* de Schubert, cam lungă, dar atât de bogată şi de plină de viaţă.

De acolo, Androneştii mă conduc la surorile mele, unde dejunez.

După-masă, la sala Dalles, unde conferenţiază Ciomac despre lied, doamna Cristofovici cântă cu o voce frumoasă şi mult gust Schubert, Saint-Saëns, Enescu, Debussy.

Aldulescu, violoncelist admirabil (ce are a face cu liedul?), ne încântă cu toată pătrunderea sa muzicală, dublată de calităţi tehnice deja uimitoare pentru vârsta lui.

Mă întorc pe jos, trotuarele sunt ude, între timp căzuse o ploaie binefăcătoare.

Ieri, luni, Ina vine la lecţie şi îmi povesteşte accidentul de maşină, din fericire fără urmări grave, pe care l-a avut Coletta duminică seara, întorcându-se cu prietenii de la Săftica şi cu Gică Pulief la volan. Are un cucui în frunte şi bărbia învineţită. Toate astea din cauza unui camion ce venea în mare viteză, cu farurile la faza maximă, care i-a orbit pur şi simplu. Dar, în loc să se ducă să oprească maşina, s-au dus să bată cu pumnii într-o maşinuţă trasă pe dreapta.

Iau prânzul acolo; evident, nu se vorbeşte decât despre asta. Pe urmă Emil pune Radio Londra şi eu mă întorc acasă, ca să ies la 6¼, pentru ultimul concert al lui Enescu. Lume puhoi, entuziasm. Trei concerte: Bach, Brahms şi Beethoven – mai ales acesta a fost extraordinar, interpretat divin. Mă întorc cu Mady, în maşina Marukăi.

Foarte târziu, nu mai prind decât Elveţia – nimic nou. Totuşi, la concert Niky îmi spune că englezii şi americanii discută despre frontiera noastră spre Transilvania de nord, în favoarea ungurilor – ăştia ştiu să-şi facă propagandă, nu-s ca noi.

Joi, 11 aprilie 1946, ora 8 dimineaţa, Bucureşti

După-amiaza mea muzicală de marţi, cam ratată; întâi o flautistă căreia i s-a stricat instrumentul. Cumplit de prost acompaniată de soţul ei – se opreşte la mijlocul celei de-a doua piese. Pe urmă doamna Snejina, de la Operă, vine cu două dintre elevele ei, prima cântă două nenorocite de melodii englezeşti şi *Hohotul de râs*. Acesta interpretat de o cucoană în ultimul hal, cu pălăria spânzurată pe cap într-un mod ridicol, cu destul tupeu şi încântată de propria persoană (grotesc). A doua, incapabilă să scoată o notă, într-atât era de emoţionată, zicea ea. În plus – şi urâtă. Încearcă să scoată câteva sunete plângăreţe în *Nani, nani* de Skeletti, pe urmă mai încearcă ceva, dar zadarnic. Prima, doamna general Cojocaru, se dă pictoriţă de mare talent, a doua, nevastă de colonel. După aceea, m-am străduit din răsputeri să-l conving pe Stroescu, aflat în program, să cânte după [*Sept Chansons de*] *Clément Marot* de Enescu. Am fost foarte jignită.

Ieri, miercuri, după lecţia cu cei mici, m-am dus s-o văd pe Coletta, care are ochiul umflat şi foarte roşu – şi bărbia e în toate culorile.

Mă întorc să iau masa, deranjată de telefoanele lui Dory Eidinger, care locuieşte la mine; în cele din urmă devin dezagreabilă cu ea, săraca, şi e aşa de nenorocită! Apoi lecţie cu Ion şi, la 6, la Maruka, cu Mimi şi Anca Berceanu. Încântătoarea Maruka ne povesteşte o mulţime de lucruri interesante; pleacă la Moscova, cred că e bucuroasă de călătorie.

Mimi mă lasă la Ateneu, pentru concertul Geantă, care cântă în faţa unei săli de invitaţi, nefericitul. Foarte bun în *Habanera* şi Pugnani, încolo banal, în ciuda sunetului limpede; are ideea nefericită să interpreteze, în încheiere, *La Campanella* de Paganini, care cere o tehnică şi o siguranţă fără cusur. Mandrea şi generalul Andronescu sunt împotriva lui. Niky, soţia lui, doamna Lupu şi alţii, dimpotrivă. Categoric, nu e potrivit pentru muzica clasică. Mă întorc cu maşina cu Androneştii, încântaţi de ceea ce le spun despre discuţia mea cu Maruka. Seara, aceasta îmi telefonează din nou, furioasă pe Ciomac şi pe toţi cei care îl exploatează pe bietul Enescu, care n-are niciodată curajul să refuze. Prea bun şi prea slab.

Duminică seara, 14 aprilie 1946. Bucureşti

Vineri dimineaţă, la 12¼, plecarea lui Enescu la Moscova. Vineri după-masă, întâi la biata doamnă Buşilă, disperată că soţul ei a fost arestat joi seara (criminal de război), ca ministru al Comunicaţiilor sub Antonescu, împreună cu alţii. Maruka îi telefonează ministrului Justiţiei, care îi spune că nu ştie nimic şi că o să dea dispoziţii.

Săracul domn Buşilă, cel mai de treabă om de pe pământ, a fost dus la Ministerul de Interne; soţia lui a reuşit să-i trimită lucruri de schimb. Sunt în celule separate.

La 6, cu Androneştii la Naţiunile Unite, ceai şi expoziţie de costume româneşti. Le dau şi eu cu împrumut pe ale mele, care de altfel sunt foarte frumoase. Mă întâlnesc acolo cu doamnele Schuyler şi Greer, amândouă foarte amabile.

Ieri, sâmbătă, am vizitat expoziţia de lucrări în piele a domnişoarei Ivănescu, lucruri drăguţe, vinde de câteva milioane.

După-masă, la bazarul „Mircea", unde echipa condusă de Anca [Berindei] dansează cu multă graţie şi aplomb. De acolo, la Ateneu, concert dirijat de Ţurcanu, festival Beethoven: *Hristos pe Muntele Măslinilor*, care nu ne place prea mult; apoi o fantezie cu tânăra, excelenta şi admirabila Fotino, fantezie foarte frumoasă, amintind pe alocuri de a IX-a. Plecăm înainte de uvertura la *Fidelio.*

Azi prânzesc la surorile mele, pe urmă la Jeana, unde îl întâlnesc pe generalul Constandache.

Pe urmă la Lila, enervată că lui Niky i-a fost spart garajul şi i s-a furat bicicleta. De acolo, la Florica Assan. Totul pe jos.

Azi s-a anunţat amânarea Conferinţei de pace[*260].

Joi, 18 aprilie 1946. Bucureşti

Reiau de luni: la 6, concert Beethoven, *Hristos pe Muntele Măslinilor,* care nu prea mi-a plăcut, cor şi voci (Arta Florescu), pe urmă *Marea fantezie pe arii poloneze*. Nu-mi mai amintesc.

Marţi, muzică la mine. În program: domnişoara Anghelopol cântă bine cântece religioase. *Nocturna* de César Franck, *Largo* de Händel, *In questa tomba oscura* de Beethoven (deosebit de bine), o arie de Stradella etc., apoi pianistul maghiar Şebec, surprinzător ca maturitate, tehnică impresionantă. Săracul băiat vrea să plece în Elveţia. În încheiere, cvartet de Kugler, o transcripţie de Bach şi un cvartet de Mozart.

Ieri, miercuri, execuţie magnifică a *Oratoriului* lui Paul Constantinescu. Silvestri, la pupitru, splendid. Părintele Petrescu abia dacă se auzea.

Azi, drăguţa doamnă Schuyler, care locuieşte în frumoasa casă a lui Scanavi, trimite maşina după mine, stăm de vorbă aproape o oră; pe urmă, împreună cu simpaticul ei băiat care-şi pune două jachete scoţiene una peste alta (13 ani) şi cu Cristina Brătescu, ne urcăm în maşină, cu vechiul şofer al lui Fred Fulga, încântat că mă revede. O lăsăm pe Cristina la familia Gusti, care pleacă în America (de ce? se întreabă lumea. Ca să-l aducă înapoi pe C[arol]? Sper că nu). Cel mic cere să fiu dusă la Lecca şi să-i spun şoferului să-l lase la Ionică; să intru cu el ca să-i explic cum să-l tundă.

La soţii Lecca, doamna Haas, puţin simpatică, Ella, Didi Romalo, Lucasievici şi soţii Menemencioğlu (Turcia). Soţii Lecca, încântători şi aşa de distinşi!

Mă întorc pe jos, doi paşi, cu Ella Băicoianu, care îmi povesteşte explicaţia avută cu Caragea, care promite să divorţeze şi să se însoare cu Zoe.

Sâmbătă dimineaţa, 20 aprilie 1946

Gripă şi tuse, cât se poate de dezagreabil.

Ieri am dejunat la fetele mele. Azi Marie Louise pleacă cu Emil la Săftica. Rămân acolo patru zile. Coletta e şi ea răcită, probabil că trebuie să se ducă la Sonia Manu. Mă întorc acasă să mă odihnesc şi apoi merg la biata doamnă Buşilă, la fel de îngrijorată de soarta bărbatului ei. Erau acolo Gogu şi Toutou. Acesta îi telefonează doamnei Mareş fiindcă s-a zvonit că bărbatului ei i s-a dat drumul. Cum face parte din acelaşi lot cu Buşilă, Marinescu, Popescu etc., au sperat o clipă că îi vor da drumul de sărbători.

Doamna Mareş, foarte liniştită, zice că soţul ei e bine şi cere cărţi. De acolo mă duc la Florica Assan; o găsesc culcată, se simte destul de obosită după gripă.

Mă întorc acasă şi tuşesc fără încetare până la miezul nopţii. Îmi irit gâtul înghiţind apă sărată contra gripei. Îmi dau seama că n-are nici un efect.

Duminică, 21 aprilie 1946. Prima zi de Paşti

Ieri am stat toată ziua în fundul patului ca să-mi văd de gripa asta îngrozitoare, însoţită de o tuse rebelă şi obositoare.

Azi Coletta vine să mă îmbrăţişeze de Paşti. Se duce cu George la dejun la Săftica, la comandorul Romanescu, unde Marie Louise şi Emil sunt de ieri şi stau până miercuri, bineînţeles, cu Ion. Coletta, revenită astă-seară, îmi spune că a fost minunat şi că toţi erau foarte fericiţi. Dejunul – copios şi excelent. Eu i-am avut la dejun pe Ghiculeşti, Silvestri, Păstorel, soţii Nuki [Sculy-Logotheti], Marioara şi Ion şi pe Florica Musicescu. Foarte simpatic. D[imitrie] G[hyka], neobosit ca vervă şi amintiri.

Lila rămâne o parte din zi cu mine, pe urmă vine drăguţa de Olga Kogălniceanu, fata Ninetei; pare aşa de deşteaptă şi de rezonabilă – o plăcere să stai de vorbă cu ea.

Marţi dimineaţa, 23 aprilie 1946

Biata Catherine Buzeşti (Ştirbei) a plecat sâmbătă cu avionul la Viena, cu fiica ei, ca să-l întâlnească pe Finsterer, faimosul chirurg, deoarece va trebui probabil să se opereze. Foarte slăbită, e suferindă de atâta vreme!

Ieri, luni, am luat masa la Atanaseşti; mă întorc cu Adina Skeletti şi ne apucăm de un pinacle, până la 8½.

Azi, de Sf. Gheorghe, o rog pe Marioara să-i trimită lui Enescu o telegramă la Moscova de ziua lui. Vorbesc cu Ciuntu, care îmi spune că a fost anunţat concertul lui de la Moscova pentru astă-seară la ora 7. O să încerc să-l ascult. Maruka i-a telefonat lui Drăghici, care mi-a spus că voiajul a fost minunat. Au fost primiţi admirabil, sunt răsfăţaţi şi flataţi. Tot ce e artistic e de cel mai mare interes şi sunt încântaţi.

Enescu a dat deja trei concerte, iar eu n-am ascultat nici unul, neştiind dacă se transmite, nici unde, nici cum.

Sunt încă în pat din pricina gripei mele nenorocite. Mâine mă duc la Buftea, probabil cu Silvia, s-o văd pe biata Nadèje. Cu ce plăcere mă duceam odinioară, mi se strânge inima la gândul că nu-l mai văd acolo pe Barbu, dragul şi încântătorul meu prieten!

25 aprilie 1946. Bucureşti

Ieri-dimineaţă am fost cu tânăra Filotti s-o felicităm pe Regina Elisabeta, adorabilă. Ne reţine doar puţin, având multă lume de primit. La un moment dat ne vorbeşte de Banloc, unde nu îndrăzneşte încă să se ducă, fiind exact pe graniţa iugoslavă, cu Tito ca vecin. Îi spun că nu cunosc Banlocul. „Trebuie să veniţi”, îmi spune ea, „să vă odihniţi acolo”. „Dacă Majestatea Voastră mă

invită, cu siguranţă voi veni.”

Scanavi se arată la uşă. Mă ridic şi spun: „Trebuie să plecăm”. Cunosc sistemul. Uneori Regina Maria îmi spunea: „În zece minute deschideţi uşa”. Scanavi, care nu e la curent, îmi spune: „Regina nu mi-a zis nimic”. Mă prefac că îl cred. La ieşire, amabila doamnă Cionca ne spune s-o aşteptăm ca să ne ducă în oraş; din fericire, fiindcă întoarcerea cu tramvaiul nu e o plăcere. Regina îşi exprimă încă o dată regretul că nu-l poate invita pe Enescu cu Yehudi Menuhin, nefiind niciodată sigură dacă poate s-o facă deoarece îi are pe Rege şi pe Regină la ea. Îi zic că poate s-o facă atunci când aceştia sunt la Sinaia, la sfârşit de săptămână. Îmi răspunde că nici ei nu ştiu exact când lipsesc.

După-amiază, cu Silvia, la Buftea. Biata Nadèje, în colţişorul ei, unde am lăsat-o acum trei luni în mare doliu, de data asta a adăugat puţin alb. Vorbeşte despre orice, îngrijorată pentru Catherine, a avut veşti prin Berna, semnate Ghiolu – presupune că e cineva de la Legaţie. Se zice că are temperatură 37 de grade şi că i s-au făcut analizele. Toate lucrurile astea nu-s prea limpezi. A putut să vorbească şi cu fiica ei, Elisa, la Constantinopol, care a avut şi ea veşti prin Edy – le avea de la doctorul din Berna.

Ne întoarcem pe la 8. Silvia, foarte drăguţă, mă conduce acasă. Mă spăl pe cap deşi sunt gripată.

Duminică, 28 aprilie 1946. Bucureşti, dimineaţa

Vineri am prânzit acasă. Doamna Pârâu, una dintre locatarele mele, vine la ora 4 să-mi spună că vrea să părăsească apartamentul. Oh! Ce bucurie, fiindcă nu se înţelegea defel cu celelalte locatare; a citit în proiectul de lege că în acest caz sunt obligaţi să plece. Să sperăm că e cu putinţă şi să aşteptăm faimoasa lege care întârzie atâta să apară.

La 6, la Olga Seligmann, unde trebuia să cânte Rita Stern. Din păcate, o durea gâtul. Ne-am mulţumit să bem un ceai minunat, să pălăvrăgim şi să facem un pinacle. La plecare, Saşa Miclescu alunecă pe ultimele trepte, fără să se lovească prea tare. Intru la Marie Louise, care, drăguţă, mă opreşte la cină.

Ieri, sâmbătă, muzică cu Margareta Zissu, sonate de Mozart; prânzesc singură, apoi la cinema (întâlnire cu Margareta), film idiot.

Mai târziu, la Constance Cantacuzino, uimitor de lucidă, în ciuda vârstei înaintate. Vorbim de Ileana, de Regina Maria, de nebuna de Lucy Alliot, care a trădat-o pe Regină – aceasta din urmă a ştiut, dar a iertat-o. Constance adaugă că rareori a văzut o persoană mai puţin răzbunătoare şi, cu toate acestea, trădarea nebunei de Lucy a fost îngrozitoare.

La Constance, Emanuel Moscu cu soţia (Cerchez) – el drăguţ şi atât de simpatic! Vorbim despre tânărul Căpităneanu, nepotul lui, băiatul Elisabetei Arifeanu – aceasta n-a crezut niciodată că fiul ei e mort. Acum în urmă i s-a telefonat din partea unui ofiţer care s-ar fi aflat în acelaşi lagăr cu el în Rusia, dar fără nici un amănunt. Numele acestui ofiţer nu e cunoscut ca să se limpezească lucrurile.

Marţi dimineaţa

Reiau de duminică: dimineaţă ascult la radio un foarte frumos concert simfonic dirijat de Lindenberg; în program, *Capriccio italian* de Ceaikovski, pe urmă Stravinski. În partea a doua, Valentin Gheorghiu, excelent în concertul de Mendelssohn şi uvertura la *Fidelio*.

Prânzesc la surorile mele, pe urmă merg cu ele la Grigore, fratele nostru, unde se comentează discursul din ajun al lui Tătărescu de la radio.

Ieri, luni, am dejunat la Marie Louise, unde era aşteptată Coletta; abia seara a telefonat că

nu ajunge decât azi sau mâine. Toată ziua am fost îngrijorată, de când cu accidentul de maşină cu Gică Pulief, şi cum tot el conduce maşina...

După-amiază m-am dus să-l văd pe A. Zissu, care are gălbinare, dar e deja mai bine. Elisa Brătianu, unde rămân mai mult, conversaţia cu ea e mereu atât de interesantă, doar că nu aud întotdeauna ce spune, vorbeşte încet şi eu sunt cam surdă. De acolo, la Didina Florescu, neschimbată, neputându-se duce decât cu greutate la Jilava, căci nu are maşină. A fost una dintre primele cărora le-a fost luată; dar la ţară i-au lăsat vaci şi porci. Seara, la radio nu-i mare lucru, dar cred că în Italia monarhia e pe ducă, au fost nişte alegeri de unde au ieşit 775 de voturi pentru republică şi 225 pentru monarhie. Cam asta e proporţia. Dar încă n-am detalii.

Catherine Ştirbei a fost operată sâmbătă, 27 aprilie. Operaţie radicală.

Marţi seara, 30 aprilie 1946

Azi, lecţie de franceză cu drăguţa fetiţă a colonelului State Ionescu, pe urmă aranjez salonul de muzică pentru după-amiază.

La prânz, mâncare de cartofi, pe urmă lecţie de franceză şi de pian cu Ion Costinescu şi, la 5, muzică la mine: doamna Cavassi, voce splendidă, mult gust, pe urmă Geantă interpretează foarte drăguţ Pugnani, *Trilul Diavolului, Ave Maria* de Schubert şi, în încheiere, *Habanera,* prost acompaniat de Magda Nicolau. La sfârşit, Şebec, pianistul maghiar, interpretează admirabil o mişcare dintr-o sonată de Mozart, un rondou de Scarlatti, două studii de Chopin şi Béla Bartók – pe motive româneşti. Destulă lume, dar nu ca de obicei. E adevărat că la Ateneu era concertul Valentinei Creţoiu.

1 mai 1946

Ziua muncii, pretext pentru manifestaţii de toate felurile.

Dejunez la fetele mele. La 6, la Grigore, fratele meu; nori ameninţători ne silesc pe mine şi pe Florica Assan să alergăm aproape pe stradă ca să nu fim făcute ciuciulete.

Ea se opreşte la Danielopoli, eu continui să alerg şi ajung doar puţin stropită.

2 mai 1946. Joi seara

Dejun excelent la Burrell, americanul de la Standard Telephones and Cables, cu Gr. Duca, soţii G. Cretzianu, Irina Furnarachi, Mimi Berceanu, Nicky Chrissoveloni singur – Dodoi e pe punctul de a naşte –, Tătăranu de la Banca Naţională (demisionar), simpatic, bolnăvicios, la regim din cauza ficatului. Pe urmă la Lorica Zamfirescu pentru un pinacle. Aflu de la Marie Louise Berindei că are cancer la sân şi că nu vrea cu nici un preţ să se opereze. Soţii Bragadiru s-au separat. Ea locuieşte în Parcul Jianu. Se pare că de atunci se înţeleg mai bine.

Sâmbătă, 4 mai 1946

Ieri, la dejun, doamna Manoliu, sora Vioricăi Ursuleac, femeie foarte îndemânatică. Face păpuşi, pe care a reuşit să le vândă de Crăciun cu 60-70.000 de lei.

Plouă încontinuu, ceea ce ne-a împiedicat, pe Marietta Balş şi pe mine, să ne ducem la biata doamnă Buşilă, atât de amărâtă din cauza soţului ei. Luni dimineaţa începe procesul Antoneştilor şi al miniştrilor regimului lor.

După-amiază, la Naţiunile Unite, film documentar englezesc foarte scurt şi un altul românesc cu pescuitul în Deltă, minunat.

La radio se spune că a fost amânată pentru 1 iunie Conferinţa de pace şi că în problema

italiană nu s-a ajuns la nici un rezultat.

5 mai 1946. Sf. Irina

Sfântă sau mai curând martiră, zice calendarul, nu mă consider ca atare, în ciuda tuturor încercărilor prin care am trecut, moartea micuţului nostru drag Peter fiind una dintre cele mai dureroase. De-ar fi putut să nu fie adevărat!

Ieri, nimic interesant, în afară de un paragraf din legea chiriilor care mă interesează grozav, cu privire la polonezii pe care îi am la mine şi pe care sper să-i pot evacua. Ziarele mai pretind că Byrnes ar fi cerut modificări în tratatele de armistiţiu şi amânarea Tratatului de pace cu trei luni. Toate astea nu sunt hotărâte, deşi radioul nostru a vorbit deja ieri despre ele. Ce mă interesează în mod special în momentul acesta e mărirea chiriilor.

Vreme bună, zi foarte încărcată, concerte, dejun de familie ş.a.

Marietta Balş a plecat ieri la Buftea – parastas[*261] pentru Barbu, au trecut deja şase săptămâni.

6 mai 1946, seara

Casa mi-e plină de flori. Sunt aşa de emoţionată de gentileţea oamenilor!

Azi am prânzit foarte plăcut la soţii Mihai Popovici, un domn Boilă, cred, mă conduce amabil acasă, pe urmă întâlnire cu avocatul Vişoianu.

La 7, cu Lisetta State Ionescu la Dalles, pentru concertul lui Mihai Constantinescu; a avut mare succes. Domnul Mircea Vasilescu ne conduce acasă.

7 mai 1946. Bucureşti, ora 11 noaptea

Azi-dimineaţă am văzut-o pe Elisa, în pat. Îmi spune, cu melancolie, că e la pat de şapte luni, că a avut o fisură la o vertebră, sau poate chiar o fractură, şi că nu mai poate sta aşezată. Mănâncă portocale şi zarzavaturi, după teoria lui Mamulea. Totuşi, am găsit-o foarte bine. Erau acolo Dinu Brătianu, Didi şi generalul Rosetti. S-a vorbit despre procesul Antonescu; se pare că e foarte demn şi foarte corect. Nu acuză pe nimeni, luând totul asupra lui.

De acolo, la doamna Buşilă, unde nu stau decât câteva clipe fiindcă e cu avocatul şi caută o mie de hârtii pentru justificarea bărbatului ei. Mă întorc acasă după ce am cumpărat un borcan de muştar – 5.000 de lei.

După prânz, lecţie cu Ion, apoi doamna Klein, care se târguie mult, pe urmă muzică la mine: Mihai Constantinescu cu Prunner în concertul de Max Bruch (foarte bine). Cântă doamna Atanasiu, voce frumoasă de mezzosoprană.

Şebec, excelent ca întotdeauna, în dublul concert de Bach, cu Mircea Săulescu, Şerban şi domnişoara Pauker (a nu se confunda cu cealaltă!). Tot programul foarte interesant.

Joi seara, 9 mai 1946

Ieri m-am dus s-o văd pe biata Madeleine Blanc, congestie pulmonară; în urma unei injecţii cu penicilină, azi-dimineaţă febra i-a scăzut complet. Le-am văzut şi pe Miţa Filipescu şi Irina Mavrocordat, aceasta din urmă îndurerată, biata de ea, după moartea fiului ei Vladimir.

Azi, joi, dejunez la Marie Louise. Cald, rochii de vară. La 5 plec s-o iau pe M. Balş să mergem la doamna Buşilă, la fel de frământată şi îngrijorată pentru soţul ei. Pe urmă, după diferite telefoane şi după ce am condus-o pe Marietta, mă duc la Maruka să-i ascult pe Pynx şi pe ea, întorşi de la Moscova. Maruka stă foarte bine cu sănătatea, el pare sfârşit. La un moment dat a

spus: „Mi-e de ajuns, să mă ducă într-un sanatoriu şi să mă lase în pace”. Săracul. Flori, pişcoturi – toate cele.

13 mai 1946

Vreme frumoasă. Reiau de vineri: după-masă, la Naţiunile Unite, unde E. Ghyka, participantă la paradă, ne istoriseşte manifestarea delirantă făcută Regelui. Bucurie generală. Cordoane rupte, cu toate acestea, nici o spaimă.

La Naţiunile Unite, lume foarte puţină, se discută agreabil; ca străini, ataşatul Legaţiei Poloniei cu soţia, par drăguţi, ea foarte timidă.

Sâmbătă, scurtă vizită la tânăra doamnă Vişoianu, aşa de drăguţă, îmi oferă o ceaşcă de ciocolată adevărată – lucru rar. De acolo, la Florica Assan, unde o găsesc pe Maria Odobescu. Ne istoriseşte pe larg furtul a cărui victimă a fost – servitoarea ei a intrat cu o cheie falsă şi i-a furat alimente şi bijuterii.

Ieri am luat masa la surorile mele; de acolo, cu tramvaiul (mi-am blestemat soarta) la Margareta Brătianu pentru un pinacle cu Annie Zănescu (acum plăcută şi inteligentă). Mă întorc pe la 9, după ce am pierdut 2.600 de lei.

13 mai 1946, seara

Acasă până la 6, apoi la doamna Buşilă, atât de nefericită, tremură pentru soţul ei, care e judecat ca un criminal de război!

Ascult la ea, la radio, concertul Enescu – Yehudi Menuhin. Mare eveniment. Ascult *Sonata Kreutzer*, foarte deformată – radioul merge de fapt foarte prost. Soţii State Ionescu vin să mă ia şi mă duc cu fiica lor la Dalles, pentru concertul Anghelopol, destul de bun. Cele două evenimente despre care se vorbeşte: concertele Menuhin şi judecarea criminalilor de război.

Micuţii Lilei, operaţi azi-dimineaţă de polipi – cât se poate de bine.

14 mai 1946

Azi-dimineaţă, încercare nereuşită a dentistului Brânduş de a-mi scoate o rădăcină – imposibil.

După-amiază, muzică aici, doi supradotaţi, mai ales unul de 11 ani, fiul unui mare chirurg din Transilvania, compune, improvizează, cântă la pian şi chiar la violoncel – interesantă figură. După asta, tânăra Stamatopol cântă cu Cuca Fotino *Les Folies d’Espagne* şi alte două bucăţi – foarte frumos. La 7 deschidem radioul şi ascultăm tot concertul Menuhin: concertul de Mendelssohn, *Poemul* de Chausson şi concertul de Brahms. Admirabil executat. Dirijează Enescu.

15 mai 1946. Bucureşti, ora 11½ noaptea

Azi-dimineaţă, la 11½, la Maruka, repetiţia concertului de astă-seară, Enescu şi Yehudi. Stăm în hol. Maruka iese ca să caute o gazdă pentru familia Yehudi. Florica Musicescu le-a găsit una (evrei, desigur, sfântă solidaritate), care se mută la hotel ca să le cedeze apartamentul. E uimitor aşa ceva.

La repetiţie au fost sonata de Franck, o suită de Bach pentru vioară solo, sonata nr. 3 de Enescu pentru vioară şi pian în stil românesc, minunată, Pugnani şi Bloch.

Astă-seară, la concert la Aro, succes triumfal. Yehudi e blond, tânăr, subţire, elegant, sunetul lui e pur precum cristalul, dar n-are căldura comunicativă a lui Enescu al nostru, care a interpretat sonata de Franck cu o remarcabilă poezie şi mai ales în chip mistic.

16 mai 1946, seara

Azi, la 1, cu Androneştii la Prietenii Americii, aperitiv în cinstea lui Yehudi Menuhin şi Enescu. S-au fotografiat cu toţii; săracul Enescu părea frânt de oboseală. Mi-a spus aşa, pentru mine: „E moarte curată să stau în picioare, nu mă mai ţin!”.

Maruka mă duce acasă, după ce l-a dus pe el.

La 5, comemorarea lui Condiescu. L-au evocat Sadoveanu şi Voiculescu şi au citit pasaje din cărţile lui. A fost foarte emoţionant.

Duminică, 19 mai 1946, dimineaţa, ora 7

Reiau de vineri: după-amiază, la Naţiunile Unite. Dimineaţă am asistat la repetiţia concertului simfonic Yehudi Menuhin, dirijat de Enescu: *Coriolan*, concert de Beethoven şi *Simfonia spaniolă* de Lalo.

Yehudi vine în haine de lucru, cămaşă albastru-deschis; când îl vede pe Enescu, se grăbeşte să-l îmbrăţişeze, spre marea bucurie a mulţimii imense care nu încetează să aplaude. Orchestra, slabă. Execuţia lui Yehudi e perfectă, dar fără elan, cântă prea uşor şi, după gustul meu, îi lipseşte romantismul. Stil admirabil. Enescu, cu bagheta lui magică, scoate tot ce poate din orchestra altădată omogenă.

La Naţiunile Unite. Din nou ascultăm concertul la radio. În pauză, pe când ne luăm ceaiul, consternare generală la anunţarea verdictului prin care sunt condamnaţi la moarte Antoneştii, Pantazi şi Cristescu, ceilalţi între 10 şi 20 ani de puşcărie. Bieţii Buşilă şi Mareş!

Ieri, sâmbătă, din nou nebunia repetiţiei Yehudi. Plecăm la 9, Maria Odobescu, Saşa Miclescu, Florica Assan şi cu mine, îi întâlnim pe Lila şi pe Niky, intrăm fără greutate datorită invitaţiei Ciomac. Ajungem anevoie la balcon. Yehudi întârzie. În program: concert de Mozart, dublu concert de Bach, cu Enescu – totul dirijat de Jora; în partea a doua cântă din nou concertul de Beethoven, cu adevărat admirabil, are un sunet de o puritate neaşteptată.

După-amiază îl mai ascultăm o dată la radio. Doamna Krupenski şi Florica Assan vin la mine.

Luni seara

Ieri, duminică, două vizite penibile: biata doamnă Buşilă şi doamna Baranga[85]. Amândouă sunt tare nenorocite.

Azi iau masa la Coletta. Marie Louise se duce pentru două zile la Butoiasa. Merg cu Gic şi Zumpi la principesa Elisabeta, unde suntem poftite să-i ascultăm pe Enescu şi Yehudi în prima mişcare a concertului de Beethoven. Bucurie mare. După aceea, ceai magnific, cu prăjituri de ciocolată, mereng şi altele. Mă întorc şi ascult la radio ultimul concert Yehudi, *Ifigenia în Aulida* şi concertul de Bach, admirabil. Concertul de Dvořák, *Tzigane* de Ravel. Mâine-dimineaţă pleacă cu avionul, împreună cu soţia şi cele două fetiţe, de 5 şi 6 ani. Miercuri, concert la Berna.

21 mai. Sf. Constantin

Azi-dimineaţă, mai întâi lecţie cu micuţa State Ionescu, pe urmă la Lila pentru dejun. Copiii sunt adorabili, Lila, o frumuseţe. Mă întorc pe jos. Cald.

Muzică. Tânărul Mitrea, domnişoara Anghel, Mihai Constantinescu – în progres uriaş, cvartetul Kugler: Boccherini şi două mişcări din cvartetele proprii, cu motive româneşti, foarte

bine realizate.

S-a întors Franasovici pentru opt zile. Marta Racottă îmi aduce liliac superb de la „Căpriţa".

Vineri dimineaţa, 24 mai 1946

Reiau de miercuri: aranjez liliacul cel frumos şi pe urmă fac lecţii cu copiii. După-amiază, întâi la Constance Cantacuzino, unde am ghinionul să-i întâlnesc pe soţii I. Carp, noroc că pleacă repede. De acolo, pe jos, la Adela Popovici, pentru comitetul Asociaţiei muzicale. Îi dăm lui Silvestri milionul pe care Adela l-a obţinut de la Malaxa, ca să-şi editeze ultima lucrare dedicată Regelui Mihai. Se hotărăşte o sumă pentru zece premii şi 500.000 ajutor violonistului Mihai Constantinescu. Adela contribuie la încântarea noastră oferindu-ne o gustare minunată. La plecare, doamna Vâlcovici ne ia cu ea, pe Niky, Elisabeth, Georgeta şi pe mine, ca să ne arate şi să ne dea flori din grădina ei.

Ieri, joi, întâi la Elisa Brătianu, amărâtă din cauza arestării lui George Cretzianu şi a generalului Rosetti. Cred că e prima dată de când o cunosc când o văd cu lacrimi în ochi; îl adoră pe nepotul George. Nini, soţia lui, vine şi ne spune că l-a văzut, i-a văzut pe toţi 14 într-o cameră. Sunt destul de bine instalaţi şi hrăniţi. La plecare îl văd şi pe doctorul Mamulea; îl găsesc destul de schimbat, îmbătrânit şi buhăit. Îmi spune că a citit descrierea crimelor de la Buchenwald, tremură de oroare şi de indignare. Îi spun că n-am citit nimic despre aşa ceva. „Păcat, trebuie să citiţi", îmi răspunde el.

Prânzesc la fiicele mele, unde sunt întotdeauna primită cu braţele deschise şi unde mi se oferă o masă foarte bună – lucru rar azi.

După-amiază mă duc s-o văd întâi pe Georgeta Cancicov, într-o stare de enervare greu de descris; acolo, tânăra Miclescu, Yvonne şi Pierrette, mai târziu, sora lui Titea, măritată cu Dan Balaci (de ce?). Ea, drăguţă.

De acolo, la concertul dirijat de Alfred Alessandrescu, cu Elisabeth în lojă. *Simfonia în Sol major* de Haydn, foarte plăcută, şi *Concertul în Mi minor* de Chopin – admirabil interpretat de o tânără pianistă unguroaică, Rév, un nume de reţinut. M-a fermecat. La ieşire, vorbim cu Florica Musicescu; îmi spune că după ce a ascultat-o prima oară a rămas şi ea încântată, dar ieri şi-a făcut altă impresie, de gol, ar putea spune, n-a rămas nimic. Ne întoarcem pe jos, trecem pe la cerc să-l luăm pe D. Ghyka, nu şi-a terminat partida de şah cu Vorvoreanu. La întoarcere, îmi spune că a primit o scrisoare din Elveţia, de la prietenul lui, Barbey, cred, de la Crucea Roşie, prin care confirmă încă o dată moartea dragului nostru Peter. Asta mă amărăşte din nou, de ce e mereu această vagă speranţă că s-ar putea să nu fie adevărat?

Sâmbătă dimineaţa, 25 mai 1946. Bucureşti

Am angajat o bucătăreasă, pare să fie de treabă.

Ieri, dejun excelent la familia Iuraşcu. 14 persoane: Romnicenii, Filotti, Vişoianu, Lecca (Atanasescu), Christopol. Cafea naturală. Mă conduc acasă soţii R[omniceanu]. Mai târziu, la cele două nefericite doamne [Buşilă, Baranga]. Cinez la Marie Louise. Multe chestiuni palpitante la ordinea zilei. Toată lumea e agitată şi îngrijorată.

Duminică dimineaţa, 26 mai 1946. Bucureşti

Ieri, lecţie cu micuţa Lisetta Ionescu, pe urmă muzică cu Margareta Zissu. Dejunez singură. Lecţie cu Ion C[ostinescu], apoi vine Ştefania să ia scrisorile pentru străinătate şi îmi

aduce un parfum de la Mary Franasovici, pe care, aşa de drăguţă, mi-l trimite de la Paris.

La 6, la Elisa, unde rămân mai mult timp. E tot în pat; de cum se schimbă vremea, are dureri insuportabile. Nu mai poate sta aşezată. Vorbim despre o mie de lucruri la ordinea zilei. Se frământă mai ales din cauza lui George[*262].

Luni dimineaţa, 27 mai 1946. Bucureşti

Ieri am luat masa la Lila, cu copiii, care pleacă la ţară, la mama lui Niky. Copiii, adorabili. De acolo, la Salonul oficial, unde sunt puţine lucruri bune: un portret al doamnei Bosnief Paraschivescu, *Franţuzoaica,* nu-i rău, două Petraşcu, Stoenescu (*Riri cu un vas verde în mână),* nu-mi place cine ştie ce, Maria Pillat, câteva acuarele destul de frumoase. Plec dezamăgită. Mă întâlnesc cu Elena Perticari, care pare destul de obosită. De acolo, cu tramvaiul, la Marietta. Vorbim despre politică: expulzarea lui Markham, sosirea lui Vîşinski, atâtea lucruri care se întâmplă, numai pacea atât de dorită nu.

Mă întorc pe jos, oprindu-mă la R. ca să-l salut; calm şi încrezător.

Întorcându-mă acasă, găsesc o tânără bonă, care a fost la Aurel. Vorbim şi o trimit la Marie Louise, care caută acum pe cineva. Telefonul e stricat, mă deşteaptă la 11½, sună la nesfârşit, dar nu aud vocea, probabil e Maruka (sunt orele la care mă sună); am căutat-o dimineaţă.

28 mai 1946. Bucureşti, dimineaţa

Plouă cu găleata de ieri, e bine pentru câmp.

Prânzesc la surorile mele. Markham a plecat, dar se zice că s-ar întoarce. Niky vine la 4½ să ne ia pe mine şi pe Gic, să mergem la *Oratoriu* – admirabil executat, dirijat minunat de Silvestri. Solemnitate pentru cei 80 de ani ai Mitropolitului, care vine îmbrăcat în alb, e primit în picioare în timp ce cântă corul. Lume multă, succes mare, operă foarte frumoasă şi foarte emoţionantă. Eveniment muzical ce contează pentru istoria muzicii. Ar trebui transmis în străinătate – atunci când va fi posibil. Părintele Petrescu şi Paul Constantinescu, amândoi decoraţi de M.S. Regele cu Ordinul Meritul Cultural, clasa I. Aclamaţii. Ralea, ministrul Cultelor, asistă la prima parte, cred că a moţăit şi n-a auzit nimic. Androneştii ne conduc acasă.

30 mai 1946. Bucureşti, dimineaţa

Marţi am avut o şedinţă muzicală frumoasă. La început, *Variaţiuni* de Reger pe o temă de Telemann, interpretate de Irina Lăzărescu, bună pianistă. Apoi, doamna Filler cântă Hugo Wolf, Ceaikovski, *Vrăjitoarea,* şi încă o bucată de Mahler. După părerea mea, are temperament şi cântă foarte bine. Bineînţeles, Mariettei Culoglu nu-i place. D. Ghyka o ascultă şi el, i se pare că are o voce magnifică şi mult dramatism. Senzaţia a fost cuplul Wallfisch; uimitori, se duc la Geneva pentru concursul internaţional. Sofia Munteanu cântă cântece populare româneşti. După ce pleacă aproape toată lumea, rămân Rita, maiorul şi Olga Seligmann – Rita vrând să-şi încerce vocea.

Ieri, ploaie; în cele din urmă ies, după ce am vorbit cu Pia Tărtăşescu să-l hrănească pe Mihai Constantinescu, fiindcă trebuie supraalimentat.

Cu taxiul la Piteşteni, asta mă costă 5.000 de lei. Îngrozitor. Ceai excelent. Discuţii foarte plăcute. Erau acolo Marie Odobescu, Elisabeth Ghyka, drăguţa de Coletta Brâncoveanu, Sanda Negroponte, Bob Golescu, Nissa Cămărăşescu, care-mi spune că principesa Ileana a cumpărat o casă la Bucureşti, unde vrea să se instaleze.

Mă întorc pe jos.

Ieri, 29 mai, am luat masa la Liny, destul de bolnavă, început de ulcer; nu bea decât lapte,

care se găseşte cu mare greutate.

La 7, cu Florica Assan la teatru. *L'innamorata**[263], piesă tradusă din italiană, de acum vreo 20 de ani, în care cea care provoacă drama nu apare deloc pe scenă. Destul de bine făcută. Mă întorc la 10.

31 mai, ora 7 dimineaţa

Vreme superbă.

1 iunie 1946, Bucureşti, dimineaţa

A trecut încă o lună, fără să aducă pace sau linişte.

Ieri, vizită la Marie Nicole, apoi la Naţiunile Unite, filme documentare englezeşti. Marie Nicole mai are încă tablouri frumoase, deşi casa i-a fost bombardată în ultimele raiduri germane, când i-au fost distruse covoarele Aubusson. Are un Winterhalter reprezentând-o pe o contesă Potocka[86], prietenă cu Chopin – cea care i-a cântat la patul morţii. La Naţiunile Unite, lume puţină şi nici un străin.

Marţi, 4 iunie 1946. Bucureşti, dimineaţa

Sâmbătă am dejunat la fetele mele. După-amiază, lecţie cu Ion. La 5, la Alice Nenciulescu. Ziua execuţiei Antoneştilor, a lui [Gheorghe] Alexianu şi a lui P[iki] Vasiliu! Mi se pare teribil să iei viaţa oamenilor. E adevărat că au fost greşeli, şi încă grave. Bietele mame!

Duminică dimineaţa

Am fost la teatrul Comedia, la spectacolul elevei doamnei Sybille (dansuri ritmice). Încântător. Ina, foarte bine în dansurile româneşti. Pe urmă la surorile mele. În drum mă întâlnesc cu Lila şi Niky. Vorbim despre execuţie. Sunt năucită.

După-masă i-am văzut pe Lili şi pe Démètre. E o nebunie ce pot să vorbească! De acolo, la Grigore şi apoi, tot pe jos, la Dalles, pentru excelenta producţie a elevilor lui Stroescu. Remarcaţi: tânăra Mărculescu, doamna Gannia, Banu şi Carabiberi (tenor, voce uimitoare). Mă întorc cu Voica şi o farmacistă drăguţă, doamna Şteflea, care mă conduce acasă cu maşina.

Ieri, pe jos, la cizmar. Mă întorc moartă de oboseală. Prânzesc la mine, mă odihnesc şi abia la 7 amabila doamnă Râmniceanu vine să mă ia să mergem în str. Popa Rusu, la IFCA, pentru concertul Şoarec, Voicu, Aldulescu. Excelenţi toţi trei. Am norocul să mă întorc cu maşina, mulţumită comandorului Nicolau.

Azi muzică aici. Program frumos.

5 iunie 1946

Ieri, marţi, muzică la mine, deşi ploua cu găleata. În program, o pianistă adorabilă, Lívia Rév, ne încântă şi ne uimeşte. Cântă Scarlatti, Chopin, Liszt, Debussy. Adorabilă, şarm şi graţie naturală. Rita Stern cântă cu vocea ei frumoasă de contralto, Skeletti, Strauss. În încheiere, Wallfisch şi soţia lui, cu aceeaşi perfecţiune muzicală, programul de marţea trecută şi, în plus, *Variaţiuni de Beethoven pe o temă de Mozart*. Toată lumea e încântată (dar mai puţină ca de obicei).

6 iunie 1946

Ieri-dimineaţă mi-au adus ciuperci minunate, pe care le-am pregătit pentru prânz cu mămăliguţă[*264]. M-am dus s-o văd pe Elisa; vorbim îndelung despre execuţiile care ne-au cutremurat fiindcă aşa ceva contravine mentalităţii româneşti – şi când te gândeşti că pedeapsa cu moartea a fost introdusă în Constituţie de Miron Cristea, mitropolitul din timpul regelui Carol al II-lea. Am aflat astea de la dr. Danielopolu, le uitasem. E adevărat, în urma asasinatelor legionare, Duca, Armand C[ălinescu].

La 4, cu Maruka, la Buftea. În drum, îmi citeşte ce a scris despre iubirile înjositoare ale lui Pynx, această înşirare intitulată justificare pentru a explica pasiunea lui senilă pentru infirmieră, contrar spuselor Elisei, evident mult mai cunoscătoare decât mine. Nu-mi pare a fi rău scris, dimpotrivă, mi se pare un talent original şi foarte evocator.

O găsim pe biata Nadèje foarte tristă, dar aşa de curajoasă; luăm ceaiul împreună. Maruka ne citeşte amintirile ei despre Moscova, scrise cu multă sinceritate şi spirit de observaţie. De altminteri, le trimite preşedintelui societăţii lor culturale (muzică, pictură, sculptură, artă în general). Un tip foarte bine situat şi foarte la locul lui, spune ea. La plecare, Nadèje, în lacrimi, îmi spune: „Sufăr, sufăr, tu ştii ce înseamnă asta”. La întoarcere, Maruka se plânge iar de copii, cu amărăciune şi durere, zicându-mi că fiica ei n-are nici un pic de demnitate, că e în stare de orice josnicie ca să-l elibereze pe „Lupoaia” al ei, închis pentru nu ştiu ce mişelie. Cel mai amuzant în toate astea e că bărbatul ei, Mihai Sturdza (de care nu e divorţată), intervine pe lângă Maruka pentru ca aceasta să facă imposibilul să-l salveze pe preţiosul individ. La întoarcere, mă lasă la Legaţia Suediei, unde era un ceai de gală. Silvia a primit o scrisoare de la sora ei Alice în care vorbeşte pe larg de Catherine Ştirbei, acum la Viena, încă în sanatoriu, în urma unei operaţii foarte grele pe care a suferit-o (cancer la intestin). Biata mamă nu ştie. Din nenorocire, s-a dus cam târziu la Viena, unde i s-a scos o bucată mare de intestin. Mai vorbim despre execuţii, diferite persoane ridicate. Toată lumea e întoarsă pe dos. Foarte amabili, soţii Romniceanu ne dau maşina la întoarcere Elisabethei Ghyka, mie şi doamnei Vălimărescu, născută Pennescu, prietena fetelor mele.

7 iunie 1946. Bucureşti, dimineaţa

Ieri, prânz la fetele mele, apoi lecţia cu Ion (leneş). Mă întorc să mă îmbrac şi să mă duc la Saşa Miclescu, unde drăguţa Rév cântă la un pian puţin dezacordat, cu graţia şi şarmul ei obişnuit, o nocturnă admirabilă, studii de Chopin; sonata de Beethoven nu mi-a prea plăcut, e mai curând romantică şi clasicul îi reuşeşte mai puţin.

Doamna Nicolau, soţia comandorului, vine să mă ia să mergem la Sf. Sava pentru concertul dirijat de Nottara. Ajungem cu întârziere şi ascultăm de la uşă *Antar* de Rimski-Korsakov, pe urmă intrăm ca să urmărim dansurile din Bihor, orchestrate de Nottara, şi un Dvořák foarte bun. Amabilă, doamna mă conduce acasă.

Lila s-a dus s-o vadă pe biata doamnă Buşilă, atât de tristă! Soţul ei e tot la Arsenal. Nenorocita doamnă A[ntonescu], tuberculoasă, a fost transferată acolo prin grija Crucii Roşii şi în cele din urmă a căpătat o saltea şi o pernă. Neaşteptat. Ce crime a făcut? Puţină vanitate, poate chiar prea multă, şi un fel puţin elegant de a se purta cu Regina Mamă. De acord, dar asta nu-i un motiv ca să fie tratată aşa. Toate femeile ar trebui să se revolte; am impresia chiar că Alice Voinescu şi câteva doamne ar fi semnat un protest în această privinţă şi l-ar fi trimis Mitropolitului.

8 iunie 1946

După furtul de deunăzi de la familia Klein, am angajat un portar, cu recomandări bune;

mi-a spus că dacă mă duc la Sinaia o să fiu mai liniştită pe vară.

Ieri-dimineaţă, împreună cu Saşa Miclescu şi Niky Andronescu, am dus-o pe tânăra Rév, adorabila pianistă unguroaică, la Enescu. A ascultat-o; a interpretat Bach şi *Balada nr. 1* de Chopin. A criticat-o că nu e suficient de dramatică în Chopin, în schimb e muzicală şi poetică. În Bach: n-are *genug Training*[*265]; la un moment dat i-a explicat semnificaţia acordurilor. Interesant.

După-amiază, o oră plăcută la doamna Romniceanu, unde era biata Margareta Vulcănescu, care ne-a povestit nefericirile ei conjugale, acuzând-o pe Cella că e complice. De acolo, Maruka mă duce la Naţiunile Unite. Film în culori, cu întoarcerea lui Beneš la Praga. Foarte frumos. Mă întorc pe jos cu Elisabeth Ghyka. Aflu că Licuţa nu ştie încă unde e bărbatul ei.

9 iunie 1946. Bucureşti

Ieri, lecţie cu Lisette Ionescu, o fetiţă drăguţă, inteligentă, cu personalitate. Apoi muzică cu plăcuta Margareta Zissu, două sonate de Mozart pe care va trebui să le lucrăm serios.

Mănânc pe tavă, singură, pe urmă lecţie cu Ion, nepotul meu, inteligent, dar leneş. La 5½, la Bediţeanu; ea pleacă azi la Braşov, după o criză de angină pectorală; arăta rău, dar era elegantă şi foarte îngrijită, ca întotdeauna. De acolo, la Ştefan Popescu, ceai mare de cucoane şi doar doi sau trei bărbaţi. Casă încântătoare şi aranjată cu un gust foarte sigur. Ne arată ultimul tablou, un buchet de trandafiri, mi se pare minunat, deşi am mari rezerve în legătură cu felul său de a picta în ultimul timp. Îmi plac mai ales desenele şi laviurile lui.

10 iunie 1946

Teribil de cald.

Ieri-dimineaţă, o vizită drăguţă a Lilei, a venit să ia o pălărie ca să meargă cu G. Capri la derby.

Prânzesc singură, pe tavă.

La 6, la Florica Assan, o clipă la Emil, singur, pentru că fiicele mele s-au dus să-şi petreacă ziua la Snagov, pe urmă la bătrâna mamă (86 de ani) care-şi plânge fiul, apoi o clipă la buna doamnă Nicoleanu.

Azi a intrat în pâine noul portar, pare de treabă.

La dejun, Lila, Nadia. Meniu: cartofi noi gratinaţi, brânză telemea, tartă cu fragi adusă de Nadia. Acum mă îmbrac pentru o vizită de condoleanţe la doamna C. Stoicescu. E cald şi stă departe. Îţi trebuie curaj să înfrunţi distanţa şi temperatura înăbuşitoare. Trebuie să vină Maruka să mă ia ca să mergem la Nadia.

Joi, 13 iunie 1946

Marţi am avut muzică frumoasă la mine. Mica Rév, Miron Şoarec. Două Chopin, două Debussy, pe urmă cvintet de Dvořák, cu Manya Botez (Argeşanu), Nottara, unul dintre elevii săi, Orlov (excelent violoncelist) şi Mereş, violă.

În timpul muzicii, mi se anunţă moartea simpaticului Ion Mitilineu (primul meu flirt); a murit de inimă. După dispariţia fiului său nu s-a consolat niciodată, bietul de el!

Ieri, miercuri, mai întâi la doamna Stoenescu, tot pentru tânăra Rév, pe urmă Miky Andronescu, drăguţă ca întotdeauna, vine să mă ia să mergem la sora ei, doamna Procopie Dumitrescu (cu Saşa Miclescu şi doamna Leonida). Erau acolo destule bătrâne, necunoscute; ni s-au servit îngheţată şi prăjituri, iar Miky, cu buna ei dispoziţie şi vioiciune obişnuite, ne-a amuzat. Nepotul şi nepoata ei, posesorii unei maşini, ne-au dus acasă pe Saşa Miclescu şi pe mine.

Sâmbătă, 15 iunie 1946. Dimineaţa

Joi am participat la slujba pentru Ion Mitilineu, mort fără să sufere, de inimă. Căldură toridă, lume imensă; era un român fin, inteligent şi foarte simpatic. De acolo, cu Florica Assan la domnişoara Proca; are de vânzare câteva lucruri vechi foarte frumoase. Mă întorc acasă să mă răcoresc, pe urmă merg la drăguţa de Constance Cantacuzino, care şi-a păstrat toată vioiciunea inteligenţei, în ciuda celor 83 de ani trecuţi.

Ieri, vineri, am mâncat la fetele mele; am găsit la ele un foarte frumos articol al lui Branişte despre Jean Mitilineu. Lecţie cu Ion. Maşina care trebuie s-o ducă pe Ina la examene mă aduce acasă. Ploaie torenţială, însoţită de un vânt puternic.

Pe la 6 îi telefonez doamnei Romniceanu, care are drăgălăşenia să vină să mă ia ca să mergem la Naţiunile Unite. Maruka soseşte înainte, îi vând lameul albastru de la Regină pentru l.500.000 de lei. Nu mi-l plăteşte imediat; îi cer un acont ca să-i dau împrumut bietei Sabina pentru întocmirea unui act de proprietate. La Naţiunile Unite, din cauza ploii, echipa Ancăi Hillard, cu „Brâuleţul”, dansează în salon. Mare succes. O cunosc pe doamna Kavtaradze, foarte distinsă. Bufet îndestulător, lume multă. Ne conduce acasă Vişoianu, cu maşina lui Sandu Racottă (Astra).

Duminică seara, 16 iunie 1946

Ieri, sâmbătă, am dejunat la soţii Alexandru Zamfirescu, 14 persoane: soţii Iuraşcu, Ionel Christopol, Ghita, Skeletti – tatăl şi fiul – Dombrowski, Sanda Stolojan şi soţul ei, cu fiul. Dejun agreabil, dar stăpânul era uşor ameţit. După dejun, Skeletti, acompaniat de Ghita, a cântat din compoziţiile lui, agreabile în cea mai mare parte. Mă aduc acasă soţii Christopol. Pe urmă pinacle la doamna Botez cu doamna Magheru şi doamna Prodan. Pierd 580 de lei.

Azi, duminică, dejunez la C. Cantacuzino. Încântător.

Luni dimineaţa, 17 iunie 1946

Mi-a fost aşa de somn aseară, că n-am mai putut continua să scriu după dejunul atât de plăcut de ieri, unde ne-a dat carne de cal (sunt sigură) camuflată cu tarhon. Erau acolo Netty Racoviţă, încă foarte tânără, dar foarte neîngrijită, ca şi surorile ei. Magda Miclescu, nora şi băiatul lui Stoenescu. C. Cantacuzino ne istoriseşte călătoria înspre insula Spitzbergen: cum s-a împotmolit vasul lor şi cum au fost salvaţi şi împinşi spre curent de un vas olandez.

De la C., pe jos, la Marietta Balş, unde vin Lisbeth Ştirbei şi Manuela Roma, care istoriseşte o poveste îngrozitoare despre nişte copii care ar fi fost răpiţi şi sacrificaţi pentru a fabrica săpun (răzbunare evreiască). De la Marietta, tot pe jos, la concertul tânărului Săulescu, întâlnire cu Florica Assan. Am încurcat ora, aşa că avem timp, ea ca să se ducă la sora ei şi eu la drăguţa de Dodoi Chrissoveloni, încă în pat. Mă uit la nou-născut, o fetiţă adorabilă, cu trăsături frumoase, fine. Mamei i s-a făcut cezariană, deoarece copilul era prost aşezat. A fost încântată pentru că n-a îndurat cumplitele dureri ale naşterii. De acolo, în fine, la călugăriţe, pentru concerul tânărului Săulescu; a cântat foarte bine. Mama lui mi-a spus că vrea să participe la concursul de la Geneva. Mă îndoiesc că e de concerte. Mihai Constantinescu e mai bun.

18 iunie 1946. Bucureşti, ora 5½ dimineaţa

Deschid fereastra ca să ud *morning glory*[*266]. E minunat, după furtuna grozavă de vineri, care a smuls acoperişuri şi a ucis oameni. Între altele, şi acoperişul casei noi din spatele casei lui Tătărescu. Acoperişul dus de vânt a ajuns pe casa lui Tătărescu, asta a însemnat tărăboi şi ceva

pagube.

Ieri, la dejun, surorile mele, tânăra Rév, drăguţa pianistă, Ion Marin şi Edmond Ciuntu. Foarte simpatic.

La 6, la Elisa. Vin acolo dr. Mamulea, apoi Alexandru Balş şi generalul Rosetti. La întoarcere, la doamna Buşilă – care nu e acasă –, pe urmă la Marie Louise, unde erau Zizi şi Scaglia. Ca noutăţi: Ralea se duce la Washington (nu ştie o boabă de engleză) şi cumnatul lui, Suchianu, la Cairo. În Franţa se discută pacea cu Italia, la Consiliul de Securitate. Generalul de Gaulle îşi depune candidatura la preşedinţia Republicii.

19 iunie 1946

Ieri-dimineaţă, film frumos despre rezistenţa franceză (bătălia liniilor ferate). Emoţionant.

După-amiază, muzică aici. Program frumos şi foarte bogat: trei violonişti, Negrescu (*Poemul* de Chausson), cu Lívia Rév. Savin, sonata de Debussy (interesant), avocat Marga Botez. Mihai Constantinescu: concert de Paganini, cu domnişoara Nemoianu. Doi cântăreţi, elevi ai lui Stroescu: Banu, Carabiberi (Gannia, cântăreaţă).

Azi Stroescu îmi spune că Radio Londra a anunţat că un avion românesc a aterizat clandestin în insula Cipru, cu generalul Rădescu la bord. Mi se pare extraordinar.

20 iunie 1946, joi dimineaţa. Bucureşti

Vestea plecării lui Rădescu se confirmă – Radio Londra a repetat-o de mai multe ori. Se spune că se va duce în Elveţia.

Ieri-dimineaţă, la Elisa; e mai bine. Îi întâlnesc acolo pe dr. Mamulea şi pe nepoata lui, Ioana. După plecarea lor, îi ondulez puţin părul şi asist la masa ei, formată din fructe şi zarzavaturi.

Prânzesc la Marie Louise. Coletta e pentru opt zile la Snagov cu cea mică, la familia Jean Costinescu. După lecţiile cu Ion, mă duc la Olga Seligmann, pe terasă, unde a invitat câteva persoane. A fost foarte agreabil. Bietul Demetriad, pianistul, atacat pe stradă, despuiat de tot ce avea; în plus, i-au rupt braţul. Disperat, ar fi preferat să moară, spunea el.

22 iunie 1946. Dimineaţa. Bucureşti

Joi, la Buftea, cu Silvia, ca s-o vedem pe Nadèje – singură în fotoliul ei la fereastra deschisă care dă în parc. Ce putere şi ce rezistenţă! Vorbim îndelung despre generalul R[ădescu], cel care şi-a luat zborul. La întoarcere, un moment la Cleo – la masă cu mama ei. Brăeştii şi-au recăpătat casa. Mister.

Ieri am luat masa la Elisa B[rătianu]. E în pat, mult mai slăbită decât ultima dată şi abătută. Prea cald, mă duc acasă. La 6, la „doamna frumoasă şi bună” şi pe urmă la Nadia: şi-a strâns toţi prietenii să-şi ia rămas-bun pentru că pleacă la Măldăreşti săptămâna viitoare. Avem o conversaţie plăcută şi ciugulim bunătăţi. Doamna Romniceanu mă conduce acasă. Margareta V[ulcănescu] îmi povesteşte despre scrisoarea pe care i-a trimis-o C[ellei] D[ona], care stăruie să-i trimită provizii, dar ea nu vrea să le primească.

Duminică, 23 iunie 1946

Ziua de naştere a Ilenei, fiica Lilei, azi face 5 ani. Ieri, la 6, la Capri, pinacle. La 8½, vine să mă ia Aurelia Oroveanu (o luăm şi pe Lila ca s-o ducem aproape de casa ei) şi noi mergem să cinăm la Gerbore (însărcinatul cu afaceri al Italiei), pe terasă, cu cei doi Ghykuleşti. Şarmant, excelent.

Azi-dimineaţă, la 9, la Conservator, pentru examenele de canto. Vin să mă ia Miky Andronescu şi Cella; ni se alătură şi Elisabeta Mandrea. Dăm premiile Asociaţiei muzicale: două premii de câte 120.000 de lei, Banu, bas, şi doamna Nicola, mezzosoprană – amândoi cu voci magnifice, temperament, muzicalitate. Trei premii de câte 80.000 de lei: domnişoara Mărculescu, Carabiberi, domnişoara Niculcea şi Naneş (bariton). Toţi foarte mulţumiţi.

Luni, 24 iunie 1946

La cina de la Gerbore, D. Ghyka are o conversaţie plină de vervă, scânteietoare; păstrează amintirea tuturor celor văzute şi auzite. Evocări despre d'Annunzio şi Barrère, căci a fost multă vreme secretar de legaţie la Roma, la începutul carierei sale diplomatice, apoi a fost la Paris, ca ministru, la Conferinţa de pace, cu I. Cantacuzino, Titulescu şi Brediceanu; au fost foarte bine primiţi de Clemenceau, căruia nu-i plăcea I. Brătianu, acuzându-l de a fi complotat contra statului francez – atunci când generalul Iliescu a comis unele imprudenţe; era poate începutul paraliziei generale din cauza căreia avea să moară mai târziu.

25 iunie 1946. Marţi, Bucureşti

Căldurile devin anevoie de suportat, totuşi azi parcă e mai răcoare.

Ieri am dejunat la Ella Băicoianu cu soţii Singevin, el e profesor la Institut; agreabili amândoi. Am sperat să le aranjez ceva la Nadia pentru vară, dar aceasta, după ce la început a acceptat, azi-dimineaţă mi-a telefonat ca să-mi spună că nu mai e posibil.

Ieri după-masă, repetiţia trioului pentru după-amiaza asta. Ultima şedinţă de muzică. Fotino, Negrescu şi Lívia Rév. Foarte bine.

La 8½, dineu la Conservator, organizat de Stroescu şi elevii săi. Alice Voinescu, Jora, bineînţeles, părintele Petrescu, eu, soţii Alfred Alessandrescu, Lisette Georgescu etc. Foarte drăguţ. Mă întorc acasă la ora 1 noaptea, însoţită de Alice Voinescu şi de părintele Petrescu. La masă, un aviator, prieten al lui Stroescu, prezintă teorii înaintate – se exprimă bine, cu convingere.

26 iunie 1946

Ziua de naştere a Colettei; e la Snagov, împlineşte 45 de ani. Timpul se scurge printre degete. Bietul ei tată a mai trăit aproape doi ani, a murit la 26 aprilie 1903. Spera să aibă un băiat. Cât l-am iubit!

Ieri, ultima şedinţă muzicală a sezonului, program foarte interesant şi foarte bogat. Un elev al imbecilului de Nottara, Viorel Ionescu, cu calităţi, dar acompaniat groaznic de maestrul lui. Apoi excelentul pianist Stern cântă Ravel şi Debussy. După aceea, un cântăreţ, Vasilescu, recomandat de Lorica Zamfirescu – voce magnifică. După aceea, violonistul Savin, cu sonata de Cerepnin, foarte bine. În încheiere, trio de Mendelssohn: Rév, Fotino şi Negrescu. În ansamblu, foarte frumos. Toată lumea încântată.

27 iunie 1946. Joi dimineaţa

Ieri, la dejun, Nadia. Mai târziu, la doamna Procopie Dumitrescu, care îşi mărită fata, Manuela, cu domnul Burnea, inginer de 43 de ani care are o fată de 17 ani. Manuela e încântată, tânărul foarte îndrăgostit, întrebându-şi logodnica dacă are curajul să se căsătorească cu un bărbat care regretă mult moartea primei lui soţii. Ce curios e să spui aşa ceva! Oricum, se pare că acum e foarte îndrăgostit, iar fata e încântată, o iubeşte mult pe viitoarea sa mamă vitregă şi susţine că ea a aranjat căsătoria. Noul cuplu se duce la Praga, unde e trimis în misiune oficială. Mama Manuelei e

suferindă în acest moment, în pat, boală de rinichi – spune ea. Pare foarte mulţumită. Eu am socotit-o întotdeauna o mare egoistă, a împiedicat-o pe fiica ei să se mărite, ca s-o ţină lângă ea. Poate m-am înşelat. De la ea, cu doamna Iuraşcu, pe jos la Lili Bălănescu, unde erau bridge şi pinacle. După, un bufet magnific. Mă întorc cu Anastaseştii. Radio Londra anunţă moartea nefericitei doamne Antonescu[87], era singurul lucru pe care îl putea face, sărmana![*267]

Vineri, 28 iunie 1946

Ieri am dejunat la Marie Louise, care pleacă din nou la Snagov. După-amiază, doamna Schuyler, drăguţă şi vioaie; îi împrumut volumul al II-lea al Reginei, în franţuzeşte. Nu-l găsesc în englezeşte[88]. La 7½ vine doamna Romniceanu să mă ia la familia Iuraşcu, unde rămânem până la 10. Azi-dimineaţă era deja cald.

Duminică dimineaţa, 30 iunie 1946

Vineri, dejun la surorile mele, m-am dus într-o birjă cu un cal, m-am întors pe jos.

La 5½ vine să mă ia tânăra Vişoianu ca să mergem la Miliţa Petraşcu să vedem bustul pe care i l-a făcut, foarte frumos şi foarte fidel. Îi revăd unele lucrări – toate foarte interesante, bustul Reginei Maria, aşa de emoţionant, spiritualizat. De acolo, un mic tur pe la lacuri şi pe urmă la doamna Budeanu, sora doamnei Aurelia Oroveanu, logodnica lui Gerbore (legaţia Italiei). Acolo o întâlnesc pe cumnata ei, tot Budeanu, născută Lahovari. Doamna Florescu), văduva generalului şi o doamnă saşie. Drăguţa de Vişoianu revine după mine şi coboară şi ea.

Ieri, la 9½, la Conservator, pentru concursul de pian, dăm trei premii, primul lui Katz, elevul Floricăi Musicescu (excelent), şi alte două premii elevilor doamnelor Cionca şi Căpăţână. Ce m-a enervat, cei trei concurenţi erau evrei.

Mă întorc, evident, pe jos. După-amiază, la producţia Conservatorului, unde Mihai Constantinescu şi Katz interpretează sonate de Schumann. Din nefericire, acustica e proastă. Nicola, ţăranca, ne epatează cu cântul ei. De acolo, la Elisa, pe care o găsesc foarte slăbită, abia deschide ochii, în schimb e perfect lucidă. Generalul Rosetti, care vine s-o vadă, istoriseşte necazurile Jeanei Filipescu, ale lui Annie Săulescu şi ale delegatului Crucii Roşii de la Geneva, care se întorceau de la ţară de la Burileni şi au fost atacaţi de „prieteni” care i-au prădat complet[*268].

Duminică, 30 iunie 1946

Ieri, nimic deosebit, nu ies deloc.

La 6, pinacle, două mese, Ella, Alice N[enciulescu], Noémi, Gic, doamna Aslan, Lili Bălănescu. Pe o parte câştig 2.000 de lei, pe de alta pierd 1.100. Alice rămâne mai mult timp şi îmi povesteşte toate aventurile fiului şi necazul ei[*269].

1 iulie, luni, 1946

Ceai, E. Ghyka, cu doamna Schuyler, veselă, amabilă, soţia generalului american, doamna Christian Auboyneau, siluetă pariziană, voce răguşită, elegantă, prea slabă, trebuie să fi fost frumoasă. Îmi amintesc cât de mulţumiţi erau Robert de Flers şi soţia lui de această căsătorie, cred că ea vine dintr-o familie foarte bună (din Faubourg Saint-Germain). Îmi spune că soacra ei a murit de cancer fără să afle de moartea în război a fiului ei Jean. Philippe, acum amiral în China, e căsătorit cu o femeie foarte tânără, de 23 de ani, pe care spune că o cunoaşte foarte puţin. Doamna Auboyneau se întoarce la Paris, a venit doar să-şi liniştească soţul; are un băiat de 18 ani. De la

Elisabeth, mă duc s-o iau pe Florica Assan, mergem împreună la Teatrul Comedia. Vin şi Ghykuleştii şi Miky Andronescu, comedie americană, *Dragostea se învaţă*[*270], localizare de Muşatescu, foarte nostimă şi bine jucată.

2 iulie 1946

La dejun, Marioara Ciuntu, Ion Marin, maiorul şi Bediţeanu. Agreabil. În timpul dejunului telefonează Fotino ca să mă roage să vorbesc cu dr. Mamulea despre Elisa, care e într-o stare de somnolenţă continuă. Vorbesc cu Mamulea, care îmi spune că are din nou o eczemă, că starea ei e serioasă, desigur, dar nu pare îngrijorat. Vorbesc şi cu Adina, care nu se poate duce s-o vadă, dar făgăduieşte să-mi dea veşti prin fiica ei, Maria.

La 6 mă duc la AMA, Asociaţia Magistraţilor şi Avocaţilor, unde avem întâlnire cu comitetul Asociaţiei muzicale. Agreabil şi încântător. Loc splendid. Bărbaţi şi femei îşi arată anatomia, fără nici o pudoare, cred că ar putea fi în costume de baie, într-o formă mai decentă; probabil că sunt demodată. Datorită lui Miky Andronescu ne întoarcem cu maşina.

4 iulie 1946

Foarte necăjită s-o ştiu pe Elisa Brătianu aşa de suferindă, îngrijorată.

Ieri, la dejun la fiicele mele, cu doamna Romanescu. Toate se plâng că le dispar lucruri, ca şi mie, de altfel.

Ieri, puţină muzică, cu Sofia Munteanu, canto, şi tânăra Rév; cu cât o asculţi, cu atât o găseşti mai interesantă. În acelaşi timp era o audiţie la Cella, cu faimoasa Nicola şi Katz.

5 iulie 1946. Dimineaţa. Bucureşti

La Paris a fost soluţionată chestiunea Triest. Elisa Brătianu are un nou puseu al eczemei, ceea ce o face să sufere mult, săraca, sunt aşa de îngrijorată pentru ea!

Ieri-dimineaţă, la Ateneu, solemnitate pentru ziua Independenţei Statelor Unite. Discursuri: Stoica (lung), Schuyler (scurt, dar bine), pe urmă un altul (necunoscut) a tradus discursul Schuyler. Apoi: *Concerto Grosso* de Händel, *Simfonia* de Piston (american), plicticoasă, şi un alt concert doar pentru instrumente cu coarde. N-a fost rău. În încheiere, *Rapsodia română* de Enescu.

Mă întorc acasă să mănânc, pe urmă treburi domestice: scot covoarele; apoi la biata Liny, care a avut o nouă criză. Câtă vreme n-o să se opereze de ulcer, va fi mereu aşa. De acolo, la doamna Beşa, care ne oferă o prăjitură delicioasă cu caise şi fragi de pădure. Erau şi Marietta Atanasescu şi doamna Racoviţă. Conversaţie foarte plăcută; doamna Beşa, inteligentă şi cultivată.

Mă duc la Jeana, cumnata mea; o găsesc acolo pe Gic şi o revăd pe Marioara. Vorbim despre numeroasele cazuri de cancer: doamna Ecaterina Kalinderu, mama Gabrielei Danielopolu, moartă alaltăieri-seară, după o lungă suferinţă. Victor Beldiman, la fel, îngropat ieri. Ionescu-Brăila, înmormântat ieri. Săracul Săbăreanu, atât de tânăr, mort de inimă.

Mă întorc cu tramvaiul şi pe jos. Cină uşoară: castraveţi, roşii, brânză telemea. Dat în cărţi şi radio.

6 iulie 1946

Ieri, dejun la Coletta; Marie Louise a plecat dimineaţa cu Ion la Sinaia. Lui Emil i-a fost rău la birou şi s-a băgat imediat în pat, bietul băiat, nu-i trece deloc, toată iarna i-a fost rău. Trebuie spus că e şi cumplit de cald.

Pe la 6½ ies ca să mă duc la doamna Ullea, ceai de cucoane, fără ceai, cu îngheţată şi biscuiţi.

Mă întorc cu maşina cu doamna Andronescu. Discutăm despre cântăreţe: Nicola, magnifică soprană dramatică, descoperită la concursul de la Conservator, ţărancă, talent excepţional. Zenaida Pally, pe care şi eu am susţinut-o mult, se prezintă luni la concursul pentru Geneva. La fel, Arta Florescu. Ca violonişti, Voicu, Negrescu şi Mihai Constantinescu, care a triumfat la Timişoara, unde a cântat cu domnişoara Nemoianu, pianistă. Destul de bună. Multe talente tinere.

7 iulie 1946

Deja e foarte cald. Ieri s-a întors Marie Louise de la Sinaia, cu speranţa să-l ducă acolo pe Emil, dar acesta trebuie să stea liniştit în pat câteva zile. Ce deprimant e pentru un bărbat încă tânăr!

Ieri a fost înmormântată doamna Kalinderu.

Mă duc să le văd [pe fete] după-masă şi rămân acolo până la 8½. Am trimis la Sinaia bagajele cu maşina lui Costinescu, fiindcă se întorcea goală. Am văzut-o pe Nini Davidoglu, încântată să petreacă luna august la Ghykuleşti, pe Cumpătu, în vila Letiţiei. Nicu Filitti a murit azi-noapte de cancer.

9 iulie 1946. Dimineaţa

Alaltăieri, la Marietta Balş; vorbim îndelung. Pe urmă la Emil, e mult mai bine, o găsesc acolo şi pe Lila. Ieri-dimineaţă, Marie Louise şi Emil – acesta simţindu-se mai bine – au plecat cu maşina la Sinaia. Eu, la coafor.

După prânz, dulceaţă de caise. Apoi la Buftea, cu ambulanţa, cu Alice Văitoianu şi Mariella Seulescu. Biata Nadèje e aşa de slabă, are doar 45 de kilograme. Nu mănâncă aproape nimic, plânge tot timpul, e palidă. Se duce la Sinaia, la Maria, pentru câteva zile, pe urmă la Braşov, după care nădăjduieşte să ajungă în Elveţia la cele două fiice, Catherine şi Elise.

De dimineaţă ziua se anunţă foarte caldă.

La Paris nu s-a hotărât nimic pentru conferinţa care trebuie să înceapă pe 29, mereu aceleaşi piedici.

10 iulie 1946. Miercuri dimineaţa

Conferinţa de pace, hotărâtă pentru 29, cu eliminarea Chinei. Ieri, la Dozy, recepţie uriaşă, el a fost numit ministru la Belgrad. E mulţumit de titlu şi necăjit de post.

Doamna Auboyneau, soţia lui Christian, nepotul lui Robert de Flers, se întoarce mâine la Paris – ce noroc să poată călători aşa.

11 iulie 1946. Joi dimineaţa

Ieri-dimineaţă, cu Margareta Zissu, trei sonate de Beethoven. Pe urmă vine Lila să mănânce cu mine fiindcă biata Sabina mi-a trimis un boboc de gâscă[*271], excelent; mi l-a făcut cu varză murată.

Apoi la Elisa Brătianu, tot în pat, săraca, pentru că de când a căzut nu mai poate sta aşezată, ci doar culcată sau în picioare. La fel de interesantă; cu mintea de veghe şi mare patrioată. Cunosc puţine femei care să sufere atâta pentru ţara lor.

De acolo, la Constance Cantacuzino, unde mi-am dat întâlnire cu Marietta Balş ca să

mergem s-o vedem pe Itta Filodor, căreia îi telefonez. Sora îmi spune că nu primeşte fiindcă are o criză şi se simte foarte rău. Ne ducem s-o vedem pe biata doamnă Buşilă, care, deşi bărbatului ei i-au fost menţinuţi zece ani de condamnare, cu drept de recurs în Casaţie, părea mai liniştită, pentru că l-au dus la Spitalul militar, împreună cu ceilalţi, iar data recursului va fi fixată pe 17. Averea n-a fost confiscată.

O conduc acasă pe Marietta şi mă întorc pe jos; am norocul să nu mă prindă ploaia.

12 iulie 1946. Vineri dimineaţa

Noapte răcoroasă. Termin de citit volumul de nuvele *Vraja* al Cellei, care a luat premiul I la Societatea Scriitorilor. Mai ales primele două nuvele sunt excelente. În general, totul e plin de idei, de neprevăzut, într-un stil frumos şi o limbă bogată.

După-amiază, Ioana Nicola, minunata cântăreaţă, vine să facă muzică, la fel şi tânăra Rév. Lume destulă; le admiră toţi. I se dau 500.000 din partea Băncii Naţionale, iar noi, ceilalţi, de la Asociaţia muzicală, îi dăm 300.000. E aşa de săracă, nu are cu ce să se îmbrace. Mandrea, care n-a fost de faţă la şedinţă, părea contra, când i-am spus la telefon.

Mi s-a stricat stiloul, e îngrozitor cât de neglijenţi sunt oamenii cu lucrurile altora!

13 iulie. Sâmbătă dimineaţa

Ieri am văzut-o pe drăguţa de Lily Teodoreanu, am stat mai mult timp la ea, pălăvrăgim şi îmi povesteşte toată boala tatălui ei, mort de ceea ce se numeşte pemfigus, o maladie colonială adusă, zice-se, de ruşi. E o eczemă cumplită, cu mâncărimi şi dureri atroce până când, în cele din urmă, se desprinde carnea de pe tine. Oribil. Îmi spune că e catolică şi că Vladimir Ghyka i-a fost de mare ajutor tatălui ei, încurajându-l. Avea mare nevoie. De acolo, la Liny, sărăcuţa e tot în pat.

14 iulie 1946. Dimineaţa

Ieri, la Cella, reuniune muzicală pentru şarmanta Ioana Nicola, pentru care am reuşit să strângem ceva bani. E aşa de recunoscătoare, sărmana. Fără îndoială că va ajunge o celebritate mondială. Mă duc şi mă întorc pe jos. La urmă, cu graţioasa Edmée, fosta soţie a lui Filip, care vrea să plece în Anglia, la un unchi şi o mătuşă care trăiesc acolo. Dar nu vrea să-i spună mamei, de care se teme îngrozitor.

15 iulie 1946. Dimineaţa

Ieri, cu Florica Assan, la Teatrul Savoy, la matineu: comedie americană bine jucată, frumos pusă în scenă. Numai femei foarte elegante. Ne ducem şi ne întoarcem pe jos. Florica îmi oferă, la ea, piersici zemoase, excelente.

16 iulie 1946

Ieri am ieşit târziu, ca să mă duc la Ghita Şapira; făcea muzică cu excelentul instrumentist care e Jianu, flautistul: sonata de Gaubert, frumoasă, inspirată puţin din Fauré. Gaubert a fost unul dintre cei care au contribuit la punerea în scenă la Paris a lui *Oedip* de Enescu. A murit de atunci. Pe urmă cântă *Rondeau*, *Badinerie* şi *Poloneză* de Bach. Se duce la prietenul lui Sandu Sturdza. Speră ca în toamnă să poată dirija Filarmonica, membrii ei îl cer. Rămân să mai discut cu Ghita; vorbim despre mama ei, o femeie adorabilă, care se interesa de toate. De acolo, un moment la Liny, atât de slăbită din cauza regimului ei cu lactate.

După-amiază am văzut-o pe Ioana Nicola, minunata cântăreaţă; îi ofer un colier şi un

cordon. Are mare nevoie. Din fericire, toată lumea îi sare în ajutor.

18 iulie 1946, dimineaţa

Ieri-dimineaţă Coletta îmi spune de la Sinaia că acoperişul „Căpriţei" a ars şi să nu vin sâmbătă, aşa cum aranjasem. Mai târziu vorbesc cu Maria Costinescu, cu George şi cu Marie Louise şi aflu amănuntele – un adevărat dezastru. Va fi nevoie de milioane. De unde să le iau? Vorbesc deja cu Perianu şi cu Angelescu pentru vânzarea terenului care ne-a rămas în Colentina. Sunt îngrijorată. Bietul Emil a avut un şoc. A vrut să dea o mână de ajutor şi să salveze mobilierul şi alte lucruri – asta l-a obosit cumplit. Se ştie deja în oraş. Nelly Catargi îi telefonează Saşei Miclescu. Niky îi spune lui Miky Andronescu. Vin amândouă să mă vadă. Mai târziu mă duc la Elisa, apoi la Marietta. Săraca Itta Filodor a murit ieri-dimineaţă (cancer). La fel dr. Bagdasar, cancer la plămâni.

19 iulie 1946

Plec mâine-dimineaţă la Sinaia cu George. Vreau să văd cu ochii mei cât e de mare dezastrul provocat de incendiu. Marie Louise mi-a telefonat ieri ca să-mi spună că Dan Berceanu îmi pune o cameră la dispoziţie. Sunt impresionată, e drăguţ din partea lui.

O să mă duc poate şi la Brediceni, la Braşov.

Ieri, la drăguţa de Constance Cantacuzino, aşa de plină de viaţă, în ciuda imobilizării ei forţate în fotoliu. E la curent cu tot ce se întâmplă şi se spune. Ştie pe de rost discursurile lui Molotov şi Byrnes cu privire la Germania. Pe urmă, la Florica Assan. E cumplit de cald.

21 iulie 1946. Sinaia. Căminul militar[*272]

Dan Berceanu îmi dă o cameră aici, excelentă. M-a primit ieri ca să mi-o arate împreună cu infirmiera şefă, Alice Oprescu. Am sosit ieri cu G. Polizu şi am tras la vila Costinescu, unde am prânzit cu draga Nadèje, e atât de îmbătrânită! Pe urmă m-am dus să văd pagubele bietei mele „Căpriţa". E înfiorător. Cea mai mare parte din mobile, covoare, tablouri au fost salvate. Iau ceaiul la Sofia Bragadiru, cu Ina şi Ani, cele două surori atât de amabile, care sunt şi ele acolo. Apoi la vila Gianni, unde o găsesc pe doamna Butculescu; vorbim îndelung de zgârcenia prietenei noastre Florica A[ssan], de cancer, de pemfigus, cumplita boală colonială de care au murit Lupaşcu, tatăl lui Lily Teodoreanu, şi nevasta acestui oribil Milian, ca şi mama Clarei Mavrocordat – se pare. O doamnă evreică, asistând la conversaţia noastră, ne-a spus că un doctor din Sibiu a obţinut un succes parţial cu un autovaccin pe o persoană de 18 ani.

Cinez la vila Gianni.

Sinaia. Miercuri dimineaţa, 24 iulie 1946

Duminică, dejun la Costineşti, fără Nadèje, care se simţea rău. Pe urmă mergem la familia Pippidi (fata lui Iorga). Ea e adorabilă, el e foarte simpatic. Le ducem valizele pe care le-au împrumutat fetelor mele când cu incendiul. Îşi exprimă părerea de rău că nu ne-au putut ajuta mai mult. Trecem pe la „Căpriţa"; au început să cureţe locul, e apăsător să vezi pagubele. Cobor să mă duc la Primărie. Nimeni. La Poliţie, la fel. Pe urmă, la coafor. 9.000 de lei pentru ce altădată dădeam 2.000.

Luni prânzesc la vila Gianni – foarte prost, în afară de supă, de fapt un borş[*273] excelent. Restul, mămăliguţă şi varză cu carne[*274].

Marţi iau masa la Sofia Bragadiru, cu politicoasele ei surori. Mai ales doamna Mironescu e

drăguţă, îmi place chipul ei şi în special felul fin şi distins de a se purta. Dejun excelent. Apoi la Nadèje. Vorbim îndelung. Mă întorc acasă, vine să mă vadă Ghizela, cu orfanul de care Silvia se ocupă cu atâta tragere de inimă.

Joi, 25 iulie 1946. Dimineaţa. Sinaia

Data celei de-a doua experienţe cu bomba atomică! Mereu ca să înspăimânte.

Ieri-dimineaţă, la Costineşti, am aranjat covoarele şi tablourile de la vila „Căpriţa", datorită mai ales unui prieten al fetelor mele, soţul tinerei Eremia. Pe urmă am luat masa la familia Gigurtu; ea face brusc 39 cu 5, el, foarte îngrijorat. Dejun excelent. Evident, conversaţia se învârte în jurul evenimentelor la zi. Aflu că bătrânul Cuza, care a depăşit de mult 80 de ani, e în domiciliu forţat. După dejun, vin acasă ca să-l trimit pe dr. Economu la familia Gigurtu.

Mai târziu, la Mironeşti, unde o întâlnesc pe E. Ghyka; ne descrie căsătoria Gerbore. Amândoi erau emoţionaţi şi pătrunşi. Ea, cu rochie albă şi pălărie de pai cu panglică bleumarin la căsătoria civilă; tot în alb, cu ceva mic şi negru pe cap [la biserică]. E[lisabeth] vorbeşte mult, uşor, se exprimă elegant. Mă întorc acasă şi-i scriu Aureliei Gerbore ca s-o felicit. Îi scriu şi lui Lili câteva cuvinte.

27 iulie 1946. Ora 5 dimineaţa

Ieri, pentru o zi, la Bucureşti, cu Nicu Costinescu. Tânăra Eidinger a pus zăvorul la baie şi nu pot intra. Blocul care se construieşte lângă noi este enorm şi îmi ia lumina. Dezolare. Doamna Pârâu a primit o scrisoare de la Vişoianu – trebuie să plătească jumătate din ce îi dă Roman. Imposibil să iau ceva, şi am aşa de puţini bani! Azi trebuie să mă duc la Predeal, la Brediceni.

Duminică, 28 iulie 1946. Ora 4 dimineaţa

Noapte proastă. Ani doarme cu mine şi pleacă la 5 la Bucureşti. Ieri am dejunat la Mironeşti, excelent. E foarte cald, chiar pentru Sinaia. Apoi la vila Gianni s-o văd pe Coletta, care are glezna infectată. Îngrijorată. După-masă, coafor, manichiură, un moment la Emil, pe urmă mă întorc. Mâine începe Conferinţa pentru pace.

Luni. Ora 2¾, la Luminiş

La Maruka, în această zi care trebuie să însemne era păcii pentru că azi, 29 iulie, se va discuta şi pacea în Balcani.

Sunt instalată perfect în studio, cu atâtea lucruri confortabile, scaune, mese ş.a. Vedere minunată. Maruka mă primeşte cu drăgălăşenia obişnuită şi-mi povesteşte în amănunt tot ce vrea să creeze la Teţcani şi la Luminiş pentru artişti. Mi se pare splendid. Un *home*[*275] pentru artiştii creatori: pictori, sculptori, muzicieni. La Luminiş asta va intra în funcţie îndată după plecarea lor, cât vor lipsi. La Teţcani, imediat ce va fi reparat.

Ieri am luat masa la Florica, mai târziu vizită la doamna Gigurtu, foarte chinuită cu criza ei de malarie. Îmi povesteşte pe larg fuga lor în momentul armistiţiului, rolul V[eturiei] G[oga] în timpul guvernului Antonescu.

Sinaia, 30 iulie 1946

La Maruka, aşa de drăguţă şi de atentă! Nu-s obişnuită să se ocupe atât cineva de mine.

Ieri, dejun aici, cu Maruka, Pynx şi Drăghici; după aceea stăm de vorbă în salon. Pe urmă, la doamna Djuvara, unde le întâlnesc pe doamna Titel Petrescu şi pe Yvonna Stoicescu; aceasta

din urmă, înspăimântată de discursul lui de Gaulle, care spune că între imperialismul rusesc şi cel american trebuie să ne apropiem de Anglia. Ce vrea să zică cu asta? Nu ştim încă nimic despre discuţiile de ieri de la Paris, la Conferinţa de pace.

Mă întorc cu Y. Stoicescu, mă aduce până aici. Ne întâlnim cu Maruka. Se ducea în oraş cu G. Florescu şi Drăghici s-o vadă pe vara ei, Adina Rosetti, care trebuie să se opereze – pietre la rinichi.

La 10½ cinăm, apoi la culcare. Dorm prost, deşi patul este excelent; mă dor picioarele.

Dimineaţă splendidă, vedere minunată spre munţi.

Sinaia, 31 iulie 1946. Miercuri

Se pare că azi vom avea textul Tratatului nostru de pace. Tremur dinainte. Se aşteaptă discursul lui Molotov. Attlee şi Byrnes sunt de acord ca ţările mici să-şi apere drepturile. Ieri, aici, la dejun, Vâlcovici, plăcut, inteligent, obiectiv. Mai târziu vin să mă vadă doamna Rarincescu şi Cristina Brătescu. Stăm mult de vorbă. Biata Cristina tot nu ştie nimic despre bărbatul ei. Pe urmă un tur cu maşina cu Maruka, apoi pe jos.

În dimineaţa asta le aşteptăm la dejun pe Cristina şi pe doamna Rarincescu. Cea dintâi se ocupă de călătoria lor în America, la care Pynx ţine foarte mult; Maruka mai puţin, preferă Rusia.

A apărut Tratatul de pace cu România. „Frontierele României indicate pe harta anexată prezentului tratat vor fi cele existente la 1 ianuarie 1941, cu excepţia frontierei româno-ungare, precizată de art. 2 din prezentul Tratat. Frontiera sovieto-română este astfel fixată, în conformitate cu acordul sovieto-român din 28 iunie 1940 şi acordul sovieto-cehoslovac din 29 iunie 1940. Hotărârea Dictatului de la Viena din 30 august 1940 este declarată nulă şi neavenită.”

Frontiera dintre România şi Ungaria existentă la 1 ianuarie 1939 este astfel restabilită[*276].

1 august 1946. Cumpătu

Ieri, la dejun, doamna Rarincescu, Cristina, doamna Steriadi şi Françoise de Roma. După dejun, Maruka îmi cere să citesc articolul scris de Martha Bibescu despre Regina Maria când aceasta era deja aşa de bolnavă. Citesc şi protestele pe care le-a stârnit acest articol, în special articolaşul lui Şerban Cantacuzino intitulat *O murdărie*. Cel al Didinei Cantacuzino, în numele femeilor ortodoxe române, şi multe altele. Citesc şi scrisoarea pe care Averescu i-a trimis-o Marthei în 1929 cu privire la Mihalache.

După plecarea lor, continui *Lovitură de moarte* de Vicki Baum, atât de bine studiată din punct de vedere psihologic. Pe urmă doamnele Djuvara şi Pogoneanu vin să mă vadă. Le însoţesc puţin la plecare şi intru la doamna Pogoneanu, care are o vilişoară încântătoare; sunt prea mulţi pomi în curte, nu vrea să-i taie. În mijlocul grădinii, un carpen superb, apoi, uimitor, un cireş tânăr cu minunate cireşe negre. După cină, stau îndelung de vorbă cu Maruka. Era ora 1 din noapte.

2 august 1946. Sinaia, la Eneşti

Ieri, la dejun, Sofia Bragadiru şi tânăra Demetrescu. Un incident amuzant: tânăra servitoare de la Teţcani a scăpat pe jos farfuria cu carne după ce a servit trei persoane. Farfuria era un Wedgwood. Păcat, începem să nu prea mai avem asemenea lucruri.

Ies în oraş cu Sofia; piciorul Colettei nu s-a vindecat încă. Pe urmă, la Emil, să discutăm din nou despre reparaţiile la „Căpriţa”, la Primărie – primarul lipseşte. Mă întorc la vila Costinescu, unde Maruka şi Enescu vin s-o vadă pe Nadèje. El a fost aşa de drăguţ, de apropiat şi de şarmant! Ne întoarcem cu maşina. Citesc atent condiţiile de pace, care sunt foarte aspre şi

umilitoare pentru noi, *vae victis*!

Azi, la dejun, Françoise de Roma şi tânăra Florescu. Prima vorbeşte vrute şi nevrute şi are un debit de neînţeles. Cealaltă tace ca un peşte.

Conversaţie interesantă cu Enescu despre viaţa şi operele sale. Avea 13 ani şi jumătate când s-a dus la Paris, după Massenet (s-a dus cu tatăl lui), pe rue du Général-Foy. Vede un domn scund, lat în umeri. Tatăl lui se apropie de el şi îi spune (veneau de la Viena, unde Massenet era reputat): „Aş vrea să vi-l prezint pe fiul meu ca să urmeze cursurile dumneavoastră". A intrat ca auditor la Conservator, la clasa de compoziţie a profesorului Gedalge. *Dixtuor*-ul a fost compus pe la 18 ani, iar *Suita pentru pian*, *Toccata*, *Bourrée* etc. pentru un concurs unde a fost premiat. Debussy vorbea de bine despre Massenet. Încolo Enescu consideră (ca şi mine, cu umilinţă) *Manon* o mică capodoperă; şi în *Werther* sunt câteva lucruri drăguţe, şi mai ales în *Le jongleur de Notre-Dame*. Vorbim îndelung despre *Oedip*, operă la care se gândea din 1907. La Paris s-a jucat admirabil de 11-12 ori sub bagheta lui Gaubert; a fost reluată în anul următor.

3 august 1946. Sinaia, ora 11 dimineaţa

Ieri după-masă am citit şi mi-am pus mătăsurile în ordine. Am sperat atât de mult că va ploua. Nimic!

Aseară, după cină, M[aruka] mă întreabă dacă am ceva aranjat pentru dejunul de astăzi. Îi spun că prânzesc la Costineşti. Mai târziu: „De fapt, n-ai o părere bună despre T[outou] G[eorgescu]?". Îi spun că aşa e. „Atunci", spune ea, „nu coborî mâine-seară la cină – ar putea să fie neplăcut". Am înţeles că prefera să nu fiu cu ei şi mi-am aranjat treburile în consecinţă. Mai târziu îmi spune: „Ce noroc are Pynx cu mine, n-are o soră, eu am grijă de el" ş.a. Îi răspund: „Dar şi tu ai avut noroc să ai un tovarăş ca el". Asta o înfurie: „Cum, eu, dar nu ştii câte sacrificii am făcut pentru el, ca să-mi facă viaţa pe care mi-o face de ani de zile, impunându-mi-o pe femeia asta îngrozitoare, pe care am întâlnit-o până şi în grădina mea?! Nici una dintre prietenele mele nu mă cunoaşte, tu mă consideri gentilă, agreabilă, dar nu mă cunoşti. Voi sunteţi orăşence, eu sunt sălbatică" etc. În cele din urmă s-a liniştit, după ce i-am dat oarecum dreptate, admiţând că el ar fi putut face lucrurile cu discreţie. Am adăugat însă că trăieşti cu caracterul pe care îl ai, iar al lui e încântător. Ea e de acord. Pe urmă vorbim de altceva.

4 august 1946. La Luminiş

Ieri am mâncat la Nicu Costinescu – Maruka avea străini la ea. Pe urmă urc la Nadèje, care îmi citeşte lucruri încântătoare scrise de ea, e uimitor cât e de dotată şi de înţeleaptă. Scrie, brodează şi are o imaginaţie bogată. Apoi la Coletta, pe urmă ceai la familia Bragadiru, coafor şi puţin mers pe jos, înainte de a-l întâlni pe Tudor, care venise după mine, pe drumul prăfuit.

Lipsa de ploaie se face simţită.

Mai târziu vorbesc la telefon cu George Polizu, care îmi dă veşti despre Lila: trebuie să vină marţi la Sinaia, probabil la doamna Manicatide.

Azi trimit prin Drăghici scrisori la Bucureşti, ca să le cer lui Dory şi doamnei Krupenski să se mute în altă parte. Să vedem cum reacţionează[*277].

5 august 1946. La Luminiş

Ieri am luat masa la Mironeşti, aşa de primitoare şi de bune sunt cele trei surori! Era acolo şi Nora Steriadi, vorbim mult despre Veturia. Nora susţine că a asistat la scene în care el o bătea, zicându-i: „Când oi muri, ai să mă faci de râs"[*278]. Ea se târa la picioarele lui, implorându-l s-o

ierte. În afară de asta, îi recunoaşte o seamă de calităţi, pe care de altminteri le are.

După dejun, la Emil, care a primit o scrisoare de la Niky pentru a discuta reparaţia „Căpriţei”. Mai târziu, la Nenciuleşti, pinacle şi ceai, cu o cucoană drăguţă, doamna Arion. Maruka vine să mă ia pe la 8¼. Drăghici a plecat cu scrisorile mele pentru doamna Krupenski şi Dory, prin care le cer să-şi caute altă locuinţă.

6 august 1946

Lila vine azi la Sinaia pentru două-trei zile, probabil la Florica Berindei. Ieri, la dejun, i-am avut aici pe Julie Ghyka şi soţii Atta Constantinescu. El e atât de inteligent şi de plăcut, povesteşte o mulţime de lucruri interesante: tot ce a precedat 23 august 1944, momentul Armistiţiului, cum ar fi vrut Regele să-l facă împreună cu Antonescu şi din cauza ezitărilor acestuia l-a făcut fără el. Când într-o zi Regele l-a întrebat: „Ce veţi face dacă pierdem războiul?”, Antonescu ar fi răspuns: „O să-mi zbor creierii şi asta va fi o mare nenorocire”. Regele i-a spus lui Atta: „Asta s-o crează el!”[*279]. Şi multe alte lucruri. Vorbim şi despre generalul Moşoiu.

După-amiază, la doamna Djuvara, unde le întâlnesc pe doamna Pogoneanu şi pe fiica ei, divorţată de Vulcănescu. Nu e aşa de urâtă cum se zicea. Îmi povesteşte despre văduva lui Antoniade, care şi-a aranjat admirabil treburile – cât aş vrea să fac şi eu la fel! Seara, singură cu Maruka; îmi citeşte memoriul pe care l-a scris despre copiii şi ginerele ei.

7 august 1946. Luminiş

Ieri, la dejun, Ghita cu fiul ei, G. Florescu cu fiica lui şi Edmée, care vrea să plece în Anglia, dar nu obţine viza; locuieşte cu nevasta lui V.B. la Jeana.

După-amiază vin să mă vadă Silvia şi doamna Heilpern. Seara, cină singură cu Maruka. Conversaţie plăcută.

Azi-dimineaţă m-am dus devreme la Sinaia ca să fac actul de donare a „Căpriţei” către cele două fete mai mari ale mele. Iau masa la Florica, după ce am discutat cu fetele mele. De fapt, nimeni nu e mulţumit.

La dejun, soţii Tzigara. El ne citeşte discursul, sau mai curând discuţiile dintre Byrnes şi Molotov; acesta din urmă promite şi se ţine de cuvânt, căci publică discursul lui Byrnes. Mă întorc la Costineşti, lungă pălăvrăgeală cu Emil, pe urmă vine Maruka să mă ia şi mă duce acasă. Ea îşi continuă plimbarea. E aproape 8½. Primesc două scrisori drăguţe cu păreri de rău de la Jeana şi Binica pentru „Căpriţa”[*280].

Aseară, la 11, Lila îmi telefonează ca să mă roage să-l sun pe R.F., să nu redacteze actul de donaţie înainte de a vorbi cu Niky; de altfel, acesta trebuie să vină duminică la Sinaia ca să vorbească cu Emil.

Azi, la dejun: Yvonna Stoicescu, Gherea, tânăra Demetrescu. La început se spune că nimeni nu e mai iubit în România ca Enescu. Eu adaug: Enescu şi Regele. La masă se vorbeşte despre muzica rusească. Eneştii au văzut la Moscova baletul lui Prokofiev *Cenuşăreasa*. Dansat admirabil, dar Enescu nu apreciază cine ştie ce muzica lui Prokofiev; spune că e brutal, vulgar şi când apare tema melodică totul e caricatural. S-a săturat de asemenea muzică. Îi place mult mai mult Şostakovici.

După-amiază Lila vine cu bicicleta să mă vadă şi vorbim mai mult timp. E tristă din cauza poveştii cu „Căpriţa”; sper aşa de mult să se rezolve. Ce mă frământă e că cele două fete mai mari ale mele nu se înţeleg cu cea mică, socotind-o hapsână, în vreme ce ele sunt mână largă. Fiecare, Dumnezeule, cu calităţile şi defectele ei, trebuie să ajungă să se înţeleagă!

Ce necaz, Emil s-a supărat că i-am spus lui R.F. să nu facă actul de donaţie, fiindcă Niky

trebuie să vină azi aici. Emil, foarte supărat, socoate că nu-l respect.

Sâmbătă, 10 august

Am fost azi-dimineaţă acolo, mi-am cerut scuze, pe urmă m-am dus la Lila să-i explic situaţia. Niky nu venise încă; mi-a telefonat mai târziu. Uf! Ce supărare! Să vedem dacă s-au văzut şi ce a ieşit.

Aici îi aşteaptă pe ministrul Săvulescu cu soţia, ca şi pe şeful lui de cabinet, tot cu nevasta. Onicescu vine marţi; Bediţeanu, care îi însoţeşte pe Eneşti în America, vine mâine.

Duminică, 11 august 1946

Aseară, la cină, Săvulescu (inteligent, plăcut) cu soţia şi o pereche tânără, Doucet, şeful lui de cabinet cu soţia. Cină interesantă şi plăcută. Azi-dimineaţă ies cu ei ca să mă duc la Costineşti. Mare bucurie, s-au adunat toţi şi s-au înţeles pentru „Căpriţa”. Doar Marie Louise părea supărată, Lila zicea că e posacă. În maşină îl întreb pe Săvulescu dacă e adevărat că guvernul vrea să exproprieze casele, îmi spune că nu.

Dejunez la doamna Djuvara cu Atanaseştii şi mă întorc aici pentru cafea.

Luni, 12 august 1946

Ieri, la sfârşitul zilei, în vreme ce dădeam în cărţi, a venit Bediţeanu, care trebuie să-i însoţească pe Eneşti în Statele Unite; încântat, îşi vinde proprietatea şi vrea să-şi închirieze casa. A obţinut o sumă magnifică. Şi când mă gândesc că eu nu pot să scap de chiriaşele mele!

Cinăm. Pe urmă conversaţie în salon cu Săvuleştii, Doucet (Stroici), Françoise de Roma şi Drăghici. Bediţeanu îmi spune o poveste stupidă despre Dory Eidinger, care locuieşte la mine; a fost invitată la Braşov la soţia lui; se pare că nu i-a plăcut camera, pe care a găsit-o prea mică şi i-a scris surorii ei să-i trimită o scrisoare prin care s-o cheme, sub pretextul unor afaceri, nemaivrând să stea acolo. În aceeaşi scrisoare vorbea de Bediţeanu şi de sora lui într-o formă puţin amabilă. Mie, când s-a întors, mi-a spus că a fost silită să se întoarcă pentru nişte afaceri, altfel ar fi rămas până la plecarea lor. De o falsitate fără egal.

Scrisoarea, uitată deschisă pe masa ei, a fost citită de cumnata doamnei Bediţeanu, care n-o prea înghiţea. Acum se ştie cu cine avem de-a face. De la Bucureşti i-a telefonat lui Bediţeanu să-i caute o cameră fiindcă vrea să plece de la mine, foarte supărată că am închis telefonul. Ce neplăcut e să nu fii la tine acasă şi să mai fii şi silit să coabitezi cu străini.

14 august 1946. Cumpătu. Luminiş

Ieri, la judecătorul de pace ca să fac noua procură pentru „Căpriţa”; fetele mele cele mari, tot pornite. Am impresia că R.F. e de vină. Sunt foarte necăjită. Drăghici, prietenul şi avocatul Marukăi, are bunăvoinţa să ne însoţească în calitate de avocat şi martor.

La dejun, Nora Steriadi cu fiica ei Mia (actriţă), Adina Rosetti şi Mara. Pynx e în vervă şi le face pe cucoane să râdă.

La 6 ies cu Maruka şi îmi petrec după-amiaza la Alice Nenciulescu, care îmi spune o mulţime de lucruri, între altele o poveste ciudată: mama ei, când era însărcinată, era în grădină cu nişte prieteni şi a simţit ceva rece cum i se strecoară pe braţ şi pe gât; s-a speriat, a ţipat şi a văzut că era o şopârlă verde. Au prins-o, au aruncat-o, şi, înainte să dispară, s-a întors şi s-a uitat la mama lui Alice. După câtva timp, aceasta a dat naştere unui băiat cu capul şi trupul moi. L-au dus în străinătate, l-au arătat la tot felul de doctori. Nimic de făcut. A trăit 50 de ani, vorbea ungureşte,

fiindcă avea o dădacă unguroaică, nemţeşte, înţelegea franţuzeşte şi fuma – odată chiar a luat foc în timp ce fuma. A murit într-un accident: în ziua când au vrut să-l mute din pat pe fotoliu, şi-a agăţat piciorul (care era moale, ca toate mădularele sale) şi l-a rupt. După asta nu şi-a mai revenit şi a murit.

Maruka vine după mine pe la 10 şi ne întoarcem; îi povestesc lucrurile pe care le-am auzit la Alice, unde am întâlnit-o şi pe soţia profesorului Nasta, care denigrează cât poate clinica lui Dan Berceanu (pensiunea Catargi) şi pe faimoasa domnişoară Eliad, de care acesta e amorezat.

15 august. Sf. Maria

Ieri, la dejun, soţii Moscu, mama, sora Floricăi Assan, fiul ei şi nora – destul de drăguţă.

După-amiază, la doamna Djuvara, unde îi întâlnesc pe Marietta Atanasescu şi pe soţul ei, ca şi pe bătrâna şi foarte plăcuta doamnă Pogoneanu, cu fiica ei (fosta soţie a lui Vulcănescu). Bătrâna doamnă e atât de plăcută, nu ai decât de câştigat dacă stai în preajma ei. Se vorbeşte mult despre discursul lui Tătărescu la Conferinţa de la Paris. Ziarele franţuzeşti îl laudă. De acolo, trec prin faţa casei Letiţiei, unde o văd pe Nini Davidoglu cu soţul. Radu Crutzescu e foarte optimist, la fel Poulet Ghyka. Julie e la ţară, la zăduf.

Mă întorc, Maruka revine şi ea din plimbare la 10½. Cinăm cu Onicescu. Azi-dimineaţă vine soţia lui.

Dimineaţă mă duc cu Drăghici în oraş, îi aducem flori şi fructe Marukăi pentru ziua ei onomastică, deşi zice că n-o sărbătoreşte azi. La dejun, tânăra Demetrescu şi Negrescu. Mâncăm la 3½, teribil de târziu. Aş zice că ne aşezăm la masă în fiecare zi tot mai târziu. Edmée şi prietena ei urcă la mine. Ar vrea atât de mult să plece în Franţa şi legaţia nu se ocupă deloc de ele, sărmanele!

Îi telefonez Sofiei Bragadiru, foarte necăjită pentru că paznicul ei are cancer.

16 august 1946

Ieri după-amiază am stat acasă. Edmée şi prietena ei, tânăra Nasta, vin să mă vadă. Amândouă vor să plece în Franţa, prima fiindcă a divorţat şi ar vrea să se ducă să se întâlnească cu unchiul şi mătuşa ei la Londra, ca să dea acolo concerte, pentru că n-au pianişti, a doua pentru aranjamente de moştenire, căci tatăl ei a murit, iar fraţii pleacă în America de Sud.

Seara, cinăm foarte agreabil cu soţii Onicescu şi Maruka. Dimineaţă mă duc la drăguţele Pogoneanu ca să le rog să mă ajute să-l mut pe Ion de la Liceul „Spiru Haret" la „Titu Maiorescu".

17 august 1946

Ieri, la dejun, doamna Nasta, soţii Onicescu, Françoise de Roma, aceasta vorbind destul de liber şi tachinând-o pe Maruka. După dejun: Yvonne Stoicescu şi doamna Tabacovici. Maruka ne arată fotografia bustului făcut de Anghel. Enescu îl detestă.

Florescu (George) face fotografii de interior. Plec cu doamnele să luăm ceaiul la Mironeşti, unde era Valentina; gustare delicioasă. Ne spune că bărbatul ei e la Paris, unde se îngrijeşte, şi îndată ce îşi revine se întoarce. Băiatul ei trebuie să ia reprezentanţa unei ţesătorii şi va pleca la Paris. Îl va vedea pe tatăl său vitreg. Mă duc cu Sofia la „Căpriţa"; merge greu din lipsă de materiale. Şi terenul n-a fost încă vândut. Stupid. Mă întorc cu Maruka şi cu Oniceştii, care vin să mă ia de la vila Gianni.

Seara, Maruka îl pune pe Onicescu să citească rechizitoriul împotriva copiilor ei, care vor s-o despoaie complet prin vânzarea palatului Cantacuzino. În toate astea e şi vina ei, ca şi a lui

Cancicov, care a lăsat-o să iscălească o convenţie de renunţare la averea lăsată de Mihai, cu condiţia să-i dea 1.200.000 de lei pe an – care nu i-au fost plătiţi niciodată.

18 august 1946. Luminiş

Ieri, la dejun, Ciomac, B. Brezianu şi soţii Siegfried (el, pictor). Citim un articol din *Pravda* intitulat „Democraţia domnului Byrnes".

După-amiază mă duc la doamna Djuvara. Mare emoţie: două ferestre uriaşe au căzut şi s-au spart în mii de cioburi. Aleargă la piaţă şi are norocul să-l găsească pe unul, Leo; vine cu el acasă – trebuie să-i aducă geamurile de la Mediaş. Se linişteşte. Aici, după cină, se vorbeşte despre Silvia Popp, intriganta soră a lui Sabin Popp, pictorul plin de talent, mort aşa de tânăr.

19 august 1946. Luminiş

Azi, ziua de naştere a lui Pynx, 65 de ani. Iarna noastră va fi tristă fără ei, ca şi muzica bună – doar dacă nu va fi reluat Gogu Georgescu la Filarmonică.

Ieri, la dejun, Adina Rosetti, sora ei Maia, dr. Cârstea, care mi-a vorbit în termenii cei mai elogioşi despre Regina Elena şi despre tânărul nostru Rege. O merită amândoi din plin. Apoi nebuna de Françoise de Roma, care vorbeşte vrute şi nevrute, dar e destul de amuzantă. Încântată că Maruka a invitat-o la dejun pe doamna Nasta, soţia doctorului, pe care o bănuiesc a fi una dintre cele mai bune cliente ale institutului ei de frumuseţe.

După-masă îi duc doamnei Pogoneanu (tânăra) petiţia lui Emil pentru admiterea lui Ion la Liceul „Titu Maiorescu". Foarte amabilă, inteligentă, cultivată, profesoară de română. De acolo, la doamna Djuvara, unde îi găsesc pe soţii Mihail, apoi Atanasescu, Lili Mişu şi adorabila ei fetiţă.

Seara, aici, două excelenţe cu care eu şi Oniceştii facem cunoştinţă. Cinăm la ora 11.

20 august 1946. Luminiş

Ieri, 19 august, ziua de naştere a lui Enescu. Dejun de gală. Două mese rotunde, una o prezidez eu cu Pynx, cealaltă e prezidată de Maruka şi domnul Procopie Dumitrescu. La sfârşitul mesei se aduce o prăjitură splendidă care este tăiată deasupra capului lui Pynx.

La masă: soţii Procopie Dumitrescu, Eugen Demetrescu şi fiica lui, Françoise de Roma, soţii Tabacovici, soţii Onicescu, fiul doamnei Tabacovici, Yvonne Stoicescu, Drăghici.

După-amiază mă plimb cu Oniceştii, vorbim mult despre Nae Ionescu. La dineu, opt persoane. E şi Pynx. Şampanie, prăjitură cu ciocolată. Se anunţă că vin trei persoane din partea ministrului de Interne, cu flori. Intră actriţa Beate Fredanov şi doi domni, unul scriitorul Corbea, celălalt necunoscut. Sunt ospătaţi şi li se dă şampanie ca să bea în cinstea maestrului. Au adus trandafiri şi gladiole splendide. P[ynx] nu e foarte mulţumit că a fost deranjat la masă, dar pe urmă, cu gentileţea lui obişnuită, stă de vorbă şi povesteşte.

Ieri, *20 august*, au plecat Oniceştii. La dejun, Silvia cu doamna Heilpern. După-amiază îi conducem pe Oniceşti la gară, pe urmă Maruka mă lasă la Alice Nenciulescu, unde iau ceaiul şi mi se arată camera în care voi locui de sâmbăta viitoare, când Maruka pleacă mai întâi la Bucureşti, pe urmă în Moldova, Franţa şi America – unde Enescu va cânta şi dirija.

22 august 1946

Ieri, dejun de gală. Din nou 16 persoane. Dimineaţă am fost în oraş pentru diverse cumpărături, am împrumutat 200.000 de lei de la M[arie] L[ouise], fiindcă aveam nevoie pentru

bacşişurile de aici. După-masă, cu Yvonne Stoicescu, pe jos, de-a lungul căii ferate. La Silvia, la golf; ne-am întors cu maşina doamnei doctor Melinte, pe care n-o cunoşteam, dar care, amabilă, ne-a luat cu ea.

Seara, dineu cu soţii Procopie Dumitrescu şi Alice Sturdza, grasă, dezordonată. Ce trist, ar putea arăta încă bine dacă s-ar îngriji puţin. Dimineaţă, Maruka vine la mine şi îmi povesteşte că Alice a fost foarte umilă, că ea i-a spus toate adevărurile, dar că aceasta a încercat să-i smulgă promisiunea că va vorbi pentru Lupoaia al ei. Maruka zice că n-a promis nimic, dar am simţit că era zdruncinată. S-a dus să-i ceară părerea Adinei Rosetti, care i-a spus, ca şi mine, să nu-şi strice creditul pentru oameni care nu merită. S-ar acoperi de ridicol; de altfel, a vorbit o dată şi i s-a răspuns că „asta ar indispune guvernul". Pe Mihai Sturdza l-a salvat o dată, acum e din nou la puşcărie. Şi ăsta e o figură.

23 august 1946. Luminiş

Mai stau doar două zile în acest loc încântător care a fost atât de odihnitor pentru mine. Mâine mă mut în garsoniera lui Alice Nenciulescu. Să văd dacă n-o să mă simt prea singură – doar dacă n-o să vină prietena ei, doamna Pădureanu. Ieri am sperat că o să plouă, se adunaseră nori grei, furtuna părea gata să înceapă şi pe urmă totul s-a mărginit la câteva tunete.

Am prânzit cu soţii Procopie Dumitrescu, care au plecat imediat la Predeal, şi cu Drăghici, care s-a dus la Bucureşti. La cafea, Pynx povesteşte lucruri interesante: în 1901 a cântat la Wahnfried (Bayreuth) în faţa Cosimei Wagner, cu Cortot – avea prin urmare 21 de ani –, o transcripţie de Liszt. Îl întreb cum era Cosima: „Înaltă, cu faţa prelungă, regulată, fără să fie frumoasă. L-a cunoscut pe Moszkowski, foarte amuzant. Evreu neamţ, se pare. La Paris, alături de casa lor, a locuit Wagner, pe care francezii îl pronunţau «Uaner» – le-a arătat căsuţa în care a stat cu Minna Planer, prima lui soţie".

După-masă mă duc la doamna Djuvara, blestemând pietrişul îngrozitor de pe Cumpătu, n-o găsesc şi mă întorc la Yvonne Stoicescu. Stă mai sus, într-o vilă drăguţă, cu o privelişte splendidă, pe care o am şi eu de pe terasa de aici.

Seara, Maruka îmi spune că nu se simte bine; o găsesc culcată, zice că a avut un *breakdown,* pesemne vizita lui Alice a întors-o pe dos.

Azi-dimineaţă îşi revenise complet şi se plimba prin casă ca şi cum n-ar fi avut nimic.

Iugoslavii au doborât alaltăieri un avion de pasageri american cu un avion de vânătoare. Americanii au trimis o notă foarte drastică, cerând ca în 48 de ore să stabilească despăgubirile şi ameninţând că vor face apel la ONU. Să vedem azi ce-o să se întâmple. E destul de îngrijorător.

24 august 1946. Luminiş

Îmi fac bagajele şi plec îndată în oraş cu Maruka[*281].

27 august 1946. Blocul Carpaţi[*282]

Sunt aici de sâmbătă seara, m-a adus Maruka; ne întâlnim cu doamna Pădureanu, cu care locuiesc (o prietenă a lui Alice), drăguţă, are grijă de mine ca de un copil. Doamna Panaitescu, nepoata lui Alice, veselă şi amuzantă. Cinăm cu domnul Dogani, tot un amic al casei. Pe urmă jucăm în fiecare seară pinacle, fără doamna Panaitescu; a plecat luni dimineaţa. A doua zi, duminică, iau masa aici, după ce m-au vizitat Marie Louise şi Emil, încântaţi de felul cum m-am instalat.

Ieri-dimineaţă, luni, a venit să mă vadă Coletta, pe urmă prânzesc la cumnata mea Florica,

de unde Mitzi mă aduce în oraş cu maşina familiei Tzigara, la Bălăneşti. Ea e la curent cu tot ce se întâmplă; ascultă radioul tot timpul.

Azi, marţi, dimineaţa, coafor şi pe urmă dejun la soţii Bălănescu, cu Marietta Atanasescu şi soţii Costescu – el e tâmpit şi nesuferit; ea, dimpotrivă, o doamnă bună, generoasă, activă şi capabilă. Mă întorc acasă, mă odihnesc puţin, pe urmă iau ceaiul cu doamna Pădureanu, foarte simpatică. Lucrăm puţin, apoi mă duc s-o văd pe Adina Rosetti, care nu-i acasă. Aş fi vrut să-i cer să vorbească cu Maruka despre scrierile ei. Am noutăţi despre Elisa, nu prea grozave.

Joi, 29 august 1946. Blocul Carpaţi

Ieri a plouat toată ziua. M-am dus pe jos la Mironeşti, prânz agreabil; era şi fiul lui Trixi, care e foarte frumos, ca Romney. Le citesc articolul Marthei Bibescu „Norocul şi necazul unei regine", cu toate protestele lui Iorga, ale lui Şerban Cantacuzino, ale femeilor române etc. Erau cu toţii indignaţi ca şi mine.

De acolo, la Coletta, unde rămân până la 5; mă întorc şi iau ceaiul cu drăguţa doamnă Pădureanu; seara, pinacle în patru, ea, doamna Cudăcescu, o blondă, prietenă de pension cu ea, şi domnul Dogani, fost consul al Albaniei, de o încetineală egalată doar de urâţenia lui. În afară de asta, foarte bine-crescut, săracul de el.

Azi dejunez iar la Florica, după care sunt poftită la ceai la Adina Rosetti. Sunt mulţumită să-i vorbesc despre scrierile Marukăi fiindcă are influenţă asupra ei şi tremur la ideea că ar putea să publice ceva în America. Ce scandal ar ieşi!

Vineri, Sf. Alexandru, 30 august

Ieri-dimineaţă vine Ina să mă vadă. O lasă deja să iasă singură. Sunt cu totul contra acestui sistem, are doar 10 ani şi jumătate! Plecăm împreună, ne oprim la vila Costinescu, stăm de vorbă cu Marie Louise, pe urmă, pe jos, la Florica, unde iau masa cu soţii Tzigara, el foarte agitat – i-a cerut Regelui o audienţă de ceva timp şi nu i s-a acordat. În timp ce eram la masă, vine cineva de la Palat să-i spună că Regele e puţin suferind (abces la gât). Am înţeles că e mare taină, aşteptau un chirurg, al cărui nume n-a fost rostit. Tzigara s-a mai liniştit, crezuse că nu vor să-l primească, fiindcă se fac intrigi contra lui (pentru direcţia Fundaţiei). Nelly i-ar fi telefonat că cei doi suverani vor să-l primească împreună.

Mitzi pleacă la Bran să le aducă pe sora ei şi pe Ana la Predeal, la prietena ei, soţia lui G. Fotino.

După dejun, ne odihnim puţin, apoi mă duc să iau ceaiul la Adina Rosetti. Abia am timp să-i spun despre scrierile Marukăi; îmi zice că traducerea în engleză nu e făcută şi că i-a spus deja să nu le publice. Ştiu că ia cu ea două volume groase, revăzute de Yvonne Stoicescu (versiunea franceză originală). Are, fără îndoială, har de scriitor, deşi Elisa B[rătianu] zice că n-are decât sclipiri.

Luăm ceaiul cu Maia, sora Adinei, Nora Steriadi, fiica ei şi Sanda Scorţescu, nostimă. Tinerele ies, rămânem noi trei, Nora, Adina şi cu mine. Vorbim de Regina Maria, de perfidia Marthei cu faimosul articol „Norocul şi necazul unei Regine". Mă întorc pe jos. Mâncăm la cină un peşte excelent, adus de domnul Dogani, şi încheiem seara cu un mic pinacle. Frig şi insomnie. Dimineaţa, vreme minunată.

1 septembrie 1946

Plouă, trist. Îmi scrie doamna Krupenski: refuză să se mute, scrisoare puţin amabilă.

Alaltăieri, dejun la Beşa, vreme superbă, m-am dus pe jos. La curbă, el şi fiica lui mă ajung din urmă cu maşina, mă iau cu ei şi mă lasă la „Căpriţa”, unde lucrările avansează bine.

La 1½ la ei; mâncăm târziu, cu Marietta Atanasescu, doamna Djuvara, o doamnă Stănescu, fiica şi fiul dr. Cociaş şi un alt doctor tânăr.

Pe urmă ceai la Sofia, unde o întâlnesc pe doamna Zamfirescu, directoarea şcolii „Regina Maria”, necăjită de moartea fratelui ei, 52 de ani, bolnav de inimă.

Ieri, 31 august, am citit toată dimineaţa, am prânzit aici cu drăguţa şi îndemânatica doamnă Pădureanu, pe urmă ne-am dus la Cazino; pentru prima dată ea pierde mult, eu mai nimic. Ne întoarcem cu Marthe Panaitescu, nepoata lui Alice, veselă şi amuzantă. Baie, cină şi pinacle.

Azi, zi încărcată. Citesc corespondenţa lui Disraeli[90] cu cele două surori, Lady Bradford şi Lady Chesterfield. Îndrăgostit de cea dintâi. Corespondenţă emoţionantă şi interesantă. O numeşte pe regina Victoria „Zâna” – l-a copleşit cu favoruri. Frumoasă prefaţă de André Maurois.

2 septembrie 1946

Dejun la Florica. Tzigara vine la mine. Plouă. Conversaţie dezlânată – şi politică. Se zice că Tătărescu a fost huiduit la Paris, că studenţii au aruncat în el cu ouă stricate şi roşii.

La 5, Tzigara, care are maşină, mă duce la Sofia, pe care vreau s-o îmbrăţişez înainte de plecare. Apoi la familia Silvestri, unde întâlnesc o mulţime de lume, între alţii pe avocatul Saşa Roman, a cărui vilă e ocupată de Stevenson. E necăjit că nu poate face nici măcar reparaţii. Mă conduce acasă domnul Vasilescu. Aici, Iuca Panaitescu şi Nenciulescu. Încheiem seara cu un pinacle.

Dimineaţă, vreme schimbătoare. Dejunez la familia Mihail.

4 septembrie 1946. Bucureşti

Alaltăieri am prânzit la Mihail, cu domnul Nicolaescu; l-a cunoscut pe Jean Procopiu, pe care l-a lăudat. Vorbim despre chestiuni la ordinea zilei. De acolo intru un moment la Marie Costinescu ca să-mi iau rămas-bun şi pe urmă merg acasă să-mi fac bagajele.

Ieri-dimineaţă, după ce m-am despărţit foarte afectuos de doamne, plec la Bucureşti cu maşina, cu familia Tzigara. Călătorie uşoară şi plăcută. El îmi vorbeşte despre vizita lui Wilhelm al II-lea la Curtea de Argeş, în timpul celuilalt război, despre amabilitatea lui; îi cunoştea aproape pe toţi oamenii cu care vorbea. Îmi amintesc că Iorga şi alţi oameni politici i-au reproşat adesea că a rămas prefect de Poliţie sub ocupaţia germană. „Serviciu ordonat de Regele Ferdinand”, spune el, n-a lipsit un ac din diferitele palate. Nemţii, în frunte cu von Mackensen, au avut încredere în el.

Acasă, corespondenţă neplăcută, între altele un ordin de rechiziţie pentru două camere. Sper să pot scăpa, dar nu-i plăcut. După-amiază, Burileanu, pentru apartament. Din păcate, nu-i pot da nici un răspuns, căci nu pot scăpa de chiriaşele mele. Mă duc s-o văd pe Florica Assan. Mă întorc să cinez; radio şi dat în cărţi.

5 septembrie 1946

Ieri am mâncat la surorile mele, Jeana e la pat; mă întorc să petiţionez la Ministerul de Interne ca să scap de rechiziţia celor două camere. Vişoianu o să ducă petiţia mea în dimineaţa asta. Îi telefonez şi lui Drăghici, care s-a întors aseară cu Eneştii. Azi-dimineaţă am vorbit cu Roman; din păcate, combinaţia cu Burileanu a căzut fiindcă nu se mai mută. Foarte drăguţ, Burileanu vine azi pe la mine ca să încerce totuşi să aranjeze ceva pentru mai târziu.

7 septembrie 1946. Bucureşti

Ieri-dimineaţă, la Elisa. Slabă, dar mult mai bine. Era foarte cald când m-am întors acasă. Mai târziu la Bediţeni, care pleacă cu Eneştii în America marţi sau miercuri. Iau la Constanţa cargobotul „Ardealul" de 12.000 de tone, spun ei. Îmi fac griji pentru ea – traversare de o lună, cu diferite escale, la Constantinopol, Marsilia ş.a. Mă tem că din cauza bolii de inimă nu va suporta răul de mare. De altfel, aseară se simţea destul de rău. Cumnata ei mă însoţeşte şi-mi povesteşte toată şederea domnişoarei D. Eidiniger la ei şi cum s-a purtat; am rămas de-a dreptul înmărmurită. După plecarea lor am să vorbesc cu D[ory]. Dacă aş scăpa de ea, aş fi încântată.

8 septembrie 1946. Bucureşti

Ieri am văzut-o pe Nineta; biata de ea îmi povesteşte toate necazurile cu Andricu. Nu m-a mirat deloc, îl ştiu de mult timp pe acest domn, care nu e defel cum pare. Apoi la doamna Botez, aşa de bună şi de drăguţă, mic pinacle. Mă întorc cu o doamnă în vârstă, doamna Vico, şi drăguţa ei fiică, doamna Hanutz. Apropiindu-mă de casă, văd uimită în balconul de sus trei siluete care aruncă găleţi de apă în stradă. Le strig să nu mai arunce apă, crezând că sunt preţioasele mele chiriaşe. De fapt, erau servitoarele mele care intraseră în apartamentul lor fiindcă auziseră apa curgând; au uitat a patra oară robinetele deschise şi au inundat nu numai baia lor, ci, din nou, tavanul sufrageriei, ca şi o parte din peretele salonului şi al holului. Un dezastru! Când le chem să le arăt: „Nu eu, am ieşit la 2½", „Eu am ieşit la 4½" etc.

Duminică seara, 8 septembrie 1946

Săracul Nicuşor Miclescu a murit noaptea trecută, la ora 2, de leucemie. Azi după-amiază m-am dus să le văd pe Suzanne şi pe fetele lui – atât de curajoase. De acolo, cu Marietta Balş, la C. Cantacuzino, [unde erau] soţii Keller şi I. Carp.

Mai târziu, Maruka mă duce acasă; pleacă marţi dimineaţa în America cu „Ardealul".

10 septembrie 1946. Bucureşti

Azi-dimineaţă, la 6, la gară, pentru Eneşti. Soţii Bediţeanu trec să mă ia. Lume multă; ei sosesc în ultimul moment, au un vagon special. El e încântat că pleacă. Furios pe fotografi. În America o să vadă unii şi mai şi.

Ieri, coafor; după-amiază, la drăguţa doamnă Pădureanu, care îmi oferă o cafea rece delicioasă cu frişcă[*283]. Vine şi Alice Nenciulescu.

De acolo, la Bediţeni, ca să le dau două scrisori pentru America. Mă întorc cu cei doi Silvestri, soţia lui Paul Constantinescu şi Popa, impresarul. Silvestri vrea să-şi dea demisia de la Filarmonică, e supărat pe Enescu, care alaltăieri n-ar fi vorbit decât despre Georgescu, fără să-l pomenească deloc. Încerc să-l potolesc, fără succes.

Popeşti, 13 septembrie 1946

De alaltăieri, la drăguţa de Saşa Miclescu. În prima zi fac o criză de ficat după un dejun copios, cu care nu mai sunt obişnuită. Azi, mai bine. Aici e calm şi odihnitor. Terase în faţa şi în spatele casei. Ca invitaţi: Olga Seligmann şi fiica ei – gentile şi prevenitoare. Citesc *Primăvara* de Sigrid Undset, cam dezamăgitor, să vedem sfârşitul.

Popeşti, 14 septembrie 1946

Mă simt mai bine, vremea e minunată şi răcoroasă, seceta continuă. Ţăranii sunt disperaţi şi

spun că e pedeapsa lui Dumnezeu fiindcă s-a luat pământul de la boieri „fără drept”*[284]. Grădinarul aduce ziare de la Bucureşti: un articol amplu despre plecarea lui Enescu, corespondentul de la *Ultima oră* îl însoţeşte până la vapor.

Enescu vorbeşte puţin despre toate: multă muzică, marii muzicieni pe care i-a cunoscut; se exprimă entuziast despre Glazunov şi Musorgski, mai ales despre primul, căruia îi apreciază *Stenka Razin*.

Ieri după-amiază, Saşa Miclescu mi-a povestit despre originile ei ruseşti: străbunica ei, o Văcărească, s-a măritat, nu se ştie în ce împrejurări, cu un principe Bagration; au avut doi băieţi şi o fată. Bărbatul ei a fost ucis într-o încăierare. După o vreme, fiind văduvă, o mătuşă din România i-a cerut să vină să locuiască cu ea. A fost de acord şi şi-a măritat fata cu un Băleanu. Fata divorţează şi îl cunoaşte în saloanele mamei ei pe contele Kiseleff. Acesta venise s-o viziteze pe prinţesa Bagration din ordinul ţarului, care îi plătea o pensie şi era bun cu ea. Face cunoştinţă cu tânăra, se îndrăgosteşte de ea şi au împreună trei copii, două fete şi un băiat. Nu se pot căsători, în ciuda strădaniilor lui, căci era însurat şi nu putea divorţa fiindcă soţia înnebunise după moartea băiatului lor. Cum ea era înrudită cu Romanovii, divorţul ar fi provocat un mare scandal. Neputând să-şi legitimeze copiii, Kiseleff face să fie adoptaţi de o rudă de-a lui, al cărei nume Saşa nu-l ştie. Mama ei, măritată Greceanu, şi soţia lui Alexandru Odobescu sunt fiicele lui Kiseleff. Mama ei îi are pe ea, pe doamna Vlahutzi şi pe Paul Greceanu (mort în celălalt război). Doamna Odobescu are o fiică uşuratică; văzând că nimeni n-o ia, s-a măritat cu un oarecare Damian. Mai târziu a divorţat (de formă, de ochii lumii) ca să poată vinde moşia Dragomireşti, pe care o primise ca zestre (deci dotală). Vinde moşia, îl părăseşte pe Damian şi se mărită cu avocatul. Alexandru Odobescu se sinucide de disperare pentru că nevasta lui Alexandru Davila n-a vrut să divorţeze şi să se mărite cu el. S-a sinucis cu picături Davila, pe care le-a pus la vedere (flacoanele) ca să se ştie cu ce s-a omorât. Toată povestea mi s-a părut interesantă.

Duminică, 15 septembrie 1946. Popeşti

Ieri, zi tristă: trei ani de la moartea dragului nostru Peter, împuşcat de nemţi în preajma Paviei! Zi calmă, lucrăm, ascultăm radioul, ca să ne dăm seama de lucrările Conferinţei de pace de la Paris, care, după părerea noastră, merge foarte încet.

Marţi, 17 septembrie 1946. Popeşti

Astă-seară plec la Bucureşti. Şedere încântătoare de o săptămână alături de adorabila Saşa. Zilele au trecut citind, vorbind şi lucrând. Dar mai ales am stat de vorbă, căci are atâtea amintiri şi atâtea lucruri de povestit. Vreme minunată.

Miercuri, 18 septembrie 1946. Bucureşti

Drum îngrozitor de la Gălbinaşi până aici. Călători cu bagaje înspăimântătoare, găini vii în papornițe, damigene din care beau direct, strigăte şi vociferări. La coborâre, un chin, tipi care urcau în trenul abia sosit, ţigani păduchioşi. Nu se poate călători la clasa I – e ocupată de prieteni. O adevărată plăcere. Găsesc un taxi care pentru suma uriaşă de 15.000 de lei consimte să mă ducă acasă.

Azi-dimineaţă încasez 500.000 de la S. şi îi dăruiesc 100.000 Veronicăi să se ducă să-şi vadă mama bolnavă, de altfel şi ea a slăbit foarte mult. Nu pot curăţa casa din cauza locatarelor oribile care mi-au pătat tavanul sufrageriei şi nu-l pot zugrăvi din nou. E odios.

Dejunez la surorile mele. Vine şi Nineta. O să locuiască la mine câteva zile. Vrea să

închirieze un apartament cu 20 de milioane pe an. Şi când te gândeşti că infectele mele locatare stau la mine pe mai nimic.

Joi [Vineri], 20 septembrie 1946

Nineta a venit ieri să stea câteva zile la mine, înainte de a se muta în noul apartament pe care l-a închiriat pentru 20 de milioane pe an. Preţul actual al chiriilor a ajuns o nebunie.

După-amiază, întâi Radu Berindei, ca să constate pagubele provocate de locatarele mele şi să măsoare camera de alături şi garajul. Apoi, lungă vizită a Binicăi, bună şi drăguţă.

Luni seara, 23 septembrie 1946

Fetele mele, Coletta şi Lila, se întorc, prima de la Sinaia, cealaltă din Moldova. Duminică am prânzit la Binica, împreună cu surorile mele şi Ion Marin, care ne povesteşte momente amuzante din viaţa lui dezordonată. Pe urmă la Elisa – mai bine –, apoi la Florica; cred că s-a hotărât să plece la Paris.

Sâmbătă am avut la Apostol, chelnerul de la Continental, o audiţie muzicală uimitoare. Discotecă splendidă. Două cămăruţe încântătoare, cu tablouri de cea mai bună calitate.

Azi am văzut-o pe Maria Franasovici, splendidă, cei şase ani petrecuţi în străinătate nu par să fi trecut peste ea.

Azi după-amiază, la Cleo Krupenski cu micuţa Ionescu, de acolo la cinema, film de Cocteau, *Tristan şi Isolda* modernizat.

26 septembrie 1946

Reiau de luni seara. Am văzut-o pe Maria. E superbă, drăguţă, proaspătă, tânără, elegantă. Povesteşte o mulţime de lucruri despre viaţa de la Paris şi de la Londra. Îmi aduce un mic flacon de parfum. Mă bucur. Luni seara se întorc fetele mele, Coletta de la Sinaia, Lila din Moldova.

Marţi, întâi lecţie cu micuţa Ionescu, pe urmă la dr. Brânduş ca să-mi plombez un dinte, apoi dejun la Coletta. După-masă, la cimitir, parastas[*285] pentru dragul de Tică. Mihai mă aduce până la doamna Raţiu, unde facem un pinacle cu doamna Rosin. Câştig 1.200 de lei, vin cu tramvaiul până la capătul [bulevardului] Dacia, pe urmă pe jos.

Ieri-dimineaţă, căsătoria tinerei Solacolu, bruneta frumoasă, cu Sandu Racottă, simpatic.

După-masă, domnişoara Stavrescu, pentru o lecţie de franceză, foarte drăguţă, certată şi ea cu Dory. După asta, cu Nineta, cu tramvaiul, pentru ciorapi. La Lila, cu birja. Mare bucurie s-o revăd. Ne întoarcem pe jos.

Cinăm şi ne culcăm. Acum e 4½ dimineaţa, ar trebui să încerc să mai dorm puţin.

Sâmbătă, 28 septembrie 1946. Dimineaţa

Sper să termin azi-dimineaţă cu dentistul, mi-a făcut destul rău. Alaltăieri am curăţat rezervorul şi azi-dimineaţă am comandat păcura pentru 2 octombrie. Se pare că preţurile vor creşte din nou.

Alaltăieri-seară, la Emil, ca s-o văd pe Lila. Am văzut-o şi pe Marta Racottă, care ne-a descris masa de la căsătoria lui Sandu la Burrell (americanul), unde servitorii, înţelegând că masa e la miezul nopţii, nu au pregătit nimic. Trebuiau să fie vreo 20 de invitaţi şi au fost 40. Dar, cum aveau provizii suficiente, lucrurile s-au aranjat.

Ieri, dejun la Elenuţa, excelent şi agreabil: Maria Franasovici, Dombrowski, Stephanie, doamna Oroveanu şi Jean Costinescu. Sunt condusă acasă. După lecţia cu domnişoara Stavrescu,

Cleo, apoi la doamna Buşilă.

3 octombrie 1946. Ora 1 noaptea

Durerile cumplite de picioare mă împiedică să dorm. M-am întors cu Ilie pe la 11 de la Jeana, unde Nineta a organizat o masă drăguţă. Jeana e foarte palidă, are tensiune mare. Sergiu Băicoianu consideră că situaţia e serioasă. Am fost la Lila, unde i-am văzut pe copii. Andrei e foarte voluntar şi bătăios. Am prânzit la fetele mele; la mine e mare dezordine. În fine zugrăvesc salonul şi sufrageria, doar să nu mai uite iar simpaticele mele locatare robinetele deschise!

Am petrecut după-amiaza de ieri cu soţii Catargi (Nelly) şi Andronescu la Popeşti, la Saşa Miclescu. Încă mi-era rău la ficat. Zi minunată, caldă şi blândă.

A sosit la Bucureşti Lola Bobescu pentru concerte cu bărbatul ei de-al doilea, pianist.

6 octombrie 1946. Bucureşti

În sfârşit, plouă.

Din fericire, zugravul a terminat ieri, bietele mele servitoare au muncit din greu ca să pună lucrurile la locul lor. Mai trebuie dat cu benzină şi cu ceară. Ieri şi alaltăieri am mâncat la fetele mele, azi la Saşa Miclescu, cu Androneştii. Ieri după-masă, pinacle la Alice Nenciulescu, foarte gentil. Mă întorc acasă la 11.

Alaltăieri, la Elisa Brătianu, după lecţia cu domnişoara Stavrescu. Vorbim mult de biata Catherine Ştirbey (Buzeşti), care a făcut o recidivă a cancerului, o doare gâtul, i-a prins ganglionii de sub omoplaţi – o oroare. Biata, biata fată!

Conferinţa de pace se apropie de sfârşit. Oare cum va ieşi de aici biata noastră ţară?

9 octombrie 1946. Bucureşti, ora 12½ noaptea

Mare curăţenie în toată casa. Nesuferitul de Roman refuză să-l plătească pe parchetar. Azi, la Marietta. Vorbim îndelung despre biata Catherine. Ieri am dejunat la fetele mele, alaltăieri la Cleo – puţin bolnavă, tensiune.

Otto Stern a murit într-un accident de avion. Mircea Vulcănescu, condamnat la 8 de ani de muncă forţată, Cancicov, la 20 de ani, Ghiolu, la 8. Teribil! Răvăşită!

Se bănuie că şi Elisabeta Arifeanu are cancer la gât.

12 octombrie

Alaltăieri, la săraca Georgeta C[ancicov], e într-o stare îngrozitoare. Apoi, concert simfonic cu Lola Bobescu, Mozart. Remarcabil.

Ieri, ceai la Gerbore, unde tânăra soţie făcea onorurile într-un mod încântător. Pe urmă la Studio, cu D. Ghyka, Florica Assan şi doamna Djuvara, *Ultima oră* de Sebastian. Excelent.

Miercuri, 16 octombrie 1946, seara

Mă întorc de la concertul (recital) Lola Bobescu, cu Buchholz. Cântă minunat, sunet fermecător şi aşa de pur!

Azi, dejun la mine, opt persoane: soţii Ghyka, Miky, pr. Stătescu, soţii Cristoveanu. Foarte agreabil. Meniu: papanaşi şi musaca[*286].

Ieri, 15 octombrie, am luat masa la fiicele mele. Înainte, Papacostea şi Romniceanu, foarte interesant.

După-amiază lucrez. Draga de Sofia Bragadiru vine să mă vadă. Vorbim mult de Nadèje,

care nu ştie încă despre fiica ei că e pierdută.

Luni, 14 octombrie, am făcut lecţia cu Ion şi cu domnişoara Stavrescu. Duminică am mâncat la surorile mele, pe urmă am fost împreună la Margareta V[ulcănescu]. De acolo, la Jeana. Mă întorc acasă pe ploaie.

Vineri dimineaţa, 6½. 18 octombrie 1946

Ieri, pe la 6½, la biata Georgeta C[ancicov], răcită şi plină de nervi. A repezit-o pe sora ei, care încerca s-o susţină. El e tot la infirmerie, e tot ce poate fi mai bine.

De acolo, la concertul de la radio, cu A. Alessandrescu dirijor şi Jacques Genty solist. În program: o foarte plicticoasă simfonietă de Paul Constantinescu – în afară poate de ultimele părţi, unde e mai multă viaţă. După asta, Genty interpretează strălucit *Concertul nr. 4* de Beethoven. Tehnică bună, gust, fără mult temperament. În încheiere, *Marea* lui Debussy, pe care îmi doream s-o ascult din nou. Magnific, orchestraţia excelentă.

Ghykuleştii şi cu mine ne întoarcem cu tânăra Demetrescu.

Necazuri cu caloriferul.

Am uitat să scriu că miercuri am văzut-o pe Cella şi am discutat îndelung despre menajul [principesei] Ileana, care e pe cale să divorţeze. El a cerut şi a obţinut să se ducă la Viena. Cella îmi spune că e grosolan şi prost-crescut.

23 octombrie 1946. Bucureşti, miercuri

Sâmbătă, 19 octombrie, după-amiază la 5½, un mic pinacle simpatic la Alice Nenciulescu. Rămânem la cină. Mă întorc pe la 11 cu drăguţa doamnă Pădureanu.

Duminică, 20, dejun la Gic, pentru ziua de naştere a lui Ion, după ce am ascultat concertul dirijat de Silvestri. Remarcabil. În mod special mi-a plăcut *Simfonia I* de Enescu. Apoi concertul de Rimski-Korsakov (sărbătorirea alianţei româno-ruse), cu Irina Lăzărescu solistă (pianistă bună, fără farmec). În încheiere, *Focuri de artificii* de Stravinski – fără citirea partiturii.

După-amiază, la familia Magheru, săracul doctor e în pat. Trebuie să ascult un tânăr violonist, Brédier, foarte bun.

Mă întorc cu tramvaiul, cu doamna Pascu, tânăra văduvă care lucrează la Ministerul de Externe şi îmi promite jurnale.

Luni seara, concert simfonic cu Jacques Genty ca solist în trei concerte: Mozart, Ravel, Liszt. Virtuozitate uimitoare.

Ieri, prima şedinţă de muzică la mine, lume multă. Lola Bobescu interpretează o sonată de Schumann, cu soţul ei, *Berceuse* de Fauré şi *Habanera* de Ravel. Doamna Ganea (gripată) şi doamna Bădulescu cântă, cea din urmă admirabil, melodii de Reynaldo Hahn.

Sunt îngrijorată pentru Marie Louise: are un abces la o măsea de minte de sus, e tare umflată, penicilină, radiografie, dureri. Nu s-a putut interveni încă, trebuie să refacă două radiografii în dimineaţa asta. L-a consultat şi pe Dan Theodorescu; are o infecţie, ceea ce e enervant, pentru că aici nu există injecţiile necesare.

24 octombrie 1946. Bucureşti, joi dimineaţa

Ieri-dimineaţă m-am dus s-o văd pe Marie Louise, care din fericire e mai bine. Pe urmă iau masa la Liny.

Pe la 5, la Pia Alimănişteanu. S-a pornit un vânt rece, tare neplăcut. Biata Pia a rămas singură, bărbatul ei a murit subit de inimă, ca şi ceilalţi doi fraţi ai lui. E distrusă, mai ales de la

moartea nepotului ei, Ion Pillat, pe care îl adora. De acolo, la Suzana Miclescu, plecată, apoi la Cleo Krupenski – abia se mişcă din fotoliul ei.

Marie Louise e mai bine. În politică nu s-a schimbat nimic, în afară de un ultimatum dat Bulgariei de Aliaţi.

25 octombrie 1946. Dimineaţa

Biata Marie Louise suferă mult din cauza dintelui. Ieri era în pat.

26 octombrie

Sunt mulţumită pentru Marie Louise, căreia dr. Niţescu i-a scos dintele, ceea ce a uşurat-o imediat. Alaltăieri, vreme oribilă. Nu m-am putut duce nicăieri, nici la vernisajul Slătineanu, nici la ceaiul de la Crucea Roşie – a fost, se pare, foarte reuşit şi a adus bani mulţi –, nici la concertul simfonic cu Lola Bobescu, un concert Mozart pe care l-am ascultat la radio.

Ieri-dimineaţă a nins. La dejun: Lola Bobescu cu soţul (Genty), Ciuntu, Ion Marin şi Lila cu Niky. Lola, foarte vorbăreaţă, spontană, ne povesteşte viaţa ei, măritată la 19 ani, divorţată, se recăsătoreşte cu Genty, foarte fericită, are un băieţel de patru ani şi jumătate din primul mariaj. El, foarte francez, povesteşte lucruri interesante despre Rezistenţa din Franţa în timpul războiului. Ciuntu, care a fost la conferinţă, vorbeşte puţin. Ion Marin şi mai puţin, se închina tot timpul.

După-masă, domnişoara Stavrescu la lecţie, apoi la Panaiteşti, pinacle, cu un ceai excelent.

Duminică, 27 octombrie 1946

Ieri, dejun la Cleo Krupenski, excelent, cu fiul ei Nicu şi nora ei Manica (inteligentă). Cleo ne spune că Basil Munteanu, încântat de o lucrare a lui Jean Brăescu, nepotul ei, îl cheamă la Paris şi cere să i se dea o bursă.

Seara, la teatru cu Florica Assan şi Ghykuleştii, *Scrinul chinezesc,* foarte amuzant. Iancovescu şi Balaban în roluri de soţi înşelaţi.

Azi, ziua de naştere a Lilei, dimineaţă mă duc s-o văd, apoi iau masa la Gic. Lili Jora vine la ceai: vorbim mult de Crucea Roşie şi de Marie Brăescu, care şi-a dat demisia (primită) din comitet. Vorbim şi de Maruka, Lili Jora e foarte pornită contra ei din cauza Soniei, nepoata ei, pe care ar fi denunţat-o ca legionară periculoasă şi care acum e închisă într-un lagăr[*287] cu soţul ei.

La 4½ mă duc la Dalles să văd expoziţia Sandrei Slătineanu, încântătoare, a fetei pictorului Verona, foarte bună, a unui oarecare Gâscă (are calităţi, ca şi Gârbacea), apoi Murnu, foarte bun, sculptor. Am uitat să amintesc un excelent bust al lui Enescu de Anghel. De acolo, la Alice Nenciulescu, pinacle drăguţ cu Adina Skeletti. Ne întoarcem cu o maşină. Găsesc pisica în casă. Sultănica asta e prea neglijentă.

29 octombrie 1946. Marţi, ora 6 dimineaţa

Marie Louise e bine.

Ieri am mâncat singură; la 4, oră de franceză cu domnişoara Stavrescu, inteligentă. Pe urmă tânăra Demetrescu vine să mă ia cu maşina (vreme oribilă), trecem să-i luăm pe soţii Ghyka şi ne ducem la Apostol, chelnerul de la Continental, ca să ascultăm cele mai bune discuri ale lui. Îi duc unul cu Elisabeth Schumann, ceea ce îi face mare plăcere. De altminteri e perfect, iar felul cum imită privighetoarea e desăvârşit. Ne pune un disc cu Casals într-un concert de Bach şi în altul de Dvořák, din care finalul, înregistrat la 61 de ani, e neaşteptat de tineresc şi de năvalnic, alături de încântarea provocată de interpretare. Apoi Heifetz, vertiginos, în concertul de Vieuxtemps.

Apostol povesteşte că într-o zi, la Continental, în timpul unei vizite a lui Kreisler la Bucureşti, ar fi făcut gafa să-l întrebe: „Care e, după dumneavoastră, maestre, cel mai mare violonist de azi?”. La care Kreisler ar fi răspuns: „Heifetz, nu se înşală niciodată”. Auzind acestea, Enescu îl întreabă pe Apostol: „Ce-ai făcut?”. „Uite ce am întrebat”, răspunde acesta încurcat. La care Enescu a ripostat: „Cel care nu se înşală niciodată e un robot, nu un artist”. Toată lumea e indignată că E[nescu] a acceptat un loc de deputat.

30 octombrie 1946. Bucureşti, miercuri

Ieri, muzică la mine. Mihai Constantinescu, *Sonata nr. 4* de Bach. Îl găsesc în mare progres. Pălăngeanu şi Skeletti nu sunt de părerea mea, toţi ceilalţi socotesc, ca şi mine, că e foarte bun. Apoi domnişoara Mărculescu cu *La bonne chanson*, pe versuri de Verlaine, muzica de Fauré. E cu adevărat o bună muziciană şi e foarte inteligentă. Cântă încântător. În încheiere, un violoncelist plicticos.

1 noiembrie 1946. Vineri

Ieri, dejun agreabil la Sanda Paulescu, excelent de asemenea ca meniu. Vreme mizerabilă, umedă. Mă întorc pe jos şi nu mai ies toată ziua. Lecţie plăcută cu micuţa Ina.

Toto Brăiloiu şi Jalea, numiţi membri corespondenţi ai Academiei.

3 noiembrie 1946. Ora 3 noaptea

Ieri, la dejun, şapte persoane: Skeletti cu fiul lui, Florica Musicescu, Păstorel, Stroescu, doamna Zaharia şi domnişoara Mărculescu. Păstorel a fost de o vervă nesecată. Am râs tare mult. Mai târziu, la Cleo Krupenski, era acolo şi sora ei cea teribilă.

Dimineaţă m-am dus s-o văd pe Adina Ştirbei, cu erizipelul ei la picior – e mai bine. Vorbim de biata Catherine, fata Nadèjei, care e pe moarte din cauza cancerului.

Vineri, la Naţiunile Unite, unde îi cunosc pe soţii Stewart, ziarişti britanici care pleacă la New York. Sunt necăjiţi mai ales că închiriaseră pe un an o vilă pe Valea Timişului. El e tare urât, inteligent; ea, blondă, fără să fie drăguţă, agreabilă, sigură pe sine. Film de război american, *The fighting lady*, plictisitor. Vişoienii, drăguţi, mă duc acasă.

Ieri, concert simfonic. La pupitru: Jianu. Mare decepţie. *Simfonia a IV-a* de Brahms – nici ritm, nici nuanţe. Concertul pentru violoncel de Dvořák, Aldulescu excelent – de altfel, a venit cu o diplomă de la concursul internaţional de la Geneva. În încheiere, compoziţii pline de farmec ale lui Rogalski, *Paparudele* şi *Pătrunjelu*[*288].

Mă duc pe jos la dejun la surorile mele. Pe urmă cu două tramvaie la Marietta Balş, să iau ceaiul. Vorbim mult despre biata Catherine Buzeşti, care moare la Berna de un cancer generalizat. Tragic.

8 noiembrie. Sf. Mihail

Ziua onomastică a tânărului nostru Rege. Plouă.

Marţea trecută, muzică aici.

Miercuri, prânz la fetele mele. Apoi înmormântarea bietei Elisabeta Arifeanu, moartă de cancer la Spitalul Militar. Mă întorc la Marie Louise ca să ascult o tânără croitoreasă, voce fermecătoare. Apoi lecţie cu Ion şi îmi închei după-amiaza la Florica Assan, unde erau Miouche Duca şi Simpson. Conversaţie destul de interesantă. Argetoianu şi doamna Catargi, în pană la Odessa; marea agitată, nu se pot întoarce până nu se linişteşte.

Aseară, concert minunat al perechii Genty-Bobescu: trei sonate, Beethoven (*Alexander March*), Schumann şi Fauré.

Azi cântă la Institut.

10 noiembrie

Bobeştii au cântat la Institut sonate de Fauré şi Poulenc; prima, minunată; a doua, ceva rezerve pentru ultima mişcare, primele două foarte frumoase. Sonată scrisă în memoria unui poet spaniol decedat.

După Institut, concert Cella-Cionca la două piane. Foarte bine, mai ales Bach, Mozart şi Mendelssohn, Schumann, studiile simfonice, care sunt nişte minunăţii; ar trebui interpretate mai curând de nişte visători.

Ieri, la doamna Onicescu, ceai, cânta Suzy Djuvara – e în mare progres, vocea ei a căpătat amploare.

Luni dimineaţa, 11 noiembrie 1946

Ieri, concertul simfonic nu m-a atras. Au dirijat Mircea Bârsan şi un domn Marius Constant: îşi interpreta propriul concert – am rămas reticentă.

M-am dus să prânzesc la surorile mele; erau acolo Lila şi Georgeta Manu cu fiica ei – aceasta din urmă e simpatică, fără să fie frumoasă, şi pare inteligentă.

Pe urmă, la Jeana, unde Gogu nu e foarte mulţumit de braţul lui; îşi trece vremea tot frecându-l. Ea îmi arată o fotografie din *Vogue* a Acăi, drăguţă. E tot ce ştie de ea. La urmă, la Florica Assan, unde era Miouche.

Anca cu sora ei şi tânăra Mişulica [Filitti]. Se discută politică şi se comentează întoarcerea lui Argetoianu. A întinerit, toată lumea i se pare îmbătrânită. Ar fi rămas până în primăvară la Paris, dar nu mai avea bani. L-a văzut mult pe G[afencu], de care e încântat.

Mă duc la Adina Ştirbei, tot în pat cu flebita ei varicoasă. E dulce şi bună. Pe urmă mă întorc pe jos, mănânc la fetele mele, lecţie cu Ion. Puţin pian. Mai târziu, la doamna Buşilă, ceai, cu Yvonne Christopol, Despina Costinescu, Gogu, Toutou şi cele două surori Baranga Călinescu.

Se vorbeşte despre escrocheria a cărei victimă a fost Nicolae Pillat la Paris, despre blana lui Toutou care le-a fost încredinţată şi care a fost mâncată de molii. Asta de fapt nu e vina pungaşilor. Mă întorc pe jos, vreme infectă. Portăreasa îmi spune că mă părăseşte, sunt încântată că o înlocuiesc, ca şi pe mecanic, cu folos.

15 noiembrie 1946

Mare agitaţie în oraş pentru alegeri şi obţinerea buletinului de vot. Se face coadă cu orele. Renunţ.

Reiau de marţi: muzică aici, sonată de Beethoven (a IV-a, nu una din cele mai frumoase), Smărăndiţa Athanasof şi Bernfeld; succesul zilei a fost Nini Drăgănescu, cu o splendidă voce de soprană. Apoi Irina Lăzărescu: Victoria Rameau, Albéniz, Musorgski. Foarte bună pianistă. Maria Pillat îmi trimite volumul dedicat memoriei soţului ei, unde toţi prietenii şi admiratorii scriu câteva pagini de amintiri. Foarte emoţionant.

Am dejunat la soţii Mihai Popovici, unde Mrs. Gunther are o ieşire regretabilă pe seama atitudinii anglo-americanilor. Vin acasă cu maşina ministrului Turciei.

Ieri am dejunat la fetele mele. După-amiază, pinacle la Alice N[enciulescu]. Ratez concertul dirijat de Rogalski, cu Nadia Chebap ca solistă. D. Ghyka îmi telefonează că a fost de

excepţie şi că nebuna de Nadia a cântat admirabil concertul de Saint-Saëns. Îmi pare rău că l-am pierdut.

Azi iau masa la Liny.

Duminică seara, 17 noiembrie 1946

Reiau de vineri, când am luat masa la Liny, cu drăguţul ei nepot. Liny nu e bine, probabil va trebui să se opereze.

După-amiază, ceai la Naţiunile Unite, filmuleţ american. Mă întorc cu fetele Vişoianu, aşa de drăguţe cu mine.

Ieri, sâmbătă, zi foarte încărcată. Dejun la Atanaseşti, cu Adela Cantemir – masă delicioasă; apoi, la 4½, la Cristina Brătescu, ceai cu principesa Ileana, mereu la fel de simpatică. Pe urmă Mrs. Schuyler mă conduce la doamna Djuvara, alt ceai de cucoane, de unde doamna Mihail mă aduce în oraş: la Ateneu, concert Mihai Constantinescu.

Azi-dimineaţă renunţ la concert, ascult o parte la radio, dirijează Silvestri, cu violonistul Maghiari ca solist. Bun.

Dejun plăcut la C. Cantacuzino, cu Mia Spătaru, baroana Keller şi soţii N. Mavrocordat.

Mai târziu, festival Jora la Dalles, conferinţă plictisitoare a lui Ciomac – în special foarte lungă. Pe urmă sonate pentru vioară şi pian, cu Jora la pian şi Teodorescu la vioară. Apoi Smărăndiţa Athanasof, variaţiuni pe o temă de[*289]. *Măriuţa*, cu Floria Capsali şi un oarecare Demetrescu. Excelenţi amândoi. Mai apoi Lisette Georgescu, cu melodii mai curând spuse decât cântate şi un cvartet de coarde.

De acolo, pe jos, la Studio, pentru piesa lui Camil Petrescu *Mitică Popescu.* Rolul principal foarte bine făcut, restul nu-i grozav. Replici amuzante care fac publicul să râdă.

Luni [Joi] seara

Plouă cu găleata. Anevoie de găsit „transportatoriu”, cum zice Mrs. Schuyler, nevasta generalului american, blondă, vie şi spontană.

Dejunez la Lila, copiii sunt drăguţi, cel mic e foarte caraghios, mai vesel şi mai vorbăreţ decât fetiţa.

Mă întorc acasă foarte repede ca să primesc comitetul Asociaţiei. Vin târziu, dar suntem toţi.

Trebuia să mă duc la ceai la Lili Bălănescu, dar am fost silită să mă ocup de noul portar şi de nevasta lui.

Marţi, muzică aici, excelentă. Mica pianistă de 11 ani, doi minunaţi cântăreţi din Ardeal, sonata de Leclair, *Mormântul*. Geantă şi Gic.

Ziua alegerilor. Întâi m-am dus să votez. În linişte şi uşor.

Ieri, miercuri, la Jeana, Gogu e bolnav, şi pe urmă la Maria Pillat. Îmi citeşte versuri ale soţului ei, *Povestea Maicii Domnului*, ilustrată de ea. Emoţionant.

Azi, întâi la Catherine Catargi, îmi povesteşte călătoria la Paris, operaţia etc. E o femeie deşteaptă, foarte energică. De acolo, la doamna Erard, vizită de condoleanţe: soţul ei, pe care nu-l mai văzuse de şase ani, a murit la Paris de inimă. Îmi arată fotografii cu casa ei din Strasbourg. De acolo, la Ateneu pentru concertul simfonic de la Radio: Voicu, solist în concertul de Ceaikovski, dirijat de Mendelsohn, care execută şi o suită pentru orchestră, a lui – a obţinut premiul Enescu.

Luni dimineaţa. 25 noiembrie 1946

Vineri am luat masa la fetele mele, pe urmă un film destul de copilăros la Luxor, *Secrets,* cu minunatul Blanchar. Mă întorc, lecţie cu Ion şi pe urmă la Florica Assan, care nu se hotărăşte să se ducă la fiul ei la Paris.

De patru zile s-a stricat caloriferul, stăm în frig. Nici petrol nu e.

Sâmbătă: pinacle la Panaitescu, urmat de o gustare excelentă. Mă conduce acasă generalul Zlotescu.

Ieri, duminică, a venit să mă ia tânăra Demetrescu, mergem la concertul simfonic dirijat de Jora. În program: *Amintiri moldoveneşti*[*290], concert de Liszt, cu Prunner, care nu-mi place foarte mult. În încheiere, *Simfonia a III-a* de Brahms. Tânăra Demetrescu ne conduce pe toate la Gic, unde iau masa, la 5, pe o vreme mizerabilă. La D. Ferechide, audiţie pentru flautistul Jianu, foarte frumos, cu pian şi fagot. Trio de Rameau, splendid.

La Saşa Miclescu, N. Mişu ne cântă Chopin şi ne citeşte o fantezie scrisă de el.

Azi-dimineaţă mi-a telefonat Aca de Barbu. Vrea să mă vadă.

26 noiembrie 1946

Săracul Gogu iar nu e bine, are febră mare. Ieri, Aca de Barbu m-a rugat să intervin ca Ioana Nicola să meargă la Timişoara să cânte *Aida*.

Îngheţ. Caloriferul nu a fost reparat. Gripată.

Dejunez la fetele mele.

La 5, la Aro, excelent concert de discuri.

Noapte proastă. Frisoane.

Miercuri

Muzică aici. Mica Drăgănescu are mare succes.

Gogu e mai bine, datorită penicilinei.

Ieri, la Apostol, cu E. Ghyka şi surorile mele. Discuri excelente.

Azi, la doamna Cionca, la două piane cu Cella. Foarte bine.

Luni, 2 decembrie 1946

Săptămână agitată. Grigore a fost foarte bolnav. Din fericire e mai bine.

Biata Catherine Ştirbei Buzeşti a murit noaptea trecută la Berna. E înfiorător! Mă gândesc la mama ei, ce deznădejde!

Reiau firul săptămânii: vineri, ceai la Naţiunile Unite, două filme documentare, unul românesc, altul sicilian, ultimul încântător.

Sâmbătă, ceai la Mandrea. Apartamentul e ca nou.

Ieri, duminică, concert reuşit cu Imre Ungár, două concerte Mozart şi Chopin, mai ales cel din urmă frumos şi interpretat cu fineţe. Orchestra l-a masacrat pe Mozart.

Dejunez la surorile mele; Lily, pe care n-am văzut-o de când s-a întors de la ţară. Apoi la Adela Popovici, comitetul Asociaţiei. Dragomirescu ne conduce acasă pe Miky Andronescu şi pe mine.

Azi, dezastru, caloriferul refuză să meargă. Îngheţăm în casă. Emil şi Coletta îmi dau lemne ca să fac foc în cămin. Vine Margareta Vulcănescu; discutăm multă vreme, biata de ea. Situaţia ei e tristă.

Marţi, 10 decembrie 1946

Caloriferul reparat, 2.500.000 de lei, plus 550.000 de lei daţi mecanicului recomandat de doamna Beşa şi alţi 500.000 daţi lui Costică. Nu şi-a terminat treaba şi îmi rezervă surprize. De câteva zile vremea e aşa de mizerabilă, că aproape nu mai ies.

Miercurea trecută i-am avut la muzică pe Aldulescu cu Şoarec – amândoi excelenţi – şi apoi pe Stroescu, în *Dragoste de poet,* de Schumann.

Vineri, Sf. Nicolae, aperitiv şi dejun la fratele meu Nicu. După-amiază, la 5, la Coletta: *Surprise party*, supeu de gală, încântător.

Duminică, concert simfonic, dirijat de Lindenberg. Valentin Gheorghiu în concertul de Beethoven şi-a ţinut toate promisiunile: muzical, strălucitor, sensibil, muşcător – pe scurt, un pianist excelent. Lindenberg a dirijat foarte bine.

Pe urmă, pe jos, pe vremea asta infectă, la fratele meu Grigore, mai bine. Dejun la surorile mele, apoi pinacle la mine cu Margareta Brătianu, Adina Skeletti şi domnişoara Popovici. Mai târziu, Liny şi Marioara.

Ieri am ieşit doar ca să prânzesc la fetele mele.

10 decembrie 1946

Azi mănânc singură acasă; lecţie cu Ina, vine murată; e o vreme oribilă. Totuşi am curajul să ies, pe o ploaie torenţială, să caut o maşină şi mă duc la 6 la Dalles, festival Fauré, unde tânăra Mărculescu a cântat minunat *La bonne chanson.* Am ascultat cvartetul de coarde. Ce mi-ar plăcea să-l mai ascult o dată! Pierd cvartetul pentru pian, cu părere de rău, trebuia să mă duc la concertul Cionca. Am norocul s-o întâlnesc pe doamna Saşa Roman, care are bunăvoinţa să mă ducă la Ateneu. Acolo, lume puţină. Doamna Cionca interpretează Bach admirabil. Sonata de Beethoven, cam prea repede, după gustul meu. În general mi se pare că apasă tare, dar tehnica ei e perfectă. Aş dori să aibă ceva mai mult temperament, îi lipseşte forţa. Dr. Brânduş, foarte drăguţ, mă conduce acasă.

11 decembrie

Azi, dejun la familia N. Mavrocordat, foarte plăcut. Mă întorc pe jos cu Râmnicenii. Pe urmă la concert. Lume multă; program interesant. Micul Mitrea, de 11 ani, improvizaţii. Suzy Djuvara cântă cu voce amplă, cam spartă, după părerea mea, are temperament. Pe urmă Irina Lăzărescu, lucrări de Negrea, foarte bine. Apoi Gaby Grubea, excelentă violonistă, andantele din *Simfonia spaniolă* de Lalo şi două bucăţi de Kreisler. Săveanu, un fragment din opera *Mioriţa*.

16 decembrie 1946. Bucureşti

Joi, pe o furtună cumplită, ceai la Davideşti, cu Stoilow, ambasadorul nostru la Paris. Inteligent, agreabil. Vorbim de Elena Văcărescu. Imposibil să venim cu maşina Magherilor, nu merge. Vineri furtuna de zăpadă continuă. „Principele Mircea” şi pe urmă pe jos, un adevărat chin, la dejun la Jean Costinescu.

Soţii Reutersward mă conduc la Marie Louise, drăguţii de Vişoieni vin să mă ia şi mergem la Naţiunile Unite, unde erau *Datini de Crăciun*[*291], iau ceaiul şi Cody Taşcă vine să-mi spună liniştită că îmi arde casa.

Sandu Racottă şi soţia lui sar să mă aducă acasă; din fericire, focul fusese stins, dar casa era plină de fum şi de murdărie. Individul de la calorifer, neglijent cum sunt toţi, şi-a dat foarte bine seama că păcura se scurge, dar n-a dat atenţie. Rezultat: stăm în frig. Sper să aducă azi un injector. Neplăcut cât cuprinde.

Sâmbătă, iar „Principele Mircea”. Prânzesc acolo, la 4 mă duc la Marie Louise. Stau cu micul Ion, care e în pat (uşoară nefrită; colibacili, albumină).

Mă întorc să mă îmbrac ca să merg la cină la drăguţii de Vişoieni. Masă excelentă, lume necunoscută, în afară de doamna Aldea şi de verişoara Vişoianu. Mă conduc acasă cu maşina.

Ieri-dimineaţă, duminică, concert simfonic cu Lindenberg, o harpistă de la Cluj, conservatorul la Paris, interpretează *Dans sacru* [*şi dans profan*] de Debussy. Mai curând plictisitor. Doamna Alexandrini mă duce la Gic, unde iau masa cu Binica şi Ion Marin. Discuţie pe tema religiei. Pe urmă la Jeana. Gogu e mult mai bine. Apoi, pinacle la Panaiteşti. La 11 generalul Zlotescu mă aduce acasă.

24 decembrie 1946, Bucureşti

N-am mai scris nimic fiindcă am avut necazuri mari, început de incendiu din cauză că s-a stricat caloriferul. Din fericire, s-a stins repede. Era o zi de vineri. Recepţie reuşită la Naţiunile Unite, la *Datini de Crăciun*, când Cody Taşcă vine şi mă anunţă cu o voce caldă că îmi arde casa.

Soţii Sandu Racottă mă duc acasă, unde din fericire focul a fost stins, dar ce nebunie, ce fum şi ce mizerie! După asta patru zile şi cinci nopţi într-un frig glacial. S-au golit radiatoarele ca să nu îngheţe. Toată lumea e drăguţă şi prevenitoare.

25 decembrie 1946

Aseară, la Lila, pom de Crăciun pentru cei doi micuţi. Minunat. Ileana e încântată de păpuşa şi de pătuţul pe care i le-a dăruit bunica.

Am dejunat la Ghica Deleni, cu soţii Gogu, soţii Pulief, Skeletti şi încă cineva. Ea are mare talent la pictură şi surprinde asemănarea perfect. Şi florile ei sunt drăguţe, nici naturile moarte nu-s rele.

Sâmbătă am fost la un mic pinacle la Alice Nenciulescu şi miercurea dinainte am avut muzică aici, în ciuda frigului, căci doar în acea zi a mers caloriferul. Bieţii mei muzicieni aveau degetele îngheţate şi toate doamnele au stat cu mantourile, ba şi cu şoşonii. În program: trio de Dvořák şi *Vals gingaş* de Kreisler, cu Şoarec, Aldulescu şi Voicu – executat admirabil.

Luni dimineaţa, 23 decembrie, la Elisa, pe care n-am văzut-o de foarte mult timp, şi la Nadia. Mă întorc cu Alice Romniceanu.

Duminică dimineaţa am fost la concertul simfonic dirijat de Rogalski, festival Mendelssohn, cu Voicu în concert. În încheiere, simfonia *Transformare*, cu unul din principalele motive din *Parsifal* pe care şi le-a însuşit Wagner. De altfel, se pare că nu se jena şi îi spunea lui Liszt: „Tăticule dragă, nu te superi dacă ţi-am luat tema asta sau asta?”.

Am dejunat la Marie Louise, ceaiul la Marietta Balş şi apoi o cafea la Florica Assan. De la ea m-am dus la Marie Louise, unde erau foarte agitaţi, pentru că Ion s-a dus la un coleg şi de acolo cu el şi cu alt prieten la cinema, împreună cu o fetiţă de 13 ani care nu avea acte asupra ei. A fost dusă la Poliţie şi Ion, nevrând s-o lase să meargă singură (el avea acte), s-a dus cu ea. O întreagă poveste. I-au telefonat Colettei de la cinema să se ducă să-l elibereze, dar deja era prea târziu. Era la Poliţie, de unde de altfel i-au eliberat imediat. Cum era după boală şi a avut atâtea emoţii, a făcut imediat 38 cu 4.

25 decembrie. Crăciun 1946

Azi am fost 14 la masă, cele trei fiice ale mele cu soţii lor, cele două surori ale mele, cu băiatul lui Gic şi trei dintre nepoţii mei, Andrei fiind prea mic.

S-au împărţit cadouri. Ne-am bucurat să fim împreună.

La 5½ m-am dus la Capri, unde era un pinacle şi de unde m-am întors. Întâi ceai cu prăjituri şi la 10 un supeu excelent. Pierd 1.000 de lei şi am norocul să mă întorc cu maşina.

26 decembrie 1946

Dejun la surorile mele, vreme minunată, a nins puţin, dar se topeşte, e murdar. Apoi la Lili, la Gogu, mult mai bine, uimitor de rezistent. Soţii Mihai Berindei mă aduc acasă.

Sâmbătă, 28 decembrie 1946

Lume la mine la dejun: soţii Ghyka, Burrell (american, Standard Telephones and Cables), Coletta şi George, Ciuntu şi Păstorel. Masa n-a fost grozavă.

După-amiază, un moment la pomul Inei, ceai şi prăjituri, 11 lumânări pentru cei 11 ani ai ei. După aceea, cu Elisabeth Ghyka la soţii Magheru. La întoarcere, ne oprim puţin la Georgeta Cancicov. Îi duc o portocală pentru soţul ei – tot arestat (la Spitalul Militar de câtva timp).

Duminică dejunez la fetele mele, pe urmă la teatru cu Florica Assan (*Nana* de Zola), din care Kiriţescu, autorul *Gaiţelor*, a făcut o piesă nu chiar rea. Jucată de Puia Ionescu, nepotrivită în scenele de seducţie. De acolo, pe jos, la doamna Botez, pinacle şi cină foarte bună.

Ieri, dejun la Androneşti (excelent), m-am dus şi m-am întors pe jos, mă dor rinichii, m-am întors mai repede.

Vizită la Sanda Negroponte, care nu mă poate primi, nou-născutul ei având gripă. Era şi doctorul acolo. Mă primeşte Arethia [Tătărescu], arată foarte bine, are o coafură nouă. De acolo la Didi şi pe urmă la Marie Louise, tot gripată. Astă-seară se duce la Mitzi la revelion. Mă tem să nu răcească. Şi de Ion cel mic sunt puţin îngrijorată.

*254 Fiul Lilei.

*255 Cum puteţi dumneavoatră, un muzician atât de bun, să compuneţi o asemenea absurditate? E mai rău decât Franck! (germ.).

*256 În limba română în original.

*257 În limba română.

*258 Citat din Louis Bromfield, *The Strange Case of Miss Annie Spragg.*

*259 Cădere nervoasă (engl.).

*260 Citate din Margaret Kennedy, *Together and Apart*, Londra/Toronto, 1936 (ediţia franceză: *Solitude en commun*, Paris, 1936; ediţia română: *Singurătate în tovărăşie,* traducere de C. Borănescu Lahovari, Bucureşti, 1942).

*261 În limba română în original.

*262 Citate din biografia lui Shelley semnată de André Maurois.

*263 În limba italiană în original.

*264 În limba română în original.

*265 Suficient exerciţiu (germ.).

*266 Rochiţa-rândunicii (engl.).

*267 Citate din Grigore Gănescu, *La Valachie depuis 1830 jusqu'à ce jour. Son avenir,* Bruxelles, 1855.

*268 Text întrerupt; urmează un model de cerere în limba română[89].

*269 Notă despre Gobineau. Listă de acţiuni la Gaz Metan, Reşiţa, Nitrogen, Mica etc. Ciorna unei scrisori de condoleanţe; mic dicţionar englez-francez. Modelul unei scrisori de omagiere, probabil către părintele Petrescu, prin care Asociaţia Muzicală îi oferea „un modest

premiu” de 200.000 de lei pentru contribuţia la interpretarea *Oratoriului* lui Paul Constantinescu. Altă schiţă, probabil a unui articol, *Rolul femeii*.

*270 În limba română în original.

*271 În limba română în original.

*272 În limba română în original.

*273 În limba română în original.

*274 În limba română în original.

*275 Cămin (engl.).

*276 În limba română în original.

*277 Citate din Rabindranath Tagore.

*278 În limba română în original.

*279 În limba română în original.

*280 Citate din Romain Roland, *Vie de Michel Ange*, Paris, 1911.

*281 Citate dintr-un articol al lui E. Ciomac despre cvartetele lui Beethoven, apărut în *Simetria*, IV, 1942-1943, p. 122. Textul se referă la Socrate.

*282 În limba română în original.

*283 În limba română în original.

*284 În limba română în original.

*285 În limba română în original.

*286 În limba română în original.

*287 În limba română în original.

*288 În limba română în original.

*289 Spaţiu alb.

*290 În limba română în original.

*291 În limba română în original.

1947

2 ianuarie 1947

Revelion la Gerbore, legaţia Italiei, şase la masă, al şaptelea vine la şampanie. Masă excelentă, legaţie foarte frumoasă – din păcate, ei pleacă în luna februarie. Ghyka, Woroniecki şi eu ca invitaţi. Nicolae Kretzulescu, la şampanie. Démètre Ghyka, optimist în privinţa situaţiei în general. Gerbore, mult mai puţin. Să aşteptăm şi să sperăm. Trist e că nu vom avea decât cu greutate păcură şi electricitate pentru încălzit – aşa se spune.

3 ianuarie 1947, seara

Ieri am dejunat la fetele mele. Marie Louise îmi pare abătută de la ultima ei gripă şi destul de indiferentă. În schimb Coletta e de o dispoziţie neschimbată. Cel mic e mai bine. După aceea, ceaiul la Mimi Berceanu. L-am revăzut pe ginerele ei, foarte simpatic. La gura sobei, ceai bun, cozonăcei gustoşi, zgomot mult. Toată lumea vorbeşte în acelaşi timp, cu pretenţia să fie ascultată.

Afară, crivăţ şi ninsoare. Toată ziua am stat în casă, să-mi pun ordine în lucruri. Ies la 7 doar ca să mă duc s-o îmbrăţişez pe Cleo Krupenski.

12 ianuarie 1947

Opt ani de la căsătoria Lilei. Cum trece vremea! Azi, a patra zi fără pâine sau mălai[*292]. E de rău. Ieri, la dejun, Argetoienii, Savel, Sandu R[acottă], nevasta drăguţă, idol hindus, soţii Emil Costinescu. Interesant.

La 10, la Naţiunile Unite.

La 8, muzică aici, cu Lydia Cristian, Gerxovici, tânăra Drăgănescu (canto). Lume puţină, din cauza frigului.

Duminică, pe 5, am dejunat la Saşa Miclescu. Vreme oribilă, urmată de viscol[*293]. Mitzi e necăjită, o mică intervenţie necesară. Din fericire, i-o face Burghele.

16 ianuarie 1947. Ora 4½ dimineaţa

După bunul meu obicei, mă scol în fiecare noapte pe la 3-4 şi nu mai pot adormi. Tot oraşul se vaită de lipsa de combustibil, chiar şi gazul (metan şi natural) lipseşte. Altă dată se stinge lumina, plăcut pentru caloriferele care merg cu curent electric! Bine că nu e frig afară.

Azi-dimineaţă Burghele a operat-o pe Marioara. La 8 vine Gic să mă ia, mergem la Saint Vincent [de Paul]. Atâtea griji şi pentru Ion cel mic, a slăbit aşa de mult.

Recapitulare:

Duminică, dejun la surorile mele, zăpadă multă, se circulă greu.

Luni, dejun la Lila. În ajun făcuse opt ani de căsătorie, s-a dus după-masă la bridge la Mandrea, proaspăt căsătoriţi.

Marţi iau masa la Marie Louise, caloriferul nu merge, Coletta e gripată. Lecţie cu Ion.

Ieri, miercuri, dejun la Stoeneşti, cu soţii Mandrea şi Magheru (Titu). Se vorbeşte despre nevasta prinţului Nicolae, care a fost la Bucureşti pentru funeraliile mamei ei. Lipsă de tact şi vulgaritate. Pe urmă muzică la mine: Ioana Nicola, a cărei voce e minunată. Irina Lăzărescu cu tânărul Săndulescu: o sonatină de Schubert şi două de Grieg. Lume multă. A fost interesant. I. Lăzărescu interpretează cu nerv, are tehnică, gust şi inteligenţă.

21 ianuarie 1947

Marioara a fost operată joi dimineaţa de dr. Burghele de un polip pe colul uterin. A suferit mult, sărăcuţa, dar acum e bine. Am văzut-o ieri. Am petrecut după-amiaza cu ea, după ce m-am întors de la doamna Djuvara, unde am luat masa cu Dombrowski, plin de optimism şi zgomotos, Stoeneştii, un cuplu pe care aproape nu-i cunoşteam – parcă Gheorghiu.

Ieri s-a semnat la Washington pacea cu America. Pentru noi e important s-o semnăm cu Rusia, ca să plece armata de ocupaţie, pentru că nu se mai găseşte pâine deloc.

Vineri trebuia să am lume la dejun, am amânat pentru lunea viitoare, la cererea doamnei Aldea, care m-a rugat ieri să iau masa la ea cu soţii Schuyler şi turcul care pleacă la Sofia, post mai important pentru turci decât Bucureştiul.

La radio, discuţii asupra discursului lui Bevin, pe care *Pravda* îl comentează defavorabil.

Duminică am fost la concertul compozitorilor la sala Dalles, unde Silvestri şi Maghiari au interpretat într-un mod plăcut *Sonata* de Paul Constantinescu. Irina Lăzărescu, *Fabulele* aceluiaşi.

23 ianuarie 1947

Ieri, muzică aici; program dintre cele mai interesante: *Sonata* de Francœur, violonistul Savin (foarte bun) cu Iolanda Zaharia, aşa de bună muziciană, acompaniată pe nepregătite. Apoi doamna Bădulescu ne-a încântat pe toţi cu vocea magnifică, gustul şi muzicalitatea ei. Pe urmă Silvestri şi Maghiari, două sonate: Paul Constantinescu şi Silvestri şi *Fabulele* pe care Irina Lăzărescu le cântă din nou.

Înainte de asta, am fost convocaţi, la ora 5, la Regina Elena, adorabilă ca întotdeauna, dar îngrijorată de toate, ca şi de sora ei, al cărei soţ a plecat în Brazilia. Ea e în Elveţia şi suferă de stomac de când a fost dusă de boşi într-un lagăr, unde au fost atât de mizerabil hrăniţi. Valentina era mai pesimistă decât noi toţi, care de fapt nu suntem chiar aşa. Mai ales fetele mele iau partea bună a lucrurilor.

Marioara e mult mai bine, dar uite că sunt două zile de când n-am fost s-o văd. E aşa departe şi aşa de complicat!

Alaltăieri am luat ceaiul la domnul Misirliu, iar soţia lui, care e născută Neamţu, ne-a arătat broderii splendide lucrate la Craiova. E o femeie de gust, ea însăşi pictoriţă.

28 ianuarie 1947, seara, marţi

Duminică am fost la concertul simfonic dirijat admirabil de Silvestri. În program: concert de Mozart, cu Elvira Loebe, compoziţii de Rogalski şi Bartók. Mare succes.

Vreme oribilă, ninge şi bate vântul. Noroc că vine tânăra Demetrescu să mă ia cu maşina.

Ieri, la dejun: soţii Ghyka, Nadia, Ciuntu (pleacă luni la Paris), soţii Vişoianu, Victor Bădulescu şi Lila cu soţul ei. Agreabil. Ceai la Saşa Miclescu. Cella interpretează inteligent Chopin, fără sentiment – e cam sec.

Ne ducem, Elisabeth şi cu mine, pe viscol, la Teatrul Comedia să vedem *Maşina de scris* a lui Cocteau. Piesa în sine – puţin roman poliţist, e însă jucată admirabil. Marioara Voiculescu, transformată, are douăzeci de ani mai puţin, Beate Fredanov, joc nuanţat, suplu, variat. Popescu, angajat la Burg[theater], interpretează rolul fratelui geamăn. Se pot exprima rezerve în legătură cu jocul lui.

Azi m-am dus să prânzesc la surorile mele; Marioara s-a întors de la sanatoriu, cam slabă. Mă întorc pe jos cu soţia lui Dimitrie Prodan, apoi merg la Florica Assan şi la Sanda Negroponte,

copilul ei cel mare e gripat. Un moment la Cleo Krupenski. Tătărescu pleacă luni la Paris pentru semnarea păcii, cu Ciuntu şi Filotti (acesta din urmă numit ministru la Roma).

31 ianuarie 1947. Bucureşti

Marţi, 28, am luat masa la Bebe Petrescu, cu Nadia şi soţii Grigore Duca. Bebe foarte amabilă, dejun excelent. Vorbim despre Martha Bibescu. Grigore Duca zice că o judecă, dar e sub şarmul ei. Eu spun că nu-i iert articolul pe care l-a scris despre Regina Maria când aceasta era deja atât de bolnavă.

Muzică la mine. După-masă briliantă. Silvestri şi Maghiari, sonata de Franck, trio de Couperin: Şoarec, Aldulescu şi Voicu. Cântă doamna Niculcea.

Ieri am dejunat la copiii mei. Lecţie cu Ion, ceai la doamna Buşilă. Nadia vine să-i spună că pe 10 februarie se va da o lege de amnistie şi soţul ei va fi achitat. Ştie asta de la Tătărescu.

Azi am văzut-o pe Elisa. Era în pat, spune că îi e tot timpul frig, şarmantă şi aşa de plăcută!

31 ianuarie 1947. Miezul nopţii

Vin de la un foarte frumos concert dat de doamna Bădulescu, elevă a lui Stroescu, voce de mezzo, caldă, temperament frumos, dicţie excelentă, fizic interesant. Din păcate, lume puţină. Merg cu tânăra Vişoianu. Avem norocul să găsim taxiuri şi la dus, şi la întors. Tânărul cuplu e aşa de drăguţ şi aşa de bun cu mine!

1 februarie 1947

Azi, dejun excelent la familia Iuraşcu, am norocul să merg cu Râmnicenii în maşină. Mă întorc acasă să mă odihnesc puţin şi merg la ceaiul de la soţii Popovici, cu Nadia şi Tătăranu, tot cu maşina. Ceai foarte agreabil. O întâlnesc pe doamna Christian Auboyneau, furioasă din cauza poveştii cu Marietta. Ceai îmbelşugat şi simpatic. Astă-seară, la radio, tratatul de pace cu România. Foarte dur. Tătărescu pleacă luni, cu Ciuntu şi Filotti.

3 februarie 1947. Bucureşti

Ieri, dejun la surorile mele. Fără concert, din lipsă de combustibil. După dejun, un mic pinacle. Apoi cu maşina Brătienilor la fratele meu Grigore, care împlineşte 80 de ani. Frumoasă vârstă.

Dinu Brătianu, care a împlinit acum câteva zile 81 de ani, e mai bine ca el, în afară de surzenie.

Se vorbeşte despre viitoarea venire la putere a lui Baba[*294]! Tătărescu a plecat azi-dimineaţă la prima oră la Paris, cu alţi doi miniştri, cred că Voitec şi Pătrăşcanu, plus Filotti şi Ciuntu.

6 februarie 1947

Luni, la 6, excelentă conferinţă a lui Rebeyrolle, la Institutul Francez, despre Gauguin, cu proiecţii.

Marţi, la Saşa Miclescu, vitează, cu toate că are braţul rupt. Se vorbeşte mult literatură. Mă întorc cu Maria Odobescu.

Ieri-dimineaţă, pe un dezgheţ oribil, la Palat, pentru atelier. Lucrez o cuvertură. Apoi dejun la Marie Louise, pe urmă aici, muzică. Şedinţă foarte frumoasă cu Simona Racottă Solacolu, voce splendidă de contralto, acompaniată foarte bine de Lisette Georgescu. Pe urmă Voicu, violonistul,

cu un instrument mizerabil, interpretează prima parte din concertul de Paganini, *Zigeunerweisen*[*295] de Sarasate şi un capriciu de Paganini – totul admirabil.

Astă-seară, ceai de gală la Ana Ghyka, cu un profesor francez care locuieşte la ea: soţii Ghyka, doamna Mihăieşti, soţii Vlădescu, Yvonne Christopol, soţii Stoianovici, Trancu Paleolog cu soţia (Afaceri străine), băieţii Danielopolu, cu o logodnică adorabilă, domnişoara Bossy. Totul foarte agreabil.

10 februarie 1947. Bucureşti

Semnarea păcii la Paris, să vedem ce va ieşi!

Saşa Durma a murit alaltăieri.

La Botoşani, dramă conjugală. Titea Mavrocordat îşi omoară soţia şi apoi se omoară şi el. Îngrozitor.

La Bucureşti, Aubain, premiul Romei, a dirijat orchestra Radio, program exclusiv franţuzesc: *Carnavalul roman* de Berlioz, *Ucenicul vrăjitor* etc.

Ieri, comitet incomplet la Elisabeth Ghyka. Afară, dezgheţ îngrozitor. Se alunecă cumplit.

12 februarie 1947. Ora 2 noaptea

Ieri, la 11, am asistat la funeraliile bietei mele verişoare Saşa, care a suferit atât de Parkinson. Era de nerecunoscut. Lume multă. Jalea au atâţia prieteni. Dus şi întors pe jos, dar asta n-a fost nimic în comparaţie cu după-amiaza, la Marietta Balş – o adevărată călătorie. Cât era lumină, a mai mers, dar la întoarcere am alunecat de mai multe ori. M-am oprit la Constance Cantacuzino, minte extraordinară, vioaie şi la curent cu toate. Mă întorc, casa rece, nu mai e păcură; doar puţină pentru muzica din această după-amiază. Pe urmă va trebui să cumpăr la negru cu 2.500 de lei litrul.

13 februarie 1947. Bucureşti

Ieri, miercuri, după-masă muzicală briliantă. În program: *Sonata nr. 2* de Enescu, executată de Ghita Şapira şi de violonistul Maghiari, Ghita strălucitoare, el foarte serios, foarte bun, nu prea are temperament.

Tânăra Mărculescu, acompaniată de Gheciu (secretar general la Finanţe), trei melodii ale lui şi două ale lui Fauré. Perfect din punct de vedere muzical.

Stroescu cântă cu arta-i cunoscută, pe versurile lui Clément Marot, şi, în încheiere, Ghita Şapira şi Maghiari, o sonată frumoasă de Bloch, *Lamentările evreilor la zidul Ierusalimului* (aşa cred). Lume destulă, între care Aubain, dirijorul francez.

Biata Saşa Miclescu trebuie să-i schimbe ghipsul, n-a fost bine pus (Hodoş).

Într-o conversaţie, D. Ghyka aminteşte de butada unui diplomat francez: „Dumnezeu i-a inventat pe sârbi ca bulgarii să nu fie ultimul popor din Europa”.

14 februarie 1947

Ieri am dejunat la Ottuleşti. Frumoasă colecţie de tablouri: Tonitza (mai ales *Fetiţă în alb*), multe nuduri de Pallady, piesa de rezistenţă, *Cap de fată* de Manet, adorabil. Dejun excelent.

După-amiază, la doamna Erard, muzică şi declamaţie.

Sâmbătă

Azi după-amiază, la Suzana Miclescu. Foarte drăguţ. Cafea excelentă.

18 februarie 1947

Duminică dimineaţa, concert simfonic foarte bine dirijat de Ciolan, de la Iaşi: uvertura la *Tannhäuser*, concert de Dvořák, cu un violoncelist sârb. Aldulescu e mai bun. Pe urmă o oroare de Andricu şi a VII-a de Beethoven. Tânăra Demetrescu ne duce, cu Silvestri, la dejun la Gic. Trec pe la Jeana, Gogu e destul de bine, apoi la Cleo.

Ieri, luni, la Palat, la atelier. Se merge anevoie, e frig. Pe urmă dejunez la fetele mele, lecţie cu Ion. Îmi închei ziua la Florica Assan. Seara îmi spune că a murit Elena Văcărescu. A fost o figură şi desigur şi-a servit ţara.

Azi mănânc la Lila. Micuţa are ochii aşa de trişti. Nu se vorbeşte despre chestiune. Foarte amabil, N[iky] îmi împrumută cartea lui Prod'homme despre Beethoven. La întoarcere, mă opresc la cinema. Film prost. Nu mai ies, vine în vizită Marietta Culoglu. Soţii Gerbore pleacă mâine, n-am ştiut nimic. Îi scriu în grabă Marcellei Lambrino.

19 februarie 1947, seara

Vreme oribilă, viscol îngrozitor. Cu toate acestea, destulă lume la muzică. A fost briliant. Doamna Moreanu, magnifică în liedurile de Brahms, Debussy şi o arie din *Samson şi Dalila*. Cella, remarcabilă: două balade de Chopin şi câteva bisuri. Foarte în formă. Savin, violonistul, interpretează *Habanera*, Gic la pian.

1 martie 1947. Bucureşti

Joi seara, 27 februarie 1947, Gogu Georgescu a ieşit din umbră şi a dirijat orchestra Radio. A fost un adevărat triumf, a fost aclamat îndelung şi, deşi era foarte emoţionat, a dirijat admirabil. În program: *Patetica* de Ceaikovski, *Moarte şi transfiguraţie* de Strauss (singura lucrare a acestui compozitor care te emoţionează) şi *Ucenicul vrăjitor* [de Paul Dukas]. În lojă, cu Elisabeth Ghyka şi Ullea.

Despina Hodoş trebuie să se ducă la Geneva, presupun ca s-o vadă pe ducesa de Aosta, suferindă de când a fost internată într-un lagăr de concentrare nemţesc, după ce au intrat Aliaţii în Italia. Mă mir că nu s-au gândit s-o trimită pe Elisabeth, a cărei fiică e în Elveţia.

După concert, mic supeu la ei. Săraca doamnă Buşilă e foarte emoţionată. Ieri, raport al Liei Brătianu despre rezultatele bazarului. Beneficiu net, mai mult de 100 de milioane.

Vreme umedă şi neplăcută. Mă întorc pe jos.

Trei dimineţi la rând m-am dus la atelierul de la Palat, unde se repară cele 5.000 de paltoane trimise de evreii din America. Guvernul Statelor Unite mai trimite o cantitate enormă de îmbrăcăminte, alimente şi medicamente, cu condiţia să fie distribuite de Crucea Roşie de la Geneva şi din România.

Sâmbătă dimineaţa, la Saşa Miclescu, tot cu braţul în ghips; mâna e foarte umflată. Supărată fiindcă îi rechiziţionează casa de alături.

Iau masa la fetele mele. După-amiază, la drăguţa Leni Golescu, atât de schimbată după congestia cerebrală. Discutăm o mulţime de chestiuni interesante. Îmi spune că menajul Despinei, fata ei, cu Hodoş merge acum foarte bine. De acolo, la doamna Catargi: doamna Ullea, Elena Krupenski, Ani Zănescu. Vorbim despre tot ce se întâmplă, nu suntem foarte optimiste, mai ales Ani, în legătură cu Argetoianu.

Binica, preşedinta secţiei feminine, destul de comic.

Ieri-dimineaţă, concert simfonic, cu László Somogyi ca dirijor. Excelent, program frumos,

mai ales o suită pentru orchestră de Haydn, superbă.
Iau masa la surorile mele.
La 5, la sala Dalles, recital Aldulescu. Foarte bine, succes.

5 martie 1947. Bucureşti

Alaltăieri-seară, luni, la 5½, comemorarea Elenei Văcărescu. Lume puţină. Vorbesc: Pas, ministrul Instrucţiunii Publice, câteva cuvinte, voce limpede, doamna Bagdasar, ministrul Sănătăţii – a cunoscut-o pe Elena acum cincizeci de ani şi a revăzut-o la Paris. Prietena aceasta face mai ales politică în discursul ei. Victor Eftimiu vorbeşte foarte bine, cu o mulţime de amintiri despre ea: Victor Hugo, Nietzsche, D'Annunzio, Regina Alexandra a Angliei ş.a. În încheiere, Stroescu cântă melodii de A. Alessandrescu pe versuri ale Elenei, gen Duparc, dar trebuie să spun că nu mi-au plăcut cine ştie ce.

Ieri, la dejun la fetele mele, agitaţie în casă. Coletta pleacă în Moldova cu Crucea Roşie, va locui la Maxut.

La 6½ la Florica Assan, apoi la Ateneu, concert ACT dirijat de Orensky (vechi proprietar din Bucovina, unul din cei mai importanţi, îmi spune Ghita Şapira), solistă doamna Cionca, într-un concert de Bach; are mari calităţi de pianistă, cu efecte frumoase, dar apasă teribil pe clape, bate măsura cu capul, ceea ce n-o împiedică să greşească ritmul.

7 martie 1947

Miercuri, muzică la mine, lume multă. În program, Irina Lăzărescu, muzică modernă: Kabalevski, Prokofiev. Pe urmă două cântăreţe, doamna Gaspar, voce drăguţă, soprană. Doamna Savopol are şi ea calităţi, dar mai e nevoie de studiu. Pe urmă trioul nr. 2 de Mendelssohn, I. Lăzărescu, Săulescu şi Orlov, tânărul.

Ieri am dejunat la Licuţa, între alţii o reprezentantă a presei americane, Mrs. Brown, grasă şi jovială, adoră România şi îi găseşte pe români aşa de primitori!

La 5, comitet al Asociaţiei muzicale. Hotărâm un concert pentru membri într-o casă particulară – cu pensionarii noştri.

La 8, cu E. Ghyka şi soţul ei la concertul simfonic de la Ateneu, dirijat de László Somogyi, dirijorul maghiar. Excelent: a VII-a de Beethoven, foarte bine, *Muzica apelor* de Händel, *Dansurile populare româneşti* de Bartók. Ne întoarcem pe jos, îl întâlnim pe generalul Pălăngeanu, care ne spune că a asistat la o repetiţie excelentă a concertului lui Gogu Georgescu pentru duminică.

12 martie 1947

Vinerea trecută, dejun la Cleo şi după-amiază la Naţiunile Unite, cu tânăra Vişoianu, filme documentare americane, în mare parte despre producţia de grâu, tractoare minunate, ale noastre au fost luate în momentul reformei agrare – când li s-a luat proprietarilor tot inventarul agricol. Ne întrebăm dacă mai pot fi folosite. Şi un jurnal englezesc, vizita Regelui Angliei şi a familiei sale în Africa de Sud. Principesa Ecaterina a Greciei, logodită cu un ofiţer englez, situaţie foarte bună, căsătoria va avea loc în Grecia.

Sâmbătă, dejun la Marietta Balş. Pe urmă lecţie cu Ina şi apoi la Saşa Miclescu (pinacle).

Duminică dimineaţa Regina pleacă cu avionul la Geneva, împreună cu Despina Hodoş, s-o vadă pe sora ei, prinţesa Irina, bolnavă de stomac după ce a stat în Germania într-un lagăr de concentrare mai bine de doi ani. Acum are otită. Soţul ei s-a dus în Argentina. Săraca, n-are noroc.

Duminică, concert simfonic dirijat de Gogu Georgescu, aclamaţii, aplauze. Simfoniile nr. 1 şi nr. 3 de Beethoven. *Leonore* la început. Cellei i se pare că nu e suficient de dramatic şi scherzoul din I-a nu e destul de înaripat.

Prânzesc acasă; apoi concert Virgil Gheorghiu la Dalles, bun, apoi la Ateneu, pianistul polonez Spinalski, concert de Beethoven, dirijat de Somogyi, dirijorul maghiar. Au fost amândoi decoraţi de Groza. Spinalski are deja o vârstă, e un virtuoz, dar fără nimic excepţional.

Luni la prânz, cursul lui Singevin la Institutul Francez: Claudel. Foarte bine făcut. Vorbeşte îndelung despre poemul *Cele nouă muze* şi mai ales despre Erato, muza elegiei, asta în legătură cu aventura lui amoroasă pe care mai apoi şi-a reproşat-o ca pe un păcat. Seara, cursul lui Rebeyrolle despre pictura franceză: Van Gogh, cu proiecţii proaste.

Ieri, marţi, dejun la Marie Louise. Pe urmă, în vizită la doamna B[uşilă]. La 5, cu Maria Odobescu, la expoziţia de pictură de la Dalles, portrete frumoase de Stoenescu ale Regelui şi ale Reginei. De reţinut numele unui tânăr pictor necunoscut până acum, Padina, în genul lui Petraşcu.

Pe urmă, festival Franck şi Duparc (melodii cântate admirabil de Stroescu), cvintet aşa de frumos şi cvartet de Fauré, pe acesta nu-l cunoşteam. De acolo, cu draga de Elisabeth la Ateneu ca s-o ascultăm pe tânăra Milicescu, soţia lui Cillario, care dirija mica orchestră a A.C.T. Interpretează un concert de Mozart, cu sentiment şi graţie. Bisurile dovedesc mult temperament. Studiu de Chopin, *Furtuna*. Mă întorc acasă cu dragii de Ghykuleşti, pe jos. E vreme a ploaie, 8 grade.

Vineri seara, 14 martie 1947

Miercuri am avut muzică la mine: Vasilescu şi Bruker, *Sonata Kreutzer*, executată nu tocmai satisfăcător, în afară de ultima parte. Pe urmă adorabila Arax Savagian, cu aerul ei de Casanova de Daia[91], cu melodii armeneşti. În încheiere, foarte interesantul Virgil Gheorghiu: Balakirev, sonatină de Ravel, preludiu şi fugă de Bach – transcripţii Liszt. Lume multă.

Ieri, joi, Gic vine să mănânce cu mine, pe urmă lecţie cu Ina. De la scrisoarea de luni, Coletta n-a mai scris din Moldova.

La 6, comitet al Asociaţiei, pentru organizarea unui concert cu protejaţii noştri.

Ceai la Nadia, supeu. Mergem acolo cu Gic şi Elisabeth. De acolo, cu maşina lui Tătăranu la Ateneu, concert foarte bun dirijat de Serge Popoff (Bulgaria), concert de Beethoven, solistă Elvira Loebe – bună. În încheiere, *Planetele* de Holst, englez, lung, nu chiar aşa de rău.

Azi fac o mulţime de lucruri în casă ca să pregătesc dejunul de mâine cu logodnicii Ririca-Goghi.

La 6, la sala Dalles, conferinţa lui Ciomac despre *Recviemul* lui Verdi, discursuri splendide: Gigli, Pineza, Canigliani şi Stigmani. Dirijează Tullio Serafin. Voci remarcabile.

De acolo, la Ateneu, pentru recitalul Milicescu, foarte frumos, mai ales cele 12 preludii de Debussy. Mă întorc pe jos cu dragii mei prieteni Ghykuleştii.

Luni, 17 martie 1947. Dimineaţa

Sâmbătă, la dejun, drăguţii logodnici Ririca şi Goghi, pe urmă Lila şi Niky, Ioana şi Andrei, Bebe Pet[rescu], Ala Jalea şi Gheorghieş Lecca. Drăguţ şi vesel. Meniu: omletă, sufleu şi jambon fiert, tartă de mere.

Apoi ceai la Adina Woroniecka, în frumoasa ei casă, mobilată cu atâta gust. Mă duc pe jos cu D. Ghyka şi mă întorc pe platforma tramvaiului cu Elisabeth. E foarte tristă de felul cum se poartă [Regina Elena] cu ea, mai ales cu călătoria în Elveţia, unde nu s-a dus, deşi fiica şi nepoţii ei sunt acolo – toate astea au necăjit-o.

Ieri, duminică, concert simfonic dirijat de Gogu Georgescu. Simfoniile a II-a şi a IV-a [de Beethoven]. Foarte bine.

Dejunez la Marie Louise.

După-amiază, cu Gic şi Dragomirescu la Bebe Rădulescu, muzică veche, execuţie remarcabilă. Pentru că era o spinetă, cu sunetul ei piţigăiat, ar fi trebuit să fie şi alte instrumente vechi pentru acompaniament.

Miercuri dimineaţa

Reiau de luni: Coletta s-a întors gripată din Moldova. A distribuit prin Crucea Roşie alimente americane pentru regiunile înfometate. Dejunez acolo, după ce am ascultat conferinţa remarcabilă a lui Singevin despre Claudel.

După-amiază, ceai la soţii Mandrea. Ea e ceva mai bine.

Ieri-dimineaţă, la Elisa, cu lucrul meu. Între timp vine şi Valentina. E furioasă pe fata Floricăi Kostake: primeşte bărbaţi şi pe ea nu vrea s-o mai ţină. Vorbeşte şi de Mandrea, pe a cărui soţie n-a văzut-o şi nici nu vrea s-o vadă. Mandrea e stângaci.

Mă întorc, prânzesc singură, apoi muzică aici. Compozitorii Eftimescu şi Negrescu interpretează sonata celui dintâi, pian şi vioară, cele două mişcări de început – bune. Elvira Loebe interpretează remarcabil sonata de Haciaturian şi muzică veche. Foarte frumos, foarte muzical – în mare progres[92].

Joi, 20 martie 1947

Ieri, miercuri, la atelierul de la Palat. Mă întorc cu Elly Lupu. Dejunez singură. La 5, ceai la Lila, pentru Scanavi, de acolo cu Mitzi şi Mustic la Institutul Italian ca să-i ascult pe Cillario şi pe soţia lui. El mai ales e în mare progres. Mă întorc la Lila, sporovăiesc cu cucoanele. Despina Costinescu ne duce acasă pe doamna Botez, pe doamna Cristoveanu mama şi pe mine. Vreme caldă, minunată. În casă e frig, lipseşte combustibilul.

Vineri dimineaţa

Ieri, joi, dimineaţă m-am dus s-o văd pe Ina, gripată; Ion dormea adânc. Mai târziu a făcut 37,2, probabil o stare gripală, în afară de problema cu ganglionii. Copilul ăsta mă îngrijorează.

M-am întors să mănânc acasă. Apoi, un moment la Florica Assan, pinacle la Zoe Pădureanu cu Alice Nenciulescu şi Martha Poenaru-Căplescu. Mai târziu, un prieten de-al lor, domnul Grigoriu, şi soţii Fotino. El povesteşte o mulţime de istorii amuzante. Îmi pare că s-a îngrăşat şi a îmbătrânit; îşi dă mare importanţă. Dar fără îndoială e inteligent şi plăcut.

Sâmbătă dimineaţa

Dejun la fetele mele. După-amiază, la Naţiunile Unite. Cunosc două americance drăguţe. Mă întorc cu Vişoienii şi doamna Rebeyrolle.

Duminică dimineaţa

Vreme splendidă. Ieri-dimineaţă am ieşit puţin, m-am întors să mănânc, am lucrat până la 5, apoi la Detta Iana. Cântă Rita Doria. E încă frumoasă şi aşa de simpatică, foarte muzicală, voce puţin obosită – mai ales la notele de sus; mezzo-ul e încă foarte bun.

Pe la 6½ vine să mă ia Jenică, cu maşina, şi mă duc la Capri pentru logodnici. Gustare magnifică. Doamna Scanavi, foarte amabilă, mă aduce acasă.

Seara, în fine, o baie bună, aşa de greu de făcut din cauza orelor primăriei.

În dimineaţa asta Cillario dirijează concertul simfonic. Soţia lui interpretează concertul de Liszt. L-am ascultat la radio. Mi s-a părut bun.

Marţi dimineaţa

Duminică după-amiază, după ce am dejunat la Gic şi m-am dus s-o văd pe Lili, care mi s-a părut destul de slăbită, am asistat cu surorile mele la comemorarea lui Nona Ottescu (de asemeni, Zirra şi Simion Niculescu). Jora a vorbit cu multă emoţie. Apoi program muzical.

Am rămas pentru concertul lui Gabi Popescu (Neruja). Voce frumoasă de bas, pronunţie proastă, mai ales în franceză. În germană, treacă-meargă. Mă întorc cu două doamne care locuiesc în cartierul meu, doamnele Drouet şi Ghiţescu.

Ieri, luni, mare bucurie, telefonul funcţionează din nou. Cursul lui Singevin la Institut, continuarea cu Claudel (*Spiritul şi apa*). Ne face o lectură frumoasă, totuşi mie mi se pare foarte ermetic şi abscons. Mă întorc cu tânăra Vişoianu, drăguţă, într-un taior bleumarin cu revere albe.

După-amiază, destule lucruri de făcut, pe urmă cu Maria Odobescu la doamna Onicescu. Muzică. Ne întoarcem cu maşina amabilului domn Cătuneanu.

Luni, frumoasă şedinţă de muzică la mine: Lydia Cristian, pianistă excelentă: nr. 110 de Beethoven şi trei preludii de Debussy. Zenaida Pally, *Primăvara* de Rahmaninov şi o arie din *Dama de pică* de Ceaikovski, acompaniată de Ghita. Ionel Geantă, diferite piese mărunte, admirabil interpretate, acompaniat de Mimi Deleanu.

Miercuri

Atelier la Palat. Mănânc singură acasă.

După-amiază, Cleo Krupenski; mă duc o clipă să văd copiii.

Joi

Întâi atelier la Palat. Dejunez la fetele mele.

După-amiază, lecţie cu Ina, apoi pinacle la Martha Poenaru, foarte plăcut. Mă întorc la miezul nopţii. Generalul Zlotescu ne conduce pe Zoe Pădureanu şi pe mine.

Vineri

Acasă până la 5, pe urmă la Dalles, conferinţă stupidă a lui Ciomac despre *Parsifal*, urmată de discuri frumoase. Rămân pentru începutul concertului Bădulescu-Andreescu, pe urmă mă întâlnesc cu Ghykuleştii, Lila şi Niky la Teatrul Comedia, unde se dă o piesă de Achard. Foarte bine jucată. Elvira Godeanu şi prima soţie a lui Bâzu. Din păcate, n-am văzut primul act, care e cheia întregii piese, Démètre îmi spune că se petrece în 1939, restul merge regresiv, până în 1900. Mihai Popescu, care joacă, se pare, la Burg[theater], în Viena, mi s-a părut foarte bun.

Sâmbătă seara

Obosită!

Dejunez la Alex. Zamfirescu, cu Brabeţeanu, numit la Copenhaga, Skeletti şi sora lui, soţii Atta Constantinescu, Sanda cu soţul şi fratele ei. Dejun excelent, companie agreabilă.

La 5½, la Elena Perticari, muzică pentru Moldova. Mrs. Schuyler mă duce la Dalles, văd expoziţia „Tinerimii”, apoi concertul domnişoarei Flavian, care are o voce foarte frumoasă, dar era tare emoţionată. Liedurile nu i se potrivesc – doar ariile de operă.

Luni dimineaţa

Ieri-dimineaţă, concert simfonic dirijat de Gogu Georgescu. Simfoniile a IV-a şi a VII-a de Beethoven, mai ales ultima, foarte bine dirijată. Cu D. Ghyka în lojă. Elisabeth la Sturdzeşti, la ţară. Manina de Wied vine în vizită, îi cer veşti despre Marta Raţiu şi biata ei mamă, hidropică. Îmi spune că e în aceeaşi stare. D. Ghyka ne spune că doamna Eldich, născută principesă rusă, eleva preferată a lui Liszt, cânta la pian doar stând în picioare, nu putea intra pe uşa nici unui vagon, călătorea doar în furgonul de bagaje – unde i se punea un fotoliu. Îi vorbesc şi de Atta Constantinescu, pe care l-am văzut la Zamfireşti şi care s-a tolănit într-un fotoliu după micul dejun. Era impresionant cu abdomenul său proeminent împins înainte. Îngrozitor spectacol. Ce păcat! Un om atât de inteligent şi de plăcut!

Marţi dimineaţa, ora 4½

Nu mai dorm. Ieri, la cursul lui Singevin, *Magnificat* de Claudel, pe care ni-l citeşte. Îl prefer *Spiritului şi apei.* E mai accesibil. Lume multă, e un curs foarte simpatic datorită entuziasmului şi convingerii conferenţiarului. Vorbesc cu Mitru Chrissoveloni, care e de părerea mea; îl adoră pe Singevin, cu care de altfel e prieten, dar nu-i place cum citeşte şi susţine că şi Singevin e de părerea lui.

Vreme de primăvară, mă întorc cu Alice Nenciulescu, Martha Poenaru şi generalul Zlotescu.

1 aprilie

Dejunez la Marie Louise, pe urmă acasă. Scot afară plantele, în hambar e vraişte.

La 6, la Institutul Francez, cursul despre Odilon Redon făcut de Rebeyrolle, proiecţii în alb-negru, un autoportret excelent, flori frumoase, nu-mi place un profil de femeie în lumină – chipul, cartea şi mâinile la aceeaşi intensitate. Pleacă de la natură, dar se depărtează de ea, după propria fantezie.

Seara, la concertul Anghelopol – pentru prima parte. Voce drăguţă, fără prea multă personalitate, prost acompaniată de doamna Chrissy Zamfirescu. Mă întorc pe jos cu D. Ghyka.

3 aprilie 1947. Joi

Am avut lume la mine. Muzica obişnuită: doamna Cionca, foarte în formă, *Balada scoţiană* de Brahms, Chopin, *Studiu*, [*Fantaisie*-] *Impromptu*, *Nocturnă*. *Fusul*[*296] de Negrea. Mihai Constantinescu, în *Ciacona* de Bach, în foarte mare progres, *Aria* de Bach şi *Allegro con fuoco*. În încheiere, Victoria Drăgănescu, adorabilă, în Mozart, Musorgski şi Schubert.

Aflăm de moartea Regelui George al Greciei, pe care l-am cunoscut; era un om drăguţ, plin de bonomie, de firesc şi de gentileţe. Toată lumea îl regretă. Fratele lui, Paul, proclamat Rege, are o soţie şarmantă, fiica ducelui de Brunswick.

Îmi închei seara la Marie Louise, unde mai era lume la cocktail.

Ieri-dimineaţă am lucrat la Palat (atelier). Am luat masa singură acasă. La 6, cu soţii Silvestri, la generalul Gorski. Soţia lui, pianistă, interpretează o sonată de Bach, *Miserere*, *Appassionata* de Beethoven şi, la sfârşit, un trio de Schumann cu excelentul Aldulescu şi Savin – şi el foarte bun. Are temperament, dar îi lipseşte ritmul – pe scurt, o diletantă mediocră.

Duminică, 6 aprilie 1947

Joi am luat masa la arhiducesa Ileana. A venit să mă ia cu maşina fiul ei, Ştefan, de 14 ani. Conduce chiar el, cam repede, dar bine. Ileana, şarmantă. Erau acolo, în afară de aghiotant, secretar şi Ştefan, bineînţeles, soţii Reutersward, Anjou şi Vera Mavrichi. Masă excelentă; mă conduce acasă aghiotantul.

Mai târziu, la Saşa Miclescu, încă slăbită, şi la doamna Buşilă, atât de îngrijorată de soarta bărbatului ei.

Vineri am dejunat acasă; după-amiază, la Naţiunile Unite.

Ieri, sâmbătă, am luat masa la Lila cu soţii Ghyka, logodnicii şi I. Diamandi. Ducându-mă acolo, surprind o discuţie între Lila şi soţul ei – din păcate, el are un caracter urât.

Dejunul, plăcut şi gustos. D. Ghyka e mereu acelaşi conviv admirabil; fratele lui a fost în Japonia, de unde are amintiri amuzante; tatăl împăratului actual era nebun: făcea poliţele sul şi sufla prin ele ca printr-o trompetă – nici fiul nu-i mai echilibrat: are oroare să încalece şi nu trebuie să fie atins. Japonezii îşi pierd religia.

După dejun, doamna Raţiu, în ce hal, săraca! Aflu de moartea doamnei Manissalian – cancer al sângelui. Pe urmă la doamna Pelivan, care îmi dă o creangă de *Cydonia japonica*; i-o trimit Floricăi Assan, de ziua ei. Apoi mă întorc acasă.

La dejun: I. Marin, soţii Silvestri şi surorile mele.

Marţi, 8 aprilie

Dejunul de duminică, foarte plăcut. S-a discutat despre religie. Pe urmă Ion Marin, foarte convins. Silvestri numeşte asta formula vieţii. După patru căsătorii nereuşite nu mai avea altceva de făcut.

Mă duc la Saşa Miclescu. Îmi spune că Despina Hodoş, la întoarcere, va fi numită doamnă de onoare. Cred că atunci Elisabeth Ghyka se va retrage.

De la Saşa, la Suzana Miclescu. Casa, în dezordine, neîngrijită, dar toţi sunt drăguţi, şi ea, şi copiii ei.

Ieri-dimineaţă, la Elisa, prost dispusă, o repede pe nepoata ei Nini pentru un fleac. Stau de vorbă cu ea mai mult timp; e slabă şi suferindă.

Prânzesc la fetele mele, mă întorc acasă să mă odihnesc, apoi mă duc la Jeana şi la soţul ei, îi întâlnesc pe stradă, facem câţiva paşi împreună. Mă duc la doamna Botez, vorbim despre căsătoria tinerei Scanavi. Toţi sunt încântaţi, fata e adorabilă. Vorbim despre menajul Lilei, eu nu sunt foarte încântată căci i-am auzit certându-se când am fost la ei la dejun; el are un caracter urât, ea e cam dezordonată şi distrată – îmi spune doamna Botez. Posibil, dar mi se pare că el a devenit indiferent faţă de ea. Doamna Botez îmi spune că e frământat de chestiuni băneşti. Posibil, dar asta nu înseamnă să fie dezagreabil cu soţia lui, cu care s-a căsătorit din mare amor.

De acolo, la Henriette Lenguceanu. Ceai cu Lorica Zamfirescu, doamna Motaş, doamna Davidescu şi Elisabeth Ghyka. Mă întorc cu cele două din urmă. Banal şi cam plictisitor, se vorbeşte despre preziceri.

Seara, radio şi dat în cărţi.

Azi, muzică aici.

Miercuri dimineaţă, 9 aprilie 1947

Ieri, lume puhoi la muzică. În program: corul bisericii evanghelice. Mimi Deleanu, excelentă pianistă: Scarlatti, Bach, Debussy. Sonata de Fauré, cu Orensky – tehnică proastă, dar muzician bun – şi Teodorescu, vioara întâi la Filarmonică. Acesta a interpretat cu adevărat foarte drăguţ.

Vineri dimineaţă, 11 aprilie 1947

De ieri, frig, ploaie, vânt. De n-ar dăuna pomilor fructiferi! Ploaia e primită cu uşurare. Se tem de secetă.

Miercuri după-amiază, la soţii Perieţeanu, amatori de muzică, discuri frumoase, aparat prost. Ceai excelent, mă întorc pe jos – nu stau departe.

Ieri am prânzit la Marie Louise. Coletta pleacă la Sinaia, Lila la ţară, la familia Casassovici – deşi vremea e proastă. Marie Louise are necazuri cu fiul ei Ion, care face deja pe băiatul mare, dar are o sănătate delicată. Drame permanente.

După-amiază, la Cleo Krupenski şi la Florica Assan. Aceasta era agitată fiindcă trebuia să-i ducă lui Bianu, la Athénée Palace, o scrisoare pentru fiul ei; avionul pleacă azi la Paris. Am impresia că vremea va împiedica zborul.

Mă întorc acasă şi continui romanul Yvonnei Stahl *Marea bucurie*[*297]. După părerea mea, nu-i grozav. Vrea să facă psihologie, dar nu izbuteşte; ideea centrală a cărţii e falsă.

Sâmbătă, 12 aprilie

Vântul bate cu turbare. O să-mi amân vizita la cimitir pe săptămâna viitoare.

Ieri am prânzit la surorile mele; cu noul tarif taxiul m-a costat 60.000. Benzina a ajuns 23.500 litrul. Ce vom face la iarnă cu încălzitul? 6.200 de lei litrul de păcură.

După-amiază, la Marietta. Ce prietenă bună şi plăcută! Luăm ceaiul împreună. Mă duc şi mă întorc pe jos. Destul de obositor, e departe.

Acasă, personalul lucrează de zor pentru cozonaci. În general pentru ei sărbătorile sunt un prilej de cheltuieli şi de petrecere.

Conferinţa de la Moscova continuă să discute, fără să hotărască esenţialul. Sovietele se împotrivesc ajutorului dat Greciei şi Turciei de America.

Luni dimineaţă, 14 aprilie

Frigul se menţine; în munţi, la Sinaia, a nins. Aici trag nădejde să nu îngheţe pomii; ar fi culmea, după ce că grâul a îngheţat aproape în toată ţara. Făina a ajuns la 100.000, untul la 400.000 etc. Suntem îngroziţi de preţuri.

Ieri am luat masa la fratele meu Grigore, cu Marie Louise, Emil şi Ion. Săracul Gogu, congestia cerebrală de acum doi ani l-a dărâmat complet.

Mă întorc şi mă duc la doamna Nicoleanu – nu e acasă. Apoi la bătrâna Baranga, idem, şi în fine la Constance Cantacuzino, unde le întâlnesc pe Zincuţa Vianu, doamna Roznovanu, Elena Manu – care are o traistă de noutăţi –, pe Jeana Mavrocordat, care istoriseşte plicticos poveşti la fel de plicticoase, şi pe Marie Flo[rescu]. Constance e uimitoare, în ciuda celor 88 de ani ai ei. Casa e într-un hal fără hal, de când o instituţie oarecare i-a rechiziţionat-o.

Mă întorc acasă pentru cină, îmi dau în cărţi pe gustul meu, mă vâr în pat şi-mi reiau lectura: *Viaţa lui Franz Liszt* de Guy de Pourtalès. Interesant, palpitant. La doar 6 ani a început să fredoneze melodiile pe care le auzea, fără să se înşele. Avea o ureche de o fineţe miraculoasă şi degetele complet dezlegate. Primii maeştri i-au fost Czerny şi Salieri – acesta i-a fost profesor de compoziţie şi armonie lui Beethoven. Primul concert, în decembrie 1822, deci la 11 ani: interpretează *Concertul în La minor* de Hummel şi o fantezie proprie după andantele dintr-o simfonie de Beethoven. Schindler îl duce la Beethoven, care nu-l primeşte prea prietenos. Nu-l lasă să cânte şi nu promite să asiste la concertul lui. Dar ce surpriză să-l vadă acolo în seara de 13

aprilie pe Beethoven! Liszt atacă un concert de Hummel, pe urmă o fantezie proprie. Beethoven sare pe podium, ia băiatul în braţe şi îl sărută pe frunte. În acelaşi an, 1823, ajung amândoi la Paris. În mai următor, Erard îi duce la Luvru. Regele George al IV-lea îl cheamă la Windsor. „N-am auzit niciodată ceva asemănător”, spunea el, mângâind buclele copilului, nu doar ca perfecţiune a interpretării, ci şi ca bogăţie a ideilor. Micuţul i-a depăşit pe Cramer şi Moscheles. Mai târziu avea să trăiască într-un mediu distins: Lamartine, Hugo, Chopin, de Lammenais, Paganini, Heinrich Heine, Nourrit (cântăreţ), Meyerbeer, poetul Mickiewicz, George Sand, Delacroix, contesa d’Agoult, căreia i-a fost prezentat de Berlioz. După fuga cu aceasta în Elveţia, în 1835 (avea deci 24 de ani) se stabilesc la Geneva, la hanul Des Balances. Dă un concert în beneficiul refugiaţilor politici italieni. Cântă în faţa lui Jérôme Bonaparte, fostul rege al Westfaliei, şi ţine la Conservator un curs gratuit de pian.

La 18 decembrie 1835 s-a născut Blandine; contesa d’Agoult avea 30 de ani şi el 24. Îi scrie lui George Sand să vină la ei; când, în cele din urmă, aceasta soseşte, ei erau la Chamonix. Sand le găseşte urma în registrul de călători unde Liszt se înscrisese drept: „Muzician, filosof, născut în Parnas, venind dinspre Îndoială şi mergând către Adevăr”. George îşi adaugă semnalmentele: numele călătorilor: „Familia Piffoels”. Domiciliul: „Natura”. De unde vin: „De la Dumnezeu”. Unde merg: „În Cer”. Loc de naştere: „Europa”. Îndeletnicirea: „Plimbăreţi”. Data actelor: „Totdeauna”. Eliberate de: „Opinia publică”. Se duc la Fribourg, la Catedrală, să asculte faimoasa orgă construită de Mooser. Liszt se urcă la ea şi începe să cânte: „Orgă, orgă, Papă al instrumentelor!”. Îşi face încălzirea, pe urmă atacă *Dies irae* de Mozart. La un concert cu Thalberg şi Liszt, o femeie de spirit ar fi spus: „Thalberg e primul pianist din lume, Liszt e singurul”.

Miercuri, 16 aprilie

Reiau de luni. Dejun la Marie Louise. Coletta e la Sinaia. După-amiază, pinacle foarte drăguţ la mine. Casa mi-e plină de flori.

Ieri, marţi, la dejun, soţii D. Ghyka, atât de plăcuţi, Romnicenii, Lugoşienii şi Manina de Wied. Foarte agreabil.

După-amiază, la Cleo Krup[enski] şi la Marietta; la sfârşitul zilei mă duc la bătrâna Baranga, care joacă maus cu alte trei cucoane şi un domn. Biata bătrână!

Azi, întâi la Bancă, pe urmă la Marie Louise. Îmi înşiră toate poveştile cu Ion, aşa de greu de crescut. Mă întorc acasă şi iau masa singură, pe urmă cu Zoe Pădureanu la cinema, cu Deanna Durbin, şarmantă: *Pentru un sărut*[*298]. Apoi pinacle la Olga Seligmann; intru la Marie Louise şi cinez cu ei. Deschidem radioul, se pare că tratatul cu Austria înaintează.

Vineri, 18 aprilie 1947, Bucureşti

Ieri am dejunat la familia Démètre Prodan, foarte simpatic şi foarte bun. 12 persoane, între care Lăzărică Munteanu, a cărui frumoasă colecţie de tablouri a ars în totalitate. Ana Ghyka a primit o mulţime de lucruri de la prietena ei, doamna Gunther (care a promis să revină în toamnă); se înşală amarnic, căci proiectul ei cu Savel Rădulescu sigur n-o să izbutească. De altfel, mi se pare că el are dreptate. La întoarcere, mă opresc la simpatica Olga Greceanu, care îmi dă informaţii preţioase despre pantofi. Apoi la Saşa Miclescu, pe care o găsesc în fundul patului, aşa de slăbită, sărăcuţa, după congestia pulmonară şi tare descurajată din cauza mâinii, pe care încă n-o poate mişca.

Îi scriu principesei Ecaterina a Greciei, deoarece Regina pleacă azi la Atena. Va asista la căsătoria surorii sale mai mici, desfăşurată în strictă intimitate. Se mărită cu un ofiţer englez care are o situaţie foarte bună.

Saşa îmi povesteşte că ducele de Aosta, care e în Brazilia cu principele Carol şi Lupeasca, îi cere stăruitor soţiei lui să vină la el, ameninţând-o că îi ia copilul dacă nu vrea, ceea ce va fi greu pentru ea în acest moment, din cauza tratamentului pe care îl urmează (a făcut un abces la cap) şi penibil din cauza principelui Carol. Ce de complicaţii!

Mă întorc după ce am trecut pe la Florica Assan, care nu era acasă. Drăguţa Tanţa Vişoianu vine să mă ia la concertul lui Mihai Constantinescu din seara asta, dar încurcă ora.

Luni dimineaţa

Concertul lui Mihai Constantinescu, de vineri seara. Mă duc cu tânăra Vişoianu. Prima parte e foarte bună: Mozart, Brahms; sonata de Franck a fost prost interpretată de doamna Cionca, deoarece izbea clapele îngrozitor. Tânărul făcea eforturi supraomeneşti să se facă auzit.

Sâmbătă, în vizită la doamna Catargi; acolo, Telemaque, soţia lui Radu Cretzeanu, apoi madame Ipar, franţuzoaică (aduce cărţi şi reviste). Profit ca să plec. Doamna Catargi mă conduce până la uşă şi mă întreabă dacă sunt în termeni reci cu madame Ipar, de vreme ce plec aşa de repede. Îi spun că mai am şi alte persoane de văzut, n-am nimic cu această doamnă (e certată cu E. Ghyka). Apoi mă duc la Vişoieni, unde îl întâlnesc pe directorul Astrei cu soţia (el mă aduce acasă); pare foarte inteligent. Mai era un avocat cu soţia – i-am uitat numele. Gazda ne oferă ceai, prăjituri delicioase. Stăm de vorbă până către 8½.

Ieri, duminică, nu ne-am putut duce la concertul simfonic în loja suitelor din cauza doliului Curţii; soţia lui Silvestri îmi dă o invitaţie în stal şi merg cu D. Ghyka. Silvestri dirijează o simfonie de Brahms şi *Concertul pentru vioară*, cu Virgil Pop ca solist, şi *Variaţiuni pe o temă de Haydn*. Pop are mari calităţi, dar ţine cadenţa într-un ritm prea rapid. Tot concertul e interesant, ca tot ceea ce face genialul Silvestri.

Dejunez acasă singură şi apoi mă duc, desigur, pe jos, la Margot Constantinescu, ţintuită de patru săptămâni la pat cu o fractură de col femural. Biata femeie! Pe urmă vine Lila o clipă şi ne întoarcem la ea. Pentru prima dată de când s-a măritat îşi deschide sufletul şi sunt nespus de tristă să văd că mariajul ei a eşuat (căsătorie din dragoste!). De acolo, pe jos, la Cella, muzică. E într-o formă extraordinară şi ne cântă Chopin. Pe urmă Ioana Nicola cântă din *Freischütz,* două melodii de Grieg şi Schumann. Emoţionant. Mă întorc cu Davideştii.

22 aprilie 1947. Marţi

Ieri am dejunat la fetele mele. Coletta s-a întors de la Sinaia, arată bine. A văzut-o pe Nadèje, e tare rău. M-a rugat să-i scriu ca să-i dau veşti de aici. Ina s-a întors de la Racottă de la ţară. A crescut, e aşa de drăguţă!

După-amiază, la Florica Assan, care tocmai ieşea, pe urmă la doamna Buşilă, absentă, apoi lungă vizită la Saşa Miclescu. Vorbim îndelung despre o mulţime de lucruri. Vine şi Florica şi ne întoarcem împreună, discutând despre creşterea preţurilor. Înspăimântătoare[*299].

Miercuri, 23 aprilie 1947

Ieri, după-amiază muzicală interesantă aici: *Trio nr. 3* de Beethoven, cu admirabila Cuca Fotino, fratele ei, excelentul violoncelist şi tânărul violonist Săulescu. Apoi o oarecare Grozowska, cântăreaţa poloneză, teribilă, genul locomotivă, pe urmă fraţii Fotino, *Sonata nr. 1* de Beethoven şi apoi ea singură, *Scene de copii* de Schumann, adorabilă în adevăratul înţeles al cuvântului, inteligentă, sensibilă, delicată, o artistă adevărată. Lume destulă.

Vineri, 25 aprilie 1947

Miercuri, Sf. Gheorghe. Iau masa la surorile mele, iar după-amiază mă duc s-o felicit pe Didina Florescu, pe care n-o găsesc acasă, şi apoi la Didi Brătianu, ceai de gală pentru toţi prietenii. Foarte plăcut.

Ieri-dimineaţă, deranjată de avocatul Florescu, de tinichigiu, Coletta, Zozo Cămărăşescu, în timp ce făceam lecţie cu Ion. După-amiază, o mie de lucruri de făcut în casă. Vine Ina la lecţie, iar la 5½ la Cella, care, pentru a-l face pe amărâtul de Jianu să câştige ceva bani, i-a organizat un concert, pian şi flaut. Cred că s-au adunat cam opt milioane. De acolo, la Vişoieni, doamna Gusti (întoarsă din America) cu fiica ei, un tânăr consilier de la Nunţiatură, soţii Pippidi (încântători), doamna Ullea, o doamnă Rosetti. Procesul cu oribila mea chiriaşă, care acum flirtează cu şoferul Colettei, a fost amânat pe 29 mai. Când vom scăpa de toţi aceşti paraziţi?

Cer noros, de-ar ploua, ce bucurie ar fi! Ne temem aşa de mult de un al doilea an de secetă, ca anul trecut.

Sâmbătă, 26 aprilie 1947

Ieri, cu Coletta, la doamna Pantazi, modista, ca să-i potrivească o pălărie pentru căsătoria Scanavi. Pe urmă, la Palat ca să vorbesc cu Ullea despre portretul Reginei Maria la Casa femeii[*300].

Dejun la Marie Louise, ajung cu întârziere pentru că îi aduc pălăria neagră Colettei; toţi erau deja aşezaţi la masă. S-au ridicat la venirea mea, mă scuz pentru întârziere. Micuţa Ina zice: „Noi trebuie să ne scuzăm că ne-am aşezat la masă înainte de venirea ta”.

Mă întorc acasă să corectez cu finuţa mea Irina Petrescu o traducere din Vasari. Mai târziu, la Naţiunile Unite. Dr. Jovin, întotdeauna amabil, ne conduce acasă.

S-a terminat Conferinţa de la Moscova, din păcate nu s-a hotărât încă nimic. Starea aceasta de lucruri e absolut nenorocită pentru ţara noastră, care sărăceşte tot mai mult. Ni se ia absolut tot, nu ni se mai dă pâine, 200 de grame de mălai pe zi, şi încă nu în mod regulat.

Luni dimineaţa

Sâmbătă, pinacle la doamna Raţiu, biata hidropică; după aceea, un dineu de 12 tacâmuri la fiica ei. Plăcut, vesel şi bun. Cunosc un domn Mugur şi pe soţia lui, un domn de la Telefoane al cărui nume l-am uitat; mai sunt Manina de Wied şi diferite alte persoane. La miezul nopţii, un tânăr ne conduce acasă pe Manina şi pe mine.

Ieri-dimineaţă, duminică, a IX-a, dirijată de Gogu Georgescu. Nu mi-au plăcut scherzoul şi vocea doamnei Alfred Alessandrescu, insuficientă. Ultima parte, foarte bună.

După-amiază, încântătoarea căsătorie a Riricăi Scanavi cu Goghi Cristoveanu. Ea e adorabilă. Cei patru copii, între care Ileana a Lilei, sunt adorabili. Bufet minunat, flori splendide. Pe urmă, un moment la Cristina Brătescu, să-mi iau rămas-bun de la Wesley, care îmi dă maşina să mă întorc.

Seara, recepţie la Legaţia Suediei pentru contele Bernadotte, preşedintele Crucii Roşii suedeze. Are ţinută şi pare foarte bine. Azi i se oferă un dejun la Country Club.

Melodia primară a *Odei bucuriei* se poate regăsi într-un cântec popular, jumătate tânguire, jumătate cântec religios. Wasielewski crede că i-ar fi găsit originea în liedul opus 89, nr. 3, compus pe versuri de Goethe în 1810: „Mică floare, mică frunză”. Versul unei strofe următoare e notat, încă din 1798, între schiţele pentru *Rondoul în Sol*, opus 51, nr. 3 şi intermezzoul din *Sonata în Do minor*, opus 10, nr. l. Prin februarie 1824 *Simfonia a IX-a* era terminată.

Marţi dimineaţa

Ieri-dimineaţă, la librăria italiană, cu Olga Greceanu, care a venit să-mi plătească cele două perechi de mănuşi lungi pe care i le-am vândut (600.000 de lei perechea).

Exp[oziţia] L[eliei] Urdăreanu, destul de mediocră, în ciuda unor oarecare calităţi de asemănare la portrete.

După-amiază, la Cleo, Florica şi Saşa, de unde mă întorc cu Elisabeth. Pentru moment, nu dă curs proiectului ei de a părăsi [postul de doamnă de onoare], din cauza doliului, dar nu găseşte de demnitatea ei să prelungească această situaţie.

Miercuri dimineaţa, 30 aprilie 1947

Ieri, muzică aici, Ioana Nicola a cântat admirabil Schumann, Grieg şi o arie din *Freischütz*. Domnişoara Folé, pianistă foarte bună, eleva doamnei Cionca, trei *intermezzi* şi un *capriccio* de Brahms. Geantă interpretează (nu e în formă) *Sonata nr. 2* de Bach şi, în încheiere, Silvestri ne face o încântătoare improvizaţie. Nu prea multă lume.

Joi dimineaţa, 1 mai 1947

Rămân închisă în casă de teama unor neplăceri pe stradă. Coletta îmi telefonează să-mi spună că pleacă toţi la Snagov ca să nu fie azi aici. O iau şi pe Lila, biata fată, iată că începe să iasă singură, se gândeşte să părăsească locuinţa de când Niky, îndrăgostit de tânăra D.C., a devenit de nesuferit. Draga de ea, mi-e aşa de milă, a fost atât de curajoasă, nu s-a plâns niciodată, dar acum am senzaţia că se termină totul.

Iau masa singură; după-amiază, mica Petrescu (fina mea), pentru corecturi la traducerea lui Vasari. Apoi două ceaiuri, întâi la doamna Romniceanu, pe urmă la Alice Nenciulescu. Foarte agreabil. Adina Skeletti mă conduce acasă, pe jos, bineînţeles.

Noapte proastă din cauza tuturor acestor ceaiuri; continui să citesc viaţa atât de frământată a lui Liszt, admirabil scrisă de Pourtalès.

Vineri seara, 2 mai 1947

Ieri-dimineaţă, paradă, drapele, manifestaţie. Ies seara la 6½ ca să mă duc la doamna Nicoleanu. La 8 îmi telefonează scumpa de Lila, s-a întors de la Snagov. Sunt disperată să văd că mariajul ei nu mai merge. Azi am văzut-o pe Coletta, imposibil să-i vorbesc, prietena ei nu mişcă.

Mă întorc acasă, mănânc singură, vine tânăra Petrescu pentru corecturi, apoi ceai la Ani Zănescu. De acolo, la G. Cancicov, foarte amuzant, apoi o cunosc pe Valentina Creţoiu, foarte drăguţă, [publicul] o acoperă de flori. Mă întorc cu D. Ghyka; îmi istoriseşte toate capetele de acuzare contra nefericitului de Pétain, care, se pare, e lucid doar vreo patru ore pe zi. Trebuie să fi împlinit 91 de ani.

Duminică dimineaţa. 4 mai 1947

Ieri-dimineaţă, întâi avocatul Florescu pentru cota chiriilor, apoi la Muzeul Toma Stelian, expoziţia de gravură franceză, foarte interesantă şi bine aranjată. Depun cărţi de vizită la suedezi. Mă întorc pe jos, pe o căldură toridă, din fericire găsesc un taxi şi îi iau pe Jalea şi pe arhitectul [Grigore] Ionescu, care ieşeau din muzeu.

La 5, soacra Lilei. Discuţie despre tânărul menaj. La fel de amărâtă ca şi mine. Îmi spune că l-a însărcinat pe N[iky] cu grija fraţilor lui, asta l-a făcut să fie un fel de pedagog, s-a obişnuit să-i dojenească şi i-a rămas acest obicei. I se pare că Lila e dezordonată, că la ea nu se serveşte masa la

oră fixă etc. Pe scurt, au ajuns în acel punct unde, pentru moment, viaţa în comun nu mai e cu putinţă; el vrea să fie singur, pe copii îi trimite miercuri la ţară cu mama lui. Săraca Lila ar vrea şi ea să părăsească Bucureştiul pentru câtăva vreme şi n-are unde se duce; îi sugerez Sinaia, la cumnata mea Florica. Nu vrea să se ducă la ţară. Acolo se plictiseşte.

Apoi la Rita Stern, muzică. Lupu cu Buchholz, *Sonata pentru violoncel şi pian* de Vivaldi, *Sonata nr. 2* a unui compozitor român, Ciortea şi pe urmă *Fantezie* de Schumann. Tânăra Drăgănescu cântă apoi cu vocea ei proaspătă. Mă întorc la Gic.

Mâine, ziua mea.

Miercuri dimineaţa, ora 4

Nu pot să dorm. Să recapitulez.

Duminică, zi foarte agitată. La radio, concertul simfonic dirijat de Mendelsohn. Drăguţ. Fragment din *Tristan*, apoi o simfonie a lui, a IV-a de Bruckner – bine. Dejunez la surorile mele. La 4, cu Florica Assan, la teatrul de la Ateneu, o revistă stupidă. O clipă la familia Mandrea, unde soţia e mai bine; pe urmă cu el la concertul Cellei. Mereu acelaşi reproş: interpretare dură şi seacă, plină de inteligenţă, dar lipsită de romantism – şi pentru Chopin trebuie aşa ceva. Partea a doua a fost mult mai nuanţată. S-a spus că, acustica sălii Dalles fiind excelentă, n-are nevoie să cânte prea tare.

Miercuri, 7 mai 1947, Bucureşti

Luni, ziua mea onomastică. Mic aperitiv de familie, în plus Romaneştii, care locuiesc la Marie Louise, şi D. Ghyka; îmi spune despre arestarea lui V[ictor] S[lăvescu].

După-amiază, ceai la doamna Castronovo, Legaţia Italiei.

Ieri, marţi, muzică aici. Lume multă. Cella şi Jianu, flautistul, Mozart, Lully, Paradisi, Debussy. Ea îl acoperă. Cântă Drăgănescu. Toată lumea e încântată. Mi se aduc o grămadă de flori.

Vineri, 9 mai 1947. Bucureşti

Preţurile alimentelor scad semnificativ. Din fericire; era o nebunie. În schimb, apa am plătit-o luna trecută 240.000 de lei. Ieri mi-a fost adusă o factură de 2.091.000. O nebunie!

Ieri am dejunat la Marie Louise, am vorbit de menajul Lilei. Sunt înspăimântată de tot ce mi-au spus. Pentru moment s-au împăcat, dar cât o să dureze? Marie Louise a stat de vorbă cu el la căsătoria Scanavi. El i-a spus că nu era făcut pentru căsătorie, că n-a fost niciodată mai fericit ca la Paris, când era singur, că Lila îl exasperează etc. Îngrozitor. O căsătorie din dragoste!

Ieri după-amiază, ceai la doamna Herdan, afectată, locuieşte într-un apartament somptuos al unei doamne Alexandrescu, pe care am cunoscut-o la „Principele Mircea” cu o fiică drăguţă, măritată cu nu ştiu cine.

De acolo, la Ateneu, concert simfonic dirijat de Rogalski, cu Savin ca solist, în *Poemul* de Chausson. Bine. Mă întorc cu Démètre Ghyka, pe jos, se înţelege. La poarta lui, tinerii Vişoianu. Vorbim de chirii şi de Krupenski; refuză să plătească adaosul prevăzut de lege.

Marţi, 13 mai 1947

A venit violonistul Thibaud, dă trei concerte, 1.000.000 biletul.

Reiau zilele scurse:

Vineri după-amiază, la Naţiunile Unite, mai târziu îmi închei seara la doamna Erard. Uf!

Sâmbătă, 10 mai, nu ies decât pe la 5. Mă duc s-o văd pe Marietta Balş; la ea îl întâlnesc pe

N. Polizu. Ce avocat bun trebuie să fie!

Duminică, concert simfonic dirijat de Ciolan, cu Valentin Gheorghiu în concertul de Chopin şi *La Campanella* de Liszt. Fabulos.

După dejunul la surorile mele, mă duc întâi la Lili B., pe urmă la Lila. O ajut să-şi aranjeze dulapul. E adevărat că n-are habar de ordine, nu pot să înţeleg.

De acolo, la Jeana B.; mă întorc pe jos cu Liny. Vorbim de una şi de alta.

Luni (ieri) dejunez la Marie Louise, după ce am făcut muzică cu arhitectul [Grigore] Ionescu.

După-amiază, şedinţă la Ateneu pentru comemorarea lui Langevin de către doi profesori francezi remarcabili, Perrin (bomba atomică) şi Wallon; apoi m-am dus să aflu veşti despre Constanţa Mandrea (Pliniceanu), care se stinge de cancer. Apoi la Saşa Miclescu cu F[lorica] A[ssan], pe care o întâlnesc pe stradă. Aceasta, într-adevăr, e de un egoism uimitor.

Joi seara, 15 mai 1947

Nu vrea să plouă! Reiau de luni: muzică aici, Gic şi Savin, *Sonata nr. 6* de Beethoven şi una de Mozart (foarte bine). Un violoncelist îngrozitor, Kazani, ne-a sâcâit cu frumosul concert de Vivaldi.

Ieri, miercuri, ies puţin dimineaţa; după-amiază, la Leny Golescu, pe care o găsesc mult mai bine, la doamna Buşilă, care nu e acasă, şi la doamna Baranga, idem.

Azi, lectură interesantă şi vizita Lilei; sunt tristă din cauza ei fiindcă lucrurile nu merg deloc.

Mă duc s-o văd pe Georgeta la Athénée Palace, las un cuvânt pentru Thibaud şi mă duc la recitalul lui, care a fost perfect. Într-adevăr, n-a cântat niciodată aşa de nuanţat, cu atâta gust şi rafinament. A fost remarcabil. Mă întorc cu dragii de Ghykuleşti.

Duminică dimineaţa, 18 mai 1947

Vineri după-masă, întâi la doamna Buşilă, câteva cucoane necunoscute, pe urmă la doamna Erard, unde cântă Aldulescu.

Ieri am luat masa la fetele mele, care pleacă azi la Snagov. Se duce şi Lila (singură, adică fără bărbatul ei, care trece printr-o criză păcătoasă). Se duce acolo cu Mitzi şi apoi dejunează la Elenuţa, la Crivina. Pe urmă, dacă timpul îngăduie, se întorc la Snagov, la Yacht Club.

Aseară, concert Thibaud, dirijat de Socor. A fost foarte prost din punctul de vedere al orchestrei.

Azi mănânc acasă.

Luni dimineaţa

Ieri, duminică, un interesant concert simfonic dirijat de Jora, cu trei lucrări de compozitori români: simfonia de Paul Constantinescu, stufoasă, bine orchestrată – cât să faci două simfonii –, pe urmă alta a unui tânăr evreu, Nadler, stil clasic, scrisă la 19 ani, pe urmă splendida suită a lui Enescu. Mă întorc repede ca să supraveghez pregătirile dejunului; a fost şarmant: soţii Ghyka, Thibaud, soţii Rebeyrolle, fiul şi mama, tinerii Vişoianu. După dejun, Silvestri şi Stroescu, cu nevestele.

Thibaud a fost plin de vervă, ne-a istorisit o mie de lucruri amuzante şi interesante. Certat cu Cortot, care s-a purtat rău cu el, îl adoră pe Casals, bunătatea întruchipată. Toscanini ar avea 80 de ani, e nesuferit cinci minute cu muzicienii şi adorabil în rest.

Pe când vorbeam, s-a pornit o ploaie bogată şi binefăcătoare. Să sperăm că a plouat pretutindeni şi că asta va face preţurile să scadă.

Marţi dimineaţa, 20 mai 1947. Bucureşti

Ieri, recepţie somptuoasă la Institutul Francez, în onoarea lui J. Thibaud, lume puhoi, bufet magnific – ras într-o clipită. Thibaud, şarmant ca întotdeauna, acaparat de înnebunitoarea doamnă Erard, care voia un autograf. Rebeyrolle s-a dus să-i transmită – după ce mi-a spus – că vreau să-i vorbesc! Ca să scape de ea.

Ploua dimineaţă, la ieşirea de la lectura *Bunei Vestiri* de Singevin – curs în fiecare marţi dimineaţa.

După-amiază m-am dus la cinema cu Zoe Pădureanu – film încântător cu Rogers, doar că ea abia a dansat.

Azi, muzică aici.

Joi dimineaţa, 22 mai 1947

Muzica de marţi a fost foarte reuşită, domnişoara Faru, eleva domnişoarei Erbiceanu, în *Variaţiunile în Do minor* de Beethoven; domnişoara Magda Nicolau, 22 de ani, voce de mezzo splendidă.

Sâmbătă seara, 24 mai 1947

Joi, la Perieţeni, vânt rece. Program frumos cu discuri; între alţii, Edwin Fischer, care a cântat fantezia *Der Wanderer*[*301] de Schubert. Foarte lungă, complicată, dar frumoasă. Mă întorc cu Ferechide.

Vineri, Naţiunile Unite, film superb: *Viaţa de azi a Papei*. Mă întorc cu Romnicenii, cu maşina. Azi dejunez la Marie Louise; pe urmă îl aştept pe agentul de la fisc – nu vine. Apoi la Leny Golescu şi la doamna Botez. Vorbim îndelung despre menajul Lilei; sunt dezamăgită că s-a ajuns aici; mă îndoiesc că se mai poate îndrepta ceva în aşa fel încât, dacă nu fericită, viaţa să le fie suportabilă.

Duminică seara, 25 mai 1947

Concert simfonic magnific cu Monique de La Bruchollerie, pianistă neaşteptată, temperament vulcanic, cu un fel dulce şi delicat de a interpreta.

Iau masa la surorile mele, pe urmă, un moment, la Gogu, apoi la Miţa Filipescu şi Irina Mavrocordat – vizită lungă. Le-am spus o mulţime de bancuri. De acolo, pe bulevard, ca să mă uit în vitrine. La Florica Assan le întâlnesc pe Marie Arion şi pe Mimina Popovici. Pălăvrăgim puţin, pe urmă mă întorc acasă.

Manoliu, violonistul, corp diform, cu Gic – concertul de Mozart (*Adélaïde Concerto,* dedicat, în 1766, Adélaïdei de Franţa, la vârsta de 10 ani; adorabil, plin de graţie şi de prospeţime). Doamna Goldmann, elevă a lui Stroescu, voce puţin cam obosită, dar cântă bine şi cu mult gust. Seara, concert Thibaud – după mine, foarte frumos. Concerte Mozart şi Beethoven. La bis, *Serenada în fa* de Beethoven.

Ieri, Sf. Elena, ziua onomastică a Reginei, a Lilei, a Ilenei ş.a. Iau masa la Lila cu tinerii căsătoriţi şi Loulou. Niky e binedispus (ce întâmplare!). La plecare, Lila îmi zice că e mult mai drăguţ, cred că mi-o spune ca să-mi facă plăcere – nu-mi face defel, aş prefera să-l părăsească, e mult prea tânără ca să renunţe la a mai fi iubită. E dezgustător că se poartă aşa de urât cu ea.

După-amiază, recepţie la suedezi, două filme, unul cu bătrânul Rege al Suediei, foarte drăguţ. Celălalt, destul de lung, dar interesant, despre laponi şi reni. Ne dau maşina să venim şi să plecăm.

Marţi seara, 27 mai

Lila a plecat vineri dimineaţa, bărbatul ei mi-a telefonat să-mi spună că a dus-o la gară. (Atâta lipsea[*302], s-o lase singură la ora 6.)

Vineri după-amiază, la Naţiunile Unite, film frumos despre viaţa Papei.

Sâmbătă după-amiază, întâi la Leny Golescu, să-i duc o carte, merge anevoie. Pe urmă la doamna Botez, mătuşa dragului meu ginere. E aşa de drăguţă, de bună şi de dezamăgită!

Duminică dimineaţa, concert cu fenomenul pianistic numit Bruchollerie, artistă admirabilă, o forţă a naturii. N-am întâlnit niciodată o femeie care să cânte astfel.

Dejun la surorile mele, apoi la fratele meu Grigore, pentru aniversarea lui; la Irina Mavrocordat rămân şi vorbesc îndelung cu ea şi sora ei Miţa. Mai târziu, la Florica Assan.

Ieri, luni, la Institutul Francez s-o ascult în câteva piese pe aceeaşi pianistă. De acolo, la Ghita Şapira, unde era o reuniune în cinstea ei. E vie, inteligentă, simpatică, cu un temperament drăcesc.

Azi, marţi, dejun la Burrell, în frumoasa casă Bragadiru, masă excelentă, cum rar întâlneşti astăzi. Cafea minunată, pe terasă.

Muzică aici, pe urmă concert cu Monique de La Bruchollerie[*303].

28 mai 1947. Bucureşti, ora 1 noaptea

Mă întorc pe jos cu doamna Rebeyrolle şi Ghykuleştii, de la Zamfireşti – unde am petrecut seara, după o masă gustoasă. Doamna de La Bruchollerie a interpretat un vals de Chopin, altul de Schubert, *Berceuse* de Chopin, cu aceeaşi autoritate şi vervă. Lume multă.

Azi dejunez la Institut, cu aceeaşi tânără şi domnul Bruch, dirijorul ei. De asemenea, Ciomac, Silvestri, Popa, „şarmantul" Andricu şi alţi doi francezi. Masă foarte bună.

29 mai 1947. Bucureşti

Ieri, serată la Zamfireşti în cinstea doamnei de La Bruchollerie, lume destulă. Cântă ceva, mi s-a părut că n-a fost mulţumită. Nu-i place să cânte în afara concertelor. Elenuţa, cu Dombrowski şi o bandă întreagă care au cinat la ea, vine mai târziu. Soţii Auboyneau şi secretarul Legaţiei Argentinei, cu soţia. Apoi Radu, fratele lui, aşa de slab, arată tare rău.

3 iunie 1947

De câteva zile, micuţul Mariei Louise nu e bine. Ieri a avut febră mare şi azi-dimineaţă a apărut o erupţie, probabil scarlatină sau rujeolă. Ce necaz, bietul copil, mereu are ceva. Şi asta în plin examen.

Duminică dimineaţa, concert simfonic, ca şi joia trecută, tot cu Monique de La Bruchollerie.

Sâmbătă, concert aici pentru Asociaţia muzicală – rezultat nesperat, zece milioane.

Duminică dejunez la Gic. După-amiază, la Alice N[enciulescu], pinacle. Sunt afectată de boala lui Ion.

4 iunie 1947

Ion are rujeolă de ieri, cu 40,5-40,8 grade. A venit să-l vadă Serge Băicoianu, săracul copil, atât de încercat de boala asta! Am impresia că azi e ceva mai bine.

Ieri, muzică aici. Gic cântă cu Manoliu (vioară) şi San Galli (violoncel) un trio de Brahms. Repetiţia a fost excelentă; ieri a fost mai puţin bine. Gic e nemulţumită. Manoliu a ratat două sau trei intrări. Apoi două duete de Chausson, foarte frumoase. Domnişoara Mărculescu şi doamna Athanasiu, voce foarte frumoasă. Acompaniază Gheciu (de la Finanţe). Un al treilea duet (César Franck), unde acompaniază Gic. Mai târziu, tânărul pianist Corneliu Gheorghiu cântă trei bucăţi, nu m-a atras cine ştie ce.

Sâmbătă, 7 iunie 1947

Ieri-dimineaţă, ploaie binefăcătoare. Vizite plictisitoare – a doamnei Krupenski pentru chirie: nici un rezultat. Dragomirescu şi Polizu sunt de părerea mea.

Mai târziu, la Ion. Dejunez la fetele mele.

La 6, la Naţiunile Unite, ceai de gală, soţii Schuyler şi fiica lor, vizită de rămas-bun, America a ratificat pacea cu sateliţii. A mai rămas Rusia.

Joi am făcut un pinacle la Zoe Pădureanu, foarte drăguţ şi vesel, datorită Marthei Poenaru, care spune atâtea bancuri. Vin soţii Fotino, el pontifică, nu joacă. Mă conduc amândoi acasă.

Joi, la doamna Constantin, casă încântătoare, ţinută perfect, într-o grădină magnifică. Ea, dulce şi amabilă. Trebuie să fi fost foarte drăguţă. El, optimist, simpatic, rudă cu Fred Fulga.

Seara, concert magnific Monique de La Bruchollerie, cu Gogu Georgescu. Triumf.

În oraş toată lumea comentează lovitura de stat ungurească, alegeri noi.

Luni, 9 iunie 1947

Sâmbătă, la masă, am văzut încântătoarele apartamente cumpărate de Mimi Berceanu pentru ea şi fetele ei, după ce şi-a vândut casa aceea aşa de mare. E mulţumită că a scăpat de chiriaşi şi de toate necazurile unei case uriaşe. Mi-ar plăcea să fac la fel.

Ieri, duminică, la Teatrul nostru[*304], se sărbătoresc 25 de ani de activitate ai lui Alice Voinescu. Discursuri frumoase, Cocea etc. Foarte emoţionant.

Mă întorc pe jos ca să dejunez cu Ion al Mariei Louise şi îmi închei ziua la Florica Assan cu Nadia, Miouche Duca, Marie Arion (aşa de tâmpită, săraca) şi Beea Miclescu.

Citesc romanul *Rebecca* de Du Maurier, drăguţ. O psihologie aşa de interesantă!

Miercuri seara

Ieri, audiţie muzicală frumoasă la mine: dublu concert de Bach, la pian Iolanda Zaharia, Săulescu şi Savin. Doamna Athanasiu, voce foarte frumoasă de mezzosoprană. Aldulescu interpretează lucrări de virtuozitate. Lume multă. Am dejunat la Gogu, cu tatăl lui Boncour, ministrul Turciei, Miliţa cu soţul ei, Rebeyrolle şi Monique de La Bruchollerie, pianistă uimitoare şi magnifică.

Ion Costinescu s-a dat azi jos din pat. Pare că e bine.

Sâmbătă, 14 iunie

Miercuri, ceai la Lili Bălănescu, bunătăţi, pinacle.

Marţi, la fel, foarte amuzant la Martha P[oenaru]-C[ăplescu]. Mă întorc acasă la miezul nopţii, însoţită de Zoe Pădureanu şi de bătrânul Rosetti până la ea, pe urmă fiul ei, care era în poartă, cu maşina, mă duce acasă. Dimineaţă m-am întâlnit cu doctorul Dona. Mi-a spus că ruşii

vor ratifica această pace nenorocită pe 21, luna asta. Să sperăm.

Se anunţă vizita lui Tito şi a prim-ministrului maghiar la Bucureşti.

Ieri am luat ceaiul la Elisabeth Ghyka cu Lolotte Ullea, doamna Samueli, şarmanta doamnă Rebeyrolle, care-şi dă atâta osteneală. Mai târziu, Ghita. Doamna Rebeyrolle îmi spune că profesorii de franceză nu obţin viza de dus şi întors din Franţa şi că [soţul ei] s-a dus la Kavtaradze, ambasadorul Rusiei, care i-a spus că nu le poate da viza de întoarcere fiindcă, odată pacea încheiată, vor pleca.

Jean-Paul Boncour e rechemat, am aflat că Auboyneau nu.

Miercuri, 18 iunie 1947. Bucureşti

Reiau de duminică: la 11, concert simfonic dirijat de Georgescu. În program: un concert de Ceaikovski (iar), cu tânărul Katz, elev al Floricăi Musicescu. Excelent, succes mare.

Iau masa la sora mea Marioara, pe urmă merg la biata Margot Constantinescu, tot înţepenită în ghipsul ei. La familia Raţiu, foarte amabili, de acolo la Jeana. Mă întorc pe jos.

Luni, la Constance Cantacuzino, a căzut din pat, faţa îi e cumplit de vânătă; nu şi-a pierdut din vioiciune şi buna dispoziţie. E uimitoare. Pe urmă, la bătrâna Baranga, dau peste o partidă de maus; mă opreşte la cină. Mă întorc la 9, ca să ascult radioul.

Ieri, muzică la mine: domnişoara Daniel, bună pianistă, cântă după note, elevă a Floricăi Musicescu. Apoi domnişoara Flavian, voce frumoasă de soprană dramatică, ar avea nevoie de îndrumări potrivite. Pe urmă Nottara îl acompaniază oribil pe unul din elevii lui Viorel[*305] în concertul de Mendelssohn. Săracul băiat, nu-i lipsit de calităţi. Urmează un tenor tânăr de 23 de ani, elev al lui Stroescu, voce superbă. În încheiere, domnişoara Anghelopol, în mare progres.

Ieri a plouat toată ziua, spre marea mulţumire a tuturor.

Azi, la 7, la Stoeneşti, piesă de teatru. Să vedem.

19 iunie 1947. Joi dimineaţa

Ieri, la 7, la Stoeneşti, *Regina moartă* de Montherlant. Subiectul piesei a fost citit de Jeannot Lahovari şi unele scene jucate de contesa Serrat, bună ca vorbitoare de franceză, dar cam seacă şi aspră. Rolul i s-ar fi potrivit tinerei Andronescu, încântătoare; mi se spune de altfel că joacă la Teatrul Naţional. Balaban, actorul bine-cunoscut, şi un tânăr francez de la Legaţie. În rezumat, ţinută foarte frumoasă, piesa bună şi interesantă. De acolo, cu taxiul, la Arseneşti, cocktail. Mă întorc cu familia Vişoianu.

Sâmbătă dimineaţa

Joi am avut comitet al Asociaţiei la Adela Popovici. Decidem diferite lucruri pentru *Oratoriul* lui Paul Constantinescu. Apoi, cu Dragomirescu, Adela şi Miky Andronescu ne ducem la Muzeul Zambaccian, o minune, organizat cu un gust foarte sigur. Ne întoarcem pe o ploaie torenţială. Noroc că Dragomirescu ne aduce cu maşina.

Ieri, vineri, nimic interesant, în afară de conferinţa Bevin-Bidault de la Paris, care aştepta răspunsul lui Molotov la sugestiile lui Marshall pentru ajutorarea Europei.

Azi, câteva persoane la dejun: soţii Rebeyrolle, Ion Marin, Marie Louise, Emil. Ea voia să-l cunoască pe directorul Institutului.

Duminică dimineaţa, 22 iunie 1947

Doamna Rebeyrolle a venit foarte târziu la dejun. Am început să mâncăm; fiul ei a prezidat o comisie de bacalaureat şi a ajuns când terminaserăm masa. Am făcut cafeaua cu ei de faţă. I-am arătat tablourile şi albumul meu.

Mai târziu, la Cleo şi la Leny. Pretutindeni se discută politică şi se aşteaptă răspunsul lui Molotov la invitaţia lui Bevin şi a lui Bidault la Paris. Propunerea Marshall.

Azi, concert simfonic, a IX-a de Beethoven.

Luni dimineaţa, 30 iunie 1947

După o foarte frumoasă [Simfonie] a IX-a, dejun, duminică, 22 iunie, la C. Cantacuzino, cu P[aul], E[mil] Miclescu şi Mia Spătaru; de acolo, la concursul de canto de la Conservator – dau premii în numele Asociaţiei muzicale.

Marţi, muzică aici. Georgette şi Savin, sonată de Brahms, apoi cântă doamna Athanasiu, elevă a lui Stroescu. Tenorul de marţea trecută şi o austriacă uimitoare, doamna Dampf, ne-au încântat pe toţi.

Miercuri, puţină muzică cu arhitectul [Grigore] Ionescu. Lila se întoarce astă-seară; pleacă în curând la mare cu cei doi copii.

Joi, la Elisa, grădina ei de zarzavat e minunată; o lucrează ea însăşi, între 4 şi 5 dimineaţa.

Vineri, la Florica Assan, interesant ce i-a povestit Danielopolu, întors de la Paris.

Sâmbătă, la Smărăndiţa Athanasof, aşa de tristă, săraca, de la moartea soţului ei.

Ieri, lecturi dintre cele mai interesante aici: dr. Voiculescu citeşte două nuvele, *În mijlocul lupilor* şi *Capul de Zimbru*[*306]. Apoi Al. Zamfirescu citeşte *Albejac*, din volumul lui *Pe căi de miazăzi*[*307], pe care mi-l aduce. E scris cu mult umor şi firesc (ceea ce e de mirare din partea lui) şi într-o limbă foarte frumoasă. Apoi, foarte animat.

Miercuri, 2 iulie

Reiau de luni. Întâi m-am dus să-mi iau rămas-bun de la Marie Louise şi de la Ion, care pleacă la Sinaia cu maşina lui Lică Racottă. Iau masa cu Coletta, Ina şi George, apoi mă întorc acasă. E cald. Nadia trebuia să vină să mă ia cu maşina lui Costel Tătăranu ca să mergem la Silvia. Din cauza unei neînţelegeri, el nu trimite maşina şi ea renunţă. Eu mă duc cu tramvaiul. Lume foarte multă, bufet magnific, apoi muzică: Suzy şi tenorul Niculescu, duet din *Tosca* – apoi fiecare separat. El are o voce frumoasă, ea şi-a păstrat timbrul spart, fără inflexiuni, fără căldură, fără sensibilitate. Categoric, nu-mi place vocea ei. De acolo doamna Romniceanu ne duce la sala Dalles, unde asistăm, E. Ghyka şi cu mine, la o frumoasă producţie a elevilor lui Stroescu. Ne întoarcem pe jos şi discutăm lucruri interesante: ea e hotărâtă să părăsească [postul de doamnă de onoare a Reginei], soţul ei se împotriveşte.

Ieri, marţi, dejunez la Lila, cu perechea tânără şi drăguţa doamnă Botez. Copiii sunt sănătoşi, dar tare zvăpăiaţi.

Mă întorc să-mi pregătesc după-amiaza muzicală. Vin prinţesa Ileana şi pe urmă lume destulă. Prima mea recepţie a sezonului – strălucită. În program: Cornelia Bădulescu, Ioana Nicola, Arta Florescu, Cella şi Gabi Popescu. Lumea e încântată.

Lila pleacă mâine cu copiii la Carmen Sylva, rămâne acolo 18 zile. Ieri, la dejun, soţul ei a fost foarte drăguţ şi amabil.

Joi seara

Ieri după-amiază, doamna Iliescu, văduva generalului, a venit pe la mine; s-a întors din

Elveţia, unde a stat patru ani. Mă duc apoi să-mi iau rămas-bun de la Lila, pe urmă un moment la nefericita de Margot Constantinescu, e încă în pat, cu piciorul în ghips de mai bine de trei săptămâni (fractură de col femural). La ea, un general cu soţia. El, foarte palid, a fost operat de dr. Borş, a înghiţit un os de găină care i s-a înfipt în bronhii. I-a fost foarte rău. Pe urmă, la doamna Raţiu, îi duc flori. Jucăm pinacle. La ora 9, Radio Londra anunţă eşecul conferinţei de la Paris privitoare la propunerea Marshall pentru redresarea economică a Europei. Trec din nou pe la Lila, ca să-i spun vestea, dar asta nu împiedică plecarea la Carmen Sylva. Ileana a plâns că se desparte de dădacă, Andrei deloc. Niky mi-a telefonat astă-seară că Georgeta C[ancicov] a fost arestată şi că se află în subsolul Ministerului de Interne.

Azi iau masa la Ella Băicoianu, cu cele două surori ale ei.

După-amiază, expoziţie de carte englezească foarte bună; mă întorc acasă şi pe urmă mă duc la C. Cantacuzino, îmi istoriseşte o mulţime de lucruri: îşi aminteşte mai ales de seratele de duminică ale bătrânei doamne Oteteleşanu, de care mama mi-a vorbit adesea: principesa Bibescu (născută Musurus, mama lui Constantin Brâncoveanu[93], a Annei de Noailles şi a Elenei de [Caraman-]Chimay) era o pianistă excelentă. Astfel, într-o seară trebuia să cânte la doamna Oteteleşanu şi s-a aşezat la pian. Contesa Tornielli, soţia ministrului Italiei, se sprijină de pian, cu lornionul la îndemână, şi se uită drept la pianistă în timp ce cânta. Aceasta din urmă, foarte nervoasă, se opreşte în mijlocul unei piese şi spune că îi e imposibil să cânte dacă cineva stă astfel cu ochii fixaţi pe ea. Altă dată trebuia să cânte cu Constance Cantacuzino, la două piane, *Marea fantezie* de Schubert, cu tema *Wanderer* (cadenţa se cântă la fel la cele două piane). Înaine de a începe, C. Cantacuzino îi spune: „Sunt sigură că mă voi opri la mijlocul cadenţei!". „Nu, nu", răspunde cealaltă, „n-ai să te opreşti!". Încep, totul merge bine până la cadenţă, când, la un moment dat, prinţesa se opreşte. C. Cantacuzino rămâne singură, principesa îşi reia partitura după cadenţă şi totul se sfârşeşte cu bine.

Vineri, 11 iulie 1947

România nu acceptă să participe la conferinţa de la Paris!

N-am reuşit să închiriez apartamentul şi acum trebuie să strâng punga. Ieri-dimineaţă, o nouă amânare în procesul cu locatara mea până joia viitoare. Sper să plec în aceeaşi zi la Mia. Lila i-a scris bărbatului ei, care îmi citeşte scrisoarea la telefon. E mulţumită acolo, drăguţa de ea, departe de tiranul ei de bărbat.

Am fost la doamna Pădureanu la un pinacle şi ieri la Nenciuleşti. Toţi sunt aşa de drăguţi cu mine!

Din fericire, azi e mai puţin cald[*308].

Sâmbătă, 12 iulie

G[eorgeta] C[ancicov] s-a întors de două zile.

Ieri, la Leny Golescu, îi duc o carte. Mintea îi e uimitor de limpede, dar picioarele, de când a căzut, n-o mai ascultă.

Dineu la mine: surorile mele, M. Popovici, Ion şi Niky C[ristoveanu], care îmi aduce pere. A fost amabil şi drăguţ. Vorbim de Argetoianu, jefuit la Breasta. Nimeni n-a mişcat.

Marţi, 15 iulie 1947

Răcoare plăcută. George se întoarce din Moldova. La Maxut grindina a distrus via şi grădina de zarzavat. Noroc că grâul şi porumbul au scăpat. Scrisoare de la micuţa Ina. Fetele mele

cele mari sunt la Sinaia; mulţumită că mi-au închiriat camera. Ieri am fost la doamna Botez; am întâlnit-o pe Elisa, de nerecunoscut. E posibil să te neglijezi în aşa hal? Îi povestesc despre vizita la G[eorgeta], unde am fost sâmbătă.

Duminică, dejun la Marioara, cu Jeana G., pe urmă la Florica Assan. Sper să plec sâmbătă la Sălcuţa.

Vineri, 18 iulie 1947

Arestarea conducătorilor Partidului Ţărănist. Maniu e aici, la Jovin.

Plouă din belşug, excelent pentru porumb.

Ieri m-am dus să-mi iau rămas-bun de la Cleo şi am văzut-o pe Florica Assan.

Alaltăieri, la Adina; nu era acasă. Îl găsesc pe soţul ei, cu care vorbesc îndelung. Pe urmă la Didina Florescu.

Marţi, 22 iulie 1947, Sălcuţa

De ieri sunt aici, la familia Spătaru, cu E. Ghyka şi soţii State Ionescu; loc încântător, liniştit şi decorat artistic. Am luat o răceală idioată. Spătaru pictează, desenează, grădinăreşte, face tâmplărie artistică, e zidar, arhitect etc. Are mult gust şi îndemânare.

La Bucureşti, mare agitaţie în jurul Partidului Ţărănist. Bietul D[inu] B[rătianu] nu e bine, trebuia să se ducă azi la Bucureşti la consultaţie. Gic a rămas acolo.

24 iulie 1947

Am văzut aici o reproducere în culori a unui tablou, *Altar la Colmar* (Alsacia). O minunăţie. Atitudini omeneşti, nu înţepenite ca la toţi primitivii. Ce dor mi-e să mă duc să văd toate astea! Dumnezeu ştie când!

Ieri, muzică cu Mia, două sonate de Mozart, concertul de Max Bruch şi diferite alte lucrări mărunte. Răceala mă chinuie îngrozitor.

28 iulie 1947, Sălcuţa

Continui să citesc *Elisabeta, Împărăteasa Austriei* de Corti[95], foarte documentată şi foarte interesantă. Fără îndoială era deosebită, dar puţin exaltată.

Aici e foarte plăcut. Stăpânul locului îmi citeşte dintr-o carte frumoasă, în limba germană. Se duce două zile la Sibiu, plec şi eu la Bucureşti s-o văd pe Lila şi să aranjez nişte lucruri. Elisabeth Ghyka rămâne aici, mai e o doamnă Nasta, care ne-a povestit succesele ei cu un tânăr ofiţer rus de 22 de ani, foarte caraghios! Are un băiat inteligent şi bine-crescut; cei din casă, Lucian şi Marin, foarte drăguţi – mai ales primul, al doilea cam ascuns.

Ieri, vizita farmacistului şi a soţiei sale, amândoi foarte drăguţi. Mia şi cu mine facem puţină muzică.

Sâmbătă, 2 august 1947, Sălcuţa

Lunea trecută am fost la Bucureşti să-i văd pe Lila şi pe copii, întorşi seara de la mare. Dejun cu ei şi cu Niky, la doamna Botez, drăguţa şi amabila lor mătuşă.

Seara, film de război, *Campania din Egipt,* foarte bun (am fost cu Florica Assan). A doua zi, la Lila, m-am jucat cu copiii. Dejunez la Gic, s-au dus în oraş să-şi pregătească băiatul, pe Ion, care pleacă la Mangalia. Coafor, apoi cinez la Marie Louise, unde telefonează Niky să spună că totul a fost bine, că i-a dus pe Lila şi pe copii la gară la ora 6 şi că la 2 trebuie să fie la Roman. Biata

Lila, mă întreb ce îi rezervă viitorul! Marie Louise a discutat serios cu el joi seara, a bănuit ceea ce noi toţi ştiam de altfel, că nu mai are nici un sentiment pentru ea şi că nu ştie ce să facă. Ar vrea să vândă apartamentul, să cumpere altceva.

Marie Louise, la care am luat ieri masa, îmi povesteşte conversaţia lor; îmi spune că era foarte calm, a avut mult tact, a fost de acord că nu trebuie despărţiţi copiii etc. Pe scurt, toate astea sunt foarte triste. Mă întorc, ca să plec la Sălcuţa cu camionul Grecenilor. Acolo e răcoare şi linişte.

4 august 1947, Sălcuţa

Ieri şi alaltăieri am făcut muzică. Elisabeth a plecat la Bucureşti, ieri, duminică, pentru a asista la slujbă! Şi ca să-şi pună lucrurile la naftalină, zice ea, drept scuză. A vorbit foarte serios despre satanism, ceea ce ne-a făcut să zâmbim pe Mia şi pe mine, zicându-ne că e un lucru absolut adevărat, că profesorul Bichet, un savant, era şi el satanist, încât înainte de moarte a cerut un preot ca să fie exorcizat. Nu pot taxa aşa ceva decât de aberaţie.

Ieri am cântat a III-a de Beethoven, a V-a de Mozart şi *Fantezia scoţiană,* de Max Bruch.

7 august 1947. Joi, Sălcuţa

Am terminat *Elisabeta, Împărăteasa Austriei*, personalitate cu adevărat interesantă.

Sâmbătă dimineaţa plec la Măldăreşti. După asta aş vrea să mă întorc, pe la sfârşitul lui august, ca să mă duc câteva zile la Sinaia, să văd „Capriţa” şi pe copii.

Elisabeth s-a întors de la Bucureşti, unde nu se vorbeşte decât despre război.

Duminică, 10 august 1947, Măldăreşti

Am sosit ieri, la 4, cu maşina Grecenilor şi cu amabilul colonel Hergot, care o conducea. De la Piteşti drumul e foarte frumos şi, cu toate că l-am făcut de atâtea ori, încerc de fiecare dată aceeaşi plăcere în faţa frumuseţilor acestei naturi atât de generoase.

Aici sunt Nadia şi Mila Mitilineu. Azi-dimineaţă mi-au adus gladiole de la Greceni, o scrisoare de la Elisabeth Ghyka şi valizele mele care n-au încăput la Sălcuţa. După furtuna serioasă de ieri, vremea e splendidă şi aerul excelent. Bietului Ion Duca îi plăcea aşa de mult acest colţişor! Şi Reginei Maria, cea de neuitat, la fel.

11 august 1947. Măldăreşti

Ieri după-masă, un subsecretar de Stat, Florescu, şi Băcescu vin la Nadia, care nu era acasă. Pe urmă, noi, ceilalţi, la Greceni, care ne arată noua lor locuinţă, absolut aranjată şi cu cel mai modern confort. Privelişte magnifică. Ne ducem să vedem şi cula[*309] unde ea [Olga Greceanu] a pictat fresce frumoase după cele din biserică. Cula datează din 1592 şi biserica din 1780, construită de un Măldărescu, căsătorit cu o tătăroaică. Frescele, excelente şi perfect păstrate. Preotul pare foarte bine.

12 august 1947. Măldăreşti

Aseară am rămas agăţaţi de radio, imposibil să prindem Londra, care ne spusese alaltăieri că Maniu e grav bolnav în celula lui. Voiam să aflăm ceva despre stabilizare, dar nimic, poate azi.

Ieri am jucat pinacle la Greceni, Mila Mitilineu şi cu mine; Nadia e certată cu ei[*310].

18 august 1947, Măldăreşti

Vecinul nostru, Greceanu, vine cu noutăţi dezastruoase de la Bucureşti: mai întâi trebuie renunţat la telefon, care de acum înainte o să coste 750 de lei, adică după stabilizarea de la 15 august – 14,5 milioane vechi. La Bucureşti, disperare şi sinucideri. Ce-o să fie cu noi? Va trebui să petrecem iarna undeva la ţară. N-o să ne putem încălzi, nici călători. 800 de lei cu trenul de la Râmnic la Bucureşti, adică 16 milioane. O nebunie. Eu şi Mila plecăm de aici lunea viitoare cu Greceanu. Ce voi face la Bucureşti? Şi bieţii copii?

21 august, joi. Măldăreşti

Acum două zile, vecinii au venit cu flori şi carne. Sper să se facă pace între ei şi gazda noastră. Aseară i-am făcut morală, dar fata toarnă mereu gaz pe foc. Trebuie să plecăm luni cu Greceanu. Nici o veste de la fetele mele, sunt îngrijorată. N-ar fi trebuit să plec aşa de departe în vremuri atât de tulburi. Sunt pe cale să termin biografia contesei d'Agoult[95], nici urmă de Davila, în ciuda celor pretinse de Elena Perticari. Ce luptă între Maria şi Liszt, zece ani de frământări. „Caută-ţi refugiul în cunoaştere", deviză sanscrită pe care prietenul lui, Pictet, i-a lăsat-o într-o zi în album. În 1846 a început să apară în *Revue indépendante* romanul *Nélida* de Daniel Stern, în care Liszt e erou şi victimă. Epilogul acestui roman de dragoste: carte ranchiunoasă, unde ar fi fost preferabilă tăcerea.

22 august 1947. Măldăreşti

Ieri-dimineaţă am primit o scrisoare de la Coletta şi Marie Louise, din 10 august. 11 zile ca să ajungă! Neobişnuit. Scrisă înainte de faimoasa stabilizare. Confiscări ce ne deposedează. Sărmanele, ce vor face cu toate cheltuielile serioase pe care le au? Şi Ion răceşte mereu şi face febră.

Ieri după-masă, aici, ceai pentru toţi Grecenii, mari şi mici, noi – pinacle.

Plouă. Peste trei zile plecăm la blestematul de Bucureşti. Termin cartea despre contesa d'Agoult, frumoasă viaţă, tristă. După divorţul fiicei ei, Cosima, de von Büllow, o întreabă: „Te-a iertat?". „Nu e vorba de iertare, ci de înţelegere", răspunde ea.

24 august 1947. Măldăreşti

Nu putem pleca decât marţi. Greceanu îl aşteaptă pe colonelul Hergot, care nu s-a întors încă de la Bucureşti.

În fine, vreme frumoasă, după atâta ploaie. E frig. Am citit *Regele Romei* de Octave Aubry[96], foarte documentat şi aşa de emoţionant. Bietul micuţ! Metternich – infernal[*311].

27 august 1947. Bucureşti

M-am întors alaltăieri-seară, luni, cu camioneta Grecenilor. Ne-am oprit, înainte de Piteşti, la dr. Tomescu. Drăguţa lui soţie ne oferă un aperitiv şi luăm cu noi zarzavaturi şi pepeni. Doctorul pleacă cu noi şi prânzim sub un pod după Piteşti, cu provizii aduse de Greceni. Pe urmă ne oprim la Sălcuţa. Elisabeth vine cu noi. Îmi împachetez şi eu bagajele. Ajungem pe la 7. Despachetez şi mă duc să mă sfătuiesc cu Emil.

Ieri, coafor; prânzesc singură. Mai târziu, la Elisabeth, care a avut un accident la picior: a călcat într-o gaură la capătul unui culoar întunecos. Niky trebuia să vină, n-a venit. Mă duc la Cleo şi la Florica. Azi B.N., degeaba. După-amiază, la E., cu Niky. I-am scris o scrisoare de condoleanţe domnului Mandrea, soţia lui a murit pe 16 august 1947.

6 septembrie 1947

Săptămâna trecută m-am dus la Sinaia să-mi văd fetele. Marie Louise e tare slabă. Ion continuă să facă febră îndată ce oboseşte puţin. N-ar trebui să părăsească şezlongul. Acolo, frig şi ploaie, în afară de ultima zi.

Azi, sâmbătă, Emil şi George s-au întors la Sinaia, eu renunţ, e prea scump. L-am văzut azi pe Niky, arăta rău. Burghele îi face o mică operaţie. Mi-am petrecut după-amiaza la drăguţa şi amabila doamnă Constantin. Îmi dă lapte, o conopidă şi doi porumbi. De asemenea, un ceai excelent şi o delicioasă îngheţată de fragi. Mare îngrijorare pentru la iarnă, fără căldură, totul e oribil de scump.

10 septembrie 1947

Situaţia financiară şi materială – mizerabilă. Ieri l-am chemat pe Levy să vând un Luchian, m-am despărţit de el cu tristeţe.

Pe 8 septembrie, de Sf. Maria, am luat masa la drăguţa doamnă Botez, cu soţii Capri, Niky (care o să fie operat zilele astea de Burghele). Goghi şi Ririca au plecat azi-dimineaţă la Roman, le-am dat o scrisoare şi puţină cacao pentru biata Lila. Ce va face iarna asta? Caută un serviciu, nu-i uşor. Şi eu caut lecţii. Ieri am luat ceaiul cu Elise la drăguţa doamnă Constantin, aşa de bună şi amabilă!

13 septembrie 1947, sâmbătă dimineaţa

Ieri, la ceai la Cristina şi Adina A. Agreabile amândouă. Dimineaţă, coafor.

Joi ne-am dus la Elisa cu doamna Constantin: turul grădinii, gustare, vorbim de Regina Maria. Elisa spune: „A fost o mare regină. România a fost norocoasă s-o aibă”.

Aştept cu nerăbdare ratificarea din 15 septembrie, oricum e un pas înainte.

L-am vândut pe Luchian. Levy îmi aduce banii (19.800), în afară de 10% ai lui.

14 septembrie 1947. Bucureşti

Ieri-dimineaţă a venit Démètre să mă vadă. La fel de interesant, aflu multe lucruri. După-amiază, la drăguţa de Lily Teodoreanu. Şi-a însurat băiatul cu o tinerică, pare drăguţă; nu ştie să se îmbrace. De acolo, la Pia A[limănişteanu], unde îl întâlnesc pe Pleşoianu, vecinul Nadiei la Măldăreşti. Conversaţie destul de interesantă. Caut lemne să mă încălzesc la iarnă pentru că păcura e prea scumpă (6 lei litrul). Apoi la Cleo.

18 septembrie 1947. Bucureşti

Pe 15 seara, în sfârşit, pacea noastră a fost ratificată la Moscova.

Marţi am luat ceaiul la Magheru, cu Titi Pitişteanu şi doamna Titu Magheru, mama lui Loulou Cristescu.

Sper să am azi veşti de la Lila prin Ririca.

Ieri, cinema cu Zoe, azi, la Alice.

Dimineaţă fac bulion cu buna doamnă Constantin, care mă ajută. Nici o noutate.

20 septembrie 1947

La ONU nu par să se înţeleagă. Vom avea un nou război, cu toate ororile lui? Discursul de

ieri al lui Vîşinski, foarte violent.

După-amiază, la Florica Assan, conversaţie îndelungată. Seara, la telefon cu Niky; se plânge că n-are bani. Îmi spune că duminică vine mama lui pentru o consultaţie, că Lila rămâne la ţară cu copiii. Biata de ea, sunt aşa de îngrijorată pentru viitorul ei!

21 septembrie 1947. Bucureşti. Dimineaţa

Ieri am prânzit la Cleo. Pe urmă, la 6, la doamna Constantin, l-am văzut pe mitropolitul Simedrea, acum pensionar, prieten cu I.N., inteligent, vorbeşte bine şi povesteşte, între altele, că a cunoscut un mitropolit sârb care spunea, lăudându-i pe români, că „aveţi cumpăna romană şi sensibilitatea slavă”*[312]. Mai spunea, pe bună dreptate, că o societate nu se poate menţine fără biserică. A avut o lungă conversaţie cu Elisabeth, care a criticat unele măsuri introduse de Carol al II-lea – de altfel, pe bună dreptate. Ne întoarcem la 9.

4 octombrie 1947

M-am întors aseară de la Sălcuţa, unde am petrecut opt zile făcând muzică cu Mia. E deja foarte frig. La munte trebuie să fi nins. M-am întors cu trenul, foarte scump, 180 de lei la clasa a II-a (notez ca Maiorescu), plus 80 de lei şoferul şi 10 lei hamalul. Cum o să mă descurc? Am vândut deja trei gravuri şi o acuarelă de Luchian.

11 octombrie 1947

Prima zi de toamnă, rece, după o serie întreagă de zile splendide. Azi am primit un aviz de rechiziţie pentru camerele pe care trebuie să le părăsească familia Roman. Oribil, intervenţii în toate părţile.

Ieri, ceai la Gica Ghyka. Mi-a arătat toate portretele pe care le-a făcut – asemănare extraordinară. Alaltăieri, la Marietta Balş. Regina a plecat la Geneva cu avionul, cu doamna de Vaux şi doamna Pacioagă (biata Elisabeth!). Aterizare forţată la Budapesta. Luni seara am luat masa cu Tanţi V. şi soţul ei la Athénée Palace. Foarte drăguţ. Marţi, la dejun la Coletta.

Duminică, 12 octombrie 1947

Azi-dimineaţă, concert simfonic. Silvestri dirijează magnific variaţiunile lui Reger pe o temă de Beethoven, concertul de Schumann, cu Janigro ca solist (violoncel). N-a fost reuşit. Apoi Mihailovici, *Caragiense polichinelle* (nu-mi place), octet, piano şi instrumente de suflat. În încheiere, *Rapsodia* de Enescu, dirijată cu strălucire, ca niciodată. Îl aştept să-l felicit.

Apoi, dejun la Saşa Miclescu, cu Androneştii, Nelly şi soţul ei, Ştefan Miclescu şi Sandu, nepotul lui. Mă întorc acasă.

Luni, 13 octombrie 1947

Azi-dimineaţă, telefon drăguţ de la arhiducesa Ileana, mă invită mâine la dejun. Îmi spune că va cumpăra un Bechstein şi vrea, din vreme în vreme, să facă puţină muzică la el.

Citesc o carte ciudată de Merejkovski, *Gogol şi diavolul*. Cu prietenească sinceritate, Pogodin îl numeşte pe Gogol respingător. Unii îl acuză de *tartuferie*, alţii că ar fi bun de anahoret sau de client la azilul de nebuni. Cu toate acestea, era grijuliu în felul de a se îmbrăca. Îi scria unui prieten: „Nu se mai poartă cravate negre, au fost înlocuite cu unele albastre”. Preocuparea pentru haine vădeşte afectarea şi respectul personajului pentru propriul corp. Byron şi Puşkin se îmbrăcau bine, ceea ce la ei părea la fel de normal ca şi a scrie bine. Eleganţa exterioară exprimă involuntar

armonie, concordanţa între exterior şi interior. La statuia lui Sofocle de la Lateran, cutele mantiei sunt la fel de armonioase ca şi versurile tragediilor lui.

14 octombrie 1947

Ieri, la Georgeta C[ancicov]. Vorbim despre Lila, îl aştept pe Niky. Sunt curioasă ce vor hotărî. În drum spre casă, un moment la Coletta.

Azi iau masa la principesa Ileana; meniu dintre cele mai simple, rasol cu cartofi şi orez, o cremă la sfârşit, fără cafea. Noua ei casă e foarte frumoasă, îngrijită până la detaliu, lemnărie superbă, uşi magnifice. Îl aştept pe Vişoianu, apoi ceai la doamna Rebeyrolle şi seara la „Mitică".

25 octombrie 1947

Atâtea enervări cu chiriaşii ăştia nenorociţi!

Serata de la „Mitică" a fost foarte frumoasă, am făcut cunoştinţe interesante.

Marţea trecută, prima reuniune muzicală, trio de Şostakovici, foarte interesant, părţile a doua şi a treia, foarte frumoase. La pian, Manya Botez, Orlov la violoncel şi Zvorişteanu la vioară. Amândoi foarte buni, mai ales Orlov, care e solist – trei bucăţi admirabile. Apoi tânăra Drăgănescu a încântat pe toată lumea (Mozart şi Schumann).

Ieri, la doamna Raţiu, pinacle, nu foarte amuzant.

Azi, la Zoe Pădureanu, pinacle. Foarte drăguţ. Fiul ei, frumos şi deştept, mă conduce acasă.

27 octombrie 1947

Ieri-dimineaţă, concert cehoslovac. Dirijorul, bun (i-am uitat numele). Ca solist, Pop, vioara întâi de la Operă: concert de Dvořák, foarte greu de interpretat; s-a descurcat perfect. Pe urmă *Moldava* de Smetana, frumoasă şi plăcută de urmărit. În încheiere, *Variaţiuni* de Dvořák. Eu şi Elisabeth ne întoarcem pe jos. Vreme mizerabilă, care continuă şi azi. Neavând păcură, iarna aceasta va fi cumplit cu încălzirea.

Ieri, la dejun, Mitzi, Madeleine Popovici cu logodnicii, tânăra nu-i frumoasă, dar e simpatică, corp frumos, vorbeşte prea repede după părerea mea.

La 5, comitetul Asociaţiei muzicale.

Azi, ceai la doamna Constantin.

8 noiembrie. Sf. Mihail. Ziua onomastică a Regelui

Tătărescu şi toţi liberalii se retrag din guvern. Ana Pauker la Afacerile Externe şi Luca la Finanţe.

L-am văzut pe fratele meu, care a făcut o congestie pulmonară. Acum e mai bine.

Azi-dimineaţă, câţiva fulgi de zăpadă. Acum e minunat, plus 2 grade. La amiază, 9 grade la soare.

E[lisabeth] G[hyka] încearcă să se ducă la fiica şi la ginerele ei la Geneva, dar nu vrea să meargă fără soţul ei.

Un conferenţiar minunat la Institutul Francez, Emmanuel.

9 noiembrie 1947, Bucureşti, seara

Regele şi Regina au plecat la Londra să asiste la căsătoria principesei moştenitoare.

Azi-dimineaţă, la concert, cu Ciolan. Muzică rusească excelentă.

Dejunez la fetele mele. După-masă, la doamna Văitoianu, apoi la Nicu, pe urmă la Didi.

Mă întorc târziu. Mă culc devreme.

12 noiembrie 1947. Bucureşti

Ieri, marţi, muzică. Doamna Rebeyrolle îmi face plăcerea de a veni cu Colette Frantz, violonista franţuzoaică, mai târziu, după conferinţa directorului despre Daumier.

La mine, un fagot, cu doamna Botez, două din compoziţiile ei şi o lucrare rusească, bună, dar instrumentul e ingrat. Mai târziu, doamna Tănăsescu, voce încântătoare, bine timbrată, elevă a lui Stroescu.

Citesc *Varietăţi* de Valéry, cugetări admirabile, îmi pare rău că nu le-am formulat eu însămi.

21 noiembrie 1947

Ieri, la radio, căsătoria engleză. Ne-a interesat nespus pe toţi.

Marţea trecută, muzică cu Şoarec şi Aldulescu, excelenţi amândoi, în ciuda reumatismului lui Aldulescu; apoi doi cântăreţi. Lume multă.

Saşa Miclescu, săraca, e ceva mai bine.

Marţi, 25 noiembrie 1947. Bucureşti

Oraşul e într-o stare mizerabilă; servitoarea mi-a rătăcit caietul, n-am putut să scriu nimic. Sâmbătă, la căsătoria lui Burrell, americanul de la Standard Telephones and Cables, la biserica Visarion. Neavând preot anglican, s-a căsătorit ortodox. Julie Ghyka şi Lakeman i-au cununat. Mireasa vine în biserică la braţul generalului Schuyler, cu paşi mărunţi, talie frumoasă, chip aproape frumos – oricum decorativ. *Lunch* la ei, în frumoasa casă Bragadiru. O mulţime de bunătăţi. La 4 mă întorc cu Coletta, iar la 6 să mă duc la Washington Day Foundation, foarte prost organizată. Mă întorc cu Tătăreştii, cu maşina.

Duminică, dejun la surorile mele, pe urmă la Lili, cu piciorul în ghips. Se circulă anevoie, apăraie, dezgheţ.

Ieri, la dejun: Teodorenii, soţii Filip, Ghyka, Andronescu, profesorul Stătescu şi Ion Marin (acesta din urmă, slăbit). Agreabil. Lecţie cu Ion, pe urmă la Lila, ziua de naştere a lui Andrei, adunare de copii. Foarte drăguţ.

28 noiembrie 1947. Vineri dimineaţa

Alaltăieri Saşa a avut o cădere; doctorul a pus-o în pat. E foarte, foarte slăbită şi necăjită, sărăcuţa.

Regele nu s-a întors, e aşteptat să revină cât mai repede. Potrivit ziarelor, a părăsit Londra.

Ieri, ceai la Ana Ghyka şi la Oniceşti, în cinstea soţiei unui celebru matematician francez. Parcă Maujoy.

Vreme frumoasă; în schimb, alaltăieri, ploaie şi ninsoare îngrozitoare. Din fericire, nu e încă foarte frig. Am lemne puţine, godinele consumă teribil. Lila mi-a scris că vrea să vină puţin la Bucureşti, pe la 3-4 decembrie. Din cauza frigului, ar vrea să stea la mine – soţul ei cel drag e împotrivă.

Nadia s-a întors de la ţară.

Azi, la V[işoieni].

Pe 25 a început conferinţa de la Londra. Se discută despre Austria şi Germania. Să vedem rezultatul.

Ieri, Asociaţia, aici, despre *Oratoriul de Crăciun* al lui Paul Constantinescu, pentru care am strâns bani acum câteva luni, fără de care n-ar fi putut să-l scrie.

4 decembrie 1947

La Londra se discută pacea cu Austria şi Germania. Să vedem ce o să iasă.

Aseară, concert minunat Jora-Jianu. Succes mare.

Azi, la Cella, conferinţă despre Schumann, cu două sonate.

Alaltăieri, muzică aici, Ghita şi Boniş, sonata de Brahms (*Meistersinger*) şi canto, doamna Goldmann, doamna Huber (excelentă, elevă a doamnei Dampf). Lume destulă.

15 decembrie 1947. Bucureşti

Regele nu s-a întors. Se vorbeşte mult despre căsătoria lui cu principesa de Bourbon-Parma, vară cu Otto de Habsburg, bunicii francezi.

La conferinţa de la Londra nu se înţeleg.

Rebeyrolle se însoară cu o franţuzoaică; mama lui ne părăseşte, spre marele nostru regret. E şarmantă.

*292 În limba română în original.
*293 În limba română în original.
*294 Baba era supranumit în epocă C. Argetoianu.
*295 *Melodii ţigăneşti* (germ.).
*296 În limba română în original.
*297 În limba română în original.
*298 În limba română în original.
*299 Citate din cartea despre Liszt a lui Guy de Pourtalès.
*300 În limba română în original.
*301 *Călătorul* (germ.).
*302 În limba română în original.
*303 Citat din *Beethoven, vie intime* de André de Hevesy.
*304 În limba română în original.
*305 Spaţiu alb.
*306 În limba română în original.
*307 În limba română în original.
*308 Citat din *Napoleon* de Emil Ludwig.
*309 În limba română în original.
*310 Citate din Boni de Castellane, *L'art d'être pauvre*, Paris, 1926.
*311 Citate din versurile lui Victor Hugo.
*312 În limba română în original.

1948

8 mai 1948

N-am mai scris nimic. Îmi pare rău. Pe 4 mai a avut loc căsătoria lui Ion Ottescu, cu aperitiv la mine, pe urmă mare vânzoleală.

Pe 5, ziua mea onomastică, dejunez la Marie Louise, fără Coletta, dusă cu Ina la Strejeşti să petreacă sărbătorile. Şi Lila, la fosta ei soacră, din aceleaşi motive, dat fiind că micuţii ei sunt acolo. N-am nici o veste directă de la ea, copiii tuşeau, de n-ar avea tuse măgărească, s-o ia şi ea.

Pe 6, mic pinacle la mine. Am fost 8. Drăguţ.

Ieri, la Marietta, am văzut-o pe nepoata ei, Nadèje, cu o uşoară febră tifoidă [*sic*], e mai bine. Ştie unde îi sunt băieţii.

Am prânzit la Lorica, cu cei doi veri ai ei şi Băneştii; doamna, urâtă, dar inteligentă, îi face o scenă la masă soţului ei şi o laudă pe Mona, nevasta lui Ion Ottescu.

Ieri, vizite în cartier, la Suzana, care ne oferă o cafea excelentă, cu cozonac, Ella, doamna Hurmuzescu şi o mătuşă a Rodicăi Suţu. De acolo, la Leny. M-am întors şi am făcut o baie bună.

Azi-dimineaţă, iar vânt furios. Voi prânzi la surorile mele, apoi voi merge probabil la Jeana şi pe urmă la Magheru. Aflu de la băiatul Zoei că Elisa trebuie să-şi părăsească locuinţa. Şi desigur şi F[otino].

Pe seară mă duc la ea. E foarte calmă. O însoţesc cu Zoe până la prietena ei. Ieri am vorbit cu ea la telefon.

După-amiază, muzică aici, cu domnişoara Zaharini, voce superbă de soprană dramatică, şi doamna Rozy Stern, care cântă cu Georgeta *Sonata nr. 1* de Beethoven, una de Händel, o bucată de Hubay şi *Chaminade* de Kreisler. Foarte bine.

Joi, 13 mai, seara

La M.B. Vorbesc cu ea dimineaţă. Zice că are faţa umflată. Ieri, la Florica A[ssan]. Azi iau masa la fiicele mele. La 6, la Cella, vorbeşte de Bach, Schubert şi cântă magnific Schubert şi Chopin.

Vineri, 14 mai

Ieri am dejunat la fetele mele. Coletta s-a întors încântată de la ţară, unde cea mică a luat în greutate 2 kilograme.

După-amiază, la Cella, curs despre Bach şi Schubert, cu magistrală ilustraţie la pianul ei magnific. În încheiere cântă Chopin.

Mă întorc şi ascult la radio concertul simfonic. Azi n-am veşti de la Elisa.

15 mai 1948

Ieri m-am dus s-o văd pe Mitzi la Saint Vincent [de Paul]. O găsesc acolo pe drăguţa ei noră. Pe urmă l-am văzut pe fratele lui Démètre. Se reface după o operaţie serioasă – hernie strangulată. Apoi la Marietta şi Nadia, amândouă îngrijorate – nu mai au bani.

Azi, la Zizi Cioflec, departe. Mă întorc cu doamna Bucşan. Obosită.

Luni, 17 mai 1948. Bucureşti

Luptele continuă în Palestina.

Sâmbătă am fost la Cleo cu lucrul meu, e întotdeauna aşa de mulţumită când mă duc s-o văd – ea care, săraca, nu iese niciodată.

Ieri, duminică, concert simfonic cu Jianu la pupitru: simfonia de Dumitrescu – nu e rea, are talent. Andantele, drăguţ. Apoi violonistul ceh, pe care îl găsesc mediocru. În încheiere, *Benvenuto Cellini* de Berlioz. Surprinsă de ploaie, mă adăpostesc la Marie Louise, unde rămân la masă. Pe urmă la Olga, ca să le ascult pe excelentele eleve ale doamnei Dampf. La 6, la Martha Poenaru, ceai şi pinacle.

Dimineaţă, cursul lui Singevin despre *Cimitirul marin* de Paul Valéry. Mă întorc şi prânzesc singură, ca de obicei[*313].

18 mai 1948

Ploaie bună. Ieri, la 6, audiţie de pe discuri la Institutul Francez, *Pelléas şi Mélisande*.

19 mai 1948. Bucureşti

Ieri a plouat toată ziua. Mă simt obosită. Unde e vremea când ziceam: „Eu nu obosesc niciodată”?

Ieri după-masă, muzică aici, cu perechea Mihai Constantinescu: a X-a de Beethoven, pe care Enescu o numeşte „adevărata sonată a primăverii”. Apropo de asta, se pare că se întoarce în ţară. Apoi Radu Mihail, cu *Marşul funebru* de Chopin, interpretat magnific. Toată lumea mulţumită[*314].

Ieri a plouat toată ziua. Un moment la Pia Alimănişteanu şi apoi la Cleo. Nimic de seamă, doar faimoasa chiriaşă care îmi aduce 3.000 de lei. La început ne certăm şi în cele din urmă ne înţelegem.

Joi, la 6, la Alice Nenciulescu. Mă întorc cu Zoe. Ieri am văzut-o pe doamna Herdan, foarte palidă. A fost operată de Burghele; e tare slăbită, sărmana. Aşa de drăguţă şi amabilă! A plouat mult; mă întorc de la ea pe jos ca să mă duc s-o felicit pe Tanţi, e ziua ei. Îmi oferă prăjituri excelente.

Ieri-dimineaţă, o clipă la Adina, pe urmă, după-amiază, lecţie cu Ina şi seara o foarte drăguţă reprezentaţie cu *Lakmé*, cu doamna Dampf, care, în ciuda fizicului ei, a avut un real succes. Massini zice despre ea că are o voce mică. E adevărat, dar în Mozart ar fi excelentă.

Azi, concert simfonic dirijat de George Georgescu.

Luni dimineaţa

Ieri, concert reuşit. Simfonie de Buicliu, calităţi frumoase, finalul prea lung, ar fi trebuit să-l împartă în două, scherzo şi final. Apoi, Silvia Şerbescu, foarte emoţionată, după patru ani de absenţă, interpretare foarte frumoasă a lui César Franck. În încheiere, vals de Ravel.

Am dejunat la fetele mele. Mai târziu, la Jeana, soţii Raţiu şi Margot Constantinescu.

În noaptea asta, furtună cu ploaie torenţială. Dorm prost.

Ieri-dimineaţă, la Institut pentru Singevin, *Cimitirul marin* de Paul Valéry.

Prânzesc la Jeana. Mă întorc, puţin pian, pe urmă cu Olga la Saşa şi Nadia, amândouă supărate. Mă întorc pe ploaie. Totul e aranjat – puţine de făcut pentru azi.

La 8, concertul lui Radu Mihail, la care trebuie să mă duc.

Marţi seara

Foarte interesantă audiţie muzicală la mine. Victoria Drăgănescu, *Trandafirul şi privighetoarea* de Rimski-Korsakov şi o arie de operă. Domnişoara Guţulescu, două arii de operă şi pe urmă, împreună, un duet din *Nunta lui Figaro*. Foarte bine. Mircea Săulescu şi domnişoara Folé, în sonatina de Dvořák, pe urmă doamna Atanasiu, cu frumoasa ei voce de mezzosoprană: patru melodii de Mahler, foarte interesant. Apoi la concertul lui Radu Mihail, care a cântat admirabil. Mai ales *Marşul funebru* de Chopin.

Ieri am prânzit la fetele mele. Seara, Singevin la Institut, despre Pascal, foarte arid. De acolo, la Tanţi şi, pentru un minut, la Fifi, unde le întâlnesc pe Laurette cu mama ei şi pe Mia, care vine azi la mine la dejun.

Fifi îmi împrumută diferite reviste, unde se vorbeşte despre patru compozitori englezi. De reţinut numele lor: Alan Rawsthorne trebuia să devină dentist, studii simfonice şi concerte pentru pian. Lennox Berkeley, elev al Nadiei Boulanger: *Jonah*, în 1935, oratoriul *Stabat Mater*. Elisabeth Lutyens, muzică atonală, *The Pit*. Humphrey Searle, alt atonalist, în 1946, *Intermezzo pentru muzică de cameră*.

Ieri, la dejun, Mia, fiul ei şi Lisette, la ai cărei părinţi locuieşte băiatul. La 6½, la Cella, muzică şi un puştan de 7 ani care cântă la pian şi dansează.

Ieri-dimineaţă a fost teribil de cald. Am ieşit puţin cu treburi. Am mâncat singură. După-masă, la Cleo şi Marietta.

Evreii şi arabii continuă să se bată[*315].

3 iunie 1948, Bucureşti

În fine, vreme bună. Recapitulez ce am făcut săptămâna asta.

Ieri, miercuri, la doamna Capri.

Marţi, 1 iunie, muzică la mine, cu micul Niculescu (7 ani), pian şi dans – uimitor.

Luni dejunez la fetele mele; mă sărbătoresc pentru cei 76 de ani ai mei cu o masă excelentă. Pe urmă, la Ani şi Leny.

Duminică am prânzit la surorile mele, pe urmă la Georgeta şi la tanti Mimi.

5 iunie 1948, Bucureşti

Ieri am stat toată ziua să-l aştept pe Spring, din cauza Giselei, care a înţeles greşit. În cele din urmă, m-am dus să le văd pe Emanuela de Roma şi pe Cleo; prima, la pat de un an şi jumătate, tuberculoasă, sărmana, şi împuţinată. Azi plouă iarăşi; l-am văzut pe avocat din nou în legătură cu mizerabilii mei chiriaşi. Doamna Pârâu a băgat în casă oameni imposibili, de o mojicie fără seamăn[*316].

9 iunie 1948

Ieri am ales argintăria de alpaca. Am vândut ceva cărţi, am fost înşelată.

După-amiază, muzică cu Mircea Săulescu: Bach, Mozart şi diferite lucrări mici.

Luni, dejun la Zoe, cu Elisa, excelent. Am rămas acolo până pe la 4. M-am întors acasă pentru o discuţie cu avocatul. Nimic de făcut în chestiunea chiriaşilor. Apoi la cursul lui Rebeyrolle despre pictură, pe urmă la Tanţi.

Duminică am luat masa la surorile mele, le-am distrat citindu-le portretul făcut de Cocteau Annei de Noailles[*317]. Pe urmă la Jeana şi la Marietta. Nu-mi aduc aminte ce am făcut sâmbătă.

12 iunie 1948, sâmbătă

Miercuri, ploaie torenţială.

Joi, la Cella; a cântat Bach, Mozart şi *Sonata nr. 2* de Chopin (*Marşul funebru)*.

Ieri, vineri, am luat masa la fetele mele. M-am dus s-o văd pe Ileana, micuţa Lilei, e în oraş pentru câteva zile din cauza pantofilor, pe urmă la Alice N[enciulescu]: bem ceai, trăncănim, mă întorc la doamna B[otez] s-o văd pe cea mică, are necazuri şi cu dinţii. Mă întorc acasă melancolică.

Azi am ales din nou cărţi să le vând. Mănânc singură, mă odihnesc puţin, însoţită de zgomotul făcut de ploaie pe terasă. Apoi, lecţie cu Ina şi acum mă pregătesc să mă duc la doamna Petrescu, scriitoarea.

Duminică dimineaţa

Cu tramvaiul, la doamna Petrescu. Ceai cu persoane necunoscute, în afară de amiral şi doamna Bălănescu, părinţii ei.

Azi-dimineaţă n-a fost concert, amânat pentru seară, dar eu mă duc la Operă să ascult *Faust*, cu Ioana Nicola. Continuă să plouă.

Marţi dimineaţa, 15 iunie 1948

Duminică am dejunat la surorile mele. Pe urmă, vizită la Jeana şi, la 6½, plecarea la Operă, unde Ioana Nicola a fost magnifică în *Faust*. Secăreanu, admirabil, atitudini impresionante, îşi compune rolul cu inteligenţă şi subtilitate. Mă întorc cu tramvaiul şi pe jos împreună cu familia Maujoui.

Ieri am luat masa la fetele mele, pe urmă am fost la Poştă; apoi la Georgeta şi Marietta. N-am avut curajul să mă duc la concert din cauza ploii. Toată lumea e afectată de pierderea acţiunilor la diferitele societăţi care devin proprietate de stat.

Joi dimineaţa. Bucureşti, 17 iunie 1948

Marţi după-amiază, muzică aici. Mica Folé, dans, preludiu şi fugă de César Franck – în ajun a dat examen la Conservator. A obţinut un 10. Îmi pare foarte bine. Sora mea consideră că bucata e prea grea pentru ea. Pe urmă domnişoara Zaharini, în *Visul Elsei* şi marea arie a Luizei. În încheiere, Stroescu interpretează, cu toată arta lui, *Cele patru anotimpuri* de Février.

Miercuri, cu toată ploaia, mă duc la poştă să încasez 500 de lei; apoi la Georgeta, e mai bine, dar ochii îi are tot măriţi de boală. De acolo, cu tramvaiul la Marietta.

Ieri am triat cărţile de arhitectură, apoi lecţie cu Ina; am văzut-o pe Ala, apoi m-am dus la Rita, care nu e acasă, la Saşa şi la Ileana. Biata mititică trebuie să alerge de la cizmar la dentist şi la oculist. Din fericire, are doar o conjunctivită, nu ceva organic, dar mătuşii ei i-a fost teribil de frică pentru că primul medic, Vintilescu, l-a speriat îngrozitor pe tatăl fetiţei.

Duminică dimineaţa

Reiau: vineri, Mihai B. şi Spring la ceai. Apoi la Manuela, tot în pat, săraca.

Ieri, la Lili B., stabilim o întâlnire pentru argintărie. Pe urmă, la tanti Mimi, micuţa era agitată, nu suferă probele. Mătuşa vrea s-o vadă şi Ionescu-Şişeşti. Mi-a pus o mulţime de întrebări despre tulburările Lilei la pubertate. Am impresia că în familie încep să-i găsească o mulţime de defecte, ca să le scuze pe ale lui Niky. Încolo, dădaca îmi confirmă bănuielile. Mă întorc pe la 9.

Noapte proastă.

Acum mă îmbrac să mă duc la masă la surorile mele.

Marţi dimineaţa

Ieri, cursul lui Singevin, tot despre Paul Valéry, ultima lecţie. Un moment la fetele mele; dejunez singură. La 5, comitet al Asociaţiei muzicale. Acordăm la doi muzicieni săraci recomandaţi 5.000 de lei, respectiv 7.000 de lei. Îl aştept pe Klein până la 11 noaptea, dezgustător.

Vineri dimineaţa, 25 iunie 1948

Înnebunită pentru argintărie, lipsă totală de bani. Azi am 26 de lei în buzunar.

Marţi

După-amiază încântătoare. Tânăra Cristina Atanasiu, de 12 ani, dansează adorabil. Apoi *Ciacona* de Bach, Mihai Constantinescu cu diferite bucăţi mici, pe urmă domnişoara Mărculescu, trei melodii de Stelescu, primele două de neînţeles, de un modernism exagerat, a treia destul de drăguţă – un fals Fauré. Apoi se remarcă în Meyerbeer; vocalizele le cântă la perfecţie[*318].

Sâmbătă dimineaţa

Ieri, la C. Cantacuzino; dimineaţă m-am dus s-o felicit pe Ileana, care nu stă o clipă locului. A fost bine îngrijită, a fost dusă şi la Şişeşti. Dădaca susţine că micuţa e foarte schimbată de la o vreme. I se pare distrată, indiferentă, absentă etc. Oricum, e un copil care de la început a fost ciudat, nervos, plângând din te miri ce. Lila i-a spus doamnei B[otez] că la pubertate ea a făcut o criză şi, natural, face o apropiere între cele două stări. Nu pune deloc ciudăţeniile de caracter pe seama familiei Capri. La Marietta, pe care n-o găsesc, apoi la Nadia şi la librar, care mi-a vândut o carte (240 de lei). Oh! Mizerie!

Ieri, duminică, 27 iunie

La dejun: Marietta, Gic şi Anca. Pe urmă la Jeanine (tot nimic), apoi la Margot, nu e acasă. Un moment la biata doamnă Raţiu. Întotdeauna plec de la ea înspăimântată. Era în pat, imensă. De acolo, la doamna B[otez], care îmi cumpără legumiera 1900, ce mizerie! Micuţa e bine, dar ţopăie tot timpul, nu poate sta o clipă locului.

29 iunie, marţi dimineaţa

Ieri mi-am făcut curaj: întâi la Coletta, pe urmă la Saint Vincent [de Paul], două vizite, apoi doamna Iliescu. Cum totul era în acelaşi cartier, lucrurile s-au petrecut repede. De acolo, cu tramvaiul 5, la micuţă, ca să aflu rezultatul vizitei la Şişeşti. Se pare că e bine, doar că va trebui să i se facă unele injecţii întăritoare şi să poarte ochelari de soare. Mă întorc, o baie bună înainte de a mă duce la culcare. Renunţ la cartea lui Radu, e prea grotescă, citesc *Manechinul de nuiele* de Anatole F[rance[97]].

1 iulie, joi dimineaţa

Marţi dimineaţa am avut un matineu muzical dintre cele mai reuşite. În program: mica pianistă de 6 ani şi jumătate ani, Krimhilda Cristescu, remarcabilă. Pe urmă, concertul de Haydn, mica Folé, apoi doamna Dampf şi eleva ei, doamna Huber, care ne-au încântat. Lume multă.

Ieri-dimineaţă mi-am văzut fetele. După-amiază, necăjită din cauza impozitelor. Apoi la Annie, la Florica, ieşită; Marianne V., la fel. Pe urmă la Ileana, o durea piciorul din cauza unei

injecţii, biata copilă era aşa de prost dispusă! Am înseninat-o doar povestindu-i poznele Inei.

Seara găsesc cărţile despre pictură trimise de doamna Rebeyrolle. Şi în *Antologia cărţii ilustrate de pictori şi sculptori* [*ai Şcolii din Paris*] aflu următoarele versuri de Francis Thompson, poeme din 1942, ilustrate de Maurice Denis. [...]

2 iulie. Sâmbătă [Vineri] dimineaţa, 1948. Bucureşti

Ieri am luat masa la Adina. S-a instalat atât de drăguţ, într-o singură cameră, cu mobile superbe, aduse odinioară de la Paris. M-am dus şi m-am întors pe jos.

După-amiază, lecţie cu Ina, pe urmă mă duc la Ileana, o găsesc în curte şi îi citesc *Universul copiilor*[*319], care o amuză nespus. Conversaţie simpatică cu Tory, o detestă pe Loulou. Pretinde că tot răul vine de când a intrat ea în familie. Când să plec, doamna Botez mă cheamă înapoi şi mă invită la cină. Mă întorc repede, străzile sunt aproape pustii. Azi, sâmbătă, la Ileana, să-mi iau rămas-bun.

7 iulie 1948. Miercuri

Duminică am dejunat la surorile mele. După-amiază, la Jeana, pe urmă la Marietta, unde Adina Polizu vine cu Nina. Bucurie. Mă întorc cu tramvaiul.

Luni, ceai la doamna Davidescu, după o lungă discuţie cu avocaţii. La ceai, câţiva prieteni; tarte cu fructe.

Ieri după-amiază, muzică la mine: trio de Mendelssohn şi canto. Trioul, cu Smărăndiţa Atanasof, Teodorescu şi Fotino, foarte bine. Cântă doamna Serghiescu, eleva lui Stroescu, excelentă, lume destulă.

Seara toarnă iar cu găleata şi barometrul e în jos.

Azi vin la dejun soţii Emil; pleacă sâmbătă la Pucioasa.

Duminică, 11 iulie 1948

Vară răcoroasă. Barometrul e spre ploaie. Ina a plecat ieri la Pucioasa. Soţii Emil nu se mai duc, e bolnavă bucătăreasa. Se duc la Sinaia.

Ieri, pinacle la Olga. Mitru e un jucător prost.

Vineri, Saşa şi apoi săracul Puiu Suţu, 58 de ani şi deja aşa de bolnav, îmi spune că nici Radu nu stă mai bine.

Joi am fost la Cella. Pe urmă am dus o scrisoare la doamna C. pentru Lila, care pleca a doua zi dimineaţa. Ea şi sora ei mi-au istorisit o mulţime de lucruri tulburătoare.

Miercuri. I-am avut la dejun pe Marie Louise, Ion şi George, pentru că Emil era suferind.

Joi, Coletta, Ina şi Emil, care face acum un tratament electric, panaceu universal.

Miercuri am fost, pe ploaie, la Alice N[enciulescu]. Îmi împrumută o carte. El e tot bolnav.

Miercuri, 14 iulie 1948

Duminică am prânzit la Marioara (Gic lipsea, era la ţară), pe urmă în cartier: Jeana, Margot C[onstantinescu] şi doamna Raţiu.

Luni, C[onstance] C[antacuzino] şi Marietta.

Ieri, marţi, muzică aici. Program foarte frumos cu tânăra Drăgănescu (premiul I la canto la Conservator). Mircea Săulescu, elevul lui Jora, cântă o suită proprie pentru pian, în stil popular românesc. Stroescu cântă magistral melodii de Duparc şi Lisette Georgescu, câteva arii vieneze. Lume destulă.

Joi dimineaţa, 15 iulie 1948

Ieri, miercuri, am mers dimineaţă la cumpărături. Obosită.

După-amiază, la Cleo, Emanuela şi Georgeta.

Am terminat cartea despre Rodin. Stufoasă, plină de amănunte inutile, dar desigur interesante despre viaţa acestui geniu minunat.

Joi după-amiază, 15 iulie

Am fost la Cella, care ne-a citit conferinţa de la Radio despre Fauré, de acum doi ani. L-a cunoscut foarte bine când era elevă a Conservatorului din Paris (clasa lui Filip) şi Fauré era director; ne-a cântat *Temă* şi *Variaţiuni*.

Stroescu a cântat melodii de-ale sale şi Duparc – ce a cântat la mine. Ne cântă şi Chopin, cu multă măiestrie şi amplitudine, mai ales polonezele.

Vineri, la Saşa.

Sâmbătă am primit o scrisoare de la Lila, transmisă prin doamna Botez, unde rămân până la 8 (pinacle). În ajun m-a vizitat Niky, fostul meu ginere. Vizită amicală; pentru prima oară vorbim despre divorţ. Îi spun că „atunci când oamenii nu se înţeleg e mai bine să se despartă decât să le ofere copiilor spectacolul unui menaj dezbinat”. În sfârşit, trist! Sunt îngrijorată pentru viitorul Lilei.

Ieri, la dejun, Gic şi fetele mele.

După-amiază, la Leny şi Florica A[ssan].

Joi, 22 iulie

Reiau de la ultima duminică. La dejun: Gic şi fetele mele.

Luni, cu Marietta la Saşa.

Ultima marţi, şedinţă muzicală prelungită la mine, cu aperitiv surpriză pregătit de doamne. În program: Gic, sonata de Brahms, cu Mircea Săulescu, apoi doamna Dampf, Stroescu şi Lisette Georgescu. Se prelungeşte până la miezul nopţii.

Miercuri dejunez la fetele mele; la 5½, la E. Roma şi Zoe Pădureanu. Mă întorc la 9.

Azi, joi, le am pe Marietta şi pe Elisa la dejun. Rămân până târziu. Apoi domnul G., ca să închiriez cele două camere, salonul şi sufrageria. S-a făcut!

Luni, 26 iulie 1948

Reiau de vineri: dejunez la Viorica Oroveanu, excelent, dar cald. După-amiază, la Lili B. şi la doamna Rebeyrolle.

Sâmbătă, la Emmanuela Roma şi C[onstance] Cantacuzino.

Ieri, pinacle drăguţ la Martha P[oenaru].

Mă întorc pe jos, după 11, cu prieteni de-ai ei.

Azi vremea se strică. Carte poştală de la Démètre – vorbeşte despre planurile lui pentru toamnă.

Vineri, 6 august

La mine, familia I., care ocupă salonul şi sufrageria, o pereche cu doi băieţi, 10 şi 14 ani. Nu pot spune că sunt încântată.

Ieri, joi, Nadia mi-a telefonat fericită: în sfârşit fiul ei a ieşit.

Ieri, la Cella: Bach, Liszt şi *Patetica* de Beethoven. La întoarcere, la familia Constantin.

Am luat masa la C[onstance] Cantacuzino.

Miercuri am dejunat la Coletta, cu George şi Emil. După-amiază, la State; sărmanii şi-au pierdut ginerele. Fiica lor s-a dus la o mătuşă. La întoarcere, intru la Zoe; mă conduce acasă fiul ei.

Marţi am dejunat la Toutou, cu Nadia, şi luni la Adina, cu Marietta. După-masă, la Margot C[onstantinescu], la doamna Raţiu şi în cele din urmă la Nadia.

Aproape în fiecare dimineaţă am o lecţie.

Duminica trecută Marioara a mâncat la mine. Am uitat să spun că în ziua aceea l-au îngropat pe Raţiu, avocatul. Păcat, frumoasă inteligenţă. Pentru familia lui e o catastrofă, afaceri încurcate. A murit vineri, 30 iulie, la 6 dimineaţa, angină pectorală. Am dus flori sâmbătă. Pe la prânz l-am văzut pe catafalc, înconjurat de minunate gladiole roz.

Sâmbătă, 7 august

Ieri-dimineaţă, la doamna Botez; i-am adus o scrisoare pentru Lila. E foarte cald; după dejun, odihnă, pe urmă câteva cumpărături şi apoi la Nadia, tare fericită, săraca, pentru fiul ei.

Ieri mi s-a spus că Nini şi Cos., cu soţii lor, au avut soarta lui Costi [Brâncoveanu] şi a Marinei. Ce tâmpenie! Azi-dimineaţă am lecţie cu tânărul Leo, apoi dejunez la Coletta.

Duminică, 8 august 1948

Ieri am dejunat la Emil, care pleca după-amiază cu Mustic la Sinaia. Coletta rămâne singură. Marioara n-a plecat, vine să ia azi masa cu mine.

Ieri după-amiază, la Marietta, am vorbit îndelung, e îngrijorată ca întotdeauna, pentru fiii ei. Mă întorc târziu. E greu cu chiriaşii.

Luni, 9 august 1948

Ieri am luat masa cu Mitzi; după-amiază, la Alice, apoi Ghita şi drăguţa Tanţi – totul în cartier. Rămân mai mult la cea din urmă şi îi citesc pasaje din ultima lecţie a divinului Leonardo da Vinci.

Duminică, 15 august 1948

Din nou am neglijat să însemnez zi de zi. Sper să-mi amintesc: ieri după-amiază, mai întâi la Emil, îmi dă ceva bani din vânzarea dicţionarului lui Viollet-le-Duc. Tot bietul [Louis] Blanc mă ajută să trăiesc. Pe urmă Florica şi C. Cantacuzino; aceasta îmi povesteşte vizita ei la mânăstirea Neamţ cu un călugăr care i-a arătat sub o frescă o dală, iar sub dală, după credinţa lui, se afla un corp misterios, al lui Alexandru I, ţarul Rusiei, care ar fi ajuns călugăr. Pe urmă ea începe povestea Dorei d’Istria, care s-a căsătorit cu un principe rus, Massalski; suntem întrerupte de venirea nepotului ei, Racoviţă, fiul lui Netty.

Vineri m-am dus s-o văd pe Didina, în noua ei locuinţă, şi în cele din urmă pe Tanţi cu Lolotte şi un tânăr egiptean. Plăcut.

Joi, la Silvia.

Miercuri, la soţii Ottescu.

Luni, Alice şi cu mine la doamna Raţiu.

Marţi am avut-o pe Marietta la dejun şi m-am dus cu ea la Manuela. Apoi Gogu şi Coletta, acum la Butimanu pentru câteva zile.

Marţi, 17 august 1948

Duminică după-masă, la familia Magheru.
Ieri, luni, la Manuela (febră 38 de grade). Sora ei e foarte îngrijorată. De acolo m-am dus cu o scrisoare la tanti Mimi. M-am întors la 9.
Azi, marţi, două lecţii. I-am dus Manuelei un şniţel[*320]. Acum mă întorc să mănânc.

Miercuri seara, 18 august 1948

Ieri, marţi, după-masă, la biata Silvia.
Azi iau masa la surorile mele, apoi la Jeana, cu ea la Cleo, apoi la bătrâna Raţiu. Mă întorc târziu.

Joi seara, 19 august 1948

După-amiază vin să mă vadă familia Schmitt şi Niky Păd[ureanu]; rămân până pe la 7; pe urmă iau tramvaiul să mă duc la Marietta, s-ar zice că e ceva mai bine.

Sâmbătă dimineaţa

M-am dus s-o văd pe Zuca. Dr. Danielopolu ar fi pretins că suferă de inimă. Ieri era acolo, a consultat-o şi a zis că n-are nimic. În orice caz, nu pare prea bolnavă. Pe urmă, la tanti Mimi, ca să-i duc o adresă. I-am văzut prietenele, fără foc şi fără loc.

Duminică, 22 august 1948

Surpriză grozavă! Ieri mi-au trimis de la fisc o publicaţie de scoatere la vânzare pentru suma de 152.775 de lei – impozite pe casă neplătite. Agentul, puţin amabil. Asta mulţumită drăguţilor mei de chiriaşi, dintre care unii nu plătesc nimic, iar alţii aproape nimic. Mai e şi neglijenţa avocaţilor.
Ieri, două sau trei persoane. Coletta, Liny, Spring, Vlad şi Dana. Pe urmă la familia Constantin. Conversaţie plăcută şi îndelungată cu el, ea vine mai târziu. Mă opresc la masa de seară. Foarte drăguţ. Mă întorc cu tânăra Florescu.

Luni, 23 august 1948

Ieri, duminică, Gic la dejun. Apoi Jeana, pe urmă pinacle la Martha. Mă întorc cu V. Ştefan.
Azi-dimineaţă, Virginia, pe urmă telefonez încontinuu la Vişoieni. Toate hârtiile mele pentru fisc sunt la el, cu neputinţă să pun mâna pe ele.

24 august, ora 3½, noaptea de luni spre marţi

Ieri am dejunat la Coletta, pe urmă vine Roşianu să ia tabloul flamand, să vadă dacă se poate vinde. Sunt aşa de necăjită din cauza poveştii cu fiscul. La 6, cu Gic, cu tramvaiul la Liny. Mă întorc împreună cu Ella, care a revenit de la Olăneşti. Fata e în aceeaşi situaţie.

26 august, ora 2, noaptea dinspre miercuri spre joi

Marţi dimineaţa, la Percepţie, cu Vişoianu. Acolo îl întâlnesc pe Drag[omirescu], mulţumită căruia obţin o amânare pentru suma ridicolă de 152.000 de lei, neglijenţa avocaţilor.
Marţi la C[onstance] C[antacuzino], apoi la Marietta, n-o găsesc. Pe urmă Margareta Zissu.

Mă întorc supărată.

Ieri, la Lolotte, casă splendidă. El e foarte drăguţ. Nădăjduim. Drăguţ, Dragomirescu telefonează, trage nădejde pentru fisc. Acum dimineaţă trebuie să-i vadă pe Viş[oianu]şi Simon[*321].

Vineri seara, 27 august

Bietul Dragomirescu e uimitor. Se ocupă de problemă cu atâta bunăvoinţă şi suflet! Sper că se va ajunge la micşorarea impozitelor înspăimântătoare.

Ieri, la Silvia, mai puţin agitată.

Azi, la Georgeta, apoi la Liny, cinez la ea. Explicaţii cu evreul.

Sâmbătă, 28 august 1948

Ieri am scris; azi nu mai e aşa cald.

Discuţie vehementă cu faimoasa Pârâu. M-am săturat de oamenii ăştia! M-am dus s-o văd pe Coletta, cumpăr mere şi prune. Iau masa singură. Acum ies ca să mă duc să le văd pe Manuela Roma şi pe Alice Nenciulescu. E o temperatură extrem de plăcută[*322].

Luni, 30 august 1948

Sunt pe cale să scap de nenorociţii mei de chiriaşi. Uf! Ieri am luat masa la Marietta, pe urmă la Adina, unde o găsesc pe Elisa. Stabilim să ne vedem joi la dejun. De acolo, la Jeana.

Azi-dimineaţă, necazuri destule şi o lecţie. Iau 8 [lei].

Vineri, 3 septembrie 1948

Alaltăieri-seară, miercuri, am căzut în asemenea hal, că sunt încă desfigurată şi Winkler mi-a scos un dinte din faţă (s-a deplasat coroana).

Ieri am stat în pat. Am cinat la Liny şi m-am izbit de o piatră, strada e prost luminată, trotuarele sunt pline de gropi. O să zac cel puţin opt zile.

Miercuri am prânzit la Gic, pe urmă m-am dus la Cleo, am găsit-o abătută, a murit cumnatul ei, Ghidionescu.

Sâmbătă, 4 septembrie 1948

Biata Saşa e obligată să părăsească Popeştii (se instalează acolo o şcoală). Încă n-am văzut-o, căci nu pot ieşi din cauza echimozelor. Sunt tare urâte.

Ieri-dimineaţă m-au vizitat Coletta şi Emil. Moser îmi trimite fructe şi zarzavaturi de la Dob[roeşti].

După-amiază, lecţie, Jeana, prietena Ellei, Margareta, Gic şi Niky. Conversaţie interesantă. Mă culc devreme. Dorm bine datorită somniferului luat în ajun.

Miercuri, 22 septembrie 1948

Necazuri cu banii. Din nou fiscul, publicaţie de vânzare, a doua, pentru suma de 233.000 de lei, nu înţeleg. Dragomirescu se ocupă, săracul!

Aseară, la Alice Nenciulescu, mic pinacle drăguţ, cu Zoe, Martha, Marioara şi soţul ei. Mic supeu: şalău cu maioneză şi găluşte cu prune. Mă întorc cu tramvaiul.

Luni am luat masa acasă. După-amiază, la Cleo, la Miky şi la urmă la Zoe, unde era Alice.

Nu reuşesc să închiriez apartamentul. Enervant.

Duminică am prânzit la surorile mele. Gic a plecat la 4 la Didi şi Marioara. Ieri-dimineaţă, la vie. Ieri, mare agitaţie la soţii Emil, li s-au rechiziţionat două camere. Sunt copleşiţi, săracii.

Nu înţeleg chestia cu fiscul, când totdeauna am plătit atât de regulat. De la stabilizare, totul e pe dos.

Azi-dimineaţă, *29 septembrie*, au venit de la fisc să-mi scoată casa la vânzare. Discuţii, explicaţii, am un răgaz până astă-seară la 6 ca să-i duc domnului Nicu, agentul executor, amânarea.

Micuţa Ileana a fost operată de amigdalită, biata copilă. N-am putut să mă duc azi la ea din cauza avocatului Dragomirescu, trebuie să-mi comunice rezultatul de la fisc. Of! Of! Of! Surorile mele s-au întors aseară amândouă şi mi-au telefonat.

Ieri, la Lila; întâi m-am dus s-o văd pe cea mică la Spitalul Central, cu tramvaiul. Pe urmă, la Zoe, ţuică[*323] şi conversaţie. Am fost apoi s-o văd pe Manuela.

4 octombrie 1948

Ileana s-a însănătoşit complet. Ieri la Mitzi, film în culori foarte frumos. Am dejunat la surorile mele, unde i-am întâlnit pe Marguerita şi pe Démètre. Toată lumea, într-o mizerie neagră.

Azi dejunez la profesorul Stătescu.

Alaltăieri am dejunat la Coletta. Marie Louise a lipsit. De la rechiziţionarea celor două camere, au fost obligaţi să suprime sufrageria. Mănâncă la nişte măsuţe în salon.

Alaltăieri-seară, la vecina mea de la Sinaia, un ceai şi pe urmă la Alice. Mă întorc cu tramvaiul[*324].

6 octombrie 1948

Dejun la profesor, absolut şarmant. Radu, doamna Drouet, Androneştii şi cu mine.

De acolo, la Lila, a ieşit cu Ileana, aşa de drăguţă!

Ieri, la ceai, doamna Rebeyrolle şi Tanţi. Cea dintâi ne povesteşte o mulţime de lucruri de la Paris, modă, teatre ş.a. Cu fiscul se aranjează, dar o să mă coste vreo 12.000 de lei bacşişurile. Plăcut! Asta graţie neglijenţei! Lila a vândut apartamentul – jumătate cu Niky; el rămâne cu garsoniera. Sunt îngrijorată pentru viitorul ei. De ieri vremea s-a stricat, e foarte frig şi eu n-am hotărât încă nimic în legătură cu caloriferul.

4 noiembrie 1948

N-am mai scris nimic. Atâtea necazuri cu fiscul. Am scăpat mai mult sau mai puţin. Familia G. a plecat, înlocuită de doctoriţa Lipciuc, cu părinţii. Se mută azi. Multe bagaje.

Ieri, la Marietta. Am vândut un costum românesc. Am cumpărat lemne cu Veronica, pentru 23 noiembrie. Am plătit apa; mereu e aşa de complicat să încasez de la locatari!

4 noiembrie, ora 10 seara

Au venit să mă vadă Maria O. şi Lezu. Noii chiriaşi, care n-au venit, sunt doi bătrâni cu o fiică doctoriţă.

Am cinat la familia Constantin; gentili amândoi. El mă conduce acasă.

8 noiembrie, ora 5½ dimineaţa

Ieri, surorile mele la dejun, cu Jeana G., apoi la Tanţi. Am vândut o broşă, am plătit o parte din datoria la fisc. Greu. Biata Marietta. Trebuie să cumpăr lemne. Şi bietul Nicu la fel.

11 noiembrie, ora 8 dimineaţa, 1948

Marţi, muzică aici, Gic şi Săulescu, Beethoven (I-a) şi Brahms (a II-a), pe urmă Magda Zaharini, cu vocea ei limpede, în Liszt, Brahms, Saint-Saëns şi Charpentier. Lume puţină; toţi sunt bucuroşi să asculte muzică.

Ieri, la Alice Nenciulescu, la ceai.

I-am scris Lilei, sunt aşa de îngrijorată pentru viitorul ei. Biata copilă. Noii mei chiriaşi sunt foarte comozi şi nu mă deranjează defel; discreţi şi liniştiţi. Îmi dau de mâncare: supă, fructe, brânză – toate foarte bune.

Pe 4 noiembrie i-am dat lui Dragomirescu pentru Percepţie[*325] 11.200 de lei, plus 1.400 pe 9 noiembrie, în afară de tot restul.

Pe 16 noiembrie 1948, din nou 4.000 de lei pentru fisc lui Dragomirescu.

Ieri, muzică frumoasă. Doamna Ady Dobrescu cântă Mozart, Haydn, voce adorabilă. Doamna Plăcinţeanu, compoziţiile ei, cinci melodii pentru copii. Avram, melodii spaniole şi argentiniene cu acompaniament de chitară. Foarte, foarte frumos, mult ritm, gust şi şic.

După-amiază, la biserica Visarion, pentru înmormântarea bietei Constance Cantacuzino, 94 de ani.

A murit şi dr. Poenaru-Căplescu.

*313 Citate din Oskar von Riesemann, *La vie de Musorgski*, Paris, 1940.

*314 Citate despre Musorgski, Dostoievski, Dargomîjski.

*315 Citate din René Benjamin şi Anatole France.

*316 Citate din biografia lui Musorgski semnată de Oskar von Riesemann.

*317 Citat din Jean Cocteau, *Portraits souvenir, 1900-1914*, Paris, 1935.

*318 Citat dintr-un articol de Baudelaire, apărut în 1926 în revista *L'art vivant*, despre pictorul Constantin Guys.

*319 În limba română în original.

*320 În limba română în original.

*321 Citate din A. France, *Mr. Bergeret à Paris*, Paris, 1923.

*322 Citat din cartea lui Guy de Pourtalès, *Wagner, histoire d'un artiste*, Paris, 1932.

*323 În limba română în original.

*324 Citate din Anatole France despre Victor Hugo

*325 În limba română în original.

1949

21 ianuarie 1949

Necazurile şi întârzierile mele cu fiscul continuă, în ciuda strădaniilor lui Dragomirescu; a obţinut unele rectificări, dar mai e. Acum contracte noi, chiar pentru cei toleraţi. Noroc că doctoriţa şi părinţii ei s-au instalat aici cu o lună înainte de noua lege şi de [înfiinţarea] Oficiului de închiriere[*326].

Copiii Lilei au venit aseară cu dădaca lor. Locuiesc la doamna Botez. Acum ea învaţă stenodactilografia.

Ieri, la doamna Nicoleanu şi Anca. Dejun la Coletta. Azi, pinacle la Zoe Pădureanu. Alaltăieri, la Saşa.

Marţi, muzică aici cu Madeleine Cocorăscu – magnifică în *Sonata nr. 4* de Chopin; la bis, *Studiu în arpegii* – un torent.

1 iunie 1949

Ieri, muzică: *Cvartetul nr. 2* de Fauré, la pian Smărăndiţa Athanasof, extraordinară, şi Nottara, San Galli şi Bidu. Pe urmă [Mircea] Buciu de la Operă, acompaniat de Lisette Georgescu. Voce magnifică de bas, caldă, bine ritmată, vibraţii de orgă, părţi de pianissimo încântătoare; acompaniament admirabil.

Lisette e muziciană până în vârful degetelor.

*326 În limba română în original.

1950

9 martie 1950

Am stat bolnavă mai mult de patru săptămâni. Congestie pulmonară pasivă, fără febră, cu insuficienţă cardiacă, penicilină, streptomicină şi ulei camforat. Toată lumea, de o gentileţe mişcătoare, mi-a adus portocale, flori, bomboane şi prăjituri de tot felul[*327].

18 martie 1950

Scos prişniţul[*328]. Am impresia că piciorul e mai bine. Afară, frig. Cele două fete mai mari vin zilnic, îmi prepară şi îmi servesc dejunul. Aşa de bune, afectuoase şi pline de grijă pentru mine! Lila, săraca, vine şi ea când poate, atât de prinsă cu serviciul ei[*329].

30 august 1950

[Citate din *Memoriile* contesei de Gramont despre ambasadorul rus la Paris, Izvolski, şi principele George Bibescu.

Citate din cartea lui E. Schuré, *Femmes inspiratrices et poètes annonciateurs*].

*327 În limba română în original.
*328 În limba română în original.
*329 În limba română în original.

Note

1. Jurnalul începe pe un caiet cu coperţi de piele, ornamentat în relief cu crengi şi păsări. În partea dreaptă, jos, e imprimat numele posesoarei: *Irène.* I-a fost oferit de *tante Anicoutza* Berindei la 30 august 1886. Cuprinde transcrieri de versuri sau cugetări (în franceză, germană sau română), pagini goale şi notaţii proprii. Astfel, sunt reţinute versuri de Victor Hugo, Lamartine, Paul Déroulède şi cugetări ale Reginei Elisabeta, ale lui Merveille, Alfred de Musset, A.G. Florescu. Transcriu: un frate, M.C. Vlangari, Catherine Loghady, Olga Donna, Ioana Meedinţianu, Marie ş.a. C. Bălăcescu compune următoarele versuri: „Din modestie, se vede/ Tot zici că nu ştii nimic/ Tu o zici fără a crede/ Eu o cred fără s-o zic"; iar un Ego face aceste consideraţii triste, dar rimate: „La ce oare nu se poate/ La ce oare n-aş putea/ Să fug, să le las pe toate/ Toate, tot în urma mea?".

În ordinea paginilor, primele consemnări ale autoarei datează din 6/18 octombrie 1891.

2. Louis Pierre Blanc (1860-1903), arhitect elveţian stabilit la Bucureşti din anii 1884-1885. A fost căsătorit mai întâi cu Elena Suţu. Rămas văduv, s-a recăsătorit, în 1894, cu Irina Berindei. Cei doi au avut două fete. Cea mai mare, Marie Louise, poreclită Moriţ (1899-1961), a fost căsătorită mai întîi cu Philip George Bateman, cu care a avut un fiu, Peter, mort în Italia, iar apoi cu Emil E. Costinescu, cu care a avut încă un fiu, Ion. Cea de-a doua fiică a Irinei Blanc, Coletta (1901-1972), s-a căsătorit cu George Polizu Micşuneşti, cu care a avut o fiică, Irina. Această nepoată a autoarei, căsătorită cu Cantemir Rişcuţia, mi-a facilitat accesul la jurnalul de faţă. Irina Berindei Blanc s-a recăsătorit cu Ion Procopiu, ziarist. Vezi, mai recent, Oana Marinache şi Cristian Gache, *Louis Pierre Blanc. O planşetă elveţiană în serviciul României*, Editura Istoria Artei, Bucureşti, 2014.

3. Opera *Africana,* de Meyerbeer, s-a jucat la Bucureşti cu primadona Stinco şi baritonul Emiliani. Claymoor i-a făcut mai multe cronici laudative în *L'indépendance roumaine*.

4. Pierre Loti, *L'exilée*, Paris, 1892. Vezi şi *O exilată*, edit. Al.I. Hodoş, 1892. Pierre Loti este şi autorul volumului *Pêcheur d'Islande*, Paris, 1890; până în 1892 cartea a cunoscut 121 de ediţii. Vezi şi *Pescar de Islanda*, traducere de C. Sandu/ Aldea, Bucureşti, 1908.

5. Spectacolele Sarei Bernhardt la Bucureşti au început la 1 aprilie 1893. Cronicarul Claymoor, în rubrica sa „Carnet du High Life" din *L'indépendance roumaine*, după ce publicase în ajun un articol înfrigurat, „Vine! Vine! Vine!", o caracteriza, la sfârşitul turneului, drept „tragediana prin excelenţă".

6. Drama lui Victor Hugo *Notre Dame de Paris* a apărut în 1836; a fost apoi inclusă în ediţia naţională din 1889.

7. Caietele jurnalului, aflate la un moment dat în posesia diferiţilor membri ai familiei, s-au împrăştiat şi probabil unele s-au pierdut. Constatăm astfel un laps de timp apreciabil în care Irina Procopiu devine – din 1914 – una dintre doamnele de onoare ale Reginei Maria. Notele privind călătoria în Iugoslavia le-am confruntat cu *Însemnările zilnice* ale acesteia, vol. V, 2006, ediţia Vasile Arimia. Irina Procopiu, ca şi fiica ei Coletta sunt pomenite acolo în mai multe rânduri: „Irène nu obiectează niciodată să fie târâtă în tot felul de locuri", „toţi ofiţerii sunt îndrăgostiţi de Coletta" etc. În *Însemnările* Reginei, Vlado Petrovici figurează ca secretar al Reginei Mărioara. Precizăm că Irina Procopiu, vorbind de localitatea Lacroma, îl consideră pe Maximilian a fi fost împăratul Braziliei. Regina Maria notează corect calitatea acestuia de împărat al Mexicului. De altfel, Regina, cum cititorul poate singur constata, e mult mai expresivă în descrieri, vădind o minunată curiozitate şi nestăvilită poftă de viaţă.

8. Ambele foi erau explicit antimonarhice şi tonul folosit era adeseori agresiv. Astfel, *Lupta* publică articolele „Răspunderea cade asupra Regelui" („Constituţia, pe care n-o voia

nimeni, a fost totuşi votată de guvernul Ionel Brătianu şi Regele, condus de camarila cu cucoane de la Palat, a cedat"; „existenţa camarilei palateşti face destul rău Coroanei" – 7 martie 1923), „Palatul lui Cărluţă", de Sfinx (critică virulentă privind ridicarea unui palat din bani publici pentru principele moştenitor, când există Cotrocenii, iar părinţii sunt bogaţi), „Balta cu broaşte" (descriere vulgară a Branului, „cetăţuia de strajă" decorată cu flori şi troiţe cu Iisus „bărbos şi şaşiu" unde Regina Maria „zâmbeşte, cu dame de onoare mioape, împiedicate în rochiile de ceremonie" – 28 martie 1923) etc.

9. Cartea lui Aldous Huxley *Contrapunct* a apărut la Leipzig în 1931. *Cazul Maurizius,* a lui Jakob Wassermann (2 vol.), a apărut la Paris în 1930. Vezi *Cazul Maurizius,* traducere în limba română de Ştefan Feamat, Univers, Bucureşti, 1967, şi altă traducere, datorată lui Camil Baltazar, Coresi, Bucureşti, 1993.

10. *Meşterul Manole*, piesa în trei acte a lui Octavian Goga, a apărut la Bucureşti în 1928. A fost tradusă în maghiară de Kádár Imre şi publicată la Cluj.

11. Cartea *Evreul Süss*, a lui Lion Feuchtwanger, a apărut la Berlin în 1925.

12. Cartea lui Octavian Goga, *Precursori*, a apărut în 1930, la Editura „Cultura Naţională".

13. Vezi Bernhard von Bülow, *Mémoires*, traducere în limba franceză de Henri Bloch, 4 vol., Paris, 1930-1931.

14. În timpul guvernului G.G. Mironescu, pentru a face faţă crizei economice, s-a decis contractarea unui împrumut la Banca Franţei. Pentru supravegherea cheltuirii banilor astfel obţinuţi, României i s-a impus prezenţa unui consilier al Societăţii Naţiunilor. Dumitru Burileanu, guvernatorul Băncii Naţionale, s-a împotrivit acestei tutele. A fost demis şi înlocuit cu dr. C. Angelescu.

15. Guvernul naţional ţărănesc, constituit la 10 octombrie 1930, în frunte cu G.G. Mironescu, şi-a propus prioritar realizarea de economii bugetare şi relansarea economiei. S-a contractat un „împrumut de dezvoltare" de la Banca Franţei, în valoare de 1,325 miliarde de franci, au fost anulate taxele de export pentru cereale şi s-a înfiinţat Creditul Agricol Ipotecar. Apoi s-a demarat un amplu program de reabilitare a drumurilor naţionale, prin cooperare cu societatea suedeză Svenska Vägaktiebolaget şi cea franceză Routes modernes (Strabag şi SARM). Problema conversiunii datoriilor agricole se cerea rapid rezolvată deoarece ţăranii ajunseseră insolvabili, iar executările silite creau adevărate blocaje în dezvoltarea societăţii. Prima „curbă de sacrificiu" (reducerea salariilor funcţionarilor publici, oprirea avansărilor şi a acordării gradaţiilor) a declanşat ample manifestaţii de stradă. Climatul de nemulţumiri sociale a fost favorabil extinderii mişcărilor extremiste, în primul rând ale Gărzii de Fier. Guvernul G.G. Mironescu nu mai răspundea aşteptărilor Regelui Carol al II-lea şi acesta a recurs la o stratagemă pentru a-i determina retragerea: cum Parlamentul nu ratificase proiectul de convenţie cu societatea Nitrogen, adus în discuţie de omul suveranului, Mihai Manoilescu, acesta a demisionat. Gestul lui a atras retragerea guvernului, declanşând criza de care aminteşte autoarea. Soluţia a fost un minister condus de Nicolae Iorga, format la 18 aprilie 1931.

16. Filmul, realizat de dr. francez Peytavi de Fougères, cu o subvenţie din partea statului român, a fost de o calitate deplorabilă, încât în presa franceză au apărut articole unde specialişti în domeniu „cereau iertare României".

17. Principele Carol a devenit membru de onoare al Academiei Române la 17 mai 1925; ca rege, a fost proclamat preşedinte de onoare şi protector al instituţiei la 8 iunie 1930. Titlul i-a fost retras la 5 septembrie 1940. În numărul comemorativ al *Revistei Fundaţiilor Regale* din iunie 1940, C. Rădulescu-Motru publică articolul de factură encomiastică „Academia Română în ultimii zece ani", unde spune: „Regele Carol II, nu numai un protector care i-a acordat atenţiune şi

bunăvoinţă, dar, în multe împrejurări, un inspirator direct. Gândul M.S. Regelui a fost ştiut şi ţinut în cumpănă, ori de câte ori a fost o hotărâre importantă de luat în vederea viitorului. Academia română şi-a găsit soliditatea de care se bucură organizaţia sa de astăzi, în colaborarea persistentă pe care i-a dat-o preşedintele ei de onoare”.

18. Papa Pius al XI-lea (Achille Ratti); a păstorit din 1922 până în 1939.

19. Ion Lugoşianu a fost ministru în guvernul „de alegeri” Alexandru Vaida-Voevod (6 iunie – 10 august 1932) ca titular la Industrie şi Comerţ şi ad-interim la Instrucţiune Publică, Culte şi Arte. Virgil Madgearu a fost ministru la Industrie şi Comerţ în guvernul următor, condus tot de Vaida-Voevod (11 august – 17 octombrie 1932). Cei doi se vor afla în acelaşi guvern (Iuliu Maniu) între 20 octombrie 1932 şi 12 ianuarie 1933.

20. Fiica cea mare a autoarei a scris, sub numele Laure Elise, cartea *Sable*, Editions de la Revue mondiale, Paris, 1931. I-a dedicat-o lui Cincinat Pavelescu.

21. Vezi Regina Maria, *Însemnări zilnice*, vol. I, traducere de Valentina Costache şi Sanda Ileana Racoviceanu, Editura Historia, Bucureşti, 2006, pp. 142 şi urm.

22. După cartea lui Arthur Schnitzler, *Liebelei*, s-a făcut un film în 1938.

23. Breviarul Grimani (după numele cardinalului cu acelaşi nume), aflat în Biblioteca Marciana din Veneţia şi datorat unui anonim flamand, datează din anii 1490-1510. E un calendar cu miniaturi gotice prezentând lunile anului.

24. *Amintirile colonelului Lăcusteanu*, ed. Radu Crutzescu, comentarii de I.C. Filitti, Bucureşti, 1935.

25. Ed. Schneider, *Eleonora Duse. Souvenirs, notes et documents*, Paris, 1925.

26. FIDAC, Fédération Internationale des Anciens Combattants, întemeiată la Paris în 1920.

27. Auguste-Félix-Charles de Beaupoil, comte de Saint Aulaire, *Talleyrand*, Paris, 1936.

28. La înmormântarea lui Moţa şi Marin, legionarii morţi în războiul civil din Spania, s-a organizat la Bucureşti o ceremonie grandioasă, la care au participat reprezentanţii diplomatici ai Germaniei, Italiei şi Portugaliei. Gestul a constituit o susţinere publică a mişcării extremiste legionare şi prim-ministrul Gh. Tătărescu l-a condamnat cu toată energia.

29. Guvernul Gh. Tătărescu, 29 august 1936 – 14 noiembrie 1937.

30. Regele Carol al II-lea a făcut tot ce i-a stat în putinţă ca să se vorbească puţin despre mama sa. Presa a păstrat tăcerea în legătură cu boala Reginei şi nici măcar apropiaţii acesteia, după cum se poate vedea din notele Irinei Procopiu, nu erau la curent cu starea ei reală de sănătate.

31. La încoronarea Regelui George al VI-lea al Angliei, România a fost reprezentată de Mihai, Mare Voievod de Alba Iulia, iar Regele Carol al II-lea a trimis mesaje de felicitare, prezentate de ministrul ţării la Londra, Grigorcea (şi publicate în *Times*).

32. Vezi articolul lui C.D. Zeletin „Un important document iatroistoricografic. Raportul confidenţial adresat Reginei Maria de către doctorul Eduard Romalo, privitor la neoplazia Regelui Ferdinand I al României”, în *Revista medicală română*, LII, 2005, nr. 4, pp. 3-22.

33. Iată o ciornă de scrisoare a Irinei Procopiu „În această zi aniversară, atât de dragă inimilor noastre, toate gândurile mele se îndreaptă spre Majestatea Voastră. Chibzuind cu mult timp înainte să găsesc ceva ce ar putea să placă cel mai mult Majestăţii Voastre, îmi îngădui să-i trimit, odată cu urările mele cele mai călduroase de împlinire a tuturor dorinţelor Sale, această schiţă în creion, de Aman care, poate, va avea norocul să-i placă. Rog pe Majestatea Voastră să primească omagiul profund şi respectuos al devotamentului meu, Irina Procopiu”.

34. Participarea României la Expoziţia internaţională de la Paris din 1937 a fost, după părerea observatorilor, „o mare reuşită”. Autorii pavilionului: D.Gusti (şi comisar general), Mac

Constantinescu, Octav Doicescu, Pierre Grant. Arhitectul pavilionului: Duiliu Marcu. Dineul pentru 160 de persoane oferit de Carol al II-lea, dejunurile, recepţiile, concertele (inclusiv spectacole cu *Oedip*, dar şi corala *Cântarea României*), restaurantul cu produse tradiţionale – toate au făcut să se vorbească despre România. Tzigara-Samurcaş a redat, sub lozinca *Unitate, armonie, tradiţie*, aspecte din mediul ţărănesc naţional. C. Medrea a expus o statuie a lui Carol al II-lea, Olga Greceanu patru panouri de voievozi – Neagoe Basarab, Constantin Brâncoveanu, Dimitrie Cantemir, Carol al II-lea – şi doamna Steriadi mai multe mozaicuri. Vezi *Exposition internationale des arts et techniques*, Paris, 1937; *Les sections étrangères. Rapport général* (2-ème partie), vol. X, Paris, 1940, pp. 135-157.

35. La 10 februarie l938 Regele Carol al II-lea i-a cerut lui O. Goga demisia, instituind în acelaşi timp autoritatea sa personală, exprimată prin activitatea noului guvern condus de patriarhul Miron Cristea. Din el făceau parte: Gh. Tătărescu, C. Angelescu, N. Iorga, Al. Averescu, Al. Vaida-Voevod, gen. Arthur Văitoianu, G.G. Mironescu, Armand Călinescu, Mircea Cancicov, Victor Iamandi, gen. Ion Antonescu, Gh. Ionescu-Şişeşti, C. Argetoianu, Voicu Niţescu, dr. Ion Costinescu.

36. Noua Constituţie a fost sancţionată şi promulgată la 27 februarie 1938. Regele avea supremaţia în stat, drepturile şi libertăţile democratice erau restrânse şi se introducea pedeapsa cu moartea în timp de pace. Puterea legislativă aparţinea Parlamentului, dar era exercitată de Rege (convoca şi dizolva Parlamentul, avea iniţiativa totală a legilor, le putea refuza la sancţionare, putea impune revizuirea Constituţiei). Puterea executivă aparţinea tot Regelui, chiar dacă prin intermediul guvernului. Consiliul Legislativ dădea avize consultative, fiind controlat de Rege. La 5 septembrie 1940 Carol al II-lea a dat un decret de suspendare a propriei Constituţii.

37. Regina Maria s-a întors de la Dresda, prin Cernăuţi, pe 17 iulie 1938. A făcut o escală de 12 ore în capitala Bucovinei din cauza unei hemoragii. Era însoţită de dr. Störmer, Hortolomei şi Lascăr. Diagnosticul: retecinoză hepatosplenică cu hemoragii periodice. A încetat din viaţă la Sinaia; a fost omagiată la castelul Peleş şi la Cotroceni, la Bucureşti.

38. Pe această temă Irina Procopiu a schiţat, în limba română, următorul articol:

Regina Maria. Regina florilor

Regina Maria, care dintre noi, la auzul acestor două cuvinte împreunate, nu tresare, evocând radioasa întruchipare a celei care a fost Regină între Regine? Regina Maria, căreia copiii bolnavi şi răniţii îi ziceau „Mama Regina”.

Regina Maria azi nu mi se mai arată decât în vis. Se poate oare ca aceea care a fost atât de strâns legată de sufletul poporului nostru să nu mai plângă cu noi durerile noastre, să nu se mai bucure de bucuriile noastre? Acest lucru este de neînţeles. Se poate oare ca primăverile să revină cu tot farmecul lor înflorit şi Regina Maria să nu se bucure de ele, ca ochii ei albaştri atât de vii să nu tresalte de emoţie entuziastă faţă de vraja felurită şi îmbălsămată a florilor? Se poate ca soarele să răsară şi să apună fără ca Regina Maria să tresară la strălucirea ce revarsă asupra lucrurilor celor mai umile? Se poate ca râurile să-şi curgă lin apele, fără ca şoaptele lor să fie tălmăcite de ea? Ca marea să se răzvrătească, asemeni popoarelor, când încătuşarea limitelor ei i se pare nedreaptă, fără ca ea să le înţeleagă? Se poate ca de la cei mai umili până la cei mai dăruiţi de soartă, să nu mai încerce să vie să-şi găsească o mângâiere sau un imbold pe lângă adânca şi înţelegătoarea ei blândeţe şi fermecătorul ei surâs? A rămas vie şi o simţim printre noi, aceia care am avut marea cinste şi fericire de a-i fi aproape.

Dragostea ei pentru flori era atât de mare încât, aflându-se odată în Iugoslavia şi voind să se întoarcă în ţară cât mai curând, răspunse Regelui Alexandru care o întrebase de ce se grăbeşte atât (căci între cei doi exista o caldă înţelegere): „Am o întâlnire cu un trandafir”.

A murit Regina Maria şi pământul nu s-a cutremurat, fulgerele nu au străbătut cerul întunecat, norii nu s-au lăsat în jos să-şi picure lacrimi de sânge pe pământul nostru văduvit de plecarea ei. Nu, cerul a rămas senin, blând şi cald, florile ei iubite au venit să se îngrămădească împrejurul ei, nevrând s-o lase să plece în misterioase şi necunoscute depărtări fără s-o însoţească. Cea care era punctul luminos către care se îndreptau sufleteşte privirile cercetătoare, apariţia ferică de care ne-am bucurat ani de-a rândul nu ni se va mai arăta niciodată. Acesta este lucrul de care nimeni nu se va putea mângâia vreodată.

Iată un text în limba română pregătit pentru numărul din iulie 1940 al *Revistei Fundaţiilor Regale* consacrat Reginei Maria. Cuprinsul numărului respectiv nu mai are nici o referire la mama suveranului:

Regina Maria

Care dintre noi, la auzul acestor cuvinte, nu va tresări, evocând fiinţa mândră care le purta cu atâta falã şi în acelaşi timp cu atâta blândeţe, aceea care a fost Regina între Regine. Uitarea care deobşte se aşterne cu uimitoare repeziciune asupra celor ce nu mai sunt va cruţa amintirea aceleia care timp de 48 de ani a strălucit în ţara noastră, care totdeauna a avut steaua ei. La 17 ani, Maria, principesa României, fragedă, numai graţie, veselie, frumuseţe, iar pe urmă viaţa cu bucuriile, dar şi cu datoriile ei făcea dintr-însa o mamă duioasă, plină de grijă şi de dragoste, după cum o vedem uitându-ne în trecutul ei. Au spus alţii, cu cuvinte mai potrivite decât ale mele, multe despre Regina Maria, dar acei care au avut marele privilegiu să trăiască în lumina ei, vor putea ei vreodată uita privirea ei plină de bunătate, de bunăvoinţă şi în acelaşi timp de majestate? Da, acest cuvânt atât de întrebuinţat, cât i se potrivea!

Când se auzeau cuvintele pronunţate „Majestatea Sa Regina!”, cine oare nu-şi îndrepta privirea, după cum şi-o iau soldaţii când aşteaptă vizita superiorului? Dar ce încântare când o vedeai intrând, avea un fel de a păşi cu atâta demnitate şi cu o naturaleţe care te fermeca, din momentul când o vedeai apărând pe uşă. Toată camera se umplea de lumină prin prezenţa ei, nu te mai puteai uita decât la dânsa. Vorba ei era cea mai armonioasă muzică iar darul ei de a povesti avea un farmec neîntrecut.

Regina Maria, în toate acţiunile mari ale vieţii, în timpul cholerei, cu fiul său Carol, azi Regele nostru, cu câtă uitare de sine nu a îndulcit clipele de groază ale soldaţilor noştri!

Urmează o mică schiţă a ceea ce, probabil, urma să scrie în continuare: Regina Maria şi Marele război; Conferinţa Păcii, Regina Maria la încoronare, Regina Maria în spitale.

39. Hranice, staţiune de cură de aer în Moravia.

40. Mânăstirea Surpatele a fost de fapt ridicată în secolul al XVI-lea de familia Buzescu. Maria Brâncoveanu a reclădit-o de zid în anii 1703-1706.

41. Regele Carol al II-lea a făcut o vizită la Londra (15-18 noiembrie) şi Paris (19-21 noiembrie) pentru a cere sprijin politic şi economic: schimburi comerciale mai substanţiale, acordarea de credite, livrări de armament nou, în condiţii mai avantajoase. Gazdele au rămas rezervate faţă de solicitările suveranului român.

42. *Memoriile* ducesei d’Aiguillon nu par să se găsească în bibliotecile noastre; *Operele* lui Gringoire, într-o ediţie din 1877, se vor fi aflat pe masa autoarei, dar în biblioteca ei se păstrează şi ediţia G. Girard, *Correspondance entre Marie-Thérèse et Marie-Antoinette,* Paris, 1933. Monografia *Goethe* a lui Emil Ludwig a apărut la Berlin, în două volume, în 1926 şi apoi la Paris, în 1929.

43. Generalul Ion Antonescu a fost scos din guvern deoarece s-a împotrivit măsurilor represive luate împotriva legionarilor.

44. Ch. Morgan, *Sparkenbroke,* Paris, 1937; *Fântâna* a fost tradusă din limba engleză de

Letiţia Ghidionescu, Cluj, 1938.
45. Vezi George Fotino, *Din vremea renaşterii naţionale a Ţării Româneşti. Boierii Goleşti*, 4 vol., Bucureşti, 1939.
46. Probabil *Dodsworth*, Paris, 1933.
47. Vezi *supra*, nota 21.
48. Alex. Radian a fost înlocuit la Ministerul Propagandei la 4 martie 1940 cu C.C. Giurescu.
49. Vezi şi la Victor Slăvescu relatarea unei convorbiri cu Armand Călinescu, pe 8 septembrie 1939, despre situaţia polonezilor refugiaţi în România (*Note şi însemnări zilnice*, vol. II, Bucureşti, 1996, pp. 427-428, ed. ns.).
50. La 5 noiembrie 1940 au fost numiţi prim epitrop dr. Zissu şi director dr. Carangiu, amândoi legionari. După rebeliunea din ianuarie 1941, dr. Zissu a fost înlocuit cu dr. Christide, iar Em. Hagi Moscu a devenit epitrop. În octombrie 1944 au fost înlocuiţi cu vechii epitropi, Constantin Basarab Brâncoveanu şi Vladimir Mavrocordat.
51. Din jurnalul lui Octavian Goga au apărut până acum doar *Fragmente autobiografice, mărturisiri literare* f.a.
52. În urma cercetărilor s-a constatat că vina o purtau proprietarii de la subsolul şi parterul blocului, care, având un cabaret şi un restaurant, micşoraseră circumferinţa stâlpilor de susţinere pentru mărirea spaţiului.
53. Johann Sebastian Bach s-a căsătorit în 1707 cu vara sa, Barbara Maria Bach.
54. Lisette Greceanu era cunoscută în epocă fiindcă împrumuta bani şi nu-i mai restituia.
55. Zoe Sturdza Mavrocordat fusese legionară.
56. Romanul lui Marcel Proust, *A la recherche du temps perdu*, tom I1-2, *Du côté de chez Swann*, Paris, 1926.
57. Vezi *supra*, nota 38.
58. Cu adâncă evlavie dau mai jos câteva fragmente (traduse în limba română) din scrisorile ei, pentru a i se cunoaşte mai bine sufletul ales şi dragostea de ţară.

21 aprilie 1938, despre Regina Carmen Sylva
Timpul trece necruţător şi pentru că ne aflăm într-o perioadă de nesiguraţă şi nelinişte, când totul este în goană şi schimbare, numele celor care ne-au fost odată dragi şi nepreţuiţi se uită prea curând. Graba vieţii este ca un torent, iar celor care nu doresc să rămână în urmă le rămâne puţin timp pentru a se reculege şi a-şi reaminti.

24 ianuarie 1933, Mödling
De ce nu pot oamenii să se iubească puţin mai mult şi să se urască mai puţin, ar fi atât de simplu, ar însemna mai multă fericire pentru fiecare, ceea ce ar fi mult mai constructiv.

29 decembrie 1930, cu privire la *Memoriile* ei:
Mă bucur să aflu că primul volum place. Al doilea va fi mult mai interesant pentru România, chiar dacă critic unele lucruri, se simte însă dragostea mea pentru ţară prin toate şi cum din ce în ce se măreşte, cu toată apăsarea [*sic*] tinereţii în care trăiam.

1 iunie 1938, Weisskirchen
Vreau să las trecutul să fie trecut şi încerc să privesc înainte...Am fost groaznic de tristă aflând [de] moartea lui Goga, el a fost întotdeauna prietenul meu. Voi recunoaşte ţara mea la

întoarcere? Totul pare atât de schimbat.

24 iunie 1838 (Regina moare la 18 iulie)

Trebuie să fiţi cu toţii pregătiţi; nu mă întorc mult mai bine ca la plecare, ceea ce este foarte trist. Pentru moment nu pot face decât câţiva paşi. Sunt nespus de deprimată de a fi tot într-o stare aşa de tristă, cu toate îngrijirile ce mi s-au dat şi tratamentul sever ce l-am suportat [...] Nu pot spune că răbdarea mea a ajuns la ultima limită, dar am devenit mult mai tristă, neştiind ce fel de viaţă am în faţa mea, faptul de a depinde complet de alţii este pentru mine o tortură, căci pentru moment sunt o invalidă [...] Aici vremea este foarte schimbătoare. Toţi trandafirii sunt înfloriţi, ceea ce mă face să mă gândesc adesea la Balcic cu mare „dor”[*1]. Nu putem hotărî încă data plecării. Aceasta nu depinde de mine, însă mă simt mult mai bine. Desigur, doctorul Störmer are grijă de mine, se poate spune, fiecare oră din zi; declară însă că e un caz foarte complicat, căci trebuie să fiu îngrijită ca ceva foarte fragil. Îşi poate închipui cineva că acest lucru mi se întâmplă mie, puternica, invincibila Regină Maria?

Îmi este dor să revăd caii mei minunaţi, pe care poate nu-i voi mai încăleca niciodată.

Am încercat să aduc în aceste câteva fragmente imaginea aceleia care, timp de 46 de ani, ne-a desfătat privirile prin farmecul ei, ne-a mângâiat sufletele prin blândeţea ei, ne-a stârnit admiraţia printr-o energie şi o voinţă fără şovăială, ne-a cucerit printr-o inteligenţă sclipitoare, ne-a întărit sentimentul dinastic prin adânca sa iubire de ţară. A ocrotit văduvele şi orfanii prin dărnicia ei neobosită, a miluit nenorociţii cu nesfârşita ei bunătate, a liniştit suferinţele răniţilor, aşezându-se la căpătâiul lor, a dăruit muribunzilor pacea de care sufletele au nevoie pentru a se desface de legăturile pământeşti, aducând adesea un surâs ofilit pe buzele lor arse care şopteau în ultima clipă: „Să dea Dumnezeu să fii împărăteasa tuturor românilor!”.

Fie ca inima ei, care a bătut cu atâta grijă pentru ţara românească, păstrând nădejdea în ceasurile cele mai grele, şi care stă azi de strajă lângă bisericuţa de lemn din Bran, să fie binecuvântată de copiii şi de copiii copiilor noştri, în veacurile ce vor să vie.

Amin,

Irina Procopiu

Text în limba română, poate ciorna articolului ce urma să apară în *Revista Fundaţiilor Regale* în iulie 1940. (Vezi şi nota 38.)

Regina Maria

Cu nespusă sfială, dar adâncă evlavie încerc să închin câteva rânduri aceleia care a fost Regina României Mari. Ca să faci portretul ei, portret care să fie pe înţelesul celor care nu au avut marea bucurie de a o cunoaşte, ar trebui să poţi reda privirea şi surâsul ei, care constituiau farmecul covârşitor al întregii ei făpturi.

Avea ceva pătrunzător, magnetic, şi cu toate acestea dădea impresia de aerian, de învăluitor.

Un suflet bun, generos, însă energic, curajos, cu un simţ adânc al datoriei şi al răspunderii, specimen rar, produsul unei civilizaţii vechi şi rafinate.

La venirea în ţară, tinereţea ei arzătoare, dornică de a cunoaşte, de a înţelege, de a iubi, adesea stânjenită de rigiditatea şi nobila severitate a Regelui Carol I, care avea principii stricte asupra datoriei suveranilor, i-a îngreuiat primii ani în ţara noastră.

Pe măsură însă ce devenea mai încrezătoare, mai sigură în personalitatea ei, care cu timpul

se dezvoltase într-un mod atât de excepţional, reuşi să învingă principiile prea severe ale bătrânului unchi şi, după cum povesteşte singură în *Povestea vieţii mele*, plimbările ei în împrejurimile Bucureştiului, descoperirile mânăstirilor, pentru care avea o deosebită atracţie, începu[ră] să imprime un înţeles nou şi un viu interes începuturilor atât de grele ale unei tinere vieţi, stânjenită în vlaga ei prin condiţiunile unei situaţii sociale înalte care cerea anumite sacrificii, de multe ori iritante.

Avea pentru viaţă o dragoste nespusă, ceea ce o făcea să fie, în ceasurile de deznădejde. („On n'a tout de même pas réussi à me faire passer le goût de la vie!")[*2] Simţul ei artistic, la începutul vieţii influenţat poate de strălucirea barbariei ruseşti, se dezbrăcase cu timpul, rămânând ca dintr-o privire să judece, cu un gust foarte sigur, valoarea unui obiect sau a unei opere de artă. „J'aime mieux sentir que comprendre"[*3], zice undeva Anatole France. Simţea dintr-o clipire diferenţa între frumos şi urât.

Iubea cu pasiune natura şi florile, ale căror nume le cunoştea pe dinafară. Împrejurul castelelor ei, toate curţile şi casele ţărăneşti erau împodobite cu flori dăruite de ea.

Scrisoare adresată Reginei Mamă Elena (în limba franceză):

M.V. va fi probabil uimită să primească această scrisoare de la mine, aşa cum sunt şi eu de a avea curajul să v-o scriu.

Bătrâna Regină Elisabeta îmi spunea adesea: „Să te izolezi este o virtute, dar aşa nu vine nimeni la tine" când vedea că rămân totdeauna deoparte, căci am detestat toată viaţa să ies în faţă.

Astăzi însă, împinsă de un instinct de conservare, tardiv, e adevărat, îndrăznesc să mă adresez M.V. în următoarea problemă: Doamna Mavrodi a fost decorată de M.S. Regele Carol al II-lea şi pensionată. Adela Cantemir, când M.S. Regina Maria s-a depărtat de ea, a fost decorată şi pensionată. Eu sunt singura care a fost uitată. De ce? Nu că aş da o importanţă exagerată decoraţiilor, dar altele le-au primit.

Am servit vreme de 24 de ani din inimă şi cu tot devotamentul de care am fost în stare, nu numai pe Regina Maria, pentru care aveam un cult, dar, îndrăznesc să spun, şi toată dinastia. Chiar dacă sunt ţinută deoparte, consider de datoria mea să continui a o servi, nu numai fiindcă vă iubesc, Doamnă, pe Rege şi pe M.V., dar şi fiindcă socotesc o fericire pentru ţara noastră să avem suverani de o asemenea calitate.

Am greşit cu ceva, am făcut ceva ce nu se face? Dar eu cred că totdeauna m-am îngrijit să păstrez prestigiul Curţii, în vorbă şi fapte.

Iată, Doamnă, ce mi-am îngăduit să comunic M.V., rugând-o să-mi ierte îndrăzneala de a o reţine în legătură cu un lucru atât de neînsemnat când are griji atât de serioase şi, orice s-ar întâmpla, să mă considere cea mai devotată servitoare,

Irina

Urmează o listă din 10 ianuarie 1941 cu mobile împrumutate de Binica şi Marguerite; discuţia Beneş – Douglas Reed, din decembrie 1937, cu citate din cartea celui dintâi, *Disgrace abounding*; 7 pagini de dicţionar personal englez-francez; ciornă pentru o scrisoare de condoleanţe adresată Reginei Spaniei la moartea tatălui acesteia, Regele Alfonso; venituri (364.800 lei) şi cheltuieli (220.000 lei) ale casei.

59. Vezi H.G. Wells, *The Wheels of Chance. The Time Machine*, Londra, 1935; *Merveilleuse visite*, Paris, 1903; *The Time Machine and the Island of Doctor Moreau*, Leipzig, 1898; *Omul invizibil*, traducere de Const. Noica, Bucureşti, 1935; *The War of the Worlds*, Leipzig, 1898; *Kipps, the Story of a Simple Soul*, Londra, 1920; *L'histoire de M. Polly,* Paris, 1911; *Love*

and Mr. Lewisham, Londra, f.a.; *Le nouveau Machiavel*, Paris, 2 vol., f.a.; *Tono Bungay*, Londra, 1914; *The Passionate Friends*, Londra, f.a.; *La recherche magnifique*, Paris, 1927; *M. Britling commence à voir clair*, Paris, 1918; *The World of William Clissold*, 2 vol., New York, 1926.

60. André Maurois, *Magiciens et logiciens*, Paris, 1935.

61. C. Argetoianu, *Pe urmele trecutului. O călătorie în Egipt*, Bucureşti, 1938.

62. A hodorogit în noapte o căruţă
Pe drumurile satului, pustiu,
Tăcerea fâlfâia... era târziu
Şi s-a pierdut în noapte o căruţă
Pe drumurile bărăganului pustiu...
Când am plecat
Mi-am aruncat privirea peste sat
Şi-am plâns în mine şi-am sinţit
Că rup din mine şi că las
Să plângă, cel care-a rămas
Tovarăş locurilor sfinte,
Că plâng atâtea dragi
Morminte.
Când am plecat
Am plâns în mine şi-am lăsat
Copilăria printre flori
Vacanţele cu soare şi fiori
De ochii ei
De dragul ei
Am pus povestea dorului
În cântecul păstorului
S-asculte...
Să se piardă printre stele
S-asculte
Toate dorurile mele...
M-am frânt în mine şi-am lăsat
Inima mea
În buzele pământului
Şi sufletul
Pe aripile vântului...
Când am plecat
M-am îngropat acolo-n sat
Şi-am plâns în mine...
Şi târziu
Atât mai ştiu,
Hodorogea în noapte o căruţă
Pe drumurile satului, pustiu.

Al doilea [poem] e foarte posibil să se fi pierdut (nota Irinei Procopiu).

63. Testamentul Regelui Carol I, publicat în ultimul loc de noi în *Testamente*, antologie, Bucureşti, 2007, pp. 414 şi urm.

64. Virgil Gheorghiu, *Din muzica şi viaţa compozitorilor*, prefaţă de Ionel Teodoreanu,

Bucureşti, 1942.

65. Paul Zarifopol, *Pentru arta literară*, Bucureşti, 1934.

66. Drama în trei acte *Evadare* a lui Arthuri Jarviluoma s-a publicat în colecţia Biblioteca Teatrului Naţional.

67. Arthur Weigall, *Sapho de Lesbos. Sa vie et son époque*, Paris, 1932.

68. Probabil I. Tutuc, *Aritmetica comercială şi monetară (Circulaţia bunurilor)*, Bucureşti, 1941.

69. Gian Galeazzo Ciano a fost executat la 11 ianuarie 1944.

70. Cardinalul Eugenio Pacelli a devenit papă, sub numele de Pius al XII-lea, şi a păstorit între 1939 şi 1958.

71. Romanul *Le lys rouge* al lui Anatole France a apărut la Paris în 1894.

72. Paul Morand, *L'homme pressé*, Paris, 1929.

73. Vezi ziua de 12 martie 1944.

74. Vezi C.D. Zeletin, *Principesa Bibescu, marea pianistă*, Bucureşti, 2008.

75. E. Herriot, *Madame Récamier et ses amis*, Paris, 1924. Ediţia românească: *Doamna Récamier şi prietenii ei iluştri,* traducere de Semiramis G. Cosma, f. l., 1927.

76. Paul Valéry, *Variété,* Paris, 1926.

77. E. Herriot, *La vie de Beethoven*, Paris, 1929.

78. N. Condiescu, *Peste mări şi ţări. Grecia, Egiptul, Indiie,* cu 20 de acuarele originale de S. Mützner, Bucureşti, 1936.

79. *Stella Dallas*, roman al lui Olive Higgins Prouty, după care s-a făcut un serial radiofonic, difuzat între 1935 şi 1955.

80. Regina Mignon (Mărioara), soţia Regelui Alexandru al Iugoslaviei, cel ucis la Marsilia în 1934, a murit în 1961.

81. În 1999, Marian Ştefan a publicat *Memoriile involuntare* ale Elisei Brătianu, după ce anterior publicase mai multe fragmente din ele în revista *Magazin istoric*.

82. Vezi testamentul lui Ion Oteteleşanu din 1876 privind întemeierea unui institut pentru fete sărace. A fost administrat cu inteligenţă de I. Calinderu (*cf. Testamente,* antologie de Georgeta Filitti, Bucureşti, 2007, pp. 295 şi urm.). De asemenea, *Institutul Ioan Otetelişanu. Acte relative la fundaţiune şi organizare, 1876-1894*, Bucureşti, 1894.

83. *Ion Pillat. Mărturii despre om şi poet*, Bucureşti, 1946.

84. Elena Perticari era nepoata dr. Davila şi o socotea pe contesa d'Agoult străbunica ei.

85. Mama mareşalului Ion Antonescu.

86. E vorba de Delphine Potocka. În timp ce ea cânta, Chopin a mâzgălit pe hârtie: „Comme cette terre m'étouffera, je vous conjure de faire ouvrir mon corps, pour que je ne sois pas enterré vif" (Ţărâna mă va înăbuşi, vă implor să-mi tăiaţi trupul ca să nu fiu îngropat de viu).

87. Maria Antonescu a murit în 1964.

88. Regina Maria, *The history of My Life*, 3 vol., Londra, 1934-1935 (ediţia franceză: *Histoire de ma vie*, 3 vol., Paris, 1937).

89. „Domnule guvernator,

Faţă de scumpirea zilnică a vieţii şi fiind dat sarcinile ce apasă asupra Asociaţiei Muzicale Române care şi-a luat obligaţia să susţie un număr de bursieri, elevi talentaţi ai Conservatorului de Muzică, vin în numele comitetului nostru, compus din următoarele persoane, să vă rog să binevoiţi a ne acorda şi pe anul 1946 o subvenţie pentru a putea face faţă obligaţiunilor luate şi a continua opera noastră de încurajare a talentelor de valoare."

Primire favorabilă (nota Irinei Procopiu).

90. Disraeli, *Lettres intimes*, pref. de André Maurois, 1930.

91. E totuşi ciudat că o femeie poate fi comparată cu Cassanova, fie el şi de Daia!

92. Pe alt caiet, pagină stingheră:

Tarif nou la telefoane, începând de la 15 martie 1947. 1.500 de lei fiecare conversaţie care le depăşeşte pe cele 90 pe lună. Ieri, 16 martie, am primit hârtia până la 15 martie. Conversaţii sâmbătă şi duminică: Magda Demetrescu, Maia, Dragomirescu, Mandrea, Pădureanu de două ori, Cella de două ori, Marioara prin Gic, Cerkez (Krupenski) – pe puţin 10.

17, luni, Şoarec (1), Lidia Cristian, 1 Cionca

18, marţi, 3 telefoane + l

19, miercuri, Ghita, Liny + l

20, joi, Drogeanu, de 2 ori

21, vineri, 3 telefoane Mişu. La amiază s-a deranjat telefonul. Sâmbătă, deranjat, duminică de asemenea, luni de asemenea. Marţi dimineaţă s-a reparat. 12 convorbiri. Miercuri 3, joi 4, vineri 3[*4].

93. Constantin Brâncoveanu (1875-1967), fiul lui Ralu Musurus şi al lui Grigore Bibescu, înfiat şi având apoi dreptul să poarte numele tatălui adoptiv, Basarab-Brâncoveanu. Era frate cu Anna de Noailles (1876-1933) şi Hélène de Caraman-Chimay (1878-1929).

94. Contele Egon César Corti, *Elisabeth, impératrice d'Autriche*, Paris, 1936.

95. Vezi o biografie din epocă, Claude Aragonnès, *Marie d'Agoult. Une destinée romantique*, Paris, 1938, unde Carol Davilla nu e pomenit.

96. Octave Aubry, *Le roi de Rome*, Paris, 1934.

97. A. France, *Le mannequin d'osier*, Paris, 1938.

*1 În limba română în original.

*2 N-au reuşit totuşi să facă să-mi piară cheful de viaţă (în limba franceză în original).

*3 Prefer să simt decât să înţeleg (în limba franceză în original).

*4 În română şi franceză în original.

Irina Procopiu

Irina Procopiu

Gogu, Jeana, Louis Blanc, Irina Procopiu şi Madeleine Blanc

Colette şi Marie Louise cu Madeleine Blanc

Colette şi Marie Louise în copilărie (septembrie 1905)

Irina Procopiu (în centru) şi surorile ei, Georgeta Otescu (în stânga)
şi Maria Prodan (în dreapta)

Colette şi Marie Louise în adolescenţă

Irina Procopiu (în dreapta) şi Principesa Ileana

Principesa Ileana la Iaşi

Colette (sus) şi Elena (Lila) (jos) cu Irina Procopiu în apartamentul din Bulevardul Dacia

Irina Procopiu cu nepoata Irina Polizu Micşuneşti